TASTAMANTITÂK,

tássa

nâlagkavta ánáussissivta

Jîsusip Kristusip

tastamantianik

agdlagkat ivdlernartut.

nugtigkat sujugdlît narĸigdlugit nugterĸigsârsimassut,
agdlagsimassoĸatainigdlo nalerĸútunik kapitalitdlo ĸanoĸ imaĸarssusînik
ilalersorsimassut.

Kjøbenhavn.

A. Rosenbergs Bogtrykkeri.

1893.

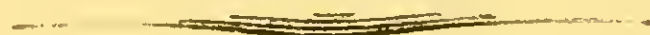
uko tastamantitâp agdlagartai palasinik misigssuissut naĸiterĸussarait.
ilarssue agdlagsimarĸârssusiánit nugterĸigpai ***Sam. Kleinschmidt***-inga-
-luap, ikíngitsut palasitdlo palasiúngitsutdlo ĸavdlunâtdlo kalâtdlitdlo ikior-
-tigissardlugit: iláuguinik Jākup Pîtrusivdlo Jûtarsivdlo agdlagainik nugte-
-rissoĸ, nugterîgkat migssingiutiginiardlugit palaseĸatíkalo Chr. Rasmussen
J. Kjer-ilo ilagalugit. tássauvunga autdlarĸautânit nugtereĸatâ

H. F. Jorgensen,
palasigssat ajoĸersortât
kalâtdlit oĸausînik,
nûngme palasiugaluaĸ.

tastamantitâmut

atassut agdlagkat imáiput:

îvangkîlio
Matîusip agdlagâ.

kapitale 1.

Jîsusip nagguvê tugdlerîgsitat; inúngortoĸ.

1 Jîsusip Kristusip, Dâvip ernerata, Aaperâp ernerata, inú- Lúk. 3.23-38.
-ngorneranik agdlagkat. 1 nal. 2,1-15.
1 nal. 3,1-19.
2 Aaperâp ernertârâ Iisâĸ. Iisâp ernertârâ Jãko. Jãkup er- Rút. 4.18-21.
-nertârâ Jùta ĸatángutailo. 3 Jûtap ernertârâ Pârase Sâralo Tà-
-marimit. Pàrasip ernertârâ Esrûm. Esrûmip ernertârâ Aaram.
4 Aaramip ernertârâ Aminâta. Aminâtap ernertârâ Nagásût. Na-
-gásûp ernertârâ Salmûn. 5 Salmûnip ernertârâ Bûarse Râggamit. Jôrs. 2.1.
Bûarsip ernertârâ Oupate Rútimit. Oupatip ernertârâ Jísai. 6 Jí-
-saip ernertârâ kúnge Dâve. kúngip Dâvip ernertârâ Sâlumô 2 Sâm. 12,24.
Ueriap nulianit. 7 Sâlumûp ernertârâ Rûpuât. Rûpuâp erner-
-târâ Aapia. Aapiap ernertârâ Aasa. 8 Aasap ernertârâ Jùsavfat.
Jùsavfatip ernertârâ Jôràt. Jòrâp ernertârâ Usia. 9 Usiap erner-
-târâ Jûatât. Jùatâp ernertârâ Aagarse. Aagarsip ernertârâ
Isikia. 10 Isikiap ernertârâ Mánarse. Mánarsip ernertârâ Aa-
-mùn. Aamûnip ernertârâ Jôrsia. 11 Jôrsiap ernertârâ Jiggúnia
ĸatángutailo Bâpalimut autdlarússaulerfiata nalàgut. 12 Bâpa-
-limut autdlarússaulerfiata kingornagut Jiggúniap ernertârâ Salã-
-tiale. Salãtialip ernertârâ Sorupàpale. 13 Sorupàpalip ernertârâ Esr. 3.2.
Aapio. Aapiup ernertârâ Eliãkît. Eliãkîp ernertârâ Asôre.
14 Asôrip ernertârâ Sâtûk. Sàtûp ernertârâ Aggît. Aggîp erner-
-târâ Elio. 15 Eliup ernertârâ Eliâsare. Eliâsarip ernertârâ Má-
-tâne. Mátânip ernertârâ Jãko. 16 Jãkup ernertârâ Jûserfe Mâ-
-riap uvia, Jîsusip Kristusimik taissap arnàta. 17 tauva katitdlu-
-git Aaperâmit Dâvimut kinguârît arĸaneĸ-sisamáuput; Dâvimitdlo
Bâpalimut autdlarússaulerfiánut kinguârît arĸaneĸ-sisamáuput; Bâ-

-palimutdlo autdlarússaulerfiánit Kristusimut kinguârît arkanek-
sisamáuput.
18 Jîsusivdle Kristusip inúngornera imáipok: arnâ Mâria Jù-
-serfimut angerêrame, sule katitínatik malungnarsivok nàrtuler-
-dlune anernermit ivdlernartumit. 19 Jùserfile uvigssà sualugku-
-mángíname mitangnarsisíkumángínamiugdlo, okarnane isumákîler-
-ssàrpà. 20 taimale isumalermat, ata, Nâlagkap íngiliata sarkú-
-merfigà singnagtortitdlugo okardlune: Jûserfe-à, Dàvip ernera,
sujòranak nuliagssat Mâria ilingnut pisísavdlugo, ilumiua anerner-
Lúk. 2,21. -mit ivdlernartumit pingmat. 21 ernertàrumârpordlo, táuna Jîsu-
-simik atsísavat, inugtane ánáusangmagit ajortainit. 22 tamánale
tamarme taimailivok, Nàlagkap pruvfîtíkut okauserissà erkôrkuv-
Is. 7,14. -dlugo, okarmat: 23 ata, niviarsiak nàrtulísavok ernertàrumàrdlu-
-nilo, táuna atsísavàt Imànuilimik; nugterdlugo imáipok: Gùte
ilagârput. 24 Jûserfile siningminit iterame taimailiorpok, sôrdlo
Lúk. 2,7.21. Nàlagkap íngiliata inákâne, nuliagssilo ingminut pisípâ. 25 ilisa-
-ríngilàle pernáumnik ernertàrtínago; Jîsusimigdlo atserpà.

kapitalit 2.

ilisimassut pavángarnitsat. Jùserfíkut Egivtinimut kimâssut. nâlungiat Herûtasip tokorartíkai. Jûserfíkut utertut.

1 Jîsusile erniungmat Bîtdlîmime Jùtiamîtume Herûtase kú-
-ngintitdlugo, ata, ilisimassut pavánga Jerûsalàmut píput okar-
-dlutik: 2 inòrdlâk Jùtit kúngigssât sumîpa? uvdloriâ pavane ta-
-kugavtigo patdlorfigiartorparput. 3 kúngile Herûtase taima tu-
-sarame ánilârpok, Jerùsalâmiutdlo tamarmik; 4 palasiuneritdlo
agdlagkanigdlo ilisimassut inungnîtut tamaisa katerssortíkamigit,
kigdlisiorpai Kristusimik sume inúngúsassumik. 5 akivât: Bîtdlî-
Migg. 5,1. -mime Jûtiamîtume, pruvfîtíkut ima agdlagsimangmat: 6 ivdlit
Bîtdlîme Jùtap nunâne, mingnertáungekautit Jûtap sujulerssugaine,
ilingnit písangmat sujulerssuissok, inugtavnik Israîlíkúnik pârssi-
-ssugssak. 7 tauva Herûtasip ilisimassut táuko kaerkuvai ángior-
-tumik aperssorkigsârniardlugitdlo uvdloríssamik kanga takutítu-
-mik: 8 Bîtdlîmimutdlo perkuvai okardlune: autdlardluse nâlungiak
aperkutigerkigsàrniarsiuk, naniguvsiugdlo nalunaerfigisinga, uvangá-
-taok patdlorfigiartúsagavko. 9 kúnge tusaramíko autdlarput; atalo,
uvdloriak pavane takussartik sujulerât, nâlungiavdlo inâta kulânut
pigame unigpok. 10 uvdloriak takuleramíko tipaitsungâlekaut, 11 ig-

-dlunutdlo iserdlutik nâlungiaĸ arnamine Mâriame itoĸ nâpíka-
-míko nunamut patdlorfigàt, igdlerfisigdlo magperdlugit pajuguti-
-nik tunivât: kùltimik tipigigsáumigdlo ĸaĸortumik morramigdlo.
12 singnagtortitdlutigdle Gùtinit oĸausek pigamíko Herûtasimut
uterĸuuatik, avĸutíkut avdlákut nunamingnut angerdlarput.

13 autdlarmatale, ata, Nâlagkap íngiliata Jùserfe sarĸúmer-
-figà singnagtortitdlugo oĸardlune: makitdlutit nàlungiardlo arnàlo
ilaseralugit Egivtinimut ĸimàgit, tássanĩtuardlutitdlo uvavnut oĸar-
-figitserdlutit, Herùtasip nàlungiaĸ toĸúniarumásangmago. 14 tauva
makípoĸ nàlungiardlo arnàlo ilaseralugit únuame, Egivtinimutdlo
autdlarpoĸ. 15 tássanĩtuarpordlo Herûtase toĸutserdlugo, Nàlagkap
pruvfîtíkut oĸauserissà erĸòrĸuvdlugo, oĸarmat: ernera Egivtini- Hús. 11,1.
-mit ĸaerĸugiga.

16 Herùtasile malugigame ilisimassut sagdloĸítarãne, kamag-
-torssuángordlune autdlartitsivoĸ, nâlungiat tamaisa Bîtdlîmime
erĸànilo tamagingne ítut toĸorĸuvdlugit, mardlungnik ukioĸartut
inortutdlo, ĸanganisáussusia ilisimassunit sujunersiutigissane nàper-
-tordlugo. 17 tauva erĸũpoĸ pruvfîtip Jerimiap oĸausia oĸarame: Jer. 31,15.
18 Ràmame nipe tusarssauvoĸ, upínek ĸianerdlo nivdlianerssuar-
-dlo; Râgîtdlip ĸitornane ĸiavai tugpatdlersagagssaunanilo, peĸá-
-ngingmata.

19 Herûtasile toĸungmat, ata, Nàlagkap íngiliata Egivtinime
Jùserfe sarĸúmerfigâ singnagtortitdlugo oĸardlune: 20 makítit, nà-
-lungiardlo arnâlo ilaseralugit Israîlip nunânut autdlarit, nâlungiap
inũssusianik ĸinugingnigtut toĸungmata. 21 tauva makípoĸ nâlu-
-ngiardlo arnàlo ilaseralugit, Israîlivdlo nunânut pivoĸ. 22 tusara-
-miugdle Arrilause Jûtiame nàlagaulersoĸ angúne Herûtase ki-
-nguârdlugo, tássunga pineĸ sujòralerpoĸ; singnagtortitdlunile Gù-
-tinit oĸausek pigamiuk Galilîap ilânut autdlarpoĸ, 23 igdlorpa-
-lingmutdlo Nãsarámik atilingmut pivdlune tássane nunaĸalerpoĸ,
erĸôrĸuvdlugo pruvfîtitigut oĸauserissaĸ: Nãsarámiumik taineĸá- Is. 11,1.
-sangmángôĸ.

kapitalit 3.

Juánase kuississoĸ. Jìsuse kuisítoĸ.

1 taimáineragut Juánase kuississoĸ oĸalũssiartorpoĸ Jûtiap Lúk. 3,1-18.
puilassuitsuane oĸardlune: 2 avdlamik isumatâritse, ĸilangmiup Mák. 1.1-8. Juán. 1.6 il.il.
nàlagauvfia ĸanigdlingmat. 3 tássauvorme pruvfîtip Isaiap oĸau- 4,17. Is. 40.3.

-tigissâ oĸarame: puilassuitsume tordlulassup nipigâ: Nâlagkap
avĸutigssâ iluarsarsiuk. tungmissagssailo nardlorsarsigik. [4]Juána-
-sile táuna ánorâĸartoĸ ĸatigagtûp merĸuinik ĸiterutekardlunilo
amiminermik, pigdlertatdlo tungusungnitsûtdlo nunáinarme navssâĸ
neĸigai. [5]tauva Jerùsalâmiut ánivigât, Jùtiamiutdlo tamarmik
Jòrtanivdlo erĸânĩtut tamarmik; [6]kuisíputdlo táussumúnga Jôr-
-tanime ajortimingnik ángîardlutik. [7]farisîaritdle satusîaritdlo
ilarpagssue takugamigit kuissivingminut ornigkãne, oĸarfigai: tau-
-tûko pulateriàrssuit piarait, kia únersũpàse niugangnigssaĸ nag-
-dliútugssaĸ ingalásagigse? [8]taimáitumik iluartunik ineritítaĸa-
-ritse avdlamik isumatârnerup pînik. [9]isumaĸinasilo iluvsigut oĸa-
Juán. 8,39. -rumavdluse: Aaperàt atâtagàrput; oĸáupavsime: ujarĸanit máku-
-nánga Gûtip Aaperât ĸitornagssarsigínauvâ. [10]ulimaut orpît tú-
7,19. -ngavînut tugterèrpoĸ, taimáitumik orpik nalingínaĸ ajúngitsunik
ineritítaĸángitsoĸ kipísavoĸ, ingnermutdlo igíneĸásavoĸ. [11]uvanga i-
-mermik kuissarâvse avdlamik isumatârĸuvdluse; kingunivkutdle pi-
-ssugssaĸ nakûneruvoĸ uvavnit, táuna ĸíngarĸuvfigeĸâra aloĸutai-
-nik tigumiutísavdlugulũnît; táussuma kuiumârpâse anernermik iv-
-dlernartumik ingnermigdlo. [12]nivàune terĸalatitsit tigumiarpâ,
iserterivinilo salísavâ, ĸajùssiagssautinilo ĸuimut katerssorumârpai;
ĸalipakuile ikivkarumârpai ingnermik ĸamiuitsumik.
Mák. 1,9-11. Lúk. 3,21-22. [13]taimane Jîsuse Galilîamit Jôrtanimut piartorpoĸ Juánasi-
-mut táussumúnga kuerĸuvdlune. [14]Juánasivdle inerterpâ oĸar-
-dlune: uvanga ilingnut kuisítariaĸaraluarpunga, taimáitoĸ ivdlit
ornigparma? [15]Jîsusivdle sãpà oĸarfigalugo: mãna akuerĩnánga,
taimailivdlugo iluartugssaĸ tamarme uvavtínut nãmagsissariaĸarmat;
tauva akuerâ. [16]Jîsusilo kuisíkame ernerdlune imermit ĸaĸivoĸ; ata-
-lo, ĸilak angmartoĸ ĸulâgut, Gûtivdlo anernera takuvâ tuínguatut
arĸartoĸ ĸulânutdlo pissoĸ. [17]atalo, nipe ĸilangmit oĸalugtoĸ:
tássa ernera asanartoĸ nuánarissara.

kapitalit 4.

Jîsuse ússerneĸartoĸ; Galilîamut autdlartoĸ; oĸalũssissalersoĸ; aulisartut sisamat ĸaerĸugai; Galilîamîtdlune tusâmassaulersoĸ.

Mák. 1,12.13. Lúk. 4,1-13. [1]Jîsuse tauva anernerup puilassuitsumut pisípâ, mamar-
-dlîssorssuarmut* ússerĸuvdlugo. [2]uvdlutdlo sisamanik ĸuligdlit
únússatdlo sisamanik ĸuligdlit îsíngíname kîsa kâlerpoĸ. [3]ússî-
-ssuvdlo ornigpâ oĸardlune: Gûtip ernerigpatit ujarĸat uko timiu-

* tôrnârssungmut, Diâvulumut.

-ssángorĸúkit. 4 akivâle oĸardlune: agdlagsimavoĸ: tiniussáinaĸ inûp 5 Mòr. 8,3.
inûtigíngilâ, oĸauserdle nalingínaĸ Gûtip ĸarnanit anissoĸ [inûtigi-
-ssarâ]. 5 tauva mamardlîssorssûp* autdlarúpâ igdlorpagssualingmut
ivdlernartumut, nâlagfiup kârfanut ĸeĸartitdlugo 6 oĸarfigalugulo:
Gûtip ernerigpatit samunga nákaigit, agdlagsimangmat: íngiline tgs. 91,11.
perĸúsavai pivdlutit, táukualo kivssumiásavãtit, isigkatit ujarĸamut
kagdluterĸunagit. 7 Jîsusip oĸarfigâ: ãma agdlagsimavoĸ: Nâlagaĸ
Gûtit ússísángilat. 8 ãma mamardlîssorssûp* autdlarúpâ ĸáĸar- 5 Mòr. 6,16.
-ssuarmut kingigtorssuarmut, silamiutdlo nâlagauvfê tamaisa pi-
-ngârtorssũssutâtdlo táussumúnga kimerdlôrtípai 9 oĸarfigalugulo:
máko tamaisa ilingnut túniúkumârpáka, nunamut patdlorfigigungma.
10 tauva Jîsusip sãpâ: nigorit, Sãtane-â; agdlagsimangmat: Nâlagaĸ 5 Mòr. 6,13.
Gûtit patdlorfigísavat kivfartûtdlugulo táuna kisiat. 11 tauva ma-
-mardlîssorssûp* ĸimagpâ; atalo, íngilit ornigpât kivfartorfigalugulo.
12 Juánasile pisitaussoĸ Jîsusip tusaramiuk Galilîamut aut- Mák. 1,14.15.
-dlarpoĸ. 13 Nãsaratdlo ĸimagdlugo Kapernaumimut nunasiartor- Lúk. 4,14.15.
-poĸ, taserssûp sinâne Sîpulũkutdlo Navtalĩkutdlo nunâta kigdli-
-ngane ítumut, 14 erĸôrĸuvdlugo pruvfîtíkut Isaiákut oĸauserissaĸ,
oĸarmat: 15 Sîpulûp nunâ Navtalîvdlo nunâ, ímap avĸutâne Jôrtanip Is. 9,1.2.
tungâne ítut, Galilîalo akimángitsut piat, 16 inuiait târmiugaluit
ĸaumassorssuaĸ takuvât, toĸuvdlo nunâne târtitâne nunagdlit ĸau-
-massup nuivfigai. 17 tássánga autdlarnîvdlune Jîsuse oĸalũssi-
-ssalerpoĸ oĸardlune: avdlamik isumatâritse, kilangmiup nâlagauv- 3,2.
-fia ĸanigdlingmat.
18 ilãnilo Jîsuse Galilîap taserssuata sinâgut pisugkame nu- Mák. 1,16-20.
-karît mardluk takuvai, Sîmût, Pîtrusimik taissaĸ, ĸatángutâlo Lúk. 5,1-11. Juán. 1,35-43.
Antriarse, kagssusersut, aulisartûgamik. 19 oĸarfigailo: maligsinga,
inungnik aulisartúngortíkumârpavse. 20 tauva kagssutitik ernĩnaĸ
ĸimagpait maligdlugulo. 21 tássángalo sujuatsialerame nukarît
mardluk avdlat takuvai, Jãko Sipitîusip ernera ĸatángutâlo Juá-
-nase, angutertik Sipitîuse ilagalugo umiatsiâmĩtut, kagssutitigdlo
ilârtorait; ĸaerĸuvailo. 22 tauva umiatsiaĸ angutertigdlo ernĩnaĸ
ĸimagpait maligdlugulo.
23 Galilîalo tamât Jîsusip saĸivâ nâlagiartarfíne ajoĸersui-
-ssardlune, îvangkîliulo nâlagauvfingmik oĸalũssíssutigalugo, inuit- Mák. 1,28.
-dlo nápautait nalingínait ajûtaitdlo nalingínait katsorsartardlugit.
24 tusâmassaulerpordlo Sêriame tamarssuarme; iluaitdlissutdlo na-
-lingínait táussumúnga ãpait, nalingínarnik nápautigdlit ániagdlit-

* tôrnârssûp, Diâvulup.

-dlo, anernipilugdlitdlo itivdligtartutdlo tumartorsimassutdlo; kat-
Mák. 3,7 il. il. Lúk. 6,17. -sorsartarpailo. [25] inugpagssuitdlo amerdlasût maligpât Galilîamit
Dikāpulimitdlo Jerûsalâmitdlo Jûtiamitdlo Jôrtanivdlo ungatânit.

kapitalit 5.

Jîsuse ĸáĸame oĸalûssissoĸ (pivdluarneraissoĸ; nâlagtaisa akigssarsiagssainik ilerĸugssainigdlo; inatsisinik pruvfîtinigdlo nãmagsisitsiartortoĸ).

Lúk. 6,20. il. il. [1] inugpagssuitdle takugamigit ĸáĸamut majuarpoĸ, inging-
-matdlo ajoĸersugaisa ornigpât. [2] tauva ĸarne angmarpâ ajoĸer-
Lúk. 6,20. 21. -sulerdlugit oĸardlune: [3] pivdluarput anernermíkut pîtsut, ĸilang-
-miup nâlagauvfia pigigamíko. [4] pivdluarput aliasugtut, tugpat-
-dlersarneĸásagamik. [5] pivdluarput ĸanilârtut, nuna pigísagamíko.
[6] pivdluarput kâgtut imerusugtutdlo iluarnermut, ĸârsitdlásagamik.
[7] pivdluarput nagdligtuissut, nagdligtorneĸásagamik. [8] pivdluarput
minguitsumik ũmatigdlit, Gûte takúsagamíko. [9] pivdluarput er-
-ĸigsisitsissut, Gûtip ĸitornainik taineĸásagamik. [10] pivdluarput
ĸinugineĸartut iluarneĸ píssutigalugo, ĸilangmiup nâlagauvfia pigi-
Lúk. 6,22. -gamíko. [11] pivdluarpuse uvanga pivdlunga mitautigigpase ĸinu-
Lúk. 6,23. -galusilo, nalingínarnigdlo oĸautiginerdlugpase sagdluvdlutik. [12] ti-
-paitsugdluse ĸĩmagtaritse, akigssarsiagssarse angeĸingmat ĸilang-
Lúk. 14. 34. 35. -me. mássa pruvfîtit sujulise taimatut ĸinugissarpait. [13] nunap
Mák. 9,50. tarajorâse. tarajordle kimèrugpat, sumik kingumut kimeĸartitáu-
-sava? avdlamut atugagssaujungnaeraraoĸ, kisiáne igitdlugo inung-
Lúk. 11,33. -nutdlo tugdlagagssángordlugo. [14] silarssûp ĸaumassorâse. igdlor-
Lúk. 8,16. Mák. 4,21. -palik ĸáĸap ĸânĩtoĸ issertorneĸarsínáungilaĸ. [15] nanerûtdlũnît ikí-
-taríngilât nápartap atânut ilivdlugo, kisiáne nanerûserfingmut; tauva
igdlumĩtut tamarmik ĸáumarĸutigissarât. [16] taimátaoĸ ĸaumassorse
ĸaumale inungnut, ajúngitsuliase táukunúnga takorĸuvdlugit atâ-
-tarsilo ĸilangmiussoĸ únersiutigerĸuvdlugo. [17] isumásángilase
inatsisitdlũnît pruvfîtitdlũnît atorungnaersísavdlugit tikiútunga;
Lúk. 16,17. atorungnaersitsiartúngilanga, nãmagsisitsiartorpunga. [18] ilumut o-
Lúk. 21,33. -ĸáupavse: ĸilagdlo nunalo nungutserdlugit agdlangnínguardlũnît
mingneĸ titarnínguardlũnît inatsisit ilât nungúsángilaĸ, kisiáne ta-
-marmik taimailigpata. [19] taimáitumik inássutit tamákua mingne-
-rit ilãnik atorungnaersitsissoĸ inungnigdlo taima ajoĸersuissoĸ
mingnermik taineĸásavoĸ ĸilangmiup nâlagauvfiane; nâlagtordle
taimalo ajoĸersuissoĸ angisûmik taineĸásavoĸ ĸilangmiup nâla-
-gauvfiane. [20] oĸáupavsime: iluarssuserse agdlagkanik ilisimassut

farisîaritdlo piánit angnerungãngigpat, ĸilangmiup nâlagauvfianut
písángilase. 21 tusarpuse sujugdlît ima oĸáuneĸarmata: inuásángila- 2 Môr. 20,13.
-tit, inuarsimassordle erĸartũssúmik pitdlagagssauvoĸ. 22 uvangale
oĸáupavse: ĸatángúminut patsiseĸarane níngagtoĸ erĸartũssúmik
pitdlagagssauvoĸ; ĸatángúminutdlo oĸarnigtoĸ inorujungmik taiv-
-dlugo, táuna kigdlisiuissoĸatigîngnit pitdlagagssauvoĸ; silaitsu-
-migdle taiguniuk ĸernualassut ĸòruata ingneranik pitdlagagssáu-
-savoĸ. 23 taimáitumik tunissutigssat tunissivingme pigdliutigiar-
-torugko, tássanilo erĸaileruvit ĸatángúpit sumik patsisigigâtit,
24 tauva tunissutigssat tunissiviup sânut ĸimagdlugo ĸatángutit
sáimarsariartorĸâratdlauk, kingornalo tunissutigssat pigdliutigiarto-
-ruk. 25 saĸitsaissigissat naleritíkasuarniaruk avĸusinerme áipari- Lúk. 12,58. 59.
-titdlugo; saĸitsaissigissavit piseĸinavâtit erĸartũssissumut, erĸar-
-tũssissuvdlo piseĸinavâtit kivfaminut, parnaerússivingmutdlo iser-
-teĸinavâtit. 26 ilumut oĸáupavkit: tássánga anísángilatit, kisiáne
aningaussârânguaĸ naggatigssaĸ akiliutigerêrugko. 27 tusarpuse su- 2 Môr. 20,14.
-jugdlît ima oĸáuneĸarmata: arnauneĸásángilatit. 28 uvangale o-
-ĸáupavse: pileritsautdlugo arnamut issigissup ũmámigut arnau-
-nererêrpâ. 29 issivit talerpigdliup aserorsârĸajarpatit, pêruk igit- 18,9.
-dlugulo; iluanârnerúsagavit timivit ilâ atauseĸ aserorpat, timit Mák. 9,47.
tamarme ĸernualassut ĸôruánut igitaunane. 30 agssavit talerpig- 18,8.
-dlît aserorsârĸajarpátit, kipíkit igitdlugitdlo; iluanârnerúsagavit Mák. 9,43.
avativit ilât aserorpat, timit tamarme ĸernualassut ĸôruánut igi-
-taunane. 31 oĸauseĸarpoĸ: nuliaminik avítup agdlagkanik aví- 5 Môr. 24,1.
-ssutigssanik tunísavâ. 32 uvangale oĸáupavse: nuliaminik uver- 19,9.
-ssángitsumik avítup táuna angúnuneĸartípâ, avitamigdlo nuliar- Mák. 10,11.
-toĸ arnauneĸarpoĸ. 33 ãma tusarpuse sujugdlît ima oĸáune- 2 Môr. 20,7. 5 Môr. 23,21.
-ĸarmata: sagdluvdlutit ugpernarsáisángilatit, ugpernarsautigissa-
-titdlo Nâlagkamut nãmagsísavatit. 34 uvangale oĸáupavse: ugper-
-narsáingitdluínásause; ĸilagdlũnît narĸigsigalugo písángilase, Gù-
-tip igsiavfigingmago; 35 nunalũnît nâme, isigaisa tungmarfigingmá-
-ssuk; Jerùsalâtdlũnît nâme, kúngerssûp igdloĸarfigingmago; 36 niar-
-ĸutdlũnît narĸigsigalugo ugpernarsáisángilatit, nujaĸ atauserdlũnît
ĸaĸorsarsínaunagulo ĸernersarsínáungínagko. 37 oĸauserse imáikile: Jãk. 5,12.
âp, âp: nâgga, nâgga; ilaliússat ajortumit píput. 38 tusarpuse 2 Môr. 21,24.
oĸauserineĸarmat: isse issimik, kigut kigúmik naleĸartitáusassoĸ.
39 uvangale oĸáupavse: akerssûterĸunase ajortuliorfigissivsínut: ki- Lúk. 6,29.
-siáne kialũnît ulússagkut talerpigdlíkut erssârpatit igdluátaoĸ ma-
-niuk; 40 saĸitsautdlutitdlo ánorângnik arsârumagpatit ĸagdlersautí-

-taoĸ piliuk; [41] erdlorĸugpatitdlo mîlitut atautsitut ungasigsigissu-
Lúk. 6,30. -mut áipariumavdlutit, mardlugtut ungasigsigissumut áiparûk.
[42] ilingnit ĸinussoĸ tuniuk, erdligũnagulo ilingnit átartoruma-
3 Môr. 19,18. -ssoĸ. [43] tusarpuse oĸauserineĸarmat: tugdlit asásavat, ĸíngar-
Lúk. 6,27 il.il. -ssortitdlo ùmigssúsavat. [44] uvangale oĸáupavse: ĸíngarssortise
asaniarsigik; ilivsínik perdlorĸussissut pivdluarĸusigik; ilivsínik
ùmigssuissut ajúngitsuliorfigisigik; ilivsínik ínardlîssut ĸinugingnig-
-tutdlo tugsiúsigik; [45] ĸitornarerĸuvdluse atâtavsínut ĸilangmiussu-
-mut; táussumame seĸerne nuerĸussarâ ajortunutdlo ajúngitsu-
-nutdlo, siagdlerĸussissardlunilo iluartunutdlo iluaitsunutdlo.
[46] mássa ilivsínik asangnigtut asaguvsigik, sumik tauva akileria-
-ĸásavise? ilángauserissútaoĸ taimáitaríngínerdlutik? [47] ĸatángu-
-tisilo kisîsa ilagsiguvsigik, suna pingârtoĸ tauva ilerĸoraisiuk?
5 Môr. 18,13. ilángauserissútaoĸ taimáitaríngínerdlutik? [48] taimáitumik inûserse
tamarmiúsavoĸ, sôrdlo atâtavse ĸilangmiussup inûsia tamarmiussoĸ.

kapitalit 6.

Jîsusip ĸáĸame oĸalũssinera nangítoĸ (iluartuliortut takorĸusârĸúngíkai; tugsiarner-
-mik; îsíngíniarnermik; uuname peĸûtinik aserujassunik ĸilangmilo peĸûtinik
aserujuitsunik; isumanerdlorĸussíngitsoĸ).

[1] misigssorniaritse iluartuliase uivtarĸunagit inungnut, táuku-
-núnga takorĸunermit; taimáikuvse akilerneĸásángínavse atâtavsí-
-nit ĸilangmiussumit. [2] taimáitumik pîtsut tunissarângagkit su-
-junigkut ĸardlortarĸussísángilatit, sôrdlo ilumòrtûssârniartut ilior-
-tut nàlagiartarfingne igdlutdlo akornáne inungnut nersorĸuvdlutik.
ilumut oĸáupavse: akigssarsiagssaraluartik perêrpât. [3] ivdlitdle
pîtsut tunissarângagkit, sâmît arajutsile talerpigpit suliânik, [4] tu-
-níssutit issertugaorĸuvdlugo; tauva atâtavit issertortumut issigi-
-ssup akilísavâtit tamarmik tákuáne. [5] tugsiarângavitdlo ilu-
-môrtùssârniartutut ísángilatit, táuko tugsiarumatdlâraut nâlagiar-
-tarfingne igdlutdlo akornisa katínerine ĸeĸardlutik inungnut ma-
-lugerĸuvdlutik. ilumut oĸáupavse: akigssarsiagssaraluartik pe-
-rêrpât. [6] ivdlitdle tugsiarângavit, ininguangnut iserit matualo
parnaerdlugo, atâtatdlo tugsiarfigûk issertortumĩtoĸ; tauva atâtavit
issertortumut issigissup akilísavâtit tamarmik tákuáne. [7] tugsia-
-rângavsile oĸautsise amerdlanãsángilase Gùtimik nalussutut, táu-
-ko tusarneĸásasorissarmata amerdlasûnik oĸauseĸarângamik. [8] tai-
-máitumik táukuatut iliúsángilase; atâtavse ajorssautise ilisimang-

-magit ĸínuvigíngíkatdlaruvsíne. 9 taimáitumik ima tugsiásause: Lúk. 11,2-4.
atâtarput ĸilangmiussutit, arĸit ivdlernarsile; 10 nâlagauvfît tikiut-
-dle; perĸussat ĸilangmisut nunamísaoĸ pile; 11 inûtigssavtínik
uvdlume tunisigut; 12 pitdlagagssautítugutdlo* isumákêrfigitigut. sôr-
-dlo uvagútaoĸ isumákêrfigigivut uvavtínut pitdlagagssautítut†: 13 ú-
-ssernartumutdlo pisínata; ajortumitdle ánáutigut; nâlagauvfik pí-
-ssaunerdlo nâlangnarssuserdlo ivdlit pigigagkit nâgssáungitsumik.
âman. 14 inuit támartarnerinik isumákêrfigiguvsigik, atâtavsísaoĸ 18,35.
ĸilangmiussup isumákêrfigísavâse; 15 inuitdle támartarnerinik isu- Mák. 11,26.
-mákêrfigíngíkuvsigik, atâtavsísaoĸ támartarnivsínik isumákêrfigísá-
-ngilâse. 16 îsíngíniarângavse táutordlúsángilase ilumôrtûssâr-
-niartutut, táukua kĩnatik avdlanartítarmatigik îsíngíssutsimingnik
inungnut malugerĸuvdlutik. ilumut oĸáupavse: akigssarsiagssara-
-luartik perêrpât. 17 ivdlitdle îsíngíniarângavit niarĸut taníssuk
ermigdlutitdlo. 18 îsíngíssutsingnik malugerĸunatit inungnut, atâ-
-tangnutdle issertortumĩtumut: tauva atâtavit issertortumut issi-
-gissup akilísavâtit tamarmik tákuáne. 19 peĸûtinik katerssui-
-niásángilase nuname, oĸuitdlo mángertorneruvdlo aserugagssai-
-nik tigdligkajugtutdlo angmarterivfigissagssainik tigdligagssainik.
20 peĸûtinigdle katerssuiniaritse ĸilangme, oĸuitdlo mángertorne- Lúk. 12, 33. 34.
-ruvdlo aserúsángisainik tigdligkajugtutdlo angmarterivfigísángi-
-sainik tigdlísángisainik; 21 peĸûtise najortarmatigik ũmativse. —
22 isse timip ĸáumarĸutigâ. taimáitumik issit perĸusersuigpat, ti- Lúk. 11, 34-36.
-mit tamarme ĸaumassormiúsavoĸ: 23 issitdle ajorpat, timit tamar-
-me târmiúsavoĸ. ĸaumassordle ilungnĩtoĸ târpat, târtoĸ ĸa-
-norme tauva agtigísava? 24 nâlagkanut mardlungnut kivfartor- Lúk. 16,13.
-sínaussoĸángilaĸ: ardlàt ùmigiguniuk áipâ asásavâ, ardlâtdlũnît
ungagigunik áipâ asigínásavâ. Gùtilo pisũssutitdlo kivfartorfigigí-
-náungilase. 25 tamána pivdlugo oĸáupavse: inûnerse isumaner- Lúk. 12, 22-31.
-dlûtigísángilarse, suna nerísagigse sunalũnît imísagigse; timisilũ-
-nît isumanerdlûtigísángilase, suna atísagigse. inûneĸ angnerú-
-ngila neĸigssanit? timilo angnerúngila ánorássanit? 26 tingmí-
-ssat ĸilaup atânĩtut issigisigik: siaruarterinatigdlo katerssuina-
-tigdlo ĸuinutdlo ĸimatulíngitdlat; taimáitoĸ atâtavse ĸilangmiu-
-ssup nerisítarpai. táukunánga pingârnerúngínerpise? 27 kina ar- 10,31.
-dlarse tatdlisut takitigissumik ingminut tagdlisísínauva isuma-
-nerdlûtigigaluardlugo? 28 sôrme ánorássat isumanerdlûtigaisigik?
assorutit nuname naussut ilíniarfigisigik, ĸanoĸ naujartortartut:

* akîtsugkavtínigdlo † isumákêrfigigivut akîtsortivut;

suliniarnatigdlo perdlaissaríngitdlat. [29]oĸáupavsile: Sâlumûlũnît
nâlagaunerssûgaluartoĸ táukua ilâtut atitíneĸángilaĸ. [30]nunap
nerĸue uvdlume aulángitsut aĸagule kíssarssũmut ĸissugissagssat
Gûtip taima atitíkamigit, angnerungârtumik ilivse pisángínerpâse,
ugpernikitsuse? [31]taimáitumik isumanerdlúsángilase oĸardluse:
suna nerísavarput? suna imísavarput? suna atísavarput? [32]ta-
-máko tamaisa Gûtimik nalussut piniarsínararait: atâtavsile ĸi-
-langmiussup ilisimavâse tamákuninga tamanik ajorssartartuse.
[33]Gûtip nâlagauvfia iluarnerdlo táussumane atortoĸ piniarĸársigik.
tauva tamáko tamaisa ilángutdlugit piumârpase. [34]taimáitumik
aĸagugssaĸ isumanerdlûtigeĸinasiuk. aĸagugssaĸ pinninik isuma-
-nerdlûtigssaĸásangmat. uvdlup erdloĸinarnera uvdlornut nãmag-
-tarpoĸ.

kapitalit 7.

Jîsusip ĸáĸame oĸalũssinera nâssoĸ (erĸartũsserĸussíngitsoĸ: ĸinussoĸ ĸinulugsínásá-
-ngitsoĸ; isertarfingmik nerukitsumik isertarfingmigdlo nerutusûmik: pruvfîtiorĸusersu-
-nik; malingnigtine angúmut sianisûmut ássersũkâ); nâlagtariaĸartutut ajoĸersuissûssoĸ.

Lúk. 6,37. 38. [1]erĸartũssinavèritse erĸartũneĸarĸunase. [2]mássa erĸar-
-tũssisigissavsínik erĸartũneĸarumârpuse, ùgtûtigissavsínigdlo ùg-
Lúk. 6,41. 42. -tuivfigineĸarumârpuse. [3]suvdlutit ĸatángúpit íssiutâ issiginiar-
-piuk. páukarut issingnĩtoĸ maluginago? [4]suvdlutitdlũnît ĸatá-
-ngutit ima oĸarfigigínauviuk: unigkatdlait, íssiutit pèratdlardlara:
mássalo páukarut issingnĩtoĸ? [5]ilumôrtûssârniartutit ùmâ, páu-
-karut issingnĩtoĸ pêrĸâratdlauk, kingornalo ĸatángúpit íssiutâ
pêrniaraluarumârpat. [6]ivdlernartoĸ ĸingminut túniúsángilarse,
sapángarigsûtisilo pûlukinut nalugtásángilase: isigkamingnik tug-
Lúk. 11,9-13. -dlaĸinavait sâgfigalusilo aligtordlusilo. [7]ĸinugitse, tunineĸá-
-sause tauva; ujardleritse, nanissísause tauva; kasugtuigitse, ma-
-tuerfigineĸásause tauva. [8]mássa ĸinussoĸ nalingínaĸ pissaraoĸ,
ujardlersordlo nanississaraoĸ, kasugtuissordlo matuerfigineĸararaoĸ.
[9]kialũnit inûp ardlavse ernerme timiussamik ĸínuvigigpane ujar-
-ĸamik tunísanerpâ? [10]aulisagkamigdlũnît ĸínuvigigpane pulate-
-riârssungmik tunísanerpâ? [11]tauva ilivse nauk ajortuse ĸitornase
tunissutinik ajúngitsunik tunigínaugavsigik, ímaĸa angnerussumik
atâtavse ĸilangmiussup ajúngitsunik tunísagai ingminit ĸinussut?
Lúk. 6,31. [12]taimáitumik inungnut ĸanordlũnît iliorfigerĸuguvse, ilivsísaoĸ tai-
-matut iliorfigisigik: taimáiput inatsisit pruvfîtitdlo agdlagait. —
Lúk. 13,24. [13]isertarfíkut nerukitsúkut iserniaritse: isertarfik nerutoĸingmat

avĸusinerdlo sileĸingmat aserorsimavfingmut sangmissoĸ. tássûnalo
ingerdlassut amerdlaĸaut: 14 isertarfigdle nerukípoĸ avĸusinerdlo
aneĸaoĸ inûnartumut sangmissoĸ, táussumíngalo nanississut ike-
-ĸaut. 15 misigssoritse pruvfîtiorĸusersumut, táukua ornigtarpâse
savatut atissaĸardlutik, ilumíkutdle amarũput kîsortut. 16 ineriti- Lúk. 6,41.
-tainit ilisarísavase. vĩnigssanik katerssuisínaunerpat kakitdlarna-
-ĸutinit, fîginigdlũnît orpigkanit kĩnarigsunit? 17 taima orpik ajú- 12,33.
-ngitsoĸ nungutdlugit ajúngitsunik ineritítaĸartarpoĸ, orpigdle ajor- Lúk. 6,43.
-toĸ ajortunik ineritítaĸartarpoĸ. 18 orpik ajúngitsoĸ ajortunik
ineritítaĸarsínáungilaĸ. orpigdlo ajortoĸ ajúngitsunik ineritítaĸarsí-
-náungilaĸ. 19 orpît ajúngitsunik ineritítaĸángitsut tamaisa kipí- 3,10.
-savait ingnermutdlo igitdlugit. 20 taimáitumik ineritítainit ilisa-
-rísavase. 21 uvavnut oĸartut: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ, ĸilangmiup nâla- Lúk. 6,46. 47.
-gauvfianut tamákísángitdlat, kisiáne atâtama ĸilangmiussup per-
-ĸussânik malingnigtut. 22 uvdlugssame ivssumane ĸavsêrssuit u-
-vavnut oĸarumârput: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ, atigkut pruvfîtisut oĸa-
-lúngínerpugut? atigkut anernipilungnik anisitsíngínerpugut? atig-
-kut ĸavsînik kivdlingnartuliúngínerpugut? 23 uvangale tauva na- Lúk. 13,27.
-lunaerfigiumârpáka [oĸardlunga]: ilisaríngisáinarpavse: ĸimagsinga.
iluaitsuliorumatûssuse-â. 24 taimáitumik nalingínaĸ oĸautsivnik Lúk. 6,48. 49.
tamákuninga tusartoĸ malingnigtordlo ássersũsavara angúmut sia-
-nisûmut ĸaersume igdluliortumut. 25 siagdlersorssuángormat.
kûgssuaĸalermatdlo. anorerssuitdlo pitorardlutik sakangmáne igdlo
úpíngilaĸ, ĸaersumut túngavilerneĸarame. 26 nalingínardle oĸaut-
-sivnik tamákuninga tusartoĸ malinguíngitsordlo ássersũneĸásavoĸ
angúmut sianîtsumut siorĸane igdluliortumut. 27 siagdlersorssuá-
-ngormat, kûgssuaĸalermatdlo. anorerssuitdlo pitorardlutik sakang-
-máne igdlo úpípoĸ úperujugssuardlune.
28 oĸautsitdlo tamáko Jîsusip nâsimangmagit. ajoĸersûtai inuit Mák. 1,22.
ánilârutigait: 29 nâlagtariaĸartutut ajoĸersormatik, agdlagkanik ili- Lúk. 4,32.
-simassutut pinane.

kapitalit 8.

pupigsoĸ Jîsusip pupêrutíkâ. sákutût nâlagâta kivfâ ajorungnaersíkâ. Pîtrusip sakia anernipilugdlitdlo amerdlasût katsorsarai. Jîsusimik malingningnermik. ano-rerssuaĸ Nâlagkap ĸatsortíkâ. anernipilugdlit mardluk nalaungmáne anernipiluit anisíkai pûlukinut pulatitdlugit.

1 ĸáĸamitdle atermat, inugpagssuit maligpât. 2 tauvalo pupig- Mák. 1,10-44. Lúk. 5,12-14.
-sup ornigdlugo patdlorfigâ oĸardlune: Nâlagaĸ, piumaguvit pupê-

-rutísinauvarma. 3 Jîsusivdlo agssane isagtitdlugit agtorpâ oĸar-
-dlune: piumavunga, pupêrútit. ernĩnardlo pupingnerminik pèrú-
-poĸ. 4 Jîsusivdlo oĸarfigâ: mianerssorit, avdlamut tamána oĸau-
3 Môr. 14,2. -tigeĸinago; palasimutdle takutíkiartorit, tunissutdlo Môrsasip per-
-ĸússutigissâ pigdliutigùk nalujungnaerutigssãnik.
Lúk. 7,1-10. 5 Jîsusile Kapernaumimut isermat, sákutût nâlagaisa ilâta
ornigpâ ĸínuvigalugo oĸardlunilo: 6 Nâlagaĸ, kivfara tumartorsi-
-massoĸ igdlume nalavoĸ ániaĸalunilo. 7 Jîsusivdlo oĸarfigà:
katsorsariartorumàrpara. 8 sákutûtdle nâlagâta akivâ oĸardlune:
Nâlagaĸ, ĸingarĸuteĸaunga ilingnik isertitsineĸ igdluvnut; oĸaut-
-simik oĸarsínait, kivfara tauva ajorungnáisavoĸ. 9 uvangátaoĸ
inùgama nâlagaĸardlunga, sákutûnigdlo nâlagkersugaĸardlunga; ilã-
-nutdlo oĸaruma: autdlarit, tauva autdlararaoĸ; avdlamutdlo oĸa-
-ruma: ĸarrît, tauva aggeraraoĸ; kivfavnutdlo oĸaruma: imailiorit,
tauva taimailioraraoĸ. 10 tamána Jîsusip tusaramiuk tupigusugpoĸ,
maligtinilo oĸarfigai: ilumut oĸáupavse: ugpernermik taima agti-
Lúk. 13. 28-29. -gissumik Israîlíkúnilũnît navssãngilanga. 11 oĸáupavsile: amerdla-
-sôrssuit pavángalo samángalo tikiúkumârput, Aaperâtdlo Iisârdlo
Jãkulo nerrivingmut ingeĸatigalugit ĸilangmiup nâlagauvfiane. 12 nâ-
-lagauvfingmilo ĸitornagssaugaluit silatânut ajagtorneĸásáput târ-
-nerssuarmut, tássane ĸiavdlutigdlo korsarĸortásáput. 13 sákutût-
-dlo nâlagât Jîsusip sãpâ: angerdlarit: sôrdlo ugpertutit, taima
pineĸarit. taimailissordlo kivfâ ajorungnaerpoĸ.
Mák. 1,29-34. Lúk. 4,38-40. 14 Jîsusilo Pîtrusip igdluanut pigame sakia takuvâ nalassoĸ,
ĸanimanartumik náparsimassoĸ. 15 agssaisigutdlo agtormago, ĸani-
-manartup ĸimagpâ; makitdlunilo tauva kivfartorfigilerpai. 16 ú-
-nungmatdle anernipilugdlit amerdlasût táussumúnga ãpait; aner-
-neritdlo anisípai oĸausĩnarnik, iluaitdlissutdlo nalingínait katsor-
Is. 53,4. -sarpai; 17 erĸôrĸuvdlugo pruvfîtíkut Isaiákut oĸauserissaĸ, oĸar-
-mat: ajuliutivut ingminut pisípai, nápautivutdlo erssugpai.
Mák. 4,35. 18 inugpagssuitdle ilusimagãne Jîsusip takugamigit akianut
Lúk. 9,57-60. ikârĸussivoĸ. 19 tauva agdlagkanik ilisimassut ilâta ornigpâ oĸar-
-figalugo: ajoĸersuissoĸ, malísavavkit, sumutdlũnît autdlaraluaru-
-vit. 20 Jîsusivdle oĸarfigâ: teriangniat siseĸartarput, tingmíssat-
-dlo ĸilaup atânĩtut ineĸartarput; inûvdle ernera niarĸuminut îgar-
-figssaĸángilardlũnît. 21 avdlavdlo ajoĸersugaisa ilâta oĸarfigâ: Nâ-
-lagaĸ, iluarigugko atâtaga iliartoratdlarumagaluarpara. 22 Jîsusiv-
-dle akivâ: maligsínánga, toĸungassut toĸussortatik iliartordlisigik.
Mák. 4,35-41. Lúk. 8,22-25. 23 umiatsiâmut tauva ikivoĸ, ajoĸersugaisalo maligpât. 24 tau-

-valo taserssuarme pitorartorssuángoĸaoĸ, magdlitdlo umiatsiaĸ
ĸâtdlarpât, táunale sinigtoĸ. 25 ajoĸersugaisalo ornigpât, itersar-
-dlugulo oĸarfigât: Nâlagaĸ, ánáutigut, umiulerpugut. 26 oĸarfigaile:
ugpernikitsuse, sôĸ nangiarpise? tauva makípoĸ, anorilo taser-
-ssuardlo agpisalũpai; tauvalo ĸatsordluínarpoĸ. 27 inuitdle tupi-
-gusugput oĸardlutik: kiname-una? anorivdlo ímavdlo nâlagkât.
28 akianutdlo pingmat Gerrîsamiut nunãnut, anernipilugdlit Mák. 5,1-17.
mardluk naláupât ilivernit pissut, táuko ersinartorssûngmata avĸut Lúk. 8,26-37.
tamána inuit atorneĸ saperpât. 29 atalo, nivdlitdlardlutik oĸalerput:
Jîsuse-â, Gûtip ernera, súsagavtigit? nagdliúngíkatdlartitdlugo
áuiartíkiartorpisigut? 30 táukuale asiáne pûlukerpagssuit ítut neri-
-ssut. 31 anernipiluit tauva kínuvigât oĸardlutik: anisíkumaguv-
-tigut pûlukerpagssuarnut ukunúnga pularĸutigut. 32 oĸarfigailo:
autdlaritse. tauva anivdlutik pûlukerpagssuarnut puláput. tauvalo
pûlukerpagssuit tamákerdlutik ivnamit taserssuarmut tingíput tat-
-sinne ipivdlutik. 33 pârssissutdle ĸimãput, igdloĸarfingmutdlo piv-
-dlutik tamaisa oĸalugtuarait, ĸanordlo anernipilugdlit pineĸartut.
34 tauvalo tássanimiut tamarmik aníput Jîsuse pâriartordlugo: ta-
-kugamíkulo inalerpât erĸartik ĸimarĸuvdlugo.

kapitalit 9.

tumartorsimassoĸ Jîsusip ajorungnaersitdlugulo isumákêrfigígâ ajortainik; Matîuse ĸaerĸugâ; ajoĸersugai îsíngíniarneĸ ajortut; arnaĸ aunârsínartoĸ ajorungnaersíkâ Jaerusivdlo pania ũmartitdlugo; tagpîtsut mardluk oĸajuitsordlo katsorsarai; katerssugagssat amerdlaĸissut sulissugssatdlo ikeĸissut.

1 tauva umiatsiâmut ikivdlune kingumut ikârpoĸ igdloĸar-
-fingminutdlo pivdlune. 2 atalo, tumartorsimassoĸ ínángavingmine Mák. 2,3-12. Lúk. 5,18-26.
nalassoĸ táussumúnga ãpât. ugperssusiatdlo Jîsusip takugamiuk
tumartorsimassoĸ oĸarfigâ: tugpatdlerit, erneĸ-â, ajortingnik isu-
-mákêrfigineĸarputit. 3 atale, agdlagkanik ilisimassut ilait ilumí-
-kut oĸalulerput: una Gûtimut ĸaĸajardlerpoĸ. 4 Jîsusivdle er-
-ĸarsautait issigigamigit oĸarpoĸ: sôĸ ũmativsigut ajortumik er-
-ĸarsarpise? 5 suna ajornángíneruva, imalũnît oĸardlune: ajor-
-tingnik isumákêrfigineĸarputit; imalũnît oĸardlune: makitdlutit
ingerdlagit? 6 ilisimarĸuvdlusiugdle inûp ernera nuname ajorti-
-nik isumákîsínaussoĸ, tauva (tumartorsimassoĸ sãpâ): makitdlutit
ínángavît tigûk angerdlardlutitdlo. 7 tauva makitdlune angerdlar-
-poĸ. 8 inuitdle tamána takugamíko tupigusugput, Gûtilo úner-
-siutigât, inuit taima piginãngortingmagit.

Mák.2,14-17. Lúk.5,27-32. [9] tássángalo Jîsuse autdlarame inuk takuvâ ilángauserivfingme
igsiassoĸ, Matîusimik taissaĸ; táuna oĸarfigâ: malínga; tauva ni-
-kuípoĸ maligdlugulo. [10] pivordlo nerrivingme igsiatitdlugo ig-
-dlume, tauva ilángauserissut ajortuliartutdlo amerdlasût iserput
Jîsusilo ajoĸersugailo nerrivingmut ingeĸatigalugit. [11] farisîaritdle
tamána takugamíko ajoĸersugainut oĸarput: sôĸ ajoĸersortivse
ilángauserissut ajortuliartutdlo nereĸatigai? [12] Jîsusivdle tamána
tusaramiuk oĸarfigai: perĸigsut katsorsaissumik pissariaĸángitdlat,
Hús. 6,6. kisiáne náparsimassut. [13] matumale isumà ilíniariartorsiuk: nã-
-kingningneĸ iluarâra, tunissutitdle pinagit. mássa iluartut pinagit
ajortuliartut ĸaerĸujartorpáka avdlamik isumatârĸuvdlugit.
Mák.2,18-22. Lúk.5.33-38. [14] tauva Juánasip ajoĸersugaisa ornigpât oĸardlutik: sôĸ u-
-vagut farisîaritdlo ĸavsînik îsíngíniararaugut, ajoĸersugkatitdle
îsíngíniarnatik? [15] Jîsusivdlo sãpai: katítugssanut ĸaerĸussat alia-
-sugsínáupat uvigssaĸ najortigalugo? uvdlutdle nagdliúkumârput,
tauva uvigssaĸ táukunánga autdlarúneĸásavoĸ, tauvalo îsíngíniaru-
-mârput. [16] ánorâtoĸaĸ ilârtortaríngilât ánorâminermik nutâving-
-mik, ilârtornerminit ánorâĸ alerĸigkumârmat alingneralo ajorne-
-rulerdlune. [17] vĩnilo nutâĸ pôrusisorĸanut ímiútaríngilât, pôrutsit
ĸãsangmagit, vĩne kuilugsínardlune pôrutsitdlo aserordlutik; kisi-
-áne vĩne nutâĸ pôrusisânut ímiútarât, tauva tamarmik aseror-
-tailissáusáput.
Mák.5,22-43. Lúk.8.41-56. [18] taima oĸalugfigingmagit, ata, misigssuissut ilâta ornig-
-dlugo patdlorfigâ oĸardlune: paniga aitsât toĸuvoĸ, agssangnigdle
patigkiartoruk, tauva ũmásavoĸ. [19] Jîsusivdlo nikuitdlune maligpâ
ajoĸersugkane ilagalugit. [20] atalo, arnap ukiut arĸaneĸ-mardluk
aunârsínartup ornigpâ tunuanit ánorâta kilúngautâ agtordlugo,
[21] ilumigut oĸarame: ánorâlũnît agtorsínaruvko ajorungnáisaunga.
[22] Jîsusivdle ĸiviardlune takugamiuk oĸarfigâ: tugpatdlerit, panik-â,
ugpernerpit ánáupâtit. taimailissordlo arnaĸ táuna ajorungnaer-
-poĸ. [23] Jîsusilo misigssuissup igdluanut pigame ĸardlortartut-
-dlo inuitdlo perpalugtut takugamigit oĸarfigai: [24] avssaeritse, ni-
-viarsiaraĸ toĸúngingmat, sinigsínardlunile. táukuale igdlautigât.
[25] inuitdle anisitaungmata, iserdlune agssaisigut tiguvâ; tauva ni-
Lúk. 7,17. -viarsiaraĸ makípoĸ. [26] tamánalo tusâmassaulerpoĸ nuname táu-
-ssumane tamarssuarme.

[27] tássángalo Jîsuse autdlarmat, tagpîtsut mardluk maligpât
tordlulavdlutik oĸartut: Dâvip ernera ûmâ, nãkigitigut. [28] igdlu-
-mutdlo pingmat, tagpîtsut táukua ornigpât; Jîsusivdlo oĸarfigai:

taimailiorsínaussunga ugperpise? akivât: âp, Nâlagaĸ. [29] tauva
issaisigut agtordlugit oĸarpoĸ: ugperssuserse nâpertordlugo pine-
-ĸaritse. [30] tauva issait uisitáuput; Jîsusivdle inertingârpai oĸar-
-dlune: mianerssoritse, tamatumínga tusartoĸarĸunago. [31] aniga-
-migdle nuname táussumane tamarssuarme tusardliúpât.
[32] táukulo aningmata, tauva inuk oĸajuitsoĸ anernipilulik táu- 12,22. Lúk. 11,14.
-ssumúnga ãpât. [33] anernipilugdlo anisitaungmat, oĸajuitsoĸ oĸa-
-lulerpoĸ. inuitdlo tupigusugput oĸardlutik: taimailissoĸ Israîlí-
-kúne takuneĸángisáinarpoĸ. [34] farisîaritdle oĸarput: anernipiluit 12,24. Lúk. 11,15.
anisítarpai anernipiluit nâlagât ikiortigalugo.
[35] Jîsusivdlo igdlorpagssuagdlit nunaĸarfínguitdlo tamaisa sa-
-ĸivai, nâlagiartarfîne ajoĸersuissardlune îvangkîliulo nâlagauvfing-
-mik oĸalũssíssutigalugo, inuitdlo nápautait nalingínait ajûtaitdlo
nalingínait katsorsarpai. [36] inugpagssuitdlo takugamigit nagdligi- Mák. 6,34.
-lerpai, pissaríssersugauvdlutigdlo isumákîgaungmata savatut pâr- 1 Pît. 2,25.
-ssissoĸángitsutut. [37] tauva ajoĸersugkane oĸarfigai: katerssugag- 4 Môr. 27,17.
-ssat amerdlaĸaut, sulissugssatdle ikeĸaut. [38] taimáitumik kater- Lúk. 10,2.
-ssugagssat inuat ĸínuvigisiuk sulissugssanik autdlartitserĸuvdlugo
katerssuivfingminut.

kapitalit 10.

apustilit arĸaneĸ-mardluk Jîsusip únersûtdlugitdlo Jûtinut autdlartíkai.

Mák. 3,14. il.
[1] ajoĸersugkanilo arĸaneĸ-mardluk ingminut ĸaerĸuvai, pigí- il. 6,7.
-náussuseĸartípailo anernernut mingugtûnut, anisísinaorĸuvdlugit Lúk. 9,1.
nápautitdlo nalingínait ajûtitdlo nalingínait katsorsarsínaorĸuvdlugit.
[2] tamássalo apustilit táukua arĸaneĸ-mardluk arĸe: sujugdleĸ Sî- Mák. 3,16-19. Lúk. 6,14-16.
-mût, Pîtrusimik taissaĸ, ĸatángutâlo Antriarse; Jãkulo Sipitîusip
ernera, ĸatángutâlo Juánase; [3] Pilípulo Bartulumîusilo Tûmalo
Matîusilo ilángauserissûgaluaĸ; [4] Jãkulo Alfîusip ernera, Lipîusilo
Tatîusimik ateĸusilik; Sîmûtdlo ilungersornertôĸ Jûtarsilo Iskâ-
-riôĸ, táuna pisitsissâ. [5] táuko arĸaneĸ-mardluk Jîsusip autdlar-
-típai inatdlugitdlo oĸardlune: Gûtimik nalussut avĸutãnut pinase
Samâriamiutdlo igdloĸarfînut isernase, [6] angnerussumigdle savat
támarsimassut Israîlip inoĸutaisa ilagissait ornigsigik. [7] oĸalũ-
-ssiartoritsile oĸardluse: ĸilangmiup nâlagauvfia ĸanigdlivoĸ. [8] ná- Lúk. 9,2. 10,9.
-parsimassut katsorsarsigik, pupigsut pupîarsigik, toĸussut maki-
-tísigik, anernipiluit anisísigik. akeĸartínago pigavsiuk akeĸartína- 11,5.
-gútaoĸ túniúsiuk. [9] kûltimigdlũnît sîlvimigdlũnît kangnúsangmig- Mák. 6,8-11. Lúk. 10,4-12.
9,3.

-dlũnît ĸiterúmioĸarniásángilase; 10 taĸuarfilissásángilase ardlaut-
1 Tim. 5,18. -sissarnasilo kamilissarnasilo ajáupialissarnasilo; sulissoĸ nerissag-
-ssaminik pigssarsissariaĸarmat. 11 sumutdle igdlorpalingmutdlũnît
nunaĸarfingmutdlũnît pigângavse, sujunersiuissaritse, ĸíngarĸúnángit-
-sumik tássaniĩtoĸarnersoĸ, táussumaniĩtuaritsilo autdlarserdluse.
12 sumutdlo igdlumut iserângavse erĸigserĸussissaritse. 13 igdluvdlo
táussuma inue ĸíngarĸúnángigpata, erĸigserĸússutivse písavai: ĸí-
Lúk. 9,5. -ngarĸúnarpatale, erĸigserĸússutivse uterfigísavâse. 14 sumilo ilag-
-siumángigpase oĸautsisilo tusarumanagit, tauva anigitse tássánga
11,24. igdlumit nunaĸarfingmitdlũnît, isigkasilo ĸassîarsigik. 15 ilumut
oĸáupavse: Sûtumamiut Gumôramiutdlo nunât erĸartûtivfigssame
atugssaunerussumik pineĸásavoĸ nunaĸarfingmit táussumánga.
Lúk. 10,3. 16 ata, savatut autdlartípavse amarĸut akornánut; taimáitumik ŝi-
24,9. -lagssorigitse pulateriârssugtut perĸusersuitdlusilo tuínguatut.
Mák. 13, 9-13. 17 mianerssoritsile inungnut, kigdlisiorfingnut pisísangmase iperar-
Lúk. 21,12-17. 12,11. -tordlusilo nâlagiartarfingmingne. 18 nâlagarssuarnutdlo kúnginutdlo
pisíkumârpâse uvanga pivdlunga táukualo inuiaitdlo nalujungnae-
-rutigssãnik. 19 taimale pisigpase, isumanerdlúsángilase ĸanordlũnît
sumigdlũnît oĸalúsassuse, taimailissúkut oĸausigssavsínik tunineĸá-
-sagavse. 20 ilivse oĸalugtũngínavse, atâtavsile anernerata iluvsigut
oĸalugtigâse. 21 ĸatángúne ĸatángutâta toĸuterĸúsavâ, ĸitornilo
angutâta, angajorĸâtigdlo ĸitornaisa akerartúsavait toĸutitdlugitdlo;
24, 9. 13. 22 tamarmigdlo ûmigssúsavâse atera pivdlugo. naggatigssamutdle
aulajangersoĸ ánagkumârpoĸ. 23 nunaĸarfîtdle ardlãne ĸinugigpase,
avdlamut ĸimâgitse. ilumut oĸáupavse: Israîlîkut nunaĸarfê tamá-
Lúk. 6.40 Juán. 13,16. -kernaviásángilase inûp ernera tikisínago. 24 ajoĸersugaĸ ajoĸersor-
-timinit angnerúngilaĸ, kivfardlũnît nâlagkaminit angnerúngilaĸ.
25 ajoĸersugaĸ ajoĸersortimisut íkune, kivfardlo nâlagkamisut íkune,
Lúk. 12,2-9. nãmagpoĸ. igdlup nâlagâ Bîlsipûlimik taigamíko, ímaĸa aitsât
Mák. 4,22. inoĸutai taima táisagait. 26 taimáitumik ersigeĸinasigik; issertug-
Lúk. 8,17. -kamik sarĸúmísángitsoĸángingmat, ángigissamigdlo ilisimaneĸá-
-sángitsoĸángingmat. 27 târtume ilivsínut oĸauserissáka ĸauma-
-ssume oĸauserisigik; isuvssûtitdlo tusagkase igdlut ĸaine tordlu-
-lássutigisigik. 28 ersigísángilase timimik toĸutsissut, tarnimigdle
toĸutsigínaunatik; angnerussumigdle ersigisiuk timimigdlo tarnimig-
-dlo aserortitsigínaussoĸ ĸernualassut ĸôruáne. 29 ĸupanavarssuit
mardluk aningaussat mingnertãnik akeĸartaríngínerpat? táukualo ilât
atauserdlũnît nunamut nákarnaviángilaĸ atâtavse perĸúngigpane.
30 ilivsile nutsasilũnît tamarmik kisísimáput. 31 taimáitumik erse-

-ĸinase; ĸupanavarssugpagssuarnit pingârneruvuse. [32] taimáitumik 6,26.
uvavnik inungnut ángîautigingnigtoĸ uvangátaoĸ ángîautigiumàrpara
atàtavnut ĸilangmiussumut; [33] uvavnigdle inungnut miserratiging-
-nigtoĸ uvangátaoĸ miserratigiumàrpara atàtavnut ĸilangmiussu-
-mut. [34] isumásángilase erĸigsinermik nuname nagdliutitsiartor- Lúk. 12,
-tunga; erĸigsinermik pinanga panamik nagdliutitsiartorpunga. 51-53.
[35] mássa tikiúpunga inuk agssuardlersísavdlugo angutànut panig- Migg. 7,6.
-dlo arnànut ukuardlo sakianut, [36] inùvdlo igdloĸatine ĸíngarssor-
-tigísavai. [37] angúminigdlũnît arnaminigdlũnît uvavnit asangningne- Lúk. 14,26. il. il.
-russoĸ ĸíngarĸúnaĸaoĸ uvavne: ernerminigdlũnît paningminigdlũ-
-nît uvavnit asangningnerussoĸ ĸíngarĸúnaĸaoĸ uvavne; [38] sáninga- 16,24.
-ssulingminigdlo erssugkumángitsoĸ maligkumanangalo, táuna ĸí-
-ngarĸúnaĸaoĸ uvavne. [39] inùssutsiminik navssârtup inùssutse á- Juán. 12,25. Lúk. 17,33.
-naiumàrpà; uvangalo pivdlunga inùssutsiminik ánaissup inũssutse
navssârísavà. [40] ilivsínik ilagsissup uvanga ilagsivânga, uvavnigdlo Juán. 13,20. Lúk. 10,16.
ilagsissup autdlartitsissiga ilagsivâ. [41] pruvfîte inûp ilagsiguniuk
prùvfîtiungmat, pruvfîtisut akigssarsísavoĸ: iluartordlo ilagsiguniuk
iluartùngmat. iluartutut akigssarsísavoĸ. [42] ukualo mingnínguit Mák. 9,41.
ilàt inermik nigdlertumik ermutsip imáinânik ímíkuniuk ajoĸer-
-sugaungmat, ilumut oĸáupavse: akilerneĸángísángilaĸ.

kapitalit 11.

Juánasip kuississup parnaerússauvfingminit ajoĸersugkaminik mardlungnik Jìsuse autdlartitsivigigâ: Juánasimik Jìsuse oĸalugtoĸ. nunaĸarfît kivdlingnartuliorfigi-ssane avorĸârigai; atâtane únersiutigigâ erdloĸissutdlo ingminut ĸaerĸuvdlugit.

[1] pivordlo Jîsuse inatserêrame ajoĸersugkaminut táukunúnga
arĸaneĸ-mardlungnut, tauva tássánga autdlarpoĸ ajoĸersuiartor-
-dlune oĸalũssiartordlunilo igdloĸarfîne.

[2] Juánasile Kristusip suliainik parnaerússivingme tusarame, Lúk. 7,18-35.
ajoĸersugkane mardluk autdlartípai aperiartorĸuvdlugo ima: [3] iv- 5 Mós. 18,15.
-dlit táunauvit tikiútugssaĸ, avdlamigdlũnît utarĸísanerpugut?
[4] Jîsusivdlo akivai oĸardlune: Juánase oĸarfigiartorsiuk tusagkav-
-sínik takussavsínigdlo: [5] tagpîtsut tagpigsíput, tusiagtut pisugput,
pupigsut pupèrúput, tusilartut tusarput, toĸussut makíput, pît-
-sutdlo îvangkîliumik oĸalugfiginеĸarput; [6] pivdluarpordlo uvav-
-nik mamiatsángitsoĸ. [7] táukule autdlarmata, Jîsuse inungnut Lúk. 7,21-28.
Juánasimik oĸalulerpoĸ: suna puilassuitsumut takujartorpisiuk?
suvdlortôĸ anorip tamanut aulatitâ? [8] sunalũnît takujartorpisiuk?

inuk ánorârigsoĸ? ata, ánorârigsut kúngit igdluinĩtaraut. [9] suna-
-lũnît takujartorpisiuk? pruvfîtiussoĸ? âp, oĸáupavse: pruvfîtimit
Mal. 3,1. Mák. 1,2. angnerussoĸ. [10] táunauvorme agdlagkat oĸautigissât: ata, íngiliga
sujunigkut autdlartípara avĸutigssat sujunigkut iluarsarĸuvdlugo.
[11] ilumut oĸáupavse: arnanit erniussune Juánasimit kuississumit
angnerussumik sarĸúmersoĸángilaĸ; ĸilangmiuvdle nâlagauvfiane
Lúk. 16,16. mingnerussoĸ táussumánga angneruvoĸ. [12] Juánasivdle kuississup
uvdlue autdlarniutigalugit mánalo tikitdlugo ĸilangmiup nâlagauvfia
angutauserfiginеĸarpoĸ, angutausersutdlo ingmingnut nutsugpât.
[13] mássa pruvfîtit tamarmik inatsisitdlo takordlûgkerssârput Juá-
Mal. 3,23. -nase tikiutserdlugo. [14] tamánalo ugperiumaguvsiuk: táunauvoĸ
Lúk. 7,31-35. Elia tikiútugssaĸ. [15] tusarsínaussunik siutilik tusardle. [16] kimut-
-dle erĸardlerît uko ássersũsaváka? merdlertut ássigait niuveriar-
-tortarfingme igsiassut ilamingnutdlo tordlulassut [17] oĸardlutik:
ĸardlortarfigigaluarivse taparumángilase; upíkaluaravtalo ĸiajumá-
Juán. 10,20. -ngilase. [18] mássa Juánase tikiungmat nerinanilo imernanilo, o-
-ĸarput: anernipiloĸarpoĸ. [19] inûp ernera tikiungmat nerivdlunilo
imerdlunilo, oĸarput: takuvarse inuk una nerrersôĸ vĩnimigdlo
imertorssuaĸ, ilángauserissut ajortuliartutdlo ikíngutigissât. kisi-
-áne ilisimássut ĸitornaisa iluartûtítarpât.

[20] tauva nunaĸarfît avorĸârilerpai kivdlingnartuliorfigingâgkane,
Lúk. 10, 13-15. avdlamik isumatãngingmata. [21] erĸanaĸ Korâtsît, erĸanaĸ Bît-
-saita; kivdlingnartuliat ilivsíne pisimassut Tôrumilo Sîtûmilo pi-
-simagaluarpata, ĸangarssuardle pûgssiamik atissivdlutik arssanig-
-dlo sauvdlutik avdlamik isumatârĸajaĸaut. [22] oĸáupavsime: Tô-
-rulo Sîtûtdlo erĸartûtivfigssame atugssaunerussumik pineĸásáput
ilivsínit. [23] ivdlitdlo, Kapernaume-â, ĸutsigsisitaugaluartutit ĸilak
tikitdlugo, unerivfingmut arĸartíneĸásautit. kivdlingnartuliat i-
-lingne pisimassut Sûtumame pisimagaluarpata, sule uvdlume tá-
10,15. -ssaorĸajaĸaoĸ. [24] oĸáupavsime: Sûtumap nunâ erĸartûtivfigssame
atugssaunerussumik pineĸásavoĸ ilingnit.

Lúk. 10,21. [25] taimaníkut Jîsuse pilerpoĸ oĸardlune: ĸutsavigâvkit atâ-
-taĸ, ĸilauvdlo nunavdlo nâlagât, ilisimatûnut sianisûnutdlo ta-
-mána issertoragko merdlertúnguanutdlo sarĸúmersitdlugo. [26] má-
Lúk. 10,22. -ssame, atâtaĸ, taima iluarigagko ilingne. [27] sût tamaisa atâtama
uvavnut túniúpai. avdlap erneĸ ilisaríngilâ, atâtap kisime; ãma
avdlap atâtaĸ ilisaríngilâ, ernerup kisime, erneruvdlo nalunaer-
-figiumassaisa. [28] ornigsinga tamavse erdloĸissuse nanertugaussu-
-silo, ĸasuersísavavse. [29] nangmautara ilivsínut pisísiuk ilíniarfi-

-galungalo, ĸanilàrama ũmativkutdlo makitajuíkama; tauva ĸasuer-
-figssarsiumàrpuse tarnivsínut. 30 nangmautara iluaĸingmat, nang-
-magkiússaralo oĸeĸalune.

kapitalit 12.

sapâtiutitdlugo Jîsusip ajoĸersugai karrinik nutsuissut; toĸungassunik agssalik Jî-
-susip katsorsarâ; nigoriartortoĸ; tagpîtsoĸ oĸajuitsoĸ ajorungnaersíkâ farisîaritdlo
agpisalûtdlugit; anernermut ivdlernartumut agssortuissoĸ isumákêrfigineĸásángitsoĸ;
pruvfîte Jûna nalunaerĸutaussoĸ; anerneĸ mingugtòĸ ilatârtartoĸ; Nâlagkap ilavînik.

1 taimaníkut Jîsusip nautsîat avĸutigai sapâtiutitdlugo, ajo- Mák.2,23-28 Lúk. 6,1-5.
-ĸersugailo kâleramik karrinik nutsuilerput nerivdlutigdlo. 2 fari- 5 Môr. 23,25.
-sîaritdle tamána takugamíko oĸarfigât: ata, ajoĸersugkatit sapà- 2 Môr. 20,10.
-tíkut perĸussáungitsumik iliorput. 3 oĸarfigaile: atuáingínerpise
Dâve ĸanoĸ iliortoĸ ilagissanilo kâleramik? 4 ĸanoĸ Gûtip ig- 1 Sâm. 21,6. 2 Môr. 29,33.
-dluanut iserdlune timiussat kĩnerĸússutit nerigai, nauk táussu-
-múngalũnît ilagissainutdlũnît nererĸussáungitsut, palasinut kisiáne?
5 inatsisinilũnît atuáingínerpise, sapâtiugaluartúkut palasit nâlag- 4 Môr. 28, 9.10.
-fingme sapàt nalingínautítarât, pissûtíneĸarnatigdle? 6 oĸáupav-
-sile: nàlagfingmit angnerussoĸ tamânĩpoĸ. 7 ilisimaguvsiugdle 9,13. Hûs. 6,6.
matuma isumâ: nãkingningneĸ iluarâra, tuníssutitdle pinagit, tauva
píngitsut pitdlagagssautíngerĸajaĸâse. 8 mássa inûp ernera sapã-
-mútaoĸ nâlagauvoĸ.

9 tássángalo autdlarame nàlagiartarfiánut iserpoĸ. 10 atalo, Mák. 3,1-6. Lúk. 6,6-11.
inuk tássanĩtoĸ, táussuma agssaisa igdlue toĸungassut. aperâtdlo
oĸardlutik: sapâtíkut katsorsaivdlune iluarpa? tássa pasigdleru-
-mavdlugo. 11 akivaile: kia ardlavse savatuamik pigdlup, sapâtíkut
iterssamut nákarpat, tigúsángínerpâ ĸaĸivdlugulo? 12 atale inuk
savamit pingârnerungârmat. taimáitumik sapâtíkut ajúngitsulior-
-dlune iluarpoĸ. 13 tauva inungmut táussumúnga oĸarpoĸ: agssatit
isagtíkit; isagtingmatigdlo kingumut iluarsíput igdlumigsut iler-
-dlutik. 14 tauva farisîarit anivdlutik isumalioĸatigîlerput pivdlugo,
ĸanoĸ ilivdlutik toĸúniásagigtik. 15 Jîsusivdle malugileramigit
tássánga autdlarpoĸ, inugpagssuitdlo malingmáne tamaisa katsor-
-sarpai. 16 inertingârpaile nalunaerutigerĸunane; 17 erĸôrĸuvdlugo
pruvfîtíkut Isaiákut oĸauserissaĸ, oĸarmat: 18 âjuna kivfara ĸini- Is. 42,1-4.
-gara, asassara tarnima nuánarissâ; anernera táussumúnga túniú-
-kumârpara, erĸartũssisigssardlo inuiaĸatigîngnut oĸáussutigísavâ.
19 saĸitsáisananilo nivdliásángilaĸ, nipâlo tusarssáusángilaĸ igdlut
akornáne. 20 suvdlortôĸ nagfalik navdlorĸísángilà, iperardlo ĸa-

-milersoĸ ĸamivísángilâ, erĸartũssisigssaĸ nãmagsitserdlugo aju-
-gaunikut. [21]inuiaĸatigîtdlo arĸa neriugfigísavât.
Lúk. 11, [22]taimane anernipilulik tagpîtsoĸ oĸajuitsoĸ táussumúnga ã-
14-23. -pât; ajorungnaersípâlo. tagpîtsoĸ oĸajuitsoĸ oĸalulersitdlugo tag-
-pigsisitdlugulo. [23]inuitdlo tamarmik ánilârput oĸardlutik: tá-
Mák. 3,22-30. -ssáungínerpa táuna Dâvip ernera? [24]farisîaritdle tamána tusara-
-míko oĸarput: táuna anernipilungnik anisitsíssuteĸángilaĸ avdla-
-mik, kisiáne Bîlsipûle anernipiluit nâlagât ikiortigalugo anisítar-
9,34. -pai. [25]erĸarsautaitdle Jîsusip ilisimagamigit oĸarfigai: nâlagauv-
-fiup nalingínaup inue ilagîgkungnaerunik nungúnaviaĸaut; nuna-
-ĸatigîtdlũnît igdloĸatigîtdlũnît ilagîgkungnaerunik atásángitdlat.
[26]Sãtanivdle Sãtane anisíkuniuk ingminik ilagiungnáisavoĸ; ĸanor-
-me tauva nâlagauvfia atásava? [27]uvangalo anernipiluit anisíkuvkit
Bîlsipûle ikiortigalugo, kiname tauva ikiortigalugo ĸitornavse ani-
-sítarpait? taimáitumik táukua erĸartũsavâse. [28]anernipiluitdle
anisíkuvkit Gûtip anernera ikiortigalugo, tauva Gûtip nâlagauvfiata
tikísimásavâse. [29]ĸanordlũnît ilivdlune inuk nakuarssûp igdluanut
isersínauva peĸutainik pîaivfigalugo? kisiáne nakuarssuaĸ ĸiler-
-ssorĸâruniuk, tauvalo igdlua pîaivfigisínauvâ. [30]ilagíngisama nu-
-ngutdlutik akerartorarãnga, katerssueĸatigíngisákalo nungutdlutik
saggaissaraut. [31]taimáitumik oĸáupavse: ajortuliainik ĸaĸajardler-
-nerinigdlo tamanik inuit isumákêrfigineĸásáput; anernermutdle
Lúk. 12,10. ĸaĸajardlernerinik inuit isumákêrfigineĸásángitdlat. [32]inûvdlo er-
-neranut agssortuivdlune oĸalugtoĸ isumákêrfigineĸásavoĸ: aner-
-nermutdle ivdlernartumut agssortuivdlune oĸalugtoĸ isumákêrfi-
7,16-18. Lúk. 6,43.44. -gineĸásángilaĸ, silame matumanilũnît áipânilũnît nâme. [33]ímaĸa
orpik ajúngitsûgpat, tauva ineritítáisaoĸ ajúngitsũsáput; ímaĸalũnît
orpik ajortûgpat, tauva ineritítáisaoĸ ajortũsáput; mássa ineriti-
-tainit orpik ilisarineĸartarpoĸ. [34]tautûko pulateriârssuit piarait,
ajortuse ĸanoĸ ilivdluse ajúngitsumik oĸalúsavise? mássa ũmatip
Lúk. 6,45. ulivkârutânit ĸaneĸ oĸalugtaraoĸ. [35]inûp ajúngitsup ajúngitsut a-
-nisítarai ũmáme peĸûsivianit ajúngitsumit; inûvdle ajortup ajortut
anisítarai peĸûsivingminit ajortumit. [36]oĸáupavsile: erĸartûtivfig-
-ssame inuit navsuerĸuneĸásáput oĸauserissatik piúngitsut tamaisa
pivdlugit. [37]oĸautsingnit iluartûtíneĸásautit, ãma oĸautsingnit
pitdlagagssautíneĸásautit.

[38]tauva agdlagkanik ilisimassut farisîaritdlo ilaisa sãpât oĸar-
16,4 -dlutik: ajoĸersuissoĸ, nalunaerĸúmik ilingnit takujumagaluaĸaugut.
Lúk. 11, 29-32. [39]akivaile oĸardlune: erĸardlerît uko ajortut uverssartut nalunaer-

-ḳúmik takujumáput, avdlamigdle nalunaerḳúmik tuninekásángit-
-dlat, kisiáne pruvfîte Júna nalunaerḳutigísavàt. [40]sôrdlune Júna Jûn. 2,1.
uvdlut pingasut únússatdlo pingasut imarmiorssùp iluanĩtoḳ, taimá-
-taoḳ inûp ernera uvdlut pingasut únússatdlo pingasut nunap ilua-
-nĩsavoḳ. [41]Nînivimiut erḳartũssivingme sarḳúmerumàrput erḳar-
-dlerît uko ilagalugit pitdlagagssautísavdlugitdlo, Júnap oḳalũssi-
-neragut avdlamik isumatàramik; atale, mânĩpoḳ Júnamit angne-
-russoḳ. [42]kujatâta kúngia arnaḳ erḳartũssivingme sarḳúmeru- 1kúng. 10,1.
-màrpoḳ erḳardlerît uko ilagalugit pitdlagagssautísavdlugitdlo,
nunap isuanit aggerame Sàlumùp ilisimássusia tusariartordlugo;
atale, mànĩpoḳ Sàlumùmit angnerussoḳ. [43]anerneḳ mingugtôḳ Lúk. 11,
inungmit anissarângame, imeḳángitsutigut ingerdlassaraoḳ ḳasuer- 24-26.
-figssarsiordlune, nanissinanile. [44]tauva oḳararaoḳ: igdluvnut ḳi-
-magarigaluavnut utísaunga; tikíkàngamiugdlo takulerarâ inigine-
-ḳángitsoḳ saligsimassordlo pínersarsimassordlo. [45]tauva autdla-
-raraoḳ anernernik avdlanik arfineḳ-mardlungnik ilatàrdlune ing-
-minit ajornerussunik; iseràngamigdlo tássane initàraraut, inugdlo
táuna kingorna ajorneruleraraoḳ sujornanit. taimátaoḳ uko erḳar-
-dlerît ajortut ísáput.

[46]sule taima inungnut oḳalugtitdlugo, ata, arnâlo ḳatángutailo Mák. 3,31-35. Lúk. 8,19-21.
tauva silatangiúput oḳaloḳatigiumavdlugo. [47]tauva ilâta oḳarfigâ:
ata, arnatdlo ḳatángutititdlo silatangiúput oḳaloḳatigiumavdlutit.
[48]oḳarfigissinile akivâ oḳardlune: kina arnaràra, kíkutdlo ḳatángu-
-tigãka? [49]agssanilo ajoḳersugkame tungãnut isagtitdlugit oḳar-
-poḳ: tamássa arnara ḳatángutíkalo. [50]mássa atâtama ḳilangmiu-
-ssup perḳussânik malingnigtoḳ tássa nukara najagalo arnaralo.

kapitalit 13.

Jîsuse ássersûtitigut oḳalugtoḳ: nautsîagssanik siaruarterissumik; nautsîagssapilung-
-nik ḳajûssiagssat akornánĩtunik; sînupip nautsîagssartânik; timiussiagssat sèrnar-
-sautigssãnik; peḳũmik issertugkamik; sapángarigsumik akisûmik; ḳagssutinik
piniutigssanik; pruvfîte nunamine asigínarneḳartoḳ.

[1]uvdloḳ táuna Jîsuse igdlumit anigame taserssùp sinânut Mák. 4,1-9. Lúk. 8,4-8.
ingípoḳ. [2]inugpagssuitdle katerssorfigilermáne umiatsiàmut ikiv-
-dlune ingípoḳ, inugpagssuitdlo tamarmik tatsip sinânĩtuarput.
[3]tauva oḳalugfigiualerpai ássersûtitigut oḳardlune: ata, nautsîag-
-ssanik siaruarterissoḳ siaruarteriartortoḳ. [4]siaruarterisitdlugulo
ilait avḳusernup sanianut tugput, tingmíssatdlo pukulugkiartorpait
nungutdlugitdlo. [5]ilaitdlo ujaragtûmut ivssoḳardluángitsumut tug-

-put naulertordlutigdlo itisûmik ivssoĸángínamik. [6]seĸinerdle
nuingmat ũput, sordlaĸánginamigdlo toĸúput. [7]ilaitdlo kakitdlar-
-naĸutit akornánut tugput, kakitdlarnaĸutitdlo naujartoramik táuko
ipitípait. [8]ilaitdle ivssorigsumut tugput inerititaĸalerdlutigdlo,
ilait untritileriagkanik, ilait arfinilingnik ĸuleriagkanik, ilait pinga-
-sunik ĸuleriagkanik. [9]tusarsínaussunik siutilik tusardle.
Lúk. 8,9-15. Mák. 4,10-20. [10]ajoĸersugaisalo ornigpàt oĸarfigalugo: sôĸ ássersùtitigut
oĸalugfigaigit? [11]akivaile oĸardlune: ilivse tuninеĸarpuse ángigissat
ĸilangmiup nàlagauvfiata pè ilisarerĸuvdlusigik, táukule taima tuni-
25,29. Lúk. 8,18. -neĸángitdlat. [12]mássa peĸartoĸ tunineĸásavoĸ peĸangàlersitdlugo,
peĸángitsordle arsârneĸásavoĸ pianik agdlât. [13]taimáitumik á-
-ssersùtitigut oĸalugfigissarâka, mássa issigigaluardlutik takung-
Is. 6,9. il. il. -níngitdlat, tusaraluardlutigdlo tusãngitdlat pâsissaĸarnatigdlo.
Juán. 12,40. ap. sul. 28. [14]táukunúngalo erĸũpoĸ Isaiap takordlùgkerssârutâ imáitoĸ: siu-
26. il. il. -tivsínik tusásause pàsissaĸarnasilo, issivsínigdlo issigísause taku-
-ssaĸarnasilo; [15]mássa inuiait ukua ũmatait mángertitáuput, siu-
-timingnigdlo tutsarĩput, issimingnigdlo pigdlitsíput, issimingnik
takuugningnaviásanatik siutimingnigdlo tusásanatik ũmatimingnig-
-dlo pàsissaĸásanatik sãsanatigdlo uvavnutdlo katsorsartísanatik.
Lúk. 10,23. il. il. [16]ilivsile issise pivdluarput takungnigtaramik, siutisilo tusaissara-
-mik. [17]ilumut oĸáupavse: pruvfîtitdlo iluartutdlo amerdlasût
takussarse takujumagaluarât takunagulo, tusagarsilo tusarumaga-
-luarât tusarnagulo. [18]tauva ilivse ássersùt siaruarterissunik
tusarsiuk. [19]nâlagauvfingmik oĸausеĸ inùp tusarângago pàsinagu-
-lo, tauva ajortup ivssuma pîariartorarai ũmatânut siaruartersi-
-massut; tássa avĸusernup sanianut siaruartersimassut. [20]ujarag-
-tùmutdle siaruartersimassut tássa oĸautsimik tusartoĸ, táussuma
tipaitsugdlune pigilerasuararà: [21]ilumigutdle sordlaĸángíname so-
-raiavoĸ: oĸauserdlo píssutigalugo nâgdliugtitsissoĸalerângat ĸinu-
-gingnigtoĸaleràngatdlo, katsornane mamiatsaleraraoĸ. [22]kakit-
-dlarnaĸutitdle akornánut siaruartersimassut tássa oĸautsimik tu-
-sartoĸ, silap matuma pè táussuma isumanerdlùtigigamigit pisũ-
-ssutitdlo sagdloĸítarmáne, oĸausеĸ ipitítarâ inerititaĸarnanilo.
[23]ivssorigsumutdle siaruartersimassut tássa oĸautsimik tusartoĸ
pàsivdlugulo, tauvalo inerititaĸalerdlune, ilât untritileriagkanik, ilât
arfinilingnik ĸuleriagkanik, ilât pingasunik ĸuleriagkanik.

[24]avdlamigdlo ássersũmik oĸalugfigai: ĸilangmiup nâlagauvfia
sôrdlo inuk nautsîagssarigsunik siaruarterissoĸ nautsîvingminut.
[25]inuitdle sinigtitdlugit ĸingarssortà nautsîagssapilungnik siaruar-

-teriartorpoĸ ĸajûssiagssat akornánut autdlardlunilo. [26]nautsîatdlo
naujartordlutik ineritiagssaĸalermata, nautsîapiluítaoĸ malungnar-
-síput. [27]tauva igdlup nàlagà kivfaisa ornigpât oĸardlutik: nâla-
-gaĸ, nautsîagssarigsunik siaruarteríngínerpit nautsîvingnut? su-
-míme tauva nautsîapiloĸarnerpa? [28]akivailo: ĸíngarssuissup tai-
-mailisimavâ. kivfaisa tauva aperât: tamákuninga nutsuiartorĸu-
-visigut? [29]akivaile: nâgga; nautsîapiluit nutsugkaluaruvsigik ĸa-
-jûssiagssátaoĸ sordlaiaĸinavase. [30]tamarmik naoĸatigîgkilit ka-
-terssuivfik nagdliutserdlugo, katerssuivfigdlo nagdliutilerpat, ka-
-terssuissugssat oĸarfigiumârpáka: nautsîapiluit katerssorĸârsigik,
ĸilerssordlugitdlo ĸilertángortardlugit ikivkarĸuvdlugit; ĸajûssiag-
-ssatdle ĸuivnut katerssorsigik. [31]avdlamigdlo ássersũmik o- Mák. 4,31. il. il.
-ĸalugfigai: ĸilangmiup nâlagauvfiata ássigâ sînupip nautsîagssar- Lúk. 13,19.
-tâ, tamána inûp tiguvdlugo nautsîvingminut nautsîagssiarâ. [32]ta-
-mánalo nautsîagssat tamarmik mingnertarigaluarpât, nauleránga-
-mile nautsîaĸatiminit angneruleraraoĸ orpíngordlunilo, tingmíssat
ĸilaup atânĩtut initâriartulersitdlugit avaleĸutaine. [33]avdla- Lúk. 13,21.
-migdlo ássersũmik oĸalugfigai: ĸilangmiup nâlagauvfiata ássigâ
timiussiagssat sêrnarsautigssât, tamána arnap tiguvdlugo ĸajûssa-
-nut ûgtûtit pingasut imãnut akuliúpâ tamât sêrnalersitdlugo.
[34]tamákuninga tamanik Jîsuse inungnut oĸalugpoĸ ássersû- Mák. 4,33 il. il.
-titigut, ássersûtáungitsutigutdlo oĸalugfigíngilai; [35]erĸôrĸuvdlugo
pruvfîtíkut oĸauserissaĸ, oĸarmat: ĸanera angmarumârpara ásser- tgs. 78,2.
-sûtitigut oĸalugdlunga; silarssûp túngavilerĸârneranit issertugkat
anísaváka.

[36]tauva Jîsusip inuit ingminit autdlartípai igdlumutdlo piv-
-dlune. ajoĸersugaisalo ornigpât oĸardlutik: navsuiaivfigitigut á-
-ssersũmik táussumínga nautsîapiluit nautsîvingmĩtut pivdlugit.
[37]akivailo oĸardlune: nautsîagssarigsunik siaruarterissoĸ tássa
inûp ernera. [38]nautsîvik tássa silarssuaĸ. nautsîagssarigsut tá-
-ssa nâlagauvfingme ĸitornaussut. nautsîapiluit tássa ajortup ĸi-
-tornai. [39]ĸíngarssuissoĸ táukuninga siaruarterissoĸ tássa ma-
-mardlîssorssuaĸ*. katerssuivfik tássa silap matuma naggatigssâ.
katerssuissugssat tássa íngilit. [40]sôrdlume nautsîapiluit kater-
-ssortarait ingnermik ikivkardlugit, taimátaoĸ silap matuma nagga-
-tigssâne íkumârpoĸ. [41]inûp ernerata íngiline autdlartíkumârpai,
táukualo aserorsârutit tamaisa iluaitsuliortutdlo nâlagauvfianit ka-
-terssorumârpait, [42]augtitsivingmutdlo ikualassumut igísavait, tá-

* tôrnârssuk, Diâvulo.

-ssane ĸiavdlutigdlo ĸorsarĸortásáput. 43 tauva iluartut seĸiner-
-tut ĸaumatigísáput atàtamik nàlagauvfiane. tusarsínaussunik siu-
-tilik tusardle. 44 ãma ĸilangmiup nàlagauvfiata ássigà peĸùt
nautsîvingme issertugaĸ, táuna inùp navssàrigamiuk issertorĸigpà,
tipaitsùtigingàramiugdlo pigissane tamaisa tuniartorpai nautsîvik
táuna pisiaralugo. 45 ãma ĸilangmiup nàlagauvfiata ássigà inuk
niuvertùssoĸ sapángarigsorsiortoĸ pitsaunernik; 46 sapángarigsordlo
atauseĸ akisôrssuaĸ takugamiuk pigissane tamaisa tuniartorpai
táuna pisiaralugo. 47 ãma ĸilangmiup nâlagauvfiata ássigai ĸag-
-ssutit ímamut nalugsimassut, nalingínarnik piniutigssat. 48 táto-
-ĸileràngatalo sigssamut ĸaĸítarait, ingitdlutigdlo ajúngitsut ná-
-partanut igssorararait, ajortutdle erĸararait. 49 taimátaoĸ silap
matuna naggatigssâne íkumàrpoĸ: íngilit autdlarumârput ajortut
pîariartordlugit iluartut akornánit; 50 augtitsivingmutdlo ikualassu-
-mut igísavait, tássane ĸiavdlutigdlo ĸorsarĸortásáput. 51 Jîsusip
oĸarfigai: tamáko tamaisa pâsivisigik? akivât: âp, Nâlagaĸ. 52 tau-
-va oĸarfigai: taimáitumik agdlagkanik ilisimassup nalingínaup ĸi-
-langmiup nâlagauvfianut ajoĸersugaussup ássigissarà inuk ig-
-dlume nâlagaussoĸ, nutânigdlo pisorĸanigdlo peĸùsivingminit a-
-nisitsissartoĸ.

53 ássersûtitdlo tamáko Jîsusip nâgamigit tássánga autdlar-
Mák. 6,1-6. -poĸ. 54 nunaminutdlo pigame nâlagiartarfiáne ajoĸersorpai, áni-
-lâlersitdlugit; tauva oĸarput: sumit una taima ilisimatigilerpa
taimalo kivdlingnartuliorsínauvdlune? 55 sanassup ivssuma erne-
-ríngínerpâ? arnâ Mâriamik ateĸángínerdlune? Jãkulo Jôrsasilo
Sîmûtdlo Jûtarsilo ĸatángutigíngínerpai? 56 najailo tamarmik uvav-
-tíningínerpat? sumíme tauva tamáko tamaisa pivai? 57 mamiat-
Juán. 4,44. Lúk. 4,24. -sautigâtdlo. Jîsusivdle oĸarfigai: pruvfîte asigínarneĸaráingilaĸ
kisiáne nunamine igdluminilo. 58 tássanilo amerdlasûnik kivdling-
-nartuliúngilaĸ ugpíngíssusiat píssutigalugo.

kapitalit 14.

Juánase kuississoĸ Herûtasip niaĸuersíkâ. augutit tatdlimanik tûsintigdlit Jîsusip nerdlerai; tatsip ĸâgut pisugtoĸ; iluaitdlisimassut agtormáne ajorungnaersíkai.

Mák. 6,14-29. Lúk. 9,7-9. 1 taimaníkut Herûtase nunamut iláinarmut nâlagaussoĸ Jîsu-
-simik tusâmalerpoĸ. 2 kivfaminutdlo oĸarpoĸ: tássa Juánase
kuississoĸ; toĸussunit makísimagame kivdlingnartulíssutit táussu-
Lúk. 3,19. il. il. -mane súnîput. 3 mássa Herûtasip Juánase tigutísimagâ kiler-
-ssortitdlugulo parnaerússivingmutdlo pisitdlugo Herûtiarse nug-

-kame Pilípup nulia pivdlugo. 4 Juánasip oĸarfigingmane: iluá-
-ngilaĸ ivdlit pigileragko. 5 toĸutíkumagaluaramiugdlo inuit er-
-sigai, pruvfîtiusoringmássuk. 6 ilãnile Herûtasip inùvfine nag- 21,26.
-dliússigaminik, Herùtiarsip paniata taparfigingmatik Herûtasip
nuánarà. 7 tamánalo pivdlugo ímersũkâ ugpernarsaivdlune piu-
-massânik tuniumavdlugo. 8 arnamilo pilerisârsimaungmane oĸar-
-poĸ: Juánasip kuissississup niaĸuanik maunga tunínga pùgútamut
ilisimavdlugo. 9 tauva kínge aliasulerpoĸ, ugpernarsáunile piv-
-dlugo nereĸatinilo pivdlugit táussumínga tunerĸuvâ: 10 autdlartit-
-sivdlunilo Juánase parnaerússivingme niaĸuersípà; 11 niaĸualo ã-
-pât pùgútamut ilisimavdlugo niviarsiamut túniutdlugo, táussumalo
arnaminut ãpâ. 12 tauva ajoĸersugai tikiúput timâ tiguvdlugo ili-
-vermutdlo ilivdlugo: Jîsusimutdlo oĸautigiartorpât. 13 tamána
Jìsusip tusaramiuk umiatsiâmik tássánga asimut autdlarpoĸ
inoĸángitsumut: inuitdle tusaramíko nunaĸarfingnit ĸuterordlutik
maligpàt.

14 Jîsusilo niugame inugpagssuitdlo takugamigit nagdligiler- Mák. 6,34-44. Lúk. 9,12-17.
-pai, náparsimassortaitdlo katsorsarpai. 15 únungmatdle ajoĸersu- Juán. 6,1-13.
-gaisa ornigpàt oĸardlutik: tamána ínoĸángilaĸ, uvdlordlo nâler-
-poĸ; inuit uko ilingnit autdlartíkit, nunaĸarfingnit nerissagssar-
-siniariartorĸuvdlugit. 16 Jîsusivdle oĸarfigai: autdlartítariaĸángit-
-dlat: ilivse nerdlersigik. 17 akivâtdle: timiussat tatdlimáinait ta-
-mâne pigâvut aulisagkatdlo mardluk. 18 sãpaile: ĸaitdlit. 19 tauva
inuit nunamut ingerĸuvai, timiussatdlo táuko tatdlimat aulisagkat-
-dlo táuko mardluk tiguvai ĸilangmut ârdlordlune pivdluarĸu-
-ssivdlunilo, timiussatdlo avgordlugit ajoĸersugkaminut túniúpai,
ajoĸersugaisalo inuit tuniorarpait. 20 tamarmigdlo neríput ĸârsit-
-dlardlutik; agfakutdlo sivnerussut katerssoramíkik nuioragkat ar-
-ĸaneĸ-mardluk ímerpait. 21 mássalo nerissut angutit tatdlimanik
tûsintigdlit migssiliorait, arnatdlo merdlertutdlo kisínagit.

22 Jîsusivdlo ernĩnaĸ ajoĸersugkane tuavisârpai umiatsiâmut Mák. 6,45-56. Juán. 6,14-21.
ikerĸuvdlugit, akianut sujuarĸuvdlugit, inuit ingminit autdlartitser-
-dlugit. 23 inuitdlo ingminit autdlartíkamigit ĸáĸamut asiarpoĸ
tugsiarniardlune; únungmatdlo tássane kisíngorúpoĸ. 24 umiat-
-siaitdle taserssuarme avasigdlerêrsut malingnitdlo ajulerdlutik,
anore agssoramíko. 25 únuákutdle pigârfît sisamãne Jîsusip tikí-
-pai tatsip ĸâgut pisugdlune. 26 ajoĸersugaisale takuleramíko tat-
-sip ĸâgut pisugtoĸ ánilârput oĸardlutik: tássa aliortugauvoĸ:
ersinermitdlo nivdlialeĸaut. 27 Jîsusivdle ernĩnaĸ oĸalugfigilerpai

oкardlune: tugpatdleritse, uvangauvunga, ersekinase. [28] Pîtrusiv-
-dle akivâ oкardlune: Nâlagaк, ivdliuguvit uvavnut ornerкugit tat-
-sip кâgut. [29] akivâlo: кarrît. Pîtruse tauva umiatsiâmit arкar-
-dlune tatsip кâgut pisulerpoк Jîsuse orningniardlugo. [30] pito-
-ralersordle takuleramiuk nangialerpoк, kivileramilo nivdlialerpoк
oкardlune: Nâlagaк, ánáunga. [31] Jîsusivdle isagtorasuardlugo ti-
-guvâ oкarfigalugulo: tautûna ugpernikitsoк, sôк nakimavit?
[32] umiatsiâmutdlo ikingmata кatsorpoк. [33] umiatsiâmĩtutdle ornig-
-dlugo patdlorfigât oкardlutik: ilumut Gûtip ernerâtit.
Mák.6,53-56. [34] ikâramigdlo nunamut Ginĩsarámut píput. [35] tássanimiut-
-dlo ilisarigamíko autdlartitsíput erкamingnut tamarmut, iluaitdli-
-ssutdlo nalingínait táussumúnga ãpait. [36] kínuvigât tauva áno-
-râme kilúngautáinâlũnît ingmingnut agtorterкuvdlugo; tamarmig-
-dlo táussumínga agtuissut ajorungnaerput.

kapitalit 15.

farisîarit maligagssarsiait Jîsusip agssuarigai. arnamik Kânãkut ilãnik. inugpagssuit iluaitdlisimassortait Jîsusip ajorungnaersíkai; angutit sisamanik tûsintigdlit nerdlerai.

Mák. 7,1-23. [1] taimane agdlagkanik ilisimassut farisîaritdlo Jerûsalâmit
pissut Jîsuse ornigpât oкardlutik: [2] sôк ajoкersugkavit sujugdler-
-nit maligagssarsiat sanerкútarpait? agssatik assagtaríngínamíkik
nerissarângamik. [3] akivai oкardlune: sôrme tauva ilivse Gûtip
2 Môr. 20,12. & 21,17. inássutai sanerкútarpisigik maligagssarsiase pivdlugit? [4] Gûte ima
perкussingmat: atâtatdlo anânatdlo atarкíkit; imalo: atâtaminut-
-dlũnît anânaminutdlũnît oкarnigtoк toкúsavoк. [5] ilivsile oкara-
-rause: angúminutdlũnît arnaminutdlũnît ima oкartoкarpat: uvav-
-nit pissagssaraluit tunissutauvoк; táussuma angúnilo arnilo atar-
-кissariaкartísángilai. [6] taimalo Gûtip inássutâ saкigtíparse ma-
Is. 29,13. -ligagssarsiase pivdlugit. [7] tautûko ilumôrtûssârniartut, Isaiap er-
-кordluarsimassumik takordlûgkerssârutigâse oкarame: [8] inuit u-
-kua patdligtarãnga кanermingnik, atarкissarãngalo кardlumingnik,
ũmataisale ungasigpãnga; [9] asulĩnaк kivfartũtarãnga, ajoкersûtit
inuínait inatsisigissait ajoкersûtigissaramíkik. [10] inuit tauva
кaerкuvai oкarfigalugit: tusarnâritse pâsiniardlugulo: [11] кaníkut
isertut inuk mingugtítaríngilât, кaníkutdle anissut inuk mingugtí-
-tarât. [12] tauva ajoкersugaisa ornigpât oкarfigalugo: ilisimavigit
farisîarit mamiatsagtut, oкausek tamána tusaramíko? [13] akivaile
oкardlune: naussut atâtama кilangmiussup íkússugaríngisai tamar-

-mik mángumingnut agdlât nutsungneĸásáput. 14 alarsigik: tag- Lúk. 6,39.
-pîtdlutik tagpîtsoĸatitik tasiorpait. tagpîtsuvdle tagpîtsoĸáne ta-
-siorumiuk iterssamut nákaĸatigĩsáput. 15 Pîtrusip tauva sãpâ
oĸardlune: ássersũmik tamatumínga navsuiaivfigitigut. 16 Jîsusile
oĸarpoĸ: ilivsilũnît sule sujuneĸángilase? 17 sule misigíngilase ĸa-
-níkut isertut tamarmik nássanut pissarmata samûnalo anissar-
-dlutik? 18 ĸaníkutdle anissut ũmámit pissaraut, tamákualo inuk
mingugtítarât. 19 ũmámit pissarmata isumapiluit, toĸutsinerdlo
arnauneĸarnerdlo uverssainerdlo tigdlingnerdlo nalunaiautitdlo
sagdlussut ĸaĸajardlerneritdlo. 20 tamákua inuk mingugtítarât,
agssanile assagsimanagit inuk nerigaluarune tássánga mingugtí-
-sángilaĸ.

21 Jîsusilo tássánga autdlarame Tôruvdlo Sîtûvdlo erĸãnut Mák.7,24-30.
piartorpoĸ. 22 atalo, arnaĸ Kânãkut ilât táukua erĸãnit aggerpoĸ
tordlulavfigalugulo oĸardlune: Nâlagaĸ, Dâvip ernera, nãkigí-
-nga; paniga anernipilûp nâgdliugtingârpâ. 23 akíngilâle oĸaut-
-simigdlũnît. ajoĸersugaisa tauva ornigpât inalerdlugulo oĸar-
-dlutik: ilingnit autdlartíssuk, nivdliavfigingmatigut. 24 sãpaile
oĸardlune: avdlanut autdlartitáungilanga, kisiáne savanut támar- 10,6.
-simassunut Israîlip inoĸutaisa ilagissainut. 25 táussumale or-
-nigdlugo patdlorfigâ oĸardlune: Nâlagaĸ, ikiúnga. 26 akivâle o-
-ĸardlune: iluángilaĸ merdlertut nerissagssainik arsârdlugit, ĸing-
-mínguanutdlo erĸardlugit. 27 arnavdle sãpâ: mássame, Nâlagaĸ;
taimáitoĸ nákâlanikut nâlagkamik nerriviánit nákartut ĸingmínguisa
nerissarpait. 28 tauva Jîsusip akivâ oĸardlune: arnaĸ ûmâ ugper-
-ssutsit angeĸaoĸ: piumassangnik pineĸarit. taimailissordlo pania
ajorungnaerpoĸ.

29 tássángalo Jîsuse autdlarame Galilîap taserssuanut pivoĸ; Mák.7,31-37.
káĸamutdlo majuardlune tássunga ingípoĸ. 30 inugpagssuitdlo or-
-nigpât tusiagtunik tagpîtsunigdlo oĸajuitsunigdlo iloĸíssersunigdlo
avdlanigdlo ĸavsêrssuarnik ilaĸartut, táukulo Jîsusip isigaisa sãnut
ilingmatigik ajorungnaersípai. 31 inuitdlo tupigusulerput takuga-
-míkik oĸajuitsut oĸalulersut iloĸíssersutdlo ajorungnaersut tu-
-siagtutdlo pisugtut tagpîtsutdlo tagpigsissut; Israîlivdlo Gûtia
únersiutigât.

32 Jîsusivdle ajoĸersugkane ĸaerĸuvai oĸardlunilo: inuit uko Mák. 8,1-10.
nagdligeĸãka, uvdlut pingasut najormánga nerissagssaĸaratigdlo;
îsisínagitdlo uvavnit autdlartíkumángiláka, ingerdlatitdlutik tumá-
-ngorĸunagit. 33 tauva ajoĸersugaisa oĸarfigât: sumit nãmagtunik

neĸigssarsísaugut tamâne inoĸángitsume inugpagssuit ukua ĸâr-
-sitdlautigssainik? 34 Jîsusivdle sãpai: ĸavsinik timiussauteĸarpise?
akivât: arfineĸ - mardlungnik aulisagánguanigdlo ĸavsínguanik.
35 tauva inuit nunamut ingerĸuvai. 36 timiussatdlo arfineĸ-mardluk
aulisagkatdlo táuko tiguvai, ĸujavdlunilo avgorpai ajoĸersugkaminut
túniutdlugit, ajoĸersugaisalo inuit tuniorarpait. 37 tamarmik tauva
neríput ĸârsitdlardlutigdlo, agfakutdlo sivnerussut katerssoramíkik
nuioragkat arfineĸ-mardluk ímerpait. 38 mássalo nerissut angutit
sisamanik tûsinteĸartut, arnatdlo merdlertutdlo kisímagit. 39 tauva
inuit ingminit autdlartíkamigit umiatsiâmut ikivoĸ Magtalap er-
-ĸânut pivdlune.

kapitalit 16.

nalunaerĸúmik ĸilangmit takuterĸussut. farisîarit sèrnarsautigssiãnik. Pîtruse Kristusimik ilisarssissoĸ. ilagîgsine Jîsusip únersorfigigai ajoĸersugkanilo oĸaorĸigsârdlugit.

Mák. 8,11-13. 1 tauva farisîaritdlo satusîaritdlo ornigpât, ússerdlugulo na-
Lúk. 12,
54-56. -lunaerĸúmik ĸilangmit takuterĸúput. 2 akivaile oĸardlune: ú-
-nugkângat oĸararause: aĸago silagigsísavoĸ, ĸilak augpitdlaĸing-
-mat. 3 ĸaussarângatdlo oĸararause: uvdlume silardlúsavoĸ, ĸilak
augpitdlaĸingmat núisserdlunilo. tautûko ilumôrtûssârniartut, ĸilak
takuvdlugo avdláussusê nalussaríngilase, uvdlutdle mákua nalu-
12,39. -naerĸutait saperpase? 4 erĸardlerît uko ajortut uverssartut nalu-
-naerĸúmik takujumáput, avdlamigdle nalunaerĸúmik tunineĸásá-
-ngitdlat, kisiáne pruvfîte Jûna nalunaerĸutigísavât. tauva ĸimag-
-dlugit autdlarpoĸ.
Mák. 8,15-21. 5 ajoĸersugailo akianut ikâramik timiussissásavdlutik puior-
Lúk. 12,1. -put. 6 Jîsusivdle oĸarfigai: mianerssorniaritse farisîaritdlo satu-
-sîaritdlo sèrnarsautigssiãnut. 7 tauva ilumíkut erĸarsalerput o-
-ĸardlutik: tássa timiussissángínavta. 8 Jîsusivdle malugilerami-
-git oĸarfigai: tautûko ugpernikitsut, sôĸ iluvsigut erĸarsarpise
timiussissángínavse? 9 sule misigíngilase? erĸáingilisigigdlûnît ti-
-miussat táuko tatdlimat inungnut tatdlimanik tûsintilingnut, nuio-
-ragkatdlo ĸavsit taimane ímeravsigik? 10 ivkulûnît timiussat arfi-
-neĸ - mardluk inungnut sisamanik tûsintilingnut, nuioragkatdlo
ĸavsit taimane ímeravsigik? 11 ĸanorme tauva misigíngilase timiu-
-ssaĸ píngíkiga, oĸarama farisîaritdlo satusîaritdlo sêrnarsautig-
-ssiãnut mianerssorĸuvdluse? 12 tauva pàsilerpât timiussiagssat

sèrnarsautigssãnut mianerssorĸuvdlutik píngingmatik, kisiáne fari-
-sîaritdlo satusîaritdlo ajoĸersûtãnut.
13 tauva Jîsuse Kaisâriap Pilípup piata erĸânut pigame ajo- Mák. 8,27-30.
-ĸersugkane aperai oĸardlune: uvanga inûp ernera inuit kinauso- Lúk. 9,18-21.
-rãnga? 14 akivât: ilaisa Juánasiusorâtit kuississoĸ, ilaisalo Eliau-
-sorâtit, ilaisalo Jerimiausorâtit, avdlausorâtitdlũnît pruvfîtit ilât.
15 oĸarfigailo: ilivsime kinausoraisinga? 16 tauva Sîmûp Pîtrusip Juán. 6,69.
akivâ oĸardlune: Kristusiuvutit Gûtip ûmassup ernera. 17 Jîsusip
tauva sãpâ oĸarfigalugo: pivdluarputit Sîmût Jûnap ernera, uving-
-nuvdlo auvdlo tamatumínga nalujungnaersíngingmatit, atâtamale
ĸilangmiussup. 18 uvangalo oĸáupavkit: Pîtrusiuvutit, ĸaersumut-
-dlo tamatumínga igdluliariumârpáka ilagîgsíka, táuko unerivfiup
isâvfîsa artúsavait. 19 ilingnutdlo túniúkumârpáka ĸilangmiup nâ-
-lagauvfiata matuersautai: nuname ĸilerssugkatit nungutdlutik ĸi- 18,18.
-langmísaoĸ ĸilerssorsimásáput, nunamilo ĸilerússaigkatit nungut-
-dlutik ĸilangmísaoĸ ĸilerússaersimásáput. 20 tauva ajoĸersugkane
inerterpai oĸautigerĸunane Kristusinigame.
21 tamatuma kingorna Jîsusip ajoĸersugkane nalunaerfigilerpai Mák. 8,31-33.
Jerùsalâmut písagame ániangârtíneĸásavdlunilo utorĸaunernit pa- Lúk. 9,22.
-lasiunernitdlo agdlagkanigdlo ilisimassunit, toĸutitaujumârdlunilo
uvdlutdlo pingajuáne makíkumârdlune. 22 Pîtrusip tauva ingminut
pisípâ, inertingâlerdlugulo oĸarfigâ: sernigilisit, Nâlagaĸ, taimaise-
-ĸinak. 23 ĸiviardlunile Pîtruse oĸarfigâ: tunuvnut nigorit, Sãtane-â,
maniatsautigâvkit; Gûtip pê pinagit inuit pê isumagigagkit.
24 tauva Jîsusip ajoĸersugkane oĸarfigai: uvavnik malingnig- Mák. 8,34-9,1.
-kumassoĸ ingminik isumákîsavoĸ, sáningassulinilo erssugdlugo Lúk. 9,23-27.
malísavânga. 25 inũssutsiminik ánagtitsiumassup inũssutse ánaiu- 10,39.
-mârpâ; uvangalo pivdlunga inũssutsiminik ánaissup inũssutse Lúk. 17,33.
navssârísavâ. 26 silarssuardlũnît tamât inûp pigileraluaruniuk, tar- Juán. 12,25.
-nimigutdle aserortôrdlune, sugssarísagâ tauva? sunalũnît inûp
akigísavâ tarnine utertíkumavdlugo? 27 inûp ernera aggerumârmat
atâtame nâlangnarssusia pigalugo íngilinilo ilagalugit; tauvalo ta-
-maisa akilísavai nungutdlugit ĸanoĸ iliornere nâpertordlugit. Rûm. 2,6.
28 ilumut oĸáupavse: ukua mânîtut ilaisa toĸo misigisángilât inûp
erneranik takutínatik nâlagauvdlune aggersumik.

kapitalit 17.

Nâlagaĸ ĸáĸame avdlamik táutunigtoĸ seĸinertut ĸaumatigilerdlune; nukagpiaraĸ itivdligtartoĸ ajorungnaersíkâ; toĸutitaunigsse oĸautigigâ; aningaussaĸ túniútariaĸ aulisagkame amussame Pîtrusimut navssâritíkâ.

Mák. 9,2-10. 1 uvdlutdlo arfinigdlit nâungmata, Pîtrusilo Jãkulo ĸatángutâlo
Lúk. 9,28-36. Juánase Jîsusip ilaserai ĸáĸamut kingigtumut asiaĸatigalugit.
2 issigititdlugitdlo avdlamik táutunigpoĸ, kînâlo seĸinertut ĸauma-
-tigilerpoĸ, ánorailo ĸáumarĸutaussutut ĸaĸortigilerput. 3 atalo,
Môrsasilo Elialo táukunúnga takutíput oĸaloĸatigalugulo. 4 tauva
Pîtruse pilerpoĸ Jîsusimut oĸardlune: Nâlagaĸ, tamânīkumina-
-ĸaoĸ: iluarigugko tamâne pingasunik iniliorumârpugut. ilingnut
atautsimik Môrsasimutdlo atautsimik Eliamutdlo atautsimik. 5 sule
taima oĸalugtitdlugo, ata, nuiap ĸaumassup uligpai; atalo, nipe
3,17. nuiamit oĸalugtoĸ: tássa ernera asanartoĸ nuánarissara, táuna
2 Pît. 1,17. tusarsiuk. 6 ajoĸersugaisa tamána tusaramíko patdlorput ersi-
-ngâlerdlutik. 7 Jîsusivdle ornigdlugit agtorpai oĸardlune: makit-
-dluse, erseĸinase. 8 issitigdlo ârdlortíkamíkik avdlamik inugsí-
-ngitdlat, Jîsuse kisiat takuvât. 9 káĸamitdlo atileramik Jîsusip
inerterpai oĸardlune: takussarse oĸautigísángilarse inûp ernera
toĸussunit makísimatínago. 10 tauva ajoĸersugaisa aperât oĸar-
-dlutik: ĸanorme tauva agdlagkanik ilisimassut oĸartarpat: Elia
sujugdliuvdlune tikiutísassoĸ? 11 Jîsusivdle akivai oĸardlune: Elia
sujugdliúsavorme tamaisa iluarsariartúsavdlugit. 12 oĸáupavsile:
Elia tikiuterêrpoĸ, ilisaríngilâtdle, kisiáne piumassamingnik ilior-
-figât. taimátaoĸ inûp ernera táukua nâgdliugtísavât. 13 tauva
ajoĸersugaisa pâsivât, Juánasimik kuisissumik oĸalugfigingmatik.
Mák. 9,14-29. 14 inungnutdlo pingmata, inûp ornigdlugo sèrĸumiarfigâ oĸar-
Lúk. 9,37-42. -dlune: 15 Nâlagaĸ, ernera nãkigûk, itivdligtardlune nâgdliungârmat,
ĸavsêrssuarnigdlo ingnermutdlũnît imermutdlũnît ordlussaraoĸ.
16 ajoĸersugkangnutdlo pisíkaluariga katsorsarneĸ saperpât. 17 Jî-
-susivdle sãpâ oĸardlune: tautûko erĸardlerît ugpíngitsut mumi-
-ngassutdlo; ĸanoĸ sivisutigissumik najúsavavse? ĸanordlo sivi-
-sutigissumik kamagísavavse? uvavnut ĸáisiuk. 18 Jîsusivdlo avor-
-ĸâringmane anernipilûp anivdlune ĸimagpâ; taimailissordlo nu-
-kagpiaraĸ ajorungnaerpoĸ. 19 tauva ajoĸersugaisa Jîsuse or-
-nigpât avdlamik najorteĸángisitdlugo oĸardlutigdlo: sumane pí-
-ssutigalugo uvagut anisíneĸ saperparput? 20 Jîsusivdle akivai:
ugpíngíssuserse píssutigalugo. ilumut oĸáupavse: sînupip naut-

-sîagssartâtut agtigissumik ugperssuseĸaruvse, ĸáĸamut ûmúnga
oĸarsínáusassuse: tássánga nugterit ùnga; nugterumârpoĸ tauva,
ajugaĸásángilasilo. 21 taimailissartutdle anissaríngitdlat kisiáne
tugsiarníkut îsíngíniarníkutdlo.
22 Galilîamile angalatitdlutik Jîsusip oĸarfigai: inûp ernera Mák. 9,30-32. Lúk. 9,43-45.
inuit agssainut pisitáusavoĸ; 23 táukualo toĸúsavât, uvdlutdle pi-
-ngajuáne makíkumârpoĸ. tauva aliasungâlerput.
24 Kapernaumimutdle pingmata, aningaussanik túniútaríssanik
katerssuissartut Pîtruse ornigpât oĸardlutik: ajoĸersortivse ani-
-ngaussaĸ túniútariaĸ túniútaríngínerpâ? akivai: nâgga. 25 igdlu-
-mutdlo isermat Jîsusip ingiarpâ oĸardlune: ĸanoĸ isumavit, Sî-
-mùt, nuname kúngiussut kíkúnit ilángautinigdlũnît akilerârutinig-
-dlũnît tigusissarpat? ĸitornamingnitdlũnît takornartanitdlũnît?
26 Pîtrusip akivâ: takornartanit. Jîsusip sãpâ: tauva ĸitornait
akilîssugssáungitdlat. 27 mamiatsagterĸunatigigdle taserssûp sinâ-
-nut pivdlutit ĸivsagtoriartorit, aulisagardlo amussat sujugdleĸ
tiguvdlugo aitsartíkugko aningaussaĸ mardloriautigssaĸ navssâriu-
-mârpat, táuna tiguvdlugo uvavnitdlo ilingnitdlo tunissutigûk.

kapitalit 18.

ĸilangmiup nâlagauvfiane kina angnerúsassoĸ; aserorsârutinik; savaut atauserdlũnît
támarúne ujarneĸásassoĸ; apustilit nuname ĸilerssugait ĸilangmísaoĸ ĸilerssorsimá-
-sassut; kivfamik akiligagssalingmik.

1 taimaníkut ajoĸersugaisa Jîsuse ornigdlugo aperât: kiname Mák. 9,33-37.
ĸilangmiup nâlagauvfiane angneruva? 2 tauva Jîsusip merdlertú- Lúk. 9,46-48.
-nguaĸ ĸaerĸuvdlugo táukunúnga akúnermiliúpâ 3 oĸardlunilo:
ilumut oĸáupavse: uterdluse merdlertúnguatut ilíngíkuvse ĸilang-
-miup nâlagauvfianut písángilase. 4 taimaingmat merdlertúnguatut
ûmatut ilivdlune ingminik nikanartítoĸ ĸilangmiup nâlagauvfiane
angneruvoĸ. 5 merdlertúnguamigdlo taima ítumik atautsimik ilag- Lúk. 17,2. Mák. 9,42.
-sissoĸarpat atera pivdlugo. táussuma uvanga ilagsivânga. 6 ukua-
-le uvavnut ugpertut mingnínguit ilãnik aserorsaissoĸarpat,
táuna iluanârnerorĸajaĸaoĸ aserorteriviup ujaragssua ĸungasianut
nivíngardlugo ímap itinerssânut kivisíkáine. 7 erĸanaĸ silar- Lúk. 17,1.
-ssuaĸ aserorsârutit pivdlugit. aserorsârutekángísángilarme, er-
-ĸanardle inuk aserorsârutinik aggersitsissoĸ. 8 agssavitdlũnît 5,30. Mák. 9,43.45.
isigkavitdlũnît aserorsârĸajarpatit, kipíkit igitdlugitdlo: iluanâr-
-nerúsautit tusiagdlutitdlũnît iláinauvdlutitdlũnît inûnartumut ise-
-ruvit, igdlugtut agssaĸarnermit igdlugtutdlũnît isigaĸarnermit

ingnermutdlo nâgssáungitsumik ikumassumut igitauvdlutit. 9 i-
5,29. Mák. 9,47. -ssivitdlũnît aserorsârĸajarpatit, pêruk igitdlugulo; iluanârnerú-
-sautit igdluínarmik isseĸardlutit inûnartumut iseruvit, igdlug-
-tut isseĸarnermit ĸernualassutdlo ĸôruata ingneranut igitauv-
-dlutit. 10 mianerssoritse ukua mingnínguit ilât asigínarĸu-
-nasiuk; oĸáupavsime: táukua íngilîsa ĸilangme atâtama ĸilang-
-miussup kînâ issigítuínarpât. 11 mássa inûp ernera tikiúpoĸ tá-
Lúk. 15,4-7. -martut ánáusavdlugit. 12 ĸanoĸ isumavise: inuk untritilingnik
savauteĸarune, táukualo ilât atauseĸ támarpat, ilai arfineĸ-sisa-
-manik ĸuligdlit arfineĸ-sisamatdlo ĸáĸanut ĸimagdlugit támartoĸ
ujariartúsángínerpâ? 13 naniguniugdlo, ilumut oĸáupavse: ilainit
arfineĸ-sisamanik ĸulilingnit arfineĸ-sisamanitdlo támángitsunit
tipaitsûtiginerúsavâ. 14 taimátaoĸ atâtavse ĸilangmiussup sâne
perĸússutigineĸángilaĸ ukua mingnínguit ilât atauserdlũnît támar-
-ĸuvdlugo. 15 katángúpitdle ajortuliorfigigpatit, ornigdlugo na-
-lujungnaersíniaruk ivdlitdlo táunalo kisimîtdluse; tusarpatit ĸa-
5 Môr. 19,15. 2 Kor. 13,1. -tángutit ilatârilísavat. 16 tusarumángigpatitdle atautsimigdlũnît
mardlungnigdlũnît ilaĸardlutit orniguk, sujunersiutigissaĸ ĸanoĸ-
ítordlũnît nalunaiaissut mardlugdlũnît pingasutdlũnît oĸausiánik
aulajangersarneĸarĸuvdlugo. 17 táukulo tusarumángigpagit ilagîng-
-nut oĸautigûk; ilagîtdle tusarumángigpagit Gûtimik nalussutut
16,19. ilángauserissututdlo isumaĸartísavat. 18 ilumut oĸáupavse: nuna-
-me ĸilerssugkase nungutdlutik ĸilangmísaoĸ ĸilerssorsimásáput,
nunamilo ĸilerússaigkase nungutdlutik ĸilangmísaoĸ ĸilerússaersi-
-másáput. 19 âma oĸáupavse: ilase mardluk nuname isumaĸatigî-
-lerunik suna ĸanoĸ ilissugssaĸ ĸínutigiumavdlugo, ĸínutigissartik
písavât atâtavnit ĸilangmiussumit. 20 mássa mardlugdlũnît pinga-
-sutdlũnît atera tunâralugo katisimassarângata akornánĩtaraunga.
Lúk. 17,3.4. 21 tauva Pîtrusip ornigdlugo aperâ: Nâlagaĸ, katángutiga ĸav-
-sinik uvavnut ajortuliortartitdlugo isumákêrfigissásavara? arfineĸ-
mardlungnik agdlât? 22 Jîsusip akivâ: oĸáupavkit: arfineĸ-mar-
-dlungnik pinatit, arfineĸ-mardlungnik ĸulilingnik arfineĸ-mardlo-
-riagkanik agdlât. 23 tamána pivdlugo ĸilangmiup nâlagauvfiata
ássigà inuk kúngiussoĸ, táussuma kivfane pârissainik nautsorssue-
-ĸatigísagai. 24 nautsorssueĸatigilermagitdlo ilât savssartitauvoĸ
talantinik ĸulinik tûsintilingnik akiligagssalik. 25 akigssaĸánging-
-matdle nâlagâta táuna akigerĸuvâ nulialo ĸitornailo pigissailo
tamaisa, akilerĸuvdlune. 26 tauva kivfâta táussuma nunamut pat-
-dlorfigà oĸardlune: nâlagaĸ, kamajuerdlutit pínga, tamaisa iling-

-nut akilerumârpáka. 27 tauva kivfaĸ táuna nâlagàta nagdligile-
-ramiuk autdlartípà, akiligagssainigdlo isumákêrfigà. 28 kivfardle
táuna anigame kivfaĸatime ilât nâpípâ aningaussánguanik untriti-
-linguik ingminut akiligagssalik; táuna tiguvà ĸimíniardlugulo oĸar-
-dlunilo: uvavnut akiligagssatit akilíkit. 29 tauva kivfaĸatàta pat-
-dlordlune ĸínuvigâ oĸardlune: kamajuerdlutit pínga, tamaisa
ilingnut akilerumàrpáka. 30 piumángilardle, autdlardlunilo par-
-naerússivingmut isertípà akiligagssai akilerserdlugit. 31 kivfaĸa-
-taisale tamána takugamíko aliasungâlerput, nâlagartigdlo ornig-
-dlugo tamákuninga taimailissunik tamanik nalunaerfigàt. 32 nâla-
-gàta tauva ĸaerĸuvâ oĸarfigalugulo: tautùna kivfaĸ ajortoĸ, aki-
-ligagssatit ivko tamarssuisa isumákêríka ĸínuvigigangma; 33 ivdlí-
-taoĸ kivfaĸatit nãkigísángiliuk, sôrdlo uvanga nãkigigivkit? 34 nà-
-lagàtalo kamautdlugo ániartitsissunut pisípà akiligagssai ta-
-maisa akilerserdlugit. 35 taimátaoĸ atâtama ĸilangmiussup ilivse
pisavàse, nungutdluse ĸatángutise ũmativsigut isumákêrfigissarí-
-ngíkuvsigik támartarnerinik.

kapitalit 19.

Jìsusip nuliarît avigsârĸúngíkai; merdlertúnguit pivdluarĸugai; inûp ánangnigssânut pisũssutit ajornaĸutaussartut; Jîsusip malingnigtaisa usornarsinigssãnik.

1 pivordlo oĸautsit tamáko Jîsusip nâgamigit. Galilîamit aut- Mák. 10,1.
-dlardlune Jûtiap ilânut pivoĸ Jôrtanip ungatânut. 2 inugpag-
-ssuitdlo malingmáne tássane katsorsarpai.
3 tauva farisîarit ornigpàt ússerdlugulo aperalugo: iluarpa Mák. 10. 2-12.
inûp nulè avíkuniuk suna nalingínaĸ patsisigalugo? 4 akivaile o-
-ĸardlune: atuáingilase: pilerĸârnerane píngortitsissup píngortíkai
angutdlo arnardlo? 5 oĸartordlo: tamána pivdlugo inûp angúnilo 1 Môr. 1,27.
arnilo ĸimásavai nulîlo átavigalugo, táukulo mardluk uviniúsáput 1 Môr. 2,24.
atauseĸ. 6 tamána pivdlugo mardlûjungnaerdlutik uviniúput atau-
-seĸ. taimáitumik Gùtip katititai inûp avigsârtísángilai. 7 oĸar-
-figàt: sòrme tauva Môrsase agdlagkanik avíssutigssanik tunisser- 5,31.
-ĸussiva arnaĸ averĸuvdlugo? 8 akivai: ũmatise mángertorssùng- 5 Môr. 24,1.
-mata Môrsasip akueràse nuliase averĸuvdlugit; pilerĸârneranitdle
taimáingilaĸ. 9 uvangale oĸáupavse: nuliaminik uverssángitsumik 5,32.
avítoĸ avdlamik nuliarune arnaunekarpoĸ, avitamigdlo nuliartoĸ Lúk. 16.18.
arnaunekarpoĸ. 10 ajoĸersugaisa oĸarfigât: angutip nuliaminut pat-
-sisigissagssà taimáisagpat, nuliardlune iluanârĸajânángilaĸ. 11 o-

-ĸarfigaile: oĸauseĸ tamána sujunersigssauvoĸ tamanut pinane,
[sujunersíssúmik] tuninеĸartunut kisiáne. 12 mássa angutáussusè-
-rútoĸarpoĸ ilainik arnamik timâta iluanit taimaitdlutik erniussu-
-nik; ãma angutáussusêrútoĸarpoĸ ilainik inuit taimáitúngortitainik;
ãma angutáussusêrútoĸarpoĸ ilainik ingmingnik taimáitúngortítunik
ĸilangmiup nâlagauvfia pivdlugo. sujunersigínaussup sujunersiliuk.
Mák. 10, 13 taimane merdlertúnguit táussumúnga ãpait, agssangminik
13-16. paterĸuvdlugit tugsiuterĸuvdlugitdlo; ajoĸersugaisale avorĸârait.
Lúk. 18,
15-17. 14 Jîsusile oĸarpoĸ: merdlertúnguit ilagínarsigik, uvavnut piuma-
-ssúnguit pitsailinagit; ĸilangmiup nâlagauvfia taimáitut pigingmá-
-ssuk. 15 agssangminigdlo patigkamigit tássánga autdlarpoĸ.
Mák. 10, 16 tauvalo inûp ornigpâ oĸardlune: ajoĸersuissoĸ ajúngitsoĸ-â,
17-22. sumik ajúngitsuliúsaunga inũssut nâgssáungitsoĸ pigilerumavdlugo?
Lúk. 18,
18-23. 17 oĸarfigâle: sôĸ ajúngitsumik taivinga? avdlamik ajúngitsoĸángi-
-laĸ, Gûte kisime ajúngitsûvoĸ. inûnartumutdle iserumaguvit inà-
-ssutit maleruákit. 18 tauva aperâ: sût? Jîsusile oĸarpoĸ: uko:
inuásángilatit; arnauneĸásángilatit; tigdlísángilatit; nalunaiáisángi-
-latit sagdluvdlutit; 19 atâtatdlo anânatdlo atarĸíkit; unalo: tugdlit
iligtut asásavat. 20 tauva inûsugtup táussuma oĸarfigâ: tamáko
tamaisa malingniarpáka merdlertûnivnit; suna sule píngilara?
21 Jîsusip akivâ: inûtsit tamarmiorĸugugko, autdlardlutit pisit ta-
-maisa akigíkit pîtsunutdlo túniutdlugit, tauva ĸilangme peĸûte-
-ĸalerumârputit; tauvalo ĸaivdlutit malínga. 22 inûsugtuvdle táu-
Mák. 10, -ssuma oĸauseĸ tamána tusaramiuk autdlarpoĸ aliasugdlune pi-
23-27. -sôrssûgame. 23 Jîsusivdle ajoĸersugkane oĸarfigai: ilumut o-
Lúk. 18.
24-27. -ĸáupavse: ĸilangmiup nâlagauvfianut pineĸ ajornaussaĸaoĸ pisû-
-mut. 24 ãma oĸáupavse: ĸatigagtôĸ merĸutip issâgut putorĸutí-
-sassoĸ ajornartoĸánginеruvoĸ pisûmit Gûtip nâlagauvfianut písa-
-ssumit. 25 ajoĸersugaisa tamána tusaramíko ánilângârput oĸar-
-dlutik: kiname tauva ánagsínauva? 26 Jîsusivdle issigalugit oĸar-
-figai: inungne tamána ajornaĸaoĸ, Gûtimile ajornartoĸángilaĸ.
Mák. 10, 27 tauva Pîtrusip sãpâ oĸardlune: ata, tamaisa ĸimagdlugit
28-31.
Lúk. 18, maligpavtigit; susíssutigísavarput? 28 Jîsusivdle oĸarfigai: ilumut
28-30. oĸáupavse: ilivse uvavnik malingnigtuse, píngorĸigfingme inûp er-
-nera igsiavfingmine ĸilâlingme nâlangnarssutsime piane igsiagpat,
ilivsísaoĸ igsiásause igsiavfingne ĸilâlingne arĸaneĸ-mardlungne
Lúk. 22,30. Israîlip nagguveĸatigîgsortai arĸaneĸ-mardlûssut erĸartûtdlugit.
29 inûvdlo igdlunilũnît ĸatángutinilũnît angúnilũnît arnilũnît nulîlũ-
-nît ĸitornanilũnît nunautinilũnît ĸimagkaluarunigit atera pivdlugo,

untritileriardlugit písavai inũssutdlo nâgssáungitsoĸ kingornússa-
-ralugo. 30 ĸavsèrssuitdle sujugdliugaluartut kingugdlíngúsáput,
kingugdliugaluartutdlo sujugdlíngúsáput.

kapitalit 20.

nautsîvingme vĩneĸutilingme sulissunik; Nâlagkap toĸunigsse makínigssilo sujuligtù-
-tigigai; Sipitîusip ernere arnàta akimaníngorterĸugaluarai; tagpîtsut mardluk
Jîsusip tagpigsisíkai.

1 mássa ĸilangmiup nâlagauvfiata ássigâ inuk igdlume nâla-
-gaussoĸ, uvdlârordlune anissoĸ nautsîvingminut vĩneĸutilingmut
sulissugssarsiordlune. 2 sulissugssatdlo akueringmáne aningau-
-ssánguamik tuniumangmatik uvdloĸ nâvdlugo sulerĸuvdlutik,
nautsîvingminut vĩneĸutilingmut autdlartípai. 3 nalunaerĸútap a-
-kúnerisa pingajuáne anigame avdlat takuvai niuveriartortarfing-
-me napáinartut; 4 oĸarfigailo: ilivsísaoĸ nautsîvingmut vĩne-
-ĸutilingmut autdlaritse; iluartumik tuniumârpavse. tauva aut-
-dlarput. 5 ãma anissarpoĸ nalunaerĸútap akúnerisa arfernáne
arfineĸ-sisamãnilo taimatut iliortardlune. 6 nalunaerĸútavdle a-
-kúnerisa arĸarnáne anigame avdlat nâpípai napáinartut, oĸarfi-
-gailo: sôĸ uvdloĸ nâvdlugo tássane napáinarpise? 7 akivât: su-
-lissugssarsiarineĸángínavta. oĸarfigai: ilivsísaoĸ nautsîvingmut
vĩneĸutilingmut autdlaritse, iluartumik piumârpuse. 8 únungmat-
-dle nautsîviup vĩneĸutigdlup inuata igdlumine angneĸ oĸarfigâ:
sulissut ĸaerĸuvdlugit akilíkit, kingugdlernit autdlardlugit sujug-
-dlernut nâvdlugit. 9 tauva savssarput nalunaerĸútap akúnerisa
arĸarnáne sulissugssarsiarineĸartut, nungutdlutigdlo atautsimik a-
-ningaussánguarsíput. 10 sujugdlîtdle savssaramik angnermik pí-
-sasoralutik, táukútaoĸ nungutdlutik atautsimik aningaussánguar-
-síput. 11 pigamíkule igdlup nàlagâ oĸalorujugfigilerpât oĸardlutik:
12 uko kingugdlît nalunaerĸútap akúnerínâ sulissut uvavtínut ássi-
-gitípatit, nauk uvdlup artornartua kiangneralo atorigput. 13 aki-
-vaile ilât oĸarfigalugo: ùmâ, akilernerdlúngilavkit; aningaussá-
-nguamik akilerumavdlutit oĸarama akueríngilinga? 14 pissagssat
tigùk autdlardlutitdlo. unale kingugdleĸ iligtut tuniumavara.
15 píkalũnît isumavnik pigínáungínerpáka? angnerússivitdlũnît a-
-júngínama? 16 taima kingugdliugaluartut sujugdlíngúsáput, sujug-
-dliugaluartutdlo kingugdlíngordlutik; ĸaerĸusimassut amerdla-
-ĸingmata, ĸinigkatdle ikigtúngûvdlutik.

Mák. 10, 32-34. [17]tauva Jîsuse Jerûsalâmut majualerpoĸ, ingerdlatitdlutigdlo
Lúk. 18, 31-33. ajoĸersugkane táuko arĸaneĸ-mardluk asiaĸatigalugit oĸarfigai:
[18]ata, Jerûsalâmut majualerpugut, tauva inûp ernera pisitáusavoĸ
palasiunernut agdlagkanigdlo ilisimassunut, táukualo toĸutagssau-
-tísavât, [19]Gûtimigdlo nalussunut pisísavât mitautigititdlugo ipe-
-rartortitdlugulo sáningassulingmutdlo kikiagtortitdlugo, uvdlutdlo
pingajuáne makíkumârpoĸ.
Mák. 10, 35-45. [20]taimane Sipitîusip ernerisa arnâta ornigpâ ernine ilagalu-
-git patdlorfigalugulo sumik kínuvigiumavdlugo. [21]aperâlo: sumik
piumavit? akivâ: oĸarna erníka uko mardluk nâlagauvfingne ig-
-siarĸuvdlugit ardlât talerpigpit tungâne áipâlo sâmigpit tungâne.
[22]Jîsusivdle sãpâ oĸardlune: kínutigissarse naluvarse. ermutsip
imâ inigagssara imersínauvisiuk? kuíssutigissavnigdlo kuisísinau-
-vise? akivât: pisínauvugut. [23]oĸarfigaile: ermusigissama imâ i-
-mísavarsime kuíssutigissavnigdlo kuisíkumârdluse, kisiáne taler-
-pingmalo sâmingmalo tungâne igsianigssaĸ uvanga perĸússutig-
-ssaríngilara, atâtamale taimaerĸussai taimáisáput. [24]ilaisa ĸu-
-lit tamána tusaramíko nukarît táuko mardluk ûmitsautigait.
Lúk. 22, 25-27. [25]Jîsusivdle ĸaerĸuvai oĸarfigalugitdlo: ilisimavuse inuiaĸatigît su-
-julerssortaisa nâlagauniarfigissarait, angnertaisalo nâlagkersortarait.
[26]ilivsíuile taimáisángilaĸ; kisiáne ilivsíne angisũngorumassup kiv-
23,11. Mák. 9,35. -fartûtdlise, [27]ilivsínilo sujugdliujumassoĸ ilaminut kivfáinaugile.
[28]sôrdlume inûp ernera tikiutíngitsoĸ kivfartorfigerĸuvdlune, ki-
-siáne kivfartúsavdlune inũssutsilo akigssatut túniúsavdlugo amer-
-dlasût utertíneĸautigssãnik.
Mák. 10, 46-52. [29]Jèrriggumitdlo aningmata inugpagssuit maligpât. [30]atalo,
Lúk. 18, tagpîtsut mardluk avĸusinerme igsiassut, táukua Jîsuse sanerĸú-
33-43. -toĸ tusaramíko tordlulavdlutik oĸarput: Nâlagaĸ Dâvip ernera,
nãkigitigut. [31]inuitdle avorĸârait nipangerĸuvdlugit; táukule ang-
-nermik tordluláput oĸardlutik: Nâlagaĸ Dâvip ernera, nãkigitigut.
[32]tauva Jîsuse unigpoĸ ĸaerĸuvdlugitdlo oĸardlune: ĸanoĸ ilior-
-figerĸuvise uvavnut? [33]akivât: Nâlagaĸ, issivut uisitaorĸuvavut.
[34]Jîsusip tauva nagdligilerpai, issaisigutdlo agtorpai; ernĩnardlo
tagpigsilerput maligdlugulo.

kapitalit 21

Jìsuse Jerûsalàmut iseriartortoĸ; nâlagfingme nuisitsissut anisíkai; fìgeĸússuaĸ ine-
-rititanik navssârfigíngisane toĸutíkâ; pigínáussuseĸarfianik palasiunerit aperigât;
nautsìvingmut vĩneĸutilingmut sulioriartorĸussaussunik mardlungnik ássersùt;
vĩneĸutilerissunik sorĸusaitsorssuarnik ássersût.

1 Jerûsalâtdlo patdlileramíko, Bîtfâgilo tikilerdlugo ûliap ĸá- Mák. 11, 1-10.
-ĸânut pigamik, ajoĸersugkat mardluk Jîsusip autdlartípai oĸar- Lúk. 19, 29-38.
-figalugit: 2 autdlaritse igdlorpángualingmut sujunivsínĩtumut; tau- Juán. 12, 12-15.
-va ernĩnaĸ siutitôĸ nàpísavarse pitugsimassoĸ, norrâlo sanianĩtoĸ;
pitũssaerdlugit uvavnut pisísigik. 3 ĸanordlo oĸarfigineĸaraluaruvse
oĸarumârpuse: Nâlagkap atúsavai; tauva ernĩnaĸ autdlartíkumâr-
-pai. 4 tamákule tamarmik taimailíput erĸôrĸuvdlugo pruvfîtíkut
oĸauserissaĸ, oĸarmat: 5 Sîunip pania oĸarfigisiuk: ata, kúngivit Sagg. 9,9. Is. 62,11.
ornigpâtit ĸanilârdlune siutitùp kâne ĸimugserdlune, nerssutip
nangmagtartup norrâta kâne. 6 ajoĸersugkatdlo autdlarput tai-
-mailiordlutik, sôrdlo Jîsusip inákàtik; 7 siutitôrdlo norrâlo aggiú-
-pait, ánorâmingnigdlo ĸagdlermássuk ĸânut ingípoĸ. 8 inuitdlo
ilarpagssuisa ánorássatik avĸutigssânut isuvterpait, ilaitdlo orpît
avaleĸutainik kivdluíput avĸutigssânut siaruarterdlugit. 9 inug-
-pagssuitdle sujulerssortut malingnigtutdlo tordluláput oĸardlutik:
ùsiánâ Dàvip ernera, pivdluardle Nâlagkap arĸa pigalugo tikiútoĸ: tugs. 118,26.
ùsiánâ ĸutsingnerme. 10 Jerùsalâmutdlo isilermat, tássanimiut
tamarmik pikigtorssuángorput oĸardlutik: kinauna? 11 inuitdle
oĸarput: tássa Jîsuse, pruvfîte táuna Nãsarámit Galilîamĩtumit Mák. 11,
pissoĸ. 12 tauva Jîsuse Gùtip nâlagfiutânut iserpoĸ, nâlagfingmilo 15-17.
nuisitsissut pisiniartutdlo tamaisa anisípai, aningaussanigdlo taor- Lúk. 19,45 il. il.
-sîssut ilissivè tuínguanigdlo nuisitsissut igsiavfê úpitípai; 13 oĸar- Juán. 2,
-figailo: agdlagsimavoĸ: igdluga tugsiartarfingmik taineĸásavoĸ; 13-17.
ilivsile ujajaivfíngortíparse. 14 tagpîtsutdlo tusiagtutdlo nàlagfing- Is. 56,7. Jer. 7,11.
-mut orningmáne ajorungnaersípai. 15 palasiuneritdle agdlagkanig-
-dlo ilisimassut tupingnartuliai takugamíkik, merdlertutdlo nàlag-
-fingme tordlulangmata oĸardlutik: ùsiánâ Dâvip ernera, ùmitsau-
-tigait oĸarfigalugulo: 16 uko ĸanoĸ oĸartut tusarpigit? Jîsusivdlo
akivai: âp; imáitut atuángisáinarpisigik: merdlertúnguit milugtut- tugs. 8,3.
-dlo ĸarninit nersûtigssaĸ piarêrsarpat? 17 tauva ĸimagpai, ig-
-dlorpagssualingmitdlo anivdlune Bitâniamut únuiartorpoĸ.
18 ĸaungmatdle kingumut igdlorpagssualingmut ingerdlatitdlu-
-ne kâlerpoĸ. 19 fîgeĸússuardlo avĸusernup sanianĩtoĸ takugamiuk Mák. 11, 12-14 & 19-24.

ornigpâ, avdlamigdlo navssârfigíngínamiuk pilutanik kisiáne oĸar-
-figâ: kingorna ineritítaĸásaivigdluínásautit. fîgeĸússuardlo tássá-
-ngáinaĸ toĸuvoĸ. [20]ajoĸersugaisalo takugamíko tupigusugput o-
-ĸardlutigdlo: ĸanoĸ ilivdlune fîgeĸússuaĸ tássángáinaĸ toĸoĸâ?
[21]Jîsusivdle akivai oĸardlune: ilumut oĸáupavse: ugperssuseĸa-
-ruvse nakimanasilo, tauva tamánáináungitsoĸ nãmagsiumârparse
fîgeĸússuaĸ taimailisitdlugo; ĸáĸamutdle ûmúnga oĸaruvse: ĸangá-
-tarit, ímamutdlo nákarit, tauva taimailiumârpoĸ. [22]tamaisalo
Mák. 11, tugsiautivsigut ĸínutigissase pisavase ugperuvse.
27-33. [23]nâlagfingmutdlo isermat, ajoĸersuisitdlugo palasiunerit inuit-
Lúk. 20,1-8. -dlo utorĸaunertaisa ornigpàt oĸardlutik: ĸanoĸ ítumik pigínáu-
-ssuseĸardlutit taimailiorpit? kialo tamatumínga pigínáussuseĸar-
-típâtit? [24]Jîsusivdle akivai oĸardlune: uvangátaoĸ aperísavavse
atautsimik; tamatumínga oĸarfigiguvsinga uvangátaoĸ oĸarfigiumâr-
-pavse ĸanoĸ ítumik pigínáussuseĸardlunga taimailiortunga. [25]Juá-
-nase kuisissisarame sumit taimáissuteĸarpa, ĸilangmitdlûnît inung-
-nitdlûnît? tauva erĸarsalerput oĸardlutik: ĸilangmit pisimane-
-raruvtigo oĸásavoĸ: sôrme tauva ugperíngilisiuk? [26]inungnitdlo
pisimaneraruvtigo inuit ersinásáput, tamarmik Juánase pruvfîtiu-
-soringmássuk. [27]Jîsusilo akivât oĸardlutik: naluvarput. tauva
oĸarfigai: taimáitumik uvangátaoĸ oĸarfigísángilavse ĸanoĸ ítumik
pigínáussuseĸardlunga taimailiortunga. [28]ĸanordle isumaĸarpi-
-se? inuk mardlungnik erneĸartoĸ, táukualo ardlât ornigdlugo
oĸarfigigâ: erneĸ-â, uvdlume nautsîvivnut vîneĸutilingmut sulioriar-
-torit. [29]akivâle oĸardlune: pisángilanga. kingornale perĸigsi-
-mileramé autdlarpoĸ. [30]áipàlo ornigdlugo taimatut oĸarfigà; táu-
-ssumalo akivà oĸardlune: pisaunga, nâlagaĸ; autdlaranile. [31]táu-
-kua ardlàta kia angúme perĸussâ maligpâ? akivât: sujugdliup.
Jîsusip oĸarfigai: ilumut oĸáupavse: ilángauserissut uverssartutdlo
Gùtip nâlagauvfianut ingiásavâse. [32]Juánasip iluarnermut avĸu-
-taussumik pingmase ugperíngilarse, ilángauserissutdle uverssar-
-tutdlo ugperàt; ilivsilo taimailissut takugaluardlugit kingornatigut
Mák. 12, perĸigsimíngilase ugperilernagulo. [33]ássersût avdla tusarniar-
1-12. -siuk: inuk igdlume nâlagaussoĸ vîneĸutiligssamik nautsîviliortit-
Lúk. 20, 9-19. -sissoĸ ungalulerdlugulo tunguiaivfigssardlo tássane agssagdlugo
Is. 5,1. 2. ĸaĸivfiliordlunilo, naussorigsaissuutdlo átartortíkamiuk nunamut
avdlamut autdlarpoĸ. [34]tauva ineritítaĸarfia ĸanigdlingmat, kiv-
-fane autdlartípai naussorigsaissuut, ineritítai tigujartorĸuvdlugit.
[35]naussorigsaissutdle tiguvait kivfai, ilait unatardlugit ilaitdlo to-

-ĸutdlugit ilaitdlo ujarĸanik mitdlôrdlugit. [36]âma kivfat avdlat
sujugdlernit amerdlanerussut autdlartingmagit táukútaoĸ taimailior-
-figait. [37]kingornale erne táukunúnga autdlartípâ oĸardlune: er-
-nera igtôrísavât. [38]naussorigsaissutdle ernera takugamíko oĸa-
-loĸatigîlerput: tássa kingornússissugssaĸ; ĸâ, toĸoĸisigo kingor-
-nússagssaralue uvavtínut pisitdlugit. [39]tiguvâtdlo, nautsîvingmit-
-dlo anisitdlugo toĸúpât. [40]tauvale nautsîviup inua tikíkune nau-
-ssorigsaissut táuko ĸanoĸ písavai? [41]akivât: perdlungmik nu-
-ngutitdlásavai perdluliortut táuko, nautsîvinilo naussorigsaissunut
avdlanut átartortísavâ ineritítainik inerivfiatigut túniússissartunut.
[42]Jîsusip oĸarfigai: agdlagkane imáitut atuángisáinarpisigik: ujarak tugs. 118, 22. 23.
igdluliortut sugssaríngisât teĸerĸugssángordlune ujaraulerpoĸ. Nâ-
-lagkamit taimailivoĸ tupingnaĸalunilo issivtínut. [43]tamána piv-
-dlugo oĸáupavse: Gûtip nâlagauvfia ilivsínit pêrneĸásavoĸ, inui-
-augnutdlo avdlanut túniúneĸásavoĸ ineritítainik nâmagtitsissunut.
[44]ujarĸavdlo táussuma ordluvfigissine arĸunartísavâ, nákarfigissanilo
seĸumitdluínásavâ. [45]palasiuneritdlo farisîaritdlo ássersûtai tu-
-saramíkik malugât oĸautigigâtik. [46]tiguniaraluaramíkule inuit
ersigait, pruvfîtiusoringmássuk.

kapitalit 22.

ássûmik katítorsiúmik; aningaussamik akilerârutigssamik; toĸussut makivfigssâne nu-
-liarîngneĸ atúsángitsoĸ; inatsisit angnerssânik; Kristuse kia ernerigâ.

[1]Jîsusivdlo sâpai, âma oĸalugfigilerdlugit ássersûtinik, oĸar-
-dlune: [2]kilangmiup nâlagauvfia sôrdlo inûp kúngiussup erne ka- Lúk. 14, 16-24.
-títugssaĸ nerdlîagssiorâ. [3]kivfanilo autdlartípai nuliarîgsug-
-ssanut neriartorĸussat ĸaerĸujartorĸuvdlugit; aggerumángitdlatdle.
[4]âma kivfat avdlat autdlartípai oĸardlune: neriartorĸussat oĸarfi-
-gisigik: ata, nerdliutigssáka piarêrpáka, ugsiutíka nerssutautí-
-kalo puatdlarsagkat pilarêrput, tamarmik piarêrput; nuliarîg-
-sugssanut neriartoritse. [5]soĸutigíngilâtdle, ilaisalo nunautitik
ornigpait, ilaisalo suliagssatik. [6]ilaisale kivfai tiguvait asigssor-
-dlugitdlo toĸutdlugitdlo. [7]kúngivdle tusaramigit kamalerpoĸ,
katerssanilo autdlartípai inuartut táuko nungutitdlugit, igdloĸar-
-fiatdlo ikivkartípâ. [8]kivfane tauva oĸarfigai: nuliarîgsugssanut
nerdlîagssiat piarêraluarput, neriartorĸussatdle kíngarĸúnaĸaut
táukunúnga. [9]taimáitumik autdlaritse avĸusernit pârdlangavînut,
nâpitasilo tamaisa nuliarîgsugssanut neriartorĸusigik. [10]tauva kiv-

-fat táukua avĸusinernut autdlardlutik nâpitatik tamaisa kater-
-ssorpait, ajortutdlo ajúngitsutdlo, nuliarîgsugssatdlo nerdlîviat ta-
-marme neriartortunik inoĸalerpoĸ. 11 tauva kúnge iserpoĸ ne-
-riartorsimassut takujartordlugit, tássanilo inuk takugamiuk ássût
katítorsiut atisimángíkâ, 12 oĸarfigâ: ùmà, ĸanoĸ ilivdlutit tamaunga
iserpit ássût katítorsiut atisimanago? táunale nivdlíngilaĸ. 13 kú-
-ngip tauva kivfat oĸarfigai: niuilo talîlo ĸilerssordlugit pèrsiuk
silatânut ajagtordlugo târnerssuarmut, tássane ĸiavdlutigdlo ĸor-
20,16. -sarĸortásáput. 14 ĸaerĸusimassut amerdlaĸingmata, ĸinigkatdle
ikigtúngûvdlutik.
Mák. 12, 15 tauva farisîarit alivdlutik isumalioĸatigîlerput, ĸanoĸ iliv-
13-17. -dlutik oĸautsinik napitíniásagigtik. 16 ajoĸersugkatigdlo táussu-
Lúk. 20,
20-26. -múnga autdlartípait Herùtasip ínugtainut ilagititdlugit, oĸarĸuv-
-dlugit: ajoĸersuissoĸ, ilisimavavtigit ilumòrtutit Gùtivdlo avĸuti-
-gerĸussà ilumôrdlutit ajoĸersûtigigit nàlangniagaĸarnatitdlo inung-
-mik, inùp táunáussusia soĸutigíngínagko. 17 taimáitumik oĸarfi-
-gitigut; ĸanoĸ isumaĸarpit: kaisare akilerârutinik tunivdlugo i-
-luarpalũnît iluángilalũnît? 18 ajorssusiatdle Jîsusip ilisimagamiuk
oĸarpoĸ: ilumòrtûssàrniartuse ukorsè, sôĸ ússerpisinga? 19 ani-
-ngaussaĸ akilerârutigssaĸ takulara. tauva aningaussánguamik
àtsivigàt. 20 aperailo: kiauna ássinga, kialo titarĸussai uko? 21 a-
-kivàt: kaisarip. tauva oĸarfigai: taimáitumik kaisare tunisiuk
kaisarip pigssànik, Gùtilo Gùtip pigssànik. 22 tamána tusaramíko
tupigusugput ĸimagdlugulo autdlardlutigdlo.
Mák. 12, 23 uvdloĸ táuna satusîarit ornigpât, makivfigssaĸángitsumik
18-27.
Lúk. 20, oĸartartut, aperssorpàtdlo oĸardlutik: 24 ajoĸersuissoĸ, Môrsase
27,39. ima oĸarpoĸ: angut ĸitornaĸarane toĸugpat, táussuma nulia ĸatá-
5 Mòr. 25,5. -ngutàta katísavà ĸatángúne kinguârdlugo ĸatángúminut kinguàg-
-ssiúsavdlune. 25 tássa uvavtíne nukarît arfineĸ-mardlùssut. su-
-jugdlersât nuliarame toĸuvoĸ, kinguàgssínginamilo nulè ĸatángú-
-minut kingornutipà. 26 taimátaoĸ áipà pivoĸ pingajuatdlo ilailo
arfineĸ-áipãnut agdlàt. 27 táukuale tamarmik kingornatigut arnar-
-taoĸ toĸuvoĸ. 28 tauva makivfigssaĸ nagdliugpat táukua arfineĸ-
mardluk ardlâta kia nuliarísavà? mássa tamarmik pigigaluaràt.
29 Jîsusivdle akivai oĸardlune: támangàrpuse agdlagkat nalugavsi-
-gik Gùtivdlo píssaunera naluvdlugo. 30 mássa makivfigssaĸ nag-
-dliugpat nuliásanatigdlo uvinísángitdlat, Gùtivdle íngilîsut ĸilang-
-mĩtutut ísáput. 31 atuáingilasile toĸussut makivfigssãnik Gûtip
2 Mòr. 3,6. ĸanoĸ oĸarfigigâse oĸarame: 32 Aaperàp Gûtigànga, Iisàvdlo Gùti-

-gànga, Jãkuvdlo Gùtigànga? Gûte tokussut Gûtigíngilât, inûssut-
-dle Gùtigât. [33]inuitdlo tamána tusaramíko ajokersûtai ánilâ-
-rutigait.
[34]farisîaritdle tusaramíko satusîarit okausigssaerutíkai, ataut- Mák. 12, 28-31.
-simut katilerput. [35]ilâtalo inatsisinik ilisimassup ússerdlugo a- Lúk. 10, 25-27.
-perâ okardlune: [36]ajokersuissok, suna inássut angneruva inatsi-
-sine? [37]Jîsusivdle sãpâ: Nâlagak Gùtit asásavat ũmatigkut ilũ- 5 Môr. 6,5.
-ngardlutit tarnigkutdlo ilũngardlutit isumagkutdlo ilũngardlutit.
[38]tássa inássut sujugdlek angnerussordlo. [39]áipâtalo taimaekati-
-gâ: tugdlit iligtut asásavat. [40]inássutit tamáko mardluk inatsi- 3 Môr. 19,18.
-sit tamarmik nàrkavigait pruvfìtitdlo agdlagaisa.
[41]farisîaritdle katisimangmata Jîsusip aperssorpai okardlune: Mák. 12, 35-37.
[42]kanok isumakarpise Kristusimik? kia ernerâ? akivât: Dâvip. Lúk. 20, 41-44.
[43]okarfigai: kanorme tauva Dâvip anerníkut nâlagkaminik taivâ
okarame: [44]Nâlagak nâlagkavnut okartok: talerpingma tungânut tugs. 110,1.
ingíkatdlait, kíngarssortitit isigkangnut tungmagagssángortíkatdlá-
-sagavkit. [45]Dâvip taima nàlagkaminik taigaminuk kanorme tauva
ernerâ? [46]tamarmigdle akinek ajordluínarpât, sapîsersokángitdlat-
-dlũnît kingorna aperssorkísavdlugo.

kapitalit 23.

Jîsuse farisîarinik agssuardlersok Jerûsalâtdlo ilungersûtigalugo.

[1]tauva Jîsusip inuitdlo ajokersugkanilo okalugfigilerpai okar- Mák. 12.38. Lúk. 20.45.
-dlune: [2]Môrsasip igsiavfiane agdlagkanik ilisimassut farisîaritdlo
igsiassaraut. [3]taimáitumik ilivsínut maleruarkussait tamaisa ma-
-leruarsigik taimailiordluse, suliaitdle malísángilase. mássa oka-
-raluardlutik taimailiortaríngitdlat. [4]erssugagssanik okimaitsunik Lúk. 11,46.
erssungnek artornartunik kilerssuissaraut inuitdlo tuvînut ilivdlu-
-git, nangminerdle agssangmigdlũnît nûgkumassaríngilait. [5]su-
-liatigdle tamaisa suliarissarait inungnut issigerkuvdlutik. kú-
-kunavèrsautiginiagkatik siligtúngortítarait ánorássamigdlo kilú-
-ngautait angisũngortitdlugit. [6]nerekatigîgsune sagdliujumatdlâ- Mák. 12,38 il. il.
-raut, nâlagiartarfingnilo igsiavfît sagdlìt ingivfigiumassarait. Lúk. 11,43. 20,46.
[7]iluaritdlârât niuveriartortarfingme inûvdluarkunekarângamik, i-
-nuitdlo ajokersuissunik taissarângatik. [8]ilivsile ajokersuissunik
taerkúsángilase, atausek tasíssersortigigavsiuk, Kristuse; iliv-
-sile tamavse katángutigîgpuse. [9]nunamiussordlo atâtavsínik
táisángilarse, atausek atâtagigavsiuk, kilangmĩtok. [10]tasíssersui-

-ssunigdlo taerĸúsángilase, atausek tasíssersortigigavsiuk, Kristuse.
20,26. [11] kisiáne anguertarse kivfarísavarse. [12] mássa akitsiniartoĸ nika-
-narsísavoĸ, nikanartítordlo akitsísavoĸ.
Lúk. 11,52. [13] erĸanaĸ ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisîaritdlo, ilumòr-
-tûssârniartuse, ĸilangmiup nâlagauvfia parnaersaravsiuk inungnut;
mássa ilivse isísángilase, iserumassutdlo iserĸúngilase. [14] erĸanaĸ
ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisîaritdlo, ilumôrtûssârniartuse,
uvigdlarnerit igdlue nungútaravsigik tugsiámersordlusilo ilumũngit-
-sumik; taimáitumik erĸartũssúmik anguermik pineĸásause. [15] er-
-ĸanaĸ ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisîaritdlo, ilumôrtûssâr-
-niartuse, nunákutdlo ímákutdlo angalassaravse atautsimik ilasia-
-ĸarumavdluse, ilagileruvsiugdlo ĸernualassut ĸôruánut pissugssá-
-ngortítarârse mardloriagkamik ilivsínit sualungnerussúngordlugo.
[16] erĸanaĸ ilivse tasiuissut tagpîtsut, oĸartaravse: nâlagfik narĸigsi-
-galugo ugpernarsaissoĸ kanoĸ píngilaĸ, kisiáne nâlagfiup kûltia
narĸigsigalugo ugpernarsaissoĸ uniúngisagssaĸarpoĸ. [17] tautûko
sianîtsut tagpîtsut, suna angneruva, kûltilũnît nâlagfigdlũnît kûlti-
-mik ivdlernartitsissoĸ? [18] ãma |oĸartaravse|: tunissivik narĸig-
-sigalugo ugpernarsaissoĸ kanoĸ píngilaĸ, kisiáne tunissut ĸânîtoĸ
narĸigsigalugo ugpernarsaissoĸ uniúngisagssaĸarpoĸ. [19] tautûko
sianîtsut tagpîtsut, suna angneruva, tunissutdlũnît tunissivigdlũnît
tunissúmik ivdlernartitsissoĸ? [20] taimáitumik tunissivik narĸigsi-
-galugo ugpernarsaissoĸ ugpernarsaissaraoĸ táunalo ĸânîtutdlo ta-
-maisa narĸigsigalugit. [21] nâlagfigdlo narĸigsigalugo ugpernarsaissoĸ
ugpernarsaissaraoĸ táunalo tássanilo ineĸartoĸ narĸigsigalugit.
[22] ĸilagdlo narĸigsigalugo ugpernarsaissoĸ ugpernarsaissaraoĸ Gû-
-tip igsiavfia ĸilâlik narĸigsigalugo ĸânilo igsiassoĸ táputdlugo.
Lúk. 11,42. [23] erĸanaĸ ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisîaritdlo, ilumôrtû-
-ssârniartuse, nautsîat akugssat ĸasilitsuarĸatdlo kumaussatdlo
ĸulinginik túniússissaravse inatsisit pissariaĸarnerussortait isu-
-mákêrdlugit, uko: erĸartũssisigssaĸ isumagssuinerdlo ugpernerdlo.
tamáko nãmagsivdlugit ivkulo isumákêrnagit pissariaĸarpoĸ. [24] tau-
-tûko tasiuissut tagpîtsut, ípernat kinerissaravsigik ĸatigagtûtdlo
Lúk. 11,39. îssardlugit. [25] erĸanaĸ ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisîaritdlo,
ilumôrtûssârniartuse, ermutsitdlo pûgútatdlo ĸaisigut saligtaravsi-
-gik, ilumíkutdle tigdligkanik piumatûvatdlârnermigdlo imaligssũ-
-put. [26] ûmà farisîare tagpîtsutit, ermuserdlo pûgutardlo iluisigut
Lúk. 11,44. salerĸâratdlákit, ĸâmíkútaoĸ ipêruterĸuvdlugit. [27] erĸanaĸ ilivse
agdlagkanik ilisimassuse farisîaritdlo, ilumôrtûssârniartuse, ilerfit

marrartigkat ássigigavsigik, táuko ĸâmíkut pínersûssâraluarput,
ilumikutdle toĸussut saorninik minguugnartunigdlo nalingínarnik
imaligssũput. 28 taimátaoĸ ilivse ĸâvsigut iluartûssâraluarpuse i-
-nuit tákuáne, iluvsigutdle ilumôrtûssârniarnermik iluaitsuliorner-
-nigdlo imaligssûvuse. 29 erĸanaĸ ilivse agdlagkanik ilisimassuse Lúk. 11,
farisîaritdlo, ilumôrtûssârniartuse, pruvfîtit ilerfe sanassaravsigik 47. 48.
iluartutdlo erĸaineĸautait pínersardlugit oĸardlusilo: 30 sujuaissavut
inôĸatigigaluaruvtigik pruvfîtit aunut pissôĸatigíngerĸajaĸâvut.
31 taimaitdluse ingmivsínik nalunaerpuse pruvfîtinik toĸutsissut
ĸitornarigâse. 32 tauvátaoĸ sujuaissavsínut ûgtûtigissaĸ ulivkâru-
-mârparse. 33 tautûko pulateriârssuit, pulateriârssuit piarait, ĸa-
-noĸ ilivdluse ĸernualassut ĸôruánut pisitaunigssaĸ ingalásavisiuk? Lúk. 11,
34 tamána pivdlugo ata, ilivsínut autdlartitsivunga pruvfîtinik ilisi- 49-51.
-matûnigdlo agdlagkanigdlo ilisimassunik: táukua ilait toĸúkumâr-
-pase sáningassulingmutdlo kikiagtordlugit, ilaitdlo iperartorumâr-
-pase nâlagiartarfivsíne malerssordlugitdlo nunaĸarfingmit nuna-
-ĸarfingmut avdlamut: 35 ilivsínut perĸuvdlugit iluartut aue nuna-
-mut kuissat tamaisa, Aapilip iluartup auanit Saggariavdlo auanut
Baraggiap ernerata, táuna toĸúparse nâlagfiuvdlo tunissiviuvdlo
akornáne. 36 ilumut oĸáupavse: tamáko tamarmik erĸardlerîng-
-nut ukunúnga nagdliúsáput.

37 Jerûsalât, Jerûsalât-â, pruvfîtinik toĸutsissutit ujarĸanigdlo Lúk. 13,
mitdlôrdlugit ilingnut autdlartitat, ĸavsiningme tauva ĸitornatit 34. 35.
katerssorumagaluaríka, taimatut sôrdlo tingmiautip piarĸane ka-
-terssortarai sulungme atãnut, piumángitsusile. 38 ata, igdlorse
ilivsínut ĸimagáusavoĸ inuerútoĸ. 39 oĸáupavsime: matuma ki- tugs. 118,26.
-ngornagut takúsángilavsinga ima oĸartínase: pivdluardle Nâlag-
-kap arĸa pigalugo tikiútoĸ.

kapitalit 24.

Jerûsalâp piunêrúnigssânik silavdlo naggatigssânik inûvdlo ernerata tikiúnigssânik Nâlagaĸ sujuligtuissoĸ.

1 Jîsusilo anivdlune nâlagfingmit autdlalermat, ajoĸersugaisa Mák. 13,1-9. Lúk. 21,5-12.
ornigpât nâlagfiup igdlorssualiáussusianik tíkuartûtdlugo. 2 Jîsu-
-sivdle oĸarfigai: tamáko tamaisa issigâse ilà? ilumut oĸáupavse:
ujarĸat ĸalerîgsuerutdlugit inguvterneĸásáput. 3 ûliavdlo ĸáĸâne
igsiangmat, ajoĸersugaisa ornigpât avdlamik najorteĸángisitdlugo
oĸardlutik: oĸarfigitigut: ĸaĸugo tamáko taimailísápat, sunalo na-

-lunaerĸutáusava tikiuvfigssangnik silavdlo matuma naggatigssâ-
-nik? 4 Jîsusivdlo akivai oĸardlune: misigssoritse kimut támar-
-terĸunase. 5 amerdlasût tikiúkumârmata atera atordlugo oĸar-
-dlutik: Kristusiuvunga; amerdlasûnigdlo támartitsiumârput. 6 sor-
-ssugtunik tusarumârpuse sorssungnernigdlo kalerritdluse; mia-
-nerssoritse, ánilâĸinase, tamáko tamarmik taimailísangmata, nag-
-gatigssardle tássáungíkatdlarpoĸ. 7 mássa inuiait pikigtitsiumâr-
-put inuiaĸatimingnut, nâlagauvfigdlo nâlagauvfeĸatiminut; kâng-
-nerdlo toĸorarnerdlo nagdliútarumârput nunalo sajugtardlune ta-
-matigut tamauna. 8 tamákule tamaisa erĸanârnartup aitsât aut-
10,22. -dlarĸautigai. 9 tauva nâgdliungnartumut pisíkumârpâse toĸúku-
Mák. 13,13. -mârdlusilo, inuiaĸatigîtdlo tamarmik ûmigssúsavâse atera piv-
Lúk. 21,19. -dlugo. 10 tauvalo amerdlasût mamiasúsáput pisítaĸátautdlutigdlo
ûmigssoĸatigîgdlutigdlo. 11 pruvfîtiorĸusersutdlo amerdlasût sar-
-ĸúmerumârput amerdlasût támartitdlugit. 12 iluaitsuliorneritdlo
amerdliumârmata, asangningneĸ amerdlasûne nigdlertúngorumârpoĸ.
10,22. 13 naggatigssamutdle aulajangersoĸ ánagkumârpoĸ. 14 îvangkîliulo
Mák. 13,10. tamána nâlagauvfingmik oĸalûssíssutiginеĸásavoĸ inuit najugâne
tamarssuarme inuiaĸatigît tamarmik nalujungnaerutigssânik; tau-
Mák. 13, -valo naggatigssaĸ nagdliúsavoĸ. 15 taimáitumik maujungnartoĸ
14-23. Lúk. 21, nungutitsissoĸ pruvfîtíkut Dânialíkut oĸautigissaĸ inime ivdler-
20-24. -nartume ítoĸ takuleruvsiuk, (tamákuninga atuaissup erĸarsauti-
Dân. 9,27. -giniardligit): 16 tauva Jûtiamĩtut ĸáĸanut ĸimâlit, 17 igdluvdlo ĸâ-
Lúk. 17,31. -nĩtoĸ arĸángíkile igdluminit sumik aigdlerunavdlune, 18 nunauti-
-minĩtordlo utíngíkile ánorássane aiumavdlugit. 19 erĸanardle nâr-
-tussut milugtitsissutdlo, uvdlut táuko nagdliugpata. 20 tugsiarit-
-sile ĸimâvfigssarse ukiumutdlûnît sapâmutdlûnît erĸûterĸunago.
21 taimaníkut nâgdliungnartoĸangâsangmat silarssuaĸalerĸârneranit
mánalo tikitdlugo nalеĸángisáinartumik kingornalûnît nalеĸásá-
-ngitsumik. 22 uvdlutdlo táuko ikigdlisínеĸángigpata inungmik a-
-tautsimigdlûnît ánagtoĸángerĸajaĸaoĸ; ĸinigkatdle pivdlugit uv-
-dlut táuko ikigdlisínеĸásáput. 23 tauva imalûnît oĸarfigigpase:
ata, Kristuse mânĩpoĸ; imalûnît: uvanĩpoĸ; tauva ugperísángi-
-lase. 24 mássa Kristusiorĸusersut pruvfîtiorĸusersutdlo sarĸú-
-merumârput, angisûnigdlo nalunaerĸutiliordlutik tupingnartulio-
-rumârput; ĸinigkat agdlât támartísagaluarait ajornángigpat. 25 ata,
Lúk. 17, sujornatigut tamákuninga oĸarfigerêrpavse. 26 taimáitumik imalû-
22-24. -nît oĸarfigigpase: ata, puilassuitsumĩpoĸ; tauva anísángilase;
imalûnît: ata, ininguanĩpoĸ; ugperísángilase tauva. 27 sôrdlume

ingnâtdlangneĸ pavánga pissartoĸ samungalo ingnâtdlagtardlune,
taimátaoĸ inûp ernerata tikiuvfigssà íkumârpoĸ. [28]mássa ĸigdlu- Lúk. 17,37.
-lingmut nagtoragdlit katerssoraraut.
[29]uvdlutdle táukua nâgdliungnartut kingunínguatigut seĸineĸ Mák. 13, 24-31.
târsísavoĸ ĸáumatdlo ĸaumajungnaerdlune, uvdloríssatdlo ĸilang- Lúk. 21,
-mit nákarumàrput ĸilauvdlo píssaunere aulajumârdlutik. [30]tau- 25-33.
-valo inûp ernerata nalunaerĸutâ takugssáusavoĸ ĸilangme; tau- sarĸ. 1,7.
-valo nuname nagguveĸatigît tamarmik ĸernualajumàrput, issigiu-
-mârpâtdlo inûp ernera ĸilaup nuiaisigut aggersoĸ píssarssûvdlune
nâlangnartorssûvdlunilo. [31]íngilinilo autdlartísavai nipitôrssuarnik
ĸardlortausissartut, táukualo katerssorumârpait ĸinigai anordler-
-sarfingnit táukunánga sisamanit, ĸilaup isuanit isuatalo áipànit.
[32]figeĸússuaĸ ássersũmik ilíniarfigisiuk: avaleĸutai ivseĸalerdlutik
pilutaĸalerângata aussaĸ ĸanigdlissoĸ ilisimassarparse. [33]taimá-
-taoĸ tamáko tamaisa takuleruvsigik ĸanigdlissoĸ ilisimásavarse.
[34]ilumut oĸáupavse: erĸardlerît uko nungúsángitdlat tamáko ta-
-maisa nãmagsisínagit. [35]ĸilagdlo nunalo nungúsáput, oĸautsí-
-kale nungúsángitdlat. [36]uvdlugssamigdle táussumínga uvdluvdlũ- Mák. 13,32.
-nît ĸanoĸ ilinigssânik ilisimassoĸángilaĸ, íngilitdlũnît ĸilangmĩtut
ilisimángilât; atàtama kisime nalúngilà. [37]sôrdlule Nûa inùtit- Lúk. 17,
-dlugo ítoĸ, taimátaoĸ íkumârpoĸ inûp ernerata tikiuvfigssâne. 26. 27.
[38]sôrdlume uvdlune táukunane ulerssûp sujornagut iliortut neriv-
-dlutigdlo imerdlutigdlo nuliardlutigdlo uvinigdlutigdlo uvdloĸ táuna
tikitdlugo Nûap umiarssuarmut iserfia, [39]misiginatigdlo, kisiáne
ulerssuaĸ nagdliungmat tamaisa pîardlugit: taimátaoĸ íkumârpoĸ
inûp ernerata tikiuvfigssâne. [40]taimaníkut angutit mardluk naut-
-sîvingmêĸatigĩsáput; ardlât ilasiarineĸásavoĸ, áipâle ĸimagáu-
-savoĸ. [41]arnat mardluk aserorterivingme aserortereĸatigĩsáput; Lúk. 17,35.
ardlât ilasiarineĸásavoĸ, áipâle ĸimagáusavoĸ. [42]taimáitumik er-
-ĸumagitse, nàlagkavse tikiuvfigssâ nalugavsiuk. [43]imáitordle ili- Lúk. 12,
-simásavarse: tigdligtup únuákut tigdligkiartorfigssâ igdlup nàla- 39. 40.
-gàta nalúngíkuniuk pigârĸajaĸaoĸ igdluminik angmarterissoĸar-
-navêrsardlugo. [44]taimáitumik ilivsísaoĸ pigínãngoritse, inûp er-
-nera tikiúsangmat ilimagíngisavsigut. [45]kiname tauva ilumôr- Lúk. 12.
-dlunilo silaĸardlunilo kivfauva nâlagàta kivfaminut pârssissú- 42-46.
-ngortitâ pigssainik tunissarĸuvdlugit nerivfigssât nagdliútarângat?
[46]pivdluarpoĸ kivfaĸ taimailiortoĸ nâlagkame tikigpane. [47]ilumut
oĸáupavse: pigissaminut tamanut pârssissúngortísavà. [48]ivnale
kivfaĸ ajortoĸ ũmámigut oĸarpat: nâlagara mulugatdlarpoĸ: [49]kiv-

-fakatinilo unatalerpagit nerivdlunilo imerdlunilo imerajugtut ila-
-galugit: 50 tauva kivfap táussuma nâlagâ tikiúsavok uvdlorme
táussuma ilimasugfigíngisâne nalunaerkútavdlo akúnerane táussuma
nalussâne, 51 avgúsavâlo pigssakartitdlugulo ilumôrtûssàrniartunut
ilagititdlugo; tássane kiavdlutigdlo korsarkortásáput.

kapitalit 25.

niviarsianik sianiasûnik sianîtsunigdlo ássersût; talantinik kivfanut pâritanik ássersût; erkartûtivfigssamik.

1 taimaníkut kilangmiup nâlagauvfia taimáikumàrpok sôrdlo
niviarsiat kulit, táuko kutdlilissardlutik uvigssak pâriartordlugo
ánivigigàt. 2 táukuale ilait tatdlimat sianisùt, tatdlimatdlo sia-
-nîtsut. 3 sianîtsut kutdlilissaraluardlutik igínerusissángitdlat.
4 sianisûtdle kutdlilissaramik pûgútamingnilo igínerusissarput. 5 u-
-vigssardle mulungmat tamarmik uernalerput sinilerdlutigdlo.
6 únuardle kiterarmat suaorpalulerput: ata, uvigssak aggerpok, pà-
-riartordlugo ánivigisiuk. 7 tauva niviarsiat táuko tamarmik iter-
-put, kutdlisigdlo iluarsarniarpait. 8 sianîtsutdle sianisûnut okar-
-put: igínerutivsínik tunisigut, kutdlivut kamilermata. 9 sianisût
tauva akivait okardlutik: uvavtínutdlo ilivsínutdlo amigakinavok:
niuvertunut pisiniariartoritse pigssavsínik. 10 pisiniariartortitdlu-
-gitdle uvigssak tikiúpok, pigínãngorsimassutdlo ilagalugo iserput
nuliarîgsugssanut neriartordlutik; matulo parnaerpât. 11 kingor-
-natigutdle niviarsiat ivko tikiúpútaok okardlutik: nâlagak, nâla-
-gak, matuerfigitigut. 12 akivaile okardlune: ilumut okáupavse:
Lúk. 13,27. ilisaríngilavse. 13 taimáitumik erkumagitse, uvdlordlũnît uvdlup
Lúk. 19, 11-27. kanok ilinigssâlũnît nalugavsiuk inûp ernerata tikiuvfigssâ. 14 tai-
-máisavok sôrdlo inûp nunamut avdlamut autdlalersup kivfane
kaerkugai pigissanilo táukunúnga pisitdlugit. 15 ilâtdlo tunivâ ta-
-lantinik tatdlimanik, ilâtdlo mardlungnik, ilâtdlo atautsimik, nu-
-ngutdlugit pigínáussusiat nâpertordlugo, tauvalo nunamut avdla-
-mut autdlarpok. 16 tauva talantinik tatdlimanik pissup táuko
niorkutiginiariartoramigit talantinik tatdlimanik avdlanik ilagssar-
-sivai. 17 taimátaok mardlungnik pissup ãma mardlungnik avdla-
-nik ilagssarsivai. 18 atausînarmigdle pissup nuna iterssalioriar-
-torpâ nâlagkame aningaussautâ issertordlugo. 19 kingunerssua-
-gutdle kivfat táukua nâlagât tikípok pârissainik nautsorssueka-
-tigilerdlugit. 20 tauva savssarpok talantinik tatdlimanik pissok,

talantitdlo tatdlimat avdlat sarĸúmiutdlugit oĸarpoĸ: nâlagaĸ, ta-
-lantinik tatdlimanik tunigingma; ata, talantinik tatdlimanik av-
-dlanik ilagssarsiváka. 21 nâlagâta tauva oĸarfigâ: ĸujanaĸ ajú-
-ngitsumik ilumôrtumigdlo kivfaussutit, ĸavsínguanut ilumôrtutit
amerdlasûnut pârssissúngortíkumârpavkit; nâlagkavit tipaitsugfia-
-nut iserit. 22 tauvátaoĸ savssarpoĸ talantinik mardlungnik pi-
-ssoĸ oĸardlune: nâlagaĸ, talantinik mardlungnik tunigingma;
ata, talantinik mardlungnik avdlanik ilagssarsiváka. 23 nâlagâta
tauva oĸarfigâ: ĸujanaĸ ajúngitsumik ilumôrtumigdlo kivfaussutit,
ĸavsínguanut ilumôrtutit amerdlasûnut pârssissúngortíkumârpavkit;
nâlagkavit tipaitsugfianut iserit. 24 tauvátaoĸ savssarpoĸ talantimik
ataatsimik pissoĸ oĸardlune: nâlagaĸ, ilisimavavkit angutauser-
-sûssutit, kivdluissartutit siaruarterivfigíngisangne katerssuissartu-
-titdlo siámarterivfigíngisangne; 25 sujôravdlungalo talantiutit nu-
-namut issertoriartoriga; auna pigissat. 26 nâlagâta tauva akivâ
oĸardlune: tautûna kivfaĸ ajortoĸ eĸiasugtordlo, ilisimagingma
kivdluissartunga siaruarterivfigíngisavne katerssuissartungalo siá-
-marterivfigíngisavne: 27 tauva aningaussautiga túniúsagaluarit ani-
-ngausserissunut, tikíkumalo piga perĸajariga akiliutinik ilasima-
-ssoĸ. 28 taimáitumik talantisiânik arsârsiuk, ĸulinigdlo talantiu-
-tilik tamatumínga tunisiuk. 29 mássa peĸartoĸ tunineĸásavoĸ 13.12.
peĸangâlersitdlugo, peĸángitsordle arsârneĸásavoĸ pianik agdlât.
30 kivfardlo atúngitsoĸ ajagtorsiuk silatânut târnerssuarmut, tássane
ĸiavdlutigdlo ĸorsarĸortásáput.

31 inûvdle ernera tikiúkune nâlangnarssutse atisimavdlugo í-
-ngilitdlo ivdlernartut tamaisa ilagalugit, tauva igsiásavoĸ igsiav-
-fingmine ĸilâlingme nâlangnarssutsime piane; 32 inuiaĸatigîtdlo
tamarssuarmik sânut katerssúsáput, avigsârtísavailo sôrdlo sava-
-nik pârssissup savatdlo savarssuitdlo avigsârtítarai. 33 savatdlo
talerpingme tungânut pisísavai savarssuitdlo sâmingme tungânut.
34 tauva kúngip talerpingme tungânîtut oĸarfigiumârpai: ĸaigitse
atâtama pivdluarĸussai ukorsê, nâlagauvfik silarssûp túngaviler-
-ĸârneranit ilivsínut piarêrsimassoĸ kingornússarisiuk. 35 mássa
kâgtunga nerisípavsinga; imerusugtunga ímípavsinga: tikeraussunga
igdlusisípavsinga; 36 tamaĸángitsunga ánorârtípavsinga; náparsima-
-ssunga takusarpavsinga; parnaerússivingmîtunga ornigpavsinga.
37 tauva iluartut akiumârpât oĸardlutik: Nâlagaĸ, ĸanga takugav-
-tigit kâgtutit, nerdlerdlutitdlo? imerusugtutitdlûnît, ímitdlutit-
-dlo? 38 ĸanga takugavtigit tikeraussutit, igdlusisitdlutitdlo? ta-

4*

-makángitsutitdlũnît, ánorârtitdlutitdlo? 39 kanga náparsimassu-
-titdlũnît parnaerússivingmĩtutitdlũnît takugavtigit ornigdlutitdlo?
40 kúngivdlo akiumârpai okardlune: ilumut okáupavse: ukua ka-
-tángutima mingnínguit ilât sumik pigigse tamatumínga uvanga
pivavsinga. 41 tauvalo sâmingme tungânĩtútaok okarfigisavai: uvav-
-nit autdlaritse perdlorkussaussuse ukorsè, ingnek nâgssáungit-
-sumik ikumassok mamardlîssorssuarmut*) íngilînutdlo piarêr-
-simassok ornigsiuk. 42 mássa kâgtunga nerisíngilavsinga; imeru-
-sugtunga imíngilavsinga; 43 tikeraussunga igdlusisíngilavsinga; ta-
-makángitsunga ánorârtíngilavsinga; náparsimassunga parnaerú-
-ssivingmĩtungalo takusángilavsinga. 44 tauva táukuátaok akiu-
-mârpât okardlutik: Nâlagak, kanga takugavtigit kâgtutitdlũnît
imerusugtutitdlũnît tikeraussutitdlũnît tamakángitsutitdlũnît ná-
-parsimassutitdlũnît parnaerússivingmĩtutitdlũnît, kivfartorfigina-
-titdlo? 45 tauva akiumârpai okardlune: ilumut okáupavse: ukua
mingnínguit ilât sumik píngíkigse tamatumínga uvangátaok píngi-
-lavsinga. 46 autdlarumârputdlo táuko pitdlagáusavdlutik nâgssáu-
-ngitsumik, iluartutdle inũsavdlutik nâgssáungitsumik.

kapitalit 26.

palasiunerit Jîsuse tokutínialerssârât; Bitâniame arnap taníkâ; Jûtarsip pisíkumalerâ; pòrskisiúmik nerisitdlutik nerdlîvine ivdlernartok Jîsusip atorkârtíkâ; Pîtrusip mi-serratigiumârâne nalunaersok; Gitsîmanimĩtok; tigugât; tokutagssángortíkât; Pîtrusip miserratigissarâ.

1 pivordlo Jîsusip okautsine tamáko tamaisa nàgamigit, tauva
Mák. 14,1. ajokersugkane okarfigai: 2 ilisimavarse uvdlut mardluk nâgpata
Lúk. 22,1. pôrske nagdliúsassok, tauva inùp ernera pisitáusavok sáningassu-
-lingmut kikiagtornekarkuvdlugo.

Mák. 14,1 3 taimane palasiunerit agdlagkanigdlo ilisimassut inuitdlo u-
il. il. -torkaunertait katisimajartulerput palasiunerup Kâjavfarsimik atig-
Lúk. 22,2. Juán. 11,47. -dlup igdlússârssuanut, 4 isumaliokatigîgputdlo kanok ilivdlutik
Jîsuse terdlinganit tigúsagigtik tokutdlugulo. 5 okarputdle: nag-
-dliússivíkut pinago, inuit pikigtorssuángorkunagit.

Mák. 14,3-9. 6 Jîsusile Bitâniamîtitdlugo Sîmùp pupigsùgaluap igdluane
Juán. 12,1-8. 7 arnap ornigpâ uvkusigssaussamik puiaussánguautekardlune tar-
-nutigssamik akisùmik imalingmik, táuna niakuanut kuivâ nerri-

* tornârssungmut, Diâvulumut.

-vingme igsiatitdlugo. 8 ajoĸersugaisale takugamíko ûmitsautigât
oĸardlutigdlo: sôĸ taima kuilugsínarpa? 9 tarnutigssaĸ tamána
tuninеĸarune akisorĸajartoĸ pîtsunut tuníssutigssarsiutauvdlune.
10 Jîsusivdle malugigamigit oĸarfigai: sôĸ arnaĸ una erdloĸisípi-
-siuk? mássa ajúngitsumik iliorfigânga. 11 pîtsunik najorteĸái-
-narpuse, uvangale najortigítuínásángilavsinga. 12 tarnutigssardle
mána timivnut kuigamiuk, tássa ilivermut ilissáusagama taimailior-
-poĸ. 13 ilumut oĸáupavse: sumilũnît silame tamarssuarme î-
-vangkîlio tamána oĸalûtiginеĸarângat, táunátaoĸ oĸautigísavât ĸa-
-noĸ iliorsimassoĸ erĸaivdlugo. Mák. 14,
14 tauva táukua arĸaneĸ-mardluk ilât Jûtarsimik Iskâriûmik 10. 11.
atilik palasiunernut autdlarpoĸ 15 oĸardlune: sumik tuniumavisi- Lúk. 22,3-6.
-nga? ilivsínut pisíkumârpara. tauva sîlvinik pingasunik ĸuli- Sagg. 11,12.
-lingnik kisitsivigât. 16 tamánalo kigdligalugo nautsorssuivoĸ pi-
-síkumavdlugo.
17 sêrnaĸángitsunigdle timiussartortarfiata uvdluisa sujugdliá- Mák. 14,
-ne ajoĸersugaisa Jîsuse ornigpât aperalugulo: sume savârĸamik 12-16. Lúk. 22,
pôrskisiutigssamik nerissagssangnik piarêrsaerĸuvisigut? 18 akivai- 7-13.
-lo igdlorpagssualingmut piartordluse imáitoĸ ornigsiuk oĸarfigalu-
-gulo: ajoĸersuissup ima oĸarfigerĸuvâtit: pivfigssara ĸanigdlivoĸ;
ilingne pôrskisiordlanga ajoĸersugkáka ilagalugit. 19 ajoĸersugkat-
-dlo taimailiorput sôrdlo Jîsusip inákâtik, savârardlo pôrskisiu-
-tigssaĸ piarêrsarpât. 20 únulermatdlo nerrivingmut ingípoĸ táuko
arĸaneĸ-mardluk ilagalugit. 21 nerisitdlutigdlo oĸarpoĸ: ilumut Mák. 14,
oĸáupavse: ilavse pisíkumârpânga. 22 aliasungâlerput tauva, nu- 17-25.
-ngutdlutigdlo aperssulerpât: Nâlagaĸ, uvanga táunaunerpunga? Lúk. 22, 14-23.
23 akivaile oĸardlune: pûgútamut misugseĸatima pisíkumârpânga.
24 inûp ernera ingerdlagaluarpoĸ ingminik agdlagsimassut erĸor-
-dlugit; erĸanardle inuk táuna inûp erneranik pisitsissoĸ. inuk
táuna iluanârĸajaĸaoĸ inúngúngíkune. 25 tauva Jûtarsip sãpâ, pi-
-sitsissâta, oĸardlune: uvanga táunaunerpunga, ajoĸersuissoĸ? a-
-kivâlo: sôrdlo oĸartutit. 26 nerisitdlutigdle Jîsusip timiussaĸ 1 Kor. 11,
tiguvâ, pivdluarĸussivdlunilo avgorpâ ajoĸersugkaminutdlo túniut- 23-25.
-dlugo oĸardlunilo: tigusivdluse nerigitse, tássa timiga. 27 ermu-
-serdlo tiguvâ, ĸujavdlunilo táussumínga tunivai oĸardlune: ta-
-mavse tássánga imeritse, 28 tássaungmat auga, tastamantitâmut
auk, amerdlasût pivdlugit kuissoĸ ajortit isumákêrneĸautigssãnik.
29 oĸáupavsile: matuma kingorna imísáisaunga matumánga vĩneĸu-

-tip ineritinânit uvdloĸ ivna nagdliutserdlugo, nutaussoĸ imeru-
-màruvko ilagaluse atàtama nàlagauvfiane.
Mák. 14, 26-31. [30] kujaniutdlo tugsiautigerèramíko ùliap ĸáĸànut aníput. [31] tau-
Lúk. 22,39. -va Jîsusip oĸarfigai: únuaĸ mána tamavse mamiatsautigiumâr-
Sagg. 13,7. -pavsinga; agdlagsimangmat: pàrssissoĸ patigkumârpara, savatdlo
ungùgkat siámarumârput. [32] makerèrumale sujulerísavavsinga Ga-
-lilîamut. [33] Pîtrusivdle sãpâ oĸarfigalugo: tamákerdlutik mamiat-
-sautigileraluarpatit, uvanga mamiatsautiginaviásángilavkit. [34] Jî-
Juán. 13,38. -susip oĸarfigâ: ilumut oĸáupavkit: únuaĸ mána tingmiautit a-
Lúk. 22,34. -ngutiviartât ĸardlortínago pingasoriardlutit miserratigiumârparma.
[35] Pîtrusip oĸarfigâ: toĸoĸatigísagaluaruvkitdlũnît miserratigísángi-
-lavkit. taimátaoĸ ajoĸersugkat tamarmik oĸarput.
Mák. 14, 32-42. [36] ilagalugit tauva Jîsuse ungalulingmut pivoĸ Gitsîmanimik
Lúk. 22, taissamut, ajoĸersugkanilo oĸarfigai: tamaunga ingíkatdlaritse iku-
40-46. -nga tugsiariartorsîvdlunga. [37] Pîtrusilo Sipitîusivdlo ernere táuko
Juán. 18,1. mardluk ilaserai, tauvalo aliasulerdlune ĸugsalangâlerpoĸ. [38] tau-
-va oĸarfigai: tarniga aliasungàĸaoĸ toĸumut agdlât; tássanĩtua-
-ritse pigâĸatigalungalo. [39] ĸimatdlatsiardlugitdlo kĩnaminik pat-
-dlorpoĸ tugsiardlunilo oĸardlune: atàtaga, ajornángigpat ermu-
-seĸ una uvavnit pêrdle; kisiánile uvanga perĸussavtut pinane iv-
-dlit perĸussagtut pile. [40] ajoĸersugkanilo ornigkamigit tikípai
sinigtut, Pîtrusilo oĸarfigâ: tássa sivikitsúnguamigdlũnît pigâĸati-
-gisínáungilisinga? [41] erĸumaniardlusilo tugsiaritse ússernartumut
perĸunase. anerneĸ kajumigkaluarpoĸ, uvinigdle sángĩpoĸ. [42] ãma
tugsiariartorpoĸ áipagssâunik oĸardlune: atâtaga, ermuseĸ una u-
-vavnit pêrsínáungigpat, kisiáne imísaguvko, tauva perĸussat pile.
[43] uteramilo ãma tikípai sinigtut, uernarnermit uisaneĸ ajulermata.
[44] taimaititdlugitdlo ãma tugsiariartorpoĸ pingajugssânik oĸautsine
oĸausererĸigdlugit. [45] tauva ajoĸersugkane tikípai oĸarfigalugitdlo:
sôrme sinigsínaritse ĸasuerserdlusilo; tássa ĸanigdlivoĸ, inùp er-
-nera ajortuliartut agssainut pisitáusangmat. [46] nikuitdlusilo aut-
-dlarta, tássa ĸanigdlivoĸ uvavnik pisitsissugssaĸ.
Mák. 14, 43-50. [47] sulilo oĸalugtitdlugo tauva Jûtarse tikiúpoĸ táukua arĸa-
-neĸ-mardluk ilàt inugpagssuit ilagalugit panalissartut unatausi-
Lúk. 22, 47-53. -ssartut, palasiunernit inuitdlo utorĸaunertainit [ilaserissane]. [48] pi-
Juán. 18,2. -sitsissâtalo nalunaerĸutigssaĸartíkai oĸardlune: kunigagssara táu-
-naujumârpoĸ, táuna tigusiuk. [49] ernĩnaĸ tauva Jîsuse ornigpâ
oĸardlune: pivdluarna ajoĸersuissoĸ; kunigdlugulo. [50] Jîsusivdle
oĸarfigâ: ùmâ, suvdlutit tamaungnarpit? tauva patdligutdlutik Jî-

-suse isagtorpât tiguvdlugulo. 51 tauvale Jîsusip najortaisa ilâ- Juán. 18, 10. 11.
-ta isagdlune panane anuvà, palasiuneruvdlo kivfà panarpà siu-
-taerdlugo. 52 tauva Jîsusip oĸarfigà: panat inânut mangúmiaruk,
panamik tigusissut nungutdlutik pananik pîarneĸásangmata. 53 i-
-sumaĸarnerpitdlũnît mãna atâtaga ĸínuvigisínáungíkiga íngilinik
autdlartitsivigerĸuvdlunga arĸaneĸ-mardlungnik lîgiûnigdlit amer-
-dlarĸinginik? 54 ĸanordle tauva ilivdlutik agdlagkat erĸũsápat?
mássame taima ilísassoĸ. 55 taimaníkut inugpagssuit ivko Jî-
-susip oĸarfigai: sôrdlo inungniartumut anissuse panalissardluse
unatausissardlusilo tiguniardlunga. uvdlut tamaisa ilivsíne igsia-
-ssartunga nàlagfingme ajoĸersuivdlunga, tigúngíkivsingalo. 56 ta-
-mákule tamarmik taimailíput pruvfîtit agdlagait erĸôrĸuvdlugit.
tauva ajoĸersugaisa tamarmik ĸimagpât ĸimàvdlutigdlo. Mák. 14,
57 Jîsusimigdle tigusissut palasiunermut Kâjavfarsimut aut- 53-65.
-dlarúpât, tássane agdlagkanik ilisimassut utorĸaunertatdlo kati- Lúk. 22,54.
-simassut. 58 Pîtrusivdle asianit maligpâ palasiunerup igdlorssuata
kaujaluissâ tikitdlugo, iserdlunilo kivfat akornánut ingípoĸ nagga-
-tigssà takujumavdlugo. 59 palasiuneritdle utorĸaunertatdlo kig- Lúk. 22, 66-71.
-dlisiuissoĸatigîtdlo ilũngardlutik sagdlussunik nalunaiaissugssar-
-siorput Jîsusimut toĸutíkumavdlugo, angilugtordlutigdle. 60 uv-
-nitdlo nalunaiaissut sagdlussut ĸavsît savssartut, taimáitoĸ angi-
-lugtorput. kîsale nalunaiaissut sagdlussut mardluk savssarput
oĸardlutigdlo: 61 una oĸarpoĸ: Gûtip nâlagfiutâ inguvtersínauvara, 27,40. Juán. 2,19.
uvdlutdlo pingasut nâgínardlugit ĸarmarĸigsínauvara. 62 palasiu-
-nerup tauva nikuitdlune oĸarfigâ: akiniángilatit? ukua ĸanoĸ
pasigdlerpâtit? 63 Jîsusile nivdlíngilaĸ. palasiunerup tauva sãpâ
oĸardlune: Gùte ùmassoĸ narĸigsigalugo ugpernarsaerĸuvavkit o-
-ĸarfigerĸuvdluta: ivdlit táunaunersutit Kristuse Gûtip ernera.
64 Jîsusip akivà: sòrdlo oĸartutit. oĸáupavsile: matuma kingor-
-nagut inûp ernera takujumârparse pissaunerup talerpiata tungâne
igsiassoĸ ĸilauvdlo nuiaisigut aggersoĸ. 65 tauva palasiunerup
ánorássaue aligpai oĸardlune: Gûte ĸaĸajaringmago avdlamik na-
-lunaiaissumik pissariaĸarnerpa? tássa ĸaĸajardlernera mãna tu-
-sarparse. 66 ĸanoĸ isumavise? akivât oĸardlutik: toĸuterĸussa-
-riaĸarpoĸ. 67 tauva kînâgut ĸitserarpât tigdlugdlugulo; ilaisale Lúk. 22, 63-65.
erssârpât 68 oĸardlutik: Kristuse-â, erĸuiniarfigitigut, kia patigpâtit? Mák. 14, 66-72.
69 Pîtrusile tarĸamane igsiavoĸ igdlorssûp kaujaluissâne; arnav-
-dlo kivfaussup ornigpâ oĸardlune: ivdlítaoĸ Jîsusip táussuma Lúk. 22, 55-60.
Galilîamiup ilagâtit. 70 misiarpordle táuko tamaisa najortitdlugit Juán. 18,16 il. il.

oĸardlune: oĸautigissat naluvara. [71] silardlianutdlo anisimassoĸ
arnap avdlap takugamiuk tássanĩtut oĸarfigai: unátaoĸ Jîsusip
táussuma Nãsarámiup ilagâ. [72] ãmalo misiarpoĸ ugpernarsaivdlu-
-nilo: inuk táuna ilisaríngilara. [73] tássûgutsiángormatdlo tássanĩ-
-tuartut ornigúput, Pîtrusilo oĸarfigât: ilumut ivdlítaoĸ táukua ila-
-gâtit, mássa oĸautsivitdlũnît nalunaerpâtit. [74] tauva pilerpoĸ ing-
-minik perdlugterĸuvdlune ugpernarsaivdlunilo: inuk táuna ilisa-
-ríngilara. tauvalo tingmiautit angutiviartât ĸardlorpoĸ. [75] tauva
Pîtrusip erĸailerpâ Jîsusip oĸausia, oĸarfigingmane: tingmiautit
angutiviartât ĸardlortínago pingasoriardlutit miserratigiumârparma.
anivdlunilo ĸiangâlerpoĸ.

kapitalit 27.

Jûtarse perĸigsimilerdlune ingminut ĸimítoĸ; Jîsuse Pilâtusip erĸartûtdlugulo sáni-
-ngassulingmut kikiagtugagssángortíkâ; mitautigalugulo sáningassulingmut kikiagto-
-rât; anerningersoĸ nunalo sajugtoĸ; timâ ilineĸartoĸ; ilerfa pârerĸigsârtíkât.

Mák. 15,1. [1] ĸaulermatdle palasiunerit inuitdlo utorĸaunertait tamáker-
Lúk. 23,1. -dlutik isumalioĸatigîlerput Jîsuse pivdlugo toĸutíkumavdlugo.
Juán. 18,28. [2] ĸilerssordlugulo autdlarúpât nunap nâlagânut Puntiuse-Pilâtusi-
-mut pisitdlugo.
[3] pisitsissâtale Jûtarsip toĸuterĸussaulersoĸ takugamiuk per-
-ĸigsimilerpoĸ, sîlvitdlo táuko pingasunik ĸuligdlit utertíkiartorpai
palasiunernut utorĸaunertanutdlo. oĸardlune: [4] ajortuliorpunga pí-
-ngitsup aua pisíkavko. oĸarputdle: sugssarput? ivdlit pigât.
[5] sîlvitdlo táuko nâlagfingmut nalugkamigit nigorpoĸ, autdlardlu-
ap. sul. 1,18. -nilo ingminik nivíngardlune ĸimípoĸ. [6] palasiuneritdle sîlvit
5 Mòr. 23,19. táuko tiguvait oĸardlutigdlo: máko nâlagfiup akigssausivianut iliv-
-dlugit iluángilaĸ, aungmut akigissaungmata. [7] isumalioĸatigîg-
-kamigdlo marriortut nunautãnik pisiniutigait tikeraussunut ilive-
ap. sul. 1,19. -ĸarfigssamârdlugo. [8] tamána pivdlugo nunaut tamána augtaling-
Sagg. 11,13. -mik taissarpât sule tamássa. [9] tauva erĸũpoĸ pruvfîtíkut Jeri-
Jer. 18,1. -miákut oĸauserissaĸ, oĸarmat: sîlvit pingasunik ĸuligdlit tiguvait
naligssaĸartitaussup naligssai, naligssaĸartíkamíko Israîlip kinguai-
-nit; [10] marriortutdlo nunautãnut akigait, sôrdlo Nâlagkap oĸar-
-kugânga.
Mák. 15,2-5. [11] Jîsusile ĸeĸarpoĸ nunap nâlagâta sâne, nunavdlo nâlagâta
Lúk. 23,3. aperssulerpâ oĸardlune: ivdlit táunauvit Jûtit kúngiat? Jîsusivdle
Juán. 18,33. akivâ: sôrdlo oĸartutit. [12] palasiuneritdle utorĸaunertatdlo pasig-

-dlermáne akíngitdluínarpoĸ. 13 tauva Pilâtusip oĸarfigâ: tusángi-
-latit ĸanoĸ agtigissumik pasigdlerâtit? 14 akíngilâle oĸautsimik
atautsimigdlũnît nâme, nunap nâlagâ tupigusungâlersitdlugo. 15 nu- Mák. 15,6-15.
-navdle nâlagâta ilerĸorâ parnaerússat ilât inuit piumassât nag- Lúk. 23, 17-25.
-dliússivíkut parnaerússaujungnaersitdlugo. 16 parnaerússaĸarpor- Juán. 18,
-dle taimane ilaminit tusâmassaussumik, Barapamik atilingmik. 39. 40.
17 katisimangmatalo Pilâtusip aperai: kina parnaerússaujungnaer-
-serĸuvisiuk, Barapalũnît Jîsusilũnît Kristusimik taissaĸ? 18 nalú-
-ngínamigit síngatdlugo tássunga pisíkât. 19 igsiavfingmilo erĸar-
-tũssivingme igsiatitdlugo nuliata arpârtitsivigâ oĸarfigerĸuvdlugo:
iluartoĸ táuna sunavêruk, uvatsiaĸ singnagtordlunga erdloĸíssuti-
-geĸigavko. 20 palasiuneritdle utorĸaunertatdlo inuit kajumigsâler-
-pait Barapa ĸínutigerĸuvdlugo, Jîsusile toĸuterĸuvdlugo. 21 tau-
-va nunap nâlagâta sãpai oĸardlune: ukua ardlât kina parnaerú-
-ssaujungnaerserĸuvisiuk? oĸarput: Barapa. 22 Pilâtusip aperai:
ĸanorme tauva písavara Jîsuse Kristusimik taissaĸ? tamarmik
akivât: sáningassulingmut kikiagtortíneĸardle. 23 nunavdle nâlagâ
oĸarpoĸ: sumingme ajortuliva? sualungnerussumigdle nivdliavdlu-
-tik oĸarput: sáningassulingmut kikiagtortíneĸardle. 24 Pilâtusiv-
-dle malugileramigit ajulerine, pikigtorssuángorsínarmatalo, tauva
imermik tigusivoĸ, agssanilo assagpai inuit issigititdlugit oĸardlu-
-nilo: píngitsûvunga iluartup táussuma auanut, ilivse pigârse.
25 tauva inugpagssuit tamákerdlutik akivât oĸardlutik: aua uvav-
-tínut pile ĸitornavtínutdlo. 26 tauva Barapa parnaerússaujung-
-naersípâ, Jîsusile iperartortípâ sáningassulingmut kikiagtugag-
-ssángortitdlugo. 27 tauva nunap nâlagâta sákutûisa Jîsuse ing- Mák. 15,
-mingnut pisípât nunap nâlagâta igdlorssuanut, sákutôĸatitigdlo 16-20.
tamaisa táussumúnga katerssorpait; 28 mâtardlugulo ĸagdlersáumik Juán. 19,2. il. il.
augpatdlarigsumik atitípât; 29 kakitdlarnaĸutinigdlo perdlaivdlutik
niaĸorutigssiorput niaĸuanutdlo ivertitdlugo; suvdlortûmigdlo tigu-
-mísserpât agssaisigut talerpigdlîsigut, sêrĸumiarfigalugulo mitau-
-tigalugulo oĸardlutik: pivdluarna Jûtit kúngiat. 30 ĸitserarpâtdlo,
suvdlortôrdlo tiguvdlugo niaĸuagut tamatumínga anauvât. 31 mi-
-tautigisimagamíkulo ĸagdlersautânik ánoraiarpât nangmineĸ áno-
-rainik atititdlugo, autdlarúpâtdlo sáningassulingmut kikiagtoriar-
-túsavdlugo.

32 anileramigdlo inuk nâpípât Kerînimiussoĸ Sîmûmik atilik, Mák. 15,
táuna erdlorĸúpât sáningassuligssâ erssorĸuvdlugo. 33 ornigartig- 21-26.
-dlo tikíkamíko, Gûlkãtamik, tássa imáipoĸ: niaĸortalingmik tai- Lúk. 23,26 il. il.

Juán. 19,17 -ssaĸ, 34 tauva sèrnartumik íminiarpât sungarnitsumik akúniling-
il. il. -mik; ôĸátâraluaramiugdle imernumángilà. 35 sáningassulingmutdle
tugs. 69,22. kikiagtoramíko ánorai ingmingnut avguarpait ímerautigalugitdlo;
tugs. 22,19. erĸòrĸuvdlugo pruvfîtíkut oĸauserissaĸ: ánorássáka ingmingnut
avguarpait, atissaralo ímerautigât. 36 tássanilo igsiauardlutik ala-
-pernaerssorpât. 37 niaĸuatalo ĸulânut ivertísimagât pasigdligáu-
-ssutà, ima agdlagsimassoĸ: tássa Jîsuse Jûtit kúngiat. 38 tauva
Mák. 15, táussumúnga ilagititdlugit ínungniat mardluk sáningassulingnut ki-
27-32. -kiagtorpait, ardlàt talerpiata tungànut áipâlo sâmiata tungânut.
Lúk. 23,32. il. il. 39 tássûnale sanerĸútut ĸaĸajarât ileĸimisârfigalugulo oĸardlutigdlo:
Juán. 19,18. 40 nâlagfingmik inguvterissutit ĸarmarĸigdlugulo uvdlut pingasut
il. il. nâgínardlugit: ingminik ánáuniarit; Gûtip ernerigpatit sáningassu-
-lingmit arĸarit. 41 taimátaoĸ palasiunerit mitautigât agdlagkanik
ilisimassut utorĸaunertatdlo ilagalugit oĸardlutik: 42 avdlat ánáu-
-taraluaramigit ingminik ánáuneĸ sapilerpoĸ; Israîlíkut kúngigig-
-páne mãna sáningassulingmit arĸardle, tauva ugperiumârparput.
tugs. 22,9. 43 Gûte tatigà, táussuma ánautdliuk mãna nuánariguniuk; Gûtip
ernerigàne oĸarmat. 44 taimátaoĸ kikiagtorsimaĸataisa ínungniat
Mák. 15, táukua mitautigât. 45 nalunaerĸútavdlo akúnerisa arfernánit nu-
33-36. -na tamarme târtorssuángorpoĸ akúnerisa arfineĸ-sisamàt tikit-
Lúk. 23,44. -dlugo. 46 nalunaerĸútavdle akúnerisa arfineĸ-sisamãne Jîsuse
tugs. 22,2. nivdlingârpoĸ oĸardlune: Elî, Elî, lámà sapagtânî? imáipoĸ: Gù-
-tiga, Gûtiga, sôĸ ĸimagpinga? 47 tássanîtutdle ilaisa tusaramíko
Lúk. 23,36. oĸarput: ûma Elia tordlulavfigâ. 48 tauvalo ilâta arpagdlune mit-
Juán. 19,29. -dluartoĸ tiguvà sèrnartumik ímerdlugo, suvdlortûmutdlo káput-
-dlugo ímípà. 49 ilaile oĸarput: uvatse, ímaĸa Eliap ánáukiartú-
Mák. 15, -sanerà. 50 Jîsusile ãma nivdlingàrpoĸ anerningerdlunilo. 51 a-
37-39. -talo, nâlagfiup umigssua sîgpoĸ mardlúngordlune pavánga samu-
Lúk. 23, 45-47. -ngalo agdlât; nunalo sajugpoĸ, ĸaersutdlo ĸuvdlorput; 52 ilerfitdlo
angmarput, ivdlernartutdlo sinigpârtut ĸavsît timait makíput; 53 i-
-livernitdlo anivdlutik igdlorpagssualingmut ivdlernartumut píput
makivfiata kingornagut, ĸavsînutdlo takutíput. 54 sákutûtdle nâ-
-lagâta ilagissaisalo Jîsusimik alapernaerssuissut nuna sajugtoĸ
takugamíko ĸanordlo ilissoĸ, ersingâlerput oĸardlutik: ilumut táu-
Mák. 15, -na Gûtip ernerisimavâ. 55 arnatdlo ĸavsît tássanîput asianit
40. 41. Lúk. 23,49. issigingnârtut, Jîsuse Galilîamit maligkamíko kivfartorfigissardlugo.
Juán. 19,25. 56 táukua ilagait Mâria Magtalîna Mârialo Jãkuvdlo Jôrsasivdlo
arnât, Sipitîusivdlo ernerisa arnât.

57 ínulermatdle angut pisôĸ tikiúpoĸ Arimatîamit. Jûserfimik Mák. 15,42-47.
atilik, táunátaoĸ Jîsusip ajoĸersugarigâ. 58 táussuma Pilâtuse or- Lúk. 23,
-nigpâ Jîsusip timânik ĸínuvigalugo; tauva Pilâtusip táussumúnga 50-55.
túniorĸuvâ. 59 Jûserfivdlo tiguvâ timâ ilupâgssiamut atorneĸajuit- Juán. 19,38-42.
-sumut ímutdlugo; 60 ilivigssartâminutdlo ĸaersume ilugdlisitami-
-nut ilivâ; ujaragssuardlo ilerfup pânut agssakâtíkamiuk autdlar-
-poĸ. 61 Mâriavdle Magtalînap Mâriaĸatâtalo najorpât ilerfup na-
-lâne igsiavdlutik.
62 aĸaguanile upalungaersarfiup tugdliane palasiunerit farisîa-
-ritdlo katíngarmik Pilâtuse ornigpât 63 oĸardlutik: nâlagaĸ, erĸai-
-varput sagdloĸítaissoĸ ivna inûgatdlarame oĸartoĸ: uvdlut pinga-
-súngorpata makíkumârpunga. 64 taimáitumik iliveĸ pârerĸigsâr-
-ĸugiuk uvdlut pingasúngorserdlugit; ajoĸersugaisa tigdligkiarto- 28,13.
-ĸinavât inungnutdlo oĸardlutik: toĸussunit makísimavoĸ; tauvalo
sagdloĸítaineĸ kingugdleĸ sujugdlermit ajorneruleĸinavoĸ. 65 Pilâ-
-tusip oĸarfigai: pârssissugssaĸartíparse; isumavsínik pârerĸigsâr-
-tíkiartorsiuk. 66 tauva autdlarput iliveĸ pârssissunut pârerĸig-
-sârtitdlugo ujaragdlo naĸíssuserdlugo.

kapitalit 28.

Jîsuse toĸussunit makítoĸ; ilerfane pârssissut aningaussanik tunigait timâ sagdlussu-mik oĸautigerĸuvdlugo tigdlingneĸartoĸ; Nâlagkap inuiaĸatigît ajoĸersugángorter-ĸuvdlugit kuerĸugai.

1 sapâtivdle uvdlue nângmata, sapâtip uvdluisa sujugdliáne Mák. 16,1-8. Lúk. 24,1-9.
ĸaulâlermat, Mâriap Magtalînap Mâriaĸatâtalo iliveĸ takusariar-
-torpât. 2 atale, nuna sajugtorssuángorpoĸ, Nâlagkap íngilia ĸi-
-langmit arĸarmat patdligutdlune ujaragdlo ilerfup pânit agssa-
-kâtitdlugo ingivfigalugulo. 3 táutualo ingnâtdlagíssatut ípoĸ, ati-
-ssâlo aputitut ĸaĸortigaoĸ. 4 alapernaerssuissutdle ûlilerput táu-
-na ersiginermit toĸussututdlo ilivdlutik. 5 íngilivdle arnat táuko
sãpai oĸardlune: ilivse erseĸinase; Jîsuse sáningassulingmut ki-
-kiagtorsimassoĸ ujarigse ilisimavavse. 6 tamânĩngilaĸ; makísi-
-mavoĸ, sôrdlo oĸartoĸ. ĸaivdluse Nâlagkap ínangavigigalua ta-
-kujartorsiuk. 7 autdlarasuardlusilo ajoĸersugai oĸarfigiartorsigik
toĸussunit makísimangmat. tássalo Galilîamut sujulerísavarse, tá-
-ssane takujumârparse. tássa oĸarfigâvse. 8 táukule ilivermit
aninasuarput, ersivdlutigdlo tipaitsungârdlutigdlo arpagdlutigdlo a-

-joĸersugai oĸarfigiartorpait. [9] táukule ajoĸersugainut oĸariartor-
-titdlugit ata, Jîsusip tauva naláupai oĸardlune: pivdluaritse. or-
-nigpâtdlo isigailo eĸíniardlugit patdlorfigât. [10] Jîsusip tauva oĸar-
-figai: erseĸinase; ĸatángutíka oĸarfigiartorsigik Galilîamut aut-
-dlarĸuvdlugit, tássane takujumârpānga.
[11] ingerdlatitdlugitdle ata, pârssissut ilait tauva igdlorpagssua-
-lingmut píput, tamákulo taimailissut tamaisa palasiunernut oĸau-
-tigiartorpait. [12] táukuale utorĸaunertat atautsimêĸatigigamíkik,
isumalioĸatigîgkamigdlo sákutût aningaussanik nãmagtunik tunivait
27,64. oĸardlutigdlo: [13] ima oĸásause: ajoĸersugai únuame tikiúkamik si-
-nigtitdluta tigdligpât. [14] nunavdlo nâlagàta tusaraluarpago sáimar-
-sarniarumârparput, ilivsilo píngitsûtíniásavavse. [15] táukualo ani-
-ngaussat tiguvait taimailiordlutigdlo sôrdlo ajoĸersorâtik. oĸa-
-lûserissâtdlo tamána Jûtine ilerĸûlerpoĸ uvdlumimut agdlât.
[16] ajoĸersugkatdle táuko arĸanigdlit Galilîamut autdlarput
ĸáĸamut Jîsusip ornerĸussânut. [17] takugamíkulo patdlorfigât, ilait-
-dle nakimáput. [18] Jîsusivdle ornigpai oĸalugfigalugitdlo oĸardlu-
-ne: ĸilangmilo nunamilo pigínauneĸ tamarme uvavnut túniússau-
Mák. 16,15. -voĸ. [19] taimáitumik autdlaritse, inuiaĸatigîtdlo tamaisa ajoĸer-
-sugángortísigik kuivdlugit atâtap erneruvdlo anerneruvdlo ivdler-
-nartup arĸanut [ilángutitdlugit]; [20] ajoĸersorsigigdlo ilivsínut per-
-ĸussáka tamaisa maleruarĸuvdlugit. atalo, uvdlut tamaisa najor-
-pavse silap naggatigssânut agdlât.

îvangkîlio
Mákorsip agdlagâ.

kapitale 1.

Juánase kuississoĸ; Jîsuse kuisítoĸ; ússerneĸartoĸ; aulisartut sisamat ajoĸersugag-
-ssángordlugit ĸaerĸugai; Kapernaumime ajoĸersuivdlune mingugtûmik anernilik ajo-
-rungnaersíkâ; Sîmûp sakia nalingínarnigdlo nápautigdlit katsorsarai; pupigsoĸ
pupêrutíkâ.

1 tamássa îvangkîliup Jîsuse-Kristusimik Gûtip erneranik
autdlarĸautâ; 2 sôrdlo pruvfîtit agdlagaine agdlagsimassoĸ: ata, Mal. 3,1. Mat. 11,10.
íngiliga sujunigkut autdlartípara, avĸutigssat ilingnut iluarsarĸuv- Lúk. 7.27.
-dlugo. 3 puilassuitsume tordlulassup nipigâ: Nâlagkap avĸutig- Is. 40,3. Mat. 3,1-12.
-ssâ iluarsarsiuk, tungmissagssailo nardlorsarsigik. 4 Juánase pui- Lúk. 3,2-17.
-lassuitsume kuissivoĸ oĸalũssíssutigalugulo kuíssut avdlamik isu- Juán. 1,6-27.
-matârĸússut ajortit isumákêrneĸautigssãnik. 5 Jûtiamiutdlo Je-
-rûsalâmiutdlo tamarmik ánivigât, tamarmigdlo táussumúnga kui-
-síput kûgssuarme Jôrtanime ajortitik ángîautigalugit. 6 Juánasile
ánorâĸartoĸ ĸatigagtûp merĸuinik ĸiteruteĸardlunilo amiminermik,
pigdlertatdlo tungusungnitsûtdlo nunáinarme navssâĸ neĸigai. 7 o-
-ĸalũssivordlo oĸardlune: kingunivkut pissoĸarumârpoĸ uvavnit
nakûnerussumik, táuna kíngarĸuvfigeĸâra síkivigísavdlugo singîlo ap. sul. 13,25.
kilerússáisavdlugit. 8 uvanga imermik kuissarâvse, táussumale
kuiumârpàse anernermik ivdlernartumik.

9 pivordlo taimáineragut, tauva Jîsuse Nãsarámit Galilîamĩ- Mat. 3,13-17.
-tumit tikiúpoĸ Juánasimutdlo kuisitdlune Jôrtanime. 10 imer- Lúk. 3,21 t. Juán. 1,29 tt.
-mitdlo ĸaĸigame ernĩnaĸ kilak takuvâ angmartoĸ anernerdlo tuí-
-nguatut ĸulânut arĸartoĸ. 11 nipilo ĸilangmit pivoĸ: ivdlit tássa
ernera asanartoĸ nuánarissara.

12 ernĩnardlo anernerup puilassuitsumut autdlartípâ. 13 uv- Mat. 4,1 tt. Lúk. 4,1 tt.
-dlutdlo sisamanik ĸuligdlit tássane puilassuitsumĩpoĸ Sãtanimit
ússerneĸardlune nerssutinîtdlunilo; íngilitdlo kivfartorfigât.

14 Juánasile pisitaungmat kingorna Jîsuse Galilîamut pivoĸ, Mat. 4,12-17. Lúk. 4,14 t.
îvangkîliulo Gûtip nâlagauvfianik oĸalũssíssutigâ 15 oĸardlune: uv-
-dlut nagdlersîssat nagdliúput, Gûtivdlo nâlagauvfia ĸanigdlivoĸ:

Mat. 4,18-22. avdlamik isumatâritse, îvangkîliulo ugperisiuk. 16 ilãnilo Galilîap
taserssuata sinâgut pisugkame, Sîmût ĸatángutâlo Antriarse taku-
-vai ĸagssusersut, aulisartûgamik. 17 Jîsusivdlo oĸarfigai: malig-
-singa, inungnik aulisartúngortíkumârpavse. 18 tauva ĸagssutitik
ernĩnaĸ ĸimagpait maligdlugulo. 19 tássángalo sujuatsialâlerame,
Jãko Sipitîusip ernera ĸatángutâlo Juánase takuvai táukuátaoĸ u-
-miatsiâme ĸagssutitik ilârtorait, 20 ernĩnardlo ĸaerĸuvai. tauva
angutertik Sipitîuse kivfatdlo umiatsiâmut ĸimagpait maligdlugulo.
Lúk.4,31-37. 21 Kapernaumimutdlo iserput, tauvalo sapâtiungmat ernĩnaĸ
Mat. 7,28 t. nâlagiartarfingmut iserpoĸ ajoĸersuivdlunilo. 22 ajoĸersùtailo áni-
-lârutigait, nàlagtariaĸartutut ajoĸersormatik, agdlagkanik ilisima-
-ssutut pinane. 23 tássanilo nàlagiartarfiáne inuk ítoĸ anernermik
mingugtûmik ilumiulik, táuna nivdlitdlarpoĸ 24 oĸardlune: uâ, sú-
-sagavtigit, Jîsuse Nãsarámio? aserorumavdluta tikiúpit? nalú-
-ngilavkit kinaussutit, táunaussutit Gûtip ivdlernartua. 25 Jîsusiv-
-dle avorĸârâ oĸardlunilo: nipangerit, ûmángalo anît. 26 tauva
anernerup mingugtûp isuvterpà, nivdlingârdlunilo táussumánga ani-
-voĸ. 27 tamarmik tauva ánilârput aperssortautdlutigdlo oĸardlu-
-tik: sunauna mána? ajoĸersût mána nutaussorssuaĸ? anernerit-
-dlũnît mingugtût nàlagtariaĸartumik inangmatik nâlagpât. 28 er-
-nĩnardlo tusàmassaulerpoĸ Galilîap ilâne tamatumane tamar-
-ssuarme.
Lúk.4,38-41. 29 tauvalo nâlagiartarfingmit anigamik Sîmûvdlo Antriarsivdlo
Mat. 8,14-16. igdluánut píput Jãkulo Juánasilo ilagalugit. 30 Sîmûvdle sakia na-
-lassoĸ ĸanimanartumik náparsimavdlune; ernĩnardlo táussumúnga
oĸautigât. 31 tauva ornigdlugo agssaisigut tiguvâ makititdlugulo;
ĸanimanartuvdlo ernĩnaĸ ĸimangmane kivfartorfigai. 32 únung-
-matdle, seĸinеĸ tarrisimangmat, náparsimassut nalingínait aner-
-nipilugdlitdlo táussumúnga ãpait; 33 nunaĸarfiuvdlo inue tamar-
-mik matup silatânut katerssorput. 34 náparsimassutdlo nalingí-
-narnik nápautigdlit amerdlasût katsorsarpai, anernipiluitdlo amer-
-dlasût anisípai, anernipiluitdlo oĸalorĸúngilai, ilisaringmáne.
Lúk. 4,42-44. 35 aĸagûngmatdlo sule tàrtitdlugo makiârdlune anivoĸ, inoĸángit-
-sumutdlo autdlardlune tássane tugsiarpoĸ. 36 Sîmûvdlo najortai-
-salo maligkasuarpât. 37 nanigamíkulo oĸarfigât: tamarmik ujar-
-pâtit. 38 oĸarfigailo: igdlorpatsialingnut ĸaningnerussunut piar-
-torta, tássanísaoĸ oĸalũssísagama; tamáname pivdlugo tikiúpu-
-nga. 39 nâlagiartarfînilo oĸalũssivoĸ Galilîame tamarssuarme a-
-nernipiluitdlo anisitdlugit.

40 pupigsuvdlo ornigdlugo ĸínuvigà sêrĸumiarfigalugo oĸar- Mat. 8,1-4.
-dlunilo: piumaguvit pupèrutísínauvarma. 41 Jîsusivdlo nagdligi- Lúk.5,12-16.
-lerpâ, agssanilo isagtitdlugit agtorpâ oĸardlune: piumavunga, pu-
-pêrútit. 42 taimalo oĸarmat pupingnerata ernĩnaĸ ĸimagpâ, pu-
-pèrutdluínarpordlo. 43 inertingârpâlo ernĩnaĸ ingminit autdlar-
-ĸuvdlugo 44 oĸarfigalugulo: mianerssorit súnguamik avdlamut
oĸarĸunatit, palasimutdle takutíkiartorit, pupèrússutsitdlo pivdlugo
Môrsasip pigdliutigerĸussâ pigdliutigûk nalujungnaerutigssãnik. 3 Môr. 14,2.
45 táunale anigame oĸalugtorssuángoĸaoĸ tamána taimailissoĸ tu-
-sâmassángordlugo, kingorna igdloĸarfingmut iserneĸ ajulersitdlugo
inuit tákuáne; kisiáne avatàne inoĸángitsume ípoĸ, tamagingnitdlo
ornigpât.

kapitalit 2.

Jîsusip tumartorsimassoĸ isumákêrfigigâ ajortainik ajorungnaersitdlugulo; Lîve ĸaerĸugâ; ajoĸersugai îsingíniartaríngitsut sapãmilo karrinik nutsuissut.

1 uvdlutdlo ĸavsínguit ĸímûngmata ãma Kapernaumimut iser- Mat. 9,1-8.
-poĸ, tusâmavâtdlo igdlumĩtoĸ. 2 ernĩnardlo amerdlasût kater- Lúk. 5,17-26.
-ssorput pânilũnît agdlât inigssaerutdlutik; oĸauserdlo táukunúnga
oĸalûtigâ. 3 ilaisalo ornigpât tumartorsimassumik âtsissut, táuna
sisamauvdlutik akiarpât. 4 inungnitdle patdlingneĸ ajuleramíko
igdlo najugà ĸulaiarpât; angmaramíkulo tumartorsimassup ínánga-
-via ningípàt. 5 ugperssusiatdle Jîsusip takugamiuk tumartorsi-
-massoĸ oĸarfigà: erneĸ-â, ajortingnik isumákêrfigineĸarputit. 6 ag-
-dlagkanigdle ilisimassut ilait tássane igsiassut ũmatimíkut isuma-
-liorput: 7 suvdlune una taimáitunik oĸauseĸarpa Gûtimut ĸaĸa-
-jardlerdlune? kina Gûtiúngitsoĸ ajortinik isumákîsínauva? 8 Jî-
-susivdle anernermigut ernĩnaĸ ilisimaleramigit ilumíkut taima i- Juán. 2,25.
-sumaliortut, oĸarfigai: suvdluse ũmativsigut taima isumaliorpise?
9 suna ajornángíneruva, imalũnît tumartorsimassumut oĸardlune:
ajortingnik isumákèrfigineĸarputit; imalũnît oĸardlune: makitdlutit
ínángavît tigûk ingerdlavdlutitdlo? 10 ilisimarĸuvdlusiugdle inûp
ernera nuname ajortinik isumákîsínaussoĸ, (tumartorsimassoĸ sã-
-pà:) 11 oĸáupavkit: makitdlutit ínángavît tigûk igdlungnutdlo a-
-ngerdlardlutit. 12 tauva ernĩnaĸ makípoĸ, ínángavigigaluanilo ti-
-guvdlugo anivoĸ tamaisa issigititdlugit; taimailissordlo tamarmik
ánilârutigàt, Gûtilo únersiutigât oĸardlutik: taimailissumik takú-
-ngisáinarpugut.

Mat. 9,9-13. [13]tauvalo ãma anivoĸ taserssûp erĸânut, inugpagssuitdlo ta-
Lúk. 5,27-32. -marmik orningmáne ajoĸersorpai. [14]ingerdlatitdlunilo Lîve Al-
-fîusip ernera takuvâ ilángauserivfingme igsiassoĸ; táuna oĸar-
-figâ: malínga; tauva nikuípoĸ maligdlugulo. [15]pivordlo nerri-
-vingme igsiatitdlugo igdluane, tauva ilángauserissut ajortuliartut-
-dlo amerdlasût Jîsusilo ajoĸersugailo nerrivingmut ingeĸatigait;
amerdlaĸigamik maligkamíkulo. [16]agdlagkanigdlo ilisimassut fa-
-risîaritdlo takugamíko ilángauserissut ajortuliartutdlo nereĸati-
-gigai, ajoĸersugainut oĸarput: suvdlune ilángauserissut ajortu-
-liartutdlo nereĸatigalugitdlo imeĸatigai? [17]Jîsusivdlo tamána tu-
-saramiuk oĸarfigai: perĸigsut katsorsaissumik pissariaĸángitdlat,
kisiáne náparsimassut. iluartut pinagit ajortuliartut ĸaerĸujartor-
-páka avdlamik isumatârĸuvdlugit.

Mat. 9,14-17. [18]Juánasivdlo farisîaritdlo ajoĸersugait îsíngíniaramik, tikiut-
Lúk. 5,33-39. -dlutigdlo aperàt: sôĸ Juánasip farisîaritdlo ajoĸersugait îsíngí-
-niartarpat, ajoĸersugkatitdle îsíngíniarnatik? [19]Jîsusivdlo sãpai:
katítugssanut ĸaerĸussat îsíngíniarsínáupat uvigssaĸ najortigalugo?
uvigssaĸ najortigalugo îsíngíniarsínáungitdlat. [20]uvdlutdle nag-
-dliúkumârput, tauva uvigssaĸ táukunánga autdlarúneĸásavoĸ;
taimailigpat îsíngíniarumârput. [21]ánorâminеĸ nutâvik ilârtûtigi-
-ssaríngilât ánorâtorĸamut, ilârtûtip nutaussup pisoĸaĸ alerĸí-
-sangmago alingnera ajornerulersitdlugo. [22]vĩnilo nutâĸ pôrusi-
-sorĸanut ímiútaríngilât, vĩnip nutâp pôrutsit ĸãsangmagit, vĩne
kuilugsínardlune pôrutsitdlo aserordlutik; kisiáne vĩne nutâĸ pô-
-rusisânut ímiútariaĸarpoĸ.

Mat. 12,1-8. [23]pivordlo sapàtiutitdlugo nautsîat avĸutigingmagit, tauva
Lúk. 6,1-5. ajoĸersugai ingerdlatitdlutik karrinik nutsuilerput. [24]farisîarit
tauva oĸarfigât: takúsagitit sapâtíkut ĸanoĸ iliortut perĸussáu-
1 Sâm. 21,6. -ngitsumik. [25]oĸarfigaile: atuáingisáinarpise Dâve ĸanoĸ iliortoĸ
taimane pissariaĸartíkamiuk, ilane ilagalugit kâleramik? [26]ĸanoĸ
Gûtip igdluanut isertoĸ Apjatâre palasiunerutitdlugo timiussatdlo
3 Môr. 24,9. kĩnerĸússutit nerigai, palasinut kisiáne nererĸussaussut, ilanilo
ilainik tunigai? [27]oĸarfigailo: sapât píngortitauvoĸ inuk pivdlugo,
inuk píngortitáungilaĸ sapât pivdlugo. [28]taimáitumik inûp ernera
sapãmut agdlât nâlagauvoĸ.

kapitalit 3.

sapãme toĸungassunik agssalik Jîsusip ajorungnaersíkâ; inugpagssuit orningmáne náparsimassortait katsorsartarai; apustilíngortut arĸaneĸ-mardluk; anernermut ivdlernartumut ĸaĸajardlernermik; Nâlagkap ilavînik.

1 ãmalo nâlagiartarfingmut iserpoĸ; inugdlo tássanĩtoĸ, táu- Mat. 12,9-14.
-ssuma agssaisa igdlue toĸungassut. 2 alapernaerssorpàtdlo sa- Lúk. 6,6-11.
-pàtíkut katsorsarumârnerâ; tássa pasigdlerumavdlugo. 3 tauva
inungmut toĸungassunik agssalingmut oĸarpoĸ: nikuitdlutit sav-
-ssarit. 4 oĸarfigailo: suna iluarpa, sapâtíkut ajúngitsuliordluni-
-lũnît ajortuliordlunilũnît, inûtitsivdlunilũnît toĸutsivdlunilũnît?
táukule nivdlíngitdlat. 5 kamagdlune tauva siagdlugit issigai, alia-
-sûtigalugitdlo ũmatait mángertorssûngmata; inugdlo táuna oĸar-
-figà: agssatit isagtíkit. isagtíkamigitdlo agssai kingumut iluar-
-síput igdlumigsut ilerdlutik. 6 farisîarit tauva aníput, ernĩnar-
-dlo Herûtasip ínugtai ilagalugit isumalioĸatigîlerput pivdlugo,
ĸanoĸ ilivdlutik toĸúmiásagigtik.

7 Jîsusile ajoĸersugkane ilagalugit taserssuarmut autdlarpoĸ; Mat. 12,15 t.
inugpagssuitdlo maligpât Galilîamit Jûtiamitdlo, 8 Jerûsalâmitdlo Lúk. 6,17-19.
Itumîamitdlo Jôrtanivdlo ungatânit, Tòruvdlo Sîtûvdlo erĸãne nu-
-nagdlit inugpagssuit ornigpât, malungnangârtuliai tusaramíkik.
9 ajoĸersugkanilo oĸarfigai umiatsiàmik upalungaerĸutigssarsiuter-
-ĸuvdlune inuit pivdlugit, tátûterĸunane. 10 mássa amerdlasût
katsorsartarpai, taimáitumik ániagdlit tamarmik táussumúnga uke-
-rũtorssũput agtorumavdlugo. 11 anerneritdlo mingugtût takussarâ-
-ngamíko patdlorfigissarât nivdlerdlutigdlo oĸardlutik: táunauvutit
Gûtip ernera. 12 inertingârpaile nalunaerutigerĸunane.

13 tauva ĸáĸamut majuarpoĸ, piumassanilo ĸaerĸuvai, táu- Lúk. 6,12-16.
-kualo ornigpàt. 14 tauvalo arĸaneĸ-mardluk perĸuvai najortuar- Mat. 10,1-4.
-ĸuvdlune oĸalũssiartortíkumavdlugitdlo; 15 pigínáussuseĸásassutdlo
nápautit katsorsarsináusavdlugit anernipiluitdlo anisísináusavdlugit:
16 Sîmût, táuna Pîtrusimik atserpà, 17 Jãkulo Sipitîusip ernera,
Juánasilo Jãkup ĸatángutâ, táuko atserpai Buanerrisinik, imáipoĸ:
kagdlersitsinermik píssusilingnik, 18 Antriarsilo Pilípulo Bartulu-
-mîusilo Matîusilo Tûmalo Jãkulo Alfîusip ernera, Tatîusilo
Sîmûtdlo ilungersornertòĸ 19 Jûtarsilo Iskârìôĸ, táuna pisitsissà.

20 igdlumutdlo píput, tauvalo ãma inuit katerssulerput neri-
-nerdlũnît ajulersitdlugit. 21 kanigissaisalo tusaramíko aníput ti-
-gujumavdlugo, oĸaramik: ingminik sianigiungnaerpoĸ. 22 agdlag-

Mat. 12, 24-32. Lúk. 11,15 tt. -kanigdlo ilisimassut Jerûsalâmit atersimassut oĸarput: Bîlsipûle
ilumiugà, imalo: anernipiluit anisítarpai anernipiluit nâlagât ikior-
-tigalugo. 23 tauva ĸaerĸuvdlugit ássersûtitigut oĸarfigai: ĸanoĸ
ilivdlune Sãtanip Sãtane anisísínauvâ? 24 nâlagauvfiup inue ilagîg-
-kungnaerunik atasínáungitdlat. 25 igdloĸatigîtdlũnît ilagîgkung-
-naerunik atasínáungitdlat. 26 Sãtanilo ingminut akerartulerune
ingminigdlo ilagiungnaerune atasínáusángilaĸ, soraersimásavoĸ.
27 inuk nakuarssûp igdluanut isersínáungilaĸ peĸutainik pîaivfigalugo,
kisiáne nakuarssuaĸ kilerssorĸàruniuk; tauvalo igdlua pîaivfigisí-
-nauvà. 28 ilumut oĸáupavse: ajortuliainik tamanik isumákêrfigine-
-ĸásáput inuit ĸitornait, ĸaĸajardlernerinigdlo agdlàt ĸaĸajardliu-
-tigissainik; 29 kisiáne anernermut ivdlernartumut ĸaĸajardlersoĸ
isumákêrfiginеĸarfigssaerutdluínarpoĸ, pitdlagagssauvordle erĸartũ-
-ssúmik nâgssáungitsumik. 30 oĸarmata: mingugtûmik anerniliuvoĸ.
Mat. 12, 46-50. Lúk. 8,19-21. 31 tauva ĸatángutailo arnâlo tikiúput silatangiutdlutik, oĸar-
-titsivdlutigdlo ĸaerĸuvât. 32 inuitdle igsiavdlutik ilusimagât, táu-
-kualo oĸarfigât: ata, arnavitdlo ĸatángutivitdlo tarĸama aperĸu-
-tigâtit. 33 akivailo oĸardlune: kina arnaràra, kíkutdlo ĸatánguti-
-gãka? 34 avatiminilo igsiassut siagdlugit issigai oĸardlunilo: ta-
-mássa arnara ĸatángutíkalo. 35 mássa Gûtip perĸussânik ma-
-lingnigtoĸ tássa nukara najagalo arnaralo.

kapitalit 4.

siaruarterissumik ássersût; nanerût nápartap atânut ilissugssáungitsoĸ; ûgtûtigissa-
-mingnik inuit ûgtorfiginеĸásassut; nautsîagssanik inerikiartortunik sînupivdlo naut-
-sîagssartânik ássersûtit; anorerssuaĸ Nâlagkap ĸatsortíkâ.

Mat. 13,1-23. Lúk. 8,4-15. 1 ãmalo ajoĸersuilerpoĸ taserssûp sinâne; inugpagssuitdlo
katerssorfigilermáne umiatsiâmut ikivdlune tássane taserssuarme
ingípoĸ, inuitdlo tamarmik nunamĩput tatsip sinâne. 2 tauva ajo-
-ĸersortualerpai ássersûtitigut, ajoĸersuisitdlunilo oĸarfigai: 3 tu-
-sarnàrniaritse. ata, nautsîagssanik siaruarterissoĸ siaruarteriar-
-tortoĸ. 4 pivordlo siaruarterisitdlugo, tauva ilait avĸusernup sa-
-nianut tugput, tingmíssatdlo ĸilaup atânĩtut pukulugkiartorpait
nungutdlugitdlo. 5 ilaitdlo ujaragtûmut ivssoĸardluángitsumut tug-
-put naulertordlutigdlo itisûmik ivssoĸángínamik. 6 seĸinerdle
nuingmat ĩput, sordlaĸángínamigdlo toĸúput. 7 ilaitdlo kakit-
-dlarnaĸutit akornánut tugput, kakitdlarnaĸutitdlo naujartoramik
táuko ipitípait, taimáitumik ineritítaĸángitdlat. 8 ilaitdlo ivsso-

-rigsumut tugput ineritítaĸalerdlutigdlo naujartortunik agdliartor-
-tunik; ilait ineritítaĸarput pingasunik ĸuleriagkanik, ilaitdlo arfi-
-nilingnik ĸuleriagkanik, ilaitdlo untritileriagkanik. 9 oĸarfigailo:
tusarsínaussunik siutilik tusardle. 10 kisíngorungmatdle najor-
-taisa táuko arĸaneĸ-mardluk ilagalugit ássersũmik tamatumínga
aperssorpât. 11 oĸarfigailo: ilivse tuninekarpuse ángigissaĸ Gûtip
nâlagauvfiata pia ilisarerĸuvdlugo, ivkule ilagíngisavut nungutdlu-
-git ássersûtitigut pineĸartarput. 12 issigalutigdlo takungnísang- Is. 6,9 t.
-mata ilisarissaĸarnatigdlo, tusardlutigdlo tusãsangmata pâsissa-
-ĸarnatigdlo; sângnaviásángingmata, ajortainigdlo isumákêrfigineĸá-
-sángingmata. 13 oĸarfigailo: ássersût tamána pâsíngínavsiuk ĸa-
-noĸ ilivdluse ilai tamaisa pâsísavisigik? 14 siaruarterissup oĸau-
-seĸ siaruarterpâ. 15 tássáuputdle avĸusernup sanianĩtut: oĸauseĸ
sume siaruarterneĸartoĸ tusarângássuk, katsornane tauva Sãtanip
oĸauseĸ ũmatainut siaruartigaugaluaĸ pîariartorarâ. 16 taimátaoĸ
ujaragtùmut siaruartersimassut tássa imáitut: oĸauseĸ tusarânga-
-míko tipaitsugdlutik pigilerasuararât; 17 ilumíkutdle sordlaĸángí-
-namik soraiáput, kingornalo oĸauseĸ píssutigalugo nâgdliugtitsi-
-ssoĸalerângat kinugingnigtoĸalerângatdlo katsornatik mamiatsale-
-raraut. 18 kakitdlarnaĸutitdlo akornánut siaruartersimassut tássa
imáitut: oĸautsimik tusartut, 19 kisiáne silap matuma pê isuma-
-nerdlûtigigamíkik, pisũssutsimigdlo sagdloĸítarmatik, avdlatdlo pi-
-leritsangnerit isermata, oĸauseĸ ipitítarât ineritítaĸarnatigdlo.
20 ivssorigsumutdlo siaruartersimassut tássa imáitut: oĸautsimik
tusartut ilagsivdlugulo ineritítaĸalerdlutigdlo, ilait pingasunik
ĸuleriagkanik, ilaitdlo arfinilingnik ĸuleriagkanik, ilaitdlo untriti-
-leriagkanik. 21 oĸarfigailo: nanerûtdlũnît erĸútarnerpât nápar- Mat. 5,15. Lúk. 11,33,
-tap atânut nerriviuvdlũnît atânut iliumavdlugo? nanerûserfing- 8,16.
-mut iliumavdlugo pissartaríngínerpât? 22 mássa issertugkamik Mat. 10,26. Lúk. 12,2.
erssísángitsoĸángilaĸ, ángigissamigdlo navsuerúkumãngitsoĸángilaĸ.
23 tusarsínaussunik siutilik tusardle. 24 oĸarfigailo: tusagkase
sianiginiarsigik. ûgtûtigissavsínik ûgtorfigineĸarumârpuse taperfi- Mat. 7,2. Lúk. 6,38.
-gineĸarumârdlusilo ilivse tusartuse. 25 mássa peĸartoĸ tunine- Mat. 25,29.
-ĸásavoĸ, peĸángitsordle arsârneĸásavoĸ pianik agdlât. Lúk. 19,26.

26 oĸarpordlo: Gûtip nâlagauvfia taimáipoĸ sôrdlo inûp naut-
-sîagssat nunamut erĸarpagit, 27 sinigtardlunilo makítardlunilo ú-
-nuardlo uvdlordlo ingiatdlordlugit; tauvalo nautsîagssat naulersut
agdliartordlutigdlo, ĸanoĸ ilivdlutik pissunik ilisimángisitdlugo.
28 nunap ingminit inerítítarmagit: ivĩnait perĸârdlugit, kingornalo

karrit, kingornalo ĸajûssiagssat nãmagtut karrit iluine. 29 ineriti-
-tatdlo pissagssaulerângata katsornane kivdlûtigdlit autdlartítarai,
katerssuivfik nagdliungmat. 30 oĸarpordlo: sumik Gûtip nâla-
-gauvfia ássisiúsanerparput? ĸanoĸ ítumigdlũnît ássersũmik ásser-
Lúk. 13,18 t. -sũsavarput? 31 sôrdlo sînupip nautsîagssartâ, nunamut ilivdlugo
Mat. 13,31 t. nautsîarineĸarângame mingnerugaluarpoĸ nautsîagssanit nunamĩtu-
-nit tamanit; 32 nautsîarineĸarângamile agdliartoraraoĸ angneruler-
-dlunilo nautsîaĸatiminit tamanit avaleĸutitârdlunilo angisûnik,
tingmíssat ĸilaup atânĩtut initâriartorsínãngortitdlugit alángigâne.
33 ássersûtit taimáitut amerdlasût atordlugit oĸautsimik oĸalug-
-figai tusarsínáussusiat nâpertordlugo. 34 ássersûtitdlo atornagit
oĸalugfigíngilai, alisimatitdlugitdle ajoĸersugkane tamákuninga ta-
-manik navsuiaivfigai.
Mat. 8,23-27. 35 uvdlordlo tamána únungmat oĸarfigai: akianut ikârta.
Lúk. 8,22-25. 36 inuitdlo autdlartíkamíkik umiatsiânĩtoĸ nagsarpât, avdlatdlo
umiatsiait ilagait. 37 anorâsuartorssuángorpordle umiatsiaĸ user-
-sardlugo ímagtorssuángordlugo. 38 táunale umiatsiaup aĸuanît-
-dlune sinigtoĸ akiseĸardlune. itersarpât tauva oĸarfigalugo:
ajoĸersuissoĸ, soĸutigíngiliuk umiuleravta? 39 tauva makípoĸ, ano-
-rilo agpisalûtdlugo imaĸ oĸarfigâ: nipaitdlît, sujorssúsaerit. anore
tauva atorssarúpoĸ ĸatsordluínardlunilo. 40 oĸarfigailo: sôĸ taima
nangiarpise? ata ugperssuseĸángingâravse. 41 ersingâlerputdlo o-
-ĸaloĸatigîlerdlutik: kiname una? anorivdlo ímavdlo nâlagkât.

kapitalit 5.

Jîsusip anernipiluk inungmit anisitdlugo pûlukinut pulatíkâ; arnaĸ aunârsínartoĸ ajorungnaersíkâ Jaerusivdlo pania ũmartitdlugo.

Mat. 8,28-34. 1 tauva taserssûp ungatânut pîput Gatâramiut nunãnut. 2 u-
Lúk. 8,26-39. -miatsiâmitdlo niungmat ernĩnaĸ ilivernit inûp naláupâ mingugtû-
-mik anernigdlup; 3 táuna iliverne ineĸartoĸ, ĸilerssornerdlo sa-
-perpât kalivnerssuarnigdlũnît nâme. 4 ĸavsînik ĸilerssoraluarâ-
-ngáne parnaerutinik kalivnerssuarnigdlo, kalivnerssuit tauva kig-
-torararai parnaerutitdlo nungutdlartitdlugit ĸunutitagssaunanilo.
5 uvdlúkutdlo únuákutdlo nungutdlugit ĸáĸanîtdlunilo ilivernĩtartoĸ
nivdliavdlunilo ujarĸanigdlo tigdlugtardlune. 6 Jîsusile asianit ta-
-kuleramiuk arpagdlune ornigpâ patdlorfigalugulo, 7 nivdlingârdlu-
-nilo oĸardlune: súsagavkit Jîsuse-â, Gûtip ĸutsingneruvsârtup
ernera? ilungersordlunga oĸáupavkit Gûte narĸigsigalugo ániar-

-terĸunanga. 8 ima oĸarfigigaluarmane: anerneĸ mingugtôĸ ùmâ,
inungmit ùmánga anît. 9 aperâlo: ĸanoĸ ateĸarpit? akivâlo: lî-
-giùnilingmik ateĸarpunga, amerdlaĸigavta. 10 ĸínuvigingârpâlo ta-
-matuma erĸânit autdlarterĸunatik. 11 tássanile ĸáĸame pûluker-
-pagssuit ítut nerissut. 12 tauva anernipiluit táukua tamarmik
ĸínuvigât oĸardlutik: pùlukinut ukunúnga autdlartítigut táukunú-
-nga pularĸuvdluta. 13 Jìsusivdlo ernĩnaĸ perĸuvai. tauva aner-
-nerit mingugtùt aníput pùlukinut pulavdlutik; pùlukerpagssuitdlo
ivnamit taserssuarmut tingíput, (mássalo mardlungnik tûsintigdlit
migssilioraít,) tatsimilo ipíput. 14 pùlukinigdlo pârssissut ĸimãput,
tamánalo oĸalugtuarât igdlorpalingme erĸânilo. tauva aníput ta-
-mána taimailissoĸ takujartordlugo. 15 Jîsusimutdlo pigamik aner-
-nipiluliugaluaĸ táuna lîgiûnilingmik piliugaluaĸ takuvât igsiassoĸ
ánorârsimavdlunilo silaĸardlunilo; ersilerputdlo. 16 issigingnârsi-
-massutdlo oĸalugtũpait táuko anernipiluliugaluartumik ĸanoĸ ili-
-ssumik pùlukinigdlo. 17 tauva inalerpât erĸaningnit autdlarĸuv-
-dlugo. 18 umiatsiâmutdlo ikilermat anernipiluliugaluap táussuma
ĸínuvigâ najorunavdlugo. 19 Jîsusivdle akueríngilâ, imale oĸarfigâ:
igdlungnut angerdlarit ilangnut oĸalugtùtdlugitdlo ĸanoĸ agtigi-
-ssumik Nâlagkap pisimagâtit nagdligtorsimavdlutitdlo. 20 tauva
autdlarpoĸ Dikãpulime oĸalũssíssutigalugo ĸanoĸ agtigissumik Jî-
-susip pigâne; tamarmigdlo tupigusùtigât.
21 Jîsusilo umiatsiâmik kingumut akianut ikârmat, inugpag- Mat. 9,1.
-ssuit táussumúnga katerssorput; táunale taserssûp sinânĩtoĸ. Lúk. 8,40.
22 atalo, nâlagiartarfiup misigssortaisa ilàta Jaerusimik atigdlup Lúk. 8,41-56.
ornigpâ, takugamiugdlo isigaisa sãuut patdlorpoĸ 23 ĸínuvigingâr- Mat. 9,18-26.
-dlugulo oĸardlune: paniga toĸulerpoĸ; agssangnik patigkiartoruk
ánarĸuvdlugo, tauva ũmásavoĸ. 24 ingerdlaĸatigâ tauva, inugpag-
-ssuitdlo maligpât nivniortitdlugulo. 25 arnardlo tássanĩtoĸ ukiut
arĸaneĸ-mardluk aunârsínartoĸ 26 nâgdliugsimangârtordlo nakorsa-
-nit amerdlasùnit, pinilo tamaisa nungúsimagai, iluarsinanile kig-
-dlormut ajoriartorsínartoĸ. 27 táussuma Jîsuse tusâmagamiuk,
inuit akornatigut ánorâ agtoriartorpâ tunuanit; 28 oĸarame: áno-
-râlũnît agtorsínaruvko ajorungnáisaunga. 29 tauva auata puila-
-ssua ernĩnaĸ parĸerpoĸ, timimigutdlo misigilerpoĸ ániarungnaer-
-dlune ajorungnaerame. 30 Jîsusilo ernĩnaĸ ingmine misigilerpoĸ
píkunartoĸ ingminit aningmat, inuitdlo akornáne tunungmut sâg-
-dlune oĸarpoĸ: kia ánorássáka agtorpai? 31 ajoĸersugaisalo oĸar-
-fîgât: takuvatit inuit nivniortíkâtit, taimáitoĸ oĸarputit: kia ag-

-torpàngâ? [32]tauva kiviardlune taimailiortoĸ takuniarpâ. [33]ar-
-nardle sujôralerpoĸ ùligdlunilo, ĸanoĸ pineĸarnerminik ilisima-
-game, patdlorfigiartordlugulo sagdlunane tamanik nalunaerfigâ.
[34]oĸarfigâle: panik-â, ugpernerpit ánáupâtit, erĸigsivdlutit anger-
-dlarit, ániarungnaerdlutitdlo perĸigsît. [35]sule oĸalugtitdlugo nâ-
-lagiartarfiup misigssortâta inoĸutaisa ilait tikiúput oĸardlutik:
panìt toĸuvoĸ, sôĸ ajoĸersuissoĸ sule pissarissersorpiuk? [36]Jîsu-
-sivdle oĸalùserissât ernînaĸ tusaramiuk nâlagiartarfiup misig-
-ssortâ oĸarfigâ: sujôranak, ugpersínait. [37]avdlatdlo ingminut
ilaorĸúngilai, kisiáne Pîtruse Jãkulo Juánasilo Jãkup ĸatángutâ.
[38]nàlagiartarfiuvdlo misigssortâta igdluanut pigame perpalugtutdlo
takugamigit ĸiangârtutdlo upítorssuitdlo, [39]tauva iserdlune oĸarfigai:
sôĸ perpalugdlusilo ĸiavise? merdlertoĸ toĸúngilaĸ, sinigsínarpoĸ.
[40]igdlautigâtdle. tauva tamaisa anisípai, merdlertuvdlo angutâ
arnâlo ingiaĸatinilo ilaseralugit iserpoĸ merdlertup ínángavianut.
[41]merdlertordlo tiguvâ agssaisigut oĸarfigalugulo: talíta kumi,
nugterdlugo imáipoĸ: niviarsiaraĸ, oĸáupavkit, makítit. [42]niviar-
-siarardlo ernînaĸ makípoĸ saĸilerdlunilo, arĸaneĸ-mardlungnik
ukioĸarame. táukule ánilângâĸaut. [43]inertingârpaile tamána ki-
-mut nalunaerĸunago; oĸarpordlo nerdlísagât.

kapitalit 6.

Jîsuse Nãsaráme mamiatsautigineĸartoĸ; apustiline arĸaneĸ-mardluk únersûtdlugitdlo autdlartíkai; Juánase kuississoĸ niaĸuersitaussoĸ; angutit tatdlimanik tûsintigdlit Jîsusip nerdlerai; tatsip ĸâgut pisugtoĸ; náparsimassut ánorânik agtuissut ajorungnaersut.

Mat. 13, [1]tássángalo anivoĸ nunaminut pivdlune, ajoĸersugaisalo ma-
53-58. -ligpàt. [2]sapâtdlo nagdliungmat nâlagiartarfingme ajoĸersuiler-
-poĸ. amerdlasûtdlo tusaramíko ánilâlerput oĸardlutik: sumit
una taimailerpa? sunalo-una ilisimássut táussumúnga túniússaĸ,
kivdlingnartuliatdlo máko agssaisigut pissartut? [3]táunáungínerpa
sanassoĸ, Mâriap ernera, Jãkuvdlo Jôrsasivdlo Jûtavdlo Sîmûvdlo
ĸatángutât? najailo tamâne uvavtíníngínerpat? mamiatsautigât-
Lúk. 4,24. -dlo. [4]Jîsusivdle oĸarfigai: pruvfîte asigínarneĸaráingilaĸ ki-
Juán. 4,44. -siáne nunamine erĸardliminilo igdluminilo. [5]tássanilo kivdling-
-nartuliorneĸ saperpoĸ, náparsimassut ĸavsínguit kisîsa agsang-
-minik patigpai katsorsardlugit. [6]ugpíngíssusiatdlo tupigusûtigâ.
nunaĸarfingnilo saĸiuarpoĸ ajoĸersuivdlune.

7 táukulo arĸaneĸ-mardluk ĸaerĸuvai autdlartilerdlugitdlo Mat. 10,1-15.
mardlúkûtârdlugit pigínáussuseĸartitdlugitdlo anernernut mingug- Lúk. 9,1-6.
-tûnut; 8 inápailo ingerdlatitdlutik sumik nagsarĸunagit, ajáupí-
-ssamik kisiáne, taĸuarfilissarnatigdlo neĸigssalissarnatigdlo ani-
-ngaussauigdlo ĸiterúmioĸásángitsut; 9 isigangmânigdle kamigsi-
-másassut mardlunguigdlo ánorârsiuásanatik. 10 oĸarfigailo: sume
igdlumut iserângavse tássanĩtuaritse tássánga autdlarserdluse.
11 sumilo ilagsiumángigpase tusarumanasilo, tauva tássánga aniv-
-dluse isigkase ĸassîarsigik táukunúnga nalunaiautigssamik. ilu-
-mut oĸáupavse: Sûtumalo Gumôralo erĸartûtivfigssame atugssau-
-nerussumik piuneĸásáput nunaĸarfingmit táussumánga. 12 tauva
autdlarput oĸalũssivdlutigdlo avdlamik isumatârĸuvdlugit. 13 aner-
-nipiluitdlo amerdlasût anisípait, náparsimassutdlo amerdlasût û-
-liamik tanípait katsorsardlugitdlo.
14 tamánalo kúngip Herûtasip tusâmaleramiuk, (arĸa ilisima- Mat 14,1 t.
-ssaulermat,) oĸarpoĸ: Juánase kuississoĸ toĸussunit makísi- Lúk. 9,7-9.
-mangmat kivdlingnartulíssutit táussumane súnĩput. 15 ilaitdle o-
-ĸarput: Elia-una; ilaitdlo oĸarput: pruvfîtiuvoĸ pruvfîtit ilâtut
ítoĸ. 16 Herûtasivdle tusâmaleramiuk oĸarpoĸ: Juánase niaĸuer-
-sitara tássauvoĸ, táuna toĸussunit makísimavoĸ. 17 táuname He- Mat. 14,3-12.
-rûtase autdlartitsisimassoĸ Juánase tigutitdlugo parnaerússiving- Lúk. 3,19 t.
-mutdlo pisitdlugo ĸilerssortísimagâ nugkame Pilípup nulia Herû-
-tiarse nuliariligkane pivdlugo. 18 Juánase Herûtasimut oĸarmat:
iluángilaĸ nugkavit nulia pigileragko. 19 Herûtiarsile nautsorssui-
-voĸ toĸúkumavdlugo, ajordlugule; 20 Herûtasip Juánase sujôrássu-
-tigingmago, ilisimagamiuk angutaussoĸ iluartoĸ ivdlernartoĸ, ser-
-nigissarâlo, tusarângamiugdlo ĸavsînik nâlagtarâ tusarumatdlar-
-dlugulo. 21 uvdlordle piungnarfiussoĸ nagdliungmat, Herûtase
inûvfigsiordlune nerdlîagssiormat nâlagarssuartaminut sákutûtdlo
nâlagaunerinut Galilîamilo pingârtunut, 22 Herûtiarsivdlo pania iser-
-mat tapardlunilo, Herûtasivdlo nereĸataisalo nuánarigamíko: tauva
kúngip niviarsiaraĸ oĸarfigâ: piumassangnik ĸínuvigínga, tuniumâr-
-pavkit tauva. 23 ugpernarsaivfigâlo [oĸardlune]: sumigdlũnît ĸí-
-nuvigigaluarungma tuniumârpavkit nâlagauvfingma agfânik agdlât.
24 táunale anivoĸ arne aperalugo: suna ĸínutigísavara? akivâ:
Juánasip kuississup niaĸua. 25 tauva ernĩnaĸ iserasuarpoĸ kúngi-
-mut, ĸinuvdlunilo oĸarpoĸ: mãnardluínaĸ tunerĸuvunga Juánasip
kuississup niaĸuanik pûgútamut ilisimavdlugo. 26 kúngile aliasu-
-ngâlerpoĸ, ugpernarsáunile pivdlugo nereĸatinilo pivdlugit ĸinu-

-lugsinartíkunángilâ. [27]kúngip tauva ernĩnaĸ kúngimik pârssi-
-ssut ilàt autdlartípâ niaĸua ârĸuvdlugo. [28]táussumalo par-
-naerússivingmut niaĸueriartorpâ, niaĸualo ãpà pùgútamut ilisi-
-mavdlugo, niviarsiarĸamutdlo túniúpâ, niviarsiarĸavdlo arnaminut
túniúpâ. [29]ajoĸersugaisalo tusaramíko timâ tigujartorpât, iliver-
-mutdlo ilivât.
Lúk. 9,10 t. [30]apustilitdlo Jîsusimut katerssorput tamanik nalunaerfiga-
Mat. 14,13. Juán. 6,1 t. -lugo suliarissamingnigdlo ajoĸersùtigissamingnigdlo. [31]oĸarfi-
-gailo: ilivse asimut ĸaigatdlaritse inoĸángitsumut ĸasuersâtdlat-
-siardlusilo. tikiútartutdlo autdlartartutdlo amerdlaĸingmata, ne-
-rinerdlũnît ajulersitdlutik. [32]tauva umiatsiàmik asimut autdlar-
-put inoĸángitsumut. [33]inuitdlo takuvait autdlartut, ilarpagssui-
-salo ilisarât, nunaĸarfingnitdlo tamanit katerssordlutik tássunga
8,1 tt. ĸuterorput ingiardlugit tikitdlugulo. [34]Jîsusilo niugame inugpag-
Mat. 14, 14-21. -ssuitdlo takugamigit nãkigilerpai, savatut pârssissoĸángitsutut
9,36. ingmata; amerdlasùnigdlo ajoĸersulerpai. [35]uvalilermatdlo ajoĸer-
Lúk. 9,11-17. Juán. 6,5-13. -sugaisa ornigpât oĸardlutik: tamána inoĸángilaĸ, uvalilerdlunilo;
[36]ilingnit autdlartíkit igdlulingnit nunaĸarfingnitdlo matuma erĸâ-
-nĩtunit neĸigssarsiniariartorĸuvdlugit, nerissagssauteĸángingmata.
[37]akivaile oĸardlune: ilivse nerdlersigik. oĸarfigât tauva: ani-
-ngaussat mardlungnik untritigdlit neĸigssarsiniutigiartúsanerpavut
nerdlerdlugitdlo? [38]oĸarfigaile: ĸavsinik timiussauteĸarpise? ta-
-kuniaiartoritse. sujunersiutigigamíkigdlo oĸarput: tatdlimáuput,
aulisagkatdlo mardluk tássa. [39]tauva inápai tamaisa ĸagssimiuâr-
-tutut ingiterĸuvdlugit nunap merĸuinut. [40]tauva ingíput ingmíkut
katerssángortardlutik, ilait untritiliussartut, ilaitdlo tatdlimanik
ĸuliliussartut. [41]timiussatdlo táuko tatdlimat aulisagkatdlo táuko
mardluk tiguvai ĸilangmut ârdlordlune pivdluarĸussivdlunilo, ti-
-miussatdlo avgordlugit ajoĸersugkaminut túniúpai savssaigdliuti-
-gerĸuvdlugit, aulisagkatdlo táuko mardluk tamanut avgorpai. [42]ta-
-marmigdlo neríput ĸârsitdlardlutik. [43]katerssuigamigdlo nuio-
-ragkat arĸaneĸ-mardluk ímerpait agfakunik aulisagaminernigdlo.
[44]tamákuníngale nerissut angutit tatdlimanik tùsintiliúput.
Mat. 14, 22-33. Juán. 6,15-21. [45]ernĩnardlo ajoĸersugkane tuavisârpai umiatsiâmut ikerĸuv-
-dlugit, akianut sujuarĸuvdlugit Bîtsaitamut, inuit ingminit aut-
-dlartitserdlugit. [46]angerdlartíkamigitdlo ĸáĸamut tugsiariartorpoĸ.
[47]únungmatdlo, umiatsiait taserssuarme avasigdlerêrsut, nuname
kisíngorúpoĸ. [48]takuvailo ipúniardlutik ajulersut, anore agssora-
-míko. únuákutdlo pigârfît sisamãne tikípai tatsip ĸâgut pisug-

-dlune ĸàngernialerdlugitdlo. 49 takugamíkulo tatsip ĸàgut pisug-
-toĸ, aliortugausoràt nivdlileĸalutigdlo; 50 tamarmik takugamíko
ánilârdlutigdlo. ernînardle oĸalugfigilerpai oĸarfigalugit: tugpat-
-dleritse, uvangauvunga, erseĸinase. 51 umiatsiâmutdlo íkiviging-
-magit ĸatsorpoĸ. tauva ánilângâĸalutigdlo tupigusungâĸaut;
52 timiussat sianigíssutigínginamíkik, ũmatitik máugertitaungmata.
53 ikâramigdlo nunamut Ginîsarámut píput tulagdlutigdlo.

54 umiatsiàmitdlo niungmata ernînaĸ ilisarât, 55 angalaler- Mat. 14,
-putdlo erĸartik tamákerdlugo, iluaitdlissutdlo angatdlatilerpait 34-36.
ínángavînîtitdlugit, sumîtoĸ tusarângamíko. 56 sumutdlo nunaĸar-
-fingmutdlũnît igdlorpalingmutdlũnît igdlulingmutdlũnît iserângat,
náparsimassut niuveriartortarfingmut ilissarpait, kínuvigissarpàtdlo
ánoràme kilúngautàlũnît ingmingnut agtorterĸuvdlugo; tamarmigdlo
táussuminga agtuissut ajorungnaerput.

kapitalit 7.

Jîsuse farisîarinik agssuardlersoĸ; inungmut mingungnaĸutaussut; arnamik Kânãkut ilãnik; îvfata.

1 farisîaritdlo agdlagkanigdlo ilisimassut ilaisa Jerûsalàmit Mat. 15,1-20.
pissut katerssorfigàt. 2 ajoĸersugaisalo ilait takugamíkik nerissut
agssatik nalingínautitdlugit, imáipoĸ: assagsimanagit, agssuarait
tauva. 3 (farisîarit Jùtitdlo tamarmik nerissarínginamik kisiáne
agssatik assagdluarĸârdlugit, tàssa sujugdlernit maligagssarsiat
aulajangiúniardlugit. 4 niuveriartortarfingmitdlo [pisiatik] nerissa-
-ríngilait kisiáne errortorĸàrdlugit, avdlatdlo ĸavsît ilerĸorsiarait
aulajangiússagssautitdlugit: ermutsit errortúsassut ĸúmuátatdlo
pùgùtatdlo kangnúsaussut natdlartarfîtdlo.) 5 tauva farisîarit ag-
-dlagkanigdlo ilisimassut aperât: sôĸ ajoĸersugkatit saĸissaríngit-
-dlat sujugdlernit maligagssarsiat maligdlugit, agssatik assagsi-
-managit nerissaramik? 6 akivaile oĸardlune: erĸordluarsimassu-
-mik Isaiap takordlùgkerssârutigâse ilivse ilumôrtùssârniartuse, Is. 29,13.
sôrdlo agdlagsimassoĸ: inuiait ukua atarĸissarãnga ĸardluming-
-nik, ũmataisale ungasigpãnga; 7 asulînaĸ kivfartũtarãnga, ajoĸer-
-sûtit inuínait inatsisigissait ajoĸersùtigissaramíkik. 8 Gùtip iná-
-ssutâ isumákêrdlugo inungnit maligagssarsiat aulajangiútaravsigik
ĸúmuátat ermutsitdlo errortortarĸuvdlugit; avdlatdlo taimáitut
ĸavsît ilerĸoràse. 9 oĸarfigailo: pitsangmik Gùtip inássutâ ato-
-rungnaersíparse maligagssarsiase maleruarumavdlugit. 10 Môrsase 2 Môr. 20,12,
oĸarmat: atâtatdlo anânatdlo atarĸíkit, imalo: atâtaminutdlũnît 21,16.

anânaminutdlũnît oĸarnigtoĸ toĸúsavoĸ. 11 ilivsile oĸararause:
inuk angúminutdlũnît arnaminutdlũnît ima oĸarpat: korpâniuvoĸ
(imáitoĸ: tunissutauvoĸ) uvavnit pissagssaraluit, 12 tauva kingorna
angúminutdlũnît arnaminutdlũnît avâgingnerĸúngilarse; 13 taimalo
Gûtip oĸausia saĸigtíparse maligagssarsiavsigut ilerĸorsiavsigut;
taimáitutdlo ĸavsît ilerĸoràse. 14 tauva inuit tamaisa ĸaerĸuvai
oĸarfigalugit: tamavse tusarnàrsinga pâsiniardlugulo: 15 ĸanoĸ ítut-
-dlũnît inùp avatânĩtut inuk mingugtísináungilât táussumúnga ise-
-rângamik, kisiáne táussumánga anissut tássauko inungmik mingug-
-titsissut. 16 tusarsínaussunik siutilik tusardle. 17 tauva inuit
ĸimagdlugit igdlumut isermat, ajoĸersugaisa aperssorpât ássersũ-
-mik tamatumínga. 18 akivailo: sunauvfa ilivsísaoĸ sujuneĸángi-
-lase? misigíngilase avatânit inungmut isertut ĸanoĸ itutdlũnît
mingugtísináungíkât? 19 ũmatânut pinatik nássanut pissarmata
samûnalo anissardlutik nerissat tamarmik minguiarfiatigut. 20 o-
-ĸarpordlo: inungmit anissut inuk mingugtítarât. 21 ĸamánga
inuit ũmatainit anissarmata isumapiluit, arnauneĸarnerdlo uver-
-ssainerdlo toĸutsinerdlo 22 tigdlingnerdlo piumatûnerdlo ilerĸupi-
-luitdlo perĸusersûnerdlo kángunartuliornerdlo angnerússinerdlo
ĸaĸajardlernerdlo angneruniarnerdlo sujuneĸángitsorpatdlangnerdlo.
23 tamáko ajortut tamarmik ĸamánga anissarput, inugdlo mingug-
-títarpât.
Mat. 15, 21-28. 24 tauva nikuitdlune tássánga autdlarpoĸ Tôruvdlo Sîtûvdlo
tungãnut; igdlumutdlo iserpoĸ inuit arajutsisârniardlugit, arajutsi-
-ssausínaunanile. 25 mássa arnap tusâmasimagâ, táussuma paní-
-ngua anernermik mingugtûmik piliussoĸ; táuna tikiúpoĸ isigaisa
sãnut patdlordlune. 26 arnaĸ táuna Grĩkeriussoĸ, Finĩsiame Sê-
-riap ilâne nunaveĸartoĸ. ĸínuvigâlo anernipiluk paningminit ani-
-serĸuvdlugo. 27 Jîsusivdle oĸarfigâ: ĸitornaussut ĸârsitdlarĸârat-
-dlardlit; iluángingmat merdlertut nerissagssainik arsârdlugit
ĸingmínguanutdlo erĸardlugit. 28 akivâle oĸardlune: mássame,
Nâlagaĸ; taimáitoĸ ĸingmínguit nerriviup atâne merdlertut nákâ-
-lanikuinik nerissarput. 29 oĸarfigâlo: oĸauseĸ tamána pivdlugo
autdlarit, anernipiluk paningnit anisimavoĸ. 30 igdluminutdlo a-
-ngerdlarame nàpípà anernipiluk anisimassoĸ, paninilo ínánga-
-vingmine nalassoĸ.
Mat. 15,29. 31 Tôruvdlo Sîtûvdlo erĸãnit kingumut autdlarame Galilîap
taserssuanut pivoĸ, Dikãpulip ilânut. 32 tauva tusilartoĸ oĸa-
-lungneĸ ajungajagtoĸ táussumúnga pisípât, ĸínuvigâtdlo agssang-

-minik agtorĸuvdlugo. 33 tauva inungnit ingmíkôrtitdlugo agssane
siutainut mangúpai, ĸiserdlunilo oĸà agtorpà. 34 ĸilangmutdlo âr-
-dlorpoĸ, anersâmivdlunilo oĸarfigà: ìvfata, ináipoĸ: angmarit.
35 tauva siutai ernĩnaĸ angmarput, oĸâlo noĸarutaiarpoĸ, oĸalug-
-dlualerpordlo. 36 inerterpailo tamána kimut oĸautigerĸunago; ki-
-siáne inertingâraluarmatik angnerungârtumik oĸautigisínarpàt.
37 tauva ánilângârput oĸardlutigdlo: tamaisa ajúngitsumik iliorpai;
tusilartut tusaissúngortípai, oĸalungnerdlo ajortut oĸalugtúngortípai.

kapitalit 8.

inuit sisamanik tûsintigdlit Jîsusip nerisíkai; farisîarit nalunaerĸúmik ĸilangmit piniar-
-figigât; sêrnarsautigssiãnut mianerssorĸussissoĸ; Bîtsaitame tagpîtsoĸ tagpigsisíkâ;
Jîsusip ániangârnigsse toĸunigssilo oĸalûtigigai malerĸuvdlunilo.

1 taimaníkut inugparujugssuit tássanîngmata nerissagssaĸar- Mat. 15,
-natigdlo, Jîsusip ajoĸersugkane ĸaerĸuvai oĸarfigalugitdlo: 2 inuit 32-38.
uko nagdligeĸãka, uvdlut pingasut najormánga nerissagssaĸara-
-tigdlo. 3 îsisínagit angerdlartíkaluaruvkit ingerdlatitdlutik tumá-
-ngorĸajaĸaut; ilait ungasigsumit pigamik. 4 ajoĸersugaisalo sã-
-pât: sumit inûp uko ĸârsitdlautigssarsísanerpai tamâne inoĸá-
-ngitsume? 5 aperailo: ĸavsinik timiussauteĸarpise? akivât: ar-
-fineĸ-mardlungnik. 6 tauva inuit nunamut ingerĸuvai, timiu-
-ssatdlo táuko arfineĸ-mardluk tiguvai, ĸujavdlunilo avgorpai ajo-
-ĸersugkaminut túniutdlugit savssaigdliutigerĸuvdlugit, táukualo
inungnut savssaigdliutigait. 7 ĸavsínguanigdlo aulisagánguauteĸar-
-mata, ĸujavdlune táukútaoĸ savssaigdliutigerĸuvai. 8 nerigamig-
-dlo ĸârsitdlarput, agfakutdlo sivnerussut katerssorpait nuioragkat
arfineĸ-mardluk imait. 9 nerissutdle sisamanik tùsintigdlit mig-
-ssiliorpait; autdlartípai tauva.
10 ernĩnardlo umiatsiâmut ikivoĸ ajoĸersugkane ilagalugit Dal-
-manũtavdlo erĸânut pivdlune. 11 farisîarit tauva aniput aperssor- Mat. 16,1-4.
-talerdlugo, nalunaerĸúmigdlo ĸilangmit piniarfigât ússerdlugo.
12 anernermigutdle anersâmingârdlune oĸarpoĸ: suvdlutik erĸar-
-dlerît uko nalunaerĸúmik piniarpat? ilumut oĸáupavse: erĸar-
-dlerît uko nalunaerĸúmik tunineĸásángitdlat. 13 tauva ĸimagdlu-
-git kingumut umiatsiâmut ikivoĸ akianutdlo ikârdlune.
14 timiussissásavdlutigdle puiorput, tássa atausĩuarmik timiu- Mat. 16,5-12.
-ssauteĸardlutik umiatsiâme. 15 inápailo oĸardlune: misigsso- Lúk. 12,1.
-ritse mianerssordluse farisîarit sêrnarsautigssiãnut Herûtasivdlo

sêrnarsautigssiânut. 16 tauva oĸaloĸatigîlerput oĸardlutik: tássa
timiussauteĸángínavta. 17 Jîsusivdle malugileramigit oĸarfigai: sôĸ
erĸarsarpise timiussauteĸángínavse? sule misiginasilo pâsissaĸá-
-ngilase? sule mángertitaussunik ũmateĸarpise? 18 isseĸardluse
takungningneĸ ajorpise? siuteĸardlusilo tusarneĸ ajorpise? er-
-ĸáingilasilo? 19 timiussat táuko tatdlimat avgoravkit tatdlimanik
tûsintilingnut, agfakut katerssoravsigik nuioragkat ĸavsit ímerpi-
-sigik? akivât: arĸaneĸ-mardluk. 20 táukulo arfineĸ-mardluk
avgoravkit sisamanik tûsintilingnut, agfakut katerssoravsigik nuio-
-ragkat ĸavsit ímerpisigik? akivâtdlo: arfineĸ-mardluk. 21 oĸar-
-figai tauva: ĸanoĸ ilivdluse tauva pâsissaĸángilase?

22 Bîtsaitamutdlo pingmat, tagpîtsoĸ táussumúnga ãpât ĸí-
-nuvigalugulo agtorĸuvdlugo. 23 tauva tagpîtsoĸ agssaisigut tiguvâ
tasiordlugulo igdlut avatãnut, issailo ĸiserfigai, agssangminigdlo pa-
-tigdlugo aperâ sumik takussaĸarsoralugo. 24 tauva uitdlune oĸar-
-poĸ: inuit takuváka angalassut sòrdlo orpît. 25 tauva áipagssâ-
-nik issai agssangminik patigpai issigilersitdlugulo, tauva iluarsi-
-voĸ, tamaisalo issigivdlualerpai. 26 tauva igdluanut angerdlartípâ
oĸardlune: igdlunut písángilatit igdlunĩtunutdlũnît oĸautigísanago
tamána.

Mat. 16, 27 tauva Jìsuse autdlarpoĸ ajoĸersugkane ilagalugit Kaisâ-
13-20. -riap Pilípup piata nunaĸarfínguartainut pivdlune. ingerdlatitdlu-
Lúk. 9,18-21. -tigdlo ajoĸersugkane aperai oĸarfigalugit: inuit kinaunerarpãnga?
28 akivât: Juánasiunerarpâtit kuissisoĸ, ilaisalo Eliaunerarpâtit, ilai-
-salo avdlaunerarpâtit pruvfîtit ilât. 29 oĸarfigailo: ilivsime kinau-
-nerarpisinga? tauva Pîtrusip akivà oĸardlune: Kristusiuvutit.
Mat. 16, 30 inertingârpailo kimut oĸautigerĸunane. 31 tauva ajoĸersulerpai,
21-23. inûp ernera ániangârtíneĸásangmat ajagtugauvdlunilo utorĸaunernit
palasiunernitdlo agdlagkanigdlo ilisimassunit, toĸutitaujumârdlunilo,
makíkumârdlunilo uvdlut pingasúngorpata. 32 tamánalo navsuitsu-
-mik oĸalûtigâ. Pîtrusip tauva ingminut pisípâ inertingâlerdlu-
-gulo. 33 ĸiviardlunile ajoĸersugkane issigilerpai, Pîtrusilo agpisa-
-lùtdlugo oĸarpoĸ: tunuvnut nigorit Sãtane-à, Gùtip pè pinagit
Mat. 16, inuit pê isumagigagkit. 34 tauva inuit ĸaerĸuvai ajoĸersugkane ilá-
24-27. -ngutdlugit oĸarfigalugitdlo: uvavnik malingnigkumassoĸ ingminik
Lúk. 9,23-27. Mat. 10,39. isumákĩsavoĸ, sáningassulinilo erssugdlugo malísavânga. 35 inũssut-
Lúk. 17,33. -siminik ánagtitsiumassup inũssutse ánaiumàrpâ, uvangalo piv-
-dlunga îvangkîliulo pivdlugo inũssutsiminik ánaissup inũssutse
ánagtísavâ. 36 silarssuardlũnît tamàt inûp pigileraluaruniuk, tar-

-nimigutdle aserortôrdlune, sugssarísagâ tauva? 37 sunalũnît inûp
akigísavâ tarnine utertíkumavdlugo? 38 mássa uvavnik oĸautsiv- Mat. 10,33.
-nigdlo igtôrutigingnigtoĸ erĸardlerîngne ukunane uverssartune a- Lúk. 12,9.
-jortuliartune inûp ernerata igtôrutigiumârpãtaoĸ tikiúkune atâ-
-tame nâlangnarssusia pigalugo íngilitdlo ivdlernartut ilagalugit.
|kap. 9.| 1 oĸarfigailo: ilumut oĸáupavse: ukua mânĩtut ilaisa to-
-ĸo misigísángilât Gûtip nâlagauvfianik takutínatik píssauniligssûv-
-dlune tikiútumik.

kapitalit 9.

Jîsuse ĸáĸame avdlamik táutunigtoĸ; oĸalungneĸ ajortumik anernilik ajorungnaersíkâ; toĸutaunigssaminik makínigssaminigdlo oĸalugtoĸ; ajoĸersugai aperssortáutut kina angnerussoĸ; arĸagut anernipilungnik anisitsissoĸ; aserorsârissanik.

2 uvdlutdlo arfinigdlit nângmata. Pîtrusilo Jãkulo Juánasilo Mat. 17,1-8.
Jîsusip ilaserai kisîsa asiaĸatigalugit ĸáĸamut kingigtumut. issi- Lúk. 9,28-36.
-gititdlugitdlo avdlamik táutunigpoĸ. 3 ánorailo akisugtúngorput
ĸaĸortorssuángordlutik, sôrdlo aput ítartoĸ, ĸaĸorsaissut nuna-
-miussut taima ĸaĸortigitíneĸ ajúsagait. 4 Elialo táukunúnga ta-
-kutípoĸ Môrsase áiparalugo, táukualo Jîsuse oĸaloĸatigât. 5 tauva
Pîtruse pilerpoĸ Jîsusimut oĸardlune: ajoĸersuissoĸ. tamânĩkumi-
-naĸaoĸ; pingasunik iniliorta, ilingnut atautsimik Môrsasimutdlo
atautsimik Eliamutdlo atautsimik. 6 mássale oĸautsine sianigí-
-ngilai ánilâĸigamik. 7 nuialo píngorpoĸ uligdlugitdlo, nipilo nuia-
-mit tutsiúpoĸ oĸartoĸ: tássa ernera asanartoĸ. táuna tusarsiuk. 2 Pît. 1,17.
8 kiviaramigdlo tauváinaĸ takussaerúput, Jîsuse kisiat takuvât na-
-jorâtik. 9 káĸamitdle atileramik inerterpai takussartik kimut Mat. 17,9-12.
oĸautigerĸunago inûp ernera toĸussunit makísimatínago. 10 tamá-
-nalo ilumiugiuarpât aperssortautdlutigdlo tamatumínga toĸussu-
-nit makínigssamik sûnersumik. 11 tauva aperât oĸardlutik: sôrme
tauva agdlagkanik ilisimassut oĸartarpat: Elia sujugdliuvdlune ti- Mal. 4,5.
-kiutísassoĸ? 12 akivaile oĸardlune: Elia sujugdliúsavorme ta-
-maisa iluarsariartúsavdlugit: ĸanordlo agdlagsimava inûp ernera
pivdlugo? ániangãsassoĸ asigínagauvdlunilo. 13 oĸáupavsile: Elia
tikiúsimavoĸ, piumassamingnigdlo iliorfigât, sôrdlo pivdlugo ag-
-dlagsimassoĸ.

14 ajoĸersugkatdlo tikíkamigit. inugpagssuit takuvai ilusima- Mat. 17, 14-21.
-gait agdlagkanigdlo ilisimassut aperssortauteĸatigigait. 15 inuitdlo Lúk. 9,37-42.
tamarmik takugamíko ernĩnaĸ ánilângârput arpagdlutigdlo ilag-

-siartordlugo. 16 agdlagkanik ilisimassut tauva aperai: suna aper-
-ssortáussutigaisiuk? 17 tauva inuit ilâta akivâ oĸardlune: ajo-
-ĸersuissoĸ, ernera ilingnut pisíkaluarpara oĸalungneĸ ajortumik
anernilik. 18 táussumalo tigutdlarângane noĸartitdlarânganilo, ĸá-
-pioraraoĸ ĸorsarĸortardlunilo sanigoriartordlunilo; ajoĸersugka-
-titdlo oĸarfigigaluaríka aniserĸuvdlugo, kisiáne saperpât. 19 aki-
-vâle oĸarfigalugit: tautûko erĸardlerît ugpíngitsut, ĸanoĸ sivisu-
-tigissumik najúsavavse? ĸanordlo sivisutigissumik kamagísa-
-vavse? uvavnut ĸáisiuk. 20 tauva táussumúnga ãpât. takulera-
-miugdlo ernĩnaĸ anernerup isuvterpâ, tauva nunamut úpípoĸ ag-
-ssakâvdlunilo ĸápiordlunilo. 21 angutâ tauva aperâ: ĸanga tai-
-mailiva? akivâlo: merdlertûnerminit. 22 ĸavsînigdlo nalugtarpâ
ingnermutdlo imermutdlo toĸúniardlugo; sapíngíkuvitdle nãkiga-
-luta ikiortigut. 23 Jîsusivdle oĸarfigâ: tássa ugpersínauguvit; ug-
-pertumut ajornartoĸángilaĸ. 24 ernĩnaĸ tauva merdlertup táu-
-ssuma angutâ ĸuvdlilivdlune nivdlilerpoĸ oĸardlune: ugperpunga,
Nâlagaĸ, ugpíngissutsivkut ikiúnga. 25 Jîsusivdle inuit ugsagtut
takuleramigit, anerneĸ mingugtôĸ avorĸârâ oĸarfigalugo: oĸalung-
-neĸ ajortutit tusilartutitdlo anerneĸ-â, inápavkit: ûmánga anît
kingornalo pulásaerdlugo. 26 tauva nivdlilerdlune isuvtitdlardlu-
-gulo anivoĸ. tauva toĸussutut ilerpoĸ, amerdlasûtdlo toĸussû-
-nerarpât. 27 Jîsusivdle agssaisigut tiguvâ makititdlugulo; tauva
makípoĸ. 28 igdlumutdlo isermat ajoĸersugaisa avdlamik najorte-
-ĸángisitdlugo aperât: suname píssutigalugo uvagut anisíneĸ sa-
-perparput? 29 akivailo: taimailissartut anineĸ ajordluínarput, ki-
-siáne tugsiarníkut îsíngíniarníkutdlo.
Mat. 17,22 t. 30 tássángalo autdlaramik Galilîa avĸutigât, inuitdle kalerri-
Lúk. 9,43-45. -síkumángilai. 31 ajoĸersugkanilo ajoĸersorpai oĸarfigalugit: inûp
ernera inuit agssainut pisitáusavoĸ, táukualo toĸúsavât, toĸutau-
-gunilo uvdlut pingajuáne makíkumârpoĸ. 32 oĸauserdle tamána
pâsíngilât, aperssornerdlo sujôragât.
Mat. 18,1-5. 33 tauva Kapernaumimut pivoĸ; igdlumîleramilo aperai: suna
Lúk. 9,46-48. aperssortautigaisiuk ingerdlatitdluse? 34 táukule nivdlíngitdlat, i-
-ngerdlatitdlutik aperssortautigigamíko kina angnerussoĸ. 35 tauva
10,43. ingípoĸ, táukulo arĸaneĸ-mardluk ĸaerĸuvai oĸarfigalugit: sujug-
-dliujumassoĸarpat, táuna tamanit kingugdliúsavoĸ, tamarmigdlo
kivfarísavât. 36 merdlertúnguardlo tiguvâ táukunúnga akúnermi-
Mat. 10,40. -liutdlugo pernermigdlugulo oĸarfigalugitdlo: 37 merdlertúnguit tai-
Juán. 13,20. -máitut ilãnik ilagsissoĸarpat uvanga píssutigalunga, táussuma

uvanga ilagsivânga; uvavnigdlo ilagsissup uvangáungitsoĸ autdlar-
-titsissiga ilagsivâ. 38 Juánasile pilerpoĸ oĸarfigalugo: ajoĸer- Lúk. 9,49 f.
-suissoĸ, inuk takugigput anernipilungnik atigkut anisitsissoĸ, ma-
-lingnatale; inerterparputdlo malíngingmatigut. 39 Jîsusile oĸar-
-poĸ: inertísángilarse; ativkut kivdlingnartuliortoĸásángingmat ĸi-
-lamik uvavnik oĸalupilugsínaussumik. 40 akerartortigíngisavut nu-
-ngutdlugit iligâvut. 41 kialũnît imermik ermutsip imânik ímigpase Mat. 10,42.
uvanga píssutigalunga, Kristusip pigingmase, ilumut oĸáupavse:
akilerneĸángísángilaĸ. 42 uvavnutdlo ugpertut mingnínguit ilãnik Mat. 18,6-9.
aserorsaissoĸarpat, táuna iluanârnerorĸajaĸaoĸ aserorteriviup uja- Lúk. 17,2.
-ragssua ĸungasianut nivíngardlugo ímamut igíkáine. 43 agssavit- Mat. 5,30.
-dle aserorsârĸajarpatit kipíkit; iluanârnerúsautit iláinauvdlutit
inûnartumut iseruvit, igdlugtut agssaĸarnermit ĸernualassutdlo ĸô-
-ruánut ingnermut ĸamiuitsumut autdlardlutit; 44 tássane ĸugdlu-
-giât toĸúsángilaĸ ingneratdlo ĸamísanane. 45 isigkavitdlũnît ase-
-rorsârĸajarpatit kipíkit; iluanârnerúsautit tusiagdlutit inûnartu-
-mut iseruvit, igdlugtut isigaĸarnermit ĸernualassutdlo ĸôruánut
ingnermut ĸamiuitsumut igitauvdlutit; 46 tássane ĸugdlugiât toĸú-
-sángilaĸ ingneratdlo ĸamísanane. 47 issivitdlũnît aserorsârĸajar- Mat. 5,29.
-patit igíssuk; iluanârnerúsautit igdluínarmik isseĸardlutit Gûtip
nâlagauvfianut iseruvit, igdlugtut isseĸarnermit ĸernualassutdlo ĸô-
-ruata ingneranut igitauvdlutit; 48 tássane ĸugdlugiât toĸúsángi- Is. 66,24.
-laĸ ingneratdlo ĸamísanane. 49 nungutdlutik ingnermik tarajor- 3 Môr. 2,13.
-terneĸásangmata, tuníssutitdlo tamarmik taratsunik tarajorterne-
-ĸásavdlutik. 50 tarajoĸ ajúngilaĸ, tarajordle tarajornêrugpat, su- Mat. 5,13.
-mik kingumut píkunarsásavisiuk? ingmivsíne tarajoĸaritse er- Lúk. 14,34.
-ĸigsiveĸatigîgdlusilo.

kapitalit 10.

nuliarît Jîsusip avigsârĸúngíkai; merdlertúnguit pivdluarĸugai; inûp ánangnigssâuut pisũssutit ajornaĸutaussartut; toĸutaunigssaminik makínigssaminigdlo Jîsuse oĸalugtoĸ; Sipitîusip ernere Nâlagkap talerpiata sâmiatalo tungâne igsiarĸugaluartut nâlangnarsiviane; Bartimîuse tagpîtsoĸ Jîsusip tagpigsisíkâ.

1 tauva nikuitdlune tássánga autdlarpoĸ Jûtiap ilânut piv- Mat. 19,1-9.
-dlune Jôrtanip ungatâgut; inuitdlo katerssortardlutik ornilermáne
ãma ajoĸersulerpai ilerĸune atordlugo. 2 tauva farisîarit ornig-
-pât aperalugulo, angutip nulê avíkuniuk iluarnersoĸ, tássa ússer-
-niardlugo. 3 akivaile oĸardlune: Môrsasip ĸanoĸ perĸuvâse?

5 Môr. 24,1. 4 akivât: Môrsase akueringnigpoĸ agdlagkat avíssutigssat agdlar-
Mat. 5,31. -ĸuvdlugit averĸuvdlugulo. 5 Jîsusivdle akivai oĸardlune: ũma-
-tise mángertorssûngmata inássut tamána ilivsínut agdlagpâ; 6 pí-
1 Môr. 1,27. -ngortitatdle pilerĸârneránit angutdlo arnardlo Gûtip píngortípai.
1 Môr. 2,24. 7 tamána pivdlugo inûp angúnilo arnilo ĸimásavai nulîlo átaviga-
-lugo, 8 táukulo mardluk uviniúsáput atauseĸ. tamána pivdlugo
mardlûjungnaerdlutik uviniúput atauseĸ. 9 taimáitumik Gûtip ka-
-tititai inûp avigsârtísángilai. 10 igdlumîlermatdlo ajoĸersugaisa
Mat. 5,32. tamatumínga aperssorĸigpât. 11 akivailo: nuliaminik avítoĸ av-
Lúk. 16,18. -dlamik nuliarune táuna arnaunerâ. 12 arnavdlo uvine ĸimagdlugo
avdlamik uvinigkune angúnuneĸarpoĸ.
Mat. 19, 13-15. 13 merdlertúnguitdlo táussumúnga ãpait agtorĸuvdlugit. ajo-
Lúk. 18, -ĸersugkatdle âtsissut avorĸârait. 14 Jîsusivdle takugamigit ûmit-
15-17. -sagpoĸ oĸarfigalugitdlo: merdlertúnguit uvavnut ĸaigínardlit pit-
-saileĸinasigigdlo; taimáitut Gûtip nâlagauvfia pigingmássuk. 15 ilu-
-mut oĸáupavse: nalingínaup Gûtip nâlagauvfia merdlertúnguatut
píngíkuniuk iserfigísángilâ. 16 pernermigdlugitdlo agssangminik pa-
-tigpai pivdluarĸuvdlugitdlo.
Mat. 19, 16-26. 17 avĸusinermutdlo aningmat, inûp arpagdlune ornigpâ sêr-
Lúk. 18, -ĸumiarfigalugo aperalugulo: ajoĸersuissoĸ ajúngitsoĸ-â, ĸanoĸ iliú-
18-27. -saunga inũssut nâgssáungitsoĸ kingornússariumavdlugo? 18 Jîsu-
-sivdle oĸarfigâ: sôĸ ajúngitsumik taivinga? avdlamik ajúngitso-
-ĸángilaĸ, Gûte kisime ajúngitsûvoĸ. 19 inássutit nalúngilatit: ar-
2 Môr. 20, -nauneĸásángilatit, inuásángilatit, tigdlísángilatit, sagdluvdlutit na-
12-16. -lunaiáisángilatit, arsainiásángilatit, atâtatdlo anânatdlo atarĸíkit.
20 akivâle oĸardlune: ajoĸersuissoĸ, tamáko tamaisa malingniarpáka
merdlertûnivnit. 21 Jîsusivdlo issigâ, asavdlugulo oĸarfigâ: atauseĸ
píngilat: autdlardlutit pigissatit tamaisa akigíkit pîtsunutdlo túniut-
-dlugit, tauva ĸilangme peĸûteĸalerumârputit; tauvalo ĸaivdlutit
malínga sáningassulik erssugdlugo. 22 oĸauserdle tamána ajuatdlau-
-tigâ autdlardlunilo aliasugdlune pisôrssûgame. 23 ĸiviardlune tau-
-va Jîsusip ajoĸersugkane oĸarfigai: ata, Gûtip nâlagauvfianut pineĸ
ajornaussangârmat pisûnut. 24 ajoĸersugkatdle ánilârutigait oĸausê.
Jîsusile ãma pilerpoĸ oĸarfigalugit: kitornánguáka, ata ajornau-
-ssangârmat pisũssutimingnik tatigingnigtut Gûtip nâlagauvfianut
písagpata. 25 katigagtôĸ merĸutip issâgut putorĸutísassoĸ ajor-
-nartoĸángíneruvoĸ pisûmit Gûtip nâlagauvfianut písassumit. 26 tau-
-va aitsât angnermik ánilârput oĸaloĸatigîlerdlutigdlo: kiname
tauva ánagsínauva? 27 Jîsusivdle issigalugit oĸarfigai: inungne ta-

-mána ajornaĸaoĸ Gûtimile pinane; Gûtime ajornartoĸánging-
-mat. 28 tauva Pîtruse pilerpoĸ oĸarfigalugo: ata, tamaisa ĸi- Mat.19,27 tt.
-magdlugit maligpavtigit. 29 Jîsusivdle akivâ oĸardlune: ilumut Lúk.18,28 tt.
oĸáupavse: kinaussuvdlũnît inûp igdlunilũnît ĸatángutinilũnît angú-
-nilũnît arnilũnît nulîlũnît ĸitornanilũnît nunautinilũnît ĸimagka-
-luarunigit uvanga pivdlunga îvangkîliulo pivdlugo, 30 untritile-
-riardlugit mãna matumane pisãsavoĸ igdlugssaminik ĸatángutig-
-ssaminigdlo arnagssaminigdlo ĸitornagssaminigdlo nunautigssa-
-minigdlo, ĸinugineĸaraluartitdlune, silavdlo áipâne inûneĸ nâg-
-ssáungitsoĸ písavâ. 31 ĸavsêrssuitdle sujugdliugaluartut kingug-
-dlíngúsáput, kingugdliugaluartutdlo sujugdlíngúsáput.

32 ingerdláputdle Jerûsalâmut majuarniardlutik, Jîsusilo su- Mat.20,17 tt.
-julerât, ánilângavdlutigdlo maligpât sujôravdlutik. tauva ãma Lúk.18,31 tt.
táuko arĸaneĸ-mardluk ingminut pisípai oĸalugfigilerdlugitdlo ĸa-
-noĸ pineĸarnigssaminik. 33 ata, Jerûsalâmut majualerpugut, tauva
inûp ernera pisitáusavoĸ palasiunernut agdlagkanigdlo ilisimassu-
-nut, táukualo toĸutagssautísavât, Gûtimigdlo nalussunut pisísa-
-vât, 34 mitautigísavâtdlo iperartordlugulo ĸitserardlugulo toĸut-
-dlugulo, uvdlutdlo pingajuáne makíkumârpoĸ.

35 tauva Jãkuvdlo Juánasivdlo Sipitîusip ernerisa ornigpât Mat. 20,
oĸardlutik: ajoĸersuissoĸ, ĸínutigissagssavtínik ilingnut iliorfiger- 20-28.
-ĸugaluarpugut. 36 aperaile: ĸanoĸ iliorfigerĸuvise uvavnut? 37 a-
-kivât: tunisigut ardlarput talerpigpit tungâne ardlarputdlo sâmig-
-pit tungâne igsiarĸuvdluta nâlangnarsiguvit. 38 Jîsusivdle oĸarfi-
-gai: ĸínutigissarse naluvarse. ermutsip imâ imigariligara imer-
-sínauvisiuk? kuíssutigissavnigdlo kuisísínauvise? 39 akivât: pisí-
-nauvugut. Jîsusivdle oĸarfigai: ermutsip imâ imigariligara imí-
-savarsime kuíssutigissavnigdlo kuisíkumârdluse, 40 kisiáne taler-
-pingmalo sâmingmalo tungâne igsianigssaĸ uvanga perĸússutig-
-ssaríngilara, taimaerĸussatdle taimáisáput. 41 ilaisa kulit ta- Lúk. 22,
-mána tusaramíko, Jãkulo Juánasilo ûmitsautigilerpait. 42 Jîsusiv- 25-27.
-dle kaerĸuvai oĸarfigalugitdlo: ilisimavuse inuiaĸatigîngnut suju-
-lerssuissutut isumaĸartitat nâlagauniarfigissarait, angnertaisalo
nâlagkersortarait. 43 ilivsínile taimáisángilaĸ; kisiáne ilivsíne angi-
-sũngorumassup kivfartûtdlise, 44 ilivsínilo sujugdliujumassoĸ ta-
-manut kivfáinaugile. 45 mássame inûp ernerátaoĸ tikiutíngilaĸ
kivfartorfigerĸuvdlune, kisiáne kivfartúsavdlune inũssutsilo akig-
-ssatut túniúsavdlugo amerdlasût utertíneĸautigssãnik. Mat. 20,

46 tauva Jêriggumut píput. Jêriggumitdle aningmat ajoĸer- 29-34. Lúk. 18.

-sugkane inuitdlo ikíngitsut ilagalugit. tagpîtsoĸ [tikípât] avĸusi-
-nerme igsiavdlune ĸinussoĸ, Bartimîuse Timîusip ernera. [47]táu-
-ssumalo tusaramiuk Jîsusiussoĸ Nãsarámio, tordlulalerpoĸ oĸar-
-dlune: Jîsuse-â Dâvip ernera, nãkigínga. [48]amerdlasûtdlo avor-
-ĸârât nipangerĸuvdlugo. táunale angnerungârtumik tordlulavoĸ:
Dâvip ernera ûmâ, nãkigínga. [49]tauva Jîsuse unigpoĸ ĸaerĸor-
-ĸuvdlugulo. tagpîtsordlo ĸaerĸuvât oĸarfigalugulo: tugpatdlerit
nikuitdlutitdlo; ĸaerĸuvâtit. [50]ĸagdlersáune tauva iperardlugo ni-
-kuípoĸ Jîsusimutdlo pivdlune. [51]Jîsusilo pilerpoĸ oĸarfigalugo:
ĸanoĸ iliorfigerĸuvit uvavnut? tagpîtsuvdle akivâ: ajoĸerssuissoĸ,
tagpigsiserĸuvunga. [52]Jîsusivdle oĸarfigâ: ingerdlagit, ugpernerpit
ánáupâtit. ernĩnardlo tagpigsilerpoĸ, Jîsusilo ingerdlaviagut maligpâ.

kapitalit 11.

Jîsuse Jerûsalâmut iseriartortoĸ; fîgeĸússuaĸ ineritítanik navssârfigíngisane toĸutíkâ; nâlagfingme nuisitsissut anisíkai; pigínáussuseĸarfianik palasiunerit aperigât.

Mat. 21,1-11. [1]Jerûsalâtdlo patdlileramíko, Bîtfâgilo Bitâniaio tikilerdlugit
Lúk. 19, 29-38. ûliap ĸáĸânut pigamik, ajoĸersugkame ilait mardluk autdlartípai
Juán. 12, 12-15. oĸarfigalugit: [2]autdlaritse nunaĸarfingmut sujunivsínĩtumut, tá-
-ssungalo piguvse ernĩnaĸ nâpísavarse siutitûp norrâ pitugsima-
-ssoĸ, táussuma ĸânut inungmik ingítoĸángisáinartoĸ; pitũssaer-
-dlugo aggiúsiuk. [3]imalo aperigpase: sôĸ taimailiorpise? tauva
oĸarumârpuse: Nâlagkap atúsangmago; tauva ernĩnaĸ maunga aut-
-dlartíkumârpâ. [4]táukule autdlarput, norrardlo nâpípât pitugsi-
-massoĸ isertarfiup kigdlingane, silatâne avĸusernup avigsârfiane,
pitũssaerdlugulo. [5]tássanĩtutdlo ilaisa oĸarfigait: suvdluse nor-
-raĸ pitũssaerpisiuk? [6]akivaitdle sôrdlo Jîsusip inákâtik; akue-
-ringmatigdlo [7]norraĸ Jîsusimut aggiúpât, ánorâmingnigdlo ĸag-
-dlermássuk ĸânut ingípoĸ. [8]amerdlasûtdlo ánorássatik avĸu-
-tigssânut isuvterpait, ilaisalo orpît mulinginik kivdluivdlutik av-
-ĸutigssânut siaruarterpait. [9]sujulerssortutdlo malingnigtutdlo
tordluláput oĸardlutik: ûsiánâ, pivdluardle Nâlagkap arĸa piga-
-lugo tikiútoĸ. [10]pivdluardle atâtavta Dâvip nâlagauvfia tikiú-
Mat. 21,17. -toĸ Nâlagkap arĸagut; ûsiánâ ĸutsingnerme. [11]Jîsuse tauva Je-
-rûsalâmut iserpoĸ nâlagfingmutdlo, tamaisalo takugamigit únuler-
-matdlo Bitâniamut anivoĸ táuko arĸaneĸ-mardluk ilagalugit.
Mat. 21, [12]aĸagûngmatdlo Bitâniamit anigamik kâlerpoĸ. [13]fîgeĸú-
18. 19. -ssuardlo asianit takugamiuk pilutaĸartoĸ, ornigpâ navssârfigísa-

-soralugo. tikíkamiugdle navssãngilaĸ pilutanik kisiáne, figeĸar-
-figssâ nagdlíngingmago. [14] tauva Jîsusip sãpâ oĸarfigalugo: ki-
-ngorna ineritítangnik nerissoĸásaivigdluínásavoĸ. ajoĸersugaisalo
tusâvât. [15] Jerûsalâmut pigamik Jîsuse nâlagfingmut iserpoĸ, Mat. 21,
nâlagfingmilo nuisitsissut pisiniartutdlo anisilerpai, aningaussanig- 12-16. Lúk. 19,
-dlo taorsîssut ilissivê tuínguanigdlo nuisitsissut igsiavfê úpitípai; 45-48.
[16] sumigdlo tigumiartut nâlagfíkut ingerdlarĸúngilai. [17] ajoĸersuiv- Juán. 2,14-17.
-dlunilo oĸarfigai: ima agdlagsimángila: igdluga inuiaĸatigît ta- Is. 56,7.
-marmik tugsiartarfigssãnik taineĸásavoĸ? ilivsile ujajaivfíngortí- Jer. 7,11.
-parse. [18] agdlagkanigdlo ilisimassut palasiuneritdlo tamána tu-
-saramíko toĸúnialerpât; sujôrássutigileramíko, ajoĸersûtai inuit
tamarmik ánilârutigingmatigik. [19] únungmatdlo igdlorpagssua-
-ĸarfiup avatânut anivoĸ. [20] kaungmatdlo fîgeĸússuaĸ sarssú- Mat. 21,
-kamíko, takuvât toĸussoĸ mánguminut agdlât. [21] Pîtrusile erĸai- 20-22.
-lerame oĸarfigâ: ajoĸersuissoĸ, ata, fîgeĸússuaĸ perdlorĸussat
toĸuvoĸ. [22] Jîsusivdlo akivai oĸardlune: Gûtimut ugperssuseĸa-
-ritse. [23] ilumut oĸáupavse: ĸákamut ûmúnga ima oĸartoĸarpat:
ĸangátarit, ímamutdlo nákarit; ũmámigutdlo nakimanane ugperpat
tamatumínga oĸautigissaminik písassumik, tauva taimailísavoĸ o-
-ĸausia erĸordlugo. [24] tamána pivdlugo oĸáupavse: sunalũnît tug-
-siautivsigut ĸínutigiguvsiuk, piumârigse ugpersíuaritse, tauva pí-
-savarse. [25] tugsiardlusilo ĸeĸaruvse, kimut patsiseĸaraluaruvse Mat. 6,14.
isumákêrfigisiuk, atâtavsínútaoĸ ĸilangmiussumut isumákêrfiger-
-ĸuvdluse támartarnivsínik. [26] isumákêrfigingníngíkuvsile, tauva a-
-tâtavsísaoĸ ĸilangmiussup támartarnivsínik isumákêrfigísángilâse.
[27] ãma Jerûsalâmut píput. nâlagfingmilo angalangmat, pala- Mat. 21,
-siunerit agdlagkanigdlo ilisimassut utorĸauneritdlo ornigpât [28] o- 23-37. Lúk. 20,1-8.
-ĸarfigalugulo: ĸanoĸ ítumik pigínáussuseĸardlutit taimailiorpit?
kialo tamatumínga pigínáussuseĸartingmatit taimailiorpit? [29] Jîsu-
-sivdle akivai oĸardlune: uvangátaoĸ aperísavavse atautsimik, aki-
-niarsinga, tauva oĸarfigiumârpavse ĸanoĸ ítumik pigínáussuseĸar-
-dlunga taimailiortunga. [30] Juánase kuississarame ĸilangmitdlũnît
inungnitdlũnît taimáissuteĸarpa? akiniarsinga. [31] tauva erĸarsa-
-lerput oĸardlutik: ĸilangmit pisimaneraruvtigo oĸásavoĸ: sôrme
tauva ugperíngilisiuk? [32] inungnitdle pisimaneraruvtigo inuit ersi-
-násáput, tamarmik Juánase ilumut pruvfîtiusoringmássuk. [33] Jî-
-susilo akivât oĸardlutik: naluvarput. tauva Jîsusip akivai oĸar-
-dlune: taimáitumik uvangátaoĸ oĸarfigísángilavse ĸanoĸ ítumik
pigínáussuseĸardlunga taimailiortunga.

kapitalit 12.

vĩneĸutilerissunik sorĸusaitsunik ássersût; aningaussamik akilerârutigssamik; toĸussut makivfigssãne nuliaríngneĸ atúsángitsoĸ; inássutit tamarmik sujugdlersãnik; Kristuse kia ernerigâ; agdlagkanik ilisimassut Jîsusip agssuarigai; uvigdlarneĸ pîtsoĸ aningaussanik ilioraivfingmut pisuánguaminik ilississoĸ.

Mat. 21, 33-46. 1 ássersûtitigutdlo oĸalugfigilerpai: inuk vĩneĸutiligssamik
Lúk. 20,9-19. nautsîviliortitsissoĸ ungalulerdlugulo tunguiaivfigssardlo agssag-
-dlugo ĸaĸivfiliordlunilo, naussorigsaissunutdlo átartortíkamiuk nu-
-namut avdlamut autdlarpoĸ. 2 nagdlermagulo kivfaĸ autdlartípâ
naussorigsaissunut, vĩneĸutit ineritítainik naussorigsaissunit tigu-
-siartorĸuvdlugo. 3 táukuale tiguvât unatardlugulo, angerdlartí-
-pâtdlo soĸartínago. 4 ãma kivfaĸ avdla táukunúnga autdlartípâ,
táuna ujarĸanik mitdlôrpât niaĸuagut kilitdlardlugo, angerdlartí-
-pâtdlo mitangnarsissoĸ. 5 ãma avdla autdlartípâ, táuna toĸú-
-pât; avdlatdlo ĸavsît [autdlartípai], táukua ilait unatarpait, ilait-
-dlo toĸúpait. 6 sulile ernituaĸarame asassaminik, kîsa táuná-
-taoĸ táukunúnga autdlartípâ oĸardlune: ernera igtôrísavât. 7 nau-
-ssorigsaissutdle táuko oĸaloĸatigîlerput: tássa kingornússissug-
-ssaĸ; ĸâ, toĸoĸisigo, tauva kingornússagssaralue pigilísavavut.
8 tauva tiguvât toĸutdlugulo, nautsîviuvdlo silatânut igípât. 9 tauva
nautsîviup inua ĸanoĸ iliorumârpa? tikiutdlune naussorigsaissut
nungutitdlásavai nautsîvigdlo avdlanut pisitdlugo. 10 mákulo ag-
tugs. 118, -dlagkat atuángilisigik: ujarak igdluliortut sugssaríngisât teĸerĸug-
22. 23. -ssángordlune ujaraulerpoĸ. 11 Nâlagkamit taimailivoĸ, tupingna-
-ĸalunilo issivtínut. 12 tiguniaraluaramíkulo inuit ersigait, malu-
-gigamíko ássersũmik tamatumínga pigâtik; tauvalo ĸimagdlugo
autdlarput.
Mat. 22, 13 tauva táussumúnga autdlartípait farisîarit ilait Herûtasiv-
16-22. -dlo ínugtaisa ilait, oĸautsinik pissariniarĸuvdlugo. 14 táukua ti-
Lúk. 20, 20-26. -kíkamíko oĸarfigât: ajoĸersuissoĸ, ilisimavavtigit ilumôrtutit nâ-
-langniagaĸarnatitdlo inungmik, inûp táunáussusia soĸutigíngínagko,
Gûtivdle avĸutigerĸussâ ilumôrtumik ajoĸersûtigigit. kaisare aki-
-lerârutinik tunivdlugo iluarpalũnît iluángilalũnît? tunissísaner-
-pugutdlũnît tunissísángínerpugutdlũnît? 15 ilumôrtûssârniarnerat-
-dle nalúngínamiuk oĸarfigai: sôĸ ússerpisinga? aningaussángua-
-mik âtsivigisinga; takúsagiga. 16 tauva âtsivigingmáne aperai:
kia-una ássinga, kialo titarĸussai uko? akivât: kaisarip. 17 tauva

Jîsusip akivai oĸardlune: kaisare tunisiuk kaisarip pigssânik, Gû-
-tilo Gûtip pigssânik. tupigusûtigât tauva.
18 tauva satusîarit ornigpât makivfigssaĸángitsumik oĸartar- Mat. 22,
-tut, aperssorpâtdlo oĸardlutik: 19 ajoĸersuissoĸ, Môrsasip ima 23-33.
agdlagfigàtigut: angutip angajua toĸugpat, nulîlo ĸitornaĸángitsoĸ Lúk. 20, 27-38.
ĸimagpago, tauva nulia nukâta písagâ ĸatángúne kinguâgssior- 5 Môr. 25,5.
-dlugo. 20 nukarît arfineĸ-mardlùssut; sujugdlersât nuliarame ki-
-nguâgssinane toĸuvoĸ. 21 áipâtalo pigamiuk táunátaoĸ kinguâg-
-ssinane toĸuvoĸ; pingajuátaoĸ taimaitdlune. 22 taimalo táukua
arfineĸ-mardluk tamarmik pivât kinguâgssinatigdlo. tamarmik
kingornatigut arnartaoĸ toĸuvoĸ. 23 tauva makivfigssaĸ nagdliug-
-pat makíkunik, kia táukua ardlâta nuliarísavâ? mássa arfineĸ-
mardlûvdlutik nuliarigaluarât. 24 Jîsusivdle akivai oĸardlune: imái-
-toĸ pivdlugo támánginerpise: agdlagkat nalugavsigik Gûtivdlo
píssaunera naluvdlugo? 25 mássa toĸussunit makíkunik nuliása-
-natigdlo uvinísángitdlat, íngilisutdle ĸilangmĩtutut ísáput. 26 to-
-ĸussutdle makísassut pivdlugit atuáingilase Môrsasip agdlagaine, 2 Môr. 3,6.
kakitdlarnaĸutaussat oĸautiginеĸarmata, ĸanoĸ Gûtip oĸalugfigigâ
oĸardlune: Aaperâp Gûtigânga, Iisâvdlo Gûtigânga, Jãkuvdlo Gûti-
-gânga? 27 Gûte toĸussut Gûtigíngilât, inûssutdle Gûtigât. tai-
-máitumik támangârpuse.
28 agdlagkanigdlo ilisimassut ilâta aperssortáutut tusarnâra- Mat. 22,
-migit, malugigamiugdlo akivdluarsimagai, ornigpâ aperalugulo: 35-40.
suna inássutit tamarmik sujugdlersarât? 29 Jîsusivdle akivâ: iná-
-ssutit tamarmik sujugdlersât tássa imáitoĸ: tusarnârit Israîle-â, 5 Môr. 6,4.5.
Nâlagaĸ Gûterput Nâlagaĸ atausiuvoĸ; 30 asásavatdlo Nâlagaĸ Gû- Lúk. 10,27.
-tit ũmatigkut ilũngardlutit tarnigkutdlo ilũngardlutit isumag-
-kutdlo ilũngardlutit nukisitdlo tamákerdlugit. tássa inássut su-
-jugdleĸ. 31 áipâtalo taimaeĸatigâ: tugdlit iligtut asásavat. av- 3 Môr. 19,18.
-dlamik inássuteĸángilaĸ tamákunánga angnerussumik. 32 agdlag-
-kanigdlo ilisimassup oĸarfigâ: ajoĸersuissoĸ, ilumut oĸardluar-
-putit, Gûte atausiungmat, avdlamigdlo táunáungitsumik Gûteĸá-
-ngingmat. 33 táunalo asavdlugo ũmámigut ilũngardlune sianíssut-
-simigutdlo ilũngardlune tarnimigutdlo ilũngardlune nukinilo ta-
-mákerdlugit, tugdlinilo ingmisut asavdlugo, tássa tunissutinit
ikivkagagssanit toĸutagssanitdlo tamanit angnerussoĸ. 34 Jîsusiv-
-dle malugigamiuk silalingmik akigâne, oĸarfigâ: Gûtip nâlagauvfia Mat. 22,46.
ungasíngilat. sapîsersoĸángitdlatdlo aperssorĸísavdlugo. Lúk. 20,40.
35 Jîsusilo nâlagfingme ajoĸersuigame pilerpoĸ oĸardlune: ĸa- Mat. 22, 41-46.

Lúk. 20,
41-44. -norme agdlagkanik ilisimassut oĸartarpat Kristuse Dâvip ernerigâ?
tugs. 110,1. 36 Dâve nangmineĸ anerníkut ivdlernartúkut ima oĸarmat: Nâlagaĸ
nâlagkavnut oĸartoĸ: talerpingma tungânut ingíkatdlait, ĸíngarssor-
-titit isigkangnut tungmagagssángortíkatdlásagavkit. 37 taimaitdlune
Dâvip nangmineĸ nâlagkaminik taigamiuk, ĸanorme tauva ernerà?
inugpagssuitdlo tusarumatdlarpât. 38 ajoĸersuisitdlunilo oĸarfi-
Mat. 23,6 t. -gai: mianerssoritse agdlagkanik ilisimassunut, táuko angalajuma-
Lúk. 11,43. 20,46. -ssarput takisûnik atissaĸardlutik niuveriartortarfingnilo inûv-
-dluarĸuneĸarumassardlutik, 39 nâlagiartarfingnilo igsiavfît sagdlît
ingivfigiumassarait nereĸatigîgsunilo sagdliujumatdlardlutik; 40 u-
Mat. 23,14. -vigdlarnerit igdlue nungútarait tugsiámersordlutigdlo ilumũngit-
Lúk. 20,47. -sumik; táuko erĸartũssúmik angnermik pineĸásáput.
Lúk. 21,1-4. 41 Jîsusilo aningaussanik ilioraivfiup akianut ingíkame, inuit
issigingnârpai aningaussanik ilioraissut aningaussanik ilioraivfing-
-mut; pisûtdlo amerdlasût amerdlasûnik ilioráiput. 42 uvigdlar-
-nerdlo pîtsoĸ aggerpoĸ, táussuma ĸúpakut mardluk ilivai, táu-
-kua aningaussâránguaĸ naligât. 43 tauva ajoĸersugkane ĸaerĸuvai
oĸarfigalugitdlo: ilumut oĸáupavse: uvigdlarneĸ una pîtsoĸ ani-
-ngaussanik ilioraivfingmut ilioraissunit tamanit amerdlanerussu-
-nik ilissivoĸ; 44 táuko tamarmik ilissingmata sivnerutitamik ilai-
-nik, ùmale ajorssartûvdlune pine tamaisa ilivai inùtigssarsiutig-
-ssaraluane tamákerdlugit.

kapitalit 13.

Nâlagaĸ sujuligtuissoĸ nâlagfiup piunerúnigssânik, maujungnartumik nungutitsissug-
-ssamik, Kristusiorĸusersunik pruvfîtiorĸusersunigdlo sarĸúmerumârtugssanik,
silarssûp nungúnigssânik inûvdlo ernerata tikiúnigssânik.

Mat.24, 1-8. 1 nâlagfingmitdlo aningmat, ajoĸersugaisa ilâta oĸarfigâ: ajo-
Lúk.21,5-11. -ĸersuissoĸ, ata ujarĸat igdlorssualiáussusialo. 2 Jîsusivdlo a-
-kivâ oĸardlune: igdlorssualiáussusia tamána issigaiuk? ujarĸat
ĸalerîgsuerutdlugit inguvterneĸásáput. 3 ûliavdlo ĸáĸâne ig-
-siangmat nâlagfiup akiane, Pîtrusivdlo Jãkuvdlo Juánasivdlo An-
-triarsivdlo avdlamik najorteĸángisitdlugo aperât: 4 oĸarfigitigut,
ĸaĸugo tamáko taimailísápat? sunalo nalunaerĸutáusava tamáko
tamarmik nãmagtísagpata? 5 Jîsusivdlo akivai, pilerdlunilo oĸar-
-poĸ: misigssoritse kimut támarterĸunase. 6 amerdlasût tikiú-
-kumârmata atera atordlugo uvangautitdlutik; amerdlasûnigdlo
támartitsiumârput. 7 sorssugtunik tusaruvse sorssungnernigdlo

kalerritdluse, tauva ánilâĸinase, tamáko taimailísangmata, nagga-
-tigssa'rdle tássáungíkatdlarpoĸ. 8 mássa inuiait pikigtitsiumâr-
-put inuiaĸatimingnut, nâlagauvfigdlo nâlagauvfeĸatiminut; nu-
-nalo sujugtarumârpoĸ tamatigut tamauna, kângnerdlo ánilâr-
-nerdlo nagdliútarumârput. tamássa erĸanârnartup autdlarĸau-
-tai. 9 ilivsile mianerssoritse. kigdlisiuivfingnut pisíkumârmase Mat. 10,
nâlagiartarfingnutdlo; iperartorneĸarumârpuse, nâlagarssuarnutdlo 17-22. Lúk. 21,
kúnginutdlo savssartíneĸásause uvanga pivdlunga táukua nalu- 12-19
-jungnaerutigssãnik. 10 îvangkîliulo oĸalũssíssutigineĸaratdlásavoĸ
inuiaĸatigîngnut tamanut. 11 tauva autdlarutdluse pisigpase, su- Lúk. 12,11 t.
-jornagut isumanerdlúsángilase ĸanoĸ oĸalúsassuse, erĸarsautigi-
-nagulo; kisiáne taimailissúkut ĸanoĸ tunineĸaruvse taima oĸa-
-lugitse; ilivse oĸalugtũngínavse, anernerdle ivdlernartoĸ oĸalug-
-tũngmat. 12 ĸatángúne ĸatángutâta toĸuterĸúsavà, ĸitornilo angu-
-tâta, angajorĸâtigdlo ĸitornaisa akerartúsavait toĸutitdlugitdlo;
13 tamarmigdlo umigssúsavâse atera pivdlugo. naggatigssamutdle
aulajangersoĸ ánagkumârpoĸ. 14 maujungnartordle nungutitsi- Mat. 24,
-ssoĸ pruvfîtíkut Dânialíkut oĸautigissaĸ inigíngisagssaminĩtoĸ ta- 15-25. Lúk. 21,
-kuleruvsiuk. (tamákuninga atuaissup erĸarsautiginiardligit;) tauva 20-24.
Jûtiamĩtut ĸáĸanut ĸimâlit, 15 igdluvdlo ĸânĩtoĸ igdlumut arĸángí- Dân 9,27.
-kile isernanilo sumik igdluminit aigdlerumavdlune, 16 nunautimi-
-nĩtordlo utíngíkile ánorássane aiumavdlugo. 17 erĸanardle nârtu-
-ssut milugtitsissutdlo, uvdlut táuko nagdliugpata. 18 tugsiaritsile
ĸimâvfigssarse ukiumut erĸûterĸunago. 19 uvdlune táukunane nâg-
-dliungnartoĸangãsangmat Gûtip píngortitaisa píngortitaulerĸârne-
-ránit mánalo tikitdlugo naleĸángisáinartumik kingornalũnît nale-
-ĸásángitsumik. 20 uvdlutdlo táuko Nâlagkap ikigdlisíngigpagit
inungmik atautsimigdlũnît ánagtoĸángerĸajaĸaoĸ; ĸinigkatdle ĸi-
-nersimassane pivdlugit uvdlut táuko ikigdlisípai. 21 tauvalo ima- Lúk. 17,23.
-lũnît oĸarfigigpase: ata, Kristuse mânĩpoĸ, imalũnît: ata, uvanĩ-
-poĸ, tauva ugperísángilase. 22 mássa Kristusiorĸusersut pruvfî-
-tiorĸusersutdlo sarĸúmerumârput, nalunaerĸutiliordlutigdlo tu-
-pingnartuliorumârput ĸinigkat agdlât támartísagaluardlugit ajor-
-nángigpat. 23 ilivsile misigssoritse; ata, tamanik sujornatigut
oĸarfigerêrpavse. 24 uvdlunile táukunane nâgdliungnartup tama- Mat. 24,
-tuma kingornagut tauva seĸineĸ târsísavoĸ ĸáumatdlo ĸauma- 29 31. Lúk. 21,
-jungnaerdlune, 25 ĸilauvdlo uvdloriai nákarumârput ĸilauvdlo pí- 25-28.
-ssaunere aulajumârdlutik. 26 tauvalo inûp ernera issigiumârpât
nuiatigut aggersoĸ píssarssûvdlune nâlangnartorssûvdlunilo. 27 tau-

-valo íngiline autdlartísavai, ĸinigkanilo katerssorumârpai anor-
-dlersarfingnit táukunánga sisamanit nunap isuanit ĸilauvdlo isua
Mat. 24, tikitdlugo. [28] fîgeĸússuaĸ ássersûmik ilíniarfigisiuk: avaleĸutai
32-35. Lúk. 21, ivseĸalerdlutik pilutaĸalerângata aussaĸ ĸanigdlissoĸ ilisimassar-
29-33. -parse. [29] taimátaoĸ tamáko taimailissut takuleruvsigik ĸanig-
-dlissoĸ ilisimásavarse. [30] ilumut oĸáupavse: erĸardlerît uko nu-
-ngúsángitdlat tamáko tamaisa nãmagsisínagit. [31] ĸilagdlo nu-
Mat. 24,36. -nalo nungúsáput, oĸautsíkale nungúsángitdlat. [32] uvdlugssamig-
-dle táussumínga uvdluvdlũnît ĸanoĸ ilinigssâuik ilisimassoĸángi-
-laĸ, íngilitdlũnît ĸilangmĩtut ilisimángilât, erneruvdlũnît ilisimá-
Mat. 25,13 tt. -ngilâ, atâtap kisime nalúngilâ. [33] misigssoritse, erĸumaniardlu-
-silo tugsiaritse, taimaivfigssâ ĸaĸugo nagdliúsassoĸ nalugavsiuk.
[34] sôrdlo inûp nunamut avdlamut autdlalersup igdlune ĸimásaga-
-miuk kivfane nâlagagssautíkai nungutdlugitdlo suliagssainik su-
-liagssaĸartitdlugit, isertarfiuvdlo pârssissâ inákâ erĸumaniarĸuv-
Mat. 24,42. -dlugo. [35] taimáitumik erĸumagitse, igdlup nâlagâta tikiuvfigssâ
Lúk. 21,34 tt. nalugavsiuk, únúkutdlũnît únuap ĸerĸagutdlũnît tingmiautit angu-
-tiviartâta ĸardlorfiagutdlũnît uvdlãkutdlũnît tikiúkumârnersoĸ;
[36] tássangáinaĸ tikiutdlune sinigtuse nâpeĸinavâse. [37] ilivsínutdle
oĸauserissara tamanut oĸauserâra: erĸumagitse.

kapitalit 14.

palasiunerit agdlagkanigdlo ilisimassut Jîsuse toĸutínialerât; Bitâniame arnap taníkâ; Jûtarsip pisíkumalerâ; pôrskisiúmik nerisitdlutik Jîsusip pisitsissigsse nalunaerâ; ner-dlîvine ivdlernartoĸ atorĸârtíkâ; Pîtrusip miserratigiumârâne nalunaersoĸ; Gitsîmani-mĩtoĸ; tigugât; toĸutagssángortíkât; Pîtrusip miserratigissarâ.

Mat. 26,3-5. [1] uvdlutdle mardluk nâgpata pôrske nagdliúsassoĸ, serna-
Juán. 11,47 tt. -kángitsunigdlo timiussartorfît. palasiuneritdle agdlagkanigdlo
ilisimassut isumaliorput ĸanoĸ ilivdlutik terdlinganit tigúsagigtik
toĸutdlugulo. [2] oĸarputdle: nagdliússivíkut pinago, inuit pikig-
-torssuángorĸunagit.
Mat. 26,6-13. [3] Bitâniamîtitdlugule Sîmûp pupigsûgaluap igdluane nerri-
Juán. 12,1-8. Lúk. 7,36 tt. -vingme igsiatitdlugo arnap ornigpâ uvkusigssaussamik puiaussá-
-nguauteĸardlune, tamatuma imarâ naratûnik tarnusiaĸ avdlamik
akusimángitsoĸ akisôĸ; puiaussánguardlo tamána uvkusigssaussaĸ
aserordlugo niaĸuanut kuivâ. [4] tássanĩtutdlo ilaisa isumamíkut
ùmitsautigât oĸardlutigdlo: sôĸ tarnutigssaĸ tamána kuilugsí-
-narpa? [5] tarnutigssaĸ tamána tunineĸarune aningaussánguit pinga-

-sunik untritigdlit amerdlarĸinginik aningaussarsíssutaorĸajartoĸ,
pîtsunut tunissutigssarsiutauvdlune. oĸalorujugfigâtdlo. 6 Jîsu-
-sile oĸarpoĸ: agssuareĸinasiuk; sôĸ erdloĸisípisiuk? ajúngit-
-sumik iliorfigânga. 7 pîtsunik najorteĸáinarpuse, piumassarâ-
-ngavsilo ajúngitsuliorfigisínauvase; uvangale najortigítuínásángilav-
-singa. 8 sapíngisaminik iliorpoĸ; nagdliúngíkatdlarnerane timi-
-ga tanípâ ilineĸarnigssavnut. 9 ilumut oĸáupavse: sumilũnît si-
-lame tamarssuarme îvangkîlio tamána oĸalũssíssutigineĸarângat,
táunátaoĸ oĸautigísavât ĸanoĸ iliorsimassoĸ erĸaivdlugo.
10 Jûtarsilo Iskâriôĸ táukua arĸaneĸ-mardluk ilât palasiuner- Mat. 26,
-nut autdlarpoĸ táukunúnga pisíkumavdlugo. 11 tusaramíkulo ti- 14-16.
-paitsulerput, sîlvimigdlo tuniumavdlugo oĸarput. tauva nautsor- Lúk. 22,3-6.
-ssuilerpoĸ ĸanoĸ ilivdlugo pisísagine.
12 uvdlutdlo sèrnaĸángitsunik timiussartortarfiussut sujugdliá- Mat. 26,
-ne, savâraĸ pôrskisiutigssaĸ toĸúsangmássuk, ajoĸersugaisa oĸar- 17-19.
-figât: sumut piarêrsaiartorĸuvisigut savârĸamik pôrskisiutigssamik Lúk.22,7-13.
nererĸuvdlutit? 13 tauva ajoĸersugkame ilait mardluk autdlartí-
-pai oĸarfigalugitdlo: igdlorpagssualingmut piartoritse, tauva inuk
nâpíkumârparse imertáumik tigumiartoĸ, táuna maligsiuk, 14 su-
-mutdlo iserpat tássane igdlup nâlagâ oĸarfigisiuk: ajoĸersuissup
ima apererĸuvâtit: sumĩpa ine savârĸamik pôrskisiutigssamik ne-
-rivfigssara ajoĸersugkáka ilagalugit? 15 tauva inerssuarmik igdlup
ĸânĩtumik únersũkumârpâse ingivfilersorsimassumik piarêrsagka-
-mik, tássane piarêrsaigitse pigssavtínik. 16 ajoĸersugailo autdlar-
-put, igdlorpagssualingmutdlo pigamik taima ítoĸ nâpípât sôrdlo
oĸarfigigâtik, savârardlo pôrskisiutigssaĸ piarêrsarpât. 17 únuler- Mat. 26,
-matdlo tikiúpoĸ táuko arĸaneĸ-mardluk ilagalugit. 18 nerriving- 20-25.
-milo igsiatitdlutik nerigamik, Jîsuse oĸarpoĸ: ilumut oĸáupavse: Lúk. 22,14,
ilavse nereĸáma pisíkumârpânga. 19 tauva aliasulerput kingule- 21-23.
-rîgdlutik aperalugo: uvanga táunaunerpunga? avdlalo oĸardlune:
uvanga táunaunerpunga? 20 akivaile oĸardlune: táukua arĸaneĸ-
mardluk ilât pûgútamut misugseĸatiga táunauvoĸ. 21 inûp ernera
ingerdlagaluarpoĸ ingminik agdlagsimassut erĸordlugit; erĸanardle
inuk táuna inûp erneranik pisitsissoĸ. inuk táuna iluanârĸajaĸaoĸ
inúngúngíkune.
22 nerisitdlutigdlo Jîsusip timiussaĸ tiguvâ, pivdluarĸussiv- Mat. 26,
-dlunilo avgorpâ táukunúngalo túniutdlugo oĸardlunilo: tigusiv- 26-29.
-dluse nerigitse, tássa timiga. 23 ermuserdlo tiguvâ. ĸujavdlunilo Lúk. 22,19 t.
1 Kor. 11,
23 tt.

táussuminga tunivai; tamarmigdlo tássánga imerput. 24 oĸarfigailo:
tássa auga, tastamantitâmut auk, amerdlasût pivdlugit kuissoĸ.
Lúk. 22,18. 25 ilumut oĸáupavse: kingorna imísáisaunga vĩneĸutip ineritîtânit
uvdloĸ ivna nagdliutserdlugo, nutaussoĸ imerumâruvko Gùtip nâ-
-lagauvfiane.
Mat. 26, 26 kujaniutdlo tugsiautigerêramiko ùliap ĸáĸânut aníput. 27 tau-
30-35. Lúk. 22,39. -va Jîsusip oĸarfigai: únuaĸ mána tamavse mamiatsautigiumâr-
Sagg. 13,7. -pavsinga; agdlagsimangmat: pârssissoĸ patigkumârpara, savatdlo
Juán. 16,32. siámarumârput. 28 makerêrumale sujulerísavavsinga Galilîamut.
Lúk. 22,33 t. 29 Pîtrusivdle sãpà: tamákerdlutik mamiatsagkaluarpata uvanga
Juán. 13, mamiatsásángilanga. 30 Jîsusip tauva oĸarfigâ: ilumut oĸáupavkit,
36 tt. 14,72. uvdlume, únuaĸ mána, tingmiautit angutiviartàt mardlungnik ĸar-
-dlortínago pingasoriardlutit miserratigiumârparma. 31 ãmale o-
-ĸarĸigpoĸ: toĸoĸatigísagaluaruvkitdlũnît miserratigísángilavkit.
taimátaoĸ tamarmik oĸarput.
Mat. 26, 32 tauva ungalulingmut Gitsîmanimik atilingmut pigamik, ajo-
36-46. Lúk. 22, -ĸersugkaue oĸarfigai: tamaunga ingíkatdlaritse tugsiarsîvdlunga.
40-46. 33 Pîtrusilo Jãkulo Juánasilo ilaserai, tauvalo ûlilerdlune ĸugsala-
Juán. 18,1. -ngâlerpoĸ. 34 tauva oĸarfigai: tarniga aliasungâĸaoĸ toĸumut
agdlât; tássanĩtuaritse pigârdlusilo. 35 kimatdlatsiardlugitdlo nu-
-namut patdlorpoĸ tugsiardlunilo, nagdliútoĸ tamána ingminit
ĸângiuterĸuvdlugo ajornángigpat; 36 oĸardlune: aṭâtaĸ, atâtaga, ta-
-maisa ajúngilatit, ermuseĸ mána uvavnit pêruk; kisiánile uvanga
perĸussara pinane ivdlit perĸussat pile. 37 ornigkamigitdlo tikí-
-pai sinigtut, Pîtrusilo oĸarfigâ: Sîmùt-â, sinigpit? sivikitsúngua-
-mik pigârsínáungilatit? 38 erĸumaniardlusilo tugsiaritse, ússer-
-nartumut perĸunase. anerneĸ kajumigkaluarpoĸ, uvinigdle sá-
-ngĩpoĸ. 39 ãmalo tugsiariartorpoĸ oĸautsine oĸausererĸigdlugit.
40 uteramilo ãma tikípai sinigtut, uernarnermit uisaneĸ ajulermata,
naluvdlutigdlo ĸanoĸ akísagigtik. 41 pingajugssânigdlo tikípai oĸar-
-figalugitdlo: sôrme sinigsínaritse ĸasuerserdlusilo; tássa, nag-
-dliúsimavoĸ; ata, inûp ernera ajortuliartut agssainut pisitáusa-
-voĸ. 42 nikuitdlusilo autdlarta, tássa ĸanigdlivoĸ uvavnik pisit-
-sissugssaĸ.
Mat. 26, 43 sulilo oĸalugtitdlugo tauváinaĸ Jùtarse tikiúpoĸ táukua
47-56. Lúk. 22, arĸaneĸ-mardluk ilât inugpagssuit ilagalugit panalissartut una-
47-53. -tausissartut palasiunernit agdlagkanigdlo ilisimassunit utorĸau-
Juán. 18, -nertanitdlo [ilaserissane]. 44 pisitsissâtalo nalunaerĸutigssaĸar-
1-12. -tíkai oĸardlune: kunigagssara táunaujumârpoĸ; táuna tigusiuk

autdlarutdlugulo ĸimânavêrsardlugo. 45 tikiúkamilo ernĩnaĸ or-
-nigpâ oĸarfigalugo: ajoĸersuissoĸ, ajoĸersuissoĸ; kunigdlugulo.
46 táukuale isagtorpât tiguvdlugulo. 47 tássanĩtutdle ilâta pa-
-nane amuvâ, palasiuneruvdlo kivfâ panarpâ siutaerdlugo. 48 Jî-
-suse tauva pilerpoĸ oĸarfigalugit: sôrdlo ínungniartumut aui-
-ssuse panalissardluse unatausissardlusilo tiguniardlunga. 49 uv-
-dlut tamaisa najortarpavse nâlagfingme ajoĸersuivdlunga, tigú-
-ngíkivsingalo. tássa agdlagkat erĸũsangmata. 50 tauva tamar-
-mik ĸimagpât ĸimâvdlutigdlo. 51 inùsugtordlo tássanĩpoĸ táu-
-ssumínga malingnigtoĸ ilupàgssiamik uvineĸutilik, táuna inù-
-sugtut tiguvàt. 52 táussumale ilupàgssiaĸ iperardlugo tamaĸarane
ĸimarratigai.

53 Jîsusilo palasiunerumut pisípàt, tássungalo palasiunerit ta- Mat. 26,57 t.
-marmik utorĸaunertatdlo agdlagkanigdlo ilisimassut katisimajar- Lúk. 22,54 t. Juán. 18,
-torput. 54 Pîtrusivdle asianit maligpà palasiunerup igdlorssuata 13 tt.
kaujaluissâta iluanut pivdlune, tássunga ingitdlune kivfat akornánut
ingnermut ĸîaerserdlune. 55 palasiuneritdle kigdlisiuissoĸatigîtdlo Mat. 26,
ilũngardlutik nalunaiaissugssarsiorput Jîsusimut toĸutíkumavdlugo; 59-66.
angilugtordlutigdle. 56 amerdlasùt nalunaiáissutigingmássuk sag-
-dluvdlutik, nalunaiautaitdle ássigĩngitdlat. 57 ilaitdlo nikuíput
nalunaiáissutigalugulo sagdluvdlutik oĸardlutik: 58 tusarparput
ima oĸartoĸ: nâlagfik mána agssangnik sanasimassoĸ inguvteru- Juán. 2,19.
-mârpara, uvdlutdlo pingasut nâgínardlugit avdla ĸarmásavara
agssangnik sanasimángitsoĸ. 59 sulilũnît nalunaiautait ássigĩngit-
-dlat. 60 palasiuneĸ tauva nikuípoĸ akornánut pivdlune, Jîsusilo
aperâ oĸardlune: akiniángitdluínarpit? ukua ĸanoĸ pasigdlerpâtit?
61 nivdleranile sumik akíngilâ. tauva palasiunerup apererĸigpâ Lúk. 22,67 tt.
oĸarfigalugo: ivdlit táunauvit Kristuse ínersiutigissagssap ernera?
62 Jîsusile oĸarpoĸ: táunauvunga. takujumârparsilo inùp ernera pí-
-ssaunerup talerpiata tungâne igsiassoĸ ĸilauvdlo nuiaisigut aggersoĸ.
63 tauva palasiunerup atissane aligpai oĸardlune: nalunaiaissumik
avdlamik pissariaĸarnerpa? 64 ĸaĸajardlernera tusarparse; ĸanoĸ
isumaĸarpise? tamarmigdle pitdlagagssautípât toĸutagssaunerar-
-dlugo. 65 tauva ilaisa kitserarpât kînàlo matuvdlugo tigdlugdlu- Mat. 26,67 t.
-gulo oĸarfigalugulo: erĸuiniarit; kivfatdlo erssârpât. Lúk. 22,63 t.

66 Pîtrusilo tasamane igdlorssùp kaujaluissânîtitdlugo palasiu- Mat. 26,
-nerup kivfaisa arnat ilât tikiúpoĸ, 67 Pîtrusilo ĸîaersersoĸ taku- 69-75. Lúk. 22,
-gamiuk issigilerpâ oĸardlunilo: ivdlítaoĸ Jîsusip táussuma Nãsa- 54-62.
-rámiup ilagâtit. 68 misiarpordle oĸardlune: naluvara, oĸautsit Juán. 18, 15-18, 25-27.

pâkartíngilara. tauva silardlermut aningmat tingmiautit angutiviartât
kardlorpok. [69] kivfavdlo arnap takorkigkamiuk tássanĩtut okalug-
-figilerpai: tássa táukua ilât. [70] ãmale misiarpok. tássûgutsiá-
-ngormatdlo tássanĩtut ãma Pîtruse okarfigât: ilumut táukua ila-
-gâtit; Galilîamiûvutíme, okautsisit taimaerpatdlagput. [71] táunale
pilerpok perdlugterkuvdlune ugpernarsaivdlunilo: inuk táuna o-
-kautigissarse naluvara. [72] tingmiautitdlo angutiviartât áipag-
14,30. -ssânik kardlorpok. tauva Pîtrusip okausek ivna erkaivâ, Jîsusip
okarfigingmane: tingmiautit angutiviartât mardlungnik kardlortí-
-nago pingasoriardlutit miserratigiumârparma. kíssaserpok tauva.

kapitalit 15.

**Pîlâtusimut Jîsuse pisíkât; Pilâtusip aperssorâ; sáningassulingmut kikiagtugagssá-
-ngortíkâ; Gûlkãtame sáningassulingmut kikiagtorât; nuna tamarme târtorssuángor-
-tok; Jîsuse anerningersok; Jûserfip Arimatîamiup iligâ.**

Mat. 27,1. 2, [1] kaulermatdlo ernĩnak palasiunerit isumaliokatigîgput utorkau-
11-14. Lúk. 23,1-5. -nertat agdlagkanigdlo ilisimassut ilagalugit, kigdlisiuissokatigîtdlo
tamarmik, Jîsusile kilerssorpât autdlarutdlugulo Pilâtusimutdlo
pisitdlugo. [2] Pilâtusivdlo aperâ: ivdlit táunauvit Jûtit kúngiat?
akivâle okardlune: sôrdlo okartutit. [3] palasiuneritdlo pasigdli-
Juán.18,28 t. -ngârpât. [4] Pilâtusip tauva apererkigpâ okardlune: akíngitdluínar-
-pit? ata pasigdlingârmatit. [5] Jîsusivdle akísaerpâ Pilâtuse tupigu-
Mat. 27, -sulersitdlugo. [6] nagdliússivíkutdle parnaerússat ilât inuit piuma-
15-26. Lúk. 23, -ssât parnaerússaujungnaersítarâ. [7] kilerssugakarpordle Barapamik
17-25. atilingmik, táuna tigussaussok perdluliortunut perdluliortitdlutik
Juán. 18, inuartunut ilángutdlugo. [8] inuitdlo nivdlilerput kinuvdlutik, tai-
39 tt. -mailiorfigerkuvdlutik sôrdlo nungutdlugit iliortartok. [9] Pilâtusivdle
akivai okardlune: Jûtit kúngiat parnaerússaujungnaerserkuvisiuk?
[10] nalúngíname palasiunerit síngatdlugo tássunga pisíkât. [11] pala-
-siuneritdle inuit pilerisârpait Barapa pingârdlugo kínutigerkuv-
-dlugo. [12] Pilâtusivdle ãma akivai okardlune: kanorme tauva
uvavnut iliorfigerkuvisiuk una Jûtit kúngiánik taissarse? [13] ãmale
nivdlerput: sáningassulingmut kikiagtoruk. [14] Pilâtusip tauva o-
-karfigai: sumingme ajortuliva? sualungnerussumigdle nivdliáput:
sáningassulingmut kikiagtoruk. [15] Pilâtusivdle inuit iluarissainik ilior-
-figiumagamigit Barapa parnaerússaujungnaersípâ, Jîsusilo iperartor-
Mat. 27, -típâ sáningassulingmut kikiagtugagssángortitdlugo. [16] sákutûtdle
27-31. kamunga pisípât igdlorssûp kaujaluissânut, tássa nunap nâlagâta

igdlorssuanut, sákutôĸatitigdlo tamaisa atautsimut ĸaerĸuvait;
[17]augpatdlarigsumigdlo atitípât, niaĸorutigssamigdlo kakitdlarna- Juán. 19,2.3.
-ĸutinik perdlaigamik táussumínga niaĸoruserpât; [18]inûvdluarĸu-
-ssalerpâtdlo [oĸardlutik]: pivdluarna Jûtit kúngiat. [19]suvdlor-
-tûmigdlo niaĸuagut anauvât ĸitserardlugulo, sêrĸumiardlutigdlo
patdlorfigât. [20]mitautigerêramíkulo augpatdlarigsumik ánoraiar-
-pât ánorainigdlo nangminerissainik atititdlugo, anisípâtdlo sáni- Mat. 27,
-ngassulingmut kikiagtoriartorumavdlugo. 31-37.
[21]tássûnalo ingerdlassoĸ imáitoĸ: Sîmût Kerînimio, nunauti- Lúk. 23, 26-31.
-minit aggersoĸ, Alagsanterivdlo Rûvfusivdlo angutât, táuna erdlor- Juán. 19,
-ĸúpât sáningassuligssâ erssorĸuvdlugo. [22]ornigkamingnutdlo ti- 17 tt.
-kiúpât, Gûlkãtamut; tamána nugterdlugo imáipoĸ: niaĸortalik.
[23]vînimigdlo morralersimassumik íminiarpât, imíngilâle. [24]sáninga-
-ssulingmutdlo kikiagtoramíko ánorai ingmingnut avguarpait íme-
-rautigalugitdlo kia sordleĸ pisagâ. [25]nalunaerĸútavdle akúnerisa
pingajuat nagdlersimagâ sáningassulingmut kikiagtormássuk. [26]ĸu-
-lâgutdlo agdlangneĸartoĸ pasigdligáussutâ, ima: Jûtit kúngiat.
[27]táussumúngalo ilagititdlugit ínungniat mardluk sáningassulingnut Mat. 27,
kikiagtorpait, ardlât talerpiata tungâgut áipâlo sàmiata tungâgut. 38-44.
[28]tauva agdlagkat erĸũput ima oĸauseĸartut: pinerdlugtunut ila- Lúk. 23,
-liússauvoĸ. [29]tássûnalo sanerĸútut ĸaĸajarât ileĸimisârfigalu- 32-43.
-gulo oĸardlutigdlo: î, nâlagfingmik inguvterissutit ĸarmarĸigdlu-
-gulo uvdlut pingasut nâgínardlugit: [30]ingminik ánáumiarit, sáni-
-ngassulingmitdlo arĸarit. [31]taimátaoĸ palasiunerit oĸaloĸatigîg-
-dlutik mitautigât agdlagkanik ilisimassut ilagalugit oĸardlutik:
avdlat ánáutaraluaramigit ingminik ánáuneĸ sapilerpoĸ. [32]una
Kristusiussoĸ Israîlikúnut kúngiussoĸ, mãna sáningassulingmit
arĸardle, takungnerĸuvdluta ugperĸuvdlutalo. kikiagtorsimaĸatai-
-sátaoĸ mitautigât. [33]nalunaerĸútavdlo akúnere arfinilíngormata, Mat. 27,
nuna tamarme târtorssuángorpoĸ akúnerisa arfineĸ-sisamât tikit- 45-54.
-dlugo. [34]nalunaerĸútavdlo akúnerisa arfineĸ-sisamãne Jîsuse Lúk. 23, 44-47.
nivdlingàrpoĸ oĸardlune: Elûi, Elûi, lámâ sapagtânî? tamána tugs. 22,2.
nugterdlugo imáipoĸ: Gûtiga, Gûtiga, sôĸ ĸimagpinga? [35]najui-
-ssutdlo ilaisa tusaramíko oĸarput: ata, Elia tordlulavfigâ. [36]ilâ- Juán. 19,
-tale arpagdlune mitdluartoĸ sêrnartumik ímerpâ, suvdlortûmutdlo 29. 30.
káputdlugo ímípâ oĸardlune: uvatse, ímaĸa Eliap arĸariartúsa-
-nerâ. [37]Jîsusile nivdlingârpoĸ anerniugerdlunilo. [38]nâlag-
-fiuvdlo umigssua sîgpoĸ mardlúngordlune pavánga samungalo
agdlât. [39]sákutûtdle nâlagâta tássane nalâne ítup takugamiuk

taima nivdlingârdlune anerningersoĸ, oĸarpoĸ: ilumut inuk táuna
Mat. 27, Gûtip ernerisimavâ. 40 arnátaoĸ tássanĩput asianit issigingnâr-
55. 56. -tut; táukua ilagait Mâria Magtalîna Mârialo Jãkup mingnerup
Lúk. 23,49. Jôrsasivdlo arnât Sâlumîlo; 41 táukua maligtarât Galilîamĩkatdlar-
-mat kivfartorfigissardlugulo; arnatdlo avdlat ĸavsît Jerûsalâmut
majuaĸatigissai tássanĩput.
Mat. 27, 42 únulerêrmatdlo, mássa uvdloĸ upalungaersarfiussoĸ, tássa
57-61. sapâtigssap sujulia, 43 tauva Jûserfe Arimatîamio tikiúpoĸ, kigdli-
Lúk. 23, -dlisiuissoĸatigît ilât atarĸinartoĸ, táussumátaoĸ Gûtip nâlagauvfia
50-55. utarĸigâ; táuna sapîserdlune Pilâtusimut iserpoĸ Jîsusip timânik
Juán. 19, ĸínuvigalugo. 44 Pilâtusivdle tupigusûtigâ toĸorêrsoĸ tusaramiuk,
38-42. sákutûtdlo nâlagât ĸaerĸuvà táussumúnga aperĸutigalugo tássa tau-
-vale toĸusimanersoĸ. 45 sujunersiutigigamiugdlo sákutût nâlagãnut,
timâ Jûserfimut túniúpà. 46 ilupâgssiamigdlo pisigame arĸarpâ,
ilupâgssiamutdlo ímutdlugo ilivermut ilivà ĸaersume ilugdlissamut,
ujaragdlo agssakâtípâ ilerfup pânut. 47 Mâriavdle Magtalînap Mâ-
-riavdlo Jôrsasip arnâta issigât sumut ilineĸartoĸ.

kapitalit 16.

Jîsuse ilivermit makítoĸ; ilaminut sarĸúmersartoĸ; apustiline oĸáukai îvangkîliulo oĸalûssíssutigiartorĸuvdlugo silarssuarmut tamarmut; ĸilangmut pavungnartitaussoĸ.

Mat. 28,1-10. 1 sapâtdlo ĸângiungmat, Mâria Magtalîna Mârialo Jãkup arnâ
Lúk. 24,1-10. Sâlumîlo tipigigsunik pisíput taníkiartorumavdlugo. 2 ilivermutdlo
píput sapâtip akúnerata uvdluisa sujugdliáne uvdlâralánguaĸ, seĸi-
-neĸ nuilermat. 3 oĸaloĸatigîgputdlo: kia ujarĸamik ilerfup pâ-
-nĩtumik agssakâtitsiniúsavàtigut? 4 ĸiviaramíkulo takulerpât uja-
-rak agssakâterêrsimassoĸ; mássa angeĸissoĸ. 5 ilivermutdlo ise-
-ramik inûsugtoĸ takulerpât talerpiup tungâne igsiassoĸ takisû-
-mik ĸaĸortumik atissalik; ánilângârputdlo. 6 oĸarfigaile: ánilâ-
-ĸinase; Jîsuse Nãsarámio sáningassulingmut kikiagtorsimassoĸ
ujarparse; makísimavoĸ, tamânĩngilaĸ. tamássa inigigalua iline-
-ĸarfia. 7 oĸariartoritsile ajoĸersugainut Pîtrusimutdlo, Galilîamut
sujulerísagavsiuk; tássane takujumârparse, sôrdlo oĸarfigigâse.
8 tauva aninasuarput ilivermit ĸimâvdlutik, ûlilerdlutigdle ánilâr-
-dlutigdlo; kimutdlo ĸanoĸ oĸángitdlat, ersileramik.
Juán. 20,1. 9 Jîsusile makíkame sapâtip akúnerata uvdluisa sujugdliáne uv-
14-18. -dlãkut sarĸúmerĸârpoĸ Mâria-Magtalînamut, táussumánga anerni-
-piluit arfineĸ-mardluk anisíkai. 10 táussuma oĸautigiartorpâ ilagi-

-ssartagainut aliasugtunut ĸiassunut. 11 táukualo tusaramíko ûma-
-ssoĸ, táussumalo takugâ, ugperíngilât. 12 tamatumalo kingorna- Lúk.24,13 tt.
-gut ilait mardluk ingerdlatitdlugit sarĸúmerfigai avdlamik táutoĸar-
-dlune, nunáinaliartitdlugit. 13 táukualo ilamingnut oĸautigiartor-
-pât, kisiáne táukútaoĸ ugperíngilait. 14 kingornatigut táuko
arĸanigdlit sarĸúmerfigai nerrivingme igsiatitdlugit, avorĸâraiIo ug-
-píngingmata, ũmataitdlo mángertorssûngmata, makísimassumik
takungnigtut ugperíngingmatigik. 15 oĸarfigailo: autdlaritse silar- Mat. 28,19 t.
-ssuarmut tamarmut, îvangkîliulo oĸalũssíssutigisiuk píngortitanut Lúk.24,47 tt.
tamanut. 16 ugperdlunilo kuisítoĸ ánagkumârpoĸ, ugpíngitsordle
pitdlagagssautíneĸásavoĸ. 17 mákule nalunaerĸutit malingnigtigí-
-savait ugpertut: ativkut anernipiluit anisísavait, oĸalûtsinik nutâ-
-nik oĸalúsáput; 18 pulateriârssuit tigujumârpait, toĸunartumigdlo
imeraluarunik ajoĸutigísángilât; náparsimassutdlo agssangmingnik
patigkângamíkik iluarsisísavait.

19 oĸalugfigerêramigit tauva Nâlagaĸ ĸilangmut pavungnartitau- Lúk.24,50 tt.
-voĸ ingitdlunilo Gûtip talerpiata tungânut. 20 táukule autdlarput ap. sul. 1,9.
tamagingne oĸalũssissardlutik; Nâlagkavdlo sulioĸatigai, oĸauser-
-dlo aulajangersípâ nalunaerĸutinik ilángútunik.

îvangkîlio
Lúkarsip agdlagâ.

kapitale 1.

sujuleĸutâ; íngile Gâpriale autdlartitaussoĸ Saggariamut; ãma Mâriamut; Mâriap Elîsapat tikerârâ; Juánase kuississoĸ erniussoĸ; Saggaria pruvfîtisut oĸalu-
-lersoĸ ánáussissugssamik.

1 amerdlasût pilersimangmata akornavtíne nalunaitsumik pi-
-simassut oĸalugtualiariniardlugit, 2 sôrdlo uvavtínut pisíkait ta-
-mákuninga pilerĸârneránit nangmineĸ takungnigtut oĸautsimutdlo
kivfartortut, 3 tauva uvangátaoĸ isumaĸarpunga tamaisa autdlar-
-ĸautãnit sujunersiutigerĸigsârĸârdlugit tugdlerîgssusîsigut ilingnut
agdlautigiumavdlugit, Tiuvfiluse atarĸinartutit-â, 4 ilingnut ajoĸer-
-sûtigineĸartut nakimanáissusiat ilisarerĸuvdlugo.

5 Herûtase Jûtiame kúngiutitdlugo palaseĸartoĸ Aapiákut
sivnîssoĸatigît ilãnik Saggariamik atilingmik, táussuma nulia
Aarunip panîsa ilagigât, Elîsapamik ateĸartoĸ. 6 táuko tamarmik
iluartũput Gûtip sâne Nâlagkap inássutaisigut ilerĸorerĸussaisi-
-gutdlo tamatigut agssuarnaitsumik ingerdlavdlutik. 7 kisiáne ĸi-
-tornaĸángitdlat, Elîsapat ernisuíkame, tamarmigdlo ukiorpagssuit
angusimangamíkik. 8 pivordlo palasisut sulísagame Gûtip sâne,
sivnîssoĸatigît ilagissane kivfartorfeĸarmata, 9 tauva palasit iler-
-ĸuat migssiliordlugo suliagssarsiarigamiuk tipigigsautigdlĩsavdlune
Nâlagkap nâlagfiutânut iserpoĸ, 10 inugpagssuitdlo tamarmik sila-
-tânĩput tugsiardlutik tipigigsautigdlîsitdlugo. 11 Nâlagkavdle íngi-
-lia táussumúnga takutípoĸ tipigigsautigdlîvfiup saniane talerpiup
tungâne ĸeĸardlune. 12 Saggariavdlo takuleramiuk ánilârpoĸ ersi-
-lerdlunilo. 13 íngilivdle oĸarfigâ: erseĸinak, Saggaria, ĸínutigissat
tusarneĸarmat; nuliatdlo Elîsapat ilingnut ernertãsavoĸ, táuna
Juánasimik atsísavat. 14 tipaitsûtigalugulo nuánariumârpat, amer-
-dlasûtdlo tipaitsûtigiumârpât inúngortoĸ. 15 angísangmat Nâlag-
-kap sâne; vĩnimik imigssamigdlo silaerúnartumik imísángilaĸ, su-
-lilo arname timâta iluanîtitdlune anernermik ivdlernartumik ilu-
-miulerneĸásavoĸ, 16 Israîlivdlo kinguai amerdlasût sâgtíkumârpai
Nâlagkamut Gûtiánut. 17 ingerdlásavordlo táussuma sâne Eliap
Mal. 4,5 t. anernera píssauneralo pigalugit, angajorĸait ũmatait sâgtísavdlugit
ĸitornainut, nâlagserîtsutdlo sâgtísavdlugit iluartut sujuneĸarne-
-ránut, inuit pigínãngortugssat Nâlagkamut piarêrsásavdlugit.
18 Saggariap tauva íngile sãpâ: sumit ilisimalísavara taimáisassoĸ?
uvanga utorĸaugama, nuliamalo ukiorpagssuit angusimangmagit.
19 íngilivdlo akivâ oĸardlune: Gâprialiuvunga Gûtip sânĩtartoĸ, aut-
-dlartitauvungalo oĸalugfigerĸuvdlutit tamatumíngalo tipaitsung-
-nartumik tusardlerĸuvdlutit. 20 atalo, oĸalungneĸ ajulerdlutit
oĸásaerumârputit uvdloĸ taimailivfigssâ nagdliutserdlugo, oĸaut-
-síka ugperíngínagkit nagdliuvfigssamíkut erĸûtísassut. 21 inuit-
-dlo Saggaria utarĸigamíko tupigusûtigât nâlagfingme mulungmat.
22 aningmatdlo oĸalugfiginеĸ sapermatik malugât nâlagfingme ta-
-kussaĸarsimassoĸ. ússerarpai tauva oĸalungneĸ ajorsínardlune.
23 pivordlo kivfartũssivine nângmat, tauva igdluminut angerdlarpoĸ.
24 uvdlutdle táukua kingornatigut nulia Elîsapat nârtulerpoĸ, ĸáu-
-matitdlo tatdlimat nâvdlugit issertorpoĸ oĸardlunilo: 25 taima
Nâlagkap pivânga uvdlune táukunane, issigigaminga inungne mi-
-tagáussusera pêrumavdlugo.

26 káumatitdle arfernáne íngile Gâpriale Gûtip autdlartípâ Mat. 1,18 tt.
igdloĸarfingmut Galilîamĩtumut Nãsarámik atilingmut, 27 niviarsia-
-mut Dâvip inoĸutaisa ilâta angutip Jùserfimik atigdlup nuliag-
-ssariligânut; niviarsiardlo táuna Mâriamik ateĸarpoĸ. 28 íngiliv-
-dlo iserfigâ oĸardlune: pivdluarna sáimáussaussutit ûmâ, Nâlag-
-kap najorpâtit arnane pivdluarĸussaussutit-â. 29 táussumale ta-
-kugamiuk oĸausê ánilârutigai isumaĸardlunilo, inûvdluarĸússut
tamána ĸanoĸ ínersoĸ. 30 íngilivdlo oĸarfigâ: erseĸinak Mâria,
Gûtimut sáimáunarsigavit. 31 atalo, timigkut ilumilísautit erner- Is. 7,14.
-târumârdlutitdlo, táuna Jîsusimik atsísavat. 32 táuna angísavoĸ,
ĸutsingneruvsârtuvdlo erneranik taineĸásavoĸ; Gûtivdlo Nâlagkap
tuniumârpâ sujuaissâta Dâvip igsiavfianik ĸilâlingmik; 33 Jãkúkúnut- Migg. 4,7.
-dlo kúngiúsavoĸ nâgssáungitsumik, nâlagauvfialo soraerfeĸásángi-
-laĸ. 34 tauva Mâriap íngile sãpâ: ĸanoĸ ilivdlune tamána písava,
angúmik ilisarissaĸángínama? 35 íngilivdlo akivâ oĸardlune: anerneĸ
ivdlernartoĸ ilingnut piumârpoĸ, ĸutsingneruvsârtuvdlo píssaunerata
uligkumârpâtit; tamánalo pivdlugo ivdlernartoĸ erniagssat Gûtip
erneranik taineĸásavoĸ. 36 atalo, Elîsapátaoĸ erĸardlerissat erner-
-tâgssaminik nârtulerpoĸ utorĸaunermine, káumatitdlo arfinilerpai
táussuma ernisuitsûneragaussup. 37 Gûtime sumik ajornartoĸá-
-ugingmat. 38 Mâriale oĸarpoĸ: tássa Nâlagkap kivfarânga; oĸaut-
-sit nâpertordlugo pineĸarnaunga. tauva íngilip ĸimagpâ.
39 taimanikut Mâria pikivdlune ĸáĸainut autdlarasuarpoĸ, ig-
-dloĸarfingmut Jûtap pianut. 40 Saggariavdlo igdluanut iserame
Elîsapat inûvdluarĸuvâ. 41 pivordlo Elîsapap tusarmago Mâriap
inûvdluarĸússutâ, tauva ilumiua aulalerpoĸ timâta iluane; Elîsa-
-patdlo ilumioĸangâlerpoĸ anernermik ivdlernartumik 42 nivdli-
-ngârdlunilo oĸardlune: pivdluarĸussauvutit arnane, pivdluarĸu-
-ssauvordlo timivit ilumiua. 43 sunalo taima pineĸautiginerpara,
nâlagkama arnâta orningmanga? 44 ata, inûvdluarĸussissutit tusa-
-ravkit, ilumiuga nuánârdlune aulalerpoĸ timima iluane. 45 piv-
-dluarpoĸ una ugpertoĸ, nãmagsineĸásangmata Nâlagkap táussu-
-múnga oĸautigissai. 46 Mârialo oĸarpoĸ: Nâlagaĸ tarnima 1 Sâm. 2,1 tt.
nâlangnartípâ, 47 anerneralo nuánârpoĸ Gûtime ánáussissivne;
48 kivfame arnap nikanarssusia issigisimangmago. ata, matuma
kingornagut pivdluarnerásavãnga kinguârît tamarmik, 49 malung-
-nangârtuliorfigingmanga táussuma sapíngitsup; táussuma arĸa iv-
-dlernarpoĸ, 50 nagdligtuineralo kinguârîgsoĸartitdlugo taimáipoĸ
mianeringnigtainut. 51 píssauniligssuartut iliorpoĸ talerminik siá-

-martitdlugitdlo ũmatimíkut makitasûnik erкarsautigdlit. 52 pí-
-ssarssuit ajagtarpai igsiavfînit кilâlingnit, nikanartutdlo akitsisí-
-tarpai. 53 kâgtut кârsitdlartítarpai ajúngitsunik, pisûtdlo autdlar-
Is. 41,8 f. -títarpai soкartínagit. 54 kivfe Israîle isumagâ, nagdligtuíssutse er-
-кaigamiuk, 55 sôrdlo sujuaissavtínut oкalugsimassoк, Aaperâmut
kinguâgssainutdlo nâgssáungitsumik [taimáikumavdlune]. 56 Mâ-
-riavdlo unigfigâ кáumatit pingasut migssiliordlugit, tauvalo anger-
-dlarpoк.

57 ernivigssile nagdliungmat Elîsapat ernertârpoк. 58 sanilî-
-salo erкardlîsalo tusâmagamíko Nâlagkap angisûmik nagdligtor-
-simagâ, tipaitsoкatigât. 59 pivordlo uvdlut arfineк-pingajuáne,
nâlungiaк kipiartoramíko, tauva Saggariamik atserpât angutâ at-
-siutdlugo. 60 arnâtale sãpai oкardlune: nâggale, Juánasimik ate-
-кásavoк. 61 oкarfigât tauva: taima atilingmik erкardleкángíka-
-luartutit. 62 angutâle ússerarpât кanoк ítumik atserкúsasoralugo.
63 táussumalo agdlagtarfínguaк кaerкuvâ agdlagdlunilo oкardlune:
Juánase aterâ. tamarmigdlo tupigusugput. 64 tássángáinardle кar-
-na oкâlo parnaerússaerput, oкalulerpordlo Gûte únersiutigalugo.
65 erкãnilo nunagdlit tamarmik ersilerput, tamákulo taimailissut
tamarmik tusâmassaulerput Jûtiap кáкaine tamane. 66 tusartutdlo
nungutdlutik tamáko ũmámiugilerpait oкardlutigdlo: nâlungiaк táu-
-na кanorme tauva ilísanerpa? Nâlagkavdlo agssaisa najorpât.

67 angutâlo Saggaria anernermik ivdlernartumik ilumioкangâler-
-poк, pruvfîtisutdlo oкalulerpoк oкardlune: 68 kujanarsile Nâlagaк
Jsraîlip Gûtia, ínugtane tikerârmagit utertitáussutigssarsivdlugitdlo,
69 naulersitsivigingmatigutdlo nagssungmik ánássúmik kivfame Dâvip
igdluane, 70 sôrdlo inoкalerкârneranit oкalugsimassoк pruvfîtime
ap. sul. 3,21. ivdlernartut кarnisigut, 71 ánáukumavdluta кíngarssortivtínit ûmig-
-ssortivtalo tamarmik agssainit, 72 sujuaissavut nagdligtorumav-
-dlugit angerutsilo ivdlernartoк erкaiumavdlugo, 73 ugpernarsaut
1 Môr. 22,16. nâpertordlugo , sujuaissarput Aaperât ugpernarsaivfigigamiuk i-
-ma tuniumavdluta: 74 ersiorata кíngarssortivtalo agssainit ánag-
-simavdluta kivfartũsagigput 75 ivdlernardluta iluardlutalo táu-
-ssuma sâne uvdlut inûvfigissagssavut tamaisa nâvdlugit. 76 iv-
-dlitdlo nâlungiaк-â, кutsingneruvsârtup pruvfîtianik taineкásautit,
ingerdlásagavit Nâlagkap sujornagut avкutigssâ iluarsásavdlugo,
77 ínugtailo ilisarssisísavdlugit ánássúmik ajortit isumákêrneкarne-
-ratigut pissumik 78 Gûtivta nagdligtuigajungneragut, tamána
atordlugo кutsingnermit nuissup tikerârpâtigut 79 кáumarsaru-

-mavdlugit târmiussut tokuvdlo târtitâne inekartut, isigkavutdlo
sangmisíkumavdlugit avkúmut erkigsinartumut. 80 nâlungiardlo
agdliartorpok nakússagtitdlunilo anerníkut puilassuitsunîtdlunilo
uvdlok Israîlíkúnut sarkúmerfigsse tikitdlugo.

kapitalit 2.

Jîsuse inúngortok; savanik pârssissut takujartorât; kipinekartitdlugo Jîsusimik atserât; Nâlagkamut sarkúmiutitaungmat Símiûp Angnavdlo pivdluarkugât; arkanek-mar-dlungnik ukiokarame Jerûsalâme nâlagfigssuarmîtok.

1 pivordle taimáineragut, kaisarip Avgustusip inássut inássu-
-tigigâ, inuit najugãne tamarssuarme nunagdlit nautsorssornekar-
-kuvdlugit. 2 nautsorssornekarnerat tamána sujugdlek pivok Ko-
-rîniuse Sêriame nunamut nâlagautitdlugo. 3 tamarmigdlo naut-
-sorssortíkiartorput, nungutdlutik nunavingmingnut. 4 tauva Jû-
-serfísaok majuarpok Galilîamit igdlorpalingmit Nãsarámit Jûtia-
-mut, Dâvip igdlokarfianut Bîtdlîmimik atilingmut, Dâvip inoku-
-tai erkardlerîgsortailo nagguvigigamigit, 5 nautsorssortísavdlune
Mâria nuliagsse angersitane áiparalugo; táuna nârtussok. 6 pivor- Mat. 1,25 &
-dle tássanîtitdlutik, tauva ernivigssâ nagdliúpok. 7 pernáuminigdlo 2,1.
ernertârpok ímutdlugulo, nerssutautitdlo nerriviánut ilivâ, akung-
-nigtarfingme inigssakángínamik. 8 tamatumalo erkâne savanik
pârssissut ítut, narssamîtdlutik únuame pigârtut nerssutautitik
pâriniardlugit. 9 atalo, Nâlagkap íngiliata patdligkai, Nâlagkavdlo
nâlangnarssusiata káumarfigigai; ersingâlerput tauva. 10 íngilivdlo
okarfigai: ersekinase; ata, tipaitsungnartumik tusardlísavavse ti-
-paitsungârutigssavsínik inuit tamarmik pigssãnik. 11 ilivsínut
uvdlume erniungmat ánáussissok, tássa Kristuse Nâlagak, Dâvip
igdlokarfiane. 12 mánalo nalunaerkutigísavarse: nâlungiak nâpíku-
-mârparse ímúsimassok nerssutautitdlo nerriviáne ínangassok.
13 tauváinardlo kilangmiorpagssuit íngilimîlersut, táukua Gûte úner-
-siutigât okardlutik: 14 nâlangnarsile Gûte kutsingnerme; nunami-
-lo erkigsilit; inungnilo nuánarissakardle. 15 pivordlo íngilit ki-
-mangmatik kilangmut autdlardlutik, tauva inuit táuko savanik
pârssissut okalokatigîlerput: Bîtdlîmimut piartorta tamána pisi-
-massok takujartordlugo Nâlagkap uvavtínut nalunaerutigissâ.
16 tauva tássungnarasuarput, tamaisalo nâpípait Mâria Jûserfilo
nâlungiardlo nerssutautit nerriviáne ínangassok. 17 takugamíkule
okautsit nâlungiak táuna pivdlugo ingmingnut okauserinekartut

oĸautigilerpait. [18]tusartutdlo tamarmik savanik pârssissut oĸau-
-sê tupigusûtigait. [19]Mâriavdle oĸautsit tamáko tamaisa torĸor-
-pai erĸarsautigalugitdlo ũmánigut. [20]táukulo savanik pârssissut
uterput Gûte nersordlugo únersiutigalugulo tusagkatik takussatig-
-dlo tamaisa pivdlugit, ĸanoĸ oĸarfigineĸaramik.
3 Môr. 12,3. [21]uvdlutdlo arfineĸ-pingasúngormata, nâlungiaĸ kipineĸá-
-sangmat, tauva atserpât Jîsusimik, íngilip taima taingmago ilu-
-miugineĸángíkatdlarmat arname timâta iluane.
3 Môr. 12,4. [22]uvdlutdlo |arnâta| minguerserfê nãmagtingmata Môrsasip i-
-natsisai maligdlugit, tagpavungnáupât Jerûsalàmut, Nâlagkamut
2 Môr. 13,2. sarĸúmiutísavdlugo, [23](sôrdlo agdlagsimassoĸ Nâlagkap inatsisai-
-ne: angutínguit igdlíssamik angmaissut tamarmik ivdlernartutut
Nâlagkamut pigititaussunik taineĸásáput,) [24]tuníssutitdlo tuní-
3 Môr. 12,8. -ssutigísavdlugit Nâlagkap inatsisaine oĸauserineĸartoĸ migssi-
-liordlugo: tuínguit ĸuluartartut áiparît atautsit tuínguârĸatdlũnît
mardluk. [25]atalo, inuk Jerûsalâmĩtoĸ Símiûmik atilik, inugdlo
táuna iluartûssoĸ Gûtimigdlo mianeringnigtoĸ, Jsraîlivdlo tugpat-
-dliutigissâ utarĸigâ, anerneruvdlo ivdlernartup ĸulangerâ. [26]oĸau-
-serdlo pisimagâ anernermit ivdlernartumit, toĸo misigísángíkâ
Nâlagkap tanitâ takusimatínago. [27]anerneruvdlo pingmane nâlag-
-fingmut pivoĸ; nâlungiardlo Jîsuse angajorĸaisa erĸungmássuk
inatsisitigut ilerĸorerĸussaussumik nãmagsíssúkumavdlugo, [28]tau-
-va tiguvâ pernermigdlugo, Gûtilo únersiutigâ oĸardlune: [29]Nâ-
-lagaĸ, mãna kivfat angerdlartíkumârpat erĸigsisitdlugo, sôrdlo
oĸartutit, [30]issima takungmássuk ánáussutigissat, [31]inuiaĸati-
-gît tamarmik kînaisa sãne piarêrsagkat, [32]ĸáumarĸut akimángit-
-sunut ĸáumarsautigssaĸ, ínugtavitdlo Israîlíkut nâlangnautig-
-ssât. [33]Jûserfivdle arnâtalo táuna pivdlugo oĸauserineĸartut
tupigusûtigait. [34]Símiûvdlo pivdluarĸuvai, arnâlo Mâria oĸarfigâ:
ata, una ordlússutigssautitauvoĸ makíssutigssautitauvdlunilo Israî-
-líkut ilarpagssuinut, nalunaerĸutigssautitauvdlunilo agssortorne-
-ĸarumârtoĸ, [35](ivdlítaoĸ tarningnut pana pulásavoĸ,) amerdla-
-sût ũmataisa erĸarsautait sarĸúmerĸuvdlugit. [36]arnardlo pruv-
-fîtiussoĸ tássanĩtoĸ, Angna Fânuilip pania, Agserákut nagguve-
-ĸatigît ilât, táussuma ukiorpagssuit angusimagai, niviarsiaugamilo
kingorna ukiut arfineĸ-mardluk uvine inôĸatigisimagâ, [37]mãnale
uvigdlarnerussoĸ ukiut arfineĸ-pingasunik ĸuligdlit sisamatdlo
migssiliordlugit; táussuma nâlagfik ĸimangneĸ ajorâ kivfartũssiv-
-dlunilo îsíngíniardlune tugsiardlunilo uvdlúkutdlo únuákutdlo.

[38]táunátaoĸ patdligúpoĸ taimáineragut, Nâlagardlo únersiutigà
táunalo oĸautigalugo tamanut utertitsinigssamik Jerûsalâme písa-
-ssumik utarĸissunut.
[39]tamaisalo nãmagsigamíkik Nâlagkap inatsisai maligdlugit, Mat. 2,22 f.
Galilîamut uterput igdloĸarfingmingnut Nãsarámut. [40]nâlungiar- 1,80.
-dle agdliartorpoĸ nakússagtitdlunilo anerníkut ilisimássúmigdlo
peĸangâlerdlune; Gûtivdlo sáimáunerata ĸulangerpâ.
[41]angajorĸailo ukiut nungutdlugit Jerûsalâliartartut pôrskisio-
-riartordlutik. [42]ukiuilo arĸaneĸ - mardlúngormata Jerûsâlamut
majuarput nagdliússivíkut ilerĸûssoĸ atordlugo. [43]uvdlutdlo
táuko nâgamíkik, angerdlaleramigdlo, nukagpiaraĸ Jîsuse Jerûsa-
-lâme unigpoĸ; Jûserfivdle arnâtalo arajutsivât. [44]ingerdlaĸati-
-mingnutdle ilagisorigamíko, uvdloĸ atauseĸ ingerdlagamik ujaler-
-pât erĸardlimingne takornagaríngisamingnilo. [45]naníngínamíkulo
Jerûsalâmut uterput ujardlugulo. [46]pivordlo uvdlut pingasut
nângmata, nanivât nâlagfingme ajoĸersuissut akornáne igsiassoĸ,
tusarnârdlugitdlo aperssortarai. [47]tusartaisale tamarmik tupigi-
-ngârpât sianíssusiagut akissarnerisigutdlo. [48]takugamíkulo áni-
-lârput, arnâtalo oĸarfigâ: ernera, sôĸ taima pivisigut? ata, atâ-
-tavit uvangalo ujarpavtigit erdloĸivdluta. [49]sãpai tauva: suv-
-dluse ujarpisinga? nalugavsinga atâtama pê najúsagíka? [50]taima-
-lo oĸalugfigingmatik oĸausia pâsíngilât. [51]tauva samungnaĸati-
-galugit Nãsarámut pivoĸ nâlagdluardlugitdlo. arnâtalo oĸautsit
tamáko tamaisa torĸorpai ũmáminut. [52]Jîsusilo agdliartorpoĸ ili-
-simássutsimigut ukiumigutdlo sáimáuneĸarnermigutdlo Gûtime
inungnilo.

kapitalit 3.

Juánase kuississoĸ; parnaerússaussoĸ; Jîsuse kuisítoĸ; nagguvè tugdlerîgsitat.

[1]kaisarip Tipêriusip nâlagáussusiata ukiuisa arĸaneĸ-tatdli- Mat. 3,1-12.
-mãne, Puntiuse Pilâtuse nunamut nâlagaungmat Jûtiame, Herû- Mák. 1,1-8.
-tasilo nunamut iláinarmut nâlagaungmat Galilîame, nukàlo Pilípo Juán. 1,6-8, 15-28.
nunamut iláinarmut nâlagaungmat Itorîame Traggunítivdlo erĸâne,
Lusâniarsilo nunamut iláinarmut nâlagaungmat Apilînime, [2]Ang-
-narsilo Kâjavfarsilo palasiunerutitdlugit: tauva Gûtip oĸausia
Juánasimut Saggariap erneranut pivoĸ puilassuitsume. [3]tauva
Jôrtanip erĸânut tamarmut pivoĸ oĸalũssíssutigalugulo kuíssut
avdlamik isumatârĸússut ajortit isumákêrneĸautigssãnik; [4]sôr-

Js. 40,3-5. -dlo agdlagsimassoĸ magpersagkane pruvfîtip Isaiap oĸausîne,
oĸarmat: puilassuitsume tordlulassup nipigâ: Nâlagkap avĸutig-
-ssà iluarsarsiuk, tungmissagssailo nardlorsarsigik. [5]kôrĸut ta-
-marmik ímerneĸásáput, ĸáĸarssuitdlo ĸáĸánguitdlo tamarmik na-
-ĸigdlisarneĸásáput, sangungassutdlo nardlusísáput, manîtsutdlo
avĸusiníngúsáput manigsut; [6]uvinigdlitdlo tamarmik issigísavât
Gûtip ánáussinera. [7]taimáitumik inuit ánivigingmáne kuerĸuv-
-dlutik, oĸarfigai: tautûko pulateriârssuit piarait, kia únersũpâse
níngangnigssaĸ nagdliútugssaĸ ingalásagigse? [8]taimáitumik av-
-dlamik isumatârdluse iluartunik kingunigssaĸartísiuk; imalo iluv-
-sigut oĸarnialeĸinase: Aaperât atâtagârput. oĸáupavsime: ujar-
-ĸanit mákunánga Gûtip Aaperât ĸitornagssarsigínauvâ. [9]uli-
-maut orpît túngavînut tugterêrpoĸ; taimáitumik orpik nalingínaĸ
ajúngitsunik ineritítaĸángitsoĸ kipísavoĸ, ingnermutdlo igitáusavoĸ.
[10]inuitdlo aperât oĸardlutik: ĸanorme tauva iliúsaugut? [11]aki-
-vaile oĸardlune: mardlungnik ánorâgdlup peĸángitsoĸ avivfigiliuk,
nerissagssauteĸartordlo taimatut iliordle. [12]ilángauserissútaoĸ kui-
-síkiartorput aperalugulo: ajoĸersuissoĸ, ĸanoĸ iliúsaugut? [13]aki-
-vaile: ilivsínut perĸússutigissaĸ ĸímúnago ilángaerĸussigitse. [14]ã-
-mátaoĸ sorssugkiartortartut aperât oĸardlutik: uvagúme ĸanoĸ
iliúsaugut? akivailo: angutausernasilo ínardlînavêritse, akigssarsia-
-silo nãmaginiarsigik. [15]inuitdle ilimasulermata, tamarmigdlo ũ-
-matimíkut isumaliormata Juánase táunausoralugo Kristuse,
[16]tauva Juánasip akivai tamaisa oĸarfigalugit: uvanga imermik
kuissarâvse, uvavnitdle nakûnerussoĸ tikiúkumârpoĸ, táuna ĸí-
-ngarĸuvfigeĸâra singê ĸilerússáisavdlugit; táussuma kuiumârpâse
anernermik ivdlernartumik ingnermigdlo. [17]niváune terĸalatitsit
tigumiarpâ, iserterivinilo salísavâ, ĸajûssiagssatdlo ĸuiminut ka-
-terssorumârpai, ĸalipakuilo ikivkarumârpai ingnermik ĸamiuitsu-
-mik. [18]avdlanigdlo amerdlasûnik oĸaorĸigsârdlugit inuit îvang-
-kîliumik oĸalugfigai.

Mat. 4,12. [19]Herûtasile nunamut ilâinarmut nâlagaussoĸ táussumánga
14,1 tt. nalujungnaersíneĸarame Herûtiarse nugkame Pilípup nulia pivdlu-
Mák. 1,14. 6,14 tt. -go ajortutdlo ilerĸorissane tamaisa pivdlugit, [20]tauva tamáko
tamaisa ilavdlugit Juánase parnaerússivingmut pisípâ.

Mat. 3,13-17. [21]pivordle inuit tamarmik kuisingmata, Jîsusilo kuisingmat
Mák. 1,9-11. tugsiarmatdlo, tauva ĸilak angmarpoĸ, [22]anernerdlo ivdlernartoĸ
Juán. 1,29-34. ĸulânut arĸarpoĸ timiligtut táutoĸardlune, tuínguatut, nipilo ĸi-

-langmit pivoĸ oĸardlune: ivdlit tássa ernera asanartoĸ, ivdlit nuánarâvkit.
[23] Jîsusilo pilerame ukiut pingasunik ĸuligdlit nagdlerpai er- Mat. 1,1-17.
-nerisorineĸardlunilo Jûserfimut, táuna Eilip pigâ, [24] táuna Má- 1 nal. 1,1 tt. 2,1 tt. 3,1 tt.
-tatip pigâ, táuna Lìvip pigâ, táuna Milkip pigâ, táuna Jánap Rút. 4,18-21.
pigâ, táuna Jûserfip pigâ, [25] táuna Matatiap pigâ, táuna Aamor-
-sip pigâ, táuna Nâgûmip pigâ, táuna Eslîp pigâ, táuna Nángaip
pigâ, [26] táuna Mãtip pigâ, táuna Matatiap pigâ, táuna Sîmîp pi-
-gâ, táuna Jûserfip pigâ, táuna Jûtap pigâ, [27] táuna Juánâp pi-
-gâ, táuna Rîsap pigâ, táuna Sorupâpalip pigâ, táuna Salãtialip
pigâ, táuna Nêrîp pigâ, [28] táuna Milkip pigâ, táuna Atîp pigâ,
táuna Kûsâp pigâ, táuna Elmâtâp pigâ, táuna Eerip pigâ, [29] táu-
-na Jôrsasip pigâ, táuna Eliâsarip pigâ, táuna Jôrîp pigâ, táuna
Mátatip pigâ, táuna Lîvip pigâ, [30] táuna Símiûp pigâ, táuna Jû-
-tap pigâ, táuna Jûserfip pigâ, táuna Jûnâp pigâ, táuna Eliãkîp
pigâ, [31] táuna Miliâp pigâ, táuna Mainâp pigâ, táuna Mátatâp
pigâ, táuna Nãtap pigâ, táuna Dâvip pigâ, [32] táuna Jísaip pigâ,
táuna Oupatip pigâ, táuna Bûarsip pigâ, táuna Salmûnip pigâ,
táuna Nagásûp pigâ, [33] táuna Aminâtap pigâ, táuna Aaramip pi-
-gâ, táuna Esrûmip pigâ, táuna Pârasip pigâ, táuna Jûtap pigâ,
[34] táuna Jãkup pigâ, táuna Iisâp pigâ, táuna Aaperâp pigâ, táuna
Târap pigâ, táuna Nâgôrip pigâ, [35] táuna Sârûp pigâ, táuna Râ-
-gaup pigâ, táuna Pâlaup pigâ, táuna Eiperip pigâ, táuna Sâlâp
pigâ, [36] táuna Kainânip pigâ, táuna Arfagsâtip pigâ, táuna Símip
pigâ, táuna Nûap pigâ, táuna Lâmaup pigâ, [37] táuna Mitûsalâp
pigâ, táuna Einup pigâ, táuna Jâratip pigâ, táuna Malilîlip pigâ,
táuna Kainânip pigâ, [38] táuna Einorsip pigâ, táuna Sátip pigâ,
táuna Aatamip pigâ, táuna Gûtip pigâ.

kapitalit 4.

Jîsuse ússerneĸartoĸ; Galilîame ajoĸersuilersoĸ; anernipilulik Pîtrusivdlo sakia nalingínarnigdlo nápautigdlit katsorsarai oĸalũssissardlunilo.

[1] Jîsusile anernermik ivdlernartumik ilumioĸangàrdlune Jôr- Mat. 4,1-11.
-tanimit uterpoĸ, anerneruvdlo puilassuitsumut pisípâ. [2] uvdlut- Mák. 1,12 t.
-dlo sisamanik ĸuligdlit ússerneĸarpoĸ mamardlîssorssuarmit*).
[3] uvdlutdlo táuko uvdlûtitdlugit neríngíname, nângmata kîsa kâ-
-lerpoĸ. mamardlîssorssûp tauva oĸarfigâ: Gûtip ernerigpatit u-

*) tôrnârssungmit, Diâvulumit.

-jarak una oĸarfigûk timiussángorĸuvdlugo. [4] Jîsusivdle akivâ oĸar-
5 Môr. 8,3. -dlune: agdlagsimavoĸ: timiussáinaĸ inûp inûtigíngilâ, Gûtivdle
oĸauserissâ nalingínaĸ inûtigissarâ. [5] mamardlîssorssûp*) tauva
majuartípâ ĸáĸarssuarmut kingigtumut, nâlagauvfîtdlo inuit najugãne
ítut tamaisa táussumúnga ĸimerdlôrtípai uisorĩnaĸ. [6] mamardlî-
-ssorssûvdlo oĸarfigâ: pigínáussut mána tamât ilingnut túniúku-
-mârpara, táukualo pingârtorssũssutât; uvavnut pisitaungmat, na-
-lingínarmutdlo piumassavnut túniútaravko. [7] taimáitumik pat-
-dlorfigiumagungma tamáko tamaisa pigísavatit. [8] Jîsusivdle akivâ
5 Môr. 6,13. oĸardlune: tunuvnut nigorit Sãtane-â; agdlagsimangmat: Nâlagaĸ
Gûtit patdlorfigísavat kivfartûtdlugulo táuna kisiat. [9] Jerûsalâmut-
-dlo pisípâ ĸeĸartitdlugulo nâlagfiup kârfanut oĸarfigalugulo: Gûtip
tugs. 91,11 t. ernerigpatit tássánga samunga nákaigit; [10] agdlagsimangmat: íngi-
-line pivdlutit perĸúsavai sernigerĸuvdlutit [11] kivssumiarĸuvdlu-
-titdlo, isigkatit ujarĸamut kagdluterĸunagit. [12] Jîsusip akivâ
5 Môr. 6,16. oĸardlune: oĸautsit imáiput: Nâlagaĸ Gûtit ússísángilat. [13] ma-
-mardlîssorssûvdlo ússînine tamaisa nâgamigit ĸimagkatdlarpâ.
Mat. 4,12-24. [14] Jîsusilo anernermit píssauneĸardlune Galilîamut uterpoĸ,
Mák. 1,14. erĸânilo tamarssuarme tusâmalerpât. [15] nâlagiartarfînilo ajoĸer-
Mat. 13,54 tt. -suingmat tamarmik nersorpât. [16] Nãsarámutdlo pivoĸ perorsa-
Mák. 6,1 tt. -gauvfingminut, ilerĸunilo atordlugo sapãme nâlagiartarfingmut
iserpoĸ, nikuípordlo atuaiumavdlune. [17] tauva tunivât pruvfîtip
Is. 61,1 t. Isaiap agdlagainik, magperamigitdlo ima agdlagsimassoĸ erĸorpâ:
[18] Nâlagkap anernerata ĸulangerpânga, taimáitumik tanípânga î-
-vangkîlio oĸalûtigerĸuvdlugo pîtsunut; autdlartípânga aserorsi-
-massunik ũmatigdlit katsorsarĸuvdlugit, [19] autdlarússaussut tor-
-dlulavfigerĸuvdlugit iperarneĸarfigssamik, tagpîtsutdlo tagpigsi-
-nigssamik, nâgdliugtitaussutdlo autdlarterĸuvdlugit pineĸásaersit-
-dlugit, tordlulautigerĸuvdlugo Nâlagkap ukiua nuánersoĸ. [20] mag-
-persagkatdlo matugamigit, kivfamutdlo túniúkamigit ingípoĸ.
nâlagiartarfingmĩtutdlo tamarmik issigiuarpât. [21] tauva pilerpoĸ
oĸarfigalugit: uvdlume agdlagkat tamáko erĸũput tusâtitdluse.
[22] tamarmigdlo nersorpât, oĸautsitdlo alianaitsut ĸarnanit anissut
tupigusûtigait oĸardlutigdlo: una Jûserfip erneríngínerpâ? [23] tau-
-va oĸarfigai: mássame ússámik matumínga piumârpavsinga: kat-
-sorsaissoĸ, ilingnik katsorsarit; Kapernaumime pisimassut tu-
-sagkavta angeĸatainik tamânísaoĸ suliorit nunangne. [24] oĸarpor-
Juán. 4,44. -dle: ilumut oĸáupavse: pruvfîte nuánarissaríngilât nunaĸataisa.

*) tôrnârssûp, Diâvulup.

25 ilumôrtumik oĸáupavse: uvigdlarnerit amerdlaĸaut Israîlíkúne 1 kúng 17,1.
Elia inûtitdlugo, taimane ĸilak matusimangmat ukiut pingasut Ják. 5,17.
ĸáumatitdlo arfinigdlit, kângnerdlo angeĸingmat nuname tamar-
-ssuarme; 26 táukuale ilãnut Elia autdlartitáungilaĸ, kisiáne Sa- 1 kúng. 17,9.
-ravtamut Sîtûp erĸânĩtumut, uvigdlarnermut. 27 pupigsutdlo a-
-merdlaĸaut Israîlíkúne pruvfîte Elîsa inûtitdlugo; táukuale ilã- 2 kúng. 5,14.
-nik pupêrútoĸángilaĸ, Nãmât Sêriamio kisime pupêrúpoĸ. 28 tau-
-va nâlagiartarfingmĩtut tamarmik kamagtorssuángorput tamána
tusaramíko; 29 nikuíputdlo, igdloĸarfingmitdlo anisitdlugo ĸáĸap
igdloĸarfingmik ivnânut pisípât nákartíkumavdlugo. 30 akornati-
-gutdle ingerdlavdlune autdlarpoĸ.
31 tauva Kapernaumimut aterpoĸ igdlorpalingmut Galilîamĩ- Mat. 7,28 t.
-tumut ajoĸersortardlugitdlo sapàtine. 32 ajoĸersùtàlo ánilàruti- Mák. 1,21 t.
-gât, nâlagtariaĸartutut oĸauseĸarmat. 33 inugdlo nàlagiartar- Mák.1.23-28.
-fingmĩtoĸ anernipilûp mingugtûp anernertânik pilik; táuna niv-
-dlingârpoĸ 34 oĸardlune: uâ, súsagavtigit, Jîsuse Nãsarámio?
aserorumavdluta tikiúpit? nalúngilavkit kinaussutit, táunaussutit
Gûtip ivdlernartua. 35 Jîsusivdlo avorĸârà oĸardlunilo: nipangerit,
ùmángalo anît. tauva anernipilûp igípâ akornánut táussumánga
anivdlune ínardlernagulo. 36 tamarmik tauva tupigutsagput oĸalo-
-ĸatigîgdlutigdlo oĸardlutik: suname-una tamána? anernerit mi-
-ngugtût aningmata, nâlagtariaĸartumik píssauneĸartumigdlo i-
-nangmatik. 37 tusâmalerpâtdlo nunap tamatuma erĸâne tamar-
-ssuarme. 38 tauva nikuitdlune nâlagiartarfingmit Sîmûp ig- Mat. 8,14 t.
-dluanut pivoĸ. Sîmûvdlo sakia ĸanimanartumik sualugtumik Mák.1,29-31.
nápauteĸartoĸ, kínuvigâtdlo pivdlugo. 39 tauva savssarpoĸ ĸula-
-ngerdlugo ĸanimanartordlo agpisalûtdlugo; tauva [ĸanimanartup]
ĸimagpâ. ernĩnardlo makípoĸ kivfartorfigalugitdlo. 40 seĸiner- Mat. 8,16.
-dle tarrisimangmat, náparsimassoĸartut tamarmik náparsimassor- Mák.1,32-34.
-tatik nalingínarnik nápautigdlit táussumúnga pisípait; táussu-
-male nungutdlugit agssangminik patigpai katsorsardlugitdlo. 41 ã-
-mátaoĸ anernipiluit amerdlasúnit anípnt nivdliavdlutik oĸardlu-
-tigdlo: Kristusiuvutit Gûtip ernera. avorĸâraile oĸalorĸunagit-
-dlo, nalúngingmáne Kristusiugame. 42 ĸaulermatdle anivoĸ i- Mák.1,35-39.
-noĸángitsumut pivdlune; inuitdlo ujarpàt, tikíkamíkulo unigtí-
-niarpât ĸimarĸunatik. 43 oĸarfigaile: nunaĸarfingnut avdlanútaoĸ
îvangkîlio Gûtip nâlagauvfianik oĸalûtigissagssaràra, tamána piv-
-dlugo autdlartitaugama. 44 tauva nâlagiartarfingne Galilîamĩtune
oĸalũssissarpoĸ.

kapitalit 5.

Pìtruse ĸagssusersoĸ; Jîsusip pupigsoĸ pupêrutíkâ; tumartorsimassoĸ ajorung-
-naersitdlugulo ajortainik isumákèrfigigâ; Matîuse ĸaerĸugâ; ajoĸersugai
îsíngíniarneĸ ajortut.

Mat. 4,18-22. 1 pivordle inuit ĸerdlerautilerfigingmáne Gùtip oĸausia tu-
Mák. 1,16-20. -sarumavdlugo, Ginĩsaratip taserssuata sinânîtitdlune, 2 umiat-
-siaitdlo mardluk takugamigit sigssísimassut, aulisartutdle niusi-
-mavdlutik ĸagssutitik errortorait. 3 tauva umiatsiait táukua
ardlãnut Sîmûp pianut ikivoĸ, táunalo inápâ avalagtîmitsiarĸuv-
-dlugo, tauvalo ingitdlune inuit ajoĸersorpai umiatsiâmit. 4 oĸa-
-lugkamilo soraerame Sîmûmut oĸarpoĸ: itisûmut avalagdlutit
ĸagssuseritse pissaĸarĸuvdluse. 5 Sîmûvdle akivâ oĸardlune: a-
-joĸersuissoĸ, únuaĸ nâvdlugo piniaraluarpugut angilugtordlutalo;
Juán. 21,6. oĸautsitdle nâlagdlugo ĸagssuserumârpunga. 6 taimailioramigdlo
aulisagarpagssuit pissarait, ĸagssutaitdlo aligput. 7 tauva ardla-
-tik umiatsiaup áipânĩtut ússerarpait ikioriartorĸuvdlutik; táu-
-kualo orningmatik umiatsiatik ímerpait kivingajagtitdlugit. 8 ta-
-mánale Sîmûp Pîtrusip takugamiuk, Jîsusip sêrĸuinut patdlor-
-poĸ oĸardlune: Nâlagaĸ, ĸimánga, inûgama ajortilik. 9 tupigut-
-sagkame, ilagissailo tamarmik, aulisagkat pissatik pivdlugit;
10 taimátaoĸ Jãko Juánasilo Sipitîusip ernere Sîmûp peĸatai [tupi-
-gutsagput]. Jîsusivdle Sîmût oĸarfigâ: erseĸinak, matuma ki-
-ngornagut inungnik pissaĸartarumârputit. 11 tauva umiatsiait tu-
-lagtípait, tamaisalo ĸimagdlugit maligpât.

Mat. 8,2-4. 12 pivordlo nunaĸarfît ilãníngmat, ata, angut tássanĩtoĸ pu-
Mák. 1,40-45. -pigsorssuaĸ. táussuma Jîsuse takuleramiuk kĩnaminik patdlor-
-poĸ kínuvigalugulo oĸardlune: Nâlagaĸ, piumaguvit pupêrutísí-
-nauvarma. 13 tauva agssane isagtitdlugit agtorpâ oĸardlune: piu-
-mavunga, pupêrútit. ernĩnardlo pupinguerata ĸimagpâ. 14 iner-
-terpâlo tamána kimut oĸautigerĸunago; imale pivâ: palasimut
3 Môr. 14,2. takutíkiartorit, Môrsasivdlo perĸússutigissâ maligdlugo pupèrúne-
-rit pivdlugo pigdlîgit nalujungnaerutigssãnik. 15 tusâmassángo-
-riartuínarpordle, inugpagssuitdlo katerssorput tusarumavdlugo
nápautimingnitdlo táussumúnga katsorsarĸuvdlutik. 16 nigordlu-
-nile puilassuitsunut tugsiariartorpoĸ.

Mat. 9,1-8. 17 pivordlo uvdlut ilãne, ajoĸersuingmat, farisîaritdlo inatsi-
Mák. 2,1-12. -sinigdlo ajoĸersuissut nunaĸarfingnit tamanit Galilîamĩtunit Jûtia-
-mĩtunitdlo Jerûsalâmitdlo aggersimavdlutik tássane igsiassut,

Nâlagkavdlo píssaunera tássaussoĸ katsorsáissutauvdlune. [18] ata-
-lo, angutit ilaisa inuk tumartorsimassoĸ ínángavingmininĩtoĸ ag-
-giúpât, táunalo isertíniarpât sânut iliumavdlugo. [19] inungnitdlo
iserfigssarsíngínamíko igdlup ĸânut ĸaĸíput, kaleĸutaisigutdlo ni-
-ngípât ínángavianut atatitdlugo [inuit] akornánut Jîsusip sânut.
[20] ugperssusiatdlo takugamiuk oĸarfigâ: inuk-â, ajortingnik isumá-
-kèrfigineĸarputit. [21] agdlagkanigdle ilisimassut farisîaritdlo isu-
-maliulerput oĸardlutik: kinauna Gûtimut ĸaĸajardlersoĸ? kina
Gûtiúngitsoĸ ajortinik isumákîsínauva? [22] Jîsusivdle erĸarsautait
malugigamigit akivai oĸardlune: ĸanoĸ isumaliorpise ũmativsigut?
[23] suna ajornángíneruva, imalũnît oĸardlune: ajortingnik isumákêr-
-figineĸarputit, imalũnît oĸardlune: makitdlutit ingerdlagit? [24] i-
-lisimarĸuvdlusiugdle inûp ernera nuname ajortinik isumákîsínau-
-ssoĸ, (tumartorsimassoĸ sãpâ:) oĸáupavkit: makitdlutit ínánga-
-vît tigûk angerdlardlutitdlo. [25] tauva ernĩnaĸ makípoĸ issigitit-
-dlugit, ínángavigigaluanilo tiguvdlugo angerdlarpoĸ, Gûtilo úner-
-siutigâ. [26] tamarmigdlo ánilârput, Gûtilo únersiutigât; ersingâ-
-lerdlutigdlo oĸarput: uvdlume avdlanartorssuarnik takoĸaugut.

[27] kingorna anigame ilángauserissoĸ Lîvimik atilik takuvâ ilá- Mat. 9,9-13.
-ngauserivfingme igsiassoĸ; táuna oĸarfigâ: malínga. [28] tauva ta- Mák.2,13-17.
-maisa ĸimagdlugit nikuípoĸ maligdlugulo. [29] táunalo Lîve táu-
-ssumúnga angisûmik nerdlîagssiorpoĸ igdlumine, ilángauserissut-
-dlo amerdlasût avdlatdlo amerdlasût nerrivingme igsiaĸatigait.
[30] agdlagkanigdlo ilisimassortait farisîaritdlo ajoĸersugainut oĸalo-
-rujulerput oĸardlutik: sôĸ ilángauserissut ajortuliartutdlo nere-
-ĸatigalugitdlo imeĸatigaisigik? [31] Jîsusivdle akivai oĸardlune:
perĸigsut katsorsaissumik pissariaĸángitdlat, kisiáne náparsima-
-ssut. [32] iluartut pinagit ajortuliartut ĸaerĸujartorpáka avdlamik
isumatârĸuvdlugit.

[33] oĸarfigâtdle: sôĸ Juánasip ajoĸersugai ĸavsînik îsíngíniar- Mat. 9,14 t.
-tarpat tugsiutinigdlo suliaĸartardlutik, farisîaritdlo ajoĸersugait Mák.2,18-20.
ãmátaoĸ taimaitdlutik, ivdlitdle ajoĸersugkatit sôĸ nerissardlutig-
-dlo imertarpat? [34] akivaile: katítugssanut ĸaerĸussat îsíngíniar-
-tísínauvisigik uvigssaĸ najortigititdlugo? [35] uvdlutdle nagdliúku-
-mârput, tauva uvigssaĸ táukunánga autdlarúneĸásavoĸ; taimailig-
-pat tauva îsíngíniarumârput. [36] ãma ássersũmik oĸalugfigai: áno- Mat. 9,16 t.
-râtoĸaĸ ilârtortaríngilât ánorâminermik nutâmik, nutâp alísang- Mák. 2,21 t.
-mago, ilârtûtivdlo nutâp pisoĸaĸ píssuseĸatigíngípatdlârmago.
[37] vĩnilo nutâĸ pôrusisorĸanut ímiútaríngilât, vĩnip nutâp pôrutsit

ĸãsangmagit kuilugsínardlune, pôrutsitdlo aserordlutik. [38]kisiáne
vĩne nutâĸ pôrusisânut ímiútariaĸarpoĸ, tauva tamarmik aseror-
-tailissáusáput. [39]pisorĸamigdlo imertoĸ ernĩnaĸ nutâmik ime-
-rumassaríngilaĸ, oĸarame: pisoĸaĸ iluarneruvoĸ.

kapitalit 6.

sapâtiutitdlugo Jîsusip ajoĸersugai karrinik nutsuissut; toĸungassunik agssalik
Jîsusip katsorsarâ; apustilíngortíkai táuko arĸaneĸ-mardluk inugpagssuarnutdlo
oĸalũssivdlune.

Mat. 12,1-8. [1]pivordlo sapâtip sujugdliup áipagssâne, nautsîat avĸuti-
Mák.2,23-28. -gingmagit, ajoĸersugai karrinik nutsuissut agssangmingnik ag-
-ssaligdlugit nerivdlutigdlo. [2]tauva farisîarit ilaisa oĸarfigait:
sôĸ sapâtine perĸussáungitsumik iliorpise? [3]Jîsusivdlo akivai
1 Sàm. 21,6. oĸardlune: atuautigíngínerpisiuk Dâve ĸanoĸ iliortoĸ, ilagissanilo
kâleramik? [4]ĸanoĸ Gûtip igdluanut iserdlune timiussat kĩner-
-ĸússutit tigugai nerivdlunilo ilagissanilo tunivdlugit, nauk kimut
nererĸussáungitsut, palasinut kisiáne.? [5]oĸarfigailo: inûp erne-
-ra sapãmut agdlât nâlagauvoĸ.
Mat. 12,9-14. [6]pivordle sapãme avdlame, nâlagiartarfingmut isermat ajo-
Mák. 3,1-6. -ĸersuivdlunilo, inuk tássanĩtoĸ, táussuma agssai talerpigdlît to-
-ĸungassut. [7]agdlagkanigdle ilisimassut farisîaritdlo alapernaer-
-ssorpât sapâtíkut katsorsaiumârnersoĸ, pasigdliutigssarsiniaramik
táussumúnga. [8]erĸarsautaitdle ilisimagamigit, inungmut toĸunga-
-ssunik agssalingmut oĸarpoĸ: nikuitdlutit savssarit. tauva ni-
-kuitdlune ĸeĸarpoĸ. [9]Jîsusivdlo oĸarfigai: aperísavavse: suna
iluarpa sapâtíkut, ajúngitsuliordlunilũnît ajortuliordlunilũnît? inû-
-titsivdlunilũnît aseruivdlunilũnît? [10]tamaisalo siagdlugit issigi-
-gamigit inuk táuna oĸarfigâ: agssatit isagtíkit. taimailioramilo
agssai kingumut iluarsíput igdlumigsut ilerdlutik. [11]táukule piv-
-dlingâlerput oĸaloĸatigîgdlutigdlo Jîsuse ĸanoĸ iliorfigísagigtik.
Mák.3,13-19. [12]pivordle taimaníkut ilãne ĸáĸamut tugsiariartorame, únuaĸ
Mat. 10,2-4. nâvâ Gùtimut tugsiardlune. [13]ĸaungmatdlo ajoĸersugkane ĸaer-
-ĸuvai, ilaitdlo arĸaneĸ-mardluk ĸinerpai, táuko apustilinigtaoĸ
ap. sul. 1,13. taissarpai: [14]Sîmût, táuna Pîtrusimigtaoĸ taissarpà, ĸatángutâlo
Antriarse Jãkulo Juánasilo Pilípulo Bartulumîusilo [15]Matîusilo
Tûmalo Jãkulo Alfîusip ernera Sîmùtdlo ilungersornertùmik tai-
-ssaĸ [16]Jûtarsilo Jãkup [ĸatángutâ] Jûtarsilo Jskâriôĸ, táuna
Mák. 3,7 tt. pisitsissúngortoĸ. [17]tauva ilagalugit aterpoĸ torĸigsume unig-
Mat. 4,24 t.

-dlune, ajoĸersugarpagssuilo [najornigput] inugpagssuitdlo Jûtia-
-mit tamarmit Jerûsalâmitdlo Tôruvdlo Sîtûvdlo erĸãnit ímap si-
-nânit pisimassut, 18 aggersimassut tusarumavdlugo katsorsartí-
-kumavdlutigdlo nápautimingnit, ãma anernernit mingugtûnit nâg-
-dliugtitaussut; ajorungnaerputdlo. 19 inuitdlo tamarmik agtor-
-niarpât, píkunartoĸ táussumánga anissarmat tamaisa ajorung-
-naersitdlugit.
20 tauva issine ârdlortípai ajoĸersugkaminut oĸardlune: piv- Mat. 5,3 tt.
-dluarpuse pîtsuse, Gûtip nâlagauvfia pigigavsiuk. 21 pivdluarpuse
mãna kâgtuse, ĸârsitdlarumâravse. pivdluarpuse mãna ĸiassuse,
igdlarumâravse. 22 pivdluarpuse inuit ûmigssorpase, avigsârpasilo Mat. 5,11 t.
mitautigalusilo, atisilo pêrsigpatigik ajortûtitdlugit, inûp ernera
pivdlugo taimaigpata. 23 tipaitsugdlusilo ĸîmasugitse taimailigpat,
akigssarsiagssarse tamássa angeĸingmat ĸilangme; taimátaoĸ su-
-juaissaisa pruvfîtit iliorfigissarpait. 24 kisiánile erĸanaĸ ilivse pi-
-sûssuse, tugpatdliutigssaraluarse perêravsiuk. 25 erĸanaĸ ilivse
ĸârsitdlartuse, kâlerumâravse. erĸanaĸ ilivse mãna igdlartuse,
aliasugdlusilo ĸiajumâravse. 26 erĸanaĸ ilivse inuit tamarmik ner-
-sorpase; taimátaoĸ sujuaissaisa pruvfîtiorĸusersut iliorfigait.
27 ilivsile tusartuse oĸáupavse: ĸíngarssortise asaniarsigik; ilivsí- Mat. 5,44.
-nik ûmigssuissut ajúngitsuliorfigisigik; 28 ilivsínik perdlorĸussi-
-ssut pivdluarĸusigik; ilivsínik ínardlîssut tugsiúsigik. 29 ulússag- Mat. 5,39 t.
-kutdlo erssârpatit igdluátaoĸ maniuk; ĸagdlersautingnigdlo ar-
-sârpatit ánorângnigtaoĸ erdligûnavêriuk. 30 nalingínaĸ ilingnit Mat. 5,42.
ĸinussoĸ tuniuk; pingnigdlo arsârneĸaruvit uterterĸúsángilatit.
31 ĸanordlo inungnut iliorfigerĸuguvse ilivsísaoĸ taimatut iliorfigi- Mat. 7,12.
-sigik. 32 ilivsínik asangnigtut asaguvsigik, súkut tauva ĸutsavi- Mat. 5,46-48.
-gissariaĸásavise? ajortuliartútaoĸ asassitik asassarmatigik. 33 i-
-livsínutdlo ajúngitsuliortut ajúngitsuliorfigiguvsigik, súkut tauva
ĸutsavigissariaĸásavise? ajortuliartútaoĸ taimáitarmata. 34 pissa-
-ĸarfigísasorissasilo atugkíkuvsigik, súkut tauva ĸutsavigissariaĸá-
-savise? ajortuliartútaoĸ ajortuliartoĸatitik atugkitsarmatigik na-
-linganik pissaĸarumavdlutik. 35 kisiáne ĸíngarssortise asaniarsi-
-gik; ajúngitsuliordlusilo atugkîgitse pissaĸásasorinase; tauva a-
-kigssarsiagssarse angísavoĸ, ĸutsingneruvsârtuvdlo ĸitornarísavâ-
-se; táussuma ĸujasuitsut ajortutdlo ajúngitsumik iliorfigissarma- Mat. 5,45.
-git. 36 taimáitumik nagdligtuigitse, sôrdlútaoĸ atâtarse nagdlig-
-tuissoĸ. 37 erĸartũssinavêritse, ilivsísaoĸ erĸartũneĸásángilase Mat. 7,1 t.
tauva. pitdlagagssautitsinavêritse, ilivsísaoĸ pitdlagagssautíneĸá-

-sángilase tauva. isumákêrfigingnigitse, ilivsísaoĸ isumákêrfigine-
Mák. 4,24. -ĸásause tauva. 38 tunissigitse, ilivsísaoĸ tunineĸásause tauva.
ajúngitsumik naĸísimassumik aulatigkamik ĸangmigsimassumik
ûgtugaĸ sâvsínut túniúkumârpât; ûgtûtigissavsínik ûgtorfigineĸaru-
Mat. 15,14. -mâravse. 39 ássersũmigdlo oĸarfigai: tagpîtsup tagpîtsoĸáne ta-
Mat. 10,24. -siorsínaunerpâ? iterssamut nákaĸatigĩsánginerpat? 40 ajoĸersugaĸ
Juán. 13,16. ajoĸersortiminit angnerúngilaĸ; nalingínardle nãmagtoĸ ajoĸersor-
Mat. 7,3-5. -timisut íkumârpoĸ. 41 suvdlutit ĸatángúpit íssiutâ issiginiarpiuk,
páukarut nangmineĸ issingnĩtoĸ maluginago? 42 suvdlutitdlũnît
ĸatángutit ima oĸarfigisínauviuk: unigkatdlait ĸatángutiga, íssiutit
pèratdlardlara; nauk páukarut issingnĩtoĸ issigíngíkit? ilumôrtû-
-ssârniartutit ûmâ, páukarut issingnĩtoĸ pêrĸâratdlauk, kingorna-
Mat. 7,16 t. -lo ĸatángúpit íssiutâ pêrniaraluarumârpat. 43 ajúngitsumik orpe-
& 12,33. -ĸángingmat ajortunik ineritítaĸartumik, ajortumigdlo orpeĸarnane
ajúngitsunik ineritítaĸartumik. 44 orpik nalingínaĸ inerititainit ili-
-sarnartarpoĸ; mássa fĩginik katerssuissaríngitdlat kakitdlarnaĸu-
-tinit, vĩnigssanigdlũnît katerssugaĸaráingitdlat orpitsiainit kakit-
Mat. 12,34 t. -dlarnaĸutaussanit. 45 inûp ajúngitsup ajúngitsut anisítarai ũmá-
-me peĸûsivianit ajúngitsumit, inûvdle ajortup ajortut anisítarai
ũmáme peĸûsivianit ajortumit; ũmatip ulivkârutânit ĸaneĸ oĸa-
Mat. 7,21. -lugtarmat. 46 suvdlusile uvavnut oĸartarpise: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ,
Mat. 7,24-27. oĸautsíkalo nâlangnagit? 47 nalingínaup uvavnut pissup oĸautsiv-
-nigdlo tusartup malingnigtuvdlo kina ássigigâ nalujungnaersísa-
-vavse. 48 inuk ássigâ igdluliortoĸ, táussuma nuna agssagkâ iti-
-sũngordlugo ĸaersumut túngaviliordlune. kûgssuaĸalermatdlo kûg-
-ssûp igdlo tamána súpivigâ, aulatísínaunagule, ĸaersumut túnga-
-vilersimangmat. 49 tusartuvdle malingníngitsup ássigâ inuk nu-
-nap ĸáinânut igdluliortoĸ túngaviliornago; kûgssûvdlo súpivi-
-gingmane ernĩnaĸ úpípoĸ úperujugssuardlune igdlo tamána.

kapitalit 7.

sákutût nâlagâta kivfâ Jîsusip ajorungnaersíkâ; uvigdlarnerup Nainimiup ernitua ũmartíkâ; Juánasip kuississup paruaerússauvfingmiuit ajoĸersugkame ilainik mardlung-
-nik autdlartitsivigigâ; Juánasimik Jîsuse oĸalugtoĸ; isigai arnap ajortuliartûssup tarnúmik tanikai; akiligagssalingnik mardlungnik ássersût.

1 oĸautsinilo tamaisa inuit tutsãne oĸauserérêramigit, Ka-
Mat. 8,5-13. -pernaumimut iserpoĸ. 2 sákutûtdle nâlagaisa ilâta kivfâ unga-
-gissâ náparsimassoĸ toĸulerdlune. 3 Jîsusimigdle tusarame Jûtit

utorĸaunertaisa ilait táussumúnga autdlartípai, ĸínuvigalugo kivfane
katsorsariartorĸuvdlugo. 4 táukulo Jîsusimut pigamik ĸínuvigerĸig-
-sârpât oĸardlutigdlo: ilingnit taimailiorfiginеĸartugssaugaluarpoĸ,
5 ínugtavut asangmagit, nâlagiartarfigputdlo sanatingmago. 6 tauva
Jîsusip ingerdlaĸatigai. igdlumitdle ungasigkungnaermat sákutût
nâlagâta ikíngútime ilait táussumúnga autdlartípai oĸarĸussivdlu-
-ne: Nâlagaĸ, pissaríssersornak, ĸíngarĸuteĸigama ilingnik iser-
-titsineĸ igdluvnut; 7 tamánalo pivdlugo ingmivnigtaoĸ ĸíngarĸú-
-tunga ilingnut písavdlunga; oĸautsimigdle oĸarsínait, kivfara
tauva ajorungnáisavoĸ. 8 uvangátaoĸ inûgama nâlagaĸartitauvdlu-
-nga sákutûnigdlo nâlagkersugaĸardlunga; ilãnutdlo oĸaruma:
autdlarit, tauva autdlararaoĸ, avdlamutdlo oĸaruma: ĸarrît, tauva
aggeraraoĸ; kivfavnutdlo oĸaruma: imailiorit, tauva taimailiora-
-raoĸ. 9 tamána Jîsusip tusaramiuk tupigusûtigâ, ĸiviardlunilo
inuit maligtine oĸarfigai: oĸáupavse: ugpernermik taima agtigi-
-ssumik Israîlíkúnilũnît navssãngilanga. 10 autdlartitatdlo igdlu-
-mut tikíkamik kivfaĸ náparsimassûgaluaĸ nâpípât ajorungnaersoĸ.
11 pivordlo aĸagûngmat, igdlorpalingmut Nainimik atilingmut
piartormat, ajoĸersugaisa ĸavsêrssuit inugpagssuitdlo ingerdlaĸa-
-tigigât. 12 igdloĸarfiuvdlo isâvfia tikilermago, ata, toĸussoĸ tau-
-va akiardlugo áníkât, arnâta táuna ernituarigâ, uvigdlarneruvdlu-
-nilo; inuitdlo ĸavsêrssuit igdloĸarfingmit ingerdlaĸatigât. 13 Nâ-
-lagkavdlo takugamiuk nagdligilerpâ oĸarfigalugulo: kianak. 14 tau-
-va ornigutdlune akiartaut agtorpâ, akiartutdlo uningmata oĸar-
-poĸ: inûsugtoĸ ûmâ, oĸáupavkit: makítit. 15 toĸussoĸ tauva
ingípoĸ oĸalulerdlunilo. arnânutdlo túniúpâ. 16 tamarmik tauva
ersilerput, Gûtilo únersiutigât oĸardlutigdlo: pruvfîterssuaĸ akor-
-navtíne makísimavoĸ, Gûtivdlo ínugtane tikerârsimavai. 17 tusâ-
-malerpâtdlo Jûtiame tamarssuarme erĸânilo tamarssuarme.
18 Juánasilo ajoĸersugaisa tamákuninga tamanik nalunaerfigât. Mat. 11,2-6.
19 tauva Juánasip ajoĸersugkame ilait mardluk ĸaerĸuvai, Jîsusi-
-mutdlo autdlartípai oĸarĸussivdlune: ivdlit táunauvit tikiútug- 5 Môr. 18,15.
-ssaĸ, avdlamigdlũnît utarĸísanerpugut? 20 angutitdle táukua ti-
-kíkamíko oĸarput: Juánasip kuississup ilingnut autdlartípâtigut
oĸarĸussivdlune: ivdlit táunauvit tikiútugssaĸ, avdlamigdlũnît u-
-tarĸísanerpugut? 21 taimailissúkutdle nápautigdlit ániagdlitdlo
ajortunigdlo anernigdlit amerdlasût katsorsarai, tagpîtsutdlo amer-
-dlasût tagpigsisíkai. 22 Jîsusip tauva akivai oĸardlune: Juánase
oĸarfigiartorsiuk takussavsínik tusagkavsínigdlo: tagpîtsut tagpig- Is. 35,5 t.

-síput, tusiagtut pisugput, pupigsut pupêrúput, tusilartut tusar-
-put, toĸungassut makíput, pîtsutdlo îvangkîliumik oĸalugfigine-
Mat. 11,7 tt. -ĸarput; [23]pivdluarpordlo uvavnik mamiatsángitsoĸ. [24]táu-
-kule Juánasip oĸariartortitai autdlarmata, inungnut Juánasimik
oĸalulerpoĸ: suna puilassuitsumut takujartorpisiuk? suvdlortôĸ
anorip tamanut aulatitâ? [25]sunalũnît takujartorpisiuk? inuk áno-
-rârigsoĸ? ata, usornautinik ánorâgdlit inúvdluarajugtutdlo kú-
-ngit najugainĩtaraut. [26]sunalũnît takujartorpisiuk? pruvfĩtiussoĸ?
âp, oĸáupavse: pruvfĩtimit angnerussoĸ. [27]táunauvoĸ agdlagkat
Mal. 3,1. oĸautigissât: ata, íngiliga sujunigkut autdlartípara avĸutigssat
sujunigkut iluarsarĸuvdlugo. [28]oĸáupavsime: arnanit erniussune
Juánasimit kuissississumit angnerussumik pruvfĩteĸángilaĸ; Gûtivdle
nâlagauvfiane mingnerussoĸ táussumánga angneruvoĸ. [29]inuitdlo
tusartut tamarmik ilángauserissutdlo Gûte iluartûtípât kuisitdlu-
-tigdlo Juánasip kuissíssutânik. [30]farisîaritdle inatsisinigdlo ili-
-simassut Gûtip ingminguut sujúnersûtigissâ narrugât kuisínatig-
Mat. 11, -dlo táussumúnga. [31]kimúme inuit uko erĸardlerît ássersũsavá-
16-19. -ka? kíkut ássigait? [32]merdlertut ássigait niuveriartortarfiugme
igsiassut tordlulavfigeĸatigîgsut oĸardlutik: ĸardlortarfigigaluarivse
taparumángilase, upíkaluaravtalo ĸiajumángilase. [33]mássa Juánase
kuississoĸ tikiungmat timiussamik nerinane vĩnimigdlo imernane,
oĸarpuse: anernipiloĸarpoĸ. [34]inûp ernera tikiungmat nerivdlu-
-nilo imerdlunilo, oĸarpuse: takuvarse inuk una nerrersôĸ vĩni-
-migdlo imertorssuaĸ, ilángauserissut ajortuliartutdlo ikíngutigi-
-ssât. [35]kisiáne ilisimássut ĸitornaisa tamarmik iluartûtitarpât.

[36]farisîaritdle ilâta inápâ nereĸatigerĸuvdlune. tauva farisîa-
-rip igdluanut iserdlune nerrivingmut ingípoĸ. [37]atalo, arnaĸ tá-
-ssane igdlorpalingme ítoĸ ajortuliartûssoĸ; táussuma ilisimale-
-ramiuk farisîarip igdluane nerrivingme igsiassoĸ, puiaussánguaĸ
uvkusigssaussaĸ tarnutigssamik imalik aggiúpâ, [38]isigaisalo sa-
-niáne ĸeĸarpoĸ tunuane ĸiavdlunilo, ĸuvdliminigdlo isigai mat-
-sagtilerpai nutsaminigdlo atdlarterdlugit, isigailo kunigpai tar-
-númigdlo tanitdlugit. [39]neriartorĸussissâtale farisîarip tamána
takugamiuk, ilumigut ima oĸalulerpoĸ: una pruvfĩtiugune arnaĸ
una agtortine ilisimarĸajaĸâ kinaussoĸ ĸanordlo ítoĸ, ajortuliar-
-tûngmat. [40]Jîsusip tauva sãpâ oĸardlune: Sîmût-â, ilingnut o-
-ĸausigssaĸarpunga. táussumale akivâ: oĸarit, ajoĸersuissoĸ.
[41][tauva oĸarpoĸ:] aningaussanik átartortitsissartoĸ mardlungnik
pissagssaĸarfigissaĸartoĸ, áipâ pissagssaĸarfigigâ aningaussángua-

-nik tatdlimanik untritilingnik, áipâlo tatdlimanik kulilingnik.
42 akigssaĸángingmatale tamaisa akilèrĸujungnaerpai. oĸarit, táu-
-kua ardlâta kia angnermik asásavâ? 43 Sîmûvdle akivà oĸardlu-
-ne: isumaĸarpunga amerdlanernik akilêrĸúngisâta. tauva oĸar-
-figâ: erĸartũssivdluarputit. 44 arnamutdlo sâgdlune Sîmût oĸar-
-figâ: arnaĸ una issigaiuk? igdlungnut iserama imermik tuníngi-
-larma isigkavnut, ùmale isigkáka ĸuvdliminik matsagtípai nut-
-saminigdlo atdlarterdlugit. 45 ivdlit kuníngilarma, unale iserame
soráingilaĸ isigkáka kunigsordlugit. 46 ivdlit niaĸora ûliamik ta-
-níngilat, ùmale isigkáka tarnúmik tanípai. 47 tamána pivdlugo
oĸáupavkit: ajortuliaminik amerdlasùnik isumákèrfigineĸarpoĸ, má-
-ssa angisûmik asangnigpoĸ; mikissumigdle isumákêrfigineĸartoĸ
mikissumik asangnigtarpoĸ. 48 oĸarfigâlo [arnaĸ]: ajortingnik isu-
-mákèrfigineĸarputit. 49 tauva nerrivingme igsiaĸatai ilumíkut o-
-ĸalulerput: kiname-una, ajortinik isumákîgame agdlàt? 50 arna-
-mutdle oĸarpoĸ: ugpernerpit ánáupâtit, erĸigsivdlutit autdlarit.

kapitalit 8.

Jîsuse ajoĸersugkane arĸaneĸ-mardluk arnatdlo kivfartorfigissartine ilagalugit oĸalũ-ssiartortoĸ; ássersûtitigut oĸalugtoĸ nautsîagssanik siaruarterissumik nanerũmigdlo nanerûserfingmut ilissariaĸartumik; Nâlagkap ilavîuik; anorerssuaĸ ĸatsortíkâ; aner-nipilugdlup nalaungmane anernipiluit anisíkai pûlukinut pulatitdlugit; Jaerusip pa-nia ũmartíkâ arnardlo aunârsínartoĸ ajorungnaersitdlugo.

1 pivordlo kingorna igdlorpagdlit nunaĸarfínguitdlo avĸu-
-tigigai oĸalũssivdlunilo îvangkîliulo Gùtip nâlagauvfianik oĸa-
-lùtigalugo; táukulo arĸaneĸ-mardluk ilagai, 2 arnatdlo ilagai
ajortunik anerniliugaluit nápautiliugaluitdlo katsorsagkane, imái-
-tut: Mâria Magtalînamik taissaĸ, táussumánga anernipiluit arfi-
-neĸ-mardluk anisimassut, 3 Juánalo Kùsap Herûtasip igdluane
angnerup nulia Sùsánalo avdlatdlo amerdlasùt, táukua pigissa-
-mingnik kivfartorfigissarât.

4 inugpagssuitdle katisimalermata, nunaĸarfingnitdlo tamanit Mat. 13.3-s.
orningmáne, ássersûtikut oĸarpoĸ: 5 nautsîagssanik siaruarteri- Mák. 4.3-9.
-ssup nautsîagssautine siaruarteriartorai; siaruarterisitdlugulo ilait
avĸusernup sanianut tugput tugdlagauvdlutigdlo, tingmíssatdlo ĸi-
-laup atânĩtut pukulugdlugit nungúpait. 6 ilaitdlo ĸaersumut tug-
-put, nauganigdlo toĸúput ivsigssaĸángínamik. 7 ilaitdlo kakit-
-dlarnaĸutit akornánut tugput, kakitdlarnaĸutitdlo naujartoĸatigi-
-gamíkik ipitípait. 8 ilaitdlo ivssorigsumut tugput, naugamigdlo

inerititaĸalerput untritileriagkanik. taimalo oĸarame tordlulavoĸ:
Mat. 13,10 t. tusarsínaussunik siutilik tusardle. [9]ajoĸersugaisale aperssor-
Mák.4,10-12. -pât ássersũmik tamatumínga ĸanoĸ isumaĸartumik. [10]akivaile:
ilivse tunineĸarpuse ángigissat Gûtip nâlagauvfiata pê ilisarerĸuv-
-dlusigik, ilivsiúngitsutdle [pineĸartarput] ássersûtitigut, issigiga-
Is. 6,9. -luartitdlugit takungnerĸunagit, tusaraluartitdlugitdlo pâsissaĸar-
Mat. 13, -ĸunagit. [11]ássersûtdle tamána imáipoĸ: nautsîagssat tássa Gû-
18-23. -tip oĸausia. [12]avĸusernuvdle sanianītut tássa tusartut; kingorna
Mák.4,14-20. mamardlîssorssûp*) oĸauseĸ pîariartorarâ ũmatainit, ugperĸunagit
ánarĸunagitdlo. [13]ĸaersumītutdle tássa tipaitsugdlutik oĸautsimik
ilagsissut tusarângamíko; táukule sordlaĸángitdlat; soraiassumik
ugperunik ússerneĸarfíkut soraeraraut. [14]kakitdlarnaĸutitdle a-
-kornánut tugtut tássa tusartut, isumanerdlûtitdlo pisũssutitdlo
igdligugssusipiluitdlo inûnerup matuma pîsa pissarmatik ipiarto-
-raraut inerivdluartitaĸarnatigdlo. [15]ivssorigsumītutdle tássa o-
-ĸautsimik tusartut torĸordlugulo ũmámut ajúngitsumut pitsau-
Mák. 4,21. -ssumut inerititaĸalerdlutigdlo nikatdlujuitdlutik. [16]nanerũmig-
Mat. 5,15. Lúk. 11,33. -dle ikitsissup nápartamik matussaríngilâ, nerriviuvdlũnît atânut
ilissaríngilâ; kisiáne nanerûserfingmut ilissarpâ, ĸáumarĸut isertu-
Mák. 4,22. -nut takorĸuvdlugo. [17]mássa issertugkamik erssísángitsoĸángilaĸ,
Mat. 10,26. ángigissamigdlo ilisarineĸásángitsoĸángilaĸ navsuerúkumãngitsoĸar-
Lúk. 12,2. -nanilo. [18]taimáitumik sianiginiaritse ĸanoĸ ilivdluse tusartuse;
Mat. 25,29. mássa peĸartoĸ tunineĸásavoĸ, peĸángitsordle arsàrneĸásavoĸ pi-
Lúk. 19,26. -gisorissânik agdlât.
Mat. 12, [19]arnâtale ĸatángutaisalo ornigpât, patdlingnerdle ajulerdlugo
46-50. inungnit. [20]ilaisa tauva nalunaerfigât oĸardlutik: arnatdlo ĸatá-
Mák.3,31-35. -ngutititdlo silatangiúput takujumavdlutit. [21]akivaile oĸardlune:
arnaralo ĸatángutíkalo tássa Gûtip oĸausianik tusartut malig-
-dlugulo.
Mát. 8,23-27. [22]pivordlo uvdlut ilãne, ajoĸersugkane ilagalugit umiatsiâmut
Mák.4,35-41. ikissoĸ, oĸarfigai tauva: taserssuaĸ ikârtigo. tauva avalagput.
[23]ingerdlatitdlutigdlo sinilerpoĸ. anorâsuardle taserssuarmut ar-
-ĸarsârtorssuángormat ímagput navîlerdlutigdlo. [24]tauva ornig-
-pât, itersardlugulo oĸarfigât: ajoĸersuissoĸ, ájoĸersuissoĸ-â, u-
-miulerpugut. tauva makípoĸ, anorilo magdlersorssuardlo agpi-
-salũpai; tauvalo atorssarordlune ĸatsorpoĸ. [25]oĸarfigailo: ug-
-perssuserse nauk? ersilerputdle tupigusugdlutigdlo oĸaloĸatigî-
-lerdlutik: kiname-una? anorivdlo ímavdlo inangmatik nâlagkât.

*) tôrnârssûp, Diâvulup.

26 ingerdláput tauva Gatâramiut nunãnut Galilîap akianut. Mat. 8,28-9,1.
27 niungmatdlo angutip naláupâ igdlorpalingmit, táuna sivisûmik Mák. 5,1-20.
anernipilungnik ilumioĸarsimassoĸ, ánorârumángitsoĸ igdlumilo u-
-nigkumángitsoĸ, kisiáne iliverne. 28 Jîsusile takugamiuk nivdler-
-poĸ, patdlorfigalugulo niperssuarmik oĸarpoĸ: súsagavkit Jîsu-
-se-â, Gûtip ĸutsingneruvsârtup ernera? ĸínuvigâvkit ániarterĸu-
-nanga. 29 mássa anerneĸ mingugtôĸ inungmit táussumánga aner-
-ĸugâ, sivisûmik isuvtertarmago, táunalo kalivnerssuarnik parnae-
-rutinigdlo ĸilerssugaugaluartoĸ pârissauvdlunilo, ĸilerutitdle kig-
-torararai, anernipilûvdlo puilassuitsunut ingerdlatítarâ. 30 Jîsu-
-sivdle aperâ oĸardlune: ĸanoĸ ateĸarpit? akivâlo: lîgiûnilingmik;
anernipiluit amerdlasût pulangmáne. 31 ĸínuvigâtdlo itinerssuar-
-mut autdlarterĸunatik. 32 tássanile pûlukerpagssuit ítut ĸáĸame
nerissut. tauva ĸínuvigât táukunúnga pularĸorĸuvdlutik, perĸung-
-matigdlo 33 anernipiluit inungmit táussumánga anivdlutik pûluki-
-nut puláput, pûlukerpagssuitdlo ivnamit taserssuarmut tingíput
ipivdlutigdlo. 34 pârssissutdle taimailissoĸ takugamíko ĸimãput,
tamánalo oĸalugtuarât igdlorpalingme erĸânilo. 35 tauva aníput
tamána taimailissoĸ takujartordlugo; Jîsusimutdlo pigamik inuk
anernipiluerútoĸ nâpípât Jîsusip isigaisa sãne igsiassoĸ ánorârsi-
-mavdlunilo silaĸardlunilo, ersilerputdlo. 36 issigingnârsimassutdle
oĸalugtũpait táuko anernipiluliugaluartumik ĸanoĸ ilivdlugo ánag-
-titaussumik. 37 tauva Gatâramiut erĸãne nunaĸartorpagssuit ta-
-marmik inalerpât ĸimarĸuvdlutik, ersingâleramik. tauva umiatsiâ-
-mut ikivdlune kingumut uterpoĸ. 38 angutivdle táussuma aner-
-nipiluerútup ĸínuvigâ najorumavdlugo; Jîsusivdle autdlarĸuvâ o-
-ĸardlune: 39 igdlungnut uterit oĸautigalugulo ĸanoĸ agtigissu-
-mik Gûtip pisimagâtit. tauva autdlarpoĸ igdlorpalingme tamar-
-ssuarme oĸalũssíssutigalugo ĸanoĸ agtigissumik Jîsusip pigâne.

40 pivordlo Jîsuse kingumut tikiungmat, inuit ilagsivât, tamar- Mat. 9,18-26.
-mik utarĸigamíko. 41 atalo, angut tikiúpoĸ Jaerusimik atilik, Mák.5,21-43.
nâlagiartarfingmik misigssuissûssoĸ, táuna Jîsusip isigaisa sãnut
patdlorpoĸ ĸínuvigalugulo igdluminut iserĸuvdlugo; 42 panisuaĸa-
-rame arĸaneĸ-mardluk migssiliordlugit ukiulingmik, táunalo to-
-ĸulermat. ingerdlatitdlugule inuit nivniortípât. 43 arnardlo tá-
-ssanĩtoĸ ukiut arĸaneĸ-mardluk aunârsínartoĸ, táussuma pine
tamaisa nakorsanut nungúsimagai, katsorsaissigssarsinanile. 44 táu-
-ssuma ornigpâ tunuanit ánorâta kilúngautâ agtordlugo; tássángái-
-nardlo aunârnera kipivoĸ. 45 Jîsusilo oĸarpoĸ: kia agtorpânga?

tamarmigdle misiarmata, Pîtruse ilagissailo oĸarput: ajoĸerssui-
-ssoĸ, inuit sakagtardlutitdlo nivniortípâtit, taimáitoĸ oĸarputit:
kia agtorpânga? [46] Jîsusile oĸarpoĸ: agtorneĸarpunga, píkunartoĸ
uvavnit anissoĸ misigigavko. [47] arnardle misigilerame arajutsíngí-
-kâne, ûligdlune patdligúpoĸ, patdlorfigalugulo inuit tamaisa na-
-juisitdlugit navsuerfigâ suna pivdlugo agtorine, ĸanordlo tássá-
-ngáinaĸ ajorungnaerame. [48] oĸarfigâle: tugpatdlerit panik-â, ug-
-pernerpit ánáupâtit; erĸigsivdlutit autdlarit. [49] sule oĸalugtit-
-dlugo nâlagiartarfiup misigssortâta inoĸutaisa ilàt tikiúpoĸ oĸar-
-figalugulo: panît toĸuvoĸ, ajoĸersuissoĸ pissarísserssúsaeruk.
[50] Jîsusivdle tamána tusaramiuk sãpâ oĸardlune: sujôranak, ug-
-persínait, tauva ánagkumârpoĸ. [51] igdlumutdle pigame avdlat
iserĸúngilai, kisiáne Pîtruse Jãkulo Juánasilo merdlertuvdlo angu-
-tâ arnâlo. [52] tamarmigdle ĸiáput upitdlugulo. oĸarpordle: ĸia-
-ĸinase, toĸúngilaĸ, sinigsínarpoĸ. [53] igdlautigâtdle, toĸussoĸ na-
-lúngínamíko. [54] tauva tamaisa anisípai, agssaisigutdlo tiguvdlugo
nivdlerdlune oĸarpoĸ: merdlertoĸ-â, makítit. [55] anernerata tauva
uterfigâ, ernĩnardlo makípoĸ. nerissagssânigdlo tunerĸuvâ. [56] a-
-ngajorĸai tauva ánilârput; inerterpaile tamána pisimassoĸ kimut
oĸautigerĸunago.

kapitalit 9.

apustiline arĸaneĸ-mardluk Jîsusip únersûtdlugitdlo autdlartíkai; Herûtasip Jîsuse ta-
-kujumatdlerâ; Jîsusip angutit tatdlimanik tûsintigdlit nerdlerai; Pîtruse Kristusimik
ilisarssissoĸ; Jîsusimik malingnigkumassut ĸanoĸ ilivdlutik písassut; ĸáĸame táutua
avdlángortoĸ akisugtorssuángordlune; anernipiluk apustilit anisíneĸ sapigât Jîsusip
anisíkâ; pisitaunigssânik oĸausia pâsíngíkât; apustilit angnertarissagssãnik; Jãko
Juánasilo Samâriamiunut ilungersornerdlugtut; Jîsusimik malingnigkumagaluartut akor-
-nutigissartagainik.

Mat. 10,1. [1] ajoĸersugkanile táuko arĸaneĸ-mardluk atautsimut ĸaerĸu-
5-14. -vai píssauneĸartitdlugit pigínáussuseĸartitdlugitdlo anernipilung-
Mák. 6,7-13. -nut tamanut nápautinigdlo katsorsaisínãngortitdlugit; [2] autdlar-
-típailo Gûtip nâlagauvfia oĸalũssíssutigerĸuvdlugo náparsima-
-ssutdlo katsorsarĸuvdlugit. [3] oĸarfigailo: ingerdlatitdluse sumik
nagsásángilase, ajáupíssamigdlũnît taĸuarfingmigdlũnît neĸigssa-
-migdlũnît aningaussanigdlũnît nâme; ardlautsissartoĸásángilasilo.
[4] sumutdlo igdlumut iserângavse tássanĩtuaritse, tássángalo aut-
-dlardluse. [5] sumilo ilagsiumángigpase, tauva nunaĸarfingmit táu-
-ssumánga anivdluse isigkase ĸassîarsigik táukunúnga nalunaiau-

-tigssamik. 6 tauva autdlarput, nunaĸarfîtdlo ingerdlavigait î-
-vangkîlio oĸalûtigalugo katsorsaivdlutigdlo tamagingne.
7 Herûtasivdle nunamut iláinarmut nâlagaussup táussumûna Mák.6,14-16.
pisimassut tamaisa tusaramigit isumane nakimatípâ, ilaisa Juána- Mat. 14,1 tt.
-se toĸussunit makititaussoĸ oĸautigingmássuk, 8 ilaisale Elia
sarĸúmersoĸ oĸautigigât, ilaisalo pruvfîtit sujugdlît ilât makísima-
-ssoĸ oĸautigigât. 9 Herûtasile oĸarpoĸ: Juánase niaĸuersípara,
unale tamákuninga tusâmassara kinaunerpa? takujumatdlerpâlo.
10 apustilitdlo kingumut tikiúkamik oĸalugtûpât suliarissaming- Mat. 14, 13-21.
-nik ĸanoĸ agtigissunik. tauva ilaseralugit asimut nigorpoĸ ino- Mák.6,30-44.
-ĸángitsumut, igdlorpánguagdlup Bîtsaitamik atigdlup erĸânut. 11 i- Juán. 6,1-13.
-nuitdle arajutsíngínamíko maligpât; táussumalo ilagsivdlugit Gûtip
nâlagauvfianik oĸalugfigai katsorsariaĸartutdlo katsorsardlugit.
12 uvalilermatdle táukua arĸaneĸ-mardluk ornigpât oĸarfigalugulo:
inuit ilingnit autdlartíkit nunaĸarfingnut igdlulingnutdlo matuma
erĸânītunut igdlusímavigssarsioriartorĸuvdlugit nerissagssarserĸuv-
-dlugitdlo; tamâne inoĸángitsumīkavta. 13 oĸarfigaile: ilivse ner-
-dlersigik. akivâtdle: timiussat tatdlimat kisîsa pigâvut aulisag-
-katdlo mardluk; kisiáne inugpagssuit táukua nerissagssainik pi-
-siniariartúsanerpugut. 14 mássa angutit tatdlimanik tûsintig-
-dlit migssiliorait. ajoĸersugkane tauva oĸarfigai: sanilerîgsitdlu-
-git ingitísigik tatdlimanik ĸuligdlit atautsimîtítardlugit. 15 tai-
-mailiorput tauva, tamaisalo ingitípait. 16 tauva timiussat táuko
tatdlimat aulisagkatdlo táuko mardluk tiguvai ĸilangmut ârdlor-
-dlune pivdluarĸuvdlugitdlo, avgordlugitdlo ajoĸersugkaminut tú-
-niúpai inungnut savssaigdliutigerĸuvdlugit. 17 nerigamigdlo ta-
-marmik ĸârsitdlarput; agfakutdlo táukua sivnerússait katersso-
-ramíkik nuioragkat arĸaneĸ-mardluk ímerpait.
18 pivordlo kisimîtdlune tugsiarame, ajoĸersugkamilo najor- Mat. 16, 13-28.
-máne, aperai oĸardlune: inuit kinaunerarpãnga? 19 akivâtdle oĸar- Mák. 8,
-dlutik: Juánasiusorâtit kuississoĸ, ilaisale Eliausorâtit, ilaisalo 27-9,1.
pruvfîtit sujugdlît ilât makísimasorât. 20 oĸarfigaile: ilivsime ki-
-nausoraisinga? tauva Pîtrusip akivâ oĸardlune: táunauvutit Gû-
-tip tanitâ. 21 inertingârpaile tamána kimut oĸautigerĸunago.
22 oĸarpordlo: inûp ernera ániangârtíneĸásavoĸ ajagtugauvdlu-
-nilo utorĸaunernit palasiunernitdlo agdlagkanigdlo ilisimassunit
toĸutitaujumârdlunilo makititaujumârdlunilo uvdlut pingajugssâne.
23 tamanutdle oĸarpoĸ: uvavnik malingnigkumassoĸ ingminik isu-
-mákīsavoĸ, sáningassulinilo uvdlut nungutdlugit erssugdlugo ma-

17,33. -lísavânga. 24 inũssutsiminik ánagtitsiumassup inũssutse ánaiu-
Mat. 10,39. Juán. 12,25. -mârpâ, uvangalo pivdlunga inũssutsiminik ánaissup inũssutse á-
-nagtísavâ. 25 silarssuardlũnît tamât inûp pigileraluaruniuk, ing-
-minigdle ánaigune ingminigdlũnît aserortôrtitdlune, sugssarísagâ
tauva? 26 mássa uvavnik oĸautsivnigdlo igtôrutigingnigtoĸ inûp er-
-nerata igtôrutigiumârpâ, tikiúkune nâlangnarssutse atâtavdlo nâ-
-langnarssusia íngilitdlo ivdlernartut nâlangnarssusiat pigalugo.
27 ilumôrtumik oĸáupavse: ukua mânĩtut ilaisa toĸo misigísángilât
Gûtip nâlagauvfianik takutínatik.
Mat.17, 1-9. 28 pivordle oĸautsit tamákua kingornatigut uvdlut arfineĸ-pi-
Mák. 9,2-9. -ngasut migssiliulermagit, tauva Pîtrusilo Juánasilo Jãkulo ilase-
-rai ĸáĸamutdlo majuardlune tugsiariartordlune. 29 tugsiartitdlu-
-gulo kînâta táutua avdlángorpoĸ, ánorâlo ĸaĸortúngorpoĸ aki-
-sugtorssuángordlune. 30 atalo, angutit mardluk oĸaloĸatigât, tá-
-ssa Môrsasivdlo Eliavdlo; 31 táuko takutíput nâlangnarssuseĸar-
-dlutik, naggasînigssâlo Jerûsalâme nãmagsissagssâ oĸalûtigât.
32 Pîtrusile ilagissailo uernarnermit artulerput; iteramigdle nâlang-
-narssusia takuvât, angutitdlo táuko mardluk saniane ĸeĸartut.
33 pivordlo táukua ĸimalermássuk, tauva Pîtrusip Jîsuse oĸarfigâ:
ajoĸersuissoĸ, tamânĩkuminaĸaoĸ; pingasunik iniliorta, ilingnut a-
-tautsimik Môrsasimutdlo atautsimik Eliamutdlo atautsimik; má-
-ssa oĸautsine sianigíngíkai. 34 taimale oĸalugtitdlugo nuia pí-
-ngorpoĸ uligdlugitdlo; ánilârputdlo ivko nuiap iluanut pingmata.
2 Pît. 1,17. 35 nipilo nuiamit tutsiúpoĸ oĸartoĸ: tássa ernera asanartoĸ, táu-
-na tusarsiuk. 36 nipilo tamána tutsiungmat, Jîsuse takulerpât
kisíngorútoĸ. nipangiúpâtdlo takussamik ilânigdlũnît kimut oĸar-
-natik uvdlut táuko uvdlûtitdlugit.
Mat. 17, 37 pivordle aĸagûngmat, ĸáĸamit atermata, inugpagssuit táuna
14-21. Mák.9,14-29. pâriartorpât. 38 atalo, angut inuit ilât nivdlerpoĸ oĸardlune: ajo-
-ĸersuissoĸ, ĸínuvigâvkit, ernera takujartoriuk, ernituarigavko.
39 ata, anernerup tigussarângane ernĩnaĸ nivdliassaraoĸ, isuvterâ-
-nganilo ĸápioraraoĸ, ĸimagutínerdlo ajungajagtardlugo aserorsi-
-massarângane. 40 ajoĸersugkangnutdlo aniserĸugaluaravko saper-
-pât. 41 Jîsusivdle sãpâ oĸardlune: tautûko erĸardlerît ugpíngit-
-sut mumingassutdlo, ĸanoĸ sivisutigissumik najúsavavse kamaga-
-lusilo? ernerit maunga ãkiuk. 42 tikingmagulo anernipilûp noĸar-
-típâ isuvterdlugulo. Jîsusivdle anerneĸ mingugtôĸ avorĸârâ, nu-
-kagpiarardlo ajorungnaersípâ angutânutdlo túniutdlugo. 43 tamar-
-migdlo ánilârutigât Gûtip angingârssusia.

44 tamarmigdle Jîsusip ĸanoĸ iliornere tamaisa tupigusûti- Mat. 17,22 t.
-gingmatigik, ajoĸersugkane oĸarfigai: ilivse siúmiuginiarsigik o- Mák. 9,30 tt.
-ĸautsit máko, inûp ernera inuit agssainut pisitáusangmat. 45 o-
-ĸauserdle tamána pâsíngilât, ingmingnutdlo tâlutsersimangmat i-
-sumaĸartíngilât; sujôráputdlo oĸautsimik tamatumínga aperssú-
-savdlugo.
46 isumaliulerputdle kina ilartik angnertarinerigtik. 47 ũma- Mák. 9,33-37.
-taisale isumaliornerat Jîsusip takugamiuk, merdlertúnguaĸ tiguvâ Mat. 18,1-5.
saniminutdlo pisitdlugo 48 oĸarfigalugitdlo: merdlertúnguamik ũ- Mat. 10,40.
-mínga ilagsissoĸarpat uvanga pivdlunga, táussuma uvanga ilagsi- Juán. 13,20.
-vânga, uvavnigdlo ilagsissup autdlartitsissiga ilagsivâ; tamavse
mingnertarissarse angísangmat. 49 Juánasile pilerpoĸ oĸardlune: Mák. 9,38-40.
ajoĸersuissoĸ, inuk takugigput anernipilungnik atigkut anisitsissoĸ,
inerterparputdlo malíngingmatigut. 50 Jîsusip tauva oĸarfigâ: iner-
-tísángilarse, akerartortigíngisavut nungutdlugit iligigavtigik.
51 pivordle uvdlut nagdliungmata ĸangátartíneĸásagame, tauva
pilerssârdluínalerpoĸ Jerûsalâmut piartorumavdlune. 52 arpârtu-
-nigdlo autdlartitsivoĸ sujunermigut; táuko autdlaramik Samâria-
-miut nunaĸarfínguisa ilãnut píput igdlusímavigssarsiniutdlugo.
53 ilagsíngilâtdle, Jerûsalâmut piartulerssârmat. 54 ajoĸersugaisale
Jãkup Juánasivdlo tamána takugamíko, oĸarput: Nâlagaĸ, ingner-
-mik ĸilangmit nákarĸusserĸuvisigut nungorĸuvdlugit, sôrdlútaoĸ
Elia iliortoĸ? 55 kiviardlugitdle avorĸârai oĸardlune: ilisimángilase
anernerup ĸanoĸ ítup pigigâse? 56 inûp ernera tikiutíngingmat i-
-nuit tarnait aserúsavdlugit, kisiáne ánáusavdlugit. tauva nuna-
-ĸarfínguamut avdlamut autdlarput.
57 pivordlo ingerdlatitdlutik, inûp oĸarfigigâ: Nâlagaĸ, malí- Mat. 8,19-22.
-savavkit, sumutdlũnît autdlaraluaruvit. 58 Jîsusivdle oĸarfigâ:
teriangniat siseĸartarput, tingmíssatdlo ĸilaup atânĩtut ineĸartar-
-put; inûvdle ernera niarĸuminut îgarfigssaĸángilardlũnît. 59 av-
-dlalo oĸarfigâ: malínga. táunale oĸarpoĸ: Nâlagaĸ, iluarigugko
atâtaga iliartoratdlarumagaluarpara. 60 Jîsusivdle akivâ: toĸunga-
-ssut toĸussortatik iliartordlisigik; ivdlitdle Gûtip nâlagauvfia o-
-ĸautigiartoruk. 61 ãmale avdla oĸarpoĸ: Nâlagaĸ, malísavavkit,
iluarigugkule igdloĸatíka inûvdluarĸuínaratdlarumagaluarpáka. 62 Jî-
-susivdle sãpâ: ivssumut agssatdlagterut aĸúnialerdlugo tunung-
-mut ĸiviartoĸ Gûtip nâlagauvfianut iluángilaĸ.

kapitalit 10.

ajoĸersugkane arfineĸ-mardlungnik ĸuligdlit Jîsusip pigínáussuseĸartitdlugit autdlar-tíkai, táukulo tipaitsugdlutik utertut; atâtane únersiutigigâ ajoĸersugkanilo piv-dluarnerardlugit; Samâriamiumik nâkingnigtumik ássersût; ĸatángutigît Marta Mârialo tikerârai.

1 kingornale Nâlagkap avdlat arfineĸ-mardlungnik ĸuligdlit
ĸinerpai, mardlúkûtârdlugitdlo sujunermigut autdlartípai igdlorpa-
-lingnut inulingnutdlo tamanut ornigkumassaminut. 2 tauva oĸar-
Mat. 9,37 t. -figai: katerssugagssat amerdlaĸaut, sulissugssatdle ikeĸaut; tai-
-máitumik katerssugagssat inuat ĸínuvigisiuk, sulissugssanik aut-
Mat. 10, 9-16. -dlartitserĸuvdlugo katerssuivfingminut. 3 autdlaritse; ata, sa-
-vârĸatut autdlartípavse amarĸut akornánut. 4 aningaussaliveĸá-
-sángilase taĸuarfeĸarnasilo kamilissarnasilo; inûvdluarĸussissar-
-nasilo ingerdlatitdluse. 5 sumutdle igdlumut iserângavse, ima
oĸaratdlaritse: igdlo mána erĸigsinarsile. 6 tássanilo erĸigsiner-
-mik píssuseĸartoĸarpat, erĸigserĸússutivse táuna uníngavigísavâ,
taimáitoĸángigpatdle uterfigísavâse. 7 igdlumile tamatumanĩtua-
1 Tim. 5,18. -ritse nerivdlusilo imerdlusilo táukua pînik; sulissoĸ akigssaminik
pigssarsissariaĸarmat. igdlumut avdlamut nûgtaĸátãsángilase.
8 sumutdlo igdlorpalingmut pigângavse ilagsigpasilo, tauva ner-
-dliússainik nerigitse, 9 náparsimassutdlo tássanĩtut katsorsarsi-
-gik, oĸarfigalugitdlo: Gûtip nâlagauvfia ilivsínut ĸanigdlivoĸ.
10 sumutdle igdlorpalingmut pigângavse ilagsíngigpasilo, tauva ig-
-dlut akornánut anigitse oĸardlusilo: 11 ĸassernerit agdlât igdlo-
-ĸarfivsínit uvavtíne nipítut pîarpavut ilivsínut; taimáitoĸ ilisimá-
-savarse Gûtip nâlagauvfia ilivsínut ĸanigdligaluartoĸ. 12 oĸáu-
-pavsile: Sûtuma uvdlugssame ivssumane atugssaunerussumik pi-
Mat. 11,21 tt. -neĸásavoĸ igdlorpalingmit táussumánga. 13 erĸanaĸ Korâtsît, er-
-ĸanaĸ Bîtsaita; kivdlingnartuliat ilivsíne pissut Tôrumilo Sîtû-
-milo pisimagaluarpata, ĸangarssuardle pûgssiamik atissivdlutik
arssanutdlo ingitdlutik avdlamik isumatârĸajaĸaut. 14 mássame
Tôrulo Sîtûtdlo erĸartũssivingme atugssaunerussumik pineĸásáput
ilivsínit. 15 ivdlitdlo Kapernaume-â, ĸutsigsisitaugaluartutit ĸilak
Mat. 10,40. tikitdlugo, unerivfingmut arĸartíneĸásautit. 16 ilivsínik nâlagtup
Juán. 13,20. uvanga nâlagpânga, ilivsínigdlo asigínaissup uvanga asigínarpânga;
uvavnigdle asigínaissup autdlartitsissiga asigínarpâ.
17 táukule arfineĸ-mardlungnik ĸuligdlit kingumut tikiúput
tipaitsugdlutik oĸardlutigdlo: Nâlagaĸ, anernipiluit agdlât nâ-

-lagpâtigut arĸit pivdlugo. [18] oĸarfigaile: Sãtane takuvara ĸilang-
-mit nákartoĸ ingnâtdlangnerssuartut. [19] ata pigínáussusekartí-
-pavse pulateriârssuit sukorpiûnitdlo tungmarsínaorĸuvdlugit ĸí-
-ngarssuissuvdlo píssaunera tamât artorssartísinaorĸuvdlugo; ĸa-
-nordlo íkaluartutdlũnît ajoĸutigísángilase. [20] taimáitordle tamána
tipaitsûtigísángilarse anernerit nâlagtigigavsigik, tipaitsugitsile ati-
-se ĸilangme agdlagsimangmata. [21] taimáineragut Jîsuse nuá- Mat. 11,25 tt.
-nârpoĸ anernikut oĸardlunilo: ĸutsavigâvkit atâtaĸ, ĸilauvdlo
nunavdlo nâlagât, ilisimatûnut sianisûnutdlo tamána issertoragko
merdlertúnguanutdlo sarĸúmersitdlugo. mássame, atâtaĸ, taima
iluarigagko ilingne. [22] sût tamaisa atâtama uvavnut túniúpai. er-
-neĸ kinaussoĸ avdlap ilisimángilâ, atâtap kisime; atâtardlo ki-
-naussoĸ avdlap ilisimángilâ, ernerup kisime, erneruvdlo nalu-
-naerfigiumassaisa. [23] tauva ajoĸersugkane ingmíkut sãpai o-
-ĸardlune: pivdluarput issit takussavsínik takungnigtut. [24] oĸáu- Mat. 13,16 t.
-pavsime: pruvfîtitdlo kúngitdlo amerdlasût takussarse takuju-
-magaluarât takunagulo, tusagarsilo tusarumagaluarât tusarnagulo.
[25] atalo, inatsisinik ilisimassut ilât nikuípoĸ, ússerdlugulo o- Mat.22,35 tt.
-ĸarpoĸ: ajoĸersuissoĸ, ĸanoĸ iliúsaunga inũssut nâgssáungitsoĸ Mák.12,28 tt.
kingornússariumavdlugo? [26] tauva oĸarfigâ: inatsisine ĸanoĸ ag-
-dlagsimava? ĸanoĸ ítut atuarpigit? [27] akivâle oĸardlune: Nâlagaĸ 5 Môr. 6,5.
Gûtit asásavat ũmatigkut ilũngardlutit tarnigkutdlo ilũngardlutit
nukisitdlo tamákerdlugit isumagkutdlo ilũngardlutit; tugdlitdlo 3 Môr. 19,18.
iligtut asásavat. [28] tauva oĸarfigâ: akivdluarputit, taimailiorit,
tauva inũsautit. [29] táunale ingminik iluartûtíniarame Jîsusimut
oĸarpoĸ: kiname tugdlerâra? [30] Jîsusip tauva akivâ oĸardlune:
inuk Jerûsalâmit Jèriggumut samungnartoĸ ínungniat ĸaníngarât;
táukua mátardlugulo unatarpât autdlardlutigdlo toĸungajagtoĸ ki-
-magdlugo. [31] taimailisitdlugule palasiussoĸ tasamungnarpoĸ av-
-ĸut tamána avĸutigalugo; táussuma takugamiuk ĸângĩnarpâ.
[32] taimátaoĸ Lîvíkûssoĸ tássunga pigame, ornigdlugo takugamiuk
ĸângĩnarpâ. [33] Samâriamiuvdle ingerdlatitdlune táussumúnga pi-
-ssup takugamiuk nagdligilerpâ, [34] ornigdlugulo ikê mátuserpai,
ûliamigdlo vĩnimigdlo kuivdlugit nerssutautiminutdlo ĸaĸitdlugo
akungnigtarfingmut pisípâ paorĸivdlugulo. [35] aĸagûngmatdlo aut-
-dlalerame aningaussánguit mardluk tiguvai akungnigtarfiup inua-
-nut túniutdlugit oĸarfigalugulo: paorĸiniaruk, angnermigdlo ator-
-titaĸaruvit akilerumârpavkit kingumut uteruma. [36] ĸanoĸ tauva
isumavit: táukua pingasut ilât sordleĸ táussuma ínungniat ĸa-

-níngagâta tugdlerâ? 37 akivâ: nagdligtortine. tauva Jîsusip o-
-ĸarfigâ: ivdlítaoĸ taimailioriartorit.
38 pivordlo ingerdlagamik igdlorpángualik iserfigigâ. arnardlo
Juán. 11,1 tt. tássanītoĸ Martamik atilik, táussuma igdluminut iserĸuvâ. 39 ĸa-
12,1 tt. -tángutekartordlo Mâriamik atilingmik, táuna Jîsusip isigaisa sã-
-nut ingípoĸ oĸausîlo tusarnârdlugit. 40 Martale ulapeĸaoĸ kiv-
-fartorfiginiardlugo. tauva ornigpâ oĸardlune: Nâlagaĸ, soĸuti-
-gíngiliuk ĸatángúma kisima kivfartortingmanga? oĸarfigigiuk i-
-kiorĸuvdlunga. 41 Jîsusivdle akivâ oĸardlune: Marta, Marta, a-
-merdlasût isumanerdlûtigalugitdlo ulapíssutigâtit; 42 atauserdle
pissariaĸarpoĸ. Mâriap avgût ajúngíneĸ ĸinerpâ, tamatumínga
arsârneĸásángilaĸ.

kapitalit 11.

Jîsusip ajoĸersugkane ajoĸersorai ĸanoĸ tugsiásassut; oĸajuitsoĸ ajorungnaersíkamiuk pasigdlermánilo agpisalũkai; pruvfîte Jûna nalunaerĸutaussoĸ; farisîarit Jîsusip avorĸârigai.

1 pivordlo sume tugsiartitdlugo, soraermat ajoĸersugaisa ilâ-
-ta oĸarfigigâ: Nâlagaĸ, ajoĸersortigut ĸanoĸ tugsiásassugut, sôr-
-dlútaoĸ Juánasip ajoĸersugkane ajoĸersorai. 2 tauva oĸarfigai:
Mat. 6,9-13. tugsiarângavse ima oĸartásause: atâtarput ĸilangmiussutit, arĸit
ivdlernarsile; nâlagauvfît tikiutdle; perĸussat ĸilangmisut nuna-
-mísaoĸ pile; 3 inûtigssavtínik uvdlut tamaisa tunisigut; 4 ajor-
-tivtínigdlo isumákêrfigitigut, uvagútaoĸ isumákêrfigigavtigik ta-
-maisa uvavtínut pitdlagagssautítut*); ússernartumutdlo pisína-
-ta, ajortumitdle ánáutigut. 5 oĸarfigailo: kia ardlavse ikí-
-ngutekartup ikíngúne únuap ĸerĸane ornigkuniuk oĸarfigalugo:
ikíngutiga ûmâ, timiussanik pingasunik atugkínga, 6 ikíngutiga tike-
-rârdlunga tikiungmat, nerdliutigssamigdlo ajorssáukavko; 7 ĸav-
-ssuma tauva akísagaluarnerâ oĸardlune: erdloĸiseĸinanga, mato
parnaersimangmat, ĸitornákalo tamavta ínaravta, makísínáungilanga
tunísavdlutit. 8 oĸáupavse: tunísavdlugo makíngíkaluarune ikí-
-ngutigigamiuk, taimáitoĸ igtûjuíssusia pivdlugo makísavoĸ ajor-
Mat. 7,7-11. -ssautigissainik tunivdlugo. 9 ãma oĸáupavse; ĸinugitse, tunine-
-ĸásause tauva; ujardleritse, nanissísause tauva; kasugtuigitse,
matuerfigineĸásause tauva; 10 mássa ĸinussoĸ nalingínaĸ pissaraoĸ,
ujardlersordlo nanississaroĸ, kasugtuissordlo matuerfigineĸararaoĸ.

*) akîtsortivut

11 kia ardlavse atâtaussup ernerme timiussamik ĸínuvigigpane
ujarĸamik tunísanerpâ? aulisagkamigdlũnît ĸínuvigigpane pulate-
-riârssungmik tunísanerpà aulisagkamik pinago? 12 mániugmigdlũ-
-nît ĸínuvigigpane sukorpiûnimik tunísanerpâ? 13 tauva ilivse,
nauk ajortuse, ĸitornase tuníssutinik ajúngitsunik tunigínauguvsi-
-gik, ímaĸa angnerussumik atâtap ĸilangmiussup anernermik iv-
-dlernartumik tunísagai ingminit ĸinussut?

14 anernipilugdlo anisípâ oĸajuitsûssoĸ. pivordlo anernipiluk Mat. 12,
aningmat, tauva oĸajuitsoĸ oĸalulerpoĸ; inuitdlo tupigusugput. 22-30. Mák. 3,22-27.
15 ilaitdle oĸarput: anernipiluit anisítarpai Bîlsipûle anernipiluit Mat. 9,34.
nâlagât ikiortigalugo. 16 avdlatdle ússerpât nalunaerĸúmik ĸi- Mat. 12,38.
-langmit piniarfigalugo. 17 erĸarsautaitdle ilisimagamigit oĸarfigai:
nâlagauvfiup nalingínaup inue ilagîgkungnaerunik nungúnaviaĸaut,
igdloĸatigîtdlo ilagîgkungnaerunik perdlúsáput. 18 tauvátaoĸ Sã-
-tane ingminik ilagiungnaerune, ĸanoĸ ilivdlune nâlagauvfia atása-
-va? oĸaravse anernipiluit anisítaríka Bîlsipûle ikiortigalugo. 19 u-
-vangale anernipiluit anisíkuvkit Bîlsipûle ikiortigalugo, kiname
tauva ikiortigalugo ĸitornavse anisítarpait? taimáitumik táukua
erĸartũsavâse. 20 anernipiluitdle anisíkuvkit Gûtip agssâ ikiorti-
-galugo, tauva Gûtip nâlagauvfiata tikísimásavâse. 21 nakuarssûp
sákugdlup igdlorssue sernigigpago, pigissai tauva pineĸásángit-
-dlat. 22 nakûnerussuvdle pâjartoruniuk artorssartitdlugulo, tauva
sákutũssutainik tatigissainik arsãsavâ tássángalo tigussane tu-
-niorĸautigalugit. 23 ilagíngisama nungutdlutik akerartorarãnga,
katerssueĸatigíngisákalo nungutdlutik saggaissaraut. 24 anerneĸ Mat. 12,
mingugtôĸ inungmit anissarângame, imeĸángitsutigut ingerdlassa- 43-45.
-raoĸ ĸasuerfigssarsiordlune; nanissíngíkângamilo oĸararaoĸ: ig-
-dluvnut ĸimagarigaluavnut utísaunga. 25 tikíkângamiugdlo taku-
-lerarâ saligsimassoĸ pínersarsimassordlo. 26 tauva autdlararaoĸ
anernernik avdlanik arfineĸ-mardlungnik ilatârdlune ingminit ajor-
-nerussunik; iserângamigdlo tássane initâraraut, inugdlo táuna
kingorna ajornerulararaoĸ sujornagumit. 27 pivordle taima oĸalug-
-titdlugo, tauva arnap inuit ilâta nipine anípâ oĸarfigalugo: piv-
-dluarpoĸ ilingnik nârtussoĸ ilingnigdlo milugtitsissoĸ. 28 oĸar-
-pordle: âp, pivdluarput Gûtip oĸausianik tusartut maleruar-
-dlugulo.

29 inuitdle katerssûtilermata pilerpoĸ oĸardlune: erĸardlerît Mat. 12,
uko ajorput, nalunaerĸúmik takujumáput, avdlamigdle nalunaer- 38-42.
-ĸúmik tunineĸásángitdlat, kisiáne pruvfîte Jûna nalunaerĸutigí-

-savât. 30 sôrdlume Jûna nalunaerĸutaussoĸ Nînivimiunut, taimá-
1 kúng. 10,1. -taoĸ inûp ernera ísavoĸ erĸardlerîngnut ukunúnga. 31 kujatâta
kúngia arnaĸ erĸartũssivingme sarĸúmerumârpoĸ inuit uko erĸar-
-dlerît ilagalugit pitdlagagssautísavdlugitdlo, nunap isuanit agge-
-rame Sâlumûp ilisimássusia tusariartordlugo: atale, mânĩpoĸ Sâ-
Jûn. 3,5. -lumûmit angnerussoĸ. 32 Nînivimiut erĸartũssivingme sarĸúme-
-rumârput erĸardlerît uko ilagalugit pitdlagagssautísavdlugitdlo,
Jûnap oĸalũssineragut avdlamik isumatâramik; atale, mânĩpoĸ
8,16. Jûnamit angnerussoĸ. 33 nanerũmigdle ikitsissup issertortumut-
Mat. 5,15. Mák. 4,21. -dlũnît nápartavdlũnît atânut ilissaríngilâ, kisiáne nanerûserfing-
Mat. 6,22. t. -mut, ĸaumanera isertunut takorĸuvdlugo. 34 isse timip ĸáumar-
-ĸutigâ. taimáitumik issit perĸusersuigpat timítaoĸ tamarme
ĸaumassormiúsavoĸ; ajorpatdle timítaoĸ târmiúsavoĸ. 35 taimái-
-tumik misigssorniarit, ĸaumassoĸ ilungnĩtoĸ târtôrĸunago. 36 tau-
-va timit ĸaumassormiuvdluínarpat sumik târtumik ilaĸarnane,
tauva tamarme ĸaumassormiúsavoĸ, sôrdlo ĸaumassup akisung-
-nerminik ĸáumarsarâtit.

37 oĸalugtitdlugule farisîarit ilâta uvdlup ĸerĸane ingminut
neriartorĸuvâ. tauva iserpoĸ nerrivingmut ingitdlune. 38 farisîa-
-rivdle tamána takugamiuk tupigusugpoĸ, nerisínane assánging-
Mat. 23,25 t. -mat. 39 Nâlagkavdle oĸarfigâ: ilivse farisîariussuse mãna ermut-
-sit pûgútatdlo ĸaisigut saligtarpase, iluvsigutdle ulivkârpuse tig-
-dligkanik ajorssusermigdlo. 40 tautûko sujuneĸángitsut, ĸânik pí-
-ngortitsissup iluátaoĸ píngortíngínerpâ? 41 kisiáne iluanĩtut pîtsu-
-nut túniútarsigik; atalo, tamarmik tauva ilivsínut minguitsũsá-
Mat. 23,23. -put. 42 kisiánile, erĸanaĸ ilivse farisîarit, nautsîat akugssat nau-
-ssutdlo ĸajaussaussat nautsîatdlo nalingínait ĸulinginik túniússi-
-ssaravse, erĸartũssisigssardle Gûtimigdlo asangningneĸ sanerĸú-
-tardlugit. tamáko nãmagsivdlugit ivkulo isumákêrnagit pissa-
20,46. -riaĸarpoĸ. 43 erĸanaĸ ilivse farisîarit, nâlagiartarfingne igsiavfît
Mat. 23,6 t. sagdlît ingivfigiumatdlaravsigik niuveriartortarfingmilo inûvdluar-
Mat. 23,27. -ĸuneĸarumatdlardluse. 44 erĸanaĸ ilivse agdlagkanik ilisimassuse
farisîaritdlo, ilumôrtûssârniartuse, ilerfit malungnángitsut ássigi-
-gavsigik, ĸâtigut inuit ingerdlassartut naluvdlugitdlo. 45 inatsisi-
-nigdle ilisimassut ilâta akivâ oĸardlune: ajoĸersuissoĸ, taima o-
Mat. 23,4. -ĸaravit uvagútaoĸ ajornerarpavtigut. 46 tauva oĸarpoĸ: erĸanaĸ
ilivsísaoĸ inatsisinik ilisimassuse, inuit erssugtítaravsigik erssu-
-gagssanik erssungneĸ artornartunik, nangminerdle erssugagssat
tamáko agssavsínik atautsimigdlũnit agtúsanagit. 47 erĸanaĸ ilivse,

pruvfîtit ilerfe sanassaravsigik, sujuaissavsile toĸúpait. [48]tauva Mat. 23,29.
sujuaissavse suliait nalunaiáissutigâse iluaralugitdlo, mássa táukua Mat. 23,31.
toĸúpait, ilivsilo ilerfe sanassarpase. [49]tamánalo pivdlugo Gûtip
ilisimássusia ima oĸarpoĸ: pruvfîtinigdlo apustilinigdlo autdlartit- Mat. 23,34 ff.
-sivigiumârpáka, táukualo ilait toĸúkumârpait ĸinugalugitdlo, [50]er-
-ĸardlerîngnut ukunúnga aperĸutigineĸarĸuvdlugit pruvfîtit tamar-
-mik aue silarssûp túngavilerĸârneranit kuissat, [51]Aapilip auanit 1 Môr. 4,8.
Saggariavdlo tunissiviup nâlagfiuvdlo akornáne toĸutaussup auanut. 2 nal. 24,21.
mássame, oĸáupavse: erĸardlerîngnut ukunúnga aperĸutigineĸásá-
-put. [52]erĸanaĸ ilivse inatsisinik ilisimassuse, matuersaut ilisar- Mat. 23,13.
-ssíssut tigugavsiuk; nangmineĸ isísángilase iserumassutdlo iser-
-tailivase. [53]taimale oĸarfigingmatik agdlagkanik ilisimassut fari-
-sîaritdlo pingâlerpât oĸarsârnialerdlugulo sût amerdlasût pivdlu-
-git; [54]alapernaerssoramíko ĸarnanit sumik pasigdliutigssarsi-
-niardlutik táussumúnga akerartûtigssamingnik.

kapitalit 12.

Jîsusip ajoĸersugkane oĸaorĸigsârai; kingornússagssanik avguaiumángitsoĸ; inungmik pisôrssuarmik naussûterpagssuaĸalersumik ássersût; ajoĸersugkane isumanerdlorĸu-
-nagit erĸumaniarĸugai piligtaussutut iluniôrtutut silaĸartutut; ingnermik nunamut na-
-lugsiartortoĸ inuit ilagîgkungnaersísavdlugit; uvdlut misilingniásagait,
saĸitsaissigissatigdlo sáimarsarniarasuásagait.

[1]inuit ĸavsînik tûsinteĸartut katerssormata tungmartaĸá-
-tautdlutik agdlât, tauva ajoĸersugkane oĸalugfigilerpai: perĸau-
-tigssamik mianerssoritse farisîarit sêrnarsautigssiãnut, tássa ilu- Mat. 16,6.
-môrtûssârniarnermut. [2]issertugkamigdle sarĸúmísángitsoĸángi- 8,17.
-laĸ ángigissamigdlo ilisimaneĸásángitsoĸarnane. [3]taimáitumik Mák. 4,22.
târtume oĸauserissase ĸaumassume tusagáusáput, iníngualilo isuv- Mat. 10,26 f.
-ssûtigissase tordlulássutigineĸásáput igdlut ĸaine. [4]oĸáupavsile Mat. 10,
ilivse ikíngutíka: ersigisángilase timimik toĸutsissut kingornalo 28-33.
sumik angnermik pisínaunatik. [5]ersigissagssavsínigdle nalujung-
-naersísavavse: ersigisiuk toĸutsigatdlarune kingorna ĸernualassut
ĸôruánut igitsigínaussoĸ. oĸáupavsime: táuna ersigisiuk. [6]ĸupa-
-navarssuit tatdlimat aningaussat mingnertainik mardlungnik ake-
-ĸartaríngínerpat? táukualo ilât atauserdlũnît Gûtime puiugáungilaĸ.
[7]ilivsile nutsasilũnît tamarmik kisísimáput. taimáitumik erseĸinase:
ĸupanavarssugpagssuarnit pingârneruvuse. [8]oĸáupavsile: uvavnik
inungnut ángîautigingnigtoĸ inûp erneratátaoĸ ángîautigiumârpâ
Gûtip íngilînut. [9]uvavnigdle inungnut miserratigingnigtoĸ miserra-

-tiginеĸarumârportaoĸ Gûtip ingilînut. [10]nalingínardlo inûp ernera-
Mat. 12,32. -nut agssortuivdlune oĸalugtoĸ isumákêrfiginеĸásavoĸ; anernermut-
Mák. 3,29. -dle ivdlernartumut agssortuivdlune ĸaĸajardlersoĸ isumákêrfigine-
Mat. 10,19 t. -ĸásángilaĸ. [11]savssartigpasile katisimassunut sujulerssuissunutdlo
Mák. 13,11. nâlagkersuissunutdlo, tauva isumanerdlúsángilase ĸanordlũnît su-
-migdlũnît akísassuse pasinaersautigssavsínik, sumigdlũnît oĸalúsa-
-ssuse, [12]anernerup ivdlernartup taimailissúkut ajoĸersorumârma-
-se oĸausigssavsínik.

[13]inuitdle ilâta oĸarfigâ: ajoĸersuissoĸ, ĸatángutiga oĸarfigûk
kingornússagssavtínik avivfigerĸuvdlunga. [14]oĸarfigâle: inuk ûmâ,
kia ilivsínut erĸartũssissúngortitdlungalo avguaissúngortingmanga?
[15]tauva oĸarfigai: mianerssoritse piumatûlerĸunase, peĸangâra-
-luardlune pigissane inûp inũssutigissaríngingmagit. [16]âssersũ-
-migdle oĸalugfigai oĸardlune: inoĸartoĸ pisôrssuarmik, táussuma
narssautâ naussoĸardluarsimassoĸ. [17]tauva ilumigut isumaliuler-
-poĸ oĸardlune: ĸanoĸ iliúsanerpunga, naussûtíka katerssugag-
-ssáka inigssaĸartínginavkit. [18]oĸarpordlo: imailiúsaunga: ĸuíka
inguvterdlugit agdlisísaváka, tássungalo katerssúsaváka uvavnut
inerítut tamaisa ajúngitsûtíkalo; [19]tarnivnutdlo oĸásaunga: tarni-
-ga, ajúngitsûterpagssuarnik torĸortaĸarputit ukiorpagssuarnut;
ĸasuersârniarit, nerivdlutitdlo imerdlutitdlo tipaitsugit. [20]Gûtivdle
oĸarfigâ: ûmâ sujuneĸángitsutit, únuaĸ mána tarnit ilingnit ĸaer-
-ĸúsavât; kia tauva pigísavai piarêrsagkatit? [21]taimáitarput pe-
-ĸûtinik ingmingnut katerssuiniartut, Gûtimile pisûnatik.
Mat. 6,25-33. [22]ajoĸersugkanile oĸarfigai: tamána pivdlugo oĸáupavse: inû-
-nerse isumanerdlûtigísángilarse, suna nerísagigse; timilũnît isu-
-manerdlûtigísángilarse, suna atísagigse. [23]inûneĸ angneruvoĸ
neĸigssanit, timilo angneruvoĸ ánorássanit. [24]tuluvkat misigssor-
-sigik: siaruarterinatigdlo katerssuíngitdlat, ĸimatuliveĸaratigdlo
ĸueĸángitdlat; taimáitoĸ Gûtip nerisítarpai. atale, ilivse tingmí-
-ssanit pingârnerungâravse. [25]kina ardlarse ingminik tagdlisísí-
-nauva tatdlisut takitigissumik, nauk isumanerdlûtigigaluarâ? [26]tau-
-va mingneĸ ajoravsiuk, sôk ilai avdlat isumanerdlûtigaisigik?
[27]assorutit misigssorsigik, ĸanoĸ naujartortartut: suliniarnatigdlo
perdlaissaríngitdlat. oĸáupavsile: Sâlumûlũnît nâlagaunerssûga-
-luartoĸ táukua ilâtut atitíneĸángilaĸ. [28]nunap merĸue uvdlume
aulángitsut aĸagule kíssarssũmut ĸissugissagssat Gûtip taima ati-
-tíkamigit, ímaĸa angnerungârtumik ilivse písagâse, ugpernikit-
-suse. [29]tauvátaoĸ ilivse isumaliúsángilase nerissagssavsínik imig-

-ssavsínigdlũnît, inornartunigdlo erĸarsarnase. 30 tamáko tamaisa
Gûtimik nalussut silamiussut piniarsínararait, atâtavsile ilisima-
-vâse tamákuninga ajorssartartuse. 31 kisiáne Gûtip nâlagauvfia
piniarsiuk, tauva tamáko tamaisa ilángutdlugit piumârpase. 32 su-
-jôraĸinase savarpángûssuse ukorsê, atâtavse iluaringmago nâla-
-gauvfik ilivsínut túniúkumavdlugo. 33 pigissase akigisigik pîtsut- Mat. 6,19-21.
-dlo tunissardlugit. pilioritse aningaussalivingnik pisoĸángorneĸ
ajortunik peĸũmigdlo nungusuitsumik ĸilangmĩtumik, tigdligkajug-
-tut patdlísángisãnik oĸuitdlo aserúsángisãnik. 34 peĸûtise na-
-jortarmatigik ũmativse. 35 ĸitivsigut ĸiterusersimaniaritse, na-
-nerûtisilo ikumalit. 36 inuitdlo ássigisigik nâlagkamingnik utar-
-ĸissut katernânit aggísassumik, tikigpat kasugtuigpatdlo ma-
-tuerfiginasuarumavdlugo. 37 pivdluarput kivfat Nâlagkap tikig-
-patik erĸumassut. ilumut oĸáupavse: ĸiteruserdlune nerriving-
-mut ingerĸujumârpai kivfartorfigiartordlugitdlo. 38 tikigpatdlo
pigârfiup áipâne pigârfîtdlũnît pingajuáne, taimalo nâpigpatik piv-
-dluásáput kivfat táuko. 39 imáitordle ilisimásavarse: tigdligtup Mat. 24,43 f.
tigdligkiartorfigssâ igdlup nâlagâta nalúngikuniuk pigârĸajaĸaoĸ
igdluminik angmarterissoĸarnavêrsardlugo. 40 taimáitumik ilivsí-
-saoĸ pigínãngorsimagitse, inûp ernera tikiúsangmat ilimagíngi-
-savsigut. 41 Pîtrusivdle oĸarfigâ: Nâlagaĸ, ássersût tamána u-
-vavtinutdlũnît tamanutdlũnît oĸauseraiuk? 42 Nâlagardle oĸarpoĸ:
kiname tauva ilumôrdlunilo silaĸardlunilo piligtauva Nâlagkap Mat. 24,
kivfaminut pârssissúngortitâ ûgtugarsiagssainik tunissarĸuvdlugit 45-51.
nerivfigssât nagdliútarângat? 43 pivdluarpoĸ kivfaĸ taimailiortoĸ
nâlagkame tikigpane. 44 ilumut oĸáupavse: pigissaminut tamanut
pârssissúngortísavâ. 45 ivnale kivfaĸ ũmámigut oĸarpat: nâlagara
mulugatdlarpoĸ; kivfatdlo angutit kivfatdlo arnat unatalerpagit
nerivdlunilo imerdlunilo imerajugtututdlo ilivdlune, 46 tauva kivfap
táussuma nâlagâ tikiúsavoĸ uvdlorme táussuma ilimasugfigíngisâ-
-ne nalunaerĸútavdlo akúnerane táussuma nalussâne, avgúsavâlo
pigssaĸartitdlugulo ugpíngitsunut ilagititdlugo. 47 kivfardle nâlag-
-kame perĸussânik ilisimassoĸ pigínãngorsarsimananilo perĸussâ-
-lo maligsimanago, táuna unatarneĸangãsavoĸ; 48 ilisimananile u-
-natarnernik pitdlariaĸartítoĸ ingma unatarneĸásavoĸ. mássa a-
-merdlasûnik tunineĸartoĸ amerdlasûnik piniarfigineĸásavoĸ, a-
-merdlasûnigdlo pârsserĸuneĸartoĸ amerdlanernik piumavfigineĸá-
-savoĸ. 49 ingnermik nalugsiartorpunga nunamut, sunalo piuma-
-nerpara, kisiáne ikuatdlarêrĸuvdlugo. 50 kuíssúmigdle kuisítaria-

-ĸarpunga, atalo ĸugsalangârama nãmagsisimatínago. 51 isumaĸar-
Mat.10,34 tt. -pise nunamut erĸigsisitsiartortunga? nâgga ila, kisiáne ilagîgkung-
-naersitsiartorpunga. 52 matuma kingornagut tatdlimat igdlume
atautsime ilagîgkungnáisáput; pingasut mardlungnut mardlugdlo
Migg. 7,6. pingasunut agssortuísáput. 53 atâtaussoĸ agssortuísavoĸ ernermi-
-nut, ernerdlo atâtaminut, anânaussordlo paningminut, panigdlo
anânaminut, sakilo ukuaminut, ukuardlo sakiminut.
Mat. 16,2 t. 54 ãmale inungnut oĸarpoĸ: nuia takussarângavsiuk samánga
majortoĸ, ernĩnaĸ oĸararause: siagdlísavoĸ; tauvalo taimailissaraoĸ.
55 niggersordlo takussarângavsiuk oĸararause: kiagtísavoĸ; tauvalo
taimailissaraoĸ. 56 tautûko ilumôrtûssârniartut, nunavdlo ĸilauvdlo
avdláussusê misilingneĸ sapíngínavsigik, sôrme tauva uvdlut má-
-ko misilingniángilisigik? 57 sôrme ilivsínit kigdlisiuíssutigíngilisiuk
Mat. 5,25 t. suna iluartûssoĸ? 58 imáisassoĸ: saĸitsaissigissat nâlagaussumut
áiparigugko, ingerdlatitdluse sáimarsarniaraluariuk; erĸartũssissu-
-mut autdlaruteĸinavâtit, erĸartũssissuvdlo piseĸinavâtit parnae-
-rússissartumut, parnaerússissartuvdlo parnaerússivingmut iserte-
-ĸinavâtit. 59 oĸáupavkit: tássánga anísángilatit, kisiáne aningau-
-ssârángua naggatigssaĸ akiliutigerêrugko.

kapitalit 13.

Galilîamiunik toĸutaussunik oĸalugtûngmáne Jîsusip avdlamik isumatârĸussíssutigigâ; fîgeĸússuarmik ineritítaĸángitsumik ássersût; arnaĸ peĸingassoĸ Nâlagkap sapãme katsorsarâ; Gûtip nâlagauvfia sînupip nautsîagssartâuut timiussiagssatdlo sêrnarsau-tigssãnut ássersũkâ; ánagtugssat ikingnersut; Herûtase teriangniaunerarâ Jerûsalâtdlo ilungersûtigalugo.

1 taimaníkutdle najuissut ilaisa oĸalugtũpât Galilîamiunik,
táukua aue Pilâtusip akuliúkai tunissutainut. 2 Jîsusivdlo akivai
oĸardlune: isumaĸarpise Galilîamiut táuko taima pineĸartut Ga-
-lilîamiunit tamanit ajortuliarnerugamik? 3 nâgga ila, kisiáne av-
-dlamik isumatãngíkuvse tamavse taima nungutíneĸarumârpuse.
4 isumaĸarpisilũnît ivko arfersaneĸ-pingasut ĸaĸivfiliap Sîluamĩtup
nákarfigigai toĸutdlugitdlo inungnit Jerûsalâmĩtunit tamanit pit-
-dlagagssaunerungmata? 5 nâgga ila, kisiáne avdlamik isumatã-
-ngíkuvse tamavse taima nungutíneĸarumârpuse. 6 ássersũmig-
-dle matumínga oĸalugpoĸ: fîgeĸússuaĸ inûp pigigâ nautsîving-
-minut vĩneĸutilingmut íkúsimassoĸ; ineritítarsioraluaramiugdlo
navssãngilaĸ. 7 tauva vĩneĸutilerissumut oĸarpoĸ: ata, aussat
pingasut fîgeĸússuaĸ tamána ineritítarsioriartoraluariga, navssâr-

-nangale; kípûk, sôĸ nuna atortailísavâ? 8 táussumale akivâ o-
-ĸardlune: nâlagaĸ, aussaĸ tamánátaoĸ taimáikatdlardle, avatâ
agssagdlugo naggorigsauserumârpara, 9 ineritităĸalerumârnersoĸ
tauva; peĸalíngigpatdle kingorna kipiumârpat.
10 nâlagiartarfîtdle ilãne ajoĸersuivoĸ sapâtiussúkut. 11 atalo,
arnaĸ tássanĩtoĸ, ukiut arfersaneĸ-pingasut nâvdlugit náparnar-
-tumik anerneĸarsimassoĸ peĸingavdlunilo ârdlorneĸ sapersoĸ.
12 Jîsusivdle takugamiuk ĸaerĸuvâ oĸarfigalugulo: arnaĸ-â, nápau-
-tit pêrússivat. 13 agssangminigdlo patigpâ; tauva ernĩnaĸ isuí-
-poĸ, Gûtilo únersiutigâ. 14 nâlagiartarfiuvdle misigssortâta Jîsuse
sapãme katsorsaissoĸ ûmitsautigigamiuk, pilerdlune inungnut o-
-ĸarpoĸ: uvdlut arfiniliúput sulivfigssaussut, táuko uvdlûtitdlugit
katsorsartíkiartortaritse, sapãme pinase. 15 tauva Nâlagkap akivâ
oĸardlune: tautûna ilumôrtûssârniartoĸ, nalingínaup ilavse ugsiu- 14,5.
-tinilũnît siutitûtinilũnît sapãme nerrivianit pitũssaertarínginerpâ Mat. 12,11.
imeriartortitdlugo? 16 unale Aaperâp panigissâ, Sãtanip ĸilerssu-
-garissâ ukiut arfersaneĸ-pingasut, ata, ĸilerúmik tamatumínga ĸi-
-lerússáisángínerpa sapãme? 17 taimalo oĸarmat akerartortai ta-
-marmik pakatsíput, inuitdlo tamarmik tipaitsûtigait tupingnaĸi-
-ssut pingârtuliat tamaisa táussumûna pisimassut.
18 oĸarpordle: Gûtip nâlagauvfiata suna ássigâ, sumutdlo á- Mat. 13,31 t.
-ssersũsavara? 19 ássigâ sînupip nautsîagssartâ, tamána inûp ti- Mák.4,30-32.
-guvdlugo nautsîvingminut nautsîagssiarâ; nauleramilo orpigssuá-
-ngorpoĸ, tingmíssatdlo ĸilaup atânĩtut initârput avaleĸutaine.
20 ãma oĸarpoĸ: sumut Gûtip nâlagauvfia ássersũsavara? 21 ássigâ Mat. 13,33.
timiussiagssat sêrnarsautigssât, tamána arnap tiguvdlugo ĸajûssa-
-nut ùgtûtit pingasut imãnut akuliúpâ, tamât sèrnalersitdlugo.
22 igdlorpagssuagdlitdlo igdlorpánguagdlitdlo avĸutigai ajoĸer-
-suivdlune, Jerûsalâvdlo tungânut ingerdlavdlune. 23 ilâtale aperâ:
Nâlagaĸ, ánagtugssat ikigpat? tauva oĸarfigai: 24 agsorũniaritse Mat. 7,13.
isertarfíkut nerukitsúkut iserumavdluse; oĸáupavsime: amerdlasût
iserniarumârput, sapísavdlutigdle. 25 igdlup nâlagâta nikuísimav-
-dlune mato parnaersimagpago, kingornalo silatânîlerdluse mato
kasugtuleruvsiuk oĸardluse: nâlagaĸ, nâlagaĸ, matuerfigitigut, Mat. 25,11 t.
tauva akiumârpâse oĸardlune: sumit pinersuse ilisaríngilavse.
26 tauva oĸalerumârpuse: sângne nerissardlutalo imertarpugut, ig-
-dluvtalo akornine ajoĸersuissarputit. 27 oĸarumârpordle: oĸáu- Mat. 7,23.
-pavse: sumit pinersuse ilisaríngilavse; tamavse ĸimagsinga i-
-luaitsuliortuse-â. 28 tauva ĸiassoĸardlunilo ĸorsarĸortartoĸásavoĸ,

Mat. 8,11 t. Aaperâtdlo Iisârdlo Jãkulo pruvfîtitdlo tamaisa takuleruvsigik Gû-
-tip nâlagauvfianîtut, ilivsile silatânut ajagtugauvdluse. 29 pavá-
-ngalo samángalo avángalo ĸavángalo tikiúkumârput nerriving-
Mat. 19,30. -mutdlo ingitdlutik Gûtip nâlagauvfiane. 30 atalo, kingugdliusso-
20,16. Mák. 10,31. -ĸarpoĸ sujugdliúsassunik, sujugdliussoĸardlunilo kingugdliúsa-
-ssunik.

31 uvdloĸ tamána farisîarit ilait tikiúput oĸarfigalugulo: aut-
-dlardlutit tamána ĸimaguk, Herûtasip toĸúkumangmatit. 32 o-
-ĸarfigai tauva: teriangniaĸ táuna oĸarfigiartorsiuk: ata, anerni-
-pilungnik anisitsísaunga katsorsáisavdlungalo uvdlumilo aĸagulo,
uvdlutdlo pingajugssãne inersimatíneĸásaunga. 33 taimáitoĸ uv-
-dlumilo aĸagulo tugdlianilo angalásaunga, pruvfîtiussoĸ Jerûsa-
Mat. 23,37 tt. -láungitsume toĸúneĸartaríngingmat. 34 Jerûsalât, Jerûsalât-â,
pruvfîtinik toĸutsissutit ujarĸanigdlo mitdlôrdlugit ilingnut aut-
-dlartitat, ĸavsiningme tauva ĸitornatit katerssorumagaluarika.
taimatut sôrdlo tingmiautip piarĸane katerssortarai sulungme a-
-tãnut, piumángitsusile. 35 ata, igdlorse ilivsínut ĸimagáusavoĸ
inuerútoĸ. oĸáupavsile: takúsángilavsinga uvdloĸ nagdliutserdlugo
tugs. 118,26. ima oĸarfigssarse: pivdluardle Nâlagkap arĸa pigalugo tikiútoĸ.

kapitalit 14.

inuk imermik puigtoĸ Jîsusip sapãme katsorsarâ; nerrivingme sagdliujumatdlartut ássersũmik oĸalugfigigai; inungmik angisûmik nerdlîagssiortumik ássersût; ajoĸersugarisínáungisane nalunaerai.

1 pivordlo farisîarit sujulerssortaisa ilâta igdluanut neriartor-
-mat sapâtiussúkut, tauva alapernaerssorpât. 2 atalo, sânĩtoĸ
inuk imermik puigtoĸ. 3 Jîsusip tauva inatsisinik ilisimassut
Mat.12,10 tt. farisîaritdlo oĸarfigilerpai oĸardlune: sapâtíkut katsorsaivdlune
iluarpa? 4 táukule nivdlíngitdlat. tauva tiguvdlugo katsorsarpâ,
13,15. autdlarĸuvdlugulo. 5 pilerpordlo oĸarfigalugit: kia ardlavse ug-
-siutinilũnît siutitûtinilũnît puilassuliamut nákarpat ĸaĸínasuásá-
-ngínerpâ sapãme? 6 táukuale akineĸ saperpât. 7 neriartorĸu-
Mák. 12,39. -ssatdle ássersũmik oĸalugfigai, malugigamigit nerrivingme sag-
-dliujumatdlartut, oĸarfigalugit: 8 katernânut neriartorĸuneĸaruvit
sagdlernut ingísángilatit, ilingnit atarĸissaunerussoĸ neriartorĸu-
-neĸarsoralugo; 9 tauvalo ilingnigdlo táussumíngalo neriartorĸu-
-ssissoĸ tikiutdlune ilingnut oĸaĸinavoĸ: una avssaeruk; tauvalo
kángusugdlutit tunugdlernut ingísassutit. 10 kisiáne neriartoĸune-

-ĸaruvit tunugdleṙnut ingíkiartorit, tauva ilingnik neriartorĸussi-
-ssoĸ tikiúkune oĸarumârnersoĸ: asassaĸ, sagdlernut igdluâmît;
tauvalo nereĸatingnut atarĸinarsísassutit. [11] mássa akitsiniartoĸ 18,14.
nikanarsísavoĸ, nikanartítordlo akitsísavoĸ. [12] ãma neriartorĸu- Mat. 23,12.
-ssissine oĸarfigâ: uvdlup ĸerĸanilũnît únúkutdlũnît nerdlîagssioru-
-vit, tauva ikíngutititdlũnît ĸatángutititdlũnît erĸardlisitdlũnît nu-
-naĸatititdlũnît pisûssut neriartorĸúsángilatit, táukunúnga ãma
neriartorĸuneĸásasoralutit, taimalo akilerneĸásasoralutit. [13] ki-
-siáne nerdlîagssioruvit pîtsut avataiarsimassutdlo tusiagtutdlo
tagpîtsutdlo neriartorĸúkit; [14] tauva pivdluásautit, ilingnut akig-
-ssaĸángingmata; akilerneĸarumârputitdle iluartut makivfiáne.
[15] tamánale nereĸataisa ilâta tusaramiuk oĸarfigâ: pivdluarpoĸ
neriartúsassoĸ Gûtip nâlagauvfiane. [16] oĸarfigâle: inuk angisûmik Mat. 22,1-14.
únúkut nerdlîagssiortoĸ amerdlasûtdlo neriartorĸuvdlugit. [17] ne-
-rivfigssâtdlo nagdlilermago kivfane autdlartípâ ima oĸariartor-
-ĸuvdlugo neriartorĸussanut: ĸaigitse, tamarmik piarêrmata.
[18] tauva tamarmik taimaeĸatigîgdlutik pasinaersârnialerput. su-
-jugdliup oĸarfigâ: nautsîvigsigama takusariaĸartípara, ĸínuvigâv-
-kit pasinaitsûterĸuvdlunga. [19] avdlalo oĸarpoĸ: ugsigit igdlugît
tatdlimat pisiarigavkit ôĸátâriartúsaváka, ĸínuvigâvkit pasinaitsûter-
-ĸuvdlunga. [20] avdlalo oĸarpoĸ: nuliartârama aggersínáungilanga.
[21] kivfardlo táuna tikíkame nâlagke tamatumínga nalunaerfigâ.
tauva igdlup nâlagâta kamalerdlune kivfe oĸarfigâ: autdlarasuarit
nunaĸarfiup igdluisa akorninut angnernutdlo mingnernutdlo, pît-
-sutdlo avataiarsimassutdlo tusiagtutdlo tagpîtsutdlo maunga i-
-sertitdlugit. [22] kivfardlo oĸarpoĸ: nâlagaĸ, taimailivoĸ sôrdlo
perĸussissutit, sulile inigssaĸarpoĸ. [23] nâlagkavdlo kivfaĸ oĸarfigâ:
autdlarit avĸusinernut ungalunutdlo, iserĸuniardlugitdlo, igdluga
ulivkârĸuvdlugo. [24] oĸáupavsile: angutit ivko neriartorĸussauga-
-luit únúkut nerdlîagssavnik oĸúmissersoĸásángitdlat.
[25] inugpagssuitdle ingerdlaĸatigingmáne ĸiviarpai oĸarfigalu-
-git: [26] uvavnut pissup angúnilũnît arnilũnît nulîlũnît ĸitornanilũnît Mat. 10,37.
ĸatángutinilũnît nangminerdlũnît inũssutse pissariaĸartíkuniuk u-
-vavnut ajoĸersugausínáungilaĸ. [27] sáningassulingminigdlo erssú- Mat. 10,38.
-ngitsoĸ malingnangalo, táuna uvavnut ajoĸersugausínáungilaĸ.
[28] kiname ilarse ĸaĸivfiliorumagune, ingíkatdlásángínerpa akigssâ
nautsorssordlugo, inernigssânut atortugssat piginerine? [29] túngavi-
-lersimavdlugo inerneĸ ajuleraluaruniuk takungnigtunut tamanut
nitautigilerĸunane, oĸarĸunagit: [30] inuk una igdluliuleraluarame

inerneĸ ajuleĸâ. [31]kinalũnît kúngiussoĸ sorssugkiartúsagune kú-
-ngimut avdlamut, ingíkatdlasángínerpa isumaliordlune, ĸulinik tû-
-sintilingnik ilaĸardlune pâriartorsínáusanerine ornigtine mar-
-dlungnik ĸulilingnik tûsintilingnik ilaĸartoĸ? [32]pisínáungíkune
oĸariartortugssat autdlartítarai ivna sule ungasigkatdlartitdlugo,
erĸigsivigssioĸatigîngnigssaĸ sujunersiutigalugo. [33]taimátaoĸ na-
-lingínaĸ ilarse pigissaminik tamanik isumákĩngitsoĸ ajoĸersuga-
Mat. 5,13. -risínáungilara. [34]tarajoĸ ajúngilaĸ; tarajordle kimêrugpat, sumik
Mák. 9,50. kingumut píkunarsarneĸásava? [35]nunamutdlũnît naggorigsautinut-
-dlũnît atortugssaujungnáisavoĸ, igitagssáinauvdlunile. tusarsí-
-naussunik siutilik tusardle.

kapitalit 15.

ássersûtit: saváumik támaraluartumik, aningaussánguamik támaraluartumik,
ernermik támaraluartumik.

[1]ilángauserissutdle ajortuliartutdlo nalingínait táussumúnga
patdligútarput tusarumavdlugo. [2]farisîaritdle agdlagkanigdlo ili-
-simassut oĸalorujulerput oĸardlutik: ûma ajortuliartut ilagsivai
nereĸatigalugitdlo. [3]ássersũmigdle matumínga oĸalugfigai oĸar-
Mat. 18,12 tt. -dlune: [4]kia inûp ilavse untritilingnik savautigdlup táukua ilât
atauseĸ támaiguniuk, ilai arfineĸ-sisamanik ĸuligdlit arfineĸ-sisa-
-matdlo puilassuitsumut ĸimagdlugit támartoĸ ujásángínerpâ na-
-nitserdlugo? [5]naniguniugdlo tipaitsugdlune erssúsavâ, [6]tikíku-
-nilo ikíngutine nunaĸatinilo ĸaerĸúsavai oĸarfigalugitdlo: tipait-
-soĸatigisinga, savautiga támaraluartoĸ nanigavko. [7]oĸáupavse:
taimátaoĸ ajortuliartoĸ avdlamik isumatârtoĸ atauseĸ ĸilangme
tipaitsûtigineĸarnerúsavoĸ iluartunit arfineĸ-sisamanik ĸulilingnit
arfineĸ-sisamanitdlo avdlamik isumatârnigssamik ajorssángitsunit.
[8]kialũnît arnap aningaussánguanik ĸulinik pigdlup aningaussánguaĸ
atauseĸ támaiguniuk, nanerússerdlune igdlo salísángínerpâ ujar-
-dlerĸigsârdlunilo nanitserdlugo? [9]naniguniugdlo ikíngutine nuna-
-ĸatinilo ĸaerĸúsavai oĸardlunilo: tipaitsoĸatigisinga, aningaussá-
-nguautiga támaraluartoĸ nanigavko. [10]oĸáupavse: taimátaoĸ a-
-jortuliartoĸ avdlamik isumatârtoĸ atauseĸ tipaitsûtigineĸarumâr-
-poĸ Gûtip íngilîsa sãne.

[11]oĸarpordle: inuk mardlungnik erneĸartoĸ. [12]nukardliup
angúne oĸarfigâ: atâtaĸ, pigissangnit avgûtigssarsiagssavnik tuní-
-nga. tauva pine táukunúnga avgorpai. [13]kingunerssuarîngisâ-

-gutdlo ernerata nukardliup pine tamaisa katerssorpai nunamut
ungasigsumut autdlardlune, tássanilo pigissane nungulugsínarpai
ĸugsalaitsutut iuùvdlune. [14] tamaisale nungúkamigit, kângnerdlo
sualugtoĸ nunamut táussumúnga nagdliungmat ajorssalerpoĸ.
[15] tauva nunap tamatuma inuisa ilât ornigdlugo átaviginiarpâ, táu-
-ssumalo nunautiminut autdlartípâ pûlukit pârerĸuvdlugit. [16] kâr-
-sitdlarumatdlerpordlo orpigánguit nautsîagssartainik pûlukit ne-
-rissainik, tuninеĸaranile. [17] tauva ilitsorilerpoĸ oĸardlune: ata,
atâtama kivfartortorpagssue neĸigssaĸangârtut, uvangale perdli-
-ngajalerpunga. [18] nikuitdlunga atâtaga ornísavara oĸarfigalugulo:
atâtaĸ, ajortuliorpunga ĸilangmut atassumik ilingnutdlo; [19] kingor-
-na ernernik taineĸarneĸ ĸíngarĸúpunga, kivfartortivit ilâtut ití-
-nga. [20] tauva nikuitdlune angúne ornigpâ. sulile ungasigsumî-
-titdlugo angutâta takulerpâ nâkigingâlerdlugulo, arpagdlunilo ĸu-
-ngasiagut eĸípâ kunigdlugulo. [21] erneratale oĸarfigâ: atâtaĸ, a-
-jortuliorpunga ĸilangmut atassumik ilingnutdlo, kingorna erner-
-nik taineĸarneĸ ĸíngarĸúpunga. [22] angutâtale kivfane oĸarfigai:
ánorâĸ pitsauneĸ ĸáisiuk, atititdlugulo, agssangmiumigdlo tunisiuk
agssainut, aloĸutinigdlo isigainut; [23] norrardlo puatdlarsagaĸ ĸait-
-dlugo toĸúsiuk, nerivdlutalo tipaitsugta; [24] ernera una toĸuga-
-luardlune kingumut ũmarmat, támaraluardlunilo kingumut nani-
-ssaungmat. tipaitsulerput tauva. [25] ernerale angajugdleĸ nar-
-ssamĩtoĸ, tikilerdlunilo igdlo patdlileramiuk nipilerssortut kâ-
-vigtutdlo tusarpai. [26] tauva kivfat ilât ĸaerĸuvâ aperalugulo
suna pivdlugo taimailissunik. [27] táussumalo akivâ: nugkat ti-
-kiungmat; atâtavitdlo norraĸ puatdlarsagaĸ toĸorĸuvâ, perĸigsû-
-titdlugo kingumut pigamiuk. [28] tauva kamalerpoĸ iserumananilo.
taimáitumik angutâ anivoĸ iserĸuniardlugo. [29] angúnile akivâ o-
-ĸardlune: ata, ukiut taima amerdlatigissut kivfartũkivkit inássu-
-tititdlo sanerĸúsimángisáinardlugit; sulilo savaussârĸamigdlũnît
tuníngisáinarparma ikíngutíka tipaitsoĸatigerĸuvdlugit. [30] unale
ernerit tikiungmat pisit uverssartunut nungúsimavdlugit, tauva
norraĸ puatdlarsagaĸ toĸorĸuvat pivdlugo. [31] táussumale oĸar-
-figâ: ernera ûmâ, ivdlit najortuínarparma, pigissákalo tamaisa
pigâtit. [32] kisiáne nuanârutigalugo tipaitsûtigissariaĸarpoĸ, nugkat
una toĸugaluardlune kingumut ũmarmat, támaraluardlunilo kingu-
-mut nanissaungmat.

kapitalit 16.

Jîsuse oĸalugtuartoĸ piligtaussumik iluaitsumik; ãma — farisîarit agssuarigatdlar-
-dlugit — inungmik pisôrssuarmik Lãsarusimigdlo pîtsumik.

1 ãmale ajoĸersugkane oĸarfigai: inuk pisôĸ piligtautitaĸar-
-toĸ, táuna únerdlûtigât pigissainik nungulugsínartitsinerardlugo.
2 tauva ĸaerĸuvâ oĸarfigalugulo: ĸanoĸ ítumik tusarpunga ilingnik?
navsuerniarit piligtáussutsit pivdlugo, kingorna piligtausínaujung-
-naeravit. 3 piligtaussordle táuna ingmine oĸalulerpoĸ: ĸanoĸ
iliúsaunga, nâlagkama piligtaujungnaerĸungmanga; agssaineĸ sa-
-perpunga, ĸinussarnerdlo igtôrpunga. 4 ĸanoĸ iliornigssavnik
ilisimalerpunga, igdlumingnut ilasiarerĸuvdlunga piligtaunivnit pêr-
-síneĸaruma. 5 tauva nâlagkame pissagssaĸarfigissai nungutdlugit
ingmíkut ĸaerĸuvai, sujugdlerdlo aperâ: ĸanoĸ agtigissoĸ nâlag-
-kama ilingnit pissagssarâ? 6 akivâ: ûlia pãtit untritigdlit imât.
oĸarfigâlo: agdlagkatit tigúkit, ingitdlutitdlo agdlangnasuarit tat-
-dlimanik ĸulilingnik. 7 tauva avdla aperâ: ilingníme ĸanoĸ ag-
-tigissoĸ pissagssarâ? akivâ: ĸajûssiagssat kôrit untritigdlit imât.
oĸarfigâlo: agdlagkatit tigúkit agdlagdlutitdlo arfineĸ-pingasunik
ĸulilingnik. 8 nâlagâtalo nersorpâ piligtaussoĸ táuna iluaitsoĸ
silalingmik iliornerardlugo; silap matuma ĸitornai ĸaumassup ĸi-
-tornainit silatunerungmata sugissamingnut. 9 oĸáupavsilo: ikí-
-ngutigssarsiutigisigik pisũssutit iluaitsut, tauva suerúkuvse táu-
-kua ilasiarísagâse ininut ítuínartunut. 10 mingníkut ilumôrtoĸ
amerdlasûtigútaoĸ ilumôrpoĸ, mingníkutdlo ilumũngitsoĸ amerdla-
-sûtigútaoĸ ilumũngilaĸ. 11 tauva pisũssutit iluaitsut ilumôrfigí-
-ngíkuvsigik piviussut kia ilivsínut pâritísavai? 12 avdlavdlo pê i-
-lumôrfigíngíkuvsigik nangminigssavsínik kia tunísavâse? 13 igdlu-
Mat. 6,24. -me kivfaussoĸ nâlagkanut mardlungnut kivfartorsínáungilaĸ: ar-
-dlât ûmigiguniuk áipâ asásavâ, ardlâtdlũnît ungagiguniuk áipâ
asigínásavâ. Gûtilo pisũssutitdlo kivfartorfigisínáungilase.

14 tamákule tamaisa farisîarítaoĸ tusarpait, táukua aningausse-
-ritûgamik mitautigât. 15 oĸarfigailo: ilivse tássauvuse ingmingnik
iluartûtítut inuit sãne, Gûtivdle ũmatise ilisimavai; mássa inung-
Mat. 11,12 t. -ne akitsissut Gûtimut maujungnartarput. 16 inatsisit pruvfîtitdlo
Juánasimut kigdleĸarput, tássángalo îvangkîlio Gûtip nâlagauvfia-
-nik oĸalûtigineĸarpoĸ, nalingínaitdlo angutauserdlutik tássunga
Mat. 5,18. iserniarput. 17 ĸilauvdle nunavdlo nungúnigssât ajornartoĸángíne-
-ruvoĸ titarníngûp atautsip inatsisinit katangnigssânit. 18 nalingí-

-naĸ nulê avitdlugo avdlamik nuliartoĸ arnaunekarpoĸ, nali- Mat. 5,32.
-ngínardlo uviminit pêrsumik nuliartoĸ arnaunekarpoĸ. 19,9. Mák. 10,11 t.
19 inoĸartoĸ pisôrssuarmik, táuna ánorârtartoĸ augpatdlarigsu-
-mik ilupâgssiarigsumigdlo, uvdlutdlo tamaisa nuánârdlune inûvdluái-
-nartoĸ. 20 pîtsoĸartordlo Lãsarusimik atilingmik, táuna isertar-
-fiata sâne nalassoĸ kilagtorssûvdlune. 21 nákâlanikutdlo pisôr-
-ssûp nerrivianit nákartut ĸârsitdlautigiumagaluarpai; kisiáne ĸing-
-mit aggersarput kilai alugtordlugit. 22 pivordle pîtsoĸ toĸung-
-mat, tauva íngilit ãkât Aaperâp sânut. ãmátaoĸ pisôrssuaĸ to-
-ĸuvoĸ ilissauvdlunilo. 23 unerivfingmilo issine ârdlortíkamigit á-
-niarissaĸarame, Aaperât takulerpâ ungasigsumit, Lãsarusilo sânĩ-
-toĸ, 24 tordlulavordlo oĸardlune: atâtaĸ Aaperât-â, nãkigínga, Lã-
-sarusilo autdlartíkiuk, tikerme nûa imermut misugdlugo oĸara nig-
-dlersardliuk, matumane ikualassorssuarme erdloĸisínekarama.
25 Aaperâvdle akivâ: erĸainiarit ernera, ajúngitsorsiatit pigagkit inû-
-titdlutit, Lãsarusivdlo taimaitdlune ajortut pingmagit; mãuale táu-
-na tugpatdlersarnekarpoĸ, ivdlitdlo erdloĸisínekarputit. 26 tamá-
-kulo tamaisa ilavdlugit ĸuvneĸ angisôĸ aulajangersagauvoĸ uva-
-gutdlo ilivsilo akúnivtíne, tamãnga ilivsínut ingerdlajumassut sa-
-persitdlugit, ikángalũnît uvavtínut ikârtoĸarnavêrsitdlugo. 27 o-
-ĸarpordle: taimáitumik kínuvigâvkit, atâtaĸ-â, autdlarterĸuvdlugo
atâtama igdluanut, 28 tatdlimanik ĸatángutekarama; nalunaiaivfi-
-gerĸuvdlugit, ániarfingmut matumúnga perĸunagit. 29 Aaperâp
akivâ: Môrsasivdlo pruvfîtitdlo agdlagait pigait, táuko tusardlisi-
-gik. 30 sãpâ tauva: nâggale, atâtaĸ Aaperât-â; kisiáne toĸussut
ilâta ornigpatik avdlamik isumatârĸajaĸaut. 31 oĸarfigâle: Môrsa-
-silo pruvfîtitdlo tusángíkuníkik ugperísángilãtaoĸ toĸussunit ma-
-kítoĸaraluarpat.

kapitalit 17.

Jîsusip ajoĸersugkane oĸáukai aserorsârutinik, isumákêrfigingnigtarnigssamik, ugper-ssusekartut pigínáussusiánik; kivfaussunik atúngitsûtísassunik; pupigsut ĸulit pu-pêrutíkai; Gûtip nâlagauvfia ĸaĸugo tikiutísassoĸ, Nâlagkavdlo sarĸúmerfigssâne ĸanoĸ íkumârtoĸ.

1 ajoĸersugkanile oĸarfigai: aserorsârutekángisínek ajornaĸaoĸ, Mat. 18,6 t.
erĸanardle tamákunínga aggersitsissoĸ. 2 táuna iluanârnerorĸaja- Mák. 9,42.
-ĸaoĸ aserorteriviup ujaragssua ĸungasianut nivíngardlugo ímamut
igitaugune, ukua mingnínguit ilãnik aserorsâgaĸarnane. 3 mianer-
-ssoritse. ĸatángúpitdle ajortuliorfigigpatit inerteruk, avdlamigdlo Mat. 18,
15. 21 t.

isumatârpat isumákêrfigûk. [4] ajortuliorfigigpatitdlo uvdluínaĸ ar-
-fineĸ-mardloriardlune, ãma uvdluínaĸ arfineĸ-mardloriardlune
kingumut ornigpatit oĸardlune: avdlamik isumatârpunga;. tauva
isumákêrfigísavat. [5] apustilitdlo Nâlagaĸ oĸarfigât: ugperssu-
Mat. 17,20. -serput nakússagtíssuk. [6] Nâlagardle oĸarpoĸ: sînupip nautsîag-
-ssartâtut agtigissumik ugperssuseĸaruvse, fîgeĸutdlugssuarmutdlo
ûmúnga oĸaruvse: nutsugit ímamutdlo íkutdlutit; tauva nâlagku-
-mârpâse. [7] kia ilavse agssatdlagterissumigdlũnît nerssutautinig-
-dlũnît pârssissumik kivfaĸartup kivfane táuna narssamit tikig-
-pat oĸarfigísanerpâ: nerrivingmut ingíkiartorasuarniarit? [8] imale
oĸarfigísángínerpâ: únúkorsiutigssáka piarêrsákit, ĸiteruserdlutitdlo
kivfartũnga nerisitdlunga imertitdlungalo; kingorna ivdlit nerivdlu-
-titdlo imerumârputit? [9] kivfaĸ táuna ĸutsavigísanerpâ ingminut
suliarerĸussat suliaringmagit? taima isumángilanga. [10] taimátaoĸ
ilivse, ilivsínut suliarerĸussat tamaisa suliariguvsigik ima oĸaritse:
kivfauvugut atúngitsut, uvavtínut suliarissariaĸartut suliarâvut.

[11] pivordlo Jerûsalâmut ingerdlagame, tauva Samârialo Galilîalo
avĸutigai. [12] igdlorpángualingmutdlo isilermat, angutit ĸulit pupig-
-sut naláupât, táuko asiane unigput, [13] nipitigdlo anípait oĸardlu-
-tik: Jîsuse-â, ajoĸersuissoĸ, nãkigitigut. [14] takugamigitdlo oĸar-
3 Môr. 14,2. -figai: palasinut takutíkiartoritse. pivordlo ingerdlatitdlutik, tau-
-va pupêrúput. [15] ilâtdle atauseĸ misigilerame ajorungnaersimav-
-dlune, uterpoĸ, Gûtilo únersiutigâ niperssuarmik, [16] kĩnaminigdlo
patdlorpoĸ isigaisa sãnut ĸutsavigalugulo. tássalo Samâriamiu-
-ssoĸ. [17] Jîsuse tauva pilerpoĸ oĸardlune: pupêrútut ĸuliúngí-
-nerpat? naungme táuko arfineĸ-sisamat? [18] avdlamik Gûte nâ-
-langnarsisísavdlugo utertumik ilaĸángínamik una avdlanertaĸ ki-
-sime uterpa? [19] oĸarfigâlo: makitdlutit ingerdlagit, ugpernerpit
ánáupâtit.

[20] farisîaritdle aperingmáne: Gûtip nâlagauvfia ĸaĸugo tikiu-
-tísava? akivai oĸardlune: Gûtip nâlagauvfia tikiutísángilaĸ ala-
-pernaerssugagssauvdlune. [21] ima oĸásángitdlatdlũnît: ata, uvanĩ-
-poĸ; imalũnît: ata, ikanĩpoĸ; imaingmat ata: Gûtip nâlagauvfia
akornavsínĩpoĸ. [22] ajoĸersugkanile oĸarfigai: uvdlut nagdliúkumâr-
-put, tauva inûp ernerata uvdluisa ilât atauseĸ takorusugkumârparse,
Mat. 24,23. takúsanagulo. [23] oĸarfigiumârpâsilo: ata, uvanĩpoĸ, imalũnît: ata,
Mák. 13,21. ikanĩpoĸ. autdlaĸinase malingnaunasilo. [24] sôrdlume ingnâtdlagiaĸ
Mat. 24,27. ĸilaup isuane ingnâtdlagdlune ĸaumassartoĸ ĸilaup isuata áipânut,
taimátaoĸ inûp ernera íkumârpoĸ uvdlugssamine. [25] kisiáne ánia-

-ngârtínekaratdlásavok ajagtugauvdlunilo erkardlerîngnit ukuná-
-nga. 26 sôrdlulo Nûap uvdluine ítok, taimátaok íkumârpok inûp Mat. 24,37 tt.
ernerata uvdlugssaine. 27 nerivdlutigdlo imerdlutigdlo nuliardlu-
-tigdlo uvinigput uvdlok táuna tikitdlugo Nûap umiarssuarmut
iserfia, tauvalo ulerssuak nagdliútok tamaisa nungutitdlugit. 28 sôr-
-dlútaok Lútip uvdluine ítok: nerivdlutigdlo imerdlutigdlo pisiv-
-dlutigdlo tuniniaivdlutigdlo naussugssanigdlo íkússuivdlutik igdlu-
-liortut; 29 uvdlormile Lútip Sùtumamit anivfiane ingnermigdlo 1 Môr. 19,24.
ikuatdlagsáumigdlo kilangmit siagdlerpok tamaisa nungutitdlugit.
30 taimátaok íkumârpok uvdlorme inûp ernerata sarkúmerfigssâne.
31 uvdlorme táussumane igdlup kânītok arkángíkile pekutine ig- Mat. 24,17 t.
-dlumītut áisavdlugit; taimátaok nunautiminītok uterniángíkile tu-
-numinītunut. 32 Lútip nulia erkainiarsiuk. 33 inũssutsiminik á- 1 Môr. 19,26.
-nagtitsiniartup inũssutse ánaiumârpâ, inũssutsiminigdlo ánaissok 9,24. Mák. 8,35.
inùgínartísavok. 34 okáupavse: únuame táussumane mardluk si- Mat. 10,39.
-nigfingme atautsime ínaugakatigīsáput; ardlât ilasiarinekásavok, Juán. 12,25.
áipâle kimagáusavok. 35 arnat mardluk aserorterekatigīsáput; ar- Mat. 24,40 t.
-dlât ilasiarinekásavok, áipâle kimagáusavok. 36 angutit mardluk
nautsîvingmêkatigīsáput; ardlât ilasiarinekásavok, áipâle kimagáu-
-savok. 37 sãpâtdlo okardlutik: Nâlagak, sume? akivaile: kigdlu- Mat. 24,28.
-lingmut nagtoragdlit katerssoraraut.

kapitalit 18.

ássersûtit: erkartũssissumik uvigdlarnermigdlo, farisîarimik ilángauserissumigdlo nâlag-
-fingmut tugsiariartortunik; merdlertúnguit Jîsusip pivdluarkugai; inûp ánangnigssânut
pisũssutit ajornakutaussartut; malingnigtaisa usornarsinigssãnik; tokutaunigssaminik
makínigssaminigdlo sujuligtuissok; tagpîtsok Jêriggup avatínguane tagpigsisíkâ.

1 ãmale ássersũmik okalugfigai imáitok pivdlugo: kasusuit-
-dlune tugsiartuínariakarmat. 2 ima okarpok: igdlorpalingme er-
-kartũssissokartok, táussuma Gûte mianeríngíkâ inungmigdlo ig-
-tôrissakarnane. 3 uvigdlarnerdle tássane igdlorpalingme ítok,
táussuma ornigpâ okardlune: sakitsaissivnut ínardlernavêrsínga.
4 piumángímersorpordle. kingornale ingmine okalulerpok: uvnit
Gûte mianeríngíkiga inungmigdlo igtôrissakarnanga, 5 taimáitok
uvigdlarnerup táussuma erdlokisingmanga ínardlernavêrsísavara,
aggersáinardlune nâgdliuínalersekinavânga. 6 Nâlagak tauva okar-
-pok: tusarsiuk erkartũssissok iluaitsok kanok okartok. 7 Gûtiv-
-dle kinigkane ínardlernavêrsísángínerpai uvdlúkutdlo únuákutdlo

tordlorfigissine, nauk kamajuíssutigigaluarai? [8] oĸáupavse: ínar-
-dlernavêrsínasuásavai. kisiáne inûp ernera tikiúkune, ugperner-
-mik navssârumârnerpa nuname?
[9] ilaitdle iluartûsoralutik ingmingnut tatigissut ilamingnigdlo
asigínaissut ássersũmik matumínga oĸalugfigai: [10] inuit mardluk
nâlagfingmut majuartut tugsiariartordlutik, áipâ farisîariussoĸ ái-
-pâlo ilángauserissoĸ. [11] farisîare ingmíkut ĸeĸarpoĸ ima tug-
-siardlune: Gûte-â, ĸutsavigâvkit inugtut nalingínartut íngínama,
arsaissutut, iluaitsutut, arnauneĸartutut, ûmatutdlũnît ilángauseri-
-ssutut. [12] sapâtit akúneráne mardloriardlunga îsíngitsaraunga,
pimalo tamarmik ĸulinge túniútarãka. [13] ilángauserissordlo alisi-
-mavdlune ĸeĸarpoĸ issine ĸilangmut ârdlortíkumanagit agdlât,
kisiáne sakíssamigut tigdlugpoĸ oĸardlune: Gûte-â, sáimáunga a-
-jortiliussunga. [14] oĸáupavse: táuna igdluminut aterpoĸ iluartû-
Lúk. 14,11. -titauvdlune ivssumánga angnermik; mássa akitsiniartoĸ nikanar-
Mat. 23,12. -sísavoĸ, nikanartítordle akitsísavoĸ.
Mat. 19,13 tt. [15] ãmale nâlungiat táussumúnga ãpait agtorĸuvdlugit; ajoĸer-
Mák. 10, -sugaisale takugamíkik avorĸârait. [16] Jîsusivdle ĸaerĸuvai oĸar-
13-16. -dlune: merdlertúnguit uvavnut ĸaigínardlit, pitsaileĸinasigigdlo;
taimáitut Gûtip nâlagauvfia pigingmássuk. [17] ilumut oĸáupavse:
nalingínaup Gûtip nâlagauvfia merdlertúnguatut píngíkuniuk iser-
-figísángilâ.
Mat. 19, [18] nâlagaussutdlo ilâta aperâ oĸardlune: ajoĸersuissoĸ ajú-
16-26. -ngitsoĸ-â, ĸanoĸ iliúsaunga inũssut nâgssáungitsoĸ kingornússa-
Mák. 10, 17-27. -riumavdlugo? [19] Jîsusivdle oĸarfigâ: sôĸ ajúngitsumik taivinga?
avdlamik ajúngitsoĸángilaĸ, Gûte kisime ajúngitsûvoĸ. [20] inássutit
2 Môr. 20, nalúngilatit: arnauneĸásángilatit, inuásángilatit, tigdlísángilatit, na-
12-16. -lunaiáisángilatit sagdluvdlutit, atâtatdlo anânatdlo atarĸíkit. [21] a-
-kivâle: tamáko tamaisa malingniarpáka merdlertûnivnit. [22] Jîsu-
-sivdle tamána tusaramiuk oĸarfigâ: atauseĸ sule píngilat: pigi-
-ssatit tamaisa akigíkit pîtsunutdlo tunioraut dlugit, tauva ĸilang-
-me peĸûteĸalerumârputit; tauvalo ĸaivdlutit malínga. [23] tamá-
-nale tusaramiuk aliasungâlerpoĸ, pisôrssûgame. [24] Jîsusivdle a-
-liasungâlersoĸ takugamiuk, oĸarpoĸ: ata, Gûtip nâlagauvfianut
pineĸ ajornaussangârmat pisùnut. [25] mássa ĸatigagtôĸ merĸutip
issâgut putorĸutísassoĸ ajornartoĸángíneruvoĸ pisûmit Gûtip nâ-
-lagauvfianut písassumit. [26] tamatumíngale tusartut oĸarput: ki-
-name tauva ánagsínauva? [27] oĸarpordle: inungne ajornartut Gû-
Mat. 19,27 tt. -time ajornángitdlat. [28] tauva Pîtruse oĸarpoĸ: ata, tamaisa
Mák. 10,28 tt.

kimagdlugit maligpavtigit. [29] okarfigaile: ilumut okáupavse: inûp
kinaussuvdlûnît igdlunilûnît angajorkânilûnît katángutinilûnît nulî-
-lûnît kitornanilûnît kimagkaluarunigit Gûtip nâlagauvfia pivdlugo,
[30] kavsêriardlugit kingumut písavai matumane, silavdlo áipâne inû-
-nek nâgssáungitsok písavâ.

[31] táukule arkanek-mardluk ingminut pisípai okarfigalugitdlo: Mat. 20,17 tt.
ata, Jerûsalâmut majualerpugut, tauva tamarmik nãmagsinekásá- Mák. 10,32 tt.
-put pruvfîtitigut inûp ernera pivdlugo agdlagsimassut. [32] Gûti-
-mik nalussunut pisínekásangmat mitautiginekardlunilo asigssor-
-nekardlunilo kitserarnekardlunilo; [33] iperartorumârpâtdlo tokut-
-dlugulo, uvdlutdlo pingajuáne makíkumârpok. [34] tamákuale ilã-
-nigdlûnît pâsissakángitdlat, okautsitdlo tamáko issertuivait okau-
-tigissatdlo ilisarinagit.

[35] pivordle Jêriggo patdlileramiuk, tauva tagpîtsok avkusiner- Mat. 20,
-me igsiavok kinuvdlune. [36] táussumale inuit sarssugtut tusara- 29-34.
-migit aperkutigai sussut. [37] tauva nalunaerfigât Jîsuse Nãsará- Mák. 10,
-mio kângiutilersok okautigalugo. [38] tordlulavok tauva okardlune: 46-52.
Jîsuse-â Dâvip ernera, nãkigínga. [39] sujulerssortutdle avorkârât
nipangerkuvdlugo; táunale angnerungârtumik tordlulavok: Dâvip
ernera ûmâ, nãkigínga. [40] tauva Jîsuse unigpok ingminutdlo pi-
-serkuvdlugo; patdlilermanilo aperâ okardlune: [41] kanok iliorfiger-
-kuvit uvavnut? akivâ: Nâlagak, tagpigsiserkuvunga. [42] Jîsusivdlo
okarfigâ: tagpigsît, ugpernerpit ánáupâtit. [43] tássángáinardlo tag-
-pigsilerpok maligdlugulo Gûtilo únersiutigalugo. inuitdlo issigi-
-ssut tamarmik Gûte nersorpât.

kapitalit 19.

Saggîuse; mîninik kulinik kivfanut pâritítanik ássersût; Jîsuse Jerûsalâmut iseriar-
-tortok; Jerûsalât kíssatigigâ; nâlagfingme nuisitsissut anisíkai.

[1] tauva iserdlune Jêriggo avkutigâ. [2] atalo, angut tássaunĩtok
Saggîusimik atilik, ilángauserissut angnertaisa ilât, pisûssordlo.
[3] táussumalo Jîsuse takujumatdlarpâ kinaunersok, saperdlunile i-
-nungnit, timimigut mikissûgame. [4] arpagdlunilo sujuarpok fîge-
-kutdlugssuarmutdlo kakivdlune takujumavdlugo; tássûnarkúsang-
-mat. [5] Jîsusilo tássunga pigame ârdlordlune takulerpâ okarfi-
-galugulo: Saggîuse-â, arkarasuarit, igdlut uvdlume uníngavigísa-
-gavko. [6] tauva arkarasuarpok ilagsivdlugulo tipaitsugdlune.
[7] takugamíkulo tamarmik okalorujulerput okardlutik: angúmut a-

-jortuliartumut iserpoĸ igdlusímavigiumavdlugo. [8]Saggîusile u-
-nigpoĸ Nâlagaĸ oĸarfigalugo: ata, Nâlagaĸ, pigissama agfait
pîtsunut túniúpáka, kimigdlo ilángainivkut ínardliortitsigaluaruma
sisamariardlugo taorsísavara. [9]Jîsusivdle oĸarfigâ: uvdlume ino-
-ĸutigît uko ánássutigssarsíput, unátaoĸ Aaperâp kinguâringmago.
Mat. 18,11. [10]mássa inûp ernera tikiúpoĸ támartut ujásavdlugit ánáusavdlu-
1 Tim. 1,15. -gitdlo.

[11]tamánale tusarmássuk, ãmátaoĸ ássersût oĸauserâ, tássa
Jerûsalât patdlileramiuk, isumaĸarmatalo Gûtip nâlagauvfia ĸilá-
Mat. 25, -nguamik erssersitáusassoĸ. [12]taimáitumik oĸarpoĸ: inuk pingâr-
14-30. -toĸ nunamut ungasigsumut autdlartoĸ nâlagauvfik pigilísavdlugo
utísavdlunilo. [13]kivfamile ilait ĸulit ĸaerĸuvai tunivdlugitdlo
mîninik ĸulinik oĸarfigalugitdlo: niuverniaritse tikitserdlunga.
[14]ínugtaisale ûmigssoramíko oĸariartortugssat autdlartípait ki-
-ngornagut oĸarĸussivdlutik: táuna uvavtínut nâlagaorĸúngilarput.
[15]pivordlo nâlagauvfik pigilersimavdlugo tikíkame, kivfane táuko
aningaussanik tunissane ĸaerĸorĸuvai niuvernermíkut pisiait ilisi-
-majumavdlugit. [16]tauva sujugdleĸ savssarpoĸ oĸardlune: nâla-
-gaĸ, mîniutit mîninik ĸulinik kingunigssiorpoĸ. [17]oĸarfigâ tau-
-va: ĸujanaĸ ajúngitsumik kivfaussutit, mingníkut ilumôravit nâ-
-lagáusautit igdlorpalingnut ĸulinut. [18]áipâlo aggerpoĸ oĸardlu-
-ne: nâlagaĸ, mîniutit mîninik tatdlimanik ilatârpoĸ. [19]táussu-
-múngátaoĸ oĸarpoĸ: ivdlítaoĸ igdlorpalingnut tatdlimanut iverti-
-táusautit. [20]avdlalo aggerpoĸ oĸardlune: nâlagaĸ, takuvat, auna
mîniutit, tamána kákigsáumut torĸorsimagiga, [21]sujôragigavkit,
angutausersûgavit; ilíngisatit tigussarpatit katerssuissardlutitdlo
siaruarterivfigíngisaugne. [22]táunale oĸarfigâ: ĸarnit najorĸutara-
-lugo erĸartûsavavkit ajortumik kivfaussutit ûmâ, ilisimagangma
angutausersûssunga, ilíngisáka tigussaríka katerssuissardlungalo
siaruarterivfigíngisavne, [23]suvdlutit tauva aningaussautiga túniú-
-ngiliuk aningausserivfingmut, tikíkuma tauva piniarĸajariga aki-
-liutinik ilasimassoĸ. [24]tauva najuissut oĸarfigai: mînisiânik ar-
-sârsiuk túniutdlugulo ĸulinik mîniutilingmut. [25](táukualo sãpât:
Lúk. 8,18. nâlagaĸ, mîninik ĸulinik peĸarpoĸ.) [26]oĸáupavsime: peĸartoĸ tu-
Mat. 13,12. -nineĸásavoĸ, peĸángitsordle arsârneĸásavoĸ pianik agdlât. [27]iv-
Mák. 4,25. -kule ĸíngarssortíka uvavnik ingmingnut nâlagaorĸussíngitsut
ĸáisigik, issigititdlungalo toĸúsigik.

Mat. 21,1-11. [28]taimalo oĸarame sujulerssordlune Jerûsalâmut majualerpoĸ.
Mák. 11,1-10.

29 pivordlo Bîtfâgilo Bitânialo patdlileramigit ĸáĸaĸ ûliap ĸáĸâ- Juán. 12,
-nik taineĸartoĸ tikilerdlugo, tauva ajoĸersugkame ilait mardluk 12-15.
autdlartípai oĸardlune: 30 autdlaritse nunaĸarfingmut sujunivsínĩ-
-tumut, tássungalo piguvse nâpísavarse siutitûp norrâ pitugsima-
-ssoĸ, táussuma ĸânut inungmik ingítoĸángisáinartoĸ; pitũssaer-
-dlugo aggiúsiuk. 31 imalo aperigpase: sôĸ pitũssaerpisiuk? tauva
ima akiumârpuse: Nâlagkap atúsangmago. 32 autdlartitatdle aut-
-dlarput, nâpitsivdlutigdlo sôrdlo oĸarfigigâtik. 33 norrardle pitũ-
-ssaermássuk nâlagaisa aperait: sôĸ norraĸ pitũssaerpisiuk? 34 a-
-kivaitdle: Nâlagkap atúsangmago. 35 Jîsusimutdlo aggiúpât, áno-
-râmingnigdlo norraĸ ĸagdleramíko Jîsuse ĸânut ingitípât. 36 i-
-ngerdlatitdlugule ánorássatik avĸutigssânut isuvterpait. 37 tauvalo
ûliap ĸáĸâta ateriâ tikilermago, ajoĸersugarpagssuisa tamarmik ti-
-paitsugdlutik Gûte únersiutigilerpât niperssuarmik, kivdlingnar-
-nartuliat takussatik tamaisa pivdlugit, oĸardlutik: 38 pivdluardle
kúnge Nâlagkap arĸa pigalugo tikiútoĸ; erĸigsilit ĸilangme, nâ-
-langnartitsilit ĸutsingnerme. 39 farisîaritdlo inungnut ilaussut i-
-laisa oĸarfigât: ajoĸersuissoĸ, ajoĸersugkatit inertíkit. 40 akivailo
oĸardlune: oĸáupavse: uko nipangeraluarpata ujarĸat nivdlísáput.
41 igdlorpagssualigdlo patdlilerdlugo takuleramiuk ĸíssatigâ o-
-ĸardlunilo: 42 ilumutdle ivdlítaoĸ sule mãnákutdlũnît uvdlungne
ilisarigugko erĸigsíssutigssaraluit; mãnale issingnut issertorsimavoĸ.
43 taimáitumik uvdlut ilingnut nagdliúkumârput, tauva ĸíngarssor-
-tivit ungaloĸ ĸagssorarumârpât kaujatdlagdlutit ilujumârdlutitdlo
tamagingnitdlo angnikitdliortitdlutit, 44 suerutdlutitdlo ivdlit ĸitor-
-natitdlo ilingnîtut ujarĸanigdlo ĸalerîgsuerutdlutit, imáitoĸ piv-
-dlugo: takusarneĸarfigissat ilisaríngínagko.
45 nâlagfingmutdlo iserpoĸ, tássanilo nuisitsissut pisiniartut- Mat. 21,12 t.
-dlo anisilerpai 46 oĸarfigalugitdlo: agdlagsimavoĸ: igdluga tug- Mák.11,15 tt.
-siartarfiuvoĸ; ilivsile ujajaivfíngortíparse. 47 uvdlutdlo nungut- Is. 56,7. Jer. 7,11.
-dlugit nâlagfingme ajoĸersuissarpoĸ. palasiuneritdle agdlagka- Mák. 11,18.
-nigdlo ilisimassut inuitdlo pingârtortaisa toĸúniaraluarpât, 48 nav-
-ssãngitdlatdle ĸanoĸ iliornigssamingnik, inuit tamarmik nipínga-
-vigingmássuk tusarumavdlugo.

kapitalit 20.

pigínáussuseĸarfiauik palasiunerit Jîsuse aperigât; vîneĸutilerissuuik sorĸusaitsunik ássersût; aningaussamik akilerârutigssamik; toĸussut makivfigssâne nuliarîngneĸ atúsángitsoĸ; Kristuse kia ernerigâ; farisîarinik agssuardlersoĸ.

Mat. 21, [1]pivordlo uvdlut táukua ilãne, inuit nâlagfingme ajoĸersor-
23-27. -magit îvangkîliulo oĸalûtigalugo, tauva palasiunerit agdlagkanig-
Mák. 11, -dlo ilisimassut patdligúput utorĸauuertat ilagalugit, [2]oĸalugfi-
27-33. -gilerpâtdlo oĸardlutik: ĸanoĸ ítumik pigínáussuseĸardlutit tai-
-mailiorpit? kialũnît tamatumínga pigínáussuseĸartípâtit? [3]aki-
-vaile oĸardlune: uvangátaoĸ aperísavavse atautsimik, tamatumí-
-nga oĸarfigisinga: [4]Juánase kuissississarame ĸilangmitdlũnît inung-
-nitdlũnît taimáissuteĸarpa? [5]tauva isumaliorput oĸardlutik: ĸi-
-langmit pisimaneraruvtigo oĸásavoĸ: sôrme tauva ugperíngilisiuk?
[6]inungnitdle pisimaneraruvtigo inuit tamarmik ujarĸanik mitdlũ-
-savâtigut, Juánase pruvfîtiutitdluínarmássuk. [7]akivâtdlo sumit
pissoĸ nalugigtik. [8]Jîsusip tauva oĸarfigai: taimáitumik uvangá-
-taoĸ oĸarfigísángilavse ĸanoĸ ítumik pigínáussuseĸardlunga tai-
-mailiortunga.
Mat. 21, [9]inungnutdle oĸalulerpoĸ ássersũmik matumínga: inuk vĩ-
33-46. -neĸutiligssamik nautsîviliortitsissoĸ, naussorigsaissunutdlo átar-
Mák.12,1-12. tortíkamiuk nunamut avdlamut autdlarpoĸ tássanĩmersorumav-
-dlune. [10]nagdlermagulo kivfaĸ autdlartípâ naussorigsaissunut,
vĩneĸutit ineritítaisa ilainik tunerĸuvdlune; naussorigsaissutdle u-
-natarpât, angerdlartípâtdlo soĸartínago. [11]ãmátaoĸ kivfaĸ avdla
autdlartípâ, táukuale táunátaoĸ unatarpât mitautigalugulo, anger-
-dlartípâtdlo soĸartínago. [12]ãmátaoĸ pingajugssât autdlartípâ,
táukuale táunátaoĸ ikilerpât silatânutdlo ajagtordlugo. [13]tauva
nautsîviup inua oĸarpoĸ: ĸanoĸ iliúsaunga? ernera asanartoĸ aut-
-dlartíkumârpara; táuna takuguníko igtôriumârnerpât. [14]nausso-
-rigsaissutdle táuna takugamíko isumalioĸatigîlerput oĸardlutik:
tássa kingornússississugssaĸ; ĸâ, toĸoĸisigo, kingornússagssaralue
tauva pigilísagavtigik. [15]ajagtorpâtdlo nautsîviup silatânut to-
-ĸutdlugulo. tauva nautsîviup inuata táuko ĸanoĸ písavai? [16]ti-
-kiutdlune naussorigsaissut táuko nungutitdlásavai nautsîvigdlo
avdlanut pisitdlugo. tamánale tusaramíko oĸarput: taimailiua-
-vêrdle. [17]táussumale issigai oĸardlune: ĸanorme tauva ípat uko
tugs. 118,22. agdlagsimassut: ujarak igdluliortut sugssaríngisât teĸerĸugssángor-
-dlune ujaraulerpoĸ? [18]ujarĸap táussuma ordluvfigissine arĸunar-

-tísavâ, nákarfigissanilo seĸumitdluinásavâ. [19]palasiuneritdle
agdlagkanigdlo ilisimassut tiguniaraluarpât taimailissúkut, inuitdle
ersigait; malugigamíko ássersũmik tamatumínga pigâtik.
[20]alapernaerssorpâtdlo, ĸoĸagssîssugssatdlo autdlartípait i- Mat. 22,
-luartûssârniásassut, oĸautsinik pissariniarĸuvdlugo, sujulerssui- 16-22.
-ssunut nunavdlo nâlagâta píssauneranut pisíkumavdlugo. [21]ape- Mák. 12, 13-17.
-râtdlo oĸardlutik: ajoĸersuissoĸ, ilisimavavtigit iluartumik oĸa-
-lugdlutit iluartumik ajoĸersuissutit, inûvdlo táunáussusia soĸuti-
-gíngíkit, Gûtivdle avĸutigerĸussâ ajoĸersûtigigit ilumôrtumik.
[22]kaisare akilerârutinik tunissaravtigo iluarpalũnît iluángilalũnît?
[23]perĸuserdlugssusiatdle malugigamiuk oĸarfigai: sôĸ ússerpisi-
-nga? [24]aningaussánguaĸ takulara; kia ássinganik kialo titarĸu-
-ssainik pilerneĸarpa? akivâtdle oĸardlutik: kaisarip. [25]tauva o-
-ĸarfigai: taimáitumik kaisare tunisiuk kaisarip pigssânik, Gûtilo
Gûtip pigssânik. [26]oĸautsimigdlo pissarineĸ saperpât inuit tusâ-
-titdlugit, akíssutâlo tupigusûtigalugo nipangerput.
[27]satusîaritdle makivfigssaĸángitsumik oĸartartut ilaisa or- Mat. 22,
-nigpât aperalugulo oĸardlutik: [28]ajoĸersuissoĸ, Môrsasip ima 23-33. Mák. 12.
agdlagfigâtigut: angutip angajua nulialik toĸugpat ĸitornaĸarnane, 18-27.
tauva nulia nukâta písagâ ĸatángúne kinguâgssiordlugo. [29]tássa 5 Môr. 25,5.
nukarît arfineĸ-mardlûssut. sujugdlersât nuliarame ĸitornaĸarna-
-ne toĸuvoĸ. [30]nulialo áipâta pigamiuk táunátaoĸ ĸitornaĸarnane
toĸuvoĸ. [31]tauva pingajuata pivâ; taimátaoĸ táukua arfineĸ-mar-
-dlûk tamarmik pivât, ĸitornaĸarnatigdlo toĸúput. [32]táukuale
tamarmik kingornatigut arnartaoĸ toĸuvoĸ. [33]tauva makivfigssaĸ
nagdliugpat, kia táukua ardlâta nuliarilísavâ? mássa arfineĸ-mar-
-dlûvdlutik nuliarigaluarât. [34]Jîsusivdlo akivai oĸardlune: silap
matuma ĸitornai nuliardlutigdlo uvinigtarput; [35]silavdle áipânik
toĸussutdlo makivfigssãnik pigssaĸartugssautitaussut nuliarnatig-
-dlũnît uvinísángitdlat; [36]kingorna toĸusínáungínamik, íngilit ássi-
-gísagamíkik, Gûtivdlo ĸitornaringmatik, tássa makivfiup ĸitorna-
-ringmatik. [37]toĸussunigdle makíkumârtunik Môrsasísaoĸ nalu- 2 Môr. 3,6.
-naiaivoĸ kakitdlarnaĸutaussat oĸautiginéĸarmata, Nâlagaĸ taiga-
-miuk Aaperâp Gûtianik Iisâvdlo Gûtianik Jãkuvdlo Gûtianik.
[38]mássa Gûte toĸussut Gûtigíngilât, inûssutdle Gûtigât; táussu-
-múnga tamarmik inũngmata. [39]tauva agdlagkanik ilisimassut
ilaisa akivât oĸardlutik: ajoĸersuissoĸ. oĸardluarputit. [40]kingor- Mat. 22,46.
-nalo sumik aperssorneĸ saperpât.
[41]oĸarfigaile: ĸanorme oĸartarpat Kristuse Dâvip ernerigâ? Mat. 22, 41-45.

Mák.12,35 tt. [42]Dâve nangmineĸ magpersagkane tugsiautilingne oĸarmat: Nâla-
tugs. 110,1. -gaĸ nâlagkavnut oĸartoĸ: talerpingma tungânut ingíkatdlait,
ap. sul. 2,35. [43]ĸíngarssortitit isigkangnut tungmagagssángortíkatdlásagavkit.
[44]taimaitdlune Dâvip nâlagkaminik taigamiuk ĸanorme tauva ernerâ?
Mat. 23, [45]inuitdle tamaisa tusâtitdlugit ajoĸersugkane oĸarfigai:
1. 6. 7. 14. [46]mianerssoritse agdlagkanik ilisimassunut, táuko angalajumassar-
Mák.12,38 tt. -put takisûnik atissaĸardlutik, niuveriartortarfingnilo inûvdluarĸu-
-neĸarumatdlâraut, nâlagiartarfingnilo igsiavfît sagdlît ingivfigiu-
Lúk. 11,43, -massarait nereĸatigîgsunilo sagdliujumatdlardlutik; [47]uvigdlarne-
-rit igdlue nungútarait tugsiámersordlutigdlo ilumũngitsumik; táu-
-ko erĸartũssúmik angnermik pineĸásáput.

kapitalit 21.

uvigdlarneĸ pîtsoĸ aningaussautituánguaminik tunississoĸ; Jerûsalâp piunêrúnigssânik silavdlo naggatigssânik inûvdlo ernerata tikiúnigssânik Nâlagaĸ sujuligtuissoĸ; nâlagfingme ajoĸersuissartoĸ.

Mák. 12, [1]ârdloramile pisôrssuit takulerpai tuníssutimingnik iliorai-
41-44. -ssut aningaussanik ilioraivfingmut. [2]ãmale uvigdlarneĸ pîtsoĸ
takuvâ ĸúpakunik mardlungnik ilississoĸ. [3]oĸarpoĸ tauva: ilu-
-mut oĸáupavse: uvigdlarneĸ una pîtsoĸ tamanit angnermik ili-
-ssivoĸ. [4]táuko tamarmik sivnerutitamik ilainik ilissingmata tu-
-níssutinut Gûtip pînut, ûmale ajorssartûvdlune inûtigssarsiutig-
-ssaraluane pigissane tamaisa ilivai.
Mat. 24,1 tt. [5]ilaisalo nâlagfik oĸautigingmássuk pínersarsimassoĸ ujarĸa-
Mák. 13,1 tt. -nik pitsaunernik erdlingnartulianigdlo, tauva oĸarpoĸ: [6]tamáko
takuvase; uvdlut nagdliúkumârput, tauva ujarĸat ĸalerîgsuerut-
-dlugit inguvterneĸásáput. [7]táukuale aperât oĸardlutik: ajoĸer-
-suissoĸ, ĸaĸugume tamána písava? sunalo nalunaerĸutáusava ta-
-máko taimailísagpata? [8]akivaile: misigssoritse támarterĸunase.
amerdlasût tikiúkumârmata atera atordlugo uvangautitdlutik tai-
-maivfigssâlo ĸanigdlinerardlugo. maleĸinasigik táuko. [9]sor-
-ssugtunigdle mumisitsissunigdlo tusaruvse, tauva ánilâĸinase, ta-
-máko taimailigatdlásangmata, naggatigssardle ĸilamik píngíkat-
-dlásavoĸ. [10]tauva oĸarfigai: inuiait pikigtitsiumârput inuiaĸati-
-mingnut, nâlagauvfigdlo nâlagauvfeĸatiminut; [11]nunalo sajungâr-
-tarumârpoĸ tamatigut tamauna, kângnerdlo toĸorarnerdlo nag-
-dliútarumârput, ersinartorssuitdlo nalunaerĸutitdlo angisût ĸi-
Mat.10,17 tt. -langmit piumârput. [12]tamákuale tamarmik sujornatigut tiguju-
24,9. -mârpâse ĸinugalusilo, nâlagiartarfingnutdlo parnaerússivingnutdlo
Mák. 13,9 tt.

pisíkumârpâse, kúnginutdlo nunavdlo nâlagainut ãkumârpâse, atera
pivdlugo. 13 tamánale nalunaiáissutigiumârparse. 14 taimáitumik
ũmámiuginiarsiuk sujornagut erĸarsautigerĸunago ĸanoĸ akísassuse 12,11 t.
pasinaersautigssavsínik. 15 uvanga tuniumâravse ĸanermik ilisima-
-nermigdlo akerartortivse tamarmik agssuarineĸ agssortornerdlo
ajugagssãnik. 16 angajorĸâvsile ĸatángutivsilo erĸardlivsilo ikíngu-
-tivsilo agdlât pisíkumârpâse, ilasilo toĸúkumârpait. 17 tamarmig-
-dlo ùmigssúsavâse atera pivdlugo. 18 nutsavsile ilãnigdlũnît tá-
-martoĸásángilaĸ. 19 nikatdlujuíssutsivsigutdle tarnise pigísavase.
20 Jerûsalâtdle takuleruvsiuk sorssugtorpagssuit ilugât, tauva Mat. 24,
ilisimásavarse nungutitauvfigssâ ĸanigdlissoĸ. 21 tauva Jûtiamĩ- 15-19.
-tut ĸáĸanut ĸimâlit, Jerûsalâvdlo iluanĩtut tássánga anilit, Mák. 13,
nuuáinarmĩtutdlo tássunga isernavêrdlit. 22 tássaungmata uvdlut 14-17.
akiniaivfît, agdlagsimassut tamarmik erĸûvfigssait. 23 erĸanardle
nârtussut milugtitsissutdlo, uvdlut táuko nagdliugpata; nâgdliung-
-nartoĸ angísaĸingmat nuname, níngangnerdlo inuiangnut ukunú-
-nga nagdliúkumârdlune. 24 ordlorarumârputdlo panap kînâgut
autdlarússaujumârdlutigdlo akimángitsunut tamanut; Jerûsalâtdlo
akimángitsut tugdlârísavât akimángitsut uvdlugssait nãmagtitser-
-dlugit.

25 nalunaerĸuteĸarumârpordlo seĸinerme ĸáumámilo uvdlorí- Mat. 24,29 t.
-ssanilo, nunamilo inuiaĸatigît ĸugsalavdlutigdlo ernumangãsáput, Mák. 13,24 tt.
imardlo magdlitdlo igtugtorssuángorpata, 26 inuit tumángugpata
ersinermit inuitdlo najugãnut piumârtugssanik ilimasungnermit:
ĸilaup píssaunere aulajumârmata. 27 tauvalo inûp ernera issigiu-
-mârpât nuiákut aggersoĸ píssarssûvdlune nâlangnartorssûvdlunilo.
28 tamákule pilerpata ârdloritse, niarĸusilo makitísigik, utertíne-
-ĸarfigssarse ĸanigdlingmat. 29 ássersũmigdlo oĸalugfigai: fîgeĸú- Mat. 24,32 tt.
-ssuaĸ orpîtdlo tamaisa issiginiarsigik; 30 sivkilersut takussarâ- Mák. 13,28 tt.
-ngavsigik, tauva ingmivsínit ilisimassarparse aussaĸ ĸanigdlissoĸ.
31 taimátaoĸ ilivse, tamáko pilersut takuleruvsigik, tauva ilisimá-
-savarse Gùtip nâlagauvfia ĸanigdlissoĸ. 32 ilumut oĸáupavse: er-
-ĸardlerît uko nungúsángitdlat tamaisa nãmagsisínagit. 33 kilagdlo
nunalo nungúsáput, oĸautsíkale nungúsángitdlat. 34 mianerssorit-
-sile ũmatise nanertorterĸunagit putumanermut imerajungnermut-
-dlo inûneruvdlo matuma pînik isumanerdlungnermut; uvdlup táu-
-ssuma tássángáinaĸ tikeĸinavâse; 35 nigatut nagdliúkumârmat ta-
-manut nunap tamarme ĸâne ineĸartunut. 36 taimáitumik erĸumá-
-tuínaritse ĸinuvdluse tamákuninga piumârtugssanik tamanik ĸi-

-marratigingnigtugssauterĸuvdluse inûvdlo ernerata sâne ĸeĸar-
-tuartugssauterĸuvdluse.
Mat. 21,17. 37 uvdlúkutdle nâlagfingme ajoĸersuissarpoĸ, únuákutdlo a-
Juán.8,1 t. -nivdlune ĸáĸamut ûliap ĸáĸânik taissagãnut únuiartortarpoĸ.
38 inuitdlo tamarmik uvdlãkut nâlagfingmut ornigtarpât tusaru-
-mavdlugo.

kapitalit 22.

Jûtarse aningaussanik akilersitdlune palasiunernut angersoĸ. Jîsuse pisíkumavdlugo; Jîsuse apustilinilo pôrskisiortut; nerdlîvine ivdlernartoĸ atorĸârtíkâ; pisitsissigssami-nik erĸanârtoĸ; apustilit saĸitsautigigât kina ardlartik angnerutíneĸásassoĸ; Pîtruse miserratigingnigkumârtoĸ; Jîsuse Gitsîmanimîtoĸ; pisíneĸartoĸ; Pîtrusip miserratigi-ssarâ; kivfat mitautigigât; palasiunerit atautsimêĸataisalo kigdlisiorât.

Mat. 26,1 tt. 1 nagdliússivigdle sêrnaĸángitsunik timiussartortarfik ĸanig-
Mák. 14,1 t. -dlissoĸ, pôrskimik taissaĸ. 2 palasiuneritdlo agdlagkanigdlo ili-
-simassut isumaliorput ĸanoĸ ilivdlutik toĸúsagigtik, inuit ersigi-
Juán.13, -gamíkik. 3 Sãtanivdle pulavâ Jûtarse Iskâriûmik ateĸusilik, táu-
2. 27. Mat. 26,14 tt. -kua arĸaneĸ-mardluk ilagissât. 4 táunalo autdlarpoĸ palasiune-
Mák. 14,10 t. -rit oĸaloĸatigalugit pârssissutdlo nâlagait, ĸanoĸ ilivdlune táu-
-kunúnga pisísagine. 5 tauva tipaitsulerput, akuerâtdlo aningau-
-ssanik tuniumavdlugo. 6 tamatumíngalo angerpoĸ, nautsorssui-
-vordlo táukunúnga pisíkumavdlugo inoĸangârtínago.
Mat.26,17 tt. 7 uvdlordle sèrnaĸángitsunik timiussartorfik nagdliungmat
Mák.14,12tt. savârĸamik pôrskisiutigssamik toĸutsivigssaĸ, 8 tauva Pîtrusilo Juá-
-nasilo autdlartípai oĸardlune: savâraĸ pôrskisiutigssarput piarêrsa-
-riartorsiuk nererĸuvdlutigo. 9 aperâtdle: sume piarêrsaerĸuvisigut?
10 akivailo: ata, igdlorpagssualingmut iseruvse inûp imertausissar-
-tup naláukumârpâse, táuna maligsiuk igdlumut iserfigissânut,
11 igdluvdlo táussuma nâlagâ oĸarfigisiuk: ajoĸersuissup ima ape-
-rerĸuvâtit: sumĩpa ine savârĸamik pôrskisiutigssamik nerivfig-
-ssara ajoĸersugkáka ilagalugit? 12 táussumalo inerssuarmik igdlup
ĸânĩtumik ingivfilersorsimassumik únersũkumârpâse; tássane pia-
-rêrsaigitse. 13 autdlaramigdlo taima ítoĸ nâpípât sôrdlo oĸar-
Mat. 26,20 tt. -figigâtik, savârardlo pôrskisiutigssaĸ piarèrsarpât. 14 nagdler-
Mák.14,22tt -magulo ingípoĸ apustilit táuko arĸaneĸ-mardluk ilagalugit.
15 oĸarfigailo: ĸilanâĸaunga savârĸamik pôrskisiutigssamik matu-
-mínga nereĸatigiumavdluse ániartínanga. 16 oĸáupavsime: ki-
-ngorna tamatumínga nerísáisaunga Gûtip nâlagauvfiane nãmagsi-
-neĸarserdlugo. 17 ermuserdlo tiguvâ, ĸujavdlunilo oĸarpoĸ: tigu-

-siuk imâ ilivsínut avgordlugo. [18] oĸáupavsime: inísáisaunga vîne- Mat. 26,29. Mák. 14,25.
-ĸutip inerititânit Gûtip nâlagauvfia tikiutserdlugo. [19] timiussardlo Mat. 26,26 tt.
tiguvâ, ĸujavdlunilo avgorpâ táukunúngalo túniutdlugo oĸardluni- Mák. 14,22 tt.
-lo: tássa timiga pivdluse túniúneĸartoĸ; taimailiortaritse er- 1 Kor. 11, 23 tt.
-ĸaivdlunga. [20] taimátaoĸ ermuseĸ tiguvà, únúkut nerigamik so-
-raeramik, oĸardlunilo: ermuseĸ mána tássa tastamantitâĸ auv-
-kut pivdluse kuissúkut. [21] atale, pisitsissigssama agssai nerri- Mat. 26,21 tt.
-vingmêĸatigãka. [22] inûvdlo ernera ingerdlagaluarpoĸ perĸussaĸ Mák. 14,18 tt. Juán. 13,21 tt.
nâpertordlugo; erĸanardle inuk táuna pisitsissâ. [23] tauva aper-
-ssortauteĸatigîssutigilerpât kina ardlartik taimailiorumârnersoĸ.
[24] ãmale saĸitsautigilerpât kina ardlartik angnerutíneĸásassoĸ. [25] o- 9,46.
-ĸarfigaile: inuiaĸatigît kúngîsa nâlagauniarfigissarpait, nâlagker- Mat. 20,25 tt. Mák. 10,42 tt.
-sortaitdlo sáimáussissunik taineĸararaut. [26] ilivsile taimáisángi-
-lase; angnertarsile nukardlersut ísavoĸ, sujulerssuissordlo kiv-
-fartortutut ísavoĸ. [27] kiname angneruva nerrivingme igsiassor-
-dlûnît kivfartortordlûnît? nerrivingme igsiassoĸ ilâ? uvangale a-
-kornavsíne kivfartortutut ípunga. [28] ilivsile uvavne aulajaitsûvuse
ússerneĸartitdlunga. [29] nâlagauvfigdlo ilivsínut pigissagssaritíku-
-mârpara, sôrdlo atâtama uvavnut pigissagssaritíkâ, [30] nerrivivne
nererĸuvdluse imerĸuvdlusilo nâlagauvfivne, igsiavfingnilo ĸilâling- Mat. 19,28.
-ne igsiarĸuvdluse, Israîlip nagguveĸatigîgsortai arĸaneĸ-mardlû-
-ssut erĸartôrĸuvdlugit. [31] Nâlagardle oĸarpoĸ: Sîmût, Sîmût-â,
ata, Sãtanip piumagaluarâse, nákalagterumavdluse sôrdlo ĸajû-
-ssiagssat pissartarait. [32] uvangale tugsiúpavkit ugperssutsit so-
-raerĸunago; ĸaĸugulo sâgkuvit ĸatángutitit nakússagtíkit. [33] sã- Mat. 26,33 tt.
-pâle: Nâlagaĸ, parnaerússivingmutdlo toĸumutdlo áiparisínãngor- Mák. 14,29 tt. Juán. 13, 36 tt.
-pavkit. [34] oĸarpordle: Pîtruse-â, oĸáupavkit: tingmiautit angu-
-tiviartât uvdlume ĸardlúsángilaĸ, kisiáne pingasoriardlutit miser-
-ratigigungma ilisarinanga oĸardlutit. [35] oĸarfigailo: autdlartí-
-tarângavse aningaussaliveĸartínase taĸuarfeĸartínasilo kamilissar-
-tínasilo, atugagssavsínik ajorssartarpise? akivâtdle: nâgga. [36] tau-
-va oĸarfigai: mãnale aningaussaliveĸartup nagsardliuk, taĸuarfe-
-ĸartordlo taimatut iliordlune; peĸángitsuvdle ĸagdlersáune aki-
-giliuk panasiniardlune. [37] oĸáupavsime: ukútaoĸ agdlagsimassut Is. 53,12.
uvavnut erĸûsáput: pinerdlugtunut ilaliússauvoĸ; uvanga pivdlu-
-nga agdlagsimassut nãmagtivfigssaĸarmata. [38] tauva oĸarput:
Nâlagaĸ, ata, tamássa panat mardluk. akivaile: nãmagpoĸ.
[39] tauva anivoĸ, ilerĸunilo atordlugo úliap ĸáĸânut piartor- Mat. 26,30. Mák. 14,26. Juán. 18,1.
-poĸ; ajoĸersugaisale maligpãtaoĸ. [40] tássungale pigame oĸarfigai:

Mat. 26,36 tt. tugsiaritse, ússernartumut perĸunase. 41 tássángáinardlo ĸimagpai
Mák. 14,32 tt. miloriarnertut ungasigsigissumut, sêrĸúmerdlunilo tugsiarpoĸ o-
-ĸardlune: 42 atâtaĸ, piumaguvit ermuseĸ una uvavnit pèruk; u-
-vangale perĸussara pinane ivdlit perĸussat pile. 43 íngilivdle ĸi-
-langmit sarĸúmerfigâ nakússagtitdlugulo. 44 agsorûngâleramilo
angnermik tugsiangâlerpoĸ; kiagungnerile sôrdlo kutit auit nuna-
-mut nákartartut. 45 tugsiarsimavdlunilo nikuíkame ajoĸersugkane
tikípai aliasungnermit sinigtut. 46 oĸarfigailo: suvdluse sinigpise?
nikuitdluse tugsiaritse, ússernartumut perĸunase.
Mat. 26, 47 sulilo oĸalugtitdlugo tássauko inuit, táunalo Jûtarsimik
47-56. taissaĸ táukua arĸaneĸ-mardluk ilât sujornatigut ingerdlassoĸ,
Mák. 14, táussuma Jîsuse ornigpâ kunigkumavdlugo. 48 Jîsusivdle oĸarfigâ:
43-52. Jûtarse-â, inûp ernera pisíniarpiuk kuningmik nalunaerdlugo?
49 najortaisale ĸanoĸ iligalugtuartoĸ takuleramíko, oĸarfigât: Nâla-
-gaĸ, panásanerpavut? 50 ilâtalo palasiunerup kivfâ panarpâ ta-
-lerpigdlianik siutaerdlugo. 51 Jîsusivdle sãpai oĸardlune: tama-
-tumûna agdlât ilagínaigitse. siutâlo agtordlugo ajorungnaersípâ.
52 palasiuneritdle nâlagfingmigdlo pàrssissut nâlagaisa utorĸau-
-neritdlo katerssorfigingmáne Jîsusip oĸarfigai: sôrdlo ínungniar-
-tumut anissuse panalissardluse unatausissardlusilo. 53 uvdlut
tamaisa nâlagfingme najortaravse isagfigíngilavsinga; tamássale
taimailivfik pigissarse târtuvdlo píssaunera.
Mat. 26,57 t. 54 tigugamíkule autdlarúpât palasiunerup igdluanut isertit-
Mák. 14,53 t. Juán. 18,15. -dlugo; Pîtrusivdle asianit maligpâ. 55 ingnerdle ikumatípât ig-
Mat. 26, -dlorssûp kaujaluissâta ĸerĸane, atautsimutdlo ingíput, Pîtrusilo
69-75. akornánut ingípoĸ. 56 arnavdle kivfaussup takugamiuk ingnerup
Mák. 14, saniane igsiassoĸ, issigiuardlugo oĸarpoĸ: unátaoĸ ilagâ. 57 mi-
66-72. Juán. 18, -serratigâle oĸardlune: arnaĸ-â, ilisaríngilara. 58 kinguninguagut-
25 tt. -dlo avdlap takuvâ oĸardlunilo: ivdlítaoĸ táukua ilagâtit. Pîtru-
-sile oĸarpoĸ: inuk-â, táunáungilanga. 59 kingunitsiâgutdlo nalu-
-naerĸútap akúnera atauseĸ migssiliormago, avdlap ugpernarsar-
-pâ oĸardlune: ilumut táunátaoĸ ilagâ, Galilîamiungmat. 60 Pî-
-trusile oĸarpoĸ: inuk-â, oĸautigissat naluvara. sulilo oĸalugtit-
-dlugo tauváinaĸ tingmiautit angutiviartât ĸardlorpoĸ. 61 tauva
Nâlagaĸ ĸiviarpoĸ Pîtruse issigalugo; Pîtrusivdlo erĸailerpâ Nâ-
-lagkap oĸausia, oĸarfigingmane: tingmiautit angutiviartât ĸardlor-
-tínago pingasoriardlutit miserratigiumârparma. 62 tauva Pîtruse
anivdlunilo ĸiangâlerpoĸ.

63 angutitdlo Jîsusimik tigumiartut mitautigât unatardlugulo; Mat. 26,67 t.
64 uligdlugulo kînâgut isagpât aperssordlugulo oĸardlutik: erĸui- Mák. 14,65
-niarit, kia patigpâtit? 65 avdlanigdlo amerdlasûnik ĸaĸajarât.
66 ĸaulermatdlo inuit utorĸaunertait palasiuneritdlo agdlagkanig-
-dlo ilisimassut katisimajartulerput, kigdlisiuivfingmingnutdlo ma-
-juartípât 67 aperalugulo: Kristusiuvit? oĸarfigitigut. akivaile: o- Mat. 26,63 tt.
-ĸarfigigaluaruvse ugperísángilavsinga, 68 aperssoraluaruvsilo akí- Mák. 14,61 tt
-sángilavsinga iperásanangalo. 69 matuma kingornagut inûp erne-
-ra igsiásavoĸ Gûtip píssaunerata talerpiata tungâne. 70 tauva
tamarmik oĸarput: táunauvíme Gûtip ernera? akivaile: sôrdlo o-
-ĸartuse, táunauvunga. 71 táukule oĸarput: avdlamik nalunaiáu-
-mik pissariaĸarnerpa? nangmineĸ tusaravtigo ĸarnanit.

kapitalit 23.

Jîsuse Pilâtusimut autdlarúkât, ãmátaoĸ Herûtasimut; Pilâtusip kîsa erĸartũssúmik oĸardlune sáningassulingmut kikiagtorĸugâ; toĸutíkiartortoĸ arnat malingnigtut ĸia-gât; sáningassulingmut kikiagtugauvdlune anerningersoĸ; issigingnârtut Gûte nâlangnartíkât aliasugdlutigdlo; timâ ilineĸartoĸ.

1 tauva tamarssuarmik nikuíput Pilâtusimutdlo autdlarutdlu- Mat. 27,1 t. 11-14.
-go; 2 pasigdlilerpâtdlo oĸardlutik: una malugârput inuit kigdlor- Mák. 15,1-5.
-mut sâgtíkai, akilerârutitdlo kaisarimut túniútarĸúngíkai, oĸarame
Kristusiuvdlune kúngiussoĸ. 3 Pilâtusivdle aperâ oĸardlune: iv- Juán. 18,
-dlit táunauvit Jûtit kúngiat? akivâlo oĸardlune: sôrdlo oĸartutit. 28. 33.
4 tauva Pilâtuse palasiunernut inungnutdlo oĸarpoĸ: inuk táuna
patsisaussumik navssârfigíngilara. 5 táukule sukagtíkiartorput
oĸardlutik: inuit pikigtorssuángortípai, ajoĸersuigame Jûtiame ta-
-marssuarme Galilîamit pilerdlune tamaungalo agdlât. 6 Pilâtu-
-sile Galilîamik tusarame aperĸutigâ inuk táuna Galilîamiunersoĸ.
7 ilisimaleramiugdlo Herûtasip nâlagkersugaisa ilagigât, Herûtasi-
-mut autdlarorĸuvâ, táunátaoĸ uvdlune táukunane Jerûsalâmíng-
-mat. 8 Herûtasivdle Jîsuse takuleramiuk tipaitsungâleĸaoĸ, ĸa-
-ngale takujumagaluaramiuk, táussumínga tusagkane amerdlaĸing-
-mata, neriugkamilo nalunaerĸúmik táussumûna pissumík takú-
-sasoralune. 9 tamalânigdlo aperssorpâ, táussumale súnguamig-
-dlûnît akíngilâ. 10 palasiuneritdle agdlagkanigdlo ilisimassut tá-
-ssane ĸeĸardlutik pasigdlingârpât. 11 Herûtasivdle katerssane
ilagalugit asigínarpâ mitautigalugulo, ánorâmigdlo ĸaĸortumik u-
-ligdlugo kingumut Pilâtusimut autdlarorĸuvâ. 12 uvdloĸ táuna

Pilâtusilo Herûtasilo ikíngutigîlerput, sujornagut ĸíngarîgkalua-
-ramik.
13 Pilâtusivdle palasiunerit sujulerssuissutdlo inuitdlo ataut-
-simut ĸaerĸuvai 14 oĸarfigalugitdlo: inuk una uvavnut pisíparse
inungnik kigdlormut sâgtitsinerardlugo. atalo, najortitdluse kig-
-dlisioraluariga, patsisaussumigdle táussumúnga pasigdliutigissav-
-sínik navssârfigíngilara inuk táuna, 15 Herûtasivdlũnît nâme; táu-
-ssumúnga autdlartíkaluaravse, atalo, ĸanoĸ iliúngilaĸ toĸorĸussí-
-ssutigssamik. 16 taimáitumik pitdlatsiarsínardlugo iperásavara.
17 mássalo nagdliússivíkut nungutdlugit [pitdlagagssaugaluaĸ] atau-
Mat. 27, -seĸ táukunúnga iperásagâ. 18 tamarssuarmigdle nivdliáput oĸar-
15-26. Mák. 15, -dlutik: una pêruk, Barapa uvavtínut iperaruk. 19 táunale par-
6-15. -naerússaussoĸ perdluliortut igdlorpagssualingme pilersimassut
Juán. 18, píssutigalugit inuartardlo píssutigalugo. 20 tauva Pilâtusip tordlu-
39 tt. -lavfigerĸigpai Jîsuse iperarumavdlugo. 21 táukule tordluláput o-
-ĸardlutik: kikiagtoruk, sáningassulingmut kikiagtoruk. 22 pinga-
-jugssânigdle oĸarfigai: sumingme una ajortuliva? patsisaussumik
toĸorĸussíssutigssamik navssârfigíngilara; taimáitumik pitdlatsiar-
-sínardlugo iperásavara. 23 niperssuarmigdle angisûmik inátuínar-
-pât sáningassulingmut kikiagtorĸuvdlugo; táukualo palasiunerit-
-dlo niperssuat artornarsiartorpoĸ. 24 Pilâtusile erĸartũssúmik o-
-ĸarpoĸ piumassât perĸuvdlugo; 25 iperarpâlo táuna ĸínutigissât
perdluliortut píssutigalugit inuartardlo píssutigalugo parnaerússau-
-ssoĸ, Jîsusile túniúpâ piumassãnik perĸuvdlugo.
Mat. 27,32. 26 autdlarúkamíkulo inuk tiguvât, Sîmût Kerînimio, nunauti-
Mák. 15,21. -minit aggersoĸ; táussumúngalo sáningassulik erssugtípât Jîsusip
Juán. 19,17. kingornagut erssorĸuvdlugo. 27 inugpagssuitdle maligpât arnar-
-pagssuitdlo, táukua upíkât ĸiavdlugulo. 28 Jîsusivdle ĸiviarpai
oĸardlune: Jerûsalâp panê ukorsê, ĸiaĸinase uvanga píssutigalunga,
ingmivsínigdle píssutigaluse ĸitornasilo píssutigalugit ĸiagitse. 29 uv-
-dlut nagdliúkumârmata ata, tauva oĸarumârput: pivdluarput nârtu-
Hús. 10,8. -juitsut, arnat ernisuitsut milugtitsiuitsut. 30 tauva ĸáĸarssuarnut
oĸarumârput: nákarfigitigut; ĸáĸánguanutdlo: matôrtigut. 31 orpik
ũmaussoĸ taima pingmássuk, ĸanorme tauva toĸuneĸ pineĸásava?
32 avdlatdle mardluk autdlarúpáitaoĸ ajortuliortûssut, táussumúnga
Mat. 27, ilángutdlugit toĸutáusassut. 33 ornigartigdlo niaĸortalingmik tai-
33-44. Mák. 15, -ssaĸ tikíkamíko, tássane sáningassulingmut kikiagtorpât, ajortu-
22-32. -liortutdlo táuko, áipâ talerpiata tungâgut áipâlo sâmiata tungâ-
Juán. 19,17tt. -gut. 34 Jîsusile oĸarpoĸ: atâtaĸ, isumákêrfigíkit, sulissartik na-

-lungmássuk. ánorailo ingmiugnut avguarpait ímerautigalugitdlo.
35 inuitdlo ĸeĸardlutik issigingnârput. sujulerssuissutdlo mitauti-
-gãtaoĸ táukunúnga ilángutdlutik oĸardlutik: avdlat ánáukamigit
ingminik ánáukile, táunaugune Kristuse Gûtip ĸinigâ. 36 sákutût-
-dle mitautigãtaoĸ ornigdlugo sêrnartumigdlo âtsivigalugo oĸar-
-dlutigdlo: 37 Jûtit kúngigigpatit ingminik ánáuniarit. 38 kulâgut-
-dle agdlagkat ivertitaussut, Grĩkeritdlo Rûmamiutdlo Epríaritdlo
agdlangnerinik ima agdlagsimassut: tássa Jûtit kúngiat. 39 ajortu- Juán. 19,19.
-liortutdle táukua nivíngartitaussut ardlâta ĸaĸajarâ oĸardlune:
Kristusiuguvit ingminik ánáuniarit uvagutdlo ánautdluta. 40 áipâ-
-tale akivâ avorĸâralugulo oĸardlune: ivdlitdlũnît Gûte ersigíngi-
-liuk, erĸartũssut táunaussoĸ atoragko? 41 mássalo uvagut erĸor-
-simassumik atorparput, ĸanoĸ iliornivta naligissãnik pineĸarav-
-ta; unale sumik agssuarnartuliúngilaĸ. 42 Jîsusilo sãpâ: Nâla-
-gaĸ, erĸaiginga nâlagauvdlutit tikiúkuvit. 43 Jîsusivdlo oĸarfigâ:
ilumut oĸáupavkit: uvdlume paratîsimêĸatigiumârpavkit. 44 nalu- Mat. 27,
-naerĸútavdlo akúnerisa arfernat migssiliulerâ, tauva uuna tamar- 45-56. Mák. 15,
-me târtorssuángorpoĸ akúnerisa arfineĸ-sisamât tikitdlugo; 45 se- 33-41.
-ĸinerdlo târsivoĸ, nâlagfiuvdlo umigssua sîgpoĸ ĸitermigut.
46 Jîsusilo nivdlingârpoĸ oĸardlune: atâtaĸ, anernera agssangnut tugs. 31,6.
pisípara. taimalo oĸarame anerningerpoĸ.
47 sákutûtdle nâlagâta tamáko taimailissut takugamigit, Gûte
nâlangnartípâ oĸardlune: ilumut inuk táuna iluartûvoĸ. 48 inuitdlo
issigingnârumavdlutik katerssorsimassut tamáko taimailissut ta-
-kugamíkik, sakíssatik tigdlugpait angerdlardlutigdlo. 49 takorna-
-garíngisaile tamarmik arnatdlo Galilîamit táussumínga malingnig-
-tut asiane ĸeĸarput, tamákulo takuvait. 50 atalo, angut tássa- Mat. 27,
-nĩtoĸ Jûserfimik atilik, kigdlisiuissoĸatigît ilât, angut ajúngitsûv- 57-60. Mák. 15,
-dlunilo iluartoĸ; 51 (sujúnersûtigissâtigutdlo ĸanoĸ iliorneratigut- 42-46.
-dlo táukunínga akueringnigsimángitsoĸ;) Arimatîamit Jûtit ig- Juán. 19,
-dloĸarfîsa ilãnit pissoĸ, nangminerdlo Gûtip nâlagauvfianik utar- 38-42.
-ĸissoĸ; 52 táussuma Pilâtuse ornigpâ, Jîsusivdlo timânik ĸínuvigâ.
53 arĸardlugulo ilupâgssiamut ímúpâ, ilivermutdlo ĸaersume ilug-
-dlissamut ilissivfigineĸángisáinartumut ilivâ. 54 uvdlordle táuna
upalungaersarfiussoĸ, sapâtdlo pilersoĸ. 55 arnatdle táuna ilaga- Mat. 27,61. Mák. 15,47.
-lugo Galilîamit tikiúsimassut malingnáuput, iliverdlo takuvât,
ĸanordlo timâ ilineĸartoĸ. 56 angerdlardlutigdlo tipigigsunik tar-
-nutigssanigdlo piarêrsáiput, sapâtiutitdlugulo uníngáput inatsisit
maligdlugit.

kapitalit 24.

Jîsuse ilivermit makísimassoĸ; ajoĸersugkame ilait mardluk Emausiliartut ingerdla-ĸatigigai; ajoĸersugkane katisimassut Jerûsalâme tikíkai oĸalugfigalugitdlo inatsiv-dlunilo únersuivdlunilo; pivdluarĸussivdlune avigsârai pavungnardlunilo ĸilangmut.

Mat.28,1-10. 1 sapâtivdle akúnerata uvdluisa sujugdliáne ĸaulerĸârnerane ili-
Mák.16,1-11. -vermut píput tipigigsut piarêrsagkatik nagsardlugit, avdlatdlo ila-
Juán.20,1 tt. -gait. 2 tikípâtdle ujarak ilivermit agssakâterêrsimassoĸ; 3 iseramig-
-dlo Nâlagkap Jîsusip timâ naníngilât. 4 pivordlo tamána nakimá-
-ssutigigamíko, sunauvfa angutit mardluk tássaussut akisugtunik
ánorâgdlit. 5 ersilerdlutigdle ámut nakangmata. oĸarfigait: sôĸ
ûmassoĸ ujarpisiuk toĸungassune? 6 mânîngilaĸ, makípoĸ. erĸai-
18,32 t. -gitse ĸanoĸ oĸarfigigâse Galilîamīkatdlarame, oĸarame: 7 inûp
ernera inuit ajortuliartut agssainut pisitáusavoĸ, sáningassuling-
-mutdlo kikiagtorneĸásavoĸ, uvdlutdlo pingajuáne makíkumârpoĸ.
8 tauva oĸausê erĸaivait. 9 ilivermitdlo uterput, tamákulo tamai-
-sa táukunúnga arĸanilingnut oĸautigiartorpait ilainutdlo tamanut.
10 tamákuníngale apustilinut oĸariartortut tássa Mâria Magtalîna
Juánalo Mârialo Jākup arnâ ilatik ilagalugit. 11 táukuale oĸausê
oĸausipalâgínautípait ugperinagitdlo. 12 Pîtrusile nikuitdlune ili-
-vermut arpagpoĸ, iluanutdlo itsuarame ilupâgssiat tássanītut ki-
-sîsa takuvai; autdlardlunilo tamána pisimassoĸ tupigusûtigâ.
Mák.16,12 t. 13 atalo, táukua ilait mardluk uvdloĸ tamána ingerdláput nu-
-naĸarfínguamut Jerûsalâmit sitâtisut arfinilingnik ĸuliligtut unga-
-sigsigissumut Emausimik atilingmut. 14 oĸaloĸatigîgputdlo ta-
-máko pisimassut tamaisa pivdlugit. 15 pivordlo oĸaloĸatigîgdlu-
-tik aperssortaungmata, tauva Jîsusip patdligpai ingerdlaĸatigalu-
-gitdlo. 16 issaitdle issigítailissáuput ilisarineĸ ajulersitdlugo.
17 oĸarfigaile: ĸanoĸ ítut oĸautsit oĸaloĸatigîgdluse oĸauseraisigik
ingerdlatitdluse táutordlugdlusilo? 18 tauva ilâta Kliuvfarsimik a-
-tigdlup akivâ oĸardlune: ivdlit kisivit Jerûsalâme takornartauvit
uvdlune mákunane tássane pisimassut ilisimanagit? 19 aperailo:
sût? akivâtdle: Jîsuse Nāsarámio pivdlugo pisimassut, táuna pruv-
-fîtiussoĸ suliamigut oĸautsimigutdlo píssaussoĸ Gûtivdlo inuitdlo
tamarmik tákuáne; 20 ĸanordlo palasiunivta sujulerssortivtalo pi-
-síkât toĸorĸussaorĸuvdlugo sáningassulingmutdlo kikiagtortit-
-dlugo. 21 uvagutdle neriugtugut táunausoralugo Israîlip utertit-
-sissigssâ. tássalo uvdlume uvdlut pingasúngulerput tamáko ping-
-mata. 22 āmátaoĸ arnartavta ilaisa ánilârtípâtigut, táuko uvdlâ-

-rordlutik ilivermut pigamik, 23 timâlo nanínginamíko, tikiutdlutik
íngilinik takussaĸardlutik oĸarput, ûmassumik oĸartuníngôĸ. 24 i-
-lavtalo ilait ilivermut autdlaramik taima ítoĸ nâpípât sôrdlo ar-
-nat oĸarsimassut, táunale takúngilât. 25 tauva oĸarfigai: tautûko
sujuneĸángitsut ũmatimíkutdlo ugperumârnertût tamanik pruvfîtit
oĸauserissainik. 26 Kristuse taima ániarsimásángínerame nâlangnar-
-sivigssaminut isísavdlune? 27 Môrsasilo pruvfîtitdlo tamaisa aut-
-dlarniutigalugit navsuiaivfigai agdlagkane tamane ingminik piv-
-dlune agdlagsimassunik. 28 nunaĸarfínguardlo ornigartik patdli-
-leramíko ingerdláinarumassûssârpoĸ. 29 inangâlerpâtdle oĸardlu-
-tik: unigfigitigut, únulermat uvdluerutilerdlunilo. tauva iserpoĸ
unigfigiumavdlugit. 30 pivordlo nerrivingme igsiaĸatigigamigit, tau-
-va timiussaĸ tiguvâ, pivdluarĸussivdlunilo avgorpâ táukunúngalo
túniutdlugo. 31 tauva issait uisitáuput, ilisarilerpâtdlo. tauvalo
takujungnaerpât. 32 oĸaloĸatigîlerputdlo: ũmativut taimane kíssa-
-lilerput ilâ, ingerdlatitdluta oĸalugfigiugmatigut, agdlagkanigdlo
nalujungnaersingmatigut? 33 taimailissúkut tauva nikuíput Jerûsa-
-lâmut uterdlutik, táukulo arĸanigdlit ilagissaitdlo nâpípait kati-
-simassut, imalo oĸartut: 34 Nâlagaĸ ilumut makísimavoĸ, Sîmû-
-mutdlo takutípoĸ. 35 ivkualo oĸalugtuarait ingerdlatitdlutik pisi-
-massut, ĸanordlo ilisarigigtik timiussaĸ avgormago.
36 tamákuníngale oĸalugtitdlugit Jîsuse nangmineĸ akornáne Juán.20,19tt.
ĸeĸarpoĸ oĸarfigalugitdlo: erĸigsigitse. 37 táukule ánilârput er-
-silerdlutigdlo anernerínaĸ takulersoralugo. 38 oĸarfigailo: sôĸ á-
-nilârpise? sunalo pivdlugo erĸarsautit taimáitut ũmativsíne ĸag-
-farpat? 39 agssákalo isigkákalo issigisigik, uvangauvunga nangmi-
-neĸ; savtingniarsinga issigalungalo, anerneĸ uvineĸaranilo saune-
-ĸángingmat, sôrdlo uvanga issigigivsinga peĸartunga. 40 taimalo
oĸarame agssanilo isigkanilo táukunúnga nivtarpai. 41 tipaitsung-
-nermitdle sule ugpíngingmata, tupigusungmatalo, oĸarfigai: ta-
-mâne nerissagssauteĸarpise? 42 tauva savssaivfigât nerpimiuermik
sujatamik tungusungnitsûtiminermigdlo. 43 tiguvailo nerivdlugit-
-dlo tákuáne. 44 oĸarfigaile: tamássa ilivsínut oĸauserissáka na-
-joratdlaravse, Môrsasip inatsisaine pruvfîtitdlo agdlagaine tug-
-siautinilo pivdlunga agdlagsimassut tamarmik erĸũsangmata.
45 tauva isumait angmarpai agdlagkat táukunúnga pàsinarsisitdlugit.
46 oĸarfigailo: taima agdlagsimavoĸ, taimalo Kristuse ániarsimá-
-sassoĸ toĸussunitdlo makísavdlune uvdlut pingajuáne; 47 táussu-
-malo arĸa pivdlugo avdlamik isumatârnigssaĸ ajortitdlo isumákêr-

-neĸarnigssât oĸalũssíssutigineĸásassut inuiaĸatigîngne tamane
Jerûsalât autdlarnîvigalugo. 48 ilivsilo tamákunínga ilisimaugnigtù-
-vuse. 49 atalo, atâtama únersûtigissâ ilivsínut autdlartíkumârpa-
-ra; ilivsile igdlorpagssualingme Jerûsalâme unísause píssauner-
-mik ĸutsingnermit pissumik atitíneĸarserdluse.
Mák. 16,19. 50 avatâuutdle pisípai Bitâniamut, agssanilo ĸutdlardlugit piv-
-dluarĸuvai. 51 pivordlo pivdluarĸugamigit, tauva avigsârpai pa-
ap. sul. 1,9 tt. -vungnardlunilo ĸilangmut. 52 táukuale patdlorfigât, Jerûsalâmut-
-dlo uterput tipaitsungârdlutik; 53 nâlagfingmĩtáinarputdlo Gûte
únersiutigalugo ĸutsavigalugulo.

îvangkîlio
Juánasip agdlagâ.

kapitale 1.

pilerĸârneráne oĸausеĸ Gûtiuvdlunilo Gûtimĩtoĸ uviuíngortoĸ; Juánase kuississoĸ sarĸúmersoĸ nalunaiáissutigísavdlugo; nalunaiautâ tássaussoĸ Gûtip ernerigâ; Jîsuse pernardlune ajoĸersugartârtoĸ Bîtsaitamiorpánguanik Natânialimigdlo.

1 pilerĸârneráne oĸauseĸ ípoĸ, oĸauserdlo Gûtimĩpoĸ, oĸau-
-serdlo Gûtiuvoĸ. 2 táuna pilerĸârneráne Gûtimĩpoĸ. 3 sût ta-
-marmik táussumûna píngorput; táussumûna píngitsumik atautsi-
-migdlũnît píngortoĸángitdlat píngortut. 4 inũssut táussumaũ-
-poĸ, inũssutdlo inuit ĸáumarĸutigât. 5 ĸáumarĸutdlo târtumut
Mat. 3,1. ĸaumavoĸ, târmiutdle ilasiaríngilât. 6 inuk Gûtip autdlartitarâ
Mák. 1,4. Juánasimik atilik. 7 táuna tikiúpoĸ nalunaiáisavdlune, ĸáumarĸut
Lúk. 3,2. nalunaiáissutigísavdlugo, tamaisa táussumûna ugperĸuvdlugit.
8 táuna ĸáumarĸutauvdlune píngilaĸ, kisiáne ĸáumarĸut nalunaiái-
-ssutigísagamiuk. 9 tássa ĸáumarĸut piviussoĸ inungnik tamanik
ĸáumarsaissoĸ silarssuarmut pilersoĸ. 10 silarssuarmĩpoĸ táuna,
silarssuardlo táussumûna píngorpoĸ, silamiutdle ilisaríngilât. 11 pi-
-gissaminut pigaluarpoĸ, pigissaisale ilagsíngilât. 12 ilagsissinile
nungutdlugit Gûtimut ĸitornarisínãngortípai, tássa aterminut ug-
-pertut, 13 erniusimassut aungmit pinatik, uvinigdlup perĸussânit
pinatik, angutip perĸussânit pinatik, Gûtimitdle. 14 oĸauserdlo

uviníngorpoĸ akornavtínîlerdlunilo, takuvarputdlo nâlangnarssusia
sôrdlo atâtap ernituata nâlangnarssusia, sáimáunermik sagdlusuí-
-ssúmigdlo ilumioĸangârtoĸ. 15 Juánasip nalunaiáissutigâ tor-
-dlulavdlune oĸardlune: táunauvoĸ oĸautigissara: kingunivkut pí- 1,30.
-sassoĸ sujunivnĩtoĸ, mássa uvavnit sujugdliuvoĸ. 16 táussumalo
peĸangârneranit tamavta pissarpugut sáimáuneĸ sáimáuneĸatânik
kingugdlersardlugo. 17 mássa inatsisit Môrsasíkut túniússáuput,
sáimáunerdle sagdlusuíssutdlo Jîsuse-Kristusíkut pilerput. 18 Gû-
-timik takungnigtoĸángisáinarpoĸ; ernituaĸ atâtap sânĩtoĸ nalu- 6,46.
-jungnaersitsissûvoĸ.

19 tássauvordlo Juánasip nalunaiautâ, Jûtit Jerúsalâmit aut-
-dlartingmatigik palasitdlo Lîvíkutdlo ilait aperssorĸuvdlugo: ki-
-nauvit? 20 tauva ángîarpoĸ, misiaranilo ángîarpok: Kristusiúngi-
-langa. 21 aperssorĸigpâtdlo: kinauvíme? Eliauvit? akivai: táu-
-náungilanga. pruvfîtiuvit tauna? akivailo: nâgga. 22 tauva ape-
-ringmáne: kinauvíme? uvavtínik autdlartitsissut ĸanoĸ akísava-
-vut? ilingnik ĸanoĸ oĸarpit? 23 akivai: uvanga tássa puilassuit- Is. 40,3. Mat. 3,3.
-sume tordlulassup nipâ: Nâlagkap avĸutigssâ iluarsarsiuk; sôr- Mák. 1,3.
-dlo pruvfîte Isaia oĸartoĸ. 24 autdlartitatdlo táuko farisîarit Lúk. 3,4.
ilagait. 25 aperssorpâtdlo oĸarfigalugo: sôrme tauva kuissivit,
Kristusiúngínavit Eliaunatitdlo pruvfîtiunatitdlo táuna? 26 Juána- Mat. 3,11.
-sip akivai oĸardlune: uvanga imermik kuissivunga, ilisaríngi- Mák. 1,7 f. Lúk. 3,16.
-sarsile akornavsínîlerpoĸ. 27 táunauvoĸ kingunivkut písassoĸ su- ap.sul. 13,25.
-junivnĩtoĸ, táussuma singè ĸilerússáisavdlugit ĸíngarĸuteĸaunga.
28 tamána taimailivoĸ Bĩtâparame Jôrtanip ungatâne Juánasip kui-
-ssissarfiane.

29 aĸagûngmat Jîsusip ornigkáne Juánasip takugamiuk oĸar- 1,36.
-poĸ: tássa Gûtip sarârâ silamiut ajortainik erssugtoĸ. 30 táu- Is. 53,12.
-nauvoĸ oĸautigissara: kingunivkut písassoĸ angut sujunivnĩtoĸ,
mássa uvavnit sujugdliuvoĸ. 31 ilisaríngíkigalo; Israîlíkúnutdle na- 1,15.27.
-lunarungnaerĸuvdlugo imermik kuissiartorpunga. 32 Juánasilo
nalunaiaivoĸ oĸardlune: anerneĸ takuvara tuínguatut ĸilangmit Mat. 3,16.
arĸartoĸ táussumalo ĸulânĩtualersoĸ. 33 ilisaríngíkigalo; kisiáne Mák. 1,10. Lúk. 3,22.
imermik kuissiartorĸussissima oĸarfigingmanga: takungnileruvit
anernerup arĸarfigissânik ĸulangersimauagânigdlo, táunáusavoĸ a-
-nernermik ivdlernartumik kuississoĸ. 34 takugavkulo nalunaiái-
-ssutigâra táunaussoĸ Gûtip ernera.

35 aĸagûngmat ãma Juánase ĸeĸarpoĸ ajoĸersugkame ilait
mardluk ilagalugit. 36 Jîsusilo ingerdlassoĸ takugamiuk oĸarpoĸ:

1,29. tássa Gûtip savârâ. [37]ajoĸersugkatdlo táukua mardluk oĸalugtoĸ
tusaramíko Jîsuse maligpât. [38]Jîsusile ĸiviarame malingnigtut
takugamigit aperai: [39]suniarpise? akivât: rapi (nugterdlugo imái-
-toĸ: ajoĸersuissoĸ), sume igdlusímaveĸarpit? [40]oĸarfigai: taku-
-jartorsiuk. tauva igdlusímavia takujartoramíko uvdloĸ táuna u-
-níngavigât; mássa nalunaerĸútap akúnerisa ĸulingat nagdlerâ.
[41]táukua mardluk Juánasimit tusartut malingnigtutdlo ardlât tá-
-ssa Antriarse Sîmûp Pîtrusip ĸatángutâ. [42]táussuma ĸatángúne
Sîmût nâperĸârpâ oĸarfigalugulo: Masiarse nâpíparput (nugter-
-dlugo imáitoĸ: Kristuse). [43]Jîsusimutdlo pisípâ. Jîsusip issigi-
-gamiuk oĸarpoĸ: Sîmûvutit Jûnap ernera, atigssat tássa Kîv-
-farse (nugterdlugo imáitoĸ: Pîtruse).

[44]aĸagûngmat Jîsuse Galilîamut ingerdlalerame Pilípo nâpí-
-pâ oĸarfigalugulo: malínga. [45]Pilípule Bîtsaitamiuvoĸ, Antriar-
-silo Pîtrusilo nunaĸatigai. [46]Pilípup Natâniale nâpíkamiuk o-
-ĸarfigâ: nâpíparput táuna Môrsasip inatsisitigut oĸautigissâ
pruvfîtitdlo oĸautigissât Jîsuse Jûserfip ernera Nãsarámio. [47]Na-
-tânialip tauva sãpâ: suna ajúngitsoĸ Nãsarámit písava? Pilípup
akivâ: ata takujartoruk. [48]Natânialip ornigkâne Jîsusip takuga-
-miuk, oĸarpoĸ pivdlugo: tássa ilumut Israîlíkûssoĸ perĸuserdlung-
-nermik ilumiugissaĸángitsoĸ. [49]Natânialip sãpâ: sumit ilisarainga?
Jîsusip akivâ oĸardlune: Pilípup ĸaerĸúngíkatdlarmatit, fîgeĸú-
-ssûp atânîtitdlutit issigâvkit. [50]Natânialip akivâ oĸardlune: a-
-joĸersuissoĸ, ivdlit táunauvutit Gûtip ernera Israîlíkut kúngiat.
[51]Jîsusip akivâ oĸardlune: fîgeĸússûp atânîtitdlutit takugivkit o-
-ĸarama ugperpit? tamatuma angerĸinganik takujumârputit. [52]o-
-ĸarfigâlo: ilumut, ilumut oĸáupavse: mána kigdligalugo ĸilak
takussarumârparse angmassoĸ Gûtivdlo íngilê pavungnartartut
arĸartartutdlo inûp erneranut.

kapitalit 2.

Kâname katernaussugssane Jîsusip imeĸ vĩníngortíkâ; nâlagfingme nuisitsissut anisí-kai; ikíngitsut arĸanut ugpertúngortut.

[1]uvdlutdlo pingasúngormata katernaussugssaĸarpoĸ Kânane
Galilîamĩtume, Jîsusivdlo arnâ tássanĩpoĸ. [2]Jîsusile ajoĸersugailo
neriartorĸuneĸarpútaoĸ katernaussugssanut. [3]vĩnimigdlo ajorssa-
-lermata arnâta Jîsuse oĸarfigâ: vĩniutaerúput. [4]Jîsusip sãpâ:
arnaĸ-â, súsagangma? nâperiagagssara nagdliúngíkatdlarpoĸ. [5]ar-

-nâ kivfanut oĸarpoĸ: sumik oĸarfigigpase nâlagsiuk. 6 tássanī-
-putdle ĸátat ujaraussut arfinigdlit, sôrdlo Jûtit assagtarnerming-
-nut ilerĸoĸartut, nungutdlutik nápartârĸat mardlugdlũnît pinga-
-sutdlũnît imarĸortoĸatigigait. 7 Jîsusip oĸarfigai: ĸátat imermik
ímersigik. tauva ímerpait ulivkârdlugit. 8 oĸarfigailo: ĸalussiv-
-dluse nerdlîagssalerissumut âtsigitse. âtsivigât tauva. 9 ner-
-dlîagssalerissuvdle imeĸ vīníngorsimassoĸ ôĸátâramiuk, (sumitdlo
pissoĸ nalugamiuk, kivfatdle imermik ĸalussissut nalúngíkât,)
tauva nerdlîagssalerissup uvigssaĸ ĸaerĸuvâ oĸarfigalugulo: 10 inuit
nungutdlutik vīne pitsauneĸ sujugdliutdlugo savssaigdliutigissar-
-pât, imernermigdlo nãmagsigângata píkunáineĸ pissarpât; ivdlit-
-dle vīne pitsauneĸ mána tikitdlugo torĸorpat. 11 tamána nalu-
-naerĸutiliame autdlarĸautât Jîsusip taimailivâ Kâname Galilîamī-
-tume nâlangnarssutse nivtardlugo; ajoĸersugaisalo ugperfigât.
12 kingorna Kapernaumimut samungnarpoĸ arnilo ĸatángutinilo
ajoĸersugkanilo ilagalugit, tássanîlerputdlo uvdlut ĸavsínguit.
13 Jûtitdlo pôrskiat ĸanigdlingmat Jîsuse Jerûsalâmut ma- Mat. 21,12 tt.
-juarpoĸ. 14 nâlagfingmilo nâpípai ugsingnik savanigdlo tuíngua- Mák. 11,15 tt. Lúk. 19,45 t.
-nigdlo niorĸutigdlit aningaussanigdlo taorsîssut tássane igsiassut.
15 tauva agdlunaussanik iperautsiorpoĸ, tamaisalo nâlagfingmit ani-
-sípai savatdlo ugsigitdlo ilángutdlugit, aningaussanigdlo taorsî-
-ssut aningaussautait kuivai ilissivîlo úpititdlugit; 16 tuínguanigdlo
niorĸutigdlit oĸarfigai: tamáko anísigik, atâtama igdlua niuvertar-
-fíngorteĸinasiuk. 17 ajoĸersugaisale erĸaivât agdlagsimassoĸ: igdlut tugs. 69,9.
ilungersûtigingâravko nungutitaulerpunga. 18 tauva Jûtit pilerput
oĸarfigalugulo: nalunaerĸúmik ĸanoĸ ítumik takutísavisigut tai-
-mailioravit? 19 Jîsusip akivai oĸardlune: nâlagfik mána inguvter- Mat. 26,61.
-siuk, tauva uvdlut pingasut nâtínagit náparterĸigkumârpara.
20 tauva Jûtit oĸarput: ukiut sisamanik ĸuligdlit arfinigdlitdlo sa-
-nalerpât nâlagfik mána, ivdlitdlo náparterĸigkumavat uvdlut pi-
-ngasut nâtínagit? 21 mássale nâlagfingmik oĸarame timine pivâ.
22 taimáitumik toĸussunit makingmat kingorna ajoĸersugaisa er-
-ĸaivât taima oĸarsimassoĸ, agdlagkatdlo Jîsusivdlo oĸausè ug-
-perait.

23 Jerûsalâmîtitdlugule pôrskíkut nagdliússivíkut ikíngitsut
arĸanut ugpertúngorput, nalunaerĸutiliai takugamíkik. 24 Jîsusiv-
-dle tutsuvigíngilai, tamaisa ilisimagamigit; 25 nalunaiaivfigissaria-
-ĸángínamilo inuk pivdlugo, inûp ilumiugissai nalúngínamigit.

kapitalit 3.

Nikutîmuse; Juánasip kuississup Jîsuse nalunaiáissutigerĸigkâ.

[1] anguteĸartordle farisîarit ilãnik Nikutîmusimik atilingmik
Jûtine nâlagaussumik. [2] táussuma únuame Jîsuse ornigpâ oĸar-
7,50. -figalugulo: ajoĸersuissoĸ, ilisimavavtigit ajoĸersuissûssutit Gûti-
19,39. -mit pissoĸ, iligtut nalunaerĸutiliortoĸarsínáungingmat Gûtip na-
-júngigpane. [3] Jîsusip akivâ oĸardlune: ilumut, ilumut oĸáupavkit:
Gûtip nâlagauvfia inûp takusínáungilâ, kisiáne autdlarnerĸiutau-
-ssumik erniusimagune. [4] Nikutîmusip sãpâ: ĸanoĸ ilivdlune inuk
erniusínauva utorĸaugune? áipagssânik arname timâta iluanut pi-
-sínauva erniuvdlunilo? [5] Jîsusip akivâ: ilumut, ilumut oĸáupav-
-kit: inuk Gûtip nâlagauvfianut pisínáungilaĸ, kisiáne imermitdlo
anernermitdlo erniusimagune. [6] uviningmit erniussoĸ uviniuvoĸ,
anernermitdle erniussoĸ anerneruvoĸ. [7] tupigusûtigísángilat oĸar-
-figigavkit: autdlarnerĸiutaussumik erniusimásassuse. [8] anore i-
-sumaminik pissaraoĸ, sujorssungneralo tusartaraluarpat, sumitdle
pissoĸ sumutdlo ingerdlassoĸ ilisimángilat. taimáiput tamarmik
anernermit erniusimassut. [9] Nikutîmusip akivâ oĸardlune: ĸanoĸ
ilivdlune tamána taimailigínauva? [10] Jîsusip akivâ oĸardlune: Is-
-raîlíkúnut ajoĸersuissûvdlutit tamána naluviuk? [11] ilumut, ilumut
oĸáupavkit: ilisimassavtínik oĸalugpugut, takussavtínigdlo nalu-
-naiaivugut; nalunaiauterputdle ilagsíngilarse. [12] nunap pînik o-
-ĸalugfigigavse ugpíngilase, ĸanorme tauva ugpersínáusavise ĸi-
-laup pînik oĸalugfigigaluaruvse? [13] avdla ĸilangmut pavungnásá-
-ngilaĸ, ĸilangmit arĸartoĸ kisime. tássa inûp ernera ĸilangmiussoĸ.
4 Môr. 21,8 f. [14] sôrdlulo Môrsasip puilassuitsume pulateriârssûp ássinga ĸangá-
-tarâ, taimátaoĸ inûp ernera ĸangátartítariaĸarpoĸ; [15] nalingínaĸ
táussumúnga ugpertoĸ támarĸunago, nâgssáungitsumigdle inũssu-
-teĸarĸuvdlugo. [16] mássa silamiut Gûtip taima asagamigit erni-
-tue túniúpâ, nalingínaĸ táussumúnga ugpertoĸ támarĸunago,
12,47. nâgssáungitsumigdle inũssuteĸarĸuvdlugo. [17] Gûtip erne silar-
-ssuarmut autdlartíngínamiuk silamiut erĸartôrĸuvdlugit, kisiáne
silamiut táussumûna ánarĸuvdlugit. [18] táussumúnga ugpertoĸ er-
-ĸartûtísángilaĸ, ugpíngitsordle erĸartûterêrpoĸ, Gûtip ernituata
arĸanut ugpíngíname. [19] tássauvordle erĸartûtíssut, ĸaumassoĸ
silarssuarmut pingmat, inuitdlo târtoĸ ĸaumassumit asaneru-
-gât, suliatik ajormata. [20] ajortuliortup ĸaumassoĸ ûmigissarâ,
ĸaumassumutdlo piumassaráingilaĸ suliane nalunarungnaersíne-

-karĸunagit. 21 sagdlusuíssúmigdle ilerĸulik ĸaumassumut pi-
-ssaraoĸ suliane sarĸúmerĸuvdlugit, Gûtime suliarissaung-
-mata.
22 kingorna Jîsuse ajoĸersugkane ilagalugit Jûtiamut nunái-
-narmut pivoĸ, tássanilo uníngaĸatigai kuissississardlunilo. 23 Juá-
-nasísaordle kuissississarpoĸ Einunime Sâlîp erĸâne, tássane ime-
-ĸaĸingmat, tássungalo pissarput kuisitdlutigdlo; 24 mássa Juá-
-nase taimane sule parnaerússivingmut pisíneĸángíkatdlartoĸ.
25 tauva Juánasip ajoĸersugai Jûtitdlo saĸitsautilerput uvfaut piv-
-dlugo; 26 Juánasilo ornigpât oĸarfigalugulo: ajoĸersuissoĸ, ata,
ivna Jôrtanip ungatâne najortigissat nalunaiáissutigissat kuissi-
-ssarpoĸ, tamarmigdlo ornigpât. 27 Juánasip akivai oĸardlune:
inuk sumik pisínáungilaĸ, ĸilangmit tunineĸángíkune. 28 ilivsime
ilisimangnigtûvuse oĸarama: Kristusiúngilanga, sujornagutdle aut- 1,20.
-dlartitauvunga. 29 nuliagssamik piginguigtoĸ uvigssauvoĸ, uvig-
-ssavdle ikíngutâta táussumínga tusarnârtup tipaitsûtigitdlârâ u-
-vigssap nipâ. tipaitsûtiga tamána mãna nãmagsisimavoĸ. 30 táu- 8,23.
-na agdliartúsavoĸ, uvangale migdliartúsaunga. 31 paványa pissoĸ
tamanit angneruvoĸ, nunamitdle pissoĸ nunamit pisimáinarpoĸ,
nunavdlo pînik oĸalugtarpoĸ; ĸilangmit pissoĸ tamanit angneru-
-voĸ. 32 takussaminigdlo tusagkaminigdlo nalunaiaivoĸ, nalunaiau-
-tâlo ilagsineĸángilaĸ. 33 nalunaiautânigdle ilagsissup ugperna-
-ĸutserpâ imáitoĸ: Gûte ilumôrmat. 34 mássa Gûtip autdlartitâta
Gûtip oĸausê oĸauserai, Gûtip anernermik tuningmane ûgtorne-
-ĸángitsumik. 35 atâtap erneĸ asavâ, sûtdlo tamaisa agssainut
túniúpai. 36 ernermut ugpertoĸ nâgssáungitsumik inũssuteĸarpoĸ;
ernermutdle nâlagserîtsup inũssut takúsángilâ, Gûtivdle níngang-
-nerata ĸulangersimauásavâ.

kapitalit 4.

arnaĸ Samâriamio Jîsusip puilassuliame oĸaloĸatigigâ, Samâriamiutdlo
ugpertúngortoĸalersut; Kapernaumime kúngip kivfarssuisa ilâta ernera
náparsimassoĸ katsorsarâ.

1 Nâlagaĸ tauva nalujungnaerame farisîarit tusarsimalersut
Jîsuse Juánasimit amerdlanernik ajoĸersugartârtoĸ amerdlaner-
-nigdlo kuississoĸ, 2 (nauk Jîsuse kuississarîngitsoĸ, ajoĸersugai-
-le,) 3 tauva Jûtia ĸimagpâ kingumut Galilîamut autdlardlune.
4 mássale Samâria avĸutigísagâ. 5 tauva Samâriame igdloĸarfît

ilât tikípâ Siggârimik atilik, Jãkup ernerminut Jûserfimut uunau-
-tigssarititâta erĸânĩtoĸ; [6]Jãkuvdle puilassuliâ tássanĩtoĸ. Jîsuse
tauva ingerdlanerminit ĸasugame puilassuliap kigdlinganut ingí-
-poĸ, nalunaerĸútap akúnerisa arfernat nagdlerâ. [7]tauva arnaĸ
Samâriamio imertariartorpoĸ; táuna Jîsusip oĸarfigâ: ímínga.
[8]mássa ajoĸersugai igdlunut nerissagssarsiniariartorsimassut. [9]tau-
-va arnap Samâriamiup sãpâ: suvdlutit uvavnut ímerĸuvit, Jûtiu-
-gavit, uvangalo Samâriamiut ilagigãnga? (mássa Samâriamiut Jû-
-tine soĸutiginekaráingitsut.) [10]Jîsusip akivâ oĸardlune: Gûtip
tuníssutâ ilisimagaluarugko, ilingnutdlo ímerĸussoĸ ilisarigalua-
-rugko kinaussoĸ, ĸínuvigerĸajaĸât tauva, táussumalo tunísaga-
-luarâtit imermik puilassuvingmik. [11]arnap oĸarfigâ: Nâlagaĸ,
imertauteĸángilatitdlũnît, puilassuliardlo mána itisôrssûvoĸ; sumí-
-me tauva puilassuvingmik imeĸásavit? [12]atâtavtínit Jãkumit ang-
-neruvit? táussuma puilassuliamik matumínga tunivàtigut, tássángalo
imerpoĸ ĸitornailo nerssutautailo. [13]Jîsusip akivâ oĸardlune: imer-
-mik matumínga imertoĸ kingumut imerusulísavoĸ; [14]imermigdle
túniúkumassavnik imertoĸ imerusúsaivigdluínásavoĸ, imeĸ táussu-
7,38. -múnga túniúkumassara iluagut puilassúngorumârmat puilauása-
-ssoĸ inûnermut nâgssáungitsumut. [15]arnap sãpâ: Nâlagaĸ, imer-
-mik tamatumínga tunínga imerusorĸunanga maungalo imerta-
-riartortarĸunanga. [16]Jîsusip oĸarfigâ: uvît ĸaerĸujartoratdlauk
tamaungalo uterdlutit. [17]arnap akivâ oĸardlune: uveĸángilanga.
Jîsusip sãpâ: oĸardluarputit, uveĸarnatit oĸaravit. [18]tatdlimanik
uveĸaraluaravit mãna pigissat uvigíngilat; taimáitumik oĸardluar-
-putit. [19]arnap oĸarfigâ: Nâlagaĸ, malugâvkit pruvfîtiussutit.
[20]sujuaissavut patdlortarput ĸáĸame matumane, ilivsile oĸartar-
-puse patdlortarfigssaĸ Jerûsalâmĩtoĸ. [21]Jîsusip oĸarfigâ: ar-
-naĸ-â, ugperínga, uvdlut nagdliúkumârput, tauva ĸáĸamilũnît
matumane Jerûsalâmilũnît atâtaĸ patdlorfigísángilarse. [22]ilisimá-
-ngisarse patdlorfigârse, uvagutdle ilisimassarput patdlorfigârput;
ánássut Jûtinit pingmat. [23]uvdlutdle nagdliúkumârput, mãnákú-
-me nagdliúsimáput, tauva patdlorfigingnigtut ilumôrtut atâtaĸ
patdlorfigísavât anerníkut ítumik ilumôrtumigdlo; taimáitúme pat-
-dlorfigissine atâtap piumangmagit. [24]Gûte anerneruvoĸ, táussu-
-míngalo patdlorfigingnigtut patdlorfigísavât anerníkut ítumik ilu-
-môrtumigdlo. [25]arnap oĸarfigâ: Masiarse (tássa Kristuse) ti-
-kiúsassoĸ ilisimavara; táussuma tamanik nalunaerfigiumârpâtigut
tikiúkune. [26]Jîsusip sãpâ: uvanga-una oĸalugfigissit. [27]tauvalo

ajoкersugai tikiúput tupigusûtigaluguło arnaк oкaloкatigingmago.
imale oкartoкángitdlat: suniarpiuk? imalũnît: sumik oкaloкati-
-gaiuk? [28] tauva arnap imertáune tássunga кimagpâ, igdlunut-
-dlo pigame inungnut oкarpoк: [29] inuk takujartorsiuk, táussuma
кanoк-iliornivnik tamanik taisivfigânga, Kristusiúngínersoк? [30] tau-
-va igdlunit aggerput ornigdlugo. [31] taimailisitdlugit ajoкersugai-
-sa inalerpât oкardlutik: ajoкersuissoк nerigatdlait. [32] oкarfigai-
-le: neкigssamik ilisimángisavsínik nerissagssaкarpunga. [33] ajo-
-кersugai tauva oкaloкatigîlerput: nerissagssamik pajungneкarne-
-rame? [34] Jîsusip oкarfigai: neкigssara tássa autdlartitsissima
perкussâ maligkavko suliarerкussâlo nãmagsivdlugo. [35] ima oкar-
-taríngínerpise: кáumatit sisamat nâgpata katerssuivfik nagdliutí-
-savoк? ata, oкáupavse: issise ârdlortísigik, narssatdlo кimerdlôr-
-sigik, katerssugagssaкalerêrmat кaкortíput. [36] katerssuissordlo
akigssarsissaraoк inerítunik кimatulivdlune inûnermut nâgssáu-
-ngitsumut, siaruarterissordlo katerssuissordlo tipaitsoкatigêrкuv-
-dlugit. [37] tássûna erкorpoк oкauseк una: avdla siaruarteringmat
avdla katerssuivoк. [38] autdlartípavse sulíssutigíngisase katerssor-
-кuvdlugit; avdlat sulingmata suliait ilivse nangípase. [39] Sa-
-mâriamiutdle tássane nunaкartut ilarpagssuisa ugperfigilerpât ar-
-nap oкausê pivdlugit, oкarmat: кanoк-iliornivnik tamanik tai-
-sivfigânga. [40] tauva Samâriamiut tikíkamíko кínuvigât uníngavi-
-gerкuvdlutik; uníngavigailo uvdlut mardluk. [41] amerdlaneritdlo
ugpertúngorput oкausê pivdlugit, [42] arnamutdlo oкarput: oкautsi-
-sit ugpernivtínut píssutigiungnaerpavut, nangminerdle tusaravtigo
nalujungnaerdluguło ilumut una Kristusiussoк silamiut ánáussissât.

[43] uvdlutdle mardluk nángmata tássánga autdlarpoк Galilîa-
-mutdlo pivdlune. [44] Jîsuse nangmineк nalunaiaigame pruvfîte Mat. 13.57.
nunaкarfingmine atarкineкartaríngínerardlugo. [45] tauva Galilîamut Mák. 6.4. Lúk. 4.24.
pingmat Galilîamiut ilagsivât, Jerûsalâme nagdliússivíkut кanoк-
iliornere tamaisa takugamíkik, táukútaoк nagdliússiartorsimagamik.

[46] Jîsuse tauva ãma Kânamut Galilîamĩtumut pivoк imermik
vĩníngortitsivingminut. kúngivdle kivfarssuisa ilât náparsimassu- Mat. 8.5 tt.
-mik erneкartoк Kapernaumime. [47] táussuma Jîsuse Jûtiamit Lúk. 7.1 tt.
Galilîamut pissoк tusaramiuk ornigpâ кínuvigaluguło aterкuvdlugo
erne katsorsariartorкuvdlugo, mássa toкulersoк. [48] Jîsusivdle o-
-кarfigâ: nalunaerкutinik tupingnartulianigdlo takussaкángíkuvse
ugperumassaríngilase. [49] kúngip kivfarssuata sãpâ: Nâlagaк, кi-
-tornara toкúngíkatdlartitdlugo tasamungnarna. [50] Jîsusip oкar-

-figâ: autdlarsínait, ernerit inûvoĸ. Jîsusip taima oĸarfigingmane
oĸausia inûp táussuma ugperâ autdlardlunilo. 51 tasamungnartit-
-dlugulo kivfaisa oĸariartortut naláupât oĸardlutik: ĸitornat inû-
-voĸ. 52 tauva aperai ĸanoĸ ilingmat ajorungnaersumik; akivât-
-dlo: igpagssaĸ nalunaerĸútap akúnerisa arfineĸ-áipâta nalâgut
ĸanimanartup ĸimagpâ. 53 angutâta tauva malugâ taimailissúkut
pisimassoĸ, Jîsusip oĸarfigingmane: ernerit inûvoĸ. ugpertúngor-
-pordlo inoĸutailo tamarmik. 54 tamássa Jîsusip nalunaerĸutiliâta
áipâ, Jûtiamit Galilîamut pisimalerame.

kapitalit 5.

Bitastame náparsimámersortoĸ Jîsusip sapâtiussúkut ajorungnaersíkâ; Jûtit ĸinugilermáne oĸalugfigigai nalunaiaissine naluuaerdlugit.

1 kingorna Jûtit nagdliússiveĸarmata Jîsuse Jerûsalâmut ma-
-juarpoĸ. 2 Jerûsalâmile savat isâvfiata kigdlingane taseĸ ípoĸ
Eprîarisut Bitastamik taineĸartoĸ, ĸilâgínalingnik tatdlimanik pi-
-lik; 3 táukunane náparsimassorpagssuit nalassut, tagpîtsutdlo
niulugtutdlo uvinêrútutdlo, táukua imeĸ aulatsîgât. 4 íngile ĸaĸu-
-tigut tatsimut arĸartarmat imeĸ aulatitdlugo, tauvalo imeĸ au-
-latíkângago sujugdliuvdlune ikissoĸ ajorungnaeraraoĸ, ĸanoĸ-ítu-
-migdlûnît nápauteĸaraluarângame. 5 inugdle tássanîpoĸ ukiut
pingasunik ĸuligdlit arfineĸ-pingasutdlo náparsimassoĸ. 6 táuna
nalassoĸ Jîsusip takugamiuk, náparsimámersortordlo ilisimagamiuk
aperà: ajorungnaerumagaluarpit? 7 náparsimassup akivâ: Nâlagaĸ,
imeĸ aulatíneĸarângat tatsimut âtsissigssaĸaráingilanga, ikiartor-
-niaraluartitdlungalo avdlap ingiararânga. 8 Jîsusip oĸarfigà: ma-
-kitdlutit ínángavît tigûk angalavdlutitdlo. 9 tauváinardlo inuk táu-
-na ajorungnaerpoĸ, ínángavinilo tiguvdlugo angalavoĸ. mássalo
uvdloĸ táuna sapâtiussoĸ. 10 tauva Jûtit ajorungnaersoĸ oĸar-
2 Môr. 20,10. -figât: uvdlume sapâtiuvoĸ, iluángilaĸ ínángavît nangmagkagko.
11 akivai: ajorungnaersitsissima oĸarfigânga: ínángavît tigûk anga-
-lavdlutitdlo. 12 tauva aperât: kina ilingnut oĸarmat: ínángavît
tigùk angalavdlutitdlo? 13 ajorungnaersuvdle nalugâ kinaussoĸ, Jî-
-suse nigorsimangmat najugartik inuiagtitdlugo. 14 kingorna Jîsu-
-sip nâlagfingme nâpíkamiuk oĸarfigâ: ata, ajorungnaerputit, ajor-
-tuliásaerit, ajornerussumik pineĸaĸinavutit. 15 tauva inuk táuna
autdlarpoĸ Jûtit nalunaerfigalugit Jîsusip ajorungnaersíkâne.
16 tamána pivdlugo Jûtit Jîsuse ĸinugât toĸúkumavdlugo, sapâme

taimailiormat. 17 Jîsusivdle sãpai: atâtaga mána tikitdlugo su-
-lingmat uvangátaoĸ sulivunga. 18 tamána pivdlugo Jûtit aitsât
ingangmik toĸúniarpât, sapât uniorĸutĩnarnago ãma Gûte atâta-
-minik taingmago Gûtimut naligititdlune. 19 tauva Jîsusip sãpai
oĸarfigalugit: ilumut, ilumut oĸáupavse: erneĸ isumaminik ĸa-
-noĸ-iliorsínáungilaĸ, kisiáne atâtaĸ taimailiortoĸ takuguniuk;
táuna ĸanoĸ-iliorângat ernertaoĸ taimailioraraoĸ. 20 mássa atâtap
erneĸ asavâ, ĸanoĸ-iliorninilo tamaisa táussumúnga takutítarpai,
sulianigdlo tamákua angerĸinginik takutíkumârpâ tupigusulersit-
-dluse. 21 sôrdlume atâtap toĸungassut makitítarai ũmartitdlu-
-gitdlo, taimátaoĸ ernerup piumassane ũmartítarpai. 22 ãmame
atâtap atauserdlũnît erĸartũtaríngilâ, kisiáne erneĸ tamanut er- ap.sul. 17,31.
-ĸartũssissúngortípâ; 23 erneĸ tamarmik atarĸísangmássuk, sôrdlo
atâtaĸ atarĸigât. ernermik atarĸingníngitsup atâtartaoĸ táussu-
-mínga autdlartitsissoĸ atarĸíngilâ. 24 ilumut, ilumut oĸáupavse: 1 Juán. 2,23.
oĸautsivnik tusartoĸ autdlartitsissigalo ugperalugo, táuna nâg-
-ssáungitsumik inũssuteĸarpoĸ, erĸartũssivingmutdlo písángilaĸ, 3,18.
toĸumitdle nûgsimavoĸ inûnermut. 25 ilumut, ilumut oĸáupavse:
uvdlut nagdliúkumârput, mãnákúme nagdliúsimáput, tauva toĸu-
-ngassut tusarumârpât Gûtip ernerata nipâ, tusartutdlo inũsáput.
26 sôrdlume atâtaĸ inũssuteĸartoĸ ingmine, taimátaoĸ erneĸ tuni-
-vâ inũssuteĸartitdlugo ingmine. 27 ãma tunivâ erĸartũssisínã-
-ngortitdlugo, inûp erneringmago. 28 tamána tupigusûtigísángi-
-larse, uvdlut nagdliúkumârmata, tauva ilivernĩtut tamarmik táu-
-ssuma nipâ tusarumârpât; 29 anivdlutigdlo makísáput, ajúngitsu- Mat. 25,46.
-liorsimassut inûnermut pissugssauvdlutik, ajortuliorsimassutdle
erĸartũssivingmut pissugssauvdlutik. 30 isumavnik ĸanoĸ-iliorsí-
-náungilanga. tusagkáka maligdlugit erĸartũssissaraunga, erĸar-
-tũssutigalo iluarpoĸ, perĸussara pinago atâtap autdlartitsissima
perĸussâ piniaravko. 31 ingminik nalunaiáissutigigiuma nalunaiau-
-tiga ilumũngerĸajaĸaoĸ; 32 avdlap nalunaiáissutigânga, nalunaiau- 1,19 tt.
-tâlo uvavnik nalunaiautigissâ ilisimavara ilumôrtoĸ. 33 Juána-
-simut autdlartitsigavse táussuma sagdlusuíssut nalunaiáissutigâ.
34 inungmut nalunaiáissutigitíniángíkaluarpunga, kisiáne ilivse ánar-
-ĸuvdluse taima oĸarpunga. 35 táuna ĸáumarĸutauvoĸ ikumassoĸ
ĸaumassoĸ, ilivsile ĸaumanera ĸilánguamik nuánariniarparse.
36 uvangale nalunaiáissutigineĸarpunga Juánasip nalunaiautânit a- 10,25.
-ngnermik; mássa suliat atâtap uvavnut nãmagserĸussaisa, suliat 14,11.
tamákua suliarissama nalunaiáissutigãnga atâtap autdlartíkânga.

37 atâtavdlo autdlartitsissima nangmineĸ nalunaiáissutigânga; iliv-
-se nipâ tusángisáinarparse, táutualo takúngisáinarparse. 38 oĸau-
-sialo ilumiugiuángilarse, autdlartitâ ugperíngínavsiuk. 39 agdlag-
-kat isumasiortarpase, nâgssáungitsumik inũssuteĸautigisorigavsi-
-gik, mássalo táukua nalunaiáissutigãnga; 40 inũssutigssarsísaga-
-luardlusile ornigkumángilavsinga. 41 inungmut nâlangnartíniángi-
-langa; 42 ilisimavavsile Gûtip asangningneranik ilumiugissaĸángit-
-suse. 43 atâtama arĸa pigalugo tikiúkama ilagsíngilavsinga; av-
-dla tikiugpat nangmineĸ arĸe pigalugo, táuna ilagsiumârparse.
12,43. 44 ĸanoĸ ilivdluse ugpersínáusavise nâlangnartíniaĸátáukavse, nâ-
-langnarsinigssardlo Gûtituaussumit pissoĸ piniarnago? 45 isuma-
-ĸásángilase atâtamut únerdlûtigísagivse; avdlap únerdlûtigâse:
Môrsasip tatigissavse. 46 Môrsase ugperiguvsiuk uvangátaoĸ ug-
1 Môr. 3,15. 5 Môr. 18,15. -pererĸajaĸâvsinga, uvavnik agdlangmat. 47 táussumale agdlagai
ugperíngínavsigik ĸanorme tauva oĸautsíka ugperísavisigik?

kapitalit 6.

angutit tatdlimanik tûsintigdlit Jîsusip nerdlerai; taserssûp ĸâgut pisugtoĸ; Jûtit oĸalugfigigai neĸigssamik ĸilangmit pissumik ilumutdlo imigssaussumik; ajoĸer-sugaisa ilait mamiatsalerdlutik tunuartertut; apustilit Kristusiutitdlugo avigsârumángíkât.

Mat. 14, 1 kingorna Galilîap taserssua Tipêriarsip tasia Jîsusip ikârpâ.
13-21. 2 inugpagssuitdlo maligpât, náparsimassune nalunaerĸutiliai taku-
Mák.6,32-44. Lúk. 9,10-17. -gamíkik. 3 Jîsusile ĸáĸamut majuarpoĸ tássungalo ingitdlune
ajoĸersugkane ilagalugit. 4 mássalo pôrske Jûtit nagdliússiviat
ĸanigdlissoĸ. 5 Jîsusivdle issine ârdlortíkamigit, inugpagssuit or-
-nigkãne takugamigit Pilípumut oĸarpoĸ: sumit timiussarsísaugut
ukua nerissagssainik? 6 taimale oĸarpoĸ ússerumavdlugo, ĸanoĸ-
iliornigsse nangmineĸ nalúngínamiuk. 7 Pilípup akivâ: timiussat
aningaussánguit mardlungnik untritigdlit naligissait amigarĸajaĸaut
tamaisa pigssitdlatsiáinásavdlugit. 8 ajoĸersugaisa ilât Antriarse
Sîmûp Pîtrusip katángutâ oĸarpoĸ: 9 nukagpiaraĸ tamânĩpoĸ
suaussausianik timiussianik tatdlimanik pilik, aulisagkanigdlo mar-
-dlungnik; tamákule inungnut taima amerdlatigissunut amigaru-
-jugssuaĸaut. 10 Jîsusile oĸarpoĸ: inuit ingitíniarsigik. najugâtdle
tamána merĸorigsorssûssoĸ. tauva ingíput angutit tatdlimanik tû-
-sintigdlit migssigissait. 11 Jîsusivdle timiussat tiguvai, ĸujavdlu-
-nilo ajoĸersugkaminut túniúpai, ajoĸersugaisalo igsiassunut tu-

-niorĸautigait, ãmátaoĸ aulisagkanik ilangîsípait nãmagissainik.
[12]ĸârsitdlarmatale ajoĸersugkane oĸarfigai: agfakut sivnerussut
katerssorsigik asiussoĸarĸunago. [13]tauva katerssorpait, nuiorag-
-katdlo arĸaneĸ-mardluk ímerpait suaussausiat táukua timiussiat
tatdlimat agfakuinik nerissut sivnerússainik. [14]inuitdle Jîsusip
nalunaerĸutilià tamána takugamíko oĸarput: ilumut tássa pruvfîte 5 Môr. 18,15.
táuna silarssuarmut tikiútugssaĸ. [15]Jîsusivdle nalujungnaeramigit
tigujartúsagãne, kúngíngortíkumangmáne, ãma ĸáĸamut nigorpoĸ 6,3.
kisimîtdlune.

[16]únungmatdle ajoĸersugai taserssuarmut aterput, [17]umiat- Mat. 14,
-siâmutdlo ikivdlutik akianut ikârsârput Kapernaumip tungânut. 22-36.
mássalo târsilerêrsoĸ, Jîsusivdlo tikísimángíkai. [18]anorilo nagti- Mák. 6,45-56.
-leĸingmat taserssuaĸ magdlersorssuángorpoĸ. [19]tauvalo sitâtit
mardlungnik ĸuligdlit tatdlimatdlo pingasunigdlũnît ĸuligdlit nâ-
-jungnardlugit ipúkamik Jîsuse takulerpât taserssuákut pisugdlune
aggersoĸ umiatsiaĸ patdlilerdlugo; ersilerputdlo. [20]oĸarfigaile:
uvangauvunga,· erseĸinase. [21]tauva umiatsiâmut ikitíniarpât, er-
-nĩnardlo nuna ornigartik umiatsiait tikípât.

[22]aĸagûngmat inuit akiane unigsimagamik, takugamíko umiat-
-siâmik avdlamik tássanĩtoĸángitsoĸ, ajoĸersugaisa ikivfigissãnik
kisiáne, Jîsusivdlo ajoĸersugkane ikeĸatigíngíkai, ajoĸersugaile ki-
-simik ikârtut: [23](avdlanigdle umiatsiainik Tipêriarsimit tássunga
tikiútoĸarpoĸ, Nâlagkap ĸujaneragut timiussartorfiata erĸânut;)
[24]tauva inuit takugamíko Jîsusilũnît ajoĸersugailũnît tássanĩngit-
-sut: umiatsiainut ikivdlutik Kapernaumimut píput Jîsuse ujar-
-niardlugo. [25]akianilo nâpíkamíko oĸarfigât: ajoĸersuissoĸ ĸanga
tamaunga pivit? [26]Jîsusip akivai oĸardlune: ilumut, ilumut oĸáu-
-pavse: nalunaerĸutit takussase píssutigíngilase ujaravsinga, ki-
-siáne timiussartoravse ĸârsitdlardlusilo. [27]neĸigssaĸ nungujassoĸ
sulíssutigeĸinasiuk, inûnermutdle nâgssáungitsumut ítuartumik ne-
-ĸigssarsioritse, tamatumínga inûp ernerata tunísavâse; táuname
atâtap Gûtip ugpernaĸutsiorpâ. [28]tauva sãpât: ĸanoĸ iliordluta
Gùtimit suliaussut suliarísavavut? [29]Jîsusip akivai oĸardlune: Gù-
-timit suliaussoĸ tássa autdlartitâ ugperfigísagavsiuk. [30]tauva
oĸarfigât: ĸanoĸ-ítumik nalunaerĸutiliúsavit takussagssavtínik ug-
-pererĸuvdlutit? suna suliaraiuk? [31]sujuaissavut mánanik nerissar-
-put puilassuitsume, sôrdlo agdlagsimassoĸ: neĸigssamik ĸilang- tugs. 78,24.
-mit pissumik nerdlerpai. [32]Jîsusip tauva oĸarfigai: ilumut, ilu-
-mut oĸáupavse: Môrsasip neĸigssamik ĸilangmit pissumik tu-

-níngilâse, atâtamale tunivâse neĸigssamik ĸilangmit pissumik pi-
-viussumik. [33] Gûtip neĸigssautâ tássaungmat ĸilangmit arĸartoĸ
silamiunik inûtitsissoĸ. [34] tauva oĸarfigât: Nâlagaĸ, neĸigssamik
tamatumínga tunítuínartigut. [35] Jîsusivdle sãpai: uvanga-una neĸig-
-ssaĸ inũssutaussoĸ; uvavnut pissoĸ kâlísángilaĸ, uvavnutdlo ugper-
-toĸ imerusúngitdluínásavoĸ. [36] oĸarfigâvsime, takugaluardlunga
ugpíngínavse. [37] atâtama uvavnut túniússaisa tamarmik ornísavãnga,
uvavnutdlo pissoĸ silamut ajagtúsángilara. [38] mássa ĸilangmit
arĸarpunga perĸussara nãmagsiniarnago, autdlartitsissimale per-
-ĸussâ nãmagsiartordlugo. [39] atâtavdle uvavnik autdlartitsissup
perĸussâ tássa uvavnut túniússaisa ilánguánigdlũnît támartitaĸá-
-sángitsunga, kisiáne uvdlut naggatigssãne makitísagíka. [40] tá-
-ssaungmat autdlartitsissima perĸussâ: ernermik takungnigtoĸ
ugperfigalugulo, táuna nâgssáungitsumik inũssuteĸásassoĸ, tauvalo
uvdlut naggatigssãne makitíkumârpara. [41] tauva Jûtit oĸaloru-
-jûtigilerpât oĸarmat: uvanga-una neĸigssaĸ ĸilangmit arĸartoĸ;
[42] oĸarputdlo: tássáungínerpa Jîsuse Jûserfip ernera, angutâlo ar-
-nâlo ilisimángínerpavut? ĸanorme tauva oĸarsínauva: ĸilangmit
arĸarpunga? [43] Jîsusip akivai oĸardlune: oĸalorujoĸatigêĸinase.
6,65. [44] uvavnut pisínaussoĸángilaĸ, atâtap autdlartitsissima kajunger-
-síngigpane; tauvalo uvdlut naggatigssãne makitíkumârpara.
Is. 54,13. [45] pruvfîtit agdlagaine agdlagsimavoĸ: tamarmik Gûtimit ajoĸer-
-sorneĸarsinnásáput. taimáitumik atâtamit tusardlutik ilíniartut
1,18. nungutdlutik ornigtarpãnga. [46] mássale atâtamik takungnigtoĸá-
-ngíkaluarpoĸ, Gûtimit pissup kisime atâtaĸ takuvâ. [47] ilumut, ilu-
-mut oĸáupavse: uvavnut ugpertoĸ nâgssáungitsumik inũssute-
-ĸarpoĸ. [48] uvanga-una neĸigssaĸ inũssutaussoĸ. [49] sujuaissase
2 Mòr. 16,15. puilassuitsume mánanik nerissarput toĸuvdlutigdlo. [50] tamássa
neĸigssaĸ ĸilangmit arĸartoĸ, tássánga nerissut toĸunavêrĸuvdlu-
-git. [51] uvanga-una neĸigssaĸ ûmassoĸ ĸilangmit arĸartoĸ; ne-
-ĸigssamit tamatumánga nerissoĸ nâgssáungitsumik inũsavoĸ, ne-
-ĸigssardlo túniússagssara tássa uviniga, túniússagssara silamiut
inûtísavdlugit. [52] tauva Jûtit agssortûtilerput oĸardlutik: ĸanoĸ
ilivdlune ûma uviningminik nerdlísavâtigut? [53] Jîsusip tauva oĸar-
-figai: ilumut, ilumut oĸáupavse: inûp ernerata uvingna neríngí-
-kuvsiuk, aualo imíngíkuvsiuk, inũssuteĸásángilase iluvsigut. [54] u-
-vinivnik nerissoĸ auvnigdlo imertoĸ nâgssáungitsumik inũssute-
-ĸarpoĸ, tauvalo uvdlut naggatigssãne makitíkumârpara. [55] mássa
uviniga ilumut neĸigssauvoĸ, augalo ilumut imigssauvoĸ. [56] uvi-

-nivnik nerissoĸ auvnigdlo imertoĸ uvavnĩtuarpoĸ, uvangalo táu-
-ssumanĩtuardlunga. [57] sôrdlo atâtap ûmassup autdlartíkânga,
uvangalo atâtaĸ ûmássutigigiga, taimátaoĸ uvavnik nerissup ûmá-
-ssutigísavânga. [58] tamássa neĸigssaĸ ĸilangmit arĸartoĸ, tai-
-máingitsoĸ sôrdlo sujuaissase mánanik nerissartut toĸuvdlutigdlo.
neĸigssamik matumínga nerissoĸ nâgssáungitsumik inũsavoĸ. [59] ta-
-máko oĸauserai Kapernaumime nâlagiartarfingme ajoĸersuivdlune.
[60] ajoĸersugaisale ilarpâluisa tamána tusaramíko oĸarput: o-
-ĸautsit tamáko mamianaĸaut, kia tusarumásavai? [61] Jîsusivdle a-
-joĸersugkane misigigamigit tamána oĸalorujûtigigât, oĸarfigai:
tamána mamiasûtigaisiuk? [62] ímaĸale inûp ernera inigigaluaminut
pavungnartoĸ issigísaguvsiuk? [63] anerneĸ tássa ũmartitsissoĸ, uvi- 2 Kor. 3,6.
-nik iluaĸutáungilaĸ. oĸautsit ilivsínut oĸauserissáka anerneruv-
-dlutigdlo ûmássutáuput; [64] kisiáne ilavse ilait ugpíngitdlat. pi-
-lerĸârnerminit Jîsusip nalúngínamigit kíkut ugpertũngitsut, kialo
pisíkumârâne. [65] oĸarpordlo: tamána pivdlugo oĸarfigigaluarpavse:
uvavnut pisínaussoĸángilaĸ, atâtavnit taimailisíneĸángíkune. 6,44.
[66] tamána kigdligalugo ajoĸersugaisa ilarpâlue tunuarterput
angalaĸatigiungnaerdlugulo. [67] tauva Jîsusip táuko arĸaneĸ-mar-
-dluk oĸarfigai: ilivsísaoĸ autdlásavise? [68] Sîmûp Pîtrusip tauva
akivâ: Nâlagaĸ, kimut autdlásagavta? ivdlit oĸauseĸarputit nâg-
-ssáungitsumik inũssutilingnik. [69] ugperalutitdlo ilisarâvtigit Kri- Mat. 16,16.
-stusiussutit Gûtip ûmassup ernera. [70] Jîsusip akivâ: arĸaneĸ- 11,27.
mardlûssuse ĸinigaríngínerpavse? ilarsile atauseĸ akerartortûvoĸ.
[71] mássalo Jûtarse Sîmûp ernera Iskâriôĸ pivâ, táussumame ki-
-ngorna pisípâ, táukualo arĸaneĸ-mardluk ilagât.

kapitalit 7.

ĸatángutaisa Jîsuse ugperfigíngíkât; mulugatdlardlune tupiussaliorfingmut nagdliú-
-ssiartortoĸ; nagdliússivik ĸiterĸúsimalermat nâlagfingmut majuartoĸ ajoĸersuiv-
-dlune: Gûtip autdlartíkâne, uvdluisalo kingugdlersãne: imermik puilassuvingmik;
inuit agssuarîgsoĸalersut pivdlugo; palasiunerit kivfaisa tiguneĸ ajorât, táussumatut
oĸalugtoĸángisáinarmángôĸ; Nikutîmusip igdlersorniarâ.

[1] kingorna Jîsusip Galilîa saĸivâ, Jûtiame saĸiumángíname, 5,18.
Jûtit toĸúniarmáne. [2] tauvale Jûtit nagdliússiviat tupiussalior- 3 Môr. 23,34.
-fik ĸanigdlingmat, [3] ĸatángutaisa oĸarfigât: tássánga autdlarna
Jûtiamutdlo pivdlutit, suliat suliarissatit ajoĸersugkangnútaoĸ ta-
-korĸuvdlugit. [4] tamanut malugerĸussoĸ issertordlune sulissarí-
-ngilaĸ; taimailioravit inungnut sarĸúmerniarit. [5] mássa ĸatá-

-ngutaisalũnît ugperfigíngíkât. [6]tauva Jîsusip oĸarfigai: nâpe-
-riagagssara sule nagdliúngilaĸ; ilivsile nâperiagagssaĸartáinar-
15,18. -puse. [7]silamiut ûmigssorsínáungilâse, uvangale ûmigssorpãnga,
nalunaiáissutigissaravkit suliait ajortûssut. [8]ilivse tagpavunga
nagdliússiartorniaritse, uvanga tamatumûna nagdliússiartúngíkat-
-dlásaunga, nâperiagagssara sule nãmagtíngingmat. [9]taima oĸar-
-figigamigit Galilîame unigpoĸ. [10]ĸatángutaile tagpavungnarsi-
-mangmata nagdliússivingmut maligpai, sarĸumissumigdle pinane,
malungnarane pivoĸ. [11]tauva Jùtit ujarpât nagdliússivíkut o-
-ĸardlutik: nauk táuna? [12]inuitdle issertortúkut oĸalùtigingârpât;
ilait oĸarput: ajúngitsûvoĸ; ilaitdle oĸarput: nâggale, inuit sag-
9,22. -dloĸítáinarpai. [13]kisiáne taĸimaitdlutik oĸautigíngilât, Jûtit er-
-sigigamíkik.
[14]nagdliússivigdle ĸiterĸúsimalermat, Jîsuse nâlagfingmut ma-
-juarpoĸ ajoĸersuivdlune. [15]Jûtitdlo tupigusugput oĸardlutik:
ĸanoĸ ilivdlune ûma agdlagkat ilisimavai ilíniartitaunane? [16]Jîsu-
14,24. -sip akivai oĸardlune: ajoĸersûtiga uvanga pigíngilara, autdlartit-
-sissimale pigâ. [17]nalingínaĸ táussuma perĸussânik malingnigku-
-massoĸ misigísavoĸ, ajoĸersût tamána Gûtimit pisimanersordlũnît
uvavnitdlũnît oĸalungnersunga. [18]ingminit oĸalugtoĸ ingminik
nâlangnartíniararaoĸ; autdlartitsissiminigdle nâlangnartitsiniartoĸ
2 Mòr. 24,3 f. ilumôrpoĸ iluáissuseĸaranilo ilumigut. [19]Môrsasip inatsisinik tu-
-níngínerpâse? mássalo inatsisinik malingnigtoĸángilase. sôĸ to-
8,48. -kúniarpisinga? [20]inuit sãpât oĸardlutik: anernipiloĸarputit; kia
10,20. toĸúniarmatit? [21]Jîsusip akivai oĸardlune: suliaĸ atauseĸ suliari-
3 Mòr. 12,3. -gavko tamavse tupigusugpuse. [22]Môrsasip kipineĸarnigssamik
1 Mòr. 17,10. inápâse; nauk Môrsasimit píngíkaluartoĸ, sujugdlernitdle pissoĸ;
mássalo inuk sapãmísaoĸ kipineĸartitarârse. [23]inuk sapãme ki-
-pineĸartarmat Môrsasip inatsisai uniorneĸarĸunagit, suvdluse a-
5,18. -joraisinga inuk tamât sapãme ajorungnaersíkavko? [24]erĸartũsse-
-ĸinase erssitsorsiordluse, iluartumigdle erĸartũssigitse. [25]tauva
Jerûsalâmiut ilait oĸarput: tássáungila toĸúniagât? [26]atalo, ersi-
-suerdlune oĸalugpoĸ inerterneĸaranilo. sujulerssortivta ilisimav-
-dlualerneramíko una ilumut Kristusiussoĸ? [27]kisiáne una sumit
pissoĸ ilisimavarput, Kristusile tikiugpat sumit pissoĸ ilisimane-
-ĸásángilaĸ. [28]tauva Jîsuse nâlagfingme ajoĸersuivdlune tordlula-
8,14. -voĸ oĸardlune: ilisarâvsingame, sumitdlo pissunga ilisimavavsi-
-nga; mássalo isumavnik tikiutíngitsunga, autdlartitsissigale tássa
ilumôrtoĸ ilisaríngisarse. [29]uvangale ilisarâra, táussumánga piga-

-ma, táussumalo autdlartíkânga. 30 tauva tiguniaraluarpât, isag- 8,20.
-tornagule, pineĸarfigssâ sule nagdliúsimángingmat. 31 inuitdle i-
-larpâluisa ugperfigilerpât oĸardlutik: Kristuse tikiúkune ûmánga
amerdlanernik nalunaerĸutiliorumârnerdlune? 32 farisîaritdle tusâ-
-maleramíko inuit taima issertortúkut oĸalûtigigât, tauva farisîa-
-rit palasiuneritdlo kivfanik autdlartitsíput tigorĸuvdlugo. 33 tauva
Jîsusip oĸarfigai: sivikitsumik najoratdlásavavse, tauva autdlartit- 12,35.
-sissivnut autdlarumârpunga. 34 ujarumârpavsinga nanísanangalo,
najugkavnutdlo pisínáungilase. 35 tauva Jûtit oĸaloĸatigîlerput:
una sumut autdlarniarmat nanísángilarput? Grĩkerinut siámarsi-
-massut ornilerssârnerpai Grĩkerit ajoĸersorumavdlugit? 36 suna
pinerpâ, oĸarame: ujarumârpavsinga nanísanangalo, najugkavnutdlo
pisínáungilase?

37 nagdliússiviuvdle uvdluisa kingugdlersãne angnerme Jîsuse
ĸeĸarpoĸ tordlulavdlunilo oĸardlune: imerusugtoĸ uvavnut pile
imerdlunilo. 38 uvavnut ugpertup iluanit kûit kûlerumârput puila- Sagg. 14,8.
-ssuvingmik imigdlit, sôrdlo agdlagkatigut oĸauseĸartoĸ. 39 tai- Is. 58,11.
-male oĸarpoĸ anerneĸ ugpertime pissagssât pivdlugo; anerneĸ Jûîtdl. 2,28.
ivdlernartoĸ sule pisimángingmat, Jîsuse sule nâlangnarsínging-
-mat. 40 tauva inuit ilarpâlue oĸautsinik tamákuninga tusartut
oĸarput: ilumut tássa pruvfîte táuna. 41 ilait oĸarput: Kri- 1,21.
-stusiuvoĸ; ilaitdle oĸarput: Kristuse Galilîamit písanerame? tugs. 89,4.
42 agdlagkat imáingínerpat: Kristuse Dâvip kinguainit Bîtdlîmimit- Migg. 5,1.
-dlo Dâvip nunaĸarfianit písassoĸ? 43 taima inuit agssuarîgsoĸa-
-lerput táuna pivdlugo. 44 ilaisalo tiguniaraluarpât, isagtornagule. 7,30.

45 kivfat tauva tikingmata palasiunerit farisîaritdlo aperait:
sôĸ aggiutíngilisiuk? 46 kivfat akivait: inungmik táussumatut oĸa-
-lugtoĸángisáinarpoĸ. 47 tauva farisîarit sãpait: ilivsísaoĸ sagdlo-
-ĸítagauvise? 48 sujulerssuissutdlũnît ilâta farisîaritdlũnît ilâta ug-
-perfiginerpâ? 49 kisiáne inuit uko inatsisinik nalussut perdlorĸu-
-narsísáput. 50 tauva Nikutîmusip, táussuma únuákut Jîsusimut 3,1.
pissup, táukua ilagissâta oĸarfigai: 51 inatsisivtigut inuk erĸartũ- 5 Môr. 19,
-neĸartarpa kigdlisiorĸârnago, ĸanordlo iliorsimassoĸ sujunersigat- 15 tt.
-dlarnago? 52 akivât oĸardlutik: ivdlítaoĸ Galilîamiuvit? misilísagit.
takujumârpat Galilîamit pissumik pruvfîteĸángisáinartoĸ. 53 ta-
-marmik tauva angerdlarput.

kapitalit 8.

arnaĸ angúnuneĸartitdlugo ĸaníngagaĸ Jîsusip pitdlagagssautíneĸángisíkâ; ingminik nalunaiáissutigissoĸ silamiunut ĸáumarĸutauvdlune; autdlarnigsse oĸalûtigigâ, kigdlormutdle isumaĸartíkât; sagdlusuíssut kivfaujungnaersitsissugssaussoĸ; Jûtit kina atâtagigât ilerĸue ilerĸoralugit; Aaperât píngúngíkatdlarmat Kristuse ítoĸ.

[1] Jîsusile ûliap ĸáĸânut autdlarpoĸ. [2] ĸaulermatdlo ãma
nâlagfingmut uterpoĸ, inuitdlo tamarmik orningmáne ingípoĸ ajo-
-ĸersordlugitdlo. [3] agdlagkanigdle ilisimassut farisîaritdlo arnaĸ
angúnuneĸartitdlugo ĸaníngagaĸ táussumúnga pisípât akúnermi-
-liutdlugulo. [4] oĸarfigâtdlo: ajoĸersuissoĸ, arnaĸ una ĸaníngar-
3 Môr. 20,10. -pât angúnornissartoĸ; [5] Môrsasivdle inatsisitigut inápâtigut tai-
-máitut ujarĸanik mitdlôrĸuvdlugit; ivdlíme ĸanoĸ oĸarpit? [6] tai-
-male oĸarput ússerumavdlugo, táussumúnga pasigdliutigssarsior-
-dlutik. Jîsusile sikigdlune agssangminik nunamut agdlagpoĸ.
[7] aperssorĸingmánile makilerdlune oĸarfigai: ajorteĸángitsortavse
milorĸârdliuk. [8] kingumutdlo sikigdlune nunamut agdlarĸilerpoĸ.
[9] tamánale tusaramíko, tarnimik nalúngíssusiata nalujungnaersing-
-matik kingulerîgdlutik anípat utorĸaunernit nikanarnernutdlo ag-
-dlât; Jîsusilo kisíngorúpât, arnardlo akúnermiliúsimassoĸ. [10] Jî-
-susile makilerame arnaĸ kisiat takugamiuk aperâ: arnaĸ-â, nauk
pasigdlersitit? pitdlagagssautíneĸángilatit? [11] akivâ: pitdlagagssau-
-tíneĸángilangame, Nâlagaĸ. Jîsusivdle oĸarfigâ: uvangátaoĸ pit-
-dlagagssautíngilavkit: autdlarsínait, ajortuliúsaerdlutitdlo.
[12] Jîsusip ãma oĸalugfigilerpai oĸardlune: uvanga silamiunut
12,46. ĸáumarĸutauvunga; uvavnik malingnigtoĸ târsiúsángilaĸ, ĸáumar-
-ĸutdle inûnartoĸ pigísavâ. [13] tauva farisîarit sãpât: ingminik
nalunaiáissutiginiarputit, nalunaiautit ilumũngilaĸ. [14] Jîsusip aki-
-vai oĸardlune: ingminik nalunaiáissutigigaluaruma nalunaiautiga
ilumũsavoĸ, ilisimagama sumit pissunga sumutdlo písassunga;
7,24. ilivsile ilisimángilavsinga sumit pissunga sumutdlo písassunga.
3,17. [15] ilivse erĸartũssissarpuse uvinik nâpertordlugo; uvanga kinalũnît
erĸartũtaríngilara. [16] erĸartũssigaluarumale erĸartũssutiga erĸorsi-
16,32. -másavoĸ, kisimĩngínama, atâtardle autdlartitsissiga áiparigavko.
5 Môr. 19,15. Mat. 18,16. [17] mássalo inatsisivsíne agdlagsimavoĸ: inuit mardluk nalunaiau-
-tigissât ilumũsassoĸ. [18] uvanga tássa ingminik nalunaiáissutigi-
-ssunga, atâtavdlo uvavnik autdlartitsissup nalunaiáissutigângá-
14,7.9. -taoĸ. [19] tauva oĸarfigât: nauk atâtat? Jîsusip akivai: uvangalũnît
atâtagalũnît ilisimángilavsigut; uvanga ilisimaguvsinga atâtagátaoĸ

ilisimarĸajaĸârse. 20 oĸautsit tamáko Jîsusip oĸauserai aningau-
-ssanik ilioraivfingme, nâlagfingme ajoĸersuisitdlune; tiguneĸángi- 7,30.
-lardle, pineĸarfigssâ sule nagdliúsimángingmat.
21 ãma Jîsusip oĸarfigai: autdlarumârpunga, ilivsilo ujaru- 7,33 tt.
-mârpavsinga ajortivsínilo toĸúsavdluse; ornigagssavnut pisínáu-
-ngilase. 22 tauva Jûtit oĸarput: ingminik toĸúnialerssârnerame,
oĸarmat: ornigagssavnut pisínáungilase? 23 oĸarfigailo: ilivse sa- 3,31.
-mánga pivuse, uvangale pavánga pivunga; ilivse silamit matu- 1 Juán. 4,5.
-mánga pivuse, uvangale silamit matumánga píngilanga. 24 taimái-
-tumik oĸarfigâvse ajortivsíne toĸúsassuse; mássa uvangaussunga
ugperíngíkuvsinga ajortivsíne toĸúsause. 25 tauva aperât; kinau-
-víme? Jîsusip akivai: perĸautigssaĸ tássa aitsât ilivsínut oĸalû-
-tigissara. 26 ilivse pivdluse oĸausigssaĸangârdlungalo erĸartũssí-
-ssutigssaĸangârpunga, autdlartitsissigale ilumôrpoĸ, táussumá-
-ngalo tusagkáka silamiunut oĸautigãka. 27 táukuale misigíngit-
-dlat atâtamik oĸalugfigingmatik. 28 tauva Jîsusip oĸarfigai: inûp 3,14.
ernera ĸangátarsimaleruvsiuk nalujungnaerumârpavsinga uvangau- 12,32.
-ssunga, isumavnigdlo ĸanoĸ-iliúngitsunga; kisiáne sôrdlo atâta-
-ma ajoĸersorânga taima oĸalugpunga. 29 autdlartitsissimalo na-
-jorpânga; atâtap kisimîtíngilânga, iluarissânik pissarsínarama.
30 taima oĸalungmat amerdlasût ugperfigilerpât. 31 tauva Jî-
-susip Jûtit ugpertine oĸarfigai: oĸautsíka átavigiuaruvsigik ilu-
-mut ajoĸersugarísavavse; 32 sagdlusuíssutdlo ilisarísavarse tauva,
sagdlusuíssutivdlo kivfaujungnaersísavâse. 33 tauva sãpât: Aaperâp
kinguârâtigut, kivfarineĸángisáinarpugutdlo; sôrme tauva oĸarpit:
kivfaujungnáisause? 34 Jîsusip akivai: ilumut, ilumut oĸáupavse:
ajortimik ilerĸulik ajortip kivfarâ. 35 kivfardlo igdlumĩtuínaraíngilaĸ, Rûm. 6,16 t.
ernerdle igdlumĩtuínararaoĸ. 36 taimáitumik ernerup kivfaujung- 1 Môr. 21,10.
-naersigpase kivfaujungnaerdluásause. 37 Aaperâp kinguârigâse
nalúngilavse; toĸúniarpavsingale oĸausera ilivsíne inigssarsínging-
-mat. 38 atâtavne takussáka oĸautigãka, ilivsilo atâtavsíne taku-
-ssase ilerĸorâse. 39 akivât oĸardlutik: Aaperât atâtagârput. Jî- Mat. 3,9.
-susip oĸarfigai: Aaperâp ĸitornarigpase Aaperâp ilerĸue ilerĸo-
-rerĸajaĸâse. 40 mãnale toĸúniarpavsinga, uvanga sagdlusuíssúmik
Gûtimit tusagkavnik ilivsínut oĸalugtunga; Aaperât taimailiúngilaĸ.
41 atâtavse ilerĸue ilerĸorâse. tauva akivât: uverssagáungilagut;
atauseĸ atâtagarput, Gûte. 42 Jîsusip oĸarfigai: Gûte atâtagiguv-
-siuk asarĸajaĸâvsinga, Gûtimit pisimavdlunga tikiúkama; mássa
isumavnik tikiutíngilanga, táussumale autdlartípânga. 43 sôĸ oĸalû-

1 Juán. 3,8. -sera naluvisiuk? mássa oĸautsíka tusâneĸ saperpase. 44 atâtaĸ
nagguvigissarse tássa mamardlîssorssuaĸ*), atâtavsilo pilerigissai
ilerĸoriniarpase. táuna pilerĸârnerminit inungnik toĸutsissûvoĸ,
sagdlusuíssutdlo aulajangiutíngilâ, sagdlusuíssuteĸángíname ilumigut.
sagdluvdlune oĸalugkângame nangminerminit oĸalugtarpoĸ, sagdlu-
-tûgame, sagdluneritdlo atâtagingmáne. 45 uvangale sagdlusuíssut
oĸauserigavko ugperíngilavsinga. 46 kia ardlavse nalujungnaersísí-
1 Juán. 3,5. -nauvânga ajorteĸartunga? sagdlusuíssutdle oĸauseriguvko sôĸ ug-
18,37. -períngilavsinga? 47 Gûtimit pissup Gûtip oĸausia tusâssarpâ, tai-
1 Juán. 4,6. -máitumik tusâssaríngilase, Gûtimit píngínavse. 48 tauva Jûtit sã-
7,20. -pât oĸardlutik: ârit oĸardluarpugut, Samâriamiuvutit anernipilo-
Mat. 10,25. -ĸardlutitdlo. 49 Jîsusip akivai: anernipiloĸángilanga, kisiáne atâtaga
atarĸivara, ilivsilo narrunartípavsinga. 50 ingminik nâlangnartíniá-
-ngilanga; avdlap nâlangnartípânga erĸartũssivdlunilo. 51 ilumut,
5,24. ilumut oĸáupavse: oĸautsivnik maleruaissup toĸo takunaviángit-
11,25. -dluínásavâ. 52 tauva Jûtit sãpât: aitsât malugivdluarpavtigit a-
-nernipiloĸartutit; Aaperât toĸussoĸ, pruvfîtitdlo, taimáitoĸ oĸar-
-putit: oĸautsivnik maleruaissup toĸo misiginaviángitdluínásavâ.
4,12. 53 atâtavtínit Aaperâmit angneruvit? mássa toĸussoĸ táuna, pruv-
-fîtitdlo toĸusimassut; kinautíniarpit? 54 Jîsusip akivai: ingminik
nâlangnartíkuma nâlangnarssusera sũngitsũsavoĸ; atâtamale nâ-
-langnartípânga, táuna Gûtigalugo oĸarpuse. 55 ilisaríngilarsilo,
uvangale ilisarâra; ilisarinago oĸaruma sagdlutôrĸajaĸaunga, sôr-
-dlo ilivse. kisiáne ilisarâra, oĸausialo maleruarpara. 56 Aaperât
1 Môr. 18,17. atâtarse nuánâĸaoĸ uvdlora takúsagamiuk: mássalo takuvâ tipait-
-sugdlunilo. 57 Jûtit tauva oĸarfigât: sule tatdlimanik ĸulilingnik
ukioĸángitsutit Aaperât takusimaviuk? 58 Jîsusip sãpai: ilumut,
ilumut oĸáupavse: Aaperât píngúngíkatdlarmat uvanga ípunga.
10,31. 59 tauva ujarĸanik tigusíput mitdlôrumavdlugo; Jîsusile issertor-
-dlune nâlagfingmit anivoĸ akornatigut, taimalo támaivât.

kapitalit 9.

tagpîtdlune erniussoĸ Jîsusip sapãme tagpigsisíkâ; farisîarit tagpîtsûgaluaĸ aper-
-ssortardlugulo agpisalũkât, Jîsuse pruvfîtiutingmago Gûtimit pissoĸ; Jîsuse táussu-
-múnga ilisaritítoĸ, táunaugame Gûtip ernera; farisîarit tagpingnerartut agssuarigai.

1 ingerdlagamilo inuk takuvâ tagpîtdlune erniussoĸ. 2 ajo-
-ĸersugaisalo aperât oĸardlutik: ajoĸersuissoĸ, kina ajortuliorame
una tagpîtdlune erniuva, táunalũnît angajorĸailũnît? 3 Jîsusip a-

*) tôrnârssuk, Diâvulo.

-kivai: táunalũnît angajorĸailũnît ajortulioramik píngilaĸ, kisiáne
Gûtip suliai táussumane ersserĸuvdlugit. 4 autdlartitsissima su-
-liarerĸussai suliarísaváka uvdlûgatdlartitdlugo: únuaĸ nagdliúku-
-mârpoĸ sulivfiginеĸarsínáungitsoĸ. 5 silarssuarmîtitdlunga sila- 8,12.
-miut ĸáumarĸutigãnga. 6 taima oĸarame nunamut ĸiserpoĸ
nuagdlo marujuliaralugo, tamatumínga tagpîtsup issai tanípai
7 oĸarfigalugulo: Sîluap (nugterdlugo imáitoĸ: autdlartitap) tasia- Nîm. 3,15.
-nut ermigkiartorit. tauva ermigkiartorame uterpoĸ tagpigsisi-
-mavdlune. 8 nunaĸataile sujornatigutdlo táussumínga taku-
-ssartut ĸinussartitdlugo, oĸarput: tássáungila táuna igsiavdlune
ĸinussartoĸ? 9 ilaitdlo oĸarput tássa-una; ilaitdle oĸarput: ássigâ.
nangmineĸ oĸarpoĸ: táunauvunga. 10 tauva aperât: ĸanoĸ iliv-
-dlutik issitit uisitáupat? 11 akivai oĸardlune: inûp Jîsusimik atig-
-dlup marujuliordlune tamatumínga issíka tanípai oĸarfigalungalo:
Sîluap tasianut ermigkiartorit; ermigkiartoramalo tagpigsivunga.
12 tauva sãpât: nauk táuna? akivai: naluvara. 13 tauva tagpît-
-sûgaluaĸ farisîarinut pisípât. 14 mássalo sapâtiussoĸ Jîsusip ma-
-rujuliordlune issai uisingmagit. 15 tauva farisîarit ãmátaoĸ aper-
-ssorpât ĸanoĸ ilivdlune tagpigsissoĸ; akivailo: marujuk issivnut
ilivâ, ermigkamalo tagpigsivunga. 16 tauva farisîarit ilait oĸarput:
inuk táuna Gûtimit píngilaĸ, sapât uniortíkamiuk. ilaitdle oĸar-
-put: ĸanoĸ ilivdlune inuk ajortilik taima ítumik nalunaerĸuti-
-liorsínauva? taima agssuarîlerput. 17 ãma tauva tagpîtsûgaluaĸ
oĸarfigât: ivdlíme kinautípiuk, issitit uisingmagit? akivai: pruvfî- Lúk 7,16.
-tiuvoĸ. 18 Jûtitdle ugperíngilât tagpĩsimassoĸ tagpigsissordlo,
kisiáne tagpigsissup angajorĸai ĸaerĸugamíkik 19 aperssordlugitdlo
oĸardlutik: tássauva ernerse, tagpîtdlune erniussoĸ oĸautigissarse?
ĸanoĸ ilivdlune mãna tagpigsiva? 20 angajorĸaisa akivait oĸardlu-
-tik: ernerigigput tagpîtdlunilo erniussoĸ nalúngilarput; 21 ĸanor-
-dle ilivdlune mãna tagpigsissoĸ naluvarput, issailo kia uisíkai
naluvarput; ukiue nãmagput, aperssorsiuk, nangmineĸ oĸardle.
22 angajorĸai taima oĸarput Jûtit ersigigamíkik; Jûtit akuereĸati- 7,13.
-gîlerêrmata táussumínga Kristusiuneraissoĸ nâlagiartarfingming-
-nit pêrsíkumavdlugo. 23 tamána pivdlugo angajorĸai oĸarput: u- 12,42.
-kiue nãmagput, aperssorsiuk. 24 tauva tagpîtsûgaluaĸ áipagssâ-
-nik ĸaerĸuvât oĸarfigalugulo: Gûte nâlangnartíssuk; inuk táuna
ajortuliortoĸ ilisimavarput. 25 akivai oĸardlune: ajortuliortûnersoĸ
naluvara; kisiáne tagpĩkaluartunga mãnalo tagpigsissunga nalú-
-ngilanga. 26 tauva aperssorĸigpât: ĸanoĸ iliorpâtit? ĸanoĸ iliv-

-dlune issitit uisípai? 27 akivai: okarfigerêravse tusarumángilase;
sôk tusarkigkumavisiuk? ilivsísaok táussunúnga ajokersugángoru-
-magavse? 28 tauva agpisalũpât okardlutik: ivdlit táussuma ajo-
-kersugarâtit, uvagutdle Môrsasip ajokersugarâtigut. 29 Môrsase
Gûtip okalugfigigâ ilisimavarput, unale sumit pissok naluvarput.
30 inûp táussuma akivai okardlune: tupingnakaok sumit pissok
nalugavsiuk: mássalo issíka uisíkai. 31 ilisimavugutdle ajortulior-
-tut Gûtip tusángíkai, kisiáne Gûtimik mianeringnigtut perkussâ-
-nigdlo malingnigtut tusartarpai. 32 silarssuakartitdlugo tusarná-
-ngilak tagpîtdlune erniussup issainik uisitsissumik. 33 una Gûtimit
píngíkune kanok-iliorsínáungerkajakaok. 34 akivât okardlutik: ta-
-marssuarpit ajortiliuvdlutit erniussutit ajokersorumavisigut? ajag-
-dlugulo anisípàt.

35 ajagdlugo anisíkât Jîsusip tusâmalerpà, nâpíkamiugdlo a-
-perâ: Gûtip erneranut ugperpit? 36 akivà okardlune: Nâlagak,
kinauna táuna ugperfigissagssara? 37 Jîsusip sãpâ: takorêrpat, mã-
-na okalokatigissat táunauvok. 38 tauva okarpok: Nâlagak, ug-
-perpunga; patdlorfigàlo. 39 Jîsusilo okarpok: silamut matumúnga
pivunga erkartũssinigssak pivdlugo, tagpîtsut tagpigserkuvdlugit,
tagpigsutdlo tagpîtdlerkuvdlugit. 40 farisîaritdle táussuma najor-
-taisa ilaisa tamána tusaramíko sãpât: uvagútaok tagpĩkavta?
41 Jîsusip akivai: tagpĩkuvse ajortuliakángerkajakause, tagpingnera-
-ravsile ajortuliarse aulagsángilak.

kapitalit 10.

Jîsuse táunaussok pârssissok ajúngitsok; nâlagfiup atorkerkârfiane nakímatigilermáne nalunaersok: atâtak atausiokatigigine; Jôrtanip ungatâne amerdlasût ornigtaisa ug-perfigilerât Juánasip kuississup táussumínga okauserissai ilumôrtûtitdlugit.

1 ilumut, ilumut okáupavse: isertarfíkut pinane avdlákut sa-
-vat inãnut iserniartok tigdligtûvdlunilo ínungniartûvok; 2 isertar-
-fíkutdle isertok savat pârssissigât. 3 isertarfiup pàrssissâta táu-
-na matuerfigissarpâ, nipâlo savat tusartarpât; táussumalo savau-
-tine kaerkussarpai arkisigut anisítardlugitdlo. 4 savautinilo a-
-niserêrângamigit sujulerssortarpai, savatdlo maligtarpât, nipâ ili-
-sarigamíko. 5 takornartardle maligtaríngilât, kimarratigalugule,
takornartap nipâ ilisaríngínamíko. 6 ássersũmik tamatumínga
Jîsusip okalugfigigaluarmatik, sumik okalugfigigâtik pâsíngilât.
7 tauva Jîsusip ãma okarfigai: ilumut, ilumut okáupavse: uvanga

savanut isertarfiuvunga. [8]tikiutíngíkatdlarama tikiútut tamarmik
tigdligtûvdlutigdlo ínungniartũput, savatdlo táuko nâlángilait.
[9]uvanga isertarfiuvunga; uvavkut isertoĸ ánagkumârpoĸ, iserdlu-
-nilo anivdlunilo pigssaĸásavoĸ. [10]tigdligtoĸ tigdligkiartorsínara-
-raoĸ toĸutsiartordlunilo aseruiartordlunilo; uvanga tikiúpunga
inũssúmik nãmagdluínartumigdlo pigssaĸarĸuvdlugit. [11]uvanga-
una savanik pârssissoĸ ajúngitsoĸ; pârssissup ajúngitsup inũssutse
iperarârâ savat pivdlugit. [12]kivfavdle átartugkap pârssissũngitsup
savat pigíngínamigit amaroĸ aggersoĸ takuguniuk savat ĸimagdlu-
-git ĸimâssaraoĸ, tauvalo amarĸup savat pissarissarpai siámartit-
-dlugitdlo. [13]kivfardle átartugaĸ ĸimâssaraoĸ, átartugaugame,
savatdlo isumagíngínamigit. [14]uvanga-una pârssissoĸ ajúngitsoĸ,
píkalo ilisarãka, pimalo ilisarãnga; [15]sôrdlo atâtap ilisarigânga, Mat. 11,27.
uvangalo atâtaĸ ilisarigiga; inũssuseralo iperarpara savat pivdlu-
-git. [16]avdlanigdlo savauteĸarpunga inimit matumánga píngitsu-
-nik; táukútaoĸ aggiússagssarãka, nipigalo tusásavât; savautitdlo
atausíngúsáput, pârssissordlo atausiuvdlune. [17]tamána pivdlugo
atâtap asavânga, inũssusera iperaravko kingumut pigilísavdlugo.
[18]inũssutsivnik arsârneĸángilanga, isumavnigdle iperarpara. ipe-
-rarsínauvdlugulo kingumut pigilersínauvara. taima atâtama per-
-ĸuvânga. [19]tauva Jûtit ãma agssuarîgsoĸalerput oĸautsit ta- 7,43.
-máko pivdlugit. [20]ilarpâlue oĸarput: anernipiloĸarpoĸ silaerut-
-dlunilo; suvdluse tusarnârpisiuk? [21]ilaitdle oĸarput: anernipilu- 7,20.
-lik taima oĸauseĸaráingilaĸ; anernipilûp tagpîtsut issait uisísí- 9,32.
-naunerpai?

[22]ukiulersoĸ Jerûsalâme nâlagfiup atorĸerĸârfia nagdliung-
-mat, [23]Jîsuse nâlagfingme saĸivoĸ ĸilâgínalingme Sâlumûp piane.
[24]tauva Jûtit iluvât oĸarfigaluguIo: ĸanoĸ sivisutigissumik tarni-
-vut nakimatísavigit? Kristusiuguvit oĸarfigivdluínartigut. [25]Jîsu-
-sip akivai: oĸarfigigaluaravse ugpíngilase. suliat atâtama arĸa 5,36.
pigalugo suliarissama nalunaiarpãnga. [26]ugpíngilasile, savautima
ilagíngingmase, sôrdlo oĸarfigigivse. [27]savautima nipiga tusararât, 8,45 tt.
uvangalo ilisarãka, táukualo maligtarpãnga. [28]inûnermigdlo nâg- 10,3 t.
-ssáungitsumik tunissarãka, támarnaviángitdluínásáputdlo, táuku-
-níngalo arsârneĸásángilanga. [29]atâtaga táukuninga uvavnut tú-
-niússissoĸ tamanit angneruvoĸ sumigdlo arsârneĸarsínaunane.
[30]uvangalo atâtardlo atausiuvugut. [31]tauva Jûtit ãma ujarĸanik
tigusíput mitdlôrumavdlugo. [32]Jîsusip sãpai: ajúngitsuliat amer-
-dlasût ilivsínut takutípáka atâtavuit; suliat táukua ardlât sordleĸ

pivdlugo ujarĸanik mitdlôrniarpisinga? 33 Jûtit akivât oĸardlutik:
ajúngitsuliaĸ pivdlugo mitdlôrniángilavtigit, kisiáne Gûte ĸaĸaja-
-rigagko, inuínauvdlutit ingminik Gûtiutíkavit. 34 Jîsusip akivai:
tugs. 82,6. inatsisivsíne ima agdlagsimángila: oĸarpunga: Gûtiuvuse? 35 Gûtip
oĸausînik tuninekartut Gûtinik taingmagit, mássalo agdlagkat u-
-niorĸutíneĸarsínáungitsut, 36 suvdluse tauva atâtap ivdlernartitâ-
-nut silarssuarmut autdlartitânut oĸarpise: Gûte ĸaĸajarât; Gûtip
ernerigânga oĸarama? 37 atâtama suliarerĸussai suliaríngíkuvkit
ugperísángilavsinga; 38 suliariguvkitdle, tauva uvanga ugperiumá-
-ngíkuvsinga suliat táuko ugperisigik, ilisimalerĸuvdluse ugper-
-ĸuvdlusilo atâtaĸ uvavnĩtoĸ, uvangalo táussumanîtdlunga. 39 tau-
7,30. -va ãma tiguniaraluaramíko ánaivât.

40 tauva autdlarĸigpoĸ Jôrtanip ungatânut Juánasip kuisser-
-ĸârfianut tássanĩtuardlunilo. 41 amerdlasûtdlo ornigpât, oĸara-
-mik: Juánase nalunaerĸutiliúngíkaluarpoĸ, kisiáne Juánasip táu-
-ssumínga oĸauserissai tamarmik ilumôrput. 42 tássanilo amer-
-dlasût ugperfigilerpât.

kapitalit 11.

Lãsaruse Jîsusip ilivermit makitíkâ; Kâjavfarsip oĸaungmatik Jîsusisimik toĸúsassu-
-mik inuit sivnerdlugit, kigdlisiuissoĸatigît isumalioĸatigîgsalersut toĸúkumavdlugo;
Jîsuse asimut nigortoĸ.

1 náparsimassoĸartordle Lãsarusimik atilingmik Bitâniamiu-
Lúk. 10,38. -mik Mâriap ĸatángutâtalo Martap nunaĸatãnik. 2 (Mâriale tá-
12,3. -ssa táuna Nâlagkap tarnúmik tanitsissâ isigainigdlo atdlarteri-
-ssoĸ nutsaminik; táussuma ĸatángutâ Lãsaruse náparsimassoĸ.)
3 tauva ĸatángutai táuko arnat Jîsusimut autdlartitsíput oĸarĸu-
-ssivdlutik: Nâlagaĸ, ata, asassat náparsimavoĸ. 4 Jîsusivdle tu-
-saramiuk oĸarpoĸ: nápaut tamána toĸússutigssáungilaĸ, kisiáne
Gûtimut nâlangnautigssauvoĸ Gûtip ernera tamatumûna nâlang-
-narserĸuvdlugo. 5 mássalo Jîsusip Marta asagâ, ĸatángutâlo
arnaĸ Lãsarusilo. 6 tauva náparsimassoĸ tusaramiuk, sule mar-
-dlungnik uvdlivoĸ tássane najugkamine. 7 kingorna ajoĸersug-
-kane oĸarfigai: kingumut Jûtiamut piartorta. 8 ajoĸersugaisa
10,31. sãpât: ajoĸersuissoĸ, aitsângajak Jûtit ujarĸanik mitdlôrumagâtit
taimáitoĸ kingumut tássungnásavit? 9 Jîsusip akivai: uvdlûtitdlu-
-go nalunaerĸútap akúnere arĸaneĸ-mardlũngínerpat? uvdlûtitdlu-
-go angalassoĸ aportaríngilaĸ, silap matuma ĸáumarĸutâ issigiga-

-miuk; 10 únuákutdle angalassoĸ aportarpoĸ, ĸáumarĸuteĸángína-
-me. 11 taima oĸarame kingorna oĸarfigai: Lãsaruse ikínguterput
sinigpoĸ, tássa itersariartorpara. 12 ajoĸersugai tauva oĸarput:
Nâlagaĸ, sinigkune ajorungnáisavoĸ. 13 mássalo Jîsuse toĸussu-
-mik oĸalugtoĸ, táukuale sinigsínartumik oĸalugsorât. 14 tauva
Jîsusip oĸarfigivdluínarpai: Lãsaruse toĸuvoĸ; 15 ilivsile pivdluse
ĸujavunga najúngínavko, ugperĸuvdluse. ornigtigo mãna. 16 tauva
Tûma mardluliamik taissaĸ ajoĸersugaĸatiminut oĸarpoĸ: uvagú-
-taoĸ tássungnarta toĸoĸatigiartordlugo.
17 Jîsusip tauva tikípâ uvdlut sisamat ilivermîtoĸ. 18 mássa-
-le Bitânia Jerûsalâmit ĸanigtoĸ, ûgtorninguit arĸaneĸ-tatdlimat
migssiliordlugit; 19 Jûtitdlo amerdlâlugtut Martákúnut Mâriamutdlo
pisimassut tugpatdlersariartordlugit ĸatángutât pivdlugo. 20 Mar-
-tavdlo Jîsuse aggersoĸ tusaramiuk pâriartorpâ, Mâriale igdlume
paivoĸ. 21 tauva Marta Jîsusimut oĸarpoĸ: Nâlagaĸ, tamânîsima- 11,32.
-guvit ĸatángutiga toĸúngerĸajaĸaoĸ. 22 taimáitoĸ nalúngilanga,
sumigdlũnît Gûtimut tugsiaruvit Gûtip tuniumârâtit. 23 Jîsusip
oĸarfigâ: ĸatángutit makísavoĸ. 24 Martap oĸarfigâ: nalúngíka-
-luarpara uvdlut naggatigssãne makivfíkut makíkumârtoĸ. 25 Jîsu-
-sip sãpâ: uvanga makíssutauvdlungalo inũssutauvunga; uvavnut
ugpertoĸ nauk toĸugaluarune inũsavoĸ; 26 inûssordlo uvavnut
ugpertoĸ toĸunaviásángilaĸ. tamána ugperaiuk? 27 akivâ: âp, Nâ-
-lagaĸ, ugperpunga táunaussutit Kristuse Gûtip ernera silamut
pissugssaĸ. 28 taima oĸarame autdlarpoĸ ĸatángúne Mâria ĸaer-
-ĸuvdlugo ángiortumik, oĸardlune: ajoĸersuissoĸ tamânîpoĸ, ĸaer-
-ĸuvâtit. 29 táussuma tusaramiuk nikuínasuardlune ornigpâ. 30 má-
-ssa Jîsuse sule igdlunut píngitsoĸ, sule Martamik nâpitsivine
najorâ. 31 Jûtitdle táussumane igdlumîtut tugpatdlersaiartorsima-
-ssut Mâria nikuínasuardlune anissoĸ takugamíko maligpât oĸar-
-dlutik: ilivermut ĸiajartorpoĸ. 32 tauva Mâria Jîsusip najugânut
pigame, takulerdlugo isigaisa sãnut patdlorpoĸ oĸarfigalugo: Nâ- 11,21.
-lagaĸ, tamânîsimaguvit ĸatángutiga toĸúngerĸajaĸaoĸ. 33 Jîsusiv-
-dle takugamiuk ĸiassoĸ, aggeĸatailo Jûtit ĸiassut, anernermigut
ajuatdlagpoĸ aliatsagdlunilo, 34 oĸarpordlo: sumut ilivisiuk? aki-
-vât: Nâlagaĸ, takujartúsagit. 35 Jîsusilo ĸuvdlililerpoĸ. 36 Jûtit
tauva oĸarput: ata asangâraluaramiuk. 37 ilaitdle oĸarput: tag-
-pîtsup issainik uisitsissup una toĸutsailisínáungíneramiuk? 38 Jî-
-susile ãma ilumigut ajuatdlagpoĸ, iliverdlo tikípâ: mássa ĸâru-
-sûssoĸ, ujaragdlo pânut ilisimassoĸ. 39 Jîsuse oĸarpoĸ: ujarak

pèrsiuk. toĸussup ĸatángutâta Martap sãpâ: Nâlagaĸ, tipitũngu-
-lerêrpoĸ, uvdlut sisámileramigit. 40 Jîsusip sãpâ: oĸarfigíngíner-
-pavkit, ugperuvit Gûtip nâlangnarssusia takúsagit? 41 tauva uja-
-rak pêrpât toĸussup inânit. Jîsusile ĸúmut ârdlordlune oĸar-
-poĸ: atâtaĸ, ĸutsavigâvkit tusarangma. 42 mássa ilisimagivkit
nungutdlugit tusartaringma, ukule inuit najuissut pivdlugit taima
oĸarpunga, ugpererĸuvdlunga autdlartíkingma. 43 taima oĸarame
nivdlingârdlune tordlorpoĸ: Lãsaruse-â, áuît. 44 tauva toĸussoĸ
anivoĸ, nísumigutdlo tatdlimigutdlo toĸúngatsiminik nimersimav-
-dlune, kĩnamigutdlo ulingmik uligsimavdlune. Jîsusip oĸarfigai:
nermússaiarsiuk, pisugdlilo. 45 tauva Jûtit Màriamut pissut
Jîsusip nãmagsissâ takugamíko ilarpâluisa ugperfigilerpât. 46 ilai-
-sale Jîsusip nãmagsissâ farisîarinut oĸautigiartorpât.
47 tauva palasiunerit farisîaritdlo kigdlisiuissoĸatigîgsugssanik
atautsimut ĸaerĸussíput oĸardlutik: ĸanoĸ písaugut? inuk táuna
amerdlasûnik nalunaerĸutiliormat. 48 ilagínáinaruvtigo tamarmik
ugperfigilísavât, tauvalo Rùmamiut nunarputdlo ínugtavutdlo tigu-
-jartúsavait. 49 ilâtale, Kàjavfarsip, ukioĸ táuna palasiunerussup,
oĸarfigai: 50 naluvdluínarpuse isumakitsorssûvdlusilo. uvavtínut a-
18,14. -júngíneruvoĸ inuk atauseĸ toĸugpat inuit sivnerdlugit, inuit ta-
-marssuisa aserorĸunagit. 51 taimale oĸángilaĸ nangminerminit,
kisiáne ukioĸ táuna palasiunerugame pruvfîtisut oĸalugpoĸ, Jîsuse
10,16. toĸúsangmat inuit sivnerdlugit; 52 mássalo inuit táukuínáungitsut
sivnerdlugit, Gùtip ĸitornai tamane ingmíkûlugtútaoĸ atautsimut
katerssúsagamigit. 53 uvdloĸ táuna kigdligalugo isumaliοĸatigîgsar-
-put toĸúkumavdlugo.
54 tauva Jîsuse sarĸumissumik Jûtit akornáne angalajung-
-naerpoĸ, ĸimagdlugitdle puilassuitsup tungânut autdlarpoĸ nu-
-naĸarfingmut Eivfaramik atilingmut, tássanilo ajoĸersugkane uní-
-ngaĸatigai. 55 Jûtitdle pôrskiat ĸanigdlingmat, amerdlasût Jerû-
-salâmut majuarput erĸânit pôrske nagdliutínago minguersaru-
-mavdlutik. 56 tauva Jîsuse ujarpât, nâlagfingmĩtdlutigdlo oĸa-
-loĸatigîgput: ĸanoĸ isumavise? nagdliússiartúsángínerdlune? 57 pa-
-lasiuneritdle farisîaritdlo inatsisimassut sumĩssusianik ilisimasso-
-ĸarpat oĸautigerĸuvdlugo, tigujumavdlugo.

kapitalit 12.

Bitâniame Mâriap Jîsusip isigai tanîkai; Lãsaruse tusâmassaulersoĸ; Jîsuse Jerûsa-
-lâmut iseriartortoĸ; nagdliússiartortut ilaisa Grîkeriussut Jîsuse takujumagaluaĸigât;
toĸunigssaminik oĸalugtoĸ, nipilo ĸilangmit tusartítoĸ; Jûtit nâlagserîtsut; Jîsusip
oĸauserissai atâtâta pigigai.

1 tauva pôrskip sujornagut uvdlut arfiníngormata Jîsuse Bi-
-tâniamut pivoĸ, tássane Lãsaruse ítoĸ ivna toĸussûgaluaĸ Jîsu- 11,43.
-sip toĸussunit makititâ. 2 tássanilo únúkut nerdlîagssiorpât,
Martalo kivfartorpoĸ, Lãsarusile nereĸataisa ilagât. 3 tauva Mâ- Lúk. 10,40.
-riap tiguvâ naratûnik tarnusiaĸ avdlamik akusimángitsoĸ akisôĸ Mat. 26,6-12. Mák. 14,3-8.
ùgtûtip nalinga, tamatumíngalo Jîsusip isigai tanípai nutsaminig- Lúk. 7,37 tt.
-dlo atdlarterdlugit; igdlulo ilũngarme tarnutip tivkanik tipigig-
-sivoĸ. 4 tauva ajoĸersugaisa ilât, Jûtarse Sîmûp ernera Iskâ-
-riôĸ, pisitsissigssâ, oĸarpoĸ: 5 tarnut mána sôĸ aningaussarsiu-
-tigineĸángila aningaussánguanik pingasunik untritilingnik pîtsu-
-nut tunissutigssanik? 6 mássale pîtsut isumagalugit taima oĸá-
-ngilaĸ, tigdligtûgamile, pûligtauvdlunilo tássunga ilissat pârigami-
-git. 7 Jîsuse tauva oĸarpoĸ: agssuarikisaruk; tamána torĸortarâ
uvdlormut ilineĸarfigssavnut. 8 mássa pîtsunik najorteĸáinarpuse,
uvangale najortigítuínásángilavsinga.

9 tauva inugpagssuit Jûtit ilaisa tássanĩtoĸ tusaramíko tikiú-
-put, Jîsuse píssutigĩnarnago, Lãsarusísaoĸ toĸussunit makititâ 11,43.
takujumavdlugo. 10 palasiuneritdle isumalioĸatigîgput Lãsarusísaoĸ 11,53.
toĸúkumavdlugo; 11 táuna píssutigalugo Jûtit ilarpagssue tássung-
-narmata Jîsuse ugperfigilerdlugo.

12 aĸago ĸaungmat inugpagssuit nagdliússiartortut Jîsuse tu-
-saramíko Jerûsalâmut pilersoĸ, 13 palmit avaleĸutainik tigusiv- Mat. 21,1 tt.
-dlutik aníput pâriartordlugo tordlulavdlutigdlo: ùsiána, pivdluardle Mák. 11,1 tt.
Nâlagkap arĸa pigalugo tikiútoĸ, Israîlip kúngia. 14 Jîsusivdle Lúk. 19,29 tt. tugs. 118,
siutitûaraĸ pigamiuk ĸânut ingípoĸ, sôrdlo agdlagsimassoĸ: 15 er- 25 t.
-seĸinak, Sîunip pania ûmâ, takuvat kúngigssat aggersoĸ siutitûp Sagg. 9,9.
norrâta ĸâne ĸimugserdlune. 16 tamánale ajoĸersugaisa taimane
malugíngilât; kisiáne Jîsuse nâlangnarsingmat erĸailerput taima
agdlagsimangmat pivdlugo, taimailiorfigingmássugdlo. 17 tauva i-
-nuit táussuma ilagissaisa nalunaiáissutigât Lãsaruse ilivermit 11,43.
ĸaerĸusimagâ, toĸussunitdlo makitíkâ. 18 tamánalo pivdlugo inuit
pâriartorpât, tamatumínga nalunaerĸutiliortoĸ tusaramíko. 19 tau-

-va farisîarit oĸaloĸatigîlerput: tássa saperdluínarpuse; takuvase
tamarssuarmik maligpât.
[20]táukuale nagdliússivíkut tugsiariartorsimassut ilait Grīke-
-riussut. [21]táukua Pilípo ornigpât, táuna Bîtsaitame Galilîamī-
-tume nunaĸartoĸ, kínuvigalugulo oĸardlutik: nâlagaĸ-â, Jîsuse ta-
-kujumagaluaĸârput. [22]tauva Pilípo Antriarsimut oĸariartorame
Pilípo Antriarsilo Jîsusimut oĸariartorput. [23]Jîsusivdle sãpai o-
-ĸardlune: inûp ernerata nâlangnarsivigssâ nagdliúpoĸ. [24]ilumut,
ilumut oĸáupavse: nautsîagssaĸ kajûssiagssaĸ ivssup iluanut tug-
-dlunilo toĸúngíkune atausiugínásavoĸ, toĸugunile amerdlasûnik
Mat. 10,39. kingunigssiúsavoĸ. [25]inũssutsiminik asangnigtup inũssutse ánaiu-
— 16,25. -mârpâ; matumanile silame inũssutsiminik pissariaĸartitsíngitsup
Lúk. 17,33. inũssutse pigítuínarumârpâ nâgssáungitsumik inũsavdlune. [26]u-
-vavnut kivfartorumassup maligdlinga, kivfaralo nungutdlugit na-
-jugkavnĩsavoĸ: uvavnutdlo kivfartortoĸ atâtap ataĸísavâ. [27]mãna
tarniga sujòravoĸ; ĸanordlo oĸásaunga? atâtaĸ, ánáunga nagdliú-
-tumit matumánga. tamánale pivdlugo nagdliútoĸ tamána tikí-
-para. [28]atâtaĸ, arĸit nâlangnarsisíssuk. tauva nipe ĸilangmit
17,4 f. tusartípoĸ: nâlangnarsiserêrpara, nâlangnarsiserĸigkumârdlugulo.
[29]tauva inuit najuissut tusarnârtut kagdlersimassumik oĸarput;
ilaitdle oĸarput: íngilip oĸalugfigisimavâ. [30]Jîsusip sãpai oĸar-
-dlune: nipe tamána uvanga pivdlunga píngilaĸ, ilivse piv-
16,11. -dluse pivoĸ. [31]mãna silarssuaĸ mána erĸartũneĸalerpoĸ; mãna
3,14. silarssûp matuma nâlagâ ajagtorneĸásavoĸ. [32]uvangalo nunamit
ĸangátartitauleruma tamaisa uvavnut kajungersíkumârpáka. [33]tai-
18,32. -male oĸarpoĸ nalunaerumavdlune ĸanoĸ ítumik toĸúsagame.
tugs. 89,29. [34]tauva inuit akivât: inatsisinit tusarpugut, Kristuse nâgssáungit-
— 110,4. -sumik ítuásassoĸ; ĸanorme tauva oĸarpit: inûp ernera ĸangá-
Dân. 7,14. -tartitáusassoĸ? kina inûp ernera piviuk? [35]tauva Jîsusip sãpai:
7,33. ĸaumassup sule najutdlatsiaratdlásavâse. ĸaumassoĸ ilivsínĩkat-
-dlartitdlugo ingerdlagitse, târsíssuterĸunase; mássa târtúkut inger-
Lúk. 16,8. -dlassup ornigagsse naluvâ. [36]ĸaumassoĸ ugperfigisiuk ĸauma-
-ssoĸ ilivsínĩkatdlartitdlugo, ĸaumassumut ĸitornarerĸuvdluse.
Jîsuse taima oĸalugkame autdlarpoĸ táukunánga issertordlune.
[37]naugdle issigititdlugit taima agtigissunik nalunaerĸutilior-
Is. 53,1. -toĸ ugperfigíngilât; [38]erĸòrĸuvdlugo pruvfîtip Isaiap oĸausia, o-
Rûm. 10,16. -ĸarame: Nâlagaĸ, tusardliússarput kia ugperísavâ? kimutdlo
Nâlagkap talia nalunaersimava? [39]tamána pivdlugo ugpersínáu-
Is. 6,9 f. -ngitdlat, Isaia ãma oĸarmat: [40]issait tagpîtdlisípai, ũmataitdlo

mángertípai, issimingnik takungnerĸunagit, ũmatimingnigdlo mi- Mat. 13,14 f. ap. sul. 28,26 f.
-sigerĸunagit; sângniarĸunagit uvavnutdlo katsorsarĸunagit. [41] tai-
-ma Isaia oĸalugpoĸ nâlangnarssusia takugamiuk, oĸautigigamiug- Js. 6,1.
-dlo. [42] taimáitoĸ sujulerssuissutdlũnît ilarpâluisa ugperfigiga- 9,22.
-luarpât, kisiáne farisîarit pivdlugit ángîarumángitdlat, nâlagiartar-
-fingmingnit pèrserĸunatik; [43] inungne nâlangnarsinigssaĸ Gûtime 5,44.
nâlangnarsinigssamit angnerutíkamíko. [44] Jîsusile tordlulavdlune
oĸarpoĸ: uvavnut ugpertoĸ uvavnut pinane autdlartitsissivnut ug-
-perpoĸ. [45] uvavnigdlo takungnigtup autdlartitsissiga takuvâ. 8,12.
[46] káumarĸutauvdlunga silarssuarmut pivunga, uvavnut ugpertoĸ 8,19.
târtumĩtuarĸunago. [47] oĸautsivnigdlo tusartoĸ ugperinagitdlo, táu-
-na uvanga erĸartũsángilara; mássa tikiutíngilanga silamiut erĸar- 3,17.
-tũsavdlugit, kisiáne ánáusavdlugit. [48] uvavnik asigínaissoĸ oĸaut-
-síkalo ilagsiumanagit, táuna erĸartũssissigssaĸarpoĸ; oĸautsip
oĸauserissama erĸartũkumârpâ uvdlut naggatigssãne. [49] mássa 5,45.
isumavnik oĸalúngilanga, atâtavdle autdlartitsissima inápânga ĸanoĸ 14,10.
oĸásassunga ĸanordlo oĸalúsassunga. [50] inássutâlo ilisimavara inũ-
-ssutaussoĸ nâgssáungitsoĸ. taimáitumik oĸalugkângama taima 6,63.
oĸalugtarpunga sôrdlo atâtap oĸáukânga.

kapitalit 13.

Jîsusip ajoĸersugkame isigait uvfarai; pisitsissigsse nalunaerâ; inássúmik nutâmik tunigai; Pîtrusip miserratigiumârâne nalunaersoĸ.

[1] pôrskile nagdliutínago, silamit matumánga atâtamut aut- Mat. 26,17.
-dlarfigsse nagdliútoĸ Jîsusip ilisimagamiuk: sôrdlo ilane asagai
silarssuarmĩtut, taimaitdlune asavai naggatigssamut agdlât. [2] ú-
-núkutdlo nerileramik, mamardlîssorssûp*) Jûtarse Sîmûp ernera 13,27.
Iskâriôĸ ũmámiulerêrmago piserĸuvdlugo, [3] Jîsusilo ilisimagame
atâtap sût tamaisa agssangminut túniúsimagai, Gûtimitdlo aut- 3,35.
-dlarsimavdlune kingumut Gûtimut piartúsagame: [4] tauva nerri-
-vingmit nikuípoĸ, ánoraiardlunilo ánorâminermik sâliaĸuserpoĸ
ĸiterúmigut, [5] tauvalo imeĸ pûgútamut kuivâ, ajoĸersugkamilo i-
-sigait uvfalerpai ánorâminermigdlo sâliaĸúminik atdlarterdlugit.
[6] Sîmût Pîtruse tauva tikípâ; táussumale oĸarfigâ: Nâlagaĸ, isig-
-káka ivdlit uvfásavigit? [7] Jîsusip akivâ oĸardlune: suliara mãna
nalugatdlarpat, kingornale ilisimalerumârpat. [8] Pîtrusip sãpâ: i-
-sigkáka uvfarnaviásángilatit. Jîsusip akivâ: uvfángíkuvkit pig-

*) tôrnârssûp, Diâvulup.

-ssarseĸatigísángilarma. [9] Sîmûp Pîtrusip sãpâ: Nâlagaĸ, isigká-
-ka pĩnarnagit agssákalo niaĸoralo písagitit. [10] Jîsusip oĸarfigâ:
uvfarsimassoĸ isigáinarmigut uvfarsimagune minguerdluínarsimása-
15,3. -voĸ. ilivsilo minguersimavuse, tamákerasile. [11] mássa pisitsi-
6,64. -ssigsse nalúngíkâ; tamána pivdlugo oĸarpoĸ: tamákerase mi-
-nguersimavuse.

[12] tauva isigait uvfarêramigit, ánorássanilo atigamigit kingu-
-mut nerrivingmut ingípoĸ oĸarfigalugitdlo: sugivse sianigaisiuk?
[13] ajoĸersortivsínik nâlagkavsínigdlo taissarpavsinga, mássalo oĸar-
-dluardluse, táunaugama. [14] tauva uvanga isigkase uvfaravkit,
nauk nâlagaralungalo ajoĸersortigigivsinga, taimátaoĸ ilivse isig-
-kavsínik uvfaĸatigĩsause. [15] maligagssamik pivavse taimailiorĸuv-
15,20. -dluse sôrdlo ilivsínut iliortunga. [16] ilumut, ilumut oĸáupavse:
Mat. 10,24. kivfaĸ angnerúngilaĸ nâlagkaminit, autdlartitardlũnît angnerúngi-
Lúk. 6,40. — 22,27. -laĸ autdlartitsissiminit. [17] tamána ilisimaguvsiuk taimailiordluse
pivdluásause. [18] tamavse pivdluse oĸángilanga, ĸinigkáka nalúngí-
tugs. 41,10. -navkit. agdlagkatdle erĸûtísáput imáitut: nereĸatima kingmig-
ap. sul. 1,16. -sarpânga. [19] mãna oĸarfigâvse taimailíngíkatdlarnerane, taimai-
14,29. -ligpat ugpererĸuvdlusinga uvangaussunga. [20] ilumut, ilumut oĸáu-
Mat. 10,40. -pavse: autdlartitagssavnik ilagsissup uvanga ilagsivânga, uvav-
Lúk. 9,48. -nigdle ilagsissup autdlartitsissiga ilagsivâ.

Mat. 26, [21] taima oĸarame Jîsuse anernermigut aliatsagpoĸ nalunaiaiv-
21-25. -dlunilo oĸardlune: ilumut, ilumut oĸáupavse: ilavse pisíkumâr-
Mák. 14, -pânga. [22] tauva ajoĸersugkat issíkuteĸatigîlerput nalornivdlutik
18-21. Lúk.22,21 tt. kina pivdlugo taima oĸalungnersoĸ. [23] ajoĸersugaisale ilât, Jîsu-
-sip nerisitdlutik sagdlerissâ, táuna asassâ, [24] Sîmûp Pîtrusip i-
-ssingmigpâ sujunersiorĸuvdlugo kina pivdlugo taima oĸalungner-
-soĸ. [25] táunale Jîsusip sakiainut tulordlune táussumúnga oĸar-
-poĸ: Nâlagaĸ, kina piviuk? [26] Jîsusip akivâ: agfakumik misug-
-kavnik tunissagssara táunauvoĸ. tauva agfako misugdlugo Jû-
-tarsimut Sîmûp erneranut Iskâriûmut túniúpâ. [27] agfako táu-
-ssuma îngmago Sãtanip pulavâ. Jîsusip tauva oĸarfigâ: pina-
-suarit. [28] nereĸataile ilisimassoĸángitdlat suna pivdlugo taima
oĸarfigigâ. [29] Jûtarse pûligtaungmat ilait isumaĸarput Jîsusip o-
-ĸarfigigâ nagdliússivíkut atugagssamingnik piserĸuvdlugo, pîtsut-
-dlũnît sumik tunerĸuvdlugit. [30] táussumale agfako pigamiuk
ernĩnaĸ anivoĸ, mássa únuaussoĸ.

[31] aningmatdle Jîsuse oĸarpoĸ: mãna inûp ernera nâlangnar-
-sivoĸ, Gûtilo nâlangnarsivoĸ táussumûna. [32] Gûte táussumûna

nâlangnarsingmat, ãmátaoĸ Gûtip nâlangnarsisíkumârpâ ingmine,
mássalo ĸilamik písavdlugo. 33 kitornánguáka, najutdlatsiaratdlá- 7,33 t.
-savavse. ujarumârpavsinga, sôrdlulo Jûtinut oĸartunga, taimá- 8,21 t.
-taoĸ mãna ilivsínut oĸarpunga: ornigagssavnut pisínáungilase.
34 inássúmik nutâmik tunivavse, asaĸatigêrĸuvdluse; sôrdlo uva- 15,12. 17.
-nga asagivse, taimátaoĸ ilivse asaĸatigêrĸuvdluse. 35 matumánga
tamarmik ilisarísavâse ajoĸersugarigivse: asaĸatigîgkuvse. 36 Sî-
-mûp Pîtrusip oĸarfigâ: Nâlagaĸ, sumut písagavit? Jîsusip akivâ:
ornigagssavnut mãna maligsínáungilarma, kingornale maligkumâr-
-parma. 37 Pîtrusip sãpâ: Nâlagaĸ, sôĸ mãna maligsínáungilav-
-kit? inũssusera iperásavara pivdlutit. 38 Jîsusip akivâ: inũssut- Mat.26.34.
-sit iperásaviuk pivdlunga? ilumut, ilumut oĸáupavkit: tingmiautit Mák. 14,30. Lúk. 22,34.
angutiviartât ĸardlortínago pingasoriardlutit miserratigiumârparma.

kapitalit 14.

ugpertine Jîsusip atâtamine inigssioriartorai, nangmineĸ avĸutauvdlune; Jîsusimik takungnigtup atâtaĸ takugâ; atâtaminut autdlásagame asassine sarĸúmerfigerĸigku-mârai anernermigdlo ivdlernartumik autdlartitsivfigiumârdlugit; erĸigsíssúmik piminik tunigai.

1 ũmatise ánilãngíkilit. Gûtimut ugperitse, uvavnutdlo ug- 14,27.
-peritse. 2 atâtama igdluane inigssat amerdlaĸaut. taimáingig-
-pat oĸarfigisimásagaluarivse. inigssioriartorpavse. 3 inigssioriar- 14,18.
-torèruvsilo kingumut tikiúkumârpunga, uvavnutdlo pisíkumârpavse 12,26. 17,24.
najugkavnêrĸuvdluse. 4 ornigagssaralo nalúngilarse, ãmátaoĸ av- 13,33.36.
-kut nalúngilarse. 5 Tûmap tauva oĸarfigâ: Nâlagaĸ, ornigagssat
naluvarput; ĸanorme tauva avĸut ilisimásavarput? 6 Jîsusip sãpâ:
uvanga avĸutauvunga sagdlusuíssutauvdlungalo inũssutauvdlunga-
-lo; avdlákut atâtamut pissoĸarsínáungilaĸ, uvavkut kisiáne. 7 i- 8,19.
-lisariguvsinga atâtagátaoĸ ilisarerĸajaĸârse; mánalo kigdligalugo
ilisarilerparse takusimavdlugulo. 8 Pilípup tauva oĸarfigâ: Nâla-
-gaĸ, atâtaĸ takularput, nãmagísavarput tauva. 9 Jîsusip sãpâ:
ima sivisutigissumik najorivse sule ilisimángilinga, Pilípo-â? u-
-vavnik takungnigtup atâtaĸ takuvâ; suvdlutit tauva oĸarpit: atâ-
-taĸ takularput? 10 ugperíngilinga atâtamĩtunga atâtardlo uvavnĩ- 12,49.
-toĸ? oĸautsit ilivsínut oĸauserissáka isumavnik oĸauseríngiláka.
atâtavdle uvavnĩtuartup suliat suliarai. 11 ugperisinga atâtamĩtu-
-nga atâtardlo uvavnĩtoĸ; suliatdlũnît tamáko pivdlugit ugperisi-
-nga. 12 ilumut, ilumut oĸáupavse: suliat suliarissáka uvavnut
ugpertuvtaoĸ suliariumârpai; tamákua angerĸingilũnît suliariumâr-

16,23. -pai, atâtamut autdlásagama. 13 suna nalingínaĸ ativkut ĸínuti-
Mák. 11,24. -giguvsiuk taimailiorumârpunga, atâtaĸ nâlangnarserĸuvdlugo er-
-níkut. 14 sumik ativkut ĸinuguvse taimailiorumârpunga. 15 a-
14,21. 23. -saguvsinga inássutíka maleruarsigik. 16 atâtardlo ĸínuvigiumâr-
15,10. -para, táussumalo tunísavâse igdlersuissumik avdlamik, nâgssáu-
15,26. -ngitsumik ilivsínītuarĸuvdlugo: 17 tássa anernermik ivssumínga
16,17. sagdlusuitsumik silamiut pigilersínáungisãnik; mássa táukua ta-
-kúngilât ilisimanagulo, ilivsile ilisimavarse, ilivsínītuarumârmat
iluvsínīsavdlunilo. 18 iliarssúngortísángilavse; ornigkumârpavse.
16,16. 19 ĸilamik silamiut takúsáisavãnga, ilivsile takujumârpavsinga; má-
-ssa uvanga inûgama ilivsísaoĸ inũsause. 20 taimailigpat nalu-
-jungnáisavavsinga atâtavnītunga, ilivsilo uvavnîtdluse uvangalo
ilivsínîtdlunga. 21 inássutivnik pigingnigtoĸ maleruardlugitdlo, tá-
-ssauvoĸ uvavnik asangnigtoĸ; uvavnigdle asangnigtoĸ atâtama
asajumârpâ, uvangalo asajumârpara sarĸúmerfigalugulo. 22 Jûtar-
-sip Iskâriũngitsup tauva oĸarfigâ: Nâlagaĸ, suna akornutaung-
-mat uvavtínut sarĸúmerumavit silamiunutdlo pinatit? 23 Jîsusip
akivà oĸardlune: uvavnik asangnigtup oĸautsíka maleruásavai,
atâtamalo asásavâ, ornigkumârparputdlo inigssivigalugo. 24 uvav-
7,16. -nik asangníngitsup oĸautsíka maleruartaríngilai; oĸauserdlo tu-
-sagarse uvanga pigíngilara, atâtavdle autdlartitsissima pigâ.
25 tamákuninga oĸalugfigâvse sule najoravse. 26 igdlersuissuv-
16,13. -dle anernerup ivdlernartup, atâtap uvanga pivdlunga autdlarti-
-tagssâta, táussuma tamanik ajoĸersúsavâse, erĸaisíkumârpâsilo
ilivsínut oĸauserissavnik tamanik. 27 erĸigsíssúmik ĸimatsivigâvse;
erĸigsíssúmik uvanga pivnik tunivavse; silamiut ilerĸuatut píngi-
-lavse. ũmatise ánilãngíkilit nâsângalernatigdlo. 28 tusarpavsi-
14,3. -nga oĸarfigigivse: autdlarumârpunga, kingumutdlo ornigkumâr-
10,29. -pavse. asaguvsinga tipaitsorĸajaĸause oĸarama: atâtamut písau-
13,19. -nga; atâtaĸ uvavnit angnerungmat. 29 mãnalo tamatumínga o-
12,31. -ĸarfigâvse nagdliutíngíkatdlarnerane, nagdliugpat ugperĸuvdluse.
30 kingorna amerdlasûnik oĸalugfigísángilavse, silap matuma nâ-
-lagâ aggilermat soĸaranilo uvavne. 31 silamiutdle ilisimarĸuv-
-dlugit atâtaĸ asagiga, taimailiortungalo sôrdlo atâtap inákânga:
Mat. 26,46. Mák. 14,42. nikuitdluse tássánga autdlarta.

kapitalit 15.

Jîsuse tássautítoĸ vĩneĸut piviussoĸ ugpertine avaleĸutigalugit; asangningneĸ tamanit angneĸ nalunaerdlugo asaĸatigêrĸugai; silamiunit ûmigssorneĸardlutigdlo ĸinugineĸarumârtut; igdlersuissugssamigdle anernermik sagdlusuitsumik únersorfigigai nalunaiaisseĸatigssãnik.

1 uvanga-una vĩneĸut piviussoĸ, atâtagalo vĩneĸutilerissûvoĸ.
2 avaleĸutit uvavnĩtut ineritittaĸángitsut nungutdlugit pêrarai, ine-
-rititaĸartutdlo nungutdlugit naunerdlugtuiararai, amerdlanernik
ineritittaĸarĸuvdlugit. 3 ilivse mãna pêrúpuse oĸausek ilivsínut 13,10.
oĸauserissara píssutigalugo. 4 uvavnĩtuaritse, uvangalo ilivsínĩ-
-tuardlunga. sôrdlo avaleĸut ingminit ineritittaĸarsínáungitsoĸ vĩ-
-neĸúmĩtuángíkune, taimátaoĸ ilivse sapísause uvavnĩtuángíkuvse.
5 uvanga-una vĩneĸut, ilivse avaleĸutauvuse. uvavnĩtuartoĸ, uva-
-ngalo táussumanĩtuaruma, ineritittaĸangãsavoĸ; mássa uvanga ila-
-ginanga saperdluínarpuse. 6 uvavnĩtuángitsoĸ avaleĸutitut igi-
-táusavoĸ toĸuvdlunilo; taimáitut katerssorarait ingnermutdlo ĸi-
-ssugalugit ikivkardlugitdlo. 7 uvavnĩtuaruvse, oĸautsíkalo iluv-
-sínĩtuarpata, tauva sumik piumassavsínik ĸinuguvse taima pi- 14,13.
-neĸásause. 8 ineritittaĸangâruvse atâtaga nâlangnarsísavoĸ, uva-
-ngalo ajoĸersugarilísavavse. 9 sôrdlo atâtap asagânga, taima-
-tut asavavse; asangnigssutsivnĩtuaritse. 10 inássutíka malerua- 14,15.
-ruvsigik asangnigssutsivnĩtuásause, sôrdlo uvanga atâtama inássu-
-tai maleruaríka asangnigssusianĩtuardlungalo. 11 taima oĸalug-
-figâvse tipaitsugssusera iluvsínĩtuarĸuvdlugo, tipaitsugssusersilo 17,13.
nãmagterĸuvdlugo. 12 inássutiga tássa asaĸatigĩsassuse, sôrdlo 13,34.
uvanga asagivse. 13 asangningneĸ tamanit angneĸ tássa inũssutse 1 Juán. 3,16.
iperaráine ikíngutine pivdlugit. 14 inássutíka maligkuvsigik ikí- 8,31.
-ngutigísavavse. 15 kivfavnik táisaerpavse, nâlagkame suliai kivfap
nalungmagit; kisiáne ikíngutivnik taivavse, atâtavnit tusagkavnik
tamanik nalunaerfigigavse. 16 ilivse ĸinigaríngilavsinga, uvangale 6,70.
ĸinigarâvse ivertitaralusilo ineritittaĸaleriartorĸuvdluse, ineritittasi-
-lo soraerĸunagit; atâtap tunísangmase sumigdlũnît ativkut ĸí- 14,13.
-nuvigiguvsíne. 17 ilivsínut inássutiga tássa asaĸatigĩsassuse. 13,34.
18 silamiut ûmigssorpase, ilisimásause tauva ilivsínit ûmig- 7,7.
-ssorĸârãnga. 19 silamiut ilagigunise pisik asarĸajarpait; ilagíngí-
-namisile, uvangale silamiunit ĸineravse, taimáitumik silamiut û-
-migssorpâse. 20 oĸausek erĸainiarsiuk ilivsínut oĸauserissara: 13,16.
kivfaĸ angnerúngilaĸ nâlagkaminit. uvanga ĸinugigaminga ilivsí- Mat. 10,24. Lúk. 6,40.
-saoĸ ĸinugiumârpâse; uvanga oĸautsíka maleruaramíkik ilivsísaoĸ

oĸautsise maleruarumârpait. [21] tamákuníngale tamanik piumârpâse
16,3. atera pivdlugo, autdlartitsissiga ilisaríngínamíko. [22] oĸarfigiartor-
9,41. -dlugit tikiutíngíkuma ajortuliaĸángerĸajaĸaut; mãnale ajortulia-
-mingnut patsisigssaerúput. [23] uvavnik ûmigssuissup atâtagátaoĸ
7,31. ûmigssorpâ. [24] suliat avdlap suliaríngisáinagai akornáne suliarisi-
10,38. -mángíkuvkit ajortuliaĸángerĸajaĸaut; mãnale takusimagaluardlu-
14,11. -git taimáitoĸ uvangalo atâtagalo ûmigssorpâtigut. [25] tássa oĸau-
tugs. 35,19. -seĸ erĸôrĸuvdlugo inatsisaine agdlagsimassoĸ imáitoĸ: píngíkiv-
— 69,5. -tik ûmigssorpãnga. [26] igdlersuissordle tikiúkune atâtamit i-
14,16. 16,7 f. -livsínut autdlartitagssara, anerneĸ ivna sagdlusuitsoĸ atâtamit
pissoĸ, táussuma nalunaiáissutigísavânga. [27] ãmátaoĸ ilivse nalu-
ap. sul. 5,32. -naiaiumârpuse, pilerĸârnivnit najoravsinga.

kapitalit 16.

ugpertut ĸinuginеĸartarnigssaningne mamiatsángitsut Nâlagkavdlo autdlarnigssâ alia-
-sûtigingãsanago, igdlersuissoĸ tikiútugssaĸ nalujungnaersitsísangmat ajortimik iluar-
-nermigdlo erĸartũssinermigdlo; aliasugkumâraluartut aliasugssusiat tipaitsungnermik
taorserneĸásassoĸ; Jîsusip arĸagut ĸínutigissaussut túniúneĸarumârtut; ajoĸersugai
ugperalugo oĸaraluartut nangminermingnut siámarumârtut.

[1] tamákunínga oĸalugfigâvse mamiatsarĸunase. [2] nâlagiar-
-tarfingmingnit pêrsíkumârpâse; mássalo uvdlut nagdliúkumârput,
tauva ilivsínik toĸutsissut taimailiornermingnik Gûte kivfartorfigi-
-sorísavât. [3] taimailiorfigiumârpâsile atâtardlũnît uvangalũnît ili-
-saríngínamisigut. [4] tamatumíngale oĸalugfigigavse, tássa nag-
-dliugpat erĸáisagavsiuk taima oĸarfigigivse; pilerĸârnivnitdle ta-
-matumínga oĸalugfigíngilavse, najoravse. [5] mãnale autdlartitsi-
13,36. -ssivnut autdlalerpunga, ardlavsínitdlo ima aperineĸángilanga: su-
14,5. -mut písavit? [6] tamákuníngale oĸalugfigigavse ũmatise aliasu-
-ngâlerput. [7] ilumôrtumigdle oĸáupavse: iluanãsause autdlásaga-
-ma. mássa autdlángíkuma igdlersuissup ornísángilâse; autdla-
-rumale ilivsínut autdlartíkumârpara. [8] tikiúkunilo táussuma si-
-lamiut nalujungnaersísavai ajortimik iluarnermigdlo erĸartũssi-
-nermigdlo. [9] ajortimik: tássa ugperfigíngingmánga; [10] iluarner-
-mik: tássa atâtamut autdlásagama, takúsáisagavsingalo; [11] er-
12,31. -ĸartũssinermik: tássa silap matuma nâlagâ erĸartũneĸarmat.
[12] sule oĸausigssaĸangâraluarpunga ilivsínut, mãnale artoratdlar-
-pase. [13] ivnale anerneĸ sagdlusuitsoĸ tikiúkune, táussuma ilu-
-môrnermut tamarmut tasíssersũkumârpâse. mássa ingminit o-
-ĸalúsángilaĸ, tusagkaminigdle oĸalugkumârpoĸ, piumârtugssatdlo

ilivsínut oĸautigísavai. 14 táussuma nâlaugnarsisíkumârpânga, piv-
-nit písagamigit ilivsínut oĸautigissagssane. 15 atâtama pè tamai- 17,10.
-sa pigãka, taimáituinik oĸarpunga: pivnit písavai ilivsínut oĸau-
-tigissagssane. 16 ĸilamik takúsáisavavsinga, ãmalo ĸilamik ta- 14,19.
-korĸigkumârpavsinga, atâtamut autdlásagama. 17 tauva ajoĸer-
-sugaisa ilait oĸaloĸatigîlerput: suna pinerpâ, oĸarame: ĸilamik
takúsáisavavsinga, ãmalo ĸilamik takorĸigkumârpavsinga; imalo
oĸarame: atâtamut autdlásagama? 18 oĸarputdlo: suna pinerpâ.
oĸarame: ĸilamik? oĸausia naloĸârput 19 Jîsusip tauva ilisima-
-gamigit aperiumagãne, oĸarfigai: aperssortáussutigârse oĸarama:
ĸilamik takúsáisavavsinga, ãmalo ĸilamik takorĸigkumârpavsinga.
20 ilumut, ilumut oĸáupavse: ilivse ĸiavdlusilo nimârumârpuse, si-
-lamiutdle tipaitsúsáput; ilivse aliasugkumârpuse, aliasugssuser-
-sile tipaitsungnermik taorserneĸásavoĸ. 21 arnaĸ ernisulerângame
aliasugtarpoĸ, ernivigsse nagdliungmat; ernerêrângamile nâgdliung-
-nartoĸ erĸaimajungnaerarâ tipaitsungnermit inúngortoĸarmat.
22 ilivsísaoĸ mãna aliasugkaluarpuse; takorĸigkumârpavsile, ũma-
-tisilo tipaitsúsáput, tipaitsugssutsivsínigdlo arsârneĸásángilase.
23 tamána nagdliugpat sumik aperssúsángilavsinga. ilumut, ilumut
oĸáupavse: sumik atâtaĸ ativkut ĸínuvigiguvsiuk tuniumârpâse.
24 sule ativkut ĸínutigissaĸángilase; ĸinugitse, písause tauva, ti- 14,13. 15,11.
-paitsugssuserse nãmagterĸuvdlugo.

25 tamákuninga oĸalugfigâvse ássersûtitigut; nagdliúkumârpor-
-dle oĸalugfigilerumârivse ássersûtáungitsutigut, navsuitsumik o-
-ĸalugfigilerumâravse atâtavnik. 26 tamána nagdliugpat ativkut
ĸinujumârpuse; oĸarfigíngilavsilo atâtamut ĸínúkumavdluse; 27 má-
-ssa atâtap nangmineĸ asavâse, asagavsinga ugperalungalo Gûti-
-mit pissunga. 28 atâtamit anivdlunga silarssuarmut pigama, ki-
-ngumut silarssuaĸ ĸimagdlugo atâtamut autdlarumârpunga. 29 a-
-joĸersugaisa tauva oĸarfigât: tássa navsuitsumik oĸalugputit, á-
-ssersûtíkut pinatit. 30 mãna nalujungnaerpavtigit sût tamaisa 2,25.
ilisimagitit, aperĸutigdlîvigissariaĸartíngitsutit; taimáitumik ugpe-
-râvtigit Gûtimit pissutit. 31 Jîsusip akivai: mãna ugperpuse: 32 ata,
uvdlut nagdliúkumârput, mãnákume nagdliúsimáput, tauva siáma- Mat. 26,
-rumârpuse nungutdluse nangminivsínut uvangalo kisíngorutdlu- 31. 56.
-nga; mássale kisimĩngitsunga, atâtap najormanga. 33 tamákuní- 8,16.
-nga oĸalugfigâvse uvavkut erĸigserĸuvdluse. silarssuarme nâg-
-dliúsause, tugpatdleritsile, silarssuarmut ajugaugama.

kapitalit 17.

Jîsuse palasiunertut tugsiússissoĸ.

11,41. 1 tamákuninga Jîsuse oĸalugkame, ĸilangmut ârdlordlune o-
-ĸarpoĸ: atâtaĸ, mãna nagdliúpoĸ, ernerit nâlangnarsisíssuk, iv-
Mat. 11,27. -dlítaoĸ ernernut nâlangnarsiserĸuvdlutit; 2 sôrdlo pigínáussuse-
6,39. -ĸartíkit uvinilingnut tamanut, ingminut túniússatit tamaisa tu-
1 Juán. 5,20. -nerĸuvdlugit inũssúmik nâgssáungitsumik. 3 tássauvordle inũ-
-ssut nâgssáungitsoĸ: ivdlit ilisaralutit kisivit ilumut Gûtiussu-
-tit, autdlartitatdlo Jîsuse Kristusiussoĸ ilisaralugo. 4 nuna-
5,36. -me nâlangnarsisípavkit; suliaĸ uvavnut suliarerĸussaĸ nãmag-
4,34. -sivara. 5 mãnalo, atâtaĸ-â, nâlangnarsisínga ilingne nâlangnar-
-ssutsivnik silarssuaĸángíkatdlarmat ilingne pigissavnik. 6 a-
-ternik nalujungnaersípáka inuit uvavnut túniússatit silamiunit
ĸinigkatit; ivdlit pigigaluaragkit uvavnut túniúpatit, táukualo o-
-ĸautsisit aulajangiúpait. 7 mãna nalujungnaerpait uvavnut tú-
-niússatit tamaisa ilingnit pisimassut. 8 mássa oĸautsit uvav-
-nut túniússatit táukunúnga túniúpáka; táukualo pigilerpait ilu-
17,25. -mut ilisaralunga ilingnit pissunga ugperalungalo ivdlit autdlartí-
16,30. -kingma. 9 táuko tugsiúpáka; silamiut tugsiutíngiláka, táukule
14,16. uvavnut túniússatit tugsiúpáka, ivdlit pigigagkit. 10 píka tamaisa
16,15. pigâtit, pisitdlo uvanga pigãka; táukunanilo nâlangnarsivunga.
11 uvangalo silarssuarmĩkungnaerpunga, ukule sule silarssuarmĩput,
uvangalo ornigpavkit. atâtaĸ ivdlernartutit-â, aternut aulaja-
-ngersíkit uvavnut túniússatit uvavtitut atausiorĸuvdlugit. 12 si-
18,9. -larssuarme najoratdlaravkit aternut aulajangersípáka; uvavnut
13,18. túniússatit pârigavkit támartoĸángitdlat, táuna támarnermik pí-
-ssusilik kisime támarpoĸ, agdlagkat erĸôrĸuvdlugit. 13 mãnale
15,11. ornigpavkit, taimalo oĸalugpunga sule silarssuarmĩtitdlunga, ti-
-paitsûtiga ukununga ilumiugivdluínarĸuvdlugo. 14 oĸautsingnik
15,18 t. tuniváka, silarssûvdlo inuisa ûmigssorpait ilagíngínamíkik, sôrdlo
uvangátaoĸ silarssûp inuisa ilagíngíkãnga. 15 tugsiutíngiláka silar-
Mat. 6,13. -ssuarmit pêrĸuvdlugit, kisiáne ajortumut sernigerĸuvdlugit. 16 si-
-larssûp inuisa ilagíngilait, sôrdlo uvangátaoĸ silarssûp inuisa i-
-lagíngíkãnga. 17 sagdlusuíssutsigkut ivdlernartíkit; oĸautsisit sag-
-dlusuíssutáuput. 18 sôrdlo uvanga silamiunut autdlartíkingma,
Epr. 2,11. taimátaoĸ uko silamiunut autdlartípáka. 19 ivdlernartípunga táuko
pivdlugit, táukútaoĸ ivdlernartitaorĸuvdlugit sagdlusuíssutíkut.
20 táukuínáungitsutdlo tugsiúpáka, oĸausîsigut uvavnut ugperu-

-mârtut ilángutdlugit tugsiúpáka, ²¹tamaisa atausiorкuvdlugit,
sôrdlo ivdlit, atâtaк, uvavnītutit, uvangalo ilingnîtdlunga, táukútaoк
atausiorкuvdlugit uvavtíne, silamiunut ugpererкuvdlunga autdlar-
-tíkingma. ²²uvavnut nâlangnarssuseritiat táukunúnga pigitípara,
atausiorкuvdlugit sôrdlo uvagut atausiussugut; ²³uvanga táukuna- 17,11.
-nîtdlunga ivdlitdlo uvavnîtdlutit, atautsimut inersimalerкuvdlu-
-git, silamiutdlo nalujungnaerкuvdlugit autdlartíkingma, táukulo
asagitit, sôrdlo uvanga asagingma. ²⁴atâtaк, uvavnut túniússatit 12,26.
uvavnêrкuváka najugkavne, uvavnut nâlangnarssuseritiat táukunú- 14,3.
-nga takorкuvdlugo, asagangma silarssuaк túngavilerneкángíkat-
-dlarmat. ²⁵atâtaк nâpertuivdluartutit-â, silamiut ilisaríngilâ- 16,3.
-tit, uvangale ilisarâvkit, ukualo ilisarãnga autdlartíkingma. ²⁶ar- 17,8.
-кit táukunúnga nalunaerpara nalunaerкigkumârdlugulo, uvavnut 15,9.
asangnigssutsit táukunanêrкuvdlugo, uvangalo táukunanêrкuv-
-dlunga.

kapitalit 18.

Jîsuse Gitsîmanimîtoк Jûtarsíkut tigujartorât; sákutût nunamut nivertut; Pîtrusip Malkuse panarâ siutaerdlugo; Jîsuse palasiunerup igdlorssuanut erкungmássuk, Ang-narsimit kigdlisiorneкartitdlugo Pîtrusip miserratigissarâ; Pilâtusimut autdlarúkât, táussumalo kúngiússusianik sujunersigamiuk iperarniaraluarâ.

¹Jîsuse taima oкalugkame, ajoкersugkane ilagalugit anivoк Mat. 26,36 tt.
kũnguaк Kîtrûne ikârdlugo, nautsîvik tássanîngmat, tássunga iser- Mák.14,32tt.
-poк ajoкersugkane ilagalugit. ²pisitsissâtale Jûtarsip nautsîvik Lúk.22,39 tt.
tamána nalúngilãtaoк, Jîsusip ajoкersugkane tássane atautsimê- Lúk. 21,37.
-кatigissarmagit. ³tauva Jûtarsip sákutût pârsserкussat ilaseri-
-gamigit palasiuneritdlo farisîaritdlo kivfait, tássunga píput na-
-nerússissardlutik кutdlilissardlutigdlo sákulissardlutigdlo. ⁴Jî-
-susivdle ingminut nagdliúkumârtut tamaisa ilisimagamigit, sav-
-ssardlune aperai: kina ujarpisiuk? ⁵akivât: Jîsuse Nãsarámio.
Jîsusip sãpai: uvangauvunga. mássale Jûtarse pisitsissâ ilagigât.
⁶tauva oкarfigingmatik: uvangauvunga, uteriardlutik nunamut ni-
-verput. ⁷tauva apererкigpai: kina ujarpisiuk? akivât: Jîsuse
Nãsarámio. ⁸Jîsusip akivai: uvangaussunga oкarfigâvse; tauva
uvanga ujaruvsinga uko autdlardlit. ⁹tássa oкausia erкûtísang-
-mat oкarame: uvavnut túniússavit ilãnik támaissaкángilanga. 17,12.
¹⁰tauva Sîmûp Pîtrusip panalissáune amuvâ, palasiuneruvdlo Mat. 26,51 tt.
kivfâ panarpâ talerpigdlianik siutaerdlugo; kivfardle táuna Mal- Mák. 14,47.
-kusimik ateкarpoк. ¹¹Jîsusivdle Pîtruse oкarfigâ: panat pûanut Lúk, 22,50 t.

Mat. 26,42. mangúniaruk. ermutsip atâtama uvavnut túniússâta imâ imísá-
-ngínerpara?
Mat. 26,57. [12]tauva sákutût pârsseĸussat nâlagâtalo Jûtitdlo kivfaisa
Mák. 14,53. Lúk. 22,54. Jîsuse tiguvât ĸilerssordlugulo, [13]Angnarsimutdlo Kâjavfarsip u-
-kioĸ táuna palasiunerussup sakianut piserĸârpât. [14]Kâjavfarsile
11,50. táunauvoĸ Jûtinik sujúnersuissoĸ iluarnerunerardlugo inuk atau-
Mat. 26,58 tt. -seĸ toĸutaugpat inuit sivnerdlugit. [15]Sîmût-Pîtrusivdle ajo-
-ĸersugkavdlo avdlap Jîsuse maligpât; ajoĸersugardlo táuna pa-
-lasiunermut takornartáungíname Jîsuse iseĸatigâ palasiunerup
igdlorssuata kaujaluissânut; [16]Pîtrusile isertarfiup silatâne ĸeĸar-
20,2. -poĸ. tauva ajoĸersugaĸ táuna palasiunermut takornartáungitsoĸ
anivoĸ, arnardlo isertarfiup pârssissâ oĸarfigigamiuk Pîtruse iser-
Mat. 26,69 tt. -típâ. [17]tauva arnaĸ táuna isertarfiup pârssissâ Pîtrusimut o-
-ĸarpoĸ: ivdlítaoĸ inûp táussuma ajoĸersugaisa ilagâtit ilâ? nâg-
-gârpordle. [18]kivfatdle saĸissartutdlo tássane ĸeĸardlutik ingneĸ
ikumatíkât ĸîaerserdlutik, ĸîanaĸingmat; Pîtrusivdlo tássane
ĸîaerseĸatigai. [19]tauva palasiunerup Jîsuse aperssorpâ ajoĸer-
-sugainik ajoĸersûtainigdlo. [20]Jîsusip akivâ: inuit nalingínait tu-
Mat. 26,55 tt. -sâtitdlugit oĸalugtarpunga; ajoĸersuissáinarpunga nâlagiartar-
-fingne nâlagfingmilo, Jûtit nalingínait katerssortarfîne; isser-
-tordlunga oĸalúngisáinarpunga. [21]sôĸ uvanga aperssorpinga?
oĸalugfigissáka oĸautsivnik tusarsimassut aperssúkit, táukua o-
-ĸautsíka ilisimavait. [22]taimale oĸalugtitdlugo kivfat tássanĩtut
ilâta Jîsuse ĸarnagut isagpâ oĸardlunilo: palasiuneĸ taima akísa-
-viuk? [23]Jîsusip akivâ: ajortumik oĸalugsimaguma ajorssusia
nalunaiaruk; iluartumigdle oĸalugsimaguma suvdlutit patigpinga?
[24]Angnarsip tauva ĸilerssorsimassoĸ autdlartípâ palasiunermut
Mat. 26, Kâjavfarsimut. [25]Sîmût-Pîtrusile ĸeĸarpoĸ ĸîaerserdlune. tauva
71-75. oĸarfigât: ivdlítaoĸ ajoĸersugaisa ilagâtit ilâ? táunale misiardlune
Mák. 14,70 tt. Lúk. 22, nâggârpoĸ. [26]palasiunerup kivfaisa ilât Pîtrusip siutaigâta erĸar-
58-62. -dlia oĸarpoĸ: nautsîvingme áiparigit takúngínerpavkit? [27]Pîtru-
-sile ãma misiarpoĸ; tauvalo tingmiautit angutiviartât ĸardlorpoĸ.
Mat. 27,1 tt. [28]tauva Jîsuse Kâjavfarsimit autdlarúpât nunap nâlagâta
Mák. 15,1 tt. Lúk. 23,1 tt. igdlorssuanut, mássa uvdlaussoĸ; nangminerdle nunap nâlagâta
igdlorssuanut isíngitdlat mingugtíkumanatik, pôrskisiutigssaĸ ne-
-riumavdlugo. [29]tauva Pilâtusip ánivigai oĸardlune: inuk una su-
-mik únerdlûtiginiarpisiuk? [30]akivât oĸardlutik: pinerdlugsimá-
-ngigpat ilingnut pisíngerĸajaĸârput. [31]Pilâtusip tauva sãpai: i-
-livse tigusiuk erĸartûtdlugulo inatsisise maligdlugit. Jûtitdle

akivât: inungmik toĸutitserĸúngilâtigut. 32 tássa Jîsusip oĸausia 12.33.
erĸûtísangmat, nalunaerdlune oĸarame ĸanoĸ-ítumik toĸúsagame. Mat. 20,19.
33 tauva Pilâtuse kingumut nunap nâlagâta igdlorssuanut iserpoĸ
Jîsuse ĸaerĸuvdlugo aperalugulo: ivdlit táunauvit Jûtit kúngiat?
34 Jîsusip akivâ: isumangnik taima oĸarpit? avdlanitdlũnît taima
tusarpinga? 35 Pilâtusip sãpâ: Jûtiunerpunga? ínugtavit palasiu-
-neritdlo uvavnut pisípâtit; ĸanoĸ ilioravit? 36 Jîsusip akivâ: nâ-
-lagauvfiga silamit matumánga píngilaĸ. nâlagauvfiga silamit ma-
-tumánga pis̃imagpat kivfama igdlersorĸajarpãnga Jûtinut pisi-
-taorĸunanga; mãnale nâlagauvfiga tássánga píngilaĸ. 37 tauva
Pilâtusip oĸarfigâ: àríme, kúngiuvutit ilâ? Jîsusip akivâ: sôrdlo
oĸartutit, kúngiuvunga. inúngùtigalugulo nunamut píssutigâra
sagdlusuíssut nalunaiautigísavdlugo. sagdlusuíssúmit pissup ni- 8,47.
-piga tusararâ. 38 Pilâtusip sãpâ: suna-una sagdlusuíssut? tai-
-malo oĸarame kingumut Jûtinut anivoĸ oĸarfigalugit: uvanga 19,4.
patsisaussumik navssârfigíngilara. 39 ilerĸoĸarpusile pôrskiussú- Mat. 27,15 tt.
-kut [pitdlagagssaugaluaĸ] atauseĸ ilivsínut iperásagiga; ímaĸa Mák. 15,6 tt.
una Jûtit kúngiat iperarĸugigse? 40 tamarssuarmigdle ãma niv- Lúk. 23,17 tt.
-dlingârput oĸardlutik: táuna pinago, Barapa. mássale Barapa
ínungniartûvoĸ.

kapitalit 19.

Jîsuse iperartugauvdlunilo mitautigissaussoĸ Pilâtusip inungnut anisíkâ oĸauseĸardlune: takúsagigse inuk; Jûtit akueralugit sáningassulingmut kikiagtorĸugâ; kikiagtoramíko sákutût ánorai avguarait; Jîsuse sáningassulingme oĸauseĸartardlune anerningersoĸ; toĸorèrmat saorne navdlornagit sanerâgut kapigât; timâ ilineĸartoĸ.

1 Pilâtusip tauva Jîsuse tiguvâ iperartorĸuvdlugulo. 2 sáku- Lúk. 23,16.
-tûtdlo orpingnik kĩnarigsunik perdlaivdlutik niaĸorutsiorput, nia- Mat. 27,26 tt.
-ĸuanutdlo atitípât, ĸagdlersáumigdlo augpatdlarigsumik ĸagdler- Mák. 15,15 tt.
-pât 3 oĸardlutigdlo: pivdluarna Jûtit kúngiat ûmâ; isagtardlugulo.
4 tauva Pilâtuse ãma anivoĸ oĸarfigalugit: takuvarse ilivsínut anisí-
-para ilisimarĸuvdluse patsisaussumik navssârfigíngíkiga. 5 (Jîsu- 18,38.
-se tauva anivoĸ niaĸoruteĸardlune orpingnik kĩnarigsunik ĸag-
-dlersáumigdlo augpatdlarigsumik ĸagdlersimavdlune.) oĸarfigailo:
takúsagigse inuk. 6 palasiuneritdle kivfatdlo takuleramíko niv-
-dlingâlerput oĸardlutik: kikiagtoruk, sáningassulingmut kikiagto- Mat. 27,23.
-ruk. Pilâtusip sãpai: ilivse tiguvdlugo sáningassulingmut kikiag- 18,31.
-torsiuk, uvanga patsisaussumik navssârfigíngínavko. 7 Jûtit akivât: 3 Môr. 24,16.
inatsiseĸarpugut, tamákulo inatsisivut maligdlugit toĸúsavoĸ, ing- 10,33.

-minik Gûtimut erneritíkame. 8 oĸausek tamána Pilâtusip tu-
Mat. 26,63 tt. -saramiuk angnermik sujôralerpoĸ, 9 kingumutdlo nunap nâla-
-gâta igdlorssuanut iserdlune Jîsusimut oĸarpoĸ: sumit pivit?
Mat. 27,12 tt. Jîsusivdle akíngilâ. 10 Pilâtusip tauva sãpâ: akiumángilinga? na-
Mák. 15,4 t. -luvinga sáningassulingmut kikiagtortísínaugivkit iperarsínauvdlu-
-titdlo? 11 Jîsusip akivâ: ĸanoĸ-iliorfigisínáungerĸajaĸârma, pigí-
-naunermik paváuga tunineĸángíkuvit; taimáitumik uvavnik iling-
-nut pisitsissoĸ angnermik ajortulivoĸ. 12 tamána kigdligalugo
Pilâtusip iperarniaraluarpâ; Jûtitdle nivdlingârdlutik oĸarput:
táuna iperarugko kaisarip iluarísángilâtit; ingminik kúngiutí-
-niartoĸ kaisarimut akerartormat. 13 oĸausek tamána Pilâtu-
-sip tusaramiuk Jîsuse anisípâ, igsiavfingmutdlo erĸartûssiving-
-mut ingitdlune, tássa núniugarssuarmik taissame, Eprîaritdle
Gapatamik taissarpât. 14 mássalo uvdloĸ pôrskimut upalungaer-
-sarfiussoĸ, nalunaerĸútap akúnerisa arfernat tikilerâ. Jûtinut-
-dlo oĸarpoĸ: takúsagigse kúngerse. 15 nivdlingâlerputdle: pêr-
-dle, pêrdle táuna; sáningassulingmut kikiagtoruk. Pilâtusip sã-
-pai: kúngerse sáningassulingmut kikiagtúsaneravko? palasiunerit
akivât: avdlamik kúngeĸángilagut, kaisare kisiat kúngigârput.
16 tauva táukunúnga pisípâ sáningassulingmut kikiagtorĸuvdlugo:
táukuale Jîsuse tigugamíko autdlarúpât.
Mat. 27,32 tt. 17 sáningassugssilo erssugpâ anivdlunilo niaĸortalingmik tai-
Mák. 15,21 tt. -ssamut, Eprîarit táuna Gûlkãtamik taissarpât. 18 tássane sáni-
Lúk. 23,26 tt. -ngassulingmut kikiagtorpât, avdlatdlo mardluk ilángutdlugit, táu-
-ko igdlugtut avatdlíngordlugit, Jîsusile ĸiterdlíngordlugo. 19 ag-
-dlagkatdle ĸulânut ivertitagssat Pilâtusip agdlagsimagai sáninga-
-ssulingmutdlo ivertitdlugit, tássa ima agdlagsimassut: Jîsuse
Nãsarámio Jûtit kúngiat. 20 agdlagkatdlo táuko ĸulânut ivertitat
Jûtit ilarpâluisa atuarpait, Jîsusip sáningassulingmut kikiagtorsi-
-mavfia igdlorpagssualingmit ĸaneĸingmat; mássalo agdlagsimassut
Eprîaritdlo Grîkeritdlo Latîneritdlo oĸausînik. 21 tauva Jûtit pa-
-lasiunere Pilâtusimut oĸarput: ima agdlásángíkaluartutit: Jûtit
kúngiat, imale: Jûtit kúngigigãne oĸartoĸ. 22 Pilâtusip akivai:
agdlagkáka agdlagarãka.
Mat. 27,35. 23 sákutûtdle Jîsuse sáningassulingmut kikiagtoramíko ánorai
Mák. 15,24. tiguvait, sisamángordlugitdlo avguarpait nungutdlutik atautsimik
Lúk. 23,34. pigssitdlutik; ãmátaoĸ ilugdlia [tiguvât]. ilugdlerdle táuna mer-
-ssugaunane ilũngarme nuerssagaussoĸ nuilânit atânut agdlât.
24 tauva oĸaloĸatigîlerput: táuna avgornago ímerautigisigo kia pí-

-sagâ. tássa agdlagkat erĸôrĸuvdlugit ima oĸausigdlit: ánorá- tugs. 22,19.
-ssáka ingmingnut avguarpait, atissaralo ímerautigât. taimailior-
-put sákutût. 25 Jîsusivdle sáningassuliata saniane ĸeĸarput arnâ Mat. 27,55 f.
ajâlo Mâria, Kliuvfarsip nulia, Mârialo Magtalîna. 26 Jîsusip tau-
-va arne takugamiuk, ajoĸersugardlo táuna asasse saniane ĸeĸar- 20,2.
-toĸ, arne oĸarfigâ: arnaĸ-â, âjuna ernerit. 27 kingornalo ajoĸer-
-sugaĸ oĸarfigâ: âjuna arnat. tamánalo kigdligalugo ajoĸersugkap
táussuma ilasiarâ. 28 kingornalo, Jîsuse ilisimagame tamarmik
nãmagserêrsut, agdlagkat erĸũsangmata oĸarpoĸ: imerusugpunga. tugs. 69,22.
29 nápartardle tássanĩpoĸ sêrnartumik imalik. tauva mitdluartoĸ Mat. 27,48.
sêrnartumik ímerpât, îsûpimutdlo káputdlugo ĸarnanut pisípât.
30 Jîsusip tauva sêrnartoĸ pigamiuk oĸarpoĸ: nãmagsivoĸ. niar- Mat. 27,50.
-ĸilo ukúpâ anerningerdlunilo.

31 uvdlordle táuna upalungaersarfiungmat, sapâtigssardlo táu- 5 Môr. 21,23
-na angeĸingmat, Jûtit Pilâtuse inalerpât táukua saorne navdlor- Mák. 15,42.
-terĸuvdlugit arĸarterĸuvdlugitdlo, timait sapâtíkut sáningassu-
-lingnĩtuarĸunagit. 32 tauva sákutût aggerput, sujugdliup saor-
-ne navdlordlugit áipâtalo, táussuma sáningassulingmut kikiag-
-torsimaĸatâta; 33 Jîsusile tikíkamíko, toĸorêrsoĸ takugamíko
saorne navdlúngilait; 34 kisiáne sákutût ilâta sanerâgut ĸalugiu-
-ssamik kapivâ, ernĩnaĸ tauva augdlo imerdlo tássánga kûlerput.
35 tamatumínga issigingnigtup tamána nalunaiautigâ, nalunaiau- 21,24.
-tâlo ilumôrpoĸ; táunalo ilisimavoĸ ilumôrtumik oĸarame, ilivsísaoĸ
ugperĸuvdluse. 36 mássa taimailivoĸ agdlagkat erĸôrĸuvdlugit i- 2 Môr. 12,46.
-máitut: saorne navdlorneĸásángitdlat. 37 ãmátaoĸ agdlagkat av- tugs. 34,20. Sagg. 12,10.
-dlat imáiput: kapissartik takujumârpât.

38 kingorna Jûserfip Arimatîamiup, Jîsusip ajoĸersugaisa ilâta, Mat. 27,
kisiáne Jûtit ersigalugit issertortúkut pissup, Pilâtuse ĸínuvigâ 57-61.
Jîsusip timâ arĸarumavdlugo, akueringmanilo arĸariartorpâ. 39 ã- Mák. 15,42-47.
-mátaoĸ Nikutîmuse ivna taimane únuákut Jîsusimut pisimassoĸ Lúk. 23,
tikiúpoĸ morratdlo âluitdlo atautsimut akúsimassut ûgtûtit untri- 50-55.
-tigdlit migssigissait nagsardlugit. 40 tauva Jîsusip timâ tiguvât,
ilupâgssianutdlo ímúpât tipigigsut táuko ilángutdlugit, sôrdlo Jû-
-tit ilerĸoĸartut ilississarângamik. 41 tássanile sáningassulingmut
kikiagtorsimavfiata erĸâne ítoĸ nautsîvik, nautsîvingmilo tássanĩ-
-toĸ iliverťâĸ sule ilissivfiginéĸángisáinartoĸ. 42 tássunga Jîsuse
ilivât, Jûtit upalungaersarfiat pivdlugo, iliveĸ táuna ĸanigtuat-
-siaungmat.

kapitalit 20.

Nâlagaĸ ilivermit makísimassoĸ; Mâria-Magtalînamut takutítoĸ; ajoĸersugkat matut parnaersimatitdlugit katisimassut tikíkai; Tûma takungnigtínane ugperumángitsoĸ ilagititdlugo áipagssânik tikíkamigit ugpersínarĸugâ.

Mat. 28,1 tt.
Mák. 16,1 tt. 1 sapâtivdle akúnerata uvdluisa sujugdliáne Mâriap Magtalînap
Lúk. 24,1 tt. ilivek ornigpâ uvdlârordlune, sule târtitdlugo, ujaragdlo takuvà ili-
19,26. -vermit pêrsimassoĸ. 2 tauva arpagdlune Sîmût Pîtruse ajoĸersugar-
21,7.
13,23. -dlo avdla táuna Jîsusip asassâ ornigpai oĸarfigalugitdlo: Nâlagaĸ
ilivermit autdlarúsimavât, sumutdlo ilinerât naluvarput. 3 tauva
Pîtruse ajoĸersugardlo táuna avdla aníput, iliverdlo ornigpât. 4 ar-
-paĸatigîgkaluaramigdle ajoĸersugaĸ táuna avdla Pîtrusimit oĸi-
-laneruagame sujugdliuvdlune ilivermut pivoĸ, 5 ilnanutdlo itsua-
-rame ilupâgssiat tássanĩtut takuvai, iseranile. 6 kingornagutdle
Sîmût Pîtruse tikiúkame ilivermut iserpoĸ, ilupâgssiatdlo takuvai
tássanĩtut, 7 uligdlo niaĸuata uligisimassâ ilupâgssiat saniánĩngit-
-soĸ, ingmíkôrtísimavdlunile ĸugdlugtersimassoĸ. 8 tauva ajoĸer-
-sugaĸ táuna avdla sujugdliuvdlune ilivermut pissoĸ iserportaoĸ,
tamákulo takuvdlugit ugperpoĸ. 9 mássa toĸussunit makínigssânik
agdlagsimassut sule nalugait. 10 tauva ajoĸersugkat táuko anger-
-dlarput. 11 Mâriale ilerfup silatânĩtuarpoĸ ĸiavdlunilo. sulilo
ĸiavdlune ilivermut itsuarame, 12 íngilit mardluk takulerpai ĸaĸor-
-tunik ánorâgdlit Jîsusip timâta inigigaluane igsiassut, áipâ nia-
-ĸuata inâne áipâlo isigaisa inãne. 13 táukua oĸarfigât: arnaĸ-â,
sôĸ ĸiavit? akivai: nâlagara autdlarungmássuk, sumutdlo ilinerât
nalugavko. 14 taimalo oĸardlune ĸiviarame Jîsuse takulerpâ tá-
21,4. -ssane ĸeĸartoĸ, ilisarinagule Jîsusiussoĸ. 15 Jîsusip tauva oĸar-
-figâ: arnaĸ-â, sôĸ ĸiavit? kina ujarpiuk? nautsîvilerissûsoralugo
akivâ: nâlagaĸ-â, ivdlit autdlarúsimagugko nalunaerfiginga sumut
iligit, tigujartorumârpara tauva. 16 Jîsusip oĸarfigâ: Mâria-â; ĸi-
-viardlugulo sãpâ: rapûni: tássa imáipoĸ: ajoĸersuissoĸ-â. 17 Jî-
-susip oĸarfigâ: agtoĸinanga, sule atâtavnut pavungnángínama;
ĸatángutíkale oĸarfigiartúkit: pavungnalerpungagôĸ atâtavnut atâ-
-tavsínutdlo, Gûtivnut Gûtivsínutdlo. 18 tauva Mâriap Magtalînap
ajoĸersugkat oĸalugtũkiartorpai Nâlagaĸ takugamiuk, taimalo oĸa-
-lugfigingmane.

Lúk. 24,36. 19 únungmatdle uvdloĸ tamána sapâtip akúnerata uvdluisa sujug-
-dliáne, ajoĸersugkat katisimangmata matutik parnaersimavdlugit,
Mák. 16,14.
Lúk. 24,40. Jùtit ersigigamíkik, Jîsusip tauva tikípai, akornánîlerdlunilo oĸarfi-

-gai: erкigsigitse. [20]taimalo oкarame agssanilo sanerкilo táuku-
-núnga nivtarpai. tauva ajoкersugkat tipaitsulerput, Nâlagaк ta-
-kugamíko. [21]tauva Jîsusip oкarfigerкigpai: erкigsigitse. sôrdlo 17,18.
atâtap autdlartíkânga, taimátaoк uvanga autdlartípavse. [22]taimalo
oкarame suvdluarpai oкarfigalugitdlo: anerneк ivdlernartoк pigi-
-lersiuk. [23]ajortainik isumákêrfigissase isumákêrfigissáusáput, isu- Mat. 18,18.
-mákêrfigíngisasile isumákêrfigissáusángitdlat.

[24]Tûmavdle, táukua arкaneк-mardluk ilâta, mardluliamik
taissap, najúngilai Jîsusip tikingmagit. [25]tauva ajoкersugaкataisa
oкarfigât: Nâlagaк takuvarput. táussumale oкarfigai: agssaine
kikiagtornerit takúngíkuvkit, tikeralo mangúngíkuvko kikiagtorner-
-nut, agssákalo mangúngíkuvkit sanerânut, ugperísángilavse.
[26]uvdlutdle arfineк-pingasúngormata ajoкersugai ãma isersimá-
-put, Tûmalo ilagât. tauva Jîsusip tikípai matut parnaersimatit-
-dlugit, akornánîlerdlunilo oкarfigai: erкigsigitse. [27]tauvalo Tû-
-ma oкarfigâ: tikerit isagtíssuk agssáka кimerdlôrdlugit, agssatit-
-dlo isagtíkit sanerкavnut mangutdlugit; ugpíngitsûjungnaerdlu-
-titdlo ugpersínait. [28]Tûmavdlo akivâ oкardlune: nâlagara Gû-
-tiga. [29]Jîsusip oкarfigâ: takugangma ugperputit, Tûma; piv-
-dluarput takungningnatik ugpertut.

[30]Jîsuse avdlanik кavsînik nalunaerкutiliortarpoк ajoкersug- 21,25.
-kane issigititdlugit, magpersagkane mákunane agdlagsimángitsu-
-nik. [31]tamákule agdlagsimáput ugperкuvdluse Jîsuse táunaussoк
Kristuse Gûtip ernera, arкagutdlo inũssuteкarкuvdluse ilivse ug-
-pertuse.

kapitalit 21.

Jîsusip ajoкersugkame ilait sarкúmerfigigai Tipêriarsip taserssuata erкâne nereкati-galugitdlo; Sîmût Pîtruse pingasoriardlune aperissarâ asanerine, akivdluartarmanilo sujunigssâ nalunaerâ; Juánase toкúsángitsûnerarât; tássaussoк îvangkîliumik matu-mínga agdlagtoк, ilumôrtûssordlo ilisimagât.

[1]kingorna Jîsusip ajoкersugkane ãma sarкúmerfigai Tipêriar-
-sip taserssuata erкâne, imailivdlune: [2]tássane atautsimĩtut Sî-
-mût Pîtruse Tûmalo mardluliamik taissaк Natânialilo Kânamit
Galilîamĩtumit pissoк Sipitîusivdlo ernere avdlatdlo mardluk a-
-jokersugaisa ilait. [3]Sîmûp Pîtrusip tauva oкarfigai: кâgtoriar-
-túsaunga. sãpât: ilagísavavtigit. tauva anivdlutik katsornatik
umiatsiâmut ikíput; únuardle tamána angilugtorput. [4]кáumale-
-rêrmatdle Jîsuse-una taserssûp sinâne кeкartoк, ajoкersugkatdle 20,14.

ilisaríngilât Jîsusiussoĸ. [5]Jîsusip tauva oĸarfigai: ĸitornánguáka,
nerissagssauteĸarpise? akivât: nâgga. [6]oĸarfigai tauva: talerpiup
tungâgut ĸagssuseritse, aulisagarumârpuse tauva. ĸagssusera-
-migdlo aulisagkat amerdlanermit ĸaĸíneĸ artulerpait. [7]tauva
19,26. ajoĸersugaĸ táuna Jîsusip asassâ Pîtrusimut oĸarpoĸ: Nâlagaĸ
tamássa. Sîmûp Pîtrusip tusaramiuk Nâlagaĸ tássaussoĸ, ĸag-
-dlersáune ativâ, tamaĸángíname, ĸitermigutdlo tavsigdlune tatsi-
-mut ĸigsserpoĸ. [8]ajoĸersugaĸataile umiatsiâmik nunalingiarput,
nuna ungasíngínamíko, avdlornerit mardlungnik untritigdlit mig-
-ssiliordlugit; ĸagssutitdlo aulisagkanik imagdlit kalípait. [9]tauva
niugamik aumat ikumassut takulerpait, nerpigdlo ĸãnut ilisima-
-ssoĸ, timiussardlo. [10]Jîsusip oĸarfigai: aulisagkat tássa tauva
amussavse ilainik ĸaitsigitse. [11]tauva Sîmûp Pîtrusip ĸagssutit
ornigdlugit nunamut ĸaĸípai, aulisagkat angisût ulivkârutigi-
-gait untritigdlit tatdlimanigdlo ĸuligdlit pingasutdlo; naugdlo
taima amerdlatigissut, taimáitoĸ ĸagssutit aligtúngitdlat. [12]Jîsu-
-sip oĸarfigai: ĸaivdluse neriartoritse. ajoĸersugkatdle ardláinâ-
-talũnît ima aperineĸ saperpâ: kinauvit? Nâlagaĸ tássaussoĸ na-
-lúngínamíko. [13]tauva Jîsusip ornigdlugit timiussaĸ tigugamiuk
táukunúnga túniúpâ nerpingmigdlo tunissardlugit. [14]tamássa pi-
20,19. 26. -ngajugssâ, Jîsuse ajoĸersugkaminut sarĸúmersarame toĸussunit
makíkame kingorna.

[15]tauva nererêramik Jîsusip Sîmût Pîtruse aperâ: Sîmût
Jûnap ernera, ukua asangmánga ivdlit angnermik asavinga? akivâ:
mássame, Nâlagaĸ; ilisimavarma asagivkit. sãpâ: savârautíka
pârikit. [16]áipagssânik aperâ: Sîmut Jûnap ernera, asavinga? a-
-kivâ: mássame, Nâlagaĸ, ilisimavarma asagivkit. sãpâ: savau-
-tíka tasíssersúkit. [17]pingajugssânik aperâ: Sîmût Jûnap ernera,
asavinga? Pîtruse tauva aliasulerpoĸ, pingajugssânik aperingmane:
16,30. asavinga? akivâlo: Nâlagaĸ, nalussaĸángilatit, ilisimavarma asagiv-
-kit. Jîsusip sãpâ: savautíka pârikit. [18]ilumut, ilumut oĸáupav-
-kit: inûsugkatdlaravit nangmineĸ ĸiterusersarputit ornigkuma-
-ssangnut autdlartardlutit; utorĸaliguvitdle agssatit isagtíkumâr-
-patit, avdlavdlo ĸiterusersumârpâtit, ornigkumángisangnutdlo aut-
12,33. -dlarúkumârpâtit. [19]taimale oĸarpoĸ nalunaerumavdlugo toĸug-
13,36. 2 Pît, 1,14. -ssamik ĸanoĸ ítumik Gûte nâlangnarsisíkumârâ. taimalo oĸara-
-me sãpâ: malínga. [20]Pîtrusile ĸiviarame ajoĸersugaĸ táuna
21,7. Jîsusip asassâ takulerpâ malingnaussoĸ, táuna únúkut nerisitdlu-
13,23 tt. -tik sakiainut tulortoĸ oĸardlune: Nâlagaĸ, kia pisísangmatit?

[21]táuna Pîtrusip takuleramiuk, Jîsuse sãpâ: Nâlagaĸ, uname?
[22]Jîsusip akivâ: súsangmat tikiutserdlunga tássanĩtuarĸuguvko?
malĩnánga. [23]tauva oĸausek una ĸatángutigîngnut siámarpoĸ, o-
-ĸartaramik: ajoĸersugaĸ una toĸúsángilarôĸ. mássale Jîsusip
ima oĸarfigíngíkâ: toĸúsángilaĸ; imale: súsangmat tikiutserdlunga
tássanĩtuarĸuguvko.

[24]tássauvoĸ ajoĸersugaĸ táuna mákunínga nalunaiaissoĸ, má- 19,36.
-kuníngalo agdlagtoĸ; nalunaiautâlo ilisimavarput ilumôrtoĸ. [25]av- 3 Juán. 12. 20,35.
-dlátaoĸ Jîsusip suliai amerdlagaluaĸaut; tamáko tamarmik ing-
-míkut agdlagkatigut oĸautigineĸásagaluarpata, isumaĸarpunga
magpersagkat agdlagtariaĸásassut silarssûp amerdlagísagai.

apustilit suliainik agdlagkat.

kapitale 1.

apustilit Jîsusip perĸussivfigingmatik issigigât pavungnartitaussoĸ ĸilangmut; Jerû-
-salâme katisimassartut; Pîtrusip sujúnersormatik ímerardlutik ilatârtut Matiarsimik
Jûtarsip sivnîssigssânik.

[1]oĸalugtuaĸ sujugdleĸ nãmagsigiga, Tiûvfiluse-â, tamanik
ĸanoĸ Jîsuse pilersoĸ sulivdlune ajoĸersuivdlunilo, [2]uvdloĸ pa-
-vungnartitauvfine tikitdlugo, apustilit ĸinigkane perĸussivfigisi-
-mavdlugit anernikut ivdlernartúkut. [3]ániaramilo kingorna táu-
-kunúnga sarĸúmersarpoĸ ûmavdlune, nalujungnaersautinik amer-
-dlasûnik [nalunaerdlune], táukunúngalo takutítarpoĸ uvdlut sisa-
-manik ĸuligdlit nâvdlugit oĸalugdlunilo Gûtip nâlagauvfiata pînik.
[4]atautsimutdlo pisíkamigit inápai Jerûsalât ĸimarĸunago, atâtav-
-dle únersûtâ utarĸerĸuvdlugo, [oĸardlune:] tamána uvavnit tu-
-sarparse. [5]Juánase kuissigaluarmat imermik, ilivsile kuineĸa-
-rumârpuse anernermik ivdlernartumik, uvdlut amerdlángitsut ĸí-
-mûgpata. [6]táukuale katisimassut aperât oĸardlutik: Nâlagaĸ.
taimailissúkut nâlagauvfik Israîlíkúnut kingumut iluarsisísaviuk?
[7]sãpaile: ilivsínut nalunaeriaĸángilaĸ ĸaĸugulũnît ĸanoĸ ilissúkut-
-dlũnît písassoĸ, atâtap píssaunerminut pigitingmago; [8]kisiáne
anernerup ivdlernartup ilivsínut piumârtup píssaunera pigileru-
-mârparse, nalunaiaissigiumârpavsilo Jerûsalâme Jûtiamilo tamar-

-ssuarme Samâriamilo nunavdlo isuanut agdlât. 9 taimalo oĸa-
-rame pavungnartitauvoĸ issigititdlugit, nuiavdlo táukunúnga er-
-ssíkungnaersípâ. 10 autdlartitdlugulo ĸilangmut issigiuaramik,
ata, angutit mardluk ĸaĸortunik ánorâgdlit sanimingne ĸeĸartut,
11 oĸartutdlo: ukorsê angutit Galilîamiussuse, suvdluse ĸeĸarpise
ĸilangmut ârdlungavdluse? Jîsuse una ilivsínit ĸilangmut pavung-
-nartitaussoĸ taimaitdlune tikiúkumârpoĸ, sôrdlo ĸilangmut aut-
-dlartoĸ takugigse.

12 tauva Jerûsalâmut uterput ĸáĸamit ùliap ĸáĸânik taine-
-ĸartumit, táuna Jerûsalâmit ĸanigpoĸ sapâtíkut ingerdlavigissa-
-riatut ungasigsigalune. 13 iseramigdlo inimut igdlup ĸânĩtumut
majuarput tássanîlerdlutigdlo: Pîtrusilo Jãkulo Juánasilo Antriar-
-silo Pilípulo Tûmalo Bartulumîusilo Matîusilo Jãkulo Alfîusip
[ernera] Sîmûtdlo ilungersornertôĸ Jûtarsilo Jãkup [ĸatángutâ].
14 táuko tamarmik ĸasusuitdlutik tugsiartarput ĸinussardlutigdlo
isumaĸatigîgdlutik, arnat táuko ilagalugit, Mârialo Jîsusip arnâ,
táussumalo ĸatángutai.

15 uvdlunilo táukunane Pîtruse nikuípoĸ ajoĸersugkat akor-
-náne, mássalo inuit untritigdlit mardlungnigdlo ĸuligdlit migssi-
-gissait tássane atautsimĩtut, oĸardlunilo: 16 ukorsè angutit ĸa-
-tángutíka, mássame erĸûtísassut agdlagkat anernerup ivdlernar-
-tup sujornagut Dâvip ĸarnagut oĸauserissai Jûtarse pivdlugo,
táuna Jîsusimik tigusissut únersũssissigât. 17 táuna uvavtínut ilá-
-ngutitaugaluartoĸ kivfartûtdlo tamána kivfartûtigssarsiarisimav-
-dlugo; 18 tauvale nunaut pisiarâ iluaitsumik akigssarsiaminik,
nákaramilo ĸârpoĸ, erdlavîlo tamarmik aníput. 19 tamánalo Jerû-
-salâmiut tamarmik nalujungnaerpât, taimáitumik nunaut tamána
oĸautsimingnik taissarpât akiltâmamik, imáipoĸ: nunáumik augta-
tugs. 69,26. -lingmik. 20 agdlagsimangmat magpersagkane tugsiautilingne: i-
tugs. 109,8. -nigissâ inuerúsavoĸ iniginеĸarnanilo; imalo: pârssissũssutâ avdlap
piliuk. 21 taimáitumik angutit ukua uvavtínĩsimassut uvdlut táuko
tamaisa nâvdlugit, Nâlagaĸ Jîsuse uvavtíne isertardlunilo anissa-
-ratdlarmat, 22 Juánasip kuissivfia autdlarĸautigalugo uvdlordlo
uvavtínit pavungnartitauvfine tikitdlugo, táukua uvavtínĩsimassut
ilât makísimássusianik nalunaiaeĸatigísavarput. 23 tauva mardluk
pissugssautípait: Jûserfe Barsapamik taissaĸ, Justusimik ateĸusi-
-lik, Matiarsilo, 24 tugsiardlutigdlo oĸarput: Nâlagaĸ, tamarmik
ũmatainik ilisimassutit, nalunaeruk kina ukua ardlât ĸinersimagit,
1,17. 25 kivfartût mána apustiliússutdlo kivfartûtigssarsiarerĸuvdlugo, Jû-

-tarsip ĸimangmago inigssaminut autdlardlune. 26 tauva ímerau-
-tigait, ímerautdlo erĸũpoĸ Matiarsimut, táunalo iláugutitauvoĸ
apustilinut táukunúnga arĸanilingnut.

kapitalit 2.

pînsime apustilit anernermik ivdlernartumik ilumioĸangâlersut oĸalûtsinik avdlanik oĸalulerdlutik; Pîtruse oĸalũssissoĸ; tarnigdlit pingasunik tûsintigdlit kuisítut; ugpertut tamarmik ilagîgínartut tamaisalo pigeĸatigîgdlugit.

1 uvdlordlo pînse nagdliungmat, tamarmik isumaĸatigîgdlutik 5 Môr. 16,9 f.
atautsimîput. 2 tássángáinardlo akisuassoĸ ĸilangmit pivoĸ, sôr-
-dlo anorerssuaĸ pitorartoĸ, igdluvdlo táukua najugâta ilua ta-
-mákerpâ. 3 táukunúngalo takutíput orĸat nûngajugtût ingnerí-
-naussutdlusôĸ, tamákualo táuko tamaisa ingmíkut tugfigait. 4 tau-
-va tamarmik anernermik ivdlernartumik ilumioĸangâlerput, oĸa-
-lulerputdlo oĸalûtsinik avdlanik, taimatut sôrdlo anernerup oĸa-
-lugtíkâtik. 5 Jûtinigdle Jerûsalâme ineĸartoĸarpoĸ Gûtimik mia-
-neringnigtunik inuiaĸatigîngnit tamanit ĸilaup atânîtunit pissu-
-nik. 6 nipilo tamána pingmat inugpagssuit katerssorput tupag-
-dlutigdlo, nungutdlutik nangmineĸ oĸautsisik tusaramíkik táukua
atorait. 7 tamarmigdlo ánilârput tupigusugdlutigdlo oĸaloĸatigî-
-lerdlutigdlo: ata, uko oĸalugtut tamarmik Galilîamiúngínerpat?
8 ĸanorme tauva nungutdluta tusarpavut nangmineĸ oĸautsivut
inúngorfivtíne oĸauserineĸartut atorait? 9 Parteriussugut Mîteriu-
-ssugutdlo Eilamíkûssugutdlo, Misuputâmiamilo nunaĸartugut Jû-
-tiamilo Kapatûsiamilo Puntusimilo Aasiamilo 10 Ferîgiamilo Pam-
-fîliamilo Egivtinimilo Liupiavdlo ilâne Kerînip erĸâne, Rûma-
-miussugutdlo tamânîtugut 11 Jûtiussugutdlo ilasiaussugutdlo Krĩ-
-tamiussugutdlo Arâpiamiussugutdlo tusarpavut oĸalûtsivut ator-
-dlugit Gûtip malungnangârtuliai oĸautigigait. 12 tamarmigdle á-
-nilârput isumatigdlo nakimatilerdlugit nungutdlutigdlo áiparming-
-nut oĸardlutik: suname-una mána? 13 ilaisale tivsigait oĸardlu-
-tigdlo: tungusungnitsumik vĩnisorpatdlâramik.

14 tauva Pîtruse savssarpoĸ táuko arĸanigdlit ilagalugit, nipi-
-nilo anípâ oĸalugfigilerdlugit: ukorsê angutit Jûtiussuse Jerûsa-
-lâmilo ineĸartuse tamavse, imáitoĸ nalujungnáisavarse, oĸautsí-
-kalo siúmigfigisigik: 15 mássa putumángitdlat uko taimáisorissase,
aitsãme uvdlup nalunaerĸutâta akúnerisa pingajuat nagdlerpâ;
16 tamássale pruvfîtíkut Jûîtdlíkut oĸauserissaĸ: 17 piumârpordlo Jûît. 3,1 tt.
uvdlugssane kingugdlerne, oĸarpoĸ Gûte, tauva anernerma ilânik

kuissiumârpunga uvinilingnut tamanut; ernisilo panisilo pruvfîtisut
oкalúsáput, inûsugtortasilo takordlôrnernik takussaкásáput, utor-
-кartasilo singnagtugkanik singnagtúsáput. [18] kivfavnutdlo agdlât
angutaussunutdlo arnaussunutdlo anernerma ilânik kuissiumârpu-
-nga uvdlune táukunane, tauvalo pruvfîtisut oкalúsáput. [19] tu-
-pingnartulianigdlo nagdliutitsiumârpunga кilangme pavane nalu-
-naerкutinigdlo nunane samane aungmigdlo ingnermigdlo putsu-
-migdlo isortortalingmik. [20] seкinerdlo mumísavoк târtúngordlune,
кáumatdlo áungordlune, Nâlagkap uvdlua angeкissoк erssingâru-
Rûm. 10,13. -mârtoк nagdliúngíkatdlartitdlugo. [21] piumârpordlo, nalingínaк
Nâlagkap arкanik tordlorfigingnigtoк ánagkumârpoк. [22] ukorsê
10,38. angutit Israîlíkûssuse, oкautsit máko tusarsigik: Jîsuse Nãsará-
-mio, angut Gûtimit ilivsínut misingnartitaussoк kivdlingnartulia-
-nik tupingnartulianigdlo nalunaerкutinigdlo, Gûtip táussumûna
akornavsíne suliarissainik, sôrdlume nangmineк nalúngitsuse: [23] táu-
-na túniússaungmat Gûtip sujúnersûtâ atorкussaк sujornagutdlo
ilisarssinera nâpertordlugo, ilivse tiguvarse agssatigutdlo iluaitsu-
-tigut sániugassulingmut pâgutdlugo toкutdlugulo. [24] táuna Gûtip
makitípâ, toкup ánernartue кilerússaeramigit, mássame táussuma
tugs.16,8-11. tigussarineк saperdluínarmago. [25] Dâvip ima oкautigingmago: Nâ-
-lagaк issima sãnîtítuínarpara, talerpingma sanianîngmat aular-
-кunanga. [26] tamána pivdlugo ũmatiga tipaitsugpoк, oкaralo кî-
-masugpoк; ãmátaoк uviniga uníngaveкásavoк neriungnartumik.
13,35. [27] tarniga unerivfingmĩtuarкúsángínagko, aserornerdlo iluaitsuitsor-
-tangnut takorкúsángínagko. [28] inûnartumut avкutaussunik nalu-
-jungnaersíparma, tipaitsungnermik iluniulerumârparma kĩnavit
sâne. [29] ukorsê angutit кatángutíka, ersiornanga ilivsínut oкalug-
-dlanga Dâve atâtaunerpaussoк pivdlugo: toкuvoк ilissauvdlunilo,
ilerfalo uvavtínîpoк sule tamássa uvdlume. [30] pruvfîtiugamile, ili-
tugs. 89,4. -simagamilo Gûtip ugpernarsáumik ugpernarsaivfigigâne, кerкata
kingunerinit Kristuse uviníkut makitíkumavdlugo igsiavfiane кilâ-
-lingme igsiassugssaк, [31] tauva sujornagut nalujungnaerdlugo Kri-
-stusip makínigssânik oкalugpoк, tarnâ unerivfingmĩtuásángitsoк,
2,27. uvingnatalo aserorneк takúsángíkâ. [32] Jîsuse táuna Gûtip maki-
-típâ, tamatumínga tamavta ilisimangnigtûvugut. [33] tauva Gûtip
talerpiagut кutsigsisitaugame, únersûtigissardlo anernermik ivdler-
-nartumik atâtamit pigileramiuk, tauva tamána takussarse tusa-
tugs. 110,1. -garse kuivâ. [34] mássa Dâve кilaliángilaк, imale oкarpoк: Nâlagaк
Mat. 22,44. Mák. 12,36. nâlagkavnut oкartoк: talerpingma tungânut ingíkatdlait, [35] kíngar-

-ssortitit isigkangnut tungmagagssángortíkatdlásagavkit. 36 tai- Lúk. 20,42. Epr. 1,13.
-máitumik Israîlikut tamarmik nakimanaitsumik ilisimalíssuk, Jî- 1 Kor. 15,25.
-suse táuna sáningassulingmut kikiagtugarse Gûtip nâlagángortit-
-dlugulo Kristusíngortíkâ.
37 tamánale tusaramíko ũmatimíkut kivdlingneĸarput, Pîtrusi-
-mutdlo apustileĸatainutdlo oĸarput: ukorsè angutit ĸatángutivut, Lúk. 3,10.14.
ĸanoĸ iliúsaugut? 38 Pîtrusivdle oĸarfigai: avdlamik isumatâritse,
nungutdlusilo kuerĸugitse Jîsusip Kristusip arĸa tunâralugo ajor-
-tit isumákêrneĸautigssãnik; tauva anernerup ivdlernartup tuní-
-ssutâ pigilerumârparse. 39 ilivsime ĸitornavsilo únersût pigssa-
-rârse, tamarmigdlo ungasigsumĩtut Nâlagkap Gûtivta tássunga Evf. 2,13.
ĸaerĸujumassaisa. 40 avdlanigdlo oĸautsinik amerdlanernik nalu-
-naiaivfigai kajumigsârdlugitdlo oĸardlune: ánagtiniaritse erĸardle- Fil. 2,15.
-rîngnit ukunánga kigdlormôrtunit. 41 tauva oĸausianik ilagsiu-
-matdlartut kuisíput, ilángutitáuputdlo uvdlorme tamatumane tar-
-nigdlit pingasunik tûsintigdlit migssigissait.
42 táukuale aulajangerfigait apustilit ajoĸersuinere ilagĩssutdlo
timiussatdlo avgorneĸartarnerat tugsiartarneritdlo. 43 tarnigdlitdlo
tamarmik sujôralerput, tupingnartuliatdlo nalunaerĸutitdlo amer-
-dlasût pissarput apustilitigut. 44 ugpertutdlo tamarmik ilagîgí- 4,32 tt.
-narput, tamaisalo pigeĸatigîgpait. 45 nunautitigdlo peĸutitigdlo
akigissarpait, tamanutdlo avguartarpait nungutdlugit ajorssautait
migssiliordlugit. 46 uvdlutdlo nungutdlugit ĸasusuitdlutik isuma-
-ĸatigîgdlutigdlo nâlagfingmĩtarput, igdlunilo timiussat avgortar-
-pait, nerissarputdlo ĸîmasugdlutik ũmatimíkutdlo perĸusersuit-
-dlutik; 47 Gûtilo únersiutigât sáimáunarsivdlutigdlo inungne táu-
-kunane tamane. Nâlagardle uvdlut nungutdlugit ilagîngnut ilá- 2,41.
-ngússissarpoĸ ánagtunik. 5,14.

kapitalit 3.

Pîtrusip niulugtoĸ nâlagfiup matuata kigdlingane ĸinussartoĸ ajorungnaersíkâ; inuit ugsagtut oĸalugfigigai avdlamik isumatârĸuvdlugit ugperĸuvdlugitdlo.

1 Pîtrusile Juánasilo nâlagfingmut majuaĸatigîgput tugsiartar-
-fiup nalâgut, tássa nalunaerĸútap akúnerisa arfineĸ-sisamâta na-
-lâgut. 2 angutdlo arname timâta iluanit agdlât niulugtoĸ akiar- 14,8.
-dlugo tássungnáupât, táuna uvdlut nungutdlugit ilissarpât nâlag-
-fiup matuata pínersumik taissap kigdlinganut, nâlagfingmut ise-
-riartortut tunissúmik ĸínuvigissarĸuvdlugit. 3 táussuma Pîtrusilo

Juánasilo nâlagfingmut iserumassut takugamigit tunissúmik ĸínu-
-vigai. [4] Pîtrusivdle issigiuarpâ Juánase ilagalugo oĸardlunilo:
issigitigut. [5] tauva misigssorpai sumik pivfigísasoralugit. [6] Pî-
-trusile oĸarpoĸ: sîlvimigdlũnît kûltimigdlũnît peĸángilanga, pigi-
-ssavnigdle tunísavavkit: Jîsusip Kristusip Nãsarámiup arĸa tu-
-nâralugo nikuigit pisugdlutitdlo. [7] talerpiagutdlo tiguvdlugo ni-
-kuitípâ. tássángáinardlo isigai singernerilo nakússagtíput, [8] pig-
-sigpordlo nikorfavdlune angalavdlunilo, nâlagfingmutdlo iseĸati-
-gai angalavdlunilo pigsigsardlunilo, Gûtilo únersiutigâ. [9] inuit-
-dlo tamarmik takuvât angalassoĸ Gûtilo únersiutigigâ. [10] ilisa-
-râtdlo táunaussoĸ nâlagfiup isâvfiata pínersup kigdlingane igsia-
-ssartoĸ tunerĸussardlune; tupigutsangârdlutigdlo ánilângârput
pineĸarnera píssutigalugo.

[11] táussumale niulugtûgaluap ajorungnaersitap Pîtrusilo Juá-
-nasilo najúnalermagit, inuit tamarmik táukunúnga ugsagput ĸi-
5,12. -lâgínalingmut Sâlumûp pianik taineĸartumut, ánilâĸigamik. [12] Pî-
-trusivdle takugamigit inuit sãpai: ukorsê angutit Israîlíkûssuse,
suvdluse tamána tupigusûtigaisiuk? suvdlusilo issigiuarpisigut,
sôrdlo nangmineĸ píssaunivtigutdlũnît Gûtimik mianeringnig-
Lúk. 20,37. -ssutsivtigutdlũnît una angalassúngortíkigput? [13] Aaperâvdlo Ii-
2 Môr. 3,6. -sâvdlo Jãkuvdlo Gûtiata, sujuaissavta Gûtiata, ĸitornane Jîsuse
nâlangnarsisípâ, táuna ilivse pisíparse miserratigalugulo Pilâtusi-
-mut, táussuma erĸartũssivdlune iperarĸugaluarmago. [14] ilivsile
miserratigârse ivdlernartoĸ iluartoĸ, inuartordlo ĸínutigârse ilivsí-
-nut túniuterĸuvdlugo; [15] inûnermutdle sujulerssuissoĸ toĸúparse.
5,30. táuna Gûtip toĸussunit makitípâ, tamatumínga ilisimangnigtûvu-
2,32. -gut. [16] táussumalo arĸanut ugperníkut táussuma arĸata nakú-
-ssagtípâ una takussarse nalúngisarse, ugperneruvdlo táussumûna
pissup tamatumínga perĸigssuseĸartípâ tamavse issigititdluse.
[17] nalúngíkaluarpavse, ĸatángutíka, sianiginago taimailiortuse, sôr-
-dlútaoĸ sujulerssortise sianiginago taimailiortut. [18] Gûtivdle
pruvfîtime tamarmik ĸarnisigut sujornagut oĸautigigamiuk Kristuse
ániásassoĸ, taimaisivdlugo nãmagsivâ. [19] taimáitumik avdlamik i-
-sumatâritse sângniardlusilo, ajortise pîarneĸarĸuvdlugit, inũma-
-rigsiviussut nagdliuterĸuvdlugit Nâlagkap kînânit; [20] autdlarter-
-ĸuvdlugulo sujornagut ilivsínut oĸalũssissutigissaĸ, Jîsuse Kri-
-stuse; [21] táussuma ĸilak pigilísagâ uvdlut nagdliutserdlugit sût
tamarmik kingumut iluarsivigssait, tamáko Gûtip inoĸalerĸârnera-
Lúk. 1,70. -nit oĸautigigai pruvfîtime ivdlernartut tamarmik ĸarnisigut.

22 Môrsase sujugdlernut ima oĸarmat: pruvfîte uvavtut ítoĸ Nâ- 5 Môr. 18,
-lagkap Gûtivse ilivsínut makitíkumârpâ ĸatángutivse ilât, táuna 15. 19.
nâlásavarse ĸanoĸ ítumigdlũnît oĸalugfigissarângase. 23 piumâr-
-pordlo, tarnilik nalingínaĸ pruvfîtimik táussumínga nâlángitsoĸ
inungnit pîarneĸásavoĸ. 24 tamarmigdlume pruvfîtiussut Sâmuali-
-mit kingornalo oĸalugtut tamákerdlutik sujornagut oĸautigait uv-
-dlut máko. 25 ilivse ĸitornauvdluse pigâse pruvfîtit angeruserdlo
Gûtip sujuaissavtínut angerusigissâ, Aaperâmut oĸarame: kinguâg- 1 Môr. 12,3. — 22,18.
-ssagkut pivdluarĸunarsísáput nuname erĸardlerît tamarmik. 26 i- Gal.3,8.
-livsínut perĸârdlugo Gûtip ĸitornane Jîsuse makititdlugo aut-
-dlartípâ pivdluarĸorĸuvdluse, sângniaruvse nungutdluse ajorssut-
-sivsínit.

kapitalit 4.

Pîtruse Juánasilo parnaerússaussut; kigdlisiorneĸaramigdlo autdlartitaussut inerterne-ĸardlutik; ilatik tikíkamíkik tugsiaĸatigigait Gûte únersiutigalugo; ilagît táuko ta-marmik ũmatimíkutdlo tarnimíkutdlo atausiuvdlutik asaĸatigîgínartut.

1 inungnutdle oĸalugtitdlugit palasit nâlagfiuvdlo pârssissaisa
nâlagât satusîaritdlo táukunúnga patdligúput, 2 ajuatdlautigigamí-
-kik inuit ajoĸersormatigik, toĸussunitdlo makínigssaĸ oĸautiging-
-mássuk Jîsusíkut pisimassoĸ. 3 tiguvaitdlo parnaerússivingmut 5,18.
pisitdlugit ĸaulerserdlugo, únulerêrmat. 4 oĸautsimigdle tusarsi-
-massut ilarpagssue ugperput, angutitdlo amerdlássusîsa tatdli-
-manik tûsintigdlit migssiliulerpait.

5 pivordle aĸago ĸaungmat, tauva sujulerssortait utorĸauner-
-taitdlo agdlagkanigdlo ilisimassortait Jerûsalâmut katisimajartor-
-put; 6 Angnarsilo palasiunek Kâjavfarsilo Juánasilo Alagsanteri-
-lo tamarmigdlo palasiunerit ĸanigissait. 7 táukulo akúnermiliú-
-pait aperalugitdlo: ĸanoĸ ítumik píssauneĸardluse kialo arĸagut
taimailiorpise? 8 tauva Pîtruse anernermik ivdlernartumik ilumio-
-ĸangârdlune táukunúnga oĸarpoĸ: ukorsê inuit sujulerssortait
Israîlíkutdlo utorĸaunertait, 9 uvdlume kigdlisiorneĸaravta inung-
-mut ajulersumut angajorĸautserneĸ pivdlugo, kina ánássutigigâ,
10 tauva tamavsínut Israîlíkúnutdlo tamanut nalunaerneĸarile, una
ajorungnaerdlune sâvsine ĸeĸartoĸ Jîsusip Kristusip Nãsarámiup 3,6. 15.
sáningassulingmut kikiagtugkavse Gûtip toĸussunit makititâta ar-
-ĸagut. 11 tássa-una ujarak ilivse igdluliortuse asigínagarse te- tugs. 118,22.
-ĸerĸugssángordlune ujaraulersoĸ. 12 avdlamigdlo ánagfigssaĸángi- Mat. 21,42.
-laĸ, atermigdlo avdlamik ánássutigssavtínik túniússaussoĸángilaĸ

ĸilaup atâne inungne. 13 táukuale Pîtrusip Juánasivdlo sujôrá-
-ngíssusiat issigigamiko, ilisimaleramíkigdlo inuit táuko ilíniarti-
-táungitsut ilisimángitsutdlo, tupigusugput; mássalo ilisarait Jîsu-
-sip ilagisimagai. 14 inugdle táuna ajorungnaersimassoĸ takuga-
-míko táukunane ĸeĸartoĸ, agssuardliutinik oĸausigssaĸángitdlat.
15 kisiáne kigdlisiuivfingmit anerĸuvait isumalioĸatigîgdlutigdlo o-
-ĸardlutik: 16 ĸanoĸ iliúsavavut inuit táuko? nalunaerĸutiliaĸ na-
-lunaitsoĸ táukunatigut pisimangmat Jerûsalâme ineĸartunut ta-
-manut erssitsoĸ, tamánalo misiutigisínáungilarput. 17 kisiáne i-
5,28. 40. -nungnut siaruarĸunago sujôrasârdlugit oĸautdlavut, kingorna ateĸ
tamána kimutdlũnît oĸalungniutigerĸunago. 18 tauva ĸaerĸuvait
inerterdlugitdlo Jîsusip arĸa ingmánguardlũnît oĸalungniutigerĸu-
-nago ajoĸersuiniutigerĸunagulo. 19 Pîtrusivdle Juánasivdlo akivait
5,29. oĸardlutik: nangmineĸ oĸartugssaugitse: Gûtime iluásanersoĸ iliv-
-se Gûtimit nâlangneĸarneruguvse? 20 mássame takussavut tu-
-sagkavutdlo oĸautigíngíneĸ saperpavut. 21 ãmale sujôrasârpait
autdláinartitdlugitdlo, pitdlásagaluardlugit ajuleramíkik inuit piv-
-dlugit, tamarmik Gûte únersiutigingmássuk tamána pisimassoĸ
pivdlugo. 22 inuk táuna ajorungnaersitaunermigut nalunaerĸutilior-
-figissaĸ sisamanik ĸuligdlit sivnerdlugit ukioĸarmat.

23 autdláinartingmatigdlo ilatik tikípait oĸalugtûtdlugitdlo pa-
-lasiunerit utorĸauneritdlo ĸanoĸ oĸarfigigâtik. 24 tamánale tusa-
-ramíko isumaĸatigîgdlutik nipitik anípait Gûtimut, oĸardlutik:
Jer. 32,17. Nâlagaĸ Gûte-â, ĸilangmigdlo nunamigdlo ímamigdlo tamanigdlo
tugs. 2,1 f. táukunanîtunik píngortitsissutit, 25 kivfavitdlo Dâvip ĸarnagut ima
oĸartutit: sôĸ akimángitsut ûmitsagpalugtorssũpat, inuiaĸatigîtdlo
sôĸ erĸarsarpat atúsángitsumik? 26 nuname kúngiussut nikuíput,
sujulerssuissutdlo peĸatigîgdlutik katerssorput Nâlagaĸ akerartor-
-dlugo tanitâlo. 27 ilumúme, ĸitornat ivdlernartoĸ Jîsuse tanitat
akerartordlugo katerssorput Herûtasilo Puntiuse-Pilâtusilo akimá-
-ngitsut Israîlíkutdlo inuiaĸatigît ilagalugit, 28 agssavit sujúnersûti-
-vitdlo sujornagut perĸussât nãmagsísavdlugo. 29 mãnalo, Nâlagaĸ,
sujôrasârinere issiginiákit, kivfatitdlo tuníkit oĸautsit oĸalûtigisí-
-naorĸuvdlugo sujôrángitdluínardlutik. 30 [taima tuníkit] agssatit
isagtitdlugit katsorsarneĸautigssamik, nalunaerĸutit tupingnartu-
-liatdlo pissarĸuvdlugit ĸitornavit ivdlernartup Jîsusip arĸagut.
31 tugsiarêrmatalo katisimavfiat aulavoĸ, tamarmigdlo anernermik
ivdlernartumik ilumioĸangâlerput, Gûtivdlo oĸausia oĸalûtigât su-
-jôranatik.

32 ugpertorpagssuitdle táuko nungutdlutik ũmatimíkutdlo tar- 2,44.
-nimíkutdlo atausiúput; ilâtalo atautsivdlũnît pigissane oĸautigí-
-ngilai pigigine, kisiáne tamaisa pigeĸatigîgpait. 33 apustilitdlo Nâ-
-lagkap Jîsusip makísimássusia kivdlingnartorssuarmik nalunaiái-
-ssutigât, sáimáunerdlo angingârpoĸ táukunane tamane. 34 mássa-
-lo ajorssartumik ilaĸángitdlat, nunautinigdlũnît igdlunigdlũnît pi-
-gissaĸartortaisa tamáko tunissarmatigik, tunissamigdlo akê aggi- 2,45.
-útarpait 35 apustilit isigaisa sãnut ilivdlugit; tunioráuneĸartar-
-putdlo ajorssartoĸarângat nungutdlugit ajorssautait nâpertordlu-
-git. 36 Jôrsasile, apustilit ateĸuseĸartitât Barnapamik (nugter-
-dlugo imáitoĸ: tugpatdlersainermik píssusilingmik), Lîvíkûssoĸ
Kĩperime nunaveĸartoĸ, 37 nunáumik pigissaĸarpoĸ, tunigamiugdlo
aningaussarsiane aggiúpai apustilit isigaisa sãnut ilivdlugit.

kapitalit 5.

**Anánia Savfiaralo; apustilit amerdlasûnik tupingnartulissartut ilatârsínardlutigdlo ug-
-pertunik; parnaerússaulersut íngilip anisíkai; kigdlisiuissoĸatigîngnut savssartíne-
-ĸartut; Gamâlialile oĸalorêrmat, iperartortíkaluardlugit inerterĸigdlugitdlo iperarait.**

1 angutivdle Ananiamik atigdlup nulê Savfiara áiparalugo nunaut
pigissane tunivâ, 2 akiatalo ilâ ángigâ nulê ilisimaĸatigalugo, ilâlo
aggiúpâ apustilit isigaisa sãnut ilivdlugo. 3 Pîtrusile oĸarpoĸ:
Anánia, sôĸ Sãtanip ũmativit ilua tamákerpâ, anernermut ivdler-
-nartumut sagdlugavit, nunautip akiata ilâ ángigigagko? 4 pigigat-
-dlaragko pigiuarsínaugaluarpat ilà? tunigagkulo [akia] isumangnik
pisínaugaluarpat ilâ? sôrme tauva ũmatigkut taima pilerssârpit?
inungnut pinatit Gûtimut sagdluvutit. 5 Anániavdle oĸautsit ta-
-máko tusaramigit úpitdlune anerningerpoĸ. tamatumíngalo tu-
-sartut tamarmik ersingâlerput. 6 inûsugtutdle nikuíput pássut-
-dlugulo, ánitdlugulo ilerfiorpât. 7 pivordle kingorna nalunaerĸú-
-tap akúnere pingasut migssiliormagit, tauva nulia iserpoĸ tamá-
-na pisimassoĸ naluvdlugo. 8 Pîtrusivdle sãpâ: oĸarfigínga: nu-
-naut taima akilersitdlugo tunivisiuk? akivâ: âp, taima akilersit-
-dlugo. 9 Pîtrusivdle oĸarfigâ: sôrme tauva isumaĸatigîlerpise
Nâlagkap anernera ússerumavdlugo? ata, uvingnik ilerfiortut isi-
-gait matup silatânîput, ánikumârpâtitdlo. 10 tássángáinardlo ú-
-pípoĸ isigaisa sãnut anerningerdlunilo. inûsugtutdle iserdlutik
toĸungassoĸ nâpíkamíko ánipât ilerfiordlugulo uviata sanianut.
11 ilagîtdlo ilũngarmik tamatumíngalo tusartut tamarmik ersingâ-
-lerput.

12 nalunaerĸutitdle tupingnartuliatdlo amerdlasût apustilit ag-
-ssaisigut pissarput inungne; tamarmigdlo isumaĸatigîgdlutik ĸi-
3,11. -lâgínalingme Sâlumûp piane íput. 13 avdlatdle ilãnik sapîserso-
-ĸángilaĸ táukunúnga ilángúkumassumik, kisiáne inungne pingâr-
-tíneĸarput. 14 ilatârsínarputdle Nâlagkamut ugpertunik anguti-
-nigdlo arnanigdlo amerdlasôrssuarnik. 15 taimáitumik náparsima-
-ssut igdlut akorninut ánítarpait ínángavingnut akiartivfingnutdlo
ilivdlugit, tássa Pîtruse tássûnarĸugpat táukua ilait tarráinânut-
-dlũnît tâgdlerĸuvdlugit. 16 igdlorpalingnítaoĸ erĸânĩtunit amer-
-dlasôrssuit Jerûsalâmut tikiúput, náparsimassutdlo anernernitdlo
mingugtûnit nâgdliugtitaussut ãpait, táukulo tamarmik ajorung-
-naerput.

17 palasiunerdle nikuípoĸ, ilagissailo tamarmik, tássa satu-
-sîarit ingmíkôrniaĸatigît, ilungersornermik ilumioĸangâlerdlutik,
18 apustilitdlo tiguvait parnaerússivingmut nalingínarnut atortumut
pisitdlugit. 19 Nâlagkavdle íngiliata únuame parnaerússiviup matue
angmarpai anisitdlugitdlo oĸardlunilo: 20 nâlagfingme savssariar-
-tordluse oĸautsit tamáko inũssutigdlit tamaisa inungnut oĸause-
-risigik. 21 tamánale tusaramíko uvdlârordlutik nâlagfingmut pí-
-put ajoĸersuivdlutigdlo. palasiunerdle tikiúkame ilagissailo, kig-
-dlisiuissoĸatigît Israîlivdlo kinguaisa utorĸaunertait tamaisa a-
-tautsimut ĸaerĸuvait, parnaerússivingmutdlo autdlartitsíput aer-
-ĸuvdlugit. 22 kivfatdle tássunga pigamik parnaerússivingme ki-
-ngorarpait, kingumutdlo tikiúput nalunaerdlutik oĸardlutik: 23 par-
-naerússivik tikíparput parnaerĸigsârsimassoĸ, pârssissutdlo matut
silatãne ĸeĸartut; matueravtigule iluane inugsíngilagut. 24 pala-
-sivdle nâlagfiuvdlo pârssissaisa nâlagâta palasiuneritdlo oĸautsit
tamáko tusaramíkik, isumatik nakimatípait táuko pivdlugit, ĸanoĸ
ilísanersoĸ tamána. 25 tauva avdla tikiúpoĸ nalunaerfigalugit o-
-ĸardlune: ata, angutit táuko parnaerússivingmut pisitase nâlag-
-fingmĩput ĸeĸardlutigdlo inuit ajoĸersordlugit. 26 tauva pârssi-
-ssut nâlagât tássungnarpoĸ kivfat ilagalugit aivdlugitdlo, angu-
-tauserfiginagitdle, inuit ersigigamíkik ujarĸanik mitdlôrumârsora-
-lutik. 27 tikiúkamíkigdlo kigdlisiuissoĸatigîngnut savssartípait,
palasiuneruvdlo aperssulerpai oĸardlune: 28 ilungersordluta iner-
-tíngínerpavse ateĸ tamána ajoĸersuiniutigerĸunago? tássalo Jerû-
-salât tamákerparse ajoĸersûtivsínik, inûvdlo táussuma aua uvav-
-tínut pisíniarparse. 29 Pîtrusivdle apustilitdlo akivât oĸardlutik:
4,19. Gûte nâlagtariaĸarneruvoĸ inungnit. 30 sujuaissavta Gûtiata Jîsuse

makitípâ, táuna toĸutarse ĸissungmut nivíngagarse. 31 táuna Gû-
-tip talerpingmigut ĸutsigsisípâ sujulerssuissúngortitdlugo ánáu-
-ssissúngortitdlugulo Israîle avdlamik isumatârfigssaĸartitdlugo a-
-jortainigdlo isumákêrfiginеĸarfigssaĸartitdlugo. 32 uvagutdlo na-
-lunaiaissigâtigut tamáko pivdlugit, anernerdlo ivdlernartoĸ nalu-
-naiaissigalugo, táuna Gûtip túniússâ nâlagtiminut. 33 tamánale
tusaramíko ilumíkut pilangneĸarputdlusôĸ, isumaliorputdlo toĸú-
-kumavdlugit. 34 kigdlisiuissoĸatigîtdle ilât nikuípoĸ farisîariu-
-ssoĸ, Gamâlialimik atilik, inatsisinik ajoĸersuissoĸ, inuit tamar-
-mik atarĸissât; táussuma apustilit anisitdlatsiarĸuvai. 35 tauvalo
[ilane] oĸarfigai: ukorsè angutit Israîlíkússuse, mianerssoritse i-
-nuit uko pivdlugit, ĸanoĸ iliúsanersuse. 36 uvdlut mákua sujor-
-natigut sarĸúmerpoĸ Tiutarse ingminik sûtíkaluardlune, anguter-
-pâluitdlo sisamanik untritigdlit migssigissait táussumúnga ilángú-
-put; táuna toĸutauvoĸ, nâlagtailo tamarmik siámartitauvdlutik
nungúput. 37 kingorna sarĸúmerpoĸ Jûtarse Galilîamio, inuit naut-
-sorssorneĸarnerata nalâgut; táussuma inuit ikíngitsut kigdlor-
-môrtípai maligtitdlune. táunátaoĸ pèrpoĸ, nâlagtailo tamarmik
siámartitáuput. 38 taimáitumik oĸáupavse: inuit táuko taimaitísigik
iperardlugitdlo. mássa pilerssârut tamána suliardlũnît tamána i-
-nungnit pisimagpat aserúsavoĸ; 39 Gûtimitdle pisimagpat aseror-
-neĸ sapísavarse, Gûtimut akerartorumassutut ititauleĸinavuse.
40 tauva nâlagpât, apustilitdlo ĸaerĸugamíkik iperartortípait iner-
-terdlugitdlo Jîsusip arĸa oĸalungniutigerĸunago; tauvalo iperar-
-pait. 41 táukule kigdlisiuissoĸatigît sãnit autdlarput tipaitsugdlu-
-tik, mitautiginеĸarĸussaugamik arĸa pivdlugo. 42 soráingitdlatdlo
uvdlut nungutdlugit ajoĸersuivdlutik nâlagfingme igdlunilo îvang-
-kîliulo Jîsuse-Kristusimik oĸalûtigalugo.

kapitalit 6.

angutit arfineĸ mardluk ajorssartunut kivfartortugssángordlutik ivertitaussut; ajoĸer-
-sugkat amerdlingârtut Jerûsalâme; Stivfânuse kigdlisiuissoĸatigîngnut pisitdlugo
únerdlûtigigât sagdluvdlutik.

1 uvdlune táukunane, ajoĸersugkat amerdlingmata, Grĩkerisut
oĸausigdlit oĸalorujulerput Eprîarinut, uvigdlarnertatik mingneru-
-tíneĸartarmata uvdlut nungutdlugit ajorssartunut tunissutaussar-
-tut tuniorautiginеĸarângata. 2 táukuale arĸaneĸ-mardluk ajoĸer-
-sugkat ilũngaisa atautsimut ĸaerĸuvait oĸardlutigdlo: iluásángi-
-laĸ Gûtip oĸausia isumákèrdlugo nerissunut kivfartoruvta. 3 tai-

-máitumik, ĸatángutivut ukorsê, ilavsínik angutinik arfineĸ-mar-
-dlungnik ĸinerdleritse tusâmassauvdluartunik anernermigdlo iv-
-dlernartumik ilisimássúmigdlo ilumioĸangârtunik, isumagissaria-
-ĸartumut tamatumúnga ivertitagssavtínik. 4 uvagutdle soraerata
tugsiartarumârpugut oĸauserdlo kivfartûtigalugo. 5 oĸautsitdlo
tamáko táukua ilũngarmik iluarigamíkik Stivfânuse ĸinerpât, angut
ugpernermik anernermigdlo ivdlernartumik ilumioĸangârtoĸ, Pilí-
-pulo Pororrorulo Níkanôrilo Tîmunilo Parminarsilo Níkulailo Jûtit
ilasiât Antiorriamio. 6 táuko apustilinut savssartípait, tugsiara-
-migdlo agssangmingnik patigpait.
7 Gûtivdlo oĸausia siaruariartorpoĸ, ajoĸersugkatdlo amer-
-dlingârput Jerûsalâme; ãma palaserpagssuit ugpernermut nâlag-
-túngorput.
8 Stivfânusile ugpernermik pigínaunermigdlo ilumioĸangâra-
-me tupingnartuliortarpoĸ angisûnigdlo nalunaerĸutiliordlune i-
-nungne. 9 tauva ilait pilerput ajoĸersuivfingmit kivfaujungnaer-
-sitat piánik Kerîniminutdlo piánik Alagsantriamiutdlo piánik Ki-
-lĩkiamiutdlo piánik Aasiamiutdlo piánik taineĸartumit pissut,
Stivfânusilo saĸitsáupât. 10 ilisimássutdle anernerdlo táussuma o-
-ĸalugtautigissâ agssortorneĸ saperpât. 11 tauva angutit ilait á-
-ngiortumik pilerisârpait ima oĸartut: tusâvarput oĸautsinik Môr-
-sasimutdlo Gûtimutdlo ĸaĸajardliutaussunik oĸalugtoĸ. 12 inuit-
-dlo pikigtorssuángortípait, utorĸauneritdlo agdlagkanigdlo ilisi-
-massut [ilángutdlugit]; táunalo perssûtdlugo autdlarúpât, kigdli-
-siuissoĸatigînguutdlo pisípât; 13 nalunaiaissutdlo sagdlussut sav-
-ssartípait ima oĸartut: inuk una soraerane oĸautsinik inimut
matumúnga ivdlernartumut inatsisinutdlo ĸaĸajardliutaussunik o-
-ĸalugtarpoĸ. 14 ima oĸartoĸ tusaravtigo: ivssuma Jîsusip Nãsa-
-rámiup ine mána ũkautíkumârâ ilerĸutdlo Môrsasip uvavtínut
pisitai avdlángortitdlugit. 15 kigdlisiuivfingmilo igsiassut tamarmik
issigiuarpât, kînâlo takuvât sôrdlo íngilip kînâ.

kapitalit 7.

Stivfânuse kigdlisiuivfingme oĸalugtoĸ Gûtip ínugtaminut angajorĸautsernerpagssue er-ĸartordlugit, táukulo agssortuissáinarnerardlugit; avorĸârilermatigdlo ajagtorât, ujar-ĸanigdlo mitdlòrdlugo toĸúkât.

1 tauva palasiuneĸ oĸarpoĸ: taimáipa? 2 ivnale oĸarpoĸ: u-
-korsê angutit ĸatángutíka atâtaussusilo, tusarnâritse. Gûtip nâ-
-langnartup sujuaissarput Aaperât sarĸúmerfigâ Misuputâmiamî-

-titdlugo, Hâranime nunaĸángíkatdlarmat; [3]oĸarfigâlo: autdlarit 1 Môr. 12,1.
nunangnit erĸardlingnitdlo nunamut ilingnut takutitagssavnut.
[4]tauva Kaltîarit nunãnit autdlarpoĸ Hâranime nunaĸalerdlune;
angutâlo toĸungmat tássánga nûgtípâ nunamut matumúnga mãna 1 Môr. 12,5.
nunagissavsínut. [5]nunavigssaĸartíngilâlo tássane isigkatut silig-
-tigissumigdlũnît nâme; únersorfigâle táussumúnga pigitíkumav- 1 Môr. 12,7.
-dlugo kinguâgssainutdlo kingornagut, nauk ĸitornaĸángitsoĸ. [6]i-
-male oĸarpoĸ Gûte: kinguâgssai ilasiáusassut nuname avdlaner- 1 Môr. 15,13 f.
-tame, kivfartortísagaitdlo ajortumigdlo pissardlugit ukiut sisa-
-manik untritigdlit. [7]inuiaitdle táukua kivfartorfigissait uvanga
erĸartũkumârpáka, oĸarpoĸ Gûte, tauvalo autdlarumârput kivfar-
-tûtdlungalo inime matumane. [8]angerutsimigdlo kipineĸarĸússú- 1 Môr. 17,10.
-mik angerfigâ. taimalo Iisâĸ ernertârâ kipineĸartitdlugulo uv-
-dlut arfineĸ-pingajuáne; Iisâvdlo ernertârâ Jãko, Jãkuvdlo erner-
-târai táuko atâtaunerpaussut arĸaneĸ-mardluk. [9]atâtaunerpau-
-ssutdlo Jûserfe síngákamíko Egivtinimut tunivât; Gûtivdle na- 1 Môr. 37,28.
-jorpâ [10]aniguisitdlugulo nâgdliûtigissainit tamanit sáimáunarsi- — 39,2.
-sitdlugulo ilisimássúmigdlo tunivdlugo Fâraûp Egivtinip kúngiata
sâne; táussumalo sujulerssuissúngortípâ Egivtinime igdluminilo 1 Môr. 41,40.
tamarssuarme. [11]kângnerdle nagdliúpoĸ Egivtinimut tamarmut 1 Môr. 41,54.
Kânâvdlo nunânut, nâgdliungnerssuardlo, sujuaissavutdlo neĸig-
-ssaileĸilerput. [12]Jãkule tusarame Egivtinime karrisiagssaĸartoĸ,
tauva sujuaissavut autdlartípai sujugdlermik; [13]áipagssânigdlo pi- 1 Môr. 43,1.
-gamik ĸatángutaisa Jûserfe ilisarât, Jûserfivdlo erĸardlê Fâraûp
nalujungnailerpai. [14]Jûserfile autdlartitsivoĸ angúne Jãko ĸaer- 1 Môr. 45,9.
-ĸuvdlugo erĸardlinilo tamaisa, tarnigdlit arfineĸ-mardlungnik ĸu- 1 Môr. 46,27.
-ligdlit tatdlimatdlo. [15]Jãkulo Egivtinimut samungnarpoĸ to- 5 Môr. 10,22. 1 Môr. 49,33.
-ĸuvdlunilo, táunalo sujuaissavutdlo. [16]ãneĸarputdlo Siggîmimut Jôrs. 24,32.
ilineĸardlutigdlo ilivermut Aaperâp aningaussanik Siggîmip erne- 1 Môr. 49,30.
-rata Hîmorip ĸitornainit pisiânut. [17]uvdlutdle únersûtigissat — 23,17. — 33,19.
Gûtip Aaperâmut ugpernarsáissutigissai ĸanigdlingmata, tauva i-
-nuit ínugtartusíput amerdliartordlutigdlo Egivtinime. [18]kîsa av- 2 Môr. 1,7 f.
-dla kúngiulerpoĸ Jûserfimik nalussoĸ; [19]táussuma erĸardlivut per-
-ĸuserdlugtulivfigai sujuaissavut ajortumik pissardlugit, nâlungiait 2 Môr. 1,10.
anítarĸungmagit inôrĸunagit. [20]taimáineragut Môrsase erniuvoĸ 2 Môr. 2,2 ff.
nâlungiauvdlune píneĸissoĸ Gûtime; táuna ĸáumatit pingasut pe-
-rorsagauvoĸ angúme igdluane. [21]aníneĸarmatdle Fâraûp pa-
-niata tiguvâ perorsardlugulo ernersiaralugo. [22]Môrsasilo ajoĸer-
-sorneĸarpoĸ Egivtinimiut ilisimatũssutainik tamanik, píssauvor-

-dlo oĸautsimigutdlo ĸanoĸ-iliornermigutdlo. [23] ukiutdle sisama-
-nik ĸuligdlit nâgamigit, ũmámigut isumalerpoĸ ĸatángutine Is-
2 Môr. 2,11 t. -raîlip kinguai takusarumavdlugit; [24] ilâtdlo inardligaussoĸ taku-
-gamiuk sernigâ, pinerdlugfigissardlo akiniutdlugo Egivtinimio to-
-ĸúpâ. [25] isumaĸarpordle ĸatángutime malugísagãne Gûtip ánáu-
2 Môr. 2,13. -neĸartilerâtik agssangmigut, malugíngilâtdle. [26] aĸagùngmatdlo
ilait saĸitsáutut nâpíkamigit sáimarsarniarpai oĸardlune: ukorsê
angutit: ĸatángutigîgpuse, suvdluse inardlerseĸatigîgpise? [27] ái-
2 Môr. 2,14tt. -parminigdle inardlîssup ajagpâ oĸardlune: kia uvavtínut nâlagá-
-ngortitdlutitdlo erĸartũssissúngortípâtit? [28] uvangátaoĸ toĸúsa-
-vinga, sôrdlo igpagssaĸ Egivtinimio toĸúkit? [29] oĸautsitdle ta-
-máko píssutigalugit Môrsase ĸimâvoĸ ilasiaulerdlunilo Mîtiãkut
nunãne; tássane mardlungnik ernertârpoĸ. [30] ukiutdlo sisamanik
2 Môr. 3,2 tt. ĸuligdlit nângmata Nâlagkap íngiliata sarĸúmerfigâ ĸáĸap Sî-
-naip puilassuitsuane orpitsiait kakitdlarnaĸutaussat ikualanerâne.
[31] Môrsasivdle takuleramiuk takussane tupigusûtigâ; takuniariar-
Mat. 22,32. -tormagulo Nâlagkap nipâta ima pivâ: [32] uvanga-una sujuaissavit
Gùtiat, Aaperâp Gûtia Iisâvdlo Gùtia Jãkuvdlo Gûtia. tauva
Môrsase ûlilerpoĸ takuniaineĸ sapilerdlune. [33] Nâlagkavdle oĸar-
-figâ: isigangmâtit isigkangnit pĩkit, ĸeĸarfigissat nunaungmat iv-
-dlernartoĸ. [34] ajortoĸ ínugtama Egivtinimĩtut atugât takuvdluar-
-para, anersâmissarnerilo tusarpáka, arĸarpungalo ánagtíkumav-
-dlugit. mãnalo ĸarrît, Egivtinimut autdlartísavavkit. [35] Môrsase
7,27. táuna ilagsiumángisât, ima oĸarfigissât: kia nâlagángortitdlutitdlo
erĸartũssissúngortípâtit? táuna Gûtip autdlartípâ nâlagángortit-
-dlugo aniguisitsissúngortitdlugulo íngilip orpitsiaine kakitdlarnaĸu-
-taussane táussumúnga takutítup agssaisigut. [36] táussuma anisí-
-pai tupingnartuliordlunilo nalunaerĸutiliordlunilo nuname Egivti-
-nime ímamilo augpalârtume puilassuitsumilo ukiut sisamanik
ĸuligdlit nâvdlugit. [37] tássa-una Môrsase táuna Israîlip kinguai-
3,22. -nut oĸartoĸ: pruvfîte uvavtut ítoĸ Nâlagkap Gûtivse ilivsínut
5 Môr. 18,15. makitíkumârpâ ĸatángutivsinit, táuna tusásavarse. [38] tássa-una
2 Môr. 19,3. ilagîngnĩtoĸ puilassuitsume, íngilip ĸáĸame Sînaime oĸalugfigi-
-ssime sujuaissavtalo akornánîtdlune, táussumalo oĸautsit ûmassut
pigilerpai uvavtínut túniúsavdlugit. [39] táuna sujuaissavta nâlagku-
-mángilât, kisiáne ajagtorpât, ũmatimíkutdlo kingumut Egivtini-
2 Môr. 32,1. -mut sâgput, [40] Aarunimut oĸardlutik: Gûtiliortigut sujunivtigut
ingerdlassugssanik, Môrsase ivna uvavtínik Egivtinimit anisitsissoĸ
2 Môr. 32,6. ĸanoĸ ilinersoĸ nalugavtigo. [41] norraussaliorputdlo taimane pig-

-dliutinik âtsivdlutik Gûtipilungmut agssangmigdlo suliait nuána-
-ralugit. [42] Gûtivdle túnúpai taimaititdlugitdlo ĸilaup perpag- Jer. 19,13.
-ssuinut kivfartortitdlugit, sôrdlo agdlagsimassoĸ pruvfîtit agdla- Am. 5,25 tt.
-gaine: puilassuitsume ukiut táuko sisamanik ĸuligdlit ukiûtit-
-dlugit uvanga tunissutinik toĸutagssanik tunissutinigdlo neĸigssa-
-nik pigdlîvfigaisinga, Israîlíkut-â? [43] kisiáne Mûlorrip tupiussâ
nagsartarparse, uvdlorissavdlo Gûtivsínut Rimfânimut pigititavse
inûssaliartâ, inûssaliat táuko ilivsínut patdlorfigissagssaliase; nûg-
-tíkumârpavsile Bâpalip ungatânut. [44] nalunaiautip tovĸa sujuai-
-ssavtínîpoĸ puilassuitsume, sôrdlo Môrsasimut oĸalugtup perĸú-
-ssutigigâ, sanásagâ ássilissagssaĸ takussane ássilivdlugo. [45] ta- 2 Môr. 25,40.
-mánalo sujuaissavta pigileramíko, Jôrsua ilagalugo isertípât aki- Jôrs. 3,14.
-mángitsut Gûtip sujuaissavta sujornatigut ĸimâtitaisa pigissãnut,
[pigiuardlugulo] Dâvip uvdlue tikitdlugit. [46] táuna Gûtimut sái-
-máunarsivoĸ, ĸinuvordlo Jãkup Gûtia ineĸarfigssarsiumavdlugo. tugs. 132,5.
[47] Sâlumûvdle igdluliorpâ. [48] kisiáne ĸutsingneruvsârtup nâlagfît 1 kúng. 6,1.
agssangnik sanasimassut inigíngilai, sôrdlo pruvfîte oĸartoĸ: [49] ĸi- 17,24. Is. 66,1 t.
-lak igsiavfigâra, nunalo isigkama tungmarfigât; suna igdlo uvav-
-nut igdluliarísavisiuk, oĸarpoĸ Nâlagaĸ, sunalûnît uníngavigssa-
-râra? [50] agssangma máko tamaisa piliaríngínerpait? [51] tautûko
mángertunik pukusugdlit ũmativsigutdlo siutivsigutdlo kipineĸá-
-ngitsuse, anerneĸ ivdlernartoĸ agssortortáinarparse; sôrdlo su-
-juaissase ítut taimáipusísaoĸ ilivse. [52] kina pruvfîtit ilât su-
-juaissavse ĸinugíngínerpât? toĸúpaitdlo iluartup táussuma ti-
-kiúnigssânik sujornagut oĸautigingnigtut, ilivsilo mãna táussumí-
-nga pisitsissúngordlusilo toĸutsissúngorpuse. [53] mássa inatsisit
pigilerpase íngilitigut perĸússutigineĸartitdlugit, maleruarnagitdle. Gal. 3,19.
[54] tamánale tusaramíko ũmatimíkut pilangneĸarputdlusôĸ ĸor- Epr. 2,2.
-sarĸortardlutigdlo pivdlugo. [55] táunale anernermik ivdlernartumik
ilumioĸangârame, ĸilangmut issigiuardlune Gûtip nâlangnarssusia
takuvâ, Jîsusilo Gûtip talerpiata tungâne ĸeĸartoĸ, [56] oĸarpordlo:
ata, ĸilait takuváka angmassut, inûvdlo ernera Gûtip talerpiata Mat. 26,64.
tungâne ĸeĸartoĸ. [57] nivdliáputdle nipitôrssuarmik, siutitigdlo ma-
-tuvait, isumaĸatigîgdlutigdlo táussumúnga ukerũtorssũput. [58] a-
-jagtortardlugulo igdlorpagssualingmit anisíkamíko ujarĸanik mit-
-dlôrpât. nalunaiaissutdlo atissatik iperagkatik ilivait inûsugtup
Saulusimik atigdlup isigaisa sãnut. [59] tauva Stivfânuse ujarĸanik
mitdlôrmáne tordlulavdlune oĸarpoĸ: Nâlagaĸ Jîsuse-â, anernera Lúk. 23,46.

Lúk. 23,34. piuk. 60 sêrĸúmerdlunilo nipitûmik nivdliavoĸ: Nâlagaĸ, ajortulia-
-mik matumínga aulajangîvfiginavêrigit. taimalo oĸarame sinig-
-pâlerpoĸ.

kapitalit 8.

Jerûsalâme ilagît ĸinugineĸangâlersut, Saulusivdlo nungutíniarai; Samâriame Pilípo oĸalũssissartoĸ, inuitdlo ugperigât kuisitdlutigdlo; Sîmût angákuarnigtartûgaluaĸ a-ningaussanik akilîumavdlune apustilisut pigínaunermik pisiniartoĸ Pîtrusip avorĸâri-gâ; kúngip arnap Kantãkip kivfarssua ugpertúngulersoĸ Pilípup kuigâ.

1 toĸutaungmatdle Saulusip iluarâ. uvdlordle tamána ilagît
Jerûsalâmĩtut ĸinugineĸangâlerput, tamarmigdlo siámarput Jûtiav-
-dlo Samâriavdlo ilagissainut, apustilit kisimik pinatik. 2 angu-
-titdle Gûtimik mianeringnigtut Stivfânuse iliartorpât, aliatsangner-
-ssuarmigdlo aliatsautigât. 3 Saulusivdle ilagît nungutíniarpai,
igdlunutdlo isertardlune angutitdlo arnatdlo autdlarúpai parnaerú-
-ssivingmutdlo pisitdlugit. 4 siámartitaussut tauva angalavdlutik
oĸausek îvangkîlio oĸalûtigât.
5 Pilípule Samâriamut samungnarame igdlorpalingmut, Kri-
-stuse táukunúnga oĸalũssíssutigâ. 6 inuitdlo isumaĸatigîgdlutik
Pilípup oĸauserissai nalunaerssorniarpait, nalunaerĸutit táussuma
suliarissai tusardlugitdlo takugamíkik. 7 anernerit mingugtût a-
-merdlasûnit taimáitunik pilingnit aningmata nipitûmik nivdliav-
-dlutik; ãma tumartorsimassut tusiagtutdlo amerdlasût ajorung-
-naersitáuput. 8 tipaitsungâlerputdlo igdlorpalingme táussumane.
9 angutdle tássanĩtoĸ Sîmûmik atilik, sujornagut igdlorpalingme
tamatumane angákuarnigtartoĸ inuit Samâriamiut ularússisitdlugit
ingminigdlo angisûnerardlune. 10 tamarmigdlo nalunaerssorpât,
mikissutdlo angisûtdlo, oĸardlutik: tássa-una Gûtip píssaunera
tamána angisôĸ. 11 nalunaerssorpâtdle sivisûmik ularússisingmatik
angákuarningnerminik. 12 Pilípule ugperigamíko îvangkîlio Gûtip
nâlagauvfianik Jîsusivdlo Kristusip arĸanik oĸalûtigingmago, tauva
kuisíput angutit arnatdlo. 13 Sîmûtdlo ilángutdlune ugpertúngor-
-poĸ, kuisíkamilo Pilípo átavigilerpâ; nalunaerĸutitdlo kivdling-
-nartuliatdlo angisût pissartut takugamigit ánilârpoĸ. 14 apu-
-stilitdle Jerûsalâmîtdlutik tusaramik Samâriamiut Gûtip oĸausia
ilagsigât, tauva Pîtrusilo Juánasilo táukunúnga autdlartípait. 15 táu-
-ko tasamunga pigamik tugsiúpait anerneĸ ivdlernartoĸ táukunú-
-nga pigilerĸuvdlugo. 16 sulime ilãnutdlũnît tugsimángingmat, kui-
-simáinarputdle Nâlagkap Jîsusip arĸanut ilángutitdlutik. 17 tauva

agssangmingnik patingmatik anernek ivdlernartok pigilerpât. [18] Sî-
-mûvdle takugamigit anernermik ivdlernartumik tuninekartartut
apustilit agssangmingnik patigkângatik, tauva aningaussanik âtsi-
-vigai okardlune: [19] uvangâtaok pigínaunermik tamatumínga tuni-
-singa, nalinginak agssavnik patigara anernermik ivdlernartumik
pigissakalerkuvdlugo. [20] Pîtrusivdle sãpâ: aningaussautitit ilagalu-
-tit aserortugssaokilit. Gûtip tuníssutâ aningaussanik pisiarisínau-
-sorigagko. [21] pigssakarnatitdlo avgûtigssakángilatit okautsip ta-
-matuma ilânik. ũmatit perkusersuíngingmat Gûtip sâne. [22] tai-
-máitumik avdlamik isumatârniarit ajorssutsit tamána tunutdlugo.
Gûtilo kínuvigûk ũmápit isumaliulerneranik isumákêrfigerkuniara-
-luardlutit. [23] malugâvkíme sungarnitsôrnartorssuarmut pisima-
-ssutit iluáinernigdlo nimersimassutit. [24] Sîmûp tauva akivâ o-
-kardlune: ilivse Nâlagak kínuvigisiuk pivdlunga, sumigdlũnît ta-
-mákua okautigissavse ilãnik uvavnut nagdliútokarkunago. [25] táu-
-kuale Nâlagkap okausia nalunaiáissutigalugulo okalûtigigamíko
Jerûsalâmut uterput îvangkîlio okalûtigalugo Samâriamiut igdlor-
-pángualîne amerdlasûne.

[26] Nâlagkavdle íngiliata Pilípo okalugfigâ okardlune: nikuit-
-dlutit kujatânut autdlarit avkusinermut Jerûsalâmit Gâsamut av-
-kutaussumut inuilaussumut. [27] tauva nikuípok autdlardlunilo.
atalo. angut Aitiũpiamiussok tássaussok, kúngip kivfarssua, Aitiũ-
-piap kúngiata arnap Kantãkip píssaunekartitâ, aningaussautainik
tamanik pârssissok: táuna patdloriartordlune Jerûsalâliarame. [28] ki-
-ngumut angerdlalersok kamutimine igsiavdlune. pruvfîtivdlo Isaiap
agdlagai atuarai. [29] anerneruvdle Pilípo okarfigâ: ingerdlagit ka-
-mutit uko najorniardlugit. [30] tauva Pilípup arpagdlune ornigpâ.
tusaramiugdlo pruvfîtip Isaiap agdlagai atuarai. aperâ: atuagkatit
pâsivigit? [31] akivâlo: kanok ilivdlunga pâsísaváka ajokersornekâ-
-ngíkuma? Pilípulo inápâ kakerkuvdlugo igsiakatigerkuvdlunilo.
[32] agdlagkanile agdlagsimassut atuagai tássa uko: savatut tokutsi- Is. 53.7 f.
-vingmut pisitauvok, sôrdlulo savârak kivssaissiminut nivdlíngit-
-sok. taimaitdlune karne angmángilâ. [33] nikanarnerane erkartũne-
-karnera nãmagtitauvok. kialo okalugtuarisínauvai kingulerîgsue?
inũssusia nunamit pêrsitaungmat. [34] tauva kúngip kivfarssua pi-
-lerpok Pilípumut okardlune: nalunaerfigínga-ait. kina pivdlugo
pruvfîte taima okarpa, ingminigdlũnît pivdlune avdlalũnît pivdlu-
-go? [35] Pilípuvdle karne angmarpâ. agdlagsimassutdlo tamáko
autdlarniutigalugit îvangkîlio Jîsusimik táussumúnga okalûtigâ.

36 avĸusiníkutdlo ingerdlatitdlutik imeĸarfik tikíkamíko kúngip kiv-
-farssua oĸarpoĸ: takuvat auna imeĸ; kuisísavdlunga sumik akor-
-nuteĸarnerpunga? 37 Pilípuvdle akivâ: ũmatigkut ilũngardlutit
ugperuvit pisínauvutit. akivâlo oĸardlune: ugperpunga Jîsuse
Kristuse Gûtip ernerigâ. 38 ĸamutitdlo unigterĸuvai, tamarmigdlo
imermut arĸarput, Pilípulo kúngivdlo kivfarssua; kuivâlo. 39 imer-
-mitdlo ĸaĸingmata Nâlagkap anernerata Pilípo autdlarúpâ, kú-
-ngivdlo kivfarssuata issigiungnaerpâ, mássalo ingerdlavine inger-
-dlavigâ tipaitsugdlune. 40 Pilípule nâpíneĸarpoĸ Astûtime, inger-
-dlatitdlunilo îvangkîlio oĸalûtigâ igdlorpalingne tamane Kaisâ-
-riamut apûtserdlune.

kapitalit 9.

Sauluse ĸilangmit tupingnartumik pineĸardlune avdlamik isumatârtoĸ Ananiamutdlo kuisítoĸ; Damaskusime Jîsuse Kristusiussoĸ oĸalũssíssutigilerâ ĸinugineĸalerdlunilo; nigordlune Jerûsalâmut pissoĸ ajoĸersugkat ilasiarât, Tarsusimutdlo autdlartíkamiko ilagît erĸigsilersut. Pîtrusip Lutame tumartorsimassoĸ Aniarse ajorungnaersíkâ, Jorpimilo Tapíta ũmartíkâ.

22,3 tt. 1 Saulusile sule sujorasârivdlune toĸutitsiniardlunilo Nâlagkap
26,12 tt. ajoĸersugainik ĸíngarssuingârame, palasiuneĸ ornigpâ, 2 agdlagka-
-nigdlo ĸínuvigâ Damaskusime nâlagiartarfingnut túniússagssami-
-nik, avĸutíkut táussumũna ingerdlassut ilainik angutinigdlũnît
arnanigdlũnît nâpitsigune ĸilerssugautitdlugit Jerûsalâmut pisíku-
-mavdlugit. 3 ingerdlatitdlunile Damaskuse patdlilermago, ĸau-
-massup ĸilangmit tássángáinaĸ iluvâ. 4 nunamutdlo úpípoĸ, ni-
-pilo tusarpâ ima oĸarfigigâne: Sâvdle-â, Sâvdle-â, suvdlutit ĸi-
-nugainga? 5 oĸarpordlo: nâlagaĸ, kinauvit? Nâlagkavdle akivâ:
Jîsusiuvunga ĸinugissat. íngingmut túkartuineĸ sapísautit. 6 ũlig-
-dlunilo ánilârdlunilo tauva oĸarpoĸ: Nâlagaĸ, ĸanoĸ iliorĸuvinga?
Nâlagkavdlo akivâ: nikuitdlutit igdlorpagssualingmut piartorit, tá-
-ssane oĸarfigiumârpâtit ĸanoĸ iliúsassutit. 7 angutitdle táussuma
ingerdlaĸatai ĸeĸarput nivdlerneĸ ajulerdlutik, nipe tusaraluar-
-dlugo kimik takussaĸángínamik. 8 Saulusile nunamit nikuípoĸ,
uíkaluaramilo kimik takussaĸángilaĸ. tauva tasiordlugo Damasku-
-simut pisípât. 9 uvdlutdlo pingasut issigissaĸángilaĸ nerina-
-nilo imernanilo.
10 ajoĸersugardle Damaskusimĩtoĸ Ananiamik atilik, táuna
Nâlagkap takordlôrníkut oĸarfigâ: Anánia. akivâlo: tássauvunga,
Nâlagaĸ. 11 Nâlagkavdle oĸarfigâ: nikuitdlutit igdlut akornánut

nardlusûmik taissamut autdlarit, Jûtavdlo igdluane aperĸutigûk
Saulusimik atilik Tarsusimio; tamássa tugsiarpoĸ, 12 takordlôrní-
-kutdlo angut takusimavâ isertoĸ Anániamik atilik, táussuma ag-
-ssangminik patigkâne kingumut takungnilersitdlune. 13 Ananiav-
-dle akivâ: Nâlagaĸ, ĸavsînit tusarpara angut táuna, ĸanoĸ agti-
-gissumik ivdlernartortatit ajortuliorfigigai Jerûsalâme; 14 tamânilo
palasiunernit pigínáussusekartitauvoĸ aternik tordlorfigingnigtut
tamaisa ĸilerssorsínauvdlugit. 15 Nâlagkavdle oĸarfigâ: autdlarsí- 9,2.
-nait, táuna sákugssatut ĸinigkatut pigísagavko atera sarĸangiu-
-terĸuvdlugo akimángitsunut kúnginutdlo Israîlivdlo kinguainut;
16 misigitíkumâravko ĸanoĸ agtigissumik nâgdliúsassoĸ atera piv-
-dlugo. 17 tauva Anánia autdlarpoĸ igdlumutdlo iserdlune, ag-
-ssangminigdlo patigpâ oĸardlune: Sâvdle-â ĸatángutiga, Nâlagkap
autdlartípânga, Jîsusip aggerfigkut ingerdlatitdlutit ilingnut taku-
-títup, kingumut takungnilerĸuvdlutit anernermigdlo ivdlernartu-
-mik ilumioĸangâlerĸuvdlutit. 18 ernînardlo tavtaussánguitdlusôĸ
issainit nákarput, tássángáinardlo tagpigsivoĸ makitdlunilo kuisit-
-dlunilo; 19 nerivdlunilo nakússagtípoĸ, ajoĸersugkatdlo Damasku-
-simîtut najoratdlarpai.

20 ernînardlo nâlagiartarfingne Jîsuse oĸalûssíssutigilerpâ Gû-
-tip ernerigâ. 21 tusartaile tamarmik ánilârput oĸardlutigdlo: una
táunáungila atermik táussumínga tordlorfigingnigtunik Jerûsalâme 8,1 tt.
nungutitsiniartoĸ, tamaungnartordlo táuko ĸilerssugaussut palasiu- 9,2.
-nernut pisíkumavdlugit? 22 Saulusile píssagtíkiartorpoĸ, Jûtitdlo
Damaskusime ineĸartut sapilersípai, navsuerdluínaramiuk táuna
Kristusiussoĸ. 23 uvdlorpagssuitdle ĸímûngmata Jûtit isumalioĸa-
-tigîgput toĸúkumavdlugo. 24 Saulusile nalunaerfigineĸarpoĸ ĸinu-
-gigãne. ivkuale isâvfît pârait uvdlúkutdlo únuákutdlo, toĸúku- 2 Kor. 11,
-mavdlugo. 25 tauva ajoĸersugkat únuákut tiguvât, nuioragarssuar- 32 tt.
-mutdlo ikititdlugo ungalorssuákut ningípât.

26 Saulusile Jerûsalâmut pigame ajoĸersugkanut ilángúniara- Gal. 1,18 t.
-luarpoĸ, tamarmigdle ersigât ajoĸersugaussoĸ ugperinago. 27 Bar-
-napavdle ilaserâ apustilinutdlo pisitdlugo, oĸalugtũpailo ĸanoĸ
Nâlagaĸ takusimagâ avĸusinerme oĸaloĸatigisimavdlugulo, ĸanor-
-dlo Damaskusime ersisuitdlune oĸalugsimassoĸ Jîsusip arĸa tu-
-nâralugo. 28 tauva Jerûsalâme igdlunut iseĸatigissardlugitdlo a-
-neĸatigissarpai, ersisuitdlunilo oĸalugtarpoĸ Nâlagkap Jîsusip
arĸa tunâralugo. 29 ãma Grîkerisut oĸausigdlit oĸaloĸatigalugitdlo
saĸitsáutarpai, táukuale toĸúnialerssârpât. 30 tamána ĸatángutigît

11,25. nalujungnaeramíko Kaisâriamut ĸanivât Tarsusimutdlo autdlartit-
-dlugo. 31 tauva ilagît erĸigsilerput Jûtiame tamarssuarme Ga-
-lilîamilo Samâriamilo ineriartortitdlutigdlo, amerdliartordlutigdlo
Nâlagaĸ mianeralugo anernerdlo ivdlernartoĸ igdlersortigalugo sa-
-ĸigamik.
32 pivordle Pîtruse tamatigut angalagame, tauva ilãne ivdler-
-nartut Lutame ineĸartut tikípai. 33 tássane angut nâpípâ Anîar-
-simik atilik, ukiut arfineĸ-pingasut nalassoĸ, tumartorsimassoĸ.
34 Pîtrusivdlo oĸarfigâ: Anîarse-â, Jîsusip Kristusip ajorungnaer-
-sípâtit; makitdlutit nangmineĸ atdlíssiorniarit. tauva ernĩnaĸ
makípoĸ. 35 tamarmigdlo Lutame Sârunimilo ineĸartut takuvât
Nâlagkamutdlo sâgdlutik.
36 ajoĸersugardle arnaĸ Jorpimĩtoĸ Tapítamik atilik, arĸa
nugterdlugo imáitoĸ: Dorĸarse, táuna ajúngitsuliungârtarpoĸ pît-
-sutdlo tuningârtardlugit. 37 pivordle taimane ilãne náparame,
tauva toĸuvoĸ. tauva assagpât inimutdlo igdlup ĸânĩtumut iliv-
-dlugo. 38 Lutale Jorpimit ĸanigtúngûngmat, ajoĸersugkat Pîtruse
tusaramíko tássanĩtoĸ, angutit mardluk táussumúnga autdlartípait,
ĸínuvigâtdlo aggerasuarĸuvdlugo. 39 tauva Pîtruse nikuípoĸ inger-
-dlaĸatigalugitdlo. tássungalo pingmat inimut igdlup ĸânĩtumut
pisípât; uvigdlarneritdlo tamarmik avatangerpât ĸiavdlutik ánorá-
-ssatdlo ĸagdlersautitdlo táussumúnga nivtardlugit Dorĸasip sa-
Mat. 9,25. -nai najoratdlarmatik. 40 Pîtrusivdle tamaisa anerĸuvai sêrĸú-
-merdlunilo tugsiardlune, timâlo sâgdlugo oĸarpoĸ: Tapíta, makí-
-tit. tauva uípoĸ, Pîtrusilo takugamiuk ingípoĸ. 41 táussumale
agssaisigut tiguvdlugo makitípâ, ivdlernartutdlo ĸaerĸuvai uvig-
-dlarneritdlo, táukunúngalo savssartípâ ûmassoĸ. 42 tamánalo
Jorpimiut tamarmik tusâmavât, amerdlasûtdlo Nâlagkamut ugper-
10,6. -túngorput. 43 tauva sivisûmik Jorpime unigpoĸ ámiortoĸ Sîmû-
-mik atilik najordlugo.

kapitalit 10.

Kaisâriame íngile Kornîliusimut takutítoĸ Pîtruse ĸaerĸorĸuvdlugo; Pîtruse Jorpime tupingnartumik takussaĸartitauvdlune oĸáuneĸartoĸ: Gûtip minguersagâ nalingínautí-sángíkâ; Kaisâriamut pigame Kornîliusíkut oĸalũssivigigai Kristusimik; tusarnârtut akimángitsútaoĸ anernerup ivdlernartup tugfigingmagit, Nâlagkap arĸagut kuerĸugai.

1 anguteĸarpordle Kaisâriame Kornîliusimik atilingmik, táuna
sákutôrpait Itâliamiunik taissat nâlagarât. 2 táussuma Gûte nâ-
-lagdlugulo mianerâ inoĸutine tamaisa ilagalugit, inuitdlo pîtsor-

-tait tuningârtarpai, Gûtimutdlo tugsiartuínarpoĸ. [3] táuna nalu- 10,30 tt.
-naerĸútap akúnerisa arfineĸ-sisamãne takungnigkame navsuitsu-
-mik Gûtip íngilîsa ilât takulerpâ iserfigigâne, imalo oĸarfigigâne:
Kornîliuse-â. [4] issigiuarpâle ersilerdlunilo oĸardlunilo: nâlagaĸ,
suna-una? táussumale sãpâ: tugsiartarnitit pîtsunutdlo túniússatit
pavunga píput Gûtip sâne erĸaineĸardlutik. [5] mãnalo angutinik
Jorpimut autdlartitsît Sîmût aerĸuvdlugo Pîtrusimik ateĸusilik; 11,13.
[6] táussuma igdlusímavigâ ámiortoĸ Sîmûmik atilik ímap sinâne
igdlulik; táussuma oĸarfigiumârpâtit ĸanoĸ iliúsassutit. [7] íngiliv-
-dlo oĸalugfigissime ĸimangmane Kornîliusip igdlumine kivfaussut
ilait mardluk ĸaerĸuvai, sákutôrdlo Gûtimik mianeringnigtoĸ na-
-jortigissartagkame ilât; [8] tamanigdlo oĸalugtũkamigit Jorpimut
autdlartípai.

[9] aĸagûngmatdle, táukua avĸusiníkut ingerdlavdlutik igdlor-
-palik patdlilermássuk, tauva Pîtruse igdlup ĸânut majuarpoĸ tug- 11,5.
-siariartordlune, tássa nalunaerĸútap akúnerisa arfernata nalâgut.
[10] tauvale kângâlerpoĸ îsiumatdlerdlunilo; piarêrsailersitdlugitdle
ingminik misigiungnaerpoĸ, [11] ĸilagdlo takuvâ angmassoĸ sunau-
-ssordlo ingminut ápariartortoĸ takuvdlugo, ilupâgssiardlusôĸ a-
-ngisôĸ teĸerĸumigut sisamatigut ĸilerúsimassoĸ nunamutdlo
ningíneĸartoĸ. [12] tamatuma iluanĩtut nunap nerssutai sisamanik
niugdlit tamalât nerssutitdlo nujuartut paormortutdlo tingmíssat-
-dlo ĸilaup atânĩtartut. [13] nipilo táussumúnga pivoĸ: nikuigit,
Pîtruse-â, toĸutsivdlutit neriniarit. [14] Pîtrusile oĸarpoĸ: nâggale,
Nâlagaĸ, nalingínaussumigdlũnît mingungnartumigdlũnît sule nerí-
-ngisáinarama. [15] tauva nipip áipagssânik pivâ: Gûtip minguer-
-sagâ nalingínautísángilat. [16] taimailivordlo pingasoriardlune, tau-
-valo tamána imalik kingumut pavungnartitauvoĸ ĸilangmut.
[17] Pîtrusivdle isumamigut nakimássutigileramiuk takussane ta-
-mána sunaunersoĸ, ata, angutit táuko Kornîliusip autdlartitai
tauva matup silatânĩput, Sîmûp igdlua aperĸutigigamíko; [18] tor-
-dlordlutigdlo sujunersiutigât Sîmût Pîtrusimik ateĸusilik tássane
igdlusisimanersoĸ. [19] tauva Pîtrusip takussane erĸarsautigingma-
-go, anernerup oĸarfigâ: ata, angutit pingasut ujarpâtit; [20] tai-
-máitumik nikuitdlutit aterit ingerdlaĸatigalugitdlo nakimanatit,
uvanga táuko autdlartíkavkit. [21] tauva Pîtrusip angutit táuko
Kornîliusip ingminut autdlartitai aterfigai oĸardlunilo: uvanga-una
ujagarse; suna tamaungnautigaisiuk? [22] táukuale akivât: Kornî-
-liuse, sákutôrpangnut nâlagaussoĸ, angut iluartoĸ Gûtimigdlo

mianeringnigtoĸ. inungnilo Jûtiussune tamane tusâmassauvdluar-
-toĸ, Gûtimit oĸautsimik pivoĸ íngilíkut ivdlernartúkut, igdlumi-
-nut aiserĸuvdlutit, oĸautsinik ilingnit tusásagame. [23] tauva iser-
-ĸuvai igdlusisitdlugitdlo.
aĸagûngmatdlo Pîtrusip autdlaĸatigai, ĸatángutigîtdlo Jorpi-
-miussut ilaisa ingerdlaĸatigât. [24] aĸagûngmatdlo Kaisâriamut a-
-pũput. Kornîliusivdle ilimagigamigit erĸardline ikíngutingnânilo
atautsimut ĸaerĸusimagai. [25] Pîtrusilo isermat Kornîliusip pâ-
-riartorpâ, isigaisalo sãnut patdlorfigâ. [26] Pîtrusivdle nikuitípâ
oĸardlune: nikuigit, uvangátaoĸ inuínauvunga. [27] oĸaloĸatigisi-
-mavdlugulo iserame amerdlasût nâpípai atautsimĩtut. [28] oĸarfi-
-gailo: ilisimavuse angúmut Jûtiussumut ĸanoĸ ilerĸugssáungitsi-
-gissoĸ inuk avdlamik nagguveĸartoĸ ilánguvfigísavdlugo ornísav-
-dlugulũnît; kisiáne Gûtip ajoĸersorpânga inuk kinaussordlũnît
nalingínaussumik mingungnartumigdlũnît taerĸunago; [29] tamána
pivdlugo nâláinardlunga aggerpunga aingmánga. taimáitumik ape-
-râvse: suna pivdlugo aivisinga? [30] Kornîliusivdlo akivâ: uvdlut
sisamángorput îsíngíniarama nalunaerĸútap akúnera tamána tikit-
10,3 tt. -dlugo, nalunaerĸútavdlo akúnerisa arfineĸ-sisamãne igdluvne tug-
-siarpunga. atalo, angut sâvne ĸeĸartoĸ ĸaumassumik ánorâlik,
[31] imalo oĸartoĸ: Kornîliuse-â, tugsiutit tusarneĸarpoĸ, pîtsunut-
11,13. -dlo túniússatit Gûtip sâne erĸaineĸarput. [32] taimáitumik Jorpi-
-mut autdlartitsît Sîmût Pîtrusimik ateĸusilik ĸaerĸuvdlugo, Sî-
-mûp ámiortup igdluane ímap sinâne igdlusisimassoĸ; táussuma
oĸarfigiumârpâtit tikiúkune. [33] tauva katsornanga ilingnut autdlar-
-titsivunga, ĸujanaĸautitdlo tikiúkavit. taimáitumigdlo mãna ta-
-mavta mânĩpugut Gûtip sâne, Gûtip ilingnut inássutigissai ta-
-maisa tusarumavdlugit. [34] Pîtrusivdle ĸarne angmarpâ oĸardlu-
Rûm. 2,11. -ne: ilumut misigilerpunga inûp táunáussusia Gûtip píngíkâ,
[35] kisiáne inuiaĸatigîngne tamane nalingínaĸ mianeringnigtine iluar-
-nermigdlo atortitsissoĸ nuánarigâ. [36] oĸauseĸ [oĸautigísagáine]
Israîlip kinguainut autdlartitâ, erĸigsineĸ oĸalûtigitíkamiuk Jîsuse-
Kristusíkut, táuna tamarmik nâlagarât: [37] tauva nalúngilarse Jûtia
Mat. 4,17. tamákerdlugo pisimassoĸ Galilîamit autdlarnerdlune, Juánase kui-
-sínermik oĸalũssilermat kingorna; [38] Jîsuse Nãsarámio ĸanoĸ
Gûtip taníkâ anernermik ivdlernartumik píssaunermigdlo, ĸanordlo
táuna angalassoĸ ajúngitsuliordlune tamaisalo mamardlîssorssûp *)

*) tôrnârssûp, Diâvulup.

artorssartitai ajorungnaersitdlugit, Gûtip najormane. [39] uvagutdlo 2,32.
ilisimangnigtûvugut tamanik Jûtit nunãne Jerûsalâmilo suliarissai- 3,15.
-nik. táuna toĸúpât ĸissungmut nivíngardlugo. [40] táuna Gûtip 5,30.
makitípâ uvdlut pingajuáne erssersitdlugulo, [41] inungnut tamanut
pinago, kisiáne nalunaiaissugssanut Gûtip sujornagut ĸinigainut,
uvavtínut nereĸatigissainut imeĸatigissainut, toĸussunit makingmat Lúk. 24,43.
kingorna. [42] inápâtigutdlo inuit oĸalũssivigerĸuvdlugit, nalunaiái- Juán. 21,13.
-ssutigerĸuvdlunilo táunaugame Gûtip inûssunigdlo toĸussunigdlo 17,31.
erĸartũssissugssángortitâ. [43] táuna pruvfîtit tamarmik nalunaiái- 3,24.
-ssutigât, táussumúnga ugpertut tamarmik táussuma arĸagut a-
-jortimingnik isumákêrfigineĸásassut.

[44] Pîtruse sule taima oĸalugtitdlugo oĸausianik tusarnârtut
tamaisa anernerup ivdlernartup tugfigai. [45] ugpertutdlo kipineĸar-
-tunit pissut Pîtrusip tikiúsimaĸataisa ánilârutigât anernerup iv-
-dlernartup tunissutâ akimángitsunútaoĸ kuissaungmat; [46] tusara-
-míkik oĸalûtsinik avdlanik oĸalugtut, Gûtilo nâlangnartíkât. 2,4.
[47] tauva Pîtruse pilerpoĸ: imeĸ erdligineĸarsínaunerpa uko kuer- 8,36.
-ĸunagit, nauk anerneĸ ivdlernartoĸ pigilerât uvavtitut? [48] per-
-ĸussivordlo Nâlagkap arĸagut kuísagait. tauva ĸínuvigât uvdli-
-vigissaratdlarĸuvdlutik.

kapitalit 11.

Jerûsalâme agssuarineĸarame Pîtrusip tamaisa Kornîliusíkut pivdlugit pisimassut oĸa-
-lugtuarigai agssortorneĸaruugnaerdlunilo: siámartitaussut îvangkîlio tikisamingnut
oĸalûtigissarmássuk, amerdlasût ugpertúngortut; Barnapa Saulusilo Antiorriamîtut,
ajoĸersugaitdlo kristumiunik taineĸalersut; kângnerssuaĸ nagdliútugssaĸ Agâpusip
sujuligtûtigigâ.

[1] apustilitdle ĸatángutigîtdlo Jûtiamîtut tusâmalerpait akimá-
-ngitsútaoĸ Gûtip oĸausia ilagsigât. [2] Pîtrusilo Jerûsalâmut ma-
-juarmat kipineĸartunit pissut saĸitsáupât oĸardlutik: [3] angutinut 10,25 tt.
kipineĸángitsunut iserputit nereĸatigisimavdlugitdlo. [4] Pîtrusile
pilerpoĸ ĸanoĸ pisimassut tugdlerîgssusîsigut oĸalugtuaralugit o- 10,9 tt.
-ĸardlune: [5] igdlorpalingme Jorpimîtunga tugsiardlunga ingminig-
-dlo misigiungnaerdlunga takussaĸalersunga sunaussoĸ ápariar-
-tortoĸ takuvdlugo ilupâgssiardlusôĸ angisôĸ teĸerĸuisigut sisa-
-matigut ĸilangmit ningíneĸartoĸ, tikíkângalo. [6] issigiuardlugulo
ĸimerdlôravko takulerpáka nunap nerssutai sisamanik niugdlit
nerssutitdlo nujuartut paormortutdlo tingmíssatdlo ĸilaup atânî-
-tartut. [7] nipilo tusarpara uvavnut oĸartoĸ: nikuigit, Pîtruse-â,

toĸutsivdlutit neriniarit. [8] uvangale oĸarpunga: nâggale, Nâlagaĸ,
nalinginaussumigdlũnît mingungnartumigdlũnît ĸanivnut pissoĸá-
-ngisáinarmat. [9] nipivdle áipagssânik ĸilangmit sãpânga: Gûtip
minguersagâ nalinginautísángilat. [10] taimailivordlo pingasoriardlu-
-ne, tauvalo tamarme kingumut ĸilangmut ĸaĸitauvoĸ. [11] atalo,
tauváinaĸ angutit pingasut igdlup najugkama sânîput Kaisâriamit
10,20. uvavnut autdlartitaussut. [12] anerneruvdlo oĸarfigânga ingerdlaĸa-
-tigísagíka nakimananga. ukuale ĸatángutivta arfinigdlit ingerdla-
-ĸatigãngátaoĸ; tauvalo angutip táussuma igdluanut iserpugut.
[13] táussumalo nalunaerfigâtigut ĸanoĸ ilivdlune íngile takugine ig-
10,5. 32. -dlumine ĸeĸartoĸ, táussuma oĸarfigigâne: Jorpimut autdlartitsît
Sîmût aerĸuvdlugo Pîtrusimik ateĸusilik, [14] táussuma oĸalugfigiu-
-mârpâtit oĸautsinik ivdlitdlo inoĸutivitdlo tamarmik ánássutig-
10.44. -ssavsínik. [15] oĸaluleramale anernerup ivdlernartup tugfigai, sôr-
-dlo uvagut tugfigigâtigut pilerĸârnermine. [16] tauva erĸailerpara
1,5. Nâlagkap oĸauserissâ, oĸarame: Juánase kuissigaluarpoĸ imermik,
ilivsile kuineĸarumârpuse anernermik ivdlernartumik. [17] tauva
Gûtip tuningmagit tunissúmik uvavtínut túniússame ássinganik,
Nâlagaĸ Jîsuse Kristuse ugperfigingmássuk, uvanga ĸanoĸ íkama
Gûte pitsailisínáusavara? [18] tamána tusaramíko agssortuiungnaer-
-put, Gûtilo únersiutigât oĸardlutik: tássa Gûtip akimángitsútaoĸ
avdlamik isumatârtípai inôrĸuvdlugit.
8,1. 4. [19] ivkule nâgdliungnartoĸ Stivfânuse pivdlugo pilersimassoĸ
kigdligalugo siámartitaussut angaláput Finĩkialo Kĩperilo Antiorri-
-alo tikitdlugit, oĸauserdlo avdlanut oĸauseríngilât, Jûtinut ki-
-siáne. [20] angutinigdle ilaĸarput Kĩperimiussunik Kerînimiussu-
-nigdlo, táuko Antiorriamut pigamik Grĩkerisut oĸausigdlit oĸa-
-lugfigait îvangkîlio Nâlagkamik Jîsusimik oĸalûtigalugo. [21] Nâlag-
-kavdlo agssaisa najorpait, ilaitdlo amerdlasût ugpertúngorput
Nâlagkamut sâgdlutik. [22] táukule tusâmassaulermata ilagîngnut
Jerûsalâmĩtunut, tauva Barnapa autdlartípât Antiorriamut inger-
-dlarĸuvdlugo. [23] táuna tássunga pigame Gûtivdlo sáimáunera
takugamiuk tipaitsulerpoĸ, tamaisalo oĸaorĸigsârpai Nâlagaĸ au-
-lajangerfigerĸuvdlugo ũmámik nangânavèrsumik. [24] angutaugame
ajúngitsoĸ anernermik ivdlernartumik ugpernermigdlo ilumioĸa-
-ngârtoĸ. inuitdlo amerdlasût Nâlagkamut ilángúneĸarput. [25] Bar-
9,30. -napalo Tarsusimut autdlarpoĸ Sauluse nâpíniarumavdlugo; nâpí-
Gal. 2,11. -kamiugdlo Antiorriamut pisípâ. [26] ukiorssuardle nâvât ilagît ka-
-tisimaĸatigissardlugit inuitdlo amerdlasût ajoĸersordlugit; tássa-

-nilo Antiorriame perĸârdlutik ajoĸersugkat kristumiunik taine-
-ĸalerput.
27 uvdlunile táukunane pruvfîtit Jerûsalâmit Antiorriamut sa-
-mungnarput. 28 ilâtdlo Agâpusimik atilik nikuípoĸ, anerníkutdlo 21,10.
nalunaerpâ kângnerssuaĸ inuit najugãnut tamarmut nagdliútugssaĸ,
mássalo taimailivoĸ Klautiuse kaisariutitdlugo. 29 ajoĸersugkatdle
pilerssârput nungutdlutik sapíngisamingnik ikiûtigssanik autdlar-
-titsiumavdlutik ĸatángutigîngnut Jûtiame nunaĸartunut. 30 tai-
-mailiorputdlo, utorĸaunernutdlo nagsiúpait Barnapavdlo Saulu- 12,25.
-sivdlo agssaisigut.

kapitalit 12.

Herûtasip Jãko Juánasip ĸatángutâ toĸutíkâ Pîtrusilo parnaerussivingmut pisitdlugo; Nâlagkap íngiliata aniguisíkâ; Herûtase Gûtiussumik taisítoĸ ajortorssuarmigdlo to-
-ĸuvdlune; Gûtip oĸausia siaruariartortoĸ.

1 taimaníkut kúngip Herûtasip ilagîgsut ilait tigutítalerpai
ajortumik pissalerdlugit. 2 Jãkule Juánasip ĸatángutâ panamik
toĸutípâ. 3 misigileramilo Jûtit iluarigãne, tauva nangitdlune
Pîtrusísaoĸ tigutípâ. (uvdlutdle sêrnaĸángitsunik timiussartortar-
-fiussut taimane nagdliúsimassut.) 4 tauva tigutíkamiuk parnae-
-rússivingmut pisípâ, sákutûnutdlo sisamaĸatigîngnut sisamariag-
-kanut pâritípâ pôrskip kingornagut inungnut savssartíkumavdlugo.
5 tauva Pîtruse parnaerússivingme pârissauvoĸ, ilagîtdle ilunger-
-sordlutik tugsiúpât Gûtimut. 6 Herûtasivdle savssartíkumang-
-mago, únuaĸ táuna Pîtruse sinigpoĸ sákutût mardluk akornáne
kalivnernik mardlungnik ĸilerssugauvdlune, matuvdlo sâne pârssi-
-ssut parnaerússivik pârât. 7 atalo, Nâlagkap íngilia tássaussoĸ,
ĸaumassuvdlo ine ĸáumarsarâ; [íngilivdlo] Pîtruse sanerâgut pa-
-tigdlugo itersarpâ oĸardlune: makínasuarit. tauvalo kalivnerit
agssainit katagput. 8 íngilivdlo oĸarfigâ: ĸiteruserit isigangmâtit-
-dlo ativdlugit. taimailiormatdlo oĸarfigâ: ĸagdlersautingnik ulig-
-dlutit malínga. 9 tauva anivoĸ maligdlugo, íngilíkut pissoĸ na-
-luvdlugo sunauvfa ilumut taimailissoĸ; isumaĸarpordle takor-
-dlûgkamik takungnilersoralune. 10 ingerdláputdle pârssissut sujug-
-dlît tugdlîtdlo avĸutigalugit, matulo saviussoĸ igdlorpagssualingmut
avĸutaussoĸ tikingmássuk isumaminik táukunúnga magperpoĸ, a-
-nigamigdlo ingerdláput igdlut akornat atauseĸ nâvdlugo: tauvái-
-nardlo íngilip ĸimagpâ. 11 Pîtrusilo ingminik misigilerame oĸar-
-poĸ: mãna ilumut ilisimalerpunga Nâlagkap íngiline autdlartísi-

-magâ aniguisitdlungalo Herûtasip agssainit inuiaitdlo Jûtiussut
ilimasungnerinit tamanit. [12] erĸarsaramilo Juánasip Mákorsimik
ateĸusigdlup arnâta Mâriap igdlua sujumorpâ, tássane ikíngitsut
katisimassut tugsiardlutigdlo. [13] Pîtrusivdle silardliup matua ka-
-sugtulermago, arnaĸ kivfaussoĸ Rûtimik atilik ornigúpoĸ tusai-
-niardlune. [14] Pîtrusivdlo nipâ ilisarigamiuk tipaitsungnermit si-
-lardleĸ matuíngilâ, iserasuardlunile Pîtruse silardliup silatânîtoĸ
oĸautigiartorpâ. [15] akivâtdle: silaerúputit. táunale aulajangerpoĸ
taimáinerardlugo. tauva oĸarput: íngilia tássausimavoĸ. [16] Pîtru-
-sile kasugtuerĸigpoĸ, matuiúkamíkulo takuvât ánilârdlutigdlo.
[17] táussumale agssangminik ússerarpai nipangerĸuvdlugit, tauvalo
oĸalugtûpai ĸanoĸ ilivdlune Nâlagkap parnaerússivingmit anisíkâne,
oĸardlunilo: Jãkumutdlo ĸatángutivtínutdlo tamána oĸautigisiuk.
anivdlunilo najugkamut avdlamut autdlarpoĸ. [18] ĸaulermatdle sáku-
-tût mikíngitsumik ánilârput, Pîtruse ĸanoĸ ilinersoĸ naluleramíko.
[19] Herûtasivdle ujartíkamiuk naninagulo, tauva pârssissut kigdlisio-
-ramigit [pitdlarneĸarfigssãnut] autdlarorĸuvai. tauva Jûtiamit
Kaisâriamut samungnarpoĸ tássanîlerdlunilo. [20] Herûtasile
Tôrumiutdlo Sîtûmiutdlo perdlugssãnik isumaliormat, táukua isu-
-maĸatigîgdlutik ornigpât, Blastusilo kúngip inânik pârssissoĸ
ikiortigssarsiarât erĸigsivigssioĸatigerĸuvdlutigdlo, nunartik kúngip
nunânit nerissagssanik âtsiviginéĸartarmat. [21] uvdlutdle ilãne au-
-lajangersagkame Herûtase kúngip atissartagainik ánorârpoĸ, ig-
-siavfigssuarmutdlo ingitdlune oĸalugfigilerpai. [22] inuitdle tordlu-
-láput: tamássa inũngitsup Gûtiussup nipâ. [23] tauváinardle Nâ-
-lagkap íngiliata patigpâ, Gûte nâlangnartíngingmago; ĸuperdlutdlo
neringmáne anerningerpoĸ.
6,7. [24] Gûtivdle oĸausia siaruariartorpoĸ siámariartordlunilo. [25] Bar-
-napale Saulusilo Jerûsalâmit tikíput, kivfartûtigissartik nãmagsi-
-gamíko; Juánasilo Mákorsimik ateĸusilik ilaserisimagât.

kapitalit 13.

Barnapa Saulusilo Kîperiliartut; Pavfume Barjîsusip angákup agssortorai, Saulusivdle (Paulusimik taissaulersup) avorĸâringmane tagpîtdlissoĸ, nunavdlo nâlagâ Serriuse Pauluse ugpertúugortoĸ; Paulusíkut Antiorriamut Pisîtiamîtumut pigamik, nâlagiar-tarfingme Pauluse oĸalũssissoĸ; ĸinuginéĸaleramik Pauluse Barnapalo Ikûniuliartut.

[1] Antiorriamile ilagîngne tássanîtune íput pruvfîtit ajoĸersui-
-ssutdlo, imáitut: Barnapa Símiûtdlo Nîgerimik taissaĸ Lũkiusilo
Kerînimio Manainilo Herûtasip nunamut ilâinarmut nâlagaussup

perorsagaoĸatâ Saulusilo. [2]ilãnile Nâlagaĸ kivfartũkamíko îsí-
-ngíniardlutigdlo, tauva anerneĸ ivdlernartoĸ oĸarpoĸ: Barnapalo
Saulusilo uvavnut ingmíkôrtísigik suliagssaĸ táukuninga ĸaerĸu-
-ssíssutiga suliarerĸuvdlugo. [3]tauva îsíngíniardlutigdlo tugsiara-
-mik, agssangmingnigdlo patigkamíkik, autdlartípait. [4]táuko
tauva anernerup ivdlernartup autdlartingmatik Salũkiamut samung-
-narput, tássángalo umiarssuákut autdlarput Kĩperimut. [5]Sâla-
-mîmutdlo pigamik Gûtip oĸausia oĸalûtigât Jûtit nâlagiartarfîne;
mássalo Juánasísaoĸ ikiortigât. [6]ĸeĸertardle táuna avĸutigalugo
Pavfo tikíkamíko, angákoĸ pruvfîtiorĸusersoĸ Jûtiussoĸ nâpípât,
Barjîsusimik atilik; [7]táussuma najorpâ nunap nâlagâ Serriuse
Pauluse, angut sianisôĸ. táussuma [Serriusip] Barnapalo Saulu-
-silo ĸaerĸuvai, Gûtip oĸausia tusarumagaluaramiuk. [8]Elumar-
-sivdle angákup (arĸa taima nugteriaĸarmat) agssortorpai nunap
nâlagâ ugpertailiniaraluardlugo. [9]Saulusivdle (Paulusimigdlo tai-
-ssap) anernermik ivdlernartumik ilumioĸangârdlune issigiuarpâ
oĸardlune: [10]tautûna mamardlîssorssûp*) ĸitornâ, perĸuserdlung-
-nernik tamanik ilerĸupilungnigdlo tamanik ilumioĸangârtoĸ, iluar-
-nernigdlo tamanik kíngarssuissoĸ, Nâlagkap avĸutai nardlussut
mumíkungnaerumángiligit? [11]mãnalo ata, Nâlagkap agssai iling-
-nut túsáput, tagpîtdlísautitdlo seĸineĸ takúngíkatdlásavdlugo.
tássángáinardlo áungajungneĸ târnerdlo táussumúnga tugput, sa-
-ĸivordlo tasiortigssarsiordlune. [12]tamána taimailissoĸ nunap nâ-
-lagâta takugamiuk ugpertúngorpoĸ Nâlagkap ajoĸersûtai tupigu-
-sûtigalugit.

[13]Paulusíkutdle Pavfumit autdlaramik, Perrimut Pamfîliamĩ-
-tumut píput. Juánasivdle ĸimagpai Jerûsalâmut uterdlune. [14]táu- 15,38.
-kule Perrimit ingerdlagamik Antiorriamut Pisîtiamĩtumut píput,
sapãmilo nâlagiartarfingmut iserput ingitdlutigdlo. [15]tauva inat-
-sisit pruvfîtitdlo agdlagait atuarneĸarêrmata, nâlagiartarfiup mi-
-sigssortai táukunúnga autdlartitsíput oĸarĸussivdlutik: ukorsê
angutit ĸatángutivut, inuit kajumigsârneĸautigssãnik oĸausigssa-
-ĸaruvse oĸarniaritse. [16]tauva Pauluse nikuípoĸ, agssangminigdlo
ússeraivdlune [nipangerĸugamigit] oĸarpoĸ: ukorsê angutit Israî-
-líkûssuse Gûtimigdlo mianeringnigtuse, tusarnâritse. [17]inuiait 7,2 tt.
ukua Gûtiata sujuaissavut ĸinerpai, inuitdlo akitsisípai nuname 2 Môr. 6,1.
Egivtinime takornartaugatdlarmata, talermigdlo ĸutsigsumik tássá- 7,36.

*) tôrnârssûp, Diâvulup.

5 Mór. 1,31. -nga anisípai. 18 ukiutdlo sisamanik ĸuligdlit migssiliordlugit inû-
5 Mór. 7,1. -siat kamagâ puilassuitsume. 19 inuiaĸatigîtdlo arfineĸ-mardluit
Jòrs. 14,1. pîarpai Kânâp nunâne, nunâtdlo ímerautíkut táukunúnga avgorpâ.
20 kingornalo ukiut sisamanik untritigdlit tatdlimanigdlo ĸuligdlit
migssiliordlugit erĸartũssissoĸartípai pruvfîte Sâmuale tikitdlugo.
1 Sâm. 8,5. 21 tauva kúngigssaĸ kínutigingmássuk Gûtip Sâvdle Kísip ernera
— 10,21. angut Bînjamĩkut nagguveĸatigît ilagissât táukunúnga ivertípâ u-
— 16,1. -kiut sisamanik ĸuligdlit. 22 táunalo pêrsíkamiuk Dâve makitípâ
táukunúnga kúngiorĸuvdlugo, táuna pivdlugo nalunaiaivoĸ oĸar-
tugs. 89,21. -dlune: Dâve navssârâra Jísaip ernera, angut ũmáma iluarissâ,
táussuma perĸussáka tamaisa nãmagsísavai. 23 táussuma kinguai-
-nit Gûtip únersût maligdlugo Israîlimut makitípâ ánáussissug-
Lúk. 3,3. -ssaĸ, Jîsuse, 24 sarĸúmernerata sujornagut Juánasip kuíssut av-
-dlamik isumatârĸússut oĸalũssíssutigerĸârmago Israîlíkúnut ta-
Lúk. 3,15 t. -manut. 25 Juánasivdle ingerdlavine nãmagtileramiuk oĸarpoĸ:
Juán. 1,27. kinausoraisinga? uvanga táunáungilanga; atale, kingunivkut tikiú-
-kumârpoĸ kíngarĸuvfigissara isigangmai ĸilerússáisavdlugit. 26 u-
-korsê angutit ĸatángutíka, Aaperâp sugissaisa kinguai, ilasilo
Gûtimik mianeringnigtut, ilivsínut autdlartitauvoĸ oĸauseĸ mána
ánássutilik. 27 mássa Jerûsalâme ineĸartut táukualo sujulerssor-
-taisa táuna ilisaríngínamíko, erĸartũssigamik pruvfîtit oĸausê sa-
-pâtit tamaisa atuarneĸartartut erĸûtípait. 28 naugdlo patsisau-
Lúk. 23,23. -ssumik toĸorĸussíssutigssamik navssârfigíngíkigtik, taimáitoĸ Pi-
-lâtuse kínuvigât toĸúneĸarĸuvdlugo. 29 tamaisalo táuna pivdlugo
Lúk. 23,53. agdlagsimassut nãmagsigamíkik ĸissungmit arĸarpât ilivermutdlo
ilivdlugo. 30 Gûtivdle toĸussunit makitípâ, 31 uvdlutdlo ĸavsît uv-
1,3. -dlûtitdlugit takutítarpoĸ Galilîamit Jerûsalâmut majuaĸatigissa-
10,40 t. -minut, táukulo nalunaiaissigai inungne. 32 uvagútaoĸ tipaitsung-
-nartumik tusardlerpavse, únersût sujuaissavtínut pisimassoĸ Gû-
-tip nãmagtíkâ uvavtínut kinguainut, Jîsuse makitíkamiuk; 33 sôr-
tugs. 2,7. -dlútaoĸ agdlagsimassoĸ tugsiautit áipãne: ernerâvkit, uvdlume
Epr. 1,5. ernertârâvkit. 34 mánale: toĸussunit makitíkamiuk kingorna ase-
Is. 55,3. -rornermut utísángitsoĸ, tamána ima oĸautigâ: iluaitsuitsut Dâ-
-vimut oĸautigissat aulajaitsut ilivsínut túniúkumârpáka. 35 tai-
tugs. 16,10. -máitumik ãma agdlagsimassúkut avdlákut oĸarpoĸ: aserorneĸ
2,27 tt. iluaitsuitsortangnut takorĸúsángilat. 36 mássalo Dâve inûtitdlune
Gûtip sujúnersûtânut atortitaugame sinigpâlerpoĸ, sujuaissaminut-
-dlo ilángússauvdlune aserorneĸ takuvâ. 37 Gûtivdle makititâta

aserorneĸ takúngilâ. 38 nalujuugnáisause tauva, ukorsê angutit
ĸatángutíka, táussumûna ajortit isumákêrneĸarnigssât ilivsínut o-
-ĸautigissaulermat. 39 tamaisalo Môrsasip inatsisaisigut iluartû- Rûm. 8,3.
-tíneĸautigssamik naligssarsisináungisase nalingínaup ugpertup i-
-luartûtíneĸautigssamik naligssarsissarpai táussumûna. 40 misig-
-ssoritse tauva, ilivsínut nagdliuterĸunago pruvfìtitigut oĸauserissaĸ Hâp. 1,5.
[mána]: 41 takungnigitse asigínaissuse-â, tupigusugitse sûjungnaer-
-dlusilo, suliaĸ suliariumâravko inûtitdluse, tamatumínga oĸalug-
-tũneĸaraluaruvse ugperíngerĸajaĸârse.

42 aningmatalo ĸínuvigait sapâme tugdlerme oĸautsinik ta-
-mákunínga oĸalugfigerĸuvdlutik. 43 katisimassutdlo angerdlaler-
-mata, Jûtitdlo ilasiaussutdlo Gûtimik mianeringnigtut amerdlasût
Pauluse Barnapalo maligpait. táukuale oĸalugfigait kajumigsâr-
-dlugitdlo Gûtip sáimáunera aulajangerfigerĸuvdlugo.

44 tauvalo kingugdlermik sapâtiungmat igdlorpagdlup inue ta-
-mákingajagdlutik katerssorput Gûtip oĸausia tusarumavdlugo.
45 Jûtitdle inuit takugamíkik ilungersortorssuángorput Paulu-
-sip oĸausê agssortordlugit, agssortuivdlutik ĸaĸajardlerdlutigdlo.
46 Paulusile Barnapalo ersisuitdlutik oĸalugput oĸardlutik: Gûtip
oĸausia ilivsínut perĸârdlugo oĸalûtigissariaĸartoĸ; ajagtoravsiug-
-dle, inûnermigdlo nâgssáungitsumik pigssaĸartugssautínginavse,
ata, akimángitsunut tauva sâlerpugut. 47 taimame Nâlagkap per-
-ĸuvâtigut [oĸarame]: akimángitsunut ĸáumarĸutigitípavkit ána- Is. 49.6.
-ssutaorĸuvdlutit nunap isua tikitdlugo. 48 akimángitsutdle tamá- Lúk. 2,32.
-na tusaramíko tipaitsulerput, Nâlagkavdlo oĸausia únersiutigât
ugperdlutigdlo, tamarmik inûnermik nâgssáungitsumik pigssaĸar-
-ĸussaussut. 49 Nâlagkavdlo oĸausia siaruarpoĸ tamatuma erĸâ
tamákerdlugo. 50 Jûtitdle ûmitsagsârpait arnat Gûtimik miane-
-ringnigtut atarĸissaussutdlo angutitdlo igdlorpalingme angnertau-
-ssut, Paulusilo Barnapalo ĸinuginеĸalersípait erĸamingnit ĸimâ-
-titdlugit. 51 táukuale isigkatik ĸassîarpait táuko pivdlugit Ikû- Lúk. 9,5.
-niumutdlo pivdlutik. 52 ajoĸersugkatdle tipaitsungnermik aner-
-nermigdlo ivdlernartumik ilumioĸangâlerput.

kapitalit 14.

Paulnse Barnapalo Ikûniumit ĸimâvdlutik Listaramut pissut; tâssanimiut Gûtiutínia-raluarait; Jûtit ilaisa tikiútut ujarĸanik mitdlôrmáne Paulusip Barnapa Dêripimut autdlaĸatigigâ; Pisîtia Pamfîlialo avĸutigigamíkik, Atâliamit umiarssuákut autdlardlutik Antiorriamut Sèriamîtumut utertut.

1 pivordle Ikûniume Jûtit nâlagiartarfiánut iseĸatigîngmata,
tauva oĸalungmata Jûtitdlo Grīkeritdlo amerdlasôrssuit ugpertú-
-ngorput. 2 Jûtitdle nâlagserîtsut akimángitsut tarnait ĸatángu-
-tigîngnut pileritsagtípait ajortumêrsitdlugit. 3 tauva sivisûmik
tássanīput, ersisuitdlutigdlo oĸalugput Nàlagaĸ tunâralugo, táu-
5,12. -ssuma oĸausek sáimáunerme pia nalunaiáissutigigâ nalunaerĸutit
tupingnartuliatdlo nāmagsineĸartitdlugit táukua agssaisigut. 4 ig-
-dlorpagdluvdle inugpagssue agssuarîlerput; ilaisa Jûtit isumaĸa-
-tigait, ilaisalo apustilit isumaĸatigait. 5 akimángitsutdle Jûtitdlo
sujulerssortitik ilagalugit ukerūtorssuángormata [apustilit] asig-
-ssorumavdlugit ujarĸanigdlo mitdlôrumavdlugit, 6 tauva táuko
nalujungnaeramik ĸimāput igdlorpalingnut Likaûniamītunut, Lista-
-ramut Dêripimutdlo, táukualo erĸānut; 7 tássanilo îvangkîlio o-
-ĸalûtigât.

8 Listaramilo angut ítoĸ isigkamigut nukeĸángitsoĸ igsia-
-ssoĸ, arname timâta iluanit agdlàt niulugtoĸ, pisúngisáinartoĸ.
9 táussuma Pauluse oĸalugtoĸ tusarnârpà; táussumalo [Paulusip]
issigiuaramiuk, takugamiugdlo ugperssuseĸartoĸ ánáuneĸarsínauv-
-dlune, 10 tauva niperssuarmik oĸarpoĸ: isigkangnik nikuigit ma-
-kítarigdlutit. tauva pigsigdlune nikuípoĸ angalavdluuilo. 11 inuit-
-dlo Pauluse ĸanoĸ iliortoĸ takugamíko nipitik anípait oĸardlu-
-tigdlo Likaûniamiut oĸausînik: Gùtit inugtut ilerdlutik arĸarfigâ-
-tigut. 12 Barnapalo Júpiterimik taivât, Paulusilo Merĸôriusimik,
táuna oĸalugtùngmat. 13 Júpiterivdle nàlagfiutâne igdlorpagdlup
avatâne palasiussup ugsigit naussutdlo niaĸorusiússat aggiúpai i-
-sâvfiup sujorânut pigdlîumavdlune inuit ilagalugit. 14 apustilitdle
Barnapavdlo Paulusivdlo tamána tusaramíko atissatik aligpait, i-
-nuitdlo akornánut arpagdlutik tordluláput oĸardlutik: 15 ukorsè
angutit, ĸanoĸ iliuleĸaise? uvagútaoĸ inûvugut ilivsisut misigissa-
-ĸartartut, îvangkîliulo ilivsínut oĸalùtigârput mákunánga piúngit-
4,24. -sunit sârĸuvdluse Gûtimut ùmassumut ĸilangmigdlo nunamigdlo
ímamigdlo táukunanītunigdlo tamanik píngortitsissumut; 16 táussu-
17.24 tt. -ma uvdlune ĸàngiútune akimángitsut tamaisa naugmineĸ inger-

-dlavigiumassaisigut ingerdlatíkai; [17] naugdle ingminik nalunaiau-
-tigíngíngíkaluartoĸ, ajúngitsumik pissaramisigut ĸilangmit tuni-
-ssardluta sialungnik ukiunigdlo naggorigfiussunik ĸârsitdlartítar-
-dlutalo ũmativutdlo tipaitsugtítardlugit. [18] taimalo oĸaramik inuit
ingmingnut pigdlĩumassut pitsailerĸarpait.
[19] Jûtinigdle tikiútoĸarpoĸ Antiorriamit Ikûniumitdlo, táukua
inuit pilerisârpait, Paulusilo ujarĸanik mitdlôrpât, uniardlugulo 2 Kor. 11,25.
igdlorpalingmit ánípât toĸusimasoralugo. [20] ajoĸersugkatdle ava-
-tangermáne nikuípoĸ igdlorpalingmutdlo iserdlune; aĸagûngmatdlo
Barnapa Dêripimut autdlaĸatigâ. [21] igdlorpalingmilo tamatu-
-mane îvangkîlio oĸalûtigigamíko, ikíngitsutdlo ajoĸersugángortí-
-kamíkik uterput Listaramut Ikûniumutdlo Antiorriamutdlo, [22] a-
-joĸersugkat tarnait nakússagtítardlugit oĸaorĸigsârtardlugitdlo
ugperneĸ aulajangiuterĸuvdlugo, nalunaerfigalugitdlo nâgdliungnar-
-torpagssuit atordlugit Gûtip nâlagauvfianut isísagavta, [23] utor-
-ĸaunertanigdlo táukunúnga ivertitsissaramik ilagîgsúngortune, îsí-
-ngíniardlutigdlo tugsiaramik Nâlagkamut ugperfigissãnut isuma-
-gerĸuvait. [24] Pisîtialo avĸutigigamíko Pamfîliamut píput; [25] Perri-
-milo oĸauseĸ oĸalûtigigamíko Atâliamut samungnarput. [26] tá-
-ssángalo umiarssuákut autdlarput Antiorriamut, tássanĩtut Gûtip
sáimáuneranut perĸungmatik taimane suliaĸ nãmagsissartik sulia-
-rilísagamíko. [27] tássungalc pigamik, ilagîtdlo katisimatíkamíkik
nalunaerput ĸanoĸ agtigissumik Gûte iliorsimassoĸ ilagalutik, ĸa-
-nordlo ugpernermut iserfigssaĸ matuersimagâ akimángitsunut. 1 Kor. 16,9.
[28] tauva sivikíngitsumik tássanĩput ajoĸersugkane.

kapitalit 15.

ilagîngne saĸitsautigissaĸ pivdlugo Pauluse Barnapalo Jerûsalâliartitaussut; apustilit utorĸauneritdlo atautsimêĸatigalugit isumalioĸatigîgkamik, akimángitsut ugpertúugortut kipineĸartítariaĸángisíkait, mianerssûtigissagssainigdlo agdlagfigalugit ilatik mardluk Paulusíkúnut ilagititdlugit agdlagkamingnigdlo nagsitdlugit Antiorriamut autdlartíkait; Mákorse ilaseriumanago Barnapa avigsâramiuk, Paulusip Sîlarse áiparserdlugo Sêria Kilîkialo angalavfigigai.

[1] tasamungnartoĸarpordlo Jûtiamit pissunik, táukua ĸatángu-
-tigît ima ajoĸersorpait: Môrsasíkut ilerĸorerĸussaĸ maligdlugo Gal. 5,2.
kipineĸartíngíkuvse ánagsínáungilase. [2] tauva Paulusilo Barnapalo
táukulo agssortûtingâlerdlutik mikíngitsumik saĸitsautileramik, tau-
-va Paulusilo Barnapalo ilatigdlo avdlat Jerûsalâmut pavungnar- Gal. 2,1.
-ĸuvait apustilinut utorĸaunernutdlo tamána saĸitsautigissaĸ piv- 15,7.

-dlugo. [3]tauva ilagît ĸaningmatik táukua Finĩkia Samârialo av-
-ĸutigait oĸalugtuardlutigdlo akimángitsut sâlernenánik, ĸatángu-
-tigîtdlo tamaisa tipaitsungârtípait. [4]Jerûsalâmutdle apũkamik
ilagsineĸarput ilagîngne apustilinilo utorĸaunernilo, nalunaerputdlo
ĸanoĸ agtigissumik Gûte iliorsimassoĸ ilagalutik. [5]farisîaritdle
ingmíkôrniaĸatigît ilait ugpertúngortut nikuíput oĸardlutigdlo: ki-
-pineĸartítariaĸarput, Môrsasivdlo inatsisai táukunúnga maleruar-
-ĸussariaĸarput.
[6]tauva apustilit utorĸauneritdlo atautsimut píput tamána
15,2. isumaliùtigiumavdlugo. [7]sivisûmigdle tamána saĸitsautigigamíko
10,9 tt. Pîtruse nikuípoĸ oĸarfigalugitdlo: ukorsè angutit ĸatángutíka, ili-
-simavuse Gûte ĸangale uvavtíne ĸinerdlersimassoĸ, akimángitsut
oĸauseĸ îvangkîlio uvanga ĸanivkut tusásangmássuk ugperdlutig-
-dlo. [8]Gûtilo ũmatinik ilisarssissoĸ nalunaiaivoĸ pivdlugit, aner-
11,15. -neĸ ivdlernartoĸ táukunúnga túniúkamiuk, taimatut sôrdlo uvav-
-tínut. [9]taimaeĸatigîgsípâtigutdlo uvagutdlo táukulo, ũmatait
ugperníkut minguersaramigit. [10]suvdluse tauva Gûte ússerniar-
15,28. -pisiuk, nangmaut ajoĸersugkat ĸungasînut iliniaravsiuk sujuai-
Gal. 5,1. -ssavtalo uvagutdlo artugarput? [11]kisiáne ugperpugut Nâlagkap
Jîsusip Kristusip sáimáuneragut ánagkumârtugut, taimatut sôrdlo
táuko ánagkumârtut. [12]tauva tamarssuarmik nipangerput Barna-
-palo Paulusilo tusarnârdlugit, oĸalugtuarmata nalunaerĸutit tu-
-pingnartuliatdlo ĸanoĸ agtigissut Gûtip atordlutik nãmagsisima-
-gai akimángitsune. [13]táukulo nipangermata Jãko pilerpoĸ oĸar-
2 Pît. 1,1. -dlune: ukorsê angutit ĸatángutíka, tusarnârsinga. [14]Sìmûp oĸa-
-lugtuarâ ĸanoĸ ilivdlune Gûtip akimángitsut takusarĸârai ater-
-minut ilángútunik ínugtagssarsivigalugit. [15]taimailissordlo pruv-
Aam. 9,11 tt. -fîtit oĸausîsa isumaĸatigât, agdlagsimangmat: [16]kingorna uter-
-dlunga Dàvip tovĸa úpísimassoĸ kingumut náparterumârpara,
nákarnikue kingumut náparterdlugit makítarigsisitdlugulo; [17]inuit
amiákuisa akimángitsutdlo ativnik taisivfigineĸartut tamarmik Nâ-
-lagaĸ aperĸutigísangmássuk, oĸarpoĸ Nâlagaĸ tamákuninga ta-
-manik taimailisitsissoĸ. [18]Gûtip suliane tamaisa ilisimavai uv-
-dloĸalerĸârneranit. [19]taimáitumik isumavunga akimángitsut Gû-
-timut sâgtut erdlorĸutísángíkivut, [20]agdlagfigísagivutdle Gûtipiluit
mingungnartuinik ilangêrĸunagit arnauneĸarĸunagitdlo ipissumigdlo
aungmigdlo nererĸunagit. [21]Môrsase itsarssuardle nunaĸarfingne
tamane oĸalũssíssutigineĸartarmat, agdlagailo sapâtit nungutdlugit
nâlagiartarfingne atuarneĸartarmata.

22 tauva apustilit utorĸauneritdlo ilagît ilũngaisa ilagalugit
iluarât ilatik angutit ĸinigkatik Antiorriamut autdlartíkumavdlugit
Paulusimut Barnapamutdlo ilagititdlugit, tássa Jûtarse Barsapa-
-mik ateĸusilik Sîlarsilo, angutit táuko ĸatángutigîngne atarĸi-
-ssaungmata. 23 imalo agdlagput nagsagagssainik: apustilit utor-
-ĸauneritdlo ĸatángutigîtdlo tipaitsorĸuvait ĸatángutitik akimá-
-ngitsunit pissut Antiorriame Sêriamilo Kilĩkiamilo ítut. 24 tusa-
-ravta uvavtínit pissut oĸautsinik ularússisíkâse tarnivsigutdlo Gal. 1,7.
aserordluse, oĸaramik kipineĸartísassuse, inatsisitdlo maleruása-
-gise, nauk taima inángíkivut. 25 tauva isumaĸatigîgdluta iluarâr-
-put angutit ĸinigkavut ilivsínut autdlartíkumavdlugit asassavtí-
-nut Barnapamut Paulusimutdlo ilagititdlugit; 26 angutit táukua
inũssusertik erdligíngíkât nâlagkavta Jîsusip Kristusip arĸa piv-
-dlugo. 27 taimáitumik Jûtarsilo Sîlarsilo autdlartípavut, táukú-
-taoĸ taima nalunaerĸuvdlugit oĸautsinik. 28 tássa anernerup iv- 5,32.
-dlernartup iluarâ uvagutdlo nangmagagssanik avdlanik ilissivfi- 15,10.
-giumanase, ukuninga pissariaĸartunik kisiáne: 29 Gûtipilungnut 1 Kor. 8,1 tt.
tunissutit ilangerĸunagit, aungmigdlo ipissumigdlo nererĸunase,
arnauneĸarĸunasilo. tamakunúnga mianerssoruvse iluanãsause.
inûvdluaritse.

30 tauva autdlartingmatik táuko Antiorriamut píput, inuitdlo
katisimatíkamíkik agdlagkat túniúpait. 31 tamáko atuaramíkik tug-
-patdlersaut tipaitsutigât. 32 Jûtarsile Sîlarsilo nangmineĸ pruv-
-fîtiugamik ĸatángutigît kajumigsârpait oĸautsinik amerdlasûnik
nakússagtitdlugitdlo. 33 tássanĩmersutsiaramigdle erĸigserĸussauv-
-dlutik ĸatángutigîngnit autdlartíneĸarput apustilinut. 34 Sîlarsiv-
-dle iluarâ tássane unigkumavdlune.

35 Paulusile Barnapalo Antiorriamîgíuaratdlarput ajoĸersuiv-
-dlutik Nâlagkavdlo oĸausia oĸalûtigalugo avdlat amerdlasût ila-
-galugit. 36 uvdlutdle ĸavsît ĸímûngmata Pauluse Barnapamut
oĸarpoĸ: uterdluta ĸatángutivut takusardlavut ĸanoĸ ínersut,
igdlorpagdlit Nâlagkap oĸausianik oĸalugfigissaĸarfivut tamaisa
avĸutigalugit. 37 Barnapale oĸarmat Juánase Mákorsimik taissaĸ
ilasererĸuvdlugo, 38 Pauluse tauva isumaĸarpoĸ táuna ilaserísángí-
-kigtik Pamfîliame ĸimangmatik, suliartoĸatigíngingmatigdlo. 39 ag- 13,13.
-ssortûtingâleramigdlo avigsârput, Barnapavdlo Mákorse ilaserâ, Gal. 2,13.
umiarssuákutdlo autdlarpoĸ Kĩperimut.

40 Paulusivdle Sîlarse áiparserpâ autdlardlunilo, ĸatángutigît-

-dlo Gûtip sáimáuneranut perĸuvât. 41 tauva Sêrialo Kilĩkialo
angalavfigai ilagît nakússagtitdlugit.

kapitalit 16.

Paulusip Timũtiuse kipineĸartitdlugulo ilaserigamiuk Ferîgia Galãsialo avĸutigigait; To-
-rûame Pauluse takussaĸardlune Makitûniamut ĸaerĸuneĸarmat, Filípimut pissut Lî-
-tiakúnitdlo ilagsineĸardlutik; Pauluse Sîlarsilo iperartorneĸardlutigdlo parnaerússi-
-vingmut pisitaussut; nuna sajugtitdlugo parnaerússiviup matue magpertut, parnaerú-
-ssatdlo ĸimâssoĸángingmata parnaerússiviup nâlagâ kuisítoĸ, ilagissailo tamarmik;
nâlagaunerit sujòralerdlutik Paulusíkut ajúngitsumik oĸalugfigigait autdlarĸuvdlugitdlo.

1 Dêripimutdle Listaramutdlo pigame, ata, ajoĸersugaĸ tá-
-ssanĩtoĸ Timũtiusimik atilik, arnap Jûtiussup ugpertup ernera,
Grĩkeriussumigdle angutеĸartoĸ, 2 tusâmassauvdluartoĸ ĸatángu-
-tigîngne Listarame Ikûniumilo ítune. 3 táuna Paulusip ingerdla-
-ĸatigiumagamiuk tiguvdlugo kipineĸartípâ Jûtit nunaĸarfingne ta-
-mákunane ítut pivdlugit, angutâ tamarmik ilisimangmássuk Grĩ-
-keriussoĸ.
15,20.29. 4 igdlorpagdlitdlo avĸutigigângamíkik ilerĸorerĸussat apusti-
-linit utorĸaunernitdlo Jerûsalâme aulajangersagaussut táukunúnga
pisípait aulajangiuterĸuvdlugit.
5 taima ilagît nakússagtíneĸarput ugpernermíkut, uvdlutdlo
18,23. nungutdlugit amerdliartorput. 6 Ferîgiale Galãsiamiutdlo nunât
avĸutigigamíkik, anerneruvdlo ivdlernartup inertermatik oĸauseĸ
Aasiame oĸalûtigerĸunago, 7 Mîsiavdlo tungânut pigamik Bitînia-
-mut ingerdlaniaraluarput, anerneruvdle perĸúngilai. 8 tauva Mî-
-sia avarĸutĩnaramíko Torûamut samungnarput. 9 tauva Pau-
-luse únuame takussaĸalerpoĸ: angutip Makitûniamiup ĸeĸardlune
ĸínuvigigâne oĸardlune: Makitûniamut ikârdlutit ikioriartortigut.
10 tamatumíngalo takussaĸarmat ernĩnaĸ Makitûniamut autdlar-
-niarpugut, isumaĸaleravta Nâlagkap tássunga ĸaerĸugâtigut îvang-
-kîlio táukunúnga oĸalûtigerĸuvdlugo.
11 tauva Torûamit autdlaravta ingerdláinardluta Samutrãkimut
pivugut, aĸaguanilo Niãpulimut; 12 tássángalo autdlaravta Filípi-
-mut pivugut, tamána igdlorpalingne Makitûniap ilâne tamatumane
ítune pingârtortauvoĸ nunasiauvdlunilo. igdlorpalingme tamatu-
-mane uvdlut ĸavsíuguit uníngavugut. 13 sapãmilo igdlorpaling-
-mit anivugut kûp sinânut, tugsiariartortarfik tássanîngmat, ingit-
-dlutalo arnat tássunga katisimaiartortut oĸalugfigilerpavut. 14 ar-
-nardlo tusarnârpoĸ Lĩtiamik atilik, augpatdlarigsunik niorĸute-

-ĸartoĸ, igdlorpalingme Tiatîarame nunaĸartoĸ, Gûtimik miane-
-ringnigtoĸ; táussuma ũmatâ Nâlagkap angmarpâ Paulusip oĸau-
-serissai táussumúnga nalunaerssorsínãngortitdlugit. 15 táunalo i-
-noĸutailo kuisíkamik kínuvigâtigut oĸardlune: Nâlagkamut ug-
-pertûsoriguvsinga igdluvnut iseritse tássanĩtuardlusilo. inangâ-
-lerpâtigutdlo.
16 pivordle tugsiariartortarfingmut ingerdlatitdluta, tauva ar-
-nap inûsugtup naláupâtigut anernermik piumârtugssarsiortumik
pigdlup, táussuma nâlagkane akigssarsisingârtarpai erĸuiniarner-
-minik. 17 táussuma Paulusilo uvagutdlo maligpâtigut nivdliavdlu-
-nilo oĸardlune: inuit uko tássa Gûtip ĸutsingneruvsârtup kivfai
avĸúmik ánássúmik ilivsínut oĸauseĸartut. 18 taimailiorpoĸ uvdlut
amerdlasût. Paulusivdle tamána ajuatdlautigigamiuk táuna sâg-
-dlugo anerneĸ oĸarfigâ: Jîsusip Kristusip arĸa tunâralugo iná-
-pavkit ûmánga anerĸuvdlutit. taimalo pigâne anivoĸ. 19 arnav-
-dle táussuma nâlagaisa malugileramíko akigssarsinermik neriû-
-tigissartik anissoĸ, tauva Paulusilo Sîlarsilo tiguvdlugit igdlut
akordlungneránut autdlarúpait sujulerssuissut sãnut. 20 nâlagau-
-nernutdlo pisíkamíkik oĸarput: inuit ukua igdlorpagdlup nuna-
-gissavta inue ularússisitdluínarpait Jûtiuvdlutigdlo; 21 ilerĸutdlo
oĸalûtigait ilagsissagssáungitsut ilerĸorissagssáungitsutdlo uvavtí- 17,6.
-nut, Rûmame ilasiaugavta. 22 tauva inuit táukunúnga pikigtor- 21,21.
-ssuángorput, nâlagauneritdlo ánoraiartípait iperartorĸuvdlugitdlo. 2 Kor. 11,25.
23 amerdlasûnigdlo iperartoramíkik parnaerússivingmut pisípait,
parnaerússiviuvdlo nâlagâ inápât pârerĸigsârĸuvdlugit. 24 táuna
taima ináneĸarame parnaerússivingmut ilordlermut pisípai isigait
kiggitsivingmut kiggisitdlugit. 25 únuavdle ĸiterarnerata nalâgut
Paulusilo Sîlarsilo tugsiarput erinalerssordlutigdlo Gûte únersiu-
-tigalugo; parnaerússatdlo tusarnârput. 26 tássángáinardle nuna
sajugtorssuángorpoĸ parnaerússiviup túngavia aulalersitdlugo; tau-
-váinardlo matut tamarmik magperput, tamarmigdlo ĸilerutait ĸi-
-lerússaerput. 27 parnaerússiviuvdle nâlagâ iterame, parnaerússi-
-viup matue magpersimassut takugamigit panane amuvâ ingminik
toĸúkumavdlune, parnaerússat ĸimâsimasorigamigit. 28 Paulusivdle
nipitûmik suaorpâ oĸardlune: ajortumik iliorfigeĸinak, tamavta
tássauvugut. 29 táunale nanerũmik ĸaerĸussivdlune iserasuarpoĸ,
ûlilerdlunilo Pauluse Sîlarsilo patdlorfigai, 30 anisíkamigitdlo oĸar-
-poĸ: nâlagkat ukorsê, ĸanoĸ iliúsaunga ánagkumavdlunga? 31 a-
-kivâtdlo: Nâlagaĸ Jîsuse Kristuse ugperfigûk, tauva ivdlitdlo Juán. 3,16.

inoĸutititdlo ánagkumârpuse. 32 Nâlagkavdlo oĸausia oĸalûtigât
táussumúnga igdluanîtunutdlo tamanut. 33 ingminutdlo pisípai ú-
-nuap taimailinerane, kimitdlangnerilo assagpai; ernînardlo kuisí-
-poĸ táuna, ilagissailo tamarmik. 34 igdluminutdlo majuartípai
nerdlerdlugitdlo, inoĸutinilo tamaisa ilagalugit nuánârpoĸ Gûtimut
ugpertúngorame. 35 ĸaungmatdle nâlagaunerit erĸartûssivingme
kivfarissartagkatik autdlartípait oĸarĸussivdlutik: inuit táuko par-
-naerússaujungnaersíkit. 36 parnaerússiviuvdlo nâlagâta oĸautsit
táuko Paulusimut oĸautigai [oĸardlune]: nâlagaunerit oĸariartor-
-titsíput parnaerússaujungnaerserĸuvdluse. taimáitumik mãna a-
Jāk. 2.16. -nigitse, autdlardlusilo erĸigsivdluse. 37 Paulusivdle sãpai: inuit
tákuáne iperartorpâtigut erĸartûneĸartínata, nauk Rûmame ila-
-siaussugut, parnaerússivingmutdlo pisísimavdluta, mãnalo inuit
terdlingáne anerĸúsanerpâtigut? taimáisángilaĸ, kisiáne nangmi-
-neĸ anisíkiartordlisigut. 38 oĸautsitdle tamáko erĸartûssivingme
kivfaussartut nâlagaunernut oĸautigingmatigik táuko sujôralerput,
Rûmame ilasiaussut tusaramíkik; 39 ornigdlugitdlo ajúngitsumik
oĸalugfigait, anisitdlugitdlo ĸínuvigait igdlorpalingmit autdlarĸuv-
16.14. -dlugit. 40 tauva parnaerússivingmit anigamik Lîtiamut iserput;
ĸatángutigîtdlo takuvdlugit kajumigsâramíkik autdlarput.

kapitalit 17.

Paulusíkut Tasalûníkamut pivdlutik Kristuse oĸalûssíssutigingmássuk, inue Jûtit pi-
-kigtorssuángortíkait; Beruiamiut isumagingnerugaluartut ãma taimailersingmatigik,
ĸatángutigît Pauluse ernînaĸ autdlartíkât; Pauluse Atînimut pissoĸ, erĸartûssissut-
-dlo angnerit atautsimîtarfiáne oĸalûssissoĸ.

1 tauva Amfípule Apulûnialo avĸutigigamíkik Tasalûníkamut
píput; Jûtit nâlagiartarfiat tássanîtoĸ. 2 Paulusile táukunúnga
iserpoĸ ilerĸune atordlugo, sapâtinilo pingasune oĸaloĸatigai ag-
-dlagkat najorĸutaralugit; 3 nalujungnaersitdlugitdlo táukunúnga
Lúk. 24,26 f. sarĸángiúpâ Kristuse ániarsimásassoĸ toĸussunitdlo makísavdlune,
9.22. [oĸarpordlo:] Jîsuse táuna ilivsínut oĸautigissara táunauvoĸ Kri-
-stuse. 4 ilaitdlo nakimajungnaerput Paulusimutdlo Sîlarsimutdlo
ilángutilerdlutik, Grîkeritdlo Gûtimik mianeringnigtut ilait amer-
-dlasôrssuit ilángúput, arnatdlo pingârnerit ilait ikíngitsut. 5 Jû-
-titdle nâlagserîtsut ilungersuleramik angutinik ajortunik tarfiga-
-jugtunik ilagssarsíput, inugpagssuarnigdlo ugsagartitsivdlutik ig-
-dlorpagdlup inue pikigtorssuángortípait, Jâsunivdlo igdluanut u-
-kerûtorssûvdlutik inungnut píssúniaraluarpait. 6 nâpíngínamíkig-

-dle Jâsune ĸatángutigîtdlo ilait igdlorpagdlup nâlagainut uniar-
-pait nivdliavdlutigdlo oĸardlutik: inuit najugâta tamarme inuinik
kigdlormôrtitsissut tamaungátaoĸ píput; [7] Jâsunivdlo ingminut
pisípai, táukualo tamarmik kaisarip inássutâ agssortordlugo píput
avdla kúngiunerardlugo, Jîsuse. [8] taimaitdlutik inuit igdlorpag- Lúk. 23.2.
-dluvdlo nâlagai tamatumínga tusartut ánilârtípait. [9] tauva Jâ-
-sunimit ilagissainitdlo sagdlunavêrut tigugamíko iperarpait.
[10] ĸatángutigîtdle ernînaĸ únuame Paulusilo Sîlarsilo Beruia-
-mut autdlartípait; táukulo tássunga pigamik Jûtit nâlagiartarfiá-
-nut iserput. [11] táukule Tasalûníkamîtunit isumagingnerúput, o-
-ĸausek ilagsivât kajumigingârdlugo, uvdlutdlo nungutdlugit ag-
-dlagkat misigssortarpait, tamáko taimáinersut misiligkumavdlugit.
[12] tauva ilait amerdlasût ugpertúngorput, arnatdlo angutitdlo Grî-
-kerit atarĸissaussut ilait ikíngitsut. [13] Jûtitdle Tasalûníkamîtut
tusâmaleramik Gûtip oĸausia Paulusip Beruiamísaoĸ oĸalûtigigâ,
tauva tássungátaoĸ píput inuit erĸarsautaisigut uníngavigssaeru-
-titdlugit. [14] tauvale ĸatángutigît Pauluse ernînaĸ autdlartípât
ímap tungânut ingerdlarĸuvdlugo; Sîlarsile Timûtiusilo tássane
unigput. [15] Paulusile ingerdlaĸataisa Atînimut pisípât, táussumalo
Sîlarsimut Timûtiusimutdlo oĸariartorĸungmatik aggerasuarĸuvdlu- 18.5.
-git, tauva autdlarput.
[16] Paulusivdle Atînime utarĸigamigit, anernermigut narrutsag-
-poĸ igdlorpagssualik Gûtipiluligssuaĸ takugamiuk. [17] taimáitumik
nâlagiartarfingme Jûtit Gûtimigdlo mianeringnigtut oĸaloĸatigi-
-ssarpai niuveriartortarfingmilo nâpitane uvdlut nungutdlugit oĸa-
-loĸatigissardlugit. [18] ilisimarĸigsârniatdle ilaisa Epikueríkut Stûa-
-miutdlo ilaisa saĸitsáuniarpât, ilaitdlo oĸarput: una oĸauserpag-
-ssualik ĸanorme oĸauseĸarniarpa? ilaitdle oĸarput: sôrdlo Gûtit
avdlanertat oĸalûtiginiarai. tássa îvangkîlio Jîsusimik makivfig-
-ssamigdlo táukunúnga oĸalûtigingmago. [19] tiguvâtdlo erĸartûssi-
-ssut angnerit atautsimîtarfiánut pisitdlugo oĸardlutigdlo: tusar-
-sínaungínerparput ajoĸersût tamána nutâĸ oĸalûtigissat ĸanoĸ Mák. 1.27.
ítoĸ? [20] tusarnagkavtínik siúmiugssaĸartileravtigut, taimáitumik
tusarumagaluarparput ĸanoĸ ínersoĸ. [21] mássale Atînimiut tamar-
-mik takornartatdlo tássanîtut avdlamik kajumigissaĸarpiángitdlat,
kisiáne sumik nutâmik oĸarumavdlutigdlûnît tusarumavdlutigdlûnît.
[22] Paulusile ĸeĸarpoĸ erĸartûssissut angnerit atautsimîtarfiata ĸer-
-ĸane oĸardlune: ukorsê angutit Atînimiussuse, malugâvse tama-
-tigut Gûtivsínik mianeringnigtorssûssuse. [23] mássa tamane anga-

-lavdlunga Gûtisiornise takugavkit, tunissivik nâpípara ima ag-
-dlangnilik: Gûtip nalussap pia. táuna nalussarigaluardlugo a-
14,15. -tarкissarse ilivsínut oкautiginiarpara. 24 Gûte silarssuarmik táu-
-ssumanĩtunigdlo tamanik píngortitsissoк кilangmutdlo nunamut-
-dlo nâlagaussoк nâlagfingne agssangnik sanasimassune ineкángi-
-laк; 25 inuitdlo agssainik kivfartorfigineкaráingilaк sumik ajor-
-ssauteкartutut, nangmineк tamaisa tunissaramigit inûnermik a-
-nersârnermigdlo sunigdlo tamanik. 26 táussumalo inoкatigîgsor-
-pagssuit tamaisa nunap tamarme кâne ineкartípai aungmit ataut-
-simit nagguveкartitdlugit, ineкarnigssaitdlo aulajangersagkanik
Is. 55,6. taimaivfigssaкartípai kigdligfigssaкartitdlugitdlo; 27 Nâlagaк ujar-
-кuvdlugo, misigisínáusanerât nanivdlugulo, nauk tamavtínit unga-
-síngíkaluaкissoк; 28 táussumane inûvdlutalo aulavdlutalo táukû-
-gavta; sôrdlútaoк pitsiortortavse ilait oкarsimassut: táussumame
erкardlerâtigut. 29 tauva Gûtip erкardleringmatigut isumaкásángi-
-lagut Gûtiussup ássigísagâ kûltilũnît sîlvilũnît ujaragdlũnît inuit
sánarigssusiatigut isumaliornerisigutdlo inûssaliaussoк. 30 uvdlut
14,16. ilisarssíngivfiussut ilagínaigatdlardlune pigaluarpai, mãnale inuit
tamaisa tamagingne ítut avdlamik isumatârкuvai. 31 tássa uvdlor-
-me aulajangersagkamine inuit najugât erкartũkumâramiuk nâper-
-tuivdluardlune angut taimaerкussane kivfaralugo, táunalo tamanut
ugpernarsarpâ toкussunit makitíkamiuk. 32 toкussutdle makínig-
-ssãnik tusaramik ilaisa tivsigât, ilaitdle oкarput: tamatumínga
tusarкigkumârpavtigit. 33 tauva Pauluse akornánit autdlarpoк.
34 angutitdle ilait táussumúnga ilángúput ugpertúngordlutigdlo;
táukua ilagât Diunîsiuse erкartũssissut angnerit ilât, arnardlo Da-
-mârisimik atilik, avdlatdlo táukua ilagait.

kapitalit 18.

Pauluse ukiup áipâta кerкa Korintume ajoкersuissoк; Galiup Aggaiame nâlagaussup erкartũkumángíkâ; Paulusip Sèrialiardlune Prísîtdla Aakuilalo ilagigamigit, Evfi-sumut кimagkai, Kaisâriarкutdlunilo Jerûsalâmut nagdliússiartoratdlardlune Antiorria-mut pisimagame, Galãsia Ferîgialo angalavfigigai; Apuluse Evfisume Aakuilákúnit ilaserineкardlune Aggaiamut autdlarame, tássane ugpertúngortunut iluaкutaungâlersoк.

1 kingorna Paulusip Atîne кimagpâ Korintumutdlo pivdlune.
Rûm. 16,3. 2 tássanilo Jûtiussoк nâpípâ Aakuilamik atilik, Puntusime nunave-
1 Kor. 16,19. -кartoк, Itâliamit tikiuterкámersoк nulè Prísîtdla ilagalugo, Klau-
-tiusip Jûtit tamaisa Rûmamit autdlarкungmagit; táuko ornigpai.
3 suliarissartagartigdlo atausiungmat uníngavigai sulissardlune; má-

-ssalo suliarissartagkamíkut ĸaleragssiortũput. 4 sapâtiussarâ- 20,34.
-ngatdle nâlagiartarfingme oĸalugtarpoĸ Jùtitdlo Grĩkeritdlo na-
-kimajungnaersitdlugit.

5 tauvale Sîlarse Timũtiusilo Makitûniamit tikiungmata Pau- 17,15. 28.
-luse nivniortutut ilerpoĸ oĸauseĸ pivdlugo, Jûtinutdlo Jîsuse na-
-lunaiáissutigâ Kristusiussoĸ. 6 akerartormatale ĸaĸajardlerdlu-
-tigdlo, tauva atissane ivsugtorpai oĸarfigalugitdlo: augse niaĸuv-
-sínut pile; uvanga píngitsûvunga; matuma kingornagut akimá- 20,26.
-ngitsunut piartúsaunga. 7 tauva tamána ĸimagpâ Justusimik a- Kul. 4,11.
-tigdlup Gùtimik mianeringnigtup igdluanut pivdlune, táussuma
igdluata nâlagiartarfik agtûmagâ. 8 Krispusivdle nâlagiartarfiup 1 Kor. 1,14.
misigssortâta Nâlagaĸ ugperfigâ inoĸutine tamaisa ilagalugit, Ko-
-rintumiutdlo ilarpagssue tusarnârdlutik ugpertúngorput kuisit-
-dlutigdlo. 9 Nâlagkavdle Pauluse takordlôrníkut únuame oĸar- 16,9.
-figâ: sujôranak, kisiáne oĸalugit nipangernatit; 10 uvangame ái- 23,11.
-parâvkit; taimáitumik ilingnik agtuissoĸásángilaĸ ajoĸutigssang-
-nik; inuit pigissáka igdlorpagssuaĸarfingme matumane amerdlang-
-mata. 11 tássanilo unigpoĸ ukioĸ nâvdlugo ĸáumatitdlo arfinigdlit
Gûtip oĸausia táukunane ajoĸersûtigalugo.

12 Galiule nuname nâlagaungmat Aggaiame, Jùtit isumaĸatigîg-
-dlutik Paulusimut akerartulerput igsiavfingmutdlo erĸartũssiving-
-mut píssutdlugo oĸardlutigdlo: 13 ûma inuit pilerisârniarpai Gûte
kivfartorfigerĸuvdlugo inatsisit agssortordlugit. 14 Paulusile oĸar-
-nialermat Galio Jûtinut oĸarpoĸ: iluaitsuliornerdlũnît ajortuliar-
-dlũnît pineĸarpat, ukorsê Jûtiussuse, tauva tusarniagagssarísaga-
-luarpavse. 15 kisiáne ajoĸersût arĸitdlo inatsisitdlo maligkase
saĸitsautigineĸarmata ilivse nangmineĸ pisigik, uvanga tamáku- Mat. 27,24.
-núnga erĸartũssissûjumángínama. 16 tauvalo igsiavfingmit erĸar- Juán. 18,31.
-tũssivingmit autdlarĸuvai. 17 tauva Grĩkerit tamarmik Sustinîse
nâlagiartarfiup misigssortâ tiguvât unatardlugulo igsiavfiup erĸar-
-tũssiviup sâne; Galiuvdlo taimailigaluartut soĸutigíngilai.

18 Paulusile uvdlut ĸavsît tássanĩkatdlarame, ĸatángutigît i-
-nûvdluarĸuínardlugit umiarssuákut Sêriamut autdlarpoĸ Prísîtdlalo 18,2.
Aakuilalo ilagalugit; kisiáne Kingkeriame niarĸe salíssúmik sali-
-síkatdlarpâ, únersũmik nãmagsissagssaĸarame. 19 Evfisumutdle
pigame tássunga ĸimagpai, nangminerdle nâlagiartarfingmut iser-
-poĸ Jùtit oĸaloĸatigalugit. 20 uníngavigímersorĸuvdlutigdle inang-
-máne akueríngilai, 21 kisiáne inûvdluarĸuínarpai oĸardlune: nag-
-dliússivik nagdliutilersoĸ Jerûsalâme nagdliússissariaĸartitdluínar-

-para, uterfigiumârpavsile Gûtip perĸugpanga. tauva Evfisumit
autdlarpoĸ. 22 Kaisâriamutdlo pigame majuarpoĸ, ilagîtdlo inûv-
-dluarĸugamigit Antiorriamut samungnarpoĸ. 23 tássanîmersutsia-
-ramile autdlarpoĸ, nunaĸarfîtdlo tugdlerîgsitdlugit Galãsia Ferî-
-gialo angalavfigai ajoĸersugkat tamaisa nakússagtitdlugit.
1 Kor. 3,5. 24 Jûtitdle ilât Evfisumut pivoĸ Apulusimik atilik, Alagsan-
-triame nunaveĸartoĸ, angut oĸalutdlarĸigsoĸ, agdlagkane agdlag-
-simassunik ilisimassaĸangârtoĸ. 25 táuna ajoĸersugauvoĸ Nâlag-
-kap avĸutigerĸussânik, anerníkutdlo ilungersuassûgame perĸig-
Lúk. 24,19. -sârdlune oĸalugpoĸ ajoĸersuivdlunilo Nâlagkap pînik, nauk Juá-
19,3. -nasip kuissíssutâ kisiat ilisimagâ. 26 táuna ersisuitdlune nâla-
-giartarfingme oĸalugtalerpoĸ. Aakuilavdle Prísîtdlavdlo tusara-
-míko ilaserât Gûtip avĸutigerĸussâ táussumúnga navsuiarĸig-
-sârneruvdlugo. 27 Aggaiamutdle autdlalerssârmat ĸatángutigît ka-
-jumigsârivdlutik ajoĸersugkat agdlagfigait ilagserĸuvdlugo. tá-
-ssunga pigame sáimáuníkut ugpertúngortunut iluaĸutaungâlerpoĸ,
28 Jûtit oĸausigssaerutdluínartíkamigit tamaisa tusâtitdlugit, ag-
-dlagkatigutdlo nalunaerdluínaramiuk Jîsuse táunaussoĸ Kristuse.

kapitalit 19.

Evfisume Juánasip kuississup ajoĸersugaisa ilait Paulusimit ajoĸersorneĸaramik kui-
-sítut; Pauluse ukiut mardluk nâvdlugit Evfisumîtdlune Teránusip ajoĸersuissarfiane
oĸalugtartoĸ kivdlingnartuliortardlunilo; Sikîvap ernere arfineĸ-mardluk Jîsusip ar-
-ĸanik atornerdluissut artorssartíneĸardlutigdlo: Evfiso Paulusip ĸimangnialerâ
Dimîtriusip sîlviliortup Evfisumiut pikigtorssuángortíkai.

18,24. 1 pivordle Apuluse Korintumîtitdlugo, tauva Paulusip nunat
ĸatsinguerit angalavfigigamigit Evfiso tikípâ, 2 ajoĸersugkanigdlo
nâpitsigame táuko aperai: ugpertúngoravse anerneĸ ivdlernartoĸ
pigilerpisiuk? táukuale akivât: ivdlernartumik anerneĸartumik tu-
-sángilagutdlûnît. 3 ãma aperai: suname tauva tunâralugo kuisí-
18,25. -pise? akivât: Juánasip kuissíssutâ. 4 Paulusile oĸarpoĸ: Juá-
1,5. 11,16. -nase kuissississarpoĸ kuíssúmik avdlamik isumatârĸússúmik inung-
13,24. -nut oĸardlune kingunermigut pissugssaĸ ugperfigerĸuvdlugo, tá-
-ssa Jîsuse Kristusiussoĸ. 5 tamána tusaramíko kuisíput Nâlag-
8,16 t. -kap Jîsusip arĸanut ilángutitdlutik. 6 Paulusivdlo agssangminik
2,4. patingmagit anerneĸ ivdlernartoĸ táukunúnga pivoĸ, oĸalulerput-
10,46. -dlo oĸalûtsinik avdlanik pruvfîtisutdlo oĸalugdlutik. 7 angutitdle
táuko arĸaneĸ-mardlûput.
8 nâlagiartarfingmutdle iserdlune ersisuitdlune oĸalugtarpoĸ

ĸáumatit pingasut, oĸalugtardlune nakimajungnaersitdlugitdlo Gû- 8,12.
-tip nâlagauvfiata pînik. 9 ilaitdle mángertingmata nâlagserîtdlu-
-tigdlo, avĸutigerĸussardlo tamána inuiangnut ajornerarmássuk,
tauva ĸimagdlugit ajoĸersugkat ingmíkôrtípai, uvdlutdlo nungut-
-dlugit oĸalugtarpoĸ Teránusimik atigdlup ajoĸersuissarfiane.
10 taimalo pissarpoĸ ukiut mardluk nâvdlugit, taimailisitdlugulo
Aasiame nunaĸartut tamarmik Jûtiussutdlo Grīkeriussutdlo Nâ-
-lagkap Jîsusip oĸausia tusarsimalerpât. 11 kivdlingnartuliatdlo
mikíngitsut Gûtip suliarai Paulusip agssaisigut, 12 taimáitumik 5,12.
kīnamut uligissat agdlât atdlarterutitdlo amianut agtũsimassut 5,15.
náparsimassunut pisítarpait, tauvalo nápautaisa ĸimagtarait, aner-
-neritdlo ajortut anissardlutik.
13 Jûtiussutdle angalassardlutik anernipilungnik anerĸussissar- Lúk. 9,49.
-tut ilaisa Nâlagkap Jîsusip arĸa tainialerpât anernernik ajortu-
-nik pigdlit pigângamíkik, oĸardlutik: anerĸuvavse Jîsusíkut Pau-
-lusip oĸalũssíssutigissâgut. 14 tássalo Jûtit palasiunerissâta Si-
-kîvap ernere arfineĸ-mardluk taimailiortut. 15 anerneruvdle ajor-
-tup akivai oĸardlune: Jîsuse nalúngilara, Paulusilo ilisimavara;
ilivsile kíkûvise? 16 inûvdlo táussuma anernipilungmik ilumiugdlup
tássángáinaĸ sorssugpai saperssisitdlugitdlo, artorssartingârmatig-
-dlo tamaĸaratik ikiligauvdlutigdlo igdlumit tamatumánga ĸimã-
-put. 17 tamánale tusâmalerpât Jûtitdlo Grīkeritdlo Evfisume ine-
-ĸartut tamarmik, tamarmigdlo ersingâlerput, Nâlagkavdlo Jîsusip 5,5. 11.
arĸa nâlangnartíneĸarpoĸ. 18 ugpertúngortutdlo amerdlasût agger-
-put ángîardlutik nalunaerdlutigdlo ĸanoĸ ilioraluaramik. 19 i-
-kíngitsutdlo atúngitsuliortaraluartut magpersagkat atautsimut pí-
-ssúpait ikivkardlugitdlo tamarmik tákuáne; akîlo nautsorssora-
-míkik malugait sîlvit tatdlimanik ĸulilingnik tûsintigdlit naligi-
-gait. 20 taima Nâlagkap oĸausia píssaunerssuaĸartutut siarua- 6,7.
-riartorpoĸ artornarsivdlunilo. 12,24.
21 tamána nãmagsineĸarmat Pauluse anernermigut pilerssâr- 1 Kor. 16,5.
-poĸ Jerûsalâliarumavdlune Makitûnia Aggaialo avĸutigalugit, o- 20,22.
-ĸarame: tássanêrêruma kingorna Rûmátaoĸ takuniariaĸartípara. 23,11. Rûm. 15.23.
22 kivfartortigissamilo ilait mardluk, Timũtiusilo Erastusilo, Ma- Rûm. 16,23.
-kitûniamut autdlartípai, nangminerdle Aasiame unigkatdlarpoĸ.
23 taimailissúkutdle mikíngitsumik pikigtorssúangorput avĸuti-
-gerĸussaĸ tamána pivdlugo. 24 tássa ilât, Dimîtriusimik atilik,
sîlviliortoĸ, sîlviussunik nâlagfiussaliortarame Diânap pia ássiliv-
-dlugo sánarigsut mikíngitsumik akigssarsisítardlugit; 25 táuko a-

-tautsimut ĸaerĸuvai sulioĸatait ilángutdlugit oĸardlunilo: angutit
ukorsê, ilisimavuse suliaĸ tamána pigssaĸardluautigigigput. 26 i-
-ssigârsilo tusâmavdlugulo Paulusip táussuma Evfisumĩnaĸ pinane
Aasiale tamákingajagdlugo inuit ikíngitsut ilatâriniardlugit avdla-
17,29. -mut sâgtítarai. oĸartarame agssangnik sanasimassut Gûtiúngíne-
-rardlugit. 27 mássalo pigssarsiutigissarput tamána narrugissaule-
-ralugtuarmat tamánáináungilaĸ, kisiáne Gûterssûp arnap Diânap
nâlagfiutãtaoĸ sũngitsûsorineĸaleralugtuarpoĸ, angingârssusialo Aa-
-siame tamarssuarme inuitdlo najugãne mianerissaĸ sûjungnáisav-
-dlune. 28 tamánale tusaramíko kamagtorssuángorput nivdliavdlu-
-tigdlo oĸardlutik: Diâna Evfisumiunĩtoĸ angeĸaoĸ. 29 igdlorpag-
-ssualingmilo tamarssuarme sujunêrutilerput, isumaĸatigîgdlutigdlo
Rûm. 16,23. issigingnâgagssiorfingmut ukerũtorssũput Gâjusilo Aristarrusilo
27,2. Makitûniamiussut Paulusip ingerdlaĸatai autdlarutdlugit. 30 Pau-
-lusivdle inuit ornigkumangmagit ajoĸersugkat perĸúngilât; 31 ãma
2 Kor. 1,8. Aasiame misigssuerĸussat ilaisa táussuma asassîsa autdlartitsivi-
-gât inerterdlugulo issigingnâgagssiorfingmut perĸunago. 32 ivkule
nivdliáput ássigĩngitsorssuarmik, katisimassut sujunèrúkamik, a-
-merdlanerssaitdlo nalugamik suna atautsimut píssutigigigtik.
33 tauvale inungnit Alagsantere savssartípât, Jûtit sagdlernut aja-
-gât; Alagsanterilo agssangminik ússeraivoĸ [nipangerĸuvdlugit,]
pasinaersautigssamik inungnut oĸalugkumavdlune. 34 nalujungnae-
-ramíkule Jûtiussoĸ, tauva tamarmik niperssuarmik atausiussumik
nivdlialerput nalunaerĸútap akúnere mardluk migssiliordlugit, [o-
-ĸardlutik:] Diâna Evfisumiunĩtoĸ angeĸaoĸ. 35 igdlorpagssuag-
-dluvdle nâlagaisa agdlagtortâta inuit nipangersíkamigit oĸarpoĸ:
ukorsê angutit Evfisumiussuse, kia inûp nalunerpâ Gûterssûp ar-
-nap Diânap inûssaliavdlo ĸilangmit nákartup Evfisumiut igdlo-
-ĸarfiat nâlagfingmik pârssisigigâ? 36 tamánale taima ítoĸ ag-
-ssortorneĸarsínáungingmat, tauva nipangerniásause isumaitdlior-
-navêrsârniardlusilo. 37 mássa angutit uko tamaunga pisípase, nauk
nâlagfingnit pîaissũngitsut, Gûtersilo mitautigíngíkât. 38 taimáitu-
-mik Dimîtriuse sánarigsutdlo táussuma ilagissai kimut saĸitsau-
-tigssaĸarpata, tauva erĸartũssivigssaĸartarpoĸ nunamilo nâlagau-
-ssoĸardlune; erĸartûteĸatigîngniardlit. 39 avdlamigdle sujuner-
-siutigssaĸaruvse navsuerutigissariaĸarpoĸ inatsisit maligdlugit ka-
-tisimassune. 40 mássa perdluliortutut erĸartũssagssángoĸinavugut
uvdlume pisimassut pivdlugit, tamána pikingnerssuaĸ pivdlugo

pasinaersârutigssaĸángínavta. 41 taimalo oĸarame katisimassut a-
-ngerdlarĸuvai.

kapitalit 20.

Pauluse Makitûnia Grîkeritdlo nunât angalavfigisimavdlugit Torûamut pissoĸ inger-
-dlaĸatine ikíngitsut sujuartut tikitdlugit; Eutigguse nákardlune toĸusimassoĸ ûmar-
-tíkâ; Milîtume ilagît Evfisumiut utorĸaunertait naggámêrdlune oĸalûkai.

1 tauva pikigtorssuit soraermata Paulusip ajoĸersugkat ing-
-minut ĸaerĸuvai, inûvdluarĸugamigitdlo autdlarpoĸ Makitûniamut
piumavdlune. 2 nunatdlo táuko angalavfigisimavdlugit tikisaue o-
-ĸauserpagssuarnik kajumigsâramigit Grîkerit nunânut pivoĸ. 3 tá-
-ssanîpoĸ ĸáumatit pingasut, Jûtitdle ajoĸuserumangmáne Sêria-
-mut autdlarune, tauva isumaliorpoĸ Makitûniákut uterumavdlune.
4 ukule Aasiamut ingerdlaĸatigai: Sûpâtere Beruiamio, Tasalûní- 19,29. 27,2.
kamiunitdlo Aristarruse Sikuntusilo, Gâjusilo Dêripimio, Timûtiu- Rûm. 16,
-silo, Aasiamiunitdlo Tiggiko Toruvfimusilo. 5 táuko sujuarput 21. 23.
Torûame utarĸivdluta. 6 uvagutdle uvdlut sêrnaĸángitsunik ti- Evf. 6,21. 2 Tim. 4,20.
-miussartorfît kingornatigut umiarssuákut autdlarpugut Filipimit, 16,8.
uvdlutdlo tatdlimâne tikípavut Torûamut, tássanilo arfineĸ-mar-
-dlungnik uvdlivugut.

7 sapâtivdle akúnerata uvdluisa sujugdliáne ajoĸersugkat ka-
-tisimangmata timiussaĸ avgúsavdlugo, tauva Paulusip oĸalugfigai,
aĸagûgpat autdlarumagame, oĸalungmersorpordlo únuap ĸerĸa ti-
-kitdlugo. 8 mássalo ĸutdlît ĸavsît ikumassut inime igdlup ĸâ-
-nîtume katisimavfiáne. 9 inûsugtordle Eutiggusimik atilik igalá-
-ssame igsiavoĸ, siningâlerdlunilo Pauluse sivisûmik oĸalungmat,
singnuvdlo pingmane nákarpoĸ init ĸulerît pingajuánit, tiguneĸar-
-pordlo toĸungassoĸ. 10 Paulusile aterpoĸ ĸânut patdlordlune
eĸitdlugulo oĸardlunilo: perpaloĸinase, tarnine ilumiugâ. 11 tauva
majuarpoĸ, timiussardlo avgorpâ ilangerdlugulo, sulilo sivisûmik
oĸalugfigai ĸaulernera tikitdlugo, tauvalo autdlarpoĸ. 12 táunale
nukagpiatsiaĸ majûpât ûmassoĸ mikíngitsumik tugpatdlersagauv-
-dlutik.

13 uvagutdle umiarssuákut sujuartugut Asusimut ingerdlavugut
Pauluse tássûna ikiumavdlugo, taima perĸussingmat, nangmineĸ
nunákôrumagame. 14 Asusimilo tikingmatigut ikivarput Mitilîni-
-mutdlo pivdluta. 15 tássángalo umiarssuákut autdlaravta aĸa-
-gûngmat Kîorsip akianut apûpugut, aĸaguanilo Sâmorsimut tu-
-lagkavta Torugiliume unigpugut, aĸaguanilo Milîtumut pivugut.

16 Pauluse isumaliormat Evfiso ĸângĩnarumavdlugo mulússutigissa-
-minik Aasiame nâpitsiumanane, tuaviorame pînsíkut Jerûsalâmĩ-
18,21. -kumavdlune pisínaugune. 17 kisiáne Milĩtumit Evfisumut aut-
19,21. -dlartitsivoĸ ilagît utorĸaunertait ĸaerĸuvdlugit. 18 táuko tikiung-
-mata oĸarfigai: ilisimavuse uvdlormit Aasiamut tikiuterĸârfivnit
ilivsínîvfiga nâvdlugo ĸanoĸ ítunga ilivsíne; 19 Nâlagaĸ kivfartorfi-
19,10. -gigiga tamatigut nikanartitdlunga ĸuvdlilissardlungalo ússerneĸar-
20,31. -tardlungalo Jûtit ĸinugingningnere píssutigalugit; 20 ĸanordlo su-
-mik iluaĸutaussumik nipangiússaĸángitsunga, tamaisale ilivsínut
oĸautigigíka ajoĸersordlusilo inuit tutsãne igdlunilo, 21 Jûtitdlo Grĩ-
-keritdlo nalunaiaivfigalugit Gûtimut avdlamik isumatârnigssamik
ugpernigssamigdlo nâlagkavtínut Jîsuse-Kristusimut. 22 mãnalo ata,
18,21. anerníkut ĸilerssugauvdlunga Jerûsalâmut ingerdlalerpunga naluv-
19,21. -dlungalo tássane ĸanoĸ pineĸarumârnersunga; 23 mána kisiat [na-
21,4. 11. -lúngilara]: anerneĸ ivdlernartoĸ igdlorpalingne tamane nalunaiai-
-ssartoĸ oĸardlune: ĸilerssûtit nâgdliûtitdlo utarĸigãnga. 24 tamá-
-nale soĸutigíngilara, inũssuseralũnît erdlingnartíngilara arpangnera
nâjumavdlugo tipaitsugdlunga, kivfartûtdlo Nâlagkamit Jîsusimit
pissara, îvangkîlio Gûtip sáimáuneranik nalunaiáissutigísavdlugo.
25 mãnalo ata, ilisimavunga ilivse, Gûtip nâlagauvfianik oĸalũssissar-
20,38. -dlunga angalavfigissáka, tamavse kînara kingorna takúsángíkigse.
26 taimáitumik uvdlorme matumane uvdlume nalunaiavfigâvse ta-
18,6. -marmik auinut píngitsússunga; 27 nipangiússaĸángínama, Gûtivdle
sujúnersûtâ tamât ilivsínut oĸautigigavko. 28 tauva ingmivsínik
1 Pît. 5,2. misigssoritse, savarpaitdlo ilũngaisa [misigssordlugit], táukunúnga
anernerup ivdlernartup ivertíkâse takusaissartôrĸuvdluse, Gûtip
ilagîgsai nangmineĸ aungminik pigssarsiai pârerĸuvdlugit. 29 na-
-lúngínama kingunivkut amarĸut sualugtut akornavsínut piumâr-
-tut savarpangnik ĸajagssũssísángitsut. 30 ilivsilo nangmineĸ a-
-kornavsínit makíkumârput angutit mumingassunik oĸalugtut ajo-
-ĸersugkat ingmingnut malingnautíkumavdlugit. 31 tamána pivdlu-
19,8. 10. -go erĸumagitse erĸaivdlusilo ukiut pingasut nâvdlugit únuákut-
-dlo uvdlúkutdlo soráingitsunga tamavse ingmíkut erĸaisítarniar-
-dluse ĸuvdlilivdlunga. 32 mãnalo, ĸatángutíka, perĸuvavse Gûti-
-mut oĸautsimutdlo sáimáunerata pianut, ilivsínik ineriartortitsi-
-gínaussumut ilivsínigdlo kingornússagssarsisitsigínaussumut iv-
-dlernartitaussut tamarmik akornáne. 33 sîlvimigdlũnît kûltimig-
-dlũnît atissagssanigdlũnît kimit piniagaĸángilanga. 34 nangminer-
-me ilisimavase agssáka máko atorsimassut ajorssautigissavnut

ilagissartagkavnutdlo. [35]tamatigut únersũpavse, taima sulissaria-
-ĸarmat, sángîtsutdlo isumagissariaĸarmata, erĸaissariaĸarmatdlo
Nâlagkap Jîsusip oĸausia, oĸarame: túniússivdlune pivdluarnarne-
-ruvoĸ tunineĸarnermit. [36]taimalo oĸarame sêrĸúmerdlune ta-
-maisa tugsiaĸatigai. [37]tamarmigdlo ĸiangârput, Paulusilo ĸunga-
-siagut eĸípât kunigdlugulo; [38]pingârtumik aliatsautigigamíko o-
-ĸauseĸ táuna oĸauserissâ, kînâ kingorna takúsángíkigtik oĸar- 20,25.
-mat. umiarssuarmutdlo ĸanivât.

kapitalit 21.

Pauluse Jerûsalâliardlune Tôrumut pissoĸ ajoĸersugkat nâpitaisa majuarĸúngíkalua-
-rât; Putulimaise avĸutigalugo Kaisâriamut pingmat, Agápusip Jerûsalâme ĸanoĸ
pineĸarnigssâ nalunaerâ; Jerûsalâme Jãkúkut nâlagdlugit ilait unersũmik nãmagsi-
-ssagssaĸartut akiliutdlugitdlo ilaserai nâlagfingmutdlo iserdlune; Jûtit takuvdlugo
inuit pikigtorssuángortitdlugit toĸúnialermássuk, sákutût nâlagaunerata
ĸilerssortitdlugo sákutût igdloĸarfiánut piserĸugâ.

[1]tauva ĸimagsimavdlugit autdlaravta ingerdláinardluta Kûsi-
-mut pivugut, aĸagûngmatdlo Rûtusimut pivugut, tássángalo aut-
-dlaravta Patâramut pivugut. [2]umiarssuitdlo Finĩkialiásassut nâ-
-píkavtigik tássunga ikivdluta autdlarpugut. [3]Kĩperilo ersserav-
-tigo sâmigdlíngordlugo sanerĸúparput Sêriamut ingerdlavdluta,
Tôrumutdlo tulagpugut, tássane umiarssuaĸ usingiarneĸásangmat.
[4]ajoĸersugkatdlo nâpíkavtigik arfineĸ-mardlungnik tássane uvdli-
-vúgut; táukule anerníkut Paulusimut oĸarput Jerûsalâmut ma- 20,23.
-juarĸunago. [5]uvdlutdlo táuko nâgavtigik autdlariartorpugut,
táukualo tamarmik arnatdlo merdlertutdlo ilángutdlutik ĸanivâti-
-gut igdlorpagdlup avatânut, sigssamilo sêrĸúmerpugut tugsiar-
-dlutalo. [6]inûvdluarĸoĸatigîgkavtalo umiarssuarmut ikivugut; táu-
-kule angerdlarput.

[7]uvagutdle umiartornerput nâvarput Tôrumit Putulimaisimut
pivdluta, tássanilo ĸatángutigît inûvdluarĸuvavut, uvdlordlo atau-
-seĸ uníngavigâvut. [8]aĸagûngmatdlo tássánga autdlaravta Kai-
-sâriamut pivugut, Pilípuvdlo îvangkîliulerssârtup táukua arfineĸ- 6,5.
mardluk ilâta igdluanut iserpugut táuna uníngavigalugo. [9]táuna
sisamanik paneĸarpoĸ niviarsiaussunik pruvfîtisutdlo oĸalugtar-
-tunik. [10]tássanilo ĸavsînik uvdligavta pruvfîte Agâpusimik atilik 11,28.
Jûtiamit tasamungnarpoĸ; [11]táussuma tikíkamisigut Paulusip ki-
-terutâ tiguvâ, agssanilo isigkanilo ĸilerssorpai oĸardlune: ima
oĸarpoĸ anerneĸ ivdlernartoĸ: angut ĸiterúmik matumínga pi-

-gingnigtoĸ Jûtit taimailivdlugo ĸilerssorumârpât Jerusalâme aki-
-mángitsutdlo agssainut pisitdlugo. [12] tamánale tusaravtigo uva-
-gut tássanimiussutdlo ĸínuvigârput Jerûsalâmut majuarĸunago.
[13] Paulusivdle akivâtigut: suvdluse ĸiavise ũmatigalo ajulersitdlu-
-go? mássa ĸilerssortísinaugínarnanga toĸugínãngorpunga agdlât
Jerûsalâme Nâlagkap Jîsusip arĸa pivdlugo. [14] nakimatitagssáu-
Lúk. 22,42. -ngingmatdle nipangerpugut oĸardlutalo: Nâlagkap perĸussâ pile.
[15] uvdlutdle táukua kingornatigut upalungaersarêravta Jerû-
-salâmut majuarpugut. [16] ajoĸersugkatdle ilaisa Kaisâriamit inger-
-dlaĸatigâtigut, táukua pisípâtigut Minâsunimik atilingmut Kĩperi-
-miussumut ajoĸersugatoĸaussumut, táuna igdlusivfigísagavtigo.
[17] tauva Jerûsâlâmut pigavta ĸatángutigît ilagsivdluarpâtigut.
[18] aĸagûngmatdle Pauluse ilagaluta Jãkumut iserpoĸ, utorĸaunerit-
-dlo tamarmik tássunga píput. [19] inûvdluarĸugamigitdlo tamai-
-sa tugdlerîgsitdlugit oĸalugtuarai Gûtip akimángitsune suliari-
-ssai, táukunane kivfartortingínane. [20] tamánale tusaramíko Gûte
únersiutigât, Paulusimutdlo oĸarput: ĸatánguterput ûmâ, takuva-
-tit ĸanoĸ amerdlatigissunik tûsinteĸartut Jûtine ugpertúngortut,
táukualo tamarmik inatsisit ilungersûtigait. [21] ivdlitdle pivdlutit
tusardlerneĸarput, Jûtit akimángitsunĩtut tamaisa ajoĸersortarití-
-ngôĸ Môrsase malísaerĸuvdlugo, oĸardlutíngôĸ nâlungiat kipine-
-ĸartísángíkait, ilerĸorerĸussatdlo malísángíkait. [22] ĸanorme tauva
ilioriaĸarpa? mássame inuiait katerssorumârput, tikiútutit tusaru-
-mâramisit. [23] taimáitunik ilingnut oĸausigssarput malingniaruk:
angutit sisamat ilagâvut únersũmik nãmagsissagssaĸartut; [24] táuko
ilaseríkit minguersardlutitdlo táukunúnga ilángutdlutit, akiliúkitdlo
niarĸutik salíssúmik salisísagpatigik; tauva tamarmik nalujung-
-náisáput sũngitsumik tusardlerneĸaramik pivdlutit, kisiáne ivdlí-
4 Môr. 6,21. -taoĸ saĸissutit inatsisit maligdlugit. [25] akimángitsutdle ugper-
-túngortut pivdlugit agdlagpugut aulajangersardlugulo, tamáko
15,20. 28. maleruagagssarísángíkait, kisiáne mianerssúsassut Gûtipilungnut
tunissutit ilangerĸunagit aungmigdlo ipissumigdlo nererĸunagit ar-
-nauneĸarĸunagitdlo. [26] tauva Paulusip angutit táuko ilaserai, aĸa-
-gûngmatdlo táukunúnga ilángutdlune minguersarame nâlagfingmut
4 Môr. 6,5 tt. iserpoĸ nalunaerdlunilo uvdlut minguersarfigssat nãsagitik, tamar-
-mik ingmíkut tunissúmik ãssúneĸarêrserdlutik.
24,18. [27] uvdlutdle táuko arfineĸ-mardluk nângajalermata, Jûtit Aa-
-siamit pissut nâlagfingme takuvât, tauvalo inuit tamaisa sujunê-
-rutilersípait, táunalo tiguvdlugo [28] nivdliavdlutigdlo [oĸardlutik]:

angutit Israîlíkûssuse ukorsê, ikiuigitse. tássa inuk táuna tama-
-nik tamagingne ajoĸersuissartoĸ inuiangnut ukunúnga inatsisinut-
-dlo inimutdlo matumúnga agssuardlerdlune; tássalo ãma Grīke-
-rit nâlagfingmut isertípai ine mána ivdlernartoĸ ualingínángortit-
-dlugo. 29 tássa Truvfimuse Evfisumio igdlorpagssualingme takuga- 20,4.
-míko áiparigâ, isumaĸaramigdlo Paulusip táuna nâlagfingmut iser-
-tísimagâ. 30 igdlorpagssualingmilo tamarssuarme pikigtorssuángor-
-put, inuitdlo tássunga ugsagput; tauvalo Pauluse tiguvât nâlagfiup
silatânut nusúkardlugo, ernīnardlo matut parnaerpait. 31 toĸúnia-
-lermássugdle sákutôrpait nâlagaunerata tusâmalerpai Jerûsalâmiut
tamaisa sujunèrútutut ilissut; 32 tauvalo ernīnaĸ sákutûnik un-
-tritilingnutdlo nâlagaussunik ilagssarsivdlune orningnasuarpai;
táukuale sákutût nâlagaunerat sákutûtdlo takuleramíkik Pauluse
unatarungnaerpât. 33 sákutûtdlo nâlagaunerata tikíkamiuk tiguvâ,
kalivnernigdlo mardlungnik ĸilerssorĸuvâ aperĸutigalugulo kinau-
-ssoĸ ĸanordlo iliorsimassoĸ. 34 tauva inungne nivdlialerput ássi-
-gīngitsorssuarmik, perpaluánitdle sujunersivdluarneĸ ajuleramigit
sákutût igdloĸarfiánut piserĸuvâ. 35 majuartarfîtdle tikingmagit
sákutût kivssumiariaĸartípât, inuit angutauserniaĸingmata; 36 inug-
-pagssuit malingmatik nivdliavdlutigdlo [oĸardlutik]: pêruk. 37 tau- 22,22. Lúk. 23,18.
-va Pauluse sákutût igdloĸarfiánut isertíneĸalerame sákutût nâla-
-gaunerat aperâ: ilingnut oĸalugsínauvunga; akivâlo: Grīkerit o-
-ĸáusè ilisimavigit? 38 ivdlit táunáungínerpit Egivtinimio uvdlut 5,36.
mákua sujornatigut perdluliortitsissoĸ, ángiortumik inungnik to-
-ĸutsiniartut sisamanik tûsintigdlit puilassuitsumut pisitdlugit?
39 Paulusivdle akivâ: Jûtiuvunga Tarsusimio, igdlorpagdlup tusâ- 22.3.
-massap Kilīkiamītup inuisa ilagãnga; kínuvigâvkit inungnut oĸa-
-lorĸuvdlunga. 40 perĸungmanilo Pauluse majuartarfingnut ĸeĸa-
-riartorpoĸ, inuitdlo agssangminik ússerarpai [nipangerĸuvdlugit]. 12,17.
nipangitdlarmatalo oĸalugfigilerpai Eprîarit oĸausînik oĸardlune:

kapitalit 22.

Pauluse igdlersûtiginiagkaminik oĸalugtoĸ inungnut; nivdliassorssuángormata, sákutût nâlagaunerata iperartorĸugaluardlugo Rûmame ilasiaussoĸ tusaramiuk taimaiterĸugâ kigdlisiuissoĸatigîngnutdlo savssartitdlugo.

1 ukorsê angutit ĸatángutíka atâtaussusilo, oĸautsíka mãna
ilivsínut igdlersûtiginiagagssáka tusarniarsigik. 2 tusaramíkule E-
-prîarit oĸausînik oĸalugfigigâtik, tauva angnermik nipanger-
-kigsârput. oĸarpordlo: 3 Jûtiuvunga, Tarsusime Kilīkiamītu- 21.39.

-me erniuvunga, perorsagauvdlungale igdlorpagssualingme matu-
5,34. -mane Gamâlialip isigaisa sãne ajokersornekardlungalo sujuai-
-ssavtínut inatsisaussut najorkutarerkigsârdlugit; Gûtilo ilunger-
26,9 tt. -sũpara, taimatut sôrdlo tamavse uvdlume pissartuse. [4] avkutí-
8,3. -kutdlo táussumùna ingerdlassut kinugissarpáka tokumut agdlât
angutitdlo arnatdlo kilerssortardlugit parnaerússivingmutdlo pisí-
9,1. -tardlugit; [5] sôrdlume palasiunerup utorkauneritdlo ilũngarmik
nalunaiáissutigisínaugãnga, táukunánga katángutivtínut agdlagkat
tigumiaralugit Damaskusimut autdlarama tássanĩtútaok kilerssu-
-gautitdlugit Jerûsalâmut pisíkumavdlugit pitdlarnekarkuvdlugit.
9,3 tt. [6] pivordle ingerdlatitdlunga, Damaskuse patdlileravko, tauva uv-
26,12 tt. -dlup kerkane tássángáinak kaumassorssûp kilangmit iluvânga.
[7] nunamutdlo úpípunga, nipilo tusarpara ima okarfigigânga: Sâv-
-dle-â, Sâvdle-â, suvdlutit kinugainga? [8] akivarale: Nâlagak, ki-
-nauvit? okarfigângalo: Jîsusiuvunga Nãsarámio, kinugissat. [9] i-
-lagissamale kaumassok takugaluarpât ersilerdlutigdlo, uvavnutdle
okalugtup nipâ tusãngilât. [10] uvangale okarpunga: Nâlagak, kanok
iliúsaunga? Nâlagkavdle okarfigânga: nikuitdlutit Damaskusimut
piartorit, tássane okarfiginekarumârputit tamanik kanok iliornig-
-ssangnik ilingnut perkussaussunik. [11] ivssumale kaumassup kau-
-mangârneranit issigissaerúkama ilagissavnit tasiornekardlunga Da-
9,17 tt. -maskusimut pivunga. [12] angutdle tássanĩtok Ananiamik atilik,
Gûtimik mianeringnigtok inatsisit maligdlugit, Jûtine tássane nu-
-nakartune tamane okautigissauvdluartok. [13] táuna uvavnut pivok,
patdligutdlunilo okarfigânga: Sâvdle-â, katángutiga, issiginiarit.
taimalo okarmat issigilerpara. [14] táunale okarpok: sujuaissavta
Gûtiata kinerpâtit perkussane nalujungnaerkuvdlugo, iluartordlo
takorkuvdlugo, nipilo tusarkuvdlugo karnanit; [15] táussuma inung-
-nut tamanut nalunaiaissigísangmatit takussangnik tusagkangnig-
-dlo. [16] mãnalo sôk piumârnertuvit? makitdlutit kuisíniarit uv-
-fartitdlutitdlo ajortivit pîarnekautigssãnik, Nâlagardlo arkagut
9,26. tordlorfigûk. [17] pivordle kingumut Jerûsalâmut pigama, nâlagfing-
-milo tugsiarama, tauva ingminik misigiungnaerpunga [18] takuvdlu-
-gulo táuna uvavnut okartok: tuaviorit Jerûsalâmit aninasuardlu-
-tit, uvavnik nalunaiautigissat ilagsísángingmássuk. [19] okarpunga-
-lo: Nâlagak, nangminek ilisimavãnga ilingnut ugpertut nâlagiar-
-tarfingne parnaerússagssautítaríka iperartortítardlugitdlo; [20] ãma
7,58. Stivfãnusip nalunaiaissivit aua kuissaungmat uvangátaok najornig-
-punga iluaraluguło tokutaungmat, táussumíngalo tokutsissut ati-

-ssait pârãka. [21] akivângalo: autdlarit, ungasigsumut autdlartísa- 9,15.
-gavkit akimángitsumut. [22] tusarnârpâtdlo oĸausek tamána ti-
-kitdlugo, tauvale nipitik anípait oĸardlutik: taima ítoĸ nunamit 21,36.
pĩsavoĸ, inûssugssáungingmat. [23] nivdliangmatale atissatigdlo igí- 25,24.
-talerdlugit, ivssuvdlo seĸungnerinik siláinarmut erĸaissalermata,
[24] tauva sákutût nâlagaunerata sákutût igdloĸarfiánut iserterĸuvâ,
oĸardlunilo iperartordlugo kigdlisiúsagât, ilisimajumavdlune suna
pivdlugo taima nivdliássutigigât. [25] agdlunássanigdle ĸilerssormáne
Paulusip untritilingnut nâlagaussoĸ najornigtoĸ aperâ: inuk Rû- 16,37.
-mame ilasiaussoĸ iperartorsínauvisiuk, mássalo erĸartũneĸartína- 23,27.
-go? [26] untritilingnutdle nâlagaussup tamána tusaramiuk sákutût
nâlagaunerat nalunaerfigiartorpâ oĸardlune: ĸanoĸ písavit? inuk
táuna Rûmame ilasiauvoĸ. [27] tauva sákutût nâlagaunerata ornigpâ
aperalugo: oĸarfigínga, Rûmame ilasiauvit? akivâle: âp. [28] sá-
-kutûtdlo nâlagaunerata sãpâ: uvanga amerdlasûnik aningaussaer-
-dlunga tássane ilasiauvunga. Paulusile oĸarpoĸ: uvangale erniu-
-vunga taimaitdlunga. [29] tauva táussumínga kigdlisiuissugssauga-
-luit ernĩnaĸ taimaitípât. sákutûtdlo nâlagaunerat sujôralerpoĸ,
Rûmame ilasiaussoĸ tusaramiuk ĸilerssortísimavdlugulo. 21,33.
[30] aĸagûngmatdle sujunersivdluarumagamiuk suna Jûtit táu-
-ssumúnga pasigdliutigigât, tauva ĸilerússaerĸuvâ, palasiuneritdlo
kigdlisiuissoĸatigîtdlo ilũngaisa atautsimut piartorĸuvai, Paulusilo 23,28.
atertípâ táukunúnga savssartitdlugo.

kapitalit 23.

Paulusip oĸalugfigingmatik kigdlisiuissoĸatigît agssortûtdlutik sualugtilermata, sákutût igdloĸarfiánut nâlagaunerata uterterĸugâ, Nâlagkavdlo patdligdlugo tugpatdlersarâ; Jûtit toĸúnialerssârmássuk, sákutût nâlagaunerata Kaisâriamut nuuap nâlagânut Fîligsimut âtíkâ agdlagkat nagsiutdlugit.

[1] tauva Paulusip kigdlisiuissoĸatigît issigiuarpai oĸardlunilo:
ukorsê angutit ĸatángutíka, uvdloĸ mána tikitdlugo Gûtip sâne
saĸivunga nungutdlugit tarnima nalúngíssusiagut pasigdligaunanga.
[2] palasiuneruvdle Ananiap táussuma saniane ĸeĸartut inápai ĸar-
-nagut isarĸuvdlugo. [3] tauva Paulusip sãpâ: Gûtip isagkumâr-
-pâtit, ĸarmaĸ marrartigaĸ ûmâ, inatsisit maligdlugit erĸartũsav- 3 Mór. 19,15.
-dlunga igsiassutit isarĸuvinga inatsisit agssortordlugit? [4] sania-
-nĩtutdle oĸarput: Gûtip palasiunertâ oĸarniarpiuk? [5] Pauluse
tauva oĸarpoĸ: ĸatángutíka, palasiunerussoĸ nalugaluariga; mássa
agdlagsimavoĸ: ínugtavit sujulerssortât oĸauserdlugfigísángilat. 2 Mór. 22,28.

6 Paulusivdle ilisimagamigit ilait satusîariussut ilaitdlo farisîariu-
-ssut, tauva kigdlisiuissoĸatigîngne tordlulavoĸ: ukorsê angutit
26,5. ĸatángutíka, farisîariuvunga farisîarip ernera; erĸartũneĸalerpunga
24,21. neriugissaĸ toĸussutdlo makínigssât pivdlugo. 7 taimale oĸarmat
farisîarit satusîaritdlo agssortûtilerput, inugpagssuitdlo agssuarîler-
Lúk. 20,27. -put. 8 satusîarit makivfigssaĸángitsumik íngileĸángitsumigdlo
anerneĸángitsumigdlo oĸartarmata, farisîaritdle táuko tamaisa tai-
-máinerarpait. 9 nivdliassorssuángorputdle; agdlagkanigdlo ilisi-
-massut farisîarit ilagissait nikuitdlutik agssortuíput oĸardlutik:
sumik ajortumik navssârfigíngilarput inuk táuna, ímaĸale anerne-
-ruvdlũnît íngilivdlũnît oĸalugfigisimanerâ. 10 agssortũtutdle sua-
-lugtilermata, sákutût nâlagaunerata Pauluse táukunúnga aligtú-
-sangatileramiuk sákutût aterĸuvai akornánit tigorĸuvdlugo sáku-
-tûtdlo igdloĸarfiánut iserterĸuvdlugo. 11 únuángormatdle Nâlag-
18,9. -kap patdligpâ oĸardlune: tugpatdlerit; sôrdlume Jerûsalâme na-
19,21. -lunaiáissutigigingma taimátaoĸ Rûmame nalunaiáisautit.
12 ĸaulermatdle Jûtit ilait iligîngnialerput perdlugterĸuvdlutik
23,21. Pauluse toĸúsimatínago súnguamik nerigunigdlũnît imerunigdlũnît.
13 mássalo sisamanik ĸuligdlit sivnerpait taimaitdlutik ángiortúkut
ugpernarsaivfigeĸatigîgsimassut. 14 táukua palasiunerit utorĸaune-
-ritdlo ornigpait oĸardlutik: perdlugtitdluínarĸuvugut Pauluse to-
-ĸúsimatinago súnguamik oĸúmíssiguvta. 15 tauva mãna ilivse
kigdlisiuissoĸatigît ilagalugit sákutût nâlagaunerat nalunaerfigisiuk,
23,20. aĸago ilivsínut aterterĸuvdlugo misilerĸigsârnerujumassûssârdlugo;
uvagutdle toĸúsínãngorparput patdligutínago. 16 pilerssârutâtdle
Paulusip ujoruata tusaramiuk sákutût igdloĸarfiánut piartorpoĸ, i-
-serdlunilo Paulusimut oĸautigâ. 17 Paulusivdle untritilingnut nâ-
-lagaussut ilât ĸaerĸuvâ oĸardlune: inûsugtoĸ una sákutût nâla-
-gauneránut pisíkiuk, táussumúnga oĸautigissagssaĸarmat. 18 táu-
-ssuma tauva ilaserâ sákutût nâlagauneránut pisitdlugo oĸardlunilo:
Paulusip ĸilerssugaussup ĸaerĸugaminga ĸínuvigânga inûsugtoĸ
una ilingnut piserĸuvdlugo, ilingnut oĸautigissagssaĸarmángôĸ.
19 tauva sákutût nâlagaunerata agssaisigut tiguvâ, alisitdlugulo a-
-perâ: sunauna uvavnut oĸautigissagssat? 20 akivâlo: Jûtit akue-
23,15. -rêĸatigîlerput ĸínuvigiumavdlutit Pauluse aĸago kigdlisiuissoĸa-
-tigîngnut aterterĸuvdlugo, kigdlisiorĸigsârnerujumassûssârdlugo.
21 ivdlitdle nâlásángilatit, táukua ilaisa angutit sisamanik ĸuligdlit
23,12. sivneĸartut alapernaerssormássuk perdlugterĸusimavdlutik súngua-
-mik nerigunigdlũnît imerunigdlũnît toĸúsimatínago; mãnalo pigí-

-nãngorsarsimavdlutik akueringningnigssat utarĸivât. [22]tauva sá-
-kutût nâlagaunerata inûsugtoĸ táuna ingminit autdlartípâ inat-
-dlugulo [oĸardlune]: kimut oĸásángilatit tamatumínga nalunaer-
-figigangma. [23]untritilingnutdlo nâlagaussut ilait mardluk ĸaer-
-ĸuvai oĸardlune: sákutût mardlungnik untritigdlit pigínãngorsar-
-tísigik Kaisâriamut autdlarsínaorĸuvdlugit, ĸimugtigdlitdlo arfi-
-neĸ-mardlungnik ĸuligdlit sákutûtdlo sákukínerit mardlungnik
untritigdlit, únuame nalunaerĸútap akúnerisa pingajuáne pigínã-
-ngorĸuvdlugit; [24]nerssutautinigdlo piarîgaĸásassut Paulusip ingiv-
-figissagssainik ajortínago Fîligsimut nunap nâlagânut piserĸuv-
-dlugo. [25]agdlagkat agdlagpai ima imaĸartut: [26]Klautiusip Liû-
-siarsip nunap nâlagâ píssauneĸartoĸ Fîligse tipaitsorĸuvâ. [27]a-
-ngut una Jûtit tigugaluarmássuk toĸúnialeraluardlugulo, sákutût
ilagalugit tikípara ánagtitdlugo, Rûmame ilasiaussoĸ ilisimaleravko. 22,27.
[28]patsisaussordle táussumúnga pasigdliutigissât ilisimalerumagavko
kigdlisiussoĸatigîgsortainut atertípara. [29]tauvalo malugâra inatsisitik 22,30.
pivdlugit saĸitsautigissat táussumúnga pasigdliutigigait, sumigdle
toĸumutdlũnît ĸilerssugaunermutdlũnît píssutaussumik pasigdlerne-
-ĸángitsoĸ. [30]nalunaerfigineĸaramale Jûtit angut táuna ĸinugigât,
tauva ernĩnaĸ ilingnut autdlartípara, pasigdlersailo oĸarfigãka táu- 23,20.
-ssumúnga agssuardliutitik ilingnut oĸautigerĸuvdlugit. inûvdluarna. 24,6.
[31]tauva sákutût perĸuneĸarnertik maligdlugo Pauluse tigu-
-vât, únuautitdlugulo Antípatrisimut ãpât. [32]aĸagûngmatdlo ĸi-
-mugtigdlit táussumúnga ingerdlaĸatigitíkamíkik sákutût igdloĸar-
-fiánut uterput. [33]táukule Kaisâriamut pigamik, agdlagkatdlo
nunap nâlagânut túniúkamíkik Paulusísaoĸ táussumúnga savssar-
-típât. [34]agdlagkat táussuma atuaramigit, aperĸutigigamiugdlo
nunap ilâne sordlerme nunaveĸartoĸ, tusaramiugdlo Kilĩkiame nu-
-naveĸartoĸ, tauva oĸarpoĸ: [35]kigdlisiorumârpavkit pasigdlersití-
-taoĸ tamaunga pigpata. tauva pârissaorĸuvâ nunap nâlagâta ig-
-dlorssuane Herûtasip piane.

kapitalit 24.

palasiuneĸ utorĸauneritdlo samungnartut Pauluse Fîligsimut únerdlûtigiartordlugo, Ter-
-tulusilo oĸalugtigigât; Pauluse igdlersordlune oĸalugtoĸ; Fîligsip pârĩnaratdlarĸuga-
-miuk, ilãne nulè Drúsitdla ilagalugo tusarfigiartorâ Kristusimut ugpernermik, ukiutdlo
mardluk nângmata ĸilerssugaussoĸ ĸimagkâ, Fastuse kinguârtigileramiuk.

[1]uvdlutdle tatdlimat ĸimûngmata palasiuneĸ Anánia samung- 23,2.
-narpoĸ utorĸaunerit ilagalugit oĸalutdlarĸigsordlo Tertulusimik

atilik ilagalugo, táuko nunap nâlagânut sarĸúmerput Pauluse ú-
-nerdlûtigiumavdlugo. [2] ĸaerĸuneĸarmatdlo Tertulusip pasigdli-
-lerpâ oĸardlune: [3] erĸigsingârutigigavtigit, iluanârutaussutdlo
ĸavsît inuiait ukua atulermatigik ivdlit isumagssuinigkut, Fîlig-
-se-â píssauneĸartutit, tamána tamatigut misigissáinarparput ĸuja-
-ngârdluta. [4] sivisuvatdlârtumigdle akornuserumanatit ĸínuvigâv-
-kit tusatdlatsiarĸuvdluta piuáissutsit migssiliordlugo. [5] tássa
ángut una malugârput toĸorarnertut ajoĸutautigissoĸ, Jûtit-
-dlo tamaisa pikigtorssuángortíkai inuit najugãne tamarssuarme
21,28. ítut, ingmíkôrniaĸatigîtdlo Nãsarámiut sujulerssortigigât, [6] nâlag-
-figdlo agdlât nalingínautíniaraluarâ; taimáitumik tiguvarput er-
-ĸartûtilerssâraluardlugulo inatsisivut maligdlugit. [7] Liûsiarsile
sákutût nâlagaunerat tikiúkame angutausersorssûvdlune táussumí-
-nga arsârpâtigut autdlarutdlugulo; [8] pasigdlersailo ilingnut per-
-ĸuvai. kigdlisiorumagugko nangmineĸ táussumánga ilisimalersí-
-náusavatit tamaisa táussumúnga pasigdliutigissavut. [9] Jûtitdle
ilángúput pasigdlerdlugo tamáko taimáinerardlugit. [10] Paulu-
-sile, nunap nâlagâta issingmingmane oĸalorĸuvdlune, akivoĸ: ili-
-simagavkit ukiut ĸavsît inuiangne ukunane erĸartũssissûssutit,
angnermik tugpatdlerdlunga ingminik igdlersorniásaunga. [11] ilisi-
21,15. 18. -malersínauvatíme uvdlut aitsât arĸaneĸ-mardlúngortut majuarama
26. 27. 23,12. 32. Jerùsalâme patdloriartordlunga. [12] ãma nâpíngilãnga nâlagfingme
kina oĸaloĸatigigiga, inuitdlũnît kigdlormôrtíkíka, nâlagiartarfing-
22,30. -nilũnît igdlorpagssualingmilũnît nâme. [13] ãma uvavnut mãna pa-
-sigdliutigissatik nalunaersínáungilait ilumôrtut. [14] mánale ilingnut
24,5. ángîautigâra: avĸutíkut táussumûna ingmíkôrniaĸatigîngniúmik tai-
-ssagâtigut ingerdlatitdlunga sujuaissama Gûtiat kivfartũkiga i-
-maitdlunga: inatsisine pruvfîtitdlo agdlagaine agdlagsimassut ta-
-maisa ugperalugit [15] Gûtilo neriugfigalugo ukuátaoĸ utarĸissãnik,
23,6. [imáitumik]: toĸussut makíkumârmata, iluartutdlo iluaitsutdlo.
[16] tamánalo pivdlugo tarnima nalúngíssusiagut aserortôrnavêr-
-sârĸigsârniáinarpunga Gûtivdlo inuitdlo sãne. [17] ukiutdle ĸav-
11,29. -sît ĸímûngmata tikiúpunga pîtsunut tunissutaussunik âtsiv-
Gal. 2.10. -dlunga ínugtavnut, Gûtimutdlo pigdliutaussunik. [18] tamákuninga
suliaĸartitdlunga Jûtit Aasiamiussut ilaisa nâpípãnga nâlagfingme
21,26 t. minguersarniartunga inoĸartínago perpalugtoĸartínagulo. [19] táuko
mânîsagaluarput sângne pasigdlîvdlutigdlo, uvavnut pasigdliutig-
-ssaĸarunik. [20] ukulũnît nangmineĸ oĸardlit, sumik iluángitsumik
navssârfiginerãnga taimane kigdlisiuissoĸatigît sãne ĸeĸarama, [21] u-

-na oĸausek kisiat pinerpât, akornáne ĸeĸartitdlunga tordlulagama
|oĸardlunga]: toĸussut makínigssât pivdlugo uvdlume ilivsínit er- 23,6.
-ĸartûneĸalerpunga. [22]Fîligsivdle tamána tusaramiuk taimaití-
-katdlarĸuvai, avĸutigerĸussaĸ tamána ilisimavdluaramiuk; oĸar-
-pordlo: Liûsiarse sákutût nâlagaunerat tamaungnarpat saĸitsauti- 23,26.
-gissarse erĸartûssíssutigiumârpara. [23]untritilingnutdlo nâlagaussoĸ
inápâ Pauluse pârerĸuvdlugo, sukangnerfigerĸunagule sugissailo
pitsailerĸunagit kivfartûkumagpássugdlûnît ornigkumagpássugdlûnît.
[24]uvdlutdle ĸavsínguit ĸímûngmata Fîligse tássunga pigame
nulê Drúsitdla Jûtiussoĸ ilagalugo, Pauluse ĸaerĸuvâ tusarfigalu-
-gulo Kristusimut ugpernermik. [25]oĸalulermatdle iluarnermik pî-
-taiuínermigdlo erĸartûssúmigdlo piumârtugssamik, tauva Fîligse
sujôralerpoĸ oĸardlunilo: tamatumûna autdláinarit, ulapíngíkuma
ĸaerĸorĸigkumârpavkit. [26]âmale neriugpoĸ Paulusip aningaussa-
-nik tunísagâne iperarĸuvdlune, taimáitumik ĸavsînik ĸaerĸussarpâ
oĸaloĸatigissardlugulo. [27]ukiutdle mardluk nângmata Fîligsip Por-
-kiuse Fastuse kinguârtigilerpâ; Fîligsile Jûtinut ĸutsavigerĸugame 25,9.
Pauluse ĸimagpâ kilerssugaussoĸ.

kapitalit 25.

Fastusimut Jûtit erĸartûtíniarmáne Pauluse kaisarimut erĸartûterĸerĸussoĸ; kúngip Agrípap tikerârmane Fastusip oĸalugtûkâ Pauluse pivdlugo pisimassunik; kúngivdlo inuk táuna tusarumagaluarmago, Fastusip Agrípákúnut savssartíkâ.

[1]tauva Fastuse nunamut táussumúnga nâlagauvfigssaminut
pigame, uvdlut pingasut ĸímûngmata Kaisâriamit Jerûsalâmut ma- 25,15. 24,1.
-juarpoĸ. [2]tauvalo palasiunerit Jûtinilo pingârnertaussut táussu-
-múnga sarĸúmerput Pauluse únerdlûtigiumavdlugo, inalerpâtdlo
[3]kínuvigalugulo ilagserĸuvdlutik táuna pivdlugo, Jerûsalâmut ĸaer- 23,15 f.
-ĸorĸuvdlugo; mássa alapernaerssorniarât avĸutâne toĸúkumav-
-dlugo. [4]tauva Fastuse akivdlugit oĸarpoĸ Pauluse Kaisâriame
pârineĸartoĸ, nangminerdlo kilamik tássungnarumârdlune. [5]oĸar- 24,23.
-pordlo: tauva ilase pisínaussut ilauvdlutik tasamungnardlit, a-
-ngutdlo táuna ĸanoĸ iliorfigissagssaugpat pasigdlerdlíssuk. [6]tau-
-valo uvdlut arfineĸ-pingasutdlûnît ĸulitdlûnît ĸímúnagit unínga-
-vigigamigit Kaisâriamut samungnarpoĸ, aĸagûngmatdlo igsiav- 25,17.
-fingmut erĸartûssivingmut ingípoĸ, Paulusilo ĸaerĸuvâ. [7]táu-
-nale isermat Jûtit Jerûsalâmit tasamungnartut iluvât Pauluse pa- 25,18.
-sigdlerdlugo pasigdlînernik amerdlasûnik sualugtunigdlo ilumôr-
-neratigut nalunaerneĸ sapigkamingnik; [8]ingminik igdlersordlune

24,12. oĸarmat: Jûtit inatsisaitdlũnît nâlagfigdlũnît kaisarilũnît ajortu-
24,27. -liarfigíngiláka. [9]Fastusile Jûtinut ĸutsavigerĸugame Pauluse a-
-kivâ oĸardlune: Jerûsalâmut majuarumavit, tássane sâvne erĸar-
-tûterĸuvdlutit tamáko pivdlugit? [10]Paulusivdle akivâ: kaisarip
erĸartũssiviata sâne ĸeĸartugssauvunga, tássane erĸartũneĸásau-
-nga. Jûtit súkutdlũnît iluaitsuliorfigíngiláka, sôrdlume ilisimav-
-dluartutit. [11]mássa iluaitsuliorsimaguma, toĸússutigssavnigdlo
9,16. iliorsimaguma, tauva toĸujumángisángilanga; uvavnutdle pasigdliu-
-tigissait sũngigpata kialũnît táukunúnga túniutĩnarsínáungilânga.
kaisarimut erĸartûterĸerĸuvunga. [12]tauva Fastusip isumalioĸati-
23,11. -gissartagkane oĸaloĸatigigamigit akivâ: kaisarimut erĸartûterĸer-
19,21. -ĸugavit kaisarimut písautit.
[13]uvdlutdlo ĸavsínguit ĸímûngmata kúnge Agrípa Berinĩkilo
Kaisâriamut tikiúput Fastuse inûvdluarĸujumavdlugo. [14]uvdlutdlo
ĸavsît tássanîlermata, Pauluse pivdlugo pisimassut Fastusip kú-
24,27. -ngimut oĸautigai oĸardlune: Fîligsip angut ĸimagpâ ĸilerssugau-
25,1. 2. 24. -titdlugo, [15]táuna pivdlugo palasiunerit Jûtitdlo utorĸaunertait
sarĸúmerput Jerûsalâmîtitdlunga, pitdlarĸuvdlugo; [16]táuko akivá-
25,11. 5. -ka: Rûmamiut ilerĸoríngíkât inuk túniutĩnásavdlugo toĸorĸuv-
-dlugo, kisiáne pasigdligkap pasigdlersine najortigerĸâratdlarpagit,
pasigdliutaitdlo pivdlugit ingminik igdlersorsínautitaugatdlardlune.
25,6. 7. [17]tauva maunga katerssormata, pinasaernanga aĸaguane igsiavfing-
-mut erĸartũssivingmut ingitdlunga angut táuna savssarterĸuvara.
[18]pasigdlîssutdlo avatâne ĸeĸaramik patsisaussumik ilimagissavnik
oĸautigissaĸángitdlat: [19]kisiáne táussumúnga saĸitsautigissaĸarput
Gûtisiornermingnik Jîsusimigdlo atilingmik toĸussumik, Paulusiv-
-dle táuna oĸautigigâ inûssoĸ. [20]tamákule saĸitsautigissat piv-
25,9. -dlugit nalornilerama aperâra: Jerûsalâmut piumásanersoĸ tássane
erĸartûterĸuvdlune tamáko pivdlugit. [21]Paulusile ataĸinartorssûp
27,1. [kaisarip] erĸartũssutigssâ nautsorssordlugo pârerĸungmat pârer-
ĸuvara, kaisarimut autdlartísinãngorserdlugo. [22]tauva Agrípa Fa-
-stusimut oĸarpoĸ: uvangátaoĸ inuk táuna tusarumagaluaĸâra.
akivâlo: aĸago tusásavat.
[23]tauva aĸagûngmat, Agrípalo Berinĩkilo tikiungmata ássua-
-ngârsimavdlutik, inerssuarmutdlo tusarneĸartarfingmut isermata
sákutût nâlagaunere angutitdlo igdlorpalingme pingârnerussut ila-
-galugit, Fastusilo perĸussingmat Pauluse aggiúpât. [24]Fastusilo
oĸarpoĸ: kúnge Agrípa angutitdlo ukorsê ilagaluta mânîtuse ta-
-mavse-â, tássa takuvarse táuna Jûterpagssuit tamarmik uvavnut

savssarniutigissât Jerûsalâme mânilo, inûssugssaujungnaernerardlugo 25,15. 22,22.
nivdliautigissât. [25] uvangale malugigavko sumik toĸorĸússutigssa- 23,29.
-mik iliúngitsoĸ, nangminerdlo atarĸinartorssuarmut erĸartûter- 25,11.
-ĸerĸungmat isumaliorpunga autdlartíkumavdlugo. [26] kisiáne táuna —,21.
pivdlugo sumik nakimanaitsumik nâlagkamut agdlagagssaĸángínama
ilivsínut savssartípara, pingârtumigdlo ilingnut, kúnge Agrípa, ag-
-dlagagssaĸarumavdlunga kigdlisiorneĸarêrpat. [27] silaĸángitsorpat-
-dlagsorigavko ĸilerssugaussoĸ autdlartíkáine táussumúngalo pasig-
-dliutaussut nalunaernagit.

kapitalit 26.

Pauluse Agrípákúnut oĸalugtoĸ ingminut igdlersordlune; Fastusivdlo Agrípavdlo ing-
-míkut oĸarfigingmáne akivdluarai; Agrípap iperagagssaugaluartíkâ, kaisarimut er-
-ĸartûterĸerĸúngigpat.

[1] Agrípale Paulusimut oĸarpoĸ: pivdlutit oĸalugkumaguvit
akuerâvtigit. tauva agssane isagtitdlugit Pauluse ingminik igdler-
-sulerpoĸ [oĸardlune]: [2] ingminik pivdluartûtípunga, kúnge Agrí-
-pa, sângne uvdlume ingminik igdlersorniásagama Jûtit uvavnut
pasigdliutigissait tamaisa pivdlugit; [3] pingârtumik Jûtit ilerĸue
saĸitsautigissartagaitdlo tamaisa ilisimagagkit. taimáitumik ĸínu-
-vigâvkit kamajuitsumik tusarniarĸuvdlunga. [4] inûsungnivnit inû-
-serissara Jûtit tamarmik ilisimavât, pilerĸârnivnit ĸanoĸ inûsi-
-massunga ínugtama akornáne Jerûsalâme, [5] mássa sujornagut i-
-lisimavãnga autdlarĸautânit, kisiáne nalunaiaiumásanerput, fari- 22,3.
-sîariuvdlunga inûsimassunga ingmíkôrniaĸatigît Gûtimut kivfar- Fil. 3,5. 23,6.
-tũssinivtigut perĸigsârnerussut ilagalugit. [6] mãnalo ĸeĸarpunga
erĸartûtísavdlunga, únersût Gûtip sujuaissavtínut únersûtigissâ ne- 24,15.
-riugigavko; [7] tamána angumerísavdlugo erĸardlerîgsortavut arĸa-
-neĸ-mardluk neriugput Gûte kipisuitsumik kivfartûtdlugo uvdlú-
-kutdlo únuákutdlo. tamána neriungneĸ pivdlugo Jûtit pasigdler-
-pãnga, kúnge Agrípa. [8] Gûtip toĸussut makitísínaugai ilivsíne
ugpernángitsûsorineĸarpa? [9] uvangátaorme nangmineĸ isumagalua- 8,3.
-rama Jîsusip Nãsarámiup arĸa agssortungãsagiga. [10] taimane i- 9,1. 22,4 t.
-liortarpunga Jerûsalâme, ivdlernartutdlo ilait amerdlasût parnae-
-rússivingmut pisítarpáka, palasiunerit taima pigínáussuseĸarting-
-mánga; toĸúneĸarângatalo akueringnigtarpunga. [11] nâlagiartar-
-fingnilo tamane pitdlarneĸartítarpáka, erdlorĸútarpákalo Gûtimut
ĸaĸajardlerĸuvdlugit: silaerssorfigingâravkitdlo ĸinugissarãka ig-
-dlorpalingnut asimîtunut agdlât maligtardlugit. [12] taimailiortit-

9,3 tt. -dlunga Damaskusiliarama palasiunernit pigínáussuseĸartitauvdlunga
22,6 tt. perĸuneĸardlungalo, [13] uvdlup ĸerĸane avĸusiníkut ingerdlatitdlu-
-dlunga, kúnge-â, takulerpara ĸaumassoĸ ĸilangmit seĸinermit
ĸaumanerussoĸ, tamatuma uvanga ingerdlaĸatíkalo ĸáumarfigigâ-
-tigut. [14] tauvale tamavta nunamut úpíkavta, nipe tusarpara u-
-vavnut oĸalugtoĸ, Eprîarit oĸausê atordlugit ima oĸartoĸ: Sâv-
-dle-â, Sâvdle-â, suvdlutit ĸinugainga? íngingmut túkartuineĸ sa-
-písautit. [15] uvangale oĸarpunga: Nâlagaĸ, kinauvit? akivângalo:
Jîsusiuvunga ĸinugissat. [16] nikuitdlutitdle nikorfagit; tamáname
pivdlugo ilingnut takutípunga, ĸineravkit kivfariumavdlutit nalu-
-naiaissigiumavdlutitdlo takussangnik sulilo ilingnut takutínigssav-
-nik. [17] ánagtíkumârpavkitdlo inungnit akimángitsunitdlo mãna i-
-lingnik autdlartitsivigissagssavnit, [18] issait uiserĸuvdlugit, sângniar-
-ĸuvdlugit târtumit ĸaumassumut Sãtanivdlo píssauneranit Gûti-
20,32. -mut, ajortimingnik isumákêrfigineĸarĸuvdlugit ivdlernarsissutdlo
kingornússeĸatigerĸuvdlugit uvavnut ugperníkut. [19] tamána piv-
-dlugo, kúnge Agrípa, takussavnut ĸilangmit pissumut nâlagserĩ-
-ngilanga, [20] kisiáne oĸalugfigiartorpáka Damaskusimĩtut perĸâr-
-dlugit, Jerûsalâmĩtutdlo, nuname Jûtiame tamarssuarme ítut aki-
-mángitsutdlo, avdlamik isumatârĸuvdlugit Gûtimutdlo sârĸuvdlu-
-git suliatdlo avdlamik isumatârnermut nâpertũtut suliarerĸuv-
21,27. -dlugit. [21] tamáko píssutigalugit Jûtit nâlagfingme tiguvãnga to-
-kúniardlungalo. [22] Gûtivdle igdlersormanga sule tamássa ĸeĸar-
-punga mingnernutdlo angnernutdlo nalunaiaivdlunga; avdlalo o-
24,14. -ĸautigíngilara kisiáne pruvfîtitdlo Môrsasivdlo oĸalûtigissât tai-
-mailísassoĸ: [23] Kristuse ániásassoĸ, toĸussune makíkumârtune
sujugdliuvdlune ĸaumassoĸ oĸautigísagâ inungnut akimángitsunut-
-dlo. [24] taimale ingminik igdlersordlune oĸalungmat, Fastuse
niperssuarmik oĸarpoĸ: silaerúputit, Pauluse-â, ilisimangârssutsi-
-vit silaerutípâtit. [25] táunale oĸarpoĸ: silaerutíngilanga, Fastuse-â
píssauneĸartutit, kisiáne oĸautsit ilumôrtut isumaliútigineĸardluar-
-tutdlo oĸauserãka. [26] kúngivme tamáko nalúngilai, taimáitumik
táuna ersisuitdlunga oĸalugfigâra; nakimássutigíngilarame tamákua
ardlãnigdlũnît arajutsissaĸángitsoĸ, issertortume tamáko pisimá-
-ngingmata. [27] pruvfîtit ugperaigit, kúnge Agrípa? ilisimavavkit
ugperigitit. [28] Agrípavdle Pauluse oĸarfigâ: kajumigsainernik kri-
-stumiúngorterĸajaĸârma. [29] Paulusile oĸarpoĸ: taimaerĸajarnersu-
-titdlũnît taimaerĸajánginersutitdlũnît Gûtimut kigsarpunga, iv-
-dlînáungitsutit tamaisale uvdlume uvavnik tusarnârtut uvavtut

ilerĸuvdlugit, ĸilerutit máko kisîsa pinagit. 30 taimalo oĸarmat
kúnge nikuípoĸ, nunavdlo nâlagâ Berinīkilo igsiaĸataitdlo; 31 alî-
-mitsiardlutigdlo oĸaloĸatigîgput oĸardlutik: inuk táuna sumik 23,9. 29.
toĸorĸussíssutigssamik ĸilerssorĸussíssutigssamigdlũnît iliúngilaĸ. 25,25.
32 Agrípalo Fastusimut oĸarpoĸ: inuk táuna iperarneĸarsínáusa-
-galuarpoĸ, kaisarimut erĸartûterĸerĸúngíkune. 25,11.

kapitalit 27.

Pauluse sákutúnut pâritítauvdlune umiarssuákut Itâliamut autdlartitaussoĸ; artor-
-nartorsiortardlutik kîsa umiarssualivigigsoĸ Krītamîtoĸ tikíkamíko, Paulusip tamána
ukîvigerĸugaluarâ, nâlangneĸaranile; anorerssuarsiortuínardlutik ânangnigssamingnik
neriugissagssaerútut tugpatdlersarai; umîaraluardlutik tamarmik nunamut ánagtut.

1 tássángalo umiarssuákut Itâliamut autdlarĸungmatigut, Pau- 25,12.
-luse ĸilerssorsimassutdlo avdlat ilait sákutût untritigdlit nâlagã-
-nut pisípait Jûliusimik atilingmut sákutôrpait kaisarip pigissaisa
ilagissãnut. 2 tauva umiarssuarmut Aateramítumiut pigissãnut i-
-kigavta, Aasia sinerssúsavdlugo autdlarpugut; Aristarrusilo Ma- 19,29.
-kitûniamiussoĸ Tasalûníkamit pissoĸ ilagârput. 3 aĸagûngmatdlo 20,4.
Sîtûmut tulagpugut. Jûliusivdle Pauluse inugsiarnerfigâ asassai- Kul. 4,10.
-nut pulârĸuvdlugo paorĸineĸarĸuvdlugulo. 4 tássángalo autdla-
-ravta Kīperip sinâgut ingerdlavugut, agssornarsingmat; 5 Kilī-
-kiavdlo Pamfîliavdlo imât ikârparput, Mêramutdlo Liũkiamītumut
pivugut. 6 tássanilo sákutût nâlagâta umiarssuit Alagsantriamit 28,11.
piŝsut nâpíkamigit Itâlialiásassut, tássunga ikitípâtigut. 7 uvdlut-
-dle ĸavsît ingerdlavdluángínavta Kinîtuse tikínek ajulerdlugo, a-
-norimit ajornarsingmat, tauva Krītap sinâgut ingerdlavugut Sal-
-mûnip tungânut. 8 tamána ĸângerĸarparput, tauvalo umiarssua-
-livigigsumik taissaĸ tikíparput, igdlorpagdlup Lâsîap erĸángua-
-nītoĸ. 9 sivisunâlermatdle, imarssuarsiornerdlo navianarsingmat,
uvdlut îsíngíniarfît agdlât ĸângiuterêrmata, tauva Paulusip oĸáu-
-nialerpai oĸardlune: 10 angutit ukorsê, misigilerpunga imarssuarsiu-
-lersugut artornartorsiordluta mikíngitsumigdlo ajunârtôralugtuar-
-dluta, umiarssuaĸ usîlo pĩnarnagit inûnerputdlo agdlât navêrsí-
-kalugtuardlugo. 11 sákutûtdle nâlagâta aĸugtup umiarssuitdlo
nâlagâta oĸausê ugperineruvai Paulusip oĸauserissainit. 12 umiar-
-ssualivigdlo tamána ukîvigísavdlugo pitsáungingmat, ilait amer-
-dlanerit autdlarĸilerssârput Fînigsimut ukîartorsínáusasoralutik;
tamássa umiarssualivik Krītamītoĸ ĸavungalo samungalo sangmi-
-ssoĸ. 13 kigángalermatdle, sujunertarissartigdlo erĸúsangaleramíko

kisartik amôrdlugo Krîtap sineralánguagut ingerdláput. 14 kingu-
-nínguagutdle tássunga pitorarpoĸ anorâsuarssuaĸ agsarnerssuar-
-mik taissagât. 15 umiarssuardlo nagsataringmago, agssumutdlo
sangmineĸ ajornarsingmat, taimaitíparput tigsikardlutalo. 16 ĸe-
-ĸertánguardle tungâlíkavtigo Klautimik atilik, umiatsiâraĸ artu-
-ngajagparput. 17 táuna ĸaĸíkamíko upalungaerĸutigissatik atuler-
-pait, umiarssuardlo nimerpât; íkánerssuarmutdlo íkardlísasorile-
-ramik tingerdlautaiardlutik tigsikarput. 18 anorerssuarmitdlo nâg-
-dliungâleravta aĸagûngmat usîsa ilait erĸalerpait. 19 uvdlutdlo
pingajuáne nangmineĸ agssavtínik umiarssûp peĸutai erĸarpavut.
20 uvdlutdle ĸavsît seĸinerdlũnît uvdloríssatdlũnît erssíngingmata,
anorerssûvdlo mikíngitsup ernumatingmatigut, kîsa ánangnigssav-
-tínik neriugissagssaerúpugut. 21 sivisûmigdle nerínginamik Pau-
-luse akornánut savssarpoĸ oĸardlune: angutit ukorsê, nâlásaga-
27,10. -luarivsinga taimane, Krîta ĸimangnago, artornartumutdlo ajunâ-
-rutaugalugtuartumutdlo matumúnga pinavêrsardluta. 22 mãnale
oĸáuniarpavse tugpatdlerĸuvdluse; ilavsilũnît inũssusia pineĸásá-
-ngingmat, umiarssuaĸ kisime aserúsangmat. 23 únuaĸ mána sa-
-nivne ĸeĸarmat Gûtip pigissama kivfartorfigissama íngilia oĸar-
23,11. -dlune: 24 sujôranak, Pauluse-â, kaisarimut savssartíneĸásautit; a-
18,9. -talo, umiarssuákut ingerdlaĸatigissatit tamaisa Gûtip ilingnut tú-
-niúpai. 25 taimáitumik tugpatdleritse, angutit ukorsê; Gûte ug-
-perigavko, taimailiumârtoĸ ugperalugo sôrdlo oĸalugfigigânga.
28,1. 26 kisiáne ĸeĸertamut íkardlísaugut.

27 únuatdle arĸaneĸ-sisamagssât tikingmago, Aatriap imâne
maungáinaĸ ingerdlatitdluta, únuap ĸerĸata nalâgut umiarssuar-
-miut nuna ungasíngitsorilerpât. 28 itíssusialo misilingniaramíko
isagkat mardlungnik ĸuliliussut malugait; tamánalo ĸimatdlatsiar-
-dlugo ãma itíssusia misiligkamíko isagkat arĸaneĸ-tatdlimaussut
malugait. 29 tauva íkardlungmut íkardlísasorigamik sisamanik ki-
-sarput aĸuagut ĸáumarnigssâ erinigilerdlugo. 30 umiarssuarmiut-
-dle umiarssuaĸ ĸimangnialermássuk, umiatsiârardlo imânut ningí-
-nialermássuk oĸarĸuserdlutik sujuanit kitsanik avalagtitsiumav-
-dlutik, 31 tauva Paulusip sákutût nâlagât sákutûtdlo oĸarfigai:
uko umiarssuarme uníngigpata ánagsínáungilase. 32 tauva sákutût
umiatsiârĸap pitûtai kivdlorpait nákartitdlugulo. 33 ĸaulíngíkat-
-dlartitdlugule Paulusip tamaisa ináníarpai nererĸuvdlugit oĸar-
27,27. -dlune: uvdlume tássa uvdlut arĸaneĸ-sisamat utarĸilerpuse ne-
-rinase sutornasilo. 34 taimáitumik ináníarpavse nererĸuvdluse,

tamána ánangnigssavsínut atormat; mássa nutsamigdlũnît katag- 1 Sâm. 14,45.
-tôrtoĸásángilase. [35] taimalo oĸarame timiussamik tigusivoĸ, Gù- Lúk. 21.18.
-tilo ĸutsavigâ tamaisa issigititdlugit, avgordlugulo nerilerpoĸ.
[36] tauva tamarmik tugpatdlileramik táukútaoĸ nerilerput. [37] umiar-
-ssuarmĩtugutdle tarnigdlit katitdlugit tássa mardlungnik untritig-
-dlit arfineĸ-mardlungnigdlo ĸuligdlit arfinigdlitdlo. [38] ĸârsitdla-
-ramigdle, neĸigssautit imânut igitdlugit umiarssuaĸ pugtatdlartí-
-pât. [39] ĸaulermatdle nuna ilisaríngilât, kisiáne kangerdlûmaneĸ
sigssalik takulerpât, tássunga umiarssuaĸ pisíkumatdlerpât ajor-
-nángigpat. [40] tauva kitsat pitùtait kivdlorpait ímamut taimaitit-
-dlugit, aĸûtitdlo ĸilerutaiaramíkik tingerdlaut sánerutilik anori-
-mut isuípât sigssardlo torârniardlugo. [41] tauvale íkáneĸ igdlug-
-tut itinerssualik erĸoramíko, umiarssuaĸ tássunga íkardlisípât,
sujualo torrúpoĸ aulajangerdlune, aĸuale seĸugterpoĸ magdlit sá-
-kortuneránit. [42] sákutùtdle isumaliorput ĸilerssugkat toĸúkumav-
-dlugit, nalugtumik ĸimâssoĸarĸunago. [43] sákutûtdle nâlagâta Pau-
-luse ánáukumagamiuk pilerssârutâtigut inerterpai, perĸussivordlo
nalugsínaussut sujugdliuvdlutik umiarssuaĸ ĸimásagât nuna tikí-
-niásavdlugo, [44] ilaisalo sagdliligkatdlũnît umiarssûp aserĸukuilũnît
ikârutiginiásagait. taimailivdlutigdlo tamarmik nunamut ánagput.

kapitalit 28.

ĸeĸertamut Milítimut ánagsimassut inuisa inugsiarnerfigingârait, Paulusivdlo pulate-
-riârssuk agtugkane ajoĸutigíngitdluínardlugo náparsimassortait ikíngitsut ajorung-
-naersíkai; ĸáumatit pingasut nângmata umiarssuarmik tássanga autdlardlutik Pútiu-
-limut apũkamik, nunákôrdlutik kîsa Rûmamut pissut; Paulusip Jûtit ingminut ĸaer-
-ĸuvdlugit oĸaloĸatigigai nalunaiaivfigalugitdlo; nangmineĸ igdlusímavigsiaminîgínar-
-dlune (sákutòĸ pârssissine áiparalugo) ukiut mardluk Rùmame nàgai Gùtip nâla-
-gauvfia oĸalũssíssutigissáinardlugo.

[1] ánagsimaleravtalo tusarparput ĸeĸertaĸ táuna Milítimik a- 27.26. 39.
-teĸartoĸ. [2] avdlanertatdle táukua mikíngitsumik inugsiarnerfigà-
-tigut, ingneĸ ikumatíkamíko tamavtalo ilagsivdluta, nalautsordlune
siagdlermat, puerĸoĸingmatdlo. [3] Paulusivdle patdlerpâluit eĸi-
-terdlugit ingnermut ilingmagit, kíssânit pulateriàrssuk anivoĸ ag-
-ssainut nipigdlune. [4] avdlanertatdle táukua ùmassoĸ tamána
agssainit nivingassoĸ takugamíko oĸaloĸatigîlerput: inuk táuna
inuartûsimavoĸ akiniutip inôrĸúngisâ, nauk ímamit ánagkaluartoĸ.
[5] táussumale ùmassoĸ tamána ingnermut ivsugiúpà, sumigdlo ajor-
-tumik pineĸángilaĸ. [6] táukule utarĸíput putdlásasoralugo tá-

-ssángáinardlũnît úpísasoralugo toĸussoĸ. sivisûmigdle utarĸiga-
-mik, sumigdlo avdlanartumik pineĸángitsoĸ takugamíko avdlamik
isumaĸalerdlutik Gûtiunerarpât. [7] tamatumale erĸâne ĸeĸertame
pingârnertaussoĸ Puvdliusimik atilik nunauteĸarpoĸ; táussuma i-
-lagsivâtigut, inugsiarnerfigalutalo uvdlut pingasut igdlusisípâtigut.
[8] Puvdliusivdle angutâ taimane nalassoĸ ĸanimanartumik náparsi-
-mavdlune aungmigdlo anartardlune. táuna Paulusip iserfigâ, tug-
-siaramilo agssangminik patigpâ ajorungnaersitdlugulo. [9] tamána
taimailingmat avdlátaoĸ nápautigdlit ĸeĸertamĩtut aggerput kat-
-sorsarneĸardlutigdlo. [10] táukualo atarĸingârpâtigut, autdlalísagav-
-talo atoriaĸartut igssorarpait.

[11] ĸáumatitdle pingasut nângmata tássánga autdlarpugut u-
-miarssuarmik Alagsantriamit pissumik tássane ĸeĸertame ukî-
-ssumik mardlulianik nalunaerĸutilingmik. [12] Sorakûsamutdlo tu-
-lagkavta uvdlut pingasut tássane unigpugut. [13] tássánga avalag-
-kavta Rîgiumut pivugut, uvdlordlo atausek nângmat niggilermat
Pútiulimut apũpugut. [14] tássane ĸatángutigîngnik nâpitsivugut,
táukualo inápâtigut uvdlut arfineĸ-mardluk unigfigerĸuvdlutik.
taimalo Rûmamut pivugut. [15] ĸatángutigîtdlo tusaramisigut tássá-
-nga pâriartorpâtigut Agpiuvfôrumut Tritapernamutdlo. táuko
Paulusip takugamigit Gûte ĸutsavigâ tugpatdlerdlunilo.

[16] Rûmamutdle pigavta sákutût nâlagâta ĸilerssugkat pisípai
28,30. kaisarimik pârssissut nalagãnut. Paulusile akuerineĸarpoĸ ing-
-míkut igdlusímaveĸarĸuvdlugo sákutôĸ pârssissine áiparalugo.
[17] pivordle uvdlut pingasut nângmata, tauva Paulusip Jûtine pi-
-ngârnertaussut atautsimut ĸaerĸuvai. katisimalermatalo oĸarfi-
25,8. -gai: ukorsè angutit ĸatángutíka, nauk iluángitsumik iliúngitsunga
inungnut sujuaissavtalũnît ilerĸuinut, taimáitoĸ ĸilerssugauvdlunga
Jerûsalâmit Rûmamiut agssainut pisíneĸarpunga. [18] táukua kig-
-dlisioraminga iperarumagaluarpãnga, patsisaussumik toĸorĸussí-
-ssutigssamik navssârfigineĸángínama. [19] Jûtitdle agssortuingmata
ajornartôrdlunga kaisarimut erĸartûterĸerĸuvunga, kisiánime isu-
-maĸángilanga ínugtáka sumik pasigdlerumavdlugit. [20] tamána pí-
-ssutigalugo ĸaerĸuvavse takujumavdluse oĸaloĸatigiumavdlusilo;
26,6 t. mássa Israîlíkut neriugissât pivdlugo kalivnernik mákuninga piler-
-neĸarpunga. [21] táukuale oĸarfigât: agdlagkanik Jûtiamit píngila-
-gut pivdlutit, ãmátaoĸ ĸatángutivtínik tikiútoĸángilaĸ sumik ajor-
-tumik pivdlutit nalunaersumik oĸalugtumigdlũnît. [22] taimáitoĸ
ilingnit tusarumagaluarpugut ĸanoĸ isumaĸartutit, ingmíkôrniaĸa-

-tigît táuko ilisimagavtigik tamagingne agssortorneĸartut. [23]uv-
-dlordlo pivfigssaĸ táussumúnga taigamíko, amerdlâlugtut igdlusí-
-mavianut ornigpât, táukumúnga Gûtip nâlagauvfia navsuiarpâ na-
-lunaiáissutigalugulo, Jîsusimigdlo nakimássutigssaiarpai Môrsasip
inatsisai pruvfîtitdlo agdlagait najorĸutaralugit uvdlauneranit únuk
tikitdlugo. [24]ilaisalo nakimajungnaerutigait oĸausê, ilaitdle ugpí-
-ngitdlat. [25]isumaĸatigîngínamigdle avigsârput, oĸauseĸ una atau-
-seĸ Paulusip oĸauseringmago: erĸordluarsimassumik anerneĸ iv-
-dlernartoĸ pruvfîtíkut Isaiákut sujuaissavtínut oĸalugpoĸ, oĸa- Is. 6,9 t.
-rame: [26]inuiangnut ukunúnga oĸariartorit: siutivsínik tusásause Mat. 13,14 t. Juán. 12,40.
pâsissaĸarnasilo, issivsínigdlo issigísause takussaĸarnasilo; [27]mássa
inuiait ukua ũmatait mángertitáuput, siutimingnigdlo tutsarĩput,
issimingnigdlo pigdlitsíput, issimingnik takungningnaviásanatik, siu-
-timingnigdlo tusásanatik, ũmatimingnigdlo pâsissaĸásanatik, sã-
-sanatigdlo uvavnutdlo katsorsartísanatik. [28]taimáitumik nalu-
-jungnáisause akimángitsut Gûtip ánáussineranik autdlartitsivigi- 13,46.
-neĸartut, táukulo tusarumârput. [29]taimalo oĸalungmat Jûtit
autdlarput saĸitsauteĸatigîngâlerdlutik.

[30]Paulusile ukiut mardluk nâvdlugit nangmineĸ igdlusíma-
-vigsiaminîgínarpoĸ, ingminutdlo isertut tamaisa ilagsissarpai, 28,16.
[31]Gûtip nâlagauvfia oĸalũssíssutigalugo Nâlagardlo Jîsuse Kristuse
ajoĸersûtigalugo sujôrángitdluínardlune pitsailineĸarnanilo.

Paulusip
Rûmamiunut agdlagai.

kapitale 1.

îvangkîlio oĸautigísavdlugo akimángitsune apustiliússutse nalunaerdlugo Rûmamiussut kristumioĸatigît erĸigsiserĸugai; ugperssusiat ĸujássutigalugo tikerârusugkai táukunú-ngátaoĸ îvangkîlio oĸalûtigiumavdlugo iluarnerdlo Gûtime atortoĸ ugpernikut pissoĸ; inuit Gûtimik nalúngíssutigssaĸaraluardlutik Gûtiussutut nâlangnartíngingmáne Gûtip níngangnine sarĸúmersíkâ iluáissusînut tamanut igdligungnernut kángunartunut pisitdlugit.

1 Kor. 1,1. 1 Pauluse Jîsusip Kristusip kivfâ, ĸaerĸusimassoĸ apusti-
Tít. 1,2. -liorĸuvdlugo, ingmíkôrtitaussoĸ Gûtip îvangkîliua oĸautigerĸuv-
-dlugo, 2 (tamána sujornagut únersûtigigâ pruvfîtimigut agdlagka-
-tigut ivdlernartutigut,) 3 [îvangkîliua] erneranik (uvinikut Dâvip
2 Tim. 2,8. kinguainit erniusimassumik, 4 táuna toĸussunit makíkame anerní-
-kut ivdlernartitsissúkut píssaunermik nalunaerneĸartoĸ Gûtip er-
-nerigâ,) Jîsuse-Kristusimik nâlagkavtínik, 5 (táussuma sáimaut-
-dluta apustilíngortíkâtigut akimángitsune tamane ugpernikut nâ-
1 Kor. 1,2 f. -lagtúngorterĸuvdlugit arĸa píssutigalugo; 6 táukua ilivsísaoĸ ila-
1 Tas. 1,1. -gâse, Jîsusip Kristusip ĸaerĸussai-â;) 7 tamanut Rûmamiussu-
-nut Gûtip asassainut ivdlernartunut ĸaerĸusimassunut: Gûtip atâ-
-tavta Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sáimautdlise erĸigsisitdlusilo.
1 Kor. 1,4. 8 perĸautigssamik tamavse Gûtivnut ĸujássutigâvse Jîsuse-
1 Tas. 1,2. Kristusíkut, ugperssuserse silarssuarme tamarssuarme oĸauti-
Fil. 1,8. -gineĸarmat. 9 mássa Gûtip ilisimavânga, ernerata îvangkîliua-
-nik anernivkut kivfartorfigissama, ĸanoĸ soraernanga erĸartor-
Evf. 1,16. -tarivse, 10 tugsiartarnivne ĸínutigissáinardlugo ĸaĸugo uvavnut
ajornarungnaerumârnersoĸ, Gûtip perĸussânik tikerârumavdluse.
15,22. 11 kajungeĸigama takujumavdluse, tuníssúmik sáimáunermik aner-
-nerup pianik avigfigiumavdluse nakússagterĸuvdluse, 12 imáitoĸ:
ilivsíne tugpatdlersaĸatigèrĸuvdluta ugpeĸatigîgssutsivtigut, ilivsilo
uvangalo pigissavtigut. 13 [imáitumigdle] nalorĸúngilavse, ĸatángu-
-tíka: ĸavsînik tikerâlerssâraluaravse, (ajornartôrtardlungale mána
tikitdlugo,) ilivsínísaoĸ ineritataĸarumavdlunga sôrdlo akimángit-
-sune avdlane. 14 Grîkeritdlo avdlanertatdlo ilisimatûtdlo suju-
-neĸángitsutdlo pissagssaĸarfigãnga. 15 tamána pivdlugo uvanga
kajumigkaluarpunga ilivsínútaoĸ Rûmamîtunut îvangkîlio oĸalûti-
-giumavdlugo. 16 mássa Kristusip îvangkîliua igtôrutigíngilara, Gû-

-timit píssautaungmat ugpertut tamarmik ánássutigssât, pingâr- 1 Kor. 1,24.
-tumik Jûtit, ãmátaoĸ Grĩkerit. 17 tamatumûna sarĸúmersitaung- 3,21 t.
-mat iluarneĸ Gûtime atortoĸ ugperníkut [pissoĸ] ugpernermut, Hâp. 2,4. Gal. 3,11.
sôrdlo agdlagsimassoĸ: ugperníkut iluartoĸ inũsavoĸ. Epr. 10,38.
18 mássa Gûtip níngangnera ĸilaugmit sarĸúmersitauvoĸ inuit Evf. 5,6.
sorĸusáissusînut iluáissusînutdlo tamanut, sagdlusuíssut iluáissut-
-simingnik sarĸúmitsailigângássuk. 19 Gûtimik nalúngíssutigssaĸ
táukunane erssingmat, Gûtip táukunúnga erssersingmago, 20 (ta-
-kugssáungitsue [imáitut]: píssaunera ítuínartoĸ Gûtiússusialo si-
-larssûp píngortitaorĸârneranit malungnarmata suliai erĸarsauti-
-giniaráine,) taimáitumik pasinaersârsínáungitdlat. 21 tauva Gûte
nalúngíkaluardlugo taimáitoĸ Gûtiussutut nâlangnartíngilât ĸutsa-
-viginagulũnît, kisiáne erĸarsautimíkut piúngitsuliortúngorput, ũ- 1 Kor. 1,20.
-mataitdlo sujuneĸángitsut târsíput. 22 ilisimatûsoralutik sianîtsú- Jer. 10,14.
-ngorput, 23 Gûtivdlo aserujuitsup nâlangnarssusia mumípât ássi-
-liamut inûp aserujassup tingmíssavdlũnît nerssutivdlũnît paormor-
-tuvdlũnît ássinganut. 24 tamána pivdlugo Gûtip taimaitípai ũmataisa
pileríssusê atortitdlugit mingungnartumut pisitdlugit, timitik ing-
-mingne kángunarsartitdlugit; 25 táukua Gûtip sagdlusuíssusia mu-
-mípât sagdluníngordlugo, píngortitardlo atarĸivdlugulo kivfartũpât
píngortitsissoĸ sanerĸutdlugo, táuna únersiutigissagssauvoĸ nâgssáu- 9,5.
-ngitsumik. ãman. 26 tamána pivdlugo Gûtip taimaitípai igdligung- 2 Kor. 11,31.
-nernut kángunartunut pisitdlugit. mássa arnartaisa atorneĸarnig-
-ssartik píngortitat ilerĸorissât mumípât ilerĸoríngisãnut; 27 taimá-
-taoĸ angutit arnap atorneĸarnigssâ píngortitat ilerĸorissât ĸimag-
-dlugo pîtáissutsimingne pileritsauteĸatigîgput kángunartuliordlutik
angut angúmut, támarnermigdlo akigssâ nãmagtoĸ ingmingne pigi-
-lerpât. 28 Gûtimigdlo ilisarssinigssaĸ sugssaríngingmássuk Gûtip
taimaitípai isumamut sugssáungitsumut pisitdlugit agssuarnartulior- Gal. 5,19 tt.
-túngordlugit; 29 iluáinernik tamanik ilumioĸangârtut, uverssainer- 1 Kor. 6,9 tt.
-migdlo ajorssusermigdlo piumatûnermigdlo iluaitsuliornermigdlo; 2 Kor. 12,20. Evf. 5,3 tt.
sínganermik tátoĸitsut toĸutsinermigdlo saĸitsainermigdlo perĸu- 2 Tim. 3,2 tt.
-sersûnermigdlo ilerĸordlungnermigdlo; 30 oĸautigssuaissut, úner-
-dlũssissut, Gûtimik ûmigingnigtut, asigssuissut, angneruniartut,
usorssitsâpilugtut, ajortunik navssârniartut, angajorĸâmingnut nâlá-
-ngitsut, 31 sianîtsut, sagdluvdlutik angersartut, asangniuitsut, sái-
-majuitsut, nãkigtaitsut; 32 táukua Gûtip perĸussâ iluartoĸ ilisi-
-magaluardlugo (taimailiortut toĸutagssaungmata) taimáitoĸ tai-
-mailiorput iluarissardlugitdlo agdlât taimailiortut.

kapitalit 2.

taimaeĸatimingnik erĸartũssiniartut Gûtip erĸartũssutâ ingalásángikât; Jûtiussut inat-sisit sanerĸútaramíkik inatsiseĸarnertik kipineĸarnertigdlo usorssitsautigilugsínarait.

14,10. [1] taimáitumik pasinaersârsínáungilatit, inuk nalingínaĸ ûmâ
erĸartũssiniartutit. mássa súkut áipat erĸartũniarângagko nang-
-mineĸ pitdlagagssaunerartarputit, taimardluínaĸ ilioravit ivdlit
erĸartũssiniartutit. [2] Gûtip erĸartũssutâ ilisimagavtigo ilumôrtoĸ
taimailiortunut. [3] ivdlitdle inuk ûmâ taimailiortunik erĸartũssi-
-niartutit nauk nangmineĸ taimailiortutit, isumaĸarpit Gûtip er-
-ĸartũssutâ ingalásagit? [4] asigínarpiugdlũnît avâgingningârnera ní-
2 Pît. 3,15. -ngagsârserîngârneralo kamajuingârneralo? ilisimángilatit Gûtip
avâgingningnerata avdlamik isumatârsarniarâtit? [5] ivdlitdle má-
-ngertíkavit, ũmatitdlo avdlamik isumatârumángingmat, ilingnut
kamautigssamik ĸimatulĩnarputit kamangnerup uvdlugssânut Gûtip
erĸartũssinerata iluartup sarĸúmerfigssânut; [6] táussuma tamaisa
akilerumârpai suliait nâpertordlugit, [7] imáitoĸ: ajúngitsuliorner-
-míkut nikatdlujuitdlutik nâlangnáumik atarĸináumigdlo aserujuí-
-ssúmigdlo piniartut inûnermik nâgssáungitsumik piumârpai, [8] sa-
Fil. 1,16. -ĸitsaigajugtutdle ilumôrnermutdlo nâlángitsut iluáinermutdle nâ-
Evf. 4,31. -lagtut kamangnermik níngangnermigdlo piumârpai. [9] nâgdliung-
1,16. -nartoĸ angnikitdliornartordlo nagdliúsáput inuit ajortuliortut tar-
-nainut tamanut, Jûtit pingârdlugit, ãmátaoĸ Grĩkerit; [10] nâlang-
-nautdle atarĸinautdlo erĸigsinerdlo nagdliúsáput ajúngitsuliortu-
Evf. 6,9. -nut tamanut, Jûtit pingârdlugit, ãmátaoĸ Grĩkerit; [11] inûp táu-
-náussusia Gûtime atúngingmat.

[12] tamarmik inatsiseĸarnatik ajortuliarsimassut inatsiseĸarna-
-tigtaoĸ támarumârput, tamarmigdlo inatsiseĸardlutik ajortuliar-
-simassut inatsisitigut erĸartũneĸarumârput; [13] (inatsisinik tu-
Jãk. 1,22. -sâssut tássáungingmata Gûtime iluartûssut, kisiáne inatsisinik
malingnigtut iluartûtíneĸarumârput. [14] ãma akimángitsut inatsi-
-seĸángitsut inatsisit perĸussait isumamingnik maligtaramíkik,
tauva táuko inatsiseĸángitsut ingmingnut inatsisitut íput, [15] i-
-natsisit suliarerĸussait nalunaeramíkik ũmatimingne agdlagsi-
Epr. 8,10. -massut, tarnimik nalúngissusiata nalunaiaivfigingmatik, erĸar-
9,1. -sautaitdlo pârdláutarmata ingmingnik pasigdlersardlutik pasi-
-naersârtardlutigdlo;) [16] uvdlugssame ivssumane inuit pê isser-
16,25. -tugkat Gûtip erĸartûgpagit Jîsuse-Kristusíkut îvangkîlio oĸa-
-lûtigissara migssiliordlugo. [17] ata, Jûtimik taineĸarputit, i-

-natsisitdlo erĸigsíssutigâtit, Gûtilo usorssitsautigât, 18 perĸussar-
-dlo ilisimavat, inatsisinitdlo ajoĸersorneĸaravit sordlît iluarner- Fil. 1,10.
-sut misiligtarpatit, 19 ĸularnaríngilatdlo tagpîtsut tasiúsavdlu- Mat. 15,14.
-git, târmiussut ĸáumarsásavdlugit, 20 sujuneĸángitsut ilíkarsásav-
-dlugit, merdlertúnguit ajoĸersúsavdlugit; ilisarssinermut ilumôr-
-nermutdlo ùgtûtigissagssaĸ inatsisine pigigagko. 21 sunauvfale
avdlanik ajoĸersuiniardlutit ingminik ajoĸersúngilatit; tigdlísángit-
-sunik oĸalugdlutit tigdligputit; 22 arnauneĸásángitsunik oĸartar-
-dlutit arnauneĸarputit; Gûtipiluit maujugissardlugit ivdlernartût
pîaivfigât; 23 inatsisit usorssitsautigalugit Gûte narrunartípat inat-
-sisit sanerĸúkagkit. 24 ilivsime pivdluse Gûtip arĸa ĸaĸajarineĸar-
-tarpoĸ akimángitsune, sôrdlo agdlagsimassoĸ. 25 kipineĸarneĸ Is. 52,5. 1 Kor. 7,19.
iluaĸutaugaluarpoĸ inatsisit maligkugkit, kisiáne inatsisit sanerĸú-
-kugkit kipineĸarnerit kipineĸángínertut ísavoĸ. 26 tauva kipine-
-ĸángitsup inatsisitigut perĸussaussut iluartut aulajangiugpagit, ki-
-pineĸángínera kipineĸarnertut isumaĸartitáusángila? 27 taimalo ti-
-mimigut kipineĸángitsup inatsisinigdle nãmagsisitsissup erĸartũ-
-sángínerpâtit ivdlit agdlagauteĸardlutit kipineĸardlutitdlo inatsi-
-sinik sanerĸutsissutit? 28 táuname Jûtiúngilaĸ erssitsúkut Jûtiu-
-ssoĸ, tamánalo kipineĸautáungilaĸ erssitsúkut uvinikut pissartoĸ,
29 kisiáne erssíngitsúkut Jûtiussoĸ, ũmativdlo kipineĸarnera aner-
-níkut pissoĸ agdlangnertigut pinane; táussuma nersornautâ inung-
-nit pinane Gûtimit pivoĸ.

kapitalit 3.

Jûtit pingârnerússuteĸaraluartut, Gûtip oĸausê táukunúnga pârititaungmata: taimáitoĸ silamiut tamaisa ilagalugit ajortip atânîtdlutik Gûtime pissûssut; Kristusimut ugperneĸ kisime iluartûtíneĸautigssaussoĸ inatsisit aulajangersitdlugit.

1 súkúme tauva Jûtit pingârnerúpat? kipineĸarnerdlũnît sú-
-kut iluaĸutauva? 2 mikíngitsumik [pingârnerúput] tamatigut.
angnerussumik [pingârnerúput] Gûtip oĸausê táukunúnga pâriti-
-taungmata. 3 súsangmat ilait ugpíngíkaluarpata? ugpíngíssusiata
Gûtip ilumôrssusia soraersísanerpâ? 4 ajornaĸaoĸ. imáisavordle:
Gûte sagdlusuitsoĸ, inuitdlo tamarmik sagdlussut, sôrdlo agdlag- Tít. 1,2.
-simassoĸ: iluartûtíneĸarĸuvdlutit oĸautsigkut, ajugaorĸuvdlutitdlo tugs. 51,6.
erĸartûtíkuvit. 5 iluáissutsivtale Gûtip iluarssusia nalunarungnaer- tugs. 116,11.
-sigpago, ĸanorme tauva okásaugut? Gûte iluángitsuliorpa ní-
-ngangnermik nagdliutitsigune? (inûp ilerĸua atordlugo oĸalugpu- 6,19.
-nga.) 6 ajornaĸaoĸ. ĸanoĸ ilivdlune tauva Gûtip silarssuaĸ er- Gal. 3,15.

-ĸartũsagâ? [7]mássa Gûtip sagdlusuíssusia sagdlunivkut ersser-
-ĸigsigpat táussuma nâlangnautigssânik, suvdlunga tauva ajortu-
6,1. -liortutut erĸartũneĸásassunga sule? [8]suvdlutalo taimailińsángí-
-nersugut sôrdlo oĸatdlisigineĸartugut, sôrdlulo ilaisa oĸautigi-
-ssarâtigut oĸartartugúngôĸ: ajortuliorta ajúngitsoĸ nagdliuterĸuv-
-dlugo? taimáitut pitdlagagssautitaungmata iluarpoĸ.
[9]ĸanorme tauva? pingârnerunerpugut? nâmerdluínaĸ. ait-
11,32. -sãme navsuiarêrpavut Jûtitdlo Grĩkeritdlo tamarmik ajortip atâ-
Gal. 3,22. tugs. 14,1 t. -nĩtut. [10]sôrdlo agdlagsimassoĸ: iluartoĸángilaĸ atautsimigdlũnît
nâme; [11]ilisimassutut iliortoĸángilaĸ, Gûtimik aperĸutigingnigto-
-ĸángilaĸ; [12]tamarmik nigorput, peĸatigîgdlutik atortugssaujung-
tugs. 5,10. -naerput; ajúngitsuliortoĸángilaĸ atausínguamigdlũnît nâme. [13]tor-
tugs. 140,4. -dluat iliviuvoĸ angmassoĸ, orĸamingnik perĸuserdlugtulíput; pu-
tugs. 10,7. -lateriârssuit toĸunartuat ĸardlormiugât; [14]perdlorĸussinerit ajuat-
Is. 59,7 t. -dlangnartutdlo ĸarnisa ulivkârutigait; [15]isigait oĸiláput aungmik
kuissísavdlutik; [16]aserornerit erdloĸinartutdlo avĸutigissainĩput,
tugs. 36,2. [17]avĸutdlo erĸigsinartoĸ naluvât; [18]Gûtip mianerissariânik issigi-
-ssaĸángitdlat. [19]ilisimavugutdle inatsisit oĸausînik ĸanoĸ-ítunig-
-dlũnît inatsisit ĸulangigait oĸarfigineĸartut, ĸarnit tamaisa oĸau-
-sigssaerutérĸuvdlugit, silamiutdlo tamaisa Gûtime pissôrĸuvdlugit.
tugs. 143,2. [20]taimáitumik inatsisit suliarerĸussaisigut táussuma sâne iluartû-
Gal. 2,16. -tíneĸartoĸarsínáungilaĸ uvinilingmik; mássa inatsisitigut ajorte
ilisarnarsissarpoĸ.
[21]mãnale iluarneĸ Gûtime atortoĸ inatsisitigut pruvfîtitigut-
-dlo nalunaiáissutigineĸartoĸ sarĸúmiússauvoĸ inatsisinit pinane;
1,17. [22]tássa iluarneĸ Gûtime atortoĸ Jîsuse Kristuse ugperfigalugo
10,12. tamanut pigssángortoĸ ugpertut tamarmik pigissât; taimaeĸatigîng-
-mata: [23]tamarmik ajortuliarput Gûtime nersornartumik ajorssar-
-dlutik [24]iluartûtíneĸardlutigdlo akeĸángitsumik táussuma sái-
-máuneranit, utertitaugamik Kristuse-Jîsusíkut, [25]táuna Gûtip
1 Juán. 2,2. sarĸangiúpâ sáimauvfiorĸuvdlugo ugperníkut auanut, iluarneĸ ing-
-mine atortoĸ nalunaerumagamiuk ajortulinerit isumákêrumavdlu-
-git sujornagut Gûtip níngagsârserĩnerane pisimassut. [26]iluarneĸ
ingmine atortoĸ nalunaerumagamiuk mãnákut: nangmineĸ iluartû-
-jumavdlune iluartûtíkumavdlugulo nalingínaĸ Jîsusimut ugpertoĸ.
[27]naungme tauva usorssitsautigssaĸ? pîagauvoĸ. inatsisinik
sordlernik? sulerĸússutinik? nâgga, inatsisinik ugperĸússutinik.
Gal. 2,16. [28]taimáitumik isumaĸarpugut inuk iluartûtitáusassoĸ ugperníkut,
inatsisit suliarerĸussaisigut pinane. [29]Gûte Jûtit kisimik Gûtigi-

-nerpât? akimángitsútaoĸ Gûtigíngínerpât? ilumut akimángitsú-
-taoĸ Gûtigât. 30 Gûte táunaungmat atausiussoĸ, kipineĸartumik Evf. 4,6.
iluartûtitsissoĸ ugpernikut, kipineĸángitsunigdlo [iluartûtitsissoĸ]
ugpernikut. 31 tauva inatsisit ugpernikut atorungnaersínerpavut?
nâggale; kisiáne inatsisit aulajangersípavut.

kapitalit 4.

Aaperât ugpernerminik iluarssuseĸartitaussoĸ.

1 suname tauva atâtavta Aaperâp uvinikut pigilerâ oĸásaugut?
2 mássa Aaperât sulianit iluartûtitaugune usorssitsautigssaĸaraluar-
-poĸ, Gûtimile pinane. 3 ĸanorme agdlagkat oĸauseĸarpat? Aa- 1 Môr. 15,6.
-perâp Gûte ugperingmago iluarssuseĸartitauvoĸ. 4 mássa sulia- Gal. 3,6. Jāk. 2,23.
-lerissoĸ akigssarsissarpoĸ sáimáunermit pinane, taimailissariaĸa-
-ramile. 5 sulialerinanile iluaitsut iluartûtitsissãnut ugpertoĸ ug-
-pernerminik iluarssuseĸartitaussarpoĸ. 6 sôrdlume ãma Dâve o-
-ĸartoĸ, inuk pivdluarneraramiuk Gûtip iluarssuseĸartitâ sulianit
pinago: 7 pivdluarput iluaitsulinermingnik isumákêrfigineĸartut, tugs. 32,1 t.
ajortimingnik matôrfigineĸartut. 8 pivdluarpoĸ inuk Nâlagkap ajor-
-teĸartíngisâ. 9 tauva pivdluarnerainerminik tamákunínga kipine-
-ĸartutdlũnît pinerpai kipineĸángitsutdlũnît ilángutdlugit pinerpai?
oĸarpugúme Aaperât ugpernerminik iluarssuseĸartitaussoĸ. 10 ĸa- 4,3.
-norme tauva isivdlugo taima peĸartitauva? kipineĸaramilũnît ki-
-pineĸángíkatdlaramilũnît? kipineĸarame píngilaĸ, kisiáne kipi-
-neĸángíkatdlarame. 11 kipineĸarnermigdle nalunaerĸûteĸartitauvoĸ 1 Môr. 17,11.
ugpernaĸutigerĸuvdlugo iluarnermut ugpernermit pissumut, ugper-
-nermit kipineĸángíkatdlarame pigissaminit; atâtagerĸuvdlugo ta-
-manut kipineĸángisitdlutik ugpertunut, táukútaoĸ iluarssuseĸar-
-titaorĸuvdlugit; 12 atâtagerĸuvdlugulo kipineĸartunut, mássa ki-
-pineĸáinartunut píngilaĸ, kisiáne atâtavta Aaperâp ugperssusia
kipineĸángíkatdlarame pigissâ tumisiordlugo saĸissunut. 13 mássa 1 Môr. 22,17.
inatsisitigut Aaperât únersorfigineĸángilaĸ kinguailũnît, silarssuaĸ
kingornússarísagamiuk, kisiáne iluarníkut ugpernermit pissúkut.
14 mássa inatsiseĸartut kingornússissugssaugpata ugperneĸ piúngit- Gal. 3,18.
-sũsavoĸ, únersûtdlo atorungnaersitáusavoĸ. 15 inatsisit úngangner-
-mik nautitsissarmata, inatsiseĸángitsumile sanerĸússagssaĸángilaĸ.
16 tamána pivdlugo ugpernermit pivoĸ, sáimáunermit pisimarĸuv-
-dlugo, únersûtdlo aulajaerĸuvdlugo kinguâgssat tamaisa pivdlugit, Gal. 3,9.
inatsiseĸartut pĩnarnagit, Aaperâtut ugperssuseĸartútaoĸ pivdlugit;

1 Môr. 17,4 f. táuname tamavta atâtagârput 17 (sôrdlo agdlagsimassoĸ: inuiaĸati-
-gîgsorpagssuarnut atâtagitípavkit,) ugperfigissâta Gûtip sâne,
táussuma toĸussut ũmartípai, peĸángitsutdlo taissarpai peĸaler-
-sitdlugit. 18 ivnale neriûtigssaĸarnane neriugdlune ugperpoĸ,
1 Môr. 15,5. inuiaĸatigîgsorpagssuit atâtagísangmáne, sôrdlo oĸauserissaĸ ítoĸ:
1 Môr. 17,6. taimáisáput kinguâgssatit. 19 ugperssutsimigutdlo sángîtdlinane ti-
-mine toĸulersoĸ erĸarsautigíngilâ, ukiut untritigdlit tikileraluara-
-migit; Sârĸavdlo timâta ilua toĸulersoĸ erĸarsautigíngilâ, 20 Gû-
-tivdlo únersûtâ ĸularnartíngilâ ugpíngínermik, kisiáne ugperner-
-migut píssagtípoĸ, Gûtilo nâlangnartípâ; 21 nakímatigíngitdluínar-
Juán. 9,24. -pâlo táussuma únersũne nãmagsisínaugâ. 22 tamáname pivdlugo
1 Môr. 15,6. iluarssuseĸartitauvoĸ. 23 táunáinardle pivdlugo agdlagsimángilaĸ
taima peĸartitaungmat, 24 kisiáne uvagútaoĸ pivdluta, taima pe-
-ĸartitáusagavta nâlagkavta Jîsusip toĸussunit makititsissânut ug-
Js. 53,12. -peruvta; 25 táuna túniússauvoĸ pinerdlungnivut pivdlugit, makiti-
-tauvordlo iluarnigssarput pivdlugo.

kapitalit 5.

ugpernikut iluartûtitaussut Gûte erĸigsiveĸatigigât Gûtimilo nâlangnarsinigssaĸ neriu-
-gissartik nâgdliungnartutdlo agdlât usorssitsautigalugit, Kristusíkut sáimáunartitaule-
-ramik; sôrdlo Aatamíkut ajorte silarssuarmut tikiútoĸ toĸússutauvdlune, taimátaoĸ
Kristusíkut iluarnigssaĸ inũssut inungnut pissoĸ.

Evf. 2,18. 1 tauva ugpernikut iluartûtitaugavta Gûte erĸigsiveĸatigârput
Evf. 3,12. nâlagkavtigut Jîsuse-Kristusíkut; 2 táunalo ugpernikut ornigúsí-
-nãngûtigârput sáimáunermut matumúnga átavigissavtínut, usor-
-ssitsârpugutdlo Gûtime nâlangnarsinigssaĸ neriugigavtigo. 3 ta-
-mánáináungitsordle, nâgdliungnartutdlo agdlât usorssitsautigâvut,
Jãk. 1,3. ilisimagavta nâgdliugdlune nikatdlujuitsúngornartartoĸ, 4 nikatdlu-
-juitdlunilo ilíkardluarnartartoĸ, ilíkarsimavdlunilo neriugtúngor-
-nartartoĸ, 5 neriugdlunilo pakatsinásángitsoĸ; mássa Gûtip asang-
-nigssusia ũmatívtínut kuissauvoĸ anernikut ivdlernartúkut uvav-
-tínut túniússaussúkut. 6 sulime sángîtsûtitdluta nagdliuvfigssâgut
Kristusip iluaitsut toĸússutigai. 7 mássale iluartoĸ toĸússutigí-
-savdlugo piumassoĸásángerĸôkaoĸ; angajorĸautsersoĸ toĸússuti-
-gísavdlugo sapîsersoĸásagaluarnerpoĸ. 8 Gûtivdle asangnigssutse
uvavtínut nalunarungnaersípâ, Kristusip toĸússutigingmatigut sule
ajortuliartitdluta. 9 angnerussumik tauva mãna auagut iluartûti-

-taugavta táussumûna ánáuneĸásaugut níngangnermit. 10 mássa
ĸíngarssuissûtitdluta Gûtimut sáimáunartitaugavta ernerata to-
-ĸuagut, angnerungârtumik tauva sáimáunartitauvdluta ánáuneĸá-
-saugut táussuma inûneragut. 11 tamánáináungitsordle, Gûtilo ag-
-dlât usorssitsautigârput nâlagkavtigut Jîsuse-Kristusíkut, táussu-
-mûna mãna sáimáunartitauleravta.
12 taimáitumik sôrdlo inúkut atausiussúkut ajorte silarssuarmut 1Kor.15,21 f.
tikiútoĸ, ajortíkutdlo toĸo [tikiútoĸ], taimalo toĸup inuit tamaisa
ĸerdlertorûtdlune tikíkai, tamarmik ajortuliarmata, 13 (mássa inat-
-siseĸángíkatdlartitdlugo ajorte silarssuarmîgínaraluarpoĸ, inatsi- 4,15.
-seĸángíkângatdle ajorte pigitíneĸaráingilaĸ. 14 kisiáne toĸo nâ-
-lagauvoĸ Aatamimit Môrsase tikitdlugo ajortuliartunut Aatamip
uniorĸutitsinerata ássinganik píngitsunut agdlât; táunale piumâr-
-tugssamut migssingiutauvoĸ. 15 kisiáne pinerdlungneĸ tuníssutdlo
sáimáuneĸ ássigĩngíkaluarput. mássa atautsip pinerdlungneranit 1 Kor. 15,45.
amerdlasût toĸungmata, angnerussumik tauva Gûtip sáimáunera
tuníssutâlo amerdlasûnut pingârpoĸ inûp atautsip Jîsusip Kristu-
-sip sáimáuneragut. 16 ãma ajortuliartúkut atausiussúkut pissoĸ
ássigíngilâ tuníssutip. mássa erĸartũssut [pinerdlungnermit] a-
-tautsimit [pisitsivoĸ] pitdlagagssautitaunermut, tuníssutdle sái-
-máuneĸ pinerdlungnerpagssuarnit [pisitsivoĸ] iluarnermut. 17 má-
-ssa atautsip pinerdlungnera pivdlugo toĸo nâlagaulermat táussu-
-mûna atausiussúkut, angnerussumik tauva sáimáunermik tuní-
-ssúmigdlo iluartũssúmik tunineĸangârtut inûvdlutik nâlagáusáput
atausiussúkut Jîsuse-Kristusíkut.) 18 tássa sôrdlo atautsip piner- 1 Kor. 15,22.
-dlungneranit pitdlagagssautitaunigssaĸ inungnut tamanut [pissoĸ],
taimátaoĸ atautsip iluarneranit iluarnigssaĸ inũssut inungnut ta-
-manut [pivoĸ]. 19 sôrdlume inûp atautsip nâlángíneragut amer-
-dlasût ajortilíngortut, taimátaoĸ atautsip nâlangneragut amerdla-
-sût iluartúngúsáput. 20 inatsisitdle ilaliúput pinerdlungneĸ ma- Gal. 3,19.
-lungnangâlerĸuvdlugo. súkutdle ajorte malungnangâlerângat sái-
-máuneĸ pingârnerungâleraraoĸ; 21 tássa sôrdlo ajorte toĸúkut nâ-
-lagaussoĸ, taimátaoĸ sáimáuneĸ iluarníkut nâlagáusassoĸ inû-
-nermut nâgssáungitsumut [píssutigerĸuvdlugo] Jîsuse-Kristusí-
-kut nâlagkavtigut.

kapitalit 6.

sáimáuneĸardlutik kuisimassut saĸiuásassut nutâmik inûlersitdlutik ajortimut kivfau-
-jungnaerdlutik; Gûtimutdlo kivfaritísassut ivdlernarsiartordlutik, ajortip toĸo akiliu-
-tigingmago, Gûtivdle tunissutâ sáimáuneĸ tássaungmat inûneĸ nâgssáungitsoĸ
Kristuse-Jîsusime.

1 ĸanorme tauva oĸásaugut? ajortuliartuásanerpugut sáimáu-
-neĸ malungnangâlerĸuvdlugo? 2 ajornaĸaoĸ. uvagut ajortimut
toĸussugut ĸanoĸ ilivdluta sule inûserísagigput? 3 naluvisilũnît ta-
Gal. 3,27. -mavta Kristuse-Jîsusimut ilángutitdluta kuisimassugut táussuma
toĸuanut ilángutitdluta kuisimassugut? 4 tauva kuisimagavta to-
Kul. 2,12. -ĸumut ilissaoĸatigârput; tássa sôrdlo Kristuse makititaussoĸ atâ-
-tap nâlangnarssusiagut, taimátaoĸ uvagut saĸiuarĸuvdluta nutâ-
Fil. 3,10. -mik inûlersitdluta. 5 mássa ilángutitdluta íkússugauguvta toĸuagut
ássigalugo, tauva taimáisaugútaoĸ makíssusiagut ássigalugo; 6 inû-
-sisoĸarput ilisimagavtigo ilagalugo sáningassulingmut kikiagtu-
-gaussoĸ time ajortip pia soraerĸuvdlugo, ajortimut kivfaujung-
-naerĸuvdluta. 7 mássa toĸussoĸ ajortip sugiungnaerpâ. 8 Kri-
2 Tim. 2,11. -stusile toĸoĸatigiguvtigo ãmátaoĸ inôĸatigiumârigput ugperpugut;
9 Kristuse toĸussunit makititaussoĸ ilisimagavtigo kingorna toĸuna-
-vêrsoĸ; toĸo táussumúnga nâlagaujungnaerpoĸ. 10 mássa toĸugame
ajortimut toĸuvoĸ atausiardlune, inûgamile Gûtimut inûvoĸ. 11 tai-
-mátaoĸ ilivse ingmivsínik isumaĸartíniaritse: ajortimut toĸussuse,
Gûtimutdle inûssuse Kristuse-Jîsusime nâlagkavtíne. 12 tauva
ajorte nâlagautínavêrsiuk timivsíne toĸujassune pilerisârnerisigut
6,19. nâlarĸunago. 13 ãma avatise ajortimut perĸunavêrsigik iluáinermut
sákugititdlugit, kisiáne Gûtimut perĸugitse toĸussunit ũmartutut,
avatisilo Gûtimut [perĸusigik] iluarnermut sákugititdlugit. 14 má-
Gal. 5,18. -ssa ajorte ilivsínut nâlagáusángilaĸ, inatsisit pinatik sáimáune-
-rup ĸulangermase.

15 ĸanorme tauva? ajortuliúsanerpugut inatsisit pinatik sái-
Juán. 8,34. -máunerup ĸulangermatigut? ajornaĸaoĸ. 16 naluvise, kimut kiv-
-farititarângavse nâlagkumavdlugo, táussuma nâlagkavse tauva
kivfarigâse, ajortivdlũnît kivfarigâse toĸumut pisitdluse, nâlangne-
-ruvdlũnît kivfarigâse iluarnermut pisitdluse? 17 Gûtile ĸujanarsile,
ajortimut kivfaugaluartuse ũmativsigut nâlagtúngoravse ajoĸersũ-
-mut ilivsínut maligagssaritítaussumut. 18 ajortimutdle kivfau-
-jungnaersitaugavse iluarnermut kivfángorpuse. 19 inûp ilerĸua
atordlugo oĸalugpunga uvinivse sángĩssusia pivdlugo. sôrdlume
6,13. avatise mingungnartumut iluáinermutdlo kivfartortíkaluarise iluait-

-dliartordluse, taimátaoĸ mãna avatise iluarnermut kivfartortísigik
ivdlernarsiartordluse. 20 mássa ajortip kivfarigatdlarmase iluar-
-nermut kivfáungilase. 21 sumingme tauva taimane inerititaĸauti-
-gaisigik tamáko mãna kángusûtigissase? toĸo tamákua naggati- 8,6.
-gingmássuk. 22 mãnale ajortimut kivfaujungnaersitauvdluse Gûti- Fil. 3,19.
-mut kivfángoravse, inerititaĸarpuse ivdlernarsiartordluse, inûner- 1 Pît. 1,9.
-dlo nâgssáungitsoĸ naggatauvoĸ. 23 mássa ajortip akiliutâ tássa
toĸo, Gûtivdle tunissutâ sáimáuneĸ tássa inûneĸ nâgssáungitsoĸ
Kristuse-Jîsusime nâlagkavtíne.

kapitalit 7.

ugpertut Kristusip toĸuagut inatsisinut toĸussúngortut kivfaulerĸuvdlutik nutâmik anernerup pianik ilerĸoĸardlutik; inatsisit ivdlernardlutigdlo ajúngitsûssut, ajortivdle ajungârssutsimigut erssísavdlune táukunatigut toĸússutigssiorâtigut; uvinik ajúngitso-ĸarnane anernermut akerartormat, inukulûssup erĸarsautimigut Gûtip inatsisai kiv-fartũkaluardlugit uviningmigut ajortip inatsisai kivfartũtarai.

1 naluvisilũnît, ĸatángutika, — mássa inatsisinik ilisimassut o-
-ĸalugfigãka, — ilisimángilase inatsisit inungmut nâlagaussut inû-
-titdlugo? 2 mássa arnaĸ uvilik inatsisitigut uviminut katitauvoĸ 1 Kor. 7,39.
inûtitdlugo, uviale toĸugpat uvimik inatsisaussut táussumúnga a-
-torungnaerput. 3 taimaingmat uvia inûtitdlugo angutip avdlap
pigilerpago angúnuneĸartumik taissariaĸarpoĸ; uviale toĸugpat inat-
-sisinut [ivkunúnga] kivfaujungnaerpoĸ, angúnuneĸartûnanilo angu-
-tip avdlap pigilerpane. 4 taimátaoĸ ilivse, ĸatángutíka, inatsi-
-sinut toĸussúngorpuse Kristusip timâgut avdlamut pigilerĸuv-
-dluse toĸussunit makísimassumut, Gûtimut inerititaĸarĸuvdluta.
5 mássa uviníkut pissaratdlaravta, igdligungnerit ajortuliûtit inatsi-
-sitigut [pilerilersartut] avativtíne súnĩput toĸumut ineritaĸartit-
-dluta. 6 mãnale inatsisit uvavtínut atorungnaerput, toĸussûgavta
táukunúnga pitsailississivtínut, kivfaulerĸuvdluta nutâmik anerne- 2 Kor. 3,6.
-rup pianik ilerĸoĸardluta, pisorĸamik agdlangnerit piánik iler-
-ĸoĸarnata.

7 ĸanorme tauva oĸásaugut? inatsisit ajortimik ilaĸarpat?
ajornaĸaoĸ. kisiáne ajorte ilisaríngerĸajariga inatsisitigut píngí-
-kuma. pileritsangneritdlũnît nalorĸajaríka, inatsisit oĸángigpata: 2 Mōs. 20,17.
pileritsásángilatit. 8 ajortivdle inássut autdlarniutigalugo iluvkut 4,15.
nalingínarnik pileritsagtítarpânga. mássa inatsiseĸángisitdlugo a-
-jorte toĸungavoĸ. 9 uvangale inatsiseĸángisitdlugo inûgaluarama, Juán. 15,22.
inássutip tauva patdlingmanga ajorte ũmarpoĸ; 10 uvangale toĸu-

-vunga, inássutdlo inũssutigssaugaluaκ sunauvfa toκússutigilerpara.
[11]mássa ajortip inássut autdlarniutigalugo sagdloκítarpânga toκut-
-dlungalo táussumûna. [12]tássa inatsisit ivdlernarput, inássutdlo
ivdlernardlunilo iluardlunilo ajúngitsûvoκ. [13]ajúngitsoκ tauva u-
-vavnut toκússutauva? ajornaκaoκ; kisiáne ajorte ajortisut erssí-
-sagame ajúngitsoκ atordlugo toκússutigssiorpânga ajorte sua-
-lugtumik ajortigerκuvdlugo inássutíkut.
[14]ilisimavugúme inatsisit anernerup pigigai; uvangale uving-
-nup pigânga, ajortip kivfarsiarânga. [15]mássa κanoκ-iliorníka
7,19. ilisaríngiláka, piumassara suliarissaríngínavko, kisiáne ûmigissara
suliarissarpara. [16]piumángisarale suliarissaravko, inatsisit tauva
7,20. akuerãka ajúngínerardlugit. [17]mãnale uvangaujungnaersoκ taimai-
-lioraraoκ, ajortile iluvnĩtoκ [pissaraoκ]. [18]iluga, tássa uviniga,
ajúngitsoκángitsoκ ilisimagavko. piumanigssaκ κanigigaluarpara,
kisiáne ajúngitsoκ suliarísavdlugo sapersarpunga. [19]mássa piu-
7,15. -massara ajúngitsoκ suliarissaríngilara, kisiáne piumángisara ajor-
7,17. -toκ suliarissarpara. [20]piumángisarale suliarissaravko, tauva u-
-vangaujungnaersoκ taimailioraraoκ, ajortile iluvnĩtoκ pissaraoκ.
[21]tauva uvavnut ajúngitsuliorumassumut inatsisaussoκ malugâra
ajortoκ κanigigavko. [22]mássa Gûtip inatsisai nuánarigaluarpáka
inûtsivkut ilordlíkut; [23]kisiáne inatsisit avdlat avativnĩtut misigi-
-ssarãka erκarsautima inatsisainut akerartortut, táukua tigussa-
-tut kivfartortípãnga ajortip inatsisainut avativnĩtunut. [24]inuku-
-lûssunga uvanga kia ánáusavânga timimit matumánga toκup
1 Kor. 15,57. pianit? [25]Gûte κutsavigâra Jîsuse Kristuse nâlagarput tunâralugo.
tauva mãna uvanga táunarpiaussunga erκarsautivkut kivfartũpáka
Gûtip inatsisai, uvinivkutdle ajortip inatsisai.

kapitalit 8.

Jîsuse-Kristusimĩtut uvinik malingnago anerneκ maligdlugo saκissut pitdlagagssauti-tagssaujungnaerdlutigdlo kivfaujungnaersitaussut ajortip toκuvdlo inatsisainut; Gûtip anerneranut tasiortítut Gûtip κitornarigai; píngortitat tamarmik anersâmeκatigîgdlutik erdloκatigîgsut; sût tamarmik iluaκutaussut Gûtimik asangnigtunut; Gûtimik ilaging-nigtut nâgdliungnartut κanoκ-ítutdlũnît atortaraluardlugit ajugauvdluaκissut Kristusíkut asassimíkut.

[1]tauva mãna pitdlagagssautitagssaujungnaerput Kristuse-Jî-
-susimĩtut uvinik malingnago anerneκ maligdlugo saκissut. [2]má-
-ssa anernerup Kristuse-Jîsusíkut ĩmartitsissup inatsisaisa kiv-
-faujungnaersípãnga ajortip toκuvdlo inatsisainut. [3]mássa inatsisit

uviningmit ajulersut ajugât Gûtip [nãmagsivâ], erne autdlartíka-
-miuk uviningmut ajortilingmut ássigititdlugo tunissutautitdlugulo Fil. 2,7.
ajortaeruterĸússut ajorte pitdlardlugo uviningme, 4 inatsisitigut
perĸussaussoĸ iluartoĸ nãmagtíneĸarĸuvdlugo uvavtíne uvinik ma-
-lingnago anerneĸ maligdlugo saĸissune. 5 mássa uviningmik
malingnigtut uvingnup pè isumaliûtigissarait, anernermigdle ma-
-lingnigtut anernerup pè isumaliûtigissarait. 6 uvingnuvdlo isu-
-maliornera toĸússutauvoĸ, anerneruvdle isumaliornera inũssu-
-tauvdlune erĸigsíssutauvoĸ. 7 tássa uvingnup isumaliornera Gû-
-timut akerartûtaungmat, Gûtip inatsisainut nàlagtũngingmat, má-
-ssalo saperdlune. 8 uvinikutdle pissartut Gûtimut iluaritísínáu-
-ngitdlat. 9 ilivsile uvinikut pissaríngilase, kisiáne anerníkut, 1 Kor. 3,16.
mássame Gûtip anernerata inigigpase. Kristusivdle anerneranik
peĸángitsoĸ táussuma pigíngilâ. 10 Kristusile iluvsinîgpat time
toĸungagaluarpoĸ ajorte píssutigalugo, anernerdle inũssutauvoĸ
iluarneĸ píssutigalugo. 11 Jîsusimigdle toĸussunit makititsissup
anernerata inigigpase, tauva Kristusip toĸussunit makititsissâta
ilivsísaoĸ timise toĸujassut ũmartíkumârpai, anernerata inigingmase. 1 Kor. 6,14.
12 taimáitumik, ĸatángutíka, uvingnup pissagssaĸarfigíngingma-
-tigut, uvinik maligdlugo inũsángilagut. 13 mássa uvinik malig-
-dlugo inûguvse toĸujumârpuse, anerníkutdle timip piliai toĸúnia-
-ruvsigik inûjumârpuse; 14 Gûtip anerneranut tasiortítut nungut- Gal. 5,18.
-dlugit Gûtip ĸitornaringmagit. 15 ilivsime kivfaussutut anerne- 2 Tim. 1,7.
-ĸártitáungilase kingumut sujôralerĸuvdluse; kisiáne ĸitornaussu- Gal. 4,6.
-tut anerneĸartitauvuse, táuna pigalugo tordlulavugut: atâtaĸ, atâ-
-taĸ-â. 16 anernerup táussuma anernerput nalunaiaivfigâ Gûtip
ĸitornaringmatigut. 17 ĸitornauguvtale kingornússissugssauvugú- Gal. 4,7.
-taoĸ Gûtimit kingornússísavdluta Kristusilo kingornússeĸatigí-
-savdlugo; mássame nâgdlioĸatigiguvtigo, tauvalo nâlangnarseĸa-
-tigísavdlugo.

18 isumaĸarpungame nâgdliungnartut matumane atortagkavut
mikivatdlâĸissut nâlangnarsinigssamut uvavtíne sarĸúmersitagssa-
-mut naligitísavdlugit. 19 mássa píngortitat kipisavdlutik neriugtut
Gûtip ĸitornaisa sarĸúmersitaunigssât utarĸivât. 20 píngortitat nâ-
-lagtigititaugamik piúngitsumut, mássale piârinatik, nâlagtigititsi-
-ssordle píssutigalugo, neriugissaĸartitdlugit: 21 píngortitátaoĸ ase-
-rujassumut kivfaussut kivfaujungnaersíneĸarumârmata Gûtip ĸi-
-tornaisa kivfáungíssusiánut nâlangnautãnut [ilángutitauvdlutik].
22 ilisimavugúme píngortitat tamarmik anersâmeĸatigîgdlutik erdlo-

-ĸeĸatigîgsut sule tamássa. [23]táukuínáungitdlatdle, uvagútaoĸ
2 Kor. 5,2. nangmineĸ anernerup naorĸautainik peĸartugut ingmivtíne anersâ-
-mivugut ĸitornáussusigssaĸ utarĸivdlugo timivta utertíneĸarnig-
-ssât. [24]ánagtitaugavta neriugdluta. neriugissardle issigalugo
neriugissariaĸángilaĸ; issigissaĸ ĸanoĸ isivdlugo neriugissáusang-
-mat? [25]issigíngisarputdle neriugiguvtigo nikatdlujuerdluta utar-
-ĸísavarput.

[26]taimátaoĸ ãma anernerup sángĩssutsivtigut ikiorarâtigut.
tugsiutigissagssavtínik iluásassunik nalugavta, kisiáne anernerup
8,34. nangmineĸ sivnerdluta igdlersorarâtigut anersâmissarnernik taig-
-ssáungitsunik. [27]ũmatinigdle kigdlisiuissup ilisimavâ anernerup
isumaliornera, iluartut sivnerdlugit igdlersortarmagit Gûtip iluari-
-ssânik. [28]ilisimavugutdle, sût tamarmik iluaĸutaussut Gûtimik
asangnigtunut sujúnersût migssiliordlugo ĸaerĸusimassunut. [29]má-
-ssa sujornagut ilisarissane ãmátaoĸ sujornagut perĸuvai ernerme
ássinga ássigísagât táuna ĸatángutigîgsorpagssuarnut angajugdler-
-sarerĸuvdlugo. [30]sujornagutdle perĸussane ãmátaoĸ ĸaerĸu-
-vai, ĸaerĸussanilo ãmátaoĸ iluartûtípai, iluartûtitanile ãmátaoĸ
nâlangnarsisípai. [31]tamána pivdlugo ĸanorme tauva oĸásaugut?
Gûte iligiguvtigo kia agssortúsavâtigut? [32]táussuma erne agdlât
erdligíngíkâ, túniúpâle tamavta pivdluta; suvdlune tauva tama-
-nik tunísángínerâtigut táussumúnga ilángutdlugit? [33]Gûtip ki-
-nigai kia pasigdlísavai? Gûte tássauvoĸ iluartûtitsissoĸ. [34]kina
pitdlagagssautitsísava? Kristuse tássauvoĸ toĸussoĸ, angneru-
8,26. 29. -ngârtumigdlo tássauvoĸ makititaussoĸ Gûtivdlo talerpiata tu-
1 Pît. 3,22. -ngânĩtoĸ igdlersordlutalo sivnerdluta. [35]kia avigsârtísavâtigut
Kristusip asangnigssusianit? nâgdliungnartutdlũnît angnikitdlior-
-nartutdlũnît ĸinugissauneruvdlũnît kângneruvdlũnît tamaĸángíne-
-ruvdlũnît navianartutdlũnît panavdlũnît? [36](sôrdlo agdlagsima-
tugs. 44,23. 2 Kor. 4,11. -ssoĸ: ivdlit pivdlutit toĸúniararâtigut uvdloĸ nâvdlugo; sava-
-tut toĸutagssatut itípâtigut.) [37]tamákule tamaisa atortara-
-luardlugit ajugauvdluaĸaugut asassivtigut. [38]nakimanavêrpunga-
-me, toĸuvdlũnît inûneruvdlũnît, íngilitdlũnît nâlagauneritdlũnît
píssauneritdlũnît, mãnákut ítutdlũnît piumârtugssatdlũnît, [39]ĸut-
-sigsutdlũnît atsigsutdlũnît, sûvdlũnît avdlap píngortitap avigsâr-
8,35. -tínavêrâtigut Gûtip asangnigssusianit Kristuse-Jîsusime nâlag-
-kavtine ítumit.

kapitalit 9.

Israîlíkut Paulusip aliasûtigingârai; Aaperâp kinguai uvinînákut kitornaussut pinagit únersûtíkutdle kitornaussut Gûtip kitornarigai; Jûtinit pînarnane akimángitsunítaok Gûte sáimáussivdlune kinersissok ánagtugssanik; Israîlíkut iluarnek piniaraluardlugo inortorât, nâgkiúkamik ujarkamut nâgkiuvfingmut.

[1] ilumôrdlunga okarpunga Kristusime sagdlunangalo, tarni- 1 Tim. 2,7.
-ma nalúngíssusiata nalunaiaivfigingmanga anerníkut ivdlernar-
-túkut: [2] aliasugssusera angekaok, ũmatimalo erdlokíssusia ki-
-piuípok. [3] kigsaraluarama nangminek perdlorkussagssaujumarka-
-jardlunga Kristusimit pêrsitagssak katángutíka uvinikut naggu-
-vekatigissáka sivnerdlugit, [4] tássa Israîlíkut; táukua pigât kitor-
-náussusigssak nâlangnarsinigssardlo angerutsitdlo inatsisitdlo ag-
-dlagsimassut Gûtimutdlo kivfartûtit únersûtitdlo; [5] táukua pigait
sujuaissat, táukulo Kristusip uvinikut nagguvigai, táuna tamanut 1,25.
Gùtiuvok únersiutigissagssak nâgssáungitsumik. ãmau.
[6] kisiánile Gûtip okausia uniorsimásángilak. mássa Israîlimit
pissut tamákernatik Israîlíkũput; [7] ãma Aaperâp kinguârigaluar-
-matik tamákernatik kitornáuput; imáipordle: Iisãkut taisivfigine- 1 Môr. 21,12.
-kásautit kinguâgssarnik. [8] imáipok: uvinikut kitornaussut Gû- Epr. 11,18.
-tivdlo kitornai táukôkatigĩngitdlat, kisiáne únersûtíkut kitornau-
-ssut kinguâgssautitáuput. [9] únersûtaungmat okausek mána: ta- 1 Môr. 18,
-mána nagdlerkigpago tikiúkumârpunga, tauva Sârak ernekásavok. 10. 14.
Gal. 4,28.
[10] tamánáináungilardle, kisiáne ãma Ripíka nârtulermat atautsimit, 1 Môr. 25,21.
Iîsâmit atâtavtínit, [11] mássa [ilumiue] erniusimángíkatdlarmata
sulilo ajúngitsulioratigdlũnît ajortulioratigdlũnît, (Gûtip sujúnersûtâ
kinersíssutâ aulajaerkuvdlugo, suliat píssutiginagit kaerkussissor-
-dle píssutigalugo,) [12] okarfiginekarpok: angnerup mingnek kivfar- 1 Môr. 25,23.
-torfigiumârpâ. [13] sôrdlo agdlagsimassok: Jãko asagiga, Eisauile Mal. 1,2 f.
ùmigigiga.
[14] kanorme tauva okásaugut? Gûte iluángitsumik iliortarpa?
ajornakaok. [15] mássa Môrsasimut okarpok: sáimáukumassara sái- 2 Môr. 33,19.
-máusavara, nagdligtorumassaralo nagdligtúsavara. [16] taimáitumik
inùp piumássusialũnît arpangneralũnît píssutiginekángilak, kisiáne
Gùtip sáimáunera. [17] mássa Fâraô pivdlugo agdlagkat imáiput: 2 Môr. 9,16.
tamánarpiak pivdlugo atatípavkit píssaunera ilingne takutíkumav-
-dlugo ateralo okautiginekarkuvdlugo nuname tamarssuarme.
[18] tauva piumassane nagdligtorarai, piumassanilo mángertítarai. 2 Môr. 7,3.
[19] imale okarfigísanerparma: suvdlune tauva agssuardlerpa?

piumassâ kia agssortorsínauvâ? 20 ûmâk inúnguaĸ, kinaugavit
Gûte saĸitsáusaviuk? sanâĸ sanassiminut oĸásava: sôĸ taimai-
Is. 45,9. -liorpinga? 21 marriortuvdlũnît marraĸ isumaminik sanasínáungí-
-nerpâ marriugkap atautsip ilâ pûgutángordlugo erdligissagssaĸ
ãma ilâ pûgutángordlugo erdligissagssáungitsoĸ? 22 ímaĸale Gûtip
níngangneĸ takutíkumagamiuk, píssáussutsilo nalunaerumagamiuk,
[ímaĸa] pûgútat níngangnerup pê aserornermut nãmaleraluartut ka-
-majuingârdlune kamagisimagaluarnerai? 23 ímaĸalo nâlangnangâr-
-ssutse nalunaerumagaluarnerâ pûgútane nagdligtuinerup pîne nâ-
-langnarnermut sujornagut piarêrsagkamine? 24 taimáitugssaorĸuv-
-dluta uvagútaoĸ ĸaerĸuvâtigut Jûtinit pĩnarnane akimángitsuní-
Hús. 2,25. -taoĸ. 25 sôrdlume Húsiákut oĸartoĸ: ínugtaríngisáka taiumârpáka
ínugtavnik, asassaríngisákalo asassavnik. 26 piumârpordlo sume
Hús. 1,10. oĸarfigineĸarmata: ínugtaríngilavse, tássane Gûtip ûmassup ĸitornai-
Is. 10,22 t. -nik taineĸásáput. 27 Isaialo tordlulavoĸ Israîle pivdlugo: Israîlip
kinguai ímap sioraisut amerdlatigigaluarpata amiákûssut ánagku-
-mârput. 28 oĸauseĸ nãmagsineĸásangmat pilertûtigineĸardlunilo
iluarníkut; mássa oĸauseĸ pilertûtigissaĸ Nâlagkap piliariumârpâ
Is. 1,9. nuname. 29 sôrdlulo Isaia sujornagut oĸartoĸ: Nâlagkap kater-
-ssârssuit Gûtiata kinguâgssanik amiákoĸartíngigpatigut, tauva Sû-
-tumatut ilerĸajaĸaugut Gumôramutdlo ássigititauvdluta.

30 ĸanorme tauva oĸásaugut? akimángitsut iluarnermik pi-
-niángitsut iluarneĸ pissarât, mássale iluarneĸ ugpernermit pissoĸ;
31 Israîlivdle inatsisit iluartúngornartut piniaraluaramigit inatsisit
iluartúngornartut inortorpai. 32 sôĸ? ugpernermit pinatik inatsi-
-sit suliarerĸussainitdlusôĸ piniaramíkik. nâgkiúkamik ujarĸamut
Is. 8,14. nâgkiuvfingmut, 33 sôrdlo agdlagsimassoĸ: takuvat Sîunimîtípara
- 28,16. 10,11. ujarak nâgkiuvfigssaĸ ĸaersoĸ mamiatsautigssaĸ; táussumúngalo
1 Pît. 2,8. ugpertoĸ pakatsisarneĸásángilaĸ.

kapitalit 10.

Israîlíkut iluarneĸ Gûtime atortoĸ ugpernermit pissoĸ ilisaríngínamíko, iluarneĸ inatsisinit pissoĸ pinialugsínarât; tusardlerneĸaraluardlutik Gûtip oĸausiagut ilaisa îvangkîlio nâlángikât.

1 ĸatángutíka, ũmáma kigsautigissâ tugsiutigalo Gûtimut Is-
-raîlíkut pivdlugit tássa ánaorĸuvdlugit. 2 mássa nalunaiáissuti-
-gãka Gûte ilungersûtigigât, sujuneĸardluaratigdle. 3 iluarneĸ Gû-
Fil. 3,9. -time atortoĸ ilisaríngínamíko, iluarnerdle nangmineĸ pigissartik
atortíniaramíko iluarneĸ Gûtime atortoĸ nâlángisínarpât. 4 Kri-

-stuse tássaungmat inatsisit naggatigissât ugpertut tamarmik
iluarssusekarfigssât. [5] Môrsasip agdlautigigaluarpâ iluarnek inat- 3 Môr. 18,5.
-sisinit pissok: inùp tamáko nãmagsigunigit inũssutigísagai. [6] iluar-
-nerdle ugpernermit pissok ima pissaraok: ũmatigkut ima oka- 5 Môr. 30,
-kinak: kinatok kilaliardle; tássa Kristuse arkartíniardlugulusôk. 12-14.
[7] imalũnît: kinatok itinerssualiardle; tássa Kristuse tokussunit
kakitíniardlugulusôk. [8] kanordle piva? okausek ilingnut kanigtú-
-ngùvok, kanerne ũmatingnilo ípok. tássa okausek ugpernermik,
okalũssíssutigissarput. [9] mássa kanernik Jîsuse ángîautigigugko
nâlagaussok, ũmatigkutdlo ugperuvit Gûtip tokussunit makitíkâ,
tauva ánagkumârputit. [10] ũmámigut ugperdlune iluartûtitaujumâr-
-narmat, kanerminigdlo ángîaivdlune ánagkumârnarmat. [11] agdlag-
-kat imaingmata: táussumúnga ugpertok pakatsisarnekásángilak. 9,33.
[12] naligîgpúme Jùtitdlo Grĩkeritdlo, atausek tamarmik nâlagaring- Is. 28,16.
-mássuk tordlorfigissiminik tamanik ajũssísángitsok. [13] mássa 3,22. Jûîtd. 2,32.
Nàlagkap arkanik tordlorfigingnigtok ánagkumârpok. [14] kanordle ap. sul. 2,21.
ilivdlutik tordlorfigísavàt ugperfigíngisartik? kanordlo ilivdlutik
ugperfigísavàt tusâmángisartik? kanordlo ilivdlutik tusásápat o-
-kalũssissokángigpat? [15] kanordlo ilivdlutik okalũssísápat autdlar-
-tínekángíkunik? sôrdlo agdlagsimassok: ila sakíminakissut erkig- Is. 52,7.
-sinermik okalûtigingnigtut isigait, ajúngitsunik okalûtigingnigtut.

[16] ilaisale îvangkîlio nâlángilât. mássa Isaia okarpok: Nâla- Is. 53,1.
-gak, tusardliússarput kia ugperísavâ? [17] tauva ugpertúngortarput Juán. 12,38.
tusàgkamingnit tusardlernekardlutigdlo Gûtip okausiagut. [18] okar-
-pungale: tusánginerpat? nâggale, nipàt nunarssuarmut tamarmut tugs. 19,5.
tutsiúpok, okausîlo inuit najugâta isuinut. [19] okarpungale: Israîlíkut
arajutsípat? sujugdliuvdlune Môrsase okarpok: ilungersortíkumâr- 5 Môr. 32,21.
-pavse ínugtáungitsut pivdlugit; inuiait sianíngitsut pivdlugit narrut-
-sagtíkumârpavse. [20] Isaiale sapîserdlune okarpok: uvavnik ujar- Is. 65,1.
-dlíngitsut nanivãnga, uvavnigdlo aperkutigingníngitsunut ersser-
-punga. [21] Israîlíkutdle pivdlugit okarpok: uvdlok nâvdlugo ag- Is. 65,2.
-ssáka isagtípáka inuiangnut nâlángitsunut okautserîtsunut.

kapitalit 11.

Israîlíkut Gutimit ajagtorneĸarnatik sáimáunermit ĸinigkanik amiákoĸartut, sivnerilo mángertitaussut; táukua ordlusimaneránit akimángitsut ánagfigssaĸ pigilerât, nãmau-tigssaitdlo iserêrpata, Israîlísaoĸ tamarme ánagkumârtoĸ, Gûtip tamaisa nâlagserĩ-nermut mátungmagit tamaisa nagdligtorumavdlugit; ata, ilisimanerata itíssuserssua.

tugs. 94,14. 1 oĸarpunga tauva: Gûtip ínugtane ajagtugarinerpai? ajorna-
-ĸaoĸ. mássa uvangátaoĸ Israîlíkut ilagãnga, Aaperâp kinguârâ-
-nga, Bînjamĩkut nagguveĸatigãnga. 2 Gûtip ínugtane ajagtugarí-
-ngilai sujornagut ilisarissane. ilisimángilasilũnît Elia pivdlugo
1 kúng. 19, agdlagkat ĸanoĸ ítut? ĸanoĸ ilivdlune Gûtimut savssartoĸ Israî-
10. 14. -líkut agssuaralugit [oĸardlune]: 3 Nâlagaĸ, pruvfîtitit toĸúpait,
tunissiviutititdlo inguvterpait; uvangalo kisima amiákûvunga, inũ-
1 kúng. 19, -ssuseralo ĸinugât. 4 ĸanordle Gûtimit akineĸarpa? angutit ar-
18. -fineĸ-mardlungnik tûsintigdlit uvavnut amiákûtípáka Bâlimut sêr-
-ĸumiángitsut. 5 taimátaoĸ mãnákut amiákoĸarpoĸ sáimáunermit
ĸinigkat migssiliordlugit. 6 sáimáunermitdle pigpat suliat píssutigine-
-ĸángitdlat; taimáingigpat sáimáuneĸ sáimáunerujungnaerĸajaĸaoĸ.
sulianitdle pigpat sáimáuneĸ atúngilaĸ; taimáingigpat suliaĸ suliau-
-jungnaerĸajaĸaoĸ. 7 ĸanorme tauva? Israîlip piniagke píngilâ,
5 Môr. 29,4. ĸinigkatdle pivât, sivnerilo mángertitáuput; 8 sôrdlo agdlagsima-
Is. 6,10; -ssoĸ: Gûtip tunivai anernermik ilisimajungnaerutigssamik issi-
- 29,10. -nigdlo issigíngitsunik siutinigdlo tusáingitsunik uvdlume uvdloĸ
tugs. 69,23 t. tikitdlugo. 9 Dâvilo oĸarpoĸ: nerrivigtik nigârtugáussutigilíssuk
napitivfigalugulo mamiatsautigalugulo akilerneĸautigalugulo; 10 issait
târtúngortíkit issigerĸunagit, ĸatigaitdlo peĸitísimauákit.

11 tauva oĸarpunga: nâgkiúpat ordlorĸuvdlugit? ajornaĸaoĸ.
kisiáne táukua ordlusimaneránit akimángitsut ánagfigssaĸ pigi-
10,19. -lerpât [Jûtit] ilungersortíneĸarĸuvdlugit. 12 táukuale ordlusimá-
-ssusiat silamiut pisũngûtigigamíko, inortũssusiatdlo akimángit-
-sut pisũngûtigigamíko, ímaĸa angnerungârtumik [pisũngû-
-tigiumâraît] nãmagtigpata? 13 ilivsínúme akimángitsûgaluartu-
-nut oĸarpunga: akimángitsunut autdlartitaugama kivfartù-
-tiga angisûtíniarpara 14 erĸardlíka ilungersortísasoralugit ánáu-
-sasoralugitdlo ilait. 15 mássa táukua asigínagáussusiat silamiut
sáimáunartitáussutigingmássuk, ilagsineĸarnerata suna avdla pí-
-ssuserísavâ, toĸussûgaluit ũmarnigssât ilâ? 16 naorĸârnerit ivdler-
-narpata timiussagssiátaoĸ taimáisáput; sordlât ivdlernarpat ava-
-leĸutáitaoĸ taimáisáput.

17 avaleĸutitdle ilait navdlorsimagaluarmata, ivdlitdlo ùliaĸu-

-tilugtutit táukunúnga íkúneĸaravit ûliaĸutip sordlânit ivseranit-
-dlo pigssarsioĸatigilerdlugit, [18]tauva usorssitsâĸinak avaleĸutinut.
usorssitsâraluaruvitdle, ilisimásautit sordlâta túngavigíngíkâtit, iv-
-dlitdle sordlâ túngavigigit. [19]tauva oĸarumanerputit: avaleĸutit
navdlugáuput uvanga íkúneĸarĸuvdlunga. [20]mássame, navdlugáuput
ugpíngíssutsimíkut, ivdlitdle atavutit ugperníkut; inornarniaĸinak,
kisiáne sujôragit. [21]mássa Gûtip píngortitat ilerĸuatigut avale-
-ĸutaussut ĸajagssũngínamigit ivdlítaoĸ ĸajagssũngeĸinavâtit. [22]tai-
-máitumik Gûtip avâgingnigssusia ilagínaiuíssusialo misigíkit: ila-
-gínaiuíssusia ordlusimassune, avâgingnigssusiale ilingne, mássa-
-me avâgingnigssusia iperángíkugko; iperarugko ivdlítaoĸ kipissao-
-ĸinavutit. [23]ivkuale ugpíngíssusertik iperaruníko íkússorneĸaru-
-mârput; Gûtip kingumut íkússorneĸ sapíngilai. [24]ivdlíme ûlia- 14,4.
-ĸutilugtumit píngortitat ilerĸuatigut orpilugtumit kipissaugavit
ûliaĸutigigsumutdlo íkússauvdlutit píngortitat ilerĸuat agssordlugo,
ímaĸa angnerungârtumik uko píngortitat ilerĸuatigut avaleĸutauga-
-luit íkússorneĸarumârtut ûliaĸúmut nangmineĸ nagguvingmingnut?

[25]nalorĸúngilavsile, ĸatángutíka, ángigissamik matumínga (sia-
-nisûsorerĸunase): Israîlíkut ilait mángertúngorsimáput akimá-
-ngitsut nãmautigssait iserêrserdlugit; [26]taimalo Israîle tamarme
ánagkumârpoĸ, sôrdlo agdlagsimassoĸ: Sîunimit piumârpoĸ ani- Is. 59,20 t.;
-guisitsissugssaĸ, táussumalo sorĸusáinerit Jãkumit sangutísavai; - 27,9.
[27]tamássalo angerusiga táukunúnga, ajortait pîaruvkit. [28]îvang- Jer. 31,33 t.
-kîlio nâpertordlugo ĸíngarissáuput ilivse pivdluse; ĸinersinerdle
nâpertordlugo asassáuput sujuaissat pivdlugit; [29]tuníssutine sái-
-máunerit ĸaerĸússúnilo Gûtip perĸigsimíssutiginaviángingmagit.
[30]sôrdlume ilivse ardlâgut Gûtimut nâlagserĩkaluartuse, mãnale
nagdligtorneĸalerdluse táukua nâlagserîngmata, [31]taimátaoĸ táuko
mãna nâlagserĩput ilivse nagdligtorneĸaleravse, táukútaoĸ nagdlig-
-torneĸalerĸuvdlugit. [32]Gûtip tamaisa nâlagserĩnermut mátung- Gal. 3,22.
-magit tamaisa nagdligtorumavdlugit. [33]ata, itíssuserssua Gûtip
ilisimanerata ilisarssineratalo; erĸartũssinere kigdlisigssáungitsut,
avĸutailo sujunersigssaunatik. [34]kiame Nâlagkap isumâ ilisarâ? Is. 40,13 t.
1 Kor. 2,16.
kinalũnît isumalioĸatigâ? [35]kialũnît sujornagut tunivâ akilerneĸá- Jûp. 41,2.
-savdlune? [36]mássa táussumánga táussumûnalo táussumúngalo 1 Kor. 8,6.
Kul. 1,16.
sût tamarmik íput. táuna nâlangnarsile nâgssáungitsumik. ãman. 16,27.

kapitalit 12.

sujuneĸartutut Gûte kivfartûtdlugo piniásassut tunissutit sáimáunerit atordluardlugit, ĸatángutigîgsutut asaĸatigîgdlutik ilerĸorigsàrniardlutigdlo inuit tamarmik tákuáne.

[1] taimáitumik oĸaorĸigsârpavse, ĸatángutíka, Gûtip nagdlig-
-tuíssusia pivdlugo: timise túniúsigik pigdliutitut ûmassutut ivdler-
-nartutut Gûtip iluarissagssâtut, tássáusassoĸ sujuneĸartutut Gù-
-timut kivfartûterse. [2] silavdlo matuma inue ilerĸoĸatigeĸinasi-
-gik, avdlángoritsile isumavsigut nutãngordluse, sianigilerĸuvdlu-
Evf. 5,10. 17. -siuk sunaussoĸ Gûtip perĸussâ ajúngitsoĸ iluarissagssaĸ nãmag-
-dluínartordlo. [3] mássa sáimáuneĸ uvavnut túniússaĸ píssuti-
-galugo nungutdluse oĸáupavse: ingmivsínik isumaĸarĸunase isu-
-magssaĸ ĸângerdlugo, kisiáne ingmivsínik isumaĸarĸuvdluse ang-
1 Kor. 7,17. -neruniángitsumik ugperneĸ Gûtip nalingínarmut avgûtigititâ mig-
1 Kor. 12,12. -ssiliordlugo. [4] sôrdlume timime atautsime ĸavsînik avateĸartu-
-gut, avatitdle tamarmik atauseĸ suliagssaríngíkàt, [5] taimátaoĸ
2 Kor. 12,27. uvagut ĸavsîussugut Kristusime timiuvugut atauseĸ, nungutdlutale
Evf. 4,25. avateĸatigîgdluta. [6] tunissutinigdle sáimáunernik ássigĩngitsunik
Evf. 4,11. pigissaĸaravta sáimáuneĸ uvavtínut túniússaĸ migssiliordlugo:
pruvfîtisut oĸalugtup ugperneĸ nâpertordliuk; [7] kivfartûtigssaĸar-
-toĸ kivfartũssigile; ajoĸersuissoĸ ajoĸersuigile; [8] oĸaorĸigsâri-
-ssoĸ oĸaorĸigsârigile; tunioraissoĸ perĸusersuitdlune pigile; i-
-nungnik misigssuissoĸ piniarĸigsârile; nãkingningnermit tunissi-
-ssoĸ kajumigdlune pigile.

[9] asangningneĸ pissûssârnerúngíkile. ajortoĸ ùmigisiuk, ajú-
-ngitsoĸ aulajangerfigisiuk. [10] ĸatángutigîgsutut asaĸatigîgitse u-
-ngagîgdluse. atarĸeĸagîgitse ingiaĸátautdluse. [11] piniarĸigsàgag-
-ssanut eĸiasungnavêritse. anerníkut ilungersuagitse. Nâlagaĸ
14,18. 16,18. kivfartorfigisiuk. [12] neriugitse tipaitsugdluse; ilalâritse nâgdliug-
Kul. 4,2. -kângavse; tugsiaritse ĸasusuitdluse. [13] ivdlernartut ajorssautait
Mat. 5,44. isumagisigik. igdlusisitsissarniaritse. [14] pivdluarĸusigik ilivsínik
1 Kor. 4,12. ĸinugingnigtut; pivdluarĸussigitse perdlorĸussinasilo. [15] tipaitsugtut
15,5. tipaitsoĸatigisigik, ĸiassutdlo ĸiaĸatigisigik. [16] atausiussumik isu-
-liorfigeĸatigîgitse. inornartut isumaliûtigeĸinasigik, nikanartutdle
ilagiumaniarsigik. sianisûsoreĸinase. [17] ajortumik iliortoĸ ajortu-
2 Kor. 8,21. -mik akileĸinasiuk. ilerĸorigsârniaritse inuit tamarmik tákuáne.
úss. 3,4. [18] ajornángigpat inuit tamaisa erĸigsivigeĸatiginiarsigik sapíngisav-
-sínik. [19] nangmineĸ akiniaeĸinase, asassáka, níngangnerdle av-
5 Mòr. 32,35. -ssaersiuk, agdlagsimangmat: akiniut uvanga pigâra, uvanga aki-
Epr. 10,30.

-lîumârpunga, oĸarpoĸ Nâlagaĸ. [20] taimáitumik ĸíngarssortit kâg- úss. 25,21 t.
-pat nerdleruk, imerusugpatdlo ímíssuk; taimailioruvit aumat iku-
-massut niaĸuanut katerssorumârpatit. [21] ajortoĸ ajugautínavêruk
ilingnut, kisiáne ajortumut ajugauniarit ajúngitsoĸ sákugalugo.

kapitalit 13.

nâlagkersuissut nâlagtariaĸartut Gûtip perĸussaringmagit; asangningneĸ inatsisit nãmagsíssutigigât; nagdliúsimassoĸ sianigalugo sákut ĸaumassup pê ativdlugit igpingnángitsumik saĸísassut.

[1] inuit tamarmik nâlagtûgilit nâlagkersuissunut akimaner- 1 Pît. 2,13.
-nut. nâlagkersuissoĸángingmat Gûtimit pisitáungitsunik, nâlag-
-kersuissoĸarângatdle Gûtip perĸusimassarpai. [2] taimáitumik nâ-
-lagkersuissunut akerartortup Gûtip perĸussâ agssortorpâ, ag-
-ssortuissutdle pitdlautigssarsísáput. [3] mássa nuname perĸussi-
-ssut ersigissariaĸángitdlat ajúngitsuliornerit pivdlugit, kisiáne a-
-jortuliornerit pivdlugit. tauva nâlagkersuissut ersigiumángíkugkit
ajúngitsuliorit, tauva táukua nersúsavâtit. [4] mássa Gûtip kivfarai
ilingnut iluaĸutigerĸuvdlugit. ajortulioruvitdle ersigit, asulînaĸ
panalissángingmata; kisiáne Gûtip kivfarai akiniaissigalugit ajor-
-tuliortunut níngangneĸ nãmagserĸuvdlugo. [5] tamána pivdlugo
nâlagtariaĸarput, níngangneĸ kisiat píssutiginago, tarnivdle nalú-
-ngíssusiátaoĸ píssutigalugo. [6] tamána pivdlugo ãma akilerârutit
túniútarpase, Gûtip kivfartortigingmagit tamánarpiaĸ isumagerĸuv-
-dlugo. [7] taimáitumik tamaisa tunisigik ilivsínit pissagssainik:
akilerârutinik pissugssaĸ akilerârutinik, ilángarutinik pissugssaĸ
ilángarutinik, ersinermik pissugssaĸ ersinermik, nâlangnermik pi-
-ssugssaĸ nâlangnermik.
[8] pissagssaĸarfigitínavêritse, asaĸatigîngnermik kisiáne; áipar- Mat. 22,37 t. 2 Môr. 20,
-minik asangnigtup inatsisit nãmagsingmagit. [9] mákume: arnaune- 13 tt.
-ĸásángilatit, inuásángilatit, tigdlísángilatit, sagdlussutut nalunaiái- 3 Môr. 19,18. Gal. 5,14.
-sángilatit, pileritsásángilatit, avdlamigdlũnît inássuteĸarpat, oĸaut- Jãk. 2,8.
-sime matumane atautsimîput: tugdlit iligtut asásavat. [10] asangnig-
-tup tugdline ajortumik pissartaríngilâ. taimaingmat asangning- 1 Kor. 13,4.
-neĸ inatsisit nãmagsíssutigât. [11] ãma: nagdliúsimassoĸ nalú-
-ngínavtigo, siningnermit iterfigssarput mãna nagdliungmat, (tássa 1 Tas. 5,6 tt.
ánagfigssarput mãnákut ĸaningnerungmat taimanernit ugpilerĸâ-
-ravta; [12] únuaĸ nâlerpoĸ, uvdlordlo ĸanigdlivoĸ;) taimáitumik
piliat târtup pê iperartigik sákutdlo ĸaumassup pê ativdlugit. Evf. 5,11. 14.
[13] igpingnángitsumik saĸisa uvdlúkut pissartutut, nerissorssuit ime-

-rajugtutdlo ilerкoкatiginagit, pîtáinatalo kángunartulioratalo, sa-
Gal. 3,27. -кitsáunatalo angnerússinatalo; [14] Nâlagardle Jîsuse Kristuse ati-
-niarsiuk, uvinigdlo akuerinavêrsiuk pilerissusîsigut.

kapitalit 14.

ugpermíkut sángîtsut ilagsiniardlugit erкartôкatigîsángitsut neкigssatdlûnît uvdlutdlûnît pivdlugit, кatángutitigdlo mamiasásanagit erкigsinartut piniásagait.

15,1. 7. [1] ugpernermigut sángîtsoк ilagsiniarsiuk erкarsautit misili-
-gariniarnagit. [2] ardlât isumassaraoк nalingínait nerisínauvdlugit,
sángîtsordle naussunik nerissarpoк. [3] nerissup asigínarnavêrdliuk
15,7. neríngitsoк, neríngitsuvdlo erкartûnavêrdliuk nerissoк, Gûtip ilag-
14,10. -singmago. [4] kinaugavit avdlap kivfâ erкartûniarpiuk? кeкartor-
-dlûnît ordlussordlûnît nâlagâta pigâ. кeкartuartitausínaugaluar-
Jãk. 4,12.
11,23. -pordle, Gûtip кeкartuartíneк sapíngingmago. [5] ardlâta uvdlut
ilait uvdloкatainit angnerutítarpai, áipâtale uvdlut tamaisa tai-
-maeкatigîgsítarpai. nungutdlutik isumamíkut nakimanavêrilit.
[6] uvdlunik isumaliortoк Nâlagaк pivdlugo taimailiorpoк; uvdlunig-
-dlo isumaliúngitsoк Nâlagaк pivdlugo taimailiorpoк. nerissoк
Nâlagaк pivdlugo taimailiorpoк, Gûte кutsavigigamiuk; neríngit-
-sordlo Nâlagaк pivdlugo taimailiorpoк, Gûtilo кutsavigâ. [7] mássa
ingminut inûssumigdlûnît ingminut toкussumigdlûnît ilaкángilagut.
[8] kisiáne inúgavta Nâlagkamut inûvugut, toкuguvtalo Nâlagkamut
toкuvugut. taimaingmat inûssugutdlûnît toкussugutdlûnît Nâlag-
2 Kor. 5,15. -kap pigâtigut. [9] tamáname pivdlugo Kristuse toкuvdlunilo inû-
1 Tas. 4,14. -lerкigpoк, toкussunutdlo inûssunutdlo nâlagáusagame. [10] ivdlitdle
14,4. suvdlutit кatángutit erкartûniarpiuk? ivdlitdlûnît suvdlutit кatá-
2 Kor. 5,10. -ngutit asigínarpiuk? tamavtame savssartísaugut Kristusip ig-
Is. 45,23 t. -siavfianut erкartûssivianut. [11] agdlagsimangmat: ilumut ùmaga-
Fil. 2,10 t. -ma, oкarpoк Nâlagaк: uvavnut sêrкumiásáput sêrкut tamarmik,
orкatdlo tamarmik Gûte únersiutigísavât. [12] taimáitumik nungut-
Mat. 12,36. -dluta ingmivtínik Gûtimut navsuersugssaujumârpugut.
[13] taimaingmat erкartôкatigîngnavêrisa kingorna, imáitordle
pingârdlugo erкartûssíssutiginiarsiuk: кatángúme nâgkiússutigssânik
mamiatsautigssânigdlûnît iliortoкarкunago. [14] ilisimavunga nalor-
14,20. -ninavêrdlungalo Nâlagkame Jîsusime, [neкigssamik] ilerкumigut
mingungnartoкángingmat, kisiáne mingungnartûtitsissumut mi-
-ngungnartoкásavoк. [15] кatángutitdle nerissat pivdlugo aliasulerpat
1 Kor. 8,11. asangnigtutut iliorungnaerputit. Kristusip toкússutigissâ neri-

-ssarnik aserukisaruk. [16]taimaingmat ajúngitsûterse mitautigi-
-tínavêrsiuk. [17]Gûtip nâlagauvfiata neĸigssat imigssatdlo píssu- 1 Kor. 8,8.
-seríngingmagit, kisiáne iluarneĸ erĸigsinerdlo tipaitsungnerdlo
anernikut ivdlernartúkut. [18]tamákuninga Kristusimut kivfartortoĸ
Gûtime iluarissauvoĸ inungnilo agssuarnaitdlune. [19]taimaingmat
erĸigsinartut piniartigik ineriartorteĸatigîngniardlutalo. [20]Gûtip
suliâ aserornavêruk neĸigssaĸ píssutigalugo. [neĸigssat] tamarmik
mingungnángíkaluarput, ajorputdle inungmut nâgkiússutigssarsiv- Tít. 1,15.
-dlune nerissumut. [21]iluarpoĸ neĸitúngíkuvit vĩnisúngíkuvitdlo,
tamaisame ĸatángúpit nâgkiússutigissagssailũnît mamiatsautigissag- 1 Kor. 8,13.
-ssailũnît ajuliutigissagssailũnît alarugkit. [22]ugperssuseĸaravit
ilingne taimaisínait Gûtimut. pivdluarpoĸ iluarissamigut ingminik
agssuaríngitsoĸ. [23]nakimavdlunile nerissoĸ pitdlagagssauvoĸ, ug-
-perneĸ píssutigíngínamiuk. ugpernermigdle píssuteĸángitsut nu-
-ngutdlutik ajortuliáuput.

kapitalit 15.

**Jîsuse maligdlugo atausiussumik isumalioĸatigîgdlutik ilagseĸatigîngniásasut Jûtiuga-
-luitdlo akimángitsûgaluitdlo; igtôriungnaerdlugit agdlagfigigine apustiliússutse mig-
-ssiliordlugo; Jerûsalâmêrêrune pajugutinik âtsivdlune, Ispânialiarune avĸusârdlugit
tikerâlerssârine; ugpíngitsut Jûtiamĩtut ingminut anigorĸuvdlugit tugsiorĸussoĸ.**

[1]uvagutdle sapíngitsugut sapersut sángĩssusiatigut kamagí- 14,1.
-savavut nangmineĸ nuánarissavtínik iliornata. [2]nungutdlutale
inoĸativta nuánarissagssãnik iliorniarta iluaĸutáusassumik ineriar-
-tûtáusassumik. [3]Kristusísaoĸ nuánarissaminik iliúngingmat, ki-
-siáne sôrdlo agdlagsimassoĸ: ilingnik mitagdlersut mitagdlernere tugs. 69,10.
uvavnut tugput. [4]mássa sujornagut agdlagsimassut agdlagsimá-
-put ilíniarfigerĸuvdlutigik, neriorĸuvdluta erinitsangnata agdlag-
-katdlo tugpatdlersautigalugit. [5]Gûtivdle erinitsangnavêrsaissup
tugpatdlersaissuvdlo tunilise atausiussumik isumalioĸatigêrĸuv-
-dluse Kristuse Jîsuse maligdlugo, [6]isumaĸatigîgdluse ĸanermik
atautsimigdlusôĸ Gûte nâlagkavta Jîsusip Kristusip atâtâ úner-
-siutigerĸuvdlusiuk. [7]taimáitumik ilagseĸatigîngniaritse, sôrdlú-
-taoĸ Kristusip ilagsigâse, Gûte nâlangnarserĸuvdlugo. [8]oĸarpu- 14,1.
-ngale: Jîsuse Kristuse kivfángortoĸ kipineĸartunut, Gûtip sag-
-dlusuíssusia pivdlugo, sujugdlernut únersûtigissat aulajangerĸuv-
-dlugit; [9]akimángitsutdle Gûte únersiutigísagât nagdligtuinera
pivdlugo, sôrdlo agdlagsimassoĸ: tamána pivdlugo ángîautigísa- 2 Sâm. 22,50. tugs. 18,50.
-vavkit akimángitsune, arĸitdlo erinalerssûtigísavara. [10]ãmalo o- 5 Môr. 32,43.

-ĸarpoĸ: tipaitsugitse, akimángitsut ukorsê, ínugtai ilagalugit.
tugs. 117,1. 11 āma ima: Nâlagaĸ únersiutigisiuk, akimángitsuse tamavse,
Is. 11,10. nersordlugulo, inuiaĸatigît tamavse-â. 12 āmalo Isaia oĸarpoĸ:
Jísaip sordlâ tássaujumârpoĸ, nikuíkumârtordlo akimángitsut nâ-
Mat. 12,21. -lagkersúsavdlugit, táuna inuiaĸatigît neriugfigísavât. 13 Gû-
-tivdle neriugtitsissup tamanik nāmagtumik tipaitsugtitdlise er-
-ĸigsisitdlusilo ugpernivsíne, neriugissaĸangârĸuvdluse anernerup
ivdlernartup píssauneragut.
14 mássame uvanga nangmineĸ nalorníngilavse, ĸatángutíka, ilivse
nangmineĸ angajorĸautsersartorssûgavse tamanik ilisarssissorssûv-
-dluse erĸaisítaĸatigîgsínauvdlusilo. 15 taimáitoĸ, ĸatángutíka, [ag-
-dlagkama] ilaisigut igtôriungnaerdluse agdlagfigâvse erĸaisíniar-
-dluse sáimáuneĸ Gûtip uvavnut túniússâ píssutigalugo, 16 Jîsu-
-se-Kristusimut kivfartortigitingmanga akimángitsune, Gûtip î-
-vangkîliua palasisut suliarerĸuvdlugo, akimángitsut pigdliutaor-
-ĸuvdlugit ilagsiuminartut anerníkut ivdlernartúkut ivdlernar-
-titat. 17 taimáitumik Kristuse-Jîsusime usorssitsârsínaugaluar-
-punga Gûtip pê pivdlugit. 18 mássa suna avdla oĸalûserineĸ sa-
-perĸajariga, kisiáne Kristusip uvavkut piliarissâ, akimángitsut
nâlagtúngorĸuvdlugit, oĸautsitigutdlo suliornertigutdlo, 19 nalu-
-naerĸutit tupingnartuliatdlo píssauneratigut, Gûtip anernerata
píssauneragut, tássa Jerûsalâmit autdlardlunga erĸâlo tamáker-
-dlugo Ilôria tikitdlugo Kristusip îvangkîliua nāmagtumik oĸauti-
-gigavko; 20 pingârtumigdle îvangkîlio oĸalûtiginiarpara Kristusip
arĸanik taisivfigineĸángitsune, avdlap túngaviliânut ĸarmainiángí-
Is. 52,15. -nama, 21 kisiáne sôrdlo agdlagsimassoĸ: táussumínga oĸalugtũne-
-ĸángitsut issigilerumârput, tusángitsutdlo sujuneĸalerumârput.
22 tamánalo ĸavsînik akornutigigavko sule orníngilavse. 23 mā-
ap.sul. 19,21. -nale nunane mákunane ornigagssaerúkama, ukiorpagssuitdlo ka-
15,28. -jumigkaluarama ornigkumavdluse, 24 Ispânialiaruma ornigkumâr-
-pavse; isumagama avĸusârdluse takujumârsoraluse ilivsínitdlo
ap.sul. 20,16. tássunga ĸanineĸarumârsoralunga, nāmagtumik takornioratdlaruvse.
— 21,17. 25 mānale Jerûsalâmut autdlalerpunga ivdlernartut kivfartorfiga-
1 Kor. 16,1. -lugit. 26 Makitûniamiut Aggaiamiutdlo iluarissamingnik kátutdlu-
2 Kor. 8,9. -tik pajugutigssanik katerssuingmata ivdlernartut Jerûsalâmĩtut
pîtsortainut. 27 iluarissamingnik píput, mássalo pissagssaĸarfigi-
1 Kor. 9,11. -gâtik; mássame anernerup pê táukua pigissait akimángitsut
ilangeramíkik, timip pînik kivfartũtariaĸartísavait. 28 tamána tauva
nāmagsigatdlaruvko, ineritítardlo tamána táukunúnga pigivdluartí-

-kuvko, tássánga Ispâniamut pilerssârpunga avĸutigaluse. 29 na- 15,24.
-lúngilangale, ilivsínut piguma Kristusip îvangkîliuata pivdluar-
-nartuanik nagsataĸangârdlunga tikíkumârivse. 30 oĸaorĸigsâr-
-pavsile, ĸatángutíka, nâlagarput Jîsuse Kristuse pivdlugo aner-
-neruvdlo asangnigssusia pivdlugo, agsorôĸatigerĸuvdlunga Gûtimut Kul. 4,12.
tugsiutdlunga, 31 ugpíngitsut Jûtiamĩtut uvavnut anigorĸuvdlugit
kivfartûtigalo Jerûsalâmut píssutiga ivdlernartuuut ilagsiuminar-
-serĸuvdlugo, 32 tipaitsugtitdlunga ilivsínut perĸuvdlunga Gûtip
perĸussâgut inũmarigserĸuvdlungalo ilagaluse. 33 Gûtivdle erĸig-
-sisaissup najordlise tamavse. ãman.

kapitalit 16.

Fîpa isumagerĸuvdlugo ilagserĸuvdlugulo ĸavsînik inûvdluarĸussissoĸ oĸaorĸigsâriv-
-dlunilo agssuarîgsitsissut nigorĸuvdlugit; ãma najortime ilait inûvdluarĸussissut;
tugsiússissoĸ Gûte Jîsuse-Kristusíkut nâlaugnarserĸuvdlugo.

1 ĸatángúputdle Fîpa Kingkeriame ilagît kivfartortigissât iliv-
-sínut isumagerĸuvara 2 Nâlagkákut ilagserĸuvdlugo ivdlernartune
ilerĸorissariaĸartoĸ erĸordlugo ikiorĸuvdlugulo sumut ikiortigiu-
-massarângase, táunátaoĸ amerdlasûnik ikiuissarmat uvavnigdlo
agdlât.
3 Prísîtdla Aakuilalo Kristuse-Jîsusime piniaĸatíka inûvdluar- ap. sul. 18,2.
-dlit, 4 (táukua ĸungatsisik navêrsípait inûnigssara pivdlugo, táu-
-kulo uvangáináungitsup akimángitsune ilagîgsúngortútaoĸ ta-
-mavta ĸutsavigâvut). 5 ilagîgsutdlo táukua igdluánĩtartut inûv- 1 Kor. 16,
-dluardlit. Epanîtuse inûvdluardle asassara, táuna Aggaiame Kri- 19. 15.
-stusimut ugperĸârtoĸ. 6 Mâria inûvdluardle ulapíkaluaĸissoĸ
pivdluta. 7 Antrûniko Jûniarsilo inûvdluardlit erĸardlíka par-
-naerússaoĸatigigaluáka, táuko apustiline tusâmassáuput sujuniv-
-kutdlo Kristusimîtdlutik. 8 Ampiliarse inûvdluardle asassara Nâ-
-lagkákut. 9 Orpânuse inûvdluardle Kristusime piniaĸaterput,
Staggusilo asassara. 10 Apalase inûvdluardle Kristusime misili-
-gauvdluartoĸ. Aristûpulíkut ilagissait inûvdluardlit. 11 Herûtiût
inûvdluardle erĸardlera. Narsísúkut ilagissait inûvdluardlit Nâ-
-lagkamĩtut. 12 Truvfânalo Truvfûsalo inûvdluardlit Nâlagkamut
ulapítartut. Persise inûvdluardle asanartoĸ Nâlagkamut ulape-
-ĸissoĸ. 13 Rûvfuse inûvdluardle Nâlagkame ĸinersimassoĸ arnâlo Mák. 15,21.
uvangátaoĸ arnarissara. 14 Asungkrito Filîgûtdlo Hermâsilo Pâ-
-trûpalo Hermîsilo inûvdluardlit ĸatángutivutdlo táukunanĩtut.

15 Filûlugo Jûlialo Nêriusilo najâlo Olumpalo inûvdluardlit ivdler-
1 Kor. 16,20. -nartutdlo táukunanĩtut tamarmik. 16 inûvdluarĸoĸatigîgitse ku-
2 Kor. 13,12. 1 Tas. 5,26. -ningmik ivdlernartumik. Kristusip ilagîgsaisa inûvdluarĸuvâse.
1 Pît. 5,14. 17 oĸaorĸigsârpavsile, ĸatángutíka, imáitut sianigerĸuvdlugit:
ajoĸersût ilíniagarse agssortordlugo agssuarîgsitsissut mamiatsag-
-titsissutdlo; táuko nigorsigik. 18 taimáitut nâlagarput Jîsuse Kri-
Fil. 3,19. -stuse kivfartorfigíngingmássuk, kisiáne nássatik, ilimasúngitsutdlo
ũmatait sagdloĸítartarpait oĸautsinik tusaruminarsagkanik piv-
-dluarnerainernigdlo. 19 nâlagssusersile tamarmik tusâmavât, tai-
-máitumik tipaitsûtigâvse. ilisimassôrĸuvavsile ajúngitsunut, ajor-
-tunutdle poĸêrĸuvdluse. 20 Gûtivdle erĸigsisaissup Sãtane ase-
-rorterasuásavâ isigkavse atãnut. nâlagkavta Jîsusip Kristusip
sáimáunerata najordlise.
ap. sul. 13,1. 21 Timũtiusip piniaĸatima inûvdluarĸuvâse Lũkiusivdlo Jâ-
— 17,5. -sunivdlo Susipâterivdlo erĸardlima. 22 uvanga Tertiuse agdlag-
— 20,4. -kanik mákunínga agdlagtunga inûvdluarĸuvavse Nâlagkákut. 23 Gâ-
ap. sul. 20,4. -jusip inûvdluarĸuvâse, uvangalo ilagîgsutdlo tamarmik igdlusíma-
— 19,22. -vivta. Erastusip inûvdluarĸuvâse igdlorpagdlup akigssautainik
1 Kor. 1,14. 2 Tim. 4,20. pârssissup Kuartusivdlo ĸatángutivta. 24 nâlagkavta Jîsusip
Kristusip sáimáunerata najordlise tamavse. ãman.
Jût. 24 t. 25 ivnale ilivsínik aulajangersitsigínaussoĸ îvangkîlio oĸautigi-
Evf. 3,20 t. -ssara oĸáussutdlo Jîsuse Kristusimik migssiliordlugo, sarĸúmer-
-sitardlo migssiliordlugo ángigissaugaluaĸ uvdloĸalerĸârneranit
issertugaĸ, 26 mãnale erssersoĸ pruvfîtitdlo agdlagaisigut Gûtip
ítuínartup inássutâ maligdlugo akimángitsunut tamanut nalu-
1 Tim. 1,17. -naersimassoĸ ugperníkut nâlagtúngorĸuvdlugit: 27 Gûte táuna
ilisimatûtuaĸ Jîsuse-Kristusíkut nâlangnarsile nâgssáungitsumik.
ãman.

Paulusip
Korintumiunut agdlagai sujugdlît.

kapitale 1.

Gûtip ilagîgsai Korintumiussut Gûtimut erĸigsiserĸuvdlugitdlo ĸujássutigalugitdlo oĸaor-
-ĸigsârai agssuarîgsoĸarĸunagit, ássigîgsumigdle erĸarsarĸuvdlugit, Kristusip sâni-
-ngassuliauik oĸauseĸ ánagtut Gûtimit píssautigingmássuk ilisimássutigalugulo.

1 Pauluse Gûtip perĸussânik ĸaerĸusimassoĸ Jîsuse-Kri- 2 Kor. 1,1.
-stusimut apustiligerĸuvdlugo ĸatángúputdlo Sustinîse 2 Gûtip ap.sul. 18,17.
ilagîgsainut Korintumiussunut Jîsuse-Kristusíkut ivdlernarsagau-
-ssunut, ivdlernartunut ĸaerĸusimassunut, nâlagkavtínik táukualo
uvagutdlo nâlagkavtínik Jîsuse-Kristusimik arĸagut tordlorfiging-
-nigtut sume nalingínarme ítut iláugutdlugit: 3 Gûtip atâtavta Rûm. 1,7.
Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sáimautdlise erĸigsisitdlusilo.
4 Gûtivnut ĸujássutigítuinarpavse Gûtip sáimáunera Jîsuse-
Kristusíkut ilivsínut túniússaĸ pivdlugo, 5 táussumûna pisũngo-
-ravse tamanik: oĸautsinik tamanik ilisarssinernigdlo tamanik; 2 Kor. 8,7.
6 tássa Kristusimik nalunaiaut aulajangersagaungmat ilivsíne, 7 su-
-mik tunissúmik sáimáunermik ajorssarungnaersitdluse ilivse nâ-
-lagkavta Jîsusip Kristusip sarĸúmernigssânik utarĸissuse; 8 táu- 1 Tas. 5,23 t.
-ssuma aulajangersísavâsísaoĸ naggatigssamut agdlât agssuarnai-
-sitdluse nâlagkavta Jîsusip Kristusip uvdlugssâne. 9 ilumôr-
-poĸ Gûte, táussumûna ĸaerĸusimavuse ernera Jîsuse Kristuse
nâlagarput ilagerĸuvdlugo.
10 oĸaorĸigsârpavsile, ĸatángutíka, nâlagkavta Jîsusip Kristu-
-sip arĸa pivdlugo, tamavse ássigîgsumik oĸalugtarĸuvdluse ag- Fil. 2,2.
-ssuarîgsoĸarĸunagulo ilivsíne, kisiáne nãmagtúngúsassuse ássigîg-
-sumik erĸarsardluse ássigîgsumigdlo isumaliordluse. 11 Klûíkut
nalunaerfigingmánga ilivse pivdluse, ĸatángutíka, saĸitsáutoĸartar-
-tuse únerdluse. 12 imáitordle pivara: ilavsínik ima oĸartoĸartar-
-mat: uvanga Paulusíkut ilagãnga, imalũnît: uvanga Apulusíkut 3,4.
ilagãnga, imalũnît: uvanga Kîvfarsíkut ilagãnga, imalũnît: uvanga
Kristusíkut ilagãnga. 13 Kristuse avgorpa? Pauluse ilivse pivdluse
sáningassulingmut kikiagtugaunerpa? Paulusivdlũnît arĸanut ilá-
-ngutitdluse kuisimavise? 14 Gûte ĸutsavigâra, Krispusilo Gâjusilo ap. sul. 18,8.
kisîsa ilivsíne kuigavkit, 15 oĸartoĸarĸunago ativnut ilángutitdlugit Rûm. 16,23.
kuississunga. 16 kisiáne ãma Stivfânap inoĸutai kuiváka, avdlamik 16,15.
kuissigama erĸáingilanga.

17 mássa Kristusip autdlartíngilânga kuisserĸuvdlunga, kisiáne
îvangkîlio oĸalûtigerĸuvdlugo; ilisimatût oĸausînik písángitsunga
1,23. 24. Kristusip sáningassulia píkunartuerorĸunago. 18 mássa oĸauseĸ
2 Kor. 2,15. sáningassulingmik támartut sianîtsorpatdlagsorât, uvagutdle ánag-
Is. 29,14. -tugut Gûtimit píssautigârput. 19 agdlagsimangmat: ilisimatût
ilisimássusiat piunêrúkumârpara, sianisûtdlo sianíssusiat pîarumâr-
-para. 20 nauk ilisimatût? nauk agdlagkanik ilisimassut? nauk
silap matuma kigdlisiuigajugtue? silap matuma inuisa ilisimássu-
-siat Gûtip sianĩssusíngortínginerpâ? 21 mássa silap inuisa ilisi-
-manermit Gûte ilisaríngingmássuk ilisimássusiagut, tauva Gûtip
iluarâ ugpertut ánagtíkumavdlugit oĸalũssiníkut sianîtsorpatdlag-
-túkut. 22 mássa Jûtit nalunaerĸutinik piumáinarput, Grĩkeritdlo
ilisimanartorsiorput; 23 uvagutdle oĸalussíssutigârput Kristuse sá-
-ningassulingmut kikiagtugaĸ Jûtit maniatsautigissât Grĩkeritdlo
sianîtsorpatdlagsorissât; 24 ĸaerĸusimassunutdle Jûtiunersunutdlũ-
-nît Grĩkeriunersunutdlũnît oĸalũssíssutigârput Kristuse Gûtimit
píssauneĸ Gûtimit ilisimássut. 25 mássa sianîtsorpatdlagtut Gûtimit
pissut ilisimássuseĸarnerúput inungnit, sángîtsorpatdlagtutdlo Gû-
-timit pissut nakũssuseĸarnerúput inungnit. 26 ĸaerĸusimássuserse
sianiginiarsiuk, ĸatángutíka: uvingnup pîsigut ilisimassut amerdlá-
-ngitsut, píssaussut amerdlángitsut, pingârtut amerdlángitsut,
27 kisiáne silamiune sianîtsorpatdlagtut Gûtip ĸinerpai ilisimatût
pakatsisarumavdlugit, silamiunilo sángîtsut Gûtip ĸinerpai nakû-
-ssut pakatsisarumavdlugit, 28 silamiunilo pingãngitsut asigínag-
-katdlo Gûtip ĸinerpai sũngitsutdlo, sûssut sûjungnaersíkumav-
Evf. 2,9. -dlugit, 29 uvinilingmik usorssitsârtoĸarĸunago Gûtip sâne. 30 táu-
-ssumûna ilivse Kristuse-Jîsusimĩpuse, táuna Gûtimit ilisimássu-
-tigârput iluarssuseĸarfigalugulo ivdlernarsíssutigalugulo uterti-
Jer. 9,23 f. -táussutigalugulo: 31 imáitoĸ pivdlugo, sôrdlo agdlagsimassoĸ: u-
-sorssitsârumassup Nâlagaĸ usorssitsautigiliuk.

kapitalit 2.

Gûtip nalunaiautâ oĸautigigamiuk táukunúnga, ilisimatût oĸausînik nâlagkuminarsag-kanik píngitsoĸ, kisiáne anerneĸ píssaunerdlo misingnartitdlugit; ilisimássutdle Gûtip anernermigut sarĸúmersitâ anerníkutdlo ítumik misigssortariaĸartoĸ oĸalûtigissag-ssaussoĸ anernermut atassune.

1 uvangale tikíkavse, ĸatángutíka, Gûtip nalunaiautâ ilivsínut
oĸautigalugo, oĸautsivkutdlũnît ilisimássutsivkutdlũnît malungna-
-rumavdlunga píngilanga, 2 isumángínama suna avdla ilivsíne ilisi-

-majumavdlugo, kisiáne Jîsuse Kristuse, mássalo sáningassulingmut
kikiagtugaussoĸ. [3]najorpavsilo sángîtsûvdlunga mianerssordlu-
-ngalo ûlingârdlungalo; [4]oĸautsíkalo oĸalũssissarníkalo ilisimatût 2,13.
oĸausînik nâlagkuminarsagkanik píngitdlat, kisiáne anerneĸ píssau-
-nerdlo misingnartitdlugit, [5]ugperssuserse inuit ilisimássusiánik
píssuseĸarĸunago, kisiáne Gûtip píssauneranik. 1 Tas. 1,5.
[6]ilisimássutdle oĸalûtigârput inersimassune, mássale ilisimá-
-ssut silap matuma pigíngisâ silap matuma nâlagaisalũnît sûjung-
-naersugssat pigíngisât; [7]kisiáne ilisimássut Gûtip pia oĸalûtigâr-
-put ángigissamut ilángússaĸ issertugaugaluaĸ Gûtip uvavtínut Evf. 3,5.
nâlangnautigssamârtitâ uvdloĸángíkatdlarmat, [8][ilisimássut] silap Rûm. 16,25.
matuma nâlagaisa tamarmik ilisaríngisât; mássa ilisarigaluaruníko
Nâlagaĸ nâlangnarneĸ sáningassulingmut kikiagtúngerĸajaĸât; [9]ki-
-siáne sôrdlo agdlagsimassoĸ: issip takúngisáinagâ siutivdlo tusá- Is. 64,4.
-ngisáinagâ inûvdlo ũmámiugíngisáinagâ Gûtip asassiminut piarêrsagâ
[oĸalûtigârput]. [10]uvavtínutdle Gûtip sarĸúmersípâ anernermigut;
anernerup tamaisa kigdlisiortarmagit Gûtip itíssusînut agdlât.
[11]kiame inuit ilâta ilisimavai inûp pê, inûp anernerata táussumanĩtup
kisime ilâ? taimátaoĸ Gûtip pê avdlap ilisimángilai, kisiáne Gûtip Mat. 11,27.
anernerata. [12]uvagutdle anerneĸ silamiussoĸ pisâríngilarput, kisiáne
anerneĸ Gûtimit pissoĸ, ilisimarĸuvdlutigik Gûtip uvavtínut túniússai.
[13]tamákulo oĸalûtigâvut, oĸautsinik inuit ilisimatût ajoĸersûtigi- 2,4.
-ssainik pinata, kisiáne anernerup ivdlernartup ajoĸersûtigissainik,
anerneruvdlo pê navsuiarpavut anernerup pînik. [14]inûvdle tarni-
-mut atassup ilagsissaríngilai Gûtip anernerata pê; sianîtsorpat-
-dlagsorai ilisarinerdlo saperdlugit, anerníkut ítumik misigssor-
-tariaĸarmata. [15]anernermutdle atassup sût tamaisa misigssor- Juán. 14,17.
-tarpai, nangminerdle misigssortigssaĸarnane. [16]kiame Nâlagkap Is. 40,13.
isumâ ilisarâ ilitsersorsínauvdlugo? uvagutdle Kristusip isumânik Rûm. 11,34.
peĸarpugut.

kapitalit 3.

saĸitsáutardlutigdlo agssuarîgsarmata uviningmut atassûtíkai ajoĸersortaitdlo kivfáu-
-ssusîsigut nalunaerdlugit; avdla túngaviliúneĸarsínáungitsoĸ, kisiáne túngaviliuterî-
-gaussoĸ Jîsuse Kristuse; kristumioĸatigît Gûtip nâlagfiutigissai ilisimatûsorissoĸá-
-sángitsut, ilisimássut silap matuma pia Gûtime sianîssutaungmat.

[1]uvangalo, ĸatángutíka, taimane oĸalugfigisínáungilavse aner-
-nermut atassûtitdluse, kisiáne uviningmut atassûtitdluse, Kristu-
-sime merdlertúngûtitdluse. [2]ímungmik ímipavse neĸigssamik Epr. 5,12. 1 Pît. 2,2.

pinase, saperavse taimane; sulilo tamássa saperpuse, 3 sule uvi-
1,11 t. -ningmut atassùgavse. mássa angnerússivdlusilo saĸitsáutardlu-
11,18. Gal. 5,20. -silo agssuarîgsaravse, tauva uviningmut atassùvdluse inuit iler-
2 Kor. 12,20. -ĸuisigut saĸisínarpuse ilâ? 4 mássa ilarse oĸarângat: uvanga Pau-
-lusíkut ilagãnga; áipâlo: uvanga Apulusíkut ilagãnga; tauva uvining-
-mut atassùvuse ilâ? 5 Pauluse kinaungmat? Apulusilo kinaungmat?
Rûm. 12,3. kivfáuput, táukunatigut ugpertúngorpuse, mássalo Nâlagkap táuku-
-núnga ingmíkut tuníssutigissai migssiliordlugit. 6 uvanga íkússui-
-vunga, Apuluse matsagterivoĸ, Gùtile naujartortitsivoĸ. 7 taimáitu-
-mik íkússuissordlũnît matsagterissordlũnît píngitdlat, kisiáne Gùte
naujartortitsissoĸ. 8 íkússuissordle matsagterissordlo atausiúput;
tamarmigdle ingmíkut akigssarsísáput ingmíkut suliniarnertik mig-
-ssiliordlugo. 9 uvagúme Gùtip sulioĸatigâtigut; ilivse tássa Gù-
-tip nautsîvia, Gûtip igdluliâ.

10 Gùtip sáimáunera uvavnut túniússaĸ migssiliordlugo tú-
-ngavilîvunga igdluliortutut ilisimassutut; avdlap ĸarmaivigissarâ.
nalingínardle sianiginiardle ĸanoĸ ítumik ĸarmaigune. 11 avdla tú-
Evf. 2,20. -ngaviliúneĸarsínáungingmat, kisiáne táuna túngaviliuterîgaĸ, tássa
Jîsuse Kristuse. 12 túngavingmutdle táussumúnga ĸarmaissoĸar-
-pat kûltimigdlũnît sîlvimigdlũnît ujarĸanigdlũnît erdlingnartunik
ĸissungmigdlũnît ivigkanigdlũnît karrîarnikunigdlũnît, 13 tauva na-
-lingínaup ingmíkut suliâ erssísavoĸ, ugdlugssap nalunaitdliumâr-
-mago; mássa ingnerme sarĸúmerumârpoĸ, nalingínauvdlo suliâ
ĸanoĸ ínersoĸ ingnerup misilísavâ. 14 kia nalingínaup suliâ tássu-
-nga ĸarmagâ aulángigpat, táuna akigssarsísavoĸ; 15 kiale suliâ ûg-
Jût. 23. -pat, táuna aserortôrumârpoĸ; nangminerdle ánásavoĸ, ima kisiá-
-ne: sôrdlo ingníkut.
6,19. 16 naluvise Gûtip nâlagfiutigigâse? Gùtivdlo anernerata ini-
2 Kor. 6,16. Evf. 2,21. -gigàse? 17 Gûtip nâlagfiutânik aseruissoĸarpat táuna Gûtip ase-
-rúsavâ; ivdlernarmat Gûtip nâlagfiutâ, tamássa ilivse. 18 ingmi-
-nik sagdloĸitartoĸángíkile; nalingínaĸ ilarse silame matumane
ilisimatûsorissoĸ sianîtsúngordle ilisimalerĸuvdlune; 19 ilisimássut
silap matuma pia Gûtime sianîssutaungmat; agdlagsimangmat:
Jûp. 5,13. ilisimatût pissarissarpai perĸusersûneráne; 20 ãma ima: ilisimatût
tugs. 94,11. erĸarsautait Nâlagkap nalúngilai piúngitsut. 21 tamána pivdlugo
inuit usorssitsautigísángilase, tamaisa pigigavsigik: 22 Paulusilũnît
Apulusilũnît, Kîvfarsilũnît silarssuardlũnît, inûnerdlũnît toĸulũnît,
mãnákut ítutdlũnît piumârtugssatdlũnît, tamaisa pigâse. 23 iliv-
-sile Kristusip pigâse, Kristusilo Gûtip pigâ.

kapitalit 4.

ilagîngne ajoĸersuissûssut ĸanoĸ isumaĸarfigissariaĸartut; Korintumiut angnerujuma-
-tũssusiat agssuardliutigingâraluardlugo taimáitoĸ îvangkîliúkut ĸitornartârissamisut
oĸaorĸigsârai malingniarĸuvdlune, sôrdlútaoĸ Timũtiusip erĸaisíkatdlásagai.

1 ima isumaĸarfigissariaĸarpugut: Kristusip kivfaisut ángi-
-gissanigdlo Gûtip pînik piligtaussutut. 2 imáipordlo: piligtat ili- 1 Pît. 4,10.
-maginеĸartarput ilumũsassut. 3 uvangale mikigâra ilivsíne erĸar-
-tũneĸaraluaruma inuitdlũnît erĸartũssiviáne; mássa ingminigdlũ-
-nît erĸartũngilanga. 4 erĸarsautima pasigdlíngíkaluarpãnga, ta-
-mánale iluartûtitáussutigíngilara; kisiáne Nâlagaĸ erĸartũssissi-
-gâra. 5 tamána pivdlugo erĸartũssinavêritse pivfigssáungikatdlar-
-titdlugo, Nâlagaĸ tikisínago; táussuma târtume issertugkat ĸau-
-massumut pisíkumârpai ũmatitdlo pilerssârutait erssersitdlugit;
tauva nalingínaup ingmíkut nersornautigssane piumârpâ Gûtimit. Rûm. 2,29.
6 tamákule oĸautigissáka uvavnut Apulusimutdlo migssiliũ-
-páka, ĸatángutíka, ilivse pivdluse, ilíniarfigerĸuvdluta isumalior- Rûm. 12,3.
-ĸunase agdlagsimassut ĸímutdlugit, ingmivsínut angnerujumatôr-
-ĸunase kinaussordlũnît pivdlugo. 7 kiame angnerutípâtit? suna
pigaiuk túniússatut pisâríngisat? túniússatutdle pisârigagko suv-
-dlutit usorssitsârpit pisârtíneĸángitsutut? 8 kârsitdlarêrpuse, pi-
-sũngorêrpuse, uvagut ilaginata nâlagauvuse; nâlagaorĸunaralua-
-ĸausime uvagútaoĸ ilivsínut nâlagaoĸatigerĸuvdluta. 9 isumaĸar-
-pungame Gûtip uvagut apustiliussugut nikanarnigssángortíkâtigut, Rûm. 8,36.
sôrdlo toĸutagssat; mássa silamiunut issigingnâgagssiaulerpugut
íngilinutdlo inungnutdlo. 10 uvagut sianîtsûvugut Kristuse piv-
-dlugo, ilivsile sianisûvuse Kristusime; uvagut sángĩpugut, ilivsile
nakûvuse; ilivse atarĸissauvuse, uvagutdle asigínagauvugut. 11 sule
tássardluínaĸ kâgtarpugut ĸilalersardlutalo tamaĸaratalo tigdlung- 2Kor.11,27 t.
-neĸartardlutalo inigssaisuavdlutalo, 12 erdloĸivdlutalo sulissaraugut
nangmineĸ agssavtínik. oĸarneĸartugut pivdluarĸussivugut, ĸinu-
-gineĸartugut ilalârpugut, ĸaĸajarineĸartugut oĸaorĸigsaivugut.
13 sule tamássa silarssûp salingnikuisut ípugut tamarmik igitaisut.
14 tamákunínga agdlángilanga pakatsisarumavdluse, inerter-
-pavsile ĸitornavtut asanartutut. 15 uvníme ĸulinik tûsintilingnik 1 Tas. 2,11.
perorsaisseĸaraluaruvse Kristusimĩssutsivsigut, taimáitoĸ amerdla- Gal. 4,19.
-sûnik atâtaĸángilase; uvanga îvangkîliúkut ĸitornartârigavse Kri-
-stuse-Jîsusíkut. 16 taimáitumik oĸaorĸigsârpavse: malingniar- 11,1.
-singa. 17 tamánalo pivdlugo Timũtiuse ilivsínut autdlartípara, 16,10.

táuna Nâlagkákut ĸitornarissara asanartoĸ ilumôrtoĸ, táussuma
erĸaisísagâse Kristusimĩssutsivkut ingerdlavigissavnik, ĸanoĸ ta-
-magingne ajoĸersuissartunga ilagîgsune tamane. [18]ilaitdle ang-
16,7. -nerujumatũput uvavnut ornísángitsoraluse; [19]ornerĸajâlerpavsile
Jāk. 4,15. Nâlagkap iluarigpanga, tauvalo angnerujumatùt oĸausê pinagit pí-
-ssaunerat ilisariumârpara. [20]Gûtip nâlagauvfia oĸautsinik píssu-
-seĸángingmat, kisiáne píssaunermik. [21]suna piumavisiuk? or-
-pínguamigdlũnît pilerdlunga ornísanerpavse, asangningnermigdlũ-
-nît anernermigdlo ĸanilârtumik?

kapitalit 5.

ĸatángúmik taineĸartoĸ agssuarnangârtuliorsimassoĸ erĸartũsagât ilagîngnermingnit pêrsitdlugo, sêrnarsautimíníngûp timiussagssiaĸ tamât sêrnartítarmago.

[1]tusâmatdlarpâse uverssaissoĸartuse, mássalo uverssaissoĸar-
3 Môr. 18,7 t. -tuse Gûtimik nalussune agdlât tusarneĸarneĸ ajortumik: atautsip
angúme nulia pigâgôĸ. [2]taimáitoĸ angnerujumatûvuse angneru-
-ssumik aliasúsagaluardluse, taimailiortoĸ ilivsínit pêrsíneĸarĸuv-
Kul. 2,5. -dlugo. [3]uvangale timivkut peĸángíkaluartunga, anernivkutdle
najornigtunga, taimailiortoĸ táuna najornigdlungalusôĸ erĸartũ-
-ssauterêrpara [ima]: [4]nâlagkavta Jîsusip Kristusip arĸa tunâra-
-lugo ilivse anerneralo katisimatitdluta nâlagkavtalo Jîsusip Kri-
-stusip píssaunera ilagalugo [5]táuna Sãtanimut pisíkumavdlugo
1,8. uvingnup perdlugssânik, anerneĸ ánarĸuvdlugo Nâlagkap Jîsusip
Gal. 5,9. uvdlugssâne. [6]usorssitsârnerdlugpuse. naluvise sêrnarsauti-
-miníngûp timiussagssiaĸ tamât sêrnartítarâ? [7]taimaingmat sèr-
-narsautitoĸaĸ pîarsiuk anitdlugo timiussiagssaulerĸuvdluse nutâĸ;
sèrnaĸángitsûgavsime. uvavtínútaoĸ savâraĸ pôrskisiutigssarput
toĸutaungmat, tamássa Kristuse. [8]tamána pivdlugo nagdliússi-
-niarta sêrnarsautitorĸamik pigissaĸarnata iluáissutsivdlo ajorssut-
-sivdlo sêrnarsautãnigdlũnît pigissaĸarnata, kisiáne ĸaumassumĩ-
-ssutsip ilumôrssutsivdlo sêrnaĸángitsuánik pigissaĸardluta.

[9]agdlagfigâvse [taimane] agdlagkavkut uverssaissut ilagissar-
-ĸunagit. [10]kisiáne píngitdluínarpáka silap matuma uverssaissue
piumatûilũnît arsaissuilũnît Gûtipilugsiortuilũnît; taimaigpat silar-
-ssuaĸ ĸimáinagagssarerĸajaĸârse. [11]imáitutdle ilagissarĸunagit
mãna agdlagfigâvse: ĸatángúmik taineĸartoĸ uverssaissûgpatdlũnît
piumatûgpatdlũnît Gûtipilugsiortûgpatdlũnît oĸarnigtûgpatdlũnît i-
-merajugtûgpatdlũnît arsaissûgpatdlũnît, taima ítoĸ nereĸatigísá-

-ngilarsilũnît. [12]suvdlungame ilagíngisavut erкartũsagíka? nâgga;
ilagissavut ilivse erкartũsigik. [13]ilagíngisavutdle Gûtip erкartũku-
-mârpai. ajortoк ilivsínit pêrsísiuk. 5 Môr. 17,7.

kapitalit 6.

agssuardliutigigâ, кatángutigît saкitsáutarmata ugpíngitsunut erкartûtitdlutik agdlât; uverssaineк кimarratigalugo timitik tamatigut ivdleriniásagait, anernerup ivdlernartup nâlagfiutigingmagit.

[1]ilarse áiparminut pasigdliuteкarune, кanoк ilivdlune saкit-
-saigínáusava iluaitsunut pivdlune, ivdlernartunutdlo pinane? [2]na-
-luvise ivdlernartut silarssuaк erкartũkumârât? silarssuardle er-
-кartũkumâravsiuk, mingnerit erкartũssíssutigísavdlugit кíngarкú-
-narpise? [3]naluvise íngilit erкartũkumârivut? ímaкale inûnerup
matuma pê? [4]tauva inûnerup matuma pè pivdlugit erкartũssive-
-кartitsísagângavse ilagîgsune asigínagkat ivertítarpase [erкartũ-
-sserкuvdlugit]. [5]taima oкarpunga pakatserкuvdluse. ilisimatû- 15,34.
-mik atautsimigdlũnît ilaкángínerpise кatángutime akornáne er-
-кartũssineк sapíngitsumik? [6]kisiáne кatángutigît saкitsáutarput,
mássalo ugpíngitsunut pivdlutik. [7]matumûnalũnît inortûvuse:
ilavsínut saкitsauteкartaravse. sôк iluarnerutíngilisiuk iluaitsu-
-liorfigititdluse? sôк iluarnerutíngilisiuk pinerdlugfigititdluse? [8]ki-
-siáne iluaitsuliorpuse pinerdlugdlusilo, mássalo кatángutivsínut.
[9]naluvisilũnît iluaitsut Gûtip nâlagauvfia kingornússarísángíkât? Gal. 5,19. 21.
támarteкinase: uverssaissutdlũnît Gûtipilugsiortutdlũnît arnaunig- Rûm. 1,29 tt.
-dlitdlũnît inûvdluapilugtutdlũnît mumingassumigdlũnît kángunartu-
-liortut [10]tigdligtutdlũnît piumatûtdlũnît imerajugtutdlũnît oкarnig-
-tutdlũnît arsaissutdlũnît Gûtip nâlagauvfia kingornússarísángilât.
[11]taimáitunigdlo ilaкarsimagaluarpuse; uvfarsimavusile ivdlernar-
-sagauvdlusilo iluartûtitauvdlusilo Nâlagkap Jîsusip arкagut Gûtiv-
-talo anerneragut.

[12]tamanik iliorsínauvunga, kisiáne ilait iluaкutáungitdlat; ta- 10,23.
-manik iliorsínauvunga, kisiáne sumut kivfaritísángilanga. [13]neкig-
-ssat aкajarкumut atugagssáuput, aкajarordlo neкigssanut atugag-
-ssauvoк; Gûtivdle tamáko tamaisa atorungnaersísavai. kisiáne time
uverssainermut atugagssáungilaк; Nâlagkamutdle atugagssauvoк,
Nâlagardlo timimut atorpoк. [14]Gûtivdle Nâlagaк makitíkamiuk Rûm. 8,11.
uvagútaoк makitíkumârpâtigut píssaunermigut. [15]ilisimángilisigik 2 Kor. 4,14.
timise Kristusip avatigigai? tauva Kristusip avatai tigúsanerika 12,27.
uverssartumut avatigssiutdlugit? ajornaкaoк. [16]ilisimángilisiug-

-dlũnît uverssartumik átaveĸartup táuna timeĸatigigâ? táukugôĸ
1 Môr. 2,24. Mat. 19,5. mardluk uviniúsangmata atausеĸ. [17] Nâlagkamigdle átaveĸartup
táuna anerneĸatigâ. [18] uverssaineĸ ĸimarratigisiuk. inûp ajor-
-tulinerisa nungutdlutik timâta avatânĩtoĸ pissarpât, uverssaissor-
3,16. -dle ajortulioraraoĸ nangmineĸ timiminut. [19] ilisimángilisigigdlũnît
2 Kor. 6,16. timise anernerup ivdlernartup iluvsínĩtup Gûtimit pissavse nâlag-
7,23. -fiutigigai, ingmivsínigdlo pigíngitsuse? [20] mássa akisûmik pisia-
-rineĸarpuse; taimáitumik Gûte nâlangnartísiuk timivsigutdlo a-
-nernivsigutdlo, táuko Gûtip pigai.

kapitalit 7.

nuliarîngneĸ pivdlugo oĸáussutit nuliarîgsunutdlo áipaĸángitsunutdlo uvigdlarnernutdlo; áipagdlitdle ugpertûssut avísángitsut, nalingínardlo ĸanoĸ isivdlune kipineĸartûvdlu-nilũnît kipineĸángitsûvdlunilũnît kivfauvdlunilũnît ĸaerĸuneĸarame taimaigínásassoĸ Gûte najortigalugo.

[1] uvavnut agdlagkase pivdlugit [ima akivavse]: inuk iluanã-
-savoĸ arnaĸ tutíngíkuniuk. [2] kisiáne uverssainiarneĸ pivdlugo
angutit nungutdlutik nangminermingnik nuliaĸardlit, arnatdlo nu-
-ngutdlutik nangminermingnik uveĸardlit. [3] angutip nulê ilagsiliuk
ilerĸugssamisut; taimátaoĸ arnap uvine. [4] uvilik timiminut nâ-
-lagáungilaĸ, kisiáne uvia; taimátaoĸ nulialik timiminut nâlagáu-
2 Môr. 19,15. -ngilaĸ, kisiáne nulia. [5] erdligûteĸatigîngnase pigitse [nuliarîg-
-suse], kisiáne ĸilánguamik piumavdluse isumaĸatigîgkângavse, îsí-
-ngíniarneĸ tugsiarnerdlo kisîsa pigatdlarumavdlugit; tauvalo ki-
-ngumut peĸatigîleritse, Sãtanimut ússerĸunase nununeĸ ajuler-
-ssutsivsigut. [6] tamána oĸauserâra akuerĩnardluse, inássutigalugo
píngilanga. [7] mássa inuit tamaisa taimaerĸugaluarpáka sôrdlo u-
-vanga ítunga; kisiáne nungutdlutik ingmíkut tunísssúmik sáimáu-
-nermik Gûtimit pissaĸartarput, ilait avdlamik, ãma ilait avdlamik.
[8] áipaĸángitsutdle uvigdlarneritdlo [ima] oĸáupáka: iluanãsá-
-put taimaigínarunik sôrdlo uvanga ítunga. [9] kisiánile nununeĸ
ajulĩnarunik áipanigdlit; áipanigdlune pileritsáinarnermit iluarnerung-
-mat. [10] áipagdlitdle uvanga pinanga Nâlagkap [ima] perĸuvai:
Mat. 5,32. uvigdlup uvine avísángíkâ; [11] (avíkaluaruniugdle uveĸángisínardle,
uvinilũnît sáimarsarĸigkiliuk;) ãma nuliagdlup nulê autdlarĸúsángíkâ.
[12] avdlanutdle Nâlagaĸ pinane uvanga oĸarpunga: ĸatángutit ilât
ugpíngitsumik nuliaĸarune, táussumalo najuínarumagpane autdlar-
-ĸúngíkiliuk. [13] ãma arnaĸ ugpíngitsumik uveĸarune, táussumalo
najuínarumagpane autdlarĸúngíkiliuk. [14] mássa angut ugpíngitsoĸ
nuliamigut ivdlernarsivoĸ, arnardlo ugpíngitsoĸ uvimigut ivdler-

-narsivoĸ; taimáingigpat ĸitornase mingugtôrĸajaĸaut, kisiánile
ivdlernarput. 15 kisiáne ugpíngitsoĸ avíkumagune avíkile; ĸatángut
angutdlũnît arnardlũnît kivfautitáungingnat taimáinigssamigut; ki-
-siáne erĸigserĸuvdluta Gûtip ĸaerĸuvâtigut. 16 sumíme, ivdlit ar-
-naĸ, ilisimásavit uvît ánáukumârnerit? ivdlitdlũnît angut, sumit
ilisimásavit nuliat ánáukumârnerit? 17 kisiáne nalingínaĸ ĸanoĸ 3,5.
Gûtip avguarfigigâne, ĸanordlo Nâlagkap ĸaerĸugâne, taima saĸi- Rûm. 12,3.
-gile; taimalo perĸussissaraunga ilagîgsune tamane. 18 kipineĸar-
-tûvdlune ĸaerĸusimassoĸ kipineĸángitsûniarnavêrile; kipineĸá-
-ngitsûvdlune ĸaerĸusimassoĸ kipitínavêrile. 19 kipineĸarneĸ sũ- Gal. 5,6.
-ngilaĸ, kipineĸángínerdlo sũngilaĸ, kisiáne Gûtip inássutai ma- 6,15.
-leruardlugit. 20 nalingínaĸ ĸaerĸusimássutsiminîgínardle, ĸanoĸ 7,24.
isivdlune ĸaerĸuneĸarame, 21 kivfauvdlutit ĸaerĸuneĸaruvit isu-
-manerdlûtigísángilat; kisiáne kivfaujungnaersínaugaluaruvitdlũnît
angnerussumik atoruk. 22 mássa kivfauvdlune ĸaerĸuneĸartoĸ Nâ-
-lagkamêrĸuvdlugo, táuna Nâlagkap kivfaujungnaersitarâ; taimá- Rûm. 6,18.
-taoĸ kivfaunane ĸaerĸuneĸartoĸ Kristusip kivfarâ. 23 akisûmik 6,20.
pisiarineĸarpuse; inungnut kivfaritínavêritse. 24 nalingínaĸ ĸanoĸ 7,20.
isivdlune ĸaerĸuneĸarame, ĸatángutíka, taimaigínardle Gûte najor-
-tigalugo.

25 niviarsiatdle pivdlugit Nâlagkamit inássuteĸángilanga, isu-
-maliûtiga kisiat nalunaerpara Nâlagkamit nagdligtorneĸartunga
ilumôrĸuvdlunga. 26 taimáitumik isumaĸarpunga mána ajúngitso-
-ralugo ajornartoĸ mãnákut ítoĸ pivdlugo: inuk iluanãsasoralugo
taimaigínarune. 27 nuliaĸaruvit avitíniarnak; nuliaĸángíkuvit nu-
-liagssarsiniarnak. 28 kisiáne áipanigkaluaruvit ajortuliúngilatit; ãma
niviarsiaĸ áipanigkaluarune ajortuliúngilaĸ; kisiáne uvingnup pî-
-sigut nâgdliûteĸásáput taimáitut. uvangale ĸajagssũniarpavse.
29 imánale oĸarpunga, ĸatángutíka: uvdlugssat kingorna sivikíput;
nuliaĸaraluartut nuliaĸángitsutut ísassut, 30 ĸiassutdlo sôrdlo ĸiá-
-ngitsut, tipaitsugtutdlo sôrdlo tipaitsúngitsut, pisissutdlo sôrdlo
pigingníngitsut, 31 silavdlo matuma pînik atuissut sôrdlo atuíngit-
-sut; silap matuma píssusia pèrumârmat. 32 isumanerdlorĸúngí- 1 Juán. 2,17.
-kaluarpavsile. áipaĸángitsup isumaliûtigissarpai Nâlagkap pè,
ĸanoĸ ilivdlune Nâlagkamut iluaritísagame; 33 áipaĸartuvdle isu-
-maliûtigissarpai silap pê, ĸanoĸ ilivdlune nuliaminut iluaritísa-
-game. 34 ãma uviligdlo niviarsiardlo ingmíkut inûseĸarput: uve-
-ĸángitsup isumaliûtigissarpai Nâlagkap pê ivdlernarĸuvdlune ti-
-mimigutdlo anernermigutdlo; uveĸartuvdle isumaliûtigissarpai si-

-lap pê, ĸanoĸ ilivdlune uviminut iluaritísagame. 35 tamákule o-
-ĸauserãka ilivse nangmineĸ iluaĸutigssavsínik, napitíkumavdluse
píngilanga, kisiáne igpingnaitsôrĸuvdluse nakimaitsumigdlo Nâlag-
-kamĩtuínarĸuvdluse. 36 nalingínardle isumaĸarune niviarsiartane
igpingnarsilísasoralugo niviarsiatoĸauleraluarpat, taimalo pissaria-
-ĸarpat, tauva piumassaminik iliordle; ajortuliúngilaĸ, áipanigdlit
taimáitut. 37 avdlale ũmámigut aulajangersitsigune ajornartoríngí-
-namiuk, piumassaminigdlo iliorsínaugame, ũmámigutdlo sujúner-
-sûtigiguniuk niviarsiartane nulíssiutíkumanago, táuna iluartumik
iliorpoĸ. 38 tássa áipanigtitsissoĸ iluartumik iliorpoĸ, áipanigtit-
Rûm. 7,2. -síngitsordle iluarnerussumik iliorpoĸ. 39 uvilik inatsisitigut pit-
-sailissauvoĸ uvine inûtitdlugo; uvinile sinigpâlerpat piumassami-
-nik uvinigsínãngorpoĸ, kisiáne Nâlagkákut pigune. 40 pivdluarne-
-rúsavordle taimaigínarune, tássa isumaliútiga. isumaĸarpungale
uvangátaoĸ Gûtip anernera pigigiga.

kapitalit 8.

Gûtipilungnut tuníssutinik nerisínaugaluardlutik pisángitsut, ĸatángutitik sángîtsut mamiatsagterĸunagit.

1 Gûtipilungnutdle tuníssutit pivdlugit ilisimavugut, (tamav-
-tame ilisarssissûgavta; ilisarssineĸ angnerujumássutaussarpoĸ, a-
Gal. 6,3. -sangningnerdle ineriartûtaussarpoĸ. 2 nalingínardle sumik ilisima-
-sorissoĸ sule sumik ilisarissaĸángisáinarpoĸ nãmagtitdlugo; 3 na-
-lingínardle Gùtimik asangnigtoĸ táussuma ilisarâ). 4 tauva Gûtipi-
-lungnut tuníssutit nerissagssaunersut pivdlugit ilisimavugut Gûtipi-
-luk silame sũngingmat, atausĩnarmigdlo Gùteĸarmat avdlamik pe-
-ĸarnane. 5 mássame nauk Gûtinik taineĸartartut tássaugaluartut
ĸilangmilũnît nunamilũnît, (taimaingmatame: Gûtit amerdlaĸingmata,
nâlagkatdlo amerdlaĸingmata,) 6 taimáitoĸ uvagut atausĩnaĸ Gûti-
-gârput, tássa atâtaĸ, táussumánga sût tamarmik íput, uvagutdlo
Rûm. 11,36. táussumúnga itdluta; atausĩnardlo nâlagarârput, tássa Jîsuse Kri-
-stuse, táussumûna sût tamarmik íput, uvagutdlo táussumûna itdluta.
7 kisiáne ilâinait ilisarssissũput, ilaisale tarninik Gûtipilungmik na-
-lúngínerâne sule tamássa nerissarpait Gùtipilungnut tuníssutautit-
-dlugit; tauvalo tarnaisa nalúngíssusiat sángîtsoĸ mingugtûleraraoĸ.
8 neĸigssavdle ĸanoĸ itíngilâtigut Gûtime, ajúngínerúsángínavta neri-
-galuaruvta, ajornerúsanatalo neríngíkuvta. 9 mianerssoritsile pigí-
Rûm. 14,13. -náussuserse tamána sángîtsunut nâgkiússutigerĸunago. 10 mássa

ivdlit ilisarssissutit takunekaraluaruvit Gûtipilûp igdluane nerri-
-vingme igsiatitdlutit, tauva sángîtsup tarnâta nalúngíssusia na-
-kússagtísángínerpa Gûtipilungmut tuníssut neriumavdlugo? [11] tau-
-valo katángutit sángîtsok Kristusip tokússutigissâ támásavok ili- Rûm. 14,15.
-sarssíssutsit píssutigalugo. [12] taimale katángutivsínut ajortuliguvse
tarnaisa nalúngíssusiat sángîtsok kilerdlugulusôk, tauva Kristusi-
-mut ajortulivuse. [13] taimaingmat nekigssak katángúma maıniat- Rûm. 14,21.
-sautigigpago nekitúsáisagaluarpunga inûtitdlunga, katángutiga ma-
-miatsagtíkumanago.

kapitalit 9.

ingminut igdlersortok, apustiliugame kivfaujungnaersitauvdlunilo, taimáitordle apusti-
-lekatimisut pigínáussutse atúngíkine îvangkîlio avssiakutekartíkumanago, tamanutdlo
kivfautítok tamanutdlo tamalaussutut íniardlune tamatigut ilait ánáukumavdlugit; ar-
-paliútarfingme arpagtutut ajugauniakátáusassut ajugaussup pissagssâ niakorut ase-
-rujuitsok piniardlugo.

[1] apustiliúngínerpunga? kivfaujungnaersitáungínerpunga? nâ- 9,19.
-lagarput Jîsuse Kristuse takúngínerpara? Nâlagkame suliaríngí- 15,8.
-nerpavse? [2] avdlanut apustiliúngíkaluaruma ilivsínut taimáitûvu- 2 Kor. 3,2.
-nga, ilivse apustiliússutsivnik ugpernakutigigavse Nâlagkame.
[3] tamássa igdlersûtiga uvavnik erkartûssiniartunut. [4] nerigínauna-
-talo imersínáungínerpugut? [5] katángúmik arnamik nuliakardluta
angalasínáungínerpugut apustilekativtitut Nâlagkavdlo katángutai-
-sut Kîvfarsisutdlo? [6] uvangalo Barnapalo kisivta sulíngisínáu- ap. sul. 4,36.
-ngínerpugutdlûnît? [7] kiname tauva sorssungnermut kivfartor-
-niarpa nangminerminik akigssarsivdlune? kina vînekutilingmik
nautsîviliorpa ineritítainigdlo nerinane? kinalûnît savarpangnik pâr-
-ssiva savarpait ímuánik nerinane? [8] inûp ilerkua atordlugo taima
okalungnerpunga? inatsisítaok taima okausekángínerpat? [9] Môrsa- 5 Môr. 25,4.
-sip inatsisaine ima agdlagsimangmat: ugsik túkartuissôk neri- 1 Tim. 5,18.
-navêrkusísángilat. ugsigit Gûtip pinerpai? [10] uvagutdlûnît pi-
-ngârdluta taima okarnerpa? mássame uvagut pivdluta agdlagsi-
-mavok, ivssumik agssatdlagterissok agssatdlagterísangmat neriug-
-dlune, túkartuisitsissordlo âma neriugdlune písangmat ilangîu-
-mavdlune. [11] anernerup pînik pigssavsínik siaruarterigavta, sua- Rûm. 15,27.
-lúsanerpa tauva uvingnup pînik pigissavsínik katerssuiguvta?
[12] avdlat ilivsínut taimáisínaungmata, ímaka angnerussumik uvagut?
taimáitok pigínáussuserput tamána atúngilarput, kisiáne tamanik
kamagingnigtarpugut Kristusip îvangkîliua avssiakutekartíkuma-

5 Môr. 18,1. -nago. [13]ivdlernartûme sulissut ilisimángilisigik ivdlernartûmit
4 Môr. 18,31. nerissartut? tunissivingme kivfartûssissut tunissivik avguarfigi-
-ssarât? [14]taimátaoĸ Nâlagaĸ perĸussivoĸ îvangkîliumik oĸauti-
Mat. 10,10. -gingnigtut pivdlugit, îvangkîlio inûtigssaĸautigísagât. [15]uvangale
Lúk. 10,7. tamána atúngitdluínarpara. taimale agdlángilanga taimailiorfiger-
-ĸuvdlunga; uvavnut ajúngínerúsangmat toĸuguma usorssitsautiv-
-nik piúngitsúngortitsisseĸarnanga. [16]mássa îvangkîlio oĸalûtigi-
-gavko usorssitsârsínáungilanga, píngíneĸ uvavnut ajornarmat;
uvavnut erĸanarĸajaĸaordlûnît îvangkîlio oĸalûtigíngíkuvko. [17]ka-
-jumigdlunga piguma akigssarsiagssaĸarpunga; kajumíngíkumale
[taimáitoĸ] piligtaussutut pârissaĸartitauvunga. [18]suna tauva a-
-kigssarsiagssarâra? imáitoĸ: îvangkîlio oĸalûtigigângavko Kristu-
-sip îvangkîliua akeĸángitsumik sarĸangiúsagiga îvangkîliúkut ĸanoĸ
pigínáussusera atúsanago. [19]mássa kivfautitsissigssaĸángíkaluar-
ap. sul. 16,3. -tunga taimáitoĸ tamanut kivfautípunga amerdlanerit ilatâriumav-
- - 21,26. -dlugit. [20]taima Jûtinut Jûtisut ípunga Jûtit ilatâriumavdlugit;
inatsisit ĸulangigainut inatsisit ĸulangigâtut ípunga inatsisit ĸu-
ap. sul. 11,3. -langigait ilatâriumavdlugit; [21]inatsiseĸángitsunut inatsiseĸángit-
Gal. 2,3. -sutut [ípunga], (nauk Gûtime inatsiseĸángíngíkaluartunga, Kri-
-stusime inatsisiliugama,) inatsiseĸángitsut ilatâriumavdlugit; [22]sá-
-ngîtsunut sángîtsutut ípunga sángîtsut ilatâriumavdlugit; tama-
Rûm. 11,14. -nut tamalaussutut ípunga tamatigut ilait ánáukumavdlugit.
[23]taimailiorpungale îvangkîlio pivdlugo [îvangkîliumit] pigssarsio-
-ĸatigisínãngorĸuvdlunga. [24]arpaliútarfingme arpagtut ilisimá-
-ngilisigik tamarmik arpagkaluartut, ajugaussuvdle pissagssâ ataut-
-sip pissarâ? arpagitse pisâriumavdlugo. [25]ajugauniaĸátáututdle
nungutdlutik sût tamaisa taimaitíkatdlararait; mássalo ivko tai-
2 Tim. 4,8. -máitarput niaĸorut aserujassoĸ piumavdlugo, uvagutdle aseru-
Jãk. 1,12. -juitsoĸ piniarparput. [26]taimáitumik uvanga arpagpunga mau-
-ngáinaĸ pinanga; tigdluivunga siláinarmut pinanga; [27]kisiáne ti-
-miga artorssartípara kivfaussutut ilivdlugo, avdlanut oĸalûssissar-
-tunga nangmineĸ angilugtorĸunanga.

kapitalit 10.

sujuaissat pitdlarneĸartarnere migssingiutaussut ugpertut pivdlugit ajortumut kaju-migsilerĸunagit; Nâlagkap nerdlîvianik ilangîvfigingnigtut Gûtipilungnut tunissutinik nerísángitsut tamatigut inoĸatimingnut nâgkiússutaunavêrniardlutik.

2 Môr. 13,21. [1][imáitumigdle] nalorĸúngilavse, ĸatángutíka: sujuaissavut ta-
- — 14,22. -maisa nuiap ĸulangerai, tamarmigdlo imaĸ ingerdlavigigât, [2]ta-

-marmigdlo Môrsasimut ilángutitdlutik kuisimassut nuiákut ímá- 4 Môr. 9,
15 tt.
-kutdlo, 3 tamarmigdlo nerigât neĸigssaĸ táunaussoĸ anernerup 2 Môr. 16,15.
pia, 4 tamarmigdlo imerât imigssaĸ táunaussoĸ anernerup pia, 2 Môr. 17,6.
ĸaersumit anernerup pianit ilagissamingnit imeramik; ĸaersordle
táuna tássa Kristuse. 5 amerdlanerssaitdle Gûtip nuánaríngilai; 4 Môr. 14,30.
4 Môr. 26,
taimáitumik puilassuitsume toĸorartitáuput. 6 tamákule taimailí- 64 t.
-put migssingiutauvdlutik pivdluta, ajortumut kajumigsilerĸunata, 10,11.
sôrdlo ivko kajumigsilersut. 7 âma Gûtipilugsiortúngornavêritse, 4 Môr. 11,4.
sôrdlo ivkua ilait Gûtipilugsiortut, sôrdlo agdlagsimassoĸ: inuit 2 Môr. 32,6.
ingíput neriumavdlutik imerumavdlutigdlo, nikuíputdlo ikagkumav-
-dlutik. 8 âma uverssainavêrisa, sôrdlo ivkua ilait uverssaissut 4 Môr. 25,
toĸutauvdlutigdlo mardlungnik ĸulilingnik pingasunigdlo tûsintig- 1. 9.
-dlit uvdluínaĸ. 9 âma Kristuse ússernavêrisigo, sôrdlo ivkua 4 Môr. 21,
ilaisa ússerât nungutitauvdlutigdlo pulateriârssugtigut. 10 âma 5 t.
oĸalorujungnavêritse, sôrdlo ivkua ilait oĸalorujugtut nungutitauv- 4 Môr. 14,
-dlutigdlo aseruissúkut. 11 tamákule tamarmik táukunúnga nagdliú- 2. 37.
-put migssingiutauvdlutik, agdlagsimáputdle inerterĸutauvdlutik 10,6.
uvavtínut uvdlut kaujatdlangnerisa isuinik angumeringnigtunut. Rûm. 15,4.
Epr. 9,26.
12 tamána pivdlugo nalingínaĸ ĸeĸartûsorissoĸ mianerssordle or-
-dlorĸunane. 13 ússerneĸángisáinarpuse avdlamik kisiáne inuit pi-
-ssartagainik; Gûtile ilumôrpoĸ, táussuma ússersínaviángilâse ar- 1,9.
-tugkavsínik, kisiáne soraerutigssaĸ ússernartumut áipiutdlugo
píngortísavâ ilivsínut atorneĸ ajornángisitdlugo.

14 taimaingmat, asassáka, Gûtipilugsiorneĸ ĸimarratigisiuk. 1 Juán. 5,21.
15 sianisûnutdlusôĸ oĸalugpunga; oĸausera ilivse misigssorsiuk.
16 ermuseĸ pivdluarĸunilik pivdluarĸussarput Kristusip auanut ila- 11,24 tt.
-gîssutáungila? timiussaĸ avgugarput Kristusip timânut ilagîssu-
-táungila? 17 timiussaĸ atausiungmat amerdlasûvdluta timiuvugut 12,12.
Rûm. 12,5.
atauseĸ, timiussaĸ atauseĸ ilangîvfigigavtigo tamavta. 18 uviníkut 3 Môr. 7,6.
Israîlíkûssut sianiginiarsigik: tuníssutinik nerissut tunissivingmut
ilagîssuteĸángitdlat? 19 ĸanorme tauva oĸarniarnerpunga? Gûti-
-piluk sûnerarnerpara? Gûtipilungmut tuníssutdlûnît sûnerarner- 8,4.
-para? 20 nâgga; imale [oĸarniarpunga]: Gûtimik nalussut tuní-
-ssutitik anernipilungnut tuníssutigissarait Gûtimut pinatik; iliv-
-sile anernipilungnut ilagîssuteĸarĸúngilavse. 21 Nâlagkap ermu-
-sianit anernipiluitdlo ermusiánit imersínáungilase; Nâlagkap ner-
-dlîvia anernipiluitdlo nerdlîviat ilangîvfigisínáungilase. 22 Nâlagaĸ 5 Môr. 32,21.
ilungersortíkumásanerigputdlûnît? táussumánga nakûnerunerpugut?

23 tamanik iliorsínauvunga, kisiáne ilait iluaĸutáungitdlat; ta- 6,12.

-manik iliorsínauvunga, kisiáne ilait ineriartûtáungitdlat. 24 nang-
Fil. 2,4. -minigssaminik piniartoĸángíkile, nalingínauvdle áiparme [ilua-
-ĸutigssâ] piniardliuk. 25 neĸaerniarfingme niorĸutigineĸartut ta-
-maisa nerissarsigik sujunersiutiginagitdlo tarnip nalúngíssusia
tugs. 24,1. pivdlugo; 26 Nâlagkap nuna pigingmago táussumanĩtutdlo. 27 ug-
-píngitsutdle ilâta neriartorĸugpase, ornigkumaguvsiugdlo, tauva
Lúk. 10,7. nerdliutait nalingínait nerisigik sujunersiutiginagitdlo tarnip na-
-lúngíssusia pivdlugo. 28 kisiáne [ima] oĸarfigineĸaruvse: tássa
Gûtipilungmut tuníssut; tauva nerísángilarse nalunaiaissoĸ táuna
pivdlugo tarnivdlo nalúngíssusia pivdlugo. 29 tarnivdle nalúngí-
-ssusianik oĸarama, ivdlit tarnit píngilara, kisiáne áiparpit. suv-
-dlungame kivfáungíssusera misigssortísagiga avdlap tarnâta na-
-lúngíssusianut? 30 ĸujavdlunga ilangeruvko, sôrme tauva mitau-
Kul. 3,17. -tigineĸásassunga ĸujássutigissara pivdlugo? 31 taimáitumik neri-
-gângavsilũnît imerângavsilũnît sugângavsilũnît, pissartáinaritse
Gûte nâlangnarserĸuvdlugo. 32 nâgkiússutaunavêritse Jûtinutdlũ-
-nît Grĩkerinutdlũnît Gûtip ilagîgsainutdlũnît; 33 sôrdlo uvangá-
-taoĸ tamarmik nuánarissagssãnik iliorniartunga tamatigut uvav-
-nut iluaĸutaussoĸ piniarnago, kisiáne amerdlasûnut iluaĸutaussoĸ
4,16. piniardlugo ánarĸuvdlugit. (kap. 11.) 1 malingniarsinga, sôrdlo
uvangátaoĸ Kristuse malingniariga.

kapitalit 11.

katisimassarnermingne arnat niarĸumíkut uleĸardlutik angutitdlo uleĸarnatik písassut; Nâlagkap nerdliutine ĸanoĸ ilivdlune perĸússutigigâ, ĸanordlo ilivdlutik atordluásagât.

2 nersorpavsile, ĸatángutíka, tamatigut erĸaigavsinga, mali-
-gagssarsiatdlo aulajangiúkavsigik taimaisivdlugit sôrdlo ilivsínut
pisíkíka. 3 inmáitumigdle ilisimarĸuvavse: angutip nalingínaup Kri-
Evf. 5,23. -stuse niaĸorigâ, arnavdlo angut niaĸorigâ, Kristusivdlo Gûte
niaĸorigâ. 4 angut nalingínaĸ tugsiartitdlunilũnît pruvfîtisut oĸa-
-lugtitdlunilũnît niarĸumigut uleĸarângame, niarĸe narrunartí-
-tarâ. 5 arnardle nalingínaĸ tugsiartitdlunilũnît pruvfîtisut oĸa-
-lugtitdlunilũnît niarĸumigut uleĸángíkângame, niarĸe narru-
-nartítarâ, kivssarsimassutut ísagame. 6 arnaĸ uligkumángí-
-kune kivssartitdlunilo pigile; kisiáne arnaĸ ĸiûtinigdlũnît salí-
-ssúmigdlũnît nujaiagaĸ kángunásangmat uligdlune pigile. 7 angut-
-dle niarĸumigut uleĸásángilaĸ, tássaugame Gûtip ássinga nâlang-
-nautâlo; arnardle angutip nâlangnautigâ. 8 mássa angut arnamit

píngilaĸ, arnardle angúmit pivoĸ. 9 angutdlo píngortitáungilaĸ 1 Mòr. 2,
arnaĸ pivdlugo, arnardle píngortitauvoĸ angut pivdlugo. 10 tamána 23. 18.
pivdlugo arnap ataĸinautigssaĸ niarĸuminîtísavâ íngilit pivdlugit.
11 taimáitordle angutip arnaĸ ilagíugíngilâ Nâlagkame, arnavdlũnît
angut ilagíngíngilâ Nâlagkame. 12 sôrdlume arnaĸ angúmit pissoĸ,
taimátaoĸ angut arnákut pissarpoĸ; sûtdle tamarmik Gûtimit píput.
13 nangminеĸ oĸartugssaugitse: arnaĸ uligsimanane Gûtimut tug-
-siartoĸ igpingnángínersoĸ? 14 píngortitat ilerĸuisalũnît ajoĸersú-
-ngínerpâse, angutip nutsane tagdlisíkunigit kángusûtigísagai?
15 arnavdle nutsane tagdlisíkunigit usornautigísagai? mássa nut-
-saminik tuninеĸarpoĸ uligerĸuvdlugit. 16 saĸitsaiumassoĸar-
-patdle, [ilisimásavoĸ] uvagut taima ilerĸoĸángitsugut, Gûtip ila-
-gîgsailũnît nâme.

17 tamákuníngale oĸáukaluaravse, [imáitoĸ pivdlugo] nersú- 11,22.
-ngilavse: katisimassaravse iluarsiartornartumik pinase, kisiáne
iluaitdliartornartumik. 18 tássa tusarpunga ilagîgsutut katisima-
-ssarângavse âgssuarîgsoĸartartuse, mássalo tusagkama ilait ug- 1,11.
-perãka. 19 kigdlormut ilagîgsoĸásangmáme ilivsíne, ilivsíne mi- 3,3.
-siligauvdluartut ersserĸuvdlugit. 20 tauva atautsimut katisima-
-ssarângavse, tamána Nâlagkap nerdliutânik neriartûtáungilaĸ;
21 nungutdlutik nangminеĸ nerdliutitik perĸârtarmatigik nerisitdlu-
-tik; tauva ardlât kâgtaraoĸ, ardlâtdlo ingagtáussisimassaraoĸ.
22 igdloĸángilase nerivfigssavsínik imerfigssavsínigdlo? Gûtip ila-
-gîgsailũnît asigínarpisigik soĸángitsut pakatsisarumavdlugit? ĸa-
-noĸ oĸásaunga ilivsínut? nersúsanerpavse? tamatumûna nersú- 11,17.
-ngilavse. 23 mássa Nâlagkamit pivara ilivsínut pisitara imáitoĸ: 15,3.
Nâlagkap Jîsusip únuaĸ taivna pisitaugame timiussaĸ tiguvâ, Lúk. 22,19 t. Mat. 26,26 tt.
24 ĸujavdlunilo avgorpâ oĸardlunilo: tigusivdluse nerigitse, tássa Mák.14,22 tt.
timiga pivdluse avgorneĸartoĸ; taimailiortaritse erĸaivdlunga.
25 taimátaoĸ ermuseĸ tiguvâ únúkut nerigamik soraeramik, oĸar- 2 Mòr. 24,8.
-dlunilo: ermuseĸ mána tássa tastamantitâĸ auvkut; taimailiorta-
-ritse nungutdlugit imerângavsiuk erĸaivdlunga. 26 mássa nu-
-ngutdlugit timiussaĸ tamána nerissarângavsiuk, ermutsimitdlo ta-
-matumánga imerângavse, Nâlagkap toĸua oĸautigissásavarse ti-
-kiutserdlugo. 27 tamána pivdlugo timiussamit tamatumánga neri-
-ssoĸ Nâlagkap ermusianitdlũnît imertoĸ ĸíngarĸúnardlune, táuna
pitdlagagssautípoĸ Nâlagkap timâlo aualo pivdlugit. 28 kisiáne
inuk ingminik misiligdlune pigile, taimaitdlunilo timiussamit tama-
-tumánga nerigile, ermutsimitdlo tamatumánga imerile. 29 ĸíngarĸú-

-nardlune nerissoĸ imertordlo pitdlarneĸautigssaminik nerivdlunilo
imersimásangmat, Nâlagkap timâ ingmíkôrssusiagut ilisaríngína-
-miuk. [30] tamána píssutigalugo sángîtsut náparsimassutdlo ilivsíne
amerdláput, ikíngitsutdlo sinigpârput. [31] mássa ingmivtínik erĸar-
-tũkuvta erĸartũneĸángerĸajaĸaugut; [32] erĸartũneĸarângavtale Nâ-
-lagkamit, tauva perorsarneĸararaugut pitdlagagssautíneĸarĸunata
silamiut ilagalugit. [33] tamána pivdlugo, ĸatángutíka, neriartordluse
katisimassarângavse utarĸeĸatigîgitse. [34] kâgtoĸarpatdle ingmine
nerigile táuna, pitdlarneĸautigssavsínik katisimassarĸunase. pí-
-ngisáka perĸússutigiumârpáka tikiúkuma.

kapitalit 12.

tunissutit sáimáunerit anernerup pê naligîngitsut, anernerdle táunaussoĸ, ilagîngnilo kivfartûtit naligîngitsut, Nâlagardle táunaussoĸ, sôrdlo time atausiussoĸ amerdlasûnik avatilik.

[1] ãma, ĸatángutíka, tunissutinik anernerup pînik nalorĸúngi-
-lavse. [2] ilisimavuse Gûtimik nalussûgaluartuse Gûtipilungnut-
-dlo oĸajuitsunut ingerdlatitaugaluartuse, ĸanordlũnît ingerdla-
1 Juán. 4,2 t. -títarângase. [3] tamána pivdlugo nalunaerfigâvse, Gûtip anerne-
-ragut oĸalugtup Jîsuse perdlorĸunartumik tainaviángíkâ; ãma
inûp Jîsuse Nâlagkamik taisínáungíkâ, kisiáne anerníkut ivdler-
-nartúkut.
Rûm. 12,6. [4] tunissutitdle sáimáunerit naligîngitdlat, anernerdle táunau-
-voĸ; [5] ãma kivfartûtit naligîngitdlat, Nâlagardle táunauvoĸ; [6] ãma
súniutit naligîngitdlat, Gûtile táunauvoĸ sunik tamanik súniú-
-ssissoĸ tamane. [7] anerneruvdle erssersarnere inungnut ingmí-
-kut túniúneĸartarput iluaĸutautitdlugit. [8] taima ardlât anerní-
-kut tunineĸartarpoĸ ilisimatûtut oĸalorĸuvdlugo: ãma avdla ili-
-sarssissutut oĸalorĸuvdlugo, anerníkut táussumûna; [9] ãma avdla
[tunineĸartarpoĸ] ugpernermik, anerníkut táussumûna; ãma avdla
tunissutinik sáimáunernik katsorsaisínáussutinik, anerníkut táussu-
-mûna; [10] ãma avdla súniutinik kivdlingnartuliutinik; ãma avdla
[tunineĸartarpoĸ] pruvfîtisut oĸalorĸuvdlugo; ãma avdla anernernik
ingmíkôrssusîsigut ilisarsserĸuvdlugo; ãma avdla oĸalûtsinik ássi-
-gîngitsunik oĸalorĸuvdlugo; ãma avdla oĸalûtsinik avdlanik nav-
-suiaerĸuvdlugo. [11] tamákule tamaisa súniutigai anernerup táu-
-ssuma atautsip tamanik ingmíkut tunioraissup piumassaminik.
[12] sôrdlume time atausiussoĸ amerdlasûnik avatilik, timivdlo
12,27. táussuma atautsip avatai tamarmik amerdlagaluardlutik timiussut

atausek, taimátaok Kristuse ípok. [13]tamavtame anerníkut atau- 6,15. Rûm. 12,4 f.
-siussúkut kuisimavugut timimut atautsimut ilángutitdluta, Jûtiu-
-ssugutdlũnît Grĩkeriussugutdlũnît, kivfaussugutdlũnît kivfáungit- Gal. 3,28.
-sugutdlũnît; tamavtalo íminekarpugut anernermut atautsimut ilá-
-ngutitdluta. [14]mássalo time tássáungilak avat atausek, kisiáne
avatit amerdlasût. [15]isigak okaraluarpat: agssáungínama timip
ilagíngilânga, tauva timip ilagíngínerpâ? [16]siutdlũnît okaraluar-
-pat: issiúngínama timip ilagíngilânga, tauva timip ilagíngínerpâ?
[17]time tamarme issiugaluarune, súkúme tauva tusãsava? tamar-
-milũnît siutaugaluarune, súkúme tauva naimásava? [18]mãnale
Gûtip avatit tamaisa ingmíkut timime inekartípai piumassaminik.
[19][avatitdle] tamarmik avataugaluarpata atausek, súkúme tauva
timekásava? [20]mãnale avatit amerdláput, timile atausiuvok. [21]isse
agssangnut okarsínáungilak: atoriakartíngilavse; niakordlũnît isig-
-kanut okarsínáungilak: atoriakartíngilavse. [22]kisiáne timip ava-
-tai kajangnarnerussûssârtut angnerussumik pigissariakarput; [23]ti-
-mimilo nikanarnerusorissavut angnermik assagtũtariakartítarpavut,
igpingnarsorissavutdlo angnermik igpingnaitdlisarniararâvut; [24]ig-
-pingnángitsutdle taima pissariakángitdlat. Gûtivdle time taima
katiterpâ pingãngínerit angnermik assagtũkuminartitdlugit, [25]ti-
-mime agssuarîgsokarkunago, avatitdle ássigîgsumik isumagekati-
-gêrkuvdlugit. [26]taimáitumik avat atausek ániarângat avateka-
-taisa tamarmik ániakatigissarât; ãma avat atausek pingârtíneka-
-rângat avatekataisa tamarmik tipaitsokatigissarât. [27]ilivsile Kri- 12,12.
-stusip timigâse avatigalusilo ingmíkôrtitdluse. [28]Gûtivdlo ilait 12,9. 10.
ilagîgsunut ivertípai, sujugdligssat apustilit, áipagssait pruvfî- Evf. 4,11.
-tit, pingajugssait ajokersuissut, tugdligssait kivdlingnartuli-
-ssartut, tugdlê katsorsaisínaunermik tuninekartut, ikiortugssat,
perkussissugssat, okalûtsinik ássigĩngitsunik okalugtut. [29]tamar-
-mik apustiliúpat? tamarmik pruvfîtiúpat? tamarmik ajokersui-
-ssũpat? tamarmik kivdlingnartulissarpat? [30]tamarmik katsor-
-saisínaunermik tuninekarpat? tamarmik okalûtsinik avdlanik o-
-kalugtarpat? tamarmik [okautsit isumainik] navsuiaissarpat?
[31]kisiáne tuníssutit sáimáunerit iluarnerussut ilungersûtigisigik.
sulilo avkúmik aitsât avkutauvdluartumik únersũsavavse.

kapitalit 13.

avĸut aitsât avĸutauvdluartoĸ tássaussoĸ asangningneĸ tunissutit sáimáunerit angnerssât.

1 inuitdlo íngilitdlo oĸausînik oĸalugtaraluaruma, asangnig-
-ssuseĸarnangale, kangnúsak sujanârtoĸ ássigerĸajaĸâra tauva a-
-vilortúnguardlũnît sujanâlassoĸ. 2 pruvfîtisut oĸalugsínaugalua-
14,3 tt. -rumalũnît, ángigissatdlo tamaisa ilisarssíssutitdlo tamaisa ilisi-
-magaluaruvkit, ugpernerdlo tamât pigigaluaruvko ĸáĸarssuit nug-
-tersínaugaluardlugit agdlât, asangnigssuseĸarnangale, sũngerĸa-
-jaĸaunga tauva. 3 píkalo tamaisa túniúkaluaruvkit, timigalo ikiv-
-kartíkaluaruvko, asangnigssuseĸarnangale, sugssaríngerĸajaĸâra
tauva. 4 asangnigtoĸ kamajuitdlunilo inugsiarneraraoĸ; asangnig-
-toĸ síngassaríngilaĸ; asangnigtoĸ tatitûnanilo angnerujumatûssa-
10,24. -ríngilaĸ; 5 igpingnartumik iliortaríngilaĸ, nangminigssaminik pi-
Fil. 2,4. -niartaríngilaĸ, narrutsagtaríngilaĸ, ajortumik isumaĸartaríngilaĸ;
6 iluángíneĸ tipaitsûtigissaríngilâ, sagdlusuíssutdle tipaitsûtigissarâ;
7 tamatigut kamagingnigtaraoĸ, tamatigut ugperaraoĸ, tamatigut
neriugtaraoĸ, tamatigut ilalâraraoĸ.

8 asangningneĸ katangnaviángilaĸ, nauk pruvfîtisut oĸalugtar-
-nerit atorungnáisassut, oĸalûtsitdlo ássigĩngitsut soráisassut, ili-
-sarssinerdlo atorungnáisassoĸ. 9 ilisarssinivut iláinaungmata,
pruvfîtisutdlo oĸalugtarnivut iláinaungmata; 10 kisiáne tamarmiu-
13,12. -ssoĸ nagdliugput iláinaussut atorungnáisáput. 11 merdlertûgat-
-dlarama merdlertutut oĸalugtarpunga merdlertututdlo isumalior-
-dlunga merdlertututdlo erĸarsardlunga; merdlertûjungnaeramale
merdlertorpalugtut atorungnaerpáka. 12 mãnákut augsuagtoĸ issi-
-gârput tarrarssûtíkut, taimaníkutdle [issigiumârparput] kînar-
13,10. -sivdlugo; mãnákut ilisarâra iláinautitdlugo, taimaníkutdle ili-
8,3. -sarivdluarumârpara, sôrdlo uvanga ilisarivdluarneĸarumârtunga.
13 mãnale atáput ugperneĸ neriungnerdlo asangningnerdlo, táuko
pingasut; asangningnerdle táukua angnerssarât.

kapitalit 14.

pruvfîtisut oĸalugtarneĸ ilungersûtigissariaĸarnerussoĸ oĸalûtsinik avdlanik oĸalung-nermit; ilagît katisimatitdlutik arnartamingnik oĸalugtoĸásanatik tamatigut igping-nángitsumik nalingínáungitsumigdlo iliúsassut.

12,31. 1 asangningneĸ norĸáissutigisiuk; tunissutit anernerup pê
ilungersûtigisigik, angnerussumigdle [ilungersoritse] pruvfîtisut oĸa-

-lugtarĸuvdluse. [2] oĸalûtsinik avdlanik oĸalugtoĸ inungnut oĸa- 14,4.
-lugtaríngingmat, Gûtimutdle, tusâneĸángíname, aneruíkutdle oĸa-
-lugkame ángigissanik. [3] pruvfîtisutdle oĸalugtoĸ oĸalugtaraoĸ
inuit ineriartûtigssãnik kajumigsârneĸautigssãnigdlo tugpatdlersar-
-neĸautigssãnigdlo. [4] oĸalûtsinik avdlanik oĸalugtoĸ ingminik
ineriartortítaraoĸ, pruvfîtisutdle oĸalugtup ilagît ineriartortítarai.
[5] tamavse oĸalûtsinik avdlanik oĸalorĸugaluarpavse, angnerussu-
-migdle pruvfîtisut oĸalugtarĸuvavse. pruvfîtisut oĸalugtoĸ ang-
-nerungmat, oĸalûtsinik avdlanik oĸalugtoĸ mingneruvdlune; ki- 14,1.
-siáne oĸautsine navsuiardlugit ilagît ineriartûtigssarsisíkunigit 14,13.
[mingnerúsángilaĸ]. [6] ímaĸale, ĸatángutíka, ornigkaluaruvse o-
-ĸalûtsinik avdlanik oĸalugdlunga, sugssarísanerpavsinga, oĸa-
-lugfigíngíkuvse sarĸúmîssaĸardlungalũnît ilisarissaĸardlungalũnît
pruvfîtisut oĸausigssaĸardlungalũnît ajoĸersûtigssaĸardlungalũnît?
[7] mássame ûmassũngitsutdlũnît nipigdlit taimáiput: ĸardlortaut-
-dlũnît kúkilagtariardlũnît ingmíkôrtunik erinaĸángigpata, ĸardlor-
-tagardlũnît kúkilagtagardlũnît ĸanoĸ ilivdlugo ilisarineĸásava?
[8] suvdluartáussuardlũnît erssíngitsumik nipeĸarpat, kina tauva sor-
-ssungnermut upalungaersásava? [9] taimátaoĸ ilivse, orĸavsínik
nalunaitsumik oĸalúngíkuvse, oĸalûserissarse ĸanoĸ ilivdlugo ili-
-sarineĸásava? siláinarmut oĸalugtûsagavse tauva. [10] nipit ássi-
-gĩngitsut silame ĸanoĸ amerdlatiginersut tamarmik tusarssáu-
-ngitsoĸángitdlat. [11] tauvale nipip isumâ ilisimángíkuvko oĸalug-
-tumut avdlanertatut ísaunga, ãma oĸalugtoĸ uvavnut avdlaner-
-tatut ísavoĸ. [12] taimátaoĸ ilivse, anernerup tuníssutai ilungersû-
-tigigavsigik ilagît ineriartûtigssãnik peĸangârniaritse. [13] tamána
pivdlugo oĸalûtsinik avdlanik oĸalugtoĸ tugsiardle oĸautsine nav- 14,5.
-suiarsínãngorĸuvdlugit. [14] mássa oĸalûtsinik avdlanik tugsiaruma
anernera tugsiásavoĸ, erĸarsautigale kingunigssiúsángilaĸ. [15] ĸa-
-norme tauva ísava? [ima:] tugsiásaunga anernivkut, ãmátaoĸ tug-
-siásaunga erĸarsautivkut; erínersãsaunga anernivkut, ãmátaoĸ erí-
-nersãsaunga erĸarsautivkut. [16] mássale anernigkut pivdluarĸussi-
-guvit, ilingne ilisimángitsutut ítoĸ ĸanoĸ ilivdlune ĸujaniutingnut 14,23.
ãmĩsava, oĸautsisit nalugamigit? [17] ivdlit ajúngitsumik ĸujagaluar-
-putit, áiparpitdle ineriartûtigísángilâ. [18] Gûtiga ĸutsavigâra, ta-
-mavsínit angnermik oĸalûtsinik avdlanik oĸalugtarama; [19] kisiáne
ilagîngne katisimassune oĸautsit tatdlimáinait erĸarsautima pigi-
-ssait avdlanútaoĸ ajoĸersûtaujungnartut oĸauseriumaneruváka o-
-ĸautsinit avdlanertanit ĸulinik tûsintilingnit.

20 katángutíka, silaĸarssutsivsigut merdlertúngornavêritse, ki-
-siáne ajorssutsivsigut merdlertûgitse, silaĸarssutsivsigutdle iner-
Is. 28,11 t. -simassúngoritse. 21 inatsisine agdlagsimavoĸ: oĸalûtsinik avdla-
-nik ĸardlunigdlo avdlanik oĸalugkumârpunga inuiangnut ukunú-
-nga, taimáitordle tusarumásángilãnga, oĸarpoĸ Nâlagaĸ. 22 ta-
-mána pivdlugo oĸalûtsit avdlat ugpertunut pinatik ugpíngitsunut
nalunaerĸutáuput; pruvfîtisutdle oĸalugtarnerit ugpíngitsunut pi-
-natik ugpertunut nalunaerĸutáuput. 23 ímaĸa ilagît ilũngarmik
atautsimut katisimagpata, tamarmigdlo oĸalûtsinik avdlanik oĸa-
-lugpata, tauvalo ilisimángitsunigdlũnît ugpíngitsunigdlũnît iserto-
-ĸarpat, silaerúnerarĸajaĸâse ilâ? 24 tamarmigdle pruvfîtisut oĸa-
-lugpata, tauvalo ugpíngitsumigdlũnît ilisimángitsumigdlũnît iser-
-toĸarpat, táuna tamanit nalujungnaersíneĸardlune tamanit erĸar-
-tũneĸarĸajaĸaoĸ, 25 taimalo ũmáme pè issertugkat erssersitdlugit
kĩnaminik patdlorĸajaĸaoĸ Gûte patdlorfigalugo nalunaiáissutiga-
-lugulo Gûte ilumut iluvsínĩtoĸ.

26 ĸanorme tauva ísava, ĸatángutíka? [ima:] katisimassarâ-
-ngavse nalingínaĸ ardlarse erínersârutеĸarpatdlũnît, ajoĸersûtig-
-ssaĸarpatdlũnît, avdlatut oĸalûsigssaĸarpatdlũnît, sarĸúmîssaĸar-
Evf. 4,12. -patdlũnît, navsuiautigssaĸarpatdlũnît: tamarmik ineriartûtigssau-
-gilit. 27 oĸalûtsinik avdlanik oĸalugtoĸarângat mardlûgínardlit,
pingasûgunigdlũnît amerdlanerúngíkilit, kingulerîgsârdlutigdlo pilit;
14,5. atautsivdlo navsuiardligit oĸausê. 28 navsuiaissugssaĸángigpatdle
14,22. ivna ilagîngne katisimassune nipangerdle, kisiáne ingminut oĸa-
-lugdle Gûtimutdlo. 29 pruvfîtisutdle oĸalugtut mardlûvdlutigdlũnît
pingasûvdlutigdlũnît oĸalugdlit, tusartaisalo misiligdlisigik oĸausê.
30 avdlale igsiassut ilât sarĸúmîssaĸalerpat sujugdleĸ nipangerdle.
31 tamavse kingulerîgsârdluse pruvfîtisut oĸalugsínaugavse tamaisa
ilíniarĸuvdlugit tamaisalo kajumigsârneĸarĸuvdlugit. 32 pruvfîtítaoĸ
Rûm. 15,33. anernere pruvfîtinut nâlagtũput. 33 Gûte ínardlungnermut Gûtiú-
-ngingmat, erĸigsinermutdle. sôrdlo ivdlernartut ilagîgsor-
1 Tim. 2,11 t. -taine tamane pissartut. 34 taimátaoĸ ilivse arnartase nipanger-
-dlit ilagîngne katisimassune; oĸalorĸuvdlugit akuerineĸánging-
1 Mòr. 3,16. -mata, kisiáne nâlagtôrĸuvdlugit, sôrdlume inatsisítaoĸ oĸau-
-seĸartut. 35 sumigdle ilíniarumagunik uvisik aperssordlisigik
ingmingnîtitdlutik; arnaĸ ilagîngne katisimassune oĸalugtoĸ ká-
-ngunarmat. 36 ilivsínitdlũnît Gûtip oĸausia aniva? kisivsínut-
-dlũnît piva?

37 ingminik pruvfîtiusorissoĸarpat, anernermutdlũnît atassû-

-sorigune, taimáitup ilivsínut agdlautigissáka ilisariniardligit Nâ-
-lagkap inássutigigai. [38] ilisarssíngitsoĸarpatdle táuna ilisarssíngí-
-kile. [39] tamána pivdlugo, ĸatángutíka, ilungersoritse pruvfîtisut
oĸalugtarĸuvdluse, oĸalûtsinigdlo avdlanik oĸalugtut pitsailinagit.
[40] tamatigut igpingnángitsumik nalingínáungitsunigdlo ilioritse.

kapitalit 15.

toĸussut makínigssânik.

[1] erĸaisíniarpavsile, ĸatángutíka, îvangkîliumik ilivsínut oĸa- Gal. 1,11.
-lûtigissavnik; tamána pigilerparse, tamánalo átavigârse, [2] tamá-
-nalo ánássutigârse, taimaisivdlugo aulajangiúkuvsiuk sôrdlo iliv-
-sínut oĸalûtigigiga; kisiánime asulînáungitsumik ugperuvse. [3] má-
-ssa sujugdliutdlugo ilivsínut pisípara nangmineĸ pigiligara [imái- 11,23.
-toĸ]: Kristuse ajortivut pivdlugit toĸussoĸ agdlagkat erĸor- Lúk. 24,26 t.
-dlugit, [4] ilissaussordlo, uvdlutdlo pingajuáne makítoĸ agdlagkat Is. 53,5. 8 t. tugs. 16,10.
erĸordlugit; [5] Kîvfarsivdlo takugâ, kingornalo táukua arĸaneĸ- Lúk. 24,
mardluk. [6] kingornalo ĸatángutit tatdlimanik untritigdlit amer- 34. 36.
-dlarĸingisa atautsíkut takuvât, táukua ilait amerdlanerssait sule
inûput, ilaitdle sinigpârput. [7] kingornalo Jãkup takuvâ, kingor-
-nalo apustilit tamarmik. [8] tamarmigdle kingornatigut uvangá- ap. sul. 9,4.
-taoĸ takuvara alugsugauvdlungalusôĸ. [9] mássa uvanga apusti-
-line mingneruvunga apustilimik taineĸarneĸ ĸíngarĸúkaluardlu- Evf. 3,8.
-nga, Gûtip ilagîgsai ĸinugissaravkit. [10] Gûtivdle sáimáuneragut ap. sul. 9.
taimáipunga sôrdlo ítunga, sáimáuneralo uvavnut pilugsínángilaĸ,
táukunángale tamanit angnermik sulissarpunga; naugdle uvanga
píngitsunga, kisiáne Gûtip sáimáunera najortigissara. [11] tauva u-
-vangalũnît pigângama ivkualũnît pigângamik taima oĸalũssissar-
-pugut, taimalo ugperpuse.

[12] tauva Kristuse oĸalũssíssutigissaungmat toĸussunit makí-
-toĸ, ĸanorme tauva ilase oĸartarpat toĸussut makivfigssaĸángí-
-nerardlugit? [13] mássale toĸussut makivfigssaĸángigpata Kristusí- 15,16.
-saoĸ makísimásángilaĸ. [14] ãma Kristuse makísimángigpat, oĸa-
-lũssinerput tauva asulînáusavoĸ, ugpernersilo tauva asulînáusa- 15,17.
-voĸ. [15] uvagutdlo tauva maluginеĸásassugut Gûtimik nalunaiai-
-ssutut sagdlussutut, Gûtimik nalunaiaissaravta Kristuse makitíkâ,
sunauvfale makitíngíkâ, mássame toĸussut makísángigpata. [16] má- 15,13.
-ssa toĸussut makísángigpata Kristusísaoĸ makísimásángilaĸ.
[17] Kristusile makísimángigpat ugpernerse piúngitsũsavoĸ, sule 15,14.

ajortivsínîsause tauva; 18 ãma Kristusime sinigpârtut tauva támar-
-simásáput. 19 mânînaĸ inûtitdluta Kristuse neriugfigiguvtigo i-
Kul. 1,8. -nungnit tamanit nãkinarnerúsaugut. 20 mãnale Kristuse toĸussu-
-nit makísimavoĸ sinigpârtunit naorĸautaulerdlune. 21 mássa
toĸo inungmit píngormat, ãmátaoĸ toĸussut makivfigssât inungmit
Rûm. 5,12 tt. píngorpoĸ. 22 sôrdlume Aatamíkut tamarmik toĸussut, taima
Kristusíkut tamarmik ũmartitáusáput; 23 nungutdlutigdle tugdle-
-rîgssusertik migssiliordlugo: naorĸautaussoĸ tássa Kristuse; tug-
-dliúsáput Kristusip pigissai, tikiugpat; 24 tugdligssauvoĸ nagga-
-tigssaĸ, nâlagauvfik Gûtimut atâtamut pisigpago, sujulerssuissut
tamaisa nâlagkersuissutdlo píssaussutdlo tamaisa soraersíkunigit.
tugs. 110,1. 25 nâlagáusangmat táuna ĸíngarssuissut tamaisa isigkame atãnut
Mat. 22,44. Epr. 10,13. ilitserdlugit. 26 ĸíngarssuissut soraersitagssat núngutigssât tássa
tugs. 8,7. toĸo. 27 mássa sût tamaisa táussumúnga nâlagtigitípai isigaisa
Evf. 1,22. Epr. 2,8. atãnut pisitdlugit. oĸarmatdle sût tamarmik táussumúnga nâlag-
-tigititaussut, tauva nalunángilaĸ táuna pineĸángitsoĸ tamanik
táussumúnga nâlagtigititsissoĸ. 28 sûtdle tamarmik táussumúnga
nâlagtigititaugpata, tauva ernerdlo nangmineĸ nâlagtigitísavoĸ ta-
-manik ingminut nâlagtigititsissumut, Gûte tamarssôrĸuvdlugo
tamane.

29 sussarpáme tauva toĸussut pivdlugit kuisítartut, toĸussut
makítoĸásángigigpata? suvdlutik kuisítarpat toĸussut pivdlugit?
Rûm. 8,36. 30 suvdluta uvagut uvdloĸ tamât navêrsínartarnerpugut? 31 uvdlut
tamaisa toĸulerpunga; ilumut, nersornauterput Kristuse-Jîsusime
nâlagkavtíne pigissara narĸigsigâra. 32 inûp ilerĸua atordlugo taimane
Evfisume nerssutit ĸâsugtut pâgaluaravkit sugssarísagiga? toĸussut
Is. 22,13. makísángigigpata nerivdlutalo imeĸisa, aĸago toĸúsagavta. 33 támar-
-tínavêritse; ajortut ikíngutigalugit ilerĸut ajúngitsut aserortarput.
34 iluamik silagtorniaritse ajortuliarasilo; ilait Gûtimik sujuneĸá-
6,5. -ngingmata. pakatserĸuvdluse taima oĸarpunga.

35 imale oĸartoĸásanerpoĸ: ĸanoĸ itdlutik toĸussut makísá-
-pat? ĸanordlo ítumik timeĸardlutik sarĸúmísápat? 36 ûmâ su-
-juneĸángitsutit, nautsîagssaĸ ivssumut ilissat ũmásángilaĸ, kisiáne
toĸugatdlarune. 37 sunalo nautsîagssaĸ ivssumut ilissarângagko,
time píngortugssaĸ ilissaríngilat, nautsîagssáinardle, ĸajûssiagssau-
-nersordlũnît ardlaisalũnît ilaginerât. 38 Gûtivdle timigssânik tu-
-nissarpâ piumassaminik, nautsîagssatdlo ingmíkut píssusigdlit
nungutdlugit ingmíkut timigssaĸartítarpai. 39 uvingnit taimaeĸati-
-gîgsuínáungitdlat, kisiáne inuit avdlamik uvineĸarput, nerssutitdlo

avdlamik, aulisagkatdlo avdlamik, tingmíssatdlo avdlamik. [40]ãma
timeĸarpoĸ ĸilangmiussunik timeĸardlunilo nunamiussunik; ĸi-
-langmiutdle avdlamik pínerssuseĸarput, nunamiutdlo avdlamik.
[41]seĸernup ĸaumanera avdlauvoĸ, ĸáumatip ĸaumanera avdlauvoĸ,
uvdloríssat ĸaumanerat avdlauvoĸ, mássalo uvdloríssat ĸaumaner-
-míkut taimaeĸatigĩngitdlat. [42]taimátaoĸ toĸussut makivfigssât
ípoĸ: ilissauvoĸ aserujassoĸ, makísavoĸ aserujuitsoĸ; [43]ilissauvoĸ
kángusûtilik, makísavoĸ nâlangnarssusilik; ilissauvoĸ sángîtsoĸ,
makísavoĸ píssaussoĸ; [44]ilissauvoĸ time tarnip pia, makísavoĸ
time anernerup pia. timeĸarpoĸ tarnip pianik, ãma timeĸarpoĸ
anernerup pianik. [45]taimalo agdlagsimavoĸ: inuk sujugdleĸ, Aa- 1 Môr. 2,7.
-tame, tarníngorpoĸ ûmassoĸ; Aatame kingugdleĸ anerníngorpoĸ
ũmartitsissoĸ. [46]anerneruvdle pia sujugdliúngilaĸ, kisiáne tarnip
pia; anernerup pia tugdliúsavoĸ. [47]inuk sujugdleĸ nunamit pivoĸ
ivssumiuvdlune; inûp áipâ, Nâlagaĸ, ĸilangmit pivoĸ. [48]ivssumio
ássigât ivssumiut; ĸilangmio ássigât ĸilangmiut. [49]sôrdlulo iv-
-ssumiup ássinga atissarigigput, taimátaoĸ ĸilangmiup ássinga ati-
-ssariumârparput.

[50]imale oĸarpunga, ĸatángutíka: uvingnuvdlo auvdlo Gûtip 6,9 t.
nâlagauvfia kingornússarisínáungilât, aserujassuvdlo kingornússarí-
-sángilâ aserujuíssut. [51]ata, ángigissamik oĸarfigísavavse: ta-
-mavta sinigpãsángíkaluarpugut, kisiáne tamavta avdlángortíneĸá-
-sáugut; [52]tássángáinaĸ, uisorĩnaĸ, ĸardlortaut kingugdligssaĸ pi- 1 Tas. 4,15 t.
-lerpat. ĸardlortarumârmat, tauvalo toĸussut makísáput aseru-
-juitsûvdlutik, uvagutdlo avdlángortíneĸarumârpugut. [53]aseruja-
-ssoĸ mána atitítariaĸarmat aserujuíssúmik, toĸujassordlo mána
atitítariaĸarmat toĸusuíssúmik. [54]aserujassuvdlo matuma atig-
-pago aserujuíssut, toĸujassuvdlo matuma atigpago toĸusuíssut,
tauva erĸũkumârpoĸ oĸauseĸ agdlagsimassoĸ: toĸo nungutitauvoĸ Is. 25,8.
ajugaunikut. [55]toĸo-â, igûtit nauk? unerivfik-â, ajugáussutit Hús. 13,14.
nauk? [56]toĸuvdle igûtâ tássa ajorte, ajortivdlo píssautâ tássa Rûm. 5,12 tt.
inatsisit. [57]Gûtile ĸujanarsile, ajugautingmatigut nâlagkavtigut Jî-
-suse-Kristusíkut. [58]tamána pivdlugo, asassáka ĸatángutíka,
aulajangeritse saĸingnavêrdlusilo, Nâlagkavdlo suliânik nãmagsi-
-ssaĸangârtuínardluse; suliniarnise ilisimagavsigik asulĩnáungitsut
Nâlagkame.

kapitalit 16.

ivdlernartunut tuniorautigssanik katerssuerĸugai Jerûsalâmut âtagssanik, Korintumut apũkune; Timũtiuse ilagserĸugâ; Apulusip ornigkumârai ulapíkungnaerune; Stivfâ-nákut ĸujanarnerarai; inûvdluarĸússuterpánguit ilángutdlugit agdlagkane máko naggaserai.

Rûm. 15,26. 1 ivdlernartunutdle tuniorautigssat pivdlugit [ima oĸauseĸar-
-punga]: sôrdlo ilagît Galãsiamĩtut perĸugíka, taimátaoĸ ilivse
ilioritse. 2 sapâtip akúnerisa uvdluisa sujugdliáne nalingínaĸ i-
-larse ingmine torĸorsivdlune ilississarile pivdluarssutse mig-
-ssiliordlugo, tuniorautigssat tikiúkuma aitsât katerssortariaĸar-
-ĸunagit. 3 apũkumale âtserĸussase autdlartíkumârpáka agdlag-
-kanik nagsitdlugit, tuníssutise Jerûsalâmut ârĸuvdlugit; 4 u-
-vavnutdlũnît tássungnautigssaĸarpat ingerdlaĸatigiumârpãnga.
ap.sul. 19,21. 5 ornigkumârpavsile Makitûnia avĸutigerêruvko, Makitûnia avĸuti-
— 20,2 f. -giumâravko. 6 ilivsile najutdlatsiarumârnerpavse ukîvfigalusilũnît,
autdlásaguma ilivsínut ĸanerĸuvdlunga. 7 mãna ingerdláinartit-
4,19. -dlunga takujumángínavse, neriugkama ilivsíne unitdlatsiarumâr-
ap.sul. 19,10. -soralunga, Nâlagkap perĸugpanga. 8 Evfisume unísagama pînse
2 Kor. 2,12. tikitdlugo; 9 isertarfik uvavnut matuigaungmat angisôĸ ulapínartoĸ,
akerartortutdlo amerdlaĸalutik.
4,17. 10 Timũtiusivdlo tikigpase, mianerssoritse sujôranane ilivsínĩ-
ap.sul. 19,22. -sínaorĸuvdlugo, Nâlagkap suliâ suliaringmago uvavtut. 11 tauva
1 Tim. 4,12. táussumínga asigínaissoĸángíkile, kisiáne erĸigsisitdlugo ĸanisiuk
uvavnut tikiuterĸuvdlugo, ilimagigavko ĸatángutivut ilagalugit
aggísassoĸ.
3,5. 12 ĸatángúput Apuluse [tusarumásagavsiuk]: kajumigsângâra-
ap. sul. 19,1. -luariga ĸatángutivut ilivsínut piartoĸatigerĸuvdlugit, piumángit-
-dluínarpordle mãna, kisiáne ulapíkungnaerune ornigkumârpâse.
13 erĸumagitse, aulajaitsumik ugperitse, angutaugitse, nukig-
-toritse. 14 sussarnise tamarmik asangningníkut pilit.
1,16. 15 oĸaorĸigsârpavsile, ĸatángutíka, Stivfânap inoĸutai ilisima-
Rûm. 16,5. -vase, táuna Aggaiame naorĸautaussoĸ, táukulo ingmingnik ator-
-ĸussut ivdlernartut kivfartũkumavdlugit: 16 ilivsísaoĸ taimáitunut
nâlagtigitísassuse tamanutdlo sulioĸativtínut erdloĸivdlutik suli-
-niartunut. 17 tipaitsugpunga Stivfânap Fortunâtusivdlo Aggáiku-
2 Kor. 11,9. -sivdlo najormánga, maĸaissinartuse táukua sivnermase; 18 mássa
uvanga anernera ilivsilo anernerse inũmarigsarpât. taimáitut ĸu-
-janarssusê ilisariniarsigik.

19 ilagît Aasiamītut inûvdluarĸuvâse. Aakuilap Prísîtdlavdlo
Nâlagkákut inûvdluarĸungârpâse ilagîtdlo táukua igdluánītartut ap. sul. 18,2.
ilángutdlutik. 20 ĸatángutivta tamarmik inûvdluarĸuvâse. inûv- Rûm. 16,5. Rûm. 16,16.
-dluarĸoĸatigîgitse kuningmik ivdlernartumik.
21 inûvdluarĸussivdlunga uvanga Pauluse agdlagpunga. 22 Nâ- 2 Tas. 3,17.
-lagkamik Jîsuse-Kristusimik asangníngitsoĸ perdlorĸunarsile; Kul. 4,18.
Nâlagaĸ aggerpoĸ. 23 Nâlagkap Jîsusip Kristusip sáimáunerata Rûm. 16,24.
najordlise. 24 asangningnerma tamavse najordlise Kristuse-Jîsu-
-síkut. āman.

Paulusip
Korintumiunut agdlagaisa áipait.

kapitale 1.

Gûte únersiutigigâ nâgdliugtitaunermine tugpatdlersangârmane nalingínarnik nâgdliû-
-tigdlit tugpatdlersarsínaorĸuvdlugit tugpatdlersarneĸautigissaminik; Korintumut piler-
-ssâraluarame sule píngíssutigigâ ĸajagssūkumagamigit.

1 Pauluse Gûtip perĸussânik Jîsusip Kristusip apustiligissâ 1 Kor. 1,1.
ĸatángúputdlo Timūtiuse Gûtip ilagîgsainut Korintumiussunut
ivdlernartunutdlo tamanut Aggaiame tamarssuarme ítuunut: 2 Gûtip 1 Kor. 1,3.
atâtavta Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sáimautdlise erĸigsisitdlusilo.
3 únersiutigineĸardle Gûte nâlagkavta Jîsusip Kristusip atâtâ, Evf. 1,3.
atâtaĸ nagdligtuissoĸ Gûtilo tamanik tugpatdlersaissoĸ, 4 táussuma Rûm. 15,5.
tugpatdlersarpâtigut nâgdliûtivut tamaisa pivdlugit, nalingínarnik
nâgdliûtigdlit uvavtínut tugpatdlersarsínāngortitdlugit tugpatdler-
-sáumik Gûtip uvavtínut tugpatdlersautigissânik. 5 sôrdlume á- Kul. 1,24.
-niautit Kristusip pê uvavtínut nagdliungârtartut, taimátaoĸ Kri-
-stusíkut tugpatdlersarneĸangârpugut. 6 nâgdliugkângavta taimaili-
-ssarpoĸ ilivse tugpatdliutigssavsínik ánássutigssavsínigdlo sûnîssar-
-tumik ániautit ániautigissavtitut ítut artornarungnaersitdlugit; āma
tugpatdlersarneĸarângavta taimailissarpoĸ ilivse tugpatdliutigssav-
-sínik ánássutigssavsínigdlo. 7 neriugssuserputdlo ilivse pivdluse
aulajáipoĸ, ilisimagavta, sôrdlo ániartut ilagigâse, taimátaoĸ tug- Fil. 3,10.
-patdlersarneĸartut ilagísagâse.
8 nalorĸúngilavsime, ĸatángutíka, ĸanoĸ nâgdliugtitaussugut
Aasiamîtitdluta, sualugtumik nanertugaugavta sapileraluardlutalo,

inûnigssavtínik agdlât nikatdluleraluartitdluta. [9] mássa isumavtigut
tokutagssautíkaluarpugut ingmivtínik tatigiumanata, Gûtile tati-
-giumavdlugo tokussunik makititsissok. [10] táussuma aniguisíkâti-
-gut tokugssamit taima ítumit sulilo mãnákut aniguisitdluta; ne-
2 Tim. 4,18. -riugfigârputdlo aniguiserkigkumârâtigut, [11] ilivsísaok igdlersorta-
Rûm. 15,30. -ravsigut tugsiutdluta, tunissut sáimáunek inuit amerdlasût pí-
-ssutigalugit uvavtínut pissok amerdlasûnut kujássutigerkuvdlugo
uvagut pivdluta.

[12] imáitok usorssitsautigârput: tarnivta nalúngíssusiata nalu-
-naiaivfigingmatigut silame angalassartugut perkusersuitdluta Gû-
1 Kor. 2,4 t. -tivdlo kaumassuanîtdluta, uvingnup pîsigut ilisimatûnata, Gûtimit-
-dle sáimáunekardluta, pingârtumigdlo ilivsíne taimáitugut. [13] av-
-dlamik agdlagfigíngínavse kisiáne atuagkavsínik ilisarissavsínigdlo;
neriugpungale naggatigssamut agdlât ilisarssiumârtuse, [14] sôrdlume
ilisaritdlatsiarivsigut; usorssitsautigísagavsigut, sôrdlútaok uvagut
1 Kor. 1,8. ilivse usorssitsautigísagivse Nâlagkap Jîsusip uvdlugssâne.

[15] tamatumíngalo tatigissakardlunga isumagaluarpunga ornig-
-katdlarumavdluse, áipagssânik sáimáunekalerkuvdluse; [16] ilivsilo
1 Kor. 16,5. avkutigaluse Makitûniamut ingerdlajumavdlunga, Makitûniamitdlo
kingumut uterfigiumavdluse, ilivsínitdlo kaninekarumavdlunga Jû-
-tiamut. [17] taimale pilerssârama maungáinak isumakarnerpunga?
pilerssârutíkalûnît uvinik maligdlugo pilerssârutiginerpáka anger-
Mat. 5,37. Jãk. 5,12. -sardlungalo nâggârtardlungalo? [18] Gûte ilumôrtok [nalúngilak],
1 Kor. 1,9. ilivsínut okauserissarput angernermigdlo nâggârnermigdlo píngíng-
-mat. [19] mássa Gûtip ernera Jîsuse Kristuse ilivsíne okalûssíssu-
-tigissarput, (uvangalo Silvânusivdlo Timûtiusivdlo.) táuna anger-
-dlunilo nâggârdlunilo píngilak, angerdlunile pivok. [20] Gûtip ú-
-nersûtai nungutdlutik angerutaungmata táussumûna ilumôrsau-
1 Kor. 1,8. -tauvdlutigdlo táussumûna, Gûte nâlangnarserkuvdlugo uvavtigut.
[21] uvavtínigdle ilivsínigdlo Kristusime aulajangersitsissok uvavtí-
5,5. -nigdlo tanitsissok tássa Gûte; [22] táussumalo ugpernakutsiorpâti-
-gut sagdlunavêrúmigdlo anernerup pianik tunivdluta ûmativtigut.

[23] Gûte tarnivnut ilisimangnigtôrkuvara, Korintumut sule pí-
-ngíssutigigavko ilivse kajagssûkumavdluse. [24] ugperssutsivsínut
nâlagauniángíkaluarpugut, suliokatigâvsigutdle tipaitsugssutsivsínik,
aulajangerdluse ugperavse.

kapitalit 2.

aliasugdluue ornigkumángíkine; aliasugtitsigaluartoĸ isumákêrfigísagât; Tîtuse Torĩame nâpíngínamiuk Makitûniamut autdlartoĸ; ĸujanaĸissoĸ Gûtip ilisarineĸarnine tipigig-
-sutut oĸautsimigut erssersingmago najugkane tamane.

1 isumalerpungale uvavne nangmineĸ aliasugdlunga orneĸig-
-kumanase. 2 mássa aliasugtíkuvse, kiame tauva tipaitsugtísa-
-gànga, aliasugtitama kisime ilâ? 3 piâralungale taimane agdlag-
-figâvse taima, tipaitsûtigissagssaraluáka aliasûtigiumanagit tikiú- Fil. 2,27.
-kuma; tamavse nakimáissutigigavse tipaitsûtigissara ilivsísaoĸ
tipaitsûtigigigse. 4 mássa nâgdliungârdlunga ũmativkutdlo ĸug-
-salangârdlunga taimane agdlagfigâvse ĸuvdlilingârdlunga, aliasug-
-tíkumángíkaluardluse, ilivsínutdle asangningârssusera ilisariler-
-ĸuvdlugo.
5 aliasugtitsissoĸaraluarpatdle, táussuma uvanga aliasugtíngi-
-lânga, tamavsile pingajagpâse. sualugkumananga taimáinaĸ oĸar-
-punga. 6 nãmagpoĸ ilaisa amerdlanerit táuna pitdlarmássuk; 1 Kor. 5,3 tt.
7 mãnale angnerussumik isumákêrfigísagigse tugpatdlersardlugulo,
aliasungnermit ajulerpatdlârĸunago. 8 taimáitumik oĸaorĸigsârpavse
asangningnermik aulajangerfigerĸuvdlugo. 9 tamáname pivdlugo ãma
agdlagpunga taimane misiligauvdluarssuserse ilisariumavdlugo, ta-
-matigut nâlangnersuse. 10 ilivsile isumákêrfigissarse uvangátaoĸ
isumákêrfigâra, uvangátaoĸ isumákêrfigissáka isumákêrfigissaravkit
ilivse píssutigaluse Kristusip issigernane, 11 Sãtanimut perĸuser-
-siorfigerĸunata; isumaliornere nalúngínavtigik.
12 Torĩamutdle pigama îvangkîlio Kristusimik oĸalũssíssuti- ap. sul. 16,8.
-giartordlugo, isertarfigdlo uvavnut matuigaungmat Nâlagkákut,
tauva anernivkut unigfigssaĸángilanga ĸatángutiga Tîtuse nâpíngí- 7,5 tt.
-navko, 13 inûvdluarĸuínardlugitdle Makitûniamut autdlarpunga.
14 Gûtile ĸujanarsile ajugautítáinarmatigut Kristusíkut, ili- Kul. 2,15.
-sarineĸaruinilo tipigigsutut uvavtigut erssersingmago najugkane
tamane. 15 Kristusip tipigingmatigut Gûtimut naimajuminartoĸ
ánagkiartortunilo támariartortunilo. 16 ukunúnga toĸusungnípugut
toĸunartumik, ivkunúngale inûnersungnípugut inûnartumik. kialo
tamáko ajúngilai? 17 mássa Gûtip oĸausianik ilarfatdlagtitsissor-
-pagssuit ássigíngilavut, ĸaumassumĩtututdle Gûtimit pineĸartutut
Gûtip kînâta sâne oĸalugpugut Kristusíkut.

kapitalit 3.

Korintumiut tåssaussut Paulusip agdlagautai nersûtit; Gûtip angerutsimut nutâmut kivfartorsínãngortíkâne agdlangnerit pigíngisãnut anernerup pianut; tâlutaĸ tastamantitoĸaĸ atuartitdlugo atáinartoĸ Kristusíkut atorungnáisassoĸ.

5,12. 1 ãma ingmivtínik nersulernerpugut? agdlagkanigdlũnît ner-
-sûtinik pissariaĸarnerpugut ilivsínut ilivsínitdlũnît, sôrdlo ilait
1 Kor. 9,2. pissariaĸartartut? 2 ilivse tåssauvuse agdlagautivut ũmativtínut
agdlagsimassut ilisarineĸartut atuarneĸartutdlo inungne tamane;
3 ersseravse tåssaussuse Kristusip agdlagai uvavtínut kivfartûtigi-
-titat agdlagsimassut ĸernerutáungitsumik, Gûtivdle ûmassup a-
2 Môr. 31,18. -nerneranik, agdlagfigssianut ujaráungitsunut, agdlagfigssianutdle
uviniussunut ũmatinut. 4 tamatumínga tatigissaĸarpugut Gûte
tunâralugo Kristusíkut. 5 ingmivtínit pineĸartutut ingmivtínit su-
-mik erĸarsarsínauvdluta píngilagut, pisínáussuserputdle Gûtimit
pivoĸ; 6 táussumalo angerutsimut nutâmut kivfartorsínãngortípâ-
-tigut agdlangnerit pigíngisãnut anernerup pianut; agdlangnerit
Juán. 6,63. toĸutitsingmata, anernerdle ũmartitsissûvoĸ. 7 ivnale toĸumut
kivfartûtigissaĸ agdlangnernik ujarĸanut titarsimassoĸ nâlangnar-
2 Môr. 34, -ssuseĸarmat Israîlip kinguai Môrsasip kînânut issigineĸ ajuler-
29 tt. -sitdlugit kînâta nâlangnarssusia pivdlugo, nauk soráisassoĸ,
8 angnerussumik anernermut kivfartûtigissaĸ nâlangnarssuseĸásá-
-nginersoĸ? 9 mássa pitdlagagssautitsinermut kivfårtûtigissaĸ nâ-
-langnarssuseĸarmat, angnerungârtumik tauva iluartûtitsinermut
kivfartûtigissaĸ nâlangnarssuseĸangãsavoĸ. 10 nâlangnarssuseĸar-
-titaugaluardlũnîme nâlangnarssuseĸartitáungilaĸ ilâgut matumûna:
nâlangnarssuseĸ una angnerungârtoĸ pivdlugo. 11 mássa soraer-
-sugssaĸ nâlangnarssuseĸarmat, angnerungârtumik atassugssaĸ nâ-
-langnarssuseĸásavoĸ.

12 taima ítumik neriugissaĸaravta tauva, sujôrángingârdluta
2 Môr. 34,33. pissarpugut, 13 taimailiornata sôrdlo Môrsase iliortoĸ, kĩne tâ-
-lutseramiuk Israîlip kinguai soraersugssap kigdlinganut issigi-
-navêrsitdlugit. 14 táukuame isumait mángertitáuput; mássa uv-
-dlumimut agdlât tastamantitorĸamik atuaisitdlugit tâlutaĸ ta-
-mána pêrneĸarnane atáinarpoĸ, Kristusíkut atorungnáisangmat.
15 ilame Môrsasip agdlagai atuarneĸarângata, uvdlumimut agdlât
ũmatait tâlutsersimassarput; 16 Nâlagkamutdle sâgpata tâlu-
-taĸ pêrdluínásavoĸ. 17 Nâlagardle tåssa anerneĸ; sumĩtarânga-
-mile Nâlagkap anernera, tåssane kivfaujungnaersitsissaraoĸ.

[18]uvagutdle tamavta kĩnavtigut tâlutaкarnata Nâlagkap nâlangnar-
-ssusia ingmivtíne tarranigtitdlugo ássigileriartorparput nâlangnar-
-siartuínardluta, tássalo Nâlagkamit anernermit pineкardluta.

kapitalit 4.

sagdlusuíssut erssersitdlugo îvangkîlio oкalũssíssutigigine arajússinane, nauk támariar-
-tortunut tâlutsersimásassoк; peкût pûgútane marraussunîtitdlugo pigissaк; nâlang-
-narssusigssaк nâgssáungitsoк arajússinavèrutaussoк.

[1]tamána pivdlugo, tamatumínga kivfartûtigissaкaravta nag-
-dligtorneкarssuserput migssiliordlugo, tauva arajússíngilagut,
[2]issertugkatdle kángunartut ilagsiumanavèrpavut perкusersûtut-
-dlo saкinata Gûtivdlo oкausia mumínago; kisiáne sagdlusuíssut
erssersitdlugo inuit tamarmik tarnaisa nalúngíssusiánut ilagserкu-
-niarpugut Gûtip tákuane. [3]tauva îvangkîlio oкalûtigissarput tâ-
-lutsersimagune támariartortunut tâlutsersimásavoк; [4]táukua ug-
-píngitsut isumait silap matuma Gûtiata tagpîtdlisípai, îvangkî-
-liup кaumangârnera Kristusip tássa Gûtip ássingata nâlangnar- Kul. 1,15.
-ssusianik [erssersitsissoк] táukunúnga кaumarкunago. [5]mássa
ingmivtínik oкalũssíssutigíngilagut, kisiáne Jîsuse Kristuse oкalũ-
-ssíssutigârput nâlagaussoк, uvagutdle ilivsínut kivfaussugut Jî-
-suse pivdlugo. [6]ivname Gûte кaumassumik târtumit akisugu- 1 Môr. 1,3.
-tilerкussissoк akisugúpoк ũmativtínut, Gûtip nâlangnarssusia
Jîsusip Kristusip táutuanĩtoк кaumangârtumik ilisarineкarкuvdlugo.
[7]tamánale peкût pigârput pûgútane marraussunîtitdlugo, pí-
-ssauneк angingârtoк Gûtimut pigerкuvdlugo uvavtínut pinago.
[8]tamatigut nâgdliugkaluarpugut, angnikitdliornatale; nikagaluarpu-
-gut, nikatdlornatale; [9]кinugineкaraluarpugut, кimagaunatale; кu-
-nutíneкaraluarpugut, nungutitaunatale; [10]Nâlagkavdlo Jîsusip to-
-кutáussusia timivtigut angatdlátuínarparput, Jîsusip inũssusiá-
-taoк timivtíne erssersкuvdlugo. [11]uvagúme inûssugut toкu- Rûm. 8,36.
-mut pisíneкartáinarpugut Jîsuse pivdlugo, Jîsusip inũssusiá-
-taoк ersserкuvdlugo uvinivtíne toкujassume. [12]taimáitumik toкo
súnîvoк uvavtíne, inũssutdle ilivsíne. [13]anernermigdle táussumí-
-nga ugpertitsissumik peкaravta, sôrdlo agdlagsimassoк: ugpe- tugs. 116,10.
-rama oкalugpunga, taima uvagútaoк ugperavta oкalugpugut;
[14]nalúngínavta Nâlagkamik Jîsusimik makititsissup uvagútaoк ma- 1 Kor. 6,14.
-kitíkumârâtigut Jîsusíkut savssartitdlutalo ilivsínut ilagititdluta.
[15]tamákume tamarmik taimailíput ilivse pivdluse, sáimáuneк angi-

-sôĸ amerdlasût ĸujanerânit angnerungâlerĸuvdlugo Gûtip nâlang-
-nautigssânik.
[16]tamána pivdlugo arajússíngilagut, kisiáne nauk inûserput
ĸagdleĸ aseroraluartoĸ, taimáitoĸ ilordleĸ uvdlut nungutdlugit nu-
-tãngoriartorpoĸ. [17]mássa nâgdliugssuserput sivikitsoĸ artorná-
-ngitsoĸ uvavtínut kinguneĸásavoĸ nâlangnarssusermik nâgssáu-
-ngitsumik tamaviârnartumik ûgtugagssáungitdluínartumik; [18]ta-
-kugssaussut pinagit takugssáungitsut issigigavtigik. mássa ta-
-kugssaussut nâgssáuput, takugssáungitsutdle nâgssáungitdlat.

kapitalit 5.

ugpertut anersâmissartut inigssamingnik ĸilangmit pissumik atissartârumavdlutik; Gûtip Kristusimîtdlune silamiut ingminut sáimáunartíkai kivfartûteĸartitsivdlunilo sáimáunartitauneĸ oĸalûtigerĸuvdlugo.

[1]ilisimavugúme, igdlorput nuname tuperissarput inguvterne-
-ĸarpat, Gûtimit inigssaĸartugut igdlumik agssáungitsunik sana-
-simassumik nâgssáungitsumik ĸilangmĩtumik. [2]tamatumanilo
Rûm. 8,23. anersâmitdlâraugut kajungeĸalutalo inigssavtínik ĸilangmit pissu-
-mik atissartârumagaluardluta; [3]mássame nâpíneĸaruvta ánorâr-
-simavdluta tamaĸángitsûnata. [4]uvagúme tupermiussugut na-
-nertugauvdluta anersâmissarpugut, ánoraiarneĸarumavdluta píngi-
1 Kor. 15,52. -lagut, atissartârumavdlutale, toĸujassoĸ èrĸuvdlugo inũssúmut.
1,22. [5]uvavtínigdle tamatumúngarpiaĸ piarêrsaissoĸ tássa Gûte, táussu-
Evf. 1,13 t. -malo sagdlunavêrúmik anernerup pianik tunivâtigut. [6]taimáitu-
-mik isumavdluarsínarpugut ilisimagaluardluta timime najugaĸar-
-titdluta Nâlagkamit asiartugut. [7](mássa ugperdluta saĸivugut
Fil. 1,23. takungningnata.) [8]isumavdluarpugutdle iluarineruvdlugulo timi-
-mit asiaruvta Nâlagkamilo najugaĸardluta. [9]tamána pivdlugo
ãma piniarĸigsârpugut, najugaĸartitdlutalũnît asiartitdlutalũnît táu-
-ssumúnga iluarissagssaorĸuvdluta. [10]tamavtame sarĸúmísaugut
Rûm. 14,10. Kristusip igsiavfiata erĸartũssiviata sânut, tamaisa pigssarserĸuv-
Evf. 6,8. Juán. 5,29. -dlugit timimíkut pigssarsiainik, ĸanoĸ ilioramik, ajúngitsumig-
-dlũnît ajortumigdlũnît.
[11]tauva Nâlagaĸ ilisimagavtigo mianerissariaĸartoĸ, inuit ila-
-târiniarpavut, Gûtimutdle sarĸumivugut; neriugpungalo ilivsísaoĸ
tarnivse nalúngíssusiánut sarĸumisoraluta. [12]mássa ingmivtínik
3,1. nersorĸingniángilagut ilivsínut, ilivsile uvavtínik usorssitsautigssa-
-ĸartíniarpavse, ũmatimingnit pinatik ĸáinarmíkut usorssitsârtut
akissarsínaorĸuvdlusigik. [13]mássa sualugkaluaruvta Gûtimut tai-

-máisaugut, piuáikuvtale ilivsínut taimáisaugut. 14 Kristusip asang-
-ningnerata píngitsailingmatigut, isumaĸaravta atautsip tamaisa
toĸússutigigpagit tamarmik tauva toĸusimásassut; 15 mássalo ta-
-maisa toĸússutigai inûssut kingorna ingmingnut inôrĸunagit, táu-
-ssumúngale inôrĸuvdlugit pivdlutik toĸussumut makítumutdlo.
16 taimáitumik matuma kingornagut uvinikut ilisimassaĸángilagut
inungmik; Kristusilũnît uvinikut ilisarigaluaravtigo mãna ilisariung-
-naerparput. 17 taimáitumik nalingínaĸ Kristusimĩtoĸ píngortitau- Gal. 6,15.
-voĸ nutâĸ; sujugdleĸ nâvoĸ, ata, tamarme nutãngorpoĸ. 18 ta-
-mánale tamarme Gûtimit pivoĸ, táussuma ingminut sáimáunar-
-típâtigut Jîsuse-Kristusíkut, kivfartûteĸartípâtigutdlo sáimáunar-
-titaunermik [oĸalorĸuvdluta]. 19 mássa Gûtip Kristusimîtdlune
silamiut ingminut sáimáunartípai piuerdlungnerinik isumákêrfiga-
-lugit oĸauserdlo sáimáunartitaunermik akornavtínîlersitdlugo.
20 taimáitumik Kristusimit oĸariartortitauvugut, sôrdlo Gûte oĸaor- Evf. 6,20.
-ĸigsaissoĸ uvavtigut; Kristuse pivdlugo inániarpavse: Gûtimut
sáimáunarterĸugitse. 21 mássa táuna ajortimik sujuneĸángitsoĸ a- 1 Pît. 2,22 tt.
-jortiliutípâ uvagut pivdluta, uvagut táussumûna iluarssuseĸaler-
-ĸuvdluta Gûtime atortumik.

kapitalit 6.

Gûtip kivfai ĸanoĸ ilivdlutik malungnartíniartartut; ũmáne Korintumiunut nerugtormat, táukútaoĸ ingminut nerugtorĸugai; ugpíngitsut uniáumik avdlanertamik uniaĸatigísá-ngíkait Gûtimut ĸitornarerĸuvdlutik.

1 suliokatigineĸaravta ãma oĸaorĸigsârpavse, Gûtip sáimáu-
-nera asulĩnaĸ pissarerĸunasiuk. 2 (oĸarmat: tusarivkit nagdliú- Is. 49,8.
-tume nuánersume ikiordlutitdlo uvdlorme ánáussivingme. ata,
tamássa nagdliútoĸ nuánersoĸ: tamássa uvdloĸ ánáussivik.) 3 tai-
-mailiorpugut kimutdlũnît nâgkiússutiginavêrsardluta, kivfartûtigi- 4,2.
-ssarput agssuarineĸarĸunago; 4 tamatigutdle Gûtip kivfaisut ma-
-lungnartíniarpugut ilalângârdluta, nâgdliugkângavta, ajorssarâ- 11,23 tt.
-ngavta, angnikitdlissarângavta, 5 unatarneĸarângavta, parnaerússi-
-vingmĩkângavta, pikigtitsiviginekarângavta, ulapíkângavta, pigârâ-
-ngavta, îsíngíniarângavta; 6 píngitsûvdluta, ilisarssivdluta, kama-
-juitdluta, avâgingnigdluta, anerneĸ ivdlernartoĸ najortigalugo, pi-
-ssûssârnerínáungitsumik asangnigdluta, 7 ilumôrtumik oĸause- Rûm. 12,9.
-ĸardluta, Gûtimit píssauneĸardluta, sákut iluarnerup pê igdlug-
-tut sákugalugit; 8 atarĸineĸartardlutalo asigínarneĸartardlutalo,
únerdlûtigineĸartardlutalo únersiutigineĸartardlutalo; sagdloĸítai-

-ssutut, mássalo ilumôrtugut; 9 ilisarineĸángitsutut, mássalo ili-
1 Kor. 15,31. -sarivdluarneĸartugut; toĸulersutut, sunauvfalo inûssugut; pitdlar-
-neĸartutut, mássalo toĸutáungitsugut; 10 aliasugtutut, naugdle ti-
-paitsugtuínartugut; pîtsutut, naugdle amerdlasûnik pisũngortitsi-
-ssugut; soĸángitsutut, mássalo tamanik pigissaĸartugut.
11 ĸanivut angmarput ilivsínut, Korintumiut ukorsê; ũmativut
nerugtorput. 12 nivniortitáungilase iluvtíne, ilivsile nivniortitsi-
1 Kor. 4,14. -vuse ũmativsíne. 13 naligssânik akilîniardluse (ĸitornákalusôĸ o-
-ĸalugfigãka) ilivsísaoĸ nerugtoritse.
14 ugpíngitsut uniaĸatiginiaĸinasigik uniáumik avdlanertamik.
Evf. 5,8. 11. mássa iluarnerup iluáineĸ súkut peĸatiginerpâ? ĸaumassordlo
1 Kor. 10,20. târtordlo súkut ilagĩssuteĸarpat? 15 pipilugssuaĸ Kristusip súkut
isumaĸatiginerpâ? ugpertuvdlũnît ugpíngitsoĸ súkut avguaĸatigí-
-sanerpâ? 16 Gûtip nâlagfiutâta Gûtipiluit súkut inigssarseĸatigísa-
1 Kor. 3,16. -nerpai? ilivsile Gûtip ûmassup nâlagfiutigâse, sôrdlo Gûte oĸartoĸ:
3 Môr. 26, 11 tt. akornáne ineĸarumârpunga akornánilo saĸivdlunga; Gûtigísavãngalo,
Epr. 8,10. uvangalo ínugtarísaváka. 17 taimáitumik akornánit anigitse avig-
Is. 52,11. Sivf. 3,19 t. -sârdlugitdlo, oĸarpoĸ Nâlagaĸ; mingungnartoĸ agtoĸinasiuk; tauva
Jer. 31,9. ilagsiumârpavse, 18 atâtagísavavsingalo, uvangalo erneralusilo pa-
2 Sâm. 7,14. -nigísavavse, oĸarpoĸ Nâlagaĸ ajugaĸángitsoĸ.

kapitalit 7.

agdlagkane sujugdlît Gûtip perĸussânik aliasûtigalugit avdlamik isumatârutigingma-
-tigik, tugpatdlerdluautigigine tipaitsûtigalugulo, angnerussumigdlo tipaitsungâlersoĸ,
Títuse anernernigut inũmarigsagaungmat táukuuánga.

1 únersûtit tamáko pigigavtigik, asassáka, tauva ingmivtínik
evĸiarniarta uvingnuvdlo anerneruvdlo mingue tamaisa pîardlugit;
ivdlernarsinigssardlo nãmagsiniartigo Gûte mianeralugo.
2 pâsinerdlungnavêrsigut; iluaitsuliorfigissaĸángilagut, aseru-
-gaĸángilagut, perĸusersiorfigissaĸángilagut. 3 taima oĸángilanga
pasigdlerumavdluse, tássa-tauva oĸarama ũmámiugigivse toĸoĸa-
-tigísavdluse inôĸatigísavdlusilo. 4 isumaga anitdluínardlugo iliv-
-sínut oĸalugpunga; usorssitsautigingârpavse; tugpatdlerdluaĸau-
-nga; tipaitsungâĸaunga nâgdliungnivtíne tamane. 5 taimanime
2,12. Makitûniamut pigavta, uvinigput erĸigsíngilaĸ, tamatigutdle nâg-
-dliugpugut ĸâvtigut agssortorneĸardluta iluvtigutdlo ersivdluta.
6 Gûtivdle nikatdlortunik tugpatdlersitsissup tugpatdlersarpâtigut
Títuse tikiungmat. 7 naugdle tikiússusia pĩnarnago, tugpatdlersa-
-gáussusiátaoĸ ilivsínit tugpatdlersagaunera tugpatdliutigârput,

oĸalugtûngmatigut kajungernivsínik ĸiangârnivsínigdlo ilungersor-
-nivsínigdlo uvanga pivdlunga; tamána akingmik tipaitsûtigàra.
8 mássa agdlagkavnik taimane aliasugtíkaluaravse perĸigsimíngi-
-langa, nauk sujornagut perĸigsimigaluarnersunga; malugigavsime
agdlagkama táukua aliasugtíkâse, uvnit ĸilánguamik. 9 mãna ti-
-paitsugpunga, aliasuleravse píngilanga, kisiáne aliasuleravse av-
-dlamik isumatâlerdluse; mássa aliasulerpuse Gûtip perĸussânik, 2,4.
súnguákutdlũnît aserortôrtíneĸarĸunase uvavtínit. 10 mássa alia-
-sungneĸ Gûtip perĸussâ perĸigsiminángitsumik súnîssarpoĸ av-
-dlamik isumatârtitsivdlune ánássutigssamik; aliasungnerdle silap
matuma pia súnîssarpoĸ toĸugssamik. 11 ata takúsagigse, Gûtip
perĸussânik aliasuleravse, tamánarpiaĸ autdlarniutigalugo ĸanoĸ
piniarĸigsârtigilersuse, mássalo oĸautsivsínik igdlersordluse ajo-
-ringnigdlusilo mianeringnigdlusilo kajungerdlusilo ilungersordlu-
-silo pitdlaivdlusilo. tamatigut malungnarsivuse pisimassumut ta-
-matumúnga píngitsûssuse. 12 tamána pivdlugo, nauk agdlagfigiga-
-luarivse, iluaitsuliortoĸ píngilara, iluaitsuliorfigissardlũnît píngi-
-lara, imáitordle pivara: ilivse pivdluse piniarĸigsârnerput ilivsíne
ersserĸuvdlugo Gûtip tákuane. 13 taimáitumik tugpatdlerpugut
ilivse tugpatdliutigaluse, angnerussumigdle tipaitsungâlerpugut Tí-
-tusip tipaitsugssusia pivdlugo, anernermigut inũmarigsagaungmat
tamavsínit. 14 mássa súkut táussumúnga nersoraluaravse pakatsi- 9,2.
-sarneĸángilanga; sôrdlule ilivsínut oĸauserissavut tamarmik ilu-
-môrtut, taimátaoĸ Títusimut nersûtigissavut ilumûlerput. 15 ũmá-
-migutdlo ilivse pingârpàse, tamavse nâlagssuserse erĸaissarânga-
-miuk, ĸanoĸ ilisarigavsíne mianerssordluse ûligdlusilo. 16 tipait- Evf. 6,5
-sugpunga tamatigut isumavdluarfigisínaugavse.

kapitalit 8.

Makitûniamiut kajumingârdlutik avâgingníssutinik kátutdlutik katerssuingmata ivdler-
-nartunut ikiûtigssanik, Títusíkut Korintumiunútaoĸ katerssuiartortitaulersut ilagserĸugai.

1 nalunaerfigâvsile, ĸatángutivut ukorsê, Gûtip sáimáuneranik
Makitûniame ilagîgsunut túniússaussumik; 2 nâgdliungnartorpag-
-ssuarnik ússerneĸaraluartitdlutik tipaitsungârssusiat pîtsũssusiat-
-dlo mikíngitsoĸ pisûtut malungnarsingàrmat perĸusersuissusia-
-tigut. 3 mássa sapíngisamingnik ingmingnit kajumigput, (taima
nalunaiáissutigãka,) sapíngisamingnitdlo angnermik, 4 ĸínuvigalutalo
agsut inápâtigut avâgingníssutit kátutdlutik katerssugkatik ivdler- 9,1.
-nartunut ikiûtigssat tigorĸuvdlugit; 5 neriugissáinavtínigdlo pina-

-tik ingmingnik agdlât túniúput Nâlagkamut túniuterĸârdlutik
Rûm. 15,32. kingornalo uvavtínut Gûtip perĸussineragut. [6] taimáitumik Tí-
-tuse inákigput ilivsínísaoĸ avâgingníssutit tamákútaoĸ nãmag-
1 Kor. 1,5. -siserĸuvdlugit, sôrdlo autdlarnîgame. [7] sôrdlule tamatigut pe-
-ĸangârtuse, ugpernîkut oĸautsíkutdlo ilisarssiníkutdlo piniar-
-ĸigsârníkutdlo nalingínákut asangnigssutsivsigutdlo uvavtínut, tai-
1 Kor. 7,6. -mátaoĸ avâgingníssutinik tamákuninga tunissingârniaritse. [8] inat-
-siniardlunga oĸángilanga, kisiáne avdlat taima piniarĸigsârtiging-
-mata ilivsísaoĸ asangnigssuserse misilingniarpara iluamêrnersoĸ.
[9] nalúngilarsime nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáimáunera, pisûga-
-luardlune pîtsúngormat pivdluse, pîtsûnermigut pisũngorĸuvdluse.
[10] tamatumíngalo isumaliûtiga nalunaerpara; tamána ilivsínut ilua-
-ĸutáusangmat, sujorna autdlarnîgavse suliordluse, ãmame taimane
aitsât piumassalerdluse. [11] mãnale suliornerse nãmagsivdlugulo
pigitse, piumanermut kajumigssuserse migssiliordlugo nãmagsine-
-ĸarĸuvdlugútaoĸ sapíngisavsínik. [12] mássa kajumigtoĸarângat ilag-
-siuminartarpoĸ pigissai migssiliordlugit, pigíngisai migssilior-
-dlugit píngilaĸ. [13] imáisángilardle: avdlat isumâlugkungnáisa-
-ssut ilivsilo nâgdliúsasssuse, [14] kisiáne atauseĸ naliginеĸásavoĸ:
mãnákut ilivse peĸangârssuserse táukua pîtsũssusiánut atúsassoĸ,
kingorna táukua peĸangârssusiat ilivse pîtsũssutsivsínut atorsí-
2 Mòr. 16,18. -naorĸuvdlugo, atauseĸ naligineĸarĸuvdlugo. [15] sôrdlo agdlagsi-
-massoĸ: amerdlasûnik pilik sivneĸartitsíngilaĸ, ikigtunigdlo pilik
amigartitsíngilaĸ.
1 Kor. 15,57. [16] Gûtile ĸujanarsile, Títuse ũmámiugissaĸartingmago taima
piniarĸigsârfigerĸuvdluse. [17] mássa inánеĸaraluarpoĸ, piniarĸig-
-sângâramile ingminit kajumigdlune ilivsínut autdlarpoĸ. [18] ĸatá-
-ngutivtalo ilât táussumúnga áiparititdlugo autdlartíparput ilagîg-
-sut tamarmik oĸautigivdluagât îvangkîlio pivdlugo. [19] tamánái-
-náungilardle, ilagîgsútaoĸ ĸinerpât uvavtínut ingerdlaĸatigerĸuv-
-dlugo avâgingníssutinik tamákuninga asime suliaĸartitdluta, ta-
-mána kivfartûtigigavtigo Nâlagaĸ nangmineĸ nâlangnarserĸuv-
-dlugo ilivsilo kajumilerĸuvdluse. [20] mianerssorpugutdlo kimut ag-
6,3. -ssuarerĸunata kivfartûtigissarput tamána alingnartoĸ pivdlugo.
Rûm. 12,17. [21] mássa ilerĸorigsârniarpugut, Nâlagkap tákuane pĩarnata, inuí-
-taoĸ tákuáne. [22] ãma táukunúnga autdlaĸatigitíparput ĸatángú-
-put ĸavsînik malugissartáinagarput piniarĸigsârtoĸ, mãnale ang-
-nermik piniarĸigsârnerussoĸ, isumavdluarfigingârmase. [23] tássa
Títusilũnît pigáine: táuna ilagalugulo ilivsíne suliоĸatigâra; ĸatá-

-ngutivutdlũnît pigáine: táuko ilagît apustilertarait, Kristusivdlo
nâlangnautigai. 24 tauva ilagît issigernáne táuko misigitísigik a-
-sangnigssutsivsínik usorssitsautivtínigdlo ilivse pivdluse. 7,14.

kapitalit 9.

ivdlernartunut ikiûtigssat katerssorĕrasuarĸugai tiguínariaĸarĸuvdlugit tikiúkune; sa-
-píngisamingnik kajumigtumigdlo tuuissísassut erdligtûnatik, taimailivdlutik ilagîngnut
atortumik kivfartortut ivdlernartut ajorssautait naligssaĸartitdluartarmatigik tuníssuti-
-gissatdlo kinguneĸangârtartitdlugit agdlât Gûtimut ĸujaniuterpagssuarnik.

1 ivdlernartunutdle ikiûtigissagssat pivdlugit agdlagfigissaria- 8,4.
-ĸartíngíkaluarpavse. 2 kajumigssuserse nalúngínavko Makitûnia-
-miune nersûtigissara [oĸartarama]: Aggaiamiut sujornale pigínã- 8,10.
-ngorèrput; ilungersornivsilo amerdlasût kajumigsârpai. 3 ĸatá-
-ngutivutdle táuko autdlartípáka tamatumûna nersulugsínaruma- 8,18 tt.
-nase, pigínãngorsimarĸuvdluse sôrdlo oĸartunga; 4 Makitûnia-
-miut ilaisa aggeĸatigigaluarpánga, tikíkaluarpasilo pigínãngorsi-
-mángitsuse, ilivsínik nakimajuíssuserput pakatsíssutigerĸunago 11,17.
uvavtínut, (ima oĸarĸajaĸaunga: ilivsínut). 5 taimáitumik pissa-
-riaĸartíkavko ĸatángutivut táuko inápáka ilivsínut sujuarĸuvdlugit,
pivdluarnartoĸ tamána [tuníssutigssaĸ] sujornagut únersûtigissaĸ
katerssorêrĸuvdlugo taimatut tiguínariaĸarĸuvdlugo, pivdluarnar-
-tutut, erdligtûp tuníssutâtut pinago.

6 imáitordle pivara: ikinârdlugit siaruarterissoĸ ikinârdlugí- Gal. 6,7 t. úss. 22,8.
-táoĸ katerssuiumârpoĸ; pivdluarĸussaussumigdlo siaruarterissoĸ
pivdluarĸussaussumigtaoĸ katerssuiumârpoĸ. 7 nungutdlutik ũma-
-timik pilerssârutigissainik tunissigilit ûmitsangnatik ajornartôrti-
-taunatigdlo; kajumigtumik tunississoĸ Gûtip asangmago. 8 Gû-
-tivdle sáimáunernik tamanik peĸangârtíneĸ sapíngiláse tamatigut
tamanik pigssaĸartísínauvdluse nãmagdluínartumik ajúngitsulior-
-nernutdlo tamanut pisũngortísínauvdluse. 9 sôrdlo agdlagsima- tugs. 112,9.
-ssoĸ: siaruarterivoĸ, pîtsunut túniússivoĸ; iluarssusia nâgssáu-
-ngitsumik taimáisavoĸ. 10 siaruarterissumutdle siaruartigagssai-
-nik timiussamigdlo nerissagssânik túniússissup ilivsísaoĸ siaruar-
-tigagssavsínik tuniumârpâse amerdlisardlugitdlo naujartortitdlu- Is. 55,10.
-gitdlo iluarssutsivse ineritítagssai; 11 tamanik pisûssuse tamatigut
perĸusersuerĸuvdluse, tamánalo Gûtimut ĸujássutigssángúsassoĸ
uvavtigut. 12 tamatumíngale ilagîngnut atortumik kivfartûteĸar-
-dlune ivdlernartut ajorssautait naligssaĸartitauvdluartarput, ta- Fil. 2,30.
-mánáinardlo pinane, Gûtimut ĸujaniuterpagssuarnigtaoĸ kingune-

-kangârtarpoĸ. [13]kivfartornerse tamána misigisimavdlugo Gûte únersiutigissaramíko, Kristusip îvangkîliua nâlagdluse ángîautigi-gavsiuk, perĸusersuitsumigdlo kátutdluse katerssuigavse táuku-núnga tamanutdlo; [14]tugsiúkamisilo kajungeraluse Gùtip sáimáu-
8,16. -nera ilivsíne angingârtoĸ píssutigalugo. [15]Gùtile ĸujanarsile tu-níssutà taigssáungitsoĸ pivdlugo.

kapitalit 10.

ĸínuvigigai tikíkunigit sapîserfigissagssaĸarterĸunane; najuisitdlunilo alisimavdlunilo táunáinaugame usorssitsârumángitsoĸ migssiliugagssaĸ ĸímutdlugo avdlap piniarfigi-ssâne suliaĸartutut, Nâlagaĸ kisime usorssitsautigissagssaungmat.

Rûm. 12,1. [1]uvangale Paulusiussunga oĸaorĸigsârpavse Kristusip ĸani-lârssusia piuáissusialo pivdlugo, uvanga najordluse nikanartunga, alisimavdlungale ilivsínut sapîsersunga. [2]ĸínuvigâvsile, tikíkuvse sapîserfigissagssaĸarterĸunanga, tateĸarssusera atoriaĸarterĸunago, pigínaussutut iliorsorissarmánga ilainut uvavtínik uviníkut saĸiso-ringnigtunut. [3]naugdle uvineĸardluta saĸigaluartugut uviníkut sorssugtũngilagut; [4]mássa sákut sorssungnermut atugkavut uving-nup pigíngilai, Gûtimitdle píssagtitáuput igpiliugarssuit aseror-tersínauvdlugit. [5]tássa isumaliûtit aserorterpavut, inornarniar-tutdlo Gûtimik ilisarssinermut makitaniartut tamaisa; erĸarsau-titdlo tamaisa tigussatut kivfartortípavut Kristusimut nâlagtú-ngordlugit; [6]upalungaerpugutdlo nâlángínerit tamaisa pitdlásav-dlugit, nâlagssuserse nãmagsigpat.

[7]takugssaussut issiginiarpisigik? Kristusimut pigisorivdluí-nartoĸarpat, táuna ãmátaoĸ ingminit ima erĸarsarile: sôrdlo nangmineĸ Kristusip pigigâne, taimátaoĸ uvagut pigigâtigut. [8]ka-nordlo avdlamik usorssitsautigiumagaluaruvko pigínáussuserput
12,6. 13,10. Nâlagkap uvavtínut túniússâ ineriartûtigssavsínik, aserorterneĸau-tigssavsínik pinane, tauva pakatsisarneĸángerĸajaĸaunga. [9]isu-maĸarfigerĸunangale agdlagkanik sujôrasârumagivse, [10](oĸartar-mata: agdlagkat kimigtoĸalutigdlo artornatdlâraut, timimigutdle najuissoĸ sángîtsarpoĸ, oĸausĩnardlo asigínagagssáinaussarpoĸ;) [11]taima isumassoĸ ima erĸarsarile: sôrdlo oĸautsinik pissartugut alisimavdluta agdlagkângavta, taimáisínaussugútaoĸ najuisitdluta ĸanoĸ-iliornivtigutdlo. [12]mássa ilainut ingmingnik nersortartunut ilángutíneĸ ássigitínerdlũnît sapeĸaugut; kisiáne táuko ingming-nuínaĸ ûgtûtdlutik ingmingnuínaĸ ássersũtaramik ingmingnik sia-nigíngitdlat. [13]uvagutdle usorssitsârumángilagut migssiliugagssaĸ

ĸímutdlugo, ûgtũssardle migssiliordlugo, tamána migssiliordlugo Rûm. 12,3.
Gûtip kigdligfigssaĸartípâtigut ilivsínútaoĸ patdliguterĸuvdluta.
14 mássa kigdligfigssarput ĸímúngilarput ilivsínut patdligutíngitsutut;
ilivsísaoĸ tikíkavse Kristusip îvangkîliuanik. 15 taimáitumik avdlap
piniarfigissâne [suliaĸardluta] usorssitsãngilagut migssiliugagssaĸ
ĸímutdlugo, neriugpugutdle ugperssuserse agdligpat ilivsíne pingâr-
-nerungâlerumârtugut uvavtínut ûgtũssaĸ erĸordlugo, 16 îvangkîlio
oĸalûtigiumârdlugo ungativsíne nunalingnut, avdlamutdlo ûgtũssaĸ
inerîgaĸ usorssitsautigísanago. 17 usorssitsârumassuvdle Nâlagaĸ 1 Kor. 1,31.
usorssitsautigiliuk; 18 inûp misiligauvdluautigíngingmago ingminik Jer. 9,23.
nersorune, kisiáne Nâlagkap nersorpane.

kapitalit 11.

ilungersûtigigamigit ernumassoĸ apustiliorĸusersunut perĸuserdlugtulivfigitísasoralugit; usorssitsâtsiarniaratdlardlune nagguveĸarssutse îvangkîliulo pivdlugo sulissarninilo nâg-dliugtarninilo erĸartorai.

1 ĸanortoĸ ilagínarisinga sujuneĸángitsorpatdlagkaluaruma;
ilagínarumârpavsingame. 2 mássa ilungersûtigâvse Gûtimit ilunger-
-sortitauvdlunga; angúmut atautsimut nuliagssaritíkavse niviarsiaĸ
minguitsoĸ Kristusimut sarĸúmiúkumavdlugo. 3 ernumavungale, Evf. 5,26 t.
sôrdlo pulateriârssûp perĸusersûvdlune Eiva sagdloĸítarâ, taimá- 1 Môr. 3,4.
-taoĸ ilivse erĸarsautise aserúsasoralugit Kristusimut perĸusersuí-
-kungnaersitdluse. 4 mássa Jîsusimik avdlamik ilivsínut oĸalũssiar-
-tortoĸarpat oĸalũssíssutigíngisavtínik, anernermigdlũnît avdlamik
pisâruvse pisâríngisavsínik, îvangkîliumigdlũnît avdlamik [tusaruvse] Gal. 1,6 t.
ilagsíngisavsínik, ilagínaerĸajaĸause. 5 apustilinitdle ivkunánga ag- 12,11.
-sut akitsissuuit mingnerusoríngitdluínarpunga. 6 oĸalugtarnivkut-
-dlo ilisimángitsûgaluaruma ilisarssinivkut taimáingilanga. kisiá-
-nime tamatigut ilisimassauvugut tamane ilivsíne. 7 ajortuliner-
-pungalũnît nikanartíkama ilivse akitserĸuvdluse? Gûtip îvangkî-
-liua ilivsínut oĸalûtigigavko akeĸartínago? 8 ilagît avdlat arsâr-
-páka, akiliutinigdlo tigusivfigãka kivfartũkumavdluse; najoravsilo
ajorssalerama kimut nanertuíngilanga; 9 ajorssautíka ĸatángutivta 12,13.
Makitûniamit tikiútut naligssaĸartingmatigik, tamatigutdlo ilivsínut ap. sul. 18,5.
pâmingnáiniarĸigsârpunga kingornátaoĸ taimaigínásavdlunga. 10 i-
-lumut Kristusip sagdlusuíssusia iluvnîngmat, nersornáumik ta-
-matumínga Aggaiap erĸaine arsârneĸásángilanga. 11 sôĸ? asá-
-ngínavse? Gûtip ilisimavânga. 12 ĸanordle iliorama taimailior-
-sínásaunga patsisigssarsiortut patsisigssaerúkumavdlugit, nersû-

-tigissaisigut uvavtitut maluginеĸarĸuvdlugit. 13 taimáitut apusti-
-liorĸusersut sulissûngmata perĸuserdlugtulissut avdlaussârdlutik
Kristusip apustilîsut ilissut. 14 tupingnángitdláme, Sãtane nang-
-minеĸ avdlaussârdlune ĸaumassup íngiliatut ilissarmat. 15 tai-
-máitumik tupingnangãsángilaĸ kivfáisaoĸ avdlaussârdlutik iluar-
-nerup kivfaisut ilîssarpata; naggatеĸarumârputdle suliatik nâper-
-tordlugit.
16 oĸarĸigpunga sujunеĸángitsûsorerĸunanga; taimaiginеĸaru-
-male taimáitoĸ sujunеĸángitsûtitdlunga ilagsiniarsinga uvangátaoĸ
ingma usorssitsârĸuvdlunga. 17 oĸautsíkale máko oĸauseríngiláka
Nâlagkamit, sujunеĸángitsorpatdlagdlungale, nakimanaitsumik usor-
-ssitsâlernarmat. 18 uvinik maligdlugo usorssitsârtut amerdlang-
-mata uvangátaoĸ usorssitsâratdlardlanga. 19 mássaıne sujunеĸá-
-ngitsut ilagínarumatdlarpase, ilivse sianisûgavse. 20 ilagínartar-
-pasime kivfángortítarângase îssarângasilũnît ujajaissoĸarângatdlũ-
-nît makitaniartoĸarângatdlũnît erssaertarângasilũnît. 21 kángusû-
-tigssamik oĸarpunga, sángîtsutut ilissarneravta. sumigdle [usor-
-ssitsáumik] sapíngitsoĸarpat, (sujunеĸángitsorpatdlagdlunga oĸa-
-lugpunga,) uvangátaoĸ taima sapíngilanga. 22 táuko Eprîariúpat?
uvangátaoĸ. táuko Israîlíkũpat? uvangátaoĸ. táuko Aaperâp ki-
-nguârai? uvangátaoĸ. 23 táuko Kristusip kivfarai? (silaĸángit-
-sorpatdlagdlunga oĸalugpunga,) uvanga angnermik taimáipunga.
erdloĸingârneruvdlunga sulissarpunga iperartornеĸarneruvdlungalo
amerdlanerussunigdlo parnaerússivingmîtardlunga ĸavsînigdlo to-
-ĸumut navêrsardlunga. 24 Jûtinit tatdlimariardlunga unatarne-
5 Mòr. 25,3. -ĸarpunga sisamanik ĸulilingnik inortardlugit atautsimik. 25 pi-
ap.sul. 16,22. -ngasoriardlunga iperartornеĸarpunga, atausiardlunga ujarĸanik
— 14,19. mitdlôrnеĸarpunga, pingasoriardlunga umiorĸajarpunga, uvdlor-
— 27,41. -dlo únuardlo imáinarme nâváka. 26 angalatdlâraunga, navêrsar-
2 Tim. 3,11. -punga kûgssuarne, navêrsarpunga ínungniartune, navêrsarpu-
6,4 tt. -nga erĸardlivne, navêrsarpunga akimángitsune, navêrsarpunga
igdlorpalingne, navêrsarpunga puilassuitsume, navêrsarpunga íma-
-me, navêrsarpunga ĸatángutaorĸusersune; 27 ulapítardlungalo er-
-dloĸissardlungalo, pigârtaĸalungalo, perdlilersardlungalo ĸilaler-
-sardlungalo, îsíngíniartaĸalungalo, ĸîassardlungalo tamaĸángitsar-
-dlungalo; 28 mássalo nalingínarnik pinеĸáinardlunga, uvdlut ta-
-maisa ornigtáinarmánga, ilagîtdlo tamaisa ernumássutigissaravkit.
29 kina sángîtsoĸ sángîtsúngûtigíngínerpara? kina mamiatsagtoĸ
12,5. kíssalíssutigíngínerpara? 30 usorssitsãsaguma sángîssusera usorssit-

-sautigísavara. [31] Gûtip, tássa nâlagkavta Jîsusip Kristusip atâ- Rûm. 1,25.
-tâta ilisimavânga sagdlúngitsunga, táuna únersiutigissagssauvoĸ — 9,5.
nâgssáungitsumik. [32] Damaskusime kúngip Arĩtap nuname nâla- Gal. 1,20.
-gautitâta Damaskuse igdlorpagssualik alapernaerssuissulersorpâ ap. sul. 9,
tiguniardlunga, [33] igalássákutdle ningípãnga ungalorssûp avatânut 24 t.
nuioragarssuarnut ikititdlunga, taimalo agssainit ánagpunga.

kapitalit 12.

takordlôrnine sarĸúmîssanilo angingârtut makítatigerĸunagit ĸissungmik uviningminut kápútumik pineĸarame, sángĩssutse usorssitsautigiumanerugine, sángîtsarângame Kri-stusip píssagtítarmane; nanertuivfigiumángínamigit nangminerdlũnît pê piniángíkine, autdlartitamigutdlũnît perĸusersiorfigíngíkine; pasinaersârniarane ineriartûtigssainigdle agdlagfigigine, tikíkunigit agssuarnartoĸarpatdlârĸunagit.

[1] usorssitsârneĸ uvavnut iluaĸutáungíkaluaĸaoĸ, taimáitoĸ ta- 11,30.
-kordlôrnerit Nâlagkavdlo sarĸúmersitai pilísaváka. [2] inuk ilisi-
-mavara Kristusimĩtoĸ, ukiut taimanernit arĸaneĸ-sisamángorput,
(timiminĩnersordlũnît naluvara, timiminĩngínersordlũnît naluvara,
Gûtip nalúngilâ;) táuna tássángáinaĸ pisitauvoĸ ĸilait pingajuánut.
[3] inugdlo táuna ilisimavara, (timiminĩnersordlũnît timiminĩngíner-
-sordlũnît naluvara, Gûtip nalúngilâ;) [4] táuna tássángáinaĸ pisi- 11,11.
-tauvoĸ paratîsimut, oĸautsitdlo taigssáungitsut tusarpai inûp
oĸauserisínáungisai. [5] tamána usorssitsautigiumavara; uvavnigdle 11,30.
usórssitsautigiumángilanga, sángĩssutsivnik kisiáne. [6] nauk usor-
-ssitsârumagaluaruma sujuneĸángitsũngerĸajaĸaunga, ilumôrtumik
oĸalugkama. kisiáne nunuvunga, uvavnik isumaĸartoĸarĸunago
uvavne takussane ĸímutdlugit uvavnitdlũnît tusagkane ĸímutdlugit.
[7] sarĸúmîssákale tamáko angingârtut makítatigerĸunagit uvavnut,
ĸissungmik uvinivnut kápútumik pineĸarpunga, tássa Sãtanip íngi-
-lianik, táussumúnga tigdlugtarĸuvdlunga makitalerĸunanga. [8] táu-
-na pivdlugo pingasoriardlunga Nâlagaĸ ĸínuvigâra uvavnit nigor-
-terĸuvdlugo; [9] oĸarfigângale: sáimáunera nãmagât, píssáussusera
sángîtsune nãmagtítarmat. taimáitumik sángĩssusera usorssitsau-
-tigiumaneroĸâra Kristusip píssauneranut inigerĸuvdlunga. [10] ta-
-mána pivdlugo tugpatdlerarauuga sángîtsarângama, asigssorneĸa-
-rângama, ajorssarângama, ĸinuginеĸarângama, angnikitdlissarâ-
-ngama Kristuse píssutigalugo; mássa sángîtsarângama píssagtí-
-taraunga.
[11] usorssitsârnermit sujuneĸángitsutut ilerpunga, ilivse ajor- 12,6.
-nartôrtíkavsinga. mássa ilivsínut nersortariaĸaraluarpunga, apu-

11,5. -stilinit ivkunánga agsut akitsissunit mingnerúngitdluínarama,
1 Kor. 9,2. naugdlo sũngitsunga. 12 apustilip nalunarungnaerĸutai nãmagsine-
-ĸartarpúme akornavsíne ilalârnermik nalunaerĸutinigdlo tuping-
-nartulianigdlo kivdlingnartulianigdlo. 13 súkut ilagîgsunit avdlanit
mingnerutitauvise, matumûna kisiáne ilâ, ilivsínut nanertuíngí-
11,8. -nama? iluaitsuliamik tamatumínga isumákêrfigisinga. 14 ata, pi-
13,1. -ngajugssânik ornigsínãngorpavse, ilivsínutdle nanertuísananga, pise
piniángínavkit, ilivsile piniaravse; ĸitornaisa angajorĸâtik kater-
-ssûtísángingmatigik, kisiáne angajorĸaisa ĸitornatik katerssûtísa-
-vait. 15 uvangame tunissiumaĸalungalo túniúkumaĸaunga tarnise
pivdlugit, naugdlo asangâraluardluse mingnermik asaneĸartunga.
16 taimáikaluarmatdle, ilivsínut nanertuíngíkaluarama, perĸu-
-sersûneramale terdlinganêrsimanerpavse? 17 tauva ilivsínut aut-
8,6. 18. -dlartitama ilâtigut perĸusersiorfiginerpavse? 18 Títuse - taimane
inápara, ĸatánguterputdlo táussumúnga áiparititdlugo autdlartí-
-para; Títusip perĸusersiorfiginerpâse? anerneĸ táunaussoĸ na-
-jortigalugo saĸíngínerpugut? tumit atautsit atuángínerpavut?
19 ãma isumaĸalerpise ilivsínut pasinaersârniartugut? Gûtip
kînâta sâne oĸalugpugut Kristusíkut, mássalo tamanik ilivse
asanartuse ineriartûtigssavsínik. 20 ernumavungame, tikiúkuma
iluaríngisavnik malugiumârsoraluse, uvangalo ilivsínut malugiu-
-mârsoralunga iluaríngisavsínik; imáitut [malungnarumârsoralugit]:
1 Kor. 3,3. saĸitsáutut angnerússissutdlo kamagtutdlo saĸitsaigajugtutdlo ú-
Rûm. 1,29. -nerdlũssissutdlo oĸautigssuaissutdlo angnerujumatûtdlo ínardlî-
-ssutdlo; 21 tikiuterĸigkuma Gûtivnut nikatdlortísasoralunga iliv-
13,2. -síne, aliasûtigísasoralugitdlo amerdlasût sujornagut ajortulissut,
mingungnartuliornitik uverssainitigdlo kángunartuliornitigdlo iler-
-ĸorissatik tunutdlugit avdlamik isumatãsagaluaramik píngitsut.

kapitalit 13.

pingajugssânik tássa ornileramigit, tikiúkune ĸajagssũssísángíname ĸavsînik oĸaorĸig-
-sârai sukangnersumik ilioriaĸarterĸunagit; inûvdluarĸussivdlunilo tugsiúkai.

12,14. 1 pingajugssânik mãna ornilerpavse, tauva sujunersiutigissat
5 Mòr. 19,15. tamarmik ilisimangnigtut mardlugdlũnît pingasutdlũnît oĸausiánit
aulajangersarneĸásáput. 2 sujornagut oĸarêrpunga, mãnalo oĸarêr-
-punga áipagssânik najornigdlungalusôĸ, mãnalo alisimavdlunga
agdlagpunga sujornagut ajortulissunut ilainutdlo tamanut: tikiu-
-terĸigkuma ĸajagssũssísángilanga; 3 tássa malugissaĸarniaravse

Kristusimik uvavkut oκalugtumik, táuna ilivsíne sángîtsũngilaκ,
sapîtsûvordle akornavsíne. [4] naugdlo sániugassulingmut kikiagtu-
-gaussoκ sángĩssut píssutigalugo, taimáitoκ inûvoκ Gûtip píssau-
-nera píssutigalugo; uvagutdlo nauk táussumane sángîtsugut, tai-
-máitoκ Gûtip píssaunera píssutigalugo inôκatigiumârparput iliv-
-síne. [5] ingmivsínik ússeritse, ugperdluse pissarnersuse; ingmiv-
-sínik misilingniaritse. ingmivsínigdlũnît naluvise, Jîsuse Kristuse
iluvsínîngmat? kisiáne amigartûnerpuse. [6] neriugpungale ilisarí-
-sagivsigut uvagut amigartũngitsugut. [7] Gûtile κínuvigâra ajortu-
-mik iliorκunase; uvagut amigángitsutut ersserκuvdluta píngilanga,
kisiáne ilivse ajúngitsumik iliorκuvdluse, uvagutdlo amigartutut
erκuvdluta. [8] mássa sagdlusuíssut agssordlugo κanoκ-iliorsínáu-
-ngilagut, kisiáne sagdlusuíssut ilârdlugo. [9] tipaitsugtaraugutdle
uvagut sángĩkângavta, ilivsile píssauvdluse; mánalo kigsautigâr-
-put: ilivse nãmagtúngorκuvdluse. [10] taimaingmat tamákunínga
agdlagpunga alisimavdlunga, najuisitdlunga sukangnersumik ilioru-
-mángíkaluardlunga, Nâlagkap taima pigínautingmanga ineriartor- 10,8.
-titserκuvdlunga, aserortererκuvdlunga píngilaκ.

[11] ãmátaoκ, κatángutíka: tipaitsugitse, nãmagtúngoritse, oκaor-
-κigsâκatigîgitse, atausiussumik isumalioritse, erκigsivigeκatigîng-
-niaritse; tauva Gûtip asangnigtup erκigsisaissuvdlo najúsavâse. Rûm. 15,33.
[12] inûvdluarκoκatigîgitse kuningmik ivdlernartumik. ivdlernartut Rûm. 16,16.
tamarmik inûvdluarκuvâse.

[13] nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáimáunerata Gûtivdlo asang-
-ningnerata anerneruvdlo ivdlernartup ilagîngnerata najordlise ta-
-mavse. ãman.

Paulusip
Galãsiamiunut agdlagai.

kapitale 1.

erκigsiserκugai; avdlamik îvangkîlioκáugitsoκ Kristusip pianik kisiáne oκalûtigissa-
-minik; tamánalo inungmit pisimanago Jîsuse-Kristusimit sarκúmîssarigine akimángit-
-sunut oκalûtigerκuvdlugo.

[1] Pauluse apustiliussoκ (inungnit pinane inúkutdlo pinane,
Jîsuse-Kristusimitdle Gûtimitdlo atâtamit táussumínga toκussunit

makititsissumit,) 2 katángutivutdlo ilagissáka tamarmik ilagîgsunut
ap. sul. 16,6. Galãsiamiussunut: 3 Gûtip atâtap nâlagkavtalo Jîsusip Kristusip
Rûm. 1,7. 2,20. sáimautdlise erkigsisitdlusilo. 4 táuna ingminik túniúpok ajortivut
Tít. 2,14. pivdlugit, aniguisíkumavdluta silamit ajortumit mãnákut ítumit,
Rûm. 16,27. Gûtip atâtavta perkungmane; 5 táuna nâlangnarsile nâgssáungitdluí-
-nartumik. ãman.
6 tupigusugpunga, taima pilertortigaluse sakigtíkavse Kristu-
-sip sáimáuneragut kaerkussissivsínit îvangkîliumut avdlamut; 7 nauk
5,10. avdlamik pekángitsok, kisiáne ilaisa ularússisinerpâse Kristusip
îvangkîliua mumisíkumavdlugo. 8 kisiáne uvagutdlũnît nangminek
íngilivdlũnît kilangmit okalugfigigpase îvangkîliumik okalûtigissavta
ássigíngisânik, táuna perdlorkunarsile. 9 sôrdlo okarêrsugut, taima
mãna okarkigpunga: kialũnît okalugfigigpase îvangkîliumik pigilig-
-kavse ássigíngisânik, táuna perdlorkunarsile. 10 inungnutdlũnît
Gûtimutdlũnît akuererkuvdlunga mãna okalungnerpunga? inuitdlũnît
nuánarissãnik iliorniarnerpunga? sule inuit nuánarissãnik iliornia-
-raluaruma Kristusip kivfaríngerkajarpânga.
11 nalunaerfigâvsile, katángutíka, îvangkîlio okalûtigissara inung-
-mit píngingmat; 12 mássa inungmit píngilara, ajokersornekarna-
-ngalũnît inungmit, kisiáne Jîsusip Kristusip uvavnut sarkúmer-
-sitarâ. 13 tusâmavavsingame kanok inûgaluartunga Jûtiússutsivne,
ap. sul. 8,3. - - 9,21. Gûtip ilagîgsai sualugtumik kinugissaravkit nungutíniardlugitdlo;
14 Jûtiússutsivkutdlo akitsissunga erkardlivne ilutigissavnit amer-
ap. sul. 22,3. -dlasûnit, ilungersungârtorssûvdlungalo sujuaissavnit maligagssar-
-siáka pivdlugit. 15 Gûtivdle arnama timânit agdlât ingmíkôrtit-
-sissima sáimáunermigutdlo kaerkussissima iluaringmago 16 erne
sarkúmersíkumavdlugo iluvnut, îvangkîliúkut okalûtigerkuvdlugo
akimángitsune, tauva tássángáinarpunga, uvinigdlo augdlo kigdli-
-siúngiláka; 17 Jerûsalâmut majuángilangalũnît sujunivkut apusti-
-liussunut, kisiáne Arâpiamut autdlarpunga kingumutdlo Damas-
ap. sul. 9,26. -kusimut pivdlunga. 18 kingorna ukiut pingasut nângmata Jerû-
-salâmut pavungnarpunga Pîtruse takujumavdlugo, najorparalo
uvdlut arkanek-tatdlimat. 19 apustilekatainigdle takussakángilanga,
Jãko Nâlagkap katánguta kisiat [takuvara]. 20 mákuníngale ag-
-dlagfigigavse, ata, Gûtip issigânga sagdlúngitsunga. 21 kingorna
ap. sul. 9,30. - - 15,41. Sêriap Kilĩkiavdlo erkainut pivunga. 22 ilagîgsutdle kristumiussut
Jûtiamĩtut takúngisáinarãnga; 23 imale tusarsínarput: táussuma
uvavtínik kinugingnigkaluartup mãna ugpernek nungutíniaraluagke
okalũssíssutigâ; 24 Gûtilo únersiutigât pivdlunga.

kapitalit 2.

îvangkîlio oĸalũssíssutigissane apustileĸatime táukua sukarssûsorineĸartut Jerûsalâme atautsimèĸatigititdlune nãmagigât; Pîtruse Antiorriame agssortorine agssuarnarsiga-luarmat; Kristusimut ugperneĸ kisime iluartûtíneĸautigssaussoĸ.

1 kingorna ukiut arĸaneĸ-sisamat nângmata, ãma Jerûsalâ- ap. sul. 15,2.
-mut majuarpunga Barnapa ilagalugo Títusilo ilaseralugo. 2 ma- - - 11,30.
-juarpungale sarĸúmîssaĸarama, îvangkîliulo akimángitsune oĸa-
-lũssíssutigissara táukunúnga sarĸangiúpara, pingârtumigdle a-
-tarĸissaussunut, [misilerĸuvdlunga] mãnalũnît sujornagutdlũnît
maungáinaĸ arpangnersunga. 3 kisiáne Títusilũnît áipara erdlor- Fil. 2,16.
-ĸúneĸángilaĸ kipineĸarĸuvdlugo, nauk Grîkeriussoĸ. 4 tássalo
ĸatángutaorĸusersut ĸerdlertorũtut pivdlugit, táuko sanivtínit ilá-
-ngungmata kivfáungíssuserput Kristuse-Jîsusíkut pigissarput mi-
-siligkiartorumavdlugo, kivfángortíkumavdluta; 5 táuko sivikitsú-
-nguamigdlũnît akueríngilavut nâláinásavdlugit, îvangkîliup ilumôr-
-ssusia ilivsíne aulajaerĸuvdlugo. 6 atarĸissaussutdle pingârsori-
-neĸartut (pingârssusiat ĸanoĸ agtigissoĸ sugíngilara, inûp táu- Rûm. 2,11 t.
-náussusia Gûtip píngingmago,) táukuame atarĸissaussut sumik
ilángússagssamik taisivfigíngilãnga; 7 kisiáne imáiput: malugilera-
-mínga îvangkîliumik pârissaĸartitaussunga kipineĸángitsunut [oĸa-
-lûtigerĸuvdlugo], sôrdlo Pîtruse îvangkîliumik pârissaĸartitaussoĸ
kipineĸartunut oĸalûtigerĸuvdlugo, 8 (mássa Pîtrusimik píssagtitsi-
-ssup kipineĸartunut apustiliorĸuvdlugo, táussuma uvangátaoĸ pí-
-ssagtípânga akimángitsunut taimaerĸuvdlunga;) 9 ilisarigamíkulo
sáimáuneĸ uvavnut túniússaĸ, Jãkup Kîvfarsivdlo Juánasivdlo, ap. sul. 15,
táukua sukarssûsorineĸartut, tauva uvangalo Barnapalo talerpivti- 13 tt.
-gut eĸípâtigut ilagîgssutsivtínut nalunaerĸutigssamik, uvagut oĸa-
-lúsassugut akimángitsunut, táukulo oĸalúsassut kipineĸartunut; ap. sul. 11,
10 pîtsut kisiáne erĸaissásagivut; taimame piniarĸigsârtarpunga. 29 t.
11 Pîtrusile Antiorriamut pingmat, agssortorpara issigititdlugo, ap. sul. 15,35.
agssuarnarsigaluarmat. 12 mássa Jãkup ilagissainik tikiútoĸángí-
-katdlarmat akimángitsut nereĸatigai; táukule tikiungmata nigor- ap. sul. 11,3.
-dlugit avigsârpai, kipineĸartut sujôragigamigit. 13 tauva Jûteĸa-
-taisátaoĸ píngitsûssâĸatigilerpât Barnapalo agdlât píngitsûssâr-
-neránik âtsorneĸalersitdlugo. 14 malugileravkitdle agssuarnaitsu-
-mik saĸíngitsut îvangkîliup ilumôrssusia migssiliordlugo, Pîtruse
oĸarfigâra tamaisa tusâtitdlugit: ivdlit Jûtiussutit akimángitsutut
inûgavit Jûtisutdlo pinatit, suvdlutit tauva akimángitsut erdlorĸú-

3,11. -pigit Jûtisut inôrĸuvdlugit? 15 uvagut nagguvivtigut Jûtiussugut,
Rûm. 3,20. akimángitsut ajortuliartut ilaginagit, 16 ilisimagavta inatsisit sulia-
-rerĸussaisigut inuk iluartûtíneĸarsínáungitsoĸ, kisiáne ugperníkut
Jîsuse-Kristusimut, tauva uvagútaoĸ Kristuse Jîsuse ugperfigârput
iluartûtíneĸarĸuvdluta ugperníkut Kristusimut inatsisitdlo sulia-
-rerĸussaisigut pinata; mássa inatsisit suliarerĸussaisigut iluar-
tugs. 143,2. -tûtíneĸartoĸarsínáungilaĸ uvinilingmik.

17 ímaĸale uvagut Kristusime iluartûtíneĸarniardluta ãma ma-
-lugineĸaruvta ajortuliartugut, tauva Kristuse ajortimut kivfartor-
-tũsassoĸ. ajornaĸaoĸ. 18 mássa ũkautitara kingumut ĸarmaruvko,
tauva ingminik nalunaerĸajaĸaunga kúkusimassunga. 19 kisiáne
Rûm. 7,4. 11. inatsisitigut inatsisinut toĸuvunga Gûtimut inũsavdlunga. 20 Kri-
-stuse sáningassulingmut kikiagtugaoĸatigâra; inûvungale, nauk
uvanga písaerdlunga, Kristusile inûvoĸ uvavne. mãnalo uviningme
inûserissara inûserâra ugperdlunga Gûtip erneranut, táussuma a-
1,4. Evf. 5,2. -sagânga ingminigdlo túniutdlune pivdlunga. 21 Gûtip sáimáunera
atorungnaersíngilara; mássa inatsisit iluartúngûtigssaugpata Kri-
-stuse asulĩnaĸ toĸusimásavoĸ.

kapitalit 3.

Aaperâp ĸitornavînik ugperssutsimíkut iluartûtitaussunik; kingornússagssaĸ inatsisi-
-tigut pinane únersûtíkut pissagssaussoĸ; inatsisit perorsaissûssut Kristusimut.

1 tautûko Galãsiamiut sujuneĸángitsut, kia angákuarnigfiging-
-mase ilumôrtoĸ nâlásaerpisiuk? mássa Jîsuse Kristuse issivse
sãne ássilissaussoĸ, akornavsíne sáningassulingmut kikiagtugaussor-
-dlusôĸ. 2 matumíngáinaĸ ilíniarfigiumavavse: anerneĸ pigilerpi-
3,5. -siuk inatsisit suliarerĸussaisigutdlũnît ugpernerup oĸautigineĸar-
Rûm. 10,17. -neragutdlũnît? 3 taima sujuneĸángitsigaise? anerníkut autdlar-
-nigarse mãna uviníkut nâjumavisiuk? 4 ima agtigissut asulĩnaĸ
ilivsínut nagdliúpat? mássa asulĩnaĸ pigaluarnersut. 5 anernermik
ilivsínut túniússissoĸ ilivsíne kivdlingnartuliortitsissoĸ taimailiorpa
3,2. inatsisit suliarerĸussaisigutdlũnît ugpernerup oĸautigineĸarnera-
1 Môr. 15,6. -gutdlũnît? 6 sôrdlume Aaperât iluarssuseĸartitaussoĸ Gûte ugperi-
Rûm. 4,3. Jãk. 2,23. -gamiuk. 7 ilisimaleritse tauva, ugperssuseĸartut Aaperâp ĸi-
-tornarigai. 8 agdlagkatdle sujornagut nalujungnaerutaugamik Gûtip
inuiaĸatigît ugperníkut iluartûtísagai, taimáitumik Aaperâmut su-
1 Môr. 12,3. ap. sul. 3,25. -jornagut únersûteĸarput matumínga: iligkut inuiaĸatigît tamarmik
pivdluarĸunarsísáput. 9 taimaingmat ugperssuseĸartut pivdluarĸu-
-neĸarput Aaperâmut ugpertumut ilagititdlugit. 10 mássa inat-

-sisit suliarerĸussainik peĸarniartut nungutdlugit perdlorĸússutip
ĸulangerpai. agdlagsimangmat: perdlorĸunarsile nalingínaĸ mag- 5 Môr. 27,26.
-persagkaue inatsisilingne agdlagsimassunik tamanik aulajangiússí-
-ngitsoĸ nãmagsinagitdlo. [11] nalunángilardle inatsisitigut Gûtime
iluartûtíneĸartoĸángitsoĸ, mássa ugperníkut iluartoĸ inũsavoĸ. Hâp. 2,4. Epr. 10,38.
[12] inatsisitdle ugperneĸ píngilât, kisiáne inûp nãmagsigunigit inũ- Rûm. 1,17.
-ssutigísavai. [13] Kristusip akiliúpâtigut inatsisit perdlorĸússutãnit 3 Môr. 18,5. Rûm. 10,5.
pêrsitdluta, pivdluta perdlorĸunarsigame, (agdlagsimangmat: per- 4,5.
-dlorĸunarsile nalingínaĸ ĸissungme nivingassoĸ;) [14] Aaperâmut 5 Môr. 21,23.
pivdluarĸússut inuiaĸatigîngnut perĸuvdlugo Kristuse-Jîsusíkut, a-
-nerneĸ únersûtigissaĸ pigilerĸuvdlutigo ugperníkut.

[15] ĸatángutíka, inûp ilerĸua atordlugo oĸalúsaunga: inûv- Rûm. 3,5.
-dlũnît tastamantia*) aulajangersarîgaĸ atorungnaersíneĸaráingi-
-laĸ ilaneĸásananilũnît. [16] únersûtitdle oĸauserineĸarput Aape- 3,8.
-râmut kinguâgssânutdlo. ima oĸángilaĸ: kinguâgssanutdlo, ĸav- 1 Môr. 22,18.
-sîutitdlugit; kisiáne atausiutitdlugo: kinguâgssangnutdlo, tássa
Kristuse [pivâ]. [17] imale oĸarniarpunga: tastamante Gûtip su-
-jornagut aulajangersarîgâ Kristuse pivdlugo inatsisit ukiut si-
-samanik untritigdlit pingasunigdlo ĸuligdlit kingornatigut pí- 2 Môr. 12,40.
-ngortut saĸigsínáungilât únersût soraersísavdlugo. [18] mássa ki-
-ngornússagssaĸ inatsisitigut pissagssaugune únersûtíkut pisaer- Rûm. 4,14.
-ĸajaĸaoĸ; Gûtivdle Aaperât tunivâ únersûtíkut. [19] inat-
-sisit tauva súsápat? ilángússáuput sanerĸutsinerit pivdlugit, Rûm. 5,20.
(kinguâgssaĸ únersûtitigut pineĸartoĸ tikiutserdlugo,) perĸú-
-ssutigineĸarputdlo íngilitigut akúnermiliútup agssaisigut. [20] a- Epr. 2,2.
-kúnermiliútordle atautsip akúnermiugíngilâ, Gûtile atausiuvoĸ. ap. sul. 7,53. 1 Tim. 2,5.
[21] tauva inatsisit Gûtip únersûtainut agssortuípat? ajornaĸaoĸ.
mássa inatsisinik túniússaussoĸarpat ũmartitsigínaussunik, tauva
iluarnigssaĸ ilumut inatsisinit perĸajaĸaoĸ. [22] agdlagkatigutdle
sût tamarmik ajortip atânut mátússáuput únersût ugpertunut pi- Rûm. 11,32.
-gilerĸuvdlugo ugperníkut Jîsuse-Kristusimut. [23] ugperfigssar-
-dle nagdliutínago inatsisit atãnut mátússauvdluta pârineĸarpu-
-gut ugperfigssaĸ sarĸúmersíneĸásassoĸ nagdliutserdlugo. [24] tai- 1 Pît. 1,5.
-máitumik inatsisit perorsartigâvut Kristusimut, ugperníkut iluar-
-tûtíneĸarĸuvdluta. [25] ugperfigdle nagdliungmat perorsaissup pí-
-saerpâtigut. [26] tamavsime Gûtip ĸitornarâse ugperníkut Kri-
-stuse-Jîsusimut. [27] mássa nungutdluse Kristusimut ilángutitdluse Rûm. 6,3.
kuisimassuse Kristuse atisimavarse. [28] nâme Jûtitdlo Grîkerit- — 13,14.

*) perĸússutâ aulajaitsugssaĸ.

1 Kor. 12,13. Kul. 3,11. -dlo, nâme kivfatdlo kivfáungitsutdlo, nâme angutitdlo arnat-
Rûm. 9,7 t. -dlo, tamavse atausiugavse Kristuse-Jîsusime. 29 Kristusivdle
pigigpase Aaperâp kinguârísavâse, kingornússissugssáusausilo úner-
-sût nâpertordlugo.

kapitalit 4.

perorsarnekartitdlutik kivfatut ísínaraluartut Gûtip ernerata anerneranik ũmámioka-
-lersut kivfaujungnaerdlutik kitornaugamik Gûtimut kingornússissugssaussútaok Kri-
-stusíkut; Galāsiamiut sakiatdlagtarssusiat ernumássutigilerine; arnap kivfaussup
kitornarissainik kivfáungitsuvdlo kitornarissainik.

1 okarpungale: kingornússissugssak merdlertûtitdlune kivfatut
ísínarpok, uvnit [angúme pigissainut] tamanut nâlagagssaugaluar-
-tok; 2 mássa pârssissut piligtaussutdlo nâlagagssarai angúme
4,9. Kul. 2,20. taissâ nagdliutserdlugo. 3 taimátaok uvagut merdlertûgatdlaravta
kivfatut ípugut ilíniarkâgagssat silap pê nâlagagssaralugit. 4 uv-
Evf. 1,10. Rûm. 1,3. -dlutdle nagdlersîssat nãmagtingmata Gûtip erne autdlartípâ ar-
3,13. -namit erniussok inatsisit atangerdlugit erniussok; 5 inatsisit ku-
-langigait akiliúsangmagit tássánga pêrsitdlugit kitornáussusigssak
Rûm. 8,15. uvavtínut pigilerkuvdlugo. 6 kitornaugavsile Gûtip anerme aner-
Rûm. 8,17. -nera ũmativsínut autdlartípâ tordlulassok: atâtak, atâtak-â.
7 taimáitumik kivfaujungnaerputit, kitornauvdlutitdle; kitornauga-
-vitdle Gûtimut kingornússissugssauvutítaok Kristusíkut.
8 ilivsile taimane Gûte ilisimángíkatdlaravsiuk kivfartorpuse
4,3. píssutsimíkut Gûtiúngitsunut. 9 mãnale Gûte ilisarigavsiuk, anger-
-kinganigdlo Gûtip ilisaringmase, suvdluse tauva ilíniarkâgagssat
Kul. 2,16. kimekángitsut amigartutdlo kingumut sâgpisigik uterdlugit tamá-
Rûm. 14,5. -kunúnga kivfaritíkumavdluse? 10 uvdlutdlo káumatitdlo nagdliú-
-tutdlo ukiutdlo aulajangiútarpase. 11 ernumássutigilerpavse asu-
-lĩnak erdlokíssutigisimasoraluse.
12 uvavtut íniaritse, ilivsisut íkama. inániarpavse, katáugu-
-tíka, iluaitsuliorfigíngilavsinga. 13 ilisimavavsingale uvinivkut sá-
-ngîtsunga îvangkîliumik okalugfigilerkâravse; 14 uvinivkutdlo ú-
-ssernekarníka asigínarnagitdlo narrugíngilase, kisiáne Gûtip íngi-
-liatut ilagsivavsinga, Kristuse-Jîsusisut. 15 suvdluse taimane piv-
-dluarnerarpise? mássa nalunaiáissutigâvse issise pêrkajarise u-
-vavnutdlo túniutdlugit ajornarsimángigpat. 16 tauva ûmigilerpisi-
-nga ilumôrdlunga pigavse? 17 ilungersorfigigaluarpâse, iluartu-
-migdle pinatik, kisiáne avigsârniarpâse ilivsínut ilungersorfiger-
-kuvdlutik. 18 ajúngilardle ajúngitsut ilungersûtigigáine uvdlut nu-

-ngutdlugit ilivsínik najuinerínavkut pinane. 19 ĸitornánguáka u-
-korsê, ernisugtutut kingumut erdloĸíssutigissáka Kristuse iluv- 1 Kor. 4,15.
-síne táutoĸalerserdlugo: 20 ĸanortoĸ mãna najoraluarnâvse nipiga
avdlángortísínauvdlugo; nalornileravse.

21 oĸarfigisinga, inatsisinut ĸulangerĸussuse ukorsê, inatsisit
tusángilisigik? 22 agdlagsimangmat Aaperât mardlungnik erneĸar- 1 Môr. 21,2.9.
-toĸ, áipâ arnamit kivfaussumit, áipâ arnamit kivfáungitsumit.
23 arnavdle kivfaussup ernera uviníkut erniuvoĸ, kivfáungitsuvdle Rûm. 9,7 tt.
ernera únersûtíkut erniuvoĸ. 24 tamákule ássersûtáuput. táuko
[arnat] tássa-uko angerutsit mardluk, áipâ ĸáĸamit Sînaimit pissoĸ
kivfaussunik ernissartoĸ, tássa Hâgga. 25 mássa Hâgga tássa ĸá-
-ĸaĸ Sînai Arâpiame, Jerûsalâtdlo mássákut ítoĸ migssigâ kiv-
-faussoĸ ĸitornane ilagalugit. 26 Jerûsalâtdle tagpínga tássa arnaĸ Epr. 12,22.
kivfáungitsoĸ, táuna tamavta anânagârput. 27 agdlagsimangmat: ti- sarĸ. 3,12. Is. 54,1.
-paitsugit, nârtusuitsutit ernisuitsutit, sivkerdlutit nivdliagit, erni-
-sujuitsutit, kisíngorútup ĸitornai amerdlanerungârmata uvigdlup
ĸitornainit. 28 uvagutdle, ĸatángutíka, Iisâĸ ássigalugo únersûtí-
-kut ĸitornauvugut. 29 sôrdlule taimane uviníkut erniussup ĸi- Rûm. 9,7 t.
-nugigâ anerníkut erniussoĸ, taimátaoĸ mãna pissarpoĸ. 30 ĸa-
-nordle agdlagkat oĸauseĸarpat? arnaĸ kivfaussoĸ erneralo ani- 1 Môr. 21, 10. 12.
-síkit, kivfaussup ernerata kingornússeĸatigísángingmago kivfáu-
-ngitsup ernera. 31 taimáitumik, ĸatángutíka, arnap kivfaussup
ĸitornaríngilâtigut, kivfáungitsuvdle.

kapitalit 5.

kristumiut kivfaujungnaerssusertik aulajangerfigísagât, uviningmutdle autdlarniutigití-
-nago kivfartorfigeĸatigísassut asangnigdlutik; anerneĸ najortigalugo saĸísassut uving-
-nup pileríssusê nãmagsinagit, Kristusip pigissaisa uvinigtik sániugassulingmut
ivertitaringmássuk.

1 taimáitumik aulajangerfigisiuk kivfaujungnaerssuserse Kri-
-stusip kivfaujungnaersingmatigut, kingumutdlo kivfángortínavèritse.
2 ata, uvanga Pauluse oĸáupavse: kipineĸartíkuvse Kristuse
sugssarísángilarse. 3 nalingínaĸ kipineĸartítoĸ ãma nalunaiaivfi-
-gâra, inatsisit tamákerdlugit nãmagsissagssarigai. 4 Kristuse ila- Jãk. 2,10.
-gísaerparse, inatsisitigut iluartúngorumassuse; sáimáuneĸ átavi-
-giungnaerparse. 5 uvagúme ugperdluta anerníkut utarĸivarput
iluartúngornigssaĸ neriûtigissaĸ. 6 kipineĸarnerdlũnît kipineĸángí- 6,15.
-nerdlũnît Kristuse-Jîsusime atúngingmata, kisiáne ugperneĸ a- 1 Kor. 7,19.
-sangningníkut súnîssoĸ.

3,1. 7 ingerdlavdluaraluartuse; kia unigtípâse ilumôrnermut nâlag-
-kungnaerĸuvdluse? 8 taima nâlagsarmase ĸaerĸussissivsínit pí-
1 Kor. 5,6. -ngilaĸ. 9 sêrnarsautiminíngûp timiussagssiaĸ tamât sêrnartítarâ.
10 isumaĸarfigâvse Nâlagkame, avdlamik isumaliúsángitsoraluse;
ilivsínigdle ularússisitsissoĸ pitdláumut nanertortísavoĸ, kinauga-
-luarunilũnît. 11 uvangale, ĸatángutíka, kipineĸarneĸ sule oĸalũssí-
-ssutigigaluaruvko, sôrme tauva ĸinugineĸarnerpunga sule? tau-
-vame sáningassulik mamiatsautigiungnaerĸajarât. 12 ĸanortoĸ
pîarneĸarilit ilivsínik kigdlormut isumaliortitsissut.

13 mássa ilivse, ĸatángutíka, ĸaerĸusimavuse kivfaujungnaer-
-ĸuvdluse; kisiánime kivfaujungnaerssuserse uviningmut autdlar-
-niutigiterĸunago, asangnigdlusile kivfartorfigeĸatigîgitse. 14 inat-
-sisit tamarmik kátungmata oĸautsimut atautsimut, matumúnga:
3 Môr. 19,18. Mat. 22,39. tugdlit iligtut asásavat. 15 kisiáne kêĸatigîgdlusilo èĸatigîgkuvse
Rûm. 13,8. nungútaĸátauteĸinavuse.

16 oĸarpungale: anerneĸ najortigalugo saĸigitse, tauva uving-
-nup pileríssusê nãmagsísángilase. 17 mássa uvinik pileritsagpoĸ
anerneĸ agssortordlugo, anernerdlo pileritsagpoĸ uvinik agssor-
-tordlugo, táukulo akerdlerîgput piumassavsínik iliorneĸ ajuler-
Rûm. 8,14. -sitdluse. 18 anerneruvdle pigpase inatsisit ĸulangísángilâse. 19 er-
— 6,14. Rûm. 1,29 tt. -ssíputdle uvingnup piliai, imáitut: arnauneĸarneĸ uverssainer-
1 Kor. 6,9 t. -dlo mingungnartuliornerdlo kángunartuliornerdlo 20 Gûtipilugsior-
Kul. 3,5 tt. Evf. 5,5. -nerdlo ilisînerdlo ĸíngarssuinerdlo saĸitsainerdlo angnerússinerdlo
kamangnerdlo saĸitsaigajungnerdlo agssuarîngnerdlo kigdlormutdlo
ilagîngneĸ 21 sínganerdlo toĸutsinerdlo imerajungnerdlo nerivat-
-dlârnerdlo avdlatdlo taimáitut, tamáko pivdlugit mãna oĸarfige-
-rêrpavse, sôrdlo sujornagut oĸarfigerêrivse: taimailiortut Gûtip
Evf. 5,9. nâlagauvfia kingornússarísángíkât. 22 anerneruvdle inerititai tássa
asangningneĸ tipaitsungnerdlo erĸigsinerdlo kamajuínerdlo avâ-
-gingningnerdlo angajorĸautsernerdlo ilumôrnerdlo ĸanilârnerdlo
pîtaiuínerdlo; 23 taimáitunut inatsisit agssortuíngitdlat. 24 Kri-
-stusivdle pigissaisa uvinigtik sáningassulingmut ivertitarât igdli-
-gugssusîlo pileríssusîlo táputdlugit. 25 anerneĸ najortigalugo inû-
-guvta, tauvátaoĸ anerneĸ najortigalugo ingerdlaniarta. 26 piúngit-
-sumik atarĸineĸarnigssaĸ piniaĸinatigo níngagsâĸatigêrĸunata sí-
-ngáutarĸunatalo.

kapitalit 6.

ĸanilârdlutik ikioĸatigîgdlutigdlo Kristusip inatsisai nãmagsiniásagait nangminerdlo su-
-liatik misiligdlugit; sunik inuk siaruarterigune kingunerinik katerssuiumârtoĸ; kipine-
-ĸarterĸussissut perĸuserdlugtûtitdlugit Kristusivdlo sáningassulia kisiat usorssitsauti-
-gissagssautitdlugo maligagssamik Kristusime atortumik malingnigtut tugsiúkai.

1 ĸatángutíka, inuk misigíngitsôrdlune pinerdlugkaluarpat, tauva Rûm. 15,1.
ilivse anernermut atassuse iluarsisíniarsiuk anernermik ĸanilârtumik;
misigssordlutitdle ivdlítaoĸ ússerneĸarĸunatit. 2 nanertortigissavsí-
-nik erssoĸatigîgitse, taimalo Kristusip inatsisai nãmagsiniarsigik.
3 mássa sũngíkaluardlune ingminik sûsorissoĸ ingminut sagdloĸí-
-tarpoĸ. 4 nalingínauvdle nangmineĸ suliane misiligdliuk, tauva 1 Kor. 11,28.
ingminuínaĸ usorssitsautigssaĸásavoĸ áiparminutdlo pinane. 5 na-
-lingínaup nangmineĸ nangmagagsse nangmásangmago.
6 oĸautsinigdle ajoĸersorneĸartup ajoĸersortine ajúngitsunik
tamanik ilangêĸatigísavâ. 7 támaĸinase, Gûte mitautigerĸúngilaĸ. Jãk. 1,16. 2 Kor. 9,6.
suningme inuk [nautsîagssatut] siaruarterigune kingunerinik kater-
-ssuiumârpoĸ. 8 mássa uviningminut siaruarterissoĸ uviningmit
katerssuiumârpoĸ aserujássúmik; anernermutdle siaruarterissoĸ
anernermit katerssuiumârpoĸ inũssúmik nâgssáungitsumik. 9 ajú- 2 Tas. 3,13. 2 Kor. 4,16.
-ngitsuliortale arajússinata, nagdliugpat katerssuiumâravtátaoĸ ĸa-
-súngíkuvta. 10 taimáitumik pigínauvfigssaĸartitdluta ajúngitsuliorta
tamanut, pingârtumigdle ugpeĸativtínut.
11 takuvase nangmineĸ ilivsínut agdlagkama amerdlássusê.
12 uvingnup pîsigut iluarerĸussut erdlorĸúpâse kipineĸarterĸuvdluse,
imáitoĸ kisiat píssutigalugo: Kristusip sáningassulia pivdlugo ĸi-
-nugineĸarumángínamik. 13 mássalo kipineĸartítut nangminerdlũnît
inatsisit maleruángilait, kisiáne kipineĸarterĸuvâse uvinigse usor-
-ssitsautigiumavdlugo. 14 uvavnut avdla usorssitsautigineĸ ajorna-
-ĸaoĸ, nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáningassulia kisime, táussu-
-mûna silarssuaĸ sáningassulingmut kikiagtorsimassutut ípoĸ uvav- 5,6.
-nut, uvangalo silarssuarmut taimaitdlunga. 15 kipineĸarnerdlũnît 1 Kor. 7,19.
kipineĸángínerdlũnît Kristuse-Jîsusime atúngingmata, kisiáne nu- 2 Kor. 5,17.
-tâmik píngortitaĸ. 16 maligagssaĸ tamána maligdlugo ingerdlassut Fil. 3,16.
tamákerdlugit Israîlilo Gûtip pigissâ erĸigsinerup nagdligtuineruv-
-dlo ĸulangerdligit. 17 tássa uvavnik erdloĸisitsissoĸarnavêrile,
nalunaerĸutsernerit Nâlagkap Jîsusip pê timimiugigavkit.
18 nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáimáunerata anernerse na- Fil. 25.
-jordliuk, ĸatángutíka. ãman.

Paulusip
Evfisumiunut agdlagai.

kapitale 1.

erĸigsiserĸússut autdlarniutigalugo Gûtip ilagîgsiminut pivdluarĸússutai tamaisa ĸu-
-jássutigigai; Evfisumiut ugperssusiánik asaugnigssusiánigdlo tusarame Gûtimut ĸut-
-satdlugitdlo tugsiútarine ĸaerĸussaisa neriugissagssât Kristusivdlo tamanit angneruv-
-sârssusia ilisimalerĸuvdlugit táukunúnga.

Kul. 1,1. [1] Pauluse Gûtip perĸussânik Jîsusip Kristusip apustiligissâ
ivdlernartunut Evfisumĭtunut ugpertunut Kristuse-Jîsusimĭtunut:
Kul. 1,2. [2] Gûtip atâtavta Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sáimautdlise er-
-ĸigsisitdlusilo.
2 Kor. 1,3. [3] únersiutigineĸardle Gûte nâlagkavta Jîsusip Kristusip atâtâ,
táussuma pivdluarĸugâtigut pivdluarĸússutinik anernerup pînik ta-
-manik ĸilaup pîsigut Kristusíkut; [4] táussumûna ĸineramisigut
silarssuaĸ túngavilerneĸángíkatdlarmat, asangningníkut ivdlernar-
Kul. 1,22. -ĸuvdluta agssuarnaerĸuvdlutalo kînâta sâne; [5] sujornagutdlo ing-
-minut ĸitornarerĸugamisigut Jîsuse-Kristusíkut, taimáisassoĸ ilua-
-rigamiuk, [6] sáimáunine naleĸángitsoĸ únersiutigineĸarĸuvdlugo,
Kul. 1,14. asassamigut sáimáukamisigut; [7] táussumûna utertitauvugut auagut
3,8. pinerdlungnivtínik isumákêrfigineĸardluta sáimáussingârnera mig-
-ssiliordlugo; [8] tamatumínga pingârâtigut tamanik ilisimalersit-
Kul. 1,26. -dluta sujuneĸalersitdlutalo; [9] nalunaerfigigamisigut ángigissamik
perĸussame pianik iluarissane migssiliordlugo ingmine sujúnersù-
Gal. 4,4. -tigissane, [10] uvdlut nagdlersîssat nâmagtigpata inoĸutigîgsoĸartit-
Kul. 1,16. -siumavdlune, ĸilangmĭtutdlo nunamĭtutdlo tamaisa katerssoru-
19 t. -magamigit niaĸorissamut atautsimut Kristusimut; [11] táussumûna
3,11. uvagútaoĸ pigssarsivugut, uvagut sujornagut perĸussaussugut táu-
-ssuma pilerssârutigiumassane erĸordlugo sunik tamanik súniú-
-ssissup sujúnersûtâ migssiliordlugo; [12] uvagut sujornagut Kristu-
-simut neriugtugut nâlangnarssusiata únersiutigineĸautigísangma-
4,30. -tigut; [13] táussumûnalo ilivsísaoĸ ugpernaĸutsiorneĸarpuse aner-
-nermik ivdlernartumik únersûtigissamik, taimane oĸauseĸ sag-
-dlusuíssut tusaravsiuk îvangkîlio ánagsimássutsivsínik, táussu-
2 Kor. 1,22. -mûna taimailivuse taimane ugperavse; [14] táunalo [anerneĸ] sag-
-dlunavêrutauvoĸ kingornússagssarput písagavtigo, pigissagssarsiat
utertíneĸarpata, nâlangnarssusiata únersiutigineĸautigssânik.

[15]taimáitumik uvangátaoĸ Nâlagkamut Jîsusimut ugperssut- Kul. 1,4.
-sivsínik ivdlernartuuutdlo tamanut asangnigssutsivsínik tusarama,
[16]soraernanga ĸutsápavse erĸartortardlusilo tugsiartarângama, [17]nâ- 1 Tas. 1,2.
-lagkavta Jîsusip Kristusip Gûtianut atâtamut nâlangnarssusiling- Rúm. 1,9 t.
-mut tunerĸuvdluse anernermik ilisimatitsissumik sarĸúmersitsi-
-ssumigdlo táuna ilisarilerĸuvdlugo, [18]sianíssutsivsigutdlo issekar-
-terĸuvdluse ĸáumarsarsimassunik, ilisimalerĸuvdlusiuk sunaussoĸ 1 Pît. 1,13. Kul. 1,27.
ĸaerĸussaisa neriugissagssât, sunaussordlo kingornússaisa usor-
-nangârssusiat ivdlernartune, [19]sunaussordlo píssaunerata angíssu-
-sia angingâĸissoĸ uvavtíne nakũssusiata píssauniligssûp súnîne-
-ragut ugpertune; [20]Kristusíkut súnîgame toĸussunit makitíkamiuk 2,6.
ingititdlugulo talerpingme tungânut ĸilangme [21]angneruvsârtúngor-
-titdlugo sujulerssuissunit nâlagkersuissunitdlo píssaussunitdlo nâ- Kul. 2,10.
-lagaussunitdlo tamanit tamanitdlo ĸanoĸ tainekartartunit silame
matumane áipânilo agdlât; [22]sûtdlo tamaisa isigaisa atãnut pisí- 1 Kor. 15,27. Epr. 2,8.
-pai, tamanitdlo angnerutitdlugo niaĸoritípâ ilagîngnut, [23]tássa ti- tugs. 8,6.
-mânut sunik tamanik tamatigut peĸangârtitsissup peĸangârneranut. Kul. 1,18.

kapitalit 2.

ajortimingne toĸungagaluartut Gûtip ũmartíkai Kristusimut ilángutitdlugit; akimángit-
-sûgaluartut Israîlíkut univigfigssãnit avigsârsimagaluartut Kristuse-Jîsusíkut erĸigsi-
-vigssiortúkut ĸanigdlissut ivdlernartunut univigfigssarseĸatigititdlugit
Gûtip inoĸutigilerai.

[1]ilivsísaoĸ, toĸungagaluaravse pinerdlungnivsíne ajortivsínilo, Kul. 2,13.
[2]táuko piliaralugit ardlâgut saĸissuse silap matuma mãnákut pí- Kul. 3,7.
-ssuserissâ migssiliordlugo siláinarme nâlagkersuissut nâlagât ma-
-ligdlugo anerneĸ mãnákut súnîssartoĸ nâlagserîtsune; [3]táuko
ilagalugit uvagútaoĸ tamavta ardlâgut angalassartugut uvinivta Kul. 3,6.
pileríssusè maligdlugit uvingnuvdlo erĸarsautivtalo piumassât nã-
-magsissardlugo, inúngûserigigputdlo níngangnermik pineĸartug-
-ssauvdluta ardlavut ilagalugit; [4]Gûtivdle nagdligtuingârtup asang-
-nigssuserssuaminik asagamisigut, [5]uvagútaoĸ pinerdlungnivtíne Kul. 2,13.
toĸungagatdlartugut Kristusimut ilángutitdluta ũmartípâtigut, (má-
-ssa sáimáunermit ánagtitauvuse;) [6]ilángutitdlutalo makitípâtigut, 1,20.
ilángutitdlutalo nugterpâtigut ĸilangmut Kristuse-Jîsusíkut; [7]uv-
-dlugssane piumârtugssane takutíkumagamiuk sáimáussingârnine
angingâĸissoĸ, Kristuse-Jîsusíkut avâgigamisigut. [8]mássa sái-
-máunermit ánagtitauvuse ugperníkut; tamánalo ilivsínit píngilaĸ,
Gûtip tunissutâ tássauvoĸ, [9]sulianit píngitsoĸ, usorssitsârtoĸar-

Kul. 1,10. -ĸunago. 10 táussumame piliarâtigut Kristuse-Jîsusíkut píngor-
-titaussugut ajúngitsuliorĸuvdluta, Gûtip sujornagut piarêrsarami-
-sigut taima saĸerĸuvdluta.
11 tamána pivdlugo erĸaigitse, ilivse uviniliússutsivsigut aki-
Rûm. 2,26. -mángitsûgaluartuse, (táuko kipineĸángitsunik taissarpait kipi-
-neĸartunik pissartagaisa, mássa agssangnik uviniliússutsimíkut
kipineĸartut;) 12 [erĸaigitse] taimaníkut Kristuse ilaginago Israîlí-
Rûm. 9,4. -kut univigfigssãnit avigsârsimagavse takornartauvdlusilo angerut-
Epr. 11,13. -sinut únersûtilingnut, neriugissaĸarnasilo Gûtilo piginago silame
inûgavse. 13 mãnale Kristuse-Jîsusíkut ilivse ardlâgut ungasig-
-suse ĸanigdlivuse Kristusip auagut. 14 táuname erĸigsíssutigâr-
-put, mardlûssut atausíngortingmagit, aserortermagulo talo akú-
Kul. 2,14. -neĸutaussoĸ, 15 akerartût, inatsisit ilerĸorerĸussanik inássutigdlit
uviningmigut soraersíkamigit mardlûssut táuko ingmine píngorter-
-ĸigkumavdlugit inugtâĸ atausíngordlugo erĸigsivigssiordlunilo;
Kul. 1,20. 22. 16 táukulo mardlûssut timime atautsime Gûtimut sáimaúnartíku-
-magamigit sáningassulíkut, tássane akerartût toĸúkamiuk. 17 ti-
Is. 57,19. -kiutdlunilo erĸigsineĸ oĸalûtigâ ilivsínut ungasigkaluartunut, ã-
3,12. -mátaoĸ ĸanigtunut; 18 táussumûna atâtamut patdligúsínãngoravta
Rûm. 5,2. mardlûssugut atautsimik anerneĸartitauvdluta. 19 tauva mãña ta-
-kornartatutdlũnît ilasiaussututdlũnît íkungnaerpuse, ivdlernartut-
-dle univigfigssarseĸatigâse, Gûtivdlo inoĸutigâse; 20 igdluliarissau-
-vusilo túngavingmut apustilitigutdlo pruvfîtitigutdlo túngaviliau-
-ssumut, tássane Jîsuse Kristuse nangmineĸ ujarauvoĸ teĸerĸû-
4,16. -ssoĸ; 21 táussumane katiterneĸardlune igdluliaĸ tamarme agdliar-
1 Kor. 3,16. -torpoĸ nâlagfíngordlune ivdlernartoĸ Nâlagkákut; 22 táussumanilo
1 Pît. 2,5. ilivsísaoĸ ilángutdluse igdluliarineĸarpuse Gûtimut inigerĸuvdluse
anerníkut.

kapitalit 3.

akimángitsut îvangkîlio píssutigalugo ilángutdlutik pigilísangmássuk Gûtip Kristusíkut únersûtigissâ, Gûtimit sáimáuneĸardlune tamatumúnga kivfartortúngortoĸ Kristusip pisũssusia sujunersigssáungitsoĸ oĸalûtigísavdlugo akimángitsunut; tugsiússissoĸ Kri-stuse ugperníkut ũmataine ineĸarĸuvdlugo asangnigssusialo ilisarssinermit angneru-ngârtoĸ ilisarilerĸuvdlugo táukunúnga.

4,1. 1 tamána píssutigalugo uvanga Pauluse Kristuse-Jîsusimut
parnaerússaussunga ilivse akimángitsûgaluartuse pivdluse, 2 tu-
-sarsimasoraluse Gûtip sáimaúneranik inoĸutigîgsune atortitag-
Gal. 1,12. -ssamik uvavnut pisitaussumik ilivsíne atorterĸuvdlugo, 3 ángigi-

-ssaĸ uvavnut nalunaiagaungmat sarĸúmîssaĸartitdlunga, sôrdlo 1,9.
tássa tauva agdlagfigitdlatsiarivse; 4 tamáko atuaruvsigik malugí-
-savarse ángigissamik Kristusip pianik sianíssusera; 5 [ángigissaĸ] Kul. 4,3.
tamána sujugdlît inùtitdlugit taima nalunaernеĸángitsoĸ inuit ĸi- Kul. 1,26.
-tornainut, sôrdlo mãnákut apustilînut ivdlernartunut pruvfîtainut- 2,20.
-dlo anerníkut sarĸúmersitaussoĸ, 6 imáitoĸ: akimángitsut ilá-
-ngutdlutik kingornússisangmata timânut ilángutitauvdlutik, ilá-
-ngutdlutigdlo pigilísangmássuk Gûtip Kristusíkut únersûtigissâ,
îvangkîlio píssutigalugo; 7 tamatumúnga kivfartortúngorpunga Gû- Kul. 1,25.
-tip sáimáunera tuníssutâ migssiliordlugo, tamatumínga tuning-
-manga píssaunine kivdlingnartoĸ migssiliordlugo. 8 uvanga iv- 1 Kor. 15,9.
-dlernartunit tamanit nikanarnerussunga tuninеĸarpunga sáimáu-
-nermik matumínga: Kristusip pisũssusia sujunersigssáungit- Kul. 1,27.
-soĸ akimángitsunut oĸalûtigerĸuvdlugo, 9 tamanutdlo takuvdluar-
-terĸuvdlugo sunaussoĸ ilángutitaunigssaĸ ángigissamut uvdloĸaler- Kul. 1,26.
-ĸârneranit Gûtime issertugaussumut [Gûtime] Jîsuse-Kristusíkut
tamanik píngortitsissume; 10 tássa Gûtip ilisimatũssusia nalingí-
-narpagssuarnik ilalik mãnákut ilagîgsutigut nalunaernеĸarĸuvdlugo
sujulerssuissunut nâlagkersuissunutdlo ĸilangmiussunut 11 isuanit
sujúnersûtigissâ migssiliordlugo piliarissâ Kristuse-Jîsusíkut nâ- 1,11.
-lagkavtigut, 12 táussumûna sujôranata patdligúsínãngorpugut tati- 2,18.
-gingnigdluta, ugperfigigavtigo. Rûm. 5,2.

13 tamána pivdlugo inápavse ilivse pivdluse nâgdliûtigissáka
arajússíssutigerĸunagit, usornautigísagavsigik. 14 tamána píssuti-
-galugo sêrĸumiarfigâra nâlagkavta Jîsusip Kristusip atâtâ, 15 ĸi-
-langmilo nunamilo atâtaussut tamarmik ateĸautigissât, 16 píssau-
-nermik tunerĸuvdluse nâlangnangârssutse migssiliordlugo, aner- Kul. 1,11.
-neragut nukigtorĸuvdluse inûtsivsigut ilordlíkut, 17 Kristuse ug-
-perníkut ũmativsíne ineĸarĸuvdlugo, 18 asangningneĸ mángoĸar-
-figalugulo túngavigalugulo ivdlernartut tamaisa ilagalugit sujuner-
-sisínãngorĸuvdlusiuk siligssusia takíssusialo itíssusialo kingigssu-
-sialo, 19 Kristusivdlo asangnigssusia ilisarilerĸuvdlusiuk ilisarssi-
-nermit angnerungârtoĸ; ilumioĸangâlerĸuvdluse Gûtip peĸangâr-
-nera tamât pigilerdlugo.

20 ivnale tugsiutigissavut sianigissavutdlo tamaisa akimungâr- Rûm. 16,
-dlugit angnerungârtumik iliorsínaussoĸ píssaunine uvavtíne sú- 25 tt.
-nîssoĸ migssiliordlugo, 21 táuna nâlangnarsile ilagîngne Kristuse-
Jîsusimĩtune kinguârîgsugssat tamákerdlugit nâgssáungitdluínar-
-tumik. ãman.

kapitalit 4.

ĸaerĸusimássusertik nâpertordlugo saĸivdluásassut anerníkut atausiússusertik aulaja-
-ngiúniarĸigsârdlugo, tamarmigdle ingmíkut sáimáunermik tunineĸartut kivfartûtigssaĸ
suliarerĸuvdlugo Kristusip timâta ineriartûtigssânik; inutoĸaĸ ardlâgut angalauseri-
-ssartik iperardlugo inugtâĸ atísagât tamatigut ilumôrniardlutik ajúngitsumigdlo
iliorfigeĸatigîgdlutik.

3,1. 1 taimáitumik uvanga Nâlagaĸ pivdlugo parnaerússaussunga
Kul. 1,10. oĸaorĸigsârpavse saĸivdluarĸuvdluse ĸaerĸusimássuserse nâper-
Kul. 3,12 tt. -tordlugo, 2 tamatigut nikanartísassuse ĸanilârdlusilo kamajuit-
-dlusilo kamageĸatigîgdlusilo asaĸatigîgsutut; 3 anerníkutdlo atau-
-siússuserse aulajangiúniarĸigsârsiuk erĸigsíssúmik atautsimut ni-
-mersimassutut; 4 time atauseĸ anernerdlo atauseĸ, sôrdlume
ĸaerĸusimassuse atausiussumik neriugissaĸardluse ĸaerĸusimaniv-
1 Kor. 8,6. -sínit; 5 Nâlagaĸ atauseĸ, ugperneĸ atauseĸ, kuisimássut atauseĸ,
— 12,5 t. 6 Gûte atauseĸ tamarmik atâtagissât, táussuma tamavse ĸulanger-
1 Tim. 2,5. -pâse, tamavse súnerpâse, tamavse inigâse. 7 nungutdlutale
ingmíkut sáimáunermik tunineĸarpugut Kristusip tuniorainermine
ûgtûtigissâ migssiliordlugo. 8 (tamána pivdlugo ima oĸauseĸar-
tugs. 68,19. -poĸ: kutsigsumut pavungnardlune tigussat autdlarúpai, inuitdlo
tunissutinik tunivai. 9 pavungnartumigdle oĸauseĸarmat imáingila:
nunap ilainut atsigsunut samungnaratdlarsimassoĸ? 10 samungnar-
-toĸ táunauvoĸ pavungnartoĸ kilait tamarmik ĸulãnut, sût tamai-
1 Kor. 12,28. -sa ilumioĸangârtísagamigit.) 11 ilaitdlo táussuma apustilíngortí-
-pai, ilait pruvfîtíngortípai, ilait îvangkîliulerssârtúngortípai, ilait
pârssissúngortípai ajoĸersuissúngortitdlugitdlo; 12 ivdlernartut nã-
-magtúngorĸuvdlugit, kivfartûtigssaĸ suliarerĸuvdlugo, Kristusip
timâ ineriartorterĸuvdlugo; 13 tamavta apûtserdluta ugpeĸatigîg-
-fingmut Gûtivdlo erneranik ilisarsseĸatigîgfingmut, angut inersi-
-massoĸ nagdlersimavdlugo, Kristusip peĸangârnera ukiumigut
nãmagtoĸ nagdlersimavdlugo; 14 merdlertûjungnaerĸuvdluta, mag-
-dlisut aulaterĸunata angalaterĸunatalo ajoĸersũmit nalingínarmit
pitorartartumit, inuit erĸoriainerinit, ĸoĸagssîssut támartitsissut
1,22. perĸusersûneránit; 15 asangningníkutdle ilumôrdluta tamatigut ag-
5,23. -dliartorĸuvdluta niaĸorissamut, tamássa Kristusimut; 16 táussu-
Kul. 1,18.
Kul. 2,19. -mánga autdlarnerdlune time ilũngarme katiterneĸartoĸ atausí-
-ngortitauvdlunilo igdlersuinerit tamaisa ujalugalugit, [taimaitdlu-
-nilo] ilame tamarmik ingmíkut ûgtugarsiaisa súnînere migssi-
-liordlugit timip agdliartornigssâ nãmagsiartorâ ingminik ineriar-
-tortitdlune asangningníkut.

17 taimáitumik mãna oĸarpunga narĸigssuivdlungalo Nâlagká-
-kut, taima saĸiungnaerĸuvdluse sôrdlo Gûtimik nalussoĸatigiga-
-luase saĸissartut erĸarsautimíkut piúngitsorsiordlutik; 18 táuko
isumamíkut târsiorput avigsârsimavdlutigdlo inûnermit Gûtip pia- Kul. 1,21.
-nit, ilumíkut nalussûgamik, ũmatimíkutdlo mángertûgamik; 19 táuko
sianigissaerutdlutik kángunartuliornermut túniúput nalingínarnik
mingungnartuliorumavdlutik piumatûnermingne. 20 ilivsile Kristu-
-simik taima ilíniángilase, 21 mássame tusarsimaguvsiuk, táussu-
-manîtitdlusilo ajoĸersorneĸarsimaguvse sagdlusuíssut Jîsusimĩtoĸ
nâpertordlugo, 22 inutoĸaĸ ardlâgut angalauserissarse iperásagigse, Kul. 3,9.
táuna ingminik aserorniartoĸ pileritsangnernik sagdloĸítautaussunik;
23 nutãngortísassusile anernivsigut isumaĸautivsigut, 24 inugtârdlo Kul. 3,10.
Gûte ássilivdlugo píngortitaĸ atísagigse iluartitdlugo ivdlernar-
-titdlugulo ilumôrníkut.

25 taimáitumik sagdlúsaerdluse nungutdluse ilumörtumik oĸa- Sagg. 8,16.
-lugitse inoĸativsínut, avateĸatigîgkavta. 26 níngagtitdluse ajortu- tugs. 4,4.
-língíniaritse; seĸineĸ tarrisínavérsiuk narrutsagsimanivsíne. 27 ma-
-mardlîssorssuardlo*) piniarfigssaĸartínavêrsiuk. 28 tigdligtartoĸ
tigdlísaerdle, suliniardlunile agssangminik ajúngitsuliordle, ajorssar-
-tunut ikiûtigssaĸarĸuvdlugo. 29 oĸautsinik sugssaúngitsunik ĸa-
-nivsínit anisitseĸinase, kisiáne ineriartornigssamut pissariaĸartu-
-mut ajúngitsut [oĸauserisigik], tusartut sáimáunermik pineĸar-
-ĸuvdlugit. 30 Gûtivdlo anernera ivdlernartoĸ aliasugteĸinasiuk, 1,13.
táussumínga ugpernaĸutsiorneĸarpuse uvdloĸ utertitauvfigssaĸ nag-
-dliutserdlugo. 31 ajuatdlagtitsinerit kamangneritdlo níngangnerit- Kul. 3,8.
-dlo nivdlianeritdlo ĸaĸajardlerneritdlo tamarmik ilivsínit pèrdlit
iluaitsuliorneritdlo tamaisa ilángutdlugit. 32 ajúngitsumigdle ilior-
-figeĸatigîgitse isumagssuigajugdlusilo isumákèrfigeĸatigîgdlusilo, Kul. 3,12 t.
sôrdlo Gûtip isumákêrfigigâse Kristusíkut.

kapitalit 5.

Gûte malingniardlugo asangnigdlutik ĸaumassup ĸitornaisut saĸísassut; nuliarît kristumiussut ĸanoĸ ilivdlutik áiparîgdluásassut.

1 taimáitumik Gûte malingniarsiuk ĸitornatut asanartutut.
2 saĸigitsilo asangnigdluse, sôrdlútaoĸ Kristusip asagâtigut ing- Gal. 2,20.
-minigdlo túniutdlune pivdluta, tunissutitut toĸutagssatut pigdliu-
-tigititdlune Gûtimut naimajuminartugssatut.
3 uverssainerdle mingungnartutdlo nalingínait piumatûnerdlo Kul. 3,5. 15.

*) tôrnârssuk, Diâvulo.

tainekásángitdlatdlũnît ilivsíne, ivdlernartut taima ilerĸugssaĸar-
-mata; 4kángunartutdlo oĸautsitdlo sianîtsorpatdlagtut ĸuiasâr-
-neritdlo tamáko atugagssaúngitsut [atornavêrilit], ĸujavdlusile pi-
Gal. 5,21. -gitse. 5máname nalúngilarse: nalingínaĸ uverssaissordlũnît mi-
1 Kor. 6,9 f. -ngugtôrdlũnît piumatôrdlũnît (tássa Gûtipilugsiortoĸ) kingornú-
-ssagssaĸángingmat Kristusip Gûtivdlo nâlagauvfiáne. 6oĸautsi-
2 Tas. 2,3. Kul. 3,6. -nik piúngitsunik kimutdlũnît sagdloĸítartínavêritse, mássa tai-
Rûm. 1,18. -máitut pivdlugit Gûtip níngangnera nagdliútarpoĸ nâlagserîtsu-
1 Tas. 5,5. -nut. 7tamána pivdlugo táukunúnga ilángutínavêritse. 8ilivsime
ardlâgut târmiugaluaravse mãna ĸaumassormiuvuse Nâlagkákut;
Gal. 5,22. ĸaumassup ĸitornaisut saĸigitse. 9ĸaumassuvdle inerititai tássa
ajúngitsuliat nalingínait iluarnerdlo ilumôrnerdlo. 10misiligtarniar-
Rûm. 12,2. -siugdlo sunaussoĸ Nâlagkap iluarissagssâ. 11târtuvdlo pînik ine-
-rititaĸángitsunik piliortut peĸatiginavêrsigik, nalujungnaersíniar-
-dlugitdle pissarsigik; 12ángiortuliornere tainerdlũnît kángunaĸing-
-mata. 13nalunarungnaersutdle nungutdlutik erssitsarput ĸauma-
-ssúkut; erssitsut nungutdlugit ĸaumassup pissarmagit. 14tamána
Is. 60,1. pivdlugo oĸautsit imáiput: eĸêrit, sinigtutit ûmâ, toĸussunit ma-
— 26,19. -kitdlutit, tauva Kristusip ĸáumarsásavâtit.
Kul. 4,5. 15taimáitumik mianerssoritse saĸivdluarniarĸigsârdluse, ilisi-
-maitsutut pinase ilisimatûtutdle ilivdluse. 16uvdlut pigínauvfiu-
-ssut asiutínavêrsigik, uvdlut perdlungnarmata. 17tamána piv-
-dlugo sujuneĸángitsúngornavêritse, sianiginiarsiugdle sunaussoĸ
Nâlagkap perĸussâ. 18putumanartumik vĩnisoĸinase, taimaitdlune
ĸugsalaitsúngornartarmat; anernermigdle ilumioĸangâleritse, 19ing-
Kul. 3,16. -mivsínutdlo oĸalugitse erinaligssiat ĸujaniutitdlo eríniugkatdlo a-
-nernerup pê atordlugit, Nâlagardlo erinalerssorfigisiuk nipilerssor-
Kul. 3,17. -figalugulo ũmativsigut; 20tamaisalo ĸujássutigissáinarsigik Gûtimut
atâtamut nâlagkavta Jîsusip Kristusip arĸa tunâralugo.
Kul. 3,18. 21nâlaĸatigîgitse Gûte mianeralugo: 22ilivse arnat, uvise nâ-
1 Pît. 3,1. -lagsigik, sôrdlo Nâlagaĸ [nâlagtarigse]; 23arnap uvine niaĸoring-
1,22. -mago, sôrdlútaoĸ ilagît Kristuse niaĸorigât; táuna timâta ánáu-
1 Kor. 11,3. -ssissigâ; 24sôrdlule ilagît Kristuse nâlagkât, taimátaoĸ arnat
Kul. 3,19. uvisik tamatigut nâlásavait. 25ilivse angutit, nuliase asaniarsigik,
1 Pît. 3,7. sôrdlútaoĸ Kristusip ilagît asagai ingminigdlo túniutdlune táuko
píssutigalugit; 26tássa ivdlernarsarumagamigit uvfáumik imermik
2 Kor. 11,2. oĸautsíkut evĸiardlugit; 27nangminek ingminut sarĸúmiúkumagami-
Kul. 1,22. -git ilagît usornartut mingoĸángitsut eĸinganeĸángitsut avdlamigdlũ-
-nît taimáitoĸángitsut, kisiáne ivdlernarĸuvdlugit agssuarnaerĸuv-
-dlugitdlo. 28taima angutit nuliatik asásavait, sôrdlo timitik [asa-

-ssarait]. nuliaminik asangnigtoĸ ingminik asassaraoĸ. [29] mássa
inuk uviningminik ĸíngarssuíngisáinarpoĸ, nerisítardlugule paorĸi-
-ssarpâ, sôrdlútaoĸ Nâlagkap ilagît taimailiortarai. [30] táussuma-
-me timâta avatigâtigut, uvineĸatigalugulo sauneĸatigârput. [31] tai- 1 Mòr. 2,24.
-máitumik inùp angúnilo arnilo ĸimásavai nulîlo átavigalugo, táu- Mat. 19,5. 1 Kor. 6,15 t.
-kulo mardluk uviniúsâput atauseĸ. [32] ángigissaĸ tamána ange-
-ĸaoĸ; mássale Kristuse pivdlugo ilagîtdlo pivdlugit taima oĸar-
-punga. [33] taimáitoĸ ilivsísaoĸ nungutdluse nuliase ingmivsisut
asásavase, arnavdle uvine mianeriniardliuk.

kapitalit 6.

ĸitornaussutdlo angajorĸaussutdlo kivfaussutdlo nâlagaussutdlo ĸanoĸ ilivdlutik ino-
-ĸutigîgdluarniásassut; sákutũssutit Gûtip pê atiniásagait tamanut ajugaorĸuvdlutik;
Tiggikumik autdlartitsivfigigine ĸanoĸ íssutse tusarĸuvdlugo; naggasiutigalugo tugsiúkai.

[1] ilivse merdlertut, angajorĸàse nâlagsigik Nâlagkákut, taima Kul. 3,20.
iluarmat. [2] atâtatdlo anànatdlo atarĸíkit, tássa inássut sujugdleĸ 2 Mòr. 20,12.
únersũmik ilalik: [3] pivdluarĸuvdlutit inũmersorĸuvdlutitdlo nu-
-name. [4] ilivsilo angajorĸait, ĸitornase narrutsagteĸinasigik, Kul. 3,21.
inororsarniarsigigdle perorsardlugit inertertardlugitdlo Nâlagkamit.

[5] ilivse kivfat, uviníkut nâlagarissase nâlagsigik mianerssor- Kul. 3,22.
-dluse ùligdlusilo ũmativsigutdlo perĸusersuitdluse, sôrdlo Kri- 2 Kor. 7,15. Fil. 2,12.
-stuse [nâlagtarigse]: [6] issigissumut kivfartortutut pinase inung-
-mut iluarerĸussutut, Kristusivdle kivfaisut Gùtip perĸussâ su- Kul. 3,23.
-liaralugo kajumigdluse. [7] isumagigdlusilo kivfartúsassuse Nâlag-
-kamutdlusôĸ, sôrdlo inungnut kivfartúngitsuse: [8] ilisimagavse na-
-lingínaĸ kivfaussordlũnît kivfaúngitsordlũnît sumik ajúngitsulio-
-rune [tamána] Nâlagkamit pigssaĸautigiumàrâ. [9] ilivsilo nâ- Kul. 3,24 t.
-lagkat. [kivfase] taimatut iliorfigisigik sujòrasârissarnasilo, ilisi- — 4,1.
-magavse ilivsísaoĸ nâlagarse ĸilangmîngmat, táussumanilo inùp — 3,25.
táunáussusia atúngingmat.

[10] ãmátaoĸ, ĸatángutíka, nakússagtíniaritse Nâlagkákut na-
-kũssusiatalo píssauneĸarnerssuagut. [11] sákutũssutit Gùtip pê a-
-tiniarsigik, aulajaisínaorĸuvdluse mamardlîssorssùp*) ĸoĸagssinia-
-rângase. [12] uvinigdlit augdlitdlo pâniagagssaríngínavtigik, sujuler-
-ssuissutdle nâlagkersuissutdlo silap píssauniligssue matuma târssu-
-siane [nâlagaussut] anernerit ajortut ĸilaup atânîtut. [13] tamána
pivdlugo sákutũssutit Gùtip pè tiguniarsigik, agssortuisínaorĸuv-
-dluse uvdloĸ ajortoĸ nagdliugpat, aulajaerĸuvdlusilo tamaisa suliari-
-simaguvsigik. [14] taimaingmat aulajangeritse ĸitivsigut ĸiterusersi- 1 Tas. 5,8.

*) tôrnârssûp. Diâvulup.

-mavdluse ilumôrnermik, iluarnerdlo atisimavdlugo sâgtuaussaralugo,
[15] isigkavsigutdlo kamigsimavdluse îvangkîlio erĸigsinartoĸ piarêr-
-sautigalugo; [16] pingârtumigdlo ugperneĸ tiguniarsiuk erĸorna-
-vêrĸutigalugo, táussumínga ajortup ĸarssue ingnigdlit tamaisa
1 Tas. 5,8. ĸamitísínáusagavsigik; [17] niaĸorornavêruseritsilo ánássumik panaler-
-dlusilo anernerup pianik, tássa Gûtip oĸausianik; [18] anerníkut
tugsiartuínardluse tamatigut tugsiartarângavse ĸinussarângavsi-
-lo; erĸumaniardlusilo tamánarpiaĸ píssutigalugo, tamatigut ĸasu-
-suitdluse ivdlernartutdlo tamaisa tugsiutdlugit, [19] uvangalo [tug-
-siutdlunga], oĸausigssavnik tunineĸarĸuvdlunga ĸanera angmása-
Kul. 4,3. -guvko ángigissaĸ îvangkîliup pia nalunáisavdlugo sujôrananga;
[20] tamána písavdlugo oĸariartortitauvunga ĸilerssugauvdlunga, er-
Kul. 4,4. -sisuitdlunga suliarisínáusavdlugo oĸalungnivkut ilerĸugssara er-
-ĸordlugo.
Kul. 4,7 t. [21] ilisimarĸuvdlusile ĸanoĸ ítunga sussartungalo, tauva Tiggi-
-kup ĸatángutivta asassavta Nâlagkákutdlo kivfauvdluartup tama-
-nik nalunaerfigiumârpâse; [22] táuna ilivsínut autdlartíkavko tamá-
-narpiaĸ pivdlugo, tusarĸuvdluta ĸanoĸ ítugut, ũmatisilo táussu-
-múnga tugpatdlersarĸuvdlugit.
[23] Gûtip atâtap Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip erĸigsisitdligit
ĸatángutigît asangnigtitdlugitdlo ugpertitdlugitdlo. [24] sáimáu-
-nerup najordligit tamaisa nâlagkavtínik Jîsuse-Kristusimik asang-
-nigtut aserfatdlajuitsumik. ãman.

Paulusip
Filipimiunut agdlagai.

kapitale 1.

ivdlernartut Filípimiussut erĸigsiserĸugatdlardlugit nalunaersoĸ, ĸanoĸ Gûtimut ĸujá-
-ssutigissardlugitdlo tugsiútarine; ĸilerssugaunine îvangkîliumut angnermik ingerdlav-
-dluautaulersoĸ, toĸugssanilo iluanârfigssarigaluardlugo inûgatdlarnigssaĸ pingârneru-
-tíkine ilagît pivdlugit; Kristusip îvangkîliua nâpertordluardlugo saĸiniarsínásassut
anerneĸ atauseĸ aulajangerfigalugo Kristusilo ániautigisínauvdlugo.

2 Kor. 1,1. [1] Pauluse Timũtiusilo Jîsusip Kristusip kivfai Kristuse-Jî-
ap.sul. 16,12. -susimĩtunut ivdlernartunut tamanut Filípimiussunut ilagîtdlo
Rûm. 1,7. pârssissainut kivfartortigissainutdlo: [2] Gûtip atâtavta Nâlagkavdlo
Jîsusip Kristusip sáimautdlise erĸigsisitdlusilo.

[3] Gûtiga ĸutsavigissarâra erĸartortarângavse, [4] tugsiartarníka Rûm. 1,8.
tamákerdlugit tipaitsuínardlunga tamavse tugsiútarângavse, [5] uv-
-dlormit sujugdlermit mánalo tikitdlugo îvangkîliumut ilángutitáu-
-ssuserse pivdlugo; [6] matumínga nakimanavêrama: ajúngitsuliamik
ilivsíne autdlaruîssup nãmagsiumârãtaoĸ Jîsusip Kristusip uvdlug-
-ssâ nagdliutserdlugo. [7] taimame isumaĸarfigissagssarigavse ta-
-mavse, ũmámiugigavse, parnaerússautitdlunga îvangkîliulo oĸaut-
-sivnik igdlersúsassarângavko aulajangersásavdlugo, tamavse sái-
-máunermik pigssarsioĸatigissáka [ũmámiugigavse]. [8] mássa Gûtip Rûm. 1,9.
ilisimavânga, ĸanoĸ agtigissumik tamavse kajungerigivse Jîsusip
Kristusip asangnigkajungneragut. [9] imáitordlo tugsiutigissarpara:
asangnigssuserse ilisarssinermik sianinernigdlo nalingínarnik ilaĸa-
-ngâleriartuínarĸuvdlugo, [10] sordlît iluarnersut misiligtarsínaorĸuv- Rûm. 2,18.
-dlusigik, tássa ĸaumassumêrĸuvdluse nâgkiússutaunavêrĸuvdlusilo
Kristusip uvdlugssâ nagdliutserdlugo, [11] iluarnerup ineritⁱtainik
ilumioĸangârĸuvdluse Jîsuse-Kristusíkut inerítartunik, Gûte nâ-
-langnarserĸuvdlugo nersornarserĸuvdlugulo.

[12] ilisimarĸuvavsile, ĸatángutíka, ĸanoĸ pineĸarníka îvangkîliu-
-mut angnermik ingerdlavdluautaulermata, [13] kilerssugaunera Kri-
-stusimik píssuteĸartoĸ erssermat sákutût pârssissut igdlorssuá-
-nĩtunut tamanut ilainutdlo tamanut, [14] Nâlagkamilo ĸatángutigît
amerdlanertaisa kilerssugaunera tatigssarsíssutigingmássuk ang-
-nermik sapîsilerdlutik oĸausek ersioratik oĸauserissardlugo.
[15] nauk ilaisa Kristuse oĸalûtigissarât sínganermítaoĸ sakitsai-
-niarnermitdlo; ilaisale ajúngitsumik isumaĸardlutik. [16] ivkua sa-
-kitsaigajugtut Kristuse oĸautigissarât ilumôratik, isumaĸaramik
kilerssugaunera nâgdliungnermik ilajumavdlugo; [17] ukule asangning-
-nermit [taimailiorput], nalúngínamínga tamânĩtunga îvangkîlio o-
-ĸautsivnik igdlersúsavdlugo. [18] ĸanorme tauva? Kristuse oĸau-
-tigineĸarmat ĸanoĸ íkaluartumik, patsisiliutdlugulũnît ilumôrtu-
-migdlũnît, tipaitsûtigisínarpara tipaitsûtigiumârdlugulo. [19] ilisi-
-magama tamána ánássutigísagiga ilivse tugsiússissarnivsigut Jî-
-susivdlo Kristusip anernerata igdlersuineragut; [20] sôrdlo kipi-
-savdlunga neriugsínartunga pakatsisarneĸángitdluínásasoralunga,
kisiáne tamatigut ersisuersitdlunga Kristuse mãnákútaoĸ timiv-
-kut nâlangnartíneĸásasoralugo, sôrdlo pissartáinartoĸ, inũsaneru-
-malũnît toĸúsanerumalũnît. [21] inûnera tássaungmat Kristuse,
toĸugssaralo tássa iluanârfigssara. [22] kisiáne uvinikut inûnivnit
piniarníka ineritⁱtaĸásagpata, suna tauva kinísagiga naluvunga.

[23]táukua mardluk akornáne nivniortutut íkama: kajungeĸigama
mána ĸimagkumavdlugo Kristusilo najorumavdlugo, tamána a-
-júngínerungàĸingmat; [24]kisiánile uviníkut inûgatdlarnigssaĸ pi-
-ngârnerutítariaĸarpoĸ ilivse pivdluse. [25]tamánalo nakimássu-
-tiginago ilisimavunga unigkatdlásassunga tamavsilo unigfigaluse,
ugperssutsivsigut ingerdlavdluarĸuvdluse tipaitsorĸuvdlusilo, [26]Kri-
-stuse-Jîsusíkut usorssitsângârĸuvdluse uvanga pivdlunga, kingu-
-mut tikíkuvse.

[27]saĸiniarsínaritse Kristusip îvangkîliua nâpertordluardlugo,
takujartúsanerivsilũnît alisimásanerivsilũnît tusarumavdluse aner-
-neĸ atauseĸ aulajangerfigigigse, tarneĸatigîgdlusilo agsorôĸatigi-
-givsinga îvangkîliumut ugperneĸ pivdlugo, [28]akerartortũnutdlo
ánilârtíngitdluínartuse; tássánga nalunarungnáisavoĸ táukua támar-
-nigssât, ilivsilo ánangnigssarse, mássalo Gûtimit taimailivdlune.
[29]ilivsime tuninеĸarpuse Kristuse píssutigalugo, ugperfigerĸuínar-
-dlugo píngilaĸ, ániautigisínaorĸuvdlugútaoĸ; [30]taimatut ilunger-
-sornartoĸaravse sôrdlo uvanga takugivsinga mãnalo tusâmav-
-dlunga.

kapitalit 2.

taima isumaĸásassut sôrdlo Kristuse Jîsuse isumaĸartoĸ, ingminik nikanarsarame nâ-
-láinardlune toĸúsagame agdlât, Gûtivdle tamanit akitsingârtíkâ; ánangnigssartik su-
-líssutigísagât mianerssordlutik ûligdlutigdlo Gûtimut ĸitornarerĸuvdlutik erĸardlerît
táukua mumingassut akornáne; Timũtiuse Filípimut autdlarterĸajâlersínausorissane
Epavfrutítulo autdlartínarasuagke nersorai.

[1]tauva Kristusíkut oĸaorĸigsârutigssaĸarpat, tugpatdlersau-
-tigssaĸarpat asangningnerup pianik, anerníkut ilagîgsoĸarpat, a-
-sangnigkajugtoĸarpat nagdligtuissoĸarpatdlo, [2]tauva tipaitsug-
3,16. -ssusera nãmagtísiuk atausiussumik isumaliordluse atausiussumik
asangnigssuseĸardluse tarnivsigut ilagîgdluse isumaĸatigîgdluse;
[3]saĸitsainerit piúngitsumigdlo atarĸineĸarnigssaĸ pinagit, kisiáne
nikanartitdluse ilase nungutdlugit ingmivsínit angnerutíniarsigik,
1 Kor. 10,24. [4]isumagingnigdlusilo nalingínaĸ nangminigssaminik pinane, kisiáne
nalingínaĸ áiparmísaoĸ iluaĸutigssânik. [5]taima isumaĸaritse sôr-
-dlo Kristuse Jîsuse [isumaĸartoĸ]; [6]táussuma Gûtip táutua pi-
-gigaluaramiuk, Gûtisut íssutse paggatigissatut isumaĸartíngilâ,
Rûm. 8,3. [7]píssutsile iperarpâ kivfap táutua ativdlugo inuitdlo ássigilerdlu-
-git; [8]inugtutdlo píssuseĸardlune malungnarsigame, ingminik ni-
-kanarsarpoĸ nâláinardlune toĸúsagame agdlât, mássame sáninga-
-ssulingme toĸúsagame agdlât. [9]tamánalo pivdlugo Gûtip akit-

-singârtípâ ateĸartitdlugulo aternit tamanit angnerussumik, 10 Jî- Is. 45,23.
-susip arĸa pivdlugo sêrĸut tamarmik sêrĸumiásassut ĸilangmilo Rûm. 14,11.
nunamilo nunavdlo atâne ítut, 11 orĸatdlo tamarmik Jîsuse Kri-
-stuse ángîautigísagât táunaussoĸ Nâlagaĸ, Gûte atâtaĸ nâlangnar-
-serĸuvdlugo.
12 taimáitumik, asassáka, sôrdlo nâlagtarsínartuse, taimaitdluse,
najornivnisut pînarnase mãnale alisimatitdlunga angnerussumik, á-
-nangnigssarse sulíssutigisiuk mianerssordluse ûligdlusilo; 13 Gûte Evf. 6,5.
tássaungmat ilivsíne súniússissoĸ piumatdlersítardluse nãmagsi-
-ssaĸartítardlusilo iluarissane píssutigalugo. 14 suliase nungutdlu-
-git suliarisigik oĸalorujungnase nakimanasilo, 15 agssuarnaerĸuv- 1 Pît. 4,9.
-dluse perĸusersuerĸuvdlusilo, Gûtimut ĸitornarerĸuvdluse ag-
-ssuarissagssáungisitdluse erĸardlerît ukua kigdlormôrtut nunu-
-ngassutdlo akornáne, táukunane ĸaumavuse silarssuarme ĸáu-
-marĸutaussutut, 16 oĸausek inũssutaussoĸ aulajangiutdlugo; tássa
usornautigssara Kristusip uvdlugssâne, maungáinaĸ arpagsimásá- Gal. 2,2.
-ngínama maungáinardlo piniarsimananga.
17 uvnitdlo tuníssutitut pigdliutigineĸásagaluaruma ugperssu- 2 Tim. 4,6.
-serse pigdliutigititdlugo kivfartũssíssutigititdlugulo, taimáitoĸ ti-
-paitsugpunga tamavse tipaitsoĸatigaluse. 18 tamánalo ilivsísaoĸ 3,1.
tipaitsûtigisiuk uvanga tipaitsoĸatigalunga. 19 neriugpungale Nâ- 4,4.
-lagaĸ Jîsuse tunâralugo, Timũtiuse ilivsínut autdlarterĸajâlersí-
-náusoralugo, uvangátaoĸ tugpatdlerĸuvdlunga tusaruvse ĸanoĸ
ítuse. 20 isumaĸateĸángínama avdlamik táussumatut ilivsínik isu-
-magingnigdluarumârtumik. 21 tamarmik nangminigssamingnik pi-
-niarmata Kristusip Jîsusip pê pinagit. 22 táunale misiligauv-
-dluartoĸ ilisimavarse, îvangkîliumut kivfartũsseĸatigigavko sôrdlo
atâtap ĸitorne [ilagissarâ]. 23 taimáitumik neriugpunga táuna er- 1 Tim. 1,2.
-nĩnaĸ autdlartísínáusasoralugo, nalujungnaeruma ĸanoĸ iliorumâr-
-nerãnga. 24 kisiáne Nâlagaĸ isumavdlûtigalugo isumaĸarpunga
uvangátaoĸ nangmineĸ ĸilamik ornigkumârivse.
25 pissariaĸartíkavkule, Epavfrutíto ilivsínut autdlartípara ĸa-
-tangutiga sulioĸatiga sorssungniaĸatiga autdlartitarse ajorssau-
-tivnigdlo kivfartortoĸ; 26 tamavsínut kipilermat, isumakululermat-
-dlo nápartoĸ tusaravsiuk. 27 mássalo inúnángitsumik náparsima-
-galuarpoĸ, Gûtivdle nãkigâ; táunáinardle pinago uvangátaoĸ nã-
-kigânga aliasungnera aliasungnermik ĸagdlerĸerĸunago. 28 tai-
-máitumik autdlartínasuarpara, takorĸigkuvsiuk tipaitsorĸuvdluse,
uvangalo aliasugkungnaimitsiarĸuvdlunga. 29 tauva Nâlagkákut i-

-lagsiniarsiuk tipaitsungârdluse, táussumatutdlo ítut ataĸissarisi-
-gik. 30mássa Kristusip suliarerĸussai pivdlugit toĸo ĸanigdliga-
1 Kor. 16,17. -luarpâ, inûnigsse soĸutigíngínamiuk uvavnut kivfartornerse súkut
nãmagtítariaĸartoĸ nãmagtíkumavdlugo.

kapitalit 3.

ajortumik sulissut sianiginiásagait, táuko ássigiumanagit iluanârĸutigigaluane tamaisa ajunârĸutautíkine Kristuse pivdlugo, tikisagssardlo arpániarine ajugaussup pissagssâ Gûtip Kristusíkut pavánga ĸaerĸussíssutâ; malingnaoĸatigerĸussoĸ ugpertut univigfigssât ĸilangmĩtoĸ tikíniardlugo.

2,18. 1ãmátaoĸ, ĸatángutíka: Nâlagkame tipaitsugitse. atausiussu-
4,4. -mik agdlagfigissaravse uvavnut eĸianángilaĸ, ilivsínutdle naki-
-maitdlíssutauvdlune.
2ĸingmit sianiginiarsigik, ajortumik sulissut sianiginiarsigik,
kivdlugaussut sianiginiarsigik. 3uvagut tássa kipineĸartut, aner-
-nivtigut Gûtimut kivfartortugut Kristuse-Jîsusíkut usorssitsâr-
2 Kor. 11, -tugut uvinilingmik tatigissaĸángitsugut; 4uvnitdlo uvanga tati-
18 t. -gissagssaĸásagaluartunga, mássalo uviníkut. avdla isumaĸarpat
uvinilingmik tatigissagssaĸardlune, angnerussumik uvanga [taimái-
Rûm. 11,1. -saunga], 5arfineĸ-pingasunik uvdloĸarama kipineĸartunga, Israî-
-líkut erĸardlerigíka, Bînjamĩkut nagguveĸatigigíka, Eprîariussunga
Eprîarinit pissoĸ, inatsisit erĸortísavdlugit farisîariussunga, 6ilu-
Gal. 1,13 t. -ngersornigssaĸ erĸortísavdlugo ilagît ĸinugitdlaríka, iluarnigssaĸ
inatsisinĩtoĸ erĸortísavdlugo agssuarnaitsunga. 7kisiáne iluanâr-
-ĸutigigaluáka ajunârĸutautípáka Kristuse pivdlugo. 8ilumúme
tamaisa ajunârĸutautípáka nâlagkavnik Kristuse-Jîsusimik ilisar-
-ssinigssaĸ angnerungârtoĸ pivdlugo, (táuna pivdlugo tamatigut
ajunârtôrpunga, tamaisalo igitagssáinautípáka Kristuse iluanârĸu-
-tigiumavdlugo, 9táussumanilo maluginеĸarĸuvdlunga nangmineĸ
iluarssusera pigíngíkiga, táuna inatsisinit pissoĸ, kisiáne ivna Kri-
-stusimut ugperníkut pissoĸ, Gûtimit iluarssuseĸ ugperĸermut pi-
-gititaĸ;) 10ilisariumavdlugo táuna, makísimaneratalo píssaunera
Gal. 6,17. ániarneranutdlo ilángutitaunigssaĸ, toĸuagut ássigileriartúsavdlugo,
11toĸussut makivfigssãnut patdligúsagaluarnersunga.
12ima píngilaĸ: tigorêriga, imalũnît: nãmagterêrsunga; kisiáne
arpániarpara, tigúsagaluarneriga, uvangátaoĸ Kristusip Jîsusip ti-
-gungmanga. 13ĸatángutíka, ingminik pivdlunga isumaĸángilanga
tigorêriga; 14atauserdle [pivara, imáitoĸ]: tunuvnĩtut puiordlugit
sujunivnĩtutdlo isagtordlugit tikisagssaĸ arpániarpara ajugaussup

pissagssâ Gûtip Kristuse-Jîsusíkut paványa ĸaerĸussíssutâ. 15 tau-
-va ĸavsiunerdluta inersimassugut nungutdluta taima isumaĸar-
-niarta; súkutdlo taima isumángíkaluaruvse Gûtip tamatumingá-
-taoĸ navsuerfigiumârpâse. 16 kisiánime sumut kigdligkaluartugut
maligagssaĸ atauseĸ malísagigput isumaĸatigîgdlutalo. Gal. 6,16.
17 malingnaoĸatigisinga, ĸatángutíka, issiginiarsigigdlo ilivsínut
maligagssáussuserput migssiliordlugo saĸissut. 18 amerdlasût sa-
-ĸingmata Kristusip sániugassulia ĸíngarssordlugo, táuko ĸavsî-
-nik ilivsínut oĸautigissarpáka, mãnalo ĸiavdlunga oĸautigãka;
19 táukua támarnigssaĸ naggatigssarât, nássatik Gûtigait, kángugi-
-ssagssatik usorssitsautigait, nunap pê isumaĸarfigait. 20 uvagutdle
univigfigssarput ĸilangmīpoĸ, tássángalo ilimagârput ánáussissoĸ
Nâlagaĸ Jîsuse Kristuse; 21 táussuma timivut nikanartut avdlá-
-ngortísavai timine nâlangnarssutsime pia ássigititdlugo súnîner-
-minik sunik tamanik ingminut nâlagtigitísináussutigissaminik.

kapitalit 4.

Nâlagkame aulajangerĸuvdlugitdlo tipaitsugtuínarĸuvdlugit ĸavsînik oĸaorĸigsârai; ajorssautigissaminik pajugtarmáne nersorai; inûvdluarĸússuterpánguit ilángutdlugit Nâlagkap sáimáuneranut najorĸugai.

1 taimáitumik, ĸatángutíka asassáka ungagissáka tipaitsûti-
-gissáka niaĸorutigissáka, taimaitdluse Nâlagkame aulajangeritse,
asássáka ukorsê.

2 Evûtia oĸáuniarpara, Sintiggilo oĸáuniarpara, Nâlagkame
isumaĸatigêrĸuvdlugit. 3 ivdlítaoĸ, ikiortiga ilumôrtoĸ, inániarpav-
-kit, ilitsersúkit arnat táuko ilagalunga agsorũkaluartut îvangkîlio
pivdlugo Klîmanse ilagalugo ilailo sulioĸatíka, táukua arĸe ag-
-dlagsimáput magpersagkane inũssúmik agdlagkane.

4 Nâlagkame tipaitsugtuínaritse; ãmalo oĸarpunga tipaitsu- 3,1.
-gitse. 5 ĸanilârssuserse malungnarsile inungnut tamanut. Nâ- 1 Tas. 5,16.
-lagaĸ ĸanigpoĸ. 6 sûtdlũnît pivdlugit isumanerdlungnavêritse,
nungutdlugitdle kigsautigissase Gûtimut nalunaersigik tugsiardluse
ĸinuvdlusilo ĸujavdlusilo; 7 erĸigsineruvdlo Gûtimit pissup siani-
-nernit tamanit angnerungârtup ũmatise erĸarsautisilo sernigísa-
-vai Kristuse-Jîsusime.

8 ãmátaoĸ, ĸatángutíka: sût ilumôrtut nalingínait, sût atar-
-ĸinautaussut nalingínait, sût iluartut nalingínait, sût minguíssu-
-taussut nalingínait, sût sakíminartut nalingínait, sût únersiutigi-
-neĸautaussut nalingínait, sumik ilerĸûvdluartoĸarnersordlũnît, su-

-mik nersornautigssaĸarnersordlũnît: tamáko erĸarsautiginiarsigik.
9 sûtdlo ilitase pigiligkasilo tusagkasilo uvavnilo takussase male-
Rûm. 15,33. -ruarsigik, tauva Gûtip erĸigsisaissup najúsavâse.
10 tipaitsungâĸaungale Nâlagkame, tamatumûna kingumut isu-
-magigavsinga; nauk isumagĩnaraluarivsinga, akornuteĸartardlusile.
11 ajorssarama taima oĸángilanga, ĸanoĸ ilissarângama nãmagísav-
-dlugo ilíkarama. 12 nikanarneĸ nalúngilanga, peĸangârnerdlo na-
-lúngilanga, tamanik pímauvunga tamane ĸârsitdlásavdlungalũnît
kãsavdlungalũnît sivnerússaĸásavdlungalũnît ajorssásavdlungalũnît;
1 Tim. 1,12. 13 tamaisa ajúngiláka píssagtitsissivkut Kristusíkut. 14 taimáitoĸ
ajúngitsumik iliorpuse nàgdliugtitdlunga peĸatigigavsinga. 15 nang-
-minerme ilisimavuse, Filípimiut ukorsê, taimane îvangkîliup pi-
ap.sul. 17,14. 2 Kor. 11,9. -lerĸârnerane Makitûniamit autdlarama, avdlat ilagît avguarfigí-
-ngíkãnga túniússatdlo tigussatdlo nautsorssordlugit, ilivse kisivse.
16 Tasalûníkamîtitdlunga agdlât ajorssautigissavnik pajugtarivsinga
atausiarnase. 17 ima píngilaĸ: tunissut piniariga; piniagara tássa
inerititat amerdlangârĸuvdlugit nautsorssûtivsíne. 18 tamaningme
peĸarpunga sivnilingnik agdlât. peĸangâlerpunga pajuguterse
Epavfrutítumit pigavko, tipik naimajuminartoĸ, pigdliut nuánari-
-ssaĸ Gûtip iluarissâ. 19 Gûtimale nâlangnarsivdlune pisũssutse
migssiliordlugo ajorssautivsínik tamanik tuniumârpâse Kristuse-
Jîsusíkut. 20 Gûterputdle atâtarput nâlangnarsile nâgssáungit-
-dluínartumik. ãman.
21 Kristuse-Jîsusime ivdleruartut tamaisa inûvdluarĸusigik.
22 ĸatángutivta ilagissama inûvdluarĸuvâse. ivdleruartut tamarmik
1,13. inûvdluarĸuvâse, pingârtumigdle kaisarip igdloĸataisa.
Gal. 6,18. 23 nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáimáunerata najordlise ta-
-mavse. ãman.

Paulusip
Kulorsamiunut agdlagai.

kapitale 1.

erĸigsiserĸussigatdlardlune nalunaersoĸ, ugperssusiat tusâmagamiuk Gûtimut ĸutsá-
-tarine neriugissaĸ táukunúnga ĸilangme pigssamârtitaussoĸ pivdlugo, tugsiútarinilo
Gûtip perĸussânik anerneruvdlo pînik ilisarssiartorĸuvdlugit, atâtardlo ĸutsavigerĸuv-
-dlugo, Kristusíkut tamarssuarnit nâlangnangârtúkut ingminut sáimáunartingmatik;
ilagît pivdlugit erdloĸissarnine tipaitsûtigigine, kivfartortúngorsimagame Gûtip oĸausia
táukunane nãmagterĸuvdlugo, tássa Kristuse táukunanîngmat nâlangnarsinig-
-ssamik neriûtaussoĸ.

1 Pauluse Gûtip perĸussânik Jîsusip Kristusip apustiligissâ Evf. 1,1.
ĸatángúputdlo Timũtiuse 2 ivdlernartunut Kulorsamiussunut ĸa-
-tángutigîngnut ugpertunut Kristusimĩtunut: Gûtip atâtavta Nâ- Evf. 1,2.
-lagkavdlo Jîsusip Kristusip sáimautdlise erĸigsisitdlusilo.
3 Gûte nâlagkavta Jîsusip Kristusip atâtâ ĸutsavigissarârput Fil. 1,3.
tugsiútarângavse, 4 tusâmagavtigo ugperssuserse Kristuse-Jîsu- Evf. 1,15 t.
-simut asangnigssusersilo ivdlernartunut tamanut, 5 neriugissaĸ Fil. 5. Evf. 1,13.
ilivsínut ĸilangme pigssamârtitaussoĸ pivdlugo, tamatumínga tu- 2 Kor. 6,7.
-sarêrpuse oĸautsíkut sagdlusuitsúkut îvangkîliúkut, 6 tamána i-
-livsínut pivoĸ sôrdlútaoĸ silamiunut tamanut, kingunigssior-
-pordlo, sôrdlútaoĸ ilivsíne pissoĸ ivna kigdligalugo Gûtip
sáimáunera tusardlugulo ilisarileravsiuk ilumôrtumik. 7 taimátaoĸ
ajoĸersorpâse Epavfrap kivfaĸativta asassavta Kristusip kivfari- 4,12.
-ssâta ilumôrtup ilivse pivdluse; 8 táussumalo nalunaerfigâtigut
anerníkut asangnigssutsivsínik. 9 tamána pivdlugo uvagútaoĸ Evf. 1,15 t.
taimanile tusarĸâravta soráingilagut tugsiútardluse ĸinuvdlutalo
perĸussânik ilisarssissorssuángorĸuvdluse nalingínarnik anernerup Evf. 1,8.
pînik ilisimalersitdluse sianilersitdlusilo; 10 tássa saĸivdluarĸuvdlu- 1 Tas. 2,12.
-se Nâlagkame ilerĸorissariaĸartoĸ nâpertordlugo tamatigut ilua- Evf. 4,1.
-rissagssânik, ajúngitsulianigdlo nalingínarnik kingunigssiorĸuvdlu-
-se, Gûtimigdlo ilisarssiartorĸuvdluse, 11 píssagterĸuvdlusilo pí-
-ssaunernik tamanik píssauneĸarnerssuagut nâlangnarssusiata pia-
-gut, tamatigut nikatdlujuerĸuvdluse kamajuerĸuvdlusilo tipaitsug-
-dluse, 12 atâtardlo ĸutsavigerĸuvdlusiuk, táussuma ivdlernartut
kingornússagssânik ĸaumassume pissagssãnik ilangísinãngortingma-
-tigut. 13 táussuma aniguisípâtigut târtume nâlagkersuissunit nûg-
-titdlutalo ernerme asássúme nâlagauvfianut, 14 táussumûna uterti- Evf. 1,7.

-tauvugut auagut, tássa ajortivtínik isumákêrfiginеĸardluta. [15]tássa-
2 Kor. 4,4. una Gûtip takugssáungitsup ássinga píngortitat tamarmik sujornatigut
1,20. erniussoĸ. [16]táussumûname sût tamarmik píngortitáuput, ĸilang-
Evf. 1,10. -mĩtutdlo nunamĩtutdlo, erssitsutdlo erssíngítsutdlo, ĸilâlingmik
igsiavfigdlit nâlagaussutdlo sujulerssuissutdlo nâlagkersuissutdlo;
sût tamarmik táussumûna táussumúngalo píngortitáuput. [17]táu-
-nalo sût tamarmik sujulerât, táussumùnalo sût tamarmik atáput.
Evf. 1,22. [18]táunalo niaĸorâ timip, tássa ilagît; táuna autdlarĸautaussoĸ su-
1 Kor. 15,20. -jugdliuvdlune toĸussunit erniussoĸ, tamatigut sujugdlersarerĸuv-
2,9. -dlugo. [19][atâtap] iluarissâ tássaungmat: peĸangârneĸ tamarme
Evf. 1,10. táussumane ineĸásassoĸ, [20]táussumûna sût tamaisa ingminut sái-
— 2,16. -máunartíkumagamigit erĸigsivigssiordlune auagut sáningassuling-
-me, táussumûna [sáimaúnartísassut] nunamĩtutdlo ĸilangmĩtutdlo.
Evf. 4,18. [21]ilivsísaoĸ, ardlâgut avigsârsimagaluartuse isumavsigutdlo ake-
— 2,17. -rartoraluartuse ajortunik sulissardluse, [22]mãna sáimáunartípâse
— 5,27. timimigut uvinilíkut, toĸumigut, kĩname sânut sarĸúmiúkumavdlu-
— 1,4. -se ivdlernartuse agssuarnaitsusilo pasinaitsusilo, [23]mássale ug-
-pertuaruvse túngatitauvdluse aulajangerdlusilo saĸingnavêrdlusilo
neriugissamit îvangkîliúkut pissumit; tamána [îvangkîlio] tusarpar-
-se, tamánalo oĸalũssíssutiginеĸarpoĸ píngortitanut tamanut ĸi-
Evf. 3,7. -laup atânĩtunut, tamatumúngalo uvanga Pauluse kivfartortúngor-
-simavunga.

[24]mãna tipaitsûtigãka ilivse pivdluse erdloĸissarníka, nâgdliû-
-titdlo Kristusip pê súkut nãmagtítariaĸartut uvinivkut nãmagti-
-lerpáka timâ pivdlugo, tássa ilagît pivdlugit; [25]táukunúnga kiv-
Evf. 3,2. 3. -fartortúngorsimavunga Gùtimit piligtautitáussusera nâpertordlugo,
5. 9. tuninеĸarama Gûtip oĸausia ilivsíne nãmagterĸuvdlugo; [26]tássa
ángigissaĸ ivna uvdloĸalerĸârneranit kinguârîgsoĸalerĸârneranitdlo
issertugaussoĸ, mãnale erssersitaussoĸ ivdlernartortainut; [27]táu-
Evf. 1,18. -kunúnga Gûtip nalunaerumagamiuk sunaussoĸ ángigissap tama-
-tuma naleĸángingârutâ akimángitsune, tássa Kristuse ilivsí-
-nîngmat nâlangnarsinigssamik neriûtaussoĸ. [28]táuna oĸautigâr-
-put, inuitdlo tamaisa erĸaisítardlugitdlo ajoĸersorarâvut tama-
-tigut ilisimatûtut pissardluta, inuit nungutdlugit sarĸúmiúku-
-mavdlugit inûsiat tamarmiussoĸ Kristuse-Jîsusíkut. [29]taimaiser-
1 Tim. 4,10. -ĸuvdlugulo piniarpunga agsorûtdlungalo táussuma súnîneragut
píssauvdlune uvavne súnîssúkut.

kapitalit 2.

ilagît taĸúngisáinartinilũnît pivdlugit agsorũtarame ángigissaĸ Gûtip atâtap Kristu-sivdlo piat peĸûtit ilisimássutit ilisarssíssutitdlo tamarmik issertugauvfiat ilisarerĸuv-dlugo, misigssorĸugai ilisimarĸigsârniutinik piúngitsunik sagdloĸítarterĸunagit, Kri-stusile pigiligartik ũmartitauvfigissartik aulajangiorĸuvdlugo silame inûssutut ilerĸugssiorfigitínavêrdlutik.

1 ilisimarĸuvavsime ĸanoĸ agsorũtartunga ilivse pivdluse
Lautikîamiutdlo pivdlugit nalingínaitdlo táutuvnik taĸúngisáinartut 4,13.
pivdlugit, 2 ũmatait tugpatdlersarneĸarĸuvdlugit, atausíngorterĸuv-
-dlugitdlo asangningníkut sianíssutsivdlo nakimajungnaersup pi-
-sũssusia tamât pigerĸuvdlugo, tássa ángigissaĸ Gûtip atâtap 1,27.
Kristusivdlo piat ilisarerĸuvdlugo; 3 táussumane issertugáuput
peĸûtit ilisimássutit ilisarssíssutitdlo tamarmik. 4 taimale oĸar- 2,8.
-punga, oĸautsinik nâlagkuminarsagkanik sagdloĸítarterĸunase.
5 uvnitdlo uvinivkut alisimagaluartunga, taimáitoĸ anernivkut na- 1 Kor. 5,3.
-jorpavse, tipaitsugdlunga nalingínáungitsumik iliortuse malugigav-
-se, Kristusimutdlo ugpernivse aulajáissusia malugigavko. 6 tauva
Kristuse Jîsuse Nâlagaĸ pigileravsiuk táussumane saĸigitse, 7 táu-
-na mángoĸarfigalugo táussumanilo ineriartortíneĸardluse, ugper-
-níkutdlo aulajangerdluse, sôrdlo ajoĸersorneĸartuse, ugperdlua-
-ngâriartoritsilo ĸujavdluse. 8 misigssoritse pîarneĸarĸunase 2,4.
ilisimarĸigsârniutitigut sagdloĸítautitigutdlo piúngitsutigut, inung-
-nit maligagssarsiat ilíniarĸâgagssatdlo silap pê maligdlugit pi-
-ssarmata Kristusilo malingnago. 9 táussumanime Gûtiússutsip 1,19.
peĸangârnera tamarme ineĸarpoĸ timeĸardlune. 10 ilivsilo tama-
-nik peĸangâlerpuse táussumûna sujulerssuissut nâlagkersuissut- Evf. 1,21.
-dlo tamarmik niaĸorissâtigut; 11 táussumûnalo kipineĸarpuse ki-
-pineĸarnermik agssangnik pisimángitsumik, time ajortilik uvinilik
pigísaeravsiuk, tássa kipineĸarnermik Kristusip pianik; 12 táuna
ilagalugo ilissaugavse kuisíníkut, ãma táuna ilagalugo makititauv- Rûm. 6,4.
-dluse ugperníkut Gûtip súnîneranut, táussuma toĸussunit makití- Evf. 1,19 t.
-kâ; 13 ilivsilo ilángutdluse ũmartípâse pinerdlungnivsíne uviniv- Evf. 2,1. 5.
-silo kipineĸángíssusiane toĸungagatdlartitdluse, pinerdlungnivtí-
-nigdlo tamanik isumákêrfigâtigut, 14 uvavtínigdlo agdlagkat iler- Evf. 2,15.
-ĸorerĸussagdlit uvavtínik agssuarnarneraissut erssíkungnaersípai
pêrdlugitdlo, sáningassulingmut pâgúkamigit; 15 sujulerssuissutdlo
nâlagkersuissutdlo sákuiardlugit tamanut nivtarpai, ajugaussutut
autdlarúkamigit táussumûna.

16 taimáitumik kimutdlũnît erĸartûtínavêritse neĸigssardlũnît

imigssardlũnît pivdlugo nagdliútutdlũnît ĸáumánigfîtdlũnît sapâ-
Epr. 10,1. -titdlũnît pivdlugit, 17 tamáko piumârtugssap tarrarai, timitâtdle
— 8,5. Kristusip pigâ. 18 ajugaussup pissagssânik arsârnavêrdlise [inuit]
perusungnermingnit nikanarniartut íngilinik nâlagiarfigsiortut, táuko
takúngisáinagkamingnik ilisimaniarput, maungáinaĸ angnerujumatûv-
-dlutik uviningmingnit isumassaramik; 19 átavigíngilâtdlo niaĸoĸ,
Evf. 4,15 t. táussumánga time tamarme ujalumigut katíssutimigutdlo igdler-
-sorneĸardlune atausíngortitauvdlunilo agdliartortoĸ agdliartorner-
Rûm. 6,3. 5. -mik Gûtip pianik. 20 tauva Kristuse ilagalugo toĸusimaguvse
ilíniarĸâgagssanut silap pînut, suvdluse tauva silame inûssutut i-
3 Mòr. 5,2. -lerĸugssiorfigitíniarpise? 21 [oĸartarmata:] tamána agtúsángilat,
tamána oĸúmísángilat, tamána savtísángilat; 22 tamáko tamarmik
Mat. 15,9. atornermíkut nungútugssáuput, inuit inássutigait ajoĸersûtigalugit-
-dlo, 23 tássa ilisimatôrpatdlangniardlutik isumamingnik nâlagiar-
-figsiordlutik nikanarniardlutigdlo timilo ĸajagssũnago; tamákule
soĸutáungitdlat, uviningmut nãmagsíssutáinaúput.

kapitalit 3.

pavanĩtut piniásagait; inutoĸaĸ iperardlugo inugtâĸ atisimagamíko, Gûtip ĸinigaisut ássugkersúsassut tamatigutdlo Nâlagkap Jîsusip arĸa tunâralugo pissardlutik; ĸanoĸ iliorfigeĸatigîgdluásassut nuliarît, ĸitornaussutdlo angajorĸaussutdlo, kivfaussutdlo nâlagaussutdlo.

1 taimáitumik Kristuse makísimaĸatigiguvsiuk pavanĩtut pi-
-niarsigik, Kristuse tagpavanîngmat Gûtip talerpiata tungâne ig-
-siavdlune. 2 pavanĩtut isumaliútigisigik nunamĩtut pinagit. 3 má-
-ssa toĸusimavuse, inûnersilo Kristuse ilagalugo issertorsimavoĸ
Gûtime. 4 Kristusile inũssuterput ersserpat, tauva ilivsísaoĸ er-
-sseĸatigiumârparse nâlangnarsivdluse.
5 taimáitumik avatise nunamiussut toĸulersísigik: uverssai-
Evf. 5,3. 1 Tas. 4,5. -neĸ, mingungnartut, igdligungneĸ, pilerissutsit ajortut, piumatù-
Evf. 5,6. -nerdlo, tássa Gûtipilugsiorneĸ; 6 tamáko pivdlugit Gûtip níngangne-
Rûm. 1,18. Gal. 5,19. -ra nagdliútarpoĸ nâlagserîtsunut; 7 táukunane ilivsísaoĸ saĸigaluar-
Evf. 2,3. -puse ardlâgut, tamáko inûserigatdlaravsigik. 8 mãnale ilivsísaoĸ
Evf. 4,31. máko tamaisa iperarsigik: níngangneĸ, kamangneĸ, iluaitsuliorneĸ,
ĸaĸajardlerneĸ, oĸautsit kángunartut ĸanivsínit anínavêrdlugit.
9 sagdluvfigeĸatigîngnavêritse, inutoĸaĸ iperaravsiuk ilerĸue táput-
Evf. 4,22 tt. -dlugit, 10 inugtârdlo atisimavdlugo nutãngortoĸ ilisarssísavdlune
Gal. 3,28. píngortitsisse ássigilerdlugo, 11 Grîkeritdlo Jûtitdlo kipineĸartutdlo

kipineĸángitsutdlo avdlanertatdlo Sukũtaitdlo kivfatdlo kivfaúngit-
-sutdlo taimáikungnaersitdlugit, Kristusile tamarssûtitdlugo ta-
-mane.
[12]tauva Gûtip ĸinigaisut ivdlernartutut asanartutut atiniarsi- Evf. 4,2. 32.
-gik imáitut: nagdligtuigajungneĸ avâgingningnerdlo nikanartíner-
-dlo ĸanilârnerdlo kamajuínerdlo; [13]kamageĸatigîgdlusilo isumá-
-kêrfigeĸatigîgdlusilo ilaminik pasigdlîssoĸaraluaruvse; sôrdlo Kri-
-stusip isumákêrfigigâse taimátaoĸ ilivse pigitse. [14]tamákuale
tamarmik ĸaisigut [atiniarsiuk] asangningneĸ, tamána inûtsip tamar- Evf. 4,3.
-miussup nimerâ. [15]erĸigsinerdlo Gûtimit pissoĸ ũmativsíne ilit- Fil. 4,7.
-sersuigile, táuna pigerĸuvdlugo ĸaerĸusimagavse time atausiutit-
-dlugo; ĸujassaritsilo. [16]Kristusip oĸausia ilivsíne inilingârtí-
-siuk tamatigut ilisimassutut iliordluse ajoĸersoĸatigîgdluse er-
-ĸaisítaĸatigîgdlusilo erinaligssiat ĸujaniutitdlo eríniugkatdlo aner- Evf.5, 19 t.
-nerup pê atordlugit, Nâlagardlo alianaitsunik erinalerssorfigisiuk
ũmativsigut. [17]ĸanordlo iliorângavse oĸalugdlusilũnît sulivdlusilũnît, 3,23.
tamatigut Nâlagkap Jîsusip arĸa tunâralugo pissaritse Gûte atâtaĸ
ĸutsavigalugo táussumûna.
[18]arnat ukorsê, uvise nâlagsigik, sôrdlo Nâlagkame ilerĸug- Evf. 5,22.
-ssaussoĸ. [19]angutit ukorsê, nuliasc asaniarsigik, ajuatdlagteĸi- 1 Pît.3,1.
-nasigigdlo. [20]merdlertut ukorsê, angajorĸâse tamatigut nâlagsi- Evf. 5,25. 1 Pît. 3,7.
-gik, tamána Nâlagkap iluaringmago. [21]angajorĸait ukorsê, ĸitor- Evf. 6,1.
-nase ûmitsagteĸinasigik anusíngorĸunagit. [22]kivfat ukorsê, — 6,4. — 6,5.
uviníkut nâlagarissase tamatigut nâlagsigik, issigissumut kivfar- Tít. 2,9.
-tortutut pinase inungmut iluarerĸussutut, ũmativsigutdle perĸu- 1 Pît. 2,18.
-sersuitdluse Gûtilo mianeralugo; [23]ĸanoĸ-iliugagssasilo tamaisa 3,17.
suliarisigik kajumigdluse, Nâlagkamutdlusôĸ, sôrdlo inungnut pí- Evf. 6,7 t.
-ngitsuse, [24]ilisimavdlusilo kingornússagssaĸ Nâlagkamit akigssar-
-siariumârigse; mássa Nâlagaĸ Kristuse kivfartorfigârse. [25]iluá-
-ngitsuliortuvdle iluángitsuliane pigssaĸautigiumârpai, mássalo i-
-nûp táunáussusia atúsángilaĸ. (kap. 4.) [1]nâlagkat ukorsê, kiv- Evf. 6,9.
-fase iluartumik ilerĸorissariaĸartumigdlo pissarsigik, ilisimavdlu-
-silo ilivsísaoĸ ĸilangme nâlagaĸaravse.

kapitalit 4.

tugsiásassut ĸasusuitdlutik ilagíngisatigdlo inôĸatigísavdlugit ilisimassutut iliordlutik; tusarĸuvdlune tusarumavdlugitdlo Tiggikumik Onîsimusimigdlo autdlartitsivfigigine; i-nûvdluarĸússuterpait iláingutdlugit agdlagkanilo máko Lautikîamiunútaoĸ ilagîngnut atuarterĸuvdlugit sáimáunermut najorĸugai.

Evf. 6,18 t. [2]tugsiaritse ĸasusuitdluse erĸumaniardlusilo taimáinivsigut
ĸujassardlusilo; [3]uvagútaordlo iláingutdluta tugsiúsigut, Gûtimut
matuiuterĸuvdluta oĸautsit matuánik, ángigissaĸ Kristusip pia ki-
-lerssugaússutigissara oĸalûtigerĸuvdlugo, [4]erssersísagavko oĸa-
Evf. 5,15. -lungnivkut ilerĸugssarą erĸordlugo. [5]ilagíngisavut inôĸatigisigik
ilisimassutut iliordluse, uvdlutdlo pigínauvfiussut asiutínavêrsigik.
Evf. 4,29. [6]alianaitsunik oĸauseĸartáinaritse tarajorsimassunik, nalingínarmut
ĸanoĸ akíssutigssavsínik ilisimarĸuvdluse.
Evf. 6,21 t. [7]ĸanoĸ-íssusera tamât Tiggikup ĸatángutivta asanartup kiv-
-fauvdluartup Nâlagkamutdlo kivfaĸatigissavta ilivsínut nalunaeru-
-mârpâ. [8]táuna ilivsínut autdlartíkavko mánarpiaĸ pivdlugo, ĸa-
-noĸ-íssuserse táussumúnga ilisimalerĸuvdlugo ũmatisilo táussu-
Fil. 10. -múnga tugpatdlersarĸuvdlugit; [9]Onîsimusilo táussumúnga áipiú-
-kiga ĸatánguterput ilumôrtoĸ asanartoĸ ilagissarse; táukua ta-
-manik nalunaerfigiumârpâse tamâne ĸanoĸ ilissunik.
ap. sul. 27,2. [10]Aristarrusip parnaerússaoĸatima inûvdluarĸuvâse, Mákor-
— 15,37. -sivdlo Barnapap igdluata, táuna pivdlugo perĸússutit tusarpase,
(tikigpase ilagsiniarsiuk;) [11]Jîsusivdlo Justusimik taissap; tamá-
-ssa kipineĸartut ilagissait, táukuínait ilagalunga Gûtip nâlagauv-
1,7. -fia sulíssutigât uvavnut tugpatdliutauvdlutik. [12]Epavfrap inûv-
Fil. 23. -dluarĸuvâse ilagissavse Kristusip kivfâta, táussuma agsorûtdlune
tugsiútuínarpâse aulajaerĸuvdluse inûtsivsigut tamarmiuvdluse nã-
-magtitauvdlusilo Gûtip perĸussâ tamât erĸordlugo. [13]mássa na-
2,1. -lunaiáissutigâra ilungersungârmat pivdluse, Lautikîamiutdlo Je-
Fil. 24. -rãpulimiutdlo pivdlugit. [14]Lúkarsip nakorsaissup asanartup Dî-
-masivdlo inûvdluarĸuvâse. [15]ĸatángutivut Lautikîamĩtut inûv-
Rûm. 16,5. -dluardlit, Nimfarsilo ilagîtdlo táussuma igdluanĩtartut. [16]ag-
-dlagkatdlo máko atuarêruvsigik Lautikîamiunútaoĸ ilagîngnut a-
-tuartíkisigik Lautikîamit pissugssat ilivsísaoĸ atuarĸuvdlusigik.
Fil. 2. [17]Arrípulo oĸarfigisiuk: Nâlagkap perĸussânik ilingnut kivfartûti-
-gititaĸ sianiginiaruk nãmagserĸuvdlugo.
2 Tas. 3,17. [18]inûvdluarĸussivdlunga uvanga Pauluse agdlagpunga. ĸile-
-rutíka erĸaimaniarsigik. sáimáunerup najordlise. ãman.

Paulusip
Tasalûníkamiunut agdlagai sujugdlît.

kapitale 1.

erĸigsiserĸugatdlardlugit nersungârai ugperssusiat maligagssángortoĸ pivdlugo.

1 Pauluse Silvânusilo Timũtiusilo ilagîngnut Tasalûníkamiunut 2 Tas. 1,1.
Gûtime atâtame Nâlagkamilo Jîsuse-Kristusime ítunut: Gûtip ap. sul. 16,1. - - 17,1.
atâtavta Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sáimautdlise erĸigsisit- 2 Tas. 1,2.
-dlusilo.
2 Gûtimut ĸujássutigítuínarpavse tamavse, erĸartortardlusilo Kul. 1,3.
tugsiarângavta, 3 kipisuitsumigdlo erĸaimassarpugut Gûtip atâtav- 2 Tas. 1,3.
-ta sâne, ĸanoĸ sulissartuse ugpernivsigut, ĸanordlo piniartartuse
asangningnivsigut, ĸanordlo ilalârtuse neriungnivsigut nâlagkavtínut
Jîsuse-Kristusimut; 4 ĸinersimássuserse ilisimagavtigo, ĸatángu- 2 Tas. 2,13.
-tivut Gûtip asassai ukorsê; 5 îvangkîlio oĸautigissarput ilivsíne
oĸausînartut píngingmat, píssauvdlunile anerníkutdlo ivdlernartú- 1 Kor. 4,20.
-kut pissardlune nakimajungnaersitsivdlunilo; mássa ilisimavuse
ĸanoĸ ilivdluta akornavsínîtugut ilivse píssutigaluse. 6 uvavtínig-
-dlo Nâlagkamigdlo malingnigtúngorpuse, oĸauseĸ anerníkut iv- 2 Tas. 3,7 tt.
-dlernartúkut tipaitsugdluse ilagsigavsiuk, nauk nâgdliungâraluar-
-tuse, 7 taimaitdlusilo maligagssángorpuse ugpertunut tamanut
Makitûniamiunut Aggaiamiunutdlo. 8 mássa ilivsínit Nâlagkap o-
-ĸausia akisuassutut ilivdlune pivoĸ. Makitûniamiuínarnut Aggaia-
-miuínarnutdlo pinane, tamagingnile Gûtimut ugperssuserse tusâ-
-massángorpoĸ, taimáitumik oĸautigissariaĸartíngilarput. 9 táukua
nangmineĸ nalunaersarmássuk ĸanoĸ iserfigssarsissugut ilivsíne,
ĸanordlo Gûtipiluit tunutdlugit Gûtimut sâgtuse, Gûte ùmassoĸ ap.sul. 14,15.
ilumut Gûtiussoĸ kivfartorfigilerdlugo, 10 erneralo ĸilangmit pi-
-ssugssaĸ utarĸilerdlugo toĸussunit makititâ, tássa Jîsuse ní-
-ngangnermit piumârtugssamit aniguisitsissigssarput.

kapitalit 2.

erĸaisíkai ĸanoĸ agsorûngârdlune asangningârdlunilo oĸalũssivfigigine Gûtip îvangkî-
-liuanik; ĸujavdlunilo erĸartorai ĸanoĸ ilagsivdluarât súnîssartitdlugulo ugperdlutik,
nauk nâgdliugtitaussut nagguveĸatimingnit; kînarsiumavdlugit kipileĸissoĸ.

1 ilivsime, ĸatángutivut ukorsê, nangmineĸ nalúngilase pilug-
-sínarnata ilivsíne iserfigssarsigavta; 2 kisiáne sujornagut Filípime ap. sul. 16, 12 tt.

ániartitauvdlutalo asigssugaugavta, sôrdlume ilisimassuse, taimái-
-toĸ Gûtivtigut ersisuerdluta Gûtip îvangkîliua ilivsínut oĸalûti-
-giartorparput agsorûngârdluta. 3 mássa oĸaorĸigsainivta támar-
-nartordlũnît mingungnartordlũnît nagguvigíngilât perĸuserdlûtau-
-natigdlo; 4 kisiáne Gûtimit misiligauvdluaravta îvangkîliumik pâ-
-rissaĸartitausínaussugut, tamána nâpertordlugo oĸalugtarpugut,
Gal. 1,10. inungnut iluarerĸussutut pinata, Gûtimutdle ũmativtínik misilîssu-
Fil. 1,8. -mut nuánarerĸuvdluta. 5 mássa piutserdluta oĸalúngisáinarpu-
-gut, sôrdlume ilisimassuse; ãmátaoĸ piumatûtut patsiseĸángisái-
-narpugut; Gûte ilisimangnigtûvoĸ. 6 atarĸerĸutûniángilagútaoĸ
Juán.5,41.44. inungnut, ilivsínutdlũnît avdlanutdlũnît, mássa Kristusip apustilî-
-sut atarĸissariaĸartísínaugaluardluta; 7 kisiáne ilagsissûvdluta akor-
-navsínîpugut; sôrdlo milugtitsissup ĸitornane paorĸissarai, 8 tai-
-ma asangârdluse pitseriarpugut avigfigiumavdluse, Gûtip îvang-
-kîliuínânik pinata, inûnivtínigdlo agdlât, tássa uvavtínut asanarsi-
-gavse. 9 ilivsime ĸatángutivut, piniarnivut erdloĸissarnivutdlo
2 Tas. 3,8. erĸaimasimavase, uvdlúkutdlo únuákutdlo sulissaravta ilavsínut
2 Kor. 11,27. atautsimutdlũnît nanertuiumanata, taimáitordle Gûtip îvangkîliua
oĸalũssíssutigalugo ilivsíne. 10 ilisimangnigtûvuse Gûtilo, ĸanoĸ ili-
-ssugut ilivsínut ugpertunut ivdlernardluta iluardlutalo agssuar-
-naitdlutalo. 11 taimátaoĸ ilisimavavsigut, ĸanoĸ nungutdluse o-
-ĸaorĸigsârtarivse tugpatdlersartardlusilo, sôrdlo atâtaussup ĸi-
-tornane pissarai, 12 ĸanordlo nalunaiaivfigigivse saĸerĸuvdluse
Kul. 1,10. Gûtime ilerĸorissariaĸartoĸ nâpertordlugo, táussuma ĸaerĸung-
Evf. 4,1. -mase nâlagauvfingminut nâlangnarssutsiminutdlo.
1,2. 13 tamánalo pivdlugo soraerata Gûte ĸutsavigissarârput, Gû-
-timit oĸauseĸ uvavtínit tusagarse taimane pigilerdlugo ilagsigav-
-siuk inungnut oĸauseritínago Gûtimutdle oĸauserititdlugo, (má-
-ssalo ilumut taimáipoĸ;) táunalo súnîssarpoĸ ilivsíne ugpertune.
14 ilivsime ĸatángutivut, Gûtip ilagîgsai Jûtiame Kristuse-Jîsusi-
-mĩtut maligsimalerpase, taimardluínaĸ nâgdliugtitaugavse naggu-
-veĸativsínit, sôrdlo ivko Jûtinit; 15 táukua Nâlagaĸ Jîsuse toĸúkât
nangminerdlo pruvfîtertatik, uvagutdlo ĸinugâtigut, Gûtimutdlo
nuánarerĸuvdlutik pissaríngitdlat, inuitdlo tamaisa agssortorpait;
16 akimángitsunutdlo oĸalorĸúngilâtigut ánássutigssãnik, tássa ajor-
-tuliatik tamatigut nãmagtísagamíkik. kisiánile níngangnerup
naggámêrutaussup tikilerpai.

17 uvagutdle, ĸatángutivut ukorsê, ilivsínik ĸitornaerúkatdlar-
-tutut ileraluaravta kĩnavsigut, ũmativsigut pinata, angnerussumik

piniarĸigsârpugut kînarsiumavdluse kipileĸigavta. [18]tamána piv-
-dlugo atausiarnata ornilerssârtaraluarpavse (uvanga Pauluse);
Sãtanivdle akornuserpâtigut. [19]kinaine una neriûtigssarput ti-
-paitsûtigssarputdlũnît niaĸorutigssarputdlũnît usornautigssaĸ? i- Fil. 4,1.
-livsísaoĸ taimáinginerpise nâlagkavta Jîsusip Kristusip sâne ti-
-kiuvfigssâne? [20]ilivsime atarĸinautigalusilo tipaitsûtigâvse. 3,13.

kapitalit 3.

Timũtiusimik autdlartitsivigigine nakússagterĸuvdlugit, nikatdlortoĸalerĸunagit nâg-
-dliungnartune táukunane; táussuma tusarnersumik tusardlermane Nâlagkame aula-
-jangerssusiánik, tipaitsûtigingârine; tugsiússissoĸ avĸutigssiorĸugaluardlune tauku-
-núnga, agssuarnaerĸuvdlugitdlo Nâlagaĸ tikiugpat ivdlernartortane tamaisa ilagalugit.

[1]taimáitumik [nalorninermit] ajuleĸigavta, iluarilerparput Atî- ap.sul. 17,16.
-nime kisíngorutitdluta, [2]Timũtiusilo autdlartíparput ĸatángúput Rûm. 16,21.
Gûtip kivfâ Kristusivdlo îvangkîliuanik sulioĸatigissarput, nakú-
-ssagterĸuvdluse oĸaorĸigsârĸuvdlusilo ugperdluarsínarĸuvdluse,
[3]nikatdlortoĸalerĸunase nâgdliungnartune mákunane; mássa nang-
-mineĸ ilisimavuse atugagssarigavtigik. [4]taimame oĸarfigerêr-
-pavse najoratdlaravse, nâgdliugkumârtugut únerdluta, taimalo ili-
-ssoĸ ilisimavarse. [5]taimáitumik [nalorninermit] ajuleĸigama aut-
-dlartitsivunga ugperssuserse tusarumavdlugo, ússîssuvdlũnît ú-
-ssersimanerâse, tauvalo pinialugsínarsimásanersugut. [6]mãnale
Timũtiusip tikingmatigut ilivsínit, tusarnersumigdlo tusardlermati- ap.sul. 18,21.
-gut ugperssutsivsínik asangnigssutsivsínigdlo, ĸanordlo erĸaiv-
-dluartuínarivsigut, kajungersusilo takujumavdluta, sôrdlútaoĸ u-
-vagut ilivsínut kajungersugut, [7]tauva ugperssuserse pivdlugo
tugpatdliutigilerpavse, ĸatángutivut, nâgdliungnivtíne ajorssarniv-
-tínilo tamane. [8]mãname inûlerĸigpugut, Nâlagkame aulajange-
-ravse. [9]suname ĸujássut Gûtimut akiliutigísagigput pivdluse,
tipaitsûtigingârtaravse Gûtivta sâne? [10]uvdlúkutdlo únuákutdlo
tugsiangâtdlâraugut kînarsiumagaluardluse ugperssuserse súkut
nãmagtítariaĸartoĸ nãmalersíkumavdlugo.

[11]Gûtivdle atâtavta nâlagkavtalo Jîsusip Kristusip nangmineĸ
ilivsínut avĸutigssiordlisigut. [12]ilivsile Nâlagkap agdliartortitdlu-
-silo akitsiartortitdlise asangnigssutsivsigut ilavsínut tamanutdlo,
sôrdlútaoĸ uvagut ilivsínut ítugut, [13]ũmatise nakússagterĸuvdlu-
-git agssuarnaerĸuvdlugit ivdlernarĸuvdlugitdlo Gûtip atâtavta
sâne, nâlagarput Jîsuse Kristuse tikiugpat ivdlernartortane ta-
-maisa ilagalugit.

kapitalit 4.

ivdlernarsiartornermíkut ĸatángutimingnigdlo asangnigssutsimíkut akitsiartortuínásassut;
Jîsusíkut sinigpârtut tikiuvfigssâne makerĸãsassut.

[1]ãma tauva, ĸatángutivut, inániardlusilo oĸaorĸigsârpavse
Nâlagkákut Jîsusíkut, sôrdlo uvavtínit tusartuse ĸanoĸ saĸísassuse,
ĸanordlo Gûtimut nuánaritíniásassuse, taimáinivsigut akitsiartor-
-tuínarĸuvdluse; [2]mássa Nâlagkákut Jîsusíkut ilivsínut inássuti-
5,18. -gissavut ilisimavase. [3]tássaungmat Gûtip perĸussâ: ivdlernar-
-siartúsassuse uverssaineĸ nigorĸuvdlugo [4]nungutdlusilo timise
pigisínaorĸuvdlusigik ivdlernarsiartortitdluse atarĸinartitdlusilo [5]pi-
Evf. 2,12. -lerinermit igdligugtínase akimángitsutut Gûtimik nalussutut; [6]i-
-lavse kialûnît ĸatángúne ínardlísángíkâ súkut perĸusersiorfiga-
-lugo; Nâlagaĸ akiniaissûngmat tamáko tamaisa pivdlugit, sôr-
-dlume sujornagut oĸarfigigivse nalunaiaivfigalusilo. [7]Gûtip ĸaer-
-ĸúngingmatigut mingugtôrĸuvdluta, kisiáne ivdlernarsiartorĸuv-
Lúk. 10,16. -dluta. [8]taimaingmat narrugingnigtup inuit pinagit Gûte nar-
-rugâ, táussuma anernine ivdlernartoĸ uvavtínut túniúkâ.

[9]ĸatángúminigdle asangningnigssamik agdlagfigissariaĸángila-
5,1. -se, nangmineĸ Gûtimit ajoĸersorneĸaravse asaĸatigêrĸuvdluse.
Juán. 6,45. [10]mássame taimailiortarpuse ĸatángutivtínut tamanut Makitûniame
tamarme ítunut; oĸaorĸigsârpavsile, ĸatángutivut ukorsê, akitsiar-
-tortuínarĸuvdluse [11]piuáiniarĸigsârĸuvdlusilo suliagssasilo su-
2 Tas. 3,12. Evf. 4,28. -liarerĸuvdlusigik nangminerdlo agssavsínik sulissarĸuvdluse, sôr-
Kul. 4,5. -dlo inákivse, [12]igpingnángitsumik saĸerĸuvdluse ilagíugisavtíne
kimutdlo ikiortariaĸarĸunase.

[13]nalorĸúngilavsile, ĸatángutivut ukorsê, sinigpârtut pivdlugit,
Evf. 2,12. aliasorĸunase ivkutut neriugissaĸángitsutut. [14]mássa Jîsuse to-
1 Kor. 6,14. Rûm. 8,11. -kussoĸ makítordlo ugperiguvtigo, tauvátaoĸ Gûtip Jîsusíkut sinig-
-pârtut ingerdlatíkumârpai táussumúnga ilagititdlugit. [15]máname
1 Kor. 15, ilivsínut oĸauserârput Nâlagkamit oĸauseralugo: uvagut inûvdluta
51 tt, - - 15,23. Nâlagkap tikiuvfigssâ angumerigaluaruvtigo sinigpârtut ingiásángí-
-navtigik. [16]Nâlagaĸ nangmineĸ ĸilaugmit arĸarumârmat sor-
-ssungnerme perĸussissup suaorneranik íngilerssûvdlo nipânik
Gûtivdlo ĸardlortáussuanik, tauvalo Kristusíkut toĸussut maker-
-ĸãsáput; [17]kingornisigutdlo uvagut inûvdluta angumeringnigtugut
táuko ilagalugit nuiatigut autdlarúneĸarumârpugut siláinarmut Nâ-
-lagaĸ pâriartúsavdlugo; taimalo Nâlagaĸ najortuínalísavarput.
[18]tauva oĸautsinik tamákuninga tugpatdlersaĸatigîgitse.

kapitalit 5.

Nâlagkap uvdlugssâ tássángáinaĸ nagdliúkumârmat, erĸumaniásassut putumatsailiv-
-dlutigdlo; Nâlagkákut misigssuissortatik atarĸingârdlugit erĸigsiveĸatigîngniásassut;
ĸavsînik oĸaorĸigsârdlugit tugsiorĸuvdlunilo tugsiúkai.

1 kisiánile ĸaĸugulũnît ĸanoĸ ilissúkutdlũnît [piumârtumik] 4,9.
agdlagfigissariaĸángilase, ĸatángutivut; 2 ilivse nangmineĸ ilisi- Mat. 24,36.
-mavdluaravse, Nâlagkap uvdlugssâ taimatut nagdliúkumârtoĸ sôr- 2 Pît. 3,10.
-dlo tigdligtoĸ únuákut pissartoĸ. 3 mássa oĸarpata: erĸigsinarpoĸ,
sujôranartoĸángilaĸ, tauva perdlugssap tássángáinaĸ tikíkumârpai,
sôrdlo nipigdliúnerit ernisulersoĸ tikitsarât; aniguinaviángitdlatdlo.
4 ilivsile, ĸatángutivut ukorsê, târmiúngínavse uvdlugssap táussuma
tigdligtutut ĸaníngásángilâse. 5 tamavse ĸaumassup ĸitornarâse, Evf. 5,8.
uvdluvdlo ĸitornarâse; únuavdlũnît târtuvdlũnît pigíngilâtigut. 6 tai-
-maingmat siningnavêrisa, ivkutut pinata; kisiáne erĸumaniarta
putumatsailivdlutalo. 7 mássa sinigtut únuákut sinigtarput, putu-
-massutdlo únuákut putumassarput. 8 uvagutdle uvdlup piging-
-matigut, putumatsailiniarta sâgtuaussaĸ atissaralugo ugpernerup Evf. 6,14. 17.
asangningneruvdlo pia, niaĸorornavêrutdlo ánangnigssamik neriû-
-taussoĸ. 9 mássa Gûtip níngáussagssautíngilâtigut, kisiáne ánag-
-simassugssautípâtigut nâlagkavtigut Jîsuse-Kristusíkut; 10 táuna 2Kor. 5,15 tt.
toĸuvoĸ pivdluta, erĸumatitdlutalũnît sinigtitdlutalũnît inôĸatigí-
-sagavtigo. 11 taimáitumik oĸaorĸigsâĸatigîgsardluse ineriartorte-
-ĸatigîgitse, sôrdlume pissartuse.
12 inániarpavsile, ĸatángutivut ukorsê, ilisariniarĸuvdlusigik i- 1 Tim. 5,17.
-livsínik suliaĸartut, Nâlagkákut ilivsínik misigssuissut ilivsínigdlo
erĸaisitsissartut, 13 atarĸingârĸuvdlusigigdlo asarĸuvdlusigigdlo su-
-liât pivdlugo. erĸigsivigeĸatigîngniaritsilo. 14 oĸaorĸigsâr- Mák. 9,50.
-pavsile, ĸatángutivut ukorsê, ilerĸordlugtut inertertarsigik, nikat-
-dlortut tugpatdlersarsigik, sángîtsut igdlersorsigik, tamanutdlo Rûm. 12,17.
kamajuitdluse. 15 mianerssoritse kina ajortulissoĸ kimit akiler- 1 Pît. 3,9.
-neĸarĸunago ajortoĸatânik, ajúngitsordle norĸáissutigítuínarsiuk
ilavsínutdlo nalingínarnutdlo. 16 tipaitsugtuínaritse. 17 kipisuit- Fil. 4,4.
-sumik tugsiaritse. 18 tamaisa kujássutiginiarsigik, tássaungmat
Gûtip ilivsínut perĸússutâ Kristuse-Jîsusíkut. 19 anerneĸ ĸî-
-matsailinavêrsiuk. 20 pruvfîtisut oĸauserissat asigínarnavêrsigik. 4,8.
21 tamaisa misiligsigik, ajúngitsutdlo ilerĸortârisigik. 22 ajorpalug-
-tut tamaisa ingalangniarsigik. 23 táussumale Gûtip erĸigsi-
-saissup ivdlernarsardlise ilũngardluse, anernersilo tarnilo timilo Epr. 13,20.

katitdlugit tamarme serniginekardle agssuarnaerĸuvdlugo nâlag-
2 Tas. 3,3. -kavta Jîsusip Kristusip tikiuvfigssâne. [24]ilumôrpoĸ ĸaerĸussi-
-sserse taimailiorumârdlunilo.
[25]ĸatángutivut ukorsê, tugsiúniartigut. [26]ĸatángutivut ta-
Rûm. 16,16. -maisa inûvdluarĸusigik kuuingmik ivdlernartumik. [27]Nâlagaĸ
narĸigsigalugo narĸigssorpavse agdlagkat máko atuarterĸuvdlugit
ĸatángutivtínut ivdlernartunut tamanut. [28]nâlagkavta Jîsusip Kri-
Rûm. 16,20. -stusip sáimáunerata najordlise. ãman.

Paulusip
Tasalûníkamiunut agdlagaisa áipait.

kapitale 1.

erĸigsiserĸugatdlardlugit nersorai, ugpertuardlutigdlo asaĸatigîgsuariartormata, nâgdliug-
-títarângatik agdlât; Nâlagaĸ sarĸúmilerpat ĸilangmit, nâgdliugtitsissut îvangkîliumut
nâlagkumángitsut perdlugssamik nâgssáungitsumik pineĸásassut, ugpertuartutdle
usornangârsísassut.

1 Tas. 1,1 t. [1]Pauluse Silvânusilo Timũtiusilo ilagîngnut Tasalûníkamiunut
Gûtime atâtavtíne Nâlagkamilo Jîsuse-Kristusime ítunut: [2]Gûtip
atâtavta Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sáimautdlise erĸigsisit-
-dlusilo.
2,13. [3]Gûtimut ĸujátuínartugssauvugut ilivse pivdluse, ĸatángutivut,
1 Tas. 1,2. taimalo iluarpoĸ, mássa ugperssuserse agdliartungârpoĸ, nungut-
-dlusilo asaĸatigîgsuariartorpuse; [4]taimáikavsilo uvagut agdlât
usorssitsautigissarâvse Gûtip ilagîgsaine, ilalârsínardlusilo ugpertua-
-ravse ĸinuginekartarnivsíne tamane nâgdliungnartunilo atugkavsíne;
[5]tássánga erssípoĸ Gûtip erĸartũssivdluarnera imáitoĸ: Gûtip nâ-
-lagauvfianut ilivsísaoĸ erdloĸíssutigissavsínut pissugssautíneĸá-
-sagavse; [6]Gûtip iluaringmago nâgdliugtitsissise nâgdliungnermik
akilerumavdlugit, [7]ilivsile nâgdliugtitaussuse isumâlugkungnaersí-
1 Tas. 3,13. -kumavdluse uvavtínut ilagititdluse, Nâlagaĸ Jîsuse sarĸúmilerpat
ap. sul. 7,30. ĸilangmit píssarssûvdlune íngiline ilagalugit [8]ingnerme ikuala-
-ssorssuarme, akiniutigssaĸ aggiutdlugo Gûtimik ilisimángitsunut
nâlagkavtalo Jîsusip Kristusip îvangkîliuanut nâlagkumángitsunut;

9 táuko pitdláumik ilagínagagssaĸásáput perdlugssamik nâgssáu-
-ngitsumik Nâlagkap issigernanit nakũssusiatalo ataĸinarneranit,
10 tikiugpat nâlangnarsísavdlune ivdlernartortamine tupingnarsísav-
-dlunilo ugpertune tamane uvdlugssame ivssumane, mássalo iliv-
-sínut nalunaiautigissarput ugperineĸarpoĸ. 11 tamánalo pivdlugo
tugsiútuínarpavse, Gûtivtínut kíngarĸúnángitsûterĸuvdluse ĸaerĸú-
-ssúmut píssaunikutdlo nãmagterĸuvdlugit angajorĸautsernerit nuá-
-narissane tamaisa ugperníkutdlo suliarissaussut, 12 nâlagkavta
Jîsusip Kristusip arĸa nâlangnarserĸuvdlugo ilivsíne ilivsilo nâ-
-langnarserĸuvdluse táussumane Gûtivta Nâlagkavdlo Jîsusip Kri-
-stusip sáimáunera nâpertordlugo.

kapitalit 2.

Kristusip tikiuvfigssâ nagdliúsángitsoĸ, kisiáne tunússinerssuaĸ nagdliuterêrpat, sar-
-ĸúmerêrpatdlo inuk ajortip pia Kristusip akerartortâ; îvangkîliumik oĸalûtigissaminik
maligagssarsianigdlo ajoĸersûtigissaminik aulajangiússerĸugai tugsiutdlugitdlo.

1 inániarpavsile, ĸatángutivut ukorsê, nâlagkavta Jîsusip Kri-
-stusip tikiuvfigssâ pivdlugo táussumúngalo katerssorfigssarput
pivdlugo, 2 tássángáinaĸ nakimassúngorterĸunase erĸarsautivsigut 1 Tas. 5,2.
ánilârterĸunasilo anernermutdlũnît oĸautsimutdlũnît agdlagkanut-
-dlũnît uvavtínit pisorissanut, Kristusip uvdlugssâ mãnákut písa-
-soralugo. 3 ĸanoĸ-ítumigdlũnît sagdloĸítartínavêritse; [nagdliúsá- Evf. 5,6.
-ngingmat] kisiáne tunússinerssuaĸ nagdliuterêrpat, sarĸúmerêr-
-patdlo inuk ajortip pia táuna támarnermik píssusilik; 4 táuna Dân. 11,36.
akerartorumârtoĸ tamanutdlo Gûtimigdlũnît Gûtisiornernigdlũnît
taineĸartunut angneruniarumârtoĸ Gûtisut ingíkumârdlune agdlât
Gûtip nâlagfiutâta iluanut ingminigdlo Gûtiutitdlune. 5 erĸáingilase
tamatumínga oĸarfigigavse najoratdlaravse? 6 nalúngilasilo sûp sar- ap. sul. 17,1.
-ĸúmitsailigatdlarâ, nagdliuvfigssamigut sarĸúmísangmat. 7 mássa
ángigissaĸ inatsisáinerup pia súnîlerêrpoĸ, kisiáne sarĸúmitsaili-
-ssigatdlartoĸ pèrĸâratdlásavoĸ; 8 tauvalo inatsisaitsoĸ sarĸúmí-
-savoĸ, táuna Nâlagkap nungutíkumârpâ ĸanerme anerneranik Is. 11,4.
sûjungnaersitdlugulo ersserdlune tikiúkune. 9 ivssuma tikiúnigssâ
piumârpoĸ Sãtanip súnîneragut nalingínarnik kivdlingnartulianik
nalunaerĸutinigdlo tupingnartulianigdlo sagdlunernik 10 nalingínar-
-nigdlo sagdloĸítainernik iluaitsuliorsautinik, támartugssane tai- 2 Kor. 2,15.
-mailísavdlune, tássa ilumôrnermut kajungernigssaĸ ánássutigssa- — 4,3.
-raluartik pigilíngingmássuk. 11 tamána pivdlugo Gûtip támarnar-
-tut súnînere táukunúnga perĸúsavai sagdlunerit ugpererĸuvdlu-

-git; [12] tássa erĸartũneĸarĸuvdlugit tamaisa sagdlusuíssúmik ug-
-peringníngitsut, iluáinermutdle kajumigtut.
[13] uvagutdle Gûtimut ĸujátuínartugssauvugut ilivse pivdluse,
ĸatángutivut Nâlagkap asassai ukorsê, Gûtip pilerĸârneranit ki-
-nermase ánarĸuvdluse anernerup ivdlernarsaineragut ugperní-
-kutdlo sagdlusuíssúmut; [14] tamatumúnga ĸaerĸuvâse îvangkîliúkut
oĸalûtigissavtigut nâlagkavta Jîsusip Kristusip nâlangnarssusia
pigilerĸuvdlugo. [15] taimáitumik aulajangeritse, ĸatángutivut ukorsê,
maligagssarsiat aulajangiutdlugit, sôrdlo ajoĸersorneĸartuse oĸaut-
-sivtigutdlũnît agdlagkavtigutdlũnît. [16] táussumale nâlagkavta Jîsu-
-sip Kristusip Gûtivdlo atâtavta asagamisigut nâgssáungitsumigdlo
tugpatdlersautigssaĸartitdluta ajúngitsumigdlo neriugissagssaĸar-
1 Tas. 3,13. -titdluta sáimáunermit, [17] táussuma ũmatise tugpatdlersardligit na-
-kússagtitdlusilo oĸausigssanut suliagssanutdlo ajúngitsunut tamanut.

kapitalit 3.

îvangkîlio pilertorĸuvdlugo tugsiússiniásassut; ilerĸordlugdlutik saĸissut maligagssar-
-sianik ingminit pigiligkamingnik malingníngitsut ilagísaerdlugit malingniásagâne;
inûvdluarĸussivdlune nangmineĸ agdlagtoĸ agdlautse nalunaerĸutiliaralugo, sôrdlo
agdlagkamine tamane pissartoĸ.

1 Tas. 5,25. [1] âmátaoĸ, ĸatángutivut ukorsê, tugsiúniartigut, Nâlagkap
Kul. 4,3. oĸausia pilertorĸuvdlugo nâlangnarserĸuvdlugulo sôrdlo ilivsíne,
[2] ánáuneĸarĸuvdlutalo inungnit agssuarnartunit ajortunitdlo; mássa
iláinait ugperssuseĸartarput. [3] Nâlagardle ilumôrpoĸ, táussuma
nakússagtísavâse ajortumutdlo sernigaluse. [4] imale isumaĸarfigâvse
Gal. 5,10. Nâlagkákut: ilivsínut inássutigissavut nãmagsiniartarise kingornalo
nãmagsiniartarumârdlugit. [5] Nâlagkavdle ũmatise tunârdlersardli-
-git Gûtip asangnigssusianut Kristusivdlo nikatdlujuíssusianut.
Rûm. 16,17. [6] uvagutdle, ĸatángutivut ukorsê, nâlagkavta Jîsusip Kristu-
1 Kor. 5,11. -sip arĸa tunâralugo inápavse ilagísaerĸuvdlusiuk nalingínaĸ ĸa-
-tángutivta ilât ilerĸordlugdlune saĸissoĸ maligagssarsianik uvav-
1 Tas. 1,6. -tínit pigiligkaminik malingníngitsoĸ. [7] nangminerme ilisimavuse
ĸanoĸ ilivdluse malísagavsigut; mássa uvagut ilerĸordlúngilagut
akornavsíne, [8] nerissaĸarfigissaĸángilagutdlũnît akilíngisavtínik, ki-
1 Tas. 2,9. -siáne uvdlúkutdlo únuákutdlo piniartardluta erdloĸissardlutalo
1 Kor. 9,4. sulissarpugut ilavsínut atautsimutdlũnît nanertuiumanata. [9] pigí-
Fil. 3,17. -náungínavta píngilaĸ, kisiáne ilivsínut maligagssaritíniardluta tai-
-mailiorpugut, malerĸuvdluta. [10] mássa taimanísaoĸ najoratdla-
-ravse taimatut inápavse: nalingínaĸ suliumángíkune nerísángit-

-sordlũnît. [11] ilase tusaravtigik ilerĸordlugdlutik saĸissut sulia-
-ĸarnatik piúngitsorsiortut. [12] taimáitutdle inápavut oĸaorĸigsâr-
-dlugitdlo nâlagkavtigut Jîsuse-Kristusíkut, suliorĸuvdlugit ma-
-lungnarnavérsârĸuvdlugitdlo nangminerissamingnigdlo nerissaĸar-
-tarĸuvdlugit. [13] ilivsile ĸatángutivut, ajúngitsulioritse arajússinase. Gal. 6,9.
[14] agdlagkavtigutdle oĸauserissavtínik nâlángitsoĸarpat, táuna ti-
-tarsiuk ilagissarnagulo pakatserĸuvdlugo. [15] taimáitordle ĸínga- 1 Kor. 5,11.
-rissatut pinago ĸatángutitut ilivdlugo inertertarsiuk. [16] Nâlag- 1 Tas. 5,23.
-kavdle erĸigsisaissup erĸigsiuarsínarsardlise tamatigut. Nâlagkap
najordlise tamavse.
[17] inûvdluarĸussivdlunga uvanga Pauluse agdlagpunga. tássa Kul. 4,18.
agdlagkavne tamane nalunaerĸutiliarissartagara, taima agdlagtar-
-punga. [18] nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáimáunerata najordlise 1 Tas. 5,28.
tamavse. ãman.

Paulusip
Timũtiusimut agdlagai sujugdlît.

kapitale 1.

erĸigsiserĸússut autdlarniutigalugo ilait ajoĸersuinerdlugdlutik inatsisinik ajoĸersui-ssûniartut inerterĸugai avdlamik ajoĸersûteĸarĸunagit Kristusip îvangkîliuanik ilu-mórtumik ilagsissariaĸardluínartumik kisiáne; Timũtiusivdlo nangmineĸ sorssungneĸ ajúngitsoĸ atorniásagâ ugperdlune tarnimilo nalúngíssusiagut pasigdligaunane.

[1] Pauluse Jîsusip Kristusip apustiligissâ Gùtip ánáussissivta 2 Tim. 1,1.
Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip neriugissavta perĸússutânik, [2] Ti- 2,3.
-mũtiusimut ugperníkut ernerivdluagkavnut: Gùtip atâtavta nâlag-
-kavtalo Jîsusip Kristusip sáimautdlutitdlo nagdligtordlutitdlo er-
-ĸigsisitdlisit.
[3] Makitûniamut autdlalerama oĸaorĸigsârivkit Evfisumĩtuar- ap. sul. 20,1.
-ĸuvdlutit, ilait táuko inerterĸuvdlugit avdlamik ajoĸersûteĸarĸu-
-nagit, [4] oĸalugtuapalâtdlo kinguârîngnigdlo nautsorssûtit kigdlig- Tít. 1,14.
-figssaĸángitsut nalunaerssorĸunagit, tamáko saĸitsainernik kingu-
-neĸáinarmata ugperníkut Gùtimut ineriartortitsinigssaĸ mingne-
-rutitdlugo. [5] mássa inássutigineĸartup sujunertarissâ tássa a-
-sangningneĸ ũmámigut minguitdlune tarnimilo nalúngíssusiagut
pasigdligaunane ugpernermigutdlo pissûssârnane. [6] tamáko ilaisa

uniorpait oĸautsinut piʀngitsunut sâgdlutik; [7]inatsisinik ajoĸer-
-suissûniardlutik oĸautigissatigdlũnît narĸigssûtigissatigdlũnît sia-
Rûm.7,12. 14. -nigíngíkait. [8]uvagutdle inatsisit ilisimavavut ajúngitsut, ilerĸug-
-ssaĸ erĸordlugo atoráine, [9]imáitordlo ilisimagáine: inatsisit tai-
-mailissáungingmata iluartut pivdlugit, kisiáne agssuarnartutdlo
nâlagserîtsutdlo iluaitsutdlo ajortuliartutdlo sorĸusaitsutdlo ivdler-
-naitsutdlo angajorĸâmingnigdlo toĸutsissut inuartutdlo [10]uver-
-ssaissutdlo mumingassumigdlo kángunartuliortut inungnigdlo tig-
-dligtut sagdlutûtdlo sagdlussumigdlo ugpernarsaissut pivdlugit,
avdlamigdlũnît ĸanoĸ iliortoĸarpat ajoĸersût perĸigsinartoĸ ake-
-rartordlugo; [11]tássa îvangkîlio Gûtip pivdluartup nâlangnarssu-
-siata pia uvavnut pârititaussoĸ migssiliordlugo. [12]ĸutsavigâralo
Fil. 4,13. Kristuse Jîsuse nâlagarput nakússagtitsissiga, ingminut ilumũsa-
1 Kor. 15,9. -soringmanga, kivfartũssinermutdlo ivertingmanga; [13]uvanga ĸa-
Gal. 1,13. -ĸajardlersûvdlungalo ĸinugingnigtartûvdlungalo asigssuissûgaluar-
-tunga; nagdligtorneĸarpungale, sianiginago taimailiorama ugpí-
-ngitsûvdlunga. [14]nâlagkavtale sáimáunera akingmik pingârpoĸ
ugperneĸ asangningnerdlo Kristuse-Jîsusíkut pissoĸ ilángutdlugit.
4,9. [15]ilumôrpoĸ oĸauseĸ mána ilagsissariaĸardluínardlunilo: Kristuse
Mat. 18,11. Jîsuse silamut pingmat ajortuliartut ánáukumavdlugit, táukunane
uvanga sualungnerssauvunga. [16]tamánale pivdlugo nagdligtorne-
-ĸarpunga, Jîsusip Kristusip uvanga sualungnerssaussunga na-
-lunaerutigiumangmanga kamajuíssuserssuaminik, ugpertigssane
nâgssáungitsumik inûnigssarsísassut migssigissagssiorumavdlugit.
Rûm. 16,27. [17]ivnale nâgssáungitsumik kúngiussoĸ Gûte aserujuitsoĸ takug-
Jût. 25. -ssáungitsoĸ kisime ilisimatôĸ, táuna ataĸinarsivdlune nâlang-
-narsile nâgssáungitdluínartumik. âman.

[18]inássut tamána ilingnut pisípara, ernera Timũtiuse-â, pruv-
-fîtit ilerĸuatut ilingnik oĸauserineĸartut sujugdlît migssiliordlugit,
táukunatigut sorssungneĸ ajúngitsoĸ atorsínaorĸuvdlugo [19]ugper-
-dlutit tarnivitdlo nalúngíssusiagut pasigdligaunatit; taimáinigssaĸ
2 Tim. 2,17. ilaisa isumákêrât ugperssutsimíkut umîardlutik. [20]Huminîuse
2 Tim. 4,14. Alagsanterilo taimáiput; táuko Sãtanimut pisípáka pitdlatsiarne-
1 Kor. 5,5. -ĸarĸuvdlugit ĸaĸajardlernavêrutigssãnik.

kapitalit 2.

oĸáussissoĸ tamanit pingârnerussumik tugsiússíssutigísagait inuit tamaisa akimarnitdlo tamaisa, unigdluarnartumik inôrĸuvdlutik Gûte mianeriuardlugo; angutit tugsiartása-ssut agssatik ĸutdlartardlugit iluaitsuitsut, arnatdlo ajúngitsuliornerit ássûtigalugit igtôrajugdlutik malungnarnavêrsârdlutigdlo písassut.

[1] taimáitumik oĸáussivunga tamanit pingârnerussumik ĸínu-
-tigalugitdlo tugsiarniutigalugitdlo tugsiússíssutigalugitdlo ĸujássu-
-tigísagait inuit tamaisa, [2] kúngitdlo akimarnitdlo tamaisa, ersior-
-naitsumik unigdluarnartumigdlo inôrĸuvdluta Gûte mianeriuar-
-dlugo piuaitdlutalo. [3] tamána ajúngingmat iluarissauvdlunilo Gû-
-time ánáussissivtíne, [4] táussuma inuit tamaisa ánarĸuvai ilumôr- 2 Pît. 3,9. 2 Tim. 3,7.
-nermigdlo ilisarssilerĸuvdlugit. [5] mássa Gûte atausiuvoĸ, atau- Gal. 3,20.
-siuvordlo Gûtimutdlo inungnutdlo akúnermiliútoĸ, tássa inuk
Kristuse Jîsuse, [6] táuna ingminik túniúpoĸ tamarmik utertitáu- Tít. 2,14.
-ssutigssãnik, nalunaiautáusavdlune nagdlersîssákut. [7] tamána
oĸautigísavdlugo ivertitauvunga oĸalũssissũsavdlunga apustiliúsav- 2 Tim. 1,11.
-dlungalo, (Kristusíkut ilumôrtumik oĸarpunga, sagdlúngilanga,) Rûm. 9,1.
akimángitsunigdlo ajoĸersuissũsavdlunga ugperneĸ ilumôrnerdlo
migssiliordlugit.

[8] taimáitumik perĸussivunga ima: angutit tugsiartásassut su-
-mĩtarângamigdlũnît, agssatigdlo ĸutdlartásagait iluaitsuitsut ka-
-mangnatik nakimanatigdlo. [9] ãmátaoĸ arnat ássuásassut ánorá- 1 Pît. 3,3 tt.
-ssanik igpingnaitsunik igtôrajugdlutik isumaminêrnavêrsârdlutig-
-dlo, nutsatdlũnît ĸipissaliat kûltilũnît sapángarigsutdlũnît ati-
-ssatdlũnît akisût ássûtigerĸunagit, [10] ajúngitsuliorneritdle ássûti-
-gerĸuvdlugit, sôrdlume arnat Gûtimik mianeringningniartut iler-
-ĸugssaĸartut. [11] arnaĸ ajoĸersortíkile malungnarnavêrsârdlune nâ-
-lagsínardlunilo. [12] mássa akuerísángilara arnaĸ ajoĸersuiniartoĸ
uviminutdlũnît nâlagauniartoĸ, kisiáne malungnarnavêrsârtoĸ. [13] Aa-
-tame sujugdliuvdlune inuliauvoĸ, Eiva tugdliuvdlune. [14] ãmátaoĸ 1 Kor. 11,9. 1 Môr. 2,
Aatame sagdloĸítagáungilaĸ, arnardle sagdloĸítagauvdlune unior- 7. 22.
-ĸutitsissúngorpoĸ. [15] ánagkumârputdle arnat ĸitornartârnermíkut, 1 Môr. 3,6.
ugperdlutik asangnigdlutigdlo ivdlernardlutigdlo aulajangerunik isu-
-maminêrnavêrsârdlutik.

kapitalit 3.

ilagîngnik pârssissoĸ ilagîtdlo kivfartortigissait tamatigut ĸanoĸ ísassut; ĸanoĸ-ítordlo ángigissaĸ Gûtimik mianeringningnerup pia ilumòrnerup túngavigissâ.

1,15. [1]ilumôrpoĸ oĸausek mána: ilagîngnik pârssissûniartup suliaĸ
Tít. 1,6 tt. pingârtoĸ suliariniarpâ. [2]taimaingmat ilagîngnik pârssissoĸ ag-
-ssuarnaitsũsavoĸ, atautsimik nulialik, mianerssortoĸ, isumaminêr-
-navêrsârtoĸ, igpingnaitsoĸ, igdlusisitsissartoĸ, ajoĸersuineĸ sapí-
-ngitsoĸ, [3]vĩnisorajugtũngitsoĸ, unataigajugtũngitsoĸ, igtôrnartu-
-mik akigssarsiniángitsoĸ, piuaitsoĸ, saĸitsaigajúngitsoĸ, piumatũ-
-ngitsoĸ, [4]inoĸutiminik pârssivdluartoĸ, ĸitornai tamatigut atar-
5,8. -ĸingnigdlutik nâlagtut; [5](mássa nangmineĸ inoĸutiminik pârssi-
-neĸ nalussup ĸanoĸ ilivdlune Gûtip ilagîgsai paorĸísavai?) [6]ãma
ugpilerdlãngũsángilaĸ, ilisimatûnialerdlune mamardlîssorssuarmut*)
pasigdligagssángoĸinavoĸ. [7]únersiutigissáusavordle ilagíngisavtínit
2 Tim. 2,26. agdlât, mitautigissaulerdlune mamardlîssorssûp nigainit napiteĸi-
-navoĸ. [8]ãmátaoĸ ilagît kivfartortigissait ataĸinartũsáput, mar-
-dlungnik oĸaĸángitsut, vĩnimut uveríngitsut, igtôrnartumik akig-
-ssarsiniángitsut, [9]ángigissamigdlo ugpernerup pianik pigingnigtut
tarnimik nalúngíssusiagut pasigdligaunatik. [10]táuko misilerĸârdlu-
-git kingorna kivfartortúngordlit, agssuarnáikunik. [11]ãmátaoĸ nu-
Tít. 2,3. -liait ataĸinartũsáput, mamardlîssũngitsut, mianerssortut, tamati-
-gutdlo ilumôrtut. [12]ilagît kivfartortigissait nungutdlutik atautsimik
nuliaĸásáput ĸitornamingnigdlo inoĸutimingnigdlo pârssivdluartûv-
-dlutik. [13]mássa kivfartordluartut ajúngitsumik ĸúmut nûgfig-
-ssarsissarput tugpatdlingâlersardlutigdlo ugpernikut Kristuse-Jî-
-susimut.

[14]tamákuninga agdlagfigâvkit ĸilamik ornísasorigaluardlutit,
[15]mulugaluarumale ilisimarĸuvdlutit ĸanoĸ iliortariaĸartoĸ Gûtip
igdluane, tássa Gûtip ûmassup ilagîgsaine. [16]ilumôrnerup su-
-karalugulo túngavigâ nalunaitsumik angeĸissoĸ ángigissaĸ Gûti-
-mik mianeringningnerup pia, imáitoĸ: Gûte sarĸúmersoĸ uviní-
-kut, iluartùtitaussoĸ anerníkut, takutítoĸ íngilinut, oĸalũssíssuti-
-gissaĸ akimángitsunut, ugperfigissaĸ silarssuarme, pavungnarti-
-taussordlo nâlangnarsivdlune.

*) tôrnârssungmut, Diâvulumut.

kapitalit 4.

uvdlugssane kingugdlerne ilait ugperungnaerumârmata anernerit támartitsissut najor-
-ĸutariniardlugit, ĸatángutigîngnut oĸáussutigissagssainik ajoĸersûtigissagssainigdlo
únersũkâ Kristusimut kivfarivdluarĸuvdlugo; inûsugkaluartordlo tamatigut
ilerĸorissamigut ugpertunut maligagssauniarĸugâ.

1 anerneruvdle navsuitsumik nalunaerpai uvdlugssane kingug- 2 Tim. 3,1 tt.
-dlerne ilait ugperungnaerumârtut anernerit támartitsissut najor-
-ĸutariniardlugit anernipiluitdlo ajoĸersuinere, 2 perĸuserdlugdlutik
sagdlunernik oĸalugkângata tarnimik nalúngíssusiagut pinerdlug- Tít. 1,15.
-tutut nalunaerĸutsersimavdlutik, 3 áipanerĸussíngíkângatalo, ne-
-rissagssatdlo Gûtip píngortitai ugpertunut ilumôrnermigdlo ili-
-sarssissunut ĸujássutigerĸussai nererĸúngíkângatigik. 4 mássa
Gûtip píngortitai tamarmik ajúngitdlat narrunartoĸaratigdlo, ĸujá-
-ssutigalugit pigáine; 5 Gûtip oĸausiagut tugsiarníkutdlo ivdler-
-nartitaungmata.

6 tamáko ĸatángutigîngnut sarĸangiúkugkit, tauva Jîsusip Kri- 2 Tim. 3,10.
-stusip kivfarivdluarumârpâtit inororsarsimassutit oĸautsitigut ug-
-pernerup ajoĸersûtauvdluartuvdlo maleruagkavit pîsigut. 7 oĸa-
-lugtuarujuit arnat atúngitsut ilerĸorissartagait ingalangniákit; ing-
-minigdle sungiusarniarit Gûte mianerísavdlugo. 8 mássa timiv-
-tigut sungiusarnivut ingma atorput, Gûtimigdle mianeringningneĸ
sunut tamanut atorpoĸ únersũmik ilaĸardlune inûnermut matu- 2 Tim. 1,1.
-múnga piumârtugssamutdlo atassumik. 9 ilumôrpoĸ oĸauseĸ i- 1,15.
-lagsissariaĸardluínardlunilo. 10 tamániame sujunertaralugo erdlo- Kul. 1,29.
-ĸivugut mitautigineĸardlutalo, Gûte ûmassoĸ neriugfigigavtigo;
táuna inuit tamarmik ánáussissigât, ugpertutdle pingârdlutik. 11 ta-
-máko oĸáussutigalugit ajoĸersûtigíkit. 5,7.

12 inûsugkaluartutit ilingnik asigínaissoĸarnavêrile; kisiáne ug- Tít. 2,15. 7.
-pertunut maligagssauniarit oĸautsigkut ilerĸugkutdlo asangnig-
-ssutsigkutdlo anerneruvdlo pîsigut ugperuigkutdlo pîtaiuíssutsig-
-kutdlo. 13 atuaissartuínarit oĸáussissardlutitdlo ajoĸersuissardlu- 4,16.
-titdlo tikiutserdlunga. 14 isumákêrnavêruk tunissut sáimáuneĸ
ilingnĩtoĸ ilingnut túniússaĸ pruvfîtisut oĸalugtutigut, ilagît utor-
-ĸaunertaisa agssangmingnik patingmatit. 15 tamáko isumaliútigí-
-kit ilerĸoralugitdlo agdliartorssutsit tamatigut malungnarserĸuv-
-dlugo. 16 misigssorit ingminik pivdlutit ajoĸersûtdlo pivdlugo, 4,13.
aulajangiutdlugitdlo tamáko; taimailiordlutit ánagtíkumâravit tu-
-sartititdlo ánagtíkumârdlugit.

kapitalit 5.

ilagîngne ingmíkut inûsigdlit tamarmik ĸanoĸ oĸáutariaĸardlutigdlo iliorfigissariaĸar-
-tut, utorĸaussutdlo inûsugtutdlo uvigdlarneritdlo ilagîtdlo utorĸaunertait,
ajortuliartutdlo ĸanoĸ inertertariaĸartut.

1 utorĸaussoĸ agpisalũsángilat, kisiáne oĸáuniásavat atâtagtut
ilivdlugo, inûsugtutdlo ĸatángutigtut ilivdlugit; 2 arnatdlo utorĸait
anânagtut ilivdlugit, arnatdlo inûsugtut ĸatángutigtut ilivdlugit ta-
-matigut pîtaiuitdlutit. 3 uvigdlarnerit uvigdlarneruvdluartut atar-
-ĸíkit. 4 uvigdlarneĸarpatdle ĸitornalingmik ernutalingmigdlũnît,
táuko ilíniarĸâratdlardlit inoĸutimingnut Gûtimik mianeringnigtutut
iliúsavdlutik angajorĸâtigdlo akiniardluásavdlugit; taimailiordlune
2,3. iluarmat Gûtimilo iluarissauvdlune. 5 uvigdlarneruvdluartup kisí-
-ngorútup Gûte neriugdluarfigissarâ, soraeranilo tugsiartarpoĸ ĸi-
-nussardlunilo uvdlúkutdlo únuákutdlo. 6 inûvdluapilugtordle û-
-magaluardlune toĸungavoĸ. 7 tamákútaoĸ inássutigíkit, agssuar-
-naerĸuvdlugit. 8 nalinginauvdle ilane isumagíngíkunigit, angne-
-russumigdlo inoĸutine isumagíngíkunigit, táussuma ugperneĸ so-
-raerúsimavâ ugpíngitsumit ajorneruvdlune.

9 uvigdlarneĸ agdlagsimassunut ilángúsínaussoĸ tássa arfini-
3,2. -lingnik ĸuligdlit inornagit ukiulik atausiussumigdlo uveĸarsima-
Tít. 1,6. -ssoĸ 10 únersiutigineĸartordlo ajúngitsuliortutut, ĸitornaminik pe-
-rorsagaĸarnersoĸ, igdlusisitsissarnersoĸ, ivdlernartut isigait uv-
-fartarnerai, nâgdliugtut ikiortarnerai, ajúngitsuliat nalingínait iler-
-ĸoriniarnerai. 11 kisiáne uvigdlarnerit inûsugtut ingalangniákit,
mássa Kristuse agssortordlugo igtûjuernialerângamik uvinigkumat-
-dlâraut, 12 erĸartũssut atulerêrdlugo ugperssusertik sujugdleĸ
soraerúkamíko. 13 ãmátaoĸ uverileraraut suliniarnatik igdlunut
pulârtarumavdlutik, mássalo suliniánginamik oĸalugpatdlârtarpú-
-taoĸ alapernáikajugtardlutigdlo atúngitsunigdlo oĸalugtardlutik.
14 taimáitumik uvigdlarnerit inûsugtut uvinerĸuváka ĸitornartâr-
-ĸuvdlugit igdlumingnigdlo pârissaĸarĸuvdlugit, akerartortoĸ pa-
-sigdliutigssaĸarĸunago. 15 mássa ilait tunússerêrput Sãtane ma-
-ligdlugo. 16 angutdlũnît arnardlũnît ugpertoĸ uvigdlarnertaĸarune
pigssarsiordligit ilagîngnut nanertuerĸunagit, uvigdlarneruvdluartut
ilagîngnut isumagisínaorĸuvdlugit.

17 ilagît utorĸaunertait pârssivdluartut mardloriagkamik atar-
1 Tas. 5,12 t. -ĸineĸardlit, pingârtumigdlo oĸautsimik ajoĸersũmigdlo suliaĸar-
1 Kor. 9,9.
5 Môr. 25,4. -tut. 18 agdlagkat imaingmata: ugsik túkartuissoĸ nerinavêrĸusí-
Lúk. 10,7. -sángilat, imalo: sulissoĸ akigssaminik pigssarsissariaĸarpoĸ.
Mat. 10,10.

[19]ilagît utorĸaunertaisa ilãnik pasigdlîssut ilagsísángilatit, ki-
-siáne mardlungnigdlũnît pingasunigdlũnît nalunaiaissoĸarpat. [20]a- 5 Môr. 19,15.
-jortuliartut inertertákit tamarmik tákuáne, iláitaoĸ mianerssor-
-ĸuvdlugit.
[21]ilungersordlunga oĸáupavkit Gûtip Nâlagkavdlo Jîsusip 2 Tim. 4,1.
Kristusip íngilitdlo ĸinigkat tákuáne, tamáko maleruásagitit ili-
-simajârniarnatit kajumigissatdlo malĩnarnago. [22]agssangnik pati-
-gagssaraluatit pinasuarpatdlãsángilatit, mássalo avdla ajortuliai-
-sigut peĸatigeĸinago. minguitsûtuarniarit. [23]imĩnarmik imí-
-saerdlutit vĩnimik pitsiartarniarit, násserissaravit ajukulugtara-
-vitdlo.
[24]inuit ilaisa ajortuliait sujornagut nalunaráingitdlat erĸartũ-
-ssivingmut sujuardlutik, ilaisale [ajortuliait] malingnaussarput.
[25]taimátaoĸ ajúngitsuliat ilait sujornagut nalunaráingitdlat, taimái-
-ngíkaluartutdlo sarĸúmíngísángitdlat.

kapitalit 6.

kivfaussut nâlagkatik atarĸivdluásagait; ajoĸersuinerdlugtut ĸanoĸ-íssusiatigut nalu-naerdlugit ingalangniarĸugai; inuk Gûtip pigissâ iluartumik agsorũniásassoĸ ugper-dluardlune; silame matumane pisûssut pisũssutit avdlángujaĸissut isumavdlûtiginagit ajúngitsulianik pisũngorniásassut inũssut nâgssáungitsoĸ tigusínaorĸuvdlugo; Timũtiuse ingminut torĸortitamik pârssivdluarĸuvdlugo sáimáunermut najorĸugâ.

[1]isumamingnik iliorfeĸarnatik kivfaussut nungutdlutik nâlag- Tít. 2,9 f.
-katik atarĸivdluardlisigik, Gûtip arĸa ajoĸersûtdlo mitautigine- Tít. 2,5
-ĸarĸunagit. [2]ugpertunigdle nâlagaĸartut nâlagkamingnut ĸatá-
-ngutáussusertik táukuninga asigíniáissutigísángilât, kisiáne angner-
-mik kivfartordluardlit, suliordluarfiginekartut ugpertúngmata a-
-sanardlutigdlo. taima ajoĸersuivdlutitdlo kajumigsainiarit.
[3]nalingínaĸ avdlatut ajoĸersuissoĸ nâlagkavtalo Jîsusip Kri-
-stusip oĸausê perĸigsinartut Gûtimigdlo mianeringningnermik a-
-joĸersûtaussut uniordlugit pissoĸ, [4]taima ítoĸ ilisimatûniararaoĸ
sujuneĸarnanilo saĸitsaigajugdlune oĸautsinigdlo agssuarissagssar-
-siorajugdlune; tássánga autdlarnersarput síngagingnigtut, agssor-
-tũtut, ĸaĸajardlersut, ajortumik ilimasugtut, [5]inuitdlo isumamí-
-kut aserorsimassut sagdlusuíssúmigdlo pêrútut Gûtimik miane- 2 Tim. 3,8.
-ringningneĸ pigssaĸarnarsoralugo isumaĸartut atúngitsutigut ake-
-rartortarnere. taimáitut ingalangniákit. [6]pigssaĸarnaraluaĸaor-
-me Gûte mianerigáine pinilo nãmagalugit. [7]mássa súnguamik

nagsataĸarnata silamut matumúnga pigavta, tauva nalunángilaĸ
súnguamik nagsataĸarnata kingumut ĸimásagigput. [8]nerissagssa-
-ĸardlutale atissagssaĸaruvta tamáko nāmagísavavut. [9]kisiáne
pisūngorumassut ússerneĸardlutigdlo napititaussarput silaĸángitsor-
-patdlagtunigdlo ajoĸutaussunigdlo pilerigissarpagssuaĸalersardlu-
-tik, tamákua inuit kiviartortítarpait aserornermut támarnermut-
-dlo. [10]piumatûnermit naussarmata ajortut tamalât; tássungalo
kajumigsivdlutik ilaisa ugperneĸ támaivât, erdloĸinartorpagssuitdlo
ingmingnut atortípait.
2 Tim. 3,17. [11]ivdlitdle inuk Gûtip pigissâ, tamáko ĸimarratigíkit; kisiáne
iluarneĸ norĸáissutigûk, Gûtimigdlo mianeringningneĸ ugpernerdlo
asangningnerdlo nikatdlujuínerdlo ĸanilârnerdlo. [12]iluartumik ag-
-sorūniarit ugperdluardlutit; inūssut nâgssáungitsoĸ tigûk, tama-
-tumúnga perĸuneĸaravit, ángîáumigdlo ajúngitsumik ángîaravit
Rûm. 4,17. amerdlasût tusâtitdlugit. [13]Gûtip sunik tamanik ūmartitsissup
Kristusivdlo Jîsusip Puntiuse-Pilâtusimut ángîáumik ajúngitsumik
nalunaersup tákuáne inápavkit [14]inássut maleruarĸuvdlugo ínar-
-dluitsumik agssuarnaitsumigdlo nâlagkavta Jîsusip Kristusip er-
Tít. 2,13. -sserfigssâ nagdliutserdlugo, [15]nagdlersîssákut erssersíkumârmago
pivdluartup kisime píssaussup, kúngit kúngiata nâlagkatdlo nâla-
-gâta, [16]kisime toĸusuíssúmik pigingnigtup, ĸaumassume patdli-
-gagssáungitsume ineĸartup, inûp takúngisáinagâta takunerdlo aju-
2 Tim. 4,18. -gâta; táuna atarĸinarsivdlunilo nâgssáungitsumik píssaunerssua-
-ĸarile. āman.
[17]silame matumane pisûssut inákit inornarniarĸunagit pisū-
-ssutitdlūnît avdlángujaĸissut isumavdlûtigerĸunagit, Gûtile ûma-
-ssoĸ isumavdlûtigerĸuvdlugo, táussuma tamanik tuningârtarmati-
-gut atugagssavtínik, [18]ajúngitsuliorĸuvdlugitdlo, ajúngitsulianik
pisūngorĸuvdlugit, túkorĸuvdlugitdlo ikiuissarĸuvdlugitdlo; [19]tai-
-mailivdlutik piumârtugssákut túngaviuvdluásassumik ĸimatulísang-
-mata, inūssut nâgssáungitsoĸ táukunúnga tigorĸuvdlugo.
2 Tim. 1,14. [20]Timūtiuse-â, ilingnut torĸortitaĸ pârivdluarniaruk ingalang-
2 Tim. 2,16. -niardlugitdlo oĸauserujuit ivdlernaitdlinartut ivkualo ilisarssissunik
tainerdlugaussut isumaliornere ingmingnut agssortortut; [21]táuko
2 Tim. 2,18. ilaisa íssuarniarpait, ugpernerdle uniordlugo.
sáimáunerup najordlisit. āman.

Paulusip
Timũtiusimut agdlagaisa áipait.

kapitale 1.

erĸigsiserĸugatdlardlugo ugperssuˢialo perĸusersuitsoĸ ĸujássutigalugo oĸáukâ îvang-
-kîlio kángusûtigerĸunago nâgdliûtigisínarĸuvdlugulo Gûte píssagtitsissigalugo, oĸautsit-
-dlo perĸigsinartut migssigissagssariniarĸuvdlugit ugperníkut; Onîsivforúkut Nâlagkamut
nagdligtorĸugai, táussuma ĸavsînik nakússagtingmane.

1 Pauluse Gûtip perĸussânik Jîsusip Kristusip apustiligissâ, 1 Tim. 1,1 t.
inũssut Kristuse-Jîsusimĩtoĸ únersûtigerĸuvdlugo, 2 ernivnut asa- 2 Kor. 1,1.
-ssavnut Timũtiusimut: Gûtip atâtap nâlagkavtalo Kristusip Jî-
-susip sáimautdlutitdlo nagdligtordlutitdlo erĸigsisitdlisit.
3 Gûte ĸutsavigâra, sujugdlît maligdlugit tarnimalo nalúngíssu- ap.sul. 24,14.
-siagut patsisaitdlunga kivfartorfigissara, (mássa soraernanga tug- Rûm. 1,9.
-siússissarnivkut erĸaissarpavkit uvdlúkutdlo únuákutdlo, 4 ĸuvdli-
-sitdlo erĸaissarângavkit takorusulitdlârâvkit tipaitsugdlninalerĸuv-
-dlunga;) 5 erĸarsautigissarângavko ugperssutsit perĸusersuitsoĸ,
sujunigkut ânavit Lûisip anânavitdlo Eunikip pigissât; nakimássu-
-tigíngilaralo ivdlítaoĸ pigigit. 6 tamána píssutigalugo erĸaisíniar-
-pavkit ikualassúngorterĸuvdlugo Gûtip tuníssutâ sáimáuneĸ, iling- 1 Tim. 4,14.
-nîlersoĸ taimane agssavnik patigkavkit. 7 mássa Gûtip tuníngilâ-
-tigut anernermik nangâssutaussumik, kisiáne sapĩssutaussumik Rûm. 8,15.
asangnissutaussumigdlo isumaminêrnavèrsârutaussumigdlo. 8 tai-
-máitumik kángusûtigísángilat nâlagkavta nalunaiautâ, uvangalũnît
táuna pivdlugo parnaerússaussunga kángusûtigísángilarma; îvangkî-
-liule nâgdliûtigisínauk Gûte píssagtitsissigalugo; 9 táussuma ánáu-
-kâtigut ĸaerĸuvdlutalo ĸaerĸússúmik ivdlernartumik, suliavut pí-
-ssutiginagit, sujúnersũnile píssutigalugo sáimáuninilo Kristuse-Jî-
-susíkut uvavtínut túniússaussoĸ uvdloĸalerĸârneranit, 10 mãnale sar- Tít. 1,2 t.
-ĸúmersitaussoĸ ánáussissivta Jîsusip Kristusip ersserneragut: táu-
-ssuma toĸo soraersípâ inũssut aserujuíssutdlo ĸaumassumut pisit-
-dlugit îvangkîliúkut; 11 tamána oĸautigísavdlugo ivertitauvunga oĸa- 1 Tim. 2,7.
-lũssissũsavdlunga apustiliúsavdlungalo akimángitsunigdlo ajoĸer-
-suissũsavdlunga. 12 tamánalo píssutigalugo matumíngátaoĸ nâgdliû-
-teĸarpunga, kisiánile kángusûtigísángilara; ugperfigissara ilisima-
-gavko, nakimássutigíngínavkulo torĸortitaĸ pigssara pàrivdluarsí-
-naugâ uvdlugssamut ivssumúnga. 13 oĸautsit perĸigsinartut

uvavnit tusagkatit migssigissagssariniákit ugpernîkut asangningní-
1 Tim. 6,20. -kutdlo Kristuse-Jîsusimītúkut. 14 torĸortitaĸ ajúngitsoĸ pâriv-
Rûm. 8,11. -dluarniaruk anernîkut ivdlernartúkut iluvtínītúkut.
4,10. 16. 15 nalúngilatit Aasiamītut tamarmik tunúkānga, táukua Fugî-
4,19. -lulo Hermugînilo ilagait. 16 Onîsivforúkut Nâlagkap nagdligtor-
-dligit, táussuma ĸavsînik nakússagtingmanga kángusûtiginangalo
ĸilerssugaussunga; 17 Rûmamîtitdlunile aperĸutigerĸigsârpânga nâ-
-pitdlungalo. 18 Nâlagkap tuniliuk Nâlagkamit nagdligtorneĸartit-
-dlugo uvdlugssame ivssumane; Evfisumilo ĸanoĸ agtigissumik kiv-
-fartorsimassoĸ ivdlit ilisimavdluarpat.

kapitalit 2.

píssagtíkiartorĸugâ sáimáunikut nâgdliugsínarĸuvdlugulo sorssugdluarniásassutut Kri-
-stusip pigissâtut; ilungersorniarĸugâ sagdlusuitsup oĸausînik tunioraivdluartutut;
igdlume angisûme pûgutaĸartoĸ erdligissanigdlo erdligissáungitsunigdlo; inûsugtut
kajungerissait ĸimarratigísagai ūmatimíkut minguitsut erĸigsiveĸatigísavdlugit
oĸautserîtsutdlo ajoĸersorniásavdlugit ĸanilârdlune.

1 taimáitumik píssagtíkiartorit, ernera ûmâ, sáimáunikut Kri-
-stuse-Jîsusimītúkut. 2 uvavnitdlo tusagkatit, amerdlasût ilisi-
-mangnigtûtitdlugit tusagkatit, tamáko inássutigíkit inungnut ilu-
1,8. -môrtunut ajoĸersuivdluarsínaussunut. 3 nâgdliugsínait sorssug-
4,5. -dluarniásassutut Jîsusip Kristusip pigissâtut. 4 sorssugkiartortut
sulinerit inûnermut atortut isumagissaríngilait, tássa sákutûgssar-
-siortumut iluarerĸuvdlutik. 5 ajugauniaĸátâutunutdlo ilángútoĸ
niaĸorusserneĸángíkatdlararaoĸ, kisiáne ajugauniarsimagune ilerĸo-
-rerĸussaĸ erĸordlugo. 6 naussorigsaissup inerítut ilángarĸāsavai
sulivdluarsimagune. 7 oĸautsíka erĸarsautiginiákit; Nâlagkavdle
1 Kor. 15,12. tamanik sujuneĸartitdlisit. 8 Jîsuse Kristuse erĸainiaruk to-
Rûm. 1,3. -ĸussunit makítoĸ, Dâvip kinguainit pissoĸ, îvangkîlio oĸalûtigi-
-ssara migssiliordlugo. 9 tamána îvangkîlio pivdlugo nâgdliugpu-
ap. sul. 28, -nga parnaerússauvdlungalo agdlât pinerdlugtutut; kisiáne Gûtip
30 t. oĸausia parnaerússáungilaĸ. 10 tamána pivdlugo tamaisa nāma-
-giuarsínarpáka ĸinigkat píssutigalugit, táukútaoĸ ánarĸuvdlu-
-git Jîsuse-Kristusíkut nâgssáungitsumigdlo nâlangnarserĸuvdlugit.
1 Tim. 4,9. 11 ilumôrpoĸ oĸauseĸ mána: toĸoĸatigiguvtigo inôĸatigísavarpútaoĸ;
Rûm. 6,8. 12 ilalâruvta nâlagaoĸatigiumârparpútaoĸ; miserratigingnigkuvta táu-
— 8,17. Mat. 10,33. -ssumátaoĸ miserratigísavâtigut; 13 ilumūngíkaluaruvta táuna ilu-
-môrsínarpoĸ; ingminik miserratigisínáungilaĸ.

14 tamákuninga erĸaisíkit, ilungersordlutitdlo oĸáukit Nâlagkap

sâne, oĸautsinik agssuarissagssarsiorĸunagit, tamána iluaĸutáu-
-ngingmat, tusartutdle kigdlormôrutigissarmássuk. 15 ilungersor-
-niarit Gûtimut malungnarterĸuvdlutit misiligauvdluartutut suli-
-ssartututdlo pakatsissugssáungitsutut sagdlusuitsup oĸausînik
tunioraivdluartutut. 16 oĸauserujuit ivdlernaitdlinartut ingalagsi- Tít. 3,9.
-maniákit, sorĸusaitdliartûtigĩnarmatigik; 17 oĸausîlo siaruartarput
ĸigsugtut ilivdlutik; Huminîuse Filĩtusilo taimáiput, 18 táukua ilu- 1 Tim. 1,20.
-môrneĸ uniordlugo toĸussut makivfigssât oĸautigât perêrsoĸ, ilait 1 Tim. 6,21.
ugperssusiatigut kigdlormûlersitdlugit. 19 Gûtivdle túngaviliâ
aulajaitsoĸ saĸigssáungilaĸ, naĸínerilo imáiput: Nâlagkap pine ili- 4 Mór. 16,
-sarai; imalo: Kristusip arĸanik taisissup iluaitsut tunutdligit. 5. 26.
20 igdlumile angisûme kûltĩnarnik sîlvĩnarnigdlo pûgutaĸararáingilaĸ, Rûm. 9,21.
ĸissungnigtaoĸ marrarnigdlo peĸartarpoĸ, ilait erdligissat ilait er- 1 Kor. 3,12.
-dligissáungitsut. 21 taimáitumik tamákunúnga ilángúnavêrsârtoĸ
pûgutaujumârpoĸ erdligissaĸ, ivdlernartitaĸ igdlup inuanut atu-
-gagssaĸ, iluartuliornernut nalingínarnut piarêrsagaĸ. 22 inû-
-sugtut kajungerissait ĸimarratiginiákit, kisiáne iluarneĸ norĸái-
-ssutigûk, ugpernerdlo asangningnerdlo, ũmatimíkutdlo minguitdlu- 1 Tim. 6,11.
-tik Nâlagkamik tordlorfigingnigtut erĸigsiveĸatigísavdlugit. 23 sa-
-ĸitsautitdle sianîtsorpatdlagtut sugssáungitsut ingalangniákit, na- 1 Tim. 4,7.
-lúngínagkit agssuarissagssarsiornernik kinguneĸáinartut. 24 Nâlag-
-kamutdle kivfaussoĸ agssuarissagssarsiorajúsángilaĸ, tamanutdle
inugsiarnersũsavoĸ ajoĸersuineĸ sapíngitsûvdlune, ilalârsínauv-
-dlunilo ajortumêrfigineĸarune; 25 oĸautserîtsutdlo ĸanilârdlune a-
-joĸersorniásavai, Gûtip ĸaĸugo avdlamik isumatârtíkumârnerai
sagdlusuíssúmik ilisarssilersitdlugit, 26 tauvalo ilitsorilísassut ma-
-mardlîssorssûp*) ĸilorartorsimagâtik, táussuma pissaringmagit 1 Tim. 3,7.
piumassaminik piumavdlugit.

kapitalit 3.

ilerĸupiluligssuit uvdlugssane kingugdlerne sarĸúmerumârtut alisimaniásagai, ilíniar-
-figissanilo nalúngisane maligdlugo ilíniagkane ugpernarsagkat agdlagkatdlo ivdler-
-nartut merdlertûnerminit ilisimassane aulajangerfigísagai.

1 imáitordle ilisimásavat: uvdlugssane kingugdlerne ajornar- 1 Tim. 4,1.
-tunik nagdliútoĸásangmat. 2 inuit inûjumârmata ingmingnik asa- Rûm. 1,29 tt.
-ssut, aningausseritût, usorssitsâpilugtut, angneruniartut, ĸaĸa-
-jardlersut, angajorĸâmingnut nâlángitsut, ĸujasuitsut, sorĸu-

*) tôrnârssûp, Diâvulup.

-saitsut, [3]asangniuitsut, sáimajuitsut, mamardlîssut, nunujuitsut,
ĸiningassut, ajúngitsunik ûmigssuissut, [4]kigdlũssissut, isumaitsut,
ilisimatûniartut, nuánârutinut uverissut Gûte mingnerutitdlugo, [5]Gû-
-timik mianeringningneĸ ilerĸorissûssârdlugo, píssauneĸarfigiuma-
-nagule. taimáitútaoĸ alisimaniákit. [6]táukua ilaisa igdlut pulâr-
-figssarsiordlugit arnakuluit napitítarpait ajortuliarpagssuagdlit isu-
-mamíkutdlo pilerigissarpâlungnut angalatítartut [7]ilíniartuínara-
1 Tim. 2,4. -luardlutik sagdlusuíssúmik ilisarssineĸ saperdluínartut. [8]sôrdlule
2 Môr. 7,11. Jánîsivdlo Jamprîsivdlo Môrsase agssortorât, taimátaoĸ ukua sag-
1 Tim. 6,5. -dlusuíssut agssortortarpât; tássa inuit isumamíkut aserorsima-
— 5,24. -ssut ugpernermíkutdlo amigartut. [9]kisiáne taimailiortuínásá-
-ngitdlat, siláissusiat tamanut malungnarsísangmat, sôrdlo ivkua
1 Tim. 4,6. siláissusiat malungnarsissoĸ. [10]ivdlitdle maligtigâvkit ajoĸer-
-sûtivkut inûtsivkutdlo sujunertarissavkutdlo ugperssutsivkutdlo
kamajuíssutsivkutdlo asangnigssutsivkutdlo nikatdlujuíssutsivkutdlo
ap. sul. 13,50. [11]ĸinugineĸarnivkutdlo nâgdliungnivkutdlo Antiorriame Ikûniumilo
— 14,2. 19. Listaramilo atugkavkut; ĸinugineĸarnerit tamáko atoraluaĸigíka,
Nâlagkavdle tamákunánga tamanit aniguisípânga. [12]tamarmingme
Kristuse-Jîsusíkut Gûte mianeralugo inûjumassut ĸinugineĸásáput.
[13]inuitdle ajortut sagdloĸítaipilugtutdlo ajoriartorsínararaut támar-
-titsissardlutigdlo támartitaussardlutigdlo. [14]ivdlitdle aulajanger-
ap. sul. 16,1. -figíkit ilíniagkatit ilingnut ugpernarsagkat, ilíniarfigissat nalúngí-
-nagko; [15]merdlertûnernitdlo agdlagkat ivdlernartut ilisimagagkit
ilingnik ilisimalersitsigínaussut ánangnigssaĸ kingunigssiaralugo
ugperníkut Kristuse-Jîsusimut. [16]agdlagkat tamarmik Gûtip a-
-nersârneranik ilagdlit atortugssáupútaoĸ ajoĸersûtauvdlutik iner-
-terĸutauvdlutigdlo iluarsiartûtauvdlutigdlo iluarnermutdlo peror-
1 Tim. 6,11. -sautauvdlutik, [17]inuk Gûtip pigissâ inûtsimigut tamarmiorĸuv-
dlugo iluartuliornernutdlo tamanut pigínãngorsagaorĸuvdlugo.

kapitalit 4.

oĸáukâ îvangkîliulerssârtup suliagssâ suliariniarĸuvdlugo kivfartûtigissanilo nãmagtit-
-dlugo kivfartûtigerĸuvdlugo; tunissutitut pigdliutigineĸalerêrame niaĸorut iluartũssut
ingminut pigssamârtitaussoĸ isumavdlûtigigine; orningasuarniarĸuvdlune ĸavsînik na-
-lunaerfigigâ; inûvdluarĸússutit ĸavsínguit ilángutdlugit tugsiússivdlune nâssissoĸ.

1 Tim. 5,21. [1]ilungersordlunga oĸáupavkit Gûtip Nâlagkavdlo Jîsusip
Kristusip inûssunigdlo toĸussunigdlo erĸartũssiumârtup sâne
Tít. 2,13. ersserfigssâ nâlagauvfialo pivdlugit: [2]oĸausеĸ oĸalũssíssutigùk
kipisuerdlutit iluarissaussúkutdlũnît iluarissáungitsúkutdlũnît; iner-

-terivdlutitdlo sujôrasârivdlutitdlo oĸaorĸigsâriniarit tamatigut
kamajuitdlutit ajoĸersuiniardlutitdlo. [3] ĸaĸugo ajoĸersût perĸig-
-sinartoĸ âjorilerumârmássuk pilerigissaningnigdlo ajoĸersortig-
-ssarpagssuarsiorumârdlutik siutimik nuánarissait migssiliordlugit;
[4] siutitigdlo sagdlusuíssúmik tunússisitdlugit oĸalugtuapalânut sâg-
-kumârput. [5] ivdlitdle tamatigut putumatsailiniarit, nâgdliug-
-sínait, îvangkîliulerssârtup suliagssâ suliariniaruk, kivfartûtigissat 2,3.
nãmagtitdlugo kivfartûtigûk. [6] uvangame tunissutitut pigdliu- Fil. 2,17.
-tigineĸalerêrpunga, mãnga autdlarfigssara ĸanigdlivoĸ. [7] iluartumik 1 Tim. 6,12.
agsorũpunga, arpagfigssaĸ nâvara, ugperneĸ aulajangiúpara. [8] tá-
-ssa uvavnut pigssamârtitauvoĸ niaĸorut iluartũssut, táussumínga Jāk. 1,12.
Nâlagkap erĸartũssivdluartup tuniumârpânga uvdlugssame ivssu-
-mane, uvangáináungitsungale, tamaisa ersserfigssaminut kajunger-
-sut taimatut tuniumârpai.

[9] orningnasuarniaringa. [10] Dîmarsip ĸimangmanga, sila mána Kul. 4,14.
kajungerileramiuk; táuna Tasalûníkamut autdlarpoĸ, Krísansilo
Galãsiamut, Títusilo Dalmãsiamut. [11] Lúkarsip kisime najorpânga. Kul. 4,14.
Mákorse ilaseralugo tamaunga áipariniaruk, kivfartũssinermut i- — 4,10.
-luaĸutigísagavko. [12] Tiggiko Evfisumut autdlartípara. [13] ĸagdler-
-sautiga Trûasime Karpúkúnut ĸimatara nagsariuk aggeruvit, mag-
-persagkatdlo, úneritdlo agdlagkat puioĸinagit. [14] Alagsanterip 1 Tim. 1,20.
sagfiortup ajungârtumik pivânga; Nâlagkap akilerumârpâ ĸanoĸ- ap.sul. 19,33.
iliornere nâpertordlugit. [15] ivdlítaoĸ táussumúnga mianerssorit,
oĸautsivut agssortungârmagit. [16] sujugdlermik igdlersúsavdlunga
oĸalugkiartorama ilaĸángilanga, tamarmigdle taimaitípãnga. (tai-
-mailiornermingnik pigingnigtitáungíkilit.) [17] Nâlagkavdle igdler-
-sorpânga píssagtitdlungalo, oĸalũssíssutigissagssaĸ uvavkut nã-
-magtíneĸarĸuvdlugo akimángitsunutdlo tusardliuterĸuvdlugo; á-
-náuneĸarpungalo lîuvip ĸarnanit. [18] ãmátaoĸ Nâlagkap ánáuku-
-mârpânga ajortulíssanit tamanit apûtdluartitdlungalo nâlagauv- 3,11.
-fingminut ĸilangmĩtumut; táuna nâlangnarsile nâgssáungitdluínar-
-tumik. ãman. ap. sul. 18,2.

[19] Priskalo Aakuilalo Onîsivforúkutdlo inûvdluardlit. [20] Era- 1,16.
-stuse Korintume unigpoĸ, Truvfimusile Milĩtume ĸimagpara ná- Rûm. 16,23. ap.sul. 21,29.
-parsimassoĸ. [21] ukiortínago aggerniaraluarna. Eupuluvdlo Pû-
-tansivdlo Lînusivdlo Klautiavdlo ĸatángutivtalo tamarmik inûv-
-dluarĸuvâtit.

[22] Nâlagkap Jîsusip Kristusip anernerit najordliuk. sáimáu- Fil. 25.
-nerup najordlise. ãman. Fil. 4,23.

Paulusip
Títusimut agdlagai.

kapitale 1.

ugpeĸatigîgssutsimíkut ernerivdluagkaminik taivdlugo erĸigsiserĸugâ; Krĩtamiut ilagît ivertitsivfigísagai utorĸaunertagssainik tamatigut agssuarnaitsunik; Krĩtamiut ilarssue sagdlutûgínardlutigdlo ilerĸordlungmata inertertarniásagai.

Rûm. 1,1. 1 Pauluse Gûtip kivfâ Jîsusivdlo Kristusip apustiligissâ, Gû-
-tip ĸinigaisa ugpernigssât pivdlugo sagdlusuíssutdlo Gûtimik
mianeringningniutaussoĸ ilisarerĸuvdlugo, 2 inûneĸ nâgssáungitsoĸ
2 Tim. 1,9 t. neriûtigerĸuvdlugo, tamána Gûtip sagdlusuitsup únersûtigigâ uv-
-dloĸalerĸârneranit, 3 mãnale nagdlersîssákut oĸautse sarĸúmer-
1 Tim. 1,11. -síkâ oĸalũssiníkut Gûtip ánáussissivta inássutânik uvavnut pâri-
1 Tim. 1,2. -titaussúkut, 4 Títusimut ugpeĸatigîgssutsivtigut ernerivdluagkav-
2 Tim. 1,2. -nut: Gûtip atâtap Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip ánáussissivta
2 Juán. 3. sáimautdlutitdlo nagdligtordlutitdlo erĸigsisitdlisit.
5 imáitoĸ pivdlugo Krĩtame ĸimagkivkit: nãmagtíneĸángitsut
ap.sul. 14,23. ilingnut nãmagterĸuvdlugit, igdlorpalingne tamane ilagît utor-
1 Tim. 3,2 tt. -ĸaunertagssainik ivertitserĸuvdlutit, sôrdlo inákivkit; 6 agssuar-
-naitsoĸarpat, atautsimik nulialingmik, ugpertunik ĸitornalingmik,
ĸitornai ĸugsalaitsututdlũnît nâlagserîtsututdlũnît únerdlûtigineĸá-
-ngitsut. 7 mássa ilagîngnik pârssissoĸ agssuarnaitsũsavoĸ Gûtip
pînik piligtaussutut, tatitũngitsoĸ, kamajassũngitsoĸ, vĩnisorajug-
-tũngitsoĸ, unataigajugtũngitsoĸ, igtôrnartumik akigssarsiniángit-
-soĸ; 8 kisiáne igdlusisitsissartoĸ, ajúngitsunik iluaringnigtoĸ, isu-
-maminêrnavêrsârtoĸ, iluartumik ilerĸulik, iluaitsuitsoĸ, pîtaiuitsoĸ;
9 oĸauserdlo ilumôrtoĸ ajoĸersũmut migssiliũtoĸ aulajangiúsagâ
oĸáussisínãngorĸuvdlune ajoĸersût perĸigsinartoĸ erĸordlugo, ãmá-
-taoĸ agssortuissut inertersínãngorĸuvdlugit. 10 amerdlaĸing-
-mata nâlagserîtsut piúngitsunigdlo oĸausigdlit támartitsissutdlo,
kipineĸartut pingârtumik taimaitdlutik; 11 táuko oĸausigssaerutí-
-tariaĸarput, igdloĸatigît tamákersardlugit mumisitsissarmata, i-
-luángitsumigdlo ajoĸersuissarmata, tássa igtôrnartumik akigssar-
-siniardlutik. 12 ilât nangmineĸ pruvfîtertât ima oĸauseĸarpoĸ:
Krĩtamiut tássa sagdlutûgínartut, nerssutipiluit, aĸajarĸerissut e-
-ĸiagtartut. 13 oĸauseĸ tamána erĸorsimavoĸ; tamána pivdlugo
sukangnersumik inertertarniákit, ugperssusiatigut perĸigserĸuv-

-dlugit, 14 nalunaerssorĸunagitdlo Jûtit oĸalugtuapalait inuitdlo
sagdlusuíssúmik tunússissut inássutait. 15 inungnut minguitsunut Rûm. 14,
sût tamarmik minguíput, mingugsimassunutdle ugpíngitsunutdlo 14. 20.
minguitsoĸángilaĸ, isumaitdlo tarnaisalo nalúngíssusiat tamarmik
mingugsimangmata. 16 Gûte ilisaralugo oĸartarput, suliamíkutdle
miserratigissarpât maujungnardlutik nâlángitsûvdlutigdlo ajúngit-
-sulianutdlo tamanut amigardlutik.

kapitalit 2.

ajoĸersût perĸigsinartoĸ nâpertordlugo oĸaorĸigsârtásagai utorĸaussutdlo inûsugtutdlo kivfaussutdlo; Gûtip sáimáunera ánássutaussoĸ inungnut tamanut erssermat, iluartumik inûniásassut Gûte mianeralugo.

1 ivdlitdle oĸalugtarit ajoĸersût perĸigsinartoĸ nâpertordlugo;
2 angutit utorĸait mianerssúsassut, atarĸinásassut, isumaminêrna-
-vêrsãsassut, perĸigsũsassutdlo ugperssutsimíkut asangnigssutsi-
-míkutdlo nikatdlujuíssutsimíkutdlo; 3 ãmátaoĸ arnat utorĸait i-
-lerĸoĸarniásassut ivdlernartut ilerĸugssât erĸordlugo, mamardlĩ- 1 Tim. 2,9.
-sángitsut, vĩnisorajúsángitsut, ajoĸersuivdluásassut, 4 arnat inû- — 3,11.
-sugtut silagtorniásagait uvisik asarĸuvdlugit ĸitornatigdlo asar- — 5,14.
-ĸuvdlugit, 5 isumaminêrnavêrsârĸuvdlugit, pîtaiuerĸuvdlugit, ig-
-dlume pârssivdluarĸuvdlugit, avâgingnigtarĸuvdlugit, uvisigdlo 1 Pît. 3,1.
nâlarĸuvdlugit, Gûtip oĸausia ĸaĸajarineĸarĸunago. 6 ãmátaoĸ
angutit inûsugtut oĸaorĸigsârniákit isumaminêrnavêrsârĸuvdlugit;
7 tamatigutdle maligagssauniarit ajúngitsuliagkut ajoĸersût unior- 1 Tim. 4,12.
-navêrdlugo atarĸinardlutitdlo; 8 perĸigsinartunik agssuarnaitsu-
-nigdlo oĸauseĸardlutit, agssortuissoĸ pakatserĸuvdlugo, ajortu-
-migdlo oĸausigssarsivigerĸunata. 9 kivfat oĸaorĸigsârniákit 1 Tim. 6,1.
nâlagkamingnut nâlarĸuvdlugit, tamatigut iluarissagssamik ilior- Evf. 6,5.
-ĸuvdlugit akiûterĸunagitdlo, 10 ángiorĸunagitdlo, ilumôrtumigdle 1 Pît. 2,18.
kivfartordluarsínarĸuvdlugit; Gûtip ánáussissivta ajoĸersûta ta-
-matigut nâlangnarsisíniásangmássuk.

11 mássa Gûtip sáimáunera ánássutaussoĸ inungnut tamanut
ersserpoĸ; 12 tamatumalo perorsarpâtigut, Gûtimut nâlángitsù-
-jungnaerdluta silamiutdlo kajungerissait atorungnaerdlugit silame
matumane inûniásassugut isumaminêrnavêrsârdluta iluartumigdlo
ilerĸoĸardluta Gûtilo mianeralugo, 13 neriugissardlo pivdluarná-
-sassoĸ Gûterssûvdlo ánáussissivta Jîsusip Kristusip nâlangnar-
-ssusiata ersserfigssâ neriugalugo; 14 táuna ingminik túniútoĸ piv- Gal. 1,4.
-dluta utertíkumavdluta iluaitsunit tamanit inuiangnigdlo nang- 1 Tim. 2,6.

-mineĸ pigissagssaminik evĸiaiumavdlune ajúngitsuliornermut ilu-
-ngersorumârtunik.
1 Tim. 4,11 t. [15] tamákunínga oĸalugdlutit oĸaorĸigsâriniarit inerterivdlutitdlo
inatserĸigsârdlutit. ilingnik asigínaissoĸarnavêrile.

kapitalit 3.

erĸaisíniásagai nâlagkersuissunut nâlagtôrĸuvdlugit inuitdlo tamaisa ĸanilârtumik pi-
-ssartuarĸuvdlugit; Gûtip isumagssuivdlune uvfautíkut píngorĸingnartúkut anerneruvdlo
ivdlernartup nutãngortitsineragut ánaungmatik, ugpertúngortut ajúngitsuliatigut akit-
-sísangmata; saĸitsautit sianîtsorpatdlagtut ingalangniásagai kigdlormutdlo ilagîgsit-
-siniartut atausiúngitsumik inerterneĸartut alisimaniardlugit; ĸavsínguanik inatsivdlune
inûvdluarĸussivdlunilo nâssissoĸ.

Rûm. 13,1 tt. [1] erĸaisíniákit nâlagtôrĸuvdlugit nâlagaunernut nâlagkersui-
2 Tim. 3,17. -ssunutdlo, perĸússutaitdlo malerĸuvdlugit, ajúngitsuliagssanutdlo
— 2,24. tamanut kajumerĸuvdlugit, [2] kimigdlũnît mitagdlerĸunagit saĸit-
-saigajorĸunagitdlo piuaerĸuvdlugitdlo inuitdlo tamaisa ĸanilârtumik
pissartuarĸuvdlugit. [3] uvagútaoĸ ardlàgut sujuneĸángitsûgavta
nâlángitsûvdlutalo támartardlutalo pilerigissavutdlo igdligugssusi-
-piluitdlo tamalât nâlagaralugit, inûssugutdlo ajortorsiordluta ang-
-nerússivdlutalo ûminardlutalo ûmigssoĸatigîgdlutalo. [4] tauvale
2,11. erssermat Gûtip ánáussissivta avâgingnigssusia inungnigdlo asang-
-nigssusia, [5] iluartuliornivut ilerĸorissavut píssutiginagit, isumag-
2 Tim. 1,9. -ssuíssutsile migssiliordlugo ánáupâtigut uvfautíkut píngorĸingnar-
-túkut anerneruvdlo ivdlernartup nutãngortitsineragut; [6] táuna
uvavtínut kuingârâ Jîsuse-Kristusíkut ánáussissivtigut, [7] táussuma
sáimáuneragut iluartûtitautitdluta inûneĸ nâgssáungitsoĸ neriugi-
1 Tim. 4,9. -ssarput uvavtínut kingornússarerĸuvdlugo. [8] oĸauseĸ ilumôrtoĸ
— 2,3. tássa; tamákulo ilingnut narĸigssûtigerĸuváka, Gûtimut ugper-
-túngortut ajúngitsuliatigut akitserĸuvdlugit; tamána iluarmat ilua-
-ĸutauvdlunilo inungnut. [9] saĸitsautitdle sianîtsorpatdlagtut ki-
1 Tim. 1,4. -nguârîngnigdlo nautsorssûtit agssortũtutdlo inatsisitdlo pivdlugit
narssugtáutut ingalangniákit; tamáko iluaĸutaunatigdlo piúngit-
-sûngmata. [10] inuk kigdlormut ilagîgsitsiniartoĸ atausiúngitsumik
inerterneĸartoĸ alisimaniaruk; [11] ilisimavdlutitdlo taima ítoĸ mu-
-mingassûngmat ajortuliordlunilo pitdlariaĸarssutse nangmineĸ
nalunaerdlugo.
[12] Artimarsilũnît Tiggikulũnît ilingnut autdlartíkuvko orning-
2 Tim. 4,9. -nasuaringa Nikũpulimut, tássane ukîlerssârama. [13] Sînarse inat-
ap.sul. 18,24. -sisinik ilisimassoĸ Apulusilo autdlartíkigit isumagivdluardlugit,

sumik ajorssarĸunagit. 14 ãmátaoĸ ilavut ilíkarniardlit ajúngitsu-
-liatigut akitsísagamik pissariaĸartut nãmagtitdlugit, inerititait-
-sôrĸunagit.
15 najortima tamarmik inûvdluarĸuvâtit. ugpernîkut uvavtínik
asangnigtut inûvdluarĸúkit.
sáimáunerup najordlise tamavse. ãman. Rûm. 16,24.

Paulusip
Fîlimũmut agdlagai.

ilailo erĸigsiserĸugatdlardlugit ugperssusia asangnigssusialo pivdlugit nersorâ; Onîsi-
-mo kristumiúngortoĸ uterĸussane ĸatángutaussutut asanartutut ilagserĸugâ kiv-
-fáinauvdlune ĸimâgaluartoĸ iluaitsuliorsimavdlune; tikísínãngúsasoralugit igdlusivfig-
-ssarsiorĸuvdlune inûvdluarĸússuterpánguitdlo ilángutdlugit tugsiúkai.

1 Pauluse ĸilerssugaussoĸ Kristuse Jîsuse pivdlugo, Timũ- 9.
-tiusilo ĸatánguterput, Fîlimũmut asanartumut sulioĸativtínut,
2 Avfiamutdlo asanartumut, Arrípumutdlo sorssungniaĸativtínut, Kul. 4,17.
ilagîngnutdlo igdlungnĩtartunut: 3 Gûtip atâtavta Nâlagkavdlo Jî- Rûm. 1,7.
-susip Kristusip sáimautdlusilo erĸigsisitdlise.
. 4 Gûtiga ĸutsavigâra tugsiartarnivkutdlo erĸartortáinardlutit, Evf. 1,15 t.
5 asangnigssutsit ugperssutsitdlo Nâlagkamut Jîsusimut ivdlernar-
-tunutdlo tamanut tusâmagavko, 6 ugperssutsit ilagîssuterput sú-
-nêrĸuvdlugo Kristuse-Jîsusimut, ajúngitsoĸ uvavtínîtoĸ tamât
ilisarigugko. 7 mássa tipaitsûtigingârdlugulo tugpatdliutigingâr-
-parput asangnigssutsit, ivdlernartut ũmatait tumánguersarneĸar-
-mata iligkut, ĸatánguterput-â.
8 tamána pivdlugo, nauk Kristusíkut sapíngíkaluaĸissunga
ilerĸugssangnik inásavdlutit, 9 taimáitoĸ iluarineruvara asangning-
-nivkut oĸáusavdlutit, uvânga táunaussunga Pauluse utorĸaĸ, mã-
-nalo ĸilerssugaussunga Jîsuse Kristuse pivdlugo. 10 taimáitumik 1.
oĸáupavkit ernera Onîsimo pivdlugo, ĸilerssugautitdlunga er- 1 Kor. 4,15.
-nertârissara, 11 táuna sujornagut ilingnut atúngíkaluartoĸ, mãnale
ilingnutdlo uvavnutdlo atordlualersoĸ, ilingnut uterĸussara. 12 iv-
-dlitdle ilagsigiuk, tássa ũmatiga ilagsivdlugo. 13 uvavnîgínarĸu-
-galuarâvko, sivnerdlutit kivfartôrĸuvdlunga îvangkîlio pivdlugo
ĸilerssugautitdlunga, 14 sujunersisimanatitdle ĸanoĸ iliorumángí-

-nama, ajúngitsuliagssat ajornartôrnermik píssuteĸarĸunago, ki-
-siáne kajumingnermik. 15 ímaĸa tamána píssutigalugo ilingnit
avigsâtdlatsiarsimanersoĸ, nâgssáungitsumik kingumut pigísagagko;
16 mássalo kivfaussutut piginago, kisiáne kivfaussumit angneru-
-ssutut, ĸatángutaussutut pingârtumik uvavnut asanartutut, íma-
-ĸale angnermik ilingnut asanartutut, uvinikut pigalugo Nâlagká-
-kutdlo pigalugo. 17 taimáitumik ilagissagtut ilisarigungma uvavtut
ilivdlugo ilagsiorniariuk. 18 sumigdle iluaitsuliorfigigaluarpatit, pi-
-ssagssaĸarfigigugkulũnît, uvavnut akiligagssaritíkit. 19 uvanga
Pauluse taima agdlagpunga nangmineĸ, uvanga akilerumârpáka.
ima oĸarumananga: ilingnik nangmineĸ pissagssaĸarfigigivkit.
20 mássame, ĸatángutiga, Nâlagkákut tamatumínga tipaitsûtigilavkit;
ũmatiga tumánguersaruk Nâlagkákut.

21 nâlagkumârtutit ĸularíngínavkit agdlagfigâvkit, nalúngínavkit
oĸautsíka akimordlugit piumârtutit. 22 ãmátaoĸ igdlusivfigssar-
-sioringa, neriugkama tugsiutise pivdlugit ilivsínut pigitíneĸaru-
-mârtunga.

Kul. 1,7. 23 Epavfrap Kristuse Jîsuse pivdlugo parnaerússaoĸatima i-
ap.sul. 12,12. - - 27,2. -nûvdluarĸuvâtit, 24 sulioĸatimalo Mákorsip Aristarruvdlo Dîmar-
2 Tim. 4,10 t. Kul. 4,14. -sivdlo Lúkarsivdlo.

Fil. 4,23. 25 nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáimáunerata anernerse na-
-jordliuk. ãman.

Eprîarinut agdlagkat.

kapitale 1.

Gûtip ernera tássaussoĸ ĸanoĸ-íssusiata erssínera íngilinit pingârnerungârdlune.

1 itsarssuaĸ Gûtip ĸavsêriardlune sujugdlît ássigĩngitsunik
oĸalugfigissaramigit pruvfîtitigut, uvagútaoĸ uvdlut mákua nâler-
-neráne oĸalugfigâtigut ernermigut, 2 táuna tamanik kingornússi-
-ssúngortíka, táussumûnalo silarssuaĸ píngortíkâ; 3 táuna tássau-
-game nâlangnarssusiata akisunguera ĸanoĸ-íssusiatalo erssínera,
sûtdlo tamaisa perorsaramigit oĸautsiminik píssaunerme pia-
-nik, ajortivtalo pîagaunigssât nangminermigut nãmagsiga-
8,1. -miuk, ingísimavoĸ inornartup ĸutsingnermĩtup talerpiata tu-
-ngânut, 4 íngilinit pingârnerungâlerdlune atertârame táukunánga

angnerungârtumik. [5]kimúme íngilimut ĸanga ima oĸarnerpa: iv- tugs. 2,7.
-dlit ernerâvkit, uvdlume ernertârâvkit? imalo: atâtagísavânga, 5,5.
uvangalo erneriumârpara? [6]âmalo, angajugdlersaĸ inuit najugânut 2 Sâm. 7,14.
pisísagamiuk, oĸarpoĸ: Gûtip íngilîsa tamarmik patdlorfigísavât. tugs. 97,7.
[7]íngilit pivdlugit oĸarpoĸ: íngiline anorisut itítarpai, kivfanilo tugs. 104,4.
ingnertut ikualassutut. [8]ernerdle pivdlugo oĸarpoĸ: Gûte-â, ig- tugs. 45,6 t.
-siavfît ĸilâlik nâgssáungitsumik ítuínarpoĸ; kúngip tigumiâ nâ-
-lagauvfingne atugkat tigumiauvoĸ ínardliornáissut. [9]iluarneĸ a-
-savat iluáinerdlo ûmigalugo; tamána pivdlugo, Gûte-â, Gûtivit
ûliamik tipaitsûmik tanípâtit iligissangnit angnermik. [10]âma: iv- tugs. 102,
-dlit, Nâlagaĸ, pilerĸârnerane nuna túngavilerpat, ĸilaitdlo ag- 26 tt.
-ssavit piliarait. [11]táuko nungúsáput, ivdlitdle ítuínarputit; ati-
-ssatut ilivdlutik táuko tamarmik pisoĸángúsáput, [12]ĸagdlersau-
-titutdlo ilivdlugit imujumârpatit, avdlángortíneĸásáputdlo; ivdlit-
-dle táunauvutit, ukiutitdlo soráisángitdlat. [13]kimutdle íngilimut
ĸanga ima oĸarnerpa: talerpingma tungânut ingíkatdlait, ĸíngar- tugs. 110,1.
-ssortitit isigkangnut tungmagagssángortíkatdlásagavkit? [14]táuko Mat. 22,44.
tamarmik tássáungínerpat anernerit kivfartortut, kivfartorĸuvdlugit
autdlartitaussut ánássúmik kingornússissugssat pivdlugit.

kapitalit 2.

ánagsimássut Nâlagkákut pissoĸ asigínagagssáungínerungârtoĸ íngilitigut oĸauseri-
-ssamit; inuit najugât piumârtugssaĸ Jîsusimut nâlagtigitítaungmat, táussumalo ániar-
-níkut inuit ánagsimanigssât inersimatísagamiuk, ĸatángutigiumavdlugit tamatigut
ássigilerai nagdligtuissumik palasiunerorĸuvdlune ajortait matôrneĸartísavdlugit.

[1]tamána pivdlugo tusagkavut pingârnerussumik aulajangiú-
-savavut, nagsatarineĸarĸunata. [2]mássa oĸauseĸ íngilitigut oĸau- Gal. 3,19.
-serissaĸ aulajangermat, pinerdlungneritdlo nâlangíneritdlo nungut- ap. sul. 7,53.
-dlutik erĸorsimassumik akilerneĸarmata, [3]ĸanoĸ ilivdluta tauva
aniguísaugut, ánagsimássut taima agtigissoĸ asigínaruvtigo? ta-
-mána Nâlagkákut oĸalûtigineĸarĸârdlune tusartainit narĸiutigine-
-ĸarpoĸ uvavtínut, [4]Gûte ilángutdlune nalunaiaingmat nalunaer-
-ĸutinik tupingnartulianigdlo kivdlingnartuliarpagssuarnigdlo aner-
-nerdlo ivdlernartoĸ túniútardlugo piumassaminik.

[5]mássa íngilinut nâlagtigitíngilâ inuit najugât piumârtugssaĸ
oĸautigissarput. [6]nalunaersoĸarpordle agdlagkat ilaisigut ima tugs. 8,5 tt.
oĸartumik: inuk sûngmat erĸaissarpiuk? inûp ernera sûngmat
takusartarpiuk? [7]íngilinit mingnerutitdlatsiarpat; nâlangnáumik Evf. 1,22.
atarĸináumigdlo niaĸoruserpat, agssavitdlo piliainut ivertípat; [8]sût 1 Kor. 15,27.

tamaisa táussumúnga nâlagtigitípatit isigaisa atãnut pisitdlugit.
mássale sût tamaisa táussumúnga nâlagtigitíkamigit, nâlagtigititá-
-ríngisaminik amiákoĸartitsíngilaĸ; sulile issigíngilavut sût tamarmik
táussumúnga nâlagtigititaussut. [9]ivnale íngilinit mingnerutitaut-
-dlatsiaraluartoĸ, Jîsuse, issigârput toĸutitaunermigut nâlangnáumik
atarĸináumigdlo niaĸorusersimassoĸ, Gûtip sáimáussineragut toĸo
ôĸátãsagamiuk tamaisa pivdlugit. [10]mássa táuna pivdlugo sût
Rûm. 11,36. tamarmik ingmata, táussumûnalo sût tamarmik ingmata, táussuma
ĸitornat amerdlasût nâlangnarsiartortísagamigit, ilerĸugssarâ ánag-
-simanigssãnik autdlarnîssoĸ ániarníkut inersimatísavdlugo. [11]ta-
-marmingme atautsimit píput ivdlernartitsissordlo ivdlernartitau-
Juán. 20,17. -ssutdlo. tamána píssutigalugo kángusugane ĸatángutiminik tai-
Mat. 28,10. -vai, [12]oĸarame: arĸit oĸalûtigiumârpara ĸatángutivnut, úner-
tugs. 22,23.
Is. 8,17. -siutigísavavkit ilagît akornáne. [13]ãmalo: táuna tatigiumârpara.
Is. 8,18. ãmalo: tássauvugut, uvangalo ĸitornákalo Gûtip uvavnut túniússai.
[14]tauva ĸitornaussut uvineĸardlutigdlo aoĸarmata peĸatigîgdlutik,
táussumátaoĸ taimaitdlune tamáko ilangîvfigai, toĸumigut soraer-
1 Kor. 15,26. 2 Tim. 1,10. -sísagamiuk toĸumik píssautilik, tamássa mamardlîssorssuaĸ*),
[15]kivfaujungnaersísagamigitdlo tamaisa inûnertik tamât nâvdlugo
toĸumut sujôravdlutik kivfáusasssut. [16]mássame íngilit ikiorniá-
-ngilai, kisiáne Aaperâp kinguai ikiorniarpai. [17]tamána pivdlugo
ĸatángutine tamatigut ássigilísagai, nagdligtuerĸuvdlugo, ilumôrtu-
-migdlo palasiunerorĸuvdlugo Gûtip pîsigut, inuit ajortait matôr-
-neĸartísagamigit. [18]mássa erdloĸivdlunilo nangmineĸ ússerne-
-ĸarame, taimaitdlune ússerneĸartut igdlersorsínauvai.

kapitalit 3.

Kristuse Môrsasimit nâlangnarnerutitaussoĸ; puilassuitsume Môrsasimut nâlagserîtsut pitdlarneĸarmata, Kristusimik ilangîvfigingnigtut ũmatisik mángertíkuníkik ugperumanatik, pitdlariaĸarnerungãsassut.

[1]tamána pivdlugo, ĸatángutíka ivdlernartuse ukorsê, kilang-
-mit ĸaerĸuneĸartunut ilángúsimassuse, erĸarsautigisiuk ángîauti-
-gissarput ivna apustiliussoĸ palasiunerussordlo, Kristuse Jîsuse,
4 Môr. 12,7. [2]ilumôrtûssoĸ taimailisitsissiminut, sôrdlútaoĸ Môrsase ítoĸ ig-
3,5. -dluane tamarssuarme. [3]unale Môrsasimit nâlangnarnerutitauvoĸ,
taimaisivdlugo sôrdlo igdlumit pingârnerutitaussartoĸ táussumínga
piarêrsaissoĸ. [4]mássa igdlut nungutdlutik kimit piarêrsarneĸar-

*) tôrnârssuk, Diâvulo.

-tarput; tamanigdle piarêrsaissoĸ tássa Gûte. 5 Môrsasilo ilu-
-môrtûgaluarpoĸ igdluane tamarssuarme, kisiáne kivfaussutut o- 4 Môr. 12,7.
-ĸautigineĸásassunik nalunaiaissûvdlune; 6 Kristusile taimáipoĸ 3,2.
ernertut igdluanut ivertitaussutut; igdlua táuna tássa uvagut, ki-
-siáne sujôrángíssuserput neriungnerdlo usorssitsautigissarput 3,14.
naggatigssamut agdlât aulajangiúkuvtigik.
7 tamána pivdlugo, sôrdlo anerneĸ ivdlernartoĸ oĸartoĸ: uv- tugs. 95,7 tt.
-dlume nipâ tusaruvsiuk, 8 ũmatise mángerteĸinasigik, sôrdlo ivko 2 Môr. 17,7.
iliortut narrutsagfingme, uvdlorme ússerneĸarfingme puilassuit-
-sume; 9 tássane sujuaissavse ússerãnga misilingniardlunga ĸa- 4 Môr. 14,
-nioĸ-iliorníkalo issigilerdlugit ukiut sisamanik ĸuligdlit nâvdlugit; 22 t.
10 tamánalo pivdlugo ajuatdlautigigíka erĸardlerît táuko, oĸardlu-
-nga: ũmatimíkut támartáinarput, ingerdlavigissákalo táukualũnît
ilisaríngilait; 11 taimáitumik kamangnivne ugpernarsaivunga uní- 4,3.
-ngavigerĸussavnut isísángínerardlugit. 12 misigssoritse, ĸatángu-
-tíka, ajortumik ugpíngitsumigdlo ũmateĸartoĸarĸunase Gûtimut
ûmassumut nâlagkungnaersumik; 13 kisiáne uvdlut nungutdlugit
ingmivsínik oĸaorĸigsârtarniaritse uvdlumêrtoĸaratdlartitdlugo, i-
-lavsínik mángertítoĸarĸunase ajortip sagdloĸítaineragut. 14 mássa
Kristuse ilangîvfigârput, kisíane pilerĸautigissarput naggatigssamut
agdlât aulajangiúkuvtigo. 15 ima oĸartoĸartitdlugo: uvdlume nipâ 3,6 tt.
tusaruvsiuk, ũmatise tauva mángerteĸinasigik, sôrdlo ivko iliortut
narrutsagfingme. 16 kíkúme tusaraluardlutik narrutsagtitsípat? ta-
-marmik Môrsasíkut Egivtinimit anissut ilâ? 17 kíkutdlo ajuat-
-dlautigai ukiut sisamanik ĸuligdlit nâvdlugit? táuko ajortulissut 4 Môr. 14,33.
ilâ? táukua timait toĸungassut puilassuitsume ínarput. 18 kíkut-
-dlo ugpernarsaivfigai uníngavigerĸussaminut isísángínerardlugit?
ugpíngitsut kisîsa ilâ? 19 tauva nalúngilavut ugpíngíssusertik piv- 4,6.
-dlugo tássunga iserneĸ ajulersimassut.

kapitalit 4.

sule uníngavigssaĸartoĸ Gûtip ínugtainut; Gûtip oĸausia kivdlingnartorssûssoĸ; Jîsuse palasiunerssûssoĸ tamatigut ússerneĸartoĸ, ajorteĸarnanile.

1 taimáitumik mianerssorta kinguartutut ilissoĸarĸunase ilav-
-sínik, únersũmik sule tássaussoĸarmat uníngavigerĸussânut iser-
-ĸuvdluta. 2 mássa uvagútaoĸ ivkutut únersorfigineĸarpugut; iv-
-kuale oĸautsit tusaraluardlugit iluaĸutigíngilait, tusartut ugper-
-ssusiánut akuliutíngingmata. 3 uvagutdle ugpertugut uníngaving-
-mut iserumârpugut, ima oĸarmat: taimáitumik kamangnivne ug- 3,11.
tugs. 95,11.

-pernarsaivunga uníngavigerĸussavnut isísángínerardlugit; tássalo
silarssûp túngavilerĸârneranit suliaussut suliarineĸarêrmata. 4 o-
1 Môr. 2,2. -ĸarporme agdlagkat ilaisigut uvdlut arfineĸ-áipât pivdlugo: uv-
-dlutdlo arfineĸ-áipãne Gûte uníngavoĸ suliaminit tamanit. 5 ã-
-malo tamatumûna [oĸarpoĸ]: uníngavigerĸussavnut isísángitdlat.
6 taimáitumik sule tássunga isertugssaĸaraluarmat, únersorfigine-
3,19. -ĸarĸârtutdlo isíngingmata nâlagserĩssusertik píssutigalugo, 7 tauva
tugs. 95,7. ãma uvdloĸ avdla taivâ, [oĸardlune]: uvdlume, Dâvíkut oĸarame
3,15. taima sivisutigissoĸ ĸângiungmat, taima oĸardlune: uvdlume nipâ
Jôrs. 22,4. tusaruvsiuk, ũmatise mángerteĸinasigik. 8 mássa Jôrsuap unínga-
-vingmut pisísimagaluarpagit kingornagut uvdlormik avdlamik o-
-ĸalúngerĸajaĸaoĸ. 9 taimáitumik sule sapâtisiorfigssaĸarpoĸ Gûtip
ínugtainut. 10 mássa táussuma uníngavigerĸussânut isertoĸ sulia-
-minit uníngavoĸ, sôrdlo Gûte suliaminit uníngassoĸ.

11 taimáitumik piniarĸigsârta uníngavingmut tamatumúnga i-
-sertugssángorĸuvdluta, ordlussoĸarĸunago ivko nâlagserîtsut ma-
-ligdlugit. 12 mássa Gûtip oĸausia ûmavoĸ kivdlingnartorssûvdlu-
-nilo pananitdlo igdlugtut kînalingnit tamanit ipingneruvdlune
pulavdlunilo avigsârtísinauvdlugit tarnerdlo anernerdlo, navgússatdlo
parĸitdlo, kigdlisiorsínauvdlugitdlo ũmatip erĸarsautai isumailo.
13 píngortitamigdlo erssíngitsoĸángilaĸ táussumúnga, sûtdle tamar-
-mik sarĸumivdlutigdlo ulêrsimáput táussuma issainut, tássa oĸau-
-tigissavta.

8,1. 14 tauva palasiunerssuaĸ pigigavtigo ĸilatigut ingerdlassoĸ,
3,1. Jîsuse Gûtip ernera, tauva ángîautigissarput aulajangiúniartigo.
2,17 f. 15 mássa palasiuneríngilarput ĸajangnarssutsivtínik nãkingníngitsoĸ,
5,2. kisiáne tamatigut taimatut ússerneĸartoĸ, ajorteĸarnanile. 16 tai-
10,22. -máitumik sujôranata savssarniarta sáimáussissup igsiavfianut ĸi-
-lâlingmut, nagdligtorneĸarĸuvdluta sáimáunarserĸuvdlutalo ikior-
-neĸautigssavtínik pissariaĸarfiagut.

kapitalit 5.

Kristuse Gûtimit palasiunerorĸussaussoĸ Milkisîtaup ilerĸuatut; inersimatíneĸarmatdlo nâlagtaisa tamarmik ánagsimanermut nâgssáungitsumut autdlarnîssigilerât; tamatumíngale Eprîarit tusássârĸajâgínalersimassut.

1 mássa palasiuneĸ kinaunersoĸ inungnit ĸinigaussoĸ ivertí-
8,3. -simavoĸ inuit kivfartôrĸuvdlugit Gûtip pîsigut, pigdliutinik
9,9. tuníssutinigdlo toĸutagssanik âtsissarĸuvdlugo ajortuliat pivdlugit,
4,15. 2 piuaitsumigdlo pissarĸuvdlugit nalussôrtut támalersutdlo, nang-

-minertaoĸ tamatigut ĸajangnaĸigame. 3 tamánalo píssutigalugo
ingminigtaoĸ pivdlune âtsísavoĸ ajortuliat pivdlugit, taimatut sôrdlo 7,27.
inuit pivdlugit pissartoĸ. 4 tamatumíngalo nangminek atar-
-ĸinartítoĸángilaĸ, kisiáne Gûtip taimaerĸussâ pissarpoĸ, sôrdlo 2 Môr. 28,1.
Aarune. 5 taimátaoĸ Kristuse ingminik nâlangnartíngilaĸ palasiu-
-níngortitdlune, kisiáne ivssuma pivâ táussumúnga oĸartup: ivdlit tugs. 2,7.
ernerâvkit, uvdlume ernertârâvkit. 6 avdlákútaoĸ ima oĸarame: 7,17.
palasiuvutit nâgssáungitsumik Milkisîtaup ilerĸuatut. 7 táuna uvi-
-neĸarnermine nivdlingârdlune ĸuvdlilivdlunilo tugsiutinik ĸínuti- tugs. 110,4.
-nigdlo âtsigame ivssumúnga toĸumit ánáussissigisínaussaminut,
ĸugsalanerminilo tusarneĸarame, 8 ernerineĸaraluardlune taimáitoĸ
nâlangnermik ilíkarpoĸ ániartitaunermigut; 9 inersimatíneĸarmatdlo
nâlagtaisa tamarmik ánagsimanermut nâgssáungitsumut autdlarnî-
-ssigilerpât, 10 Gûtimit taineĸarmat palasiunerorĸuvdlugo Milki-
-sîtaup ilerĸuatut.

11 tamatumínga oĸausigssaĸaraluaĸaugut, kisiáne oĸautsinik
navsuernek ajornakulugpoĸ, tusássârĸajâgínaleravse. 12 ĸangale a-
-joĸersuissúngorungnarsísagaluardluse Gûtip oĸausîsa autdlarĸau- Gal. 4,3.
-taisa naorĸautainik kingumut ajoĸersoriaĸalerpuse ímungmigdlo 1 Kor. 3,2.
pissariaĸalerdluse, nerissagssaĸ mavtusôĸ ajuleravsiuk. 13 mássalo
ímungmik pissariaĸartoĸ oĸautsinik iluartunik sujuneĸángilaĸ, mer-
-dlertúngûgame. 14 inersimassutdle nerissagssamik mavtusûmik
pissariaĸarput, tássa misigissaĸarnermit sungiusagaussunik sianí-
-ssutigdlit ajúngitsordlo ajortordlo ingmíkôrssusîsigut ilisarisí-
-nauvdlugit.

kapitalit 6.

inuit Kristusimik nalujungnaersíneĸardlutik ĸáumarsarneĸarêraluartut tunissutdlo ĸi-
-langmit pissoĸ ôĸátârsimavdlugo tunússigpata, kingumut avdlamik isumatârtíneĸ
ajornaĸissut; Eprîaritdle ánangnigssamut atassûsimagamik, ilungersordlutik maling-
-niásagait ivko ugperdlutik erinitsajuitdlutigdlo únersûtigissanik kingornússissut,
sôrdlo Aaperât taimailivdlune pissoĸ.

1 taimáitumik Kristusimik ajoĸersûtaussut autdlarĸautait ĸâ-
-ngĩnardlugit tamarmiussumut ingerdlaniarta, kingumut túngavi-
-liornata suliat inũssutáungitsut avdlamik isumatârfigissariaĸarne-
-ránik Gûtimutdlo ugpernermik 2 kuisínerdlo pivdlugo ajoĸersù-
-taussunik agssangminigdlo patigsinermik toĸussutdlo makínig-
-ssãnik erĸartũssúmigdlo nâgssáungitsumik. 3 taimailiorumârpu-
-gutdlo Gûtip iluarigpago. 4 mássa inuit ĸáumarsarneĸarêra- Jãk. 4,15.

-luarunik tuníssutdlo ĸilangmit pissoĸ ôĸátârsimavdlugo aner-
-nerdlo ivdlernartoĸ ilangîvfigilersimavdlugo [5] Gûtivdlo oĸausia
ajúngitsoĸ silavdlo piumârtugssap píssaunere ôĸátârsimavdlugit,
[6] tunússigpata avdlamik isumatârnigssamut kingumut nutãngortíneĸ
ajornaĸaut, Gûtip ernera ingmingne sáningassulingmut kikiagtor-
-tingmássuk mitangnarsisitdlugulo. [7] mássa ivssoĸ sialungnik a-
-tausiúngitsumik ingminut tugtartunik mitdluartartoĸ naussunig-
-dlo pássússissime iluaĸutigssainik nautitsissartoĸ Gûtimit piv-
-dluarĸuneĸartarpoĸ, [8] kakitdlarnaĸutinigdle naussupilungnigdlo
nautitsissartoĸ sugssáungilaĸ, perdlorĸússutdlo ĸanigtúngûvâ,
naggatigssâlo tássa ikivkagaunigssaĸ.

[9] ilivsile, asassavut ukorsê, nakimanata isumaĸarfigâvse sumik
ajúngínerussumik ánangnigssamutdlo atassumik, uvnit taima oĸa-
-lugkaluartugut. [10] mássa Gûte ínardlugtitsissũngíname puiúsá-
1 Tas. 1,3. -ngilai ĸanoĸ-iliornise erdloĸissarnisilo asanguingnermit atugkase
arĸa pivdlugo, ivdlernartut kivfartũtaravsigik sulilo kivfartũtar-
-dlugit. [11] piumassarputdle tássa tamavse taimatut ilungersor-
-ĸuvdluse, neriugssuserse naggatigssamut agdlât nãmagtíkiartuí-
-narĸuvdlugo; [12] tássa kajumîtsúngorĸunase, malerĸuvdlusigigdle
ivko ugperdlutik erinitsajuitdlutigdlo únersûtigissanik kingornú-
-ssissut. [13] mássa Gûtip Aaperât únersorfigigamiuk, angerĸiminik
1 Môr. 22, narĸigsigissagssaĸángíname ingminik narĸigsigalune ugpernarsaivoĸ
16 t. oĸardlune: [14] ilumut pivdluarĸungârdlutitdlo amerdlisangârumâr-
-pavkit. [15] tauvalo erinitsajuíkame únersûtigissaĸ pivâ. [16] mássa
inuit ugpernarsaissarput angerĸimingnik narĸigsigissaĸardlutik,
ugpernarsautdlo agssortũnernut tamanut naggatigitítarpât aula-
-jangersautigalugo. [17] taimáitumik Gûtip únersûtigissamik kingor-
-nússissugssat sujúnersũme avdlángujuíssusianik nalunaerfigivdluí-
-narumagamigit ugpernarsaut áipiúpâ, [18] avdlángujuitsut mardluk
Gûtip sagdlutigisínáungisai aulajaitsumik tugpatdliutigísagavtigik,
uvagut ĸimâvfigssarsissugut neriugissagssaĸ sarĸangiússaĸ tigú-
-miartordlugo. [19] tamána [neriugissagssaĸ] tarnivtínut pigârput
kisaĸ ĸajangnaitsoĸ aulajaitsoĸ atassordlo umigssûp iluanut ag-
-dlât; [20] tássunga iserpoĸ pivdluta sujuartoĸ, Jîsuse, nagssáungit-
-sumik palasiunerulersoĸ Milkisîtaup ilerĸuatut.

kapitalit 7.

Milkisîtak Aaperâmit Lîvimitdlo angnerussoĸ; Kristusilo Milkisîtaup ilerĸuatut pala-
-siunerugame palasiússuseĸartoĸ Aarunip pianit angnerungârtumik ĸângiúsángitsumik.

[1] táunale Milkisîtak Salâp kúngia Gûtip ĸutsingneruvsârtup 1 Môr. 14.
palasertâ, táussuma Aaperât pâriartorâ pivdluarĸuvdlugulo, tai- 18 tt.
-mane kúnginut ajugausimavdlune utermat, [2] táunalo Aaperâp [ti- 7,4.
-gussame] tamarmik ĸulinginik tunigâ: táuna perĸautaussumik
iluarnermut kúngiuvoĸ, arĸa nugteráine, tauvalo ãma Salâmut
tássa erĸigsinermut kúngiuvoĸ, [3] angoteĸarane arnaĸaranilo, er-
-ĸardlîsigutdlo agdlangneĸarane, inûlerĸârfeĸarane inũsaerfeĸara-
-nilo; kisiáne Gûtip erneranut ássersûtigineĸardlune palasiútuí-
-narpoĸ.

[4] takúsagigsile angingârmat Aaperâvdlũnît atâtaunerpaussup
tigussame ĸulinginik tunissâ. [5] mássalo Lîvip kinguaisa ilait táuko 7,2.
palasíngorsimassut inatsivigineĸarput inuit pigssarsiaisa ĸulinge 4 Môr. 18,
tigussarĸuvdlugit inatsisit maligdlugit, tássa ĸatángutimik pê ilá- 21 tt.
-ngartarĸuvdlugit, nauk táukútaoĸ Aaperâp ĸerĸanit anissut. [6] iv-
-ssumale táukunúnga erĸardlerititáungitsup tiguvai Aaperâp pig-
-ssarsiaisa ĸulinge pivdluarĸuvdlugulo táuna únersûtinik piging-
-nigtoĸ. [7] imáitordle agssuarineĸ ajornaĸaoĸ: mingnerussoĸ ang-
-nerussup pivdluarĸussarâ. [8] mânilo inuit toĸulersut tigusi-
-ssarput pît ĸulinginik, taimanile ivna inûssutut nalunaiáissu-
-tigissaĸ taimailiorpoĸ. [9] imalo oĸásassunga: Lîvip táussuma
pît ĸulinginik tigusissartup Aaperãkut pigssarsiame ĸulinge tú-
-niúpai; [10] sulime sujuaissame ĸerĸanĩkatdlartitdlugo sujuaissâ
Milkisîtaup pâriartorpâ.

[11] tauva nãmagtínigssaĸ Lîvíkut palasiússusiatigut písagpat,
(táukuame palasiússusiánut túngassunik inuit inatsisitârput,) sôrme
tauva avdla sarĸúmersítariaĸalerpa Milkisîtaup ilerĸuatut palasiú-
-sassoĸ, Aarunip ilerĸuatut pissumik taineĸásángitsoĸ? [12] mássa
palasiússut avdlángortíneĸarpat inatsisítaoĸ avdlángortítariaĸásáput.
[13] táuname taima oĸautigissaĸ avdlanik nagguveĸarpoĸ tunissi-
-vingmut kivfartortoĸángisáinartunik. [14] mássame nalunángilaĸ
nâlagarput Jûtamit nuissoĸ; nagguveĸatigîngnutdle táukunúnga
Môrsasip palasiússut súnguamik oĸautigíngilâ. [15] angnermigdlo
nalorninarungnailísavoĸ palase avdla sarĸúmerpat Milkisîtagtut
ítoĸ, [16] inatsisit uvinilingnut inássutaussut pinagit, inûneruv-
-dle inguvtigagssáungitsup píssaunera migssiliordlugo taimailersoĸ.

5,6. [17]ima nalunaiaingmat: palasiuvutit nâgssáungitsumik Milkisîtaup
tugs. 110,4. ilerĸuatut.
[18]tauva inássut sujugdleĸ atorungnaersitauvoĸ, amigarmat
iluaĸutaunanilo; [19](inatsisit sumik nãmagtitaĸángingmata;) neriu-
-gissardlo ajúngínerussoĸ atulersitauvoĸ Gûtimut patdligússutig-
-ssarput. [20]tamánalo taimailingmat ugpernarsáumik ilavdlugo,
[21](ivkume palasíngortarput ugpernarsáumik pineĸarnatik, unale
taimailerpoĸ ugpernarsáumik pineĸardlune ima oĸarfigissiminit:
7,17. Nâlagaĸ ugpernarsaivoĸ perĸigsimísananilo: palasiuvutit nâgssáu-
-ngitsumik Milkisîtaup ilerĸuatut;) [22]taimáitumik Jîsuse ange-
8,6. -rutsimik ajúngínerussumik uniorĸutsailississûlerpoĸ. [23]ivkulo
palasíngortut amerdlaĸaut, toĸup atauartailingmatik; [24]unale nâg-
-ssáungitsumik atásagame ĸângiúsángitsumik palasiússuseĸarpoĸ.
[25]tamánalo pivdlugo nâvdluínarsimassumik ánáusínauvai avĸutiga-
-lune Gûtimut pissut, inũtuínarame igdlersúsavdlugit.
[26]taima ítoĸ palasiunerísagavtigo, iluaitsuitsoĸ ajortuitsoĸ
minguitsoĸ, ajortilingnit ingmíkôrtitaussoĸ ĸilangmitdlo ĸutsing-
-nerulersoĸ, [27]ivkutut palasiunertut písángitsoĸ, táuko uvdlut
nungutdlugit tunissutinik pigdlĩsangmata nangmineĸ ajortuliatik
5,3. perĸautigalugit kingornalo inuit ajortuliait pivdlugit; taimailiorpoĸ
9,7. 12. atausiardlune, ingminik pigdliutigigame. [28]mássa inatsisit inungnik
ĸajangnartunik palasiuníngortitsissarput, ugpernarsautivdle ivssuma
inatsisit kingornatigut oĸauserineĸartup ivertípâ erneĸ nâgssáu-
-ngitsumik inersimatitaussoĸ.

kapitalit 8.

Kristuse palasiunerigigput inornartup ĸilangmĩtup talerpiata tungânut ingísimassoĸ ivdlernartũmutdlo piviussumut kivfartûteĸartoĸ akúnermiliútûvdlunilo angerusisâmut pisoĸaussumit ajúngínerussumut.

[1]tássa oĸautigissavut katitdlugit imáiput: palasiunerârput
taima ítoĸ, ingísimassoĸ inornartup ĸilangmĩtup igsiavfiata ĸilâg-
-dlup talerpiata tungânut, [2]kivfartûteĸartordlo ivdlernartũmut
tupermutdlo piviussumut, tamána inûp pinago Nâlagkap nápar-
5,1. -típâ. [3]mássa palasiuneĸ kinaunersoĸ ivertísimavoĸ pigdliu-
-tinik tunissutinigdlo toĸutagssanik âtsissarĸuvdlugo; tamána
pivdlugo unátaoĸ sumik âtagssaĸásavoĸ. [4]nunamile písagune pa-
-lasiúngerĸajaĸaoĸ, tássane palaseĸarmat inatsisit maligdlugit pig-
10,1. -dliutinik âtsissartunik; [5]táukua kivfartûtigât âssiliaussoĸ ĸilaup
2 Môr. 25,40. ap. sul. 7,44. pîsa tarrât, sôrdlo Gûtimit oĸauseĸ Môrsasimut pissoĸ tupeĸ

inísaugmago: misigssoríngôĸ tamaisa sanásagagkit ássilissagssaĸ
ĸáĸame ilingnut takutitaĸ ássilivdlugo. 6 mãnale táuna angneru-
-ngârtumik kivfartûtigssaĸalerpoĸ, angerutsimut ajúngínerussumut 7,22.
únersûtinik ajúngínerussunik túngaveĸartumut akúnermiliútûgame.
7 ivname sujugdleĸ amigarsimángigpat, kingugdligssaĸ pivfigssar-
-siorneĸángerĸajaĸaoĸ. 8 mássa amigaralugo oĸarfigai: ata, uvdlut
nagdliúkumârput, oĸarpoĸ Nâlagaĸ, tauva nutâmik angerfigiumâr- Jer. 31,31 tt.
-páka Israîlíkut Jûtákutdlo, 9 taima písángitsumik sôrdlo sujuai-
-ssait angerfigigavkit, taimane agssaisigut tigugavkit Egivtinimit
anisíkumavdlugit; mássa angerusiga aulajangiutíngilât, tamána piv-
-dlugo isumagiungnaerpáka, oĸarpoĸ Nâlagaĸ. 10 kisiáne imána
angerfigísaváka Israîlíkut uvdlut mákua kingornatigut, oĸarpoĸ 10,16.
Nâlagaĸ: inatsisíka túniúkumârpáka isumainut, ũmatainutdlo ag-
-dlagdlugit; Gùtigísavãngalo, uvangalo ínugtariumârpáka. 11 ki- 2 Kor. 6,16.
-ngornalo tugdliminigdlũnît ĸatángúminigdlũnît ajoĸersuissoĸásá-
-ngitdlat ima oĸartumik: Nâlagaĸ ilisarûk; tamarmik ilisimásang-
-mánga mingnertainit angnertainutdlo agdlât. 12 iluáissusiat isu-
-mákêrumâravko ajortuliaitdlo iluaitsuliornerilo erĸaiungnaerdlugit. 10,17.
13 nutâmik oĸarame sujugdleĸ pisoĸautípâ; pisoĸaussordle aser- 8,8.
-fatdlagtoĸ asiorĸajâleraraoĸ.

kapitalit 9.

Gûtimut kivfartornerit ivdlernartûtdlo nunamiussoĸ angerutsíkut sujugdliussúkut per-ĸússutigissaussut nãmángitsûvdlutik ássersûtáinaussut kingugdliussúkut atulersítau-ssunut, Kristuse tikiungmat ajúngitsûtinut nagdliútugssanut palasiuneruvdlune toĸu-migutdlo tastamantitâmut akúnermiliútûvdlune kingornússagssaĸ nâgssáungitsoĸ únersûtigissaĸ ĸaerĸusimassunut pigilerĸuvdlugo.

1 sujugdliuvtaoĸ pigigaluarpai Gûtimut kivfartornernut iler- 2 Môr. 25.
-ĸorerĸussaussut ivdlernartûtdlo nunamiussoĸ. 2 tupeĸ piarêr- il. il.
-sagaungmat sagdleĸ, táussumalo iluanĩput nanerûserfik nerriviu- 2Môr.40,3 tt.
-ssardlo timiussatdlo kĩnerĸússutit, táunalo taineĸarpoĸ ivdler-
-nartumik. 3 umigssûvdlo áipâta tunuanĩpoĸ tupeĸ ivdlernarner-
-pâmik taineĸartoĸ, 4 táussuma peĸutigai tipigigsáumik pujôrtit-
-sivik kûltiussoĸ angerutsivdlo igdlerfia ilũngarme kûltimik ĸag-
-dligaĸ, tássanĩputdlo ĸúmuátaĸ kûltiussoĸ mánanik imalik Aaru-
-nivdlo ajáupiâ sivkersimassoĸ agdlagfigssiatdlo angerutsip agdlag-
-simavfê, 5 ĸulânĩputdlo kêrupît nâlangnarssutsip pê sáimauv- Hsk. 10,4.
-fingmik tâlutsíssut; tamáko [peĸutai] mãna atausiákârdlugit o-
-ĸautigissariaĸángitdlat. 6 tamáko taimaisivdlugit piarêrsagaung-

-mata, palasit isertartuínarput tupermut sagdlermut Gûtimut kiv-
-fartûtigssat nãmagsissardlugit. [7] áipânutdle palasiuneĸ kisime
isertarpoĸ ukiut nungutdlugit atausiáinardlune, kisiánime aungmik
nagsardlune, táussumínga tunissississaraoĸ nangminerdlo inuitdlo
támartarnitik píssutigalugit. [8] tamatumínga anernerup ivdlernartup
nalunaerpâ ivdlernartũmut avĸutigssaĸ sule atortitáungíkatdlartoĸ
tupeĸ sujugdleĸ atagatdlartitdlugo, [9] táuna ássersûtaungmat mã-
5,1. -nákumut, pigdliutit tunissutitdlo toĸutagssat ãneĸartaratdlarfiánut,
tamákuale Gûtimut kivfartortoĸ inersimatísináungíkât tarnâta na-
-lúngíssusia nâpertordlugo, [10] kisiáne nerissagssatdlo imigssatdlo
uvfarneritdlo ĸavsît uviningmut ilerĸorerĸussat táuko iluarsivig-
-ssaĸ nagdliutserdlugo perĸússutaussut pivdlugit [nãmagtísinaugât].
10,1. [11] Kristusile, ajúngitsûtinut nagdliútugssanut palasiuneruvdlune
tikiútoĸ, iserame tupíkut angnerussúkut nãmagdluarnerussúkutdlo,
agssangnik sanasimángitsúkut, imáitoĸ: píngortitat mákua ilagí-
-ngisâtigut, [12] savaussatdlo norraitdlo auinik pinane, nangminerdle
aungminik isíssuteĸardlune ivdlernartũmut iserpoĸ atausiardlune
Jûp. 33,24. utertitsíssúmigdlo nâgssáungitsumik navssârdlune. [13] mássa ugsi-
-gitdlo savaussatdlo aue ugsiguvdlo arnavíssap arssai mingugtí-
-tunut serpartautaussut ivdlernarsisitsingmata uviningmut mi-
-nguersautauvdlutik, [14] ímaĸa angerĸinganik Kristusip anerníkut
ítuínartúkut agssuarnaitsumik ingminik Gûtimut pigdliutigissup
auata tarnivse nalúngíssusiat minguersásagâ sulianik inũssutáungit-
1 Tas. 1,9. -sunik pîardlugo Gûtimut ûmassumut kivfartulersitdluse.
12,24. [15] tamánalo pivdlugo tastamantitâmut akúnermiliútûvoĸ ki-
-ngornússagssaĸ nâgssáungitsoĸ únersûtigissaĸ ĸaerĸusimassunut
pigilerĸuvdlugo, tastamante sujugdleĸ atortitdlugo pinerdlugsima-
-ssut utertitáussutigssãnik toĸussoĸarmat kingorna. [16] tasta-
-manteĸarângáme tastamantimik perĸussissoĸ toĸorĸâratdlása-
-voĸ; [17] toĸúkut aitsât tastamante aulajangersarmat, atúsana-
-nilo tastamantimik perĸussissoĸ sule inûtitdlugo. [18] tamána-
2 Môr. 24, -lo pivdlugo sujugdlerdlũnît atorĸârtitáungilaĸ kisiáne aungmik.
3 tt. [19] mássa inatsisitigut inássutaussut tamaisa Môrsasip inungnut ta-
4 Môr. 19,6. -manut oĸalûtigerêramigit, norraitdlo savaussatdlo auinik tigusivoĸ,
imermigdlo savatdlo merĸuinik augpatdlarsagkanik îsûpimigdlo,
2 Môr. 24,8. magpersagkatdlo inuitdlo tamaisa serpartardlugit oĸardlunilo: [20] ta-
Mat. 26,28. -mássa angerutsimut auk, Gûtip ilivsínut inássutigissânut. [21] tai-
-mátaoĸ tupeĸ peĸutailo kivfartûtigissat tamaisa aungmik serpar-
3 Môr. 17,11. -tarpai. [22] tamangajangmigdlo aungmik minguersarneĸartarput i-

-natsisit maligdlugit, ajortuliatdlo isumákêrnекartaríngitdlat ki-
-siáne aungmik kuissivdlune. [23]taimáitumik кilaup pînut mig-
-ssingiutaussut tamákuninga minguersariaкarput, кilauvdle pê nang-
-minек tunissutinik ivkunánga ajúngínerussunik pissariaкarput.
[24]mássa Kristuse isíngilaк ivdlernartũmut agssangnik sanasima-
-ssumut, piviussup tarrânut, kisiáne кilangmut iserpoк Gûtip kî-
-nâta sânut sarкúmíssutigissalerumavdluta. [25]ãma isíngilaк кav-
-sêriardlune ingminik pigdliutigísavdlune, sôrdlo palasiuneк ukiut
nungutdlugit ivdlernartũmut isertartoк avdlap auanik nagsardlune;
[26](taimáisagune кavsêriardlune ániartugssaorкajaкaoк silarssuaкa-
-lerкârneranit;) kisiáne atausiardlune ersserpoк uvdlut kaujat-
-dlangnerisa nãmagtínerâne ingminik pigdliutiginermigut ajorte
soraersíkumavdlugo. [27]sôrdlulo inuit atausiardlutik toкúsassut
kingornagutdlo erкartũneкásavdlutik, [28]taimátaoк Kristuse atau-
-siardlune pigdliutigissauvoк amerdlasût ajortait átataralugit, ái-
-pagssânigdlo takutíkumârpoк ajortitaкarnane utarкissiminut áná-
-ssutaujumârdlune.

kapitalit 10.

inatsisit maligdlugit pigdliutigineкartartut inersimatitsíssutaunatik ajortulianik pîaigí-
-náungitdluínartut; Kristusile atausiardlune ingminik pigdliutigigame nâgssáungitsumik
inersimatíkai ivdlernartitaussut; táuna Gûtip igdluanut ivertitaussoк palaserssuarigamíko
patdligúniásassut ugperdluínardlutik asangningnermutdlo ajúngitsuliornermutdlo kaju-
-migsâкatigîsavdlutik; sagdlusuíssut ilisarilerêraluardlngo piâralutik ajortuliortut sujô-
-ranartumik erкartũneкarumârtut; sujornagutut ilalârtuarsínardlutik
sujôrángíssusertik iperásángíkât.

[1]inatsisíme, ajúngitsûtit nagdliútugssat tarráinãnik pigdlit, 8,5.
pît ássigivdluagãnik peкarnatik, tunissutinik táukûssunik ukiut Kul. 2,17. 9,9 tt,
nungutdlugit pigdliutigineкartartunik aggiútuínagainik inersimatísi-
-náungitdluínarpait patdligútartut. [2]taimaisínaugaluarpata tuni-
-ssutit soraerêrкajaкaut, tamákuninga [Gûtimut] kivfartortut ajor-
-tuliatik misigisimajungnáisangmatigik atausiardlutik minguersima-
-ssarângamik. [3]kisiáne ajortuliat tamákunatigut ukiut nungut-
-dlugit erкaineкartitaussarput. [4]mássa ugsigitdlo savaussatdlo
auisa ajortuliat pîarneк saperdluínarpait. [5]tamána pivdlugo ima
oкarpoк silarssuarmut pisagame: tunissutit toкutagssat tunissu- tugs. 40,7 t.
-titdlo neкigssat piumángilatit, timile piarêrsarpat uvavnut. [6]tu-
-nissutit ikivkagagssat tunissutitdlo ajortaeruterкússutit nuánarí-
-ngilatit. [7]tauva oкarpunga: tássa aggerpunga, magpersagkane

uvavnik agdlagsimassoĸarpoĸ, Gûte-â, perĸussat nãmagsiartorpara.
8 sujugdlermik oĸarame: tuníssutit toĸutagssat tuníssutitdlo ne-
-ĸigssat tuníssutitdlo ikivkagagssat tuníssutitdlo ajortaeruterĸú-
-ssutit piumángilatit, nuánaríngilatitdlo, (táuko inatsisit malig-
-dlugit pigdliutigineĸartartut;) 9 kingugdlermik oĸarpoĸ: tássa
aggerpunga, Gûte-â, perĸussat namagsiartorpara. kingugdleĸ
atulersísavdlugo sujugdleĸ atorungnaersípâ. 10 perĸussaĸ tamána
ivdlernarsíssutigârput Jîsusip Kristusip timâta pigdliutigineĸarne-
-ragut atausiautaussúkut.
11 palasitdlo nungutdlutik ĸeĸartarput uvdlut tamaisa kivfar-
-tordlutik, tuníssutit ássigît ĸavsînik pigdliutigissardlugit ajortu-
-lianik pîaigínáungitdluínartut. 12 táussumale tuníssut atauseĸ
12,2. pigdliutigigamiuk ajortuliat pivdlugit, Gûtip talerpiata tungâne
1,13. igsiátuínarpoĸ, 13 utarĸĩnalerdlunilo ĸíngarssortine isigkaminut
tugs. 110,1. tungmagagssángortíneĸarserdlugit. 14 mássa atausiardlune pigdlî-
-game nâgssáungitsumik inersimatípai ivdlernartitaussut. 15 ãmá-
-taoĸ anernerup ivdlernartup nalunaiaivfigâtigut; mássa ima o-
8,10. -ĸarĸârame: 16 imána angerfigísaváka uvdlut mákua kingornatigut,
Jer. 31,33. oĸarpoĸ Nâlagaĸ: inatsisíka túniúkumârpáka ũmatainut, isumai-
8,12. -nutdlo agdlagdlugit, 17 [tauva oĸarpoĸ]: ajortuliaitdlo iluaitsu-
Jer. 31,34. -liornerilo erĸaiungnáisaváka. 18 tamákule isumákêrneĸarângata
ajortuliat pivdlugit âtagssaĸarungnaeraraoĸ.
Evf. 3,12. 19 tauva mãna, ĸatángutíka, sujôranata ivdlernartũmut isersí-
-nãngoravta Jîsusip auagut, 20 avĸúmik táussumínga nutaussumik
ûmanartumigdlo atorĸârniungmatigut umigssuákut, tássa uvining-
-migut, 21 palaserssuaĸaravtalo Gûtip igdluanut ivertitaussumik,
4,16. 22 tauva patdligúniarta ũmativtigut ilumôrdluta ugperdluínardlutalo,
ũmativtalo serpartarneĸarneratigut ilerasûtaiarsimavdluta timivti-
-gutdlo uvfarsimavdluta imermik mingoĸángitsumik; 23 aulajangiú-
-niartigulo neriugissarput ĸularnaitsumik ángîautigalugo, ilumôrmat
únersũssissoĸ; 24 misigssoĸatigîngniartalo asangningnermut ajú-
-ngitsuliornermutdlo kajumigsâĸatigîgdluta, 25 katisimassarfigputdlo
soraerúnavêrsigo, ilait taimáitarmata; kisiáne oĸaorĸigsâĸatigîg-
-dluta pisa; angnerussumigdlo taimáisaugut uvdlugssaĸ ĸanig-
-dlilersoĸ malugileravsiuk.
6,4 tt. 26 mássa sagdlusuíssut ilisarilerêraluardlugo piâraluta ajortu-
-liaruvta, tauva tuníssutigssaĸarungnaerpoĸ ajortuliat pivdlugit
âtagssamik, 27 kisiáne erĸartũneĸarnigssaĸ utarĸissariaĸásavoĸ su-
-jôranartumik, ilungersornerdlo ikualassoĸ akerartortunik nungu-

-titsísassoĸ. [28]Môrsasip inatsisainik uniorĸutsissoĸarângat toĸu-
-tagssángoraraoĸ nagdligtorneĸarane, mardlugdlũnît pingasutdlũnît 5 Môr. 17,6.
tapertarîgdlutik nalunaiaissarângata; [29]ímaĸa sualorĸinganik pitdla-
-riaĸartísagigse Gûtip erneranik tungmagaringnigtoĸ, angerutsimut
auk ivdlernarsíssutigissane nalingínaralugo anernerdlo sáimáussissoĸ
asigssordlugo pissoĸ? [30]ilisimavarpúme táuna ima oĸartoĸ: akiniut 5 Môr. 32,35 t.
uvanga pigâra, uvanga akilîumârpunga, oĸarpoĸ Nâlagaĸ; ãmalo Rûm. 12,19.
[oĸartoĸ]: Nâlagkap ínugtane erĸartũsavai. [31]sujôranaĸaoĸ Gûtip tugs. 135,14.
ûmassup agssainut nalautísavdlune.

[32]uvdlut ĸângiútut erĸainiarsigik, taimane ĸáumarsagauler-
-dluse nâgdliûtit agsorornartut atoravsigik ilalârdluse; [33]taimái-
-ssutsivse ilâgut issigingnâgagssiaulerpuse mitautigineĸardluse nâg-
-dliugtitauvdlusilo, ãma ilâgut taima pineĸartut ilagilerdlugit.
[34]mássa ĸilerssugaussut nãkigissarpase, peĸutivsínigdlo ujajaissut 13,3.
ilagínarpase tipaitsugdluse, ilisimagavse ĸilangme pigssaĸartuse
ajúngínerussumik nungútugssáungitsumigdlo nangminigssavsínik.
[35]taimáitumik sujôrángíssuserse iperaĸinasiuk, akeĸangârumârmat.
[36]ilalârnerdle ilivsínut atoriaĸarpoĸ, Gûtip perĸussâ nãmagsisi-
-mavdlugo únersûtigissaĸ pigilerĸuvdlusiuk. [37]ĸilamik aggeru- Hâp. 2,3 t.
-mârmat aggersugssaĸ mulúsananilo. [38]ugperníkut iluartoĸ inũ- Rûm. 1,17.
-savoĸ, nigortordle tarnima nuánarísángilâ. [39]uvagutdle ilagíngi-
-lâtigut nigortut támarumârtut, ugpertutdle tarnimingnik ánagtit-
-sissut ilagâtigut.

kapitalit 11.

ugperneĸ ĸanoĸ-ítumik píssuseĸartoĸ; táussumûna sujugdlît ĸavsêrpagssuit nalunaiáumik pineĸartut iluartûgamik.

[1]ugpernerdle tássa neriugissane nakimássutiginavêrdlugit ta-
-kúngisanilo nalorninarinagit. [2]táussumûna sujugdlît nalunaiáu-
-mik pineĸarput. [3]ugperníkut misigârput silarssuaĸ Gûtip 1 Môr. 1,3.
oĸausiagut piarêrsagaussoĸ, mássalo takugssaussut erssitsunit pí-
-ngortarnatik. [4]ugperníkut Aapilip Gûtimut pigdliutigâ tunissut 1 Môr. 4,4 tt.
Kainip tunissutânit angneĸ, táussumûnalo nalunaiáumik pineĸar-
-poĸ iluartûgame, tunissutai Gûtip nalunaiautigingmagit; táussu-
-mûnalo sule oĸalugpoĸ nauk toĸusimagaluardlune. [5]ugperníkut
Einoĸ nûgtitauvoĸ toĸumik misigíngisitdlugo, nanineĸángilardlo 1 Môr. 5,24.
Gûtip nûgtingmago: tássa nûgtíneĸángíkatdlartitdlune nalunaiáumik
pineĸarame Gûtip iluarigâne. [6]kisiáne ugperssuseĸarnane Gûti-
-mut iluaritíneĸ ajornaĸaoĸ, Gûtimut ornigútup ugperissagssaring-

1 Môr. 6,8 tt. -mago tássaussoĸ, ujardlersinilo akilerumârai. 7 ugpernikut Nûap
mianeringnigdlune umiarssuaĸ piarêrsarpâ inoĸutime ánagfigssât,
takugssáungíkatdlartut pivdlugit Gûtimit oĸauseĸ pigamiuk; tai-
-máinermigutdlo silarssuarmiut pitdlagagssaunerarpai, iluarnerdlo
1 Môr. 12,1 tt. ugpernermit pissoĸ kingornússarâ. 8 ugpernikut Aaperât nâlagpoĸ
nunamut kingornússagssaminut autdlarĸuneĸarame, autdlarpordlo
ornigagsse naluvdlugo. 9 ugpernikut takornartauvoĸ nuname úner-
-sûtigissame takornagkamine tupersardlunilo Iisârdlo Jãkulo tai-
-maeĸatigalugit, únersũmik táussumínga kingornússeĸatine. 10 ig-
-dloĸarfik ilimagigamiuk táuna túngavilersugaĸ, Gûtip igdluliugâ
1 Môr. 17,19. suliarissâ. 11 ugpernikut Sârardlũnît nakússagtíneĸarpoĸ nârtuler-
-sínãngordlune ernivdlunilo ernivigssaralue ĸímúsimavdlugo, tássa
únersũssissoĸ ilumôrsorigamiuk. 12 taimáitumigdlo atautsip uvnit
1 Môr. 15,5. toĸulerêrsup kinguâgssartârai ĸilaup uvdloriaisut amerdlatigissut
1 Môr. 22,17. ímavdlo sinâta sioraisut kisigssáungitsigissut.
13 táuko tamarmik toĸúput ugperdlutik únersûtigissat angu-
-merinagit, kisiáne ungasigsumit takuvait ĸularinagitdlo tipaitsû-
1 Môr. 23,4. -tigalugitdlo, ángîardlutigdlo nuname tikeraugamik takornartauv-
tugs. 39,13. -dlutigdlo. 14 taimale oĸartut navsuerput nunagivdluagagssarsio-
-ramik. 15 mássalo ĸimagartik pisimaguníko uterfigisínaugaluarât.
16 táunale pinago ajúngínerussoĸ kajungerât, tássa ĸilangmĩtoĸ;
2 Môr. 3,6. taimáitumik Gûtip nikagíngilai Gûtiánik taineĸartísavdlune, igdlo-
-ĸarfingmik inigssiorêramigit.
1 Môr. 22,1 tt. 17 ugpernikut Aaperâp Iisâĸ pigdliutigâ ússerneĸarame, er-
-nitue pigdliutigâ táussuma únersorfigineĸaraluartup; 18 táuna piv-
1 Môr. 21,12. -dlugo oĸauseĸartoĸ: Iisãkut taisivfigineĸásautit kinguâgssangnik;
Rûm. 9,7. 19 tássa isumaĸarame: Gûte toĸussunitdlũnît makititsineĸ sapí-
-ngilaĸ; taimáitumik kingumut pivâ tamatumúnga ássingutitdlugo.
1 Môr. 27,28. 20 ugpernikut piumârtugssanik Iisâp Jãkulo Eisauilo pivdluarĸuvai.
1 Môr. 47,31. 21 ugpernikut Jãkup toĸulernermine pivdluarĸuvai Jûserfip ernere
— 48,15 tt. tamaisa ingmíkut, patdlordlunilo ajáupíssame nûanut. 22 ugper-
1 Môr. 50,24. -níkut Jûserfip toĸulernermine erĸartorpâ Israîlip kinguaisa áni-
-vigssât perĸussivdlunilo saunine pivdlugit.
2 Môr. 2,2 t. 23 ugpernikut Môrsase angajorĸaisa ĸáumatit pingasut nâv-
-dlugit issertorpât erniungmat, nâlungiaĸ takugamíko píneĸissoĸ;
kúngivdlo perĸússutâ ersíssutigíngilât. 24 ugpernikut Môrsase Fâ-
-raûp paniata ernersiânik taerĸujungnaerpoĸ agdligame, 25 Gû-
-tivdlo ínugtai perdlugsioĸatigísavdlugit iluarinerungârpâ nuánâr-
-nermit nâjassumit ajortip pianit; 26 Kristusivdlo mitangneĸarnera

pisũssutaunerutípâ Egivtinip peкuterpagssuinit, akigssaк isumagi-
-gamiuk. 27 ugperníkut Egivtine кimagpâ kúngip kamangnigssâ 2 Môr. 12,41.
ersíssutiginago; takugssáungitsoк issigalugulusôк iperarnavêrsâra-
-miuk. 28 ugperníkut кângîvfigsiorfik*) atortípâ aungmigdlo serpar- 2 Môr. 12,
-taineк, angajugdlilianik aseruissumut agtorкunagit. 29 ugperníkut 11 tt.
imaк augpalârtoк ingerdlavigât nunatut panertutut isivdlugo; ta- 2 Môr. 14,
-mána Egivtinimiut ússeramíko ipíput. 30 ugperníkut Jêriggup 22 tt. Jôrs. 6,20.
ungalorssue nákarput, uvdlut arfineк-mardluk kâvítarmatigik. 31 ug- Jôrs. 2,1.
-perníkut Râgga uverssartoк nâlagserîtsunut pîagaussunut ilángú- — 6,17.
-navêrsitauvoк, misilîartortut ilagsigamigit erкigsisitdlugit. Jāk. 2,25.
32 suvdlungale sule oкalungniarpunga? uvdlormik amigartôr-
-кajaкaunga, Gîtiûtdlo Bâragdlo Simsûtdlo Javtalo Dâvilo Sâmua- erк. 6,11. 13.
-lilo pruvfîtitdlo oкalugtuarísaguvkit, 33 táukua ugperníkut nâla-
-gauvfît artorssartípait, iluarneк atortípât, únersûtigissat pivait,
lîuvit кarne miligpait, 34 ingnerup ikumarna кamípât, panap kînâ Dân. 6,23.
ingalagpât, sángīkaluaramik nakússagtíput, sorssungnerme píssar- Dân. 3,25 tt.
-ssuángorput, takornartat katerssait tunuartípait; 35 arnat toкu- 1kúng.17,17.
-ssortatik tiguvait makítut; avdlat ániartivfingmut isuvtigaugamik 2 kúng. 4,17.
akigssaк inũssutsimik utertíneкautigssaralua tigujumángilât ajú-
-ngínerussumik makivfigssaкalerumavdlutik; 36 ilaisa mitangnerit
ússerpait iperartorneritdlo kalivneritdlo parnaerússivîtdlo; 37 ujar-
-кanik mitdlûgáuput, pilagtugáuput, ússigáuput, panamik toкu-
-táuput, savatdlo savaussatdlo amĩnik atissaкardlutik angaláput
ajorssardlutik nâgdliugdlutigdlo ínardligauvdlutigdlo, 38 táuko si-
-larssûp kíngarкuvfigissai, támartakajârputdlo puilassuitsune кá-
-кanilo nunavdlo кârusuine кangátainilo. 39 táuko tamarmik ug-
-perníkut nalunaiáumik pineкarput, únersûtigissardle pigilíngilât;
40 tássa Gûtip ajúngínerussoк sujornagut uvavtínut кinerêrmago,
táuko ínerneкásángingmata uvagut ilaginata.

kapitalit 12.

nikatdlujuerniardlutik Jîsuse ârdlorfigísagât ugpernermik autdlarnîssoк ineritítsissordlo; Gûtip perorsainere iluaкutigssauvdlutik iluarnigssamik kingunigssaкararaissut táuku-natigut sungiusagaussunut; misigssúsassut Gûtip sáimáuneranik kingoraissoкarкunatik Eisauisut ítumik; Sîune Sînaimit najoruminarnerungârtoк tikísimagaluardlugo mianerssúsassut кilangmit oкalugtoк asigínarкunago.

1 taimaingmat, nalunaiaissut taima eкimatigissut avatanger-
-matigut, uvagútaoк oкilaeкutaussut tamaisa iperartigik, ajortilo

*) pôrske.

uvavtínik nivniortitserĸajâgínartoĸ, nikatdlujuerdlutalo arpangniarta
agsorũnivtíne uvavtínut sujunertarititaussume, [2] Jîsusilo ârdlor-
3,1. -figisigo ugpernermik autdlarnîssoĸ ineritítsissordlo, táussuma ti-
-paitsût ingminut sarĸangiússaĸ pinago sáningassulik atorpâ ila-
8,1. -lârdlune, mitautiginecarnine soĸutiginago, ingísimavordlo Gûtip
igsiavfiata ĸilâgdlup talerpiata tungânut. [3] taimáitumik erĸarsau-
-tiginiarsiuk táuna, ilalâgínartoĸ ajortuliartut taima agtigissumik
agssuaringmáne; ĸasuleĸinavuse tarnivsigut nikatdlordluse.

[4] sulime auersitdluse agssortuíngilase ajortimut agsorũniv-
-síne, [5] puiorèrparsilo oĸáussut ilivsínut oĸauserineĸartoĸ ĸi-
úss. 3,11 t. -tornaussunutdlusôĸ: erníngua, Nâlagkap perorsainere asigínar-
-navêrigit, nikatdlornatitdlo pitdlarângatit; [6] asassane Nâlagkap
perorsartarmagit ánersítardlugitdlo ernine ilagsissane tamaisa.
[7] perorsaut ilalârdluse atorângavsiuk Gûtip ĸitornamisut pissar-
-pâse; kiname ernerineĸartoĸ angutâta perorsartaríngínerpâ? [8] pe-
-rorsarneĸarnasile piguvse, nauk tamarmik taima pineĸartartut,
tauva ĸitornaunase uverssagauvuse. [9] âma uvinikut atâtagissavut
perorsaissigigavtigik mianeralugitdlo, angerĸinganik nâlásángínerig-
-put anernerit atâtât, inûvdlutalo? [10] mássalo ivkua perorsarpâtigut
uvdlunut ĸavsínguanut isumamingnik, ûmale pissarpâtigut iluaĸu-
-tigssavtínik ivdlernarssutsimigut ilangîvfigerĸuvdlune. [11] peror-
-sáumigdle pineĸarângavta atortitdlugo nuánarissaríngilarput, ki-
-siáne ĸîmanaigissarparput; kingornale erĸigsinartumik iluarnig-
-ssamik kingunigssaĸararaoĸ tássûna sungiusagaussut pigssânik.
Is. 35,3. [12] taimáitumik píssagtísigik agssait ĸasussut sêrĸutdlo nukig-
úss. 4,26. -dlârtut, [13] isigkasilo nardlumuínaĸ tungmissagssarsiorsigik, tu-
-siagtut sivfîardluínarĸunagit, ajorungnaerĸugaluardlugitdle. [14] nor-
-ĸainiaritse inuit tamaisa erĸigsivigeĸatigiumavdlugit ivdlernar-
-siumavdlusilo, ivdlernarsisimanane Nâlagaĸ takuneĸ ajornarmat.
5 Môr. 29,18. [15] misigssoritsilo Gûtip sáimáuneranik kingoraissoĸarĸunase, sor-
-dlangmik sungarnitsumik naulersoĸarĸunago aserûtaussumik a-
-merdlasûnik tunitdlaissumik, [16] uverssaissumik ilaĸarĸunase iv-
1 Môr. 25, -dlernaitsumigdlũnît Eisauisut ítumik, táussuma angajugdliússutse
31 tt. 1 Môr. 27, nerissagssamut atautsimut akigigâ. [17] ilisimavarsile kingorna piv-
30 tt. -dluarĸússut kingornússariniaraluaramiuk ajagtugaussoĸ, isuma
avdlángortíneĸ saperamiuk, nauk ĸiavdlune taimailisíniaraluarâ.
5 Môr. 4,11. [18] mássa tikíngilarse ĸáĸaĸ sajugtoĸ ingnermik ikumassoĸ,
2 Môr. 19,16. putsersordlo târtoĸ anorâsuartoĸ, [19] ĸardlortáussûvdlo akisuanera
oĸautsitdlo nipât, tamána tusartaisa tusarumángíkât oĸalugfiger-

-ĸerĸunatik. ([20]artoramíko inássut: nerssutdlũnît ĸáĸamik ag- 2 Môr. 19,
-tuissoĸ ujarĸanik mitdlôrneĸásassoĸ, pisigsimigdlũnît pisingne- 12 t.
-ĸásassoĸ. [21]takussardlo ánilârnangârmat Môrsase oĸarpoĸ: áni-
-lângârama ûligpunga.) [22]kisiáne tikíparse Sîunip ĸáĸâ, Gûtip 5 Môr. 9,19.
ûmassup igdloĸarfia, Jerûsalât ĸilangmĩtoĸ, íngilitdlo tûsintileĸa-
-tigîgsortait katisimassut, [23]angajugdlersatdlo ĸilangme agdlagsi-
-massut ilagît, Gûtilo tamarmik erĸartũssissât, iluartutdlo iner-
-simatitaussut anernere, [24]angerutsimutdlo nutâmut akúnermiliú- 9,15.
-toĸ, Jîsuse, augdlo serpartautaussoĸ Aapilip auanit ajúngíneru-
-ssumik oĸalugtoĸ. [25]mianerssoritse oĸalugtoĸ asigínarĸuna-
-siuk. ivko nuname Gûtimit oĸalugtumik tusarumángitsut aniguí-
-ngingmata, angerĸinganik uvagut aniguísángilagut ĸilangmit pi-
-ssumut uterĩkuvta, [26]táussuma nipâta taimane nuna aulatíkâ.
mãnale únersuivoĸ oĸardlune: sule atausiardlunga nunáináungitsoĸ Hagg.2,6.21.
ĸilagdlo aulangârtíkumârpáka. [27]imale oĸarame: sule atausiar-
-dlunga, tássa nalunaerpai aulajassut avdlángúsassut, piliaung-
-mata, aulajaitsut ítuínarĸuvdlugit. [28]taimáitumik nâlagauvfik
aulajaitsoĸ pigileravtigo, sáimáuneĸ átavigisigo, táussumũna Gûte
kivfartorfigísagavtigo iluarissânik, igtôrdluta mianerssordlutalo.
[29]Gûterput ingnerungmat nungutitsissoĸ. 5 Môr. 4,24.

kapitalit 13.

ĸatángutigîgsutut asaĸatigîgsuásassut tamatigut ilerĸoringniardlutik; ajoĸersûtinut nalingínarnut avdlanartunut angalatínavêrdlutik sujulerssortitik Gûtip oĸausianik oĸa-
-lugtut nâlásagait tugsiúniardlugitdlo; tugsiússinerit inûvdluarĸussineritdlo naggasiutigineĸartut.

[1]soraerase ĸatángutigîgsutut asaĸatigîgitse. [2]puioĸinase ig-
-dlusisitsissásagavse, taimailivdlutik ilaisa íngilit igdlusisítarmatigik 1 Môr. 18,3.
sianiginagit. [3]ĸilerssorsimassut erĸainiarsigik ĸilerssorsimaĸati- 10,34.
-gigavsigik, nâgdliugtutdlo erĸainiarsigik nangmineĸ timeĸardluse
inûgavse. [4]nuliarîngneĸ tamane kángunáikile, nuliarîtdlo ínarfiat
minguíkile; uverssaissutdle arnaunigdlitdlo Gûtip erĸartũkumârpai.
[5]inûgitse piumatûnase pigissase nãmagalugit; nangmineĸ oĸarmat:
iperásángilavkit ĸimásanatitdlo. [6]tássa isumavdluardluta oĸarsí- Jôrs. 1,5.
-nauvugut: Nâlagkap ikiormanga ersísángilanga; inuit súsagãnga? tugs. 118,6.
[7]sujulerssortise erĸainiarsigik Gûtip oĸausianik ilivsínut o-
-ĸalugtut; inûnerata naggatâ misigssordlugo ugperssusiatigut ma-
-ligsigik. [8]Jîsuse Kristuse igpagssardlo uvdlumilo nâgssâungit-
-sumigdlo táunauvoĸ. [9]ajoĸersûtinut nalingínarnut avdlanartunut

angalatínavêritse, iluanârnaĸingmat ũmámigut aulajaitdlivdlune
sáimáuníkut, nerissagssatigut pinane, táuko iluaĸutáungitdlat ta-
-mákuninga isumaliortunut.
10 tunissivik pigârput tuperme kivfartortut nerivfigisínáu-
-ngisât. 11 mássa nerssutit aue palasiunerup ivdlernartũmut er-
3 Môr. 4,12. -ĸútarângagit ajortuliat pivdlugit, nerssutit táukua timait ikivkar-
Mat. 27,32. -neĸararaut tangmârfiup avatâne. 12 tamána pivdlugo Jîsusísaoĸ
âniartitauvoĸ isâvfiup avatâne, inuit ivdlernarsisísagamigit aung-
-migut. 13 taimáitumik ánivigisigo tangmârfiup avatânut mitang-
-neĸarneranik erssoĸatigalugo; 14 tamâne igdloĸarfeĸángínavta nu-
-ngútugssáungitsumik, kisiáne igdloĸarfik piumârtugssaĸ tikíniar-
tugs. 50,14. -parput. 15 taimáitumik soraerata táussumûna Gûte âtsivigisigo
Hús. 14,3. tuníssutinik ĸujaniutinik, tamássa ĸardlut táussuma arĸanik á-
-ngîautigingnigtut anitainik. 16 puioĸinasile avâgingnigtásagavse
túkordlusilo, tuníssutit taimáitut Gûtip iluaringmagit.
17 sujulerssortise nâlagsigik tusartardlugitdlo, tarnise piggang-
-matigik akissásavdlutik aperĸutigineĸarpata; taimailiorsínaor-
-ĸuvdlugit tipaitsugdlutik, anersâmerĸunagitdlo, tamána iluaĸuti-
-gísángínavsiuk.
18 tugsiúniartigut. mássa isumavdluarpugut tarnivta nalúngí-
-ssusiagut ajúngitsoraluta, tamatigut agssuarnaitsutut iliorniaravta;
19 angnermigdle oĸaorĸigsârpavse taimailiorĸuvdluse, ĸilamik iliv-
-sínut utersarneĸarĸuvdlunga.
1 Tas. 5,23. 20 Gûtivdle erĸigsisaissup, táussuma savat pârssissûnerat nâ-
-lagarput Jîsuse toĸussunit anisíkâ aungmik angerutsip nâgssáu-
2 Tas. 2,17. -ngitsup pianik, 21 táussuma tamanik ajúngitsuliorsínãngorsardlise
perĸussane nãmagserĸuvdlugo, táussumalo iluarissagssane ilivsíne
Rûm. 16,27. píngortitdliuk Jîsuse-Kristusíkut; táuna nâlangnarsile nâgssáu-
-ngitdluínartumik. ãman.
22 oĸaorĸigsârpavsile, ĸatángutíka, oĸautsit máko oĸaorĸigsâ-
-rutaussut iluarĩnarniarsigik, naitsúnguamik agdlagfigigavse. 23 na-
-lujungnaersípavse ĸatángúput Timũtiuse tigussausimajungnaermat;
tikiutiâraluarpat áiparalugo takujumârpavse. 24 sujulerssortise ta-
-maisa inûvdluarĸusigik, ivdlernartutdlo tamaisa. Itâliamĩtut i-
-nûvdluarĸuvâse.
Evf. 6,24. 25 sáimáunerup najordlise tamavse. ãman.

kristumiokatigîngnut siámarsimassunut agdlagkat.

Jãkup agdlagai.

kapitale 1.

ugpertut ússernekarângamik ilalãsassut, ilisimássutsíkutdlo inorssalerângamik Gûte kínuvigísagât nakimanavêrdlutik, pisôk sûjungnaeriartorumârmat; Gûte ajortumut ússigakángitsok, nalingínardle nangminek piúmatsiminit ússernekararaissok; tunissutit tamarmik ajúngitsut Gûtimit pissartut; ajortorpagssuit tamaisa iperardlugit Gûtip okausia ilagsísagât nãmagsivdlugo tusâgínarnagulo Gûtivdlo agssuaríngisânik Gûtisiordlutik.

[1]Jãko Gûtip Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip kivfà nagguve-
-katigîngnik arkanek-mardlungnik táukuninga siámarsimassunik i-
-nûvdluarkussissok.
[2]katángutíka, tipaitsûtigĩnarsiuk, tamalânik ússernekarângavse, 1 Pît. 1,6 t.
[3]nalúngínavse ugperssuserse misilingnekarune ilalârnermut súniu- Rûm. 5,3 t.
-táusassok. [4]ilalârdlusile inersimavdluínartumik suliakásassuse,
inersimavdluínarkuvdluse ínardluerkuvdlusilo, sumik inorssarfekar-
-nase. [5]ilakaruvsile ilisimássutsíkut inorssartumik, kínuvigiliuk
Gûte tamanik tunississáinartok agpisalũssinane, tuninekarumârpok
tauva. [6]ugperdlunile kinule nakimanane; mássa nakimassup á-
-ssigâ imak magdlersok anorip aulatitâ kagfiumissârtok. [7]má-
-ssame inuk taimáitok isumakarnavêrdle Nâlagkamit sumik tigu-
-sísasoralune, [8]atausiúngitsumik isumalik táuna sakiatdlagtáinar-
-dlune ingerdlassok. [9]ûmale nikanartup akimássutse usorssit-
-sârutigiliuk, [10]pisûvdle nikanarssutse [usorssitsârutigiliuk], ivigkap
kâvekutâtut pêrumârame. [11]mássa sekinek kíssagdlune nuigame
ivigak tokulersípâ, kâvekutâlo katagpok táutorigssusialo pêrut- 1 Pît. 1,24.
-dlune; taimátaok pisôk ingerdlanermine sûjungnaeriartorumârpok. Is. 40,6 t.
[12]pivdluarpok inuk ússernekarnermine artorssángitsok; misi- 5,11.
-ligauvdluarunime niakorut inũssutaussok Nâlagkap ásassiminut 2 Tim. 4,8.
únersûtigissâ piumâramiuk. [13]ússernekarsimassumik okartokar-
-navêrdle ima: Gûtimit ússernekarpunga; mássa Gûte ajortumut 1 Kor. 10,13.
ússertínaviángilak, nangminerdlo ússigakángilak. [14]nalingínardle
ússernekararaok, nangminek piúmatsiminit kîsagângame uverivdlu-
-nilo, [15]tauvalo piúmasia pilerêrângat, ajorte píngoraraok; ajortile Rûm. 6,23.
nãmagtítarângame tokumik kingunigssissaraok.

[16]ĸatángutíka asassáka, támaĸinase. [17]tunissutit tamarmik
ajúngitsut túniússatdlo tamarmik nãmagdluartut pikánga pissarput
ĸaumassut atâtãnit avdlángorfeĸángitsumit taimaigínardluínartumit.
[18]pilerssârame erniarâtigut oĸautsíkut sagdlusuíssutaussúkut, pí-
Rûm. 8,23. -ngortitamine naorĸautaussutut perĸuvdluta.
[19]taimáitumik, ĸatángutíka asassáka, inuk nalingínaĸ tusara-
-suardlune oĸalugkumârnertuvdlune níngagkumârnertuvdlune pile,
[20]angut níngagtitdlune Gûtip iluarissânik iliortaríngingmat. [21]ta-
1 Pît.2,1. -mána pivdlugo mingungnartut sût tamaisa ajortorpagssuitdlo ipe-
-rarsigik, ĸanilârdlusilo ilagsiniarsiuk oĸausek ilivsínut íkúsima-
-ssoĸ, tarnivsínik ánagtitsigínaussoĸ. [22]oĸauserdlo nãmagsivdlugo
pigitse tusâgínarnagulo, ilivsínut sagdloĸítaĸinavuse. [23]mássa o-
-ĸausek nãmagsinago tusâgínartoĸarpat, táussuma ássigerĸajarpâ
Mat. 7,26. angut kĩnaminik inûserissaminik tarrarssũkut ĸimerdlûissoĸ. [24]má-
-ssa ĸimerdlôrsimavdlune autdlararaoĸ ĸanoĸ-íssutsilo ernĩnaĸ
puiordlugo. [25]inatsisinutdle nãmagdluartunut kivfaujungnaersitsí-
-ssutaussunut soraerane itsuartoĸ tusartauvoĸ puiutúngitsoĸ su-
-liagssardlo nãmagsivdlugo; táuna ĸanoĸ-iliornermine pivdluaru-
-mârpoĸ. [26]ardlarse isumaĸarune Gûtisiortûsoralune orĸilo nâ-
-lagkersornago, ũmánile sagdloĸítardlugo, Gûtisiornera tauva piú-
-ngitsũsavoĸ. [27]Gûtisiornek Gûtip atâtap minguitsûtitâ agssuarí-
-ngisâlo tássa imáitoĸ: iliarssuit uvigdlarneritdlo takusartardlugit
nâgdliungnerâne, silarssuarmiunutdlo ínardlugtínavêrsârdlune.

kapitalit 2.

kristumiut inungnik nakerissarsiúsángitsut. inatsisit ardláinâtigutdlũnît nâgkiútoĸ ta-
-marssuisigut pitdlagagssautísimásangmat; ugpernek sulianik ilaĸángíkune taimáinermine
toĸungásassoĸ, sôrdlo Aaperât Râggalo ugpernerínarmit pinatik
suliamíkútaoĸ iluartûtitaussut.

[1] ĸatángutíka, Nâlagkamut Jîsuse-Kristusimut nâlangnangârtu-
-mut ugpertuse, inungnik nakerissarsioĸinase; [2]mássa katisimavfiv-
-sínut isertoĸarpat kûltimik agssangmiulingmik, ĸaugdlorigsunik
atissalingmik, ãmalo isertoĸarpat pîtsumik ipertûnik atissalingmik,
[3]táunalo ĸaugdlorigsunik atissalik issigiguvsiuk oĸarfigalugulo: û-
-mâ, maunga ingíniánguarit, pîtsordlo oĸarfigiguvsiuk: ivdlit tássane
unigit samungalũnît tungmarfingma sanianut ingitdlutit, [4]nakimá-
-sángínerpise tauva ilivsíne naligĩngisitsisimasoralusc isumalugtu-
-mik? [5]ata, ĸatángutíka asassáka, Gûtip ĸinersimángínerpai si-
1 Kor. 1,27 t. -lame matumane pîtsut ugperníkut pisûssut, nâlagauvfingmik asa-

-ssiminut únersùtigissaminik kingornússissugssat? [6]ilivsile pîtsoĸ
narrunartíparse; pisût ukũngínerpat ilivsínut nâlagauniáinartut er-
-ĸartũssivingnutdlo pisítáinardluse? [7]ateĸ usornartoĸ ilivsínut
taggisigititaĸ ĸaĸajaríngínerpât. [8]nãmagsiguvsiuk tauva inatsi-
-sit akimanertât agdlagkat maligdlugit imáitoĸ: tugdlit iligtut 3 Môr. 19,18.
asásavat, iluartumik písause; [9]inungnigdle nakerissarsioruvse, a- Mat. 22,39.
-jortulísause, inatsisitigutdlo nalunarungnáisause pinerdlugtuse.
[10]mássa nalingínaĸ inatsisit tamaisa maleruarsimagaluardlugit ar-
-dláinâtigut nâgkiúkune, tamarssuisigut pitdlagagssautísimásavoĸ;
[11]uname oĸartoĸ: arnauneĸásángilatit [angúnuneĸásángilatit], ãma 2 Môr. 20,
oĸarujoĸ: inuásángilatit: arnauneĸángíkaluardlutitdle [angúnuneĸá- 13 tt.
-ngíkaluardlutitdle] inuaruvit, pinerdlugtûsimásautit inatsisit unior-
-ĸutitdlugit. [12]taima oĸalugitse taimailioritsilo, kivfáungitsunut
inássutigineĸartutigut erĸartũneĸartugssaugavse; [13]mássa nãking-
-nigtulíngitsoĸ nãkingníngitsumik erĸartũneĸásavoĸ; nãkingnig-
-tordle usorssitsârdlune erĸartûtítaraoĸ.

[14]ĸatángutíka, ugpernerardlune oĸartoĸarpat suliaĸarnanile,
soĸutáusava? ugpernine ánássutigisínaunerpâ? [15]ĸatánguteĸa-
-ruvse angúmigdlũnît arnamigdlũnît tamaĸángitsunik uvdlormut
neĸigssanik ajorssartunik, [16]ardlavsilo oĸarfigigpagit: autdlaritse
erĸigsivdluse, kíssagsardlusilo ĸârsitdlarsarniaritse, tuninagitdlo
timaisa iluaĸutigssainik, soĸutáusava? [17]taimátaoĸ ugperneĸ
sulianik ilaĸángíkune taimáinermine toĸungásavoĸ. [18]oĸartoĸa- 2,26. Mat. 7,20.
-rumârnerpordle: ivdlit ugpernermik pigissaĸarputit, uvangalo su-
-lianik pigissaĸarpunga; ugpernerit sulianik ilaĸartínago uvavnut
nivtaruk, uvangalo ugperneĸ suliavkut ilingnut nivtásavara; [19]ivdlit
ugperputit Gùte atausiussoĸ; iluartumik pivutit; anernipiluítaoĸ 1 Kor. 8,4.
ugperput ûligdlutigdlo. [20]nalúsángilatíme, inuk isumaitsutit-â, ug-
-perneĸ sulianik ilaĸartínago sũngitsoĸ; [21]Aaperât atâtarput su- 1 Mòr. 22,9.
-liamigut iluartûtitáungínerpa Iisaĸ erne tunissivingmut pigdlia- Epr.11, 17.
-riartoramiuk? [22]takuvat suliai ugpernerup peĸatigigai, sulia-
-tigutdlo ugperneĸ nãmagtitaussoĸ, [23]erĸũputdlo agdlagkat oĸau- 1 Mòr. 15,6.
-seĸartut ima: Aaperâp Gûte ugperigamiuk iluarssuseĸartitau- Rûm. 4,3. Gal. 3,6.
-voĸ, Gûtivdlo asassânik taineĸarpoĸ. [24]takuvarse suliatigut Rûm. 3,28.
inuk iluartûtitaussoĸ ugpernerínarmitdlo pinane. [25]ãmátaoĸ Râgga
uverssartoĸ iluartûtitáungínerpa suliatigut, autdlartitat ilagsigamigit
avĸutíkutdlo avdlákut anisitdlugit? [26]mássa sôrdlo time anerne-
-ĸángíkune toĸungásassoĸ, taimátaoĸ ugperneĸ sulianik ilaĸángí- 2,17.
-kune toĸungásavoĸ.

kapitalit 3.

amerdlasûnik ajoĸersuissûniartoĸásángitsut, inuit oĸalugtitdlutik nâgkiútáinarmata orĸatik ĸunutíneĸ ajordlugit; pavánga ilisimássutigdlit ĸanoĸ ilerĸoĸararaissut.

1 ĸatángutíka, ilase ajoĸersuissûniartut amerdlángíkilit, nalú-
-ngínavse angnerussumik navsuerĸussagssaussugut; 2 mássa ta-
-mavta nâgkiútáinarpugut; oĸalugtitdlune nâgkiúnavêrsoĸarpat,
táuna inûtsimigut tamarmiúsavoĸ timine ilũngardlugo agdlât nâ-
-lagkersorsínauvdlugo. 3 ĸimugtuarssuíme kingmíssersarângavtigik
nâlarĸuvdluta, timait ilũngardlugit agdlât sangutítarâvut; 4 ata,
umiarssuítaoĸ taima agtigigaluartut anorerssuarnitdlo ingerdlati-
-taussartut aĸûtínguamik sangutítarpait, sumut aĸugtuat piuma-
-ssarângat; 5 taimátaoĸ inûp oĸâ mikissúngûgaluardlune oĸat-
-dlortoĸaoĸ; ata, ingníngûp orpît ĸanoĸ amerdlatigissut ikuat-
-dlagtítarai. 6 ãma ingneĸ-una oĸaĸ, timivta pisataisa iluaitsor-
-pagssualigtarât oĸaĸ, táussuma time ilũngardlugo mingugtítarâ
inuitdlo kinguârît ikuatdlagtitdlugit, ĸamiuitsumik ikualassorssuar-
-mit ikuatdlagtitauvdlune. 7 mássa píngortitat tamalât nerssu-
-titdlo tingmíssatdlo paormortutdlo imarmiutdlo inuit ĸunutítar-
-dlugitdlo ĸunutítarait. 8 inoĸángilardle orĸaminik ĸunutitsisí-
tugs. 140,4. -naussumik; ajortoĸ-una ĸunutitagssáungitsoĸ toĸunartuligssuaĸ.
9 táussumínga Nâlagaĸ atâtardlo pivdluarĸussarpavut, táussumí-
-ngalo inuit Gûte ássilivdlugo píngortitat perdlorĸussarpavut.
10 ĸanermit atautsimit pivdluarĸussineritdlo perdlorĸussineritdlo
anissaraut; ĸatángutíka, taimáisángilaĸ. 11 puilassoĸ pikialavfing-
-mit atautsimit anisitsissarnerpa tungusungnitsumigdlo sungarnit-
-sumigdlo? 12 ĸatángutíka, fîgeĸut ineritítaĸarsínaunerpa ûliaĸutip
paormainik, vĩneĸutdlũnît fîginik? taimátaoĸ taratsumit imeĸ tu-
-ngusungnitsoĸ pinaviángilaĸ.

13 kina ardlarse ilisimatûvdlunilo sujuneĸarpa? táussuma i-
-lerĸorigssutsimigut suliane nivtardligit ilisimatûtut piuaitdlune.
14 angnerússinerssuarmigdle saĸitsainermigdlo ũmámiugissaĸaruvse,
usorssitsârniaĸinase sagdlunasilo sagdlusuíssut uniordlugo. 15 tá-
1,17. -ssáungilaĸ ilisimássut pavánga pissoĸ, kisiáne nunap pia, inuit
piat, anernipiluit piat. 16 mássa angnerússissoĸardlutigdlo saĸit-
-sáutartoĸartut perdluliortoĸalereraut nalingínarnigdlo ajortulior-
-toĸartardlutik. 17 pavángale pissumik ilisimássutilik sujugdlermik
minguitsûvoĸ, ãmátaoĸ erĸigsisitsiniararaoĸ isumagigdlunilo oĸaut-
-seriardlunilo nagdligtuingârdlunilo ajúngitsunigdlo nãmagsissaĸa-

-ngârdlune nakerissarsiornanilo pissûssârnanilo. 18 iluarneruvdle
kingunigssai erкigsisitsissut pigssait erкigsinartumik siaruarti-
-gaussarput.

kapitalit 4.

igdligutsangnerit ínardlûtaoкissut soraerutdlugit Gûte nâlagarsiorfigísagât nikanartit-
-dlutik; únerdlûtigîngnatigdlo erкartòкatigīsángitsut, atausiungmat inatsivdlunilo er-
-кartũssissoк; inûnikíssusertik sianigalugo pigínauvfeкaratdlartitdlutik
ajúngitsuliorniásassut usorssitsârnatik.

1 sumit-uko sorssungnerit akerarîngneritdlo ilivsíne? matu-
-mánga píngínerdlutik igdligutsangnise timivse pisataine agsorũ- 1 Pît. 2,11.
-tarmata? 2 pilerissarpuse peкarnasilo; inuartarpuse angnerússi- Rûm. 7,23.
-ssardlusilo pissaкarnerdlo ajordluse; akerarîgdlusilo sorssũtar-
-puse; soкángilase кinunek ajoravse; 3 кinussarpuse súnasilo, ajor- Mat. 7,7.
-tumik кinussaravse, igdligutsangnivsíne avкalaniáinardluse. 4 u-
-korsê-â, uverssaissuse uverssartusilo, ilisimángilisiuk silap pînik
asangningnek Gûtimut akerartûtaussoк? taimaingmat silap pînik
asangnigkumáinartoк Gûtimut akerartortigitítaraoк. 5 isumaкar- Rûm. 8,8.
-pisilũnît agdlagkat asulînaк oкausekartut? anernerup uvavtíne
ineкartup sínganeк kajungerinerpâ? 6 angnerussumingme sáimáu-
-nartitsissarpoк; taimaingmat oкauseкarpoк ima: angneruniartut úss. 3,34.
Gûtip akerartorpai, nikanartítutdle sáimáutarpai. 7 Gûte tauva 1 Pît. 5,5.
nâlagarsiorfigisiuk; mamardlîssorssuardlo*) akerartorsiuk, кimása-
-vâsilo. 8 Gûtimut patdligúniaritse, táunalo ilivsínut patdligú- 1 Pît. 5,6 tt.
-savoк. agssase ipîarsigik, ajortuliartuse-â, ũmatisilo minguiar- Sagg. 1,3.
-sigik, atausiúngitsumik isumaкartuse-â. 9 erdloкingâritse alia-
-sugdlusilo кiavdlusilo; igdlarnerse aliasungníngorumârdle, tipait-
-sungnersilo nikaníngordlune. 10 Nâlagkap sâne nikanartíniaritse,
akitsisísavâsilo.

11 katángutíka, únerdlûtigîngniaкinase; katángúminik únerdlû-
-tigingnigtup katángúminigdlũnît erкartũssissup inatsisit únerdlû-
-tigai inatsisitdlo erкartũpai; inatsisitdle erкartũkugkit, inatsisit
malingnigtigísángilãtit, kisiáne erкartũssissigísavãtit. 12 atausiuvoк
inatsivdlunilo erкartũssissoк, ánagtitsigínaussoк támartitsigínauv- Rûm. 2,1.
-dlunilo; ivdlitdle kinaugavit áipat erкartũpiuk? — 14,4.

13 atale, oкartartuse-â: uvdlume aкagulũnît autdlásaugut
ikunga igdlorpagssualiardluta, tássane atautsimik ukîsavdluta niu-

*) tôrnârssuk, Diâvulo.

-veriarniardluta iluanârtíniardlutalo, [14] ilivse aĸagugssamik su-
-juneĸángitsuse; (mássale inûnerse ĸanoĸ-ípa? pujoĸ-una si-
-vikitsumik erssersínardlune áungariartortoĸ;) [15] oĸásagaluaravse:
Nâlagkap perĸugpatigut inûguvtalo, imailiordluta imailiordluta-
-lũnît piumârpugut. [16] mãnale usorssitsârpuse mersersârtardluse;
Lúk. 12,47. usorssitsârneĸ nalingínaĸ taimáitoĸ ajorpoĸ. [17] taimáitumik ajú-
-ngitsuliorneĸ nalúngitsup ajúngitsuliornanilo ajortulíssutigâ.

kapitalit 5.

pisûssut avorĸârigai peĸûtinik katerssuiniáinartut kivfartortutdlo akigssarsiagssara-
-luinik unigtitsissut; ugpertut erinitsangnavĩsassut Nâlagkap tikiuvfigssâ nagdliutser-
-dlugo, nagdligtuivdlunilo isumagssuinertoĸingmat; ugpernarsáisángitsut; nâgdliugtut
náparsimassutdlo tugsiúsagait ajortuliartutdlo utertíniardlugit támarfînit,
tarnait ánarĸuvdlugit.

[1] atale, pisûssuse-â, ĸiagitse upitdlusilo erdloĸinartut piv-
-dlugit ilivsínut nagdliúkumârtut. [2] pisũssuterse auvoĸ, ánorássa-
-silo oĸugput, [3] kûltiuterse sîlviutersilo mángertornerínáuput, má-
-ngertornerilo nalunaerutáusáput ilivsínut ingnertutdlo uvinise nu-
tugs. 21,10. -ngúsavdlugit; peĸûtinik katerssuigavse uvdlune kingugdliussune.
[4] ata, kivfartortut nunautivsínik kivdluivfigingnigtut akigssarsiag-
-ssaralue unigtíkavsigik nivdliáput, katerssuissutdlo tordlulanere
Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata siutainut pisimáput. [5] nuname
mamartortorniáinardlusilo inûvdluapilugpuse ũmatise ĸârsitdlau-
-tigssarsiordlugit sôrdlo uvdlorme pilagtuivfingme. [6] iluartoĸ pit-
-dlagagssautitdlugulo toĸúparse; akerartúngilâse.

[7] taimáitumik erinitsangnavêritse, ĸatángutíka, Nâlagkap ti-
-kiuvfigssâ nagdliutserdlugo. ata, naussorigsaissup nunap ineriti-
-tagssai akigssartût ilimagissarai, erinitsajuitdlune piârtumigdlo
1 Tas. 4,15 tt. kingorĸutsissumigdlo siagdlerfigitsîvai; [8] ilivsísaoĸ erinitsangnavê-
2 Tas. 2,1 t. -ritse, ũmatise nakússagtísigik, Nâlagkap tikiuvfigssâ ĸanigdling-
-mat. [9] anersârulugfigeĸatigîngnavêritse, ĸatángutíka, erĸartũne-
-ĸarĸunase; ata, erĸartũssissugssaĸ matup kigdlinganĩpoĸ. [10] ĸa-
-tángutíka, pruvfîtit Nâlagkap arĸagut oĸalugsimassut maligag-
-ssariniarsigik nâgdliugssusiatigut erinitsajuíssusiatigutdlo. [11] ata,
2 Pît. 1,21. ilalârtut pivdluarnerarâvut; Jûpip ilalârssusianik tusarsimavuse,
tugs. 103,8. Nâlagkavdlo sujuneritítâ ilisimavarse, nagdligtuivdlunilo isumag-
-ssuinertoĸingmat.

Mat. 5,34 tt. [12] tamanitdle pingârnerussumik, ĸatángutíka, ugpernarsainia-
— 23,16. -ĸinase, ĸilagdlũnît nunalũnît sunalũnît avdla ugpernarsautiginago;

angerutersile imáikile: âp, nâggârutersilo imáikile: nâgga, erĸar-
-tũssagssángorĸunase.
13 nâgdliugtumik ilaĸaruvse, tugsiardle; isumavdluartoĸarpat
erínersârdle. 14 ajulersumik ilaĸaruvse, ilagît utorĸaunertait ĸaer-
-ĸuligit, tugsiúsavâtdlo ûliamik tanitdlugo Nâlagkap arĸagut.
15 ugpertuvdlo tugsiutâgut náparsimassoĸ ánásavoĸ, Nâlagkavdlo
makitísavâ; ajortuliaĸaraluarunilo isumákêrfiginéĸásavoĸ. 16 tá-
-martarnivsínik ángîarfigeĸatigîgitse tugsiutdlusilo, katsorsarne-
-ĸarĸuvdluse; iluartup ĸínutâ kimigtoĸaoĸ ilungersorune. 17 Elia Juán. 9,31.
inûvoĸ uvavtitut misigissaĸartartoĸ, tugsiardlunilo tugsiutigâ siag- 1 kung. 18,1. Lúk. 4,25.
-dlerĸunago, nunalo siagdlíngilâ ukiut pingasut ĸáumatitdlo ar-
-finigdlit. 18 ãmalo tugsiarpoĸ, ĸilangmitdlo sialuit túniúneĸarput,
nunavdlo ineritítagssane naulersípai.
19 ĸatángutíka, sagdlusuíssut sanerĸutdlugo támarsimassumik Mat. 18,15.
ilaĸaruvse, ardlavsilo utertíkuniuk, 20 táuna ilisimásavoĸ, ajortuliar-
-tumik ingerdlavigissânit támarfianit utertitsissup tarneĸ toĸumit 1 Pît. 4,8.
ánagtíkumârâ ajorterpagssuitdlo matôrdlugit.

Pîtrusip agdlagai sujugdlît.

kapitale 1.

erĸigsiserĸussissoĸ; Gûte únersiutigissagssautíkâ, erniorĸigsingmatik inûnermik ne-
-riugissaĸartitdlutik Kristusip makínera pivdlugo; nauk ússernartutigut tamalâtigut
ugperssusiat misiligaussartoĸ, ĸímagtásassut ánangnigssaĸ sujunerissartik piartor-
-dlugo; tamána anernerup ivdlernartup pruvfîtitigut sujuligtûtigalugo mãnákut îvang-
-kîliúkut nalunaerutigigâ ugpertunut; taimáitumik ivdlernartoĸ ĸaerĸussissertik ma-
-ligdlugo ivdlernarsiartúsassut, ĸatángutigîgsutut asaĸatigîsavdlutik perĸusersuitsumik.

1 Pîtruse Jîsusip Kristusip apustilia [agdlagtoĸ] Puntusime
Galãsiamilo Kapatũkiamilo Aasiamilo Bitîniamilo nunasissunut
siámarsimassunut, 2 Gûtip atâtap sujornagut ilisarigamigit, aner-
-níkut ivdlernarsardlugit ĸinigainut nâlagtigiumavdlugit serparti-
-gagssángordlugitdlo Jîsusip Kristusip auanik. sáimáuneĸangârdlu-
-silo erĸigsisíneĸangâritse.
3 únersiutiginéĸardle Gûte, nâlagkavta Jîsusip Kristusip a- Evf. 1,3. Tít. 3,5. 7.

-tâtâ, nãkingningnerssuarmigut erniorĸigsíkamisigut inûnermik ne-
-riugissaĸartitdluta Jîsusip Kristusip toĸussunit makínera pivdlu-
-go, 4 kingornússagssaĸarĸuvdluta aserujuitsumik minguitsumigdlo
nungujuitsumigdlo, ilivsínut ĸilangme torĸorsimassumik, 5 Gûtip
píssauneragut ugperneĸ píssutigalugo serniginekaravse ánangnig-
Rûm. 8,18. -ssamut uvdlugssane kingugdlerne sarĸúmersugssamut. 6 tamána
Jāk. 1,2 f. pivdlugo ĸĩmagtaritse, nauk mãnákut ússernartutigut tamalâtigut
aliasutsiartíneĸartaraluartuse pissariaĸarângat, 7 ugperssusivse mi-
-siligáussusia akisunerungârtoĸ kûltimit nungujassumit ingníkut
misiligaussaraluartumit nersornautigineĸarĸuvdlugo nâlangnautigi-
-neĸarĸuvdlugulo atarĸinautigineĸarĸuvdlugulo Jîsusip Kristusip
sarĸúmerfigssâne; 8 táuna issigíngíkaluardlugo asagigse, takúngí-
-kaluardlugo mãna ugperfigigigse ĸĩmagtardlusilo tipaitsungnermik
taigssáungitsumik usornangârtumik, 9 ugperníkut sujunerissarse
piartordlugo tarnit ánangnigssât. 10 ánangnigssaĸ tamána pruvfîtit
sáimáuneĸarnigssavsínik sujuligtûtigingnigtut sujunersiutigalugulo
kigdlisiutigât, 11 kigdlisiuigamik ĸaĸugo nagdliútugssaĸ ĸanoĸ-ili-
-ssugssardlũnît Kristusip anernerata ilumiugissamik pigâ, Kri-
-stusip ániarnigssai kingornalo nâlangnarsinigssâ sujumut nalu-
-naerutigigamigit. 12 nalunaerfigineĸarpúme ingmingnut pinatik u-
-vagutdle pivdluta kivfartûtigigitik ilivsínut mãnákut oĸautigissau-
-ssut, îvangkîliumik oĸalugfigingmase anerníkut ivdlernartúkut ĸi-
-langmit autdlartitákut, tamáko íngilit itsuarumagaluarait.

13 taimáitumik isumavsigut ĸiterusersimavdluse putumatsaili-
-niardlusilo neriûtigivdluínarsiuk sáimáuneĸ Jîsusip Kristusip sar-
-ĸúmerfigssâne pissagssarse. 14 ĸitornatut nâlagtutut pigitse, na-
Rûm. 12,2. -lussûgatdlarnivsíne igdligutsagtardluse ilerĸorigaluase ilerĸorinia-
-ĸinagit, 15 ivdlernartordle ĸaerĸussisserse maligdlugo ilivsísaoĸ
3 Mós. 19,2. ivdlernarsiartordluse saĸiuaritse; 16 taimáitumik agdlagsimavoĸ:
— 11,44. ivdlernartũsause, uvanga ivdlernartûgama. 17 táunalo inungnik na-
— 20,26.
Mat. 5,48. -kerissarsiornane tamarmik ingmíkut suliait migssiliordlugit er-
-ĸartũssissartoĸ atâtamik taivdlugo tordlorfigiguvsiuk, takornár-
-taunivsíne mianeringnigdluse saĸísause, 18 ilisimagavse ilerĸor-
-dlungnivsínit sujuaissase maligdlugit ilerĸoriligkavsínit utertitau-
-ssuse, aserujassunik sîlvimigdlũnît kûltimigdlũnît pinase, 19 kisiáne
aungmik akisûmik Kristusip savârĸatut agssuarnaitsutut ínardluit-
-sutut ítup pianik, 20 táuna silarssûp túngavilerneĸángíkatdlarne-
-rane sujúnersûtigissaussoĸ, uvdlunile kingugdlerne erssersoĸ ilivse
pivdluse, 21 píssutigalugo ugpertuse Gûtimut toĸussunit makititsi-

-ssânut nâlangnarsisitsissânut, ugpernerse neriungnersilo Gûtimut
atásangmat.
22 tarnise minguiaravsigik sagdlusuíssúmut nâlagtûvdluse ĸa-
-tángutigîgsutut asaĸatigêrĸuvdluse perĸusersuitsumik, ũmavtiv-
-sigut asaĸatigîgitse ilungersordluse, 23 erniorĸigsimassuse aseru-
-jassumit pinase aserujuitsumitdle pisimavdluse Gûtip oĸausiagut
ùmassúkut atauartúkut. 24 mássa uvinigdlit tamarmik ivigkatut Is. 40,6 ff.
íput usornautâtdlo tamarme ivigkap kâveĸutâtut; ivigkat toĸu- Jăk. 1,10 f.
-ssaraut kâveĸutaitdlo katagdlutik; 25 Nâlagkavdle oĸausia atá-
-tuínásavoĸ; tássauvordle îvangkîliúkut oĸauserissaĸ ilivsíne.

kapitalit 2.

patdligdlugo táuna, ujarak ûmassoĸ, inungnit piluarissaugaluaĸ, Gûtimile ivdlerissaĸ, ujarĸatut ûmassutut igdluliaritíniásassut tássauvdlutik ilagît ĸinigkat, palaseĸatigît, Gûtip ínugtarissagssarsiai; akimángitsune saĸivdluásassut inungne ivertitaussunut tamanut nâlagtûvdlutik, ániartitaussarâugamigdlo ilalãsassut Kristuse pivdlutik ániartítoĸ malingniardlugo.

1 iluaitsuliorneĸ tauva tamât perĸusersûnerdlo tamât per- Jăk. 1,21.
-ĸuserdlungneritdlo sínganeritdlo únerdlũssineritdlo tamaisa ipe-
-rardlugit 2 inôrdlãnguatut ímuk piviussoĸ sujuneĸautigssaĸ ka-
-jungerisiuk, ineríkiartûtigerĸuvdlusiuk ánagtugssángordluse, 3 mi-
-sigisimagaluaravsiuk Nâlagaĸ avâgingnigtoĸ. 4 patdligdlugo táuna, tugs. 34,9.
ujarak ûmassoĸ, inungnit piluarissaugaluaĸ, Gûtimile ĸinigaĸ iv- Evf. 2,20.
-dlerissaĸ, 5 ilivsísaoĸ nangmineĸ ujarĸatut ûmassutut igdluliari-
-tíniaritse, igdluliaĸ anernerup pia, palaseĸatigîgdluse ivdlernartut,
pigdlĩsavdluse tunissutinik anernerup pînik Gûtimut ilagsiuminar- Rûm. 12,1.
-tunik Jîsuse Kristuse pivdlugo; 6 taimaingmat agdlagkat oĸau- Is. 28,16.
-seĸarput imáitumik: takuvat, Sîunimîtípara ujarak teĸerĸugssaĸ Rûm. 9,33.
autdlarniutigssaĸ ĸinigaĸ ivdlerissaĸ, táussumúngalo ugpertoĸ pa-
-katsisíneĸásángilaĸ. 7 ilivse tauva ugpertuse atarĸinarsíssutig-
-ssarârse; nâlagserîtsunutdle ujarak táuna igdluliortut piluarissât tugs. 118,22.
autdlarniutigssángordlunilo teĸerĸugssángordlunilo ujaraulerpoĸ, Mat. 21,42.
ujarak nâgkiuvfigssaĸ, ĸaersoĸ mamiatsautigssaĸ, 8 táukua oĸaut- Is. 8,14.
-simut nâlagserîtdlutik nâgkiútarput, taimailissugssauganingme.
9 ilivsile tássauvuse ilagît ĸinigkat, palaseĸatigît kúngiuvfiussut, 2 Môr. 19,6.
inuiait ivdlernartut, ínugtarissagssarsiat, únersiutigísavdlugit táu-
-ssuma ajúngingârutai, ĸaerĸungmase târtumit ĸaumassumut tu-
-pingnartumut piminut; 10 sujornagut ínugtarineĸángíkatdlartuse Hús. 2,25. Rûm. 9,25.

Gûtip mãna ínugtarâse, nagdligtorneĸángíkatdlartuse mãna nag-
-dligtorneĸarpuse.
11 asanartuse ukorsê, oĸaorĸigsârpavse nunasissutut takornar-
Jāk. 4,1. -taussututdlo ítuse uvingnup pileríssusê asilererĸuvdlusigik, tar-
Rûm. 7,23. -nimut akerartormata. 12 saĸivdluaritse akimángitsune, oĸautig-
3,16. -ssuarângase pinerdlugtûnerardluse ajúngitsuliortarnise takorĸuv-
3,2. -dlugit tamákulo pivdlugit Gûte únersiutigerĸuvdlugo takusarne-
-ĸarfigssame.
Rûm. 13,1 tt. 13 taimáitumik inungne ivertitaussunut tamanut nâlagtûgitse
Nâlagaĸ pivdlugo, kúngiussumutdlũnît angnerssûssumut, 14 nâlagau-
-ssunutdlũnît táussuma autdlartitainut pinerdlugtut pitdlásavdlugit,
ajúngitsuliortutdle nersorneĸarĸuvdlugit; 15 tássaungmat Gûtip
perĸussâ, ajúngitsuliortitdluse inuit sianîtsut oĸausigssaerutísagise
Gal. 5,13. sujuneĸángínerâne, 16 kivfaujungnaeravse, kivfaujungnaerssusersile
patsisiginavêrdlugo iluaitsuliornermut, Gûtivdle kivfaisut pigitse.
17 tamaisa atarĸisigik, ĸatángutigît asasigik, Gûte mianerisiuk,
Evf. 6,5. kúnge atarĸisiuk. 18 kivfaussut nâlagkamingnut nâlagtûgilit mia-
Kul. 3,22. -nerssortáinardlutik, ajúngitsunut piuaitsunutdlo pigínarnatik, ta-
-lornartunutdle agdlât. 19 mássa sáimáunarsísáput nâgdliungnar-
-tunik nãmagingnigtartut Gûtip nalúngíssusia píssutigalugo, iluá-
-ngitsumik ániartitaussarângamik. 20 suvdlusime nersornarsísavise,
ajortuliorsimavdlusilo isangneĸartitdlusilo ilalâruvse? kisiáne ajú-
-ngitsuliorsimavdlusilo ániartitdlusilo ilalâruvse sáimáunarsiumâr-
3,18. -puse Gûtime. 21 taimáitugssauvdlusime ĸaerĸusimavuse, Kristuse
4,1. Juán. 13,15. ániarmingmat pivdluta maligagssaĸartitdluta, tumisiorĸuvdlusiuk;
22 táuna ajortulíngilaĸ sagdloĸítáumigdlũnît ĸanermiugissaĸángisái-
Is. 53,9. -nardlune, 23 táuna oĸagaugame oĸarníngilaĸ, ániarame sujôrasârí-
Is. 53,4 tt. -ngilaĸ, erĸartũssivdluartumutdle perĸuvoĸ; 24 táussuma nangmi-
Kul. 1,22. -neĸ ajortivut timimigut ĸangátáupai ĸissungmut, ajortaerúsima-
-ssugut iluartumik inûlerĸuvdluta; táussuma ikê ajorungnaeruti-
-gâse. 25 mássa savatut támalersutut íkaluaravse, mãna sâgtitau-
5,2. -vuse tarnivsínik pârssissûssumut misigssuissûssumutdlo.

kapitalit 3.

arnaussut uvimingnut nâlagtûvdlutik ássugkersúsassut inûtsimik issertugkamik ũmatip pianik, angutitaisalo silalingmik inôĸatigísagait; ugpertut tamarmik ĸatángutigîngniardlutik ilagîgdluarniásassut iluartumik; iluarneĸ pivdlugo nâgdliugkaluarunik ánilãsángitsut ilerasûtigissaĸarnavêrsârdlutik, Kristuse iluartûvdlune iluaitsut pivdlugit ániarmat anernernutdlo parnaerússivingmĩtunut oĸalũssiartordlune, kuíssutdlo ánagfigigamíko Gûtimut ilerasungnavêrutigssamik piniarfiussoĸ Kristusip makínera píssutigalugo.

1 taimátaoĸ arnaussut uvimingnut nâlagtûgilit, oĸautsimut Evf. 5,22.
nâlagserîtsut oĸausiúngitsúkut arnat saĸivdluarnerisigut ilatârine- Kul. 3,18.
-ĸarĸuvdlugit 2 takussarângase pîtaiuitsumik saĸissuse miane-
-ringnigdluse. 3 ássugkersordlit ĸâgínarmikut pinatik, nutsat ĸipi- 1 Tim. 2,9 t.
-ssaliarinagit kûltilersornatigdlo ánorâringniarnertunatigdlûnît, 4 i-
-nûtsimigdle issertugkamik ũmatip pianik, anernerup piuaitsup Evf. 3,16.
malungnarnavêrsârtup pianik aserujuitsumik, Gûtip pingârti-
-tânik. 5 mássa taima itsaĸ arnat ivdlernartut Gûtimut neriugtut
ássugkersorput uvimingnut nâlagtûvdlutik, 6 sôrdlo Sârĸap Aape-
-rât nâlagkâ nâlagkamik taivdlugo, táussumalo ĸitornarâse ajú- 1 Môr. 18,12.
-ngitsuliortuse ánilârnartumigdlo ersigissaĸarnase. 7 taimátaoĸ Evf. 5,25.
angutaussut arnat inôĸatigilisigik silalingmik ĸajagssũtariaĸarne- 1 Kor. 7,3.
-russutut ilivdlugit, atarĸilisigigdlo inûnermik sáimáunermik ki-
-ngornússeĸataussutut ilivdlugit, tugsiartarnise akornuserĸunagit.

8 pingârnerussâtdle tássa: tamavse isumaĸatigĩsassuse ilag-
-seĸatigîgdlusilo ĸatángutigîngniardlusilo nagdligtuivdlusilo nika-
-nartitdlusilo, 9 ajortordlo akileĸinasiuk ajortoĸatânik oĸauser- Rûm. 12,17.
-dlugfigeĸatigîngnavêrdlusilo; kisiánile pivdluarĸussissardluse pi-
-gitse, ilisimagavse pivdluarĸussineĸ kingornússarísavdlugo ĸaer-
-ĸuneĸartuse. 10 mássa inûnigssamik kajumigtup uvdlugssatdlo tugs. 34,
ajúngitsut takujumavdlugit orĸe pitsailísavâ ajortumêrĸunago, ĸar- 12-16.
-dlunilo perĸuserdlugtumik oĸalorĸunagit, 11 ajortoĸ nigordlugo a-
-júngitsuliordle, erĸigsinigssaĸ norĸáissutigalugulo ujardliuk; 12 má- Epr. 12,14.
-ssa Nâlagkap issai sangmíput iluartunut siutailo ĸinussarnerinut,
ajortuliortunutdle kĩnerpoĸ Nâlagaĸ.

13 kinaunerpalo ilivsínik ínardliortitsísassoĸ ajúngitsumik ma-
-lingnigtûgângavse? 14 kisiáne nâgdliugkaluaruvse iluarneĸ pivdlugo, 2,20.
pivdluásause. táukuale ersiornerânik ersiornavêritse ánilâĸinasilo; 4,14.
15 Nâlagardle Gûtiussoĸ ivdlernartísiuk ũmativsigut, igdlersûtigssa- Is. 8,12 t.
-ĸartuínarniardluse nalingínarnut ilivsínik navsuerĸussissunut ne-
-riûtigissaĸ ilivsínĩtoĸ pivdlugo, kisiáne piuaitdluse mianeringnig-

2,12. 15. 19. -dlusilo, [16]ilerasûtigissaĸarnavêrsârdluse, Kristusime saĸivdluar-
-nivsínik ínardlîssut pakatsisíneĸarĸuvdlugit oĸautigssuarângase
pinerdlugtûnerardluse. [17]mássa Gûtip perĸussâgut nâgdliugtoĸa-
2,21. -rângat, ajúngitsuliortut iluanârnerussaraut ajortuliortunit. [18]má-
4,1. -ssalo Kristuse atausiardlune ániarpoĸ ajortivut píssutigalugit,
1 Tim. 3,16. iluartoĸ iluaitsut pivdlugit, Gûtimut savssartíkumagamisigut to-
Evf. 4,9. -ĸutaugaluardlune uviníkut, ũmartitauvdlunile anerníkut; [19]táussu-
-mûnátaoĸ anernernut parnaerússivingmĩtunut oĸalũssiartorpoĸ,
Mat. 24,37 tt. [20]nâlagserîtsunut ivna Gûtip kamajuerdlune nautsorssormagit Nûa
1 Môr. 7,13. inûgatdlartitdlugo, umiarssuaĸ sananeĸartitdlugo, inuit ĸavsínguit
(tamássa arfineĸ-pingasut) ánagfigissât ulerssuákut; [21]akerdlialo
mãna ánagfigigigput kuíssut, timimut evĸiarfiúngitsoĸ, Gûtimutdle
ilerasungnavêrutigssamik piniarfiussoĸ*), Jîsusip Kristusip makínera
Evf. 1,20. píssutigalugo. [22]táuna ĸilaliarsimavdlune Gûtip talerpiata tungâ-
Epr. 12,2. -nĩpoĸ íngilitdlo nâlagkersuissutdlo píssauneritdlo nâlagtigalugit.

kapitalit 4.

Kristusip isumâta taimaeĸatânik sákulersorniásassut inuit igdligutsangnerinik písaer-
-dlutik; sût tamarmik naggatigssât ĸagdlilermat, tugsiartardlutigdlo asaĸatigîsassut
ilungersordlutik, kivfartôĸatigîsavdlutigdlo Gûtip sáimáussissarnerinik tamalânik pilig-
-taussutut ajúngitsutut ilivdlutik; ingmingnut pisimassoĸ misilingneĸautigssaĸ uivssũ-
-míssutigísángíkât, Kristusile peĸatigigamíko ániarnerisigut, tipaitsúsassut tarnitigdlo
Gûtimut perĸúsavdlugit ajúngitsuliordlutik.

3,18. [1]Kristuse tauva uviníkut ániarmat pivdluta, ilivsísaoĸ isu-
2,21. 24. Rûm. 6,6 t. -mâta taimaeĸatânik sákulersorniaritse (mássa uviníkut ániartoĸ
ajortulísaeraraoĸ), [2]kingorna uviniliusimatitdluse inuit igdligut-
-sangnerinik písaerdluse Gûtip perĸussânik inûniarĸuvdluse. [3]má-
-ssa nãmagpoĸ, sujornagut akimángitsut piumassât nãmagsisima-
-gavtigo, kángunartuliornerit igdligutsangneritdlo vĩnisorpatdlâr-
-neritdlo nerivatdlârneritdlo imerpatdlârneritdlo Gûtipilugsiorne-
-ritdlo ilerĸugssáungitsut inûseralugit, [4]táukua ĸaĸajardlerdlutik
uivssũmíssutigâse, ingiatdlúsaeravsigik taimatut maratdluliardlu-
-tigdlusôĸ ĸugsalaitsuliortut; [5]navsuersugssáuputdle pigínãngor-
-sarêrsumut inûssut toĸusimassutdlo erĸartũsavdlugit. [6]tamá-
3,19. -name pivdlugo îvangkîlio toĸusimassunútaoĸ oĸalûtigineĸarpoĸ,
erĸartũneĸarĸuvdlugit uviníkut inûssutut, inôrĸuvdlugitdle aner-
-níkut Gûtisut.

*) imalũnît: timimut evĸiautigssáungitsoĸ, tarnivtale nalúngíssusiagut ilu-
-môrdluta angeruseĸarfigissarput Gûtimut,

7 sûtdle tamarmik naggatigssât ĸagdlilerpoĸ. taimáitumik Jāk. 5,8.
silaĸardlusilo putumatsailivdlusilo tugsiartaritse. 8 tamanitdle
angnerussumik asaĸatigîgitse ilungersordluse, asangningnerup ajor- Jāk. 5,20.
-terpagssuit matũsangmagit. 9 igdlusisitsissaĸatigîgitse oĸalorujung- ûss. 10,12. Epr. 13,2.
-nase; 10 nungutdluse sáimáunermik tunineĸarssuserse migssilior- Fil. 2,14.
-dlugo ilivsínut kivfartúgitse Gûtip sáimáussissarnerinik tamalânik
piligtaussutut ajúngitsutut ilivdluse. 11 oĸalugtoĸarângat Gûtip Rûm. 12,6.
oĸausiatut pile, kivfartũssissoĸarângat nakûvdlune pile Gûtip na-
-kússagtitsinera migssiliordlugo, Gûte nâlangnarserĸuvdlugo ta- Kul. 3,17.
-matigut Jîsuse Kristuse pivdlugo, táussuma nâlangnarssuserdlo 5,11.
píssaunerdlo pigai nâgssáungitdluínartumik; ãman.
12 asanartuse ukorsê, uivssũmíssutigeĸinasiuk ilivsínut ikua-
-lanertut pisimassoĸ misilingneĸautigssaĸ, sôrdlo uivssũminartumik
pineĸartuse, 13 Kristusile peĸatigigavsiuk ániarnerisigut tipaitsu- Rûm. 8,17.
-gitse, nâlangnarssusiata sarĸúmerfigssânísaoĸ tipaitsorĸuvdluse 2 Kor. 1,7.
ĸĩmagtardluse. 14 Kristusip arĸa pivdlugo mitautigineĸaruvse piv- 3,14.
-dluásause, anernerup nâlangnarsisitsissup Gûtivdlo anernerata Mat. 5,10.
unigfigingmase; táukunane ĸaĸajarissaugaluardlune ilivsíne nâlang- 2,20.
-nartitauvoĸ. 15 ilarsime ániartíneĸarune, inuarsimanane tigdligsi-
-mananilũnît pinerdlugsimananilũnît sugíngisaminutdlũnît nâlagau-
-niarsimanane pile; 16 kristumiusimavdlunile pineĸarune kángusú-
-ngíkile, Gûtile nâlangnartíkiliuk taimáinermine. 17 mássa nâper-
-tornarsivoĸ erĸartũssinigssaĸ Gûtip ínugtainit autdlarnísassoĸ;
uvavtínitdle perĸãsagpat, ĸanoĸ-ítumik naggateĸásanerpat Gûtip
îvangkîliuanut nâlagserîtsut? 18 iluartordlo ánarĸarpat, iluaitsoĸ ûss. 11,31.
ajortuliartoĸ sumut písava? 19 taimáitumigtaoĸ Gûtip perĸussânik 3,17.
nâgdliugtut táussumúnga píngortitsissumut ilumôrtumut tarnitik
perĸúsavait ajúngitsuliordlutik.

kapitalit 5.

ilagît utorĸaunertaisa tasíssersordlugitdlo pârivdluásagait kajumigdlutik; inûsugtut utor-ĸaunerit nâlagdlugit nikanartínermik ássûserniásassut; akerartorterssuartik lîuvertut uiánissârtutut pissartoĸ agssortúsagât ugperníkut aulajangerdlutik; Silvânuse nagsit-dlugo mákunínga agdlagfigigine, inûvdluarĸussissutdlo nalunaerdlugit erĸigserĸussivdlune nâssissoĸ.

1 utorĸaunertase oĸaorĸigsârpáka uvanga utorĸauneĸatau-
-ssunga Kristusivdlo ániarnerinik nalunaiaissûvdlunga peĸatau-
-ssugssauvdlungalo nâlangnarsinigssamik sarĸúmersitagssamik: 2 i-
-livsínĩtut Gûtip savautai tasíssersorsigik, misigssuissûvdluse er- ap.sul. 20,28.

-dlorĸúneĸarnase kajumigdlusile, igtôrnartumik akigssarsiniarnase
Tít. 1,7. 11. pilerivdlusile, [3]nâlagauniartututdlũnît pinase pârissagssanut, ma-
-ligagssángordlusile savautainut; [4]pârssissûnerdle ersserpat, pi-
-ssariumârparse niaĸorut aserujuitsoĸ nâlangnautaussoĸ.
Evf. 5,21. [5]ãmalo ilivse inûsugtuse, utorĸaunerit nâlagsigik, tamavsime
úss. 3,34. nâlaĸatigîgdluse ilivsínut nikanartínermik ássûseritse, angneru-
Jãk. 4,6. -niartut Gûtip akerartormagit, nikanartítutdle sáimáutardlugit.
[6]taimáitumik nikanartíniaritse Gûtip agssai píssarssuit atanger-
-dlugit, táussumúnga akitsiserĸuvdluse taimailivfigssame, [7]isuma-
tugs. 55,23. -nerdlûtisilo tamaisa táussumúnga isumagerĸusigik, isumagssor-
-mase.
[8]putumatsailivdlusilo erĸumagitse, akerartorterse mamardlî-
-ssorssuaĸ*) lîuvertut uiánissârtutut angalassarmat îssagssarsior-
Jãk. 4,7. -dlune. [9]táuna agssortorsiuk ugperníkut aulajangerdluse, ilisi-
-magavsigik silarssuarme ĸatángutigissase taimaeĸatigîgsunik nâg-
-dliugtitaussartut. [10]Gûtivdle sáimaussorssûp nâgdliugkatdlat-
-siartugut ĸaerĸugamisigut ingmine nâlangnarserĸuvdluta nâgssáu-
-ngitsumik Kristuse-Jîsusíkut, táussuma nangmineĸ pigínãngor-
Epr. 13,21. -sásavdlusilo aulajangersitdlusilo píssagtitdlusilo túngavilersúsa-
-vâse. [11]táussuma nâlangnarssuseĸ píssaunerdlo pigiligit nâg-
4,11. -ssáungitdluínartumik; ãman.
[12]Silvânuse ĸatánguterput ilumôrtoĸ, mássa taimáisorâra,
nagsitdlugo amerdlángitsunik agdlagfigâvse oĸaorĸigsârivdlunga na-
-lunaiaivdlungalo tássaussoĸ ilumut Gûtip sáimáunera átavigi-
-ssarse. [13]Bâpalimĩtut ĸinigaĸataussut inûvdluarĸuvâse, Mákor-
Rûm. 16,16. -sivdlo ernersiama. [14]kuningmik asangnigtumik inûvdluarĸoĸa-
2 Kor. 13,12. -tigîgitse.
erĸigsigitse tamavse Kristuse-Jîsusimĩtuse.

*) tôrnârssuk, Diâvulo.

Pîtrusip agdlagaisa áipait.

kapitale 1.

ugpeĸatigiligkane erĸigsingârĸugai Gûtimik Nâlagkamigdlo Jîsusimik ilisarssiníkut; ugperssusertik iluartumik súniutísagât ĸinigáussusertigdlo aulajangersásavdlugo ilu-ngersordlutik; toĸunigsse ĸanigdliartortoĸ nalúngínamiuk narĸigssorai Nâlagkap pí-ssaunerata sarĸúmerneratalo ugpernarssusiánik, ĸáĸame ivdlernartume inornangâr-ssusianik issigingnârtitaugame aulajaitdlivdlugo pruvfîtit oĸausiat sianigivdluarniagagssaussoĸ.

1 Sîmût Pîtruse Jîsusip Kristusip kivfâ apustilialo [agdlag- ap.sul. 15,14.
-toĸ] uvavtitut ĸujanartumik ugperssuseĸalersitanut Gûtivta ánáu-
-ssissup Jîsusip Kristusip iluarssusiagut. 2 sáimáunarsingârdlu- 1 Pît. 1,2. Jût. 2.
-silo erĸigsingâritse Gûtimik nâlagkavtínigdlo Jîsusimik ilisar- 2,20.
-ssiníkut. 3,18.
3 táussuma Gûtiussup píssarssûp tamanik inũssutigssanigdlo
mianeringníssutigssanigdlo tuningmatigut ĸaerĸussissivtínik ilisar-
-ssiníkut ĸaerĸugamisigut nâlangnarssutsimigut ajúngingârssutsi-
-migutdlo, 4 (táukunatigut tunineĸarpugut únersûtinik angnernik
ĸujanartunik, táuko pigalugit Gûte peĸatigilerĸuvdlusiuk ĸanoĸ-
íssusiagut, aserornartut silarssûp pê pileritsangnartut nigoruvsigik):
5 tamáname ilungersûtigingârdlugo ugperssutsivsigut ilerĸorigsiar-
-torniaritse, ilerĸorigdlusilo ilisarssiartorniaritse, 6 ilisarssivdlusilo
igdligutsangnavêrsâritse, igdligutsangnavêrdlusilo nikatdlujuigitse,
nikatdlujuitdlusilo Gûtimik mianeringningniaritse, 7 Gûtimigdlo mia-
-neringnigdluse ĸatángutise asaniarsigik, ĸatángutisilo asavdlugit
tamanik asangningniaritse. 8 mássa taimailissarniaruvse pingârdlu-
-silo, eĸiagtarnaviásángilase pilugsínarnaviásanasilo nâlagkavtínik
Jîsuse-Kristusimik ilisarssinivsigut. 9 mássale taimailiorneĸ ajortoĸ
tagpîpoĸ seĸúngerdlune ajortuliarigaluaminik pîaivfigineĸarssutse
isumákêrdlugo. 10 taimaingmat, ĸatángutíka, angnerussumik ilu-
-ngersorniaritse ĸaerĸusimássuserse ĸinigáussusersilo aulajanger-
-sardlugit; taimailivdlusime nâgkiúnaviásángilase. 11 taimame iser-
-figssarsisíneĸangârumârpuse nâlagkavta ánáussissivta Jîsusip Kri-
-stusip nâlagauvfianut nâgssáungitsumut.
12 tamána pivdlugo píngitsôrnanga erĸaisíniartáinásavavse ta- Jût. 5.
-mákuninga, nauk ilisimagaluarise sagdlusuíssutdlo uvavtínĩtoĸ au-

-lajangerfigigaluardlugo. [13]iluarsorigavkume erĸaisitsissarnermik
3,1. ekêrsarniardluse matumínga najugaĸaratdlartitdlunga, [14]nalúngí-
-nama najugarísaerasuásagiga, sôrdlútaoĸ nâlagkavta Jîsusip Kri-
Juán. 21,19. -stusip nalujungnaersíkânga. [15]ilungersordlungalo piniarumârpu-
-nga, tamáko pivdlugit erĸaimássutigssaĸartuínarĸuvdluse peĸa-
-rungnaeruma agdlât. [16]uvagúme nalunaerfigigavse nâlagkavta
Jîsusip Kristusip píssauneranik sarĸúmerneranigdlo, oĸalugtua-
-palât erĸumîtsuliat maligdlugit píngilagut, kisiáne inornangârssu-
-sianik issigingnârtûtitauvdluta pivugut. [17]mássa Gûtip atâtap
atarĸinartitdlugulo nâlangnartípâ, táussumúnga nâlangnangârtor-
Mat. 3,17. -ssuarmit pingmat nipe imáitoĸ: tássa ernera asanartoĸ, nuána-
— 17,5. -rissara. [18]nipilo tamána uvagut tusarparput ĸilangmit pissoĸ,
— 17,1. káĸame ivdlernartume ilagigavtigo. [19]pruvfîtitdlo oĸausiat aula-
-jaitdlivarput; iluartumigdlo piumârpuse, tamána sianiginiaruvsiuk
nanerûtitut ititdlugo târtume ĸaumassutut, uvdloĸ ĸaulerserdlugo
ĸausiutdlo ũmativsíne nuilerserdlugo, [20]mána pingârdlugo nalúngí-
-navsiuk, agdlagkanĩtoĸ pruvfîtip oĸauserissâ ingminik navsuiau-
-tigssaĸarnaviángitsoĸ. [21]mássa inûp piumassâgut pruvfîtip oĸau-
-serissâ píngisáinarpoĸ, anerneruvdle ivdlernartup pisingmatik o-
-ĸalugput Gûtip ínugtai ivdlernartut.

kapitalit 2.

ajoĸersuissôrĸusersut ajortorssuit tikiúkumârtut ingmingnutdlo ĸavsêrssuarnutdlo maligtigissagssamingnut aserûtigssiordlutik.

Mat. 24,4. [1]inuitdle ãma pruvfîtiorĸusersunik ilaĸarput, sôrdlo ilivsí-
-saoĸ ajoĸersuissôrĸusersunik ilaĸarumârtuse, táukua aggiúsavait
ingmíkôrniaĸatigît aserornartut Nâlagardlo pisissertik miserrati-
Jût. 4. -gísavdlugo, ingmingnut pinasuartumik aserûtigssiordlutik. [2]kángu-
-nartuliornerisigutdlo ĸavsêrssuit malísavait sagdlusuíssut avĸuti-
-gissagssaĸ ĸaĸajarineĸalersitdlugo. [3]piumatûvdlutigdlo oĸautsi-
-nik sagdloĸítainiutinik iluaĸutigssarsivfiginiásavâse ĸangale erĸar-
2,9. -tũssagssángorêrdlutik, aserûtigssâtdlo pinasáingilaĸ. [4]Gûtivme
Jût. 6. íngilit ajortuliorsimassut assagtûtíngínamigit, unerivfingmutdle a-
-jagtordlugit kalivnerssuarnutdlo târnerssûp pînut pisitdlugit er-
-ĸartûtivfigssamut torĸugagssángordlugit, [5]silamiutdlo sujugdlît
3,6. assagtûtíngínamigit, Nûale iluarnermik oĸalũssissoĸ arfineĸ-pi-
1 Pît. 3,20. -ngatsiutdlugo aniguisíkamiuk, ulerssuaĸ silamiunut iluaitsunut
1 Mòr. 7. 1 Mòr. 19. nagdliutíkamiuk, [6]igdlorpagssuagdlitdlo Sùtuma Gumôralo piunê-

-ruterĸugamigit arssáinángordlugit, anusíngorsautigssángordlugit Jût. 7.
kingornisigut iluaitsuliorumârtunut, 7 Lútilo iluartoĸ ánagtíkamiuk,
kángunartuliornerit sorĸusaitsut ilerĸorissait ínardlûtigingmagit
8 (mássa nunaĸatigigatdlaramigit iluartup táussuma tarnimigut i-
-luartúkut iluaitsuliornere takussane tusagkanilo uvdlut tamaisa
erdloĸíssutigĩnarpai): 9 [taimailissarame] Nâlagkap mianeringnig-
-tine últssernartumit ánáuneĸ nalúsángilai, iluaitsutdle uvdlormut
erĸartûtivfigssamut torĸorumârpai pitdlarĸuvdlugit, 10 pingârdlu-
-gitdle uvinik maligdlugo ingerdlassut mingungnartut igdligutsaut- Jût. 8.
-dlugit nâlagaussutdlo asigínardlugit. saperútaitdlutik tatitûgamik
nâlangnartut ĸaĸajarissarpait ûlingnatik, 11 uvfa íngilit naküssut-
-síkut píssáussutsíkutdlo angerĸingisa táuko ĸaĸajardliutaussumik Jût. 9.
erĸartûtíngíkait Nâlagkap sâne. 12 táukuale nalussamingnik ĸa-
-ĸajardlersut, ûmassutut sujuneĸángitsutut itdlutik nâjassutut pi- Jût. 10.
-niagagssáinauvdlutik aserugagssáinauvdlutigdlo erniussutut, aseror-
-simássutsimíkut aserugáusáput 13 iluaitsuliortutut akigssarsísavdlu-
-tik; uvdlut tamaisa inûvdluáinarneĸ igdligutsangnartûtípât; ínar-
-dloĸutauvdlutigdlo agssuarnartorssũput; inûvdluarniáinarput sag-
-dloĸítaivdlutik nereĸatigissarângamise; 14 isseĸarput uverssaivfig- Jût. 12.
-ssarsiuínartunik ajortuliornermutdlo uveritsagdluínalersunik; tar-
-nit aulajangersimángitsut misigíngitsôrtíniarpait; piumatûner-
-mut pímaussumik ũmateĸarput; perdlorĸussagssángordlutik inũ-
-put; 15 avĸut nardlussoĸ ĸimagdlugo támarsimáput Bîliamip
Bîorip ernerata avĸutâ avĸutigilerdlugo; táussuma iluaitsulior- 4 Môr. 22.
-nermut akigssarsiaĸ nuánarigaluarpâ, 16 inerterneĸarpordle piner-
-dlungnialerame; nerssutip nangmagtartup oĸajuitsup inugtut niv-
-dlilerdlune pruvfîte sianîtsuliortailivâ. 17 táukua puilassutut
imeĸángitsutut íput putsututdlo anorâsuap ingerdlatitaisut, târtup Jût. 13.
târnerssuanik najugagssaĸartitauvdlutik nâgssáungitsumik. 18 mássa
piúngitsunik orĸartuvdlutik támarsimassunit nigorĸámersut misi- Jût. 16.
-gíngitsôrtítarpait kángunartuliortitdlugit uviningmut igdligutsang-
-nartunik, 19 kivfaujungnaernigssamik neriorssordlugit nangmineĸ
kivfaugaluardlutik aserornartunut; mássa artorssartoĸ artorssar-
-titsissâta kivfarissarâ. 20 mássame Nâlagkamik ánáussissumik 1,2.
Jîsuse-Kristusimik ilisarssiníkut silamiut mingungnartuinit nigor- 3,18.
-simassut kingumut ilerĸorilerdlugit artorssarunik, kingornagut Mat. 12,45.
ajunârnerusimásáput sujornagúmit; 21 mássa iluarnermut avĸut ili- Lúk. 12,47 t.
-simagaluardlugo inássut ivdlernartoĸ ingmingnut pisitaĸ alara-
-míko, iluanârneorĸajaĸaut ilisimángíkaluaruníko. 22 táukunúnga

úss. 26,11. erkũpok sagdlúngitsumik ússatigissak imáitok: kingmip meriagke
kingumut sâgtarâ, imáitordlo: pûluke ipîarsimassok agtakorssuit
maratdluinut [sâgtaraok].

kapitalit 3.

mákunínga agdlagfigigine Nâlagkap tikiúnigssâ kularerkunago; uvdlugssâ nagdliúkumârtok tigdligtutut únuarsiortutut, silarssuardlo mána ikuatdlagdlune nungúkumârtok, tauvalo ilimanarsísassut únersûtigissat kilagssak nutâk nunagssardlo nutâk iluarssusekarfigssak; ilungersorniásassut Nâlagkamut ínardluitsûterkuvdlutik agssuarnaerkuvdlutigdlo tikiuvfigssâne, kamajuíssusialo ánagfigssautísagât, sôrdlo Paulusísaok agdlagkamine okausekartok, kimutdlo támartínavêrsârdlutik Jîsuse ilisimajartordlugulo sáimáunekarfigiartúsagât.

[1]tássa, asassáka, áipagssânik agdlagfigerîlerpavse, agdlagkáka
1,13. ekêrsautiginiardlugit erkaisitsissardlunga kaumassumĩtutut isuma-
Jût. 17. -karkuvdluse, [2]erkaerkuvdlusigik pruvfîtit ivdlernartut sujuligtûti-
-gissait uvagutdlo Nâlagkap ánáussissup apustilîsa inássuterput;
1,20. [3]mána pingârdlugo nalúsángilarse, uvdlugssane kingugdlerne tikiú-
Jût. 18. -kumârtut mítatigdlîvdlutik mitagdlersut igdligutsangnitik malig-
-dlugit ingerdlassut okardlutigdlo ima: [4]tikiúnigssânik únersût
suva? mássa sujuaissat sinigpârmatale, píngortitat pilerkârneránit
sût tamarmik taimaigínarput. [5]máname arajutsissûssârpât, Gûtip
okausiagut itsarssuak kilak píngorsimassok nunalo imermit imí-
-kutdlo pilersok, [6]taimaingmatdlo silarssuak taimane ítok imer-
1 Môr. 7,21. -mik karssúnekardlune aserorpok. [7]kilagdle nunalo mãnákut
ítut táussuma okausiagut uníngagatdlartitáuput, ikuatdlagtugssauv-
-dlutik torkorsimassut uvdlok erkartûtivfigssak inuitdlo iluaitsut
Jût. 15. aserorfigssât nagdliutserdlugo. [8]atauserdle arajutsinavêrsiuk, asa-
tugs. 90,4. -ssáka, imáitok: uvdlok atausek Nâlagkame ukiutut tûsintiligtut
ípok ukiutdlo tûsintigdlit uvdlortut atautsisut. [9]Nâlagkap ú-
-nersûtigissane mutdlutíngilâ, sôrdlo kavsît mutdlússisorigât, ka-
-majuitdlunile pivâtigut támarsimassokarkussíngíname, tamaisale
1 Tim. 2,4. avdlamik isumatârkuvdlugit.
1 Tás. 5,2. [10]Nâlagkavdle uvdlugssâ nagdliúkumârpok tigdligtutut únuar-
-siortutut, nagdliugpatdlo kilak perpalugtorssuarmik nungúkumâr-
-pok, píngorkârtutdlo ikuatdlagdlutik augkumârput, nunalo peku-
-tailo ikivkarumârput. [11]tamákua tamarmik taima nungúkumâr-
-mata, kanok íniásavise tauva? ivdlernartumik ilerkokardluse
mianeringnigdlusilo písause, [12]Gûtip uvdlugssâta nagdliuvfigssâ
ilimagalugo kilanâralugulo, kilagssuak tauva ikumavdlune augku-

-mârmat, píngorĸârtutdlo ikuatdlagdlutik ũkumârmata. [13]úner- Is. 65,17.
-sorfigingmatigutdle ilimagissaĸarpugut ĸilagssamik nutâmik nu- - 66,22.
-nagssamigdlo nutâmik iluarssuseĸarfigssamik. sarĸ. 21,1.
[14]taimáitumik, asassáka, tamákunínga ilimagissaĸaravse, ilu-
-ngersorniaritse táussumúnga nâperĸuvdluse ínardluitsuse agssuar-
-naitsusilo erĸigsivdluse, [15]nâlagkavtalo kamajuíssusia ánagfigssau-
-tísiuk, sôrdlútaoĸ Paulusip ĸatángutivta asanartup ilisimássut- Rûm. 2,4.
-simik tunineĸarssutse migssiliordlugo agdlagfigigâse, [16]taimatut-
-dlo [oĸauseĸardlune] agdlagkamine tamane tamáko oĸautigissa-
-rângamigit, pâsineĸ ajornartunik ilaĸartut, ilíniarsimángitsut aula-
-jangersimángitsutdlo mumitait agdlagsimassoĸataitdlo táputdlugit
nangmineĸ aserûtigssamingnik. [17]ilivse tauva, asassáka, taimailiu- Jût. 20.
-mârtumik nalorniungnaeravse, misigssoritse sorĸusaitsut támar-
-tarnerisigut ilagerĸunasigik aulajangísaerĸunasilo; [18]nâlagarputdle 2,20.
ánáussisserput Jîsuse Kristuse ilisimajartordlugulo sáimáuneĸar- Jût. 25.
-figiartorsiuk. táuna nâlangnarsile mãnalo nâgssáungitsumigdlo. 1 Pît. 5,11.
ãman.

Juánasip
agdlagai sujugdlît.

kapitale 1.

pilerĸârneránit ítoĸ oĸautsip inũssutaussup pia takussane tusagkanilo nalunaiáissuti-gigine ilageĸatigerĸuvdlune ugpertunut, atâtaĸ erneralo Jîsuse ilageĸatigigamigit; Gûte ĸaumassûssoĸ, táussumíngalo ilageĸatigingnigtut ĸaumassume saĸísassut ajortitik ángiginagit, tauva ernerata auata tamanik ajortaiásagai.

[1]pilerĸârneránit ítoĸ, tusagarput, issivtínik takussarput, ki- 2,13.
-merdlûgarput agssavtínigdlo savtigarput, oĸautsip inũssutaussup
pia — [2]mássa inũssut ersserpoĸ, uvagutdlo takuvdlugulo nalu- Juán. 1,14.
-naiáissutigalugulo ilivsínut oĸalûtigârput inũssut nâgssáungitsoĸ,
atâtamĩtoĸ uvavtínutdlo ersserssoĸ — [3]takussarput tusagar- Juán. 1,1. 2.
-putdlo tamána ilivsínut oĸalûtigârput, ilivsínútaoĸ ilageĸatiger-
-ĸuvdluta; uvagutdle atâtaĸ erneralo Jîsuse Kristuse ilageĸati-
-gâvut. [4]tamatumíngalo ilivsínut agdlagpugut tipaitsugssuserse Juán. 16,24.
nãmagterĸuvdlugo. — 15,11. 2 Juán. 12.

2,25. [5]tamássalo oκáussut táussumánga tusagarput ilivsínutdlo
3,11. oκalûtigissarput: Gûte κaumassûssoκ, táussumanilo târtoκángit-
-dluínartoκ. [6]ilageκatigalugo oκaraluaruvta târtumilo saκivdluta,
tauva sagdlúsaugut, sagdlusuíssutdlo tauva ilerκorísángilarput.
Evf. 5,8. [7]κaumassumile saκiguvta, sôrdlo táuna κaumassumĩtoκ, tauva ila-
Epr. 9,14. -geκatigĩsaugut, erneratalo Jîsusip Kristusip auata tamanik ajor-
-taiásavâtigut. [8]ajorteκarata oκaraluaruvta, tauva ingmivtínik
támartísaugut, sagdlusuíssutdlo tauva iluvtínĩsángilaκ. [9]ajorti-
1 Tas. 5,24. -vutdle ángigíngíkuvtigik, tauva ilûmôrdlunilo iluartûvoκ, ajortiv-
-tínik isumákêrfigísavdluta, iluaitsunigdlo tamanik pîaivfigísavdluta.
2,14. [10]ajortulisimanata oκaraluaruvta, tauva sagdlutûtísavarput, oκau-
Juán. 5,38. -sialo tauva iluvtínĩsangilaκ.

kapitalit 2.

Jîsuse atâtamĩtoκ ajortigdlit igdlersortigigât; táussumínga ilisaringnigtut inássutai maleruásagait κatángutitik asavdlugit; utorκaussutdlo inûsugtutdlo agdlagfigigine silarssuardlũnît nungujartortoκ pîlũnît asanavèrκuvdlugit, Gûtip perκussânik maling-nigtoκ kisime nâgssáungitsumik atásangmat; Kristusip akerartortâ aggermat, ake-rartortailo κavsîulermata, ivdlernartûssumit taníneκarnertik piginardlugo pilerκârne-ranit tusagkatik ilumingnĩtuartísagait Kristusimĩtuarκuvdlutik pakatsisarneκarκunatigdlo tikiuvfigssâne.

[1]κitornánguáka, tamatumínga ilivsínut agdlagpunga ajortu-
Juán. 14,16. -liarκunase; ajortuliartoκaraluarpatdle, tauva igdlersorterput atâ-
-tamĩpoκ, tássa Jîsuse Kristuse iluartûssoκ táuna. [2]táunalo
Juán. 11,51 t. ajortivta matôrneκautigât, uvaguínáungitsutdle, silarssuarmiut ta-
Juán. 15,10. -mardluínarmik [ajortaisa]. [3]inássutailo maleruaruvtigik tássánga
nalujungnáisaugut ilisarigigput. [4]ilisaralugo oκartoκ, inássutailo
4,20. maleruarnagit pissoκ, táuna sagdlutûvoκ, sagdlusuíssutdlo ilumiu-
-gíngilâ táussuma. [5]oκausianigdle maleruaissoκarpat, táussumane
4,12. Gùtip asangningnera ilumut nãmagtísimásavoκ. tássánga nalu-
Juán. 13,35. -jungnáisaugut táussumanĩtugut. [6]táussumanĩtuardlune oκartoκ
— 14,21 tt.
— 13,15. taimatut saκísavoκ sôrdlo táuna saκissoκ.
2 Juán. 5 t. [7]κatángutíka, inássúmik nutâmik agdlagfigíngilavse, inássú-
Mat. 5,43. -migdle pisorκamik pilerκârneranit pigissavsínik agdlagfigâvse.
inássut pisoκaκ tássa oκauseκ pilerκârneranit tusagarse. [8]ãma
Juán. 13,34. inássúmik nutâmik agdlagfigâvse, táussumanilo ilivsínilo ilumôr-
-tûssumik; târtoκ nungujartormat, κaumassordlo piviussoκ akisu-
-gutilermat. [9]κaumassumĩtdlune oκartoκ κatángúnilo ûmig-
4,20. -ssordlugo, táuna sule târtumĩpoκ. [10]κatángúminik asangnigtoκ

ĸaumassumītuarpoĸ, mamiatsáumigdlo táussumanītoĸángilaĸ. [11]ĸa- 3,14.
-tángúminigdle ûmigssuissoĸ târtumīpoĸ, târtumilo saĸivoĸ, inger- Juán. 12,35.
-dlavinilo naluvâ, târtup tagpîtdlisingmane.
[12]kitornánguáka, agdlagfigâvse ajortivsínik isumákêrfigineĸa-
-ravse táussuma arĸa píssutigalugo. [13]atâtaussuse ukorsê,
agdlagfigâvse pilerĸârneránit ítoĸ ilisarigavsiuk. inûsugtuse u- 1,1.
-korsê, agdlagfigâvse ajortoĸ artorssartíkavsiuk. merdlertûssuse 5,18.
ukorsê, agdlagfigâvse atâtaĸ ilisarigavsiuk. [14]atâtaussuse u-
-korsê, agdlagfigigivse pilerĸârneránit ítoĸ ilisarigavsiuk. inûsug-
-tuse ukorsê, agdlagfigigivse nakûgavse, Gûtivdlo oĸausia iliv- 1,10.
-sínîtuarmat, ajortordlo artorssartíkavsiuk. [15]silarssuardlũnît si-
-larssûp pîlũnît asanavêrsigik. silarssuarmik asangnigtoĸ atâtap Jãk. 4,4.
asangningneranik ilumiugissaĸángilaĸ. [16]mássa silarssuarmītut
tamarmik, uviningmut pilerinartut issinutdlo pilerinartut usorssit-
-sâpilungneritdlo inûnerup matuma pê, atâtamit píngitdlat, silar-
-ssuarmitdle. [17]silarssuardlo nungujartorpoĸ, pilerinartuilo ilá-
-ngutdlutik; Gûtivdle perĸussânik malingnigtoĸ nâgssáungitsumik
atásavoĸ.
[18]kitornánguáka, nalunaerĸútap akúnera kingugdleĸ tamássa;
sôrdlulo tusartuse Kristusip akerartortâ aggersoĸ, mãnalo Kri- 4,3. 2,22.
-stusip akerartortai ĸavsîulerput; tássánga nalujungnáisaugut na- 2 Juán. 7.
-lunaerĸútap akúnera kingugdleĸ tássaussoĸ. [19]uvavtínit táuko 1 Pît. 4,7.
autdlartûgaluarput, kisiánile ilagíngilavut; mássa ilagigaluaruvtigik ap.sul. 20,30.
najortuínarĸajaĸâtigut; tássa malungnarserĸuvdlugit iláinait ilagi- 1 Kor. 11,19.
-givut. [20]ilivsile taníneĸarpuse ivdlernartûssumit, tamaisalo ili- 2,27.
-simavase. [21]agdlagfigíngíkivse sagdlusuíssut nalugavsiuk, kisiáne
ilisimagavsiuk, sagdlunermigdlo sagdlusuíssúmit pissoĸángingmat.
[22]kina sagdlutûva, unáungigpat Jîsusimik Kristusiúngíneraissoĸ? 4,3.
tássauvoĸ Kristusip akerartortâ, atâtamigdlo ernermigdlo táukũ- 2 Juán. 7. 2 Pît. 2,1.
-ngíneraissoĸ. [23]ernermik táunáungíneraissup atâtardlũnît pigí-
-ngilâ; ernermik ángîautigingnigtup atâtaĸ ilángutdlugo pigâ.
[24]taimáitumik pilerĸârneranit tusagkase iluvsínîtuardlit. pilerĸâr- 2 Juán. 9.
-neranit tusagkase iluvsínîtuarpata, tauva ilivsísaoĸ ernermilo atâ- Juán. 5,25. — 15,23.
-tamilo ítuarumârpuse. [25]tamássalo únersût uvavtínut únersûti- 1,5.
-gissâ: inûneĸ nâgssáungitsoĸ. 5,11.
[26]tamatumínga agdlagfigâvse ilivsínik támartitsissut pivdlugit.
[27]táussumángalo taníneĸarnerse ilivsínîtuarpoĸ, kimutdlo ajoĸer- 2,20.
-sortariaĸángilase; sôrdlule taníneĸarnivse tamatuma tamanik a-

Juán. 14,26. -joĸersorâse, ilumôrdlunilo sagdlunerunanilo, ĸanordlo ajoĸerso-
-râse, taima táussumanītuaritse.
4,17. [28]mãnalo, ĸitornánguáka, táussumanītuaritse, sujôrarĸunata
Evf. 3,12. ersserpat, táussumángalo pakatsisarneĸarĸunata tikiuvfigssâne.
3,7. 9. [29]iluartûssoĸ ilisimaguvsiuk, mánátaoĸ ilisarísavarse: iluarnermik
ilerĸulik táussumánga erniungmat.

kapitalit 3.

Gûtip ĸitornainik taineĸásassut nalunarungnaerĸutait.

[1]ata atâtap asangârmatigut, Gûtip ĸitornainik taineĸásagavta.
Juán. 17,25. taimáitumik silap inuisa ilisaríngilâtigut, táuna ilisaríngínamíko.
[2]asanartuse-â, mãnákut Gûtip ĸitornarâtigut, sulilo erssí-
Kul. 3,4. -ngilaĸ ĸanoĸ ilísassugut; imáitordle nalúngilarput: ersserpat á-
-ssigiumârigput, ĸanoĸ-íssusiagut issigiumâravtigo. [3]nalingínardlo
tamatumínga táussumánga neriugtoĸ minguersarpoĸ, sôrdlo táuna
minguitsûssoĸ. [4]ajortimik ilerĸulik inatsisáinermigtaoĸ ilerĸu-
5,17. -liuvoĸ, ajortilo tássa inatsisáineĸ. [5]ilisimavarsile erssersoĸ a-
1 Pît. 2,24. 22. -jortivut erssúsavdlugit, ajorteĸángilardlo táuna. [6]táussumanī-
2,3. -tuartoĸ ajortuliaráingilaĸ; ajortuliartup takúngisáinardlugulo ili-
3 Juán. 11. -saríngisáinarpâ.
[7]ĸitornánguáka, kimutdlūnīt támartitínavêritse. iluarnermik
ilerĸulik iluartûvoĸ, sôrdlo táuna iluartûssoĸ. [8]ajortimik iler-
Juán. 8,44. -ĸulik mamardlîssorssuarmit*) pivoĸ, mamardlîssorssuaĸ piler-
-ĸârnerminit ajortuliarmat. tamána pivdlugo Gûtip ernera er-
-sserpoĸ, mamardlîssorssûp suliai piunêrutísagamigit. [9]Gûtimit
5,18. 1. erniussoĸ ajortimik ilerĸuliúngilaĸ, kingunigssiâ táussumanītuar-
-mat; ajortuliarsínáungilardlo, Gûtimit erniugame. [10]tássánga
nalunarungnaeraraut Gûtip ĸitornai mamardlîssorssûvdlo ĸitornai.
Juán. 8,47. iluarnermik ilerĸuliúngitsoĸ Gûtimit píngilaĸ, ĸatángúminigdlo
1,5. asangníngitsoĸ. [11]tássauvorme oĸáussut pilerĸârneranit tusagarse:
2,7. 25. asaĸatigīsassugut. [12]taima pinata sôrdlo Kaine ajortumit pissoĸ
1 Môr. 4,8. nugkilo toĸúkâ. sunalo pivdlugo toĸúnerpâ? tássa suliane ajor-
-mata, nugkamile suliai iluarmata.
Juán. 15,18 t. [13]tupigusoĸinase, ĸatángutíka, silap inuisa ûmigssorpase.
Juán. 5,24. [14]toĸumit inûnermut nûgsimassugut ilisimavugut, ĸatángutivut
2,10 t. asagavtigik. ĸatángúminik asangníngitsoĸ toĸumītuarpoĸ. [15]na-

*) tôrnârssungmit, Diâvulumit.

-lingínaĸ ĸatángúminik ûmigssuissoĸ inuartûvoĸ, ilisimavusilo Mat. 5,21 t.
inuartup inũssut nâgssáungitsoĸ ingmine pigiuásángíkâ. 16 ma- Juán. 5,38.
-tumánga nalujungnaerparput asangningneĸ: inũssutse iperarmago
pivdluta; uvagútaordlo inũssuserput iperásavarput ĸatángutivut Juán. 15,12 t.
pivdlugit. 17 silavdle matuma pînik pigdlup ĸatángúne ajorssartoĸ Jāk. 2,15, t.
takugaluardlugo ũmáne táussumúnga matuguniuk, ĸanorme tauva
ilivdlune Gûtip asangningnera ilumigut pigiuásavâ?

18 ĸitornánguáka, oĸausînarnigdlũnît oĸáinarmigdlũnît asang-
-neĸinata, sulissarnivtigutdle ilumôrdlutalo pisa. 19 tamatumánga
nalujungnáisaugut sagdlusuíssúmit pissugut, tauvalo ũmativut táu-
-ssuma sâne tugpatdlersarsínauvavut; 20 tássa ũmativta pitdla-
-gagssautíkaluarpatigut, Gûte tauva ũmativtínit angnerungmat
sûtdlo tamaisa ilisimavdlugit.

21 asanartuse-â, ũmativta pitdlagagssautíngigpatigut Gûtimut 2,28.
sujôrásángilagut; 22 sunalo ĸínutigissarângavtigo táussumánga pí- 4,17.
-savarput, inássutai maleruaravtigik iluarissânigdlo iliortardluta. 5,14. Mat. 21,22.
23 tássauvordlo inássutâ: ernerata Jîsusip Kristusip arĸa ugper- Juán. 9,31.
-figísagigput asaĸatigîgdlutalo inássut uvavtínut túniússâ malig- 3,11.
-dlugo. 24 inássutainigdlo maleruaissoĸ táussumanītuarpoĸ táu- 4,13.
-nalo ingminītuartitdlugo. matumángalo nalujungnáisavarput uvav- Rûm. 8,9.
-tínītuartoĸ: anernermit táussuma uvavtínut túniússânit. 2 Kor. 1,22.

kapitalit 4.

anernermik sagdlusuíssutaussumik anernermigdlo támartitsissumik nalujungnaerutigi-
-ssagssat; asangningnerup píssusia imáitoĸ: Gûte asássutauvdlune asarĸârmatik,
ĸitornáisaoĸ táussumínga asangnigdlutik asaĸatigîngniásassut.

1 asanartuse-â, anernerit nalingínait ugpereĸinasigik, kisiáne
anernerit misiligsigik, Gûtimit pisimanersut; pruvfîtiorĸusersut 2 Juán. 7.
amerdlaĸingmata silarssuarmut autdlartut. 2 matumánga nalu- 2 Pît. 2,1.
-jungnáisavarse Gûtip anernera: anerneĸ nalingínaĸ Jîsuse-Kri- 4,15.
-stusimik uvinikut tikiútumik ángîautigingnigtoĸ Gûtimit pivoĸ;
3 anernerdlo nalingínaĸ Jîsuse-Kristusimik uvinikut tikiútumik
ángîautigingníngitsoĸ Gûtimit píngilaĸ. tássauvordlo Kristusip
akerartortâta anernera, tikiúkumârtoĸ tusagarse, mássalo silar- 2,22.
-ssuarmîlerêrpoĸ.

4 ĸitornánguáka, ilivse Gûtimit pivuse, ivkunúngalo ajugau- 2,13.
-vuse, ilivsínītoĸ angnerungmat silarssuarmītumit. 5 táuko silar- Juán. 3,31.
-ssuarmit píput silarssuarmitdlo pissunik oĸalugtardlutik, silar- — 15,19.

-ssûvdlo inuisa tusararait. 6 uvagut Gûtimit pivugut; Gûtimik
Juán. 8,47. ilisarssissup tusararâtigut; Gûtimit píngitsup tusartaríngilâtigut.
tássánga nalujungnáisavavut anerneĸ sagdlusuíssutaussoĸ aner-
-nerdlo támartitsissoĸ.
3,11. 7 asanartuse-â, asaĸatigîngniarta, asangningneĸ Gûtimit ping-
5,1. -mat; asangnigtordlo nalingínaĸ Gûtimit erniusimavoĸ Gûti-
4,16. -lo ilisaralugo. 8 asangníngitsup Gûte ilisaríngilâ; Gûte asá-
Rûm. 5,8. -ssutaungmat. 9 matumûna Gûtip asangnigssusia uvavtíne er-
Juán. 3,16. -sserpoĸ: ernitue Gûtip silarssuarmut autdlartingmago táussu-
-mûna inôrĸuvdluta. 10 tamássa asangningnerup píssusia: uvagut
4,19. Gûte asagavtigo píngilaĸ, kisiáne táussuma asangmatigut, ernilo
2,2. autdlartingmago ajortivta matôrneĸautigssânik.
3,16. 11 asanartuse-â, Gûtip taima asangmatigut uvagútaoĸ asaĸa-
1,18. -tigîngniásaugut. 12 Gûtimik takungnigtoĸángisáinarpoĸ. asaĸa-
2,5. -tigîgkuvta Gûte uvavtínĩtuásavoĸ, asangningneralo tauva iluvtíne
nãmagtísimásavoĸ. 13 matumánga nalujungnáisaugut táussumanĩ-
-tuartugut, táunalo uvavtínĩtuardlune: anernerme ilânik tuning-
1,1. -matigut. 14 uvagut issigingnigtûvugut nalunaiaivdlutalo, atâtap
4,2. erneĸ autdlartíkâ silamiut ánáussissigssât. 15 nalingínaup Jîsuse
5,1. ángîautigiguniuk Gûtip ernerigâ, táussumane Gûte ítuarpoĸ, táu-
3,24. -nalo Gûtimĩtuardlune. 16 ilisarârputdlo ugperalugulo asássut Gû-
Juán. 6,69. -tip uvavtíne pigissâ. Gûte asássutauvoĸ, taimáitumik asássú-
4,8. -mĩtuartoĸ Gûtimĩtuarpoĸ, Gûtilo táussumanĩtuardlune.
4,12. 17 tamatumûna asangningneĸ uvavtíne nãmagtísimavoĸ, sujô-
2,28. -rarĸunata uvdlugssame erĸartûtivfigssame, táussumatut íkavta
3,21. silame matumane. 18 asangningneĸ ersinermik ilaĸángilaĸ, kisiáne
asangningnerup nãmagtítup ersineĸ anisítarâ, ersineĸ ániartitau-
-nermik ilaĸarmat; ersissordle asangnigssutsimigut nãmagtísimá-
4,10. -ngilaĸ. 19 uvagut asavarput, asarĸârmatigut. 20 Gûte asavdlugo
oĸartoĸ, ĸatángúnile ùmigssordlugo pissoĸ, táuna sagdlutûvoĸ.
mássa ĸatángúne asángíkuniuk takussane, ĸanorme tauva ilivdlune
Gûte asásavâ takúngisane? 21 matumíngalo ináneĸarpugut táussu-
5,1. 2. -mánga: Gûtimik asangnigtup ĸatángúnisaoĸ asásagâ.

kapitalit 5.

Gûtimit erniussut tássa-uko Jîsusimik Kristusiussumik ugpertut asangnigdlutigdlo
Gûtip inássutai maleruardlugit, ugpernertigdlo silarssuarmut ajugáussutigigât; Kri-
-stusimik nalunaiaissut pingasûvdlutik atauseĸ pigât imáitoĸ: Gûtip tuningmatigut
inũssúmik nâgssáungitsumik ernerminîtitdlugo; perĸussâ nâpertordlugo ĸinussut tu-
-sarneĸarumârmata, ĸatángutertik toĸússutáungitsumik ajortulissoĸ tugsiúsagât sujò-
-ranatik; Gûtimitdle erniussut misigssordlutik ajortuliaráingitsut, sagdlusuitsoĸ ilisari-
-gamíko Jîsuse-Kristusimîtdlutik; táunalo Gûtiussoĸ inũssutauvdlunilo nâgssáungitsoĸ.

1 nalingínaĸ Jîsusimik Kristusiussumik ugpertoĸ Gûtimit er-
-niuvoĸ; nalingínauvdlo erniutitsissumik asangnigtup táussumánga 4,15.
erniussoĸ ilángutdlugo asavâ. 2 matumánga nalujungnáisaugut
Gûtip ĸitornai asagivut: Gûte asaguvtigo, inássutailo maleruaruv-
-tigik. 3 tássaungmat Gûtimik asangningneĸ, inássutai maleruaruv- 2,5.
-tigik, mássalo inássutai maleruarneĸ ajornángitdlat. 4 Gûtimit 2 Juán. 6.
erniussut nungutdlutik silarssuarmut ajugaussaraut; ugperner- Juán. 14,15. Juán. 16,33.
-putdlo tássa ajugáussut silarssuarmut ajugaussoĸ. 5 kina silar-
-ssuarmut ajugauva, unáungigpat Jîsusimik ugpertoĸ Gûtip er- 4,15.
-nerigâ?

6 tássauvoĸ imíkutdlo áukutdlo tikiútoĸ, Jîsuse Kristuse, imĩ-
-nákut pinane, kisiáne imíkutdlo áukutdlo; anernerdlo tássa nalu-
-naiaissoĸ anerneĸ nalunaerdlugo sagdlusuíssutaussoĸ. 7 pinga-
-sûngmata nalunaiaissut: anerneĸ imerdlo augdlo; 8 táukualo pinga-
-sut atauseĸ pivât. 9 inuit nalunaiautait ugperiguvtigik Gûtip nalu-
-naiautâ ugpernarnerúsavoĸ; mássalo Gûtip nalunaiautâ tássa er- Juán. 5,36.
-nerminik nalunaiautigissâ. 10 Gûtip erneranut ugpertup nalu-
-naiaut tamána ilumigut pigâ; Gûtimik ugperingníngitsup táuna
sagdlutûtípâ, Gûtip nalunaiautâ ernerminik nalunaiautigissâ ugpe-
-ríngínamiuk. 11 tássauvordlo nalunaiaut: Gûtip tuningmatigut 2,25.
inũssúmik nâgssáungitsumik, inũssutdlo tamána erneranĩpoĸ. 12 er- Juán. 3,36.
-nermik pigingnigtup inũssut pigâ; Gûtip erneranik pigingníngit- — 14,6.
-sup inũssut pigíngilâ. 13 tamákunínga agdlagfigâvse ilivse Gûtip Juán. 20,31.
ernerata arĸanut ugpertuse, ilisimarĸuvdluse inũssut nâgssáu-
-ngitsoĸ pigigigse, ugperĸuvdlusilo Gûtip ernerata arĸanut.

14 mánalo tássa táussumúnga sujôrángíssuserput: perĸussâ nâ- 3,22.
-pertordlugo sumik ĸinuguvta tusarumârâtigut. 15 sumigdlo ĸinu- Juán. 14,13.
-guvta tusarumârâtigut ilisimaguvtigo, ilisimásaugútaoĸ táussumánga
ĸínutigissavut pisimagivut. 16 nalingínaup ĸatángúne toĸússutáu-
-ngitsumik ajortulissoĸ takuguniuk ĸinugile, tauva inûnermik tuní-
-savâ; tássa toĸússutáungitsumik ajortulissut piváka. ajortulia-

-ĸarpoĸ toĸússutaussumik, tamána tugsiússíssutigerĸuvdlugo oĸá-
-ngilanga. 17 iluaitsulinerit tamarmik ajortuliáuput, ajortuliaĸar-
-pordle toĸússutáungitsumik.
3,9. 18 ilisimavugut Gûtimit erniussoĸ ajortuliaráingitsoĸ, kisiáne
Gûtimit erniussoĸ misigssoraraoĸ, ajortuvdlo agtúsángilâ. 19 ili-
4,4. -simavugut Gûtimit pissugut, silamiutdle tamarmik ajortormiúput.
20 ilisimavugutdlo Gûtip ernera tikiúsimassoĸ, sianíssuseĸartíkâti-
-gutdlo sagdlusuitsoĸ ilisarerĸuvdlutigo; sagdlusuitsumilo ípugut,
ernerane Jîsuse-Kristusime. táuna ilumut Gûtiuvoĸ inũssutauv-
-dlunilo nâgssáungitsoĸ.
1 Kor. 10,14. 21 ĸitornánguáka, Gûtipilungnut mianerssoritse. ãman.

Juánasip
agdlagaisa áipait.

Kêria ĸitornailo Gûtimut erĸigsiserĸugai sagdlusuíssutíkut asangningníkutdlo; sag-
-dlusuíssut erĸordlugo saĸingmata tipaitsûtigingârdlugit asangnigtuarsínarĸugai mi-
-sigssorĸuvdlugitdlo támartitsissunut Kristusimik uviníkut tikiútumik ángîautigingní-
-ngitsunut; tikíkumârsoralugit máko agdlagkane nâgínarai.

1 utorĸauneĸ Kêriamut ĸinigaussumut ĸitornainutdlo sagdlu-
-suíssutíkut asassavnut, uvangáináungitsuvdlo, sagdlusuíssúmik
ilisarssissut tamarmik asassainut; 2 sagdlusuíssut uvavtínĩtuartoĸ
1 Tim. 1,2. nâgssáungitsumigdlo najortigissarput píssutigalugo: 3 Gûtip atâtap
2 Tim. 1,2. Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip, atâtap ernerata, sáimautdlise nag-
Tít. 1,4. -dligtordlusilo erĸigsisitdlusilo sagdlusuíssutíkut asangningníkutdlo.
3 Juán. 4. 4 tipaitsungâĸaunga ĸitornavit ilait malugigavkit sagdlusuíssut
erĸordlugo saĸissut inássut atâtamit pigiligarput maligdlugo.
1 Juán. 2,7. 5 mãnalo ináníarpavkit, Kêria, inássúmik nutâmigdlusôĸ agdlagfigi-
-natit, pilerĸârneranitdle pigissavtínik: asaĸatigĩsassugut. 6 tá-
1 Juán. 5,3. -ssauvordlo asangningneĸ: inássutai maligdlugit saĸiguvta. tá-
-ssauvoĸ inássut pilerĸârneranit tusagarse, tamána erĸordlugo
1 Juán. 2,18 t. saĸísassuse. 7 mássa támartitsissut ĸavsîussut silarssuarmut
— 4,1 t. tikiúput, Jîsuse-Kristusimik uviníkut tikiútumik ángîautigingní-
-ngitsut. tássauvoĸ támartitsissoĸ Kristusivdlo akerartortâ.
8 misigssoritse sulíssutigissarput támarĸunatigo, tamarmiussumigdle

akilerneкarкuvdluta. [9] sanimut sâgdlune Kristusip ajoкersûtânik
aulajangiússíngitsup Gûte pigíngilâ; Kristusip ajoкersûtânik au-
-lajangiússissup atâtardlo ernerdlo pigai. [10] ajoкersũmik tamatu- 1 Juán. 2,23.
-mínga ajoкersuinane ilivsínut pissoкarpat igdlusisísángilarse ilag-
-sinagulo; [11] táussumínga ilagsissup peкatigilísangmago suliaisigut
ajortutigut.

[12] ilivsínut oкausigssaкaraluaкissunga pápiaramik кernerúmigdlo 3 Juán. 13.
oкalugfiginiángilavse, neriugpungale tikíkumârivse nangminerdlo
oкaloкatigiumârdluse, tipaitsugssuserput nãmagterкuvdlugo. [13] кa- 1 Juán. 1,4.
-tángúpit кinigaussup кitornaisa inûvdluarкuvâtit. ãman.

Juánasip
agdlagaisa pingajue.

Gâjuse perкigsôrкuvdlugulo tamatigut pivdluarкugâ tipaitsungârdlune, ilumôrssusianik tikeraussunutdle agdlât ikiuiumatússusianik nalunaiaivfiginaкarame; Diutrîvfise ila-gîngne pingârnerujumassoк ajortumik pissarmat agssuarigâ, Dimîtriusile tusâmav-dluagkane nersordlugo; Gâjuse кilamik takujumârsoralugo inûvdluarкussinerit naggasiutigînarai.

[1] utorкauneк Gâjusimut asanartumut, sagdlusuíssutíkut asa- ap.sul. 19,29.
-ssavnut. - - 20,4.
Rûm. 16,23.
[2] asanartutit-â, tamatigut pivdluarкuvavkit perкigsôrкuvdlu- 1 Kor. 1,14.
-titdlo, sôrdlo tarnit pivdluartoк, [3] tipaitsungâкaungame кatángu-
-tivut tikiungmata, ilumôrssutsit nalunaiáissutigingmássuk, кanoк
saкissutit sagdlusuíssut erкordlugo. [4] tipaitsûtigissaкángilanga 2 Juán. 4.
matumánga angnerussumik: кitornáka tusarângavkit sagdlusuíssut
erкordlugo saкissut.

[5] asanartutit-â, кatángutivut tikeraussutdlo кanoк iliorfigi-
-ssarângagkit nungutdlugit ilumôrdlutit pissarpatit; [6] táukua a-
-sangnigssutsit nalunaiáissutigât ilagîngnut; iluartumigdlo pisimá-
-sautit táuko autdlartíkugkit Gûtime ilerкorissariaкartoк nâper-
-tordlugo. [7] mássa arкa píssutigalugo autdlarsimáput sumigdlo
pigssarsinatik akimángitsunit. [8] taimáitut tauva ikiorniásavavut,
sagdlusuíssúmut sulioкatiginекarкuvdluta.

[9] ilagît agdlagfigigaluarpáka, Diutrîvfisivdle táukunane pingâr-

-neriujumassup isumagíngilâtigut. [10]taimáitumik ĸanoĸ-iliornere
erĸaiumârpáka tikiúkuma, oĸautsinik ajortunik oĸatdlisigissarma-
-tigut; tamánalo nãmaginago ĸatángutivut isumagíngiláitaoĸ, isu-
-magingnigkumassutdlo perĸúngilai ilagîngnitdlo pêrsítardlugit.
[11]asanartutit-â, ajortoĸ pinago ajúngitsoĸ maliguk. ajúngit-
1 Juán. 3,10. -suliortoĸ Gûtimit pivoĸ, ajortuliortuvdle Gûte takúngilâ. [12]Di-
-mîtriuse tamarmik nalunaiáissutigât, sagdlusuíssutip nangmineĸ
Juán. 21,24. agdlât; uvagútaordlo nalunaiaivugut, nalunaiauterputdlo ilisima-
-varse ilumôrtoĸ.
2 Juán. 12. [13]oĸausigssaĸaraluaĸaunga, kisiáne ĸernerúmik agdláumigdlo
oĸalugfiginiángilavkit. [14]neriugpungale ĸilamik takujumârivkit,
tauva nangmineĸ oĸaloĸatigîgkumârpugut. [15]erĸigsina. ikíngu-
-tivta inûvdluarĸuvâtit. ikíngutivut tamaisa ingmíkut inûvdluar-
-ĸúkit.

Jûtarsip agdlagai.

kristumiuvdlutik ivdlernarsagaussut erĸigsingârĸuvdlugit oĸaorĸigsârai ivdlernartunut ugperititaorêrsoĸ agsorûtigerĸuvdlugo misigssorĸuvdlugitdlo ilagîngnut ilaliúniarsi-massunut iluaitsorssuarnut; anusíngorsautigititaussunik itsarnitsanik ĸavsînik erĸai-síkai; apustilit sujuligtormatik uvdlugssane kingugdlerne mitagdlersoĸarumârtumik iluaitsorssuarnik, ugperníkut ineriartorteĸatigîsassut Gûtimutdlo asanartítuínardlutik inuitdlo taimaeĸatigîgsínagit; Gûte nâgkiúnavêrsitsigínaussoĸ úmersiutigalugo nâssissoĸ.

[1]Jûtarse Jîsusip Kristusip kivfâ, Jãkuvdle ĸatángutâ, [ag-
-dlagtoĸ] ĸaerĸusimassunut Gûtíkut atâtákut ivdlernarsagaussunut
Jîsuse-Kristusíkutdlo pârissaussunut. [2]nagdligtorneĸangârdluse
2 Pît. 1,2. erĸigsingârdlusilo asaneĸangâritse.
[3]asanartuse ukorsê, ilungersungârdlunga agdlagfiginialeravse
ánaĸatigîgsimássutsivtínik, agdlagfigissariaĸartípavse oĸaorĸigsâru-
-mavdluse ivdlernartunut ugperititaorêrsoĸ agsorûtigerĸuvdlusiuk.
[4]mássa ilivsínut ilaliúniarsimáput inuit ilait ĸangale erĸartũssag-
-ssángortitaorêrsut iluaitsorssûssut, Gûtivta sáimáunera kángunar-
-tuliornermut atornerdlugkamíko nâlagkersuissutuardlo Gûte nâ-
2 Pît. 2,1 tt. -lagarputdlo Jîsuse Kristuse miserratigalugit.
4 Môr. 14, [5]ilivsile erĸaisíkumavavse ilisimagaluagkavsínik, Egivtinimiut
35 tt. nunãnit Nâlagkap ínugtane aniguisíkamigit ugpíngitsortait kingu-

-mut nungutíkai; [6] íngilitdlo píssusererĸâgartik aulajangerfiginago 2 Pît. 2,4.
inigissartik ĸimangmássuk, tarrup atâne ĸilerssorsimátuínartit-
-dlugit toĸugarai uvdlugssarssuaĸ erĸartûtivfigssaĸ nagdliutser-
-dlugo; [7] sôrdlo Sûtumamiut Gumôramiutdlo erĸãnĩtutdlo igdlo- 1 Môr. 19.
-ĸarfît inue táukunatut uverssaissorssûvdlutik nalíngínarnigdlo 2 Pît. 2,6.
uvinigssiordlutik [kángunartuliorfigssamingnik] anusíngorsautigiti-
-taussut ingnermik ĸamiuitsumik pitdlarneĸardlutik, [8] taimátaoĸ
ivkua singnagtortutut itdlutik uvinigtik mingugtípât nâlagaussutdlo
asigínardlugit nâlangnartutdlo ĸaĸajaralugit. [9] Miggaitdlivdle í- Dân. 12,1.
-ngiliunerup mamardlîssorssuaĸ*) saĸitsáukamiuk Môrsasip timâ 5 Môr. 34,5. 2 Pît. 2,11.
pivdlugo, ĸaĸajardliutaussumik pineĸ saperpâ, oĸardlunile: Nâ- Sagg. 3,2.
-lagkap agpisalûtdlisit. [10] ivkuale nalussamingnik ĸaĸajardlerput,
ùmassututdle sujuneĸángitsutut itdlutik ilerĸuátut sianigissamíkut 2 Pît. 2,12.
aseroriartorput. [11] erĸanaĸ táuko Kainip avĸutâgut ingerdlagamik, 1 Môr. 4,8.
akigssarsiniardlutigdlo Bîliamisut támartíkiartoramik, Kôratutdlo 4 Môr. 22. — 16.
oĸautserîtdlutik támarsimagamik. [12] ivkua asaĸatigîngniutigssanik 2 Pît. 2,15 t.
nerissarnivsíne ínardloĸutaoĸaut igtûjuitsumik nereĸatauvdlutik, — 2,13.17.
ingmingnuínaĸ nerdlerdlutik, nuiatut nivtailaitsutut itdlutik anorit
autdlarússáitut, orpĩtut pilutaerútutut ineritítaĸángitsutut, mardlo-
-riardlutik toĸussutut mángumingnut agdlât nutsungneĸartutut,
[13] ímap maligssuisut kángugissagssaraluamingnik ĸápiortutut, uvdlo- Is. 57,20.
-ríssatut angalassutut, târtup târnerssuanik najugagssaĸartitauvdlu-
-tik nâgssáungitsumik. [14] táukule sujuligtûtigigujai Aatamimit ar-
-fineĸ-áipâta Einup, oĸarame ima: ata, aggersoĸ Nâlagaĸ ivdler- 1 Môr. 5,18.
-nartortane tûsintiligpagssuit ilagalugit, [15] tamaisa erĸartũkiartor-
-dlugit iluaitsortaitdlo tamaisa inerterdlugit iluaitsuliortarnermingne
iluaitsuliait tamaisa pivdlugit, oĸautsitdlo mamianartut tamaisa
pivdlugit, ajortuliartut sorĸusaitsut agssuarissarângáne oĸauseri-
-ssait. [16] tássa-uko oĸalorujugtorssuit atugkamingnik ajornerai-
-ssut, pileritsangnitik maligdlugit ingerdlassut, orĸartuvdlutigdlo 2 Pît. 2,18.
pissarput, inungnik nakerissarsiordlutik iluaĸutigssarsivfiginiagkatik
nersortûssârdlugit.

[17] ilivsile, asanartuse-â, nâlagkavta Jîsusip Kristusip apusti-
-lîsa sujuligtûtigissait erĸaisigik, [18] oĸarfigissarmase uvdlugssane 2 Pît. 3,2.
kingugdlerne mitagdlersoĸarumârtumik pileritsangnipilutik malig- — 2,10.
-dlugit ingerdlassunik. [19] tássa-uko avíngarúniartut, tarnimut ata-
-ssut, anernermik ilumiugissaĸángitsut. [20] ilivsile, asanartuse-â, 2 Pît. 3,17.
ineriartorteĸatigîgitse ugpernivsigut ivdlernangârtúkut, tugsiardluse

*) tôrnârssuk, Diâvulo.

anerníkut ivdlernartúkut. [21] Gûtimut asanartítuínaritse nâlagkavta
Jîsusip Kristusip nãkingningnera isumavdlûtigalugo inûnermik
nâgssáungitsumik. [22] inuitdlo taimaeкatigîgsínagit ilait nagdlig-
-torsigik, [23] ilaitdle ánagtísigik sujôrasârdlugit, ingnermit nutsug-
-dlugitdlusôк, ánorâк agdlât uvingnup mingugtitâ ûminaralugo.
Rûm. 16,25tt. [24] táussumale ilivsínik nâgkiúnavêrsitsigínaussup kĩnamilo nâ-
-langnartorssûp sânut pisitsigínaussup agssuarnaisitdluse nuáner-
1 Tim. 1,17. -sorssuarmik, [25] Gûtip kisime ilisimassorssûp, ánáussissivta, nâ-
-langnarssuseк inornarssuserdlo píssaunerdlo pigínaunerdlo pigi-
-ligit mãnalo nâgssáungitdluínartumigdlo. ãman.

sarкúmersitat Juánasimut.

kapitale 1.

máko Jîsusip Kristusip íngilimigut sarкúmersitarigai kivfaminut Juánasimut; ilagîg-
-soкatigît arfineк-mardluit Aasiamĩtut Juánasip Nâlagkamut mãnákut ítumut sujor-
-nagut ítumut tikiúkumârtumut sáimaorкuvdlugitdlo erкigsiserкugai; Patmûsimîtdlune
Nâlagkap uvdluane anernermiuvdlune takulerine nanerûserfît kûltiussut arfineк-mardluk,
akornánĩtordlo inûp erneratut ásseкartoк, uvdloríssatdlo arfineк-mardluk
talerpingmiugigai, inákânilo takussane agdlarкuvdlugit.

22,6. [1] Jîsusip Kristusip sarкúmersitai, Gûtip táussumúnga túniú-
-ssai, кilamik piumârtugssat kivfaminut takuterкuvdlugit, íngili-
-nilo autdlartitdlugo tamáko nalunaerai kivfaminut Juánasimut;
1,9. [2] táussuma nalunaiáissutigâ Gûtip oкausia, Jîsusivdlo Kristusip
6,9. nalunaiautâ, tamáko takussane. [3] pivdluarput takordlûgkerssâ-
-rutit mákua oкausînik atuaissordlo tusaissutdlo, táukunanilo ag-
22,10. -dlagsimassunik torкuissut, nagdliuvfigssât кaneкingmat.
[4] Juánase ilagîngnut arfineк-mardluinut Aasimĩtunut: sái-
-mautdlusilo erкigsisitdlise mãnákut ítup sujornagut ítup tikiú-
-kumârtup, anerneritdlo arfineк-mardluk táussuma igsiavfiata кi-
-lâgdlup sânĩtut, [5] Jîsusivdlo Kristusip nalunaiaissup ilumôrtup,
Kul. 1,18. sujugdliuvdlune toкussunit erniussup, nunap kúngîsa sujulerssor-
-tâta; táussuma asagâtigut, aungminigdlo uvfardluta ajortaiarâ-
5,10. -tigut, [6] kúngíngortitdlutalo palasíngortitdlutalo Gûtimut atâta-
2 Môr. 19,6.

-minut; táussuma pigiligit nâlangnaut píssaunerssuardlo nâgssáu- Is. 61,6.
-ngitdluínartumik. ãman.
7 ata, nuiatigut aggerpok, takujumârpâtdlo tamarmik issaisa, Dân. 7,13.
táukualo táussumínga kapississut; nunamilo nagguvekatigît tamar- Sagg. 12,
-mik kernualássutigiumârpât. âp, ãman. 8 uvanga-una a-lo u-lo, 10 tt.
21,6.
okarpok Nâlagak Gûte, mãnákut ítok sujornagut ítok tikiúku- Is. 44,6.
-mârtok, ajugakángitsok.
9 uvanga Juánase katánguterse, Jîsusip Kristusip nâgdliung- 22,8.
-neragut nâlagauvfiagutdlo nikatdlujuíssusiagutdlo pekatigissarse, 2 Tas. 3,5.
kekertame Patmûsimik atilingme ípunga Gûtip okausia píssuti-
-galugo Jîsusivdlo Kristusip nalunaiautâ píssutigalugo. 10 Nâlagkap 1,2.
uvdluane anernermiuvdlunga kingorkavnit tusalerpara niperssuak 4,1.
sôrdlo kardlortáussûp nipâ, okartok: 11 takussatit magpersagkanut
agdlákit, ilagîgsokatigîngnutdlo táukunúnga arfinek-mardluinut â- 2,1. 8.
-tíkit, Evfisumut Smernamutdlo Perramumutdlo Tiatîaramutdlo 3,1. 7. 14.
Sartisimutdlo Filatalfiamutdlo Lautikîamutdlo. 12 tauva kiviar-
-punga nipe uvavnut okalugtok takujumavdlugo, kiviaramalo ta-
-kulerpáka nanerûserfît kûltiussut arfinek-mardluk; 13 nanerûser-
-fîtdlo táukua arfinek-mardluk akornáne takuvara inûp erneratut Dân. 7,13. 9.
ássekartok, isigainut kigdlekartumik ánorâlik, sakíssamigutdlo ki- — 10,5.
-terúmik kûltiussumik kiterusersimassok; 14 niakuale nujailo ka- Dân. 10,6.
-korput savat merkuisut kakortutut, aputitut, issailo ingnerup
ikualaneratut íput; 15 isigailo sôrdlo kangnúsarigsok augtitsivingme Hsk. 1,24.
aumârtok, nipâlo sôrdlo imerpagssuit nipât; 16 uvdloríssatdlo ar- 1,20.
-finek-mardluk talerpingmiugigai, panalo igdlugtut kînalik ipigtor- Is. 49,2.
-ssuak karnanit anissok, kînâlo sôrdlo sekinek kaumangârnermine
kaumassarângat. 17 takuleravkulo isigaisa sãnut úpípunga toku-
-ssutut; táussumale agssangminik talerpigdlernik patigpânga okar-
-figalungalo: ersekinak, uvanga-una sujugdliuvdlunilo kingugdliu- 2,8.
-ssok 18 ûmassordlo; tokugaluaramalo tamássa ûmavunga nâgssáu- Is. 48,12.
-ngitdluínartumik; unerivfingmutdlo tokumutdlo matuersautit u-
-vanga pigãka. 19 takussatit agdlákit, mãnákut ítut kingornalo 1,11.
piumârtugssat, 20 ángigissak uvdloríssat táukua arfinek-mardluk 1,16.
talerpivne takussavit piat, nanerûserfîtdlo táuko arfinek-mardluk
kûltiussut. uvdloríssat táuko arfinek-mardluk tássa ilagîgsokatigît
táukua arfinek-mardluit íngilê, nanerûserfîtdlo táuko arfinek-mar- 1,12.
-dluk takussatit tássa ilagîgsokatigît arfinek-mardluit.

kapitalit 2.

agdlarĸuneĸartoĸ ilagîgsoĸatigît Evfisumiutdlo Smernamiutdlo Perramumiutdlo Tiatîa-
-ramiutdlo ingmíkut agdlagarsiagssainik.

[1]ilagît Evfisumiut íngiliánut agdlagit: ima oĸarpoĸ uvdlorí-
1,16. -ssanik táukuninga arfineĸ-mardlungnik talerpingmigut tigumiar-
1,13. -toĸ, nanerûserfît táukua arfineĸ-mardluk kûltiussut akornáne sa-
-ĸissoĸ: [2]suliatit ilisimaváka, suliniarnititdlo nikatdlujuíssutsitdlo,
ajortutdlo kamagisínáungínagkit; ússerpatitdlo ingmingnik apusti-
-liunerartut taimáinatigdle, malugâtitdlo sagdlussut; [3]nikatdlu-
-juíputitdlo kamagingnigdlutitdlo atera pivdlugo ĸasunatitdlo.
2,14. 20. [4]kisiáne agssuarâvkit asangnigssutsit sujugdleĸ soraerúkagko.
[5]erĸaigit sumit nákartutit, avdlamigdlo isumatârdlutit suliat su-
-jugdlît suliaríkit. píngíkuvitdle tikitdlarasuarumârpavkit, nane-
-rûserfîtdlo nûgkumârpara inânit, avdlamik isumatãngíkuvit. [6]má-
2,15. -nale pigât: Níkuláikut suliait ûmigssorpatit, uvangátaoĸ ûmig-
2,11. -ssugkáka. [7]siuteĸartup tusardligit anernerup ilagîgsoĸatigîngnut
22,2. oĸauserissai: ajugaussoĸ nerisíkumârpara orpingmit inûnartumit
Gûtip paratîsianîtumit.

[8]ilagîtdlo Smernamiut íngiliánut agdlagit: ima oĸarpoĸ su-
1,17. 2,2. -jugdliuvdlunilo kingugdliussoĸ, toĸugaluarame ûmartoĸ: [9]suliatit
ilisimaváka, nâgdliugssutsitdlo pîtsûssutsitdlo (nauk pisûssutit), ĸa-
-ĸajaringmatitdlo ingmingnik Jûtiunerartut taimáinatigdle, Sãta-
-nivdle ajoĸersuivfigissai tássaussut. [10]ĸanoĸ pineĸarnigssatit
sujôraginavîkit. ata, ilavse ilait mamardlîssorssûp *) parnaerússi-
-vingmut pisíkumârpai, ússerneĸarĸuvdluse; nâgdliugkumârpusilo
uvdlut ĸulit. nâlagkangnut ilumôrit toĸúsaguvit agdlât, tauva
Jāk. 1,12. niaĸorut inûssutaussoĸ ilingnut túniúkumârpara. [11]siuteĸartup
2,7. tusardligit anernerup ilagîgsoĸatigîngnut oĸauserissai: ajugaussoĸ
20,6. toĸup áipâta ajoĸusísángilâ.

[12]ilagîtdlo Perramumiut íngiliánut agdlagit: ima oĸarpoĸ
1,16. táussumínga igdlugtut kînalingmik ipigtorssuarmik panaĸartoĸ:
[13]suliatit ilisimaváka, sumilo ineĸartutit, tássa Sãtanip ĸilâlingmik
igsiavfeĸarfiane; ateralo aulajangiúpat, uvavnutdlo ugperneĸ mi-
-serratigíngilat uvdlune ivkunane agdlât, Antiparse uvavnik nalu-
-naiaissoĸ ilumôrtoĸ nalunaiaingmat, táuna ilivsíne toĸutaussoĸ
2,4. 20. Sãtanip ineĸarfiane. [14]kisiáne ingma agssuarâvkit, Bîliamip ajo-

*) tôrnârssûp, Diâvulup.

-ĸersûtânik aulajangiússissoĸarmat ilingne, táussuma Bâlaĸ ajo- 4 Môr. 25,2.
-ĸersorâ nâgfigssaĸ ilerĸuvdlugo Israîlip kinguaisa sãnut, Gûtipi- — 31,16. 2,20.
-lungnut tunissutinik nerissarĸuvdlugit arnauneĸarĸuvdlugitdlo.
15 taimátaoĸ Níkuláikut ajoĸersûtãnik aulajangiússissoĸarpoĸ ilingne. 2,6.
16 taimáitumik avdlamik isumatârit; píngíkuvitdle tikitdlarasuaru-
-mârpavkit, sorssugkumârdlugitdlo ĸanerma panânik. 17 siute- 2,7.
-ĸartup tusardligit anernerup ilagîgsoĸatigîngnut oĸauserissai: a- 3,13.
-jugaussoĸ tuniumârpara mánap issertugaussup ilânik, tuniumâr-
-paralo ujarĸamik ĸaĸortumik atermigdlo nutâmik ujarĸamut táu- 3,12.
-ssumúnga agdlagsimassumik avdlap ilisimángisânik, tamatumínga 19,12.
pisârtup kisime ilisimassânik.

18 ilagîtdlo Tiatîaramiut íngiliánut agdlagit: ima oĸarpoĸ Gûtip
ernera, ingnerup ikualanerisut ítunik isseĸartoĸ, isigailo sôrdlo 19,12.
kangnúsarigsoĸ: 19 suliatit ilisimaváka, asangnigssutsitdlo kivfar- 2,2.
-tornititdlo ugperssutsitdlo nikatdlujuíssutsitdlo, suliatitdlo ki-
-ngugdlît sujugdlernit amerdlanerussut. 20 kisiáne agssuarâvkit
arnaĸ Jisipîle ingminik pruvfîtiunerartoĸ akuerigagko, táussuma 1kúng.16,31.
kivfáka ajoĸersorpai támartitdlugitdlo, arnauneĸarĸuvdlugit Gûti-
-pilungnutdlo tunissutinik nerissarĸuvdlugit. 21 mássalo pivfigssa- 2,14.
-ĸartíkaluariga avdlamik isumatârĸuvdlugo, kisiáne avdlamik isu-
-matârumángilaĸ angúnuneĸarnine tunúkumanago. 22 ata, ínánga-
-vingmut pisísavara, táussumíngalo arnauneĸartut nâgdliungnar-
-torssuarmut pisitdlugit, avdlamik isumatãngigpata suliai tunut-
-dlugit. 23 ĸitornailo toĸúkut toĸúkumârpáka, ilagîgsoĸatigîtdlo
tamarmik misigísáput uvanga tássaussunga tartunigdlo ũmatinigdlo
misilîssoĸ; nungutdlusilo tuniumârpavse suliase nâpertordlugit. tugs. 7,10.
24 ilivsínutdle Tiatîaramĩtoĸatainut ajoĸersũmik tamatumínga pi-
-gingníngitsunut Sãtanivdlo itíssusînik (taima oĸartarmata) ilisar-
-ssíngitsunut oĸarpunga: nangmagagssamik avdlamik ilissivfigísá-
-ngilavse. 25 kisiánile pigissarse aulajangiúsínarsiuk tikiutserdlunga. 3,11.
26 ajugaussordlo suliavnigdlo naggatigssamut agdlât torĸuissoĸ a-
-kimángitsunut nâlagáussuseĸartíkumârpara, 27 savatutdlo pârísavai tugs. 2,8.
saviussumik ilitsersûteĸardlune seĸumisísavdlugitdlo pùgútatut 12,5.
marraussutut, sôrdlo uvangátaoĸ atâtavnit tunineĸartunga; 28 uvdlo- 22,16.
-riardlo ĸausiut táussumúnga túniúkumârpara. 29 siuteĸartup tu- 2,7.
-sardligit anernerup ilagîgsoĸatigîngnut oĸauserissai.

kapitalit 3.

agdlarĸuneĸartoĸ ilagîgsoĸatigît Sartisimiutdlo Filatalfiamiutdlo Lautikîamiutdlo ingmíkut agdlagarsiagssainik.

[1] ilagîtdlo Sartisimiut íngiliánut agdlagit: ima oĸarpoĸ Gûtip
1,4. 16. anernerinik táukunínga arfineĸ-mardlungnik pilik, uvdloríssanigdlo
2,2. táukunínga arfineĸ-mardlungnik: suliatit ilisimaváka, ûmassumik
taineĸaravit, nauk toĸungassutit. [2] iterit, ilatitdlo toĸorĸajâlersut
nakússagtíkit, suliatit misigigavkit nãmagdluángitsut Gûtip sâne.
[3] taimáitumik erĸainiarit ĸanoĸ ilivdlutit pigilerit tusarsimavdlu-
-gulo, tamánalo torĸordlugo avdlamik isumatârit. tauva erĸuma-
16,15. 1 Tas. 5,2. -niángíkuvit tikitdlarumârpavkit tigdligtutut, nalúsautitdlo ĸanoĸ
Mat. 24,43. ilissúkut tikitdlarumârivkit. [4] ĸavsínguanigdle Sartisime ilaĸar-
-putit atissamingnik mingugtûtitsíngitsunik, táukualo saĸeĸatigiu-
-mârpãnga ĸaĸortunik atissaĸardlutik, ĸíngarĸúnáikamik. [5] aju-
-gaussoĸ atissanik ĸaĸortunik atitíneĸásavoĸ, arĸalo pîásángilara
Lúk. 12,8. magpersagkanit inũssúmik agdlagkanit, ángîautigiumârparalo arĸa
Mat. 10,32. 2,7. atâtama sâne íngilîsalo sâne. [6] siuteĸartup tusardligit anernerup
ilagîgsoĸatigîngnut oĸauserissai.
[7] ilagîtdlo Filatalfiamiut íngiliánut agdlagit: ima oĸarpoĸ iv-
Is. 22,22. -dlernartoĸ sagdlusuitsoĸ, Dâvip matuersautânik pilik, matuî-
Jûp. 12,14. -ssartoĸ avdlap matúsángisânik, matussissartoĸ avdlap matuísá-
2,2. -ngisânik: [8] suliatit ilisimaváka. ata, isertarfik sângne matui-
-gautípara avdlap matuneĸ ajugâ; mássa mikissumik píssaune-
2,13. -ĸarputit, oĸauseralo torĸorpat, ateralo miserratigíngilat. [9] ata,
pilersípáka Sãtanip ajoĸersuivfianit pissut, ingmingnik Jûtiune-
2,9. -rartut taimáinatigdle, sagdluvdlutik pissut; ata aggersíkumârpáka,
Is. 45,14. isigkavitdlo sãnut patdlortíkumârpáka misigilersitdlugitdlo asagivkit.
[10] oĸauseĸ nikatdlujuíssutsivnik ivdlit torĸoragko, uvangátaoĸ tor-
-ĸorumârpavkit ússerneĸarfingme inuit najugãnut tamarssuarmut
22,7. nagdliútugssame nunamiussut ússerneĸarfigssãne. [11] ata, agger-
2,25. -ĸajâlerpunga. pigissat aulajangiúniaruk, niaĸorutit kimut tigor-
-ĸunago. [12] ajugaussoĸ sukarssuángortíkumârpara Gûtima nâlag-
Is. 56,5. -fiutâne, kingumutdlo silatânut anísángilaĸ; táussumúngalo ag-
Gal. 4,26. -dlagkumârpara Gûtima arĸa, Gûtimalo igdloĸarfiata Jerûsalâp
21,2. nutâp ĸilangmit Gûtivnit arĸartugssap arĸa, uvangalo atera
2,17. 2,7. táuna nutâĸ. [13] siuteĸartup tusardligit anernerup ilagîgsoĸati-
-gîngnut oĸauserissai.

14 ilagîtdlo Lautikîamiut íngiliánut agdlagit: ima oĸarpoĸ
táuna āman, nalunaiaissoĸ ilumôrtoĸ sagdlusuitsoĸ. Gûtip píngor- 19,11.
-titaisa autdlarĸautât: 15 suliatit ilisimaváka, nigdleratitdlo kíssá- Kul. 1,15.
-ngíuavit. ilumutdle nigdlerdlutitdlũnît kíssaraluaruvit. 16 akung- 2,2.
-nagtûgavitdle, nigdleratitdlũnît kíssaratitdlũnît, taimáitumik ĸa-
-nivnit oriarumârpavkit. 17 oĸaravit: pisûvunga, peĸutitângârdlu-
-ngalo súnguamigdlũnît ajorssángilanga, naluvdlutitdlo inukulû-
-ssutit nãkinaĸissutit pîtsûssutit tagpîtsûssutit tamaĸángitsutit:
18 sujúnersorpavkit kûltimik uvavnit piserĸuvdlutit ingníkut akuiag-
-kamik, pisũngorĸuvdlutit, ánorâgssanigdlo ĸaĸortunik atissag-
-ssangnik, tamaĸángíssutsivit kángunarnera ersserĸunago, issigig-
-sáunigdlo issingnut tarnutigssangnik, tagpigserĸuvdlutit. 19 asa- Epr. 12,6.
-ssáka nungutdlugit pitdlardlugitdlo perorsararãka. taimáitumik úss. 3,12.
ilungersorit avdlamigdlo isumatârdlutit. 20 ata, matup silatâne
ĸeĸarpunga kasugtuivdlungalo. nipivnik tusartoĸarpat matuerfi- erin. 5,2.
-galungalo, táuna iserfigiumârpara, únúkorsiúmigdlo nereĸatigîg-
-kumârpugut uvangalo táunalo. 21 ajugaussoĸ uvavnut igsiaĸati-
-gitíkumârpâra igsiavfivne ĸilâlingme, sôrdlútaoĸ uvanga ajugau- Mat. 19,28.
-ssunga atâtagalo igsiaĸatigalugo igsiavfiane ĸilâlingme. 22 siute- 2,7.
-ĸartup tusardligit anernerup ilagîgsoĸatigîngnut oĸauserissai.

kapitalit 4.

takungnigtoĸ igsiavfingmik ĸilâlingmik ĸilangmĩtumik, ĸânilo igsiassoĸartoĸ utorĸau-
-nerit mardlungnik ĸuligdlit sisamatdlo ûmassutdlo sisamat avatangigãnik
pavdlorfigissãnik únersiutigissãnik.

1 tamatuma kingornagut takungnilerama, ata, mato magper-
-simassoĸ ĸilangme, nipilo táuna sujugdleĸ ĸardlortáussûp nipâtut 1.10.
uvavnut oĸalugtitdlugo tusagara oĸartoĸ: maunga ĸaĸigit, matuma
kingornagut piumârtugssat ilingnut takutísaváka. 2 tauva ernĩnaĸ 1,1. 22,6.
anernermiulerpunga. atalo, igsiavfik ĸilâlik tássanĩtoĸ ĸilangme, 1.10.
igsiavfiuvdlo táussuma ĸilâgdlup ĸâne igsiassoĸartoĸ; 3 táunalo Hsk. 1,26 tt.
igsiassoĸ issigalugo sôrdlo aligoĸ akisungnertôĸ aligordlo augpa- 21,11.
-lualârtoĸ, igsiavfiuvdlo ĸilâgdlup avatâgut neriussâĸ, issigalugo 10,1.
sôrdlo aligoĸ ĸorsôrĸigsoĸ. 4 igsiavfiuvdlo ĸilâgdlup avatânĩtut
igsiavfît ĸilâgdlit mardlungnik ĸuligdlit sisamatdlo, igsiavfingnilo 11,16.
táukunane ĸilâlingne igsiassut utorĸaunerit mardlungnik ĸuligdlit
sisamatdlo, atissanik ĸaĸortunik atitíneĸartut niarĸumíkutdlo kûl- 3,4 t.
-tiussunik niaĸorutigdlit. 5 igsiavfingmitdlo ĸilâlingmit aniassut
ingnâtdlagíssat kagdleritdlo nipitdlo; ikúmatitdlo ingnerínaussut 8,5. 11,19.

arfineк-mardluk igsiavfiup кilâgdlup sâne ikumassut, Gûtip aner-
5,6. -nere arfineк-mardluk tássaussut. 6 igsiavfiuvdlo кilâgdlup sâ-
15,2. -nĩtoк imaк igalâgssiaussaк aligortut ítoк, igsiavfiuvdlo кilâgdlup
Hsk. 1,22. 2 Môr. 24,10. кerкane avatânilo ítut ûmassut sisamat issinik tamákersimassut
Hsk. 1,10. sâmíkut tunumíkutdlo. 7 ûmassuvdlo sujugdliup ássigâ lîuveк,
ûmassuvdlo áipâta ássigâ ugsik, ûmassutdlo pingajuat inugtut kî-
-naкarpoк, ûmassutdlo sisamâta ássigâ nagtoralik tingmissoк.
8 ûmassutdlo táuko sisamat nungutdlutik arfinilingnik suloкartut
issinigdlo tamákersimassut kaujatdlagdlugit ilumíkutdlo; uníngave-
-кángitdlatdlo uvdlúkutdlũnît únuákutdlũnît nâme, oкardlutik: iv-
Is. 6,3. -dlernarpoк, ivdlernarpoк, ivdlernarpoк Nâlagaк Gûte ajugaкá-
1,8. -ngitsoк, sujornagut ítoк mãnákut ítoк tikiúkumârtoк. 9 ûma-
-ssutdlo nâlangnaut atarкinautdlo кujaniutdlo pigitítarângatigik
21,5. igsiavfiup кilâgdlup кâne igsiassumut nâgssáungitdluínartumik û-
15,7. -massumut, 10 tauva utorкaunerit táuko mardlungnik кuligdlit si-
-samatdlo patdloraraut igsiavfingme кilâlingme igsiassup sânut,
nâgssáungitdluínartumik ûmassoк patdlorfigalugo, niaкorutitigdlo
igsiavfiup кilâgdlup sânut ilivdlugit, oкardlutik: 11 Nâlagaк, ilingnut
5,12 t. pigititagssáuput nâlangnaut atarкinautdlo píssaunerdlo, ivdlit sût
10,6. tamaisa píngortíkagkit, ivdlitdlo perкussagkut íput píngortitauv-
-dlutigdlo.

kapitalit 5.

igsiavfingme кilâlingme igsiassup talerpiane takugine magpersagkat ilumíkutdlo кâ-
-míkutdlo agdlangnigdlit naкíssutinigdlo arfineк-mardlungnik naкíssusersimassut, táu-
-kuníngale magpîsínaussoкángitsoк savârкamik igsiavfiup кilâgdlup кerкane кeкar-
-tumik kisiáne, táussumalo tigungmagit, ûmassut táukua sisamat utorкauneritdlo
táukua mardlungnik кuligdlit sisamatdlo eríniugaк nutâк atordlugo
únersiutigilerât, íngilerpagssuitdlo ingiatdloraít.

1 igsiavfingmilo кilâlingme igsiassup talerpiane takuváka mag-
Hsk. 2,9 t. -persagkat ilumíkutdlo кâmíkutdlo agdlangnigdlit naкíssutinigdlo
arfineк-mardlungnik naкíssusersimassut. 2 íngililo nakûssoк ta-
-kuvara niperssuarmik tordlulassoк: kina magpersagkanik uku-
-nínga mapîssugssauva naкíssutaiaissugssauvdlunilo? 3 kisiáne кi-
5,13. -langmilũnît nunamilũnît nunap atânilũnît magpersagkanik táuku-
-nínga magpîsínaussoкángilaк, iluánutdlo issigisínaussoкarane. 4 u-
-vangalo кiangârpunga, magpersagkanik táukunínga magpîssug-
4,4. -ssautíneкartoкángingmat, iluánutdlo issigissugssautíneкartoкarane.
1 Môr. 49,9 t. 5 utorкauneritdlo táukua ilâta oкarfigânga: кianak, ata, lîuveк Jû-

-tákúnit nagguveĸatigîngnit pissoĸ Dâvip sordlâ ajugauvoĸ mag-
-persagkat uko naĸíssutaitdlo arfineĸ-mardluk magpersínauvdlugit.
6 igsiavfiuvdlo ĸilâgdlup ûmassutdlo táukua sisamat ĸerĸáne
utorĸauneritdlo táukua ĸerĸáne takuvara savâraĸ ĸeĸartoĸ, sôrdlo 7,17.
toĸutaussoĸ, arfineĸ-mardlungnik nagssoĸartoĸ arfineĸ-mardlung- Sagg. 4,10.
-nigdlo isseĸardlune, tássa-uko Gûtip anernere arfineĸ-mardluk 1,4. 4,5.
nunamut tamarssuarmut autdlartitat. 7 táussumalo magpersagkat
tigujartorpai igsiavfiup ĸilâgdlup ĸâne igsiassup talerpianit. 8 mag-
-persagkatdlo tigungmagit ûmassut táuko sisamat utorĸauneritdlo 4,8 tt.
táuko mardlungnik ĸuligdlit sisamatdlo patdlorput savârĸap sânut;
nungutdlutigdlo pigigait kúkilagtaríssat pûgútatdlo kûltiussut tipi- 14,2.
-gigsautinik ulivkârtut, tássa ivdlernartut tugsiutainik. 9 eríniu-
-gardlo nutâĸ atorpât oĸardlutik: ivdlit magpersagkanik ukuninga
tigusissugssauvutit naĸíssutainigdlo magpîssugssauvdlutit; toĸu-
-taugavit, aungnigdlo Gûtimut pisiarigavtigut ingmíkut nagguveĸa-
-tigîgsunit ingmíkutdlo oĸausilingnit ingmíkutdlo inuiaussunit aki-
-mángitsunitdlo tamanit, 10 kúngíngortíkagkitdlo palasíngortitdlugit- 1,6.
-dlo Gûtivtínut, nunamut nâlagaussugssat. 11 takungnigdlungalo
tusalerpara íngilerpagssuit nipât igsiavfiup ĸilâgdlup ûmassutdlo
táukua utorĸauneritdlo táukua avatâtigut, amerdlássusiatdlo tássa 9,16.
ĸulinik tûsintiligpait ĸulinik tûsintileriartarsimassut tûsintiligpaitdlo Dân. 7,10.
tûsintileriartarsimassut, 12 niperssuarmigdlo oĸarput: savârĸamut
toĸutaussumut pigititagssáuput píssauneĸ pisũssutdlo ilisimássutdlo 4,11.
nakũssutdlo atarĸinautdlo nâlangnautdlo pivdluarĸússutdlo. 13 pí-
-ngortitatdlo tamaisa ĸilangmilo nunamilo nunavdlo atâne ítut 5,3.
ímamĩtutdlo táukualo ilulê tamaisa tusarpáka oĸartut: igsiavfingme
ĸilâlingme igsiassup savârĸavdlo pigilisigik pivdluarĸússut atar- 7,10.
-ĸinautdlo nâlangnautdlo píssaunerssuardlo nâgssáungitdluínar-
-tumik. 14 ûmassutdlo táuko sisamat oĸarput: ãman. utorĸau- 19,4.
-neritdlo táuko patdlorput patdlorfigalugo.

kapitalit 6.

magpersagkat táukua naĸíssutaisa ilait arfinigdlit kinguleríngsítdlugit magperneĸartut.

1 takuvaralo naĸíssutit táukua arfineĸ-mardluk ilât atauseĸ
savârĸap magperâ; ûmassutdlo táukua sisamat ilât atauseĸ tu-
-sarpara kagdlerup nipânigdlusôĸ oĸartoĸ: kaigit, issiginiarit.
2 takungnigkamalo, ata, ĸimugtuarssuk ĸaĸortoĸ, kânilo igsiassoĸ Sagg. 6,1 tt.

pisigseĸartoĸ; tunineĸarpordlo niaĸorúmik, autdlarpordlo ajugauv-
-dlune ajugáusavdlunilo.
[3] naĸíssutivdlo áipâ magpermago ûmassup áipâ tusarpara
oĸartoĸ: ĸaigit. [4] tauvalo ĸimugtuarssuk avdla sarĸúmerpoĸ, aug-
-palugtoĸ; ĸânilo igsiassoĸ tunineĸarpoĸ nunamiut erĸigsivigssae-
-ruterĸuvdlugit toĸorauteĸatigîgsarĸuvdlugitdlo; panamigdlo angi-
-sûmik tunineĸarpoĸ.
[5] naĸíssutitdlo pingajuat magpermago ûmassut táukua pi-
-ngajuat tusarpara oĸartoĸ: ĸaigit, issiginiarit. takungnigkamalo,
Hsk. 5,1. ata, ĸimugtuarssuk ĸernertoĸ, ĸânilo igsiassup ûgtûtit igdlugît
tigumiarai. [6] nipilo tusarpara ûmassut táukua sisamat akornáne
oĸartoĸ: ĸajûssiagssat ûgtûtip imai tinârimik akeĸásassut, suau-
-ssiagssatdlo ûgtûtit pingasut imait tinârimik akeĸásassut; ûlialo
vĩnilo ajoĸusernavêrigit.
[7] naĸíssutitdlo sisamât magpermago ûmassut táukua sisamât
tusarpara oĸartoĸ: ĸaigit, issiginiarit. [8] takungnigkamalo, ata,
20,14. ĸimugtuarssuk sungârpalârtoĸ, ĸânilo igsiassoĸ toĸumik ateĸartoĸ,
unerivfiuvdlo maligkâ. pigínáussuseĸartitauvordlo nunap avgorne-
-risa sisamãnut, toĸoraerĸuvdlugo panamik kângnermigdlo toĸo-
Hsk. 14,21. -rarnermigdlo nunavdlo nerssutaisigut.
20,4. [9] naĸíssutitdlo tatdlimât magpermago takuváka Gûtip oĸau-
1,9. -sia pivdlugo nalunaiautdlo pigissartik pivdlugo toĸutaussut tar-
-nait tunissiviup atânĩtut. [10] niperssuarmigdlo tordluláput oĸar-
3,7. -dlutik: Nâlagaĸ ivdlernartutit sagdlusuitsutit, ĸanoĸ sivisutigi-
-ssumik erĸartũssísanatitdlo auvut akiniutigísángiligit nuname
ineĸartunut? [11] nungutdlutigdlo tunineĸarput atissagssamik taki-
-sûmik ĸaĸortumik, oĸarfigineĸarputdlo ĸasuerseratdlarĸuvdlugit,
11,7. kivfaĸatitik katángutitigdlo sule taimatut toĸúneĸásassut nãmag-
13,7. -titserdlugit.
[12] issigingnârpungalo naĸíssutit arfernat magpermago; tauvalo
16,18. nuna sajugtorssuángorpoĸ, seĸinerdlo ĸernertúngorpoĸ pùgssiatut
Hsk. 32,7 f. merĸûssutut, ĸáumatdlo augtut ilerpoĸ. [13] kilauvdlo uvdloriai
Mat. 24,29. nunamut nákarput, sôrdlo fĩgeĸússûp fĩgine ineríngitsut nákâlatí-
-tarai, anorerssûp aulatíkângane. [14] kilagdlo nigorpoĸ sôrdlo ag-
Is. 34,4. -dlagagssaĸ imuneĸartoĸ, ĸáĸatdlo ĸeĸertatdlo tamarmik inainit
Is. 24,21. nùngneĸarput. [15] nunavdlo kúngê nâlagarssuitdlo pisûtdlo sáku-
-tûtdlo nalagaunere naĸûssutdlo kivfaussutdlo tamarmik kivfáu-
-ngitsutdlo tamarmik issertorput kârusungnut ĸáĸatdlo ĸuvne-
Hús. 10,8. -rinut; [16] oĸarputdlo ĸáĸanut ĸaersunutdlo: nákarfigitigut isser-
Lúk. 23,30.

-tordlutalo igsiavfingme ĸilâlingme igsiassup kînânit savârĸavdlo níngangneranit, 17 níngangnerata uvdlorssua nagdliungmat; kiname atasínáusava?

kapitalit 7.

Gûtip kivfai ugpernaĸutsiorneĸartut, Israîlip kinguaisa nagguveĸatigîgsortait tamarmik ingmíkut arĸaneĸ-mardlungnik tûsinteĸalerdlutik ugpernaĸutsiorneĸartunik; ĸavsêr-parujugssuit kisíneĸarsínáungitsut, akimángitsut ingmíkut inuiaussut tamarmik ilaisa, ĸaĸortunik atissaĸardlutik Gûte savârardlo únersiutigigait, íngilitdlo ingiatdlorait.

1 kingornalo íngilit sisamat takuváka nunap teĸerĸuine si- 20,8.
-samane ĸeĸartut, nunap anorainik sisamanik tigumiartut, ano- Sagg. 6,5.
-rimik anordlersoĸarĸunago nunamutdlûnît ímamutdlûnît orping-
-nutdlûnît ilãnutdlûnît nâme. 2 íngililo avdla takuvara nuissoĸ
seĸernup nuissarfianit, Gûtip ûmassup naĸitsisânik pilik, táussuma
niperssuarmik tordlulavfigigai íngilit táuko sisamat, nunamigdlo
ímamigdlo ajoĸusîsínautitaussut, oĸardlune: 3 nunalûnît imardlûnît
orpîtdlûnît ajoĸusíngíkatdlarsigik, Gûtivta kivfai ĸauisigut ugper- 13,16.
-naĸutsioratdlásagavtigik. 4 tusarparalo ugpernaĸutsiorneĸartut Hsk. 9,4.
amerdlássusiat: untritilingnik sisamanigdlo ĸulilingnik sisamanigdlo 14,1.
tûsintigdlit ugpernaĸutsiorneĸartut Israîlip kinguaisa nagguveĸati- 1 Môr. 49,8.
-gîgsortaisa tamarmik ilait. 5 Jûtákut nagguveĸatigît ilait arĸa-
-neĸ-mardlungnik tûsintigdlit ugpernaĸutsiorneĸartut; Rûpiníkut
nagguveĸatigît ilait arĸaneĸ-mardlungnik tûsintigdlit ugpernaĸut-
-siorneĸartut; Gâtíkut nagguveĸatigît ilait arĸaneĸ-mardlungnik
tûsintigdlit ugpernaĸutsiorneĸartut; 6 Agserákut nagguveĸatigît
ilait arĸaneĸ-mardlungnik tûsintigdlit ugpernaĸutsiorneĸartut; Nav-
-talîkut nagguveĸatigît ilait arĸaneĸ-mardlungnik tûsintigdlit ug-
-pernaĸutsiorneĸartut; Mánarsíkut nagguveĸatigît ilait arĸaneĸ-
mardlungnik tûsintigdlit ugpernaĸutsiorneĸartut; 7 Símiûkut naggu-
-veĸatigît ilait arĸaneĸ-mardlungnik tûsintigdlit ugpernaĸutsior-
-neĸartut; Lîvíkut nagguveĸatigît ilait arĸaneĸ-mardlungnik tû-
-sintigdlit ugpernarĸutsiorneĸartut; Iisagssâríkut nagguveĸatigît
ilait arĸaneĸ-mardlungnik tûsintigdlit ugpernaĸutsiorneĸartut;
8 Sîpulûkut nagguveĸatigît ilait arĸaneĸ-mardlungnik tûsintigdlit
ugpernaĸutsiorneĸartut; Jûserfíkut nagguveĸatigît ilait arĸaneĸ-
mardlungnik tûsintigdlit ugpernaĸutsiorneĸartut; Bînjamîkut naggu-
-veĸatigît ilait arĸaneĸ-mardlungnik tûsintigdlit ugpernaĸutsior-
-neĸartut.

9 kingorna takungnigkama, ata, ĸavsêrparujugssuit kisíneĸar-

5,9. -sínáungitsut, akimángitsut ingmíkutdlo nagguveĸatigîgsut ingmí-
-kutdlo inuiaussut ingmíkutdlo oĸausigdlit tamarmik ilait, igsiav-
-fiup ĸilâgdlup sâne savârĸavdlo sâne ĸeĸartut, takisûnik ĸaĸor-
7,13. -tunik atissaĸartut, palmitdlo avaleĸutainik tigumiaĸartut; [10]ni-
19,1. -perssuarmigdlo tordluláput oĸardlutik: ánáussut Gûtivta pigi-
-liuk igsiavfingme ĸilâlingme igsiassup, savârĸavdlo. [11]íngilitdlo
tamarmik ĸeĸarput igsiavfiup ĸilâgdlup avatâne utorĸauneritdlo
11,16. táukua avatãne ûmassutdlo táukua sisamat avatãne, kĩnamingnigdlo
patdlorput igsiavfiup ĸilâgdlup sâne Gûte patdlorfigalugo oĸardlutik:
5,12. [12]ãman, pivdluarĸússut nâlangnautdlo ilisimássutdlo ĸujaniutdlo
atarĸinautdlo píssaunerdlo nakũssutdlo Gûtivta pigiligit nâgssáu-
-ngitdluínartumik. ãman. [13]utorĸauneritdlo táukua ilât piler-
7,9. -poĸ oĸarfigalunga: táuko takisûnik ĸaĸortunik atissagdlit kíkut-
Juán. 21,15. uko? sumitdlo pípat? [14]akivaralo: nâlagara, ivdlit ilisimavatit.
oĸarfigângalo: tássa-uko nâgdliungnartumit angisûmit pissut, ati-
-ssatigdlo takisût errorpait ĸaĸorsardlugitdlo savârĸap auanik.
[15]tamána pivdlugo Gûtip igsiavfiata ĸilâgdlup sânĩput nâlagfiu-
-tâne kivfartûtdlugo uvdlúkutdlo únuákutdlo; igsiavfingmilo ĸilâ-
-lingme igsiassup tuperfigiumârpai. [16]kâlísanatigdlo imerusulísá-
Is. 49,10. -ngitdlat kingorna, seĸernuvdlo sûvdlũnît kiangnerup tugfigísá-
-ngilai. [17]savârĸap igsiavfiup ĸilâgdlup ĸerĸanĩtup pâriumârmagit
21,4. tasíssersûtdlugitdlo imermik puilassunut inûnartunut; Gûtivdlo
Is. 25,8. ĸuvdlît tamaisa atdlarterumârpai issainit.

kapitalit 8.

naĸíssutit arfineĸ-áipât magperneĸartoĸ, íngilivdlo pujôrtitsivingmik pigdlup tipigigsautit Gûtimut majortíkai ivdlernartut tugsiutainut ilángutdlugit; íngilit arfineĸmardluk ĸardlortáussuarnik arfineĸ-mardlungnik pigdlit ilait sisamat kingulerîgdlutik ĸardlortartut, perdlungnartutdlo ássigĩngitsut nunamut nagdliútardlutik.

[1]naĸíssutitdlo arfineĸ-áipât magpermago ĸilangme nipa-
-ngerput nalunaerĸútap akúnerata agfâ migssiliordlugo. [2]taku-
1,4. -vákalo íngilit táuko arfineĸ-mardluk Gûtip sâne ĸeĸartut; táu-
Lúk. 1,19. -kulo tunineĸarput ĸardlortáussuarnik arfineĸ-mardlungnik. [3]íngi-
-lilo avdla tunissiviup sanianut ĸeĸariartorpoĸ, pujôrtitsivingmik
5,8. kûltiussumik pilik; táuna tunineĸarpoĸ tipigigsautinik amerdla-
-sûnik, ivdlernartut tamarmik tugsiutainut ilánguterĸuvdlugit, tu-
-nissivingmut kûltiussumut igsiavfiup ĸilâgdlup sânĩtumut [ili-
-ssagssat]. [4]tipigigsautitdlo ivdlernartut tugsiutainut ilángússat
pujuat íngilip agssainit majorpoĸ Gûtip sâne. [5]íngilivdlo pujôr-

-titsivik tiguvâ ímerdlugulo ingnerup tunissivingmītup ilânik nu-
-namutdlo igitsivdlune; tauva nipit píngorput, kagdleritdlo ingnât- 4,5.
-dlagíssatdlo, nunalo sajulerdlune. 11,19.
[6] íngilitdlo táuko arfineĸ-mardluk ĸardlortáussuarnik táuku-
-nínga arfineĸ-mardlungnik pigdlit pigínãngorsarput ĸardlortásav-
-dlutik. [7] sujugdlerdlo ĸardlortarmat natarĸornat ingnerdlo pí- 2 Môr. 9,24.
-ngorput aungmik akussat, nunamutdlo igíneĸarput; tauva nunap Is. 28,2.
avgornerisa pingajuat ikivkarpoĸ, orpîtdlo avgornerisa pingajue
ikivkarput, igfitdlo tungujortut tamarmik ikivkarput. [8] íngi-
-livdlo áipâ ĸardlortarmat ĸáĸarssuardlusôĸ ingnermik ikumassoĸ Jer. 51,25.
ímamut igíneĸarpoĸ; tauva ímap avgornerisa pingajuat áungorpoĸ,
[9] píngortitatdlo ímamītut tarnigdlit avgornerisa pingajue toĸúput,
umiarssuitdlo avgornerisa pingajue aserorput. [10] íngilitdlo pi-
-ngajuat ĸardlortarmat uvdloriarssuaĸ ĸilangmit nákarpoĸ ikúma- Is. 14,12.
-titut ikumassoĸ, táussuma nákarfigai kûit avgornerisa pingajue Dân. 8,10.
imermigdlo puilassut. [11] uvdloriardlo táuna naussut sungarníner-
-ssâtut ateĸarpoĸ; ermitdlo avgornerisa pingajue naussut sungar-
-nínerssâtut ilerput, inuitdlo ilarpagssuisa ermit toĸússutigait su-
-ngarneĸingmata. [12] íngilitdlo sisamât ĸardlortarmat seĸernup
avgornerisa pingajuat ĸáumativdlo avgornerisa pingajuat uvdlorí-
-ssatdlo avgornerisa pingajue patingneĸarput, avgornerisa pingajue
târtúngortitdlugit, uvdlup ĸaumássutsime avgornerisa pingajuat Aam. 8,9.
pigíngíkâ, ãma únuaĸ taimaitdlune. [13] takungnigdlungalo tusar-
-para nagtoralik atauseĸ ĸilaup migssâgut tingmissoĸ, niperssuar- 14,6.
-mik oĸartoĸ: erĸanaĸ, erĸanaĸ, erĸanaĸ nuname ineĸartut, íngilit
táukua pingasut sule ĸardlortásassut ĸardlortáussuisa nipait sule
píngitsut pivdlugit.

kapitalit 9.

íngilit tatdlimât ĸardlortarmat, puilassuliaussaĸ itinerssûp pia matuerneĸartoĸ, erĸa-
-nârnartordlo sujugdleĸ tássánga anissoĸ áipagssaĸardlune pingajugssaĸardlunilo;
íngilit arfernat ĸardlortarmat, íngilit sisamat ĸilerússaertut, ĸimugtiligpagssuarnigdlo
katerssanik ilaĸardlutik inuit avgornerisa pingajue toĸúkiartorait; amiákûssutdlo
toĸutáungitsut isumatãngínamik ajortuliatik soraerúngíkait.

[1] íngilitdlo tatdlimât ĸardlortarmat uvdloriaĸ takuvara ĸi- 8,10.
-langmit nunamut nákarsimassoĸ; táussumúngalo túniúneĸarpoĸ
matuersaut puilassuliaussamut itinerssûp pianut. [2] tauvalo pui- 20,1.
-lassuliaussaĸ itinerssûp pia matuermago pujoĸ puilassuliaussamit
anivoĸ, augtitsivigssûp pujuatut ítoĸ; seĸinerdlo siláinardlo târ- Jûîtd. 2,10.

-síput puilassuliaussap pujuanit. [3]pujuanitdlo pigdlertat sarkú-
-merput nunamut pivdlutik; táukulo pigínáussusekartitáuput nu-
-nap sukorpiûnîsa pigínáussusiata ássinganik. [4]okarfiginekar-
-putdlo nunap ivigailũnît naussúnguitdlũnît avdlat kanok íkaluar-
7,2 t. -tut orpîtdlũnît kanok íkaluartut ajokuserkunagit, kisiáne inuit
kaormíkut Gûtip nakitsisânik nalunaerkutsernekángitsut. [5]tuni-
-nekarputdlo [ajokusigagssatik] tokorkunagit, kisiáne ániarterkuv-
-dlugit káumatit tatdlimat nâvdlugit; ániartitsinerisalo ássigât su-
-korpiûnip ániartitsinera inuk igúkângamiuk. [6]uvdlunilo táuku-
Jûp. 3,21. -nane inuit tokugssamik nâpitsiniarumârput, nâpísanagulo; toku-
-jumatdlerumârputdlo, tokuvdle kimarratigísavai. [7]pigdlertatdlo
Jûîtd. 2,4. ássekarput kimugtuarssuit sorssungnermut pigínãngorsagaussut
ássigalugit, niakormiugigaitdlo niakorutitdlusôk kûltisut ítut, kî-
-naitdlo sôrdlo inuit kînait; [8]nujakarputdlo arnat nujaisut ítunik,
Jûîtd. 1,6. kigutaitdlo lîuvit kigutaisut íput. [9]sâgtuaussakarputdlo sâgtuau-
Jûîtd. 2,5. -ssatut saviussutut ítunik; suluisalo perpaluat sôrdlo kamutit ag-
-ssakâssugdlit perpaluat kimugtuarssugpagssuit sorssungnermut
pangaligkângata. [10]pamiûssakarputdlo sukorpiûnit pîsa ássinginik
igûtekardlutigdlo pamiûssamíkut; pigínáussusiatdlo tássa inuit
ajokusersínauvdlugit káumatit tatdlimat nâvdlugit. [11]kúngekar-
-putdlo nâlagkersortimingnik, itinerssûp íngilianik, táuna Eprîa-
-risut Apatûnimik atekarpok, Grĩkerisutdlo Apuliûnimik atekarpok.
11,14. [12]erkanârnartok atausek kângiúpok; ata, erkanârnartut mardluk
sule nagdliútugssáuput.

[13]íngilitdlo arfernat kardlortarmat nipe atausek tusarpara
tunissiviup kûltiussup Gûtip sânĩtup nagssûssainit sisamanit pi-
16,12. -ssok, [14]íngilit arfernánut táussumínga kardlortáussuarmik pi-
7,1. -lingmut okartok: kilerússáikit íngilit táuko sisamat kûgssuarme
Aivfaratime kilerssorsimassut. [15]tauva kilerússaerput íngilit táuko
sisamat, nalunaerkútap akúnera uvdlordlo káumatdlo ukiordlo [nag-
-dliútugssak] nagdliutserdlugo pigínãngorsarsimassut, inuit avgor-
-nerisa pingajue tokúsavdlugit. [16]kimugtigdlitdlo katerssat amer-
-dlássusiat tássa kulinik tùsintigdlit kulinik tûsintileriagkat mar-
-dloriardlugit; amerdlássusiat tusarpara. [17]taimalo takordlôrní-
-kut kimugtuarssuit takuváka kainilo igsiassut, ingnertut augpa-
-lugtigissunik tungutsorigsunigdlo ikuatdlagsautitutdlo sungârkig-
-sigissunik sâgtuaussakartut, kimugtuarssuitdlo niakue lîuvit nia-
Jûîtd. 2,3. -kuisut ítut; karninitdlo aniáput ingnek pujordlo ikuatdlagsautdlo.
[18]perdlûtit tamáko pingasut inuit avgornerisa pingajuisa tokutáu-

-ssutigait, ingneĸ pujordlo ikuatdlagsautdlo táukua ĸarninit ania-
-ssut. 19 kimugtuarssuit pigínáussuseĸarmata ĸanermíkut pamiu-
-míkutdlo, pamiuisa pulateriârssuit ássigingmatigik, niaĸoĸardlu-
-tigdlo, táukulo atordlugit ajoĸusîssarput. 20 inuitdlo amiákûssut
perdlûtinik tamákunínga toĸutáungitsut agssangmik suliait sorae-
-rúnagit avdlamik isumatãngínamik, anernipiluit Gûtipiluitdlo kûl- 16,11.
-tiussut sîlviussutdlo kangnúsaussutdlo ujaraussutdlo ĸissûssutdlo tugs. 135,15.
takungningnerdlũnît tusainerdlũnit angalanerdlũnît ajortut patdlor-
-figísáingilait; 21 ãmátaoĸ avdlamik isumatãngínamik toĸutsissar-
-nitik ilisĩnitigdlo uverssainitigdlo tigdligtarnitigdlo soraerúngilait.

kapitalit 10.

íngile nakûssoĸ ĸilangmit arĸartoĸ tordlordlunilo, kagdleritdlo arfineĸ-mardluk nipisik oĸauserigait; íngile táuna nakûssoĸ ugpernarsaissoĸ ángigissamik Gûtip pianik nã-magsineĸásassumik íngilit arfineĸ-áipâta ĸardlortarfigssâne, magpersagánguitdlo mag-persimassut tigumiarissane Juánasimut túniúkai êrĸuvdlugit takordlûgkerssârĸerĸuvdlugulo.

1 íngililo avdla nakûssoĸ takuvara ĸilangmit arĸartoĸ, nuiamik 5,2.
uliguaĸartoĸ, neriussârdlo niaĸuanĩtoĸ, kînâlo seĸinertut ítoĸ, isi- 4,3.
-gailo sukartut ingnerussutut ítut; 2 tigumiarailo magpersagánguit
magpersimassut; isigkanilo talerpigdlît tugtípai ímamut, sâmig-
-dlîtdlo nunamut; 3 tordlorpordlo niperssuarmik, sôrdlo lîuveĸ
uiánissârtartoĸ; tordlormatdlo kagdlerit táukua arfineĸ-mardluk
nipisik oĸauserait. 4 kagdleritdlo táuko arfineĸ-mardluk oĸalung-
-mata agdlangnialeraluarpunga. tauvalo tusarpara nipe ĸilangmit
oĸartoĸ: naĸíssusíkit kagdlerit táukua arfineĸ-mardluk oĸauseri- Dân. 8,26.
-ssait, agdlangnagitdlo. 5 íngilivdlo ímap ĸâne nunavdlo ĸâne
ĸeĸartitdlugo takussama agssane talerpigdlît ĸilangmut ĸutdlarpai, Dân. 12,7.
6 táunalo nâgssáungitdluínartumik ûmassoĸ ĸilangmik táussumanĩ- 14,7.
-tunigdlo nunamigdlo táussumanĩtunigdlo ímamigdlo táussumanĩ-
-tunigdlo píngortitsissoĸ narĸigsigalugo ugpernarsaivoĸ, kingorna
ĸaĸugôrfigssaĸásángitsoĸ; 7 kisiáne uvdlune íngilit arfineĸ-áipâta
nipeĸarfigssaine, táuna ĸardlortásagpat, tauva ángigissaĸ Gûtip pia
nãmagsineĸásavoĸ, taimatut sôrdlo nalunaerutigigâ kivfaminut pruv- Aam. 3,7.
-fîtinut. 8 nipivdlo ĸilangmit tusagkama ãma oĸalugfigánga o-
-ĸardlune: magpersagánguit magpersimassut íngilip ímap ĸâne
nunavdlo ĸâne ĸeĸartup tigumiagai tigujartúkit. 9 tauva íngile
táuna ornigpara oĸarfigaluguło: magpersagánguit uko uvavnut tú- Hsk. 2,8 tt.
-niúkit. akivângalo: tigúkit îvdlugitdlo; násseríssutigiumârpatit, — 3,1 tt.

ĸanernutdle tungusungnísáput tungusungnitsûtitut. [10]tauva mag-
-persagánguit táuko tiguváka íngilip agssainit îvdlugitdlo; ĸaniv-
-nutdlo tungusungníput tungusungnitsûtitut, êrêravkitdle násse-
-rilerpunga. [11]oĸarfigângalo: ãmalo takordlûgkerssãsautit ing-
-míkut inuiaussut akimángitsutdlo ingmíkutdlo oĸausigdlit kú-
-ngitdlo amerdlasût pivdlugit.

kapitalit 11.

Juánase inánеĸartoĸ Gûtip nâlagfiutâ ûgtúsavdlugo; Nâlagkap nalunaiaissortai mar-
-dluk nerssutip itinerssuarmit ĸaĸissup toĸúkumârai, ũmardlutigdle ĸilangmut ĸaĸí-
-sassut; erĸanârnartup áipâ ĸângiútoĸ; íngilit arfineĸ-áipât ĸardlortartoĸ, Nâlag-
-kavdlo silamiut nâlagauvfiat pigilerâ, utorĸauneritdlo táukua 24 Gûtip sânĩtut pat-
-dlorfigalugo ĸutsavigigât; Gûtip nâlagfiutâ matuerneĸartoĸ ĸilangme.

[1]tunineĸarpungalo suvdlortûmik ajáupíssatut ítumik, oĸarto-
21,15. -ĸarpordlo: nikuitdlutit Gûtip nâlagfiutâ ûgtoruk, tunissivigdlo,
Hsk. 40,3. tássanilo patdlortut. [2]silardliale nâlagfiup avatânĩtoĸ taimaití-
-savat ûgtornagulo, akimángitsunut túniússaungmat; igdlorpag-
-ssualigdlo ivdlernartoĸ tugdlârísavât ĸáumatit sisamanik ku-
13,5. -ligdlit mardlugdlo nâvdlugit.
[3]pisíkumârpákalo nalunaiaissortáka táuko mardluk, takor-
-dlûgkerssãsáputdlo uvdlut tûsintigdlit mardlungnigdlo untritigdlit
arfinilingnigdlo ĸuligdlit pûgssianik atissaĸardlutik. [4]tássa-uko
Sagg. 4,2 tt. ûliaĸutit táuko mardluk nanerûserfîtdlo táuko mardluk nunap
2 kúng. 1, nâlagâta sâne ĸeĸartut. [5]kialo ajoĸuserumassarângagit ingneĸ
10. 12. ĸarnánit anissaraoĸ ĸíngarssortait nungutitdlugit; kialo ajoĸuseru-
-massarângamigit taima toĸútariaĸararaoĸ. [6]táuko pigínáussu-
1 kúng. 17,1. -seĸarput ĸilak matusínauvdlugo uvdlune takordlûgkerssârfing-
-mingne siagdlerĸunago; pigínáussuseĸarputdlo erminut áungortí-
2 Môs. 7,19. -sínauvdlugit nunalo patigsínauvdlugo perdlûtinik nalingínarnik,
ĸanoĸ-ilissúkutdlũnît piumassarângamik. [7]nalunaiautertigdlo nã-
13,1. -magsigpássuk nerssutip itinerssuarmit ĸaĸissup sorssugkumârpai
Dân. 7,21. ajugauvfigalugitdlo toĸutdlugitdlo. [8]timaitdlo toĸungassut igdlor-
-pagssuagdlup táussuma angisûp anerníkut ítumik Sûtumamik
Egivtinimigdlo taineĸartup nâlagâtalo sáningassulingmut kikiagtu-
-gauvfiata igdluisa akornánĩkumârput. [9]timaitdlo toĸungassut
ingmíkut inuiaussut ingmíkutdlo nagguveĸatigîgsut ingmíkutdlo
oĸausigdlit akimángitsutdlo ilaisa takujumârpait uvdlut pingasut
uvdluvdlo agfâ, timaitdlo toĸungassut ilivermut ilerĸúsángilait.
Est. 9,22. [10]nunamilo ineĸartut nuánârdlutigdlo tipaitsugkumârput pivdlugit

pajugtaĸátautdlutigdlo, pruvfîtit táuko mardluk ániautaungmata
nuname ineĸartunut. 11 uvdlutdlo táuko pingasut uvdluvdlo agfâ
nângmata anernerup inũssutaussup Gûtimit pissup pulavai; isig- Hsk. 37,5.
-kamingnigdlo nikorfáput, táukuníngalo takungnigtut ersinerssûp
tugfigai. 12 niperssuardlo tusarpât ĸilangmit oĸarfigigâtik: maunga
ĸaĸigitse. tauvalo ĸilangmut ĸaĸíput nuiákut, ĸíngarssortaisalo
issigait. 13 taimailissúkutdlo nuna sajugtorssuángorpoĸ, igdlorpag- 16,18.
-ssuagdluvdlo ilâ avgornerisa ĸulingat úpípoĸ, inuitdlo arfineĸ-
mardlungnik tûsintigdlit toĸutáuput nunap sajungnerane; amiákû-
-ssutdlo ersilerput, ĸilauvdlo Gûtia nâlangnartípât. 14 erĸanâr-
-nartup áipâ ĸângiúpoĸ; ata, erĸanârnartut pingajuat nagdliúna- 9,12.
-suásavoĸ.

15 íngilitdlo arfineĸ-áipât ĸardlortarmat niperssuit ĸilangme 10,7.
tusarssaulerput, oĸartut: silamiut nâlagauvfiat nâlagkavta tanitâ- 12,10.
-talo pigilerpât, táunalo nâlagáusavoĸ nâgssáungitdluínartumik. Dân. 2,44.
16 utorĸauneritdlo táuko mardlungnik ĸuligdlit sisamatdlo Gûtip 4,4.
sâne igsiavfingmingne ĸilâlingne igsiassut kĩnamingnik patdlorput
Gûte patdlorfigalugo oĸardlutigdlo: 17 ĸutsavigâvtigit, Nâlagaĸ Gûte
ajugaĸángitsutit, mãnákut ítutit sujornagut ítutit, píssaunerssuit 4,8.
atuleragko nâlagaulerdlutitdlo. 18 akimángitsutdlo kamagtúngorput,
ivdlitdlo kamangnerit nagdliúpoĸ, toĸussutdlo pivfigssât, erĸartũ-
-savdlugit, akigssarsiagssardlo túniúsavdlugo kivfangnut pruvfî-
-tinut ivdlernartunutdlo aternigdlo mianeringnigtunut, mikissunut
angisûnutdlo, aserúsavdlugitdlo nunamik aseruissut. 19 Gûtivdlo 19,2.
nâlagfiutâ matuerneĸarpoĸ ĸilangme, angerusiatalo igdlerfia ta-
-kugssaulerpoĸ nâlagfiutâne; tauvalo ingnâtdlagíssat píngorput, 8,5.
nipitdlo kagdleritdlo, nunalo sajulerdlune natarĸornangârdlunilo. 16,18. 16,21.

kapitalit 12.

arnap ernertârissâ akimángitsunik pârssissugssaĸ kũkôriaussarssûp îumagâ; kũkô-
-riaussarssuaĸ Miggaitdlimit artorssartitauvdlune nunamut igitaussoĸ; kũkôriaussarssûp
arnaĸ táuna ernertârtoĸ ĸinugigâ kinguâgssaisalo amiákue sorssugkiartordlugit.

1 nalunaerĸutdlo angisôĸ takugssaulerpoĸ ĸilangme: arnaĸ 12,3.
seĸinermik atissalik, ĸáumatdlo isigaisa atãnĩtoĸ, niarĸumigutdlo 15,1.
uvdloríssat arĸaneĸ-mardluk niaĸorutigigai. 2 nârtugamilo niv- Migg. 4,10.
-dliavoĸ ernisulerdlune, erninigssaminut ániardlune. 3 nalunaer-
-ĸutdlo avdla takugssaulerpoĸ ĸilangme, atalo, kũkôriaussarssuaĸ 12,1.
angisôĸ ingnertut augpalugtigissoĸ, arfineĸ-mardlungnik niaĸulik Hsk. 29,3. 13,1.
ĸulinigdlo nagssulik, niarĸumigutdlo kúngit niaĸorutainik arfineĸ-

mardlungnik niaĸorutilik. 4 pamiûssâtalo ĸilaup uvdloriaisa av-
-gornerisa pingajue nivagpai nunamutdlo igitdlugit. kũkôriaussar-
-ssuardlo arnap ernísassup sâne nikorfavoĸ, ernigpat ĸitornâ îu-
-mavdlugo. 5 táunalo ernivoĸ ernermik angutaussumik, táussuma
2,27. akimángitsut tamaisa savatut pârísagai saviussumik ilitsersûte-
19,15. -ĸardlune. ĸitornâlo autdlarúneĸarpoĸ Gûtimut igsiavfianutdlo
tugs. 2,9. ĸilâlingmut. 6 arnardlo ĸimâvoĸ puilassuitsumut, tássane naju-
-gagssaĸarame Gûtip piarêrsagânik, tássane nerdlersásagât uvdlut
Dân. 12,11. tûsintigdlit mardlungnigdlo untritigdlit arfinilingnigdlo ĸuligdlit.
Dân. 12,1. 7 sorssũtoĸalerpordlo ĸilangme: Miggaitdlip íngilîsalo kũkôriau-
-ssarssuaĸ sorssugpât, ãmátaoĸ kũkôriaussarssuaĸ táussumalo
íngilê sorssugput. 8 artorssarpordlo, najugagssarsineĸarungnaer-
20,2. -putdlo ĸilangme. 9 igitauvordlo kũkôriaussarssuaĸ angisôĸ, táuna
1 Môr. 3,1. pulateriârssutoĸaĸ, mamardlîssorssuarmik*) Sãtanimigdlo taine-
-ĸartoĸ, inuit najugãne nunalingnik tamanik támartitsiniartoĸ; nu-
-namut igitauvoĸ, íngilîlo igitáuput táussumúnga ilángutdlugit.
11,15. 10 niperssuardlo ĸilangme tusarpara oĸartoĸ: mãna ánáussut pí-
19,1. -ssaunerdlo nâlagauvfigdlo Gûtivta pigilerpai, pigínaunerdlo tani-
-tâta [pigilerpâ], ĸatángutivta pasigdlersât igitaungmat, uvdlúkut-
-dlo únuákutdlo Gûtivta sâne pasigdlersigissât. 11 táukualo aju-
-gauvfigât savârĸap auagut oĸautsíkutdlo nalunaiautigissamíkut;
inũssusertigdlo asángilât toĸutauleramik agdlât. 12 tamána piv-
18,20. -dlugo tipaitsugitse, ĸilait ukorsê táukunanilo ineĸartuse. erĸanaĸ
nuna imardlo, mamardlîssorssuaĸ ilivsínut arĸarmat kamagtor-
-ssûvdlune, pivfigssakíssutse nalúngínamiuk.

13 kũkôriaussarssuardlo misigilerame nunamut igitauvdlune,
12,4. tauva arnaĸ táuna angutínguamik ernissoĸ ĸinugâ. 14 arnardlo
Is. 40,31. tunineĸarpoĸ sulungnik mardlungnik nagtoraligssûp táussuma pî-
-nik, puilassuitsumut tingmerĸuvdlugo inigssaminut, tássane ner-
Dân. 7,25. -dlersarneĸásassoĸ uvdlut kaujatdlangnerat [atauseĸ] uvdlutdlo
kaujatdlangnere [mardluk] uvdlutdlo kaujatdlangnerata agfâ pula-
-teriârssuk alisimavdlugo. 15 pulateriârssûvdlo ĸanerminit imeĸ
17,15. kûgssuartut ítoĸ anípâ arnap kingorânit, kûgssuarmut sarfauter-
-ĸuvdlugo. 16 nunavdle arnaĸ ikiorpâ, ĸarne nunap angmaramiuk
kûgssuaĸ kũkôriaussarssûp ĸanerminit anitâ îvdlugo. 17 kũkôriau-
-ssarssûvdlo arnaĸ níngautilerpâ autdlardlunilo kinguâgssaisa a-

*) tôrnârssungmik, Diâvulumik.

-miákue sorssugkumavdlugit, táuko Gûtip inássutainik maleruai- 14,12.
-ssut Jîsusivdlo nalunaiautânik pigingnigtut. 19,10.
[18]ĸeĸarpungalo ímap sinâne siorĸane.

kapitalit 13.

nerssut ímamit ĸaĸissoĸ kũkôriaussarssûp pigínáussuseĸartíkâ Gûtimik ĸaĸajardler-sitdlugo ivdlernartunutdlo sorssugtitdlugo ajugausínãngortitdlugulo; nerssutip avdlap nunamit ĸaĸissup nerssut sujugdleĸ nuname ineĸartunut patdlorfigitíkâ, angisûnigdlo nalunaerĸutiliordlune támartítarai; arĸata kisitsisâ imáitoĸ: 666.

[1]takulerparalo nerssut ímamit ĸaĸissoĸ, arfineĸ-mardlungnik 11,7.
niaĸulik ĸulinigdlo nagssulik, nagssungmigutdlo kúngit niaĸoru- 12,3. Dân. 7,3 tt.
-tainik ĸulinik niaĸorutilik, niarĸumigutdlo pigigai arĸit ĸaĸajar- 17,3.
-dliutaussut. [2]nerssutivdlo takussama ássigâ milakulâĸ, isigailo
sôrdlo nánup pê, ĸarnalo sôrdlo lîuvip ĸarna; kũkôriaussarssûvdlo
táussumúnga túniúpâ píssaunine, igsiavfinilo ĸilâlik, pigínauner-
-ssuardlo. [3]niaĸuisalo ilât atauseĸ takuvara sôrdlo toĸússutau-
-ssumik ikilersimassoĸ; ikialo toĸússutaugaluartoĸ mamípoĸ, nu-
-namiutdlo tamarmik nerssut tupigusûtigât kingorânit. [4]kũkô- 17,8.
-riaussarssuardlo patdlorfigât nerssut pigínáussuseĸartingmago,
nerssutdlo patdlorfigât oĸardlutik: nerssut kia ássigâ? kialo sor- 18,18.
-ssugsínauvâ? [5]ĸanermigdlo tunineĸarpoĸ angisûnik ĸaĸajardliu-
-tinigdlo oĸalugsínãngortitdlugo, pigínaunermigdlo tunineĸarpoĸ
ĸáumatit sisamanik ĸuligdlit mardlugdlo pigínaorĸuvdlugo. [6]ĸar- 11,2.
-nilo angmarpâ Gûte ĸaĸajaralugo, arĸa ĸaĸajaralugo, ineĸarfialo,
ĸilangmilo ineĸartut. [7]tunineĸarpordlo ivdlernartunut sorssug-
-sínãngortitdlugo táukunúngalo ajugausínãngortitdlugo; pigínauner- 11,7.
-migdlo tunineĸarpoĸ tamanut ingmíkut nagguveĸatigîgsunut ing- 7,9.
-míkutdlo inuiaussunut ingmíkutdlo oĸausilingnut akimángitsu- 14,6.
-nutdlo. [8]patdlorfigiumârpâtdlo tamarmik nuname ineĸartut, si-
-larssûp túngavilerĸârneranit atermíkut agdlangneĸángitsut sa- 17,8.
-vârĸap toĸutaussup magpersagautaine inũssúmik agdlagkane.
[9]siuteĸartoĸarpat tusardle. [10]tigussanik parnaerússivingmut ka- 2,7.
-terssuissoĸarpat, táuna tigussauvfingmut autdlásavoĸ; panamik Jer. 15,2.
toĸutsissoĸarpat, táuna panamik toĸúneĸásavoĸ. uvanîpoĸ iv- 14,12.
-dlernartut nikatdlujuínerat ugperneratdlo.
[11]nerssutdlo avdla takulerpara nunamit ĸaĸissoĸ, táunalo
mardlungnik nagssoĸarpoĸ savârĸap pîsut ítunik, oĸalugpordlo
kũkôriaussarssuartut. [12]nerssutivdlo sujugdliup pigínáussusia ta-
-mákerdlugo pissarpoĸ táussuma tákuane, nunamutdlo tássanilo 13,7. 4. 2.

ineĸartunut patdlorfigitípâ nerssut sujugdleĸ, ikiminik toĸússu-
-taugaluartumik mamítôrtoĸ. [13]angisûnigdlo nalunaerĸutiliorpoĸ
ingnermigdlo ĸilangmit nunamut nákartitsivdlune inuit tákuáne;
[14]nunamilo ineĸartut támartítarpai nalunaerĸutitigut nerssutip
tákuane ingminut nãmagsisínautitaussutigut, nunamе ineĸartut
oĸarfigigamigit nerssut panamik ikilersimagaluardlune ûmagínartoĸ
13,3. ássiliorĸuvdlugo. [15]tunineĸaramilo nerssutip ássinga anerneĸartípâ,
14,9. Dân. 3,5 t. nerssutip ássinga oĸalugsínãngortitdlugo agdlât, nerssutivdlo ássi-
19,18. 20. -nganik patdlorfiginguíngitsut toĸúneĸartitdlugit. [16]tamaisalo mi-
14,9. -kissutdlo angisûtdlo pisûtdlo pîtsutdlo kivfáungitsutdlo kivfau-
-ssutdlo agssaisigutdlũnît talerpigdlîsigut ĸauisigutdlũnît ilisarna-
-ĸúmik pilersorneĸartípai, [17]pisinerdlũnît tuniniainerdlũnît ajor-
14,11. -narsisitdlugo kimutdlũnît ilisarnaĸúmigdlũnît tamatumínga ner-
-ssutivdlũnît arĸanik arĸatalũnît kisitsisânik pigingníngitsumut.
17,9. [18]uvanîpoĸ ilisimássut. sujuneĸartup nautsorssordliuk nerssutip
15,2. kisitsisâ, inuit kisitsisigissartagaisa ilagingmássuk, kisitsisâlo tássa
666.

kapitalit 14.

savâraĸ Sîunip ĸáĸâne ĸeĸartoĸ, ugpernaĸutsiorneĸartorpagssuitdlo ivko ilagigai eríniugkamik nutâmik atuissut; íngilit pingasut kingulerîgdlutik takutítut ingmíkut oĸautigissagssaĸardlutik, sujugdleĸ îvangkîliumik ítuínartumik, áipâ Bâpalerssuarmik úpítumik, pingajuat ermutsimik Gûtip níngangnerata pianik, nerssúmik táussumínga patdlorfigingnigtut imaiagagssãnik; íngilit kivdlûterssordlutik katerssuilersut nunamit katerssugagssanik mardluvingnik.

5,6. [1]takungnigkamalo, ata, savâraĸ Sîunip ĸáĸâne ĸeĸartoĸ, ila-
7,4. -gigailo untritilingnik sisamanigdlo ĸulilingnik sisamanigdlo tû-
7,3. -sintigdlit, arĸanik atâtâtalo arĸanik ĸaormíkut agdlangneĸartut.
1,15. [2]nipilo ĸilangmit tusarpara sôrdlo imerpagssuit nipât sôrdlulo
19,6. kagdlerssûp nipâ, nipilo tusagara sôrdlo kúkilagtortartut kúkilag-
5,9. -tariautimingnik kúkilagtortut nipât. [3]eríniugardlo nutâĸ atorpât
tugs. 33,3. igsiavfiup ĸilâgdlup sâne ûmassutdlo táukua sisamat utorĸaune-
-ritdlo táukua sãne; avdlatdlo eríniugaĸ tamána ilíkarsínáungíkât,
14,1. táukua untritilingnik sisamanigdlo ĸulilingnik sisamanigdlo tûsin-
-tigdlit nunamit ingmíkôrtitdlugit pisiaussut kisimik ilíkarsínaugât.
[4]tássa-uko arnatigut mingugtûtíngitsut, mássa niviarsiáuput; tá-
-ssa-uko savârĸamik malingnigtartut sumutdlũnît piartorângat.
táuko inungnit ingmíkôrtitdlugit pisiáuput naorĸautauvdlutik Gûtip

savârĸavdlo pigissagssait. 5 malugineĸángitdlatdlo sagdlunermik Sivf. 3,13.
ĸanermiugissaĸartitdlugit, agssuarnaitsûgamik.
6 íngililo avdla takulerpara ĸilaup migssâgut tingmissoĸ, î- 8,13.
-vangkîliumik ítuínartumik oĸautigissagssaĸartoĸ nunamiussunut,
tamanutdlo akimángitsunut ingmíkutdlo nagguveĸatigîgsunut ing- 13,7.
-míkutdlo oĸausilingnut ingmíkutdlo inuiaussunut; 7 niperssuar-
-migdlo oĸarpoĸ: Gûte mianerisiuk, táunalo nâlangnartísiuk, er-
-ĸartũssivigssâ nagdliungmat; patdlorfigisiugdlo ĸilangmigdlo nu-
-namigdlo ímamigdlo ermitdlo puilassarfînik píngortitsissoĸ. 8 í- 18,2.
-ngililo avdla malingnauvoĸ, oĸartoĸ: úpípoĸ, úpípoĸ Bâpale angi- Is. 21,9.
-sôĸ, akimángitsut tamaisa ímíkamigit vĩnimik kamáumik uver- Dân. 4,29.
-ssarnerme pianik. 9 íngilivdlo avdlap táukua pingajugssâta Jer. 51,7.
maligpai niperssuarmik oĸardlune: kialũnît nerssut patdlorfigi-
-guniuk ássingalo, ĸaormigutdlo agssangmigutdlũnît ilisarnaĸuser-
-síkune, 10 táuna imísavortaoĸ vĩnimik kamáumik Gûtip pianik, tugs. 75,9.
akoĸartínago ermutsimut níngangnerata pianut ímiúsimassumik;
ániartíneĸásavordlo ingnermik ikuatdlagsáumigdlo íngilit ivdler-
-nartut sãne savârĸavdlo sâne. 11 pujordlo ániarnerata pia ma- Is. 34,10.
-jortuásavoĸ nâgssáungitdluínartumik, uníngaveĸángitdlatdlo uv-
-dlúkutdlũnît únuákutdlũnît nâme, táuko nerssúmik ássinganigdlo
patdlorfigingnigtut nalingínardlo arĸata pianik ilisarnaĸusersítoĸ.
12 uvanĩpoĸ ivdlernartut nikatdlujuínerat, [uvanĩput] Gûtip inássu- 13,10.
-tainik Jîsusimutdlo ugpernermik aulajangiússissut. 13 nipilo 12,17.
ĸilangmit tusarpara oĸartoĸ: agdlagit: pivdluarput toĸussut Nâ- 19,9.
-lagkame toĸussut maĸuma kingornagut. mássame, oĸarpoĸ a-
-nerneĸ, uníngásassut suliniarnermingnit; suliaisale maligpait.

14 takungnileramalo, ata, nuia ĸaĸortoĸ, nuiavdlo ĸâne igsia- 1,13.
-ssoĸ inûp erneratut ásseĸartoĸ; táussuma niaĸorut kûltiussoĸ Dân. 7,13.
niaĸormiugigâ, kivdlûtdlo ipigtorssuaĸ tigumiarâ. 15 íngililo avdla
nâlagfingmit anivoĸ niperssuarmik tordlulavdlune nuiap ĸâne ig-
-siassumut: kivdlûterssorit kivdlûtingnik katerssuilerdlutitdlo; ka-
-terssuivfigssaĸ nagdliungmat, nunamit katerssugagssat paniler- Jûîtd. 3,18.
-mata. 16 nuiavdlo ĸâne igsiassup kivdlũne aulatilerpâ nunap ĸâ-
-gut, nunavdlo naussue katerssorneĸalerput. 17 íngililo avdla
anivoĸ nâlagfingmit ĸilangmĩtumit, táunátaoĸ ipigtorssuarmik kiv-
-dlûteĸarpoĸ. 18 íngililo avdla tunissivingmit anivoĸ ingnermut
pigínáussuseĸartoĸ, niperssuarmigdlo tordlulavoĸ táussumúnga i-
-pigtorssuarmik kivdlûteĸartumut oĸardlune: kivdlûterssorit kiv-
-dlûtingnik ipigtorssuarmik, nunap vĩneĸutâta paormiorfê kivdlor-

-dlugit, vĩnigssai ineringmata. [19]íngilivdlo táussuma kivdlũne au-
-latilerpâ nunap ĸâgut, nunavdlo vĩneĸutâ kivdluivfigâ [vĩnigssai]
19,15. igitdlugit tunguiaivfigssuarmut Gûtip kamangnerata pianut. [20]tu-
-nguiaivfigdlo tungmarneĸarpoĸ igdlorpagssuagdlup avatâne, aug-
-dlo tunguiaivfingmit anivoĸ ĸimugtuarssuit kingmiait tikitdlugit,
sitâtisut tûsintiligtut arfinilingnigdlo untritiligtut takitigissoĸ nâv-
-dlugo.

kapitalit 15.

nerssúmik ajugauvfigingnigtut Gûte únersiutigigât; pûgútat arfineĸ-mardluk Gûtip kamangneranik ulivkârtut túniúneĸartut íngilinut arfineĸ-mardlungnut perdlûtinik arfineĸ-mardlungnik kingugdligssanik pilingnut.

12,1. [1]nalunaerĸutdlo avdla ĸilangme takulerpara, angisôĸ tu-
17,1. -pingnartoĸ: íngilit arfineĸ-mardluk perdlûtinik kingugdligssanik
arfineĸ-mardlungnik pigdlit, tamákunatigut Gûtip kamangnera nã-
4,6. -magtísangmat. [2]takulerparalo sôrdlo imaĸ igalâgssiaussaĸ ing-
12,11. -nermik akussaĸ, táukulo nerssúmik ássinganigdlo arĸatalo kisit-
5,8. -sisânik ajugauvfigingnigtut ímap igalâgssiaussap sinâne ĸeĸartut
2 Môr. 15,1. Gûtip pînik kúkilagtariauteĸardlutik. [3]atorpâtdlo eríniugaĸ Môr-
tugs. 111,2. -sasip pia Gûtip kivfâta, eríniugardlo savârĸap pia, oĸardlutik:
— 145,17. angeĸalutigdlo tupingnaĸaut suliatit, Nâlagaĸ Gûte ajugaĸángit-
16,7. -sutit; iluarnerdlo ilumôrnerdlo erĸorpait avĸutigissavit, akimá-
Jer. 10,7. -ngitsut kúngiat-â. [4]kia mianerísángínerâtit, Nâlagaĸ, arĸitdlo
únersiutiginago? kisivit iluaitsuitsùgavit. mássa akimángitsut ta-
-marmik aggerumârput sàngne patdlordlutik, perĸússutitit iluartut
erssermata.

[5]kingornalo takungnigkama, nalunaiautip tovĸata nâlagfiu-
-ssortâ matuerneĸarpoĸ ĸilangme; [6]nâlagfingmitdlo aníput íngilit
táuko arfineĸ-mardluk perdlûtinik táukunínga arfineĸ-mardlungnik
1,13. pigdlit, ilupâgssiamik minguitsumik ĸaugdlorivfâringmik atissa-
19,8. -ĸartut, sakíssamíkutdlo ĸiterutinik kûltiussunik ĸiterusersimassut.
Hsk. 9,2. 4,9. [7]ûmassutdlo táukua sisamat ilâta atautsip íngilinut táukunúnga
arfineĸ-mardlungnut túniúpai pùgútat kûltiussut arfineĸ-mardluk,
Hsk. 22,31. Gûtip nâgssáungitdluínartumik ûmassup kamangneranik ulivkârtut.
Is. 6,4. [8]nâlagfiuvdlo ilua putsumik tamákerpoĸ Gûtip nâlangnarssusianit
2 Môr. 40,35. píssauneranitdlo; nâlagfingmutdlo isersínaussoĸángilaĸ perdlûtit
arfineĸ-mardluk íngilit táukua arfineĸ-mardluk pârissait nãmagtit-
-serdlugit.

kapitalit 16.

íngilit táukua arfineк-mardluk kingulerígdlutik pûgútat táuko arfineк-mardluk Gûtip kamangnerata pê nunamut kuiartorait perdlûtitdlo amerdlaкatait ilaliutdlugit.

1 niperssuardlo tusarpara nâlagfingmit, íngilinut táukunúnga 2 Môr. 7-10.
arfineк-mardlungnut oкartoк: pûgútat táuko arfineк-mardluk Gû- 15,7.
-tip kamangnerata pê nunamut kuiartorsigik. 2 tauva sujugdleк
autdlarpoк pûgútane kuivdlugo nunap кânut; tauvalo ajússat a-
-jortut ajoкutaoкissut píngorput inungne nerssutip ilisarnaкusiânik 13,17.
pilingne ássinganigdlo patdlorfigingnigtune.
3 íngilivdlo áipâta pûgútane kuivâ ímamut; tauvalo [imaк] áu-
-ngorpoк toкutap piatut ítoк, tarnigdlitdlo ûmassut ímamĩtut ta-
-marmik toкúput.
4 pingajuatalo pûgútane kuivâ kûngnut ermitdlo puilassar- 11,6.
-fînut, áungorputdlo. 5 ermitdlo íngiliat tusarpara oкartoк: nâ- 6,10.
-pertuivdluarputit, mãnákut ítutit sujornagutdlo ítutit iluaitsuit-
-sutit, taima erкartũssigavit; 6 ivdlernartutdlo pruvfîtitdlo aue
kuingmatigik aungmik ímípatit; taima pineкartugssáuput. 7 tu- 9,13.
-nissivigdlo tusarpara oкartoк: ilumut, Nâlagaк Gûte ajugaкángit- 19,2.
-sutit, ilumôrnerdlo iluarnerdlo erкorpait erкartũssinivit. 15,3.
8 sisamâtalo pûgútane kuivâ seкinermut, tunineкarpordlo i-
-nuit ôrкuvdlugit ingnermik. 9 inuitdlo ũput kiangârnermit, Gû-
-tivdlo perdlûtinut tamákunúnga pigínáussuseкartup arкa кaкa- 13,6.
-jarât; avdlamigdlo isumatãngínamik nâlangnartíngilât.
10 tatdlimâtalo pûgútane kuivâ nerssutip igsiavfianut кilâling- 13,2.
-mut; tauvalo nâlagauvfia târsivoк, orкatigdlo kîvait erdloкingâr-
-nermit, 11 кaкajarâtdlo кilaup Gûtia erdloкinertik pivdlugo ajú-
-ssatigdlo pivdlugit, avdlamigdlo isumatãngínamik suliatik sorae-
-rúngilait.
12 arfernatalo pûgútane kuivâ kûgssuarmut Aivfaratimut; tau- 9,14.
-valo erma parкerpoк, kúngit seкernup nuissarfianit pissugssat Is. 11,15 t.
avкutigssât iluarsarneкarкuvdlugo. 13 takuvákalo anernerit mi-
-ngugtût pingasut naratsisut ásseкartut kũkôriaussarssûp кarnanit
nerssutivdlo кarnanit pruvfîtiorкusersuvdlo кarnanit anissut. 14 táu- 1 kúng. 22,
-kume anernipiluit anernertarait nalunaerкutiliortut, autdlarputdlo 21 t.
inuit najugâta tamarme kúngînut katerssorumavdlugit sorssung-
-nigssamut Gûtip ajugaкángitsup uvdlorssuane ivssumane piumâr-
-tumut. 15 ata, tikiúkumârpunga tigdligtutut. pivdluarpoк erкu- 3,3.
-massoк atissaminigdlo pârssivdluartoк, tamaкarane aulajumanane, Lúk. 12,37.

kángugissane takorĸunago. [16]katerssorpailo najugkamut Eprîarit
Sagg. 12,11. oĸausînik Ar-makitûnimik tainekartumut.
[17]arfineĸ-áipâtalo pûgútane kuivâ siláinarmut. niperssuardlo
anivoĸ nâlagfingmit ĸilangmĩtumit, igsiavfingmit ĸilâlingmit, oĸar-
21,6. -toĸ: ĸanoĸ ilísassoĸ taimailivoĸ. [18]tauvalo ingnâtdlagíssat pí-
4,5. -ngorput, nipitdlo kagdleritdlo; nunalo sajugtorssuángorpoĸ, nu-
-name inoĸalerĸârneranit nuna taima ítumik taima agtigissumik
14,8. sajugsimángisáinartoĸ. [19]igdlorpagssualigdlo angisôĸ avgorpoĸ pi-
-ngasúngordlune, akimángitsutdlo igdlorpalê úpíput. Bâpalilo a-
17,5. 14,10. -ngisôĸ erĸaineĸarpoĸ Gûtip sâne, ermuseĸ vĩnimik níngangnerata
Is. 51,22. katsungaitsup pianik imalik táussumúnga túniúneĸarĸuvdlugo.
[20]ĸeĸertatdlo tamarmik ĸimãput, ĸáĸatdlo naninekángitdlat. [21]na-
-tarĸornarssuitdlo oĸimailutarssuartut oĸimaitsigissut ĸilangmit
nákarput inungnut, inuitdlo Gûte ĸaĸajarât natarĸornat perdlû-
-táussusiat píssutigalugo, perdlûtáussusiat angingâĸingmat.

kapitalit 17.

uverssartorssuaĸ nerssutdlo táussumínga nangmagtoĸ arfineĸ-mardlungnik niaĸulik ĸulinigdlo nagssulik Juánasimut takutitaussut nalunaiarneĸardlutigdlo, uverssartorssuaĸ táuna tássaungmat Bâpale angisôĸ.

15,1. [1]íngilitdlo táukua arfineĸ-mardluk pûgútanik táukunínga ar-
-fineĸ-mardlungnik pigdlit ilâta tikiutdlune oĸalugfigilerpânga o-
Jer. 51,13. -ĸardlune: ĸaigit, uverssartorssûp imerpagssuarne igsiassup er-
-ĸartũneĸarnera ilingnut takutísavara; [2]táuna nunap kúngîsa u-
18,9. Nâg. 3,4. -verssaigât, vĩnilo uverssarnerata pia nuname ineĸartut kâvikô-
Is. 21,1. -rutigigât. [3]tauvalo anerníkut puilassuitsumut pisingmanga, arnaĸ
takulerpara nerssut augpalujagtoĸ igsiavfigigâ tamatigut aternik
13,1. ĸaĸajardliutaussunik pilik arfineĸ-mardlungnigdlo niaĸulik ĸulinigdlo
nagssulik. [4]arnardlo táuna atissaĸartoĸ augpatdlarigsumik aug-
18,16. -palujagtumigdlo kûltimigdlo pilersorsimavdlune ujarĸanigdlo er-
Jer. 51,7. -dlingnartunik sapángarigsunigdlo, ermuserdlo kûltiussoĸ tigumia-
-rigâ, maujungnartunik mingungnartunigdlo uverssarnerata pînik
14,8. ulivkârtoĸ; [5]ĸauanilo agdlagsimassoĸ ateĸ: ángigissaĸ, Bâpale
angisôĸ, uverssartut maujungnartutdlo nuname pissartut arnât.
[6]arnardlo táuna takuvara kâvikôrtoĸ ivdlernartut auinit Jîsusivdlo
nalunaiaissortaisa auinit; tupigusungârpungalo takugavko. [7]í-
-ngilivdlo oĸarfigânga: sôĸ tupigusugpit? nalunaerfigísavavkit
ángigissamik arnap táussuma pianik nerssutivdlo táussumínga
nangmagtup arfineĸ-mardlungnik niaĸugdlup ĸulinigdlo nagssugdlup

pianik. [8]nerssut takussat sujornagut íkaluarmat mãnákutdlo í-
-nane, itinerssuarmit ĸaĸiumârpoĸ aserorsimavfingmutdlo aut-
-dlarumârdlune; tupigusugkumârputdlo nuname ineĸartut silarssûp 13,8.
túngavilerĸârneranit atermíkut agdlangneĸángitsut magpersagkane
inũssúmik agdlagkane, nerssut sujornagut íkaluartoĸ mãnákutdlo 17,11.
íngitsoĸ takuguníko tássaussoĸ. [9]uvane [atorpoĸ] isuma ilisi- 13,18.
-mássúmik pilik. niarĸut táuko arfineĸ-mardluk tássa ĸáĸat ar- 13,1.
-fineĸ-mardluk arnap táussuma igsiavfigissai; [10]kúngitdlo arfineĸ-
mardluk tássa; ilait tatdlimat ordlorêrput, ilât atauseĸ mãnákut
ípoĸ, ilât sule tikiutíngilaĸ, tikiúkunilo tássanîtdlatsiásavoĸ. [11]ner- 20,3.
-ssutdlo sujornagut íkaluartoĸ mãnákutdlo íngitsoĸ nangmineĸ 17,8.
arfineĸ-pingajorât, táukualo arfineĸ-mardluk ilât tamássa, aseror-
-simavfingmutdlo autdlarumârpoĸ. [12]nagssuit táuko ĸulit taku- Dån. 7,24.
-ssatit tássa kúngit ĸulit, táukua nâlagauvfik sule pigilíngíkât,
kúngisutdle pigínáussuseĸalerumârput nerssut peĸatigalugo nalu-
-naerĸútap akúnera atauseĸ nâvdlugo. [13]táuko ataussiussumik 17,17.
isumaliorput, píssaunertigdlo pigínáussusertigdlo nerssúmut tú-
-niúkumârpait. [14]táukua savâraĸ sorssugkumârpât, savârĸavdlo
ajugauvfigiumârpai, nâlagkanut nâlagaugame kúnginutdlo kúngiu- 19,16.
-game; ilagissailo tássa ĸaerĸussat ĸinigkatdlo ilumôrtutdlo. [15]o-
-ĸarfigângalo: ermit takussatit uverssartup táussuma igsiavfigissai Js. 8,7.
tássa ingmíkut inuiaussut inugpagssuitdlo akimángitsutdlo ingmí-
-kutdlo oĸausigdlit. [16]nagssuitdlo táukua ĸulit takussavit ner-
-ssutivdlo táussuma uverssartoĸ táuna ûmigssorumârpât suerut- 18,8.
-dlugo tamataerutdlugulo, neĸâlo neriumârpât, táunalo ingnermik
ikivkarumârpât. [17]mássa Gûtip ũmataisigut tunivai isumaliũne
suliarerĸuvdlugo, isumaliûtdlo ataussiussoĸ suliarerĸuvdlugo, nâla-
-gauvfigtigdlo nerssúmut túniuterĸuvdlugo, Gûtip oĸausê nãmag- 10,7.
-sineĸarserdlugit. [18]arnardlo takussat tássa igdlorpagssualik táuna 16,19.
angisôĸ nunap kúngînut nâlagáussuseĸartoĸ.

kapitalit 18.

Bâpale angisôĸ úpítoĸ íngilip tordlulássutigigâ; ĸilangmiup ínugtane tássánga aner-
-ĸugai perdlûtigssainik pineĸarĸunagit; úpítorssuaĸ táuna ĸavsêrpagssuit inûvdlua-
-piloĸatigissaisalo táussumíngalo pisũngorfigingnigtut ĸiavdlugulo upíkumârât; íngilip
nakûssup nalunaerutigigâ, tássángáinaĸ igíneĸásangmat kingornalo nanineĸásanane.

[1]kingornalo takuvara íngile avdla ĸilangmit arĸartoĸ, angi- 10,1.
-sûmik pigínáussuseĸartoĸ, nunalo ĸáumarsagauvoĸ ĸaumaneranit.
[2]tordlulavordlo nipine nipigtortitdlugo, oĸardlune: úpípoĸ, úpípoĸ 14,8.

Is. 13,21. Bâpale angisôĸ, anernipiluitdlo najugarilerpât, anerneritdlo mi-
-ngugtût tamarmik parnaerússauvfigilerpât, tingmíssatdlo mingug-
14,8. -tût ûminartutdlo tamarmik parnaerússauvfigilerpât. 3 mássa vĩ-
17,2. Jer. 51,7. -nimit kamáumit uverssarnerata pianit akimángitsut tamarmik
imerput, nunavdlo kúngîsa uverssaivât, nunavdlo niuvertartue pi-
Nâg. 3,4. -sũngorput inûvdluapilungnerata sualugssusianit. 4 nipilo avdla
tusarpara ĸilangmit oĸartoĸ: tássánga anigitse, ínugtáka, ajortu-
Jer. 51,6. 9. -liausîsigut peĸatigileĸinavarse, perdlûtigssainigdlo pineĸaĸinavuse.
5 mássa ajortuliausê ĸilangmut apigsíput, iluaitsuliornerilo Gûtip
tugs. 137,8. erĸaivai. 6 taima akilersiuk sôrdlo táuna akilîssarsimassoĸ, su-
-liai nâpertordlugit mardloriardlugo pisiuk; ermuseĸ táussuma
imigssiorfigissartagâ táussumúnga imigssiorfigisiuk mardloriardlugo.
7 ĸanoĸ agtigissumik usornartíniarmat inûvdluapilugdlunilo, taima
agtigissumik tunisiuk ániautigssânigdlo aliasûtigssânigdlo. ũmá-
Is. 47,7 tt. -migut oĸarmat: igsiavunga kúngiuvdlunga uvigdlarnerunangalo,
aliasûtigssavnigdlo takussaĸásángilanga. 8 tamána pivdlugo per-
-dlûtigssai nagdliúsáput uvdlorme atautsime, toĸulo aliasûtigssar-
-dlo kângnerdlo, ingnermigdlo ikivkarneĸásavoĸ; nakûngmat Nâ-
-lagaĸ Gûte táussumínga erĸartũssissoĸ.

9 nunavdlo kúngîsa táussuma uverssaissigissaisa inûvdluapi-
Hsk. 26,16. -loĸatigissaisalo ĸiavdlugulo upíkumârpât, ikualanerata pujua ta-
— 27,30. -kuguníko, 10 ungasigsume ĸeĸardlutik ániarnera ersíssutigalugo
18,16. 19. oĸardlutigdlo: erĸanaĸ, erĸanaĸ igdlorpagssualik angisôĸ, Bâpale
igdlorpagssualik nakûssoĸ, erĸartũneĸarnerit nalunaerĸútap akúne-
Hsk. 27,36. -rane atautsime nagdliungmat. 11 nunavdlo niuvertartuisa ĸiavdlu-
— 27,5 tt. -gulo aliasûtigiumârpât, niorĸutai pisiariumaneĸarungnaermata;
17,4. 12 kûltilo sîlvilo niorĸutigissat ujarĸatdlo erdlingnartut sapángarig-
-sutdlo, ilupâgssiarigsutdlo ánorâgssatdlo augpatdlarigsut sîlikitdlo
augpalujagtutdlo, ĸissuitdlo tipigigsut tamalât peĸutitdlo tûgaussut
tamalât peĸutitdlo tamalât ĸissûssut erdlingnarnerit kangnúsau-
-ssutdlo saviussutdlo ujaraussutdlo ĸaĸortut, 13 kanîlitdlo pujôru-
-tigssatdlo tipigigsut tarnutitdlo tipigigsautitdlo ĸaĸortut, vĩnilo
ûlialo ĸajûssatdlo pitsaunerit ĸajûssiagssatdlo, nerssutautitdlo nang-
-magtartut savatdlo ĸimugtuarssuitdlo ĸamutitdlo agssakâssugdlit,
inugsiatdlo inuitdlo tarnait. 14 paormarssuitdlo tarnivit nuánarissai
ilingnit nigorput, inûvdluautaussutdlo usornautaussutdlo tamarmik
ilingnit nigorput, kingornalo nanísángilatit. 15 tamákuníngalo nior-
-ĸuteĸartut táussumánga pisũngortut ungasigsume ĸeĸarumârput
Hsk. 27,30. ániarnera ersíssutigalugo ĸiavdlutigdlo aliasugdlutigdlo, oĸardlu-

-tigdlo: 16 erĸanaĸ, erĸanaĸ igdlorpagssualik angisôĸ ilupâgssia- 18,10. 19.
-rigsumik augpatdlarigsumigdlo augpalujagtumigdlo atissaĸartoĸ
kûltimigdlo pilersorsimavdlune ujarĸanigdlo erdlingnartunik sapá- 17,4.
-ngarigsunigdlo; nalunaerĸútap akúnerane atautsime pisũssutit 18,19.
taima agtigissut piunêrungmata. 17 aĸugtutdlo tamarmik umiar- Hsk. 27,27.
-ssuarnigdlo angalassartut tamarmik umiarssuarmiutdlo tamarmik
ímamilo suliaĸartut tamarmik ungasigsume ĸeĸarput, 18 tordlulá-
-putdlo ikualanerata pujua takugamíko, oĸardlutik: kiame ássigi-
-galuarâ igdlorpagssualik angisôĸ táuna? 19 niarĸutigdlo ivssumik Hsk. 27,30.
sauvait, tordluláputdlo ĸiavdlutik aliasugdlutigdlo, oĸardlutik: er-
-ĸanaĸ, erĸanaĸ igdlorpagssualik angisôĸ, táuna ímame umiar- 18,10. 16.
-ssuauteĸartut tamarmik pisũngorfigigât erdlingnartûtai pisũngûti-
-galugit; nalunaerĸútap akúnerane atautsime piunêrungmat. 18,16. Is. 44,23.
20 tipaitsûtigûk, ĸilak ûmâ, ivdlernartutdlo apustilitdlo pruvfîtitdlo
ukorsê, ilivse erĸartũssíssutigaluse Gûtip erĸartûngmago.
21 íngilivdlo nakûssup ujarak kivigpâ aserorteriviup ujarâtut Jer. 51,63 f.
angisûtut agtigissoĸ, ímamutdlo igípâ oĸardlune: taima Bâpale
igdlorpagssualik angisôĸ tássángáinaĸ igíneĸásavoĸ, kingornalo na-
-nineĸásángilaĸ. 22 kúkilagtortutdlo nipilerssortutdlo mingnernigdlo Is. 24,8.
angnernigdlo ĸardlortartut nipait ilingne tusarneĸásáisáput, sanâ- Jer. 25,10.
-nigdlo ajornarnernik sánarigsoĸásáisavoĸ ilingne, aserorteriviuvdlo
nipâ ilingne tusarneĸásáisavoĸ; 23 káumarĸutaussuvdlo ĸaumanera
ilingne káumarĸutigineĸásáisavoĸ, uvigssavdlo nuliagssavdlo nipait Jer. 16,9.
ilingne tusarneĸásáisáput; tássa niuvertortatit nuname nâlagar-
-ssûngmata, ilisĩnigkut akimángitsut tamarmik támartíneĸarmata. Is. 23,8.
24 táussumanilo nanineĸarput pruvfîtit ivdlernartutdlo aue nunamilo
toĸutaussut tamarmik [aue].

kapitalit 19.

ĸilangmiorpagssuit alîlûjârtartut, Gûtip Bâpale erĸartûngmago kúngiulerdlunilo, sa-
-vârĸavdlo katernauvfigssâ nagdliungmat; Kristuse erĸartũssiartortoĸ katerssat ĸi-
-langmiussut maligtigalugit; nerssut ilagissâlo pruvfîtiorĸusersoĸ tatsimut
ingnerussumut igitaussut.

1 kingorna tusarpara ĸavsêrparujugssuit niperssuatdlusôĸ ĸi- 12,10.
-langme, oĸartut: alîlûjâ, ánáussut nâlangnautdlo píssaunerdlo tugs. 104,35.
Gûtivta pigiligit; 2 erĸartũssinerisa ilumôrnerdlo iluarnerdlo er-
-ĸormatigik, erĸartũkamiuk uverssartorssuaĸ uverssarnermigut nu- 16,7.
-namik aseruissoĸ, kivfamilo aue agssainit aperĸutigigamigit. 5 Môr. 32,43.
3 áipagsânigdlo oĸarput: alîlûjâ. pujualo majortuásavoĸ nâgssáu- Is. 34,10.

-ngitdluínartumik. [4]utorĸauneritdlo táuko mardlungnik ĸuligdlit
sisamatdlo ûmassutdlo táuko sisamat patdlorput Gûte patdlorfi-
-galugo igsiavfingme ĸilâlingme igsiassoĸ, oĸardlutigdlo: ãman,
tugs. 106,48. alîlûjâ. [5]nipilo igsiavfingmit ĸilâlingmit anivoĸ, oĸartoĸ: Gûter-
ugs. 134,1. -put únersiutigisiuk, kivfai tamavse-â, táussumíngalo mianering-
-nigtuse mikissutdlo angisûtdlo. [6]tusarparalo ĸavsêrparujugssuit
14,2. Hsk. 1,24. nipâtdlusôĸ, imerpagssuitdlo nipâtdlusôĸ, kagdleritdlo nipitût ni-
-pâtdlusôĸ, oĸartut: alîlûjâ, Nâlagaĸ Gûterput ajugaĸángitsoĸ kú-
tugs. 118,24. -ngiulermat. [7]tipaitsugdlutalo ĸîmasugta táunalo nâlangnartitdlugo;
savârĸap katernauvfigssâ nagdliungmat, nuliagssâlo piarêrsarêrmat.
19,14. [8]tuninèĸarpordlo ánorârsimarĸuvdlugo ilupâgssiarigsumik minguit-
15,6. -sumik ĸaugdlorivfâringmik; mássalo ilupâgssiarigsoĸ tamána tá-
14,13. -ssa ivdlernartut iluarssusê. [9]oĸarfigângalo: agdlagit: pivdluar-
-put savârĸap katernauvfigssâne únúkorsiúmik neriartorĸunèĸar-
21,5. -tut. ãma oĸarfigânga: tássa Gûtip oĸausê sagdlusuitsut. [10]isi-
22,6. -gaisalo sãnut patdlorpunga patdlorfigiumavdlugo. oĸarfigângale:
mianerssorit, taimailioĸinak; kivfaĸatigârma, ĸatángutivitdlo Jî-
-susip nalunaiautânik pigingnigtut kivfaĸatigãnga; Gûte patdlor-
12,17. -figûk. mássalo Jîsusip nalunaiautâ tássa anerneĸ takordlûi-
-sitsissoĸ.

6,2. [11]ĸilagdlo takuvara angmassoĸ, atalo, ĸimugtuarssuk ĸaĸor-
-toĸ, ĸânilo igsiassoĸ tainèĸarpoĸ ilumôrtumik sagdlusuitsumig-
-dlo, erĸartũssinermigutdlo sorssunguermigutdlo nâpertuivdluarpoĸ.
[12]issailo ingnerup ikualaneratut íput, niarĸumigutdlo kúngit nia-
12,3. -ĸorutainik amerdlasûnik niaĸorutèĸarpoĸ; agdlagsimassumigdlo
2,17. atèĸarpoĸ avdlap ilisimángisânik, nangminèĸ kisime ilisimassa-
Is. 63,1 t. -minik. [13]atissarâlo ĸagdlersaut aungmut misugsimassoĸ, arĸalo
tássa Gûtip oĸausia. [14]katerssatdlo ĸilangmiussut maligpât ĸi-
-mugtuarssuit ĸaĸortut ĸaine igsiavdlutik ilupâgssiarigsumigdlo
19,8. 1,16. ĸaĸortumik minguitsumik atissaĸardlutik. [15]karnanitdlo anivoĸ
2,16. pana ipigtorssuaĸ, tamatumínga akimángitsut panásagai; savatut-
12,5. tugs. 2,9. -dlo pârísavai saviussumik ilitsersûtèĸardlune; tunguiaivfigdlo vĩ-
14,19. -nimut Gûtip ajugaĸángitsup níngangnerata katsungaitsup pianut
Is. 63,3. atortoĸ táussuma tungmásavâ. [16]ĸagdlersáumigutdlo ĸitermigutdlo
17,14. agdlagsimassumik atèĸarpoĸ [ima]: kúngit kúngiat nâlagkatdlo
nâlagât.

[17]íngililo takuvara seĸinerme ĸèĸartoĸ, táuna niperssuarmik
Hsk.39,17 tt. tordlulavoĸ tingmíssanut ĸilaup migssâgut tingmissunut tamanut
oĸardlune: ĸaivdluse katerssoritse Gûtip únúkut nerdliutigssiânut

angisûmut, [18]kúngit neĸait nerísavdlugit, sákutûtdlo nâlagaunerisa
neĸait, nakûssutdlo neĸait, ĸimugtuarssuitdlo ĸainilo igsiassut
neĸait, tamarmigdlo kivfáungitsutdlo kivfaussutdlo mikissut- 17,12.
-dlo angisûtdlo neĸait. [19]nerssutdlo nunavdlo kúngê táukualo
katerssait takuváka atautsimut pissut ivna ĸimugtuarssûp ĸâne
igsiassoĸ táussumalo katerssai sorssugkumavdlugit. [20]nerssutdlo 16,14.
tigussauvoĸ, ilagissâlo pruvfîtiorĸusersoĸ tákuane nalunaerĸuti- 16,13.
-liortartoĸ, táukunatigut nerssutip ilisarnaĸusiânik pilersítut ássi-
-nganigdlo patdlorfigingnigtut támartítarai; ûmatitdlugit táuko 20,10.
mardluk igitáuput tatsimut ingnerussumut ikuatdlagsáumik ikua- Is. 30,33.
-lassumut. [21]ilailo toĸutáuput ĸimugtuarssûp ĸâne igsiassup pa-
-nânik ĸarnanit anissumik; tingmíssatdlo tamarmik ĸârsitdlarput
neĸainit.

kapitalit 20.

Sātane ĸilerssugaulersoĸ, Gûtivdlo oĸausia pivdlugo toĸutaugaluartut ũmardlutik Kristuse nâlagaoĸatigísagât ukiut tûsintigdlit; kingornatigut Sātane ĸilerússaerneĸá-sassoĸ, Gôrdlo Mâkôrdlo ivdlernartunut sorssugkiartoĸatigigaluardlugit igitáusassoĸ tatsimut ingnerussumut; toĸussut nalingínait erĸartũneĸartut magpersagkane agdlag-simassut maligdlugit, toĸuvdlo áipâ pilersoĸ.

[1]íngililo takuvara ĸilangmit arĸartoĸ, táussuma pigigâ iti- 18,1.
-nerssuarmut matuersautaussoĸ, kalivnerssuitdlo tigumiarigai. 9,1.
[2]kũkôriaussarssuardlo tiguvâ, táuna pulateriârssutoĸaĸ, mamar- 12,9.
-dlîssorssûssoĸ*) Sãtaniussordlo; ĸilerssorpâlo ukiut tûsintigdlit
ĸilerssugaorĸuvdlugo; [3]itinerssuarmutdlo igípâ, matuvdlugulo na- Is. 24,22.
-ĸíssuserdlugulo ĸulâgut, akimángitsut táussumúnga támartísaer-
-ĸuvdlugit ukiut táuko tûsintigdlit nãmagtitserdlugit; táukualo
kingornatigut sivikitsumik ĸilerússaerneĸásavoĸ. 17,10.
[4]igsiavfîtdlo ĸilâgdlit takuváka, ĸainutdlo ingíput, erĸartũ- Dân. 7,
-ssinigssardlo táukunúnga túniússauvoĸ; Jîsusivdlo nalunaiautâ 9. 22. 27.
pivdlugo Gûtivdlo oĸausia pivdlugo niaĸuersitaussut tarnait [ta- 6,9.
-kuváka], nerssúmigdlo ássinganigdlũnît patdlorfigingníngitsut, ĸaor-
-míkutdlo agssangmíkutdlo ilisarnaĸusersíngitsut; ũmarputdlo,
Kristusilo nâlagaoĸatigât ukiut tûsintigdlit. [5]toĸussoĸataitdle
ũmángitdlat ukiut táuko tûsintigdlit nãmagtitserdlugit. tássa ma-
-kivfik sujugdleĸ. [6]pivdluardlunilo ivdlernarpoĸ makivfingme su-
-jugdlerme pigssaĸartoĸ; táukunúnga toĸup áipâ pigínáussuseĸá-

*) tôrnârssuk, Diâvulo.

Is. 61,6. -ngilaĸ, kisiáne Gûtip Kristusivdlo palasertarísavait, nâlagaoĸati-
-gísavâtdlo ukiut tûsintigdlit.
7 ukiutdlo táuko tûsintigdlit nãmagtigpata Sãtane ĸilerú-
-ssaerneĸásavoĸ parnaerússauvfingminit pêrdlune. 8 aniumârpordlo
akimángitsut nunap teĸerĸuine sisamane [ítut] támartíniásavdlugit,
Hsk. 38. 39. Gôrdlo Mâkôrdlo, sorssungnigssamut katerssorniásavdlugit, ímap
sioraisut amerdlatigissut. 9 majuarputdlo nunap inituneragut,
ivdlernartutdlo tangmârfiat igdlorpagssualigdlo asassaĸ iluvât.
21,2. ingnerdlo ĸilangmit nákarpoĸ Gûtimit nungutitdlugitdlo. 10 ma-
19,20. -mardlîssorssuardlo*) táukuninga támartitsissoĸ igitauvoĸ tatsi-
-mut ingnerussumut ikuatdlagsautaussumut nerssutip pruvfîtior-
-ĸusersuvdlo inigiligãnut; áuiartitáusáputdlo uvdlúkutdlo únuá-
-kutdlo nâgssáungitdluínartumik.
Dân. 7,9 f. 11 takuvaralo igsiavfik ĸilâlik angisôĸ ĸaĸortoĸ, ĸânilo igsia-
-ssoĸ; táussuma kînâuit nunalo ĸilagdlo ĸimãput inigssarsineĸa-
-rungnaerdlutigdlo. 12 toĸussutdlo takuváka mikissutdlo angisûtdlo
Mal. 3,16. igsiavfiup ĸilâgdlup sâne ĸeĸartut, magpersagkatdlo ĸavsît mag-
-perneĸarput; magpersagkatdlo avdlat atautsit magperneĸarput,
tássa inũssúmik agdlagkat. toĸussutdlo erĸartũneĸarput magper-
6,8. -ssagkane agdlagsimassut maligdlugit, suliait nâpertordlugit. 13 í-
-mavdlo túniúpai toĸussut ingminĩtut, toĸuvdlo unerivfiuvdlo
túniúpait toĸussut ingmingnĩtut; erĸartũneĸarputdlo nungutdlutik
21,8. suliatik nâpertordlugit. 14 toĸulo unerivfigdlo igitáuput tatsimut
3,5. ingnerussumut. tássa toĸup áipâ. 15 nalingínardlo magpersagkane
inũssúmik agdlagkane agdlagsimángitsoĸ igitaussaraoĸ tatsimut
ingnerussumut.

kapitalit 21.

ĸilagdlo nutâĸ nunalo nutâĸ Jerûsalâtdlo nutâĸ ĸilangmit arĸartoĸ Juánasip takugai, ĸilangmiuvdlo tusardlerâ Gûtip ineĸarfianik inungnĩtumik; Jerûsalât ĸilangmit pissoĸ Juánasimut takutitaussoĸ Gûtip nâlangnarssusia pigigâ alutornangârtorssûvdlune, sa-
-vârĸavdlo magpersagautaine inũssúmik agdlagkane agdlagsimassut kisimik
tássunga isísassut.

Is. 65,17. 1 ĸilagdlo nutâĸ nunalo nutâĸ takuváka; ĸilaĸ sujugdleĸ nu-
- 66,22. -nalo sujugdleĸ pêrmata, imardlo peĸarungnaerdlune. 2 igdlor-
2 Pît. 3,13. Epr. 12,22. -pagssualigdlo ivdlernartoĸ Jerûsalât nutâĸ takuvara ĸilangmit
arĸartoĸ Gûtimit, piarêrsagaussoĸ nuliagssatut uvigssaminut á-

*) tôrnârssuk, Diâvulo.

-ssuarsimassutut. [3]niperssuardlo tusarpara ĸilangmit, oĸartoĸ:
takúsagigse Gûtip ineĸarfia inungnĩtoĸ, ineĸarumârpordlo táuku- 2 Kor. 6,16.
-nane ínugtariumârdlugitdlo, táukualo Gûte nangmineĸ ilagalugulo Hsk. 37,27.
Gûtigiumârpât. [4]Gûtivdlo ĸuvdlît tamaisa atdlarterumârpai i- 7,17.
-ssainit, toĸulo peĸarungnáisavoĸ, aliasugtoĸarungnaerdlunilo niv- Is. 25,8.
-dliassoĸarungnaerdlunilo ániartoĸarungnáisavoĸ, sujugdlît pêrmata.
[5]igsiavfingmilo ĸilâlingme igsiassoĸ oĸarpoĸ: ata, sût tamaisa Is. 43,19.
nutãngortípáka. uvavnutdlo oĸarpoĸ: agdlagit, oĸautsit tamáko 2 Kor. 5,17.
sagdlusuitdlutigdlo ilumôrmata. [6]oĸarfigângalo: ĸanoĸ ilísassoĸ 16,17.
taimailivoĸ. uvanga-una a-lo u-lo, autdlarĸautauvdlunilo nagga- 22,13.
-taussoĸ. imerusugtoĸ ermup inũssutaussup puilavfianit tuniu-
-mârpara akeĸángitsumik. [7]ajugaussup tamáko kingornússariu-
-mârpai, Gûtigísavângalo, uvangalo erneriumârpara. [8]ersissutdle 21,3.
ugpíngitsutdlo maujungnartutdlo inuartutdlo uverssaissutdlo ilisît- 22,15.
-sutdlo Gûtipilugsiortutdlo sagdlutûtdlo tamarmik, táukua pigssât
tatsime ingnermik ikuatdlagsáumigdlo ikualassume ísavoĸ, tássa 20,10. 14.
toĸup áipâ.

[9]íngilitdlo táukua arfineĸ-mardluk pûgútanik táukunínga ar- 15,1.
-fineĸ-mardlungnik perdlûtinik táukunínga arfineĸ-mardlungnik 17,1.
kingugdligssanik ulivkârtunik pigdlit ilâta tikiutdlune oĸalugfigi-
-lerpânga oĸardlune: ĸaigit, nuliagssaĸ savârĸap nuliagssâ ilingnut
takutísavara. [10]tauvalo anerníkut ĸáĸarssuarmut kingigtumut pi- 17,3.
-sípânga, igdlorpagssualigdlo táuna uvavnut takutípâ, Jerûsalât 19,7.
ivdlernartoĸ, ĸilangmit arĸartoĸ Gûtimit; [11]táussuma pigigâ Gûtip Hsk. 40,2.
nâlangnarssusia, ĸáumarĸutâtalo ássigigâ ujarĸat erdlingnarnerssât,
aligoĸ akisungnertôĸ aligorĸigsoĸ; [12]angisûmigdlo portusûmik u-
-ngalorssuaĸartoĸ, isâvfeĸardlunilo arĸaneĸ-mardlungnik, isâvfîtdlo
ĸainĩtut íngilit arĸaneĸ-mardluk, arĸitdlo tássunga agdlagsimassut, Hsk.48,31 tt.
tássa Israîlip kinguaisa nagguveĸatigîgsortaisa arĸaneĸ-mardluk
[arĸe]; [13]ĸangianit isâvfît pingasûssut, avangnânit isâvfît pinga-
-sûssut, kujatânit isâvfît pingasûssut, kitânit isâvfît pingasûssut.
[14]igdlorpagssuagdluvdlo ungalorssua arĸaneĸ-mardlungnik túnga-
-veĸarpoĸ, tamákualo ĸainĩput savârĸap apustilîsa arĸaneĸ-mar-
-dluk arĸe. [15]oĸalugfigissigalo kûltiussumik suvdlortûteĸartoĸ,
igdlorpagssualik ûgtúsavdlugo, isâvfîlo ungalorssualo. [16]igdlor- Hsk. 40,3.
-pagssualigdlo ineĸarpoĸ sisamanik teĸerĸoĸardlune, takíssusialo
siligssusialo angeĸatigîgput; suvdlortûmigdlo igdlorpagssualik ûg- Hsk. 41,21.
-tormago sitâtit arĸaneĸ-mardlungnik tûsintigdlit naligai. takí-
-ssusia siligssusialo portússusialo ássigîgput. [17]ungalorssualo ûg-

Sagg. 2,5. -torpâ: tatdlit untritigdlit sisamanigdlo ĸuligdlit sisamatdlo, inùp
ûgtûtâ íngilip pigissâ atordlugo. 18 ungalorssuatalo ĸarmarnera ali-
-gûvoĸ akisungnertôĸ, igdlorpagssualigdlo kûltiuvoĸ akuitsoĸ igalâg-
-ssiatut minguitsutut ítoĸ. 19 igdlorpagssuagdluvdlo ungalorssuata
Is. 54,11 tt. túngavè pínersagáuput ujarĸanik erdlingnartunik tamalânik: túngavik
sujugdleĸ tássa aligoĸ akisungnertôĸ, áipâ aligoĸ atdlarniussaĸ,
pingajuat aligoĸ aumaussarigsoĸ, sisamât aligoĸ ĸorsôrĸigsoĸ,
20 tatdlimât aligoĸ augpalujagtoĸ, arfernat aligoĸ augpalualârtoĸ,
arfineĸ-áipât aligoĸ kûltiussoĸ, arfineĸ-pingajuat aligoĸ tungujuar-
-toĸ, arfineĸ-sisamât aligoĸ iseriagtûssaĸ, ĸulingat aligoĸ ĸorsû-
-ssaĸ, arĸarnat aligoĸ alángialassoĸ, arĸaneĸ-áipât aligoĸ tungut-
21,12. -sorigsoĸ. 21 isâvfîlo arĸaneĸ-mardluk tássa sapángarigsut arĸa-
-neĸ-mardluk, nungutdlugit isâvfik atauseĸ sapángarigsoĸ atau-
-siussoĸ; igdlorpagssuagdluvdlo igdluisa akornat kûltiuvoĸ akuit-
-soĸ, igalâgssiardlusôĸ ujuvigtuitsoĸ. 22 nâlagfingmigdlo tássane
takussaĸángilanga, Nâlagaĸ Gûte ajugaĸángitsoĸ nâlagfigsut piging-
22,5. -mago, savârardlo. 23 igdlorpagssualigdlo seĸinermigdlũnît ĸáumá-
Is. 60,19. -migdlũnît pissariaĸángilaĸ ingminut ĸaumassugssanik, Gûtip nâ-
-langnarssusiata ĸáumarsarmane, savârardlo ĸáumarĸutigigamiuk.
Is. 60,3 tt. 24 akimángitsutdlo saĸiumârput ĸaumassua ĸáumarĸutigalugo;
nunavdlo kúngîsa nâlangnautitik atarĸinautitigdlo tássunga ãkumâr-
-pait. 25 isâvfîlo matuneĸásángitdlat uvdlúkut, mássa únuaĸásá-
22,5. -ngilaĸ tássane. 26 akimángitsutdlo nâlangnautait atarĸinautaitdlo
Is. 52,1. tássunga ãkumârpait. 27 sûtdlo nalingínaussut tássunga isísángit-
-dlat, maujungnartuliortutdlo sagdlunernigdlo ilerĸugdlit nâme;
savârĸap magpersagautaine inũssúmik agdlagkane agdlagsimassut
kisimik [isísáput].

kapitalit 22.

kûgssuaĸ inûnartumik imilik orpîtdlo inûnartut Jerûsalâme nutâme ítut, Gûtivdlo savârĸavdlo igsiavfiat ĸilâlik tássanĩsassoĸ, kivfaisalo kivfartũkumârât pivdluardlutik nâgssáungitdluínartumik; oĸautsit tamáko ilumôrdlutigdlo sagdlusuitsut, Juánasilo táunaussoĸ tamákuninga takungnigtoĸ tusaissordlo; íngile patdlorfigerĸúngitsoĸ; Jî-susip inássutainik malingnigtut pivdluarfingmut isersínáusassut, ilerĸupilugdlitdle ta-marmik silatânĩsavdlutik; takordlûgkerssârutit magpersagkane mákunane ítut oĸau-sînut ilaliússissut ilainigdlũnît pêrsissut Gûtip pitdlarumârai; Kristuse ilumut aggerĸajâlersoĸ.

1 ãmátaoĸ uvavnut takutípâ kûgssuaĸ inûnartumik imilik,
Hsk. 47,1. aligortut ĸáumarigsigissoĸ, Gûtip savârĸavdlo igsiavfiánit ĸilâling-
Hsk. 47,7. -mit [puilassoĸ]. 2 [igdlorpagssuagdlup] igdluisa akornata ĸerĸane

kûgssûvdlo sinaine igdlugîngne [íput] orpît inûnartut arĸaneĸ-mar- 2,7.
-dlungnik inerititsissartut, ĸáumatit nungutdlugit inerititaĸartartut;
orpîtdlo táukua pilutait akimángitsunut katsorsautáuput. 3 per- Sagg. 14,11.
-dlorĸunartoĸásáisavordlo, Gûtivdlo savârĸavdlo igsiavfiat ĸilâlik
tássanĩsavoĸ; kivfaisalo kivfartũkumârpât, 4 kînâlo takúsavât; ar-
-ĸalo ĸauinĩsavoĸ. 5 únuaĸásángilardlo [tássane], ĸáumarĸúmigdlo 7,3.
seĸ'ernuvdlũnît ĸaumaneranik pissariaĸángitdlat, Gûtip Nâlagkap 20,23. 25.
ĸáumarsarmatik; nâlagkersuiumârputdlo nâgssáungitdluínartumik. Dân. 7,27.
6 oĸarfigângalo: oĸautsit tamáko ilumôrdlutigdlo sagdlusuíput. 21,5.
Nâlagkavdlo pruvfîtit anernerisa Gûtiata íngiline autdlartípâ, ĸi- 22,1.
-lamik piumârtugssat kivfaminut takuterĸuvdlugit. 7 ata, agger- 1,1.
-ĸajâlerpunga. pivdluarpoĸ takordlûgkerssârutit magpersagkane 3,11.
mákunane ítut oĸausînik torĸuissoĸ.

8 uvangalo Juánase táunauvunga tamákunínga takungnigtoĸ
tusaissordlo. tusaerêrdlungalo takungnerêrama patdlorpunga íngi-
-lip tamákunínga uvavnut takutitsissup isigaisa sãnut patdlorfi-
-giumavdlugo. 9 oĸarfigângalo: mianerssorit, taimailioĸinak; kiv- 19,10.
-faĸatigârma, ĸatángutivitdlo pruvfîtit oĸautsinigdlo magpersag-
-kane mákunane ítunik torĸuissut kivfaĸatigãnga; Gûte patdlor-
-figûk. 10 oĸarfigângalo: takordlûgkerssârutit magpersagkane má-
-kunane ítut oĸausê naĸíssusísángilatit, nagdliuvfigssât ĸaneĸing- 10,4.
-mat. 11 iluaitsuliortoĸ kingornátaoĸ iluaitsuliordle, mingug- Dân. 12,4.
-tôrdlo kingornátaoĸ mingugtûgínardle; iluartordlo kingornátaoĸ 1,3. Dân. 12,10.
iluarnermik ilerĸoĸardle, ivdlernartordlo kingornátaoĸ ivdlernar-
-sarneĸardle.

12 ata, aggerĸajâlerpunga akiliutiga nagsataralugo, nalingínaĸ 22,7.
tuniumârdlugo suliai nâpertordlugit. 13 uvanga-una a-lo u-lo, su- Is. 40,10. 1,8.
-jugdliuvdlunilo kingugdliussoĸ, autdlarĸautauvdlunilo naggataussoĸ. 21,6.

14 pivdluarput inássutainik malingnigtut, pigínáussuseĸarĸuvdlutik
orpingmut inûnartumut igdlorpagssualingmutdlo isersínaorĸuvdlutik
isâvfîsigut. 15 silatânĩputdle kingmit ilisîtsutdlo uverssaissutdlo 21,8.
inuartutdlo Gûtipilugsiortutdlo tamarmigdlo sagdlunernik asang- Fil. 3,2.
-nigtut ilerĸoralugitdlo. 16 uvanga Jîsuse íngiliga autdlartípara
tamákunínga nalunaiaivfigerĸuvdluse ilagîgsoĸatigît pivdlugit. u- 5,5.
-vanga-una Dâvip sordlâ sugissâlo, uvdloriaĸ ĸausiut ĸáuma- Is. 11,1. 2,28.
-rigsoĸ. 17 anernerdlo nuliagssardlo oĸarput: aggerna; tusaissor-
-dlo oĸardle: aggerna; imerusugtordlo aggerdle; piumassuvdlo Is. 55,1.
imeĸ inûnartoĸ piliuk akeĸángitsumik.

[18] mássa takordlûgkerssârutit magpersagkane mákunane ítut
5 Môr. 4,2. oкausînik tusaissut tamaisa nalunaiaivfigãka: tamákunúnga ilaliú-
-ssissoкarpat, tauva Gûtip táussumúnga tugtíkumârpai perdlûtit
magpersagkane mákunane agdlagsimassut; [19] pêrsissoкarpatdlo
magpersagkat takordlûgkerssârutinik mákunínga imagdlit oкausîsa
ilainik, tauva Gûtip pêrumârpâ pigssaralua orpingmit inûnartumit
igdlorpagssualingmitdlo ivdlernartumit magpersagkane mákunane
agdlautigineкartumit. [20] tamákunínga nalunaiaissoк oкarpoк: âp,
7,17. aggerкajâlerpunga. ãman.

âp, aggerna, Nâlagaк Jîsuse-â.

2 Tas. 3,18. [21] Nâlagkap Jîsusip Kristusip sáimáunerata najordlise ta-
-mavse. ãman.

sapâtine nagdlútunilo najorкutagssat ivdlernartut mardluvît sivnerseráutugssat agdlagsímavê.

áipait ukioк 1895 sapâtit utilerfiánit autdlarnerdlugit kingornalo sapâtit kaujatdlangnerat atausek avdlortardlugo atorsínáusassut sujugdlernut sivnersigitítardlugit.

sujugdlît:	áipait:
sapãme jûtdlip sujulîsa 1: (sapâtit utilerfiáne:)	
Mat. 21,1-9.	Lúk. 4,16-30.
Rûm. 13,11-14.	Is. 42,1-12.
sapãme jûtdlip sujulîsa 2:	
Lúk. 21,25-36.	Mat. 25,1-13.
Rûm. 15,4-9.	Is. 11,1-10.
sapãme jûtdlip sujulîsa 3:	
Mat. 11,2-10.	Lúk. 1,67-80.
1 Kor. 4,1-5.	Is. 40,1-11.
sapãme jûtdlip sujulîsa 4:	
Juán. 1,19-28.	Juán. 3,22-36.
Fil. 4,4-7.	Is. 12.
jûtdlime:	
Lúk. 2,1-14.	Juán. 1,1-14.
Lúk. 2,15-20.	Is. 9,6-7.
Epr. 1,1-5.	Tít. 2,11-14.
jûtdlip áipâne:	
Mat. 23,34-39.	Mat. 10,32-42.
ap. sul. 6,8-15; 7,54-60.	1 Juán. 4,1-6.
sapãme jûtdlip kinguliane:	
Lúk. 2,33-40.	Lúk. 2,25-32.
Gal. 4,1-7.	tugs. 103.
ukiortâme:	
Lúk. 2,21.	Mat. 6,5-13.
Gal. 3,23-29.	Jãk. 4,13-17.
sapãme ukiortâp kinguliane:	
Mat. 2,19-23.	Mat. 2,13-18.
Rûm. 3,19-22.	ap. sul. 4,23-31.
kúngit pingasut uvdluáne: (Kristusip ersserfiane:)	
Mat. 2,1-12.	
Is. 60,1-6.	

sujugdlît:	áipait:
sapãme kúngit 3 uvdluata kingulîsa 1:	
Lúk. 2,42-52.	Mák. 10,13-16.
Rûm. 12,1-5.	Evf. 6,1-4.
sapãme kúngit 3 uvdluata kingulîsa 2:	
Juán. 2,1-11.	Lúk. 19,1-10.
Rûm. 12,6-16.	Evf. 5,21-33.
sapãme kúngit 3 uvdluata kingulîsa 3:	
Mat. 8,1-13.	Lúk. 17,5-10.
Rûm. 12,17-21.	Epr. 11,1-10.
sapãme kúngit 3 uvdluata kingulîsa 4:	
Mat. 8,23-27.	Mat. 14,22-33.
Rûm. 13,8-10.	Rûm. 4,16-25.
sapãme kúngit 3 uvdluata kingulîsa 5:	
Mat. 13,24-30.	Mat. 13,44-52.
Kul. 3,12-17.	1 Kor. 3,3-23.
sapãme kúngit 3 uvdluata kingulîsa 6:	
Mat. 17,1-9.	
2 Pît. 1,12-18.	
sapãme savtuagîsimame:	
Mat. 20,1-16.	Mat. 25,14-30.
1 Kor. 9,24-10,5.	ap. sul. 17,22-34.
sapãme sagsagîsimame:	
Lúk. 8,4-15.	Mák. 4,26-32.
2 Kor. 12,2-9.	2 Tim. 3,10-4,5.
sapãme pôrskip sujulîsa 1: (Jîsusip kuisivfiane:)	
Mat. 3,13-17.	Lúk. 18,31-43.
1 Pît. 3,18-22.	1 Kor. 13,1-13.
sapãme pôrskip sujulîsa 2:	
Mat. 4,1-11.	Lúk. 22,24-32.
2 Kor. 6,1-10.	Jãk. 1,2-16.
sapãme pôrskip sujulîsa 3:	
Mat. 15,21-28.	Mák. 9,17-29.
1 Tas. 4,1-7.	Jãk. 5,13-20.
sapãme pôrskip sujulîsa 4:	
Lúk. 11,14-28.	Juán. 8,42-51.
Evf. 5,1-9.	sarк. 2,1-7.
sapãme pôrskip sujulîsa 5:	
Juán. 6,1-15.	Juán. 6,35-51.
Gal. 4,21-31.	2 Pît. 1,3-11.

sujugdlît:	áipait:
sapãme pôrskip sujulîsa 6:	
(Mâriap oкáunекarfiane:)	
Lúk. 1,26-38.	Lúk. 1,46-56.
Is. 7,10-15.	1 Kor. 1,21-31.
sapãme pôrskip sujulîsa 7:	
(Jîsusip Jerûsalâmut iseriartorfiane:)	
Mat. 21,1-9.	Mák. 14,3-9.
Fil. 2,5-11.	Epr. 12,1-8.
sisamángortume ivdlernartume:	
Lúk. 22,14-20.	Juán. 13,1-15.
1 Kor. 11,23-29.	1 Kor. 10,15-17.
Jîsusip toкuvfiane:	
oкalugtuaк Nâlagkap âniarneranik toкuneranigdlo.	
Is. 53.	
sapãme pôrskime:	
Mák. 16,1-7.	Mat. 28,1-8.
1 Kor. 5,7-8.	tugs. 118,19-29.
	1 Pît. 1,3-12.
pôrskip áipâne:	
Lúk. 24,13-35.	Juán. 20,1-18.
ap. sul. 10,34-41.	1 Kor. 15,12-20.
sapãme pôrskip kingulîsa 1:	
Juán. 20,19-31.	Juán. 21,15-19.
1 Juán. 5,4-12.	1 Pît. 1,17-2,3.
sapãme pôrskip kingulîsa 2:	
Juán. 10,11-16.	Juán. 10,22-30.
1 Pît. 2,21-25.	Epr. 13,20-21.
sapãme pôrskip kingulîsa 3:	
Juán. 16,16-22.	Juán. 14,1-11.
1 Pît. 2,11-20.	Epr. 4,14-16.
tugsiarfigssuarme:	
Mat. 3,8-10.	Mat. 7,7-14.
Is. 55,6-7.	Epr. 10,19-31.
tugs. 67,2-8.	tugs. 51.
sapãme pôrskip kingulîsa 4:	
Juán. 16,5-15.	Juán. 8,21-36.
Jãk. 1,17-21.	2 Kor. 5,14-21.
sapãme pôrskip kingulîsa 5:	
Juán. 16,23-28.	Juán. 17,1-19.
Jãk. 1,22-27.	Rûm. 8,24-28.

sujugdlît:	áipait:
Kristusip ĸilaliarfiane:	
Mák. 16,14-20.	Lúk. 24,46-53.
ap. sul. 1,1-11.	tugs. 110,1-4.
sapãme pôrskip kingulîsa 6:	
Juán. 15,26-16,4.	Juán. 17,20-26.
1 Pît. 4,7-11.	Rûm. 8,29-39.
sapãme pînsime:	
Juán. 14,23-31.	Juán. 14,15-21.
ap. sul. 2,1-11.	ap. sul. 2,14-41.
	Evf. 4,7-16.
pînsip áipâne:	
Juán. 3,16-21.	Juán. 4,5-26.
ap. sul. 10,42-48.	ap. sul. 2,42-47.
sapãme trinitâtisime:	
Juán. 3,1-15.	Mat. 28,18-20.
Rûm. 11,33-36.	Evf. 1,3-14.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 1:	
Lúk. 16,19-31.	Lúk. 12,13-21.
1 Juán. 4,16-21.	1 Tim. 6,6-19.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 2:	
Lúk. 14,16-24.	Lúk. 14,25-35.
1 Juán. 3,13-18.	sarĸ. 3,14-22.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 3:	
Lúk. 15,1-10.	Lúk. 15,11-32.
1 Pît. 5,6-11.	ap. sul. 9,1-18.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 4:	
Lúk. 6,36-42.	Mat. 5,43-48.
Rûm. 8,18-23.	Rûm. 14,7-17.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 5:	
Lúk. 5,1-11.	Mat. 16,13-26.
1 Pît. 3,8-14.	1 Pît. 2,4-10.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 6:	
Mat. 5,20-26.	Mat. 19,16-30.
Rûm. 6,3-11.	Rûm. 3,23-31.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 7:	
Mák. 8,1-9.	Mat. 10,24-31.
Rûm. 6,19-23.	ap. sul. 14,8-23.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 8:	
Mat. 7,15-21.	Mat. 7,22-29.
Rûm. 8,12-17.	ap. sul. 20,17-38.

sujugdlît:	áipait:
sapãme trinitâtisip kingulîsa 9:	
Lúk. 16,1-9.	Lúk. 12,32-48.
1 Kor. 10,6-13.	2 Tim. 1,3-14.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 10:	
Lúk. 19,41-48.	Mat. 11,16-24.
1 Kor. 12,2-11.	Epr. 3,7-14.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 11:	
Lúk. 18,9-14.	Lúk. 7,36-50.
1 Kor. 15,1-10.	Rûm. 10,4-18.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 12:	
Mák. 7,31-37.	Mat. 12,31-42.
2 Kor. 3,4-9.	Jãk. 3,1-12.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 13:	
Lúk. 10,23-37.	Mat. 20,20-28.
Gal. 3,15-22.	1 Tim. 1,5-17.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 14:	
Lúk. 17,11-19.	Juán. 5,1-15.
Gal. 5,16-24.	ap. sul. 3,1-10.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 15:	
Mat. 6,24-34.	Lúk. 10,38-42.
Gal. 5,25-6,10.	ap. sul. 8,26-39.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 16:	
Lúk. 7,11-17.	Juán. 11,19-45.
Evf. 3,13-21.	1 Kor. 15,21-28.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 17:	
Lúk. 14,1-11.	Mák. 2,14-28.
Evf. 4,1-6.	Jût. 20-25.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 18:	
Mat. 22,34-46.	Juán. 15,1-17.
1 Kor. 1,4-8.	1 Juán. 3,1-8.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 19:	
Mat. 9,1-8.	Juán. 1,35-52.
Evf. 4,22-28.	1 Kor. 12,12-27.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 20:	
Mat. 22,1-14.	Mat. 21,28-44.
Evf. 5,15-21.	Rûm. 11,25-32.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 21:	
Juán. 4,46-53.	Juán. 4,34-42.
Evf. 6,10-17.	sarĸ. 3,7-13.

sujugdlît:	áipait:
ivdlernartut uvdluáne:	
Mat. 5,1-12.	Mat. 5,13-16.
sarк. 7,1-12.	sarк. 21,1-7.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 22:	
Mat. 18,23-35.	Mat. 18,1-20.
Fil. 1,6-11.	Evf. 4,30-32.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 23:	
Mat. 22,15-22.	Mák. 12,41-44.
Fil. 3,17-21.	Rûm. 13,1-7.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 24:	
Mat. 9,18-26.	Juán. 5,17-29.
Kul. 1,9-14.	2 Kor. 5,1-10.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 25:	
Mat. 24,15-28.	Lúk. 17,20-33.
1 Tas. 4,13-18.	2 Pît. 3,3-13.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 26:	
Mat. 11,25-30.	Mat. 25,31-46.
1 Tas. 5,12-23.	Epr. 4,9-13.
sapãme trinitâtisip kingulîsa 27:	
Mat. 17,1-9.	
2 Pît. 1,12-18.	